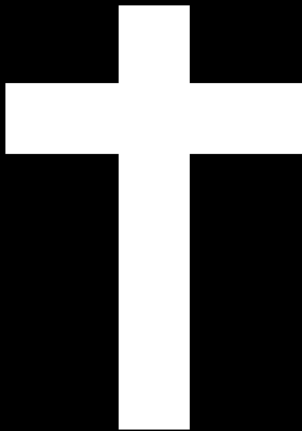

ገዳጅ ገጽ ገጽ ገጽ
ገጽ

Bambalang: ገዳጅ ገጽ ገጽ ገጽ (New Testament+)

Ŋwa'anjli Kin̄ a Fhi

Bambalang: Ŋwa'anjli Kin̄ a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0

Contents

Matio	1
Maaku	56
Luka	89
Jouŋ	143
Nwa'anli Fà'a	182
Roma	232
1 Korin	255
2 Korin	276
Galashia	290
Efesho	298
Filipai	306
Koloshe	312
1 Teshalonika	318
2 Teshalonika	323
1 Timoti	326
2 Timoti	333
Taitu	338
Filemu	341
Hibru	343
Jeiŋ	361
1 Pita	367
2 Pita	374
1 Jouŋ	378
2 Jouŋ	384
3 Jouŋ	385
Jude	387
Nnu Nōon	389

Pwa Pisha'akho ñkwanj ha'anj

Matio fī'i ne

Kāonj nu pa tho nu

Matio ni nā'anj ñwa'anli yei mfe pi ni pa ngwa Juu. Matio nōonj Jisho ña a ñonj ña mishweishwei ñgwa Juu ni ntho nchrā nu nthē vi, pugu pa ña a Ju ye ña Minnwi ni Nchu'ō Ntaonj nō Ñkwe ne.

A pini nu'uj mfi'i ña Jisho ni nshwi'i chonkhi Jodanj ñkwe ñkhi fō, ntogo monj mōonj nu monj ñkūnu njó. Matio pini nu'uj nōonj ña Jisho ni ntere paanchro ghanj ntaonj nō nōonj nu paanchro la'ataonj Ishrae. A pini nu'uj nōonj Jisho ña a Mushi fhi ña a tho nthē ña a kiri pa yaonj ye'i ña Jisho ni nje'i ne monj tienj kwie. Wu'ō nō ha'anj Mushi ni nā'anj tienj ñwa'anli ne, a wu'ō ñkwanj ha'anj Matio nū'ōnj chrā Jisho monj tienj memme kwie ne.

Ñwa'anli yei gha ndwigi nu, nōonj ñkwanj ha'anj Jisho tho ni ñkwanj lūgu nu fhi ni ñgwa pi ne. Jisho tho ni lūgu nu yei ntogo pi ñkuonj khu nu mi mbini ñku'ō monj gu.

Pa ndaonj Jisho Krishto

¹ Ye i pa ndaonj Jisho *Krishto mbo muun *Devi ña a ni mbo muun Abraham ne. ² Abraham ni mbo taa Aiji, Aiji po taa Jakō, Jakō po taa Juda pugu pa liñ pi. ³ Juda po taa Pere pugu Shera, müun vugu ni mbo Tama, Pere po taa Heshron, Heshron po taa Ran. ⁴ Ran po taa Aminada, Aminada po taa Nashonj, Nashonj po taa Shalmonj. ⁵ Shalmonj po taa Boa, müun vi ni mbo Raha, Boa po taa Obe, müun vi ni mbo Ru, Obe po taa Jeshe. ⁶ Jeshe po taa Fūonj Devi.

Devi po taa Sholomu, ni mbhi vi pi pugu mingwe ye ña a ni mbo ñgwe Yuria ne. ⁷ Sholomu po taa Rehoboan, Rehoboan po taa Abija, Abija po taa Asha.* ⁸ Asha po taa Jehoshafa, Jehoshafa po taa Joran, Joran po taa Ujia. ⁹ Ujia po taa Jotan, Jotan po taa Aha, Aha po taa Hejekaya. ¹⁰ Hejekaya po taa Manashe, Manashe po taa Amo, Amo po taa Joshaya. ¹¹ Joshaya po taa Jekonia pugu pa liñ pi. Ye i ni mbo pii ndii ye ña ñgwa Babilon ni ñgwēin puonj la'ataonj Ishrae ñgōi nō gho la'ataonj pugu ne.

¹² Ndi i ña puonj Ishrae ni ñgu'ō mbo Babilon ne, Jekonia ni mbo taa Sheatie, Sheatie po taa Sherubabe. ¹³ Sherubabe po taa Abihu, Abihu po taa Eliakin, Eliakin po taa Asho. ¹⁴ Asho po taa Shado, Shado po taa Akin, Akin po taa Eliu. ¹⁵ Eliu po taa Eliasha, Eliasha po taa Matanj, Matanj po taa Jakō. ¹⁶ Jakō po taa Joshe mbo ndaonj Meri ña a ni mbhi Jisho ña pi mēin jv ña Ju ña Minnwi Chu'ō Ntaonj nō Ñkwe ne.

¹⁷ Nenne ñguonj ñgwēinonj llo tho Abraham ti ñgōi nchēin mbij Devi ni mbo khwenchro, llo tho Devi ti ñgōi nchēin ndii ña pi ni ñgwēin puonj Ishrae ñgōi nō Babilon ne po khwenchro, llo ndii ña pi ni ñgwēin puonj Ishrae ñgōi nō Babilon ne, ti ñgōi nchēin ndii ña pi ni mbhi Ju ña Minnwi Chu'ō Ntaonj nō Ñkwe ne, po khwenchro.

Pi phi Jisho

* **1:7** 1:7 Pichēi pa Ñwa'anli Minnwi fā'o pi Ashafi (1 *Ñwa'anli pa Nnu ña A ni Ndōgo Li'i ne 3:10).

18 Yei ηkwan ha'an nnu phi Jisho Krishto ni ntogo ne. Pi ni nga non Meri muun vi ni Joshe no ηgwe vi, ηkaon pugu yu maa nchwie lan ti ni non, a kwo thi pi ni shu ntogo pi ηkuon ghri Jijwe Minnwi. 19 Joshe ndaon vi ni mbo non ndindi ki lo nta'a nu ma'an lritho tho yu, nne a logo nthi mi no shaan nu pugu yu pi njinjin.

20 A ni nga ηgu' o ntho mbi' i nnu yei nju' o yu, nga njoi nu ne, *ηgan ntaon Taatho non non yei gho mon njoin, nchhu nu ηa, "Joshe, muun Devi, ki' i mbo go no logo nu Meri no ηgwe gho, nthe ηa muun ηa a shu ne tgo pi mon ghri Jijwe Minnwi. 21 A shi mbhi muun mimbria, o chho ligi yi ni Jisho nthe ηa a shi ηkwe ηgwa pi mon phi yugu."

22 Nguon nnu pei ni ndogo li' i no chwie nu nnu ηa Taatho ni nchhu ntogo mbij pa njoi' i yi ne po nnu shini ηa:

23 "Lii njoi, Mingwe ha'an a shi ya' a ji mimbria ne
shi nshu mbhi muun mimbria
Pi chho ligi yi ηa Emanue, njin yi po ηa,
'Minnwi po pia pugu ka' a."

24 Joshe ni nga ηgu' u logo, nchwie no ha'an ηgan ntaon Taatho gho chhu ne, ndogo ηgwe vi. 25 Ndo pa' a ndo ni vi no ηgwe vi ti a nu' un mbhi muun mimbria, Joshe chho ligi yi ni Jisho.

2

Ghan kra llo ηgei sha' a minaon

1 Ndi ηa pi ni ηkwo phi Jisho Betelehein mon Judia ne, mon pii ndi ηa Hero ni mbo fion ne, nga njoi nu ne, ghan shietho* llo ηgei sha' a minaon tho Jerushalein. 2 Mbie ηa, "Ju ve ηa pi phi vi mbo fion pa Juu ne hin? Nthe ηa pigi ni njoi finoi ηa a non ηa pi phi vi ne ndi ηa a ni ηku' o ηgei sha' a minaon ne, ntho li' i gha' o vi."

3 Fion Hero ni nga nja' o yei, nnu gho ghana vi pugu pa ηguon ηgwa Jerushalein. 4 A mein ηguon pa *thishi ghan fe' ingien pugu pa ghan ye' i ηgwa ni gi Mushi, mbie vugu ni li' i ηa pi ni mfa' o no phi nu Ju ηa Minnwi Chu' o Ntaon no ηkwe ne. 5 Pugu ni ηkhwe gho ηa, "Betelehein mon Judia nthe ηa yei yaon ηa *njoi' i Minnwi ni na' an ne:

6 'Ndo go ma Betelehein shhe Juda,
o lo ni' i ηkigoi shina pa ηguon mme la' ataon mon Juda,
nthe ηa yichoi nthishi ηgwa shi ntaon la' a gho ηke' i ηgwa pan puon
Ishrae."

7 Nne Hero mein pa ghan shietho pigho njinjin ntou vugu ti ni ndi ηa finoi gho ni ηku' o ne. 8 Ntaon vugu Betelehein, nchhu nu ηa, "Poi ghoi nta' a muun gho poporo, nga njoi vi, poi chwie ni. Nne ηa mmu ηkaa mu nthe ηgoi ηga' o vi."

9 Pugu ni nga nja' o ηguon nnu ηa fion Hero ni nchhu ne, ηgwain ndaon ηgoi. Nga njoi nu ne, finoi ye ηa pugu ni njoi ηgei la' ataon sha' a minaon ne ghoi nu shi pugu ti nu' un ηgoi ntithi no li' i ha' an muun gho ni mbo ne. 10 Pugu ni nga njoi finoi gho tithi, nju' o yugu pwa ti ηga' a. 11 Pugu ni nga ni nda gho, njoi muun gho pugu Meri muun vi, ntu' u non yugu

† 1:21 1:21 Njin Jisho po ηa ηon ηa a gha ηkwe ηgwa ne. * 2:1 2:1 Yei ni mbo ηgwa ηa pugu gha nshwei njin nnu ηa finoi non nu ne pugu pa njin njoin.

ngĩno vi, mfu'u pa maonj tininchoonj pĩenj pugu, mbo pa laonjo, ni yichoi nkwanj lēi pi mēinj ni franķishenj, ni laminda ņa pi mēinj ni mæo ne.†

¹² Nthe ņa Minnwi ni ņkwo shūu tónə yugu monj njəinj ņa ki'i pugu nu'uj ngəi njəi Fùonj Herə ne, pugu tɔgo ndaonj nduonj mbini la'a pugu.

Pi tei ni Jisho ngəi Ijipti

¹³ Ndiŋ ņa ghanj shietho pigho ni ngəi ne, Joshe gha njəi nu ne ngan ntaonj Taatho nōonj nonj yi gho monj njəinj, nchhu gho ņa, "Lollo tothi ndōgo muuj vei pugu mūuj vi ntei pəi pugu ghəi Ijipti, ņkina fo ti nshi nu'uj nchhu ni pəi ņa pəi kwəi pəi maa ņkwəi. Nthe ņa Herə shi ntā'a muuj gho no jwi nu vi."

¹⁴ A lollo tothi, ndōgo muuj gho pugu mūuj vi ni tu'u pugu tei ngəi Ijipti. ¹⁵ ņkina fo ti Herə nu'uj ņkhu. Yei ni mbo no chwie nu nnu ņa Taatho ni nchhu ntogo pi mbinj njəili'i yi ne lōgo li'i, a ni nchhu ņa, "Mi ni mēinj Muuj a, a taonj Ijipti."

Herə jwi pa puonj pro

¹⁶ Herə ni ņa ndugwi nji ņa ghanj shietho pigho chwie a gū na ne, a linaonj ni pigitua, mfe gí pa shooge pi taonj njwi ņguonj puonj pimbia ņa pugu po jē monj paa ņga'o mbini nu njinj ne, monj Betelshenj pugu pa ņguonj li'i gho ghao. A ni nchwie yei pi llo ņkuonj nnu ņa a ni ņja'o mbho ghanj shietho no ndiŋ ņa finoi gho ni mfūonj ņku'o ne. ¹⁷ Yei nnu ni nchwie nnu ņa njəili'i Minnwi Jerimaya ni nchhu ne lōgo li'i. Njəi li'i Minnwi gho mbo Jerimaya ni nchhu ņa:

¹⁸ "Pi ya'o nggì ku'o nu Rama
mbo nggì lwillwi kəi nu,
Rashe tho ņkəi puonj pi
ndo ndāa ņa ki'i pi mā'anj njù'o yi
nthe ņa pugu lo nu'uj mbi'i."

Pa Jisho pini Nashare

¹⁹ Ndiŋ ņa Herə ni ņkhu ne, ņga njəi nu ne, ngan ntaonj Taatho nōonj nonj yi ni Joshe monj la'ataonj Ijipti. ²⁰ Nchhu gho ņa, "Yrei shhe, ndōgo muuj vine pugu mūuj yi mbinj monj la'ataonj Ishrae nthe ņa ngwa pe ņa pugu ni ntā'a nu njwi muuj gho ne khu."

²¹ A lollo ndōgo muuj gho pugu mūuj vi mbini la'ataonj Ishrae. ²² A ni ņga ņja'o ņa a ji Akelao nji nda Herə taa vi no fūonj Judia, a pogo no ghəi nu fo. Nthe ņa pi ni ņkwo shūu tónə yi monj njəinj ne, a pini monj krao ņgei Galili. ²³ A ni ngəi nda'a monj la'ataonj ņa pi mēinj ni Nashare ne, nne nnu ņa pa njəili'i Minnwi ni nchhu ne lōgo li'i: "Pi le mēinj vi ni ņonj Nashare."

3

Jouŋ Ngan Fe ņkhĩ piri shendaonj (Maaku 1:1-8; Luka 3:1-18; Jouŋ 1:19-28)

¹ Monj pii ndiŋ gho, Jouŋ Ngan Fe ņkhĩ ni ntho, nchho nchi chrà Minnwi monj ņkūnu njó monj Judia, ² "Pəi pā'a ņkūnu yəi ni phi nthe ņa Sha'afuonj

† 2:11 2:11 Pa maonj pei ni mbo pi nkwanj maonj pa pifuonj. Franķinshenj po pi ņkienj lēi tininchoonj llo la'ataonj Arabia. Məo po pi wru luŋ pwapwa mbini mbo yi shā'o mbinj khu ņonj.

Po* kwo para.”³ Joun ni mbo non na njei'i Minnwi mbo Ishaya ni nchhu nthe vi ndii na a ni nchhu na,

“Non chaei tho mfe ge mon nkunu njó, nchhu nu na:

‘Piri shendaon Taathó,

chwie pa li'i tógo yi po yi tithi.’”

⁴ Joun ni mā'an ndhwi na pi chwie pi ni ngi yichaei nkwan minyien pi mein ni kamela†, ni nkandan ngráo minyien no ntu'u yi. Maon ji pi ni mbo ngwin pugu pa lló nkunu. ⁵ Ngwa Jerushalein pugu pa ngwa llo mon nguon Judia pugu pa nguon la'ataon nkin Jodan taon ngói mbara vi, ⁶ a kwe vugu ni nkhi mon ninai Jodan pugu yua phi yugu.

⁷ Ndo a ni nga njei ntou pa ngwa *Farashi pugu pa ngwa *Shadushi tho nu na a kwe vugu ni nkhi ne, a chhu ni pugu na, “Pa Mbhe mitwe'i! A shuu go tene yai na pai tei pigitia Minnwi na a tho nu ne? ⁸ Pai chwie nnu pe na a shi non na pai pa'a nkunu yai ni pai ne. ⁹ Ki'i pai nu'un nyien mbi'i nu na pai shi ndugu nthe na pai chhu nu na, ‘Abrahan taa vigi.’ Nchhu ni pai na mimfe Minnwi pi'i ngú'ó pai nchwie puon no gho mfe ni Abrahan. ¹⁰ Pi kwo piri njien no ke'i nu thi no gho llo nkuon nien yi, nthe yie gho sheshe thi na a lo nji'i njuon ntien shi'i ne, pi shi ke'i mā'an mon monon.”

¹¹ “Ngu'ó nkwe vai ni nkhi pi mon nkhi no non nu na pai pa'a nkunu yai ni phi. Ndo yichaei non tho nu na a chaa a, ndo nji'i nka'ó fi'i non na a nthe ntien tra yi ne. A shi nkwe vai ni nkhi mon Jijwe Minnwi pugu pa monon. ¹² A tuo yaon figai reshi mbho yu, mfigai mfu'u nkien reshi mon nku'u maon nu'on shaon yu, ntion nku'u maon gho mon monon ki phe.”

Jisho kwe nkhi

(Maaku 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Ndi gho Jisho chon nkin ninai Jodan llo Galili. Ntho njei Joun na a kwe vi ni nkhi. ¹⁴ Joun pa'ó no laa nu, nchhu nu na, “A ka'ó na a kwe go nkwe a ni nkhi, o pini nu'un ntho nu njei pi mmu na nkwe gho ni nkhi?”

¹⁵ Ndo Jisho khwe gho na, “**Mien a po nenne ndwe, nthe na yei nkwan ha'an pia shi nchwie nguon nnu na Minnwi ta'a nu ne.**” Nenne Joun pin ki'e.

¹⁶ Jisho ni nga nkwe nkhi, ntaon mon nkhi chomilaon gho. Nga njei po na'an, a yai Jijwe Minnwi taon po no mintu'olibun ndia mbin yu. ¹⁷ Nga njei nu ne, yichaei nggi chhu po na, “Yei muun a na nkhwá nja mfá'ó pwanju'ó nthe vi.”

4

Shata mon Jisho

(Maaku 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Nenne Jijwe Minnwi logo Jisho ngói ni ju mon nkunu njó na devi mon vi fo. ² A ni nga nji nkhi no khwe wun naonchi pugu pa khwe wun tu'u, nji yia vi. ³ Nne devi, mbo ngan mon non tho nchhu gho na, “O mbo Muun Minnwi ne, o fe ne gi pa ngú'ó pai kara ngú brei pia.”

* 3:2 3:2 Yei wu'ó ta'a yaon pugu chhu nu na Sha'afuon Minnwi, ndo Matio chhu pi Sha'afuon Po nthe na pa ngwa Juu shini ndo nji'i ntho njina ligi Minnwi nthe na a ni mbo pi nnu nchi'oshe.

† 3:4 3:4 Minyien yei po no minyienlai. Ngwa gha nyien nkuon gho ngei pa la'ataon nkunu njó ne.

4 Ndo a khwē ghō ña, **“Pi nā’anj mon̄ Ñwa’anli Minnwi ña, ‘Ñon̄mishua shi’a ngu’o njru pi ñkuon̄ brei tē’i vi, ndo a ghā mbini njru ñkuon̄ nguon̄ chrà ña a taon̄ nchò Minnwi ne.”**

5 Nne devi lōgo vi ñgōi pugu yu Jerushalein̄, mbō mme la’ataon̄ taon̄taon̄, ntigi vi ñkuon̄ nchwerē *Nda Minnwi, **6** nchhu ghō ña, **“Ŋ mbō Muun̄ Minnwi, ō thi ne hein̄ ndhi nchōin̄ shhe nthe ña pi nā’anj mon̄ Ñwa’anli Minnwi ña,**

‘Minnwi shi mfe gí ni pa ghan̄ ntaon̄ pi nthe ghō, pugu jā ghō tōthi ni mbhō,

nne ña ki’i ō chhwi kwò yō ñkuon̄ ngù’o.”

7 Jishō khwē ña, **“Pi pini nu’uj nā’anj mon̄ Ñwa’anli Minnwi ña, ‘Ki’i ma njwē’i Taathō mbō Minnwi yō.”**

8 Devi lōgo vi ñkamun̄’on̄ ñku’o ni ju ñkuon̄ thō ñkien̄ ntaan̄ mbra, nōon̄ nguon̄ pa la’ataon̄ ñkuon̄ mbhi ghō pugu pa ndigha’ō yugu, **9** nchhu ghō ña, **“Nshi mfe nguon̄ yi ve ghaō nō ha’anj ō ngū shhe ñga’ō a.”**

10 Nne Jishō khwē ghō ña, **“Lollo shhi a, ma Shata! Nthe ña pi nā’anj mon̄ Ñwa’anli Minnwi ña, ‘Gha’ō Taathō mbō Minnwi yō, ngu’ō mfā’a pi mbhō yu tē’i vi.”**

11 Nenne devi mien̄ vi ñgōi, ñga njōi nu, pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi thō mā’anj ghrí yi.

Jishō jē fà’a yi Galili

(Maaku 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Ndwē Jishō ni ñga nja’ō ña pi kwo wēin̄ Joun̄, a pini njin̄ nii Galili. **13** A ni ndhō mon̄ la’ataon̄ Nashare, ñgōi nthō nchhō nu Kapanun̄, mbō la’ataon̄ ña a ni mbō ñkin̄ ñkhi, ñgei la’ataon̄ Shebulun̄ pugu Naftali, **14** nenne ña nnu ña njōli’i Minnwi, mbō Ishaya, ni nā’anj ne lōgo lí’i:

15 **“La’ataon̄ Shebulun̄ pugu la’ataon̄ Naftali, shendaon̄ ghōi nu chō mme ñkhi, mfērə Jodan, ñgwa ña pugu la’a nu kraō ñgei Galili ña ñgwa taon̄ nduon̄ ni mbō fō ne.**

16 **Ñgwa ña pugu chhō nu mon̄ njin̄ ne yōi mme lí’e.**

Ni ñgwa ña pugu chhō pi mon̄ mili’i gu ne, lí’e kwo the mbin̄ pugu.”

17 **Jē ndii ghō, Jishō jē nthō nchii chrà Minnwi ña, “Pəi pā’a ñkūnu yōi ni phi, nthe ña Sha’afuon̄ Po kwo para.”**

Jishō gē fūon̄ ghan̄ younjin̄ pi

(Maaku 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Jishō ni ñga nyien̄ nu ñkin̄ mme ñkhi Galili, njōi paa pimbia mbō pa līn̄. Shemu, ña pi mēin̄ vi ni Pita ne, pugu Andru ndīn̄ vi, pugu thō mā’anj ndán̄ mon̄ ñkhi nthe ña pugu ni mbō pi ghan̄ ngunu. **19** Jishō chhu ni pugu ña, **“Pəi yōu njin̄ a, ñchwiē pəi pə ghan̄ wēin̄ ñgwamishua.”** **20** Wu’ō ndii ghō, pugu mien̄ ndán̄ pugu njōu njin̄ yi.

21 A gha ndollō fō ñgōi nu, mbini njōi pichōi paa pa līn̄, Jēin̄ mbō muun̄ Shebedi pugu Joun̄ ndīn̄ vi mon̄ kikuon̄ pugu pa Shebedi taa vugu, pugu chhō nta’a pa ndán̄ yugu. A gē vugu. **22** Wu’ō ndii ghō, pugu mien̄ kikuon̄ yugu pugu pa taa vugu njōu njin̄ yi.

*Jisho ye'i ngwa, nchii chrà Minnwi ndo njigi ghĩno ngwa
(Luka 6:17-19)*

²³ Jisho nyien mon nguoŋ Galili ghao, ntho nje'i ngwa mon pa *nda luon Minnwi, ntho nchii nkani pwa pisha'akho mbo yi Sha'afuon, ntho njigi nguoŋ nkwan ghĩno pugu pa chəichəi mbin ngwa. ²⁴ Nne ndigha'o yi ghəi shhi nyien mon nguoŋ nkwan Shiria. Pi tho ni nguoŋ ghan ghĩno, pa ghan ngwa pe na nguoŋ nkwan nkwan ghĩno pugu po yu'ɔ po mbin pugu ne, pa ngwa na minjwein ni mfe ngə'i ni pugu, ghan gutho, pa ngwa na pichəi li'i non yugu khu ne, a yigi ghĩno nguoŋ yugu ghao. ²⁵ Nkien mme yu ngwa yōu njin yi llo mon nguoŋ Galili pugu pa mon Dekapoli* pugu pa mon Jerushalein ni Judia ti ngəi ti mfərə ninəi Jodan.

5

*Jisho chii chrà Minnwi ŋkuon mbra
(5:1-7:29)*

¹ Jisho ni nga njəi ntou yu ngwa, ŋku'ɔ ŋkuon mbra nga nchəchho shhe, pa ghan younjin pi tho mbara vi.

*Nkien pwatua
(Luka 6:20-23)*

² A ŋa'an nchə yi nje'i vugu, nchhu nu ŋa,

³ "Mbəɔ yi ghan pou mon jijwe, *

nthe ŋa Sha'afuon Po po pi yugu.

⁴ Mbəɔ yi ngwa pe ŋa pugu po ni tu'utho ne,

nthe ŋa Minnwi shi mā'an njù'ɔ yugu.

⁵ Mbəɔ yi ngwa pe ŋa pugu po juju ne,

nthe ŋa ŋkuon shhe le mbo yugu.

⁶ Mbəɔ yi ngwa pe ŋa pugu fā'o nji pugu pa yaon njù'ɔ nthe nnu ndindi ne,

nthe ŋa pi shi nchwie pugu yru.

⁷ Mbəɔ yi ghan kwoshini,

nthe ŋa pi shi nōon kwoshini ni pugu.

⁸ Mbəɔ yi ngwa pe ŋa njù'ɔ yugu yi taonjaon ne,

nthe ŋa pugu shi njəi Minnwi.

⁹ Mbəɔ yi ghan chwie ta'anjgi,

nthe ŋa pi shi mēin vugu ni pa puon Minnwi.

¹⁰ Mbəɔ yi ngwa pe ŋa pi fe ngə'i ni pugu nthe nnu ndindi ne,

nthe ŋa Sha'afuon Po shi mbo yugu.

¹¹ "Mbəɔ yei ndii ŋa ngwa we'i vəi, mfe ngə'i ni pəi, ndo nde'i ngien nchhu nguoŋ nkwan nnu piphi tho pəi nthe a ne. ¹² Pəi tene ndo mfā'o pwanju'ɔ nthe ŋa nkien mme kinein po ni pəi po, nthe ŋa a wu'ɔ ha'an pugu ni mfe ngə'i ni pa njəili'i Minnwi ŋa pugu ni mfūon ntho shhi pəi ne.

Khi pugu li'e

* 4:25 4:25 Njin yi po ŋa wuj la'ataon.
ghere llo mbho Minnwi ne.

* 5:3 5:3 Yei ngwa pe ŋa pugu ji ŋa a pie ŋa pugu fā'o

13 “Pœi pa khí[†]ηkuonj shhe, ndo ti khí mbhě ghrí yi no chwíe nu yaon pwa, o pini nu’uj ηkwœi ni ghrí yi gho pi nein? A lo nu’uj mfā’o ghère no sheshe yaon, ηkiej ηa pi mī’anj vi ηgwamishua nūi ni kwò yugu.

14 “Pœi po no lí’ε ni ηguonj ηgwa ηkuonj mbhi. Mme la’ataonj ηa pi krao ηkuonj mbra ne shí’a nji’i ndōinj nonj yi. 15 Nonj shí’a nchu’u truka ni’inj la’o mikuo, pi ghà ntigi pi ηkuonj li’i tigi truka, a fe lí’ε ni ηguonj ηgwa ηa pugu po monj nda ne. 16 Wu’o nenne, a pie ηa lí’ε yœi the shhi ηgwamishua, nne ηa a nthe pugu yœi pa fā’a pœi pi shí’i, ηga’o Tāa vœi ηa a po po ne.

Ntígi nthe gí

17 “Kí’i pœi pī’i ηa ntho pi no lāa nu gí ki pa nnu ηa pa njœli’i Minnwi ye’i ne, ñshini ndo ntho pi no lāa nu, ηki tho pi no chwíe nu nnu ηa pugu ye’i nu ne lōgo li’i. 18 Nthe ηa shishini ñshwei vœi ηa, no ha’anj po pugu shhe wu’o mbo ne, mba’a ta’a muuj mi ligi yaon, ki ta’a pra ligi yaon yi’i ntogo ghagha monj ηwa’anli gí ki lo ndōgo li’i pi wu’o no ha’anj pi nā’anj ne. 19 Nthe yie gho, sheshenonj ηa a pœ’i ta’a muuj mi kina shina pa kina pei, ndo nje’i ηgwa nduonj no chwíe nu nenne ηkaa pugu ne, pi shi ma mēinj vi ni ndugwi muuj mi nonj monj Sha’afuonj Po, ndo ti sheshenonj ηa a nū’oj gí pigho ndo nje’i ηgwa nduonj ηa pugu nū’oj ne, pi shi ma mēinj vi ni nonj ndienj monj Sha’afuonj Po. 20 Nthe yie gho, ñshwei vœi ηa ñdindi yœi mienj ki lo nchaa yi pa ghanj ye’i gí Mushi pugu pa ηgwa Farashi, pa’a pœi lo nii monj Sha’afuonj Po.

Pa yaon ye’i nthe pigitua

21 “Pœi ya’o ηa pi ni nchhu ni ηgwa lleshhi ηa, ‘Kí’i pœi ma njwi nonj, ndo sheshenonj ηa a jwi nonj ne shi nthi shá’a[‡].’ 22 Ndo ñchhu ni pœi ηa sheshenonj ηa a pigitua ni ndinj vi ne shi nthi shá’a, o nchhu ni ndinj gho ηa, ‘Nonj ghagha yei,’ kanj pi shi ηgœi ni go nda ncha’o, ndo sheshenonj ηa a chhu ni ndinj vi ηa, ‘O na,’ minthe a po monj lwilwi’i no ghœi nu monj mōnonj ηgù’o lienj shhe.

23 “Nthe yie gho, o ntho nu li’i mfe yaon fé yo ηkuonj *li’i fe’ingienj ηkwinj fo ηa ndinj gho fā’o nnu njù’o yu nthe gho, 24 ô mienj yaon fé yo fo shhi li’i fe’ingienj mfūonj mbini ηgœi ndugwi, nchīni ηggi pœi ndinj gho, nne mbini ki’ε mfe yaon fé yo.

25 “Nonj nchhu nnu tho gho pœi yu fā’o no thi nu shá’a ndasha’a, kēno pœi yu lūgwi ηkaonj maa nchœinj ndasha’a, kanj a shi ncha’a gho ne mfe ni brushi pi ni’inj gho chœinj. 26 Shishini, ñshwei gho, mba’a o ma ntaonj ki lo naa mbe ηguonj njó yo ghao.

Pa nnu ye’i nthe kwoshuonj

27 “Pœi ya’o ηa pi ni nchhu ηa, ‘Kí’i ηganj lánj kwoshuonj.’ 28 Ndo ñchhu ni pœi ηa, sheshe mimbria ηa a pœ’i mingwe nshōro nūanj nu pugu yu ne, kwo nūanj pugu yu monj njù’o yu. 29 Nenne, ηgei ligi yo yi jī nchwíe ηa o gū monj phī, ô fi’a mfu’u mī’anj nthe ηa a pwa ηa a phe ta’a ghrà nonj yo nchaa ηa ηguonj nonj yo ghœi monj mōnonj ηgù’o lienj shhe. 30 Ti ηgei

† 5:13 5:13 Khí ghà nchwíe yaon līn, mbini nchwíe ηa ki’i a fōro, nne pa ghanj pinj fā’o no ghère nu ηgwa ηa ki’i pugu gū monj phī. ‡ 5:21 5:21 A shi nthi shá’a mbo ηgusha’a ndasha’a.

mbho yo yi ji nchwie ña o chwie phi, ô ya'a mī'an, a pwa ña a phe ta'a ghrà nonj yo nchaa ña nguon nonj yo ghêi monj mónonj ngù'o lienj shhe.

Pa yaon ye'i nthe nnu shāan lán

(Matio 19:9; Maaku 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ "Pi ni mbini nchhu ña, 'Sheshenonj ña a shāan lán pugu ngwe vi ne, a pie ña a fe ñwa'anli shāan lán gho.' ³² Ndo ndwe ñshwei vèi ña, sheshenonj ña a shāan lán pugu ngwe vi nthe sheshe nnu ñkien pi nnu shúonj ne, nonj gho ngusha'a nò chwie nu mingwe gho kwo shúonj nò ha'an a mbini ndan, ndo mimbria ña a lanj mingwe ña a taonj lán ne kwo shúonj ñkaa yu.

Pa ntígi nthe nnu shwrēi kina

³³ "Pèi ni mbini nja'o ña pi ni nchhu ni pa ngwa lleshhi ña, 'Ki'i ma shwrēi nnu ni mbe, ndo chwie nnu ña o shwrēi ni Taathò ña o shi nchwie ne.' ³⁴ Ndo ñchhu ni pèi ña ki'i nshwrēi nnu kanj shigei, ki'i nshwrēi po nthe ña a faanj Minnwi, ³⁵ ki shhe, nthe ña a krí tigi kwò Minnwi, ki Jerushalein, nthe ña a la'ataonj Fùonj ndienj. ³⁶ Ki'i nji'i ndo nshwrēi pi tho yo nthe ña minthe pa'a o lo nchwie ta'a ngiitho a po pi yi fhu ki yi shhi. ³⁷ Ndo a pie ña, 'Oonj' yèi po 'Oonj' ki 'Ñga' yèi po 'Ñga.' Sheshe nnu nduonj ntogò yèi llo pi mbho nonj mbimbhi.

Ntígi ñkuonj lu'u nu phi ni phi

(Luka 6:29-30)

³⁸ "Pèi ni nja'o ña pi chhu ña, 'Ñonj mfu'u ta'a ligi nonj pi fu'u ji, ti nonj nchu'o ta'a shua nonj pi chu'o ji.' ³⁹ Ndo ñchhu ni pèi ña ki'i ndu'u phi nonj ni phi. Ñonj ngwie ñgei ghè'i yo yi ji, o kara ñgei mbho ñkwrei a wie ñkaa yu. ⁴⁰ Ñonj mburu gho ñkwe muunj ndhwí yo, ô mienj a kwe mme ndhwí yo ñkaa yu. ⁴¹ Ñonj ñi gho ña o nyienj ta'a ñkanj ni tienj ñkii kwò, ô ghêi trei ñkanj kwò pèi yu. ⁴² Ñonj nduonj yaonj mbho gho, ô fe gho, nonj mfòo yaonj mbho gho, ki'i o lāa fe nu gho.

Pèi khwā mbina pèi

(Luka 6:27-28,32-36)

⁴³ "Pèi ni nja'o ña pi chhu ña, 'O khwā taakuo yo, mbina mbina yo.' ⁴⁴ Ndo ñchhu ni pèi ña, Pèi khwā pa mbina pèi, nduonj Minnwi mfe ni ngwa pe ña pugu fe ñgə'i ni pèi ne, ⁴⁵ nne ña pinthe pèi po puonj Tāa vèi ña a po po ne, nthe ña a ghà nchwie minaonj yi the mbinj pa ngwa pìphi pugu pa ngwa shi'i, mfe mbì ni ngwa ndindì pugu pa ngwa tètèi. ⁴⁶ Minnwi shi ñkinienj gho nthe pi kho nò ha'anj ô ngu'o ñkhwā pi ngwa pe ña pugu khwā gho ne? Nji'i nthe pi pa ngwēinj taashi§ghà ngu'o nchwie pi nne. ⁴⁷ Ti pèi ngu'o ntho nchrā pi ni linj pèi, nnu ghagha'a fo po pi kho? Nji'i nthe pi ghanj ki pinj Minnwi shi'a nchwie nenne? ⁴⁸ Nthe yie gho, pèi po ngwa tithi nò ha'anj Tāa vèi po nonj tithi ne.

6

Fe nu yaonj ni ghanj pou

§ 5:46 5:46 Pa ngwēinj taashi ni ntho ñkwe taashi mbho pa Juu mfe nu ni pa ngwa Roma. Pugu ni mbigi yugu mbinj tho taashi gho. Pa Juu lii vugu nò pa ndugwi ghanj phi.

1 “Pøi lina nu nɔ fā’a nu fā’a ndindi yøi shhi ngwa pi ña pugu yøi vøi, nthe ña pøi nchwïe nenne, pa’a pøi lo ñji’i mfā’o kineinj mbho Tāa vøi ña a pɔ po ne. 2 Nenne, ndii ña ɔ fe yaonj ni ghanj pou ne, ki’i ɔ tua ntānj nɔ chwïe nu ngwa ji nɔ ha’anj ghanj mifiñ ghà nchwïe monj pa nda luonj Minnwi pugu pa ta’andaonj, nne ña pa ngwamishua pinj vugu. Shishini ñshwei vøi, pugu kwo fā’o kineinj yugu ti a kã’o. 3 Ndo ti ndii ña ɔ fe yaonj ni ghanj pou ne, ki’i nchwïe ñgei mbho yo yi ñkwrei yøi yaonj ña ñgei mbho yo yi ji chwïe nu ne, 4 nne ña fé yo pɔ yi lõinj, Tāa gho ña a ghà ñjøi nnu ña pi chwïe lõinj ne shi ñkineinj gho.

*Yaonj ye’i nthe luonj Minnwi
(Luka 11:2-4)*

5 “Ndiñ ña pøi luonj Minnwi ne, ki’i pøi pɔ nɔ ghanj mifiñ, nthe ña pugu khwã nɔ thi nu nduonj Minnwi monj pa nda luonj Minnwi pugu pa ñkinj ndaonj, nne ña ngwa yøi vugu. Shishini, ñshwei vøi, pugu kwo fā’o kineinj yugu. 6 Ndo ndii ña ɔ luonj Minnwi ne, ghøi monj ñjienj nda yo, nchri chonda nduonj ni Tāa gho ña a pɔ li’i lõinj nne kanj Tāa gho ña a ghà ñjøi nnu ña pi chwïe lõinj ne shi ñkineinj gho.

7 “Ndiñ ña pøi luonj Minnwi ne, ki’i ntho nchrã mbi’i pa nnu ghagha ña a lo mfã’o ñjinj yi ñkwanj nɔ ha’anj pa ghanj ki pinj Minnwi ghà nchwïe ne, nthe ña pugu pi’i ña Minnwi shi ñkhwẽ luonj yugu nthe pi ntou chrã pigho. 8 Nenne, ki’i mbo nɔ pugu nthe ña Tāa vøi ji yaonj ña pøi pou nu ne ñkaonj pøi maa ndo mbie vi nɔ gho. 9 Yei ki’e, ñkwanj ha’anj pøi shi nduonj ne:

Tāa vigi ña a chho po ne,
ghã’o nu pɔ ni ligi yo.

10 Sha’afuonj yo tho,
nnu ña ɔ tã’a nu ne pɔ,
ñkuonj shhe nɔ ha’anj a pɔ po ne.

11 Fe maonj ña a pie ña pigi yru ñkuonj gho shi’a ne ni pigi.

12 Ndo ndi’e phi yigi,
nɔ ha’anj pigi ñkaa pigi ghà ndi’e phi ngwa pe ña pugu fãanj mbinj pigi
ne.

13 Ki’i nchwïe pigi nii monj titini mōonj nu
ndo kwe vigi mbho ñonj mbimbhi.*

14 “Nthe ña pøi ndi’e phi ña ngwa nduonj chwïe mbinj pøi ne, kanj Tāa vøi ña a pɔ po ne shi ndi’e yøi. 15 Ndo ti pøi mienj ki li’e phi ña ngwa nduonj chwïe mbinj pøi ne, kanj mba’a Tāa vøi pɔ yo yi’i ndi’e yøi ñkaa pøi.

Yaonj ye’i nthe nnu ji ñkhĩ

16 “Sheshe ndii ña pøi ji ñkhĩ ne, ki’i pøi chwïe ligi yøi kũo nɔ pa ghanj mifiñ, nthe ña pugu ghà nchwïe ligi yugu fũnj nne ña sheshenonj ji ña pugu ji ñkhĩ. Shishini ñshwei vøi, pugu kwo fā’o kineinj yugu. 17 Ndo gò, ndii ña ɔ ji ñkhĩ ne, shiri tho yo ni wru, nshigao ligi yo, 18 nne ña ki’i ngwa yøi ña ɔ tho ñji ñkhĩ, ndo a wu’ɔ ñjøi Tāa gho ña a pɔ monj li’i lõinj ne, nne Tāa gho ña a ghà ñjøi nnu ña ɔ chwïe nu lõinj ne shi ñkineinj gho.

*Nũ’ɔñ pa fã’o pɔ po
(Luka 12:33-34)*

* 6:13 6:13 Pichøi pa ndunu Nwa’anli Minnwi monj Gri pigi ña: *Nthe ña Sha’afuonj pɔ pi jo pugu pa ghrĩ ni ndigha’o ki ndugwi yi. A yie.*

19 “Ki’i pœi lœin pa fã’o ni non pœi ŋkuon shhe hein li’i ŋa shœ’i pugu pa wrukiŋ shi mbiri ne, li’i ha’an pa ŋgina shi mbœ’i nii njoo ne. 20 Ndo pœi lœin pa fã’o ni non pœi pi po, mbo li’i ha’an mba’a shœ’i, ki wrukiŋ yi’i mbiri ne, ndo mbo li’i ha’an mba’a pa ŋgina pœ’i nii njoo. 21 Nthe ŋa li’i ŋa fã’o yo po ne, a li’i ŋa njũ’o yo shi mbo ŋkaa yu ne.

Li’e non ŋoŋmishua
(Luka 11:34-36)

22 “Ligi yo po pi lan non yo, nenne ligi yo mbo shi’i†, mbo ŋa mbho yo ghã ntaon, ŋguon non yo linaon ni li’e. 23 Ndo ligi yo mien ki po shi’i, mbo ŋa o ŋgan ghi’e, ŋguon non yo linaon ni njinŋjin. A mbo ŋa li’e ŋa o pi’i ŋa o fã’o ne po pi njinŋjin, kan njinŋjin gho gha’o pi ŋkwanŋ neiŋ!

24 “Mba’a ta’a ŋon po muun fã’a mbho paa masha, nthe ŋa a shi mbina ta’a yi ŋkhwã vichœi, ki ne, a fe non yi ni ta’a yi nchi’œ vichœi. Mba’a pœi fã’a mbho Minnwi pugu mbin.

Ki’i mfã’o ghana njũ’o yi’œ non yo mbin Minnwi
(Luka 16:13; 12:22-31)

25 “Nthe yie gho, nchhu ni pœi ŋa ki’i pœi fã’o ghana njũ’o nthe chombhi yœi ŋa pœi shi nji pi kho ki nnu kho, ki nthe ŋgrão non yœi ŋa pœi shi mã’an pi kho? Chombhi lo nchaa maon ji, non yœi chaa ndhwí? 26 Pœ’i pa mishi ŋa pugu ghã njei tothi njœi, pugu shi’a mbhi maon, ki kwœo, ki nũ’on maon shaon, ndo Tãa vœi po ghã ŋkugwi vugu ghao. Pœi lo ŋgã’o nchaa pa mishi? 27 Minthe sheshenon vœi pini mbigi chombhi yi wu’o shigei nthe ŋa a wie non yi?

28 “Ti pœi fã’o ghana njũ’o nthe ndhwí pi no kho? Pi’i mbin pa frawa mon trũ, pugu shi’a mfa’a ndo pa’a ndo ntun ndhwí, 29 ndo nshwei vœi ŋa nji’i nthe pi Sholomu mon ŋguon ndigha’o yi ghao shini ndo mbwa ti nchœin no ta’a frawa. 30 Ti Minnwi mã’an fi’i ndipwa yei mbin pa trũ ŋa a yi maon shi’a, yua gha mbo nu a kwo yaon ti pi tũon ne, pœi pi’i ŋa a shi ndina ni pœi pi fi’i yi neiŋ? Ngwa pin kike’i pei?

31 “Ki’i pœi fã’o ghana njũ’o, ntho nchhu nu ŋa, ‘Ti pigi shi nji pi kho, ki pigi shi nnu pi kho, ki pigi shi mã’an pi kho?’ 32 Nthe ŋa pa gan ki pin Minnwi tho ntei pi nin pa maon pei, Tãa vœi po ji ŋa a pie ŋa pœi fã’o maon pei. 33 Pœi ka shigi pi Sha’afuon Minnwi pugu pa ndindi yi, kan Minnwi shi mfe ŋguon maon pei ghao ni pœi.

34 “Nthe yie gho, ki’i njũ’o yo ghana nthe llemmbhi yua, nthe ŋa llemmbhi yua fã’o ji pa nnu no ghana nu no gho. Sheshe llé fã’o pa ji ghagha’a.

7

Sha’a nu ŋgwa nduon
(Luka 6:37-38,41-42)

1 “Ki’i pœi sha’a pa ŋgwa nduon nne ŋa ki’i pi sha’a vœi. 2 Nthe ŋa no ha’an pœi sha’a ŋgwa nduon ne, a ŋkwan ha’an pi shi nsha’a vœi ne, nthinŋkwo ha’an pœi loŋo no sha’a nu ŋgwa no ne, pi shi nsha’a vœi pi wu’o ni fi’i nthinŋkwo gho.

3 “A chwie kho o yœi muun ŋku’u thi ŋa a po ligi ndin gho, ndo ki lo mfã’o ndii ni mme mbiŋ ŋkwein ŋa a po mon jo ligi ne? 4 Ki minthe o

† 6:22 6:22 Mon nũ’on pa Juu, ndii ŋa ligi ŋon po shi’i ne, a po ŋa a ŋgan pwapun. Ndiŋ ŋa pi ghã nchhu ŋa ligi ŋon yi piphi kan a ŋgan pei.

kie neiŋ nchhu ni ndiŋ gho ŋa, 'Na'an' mfu'u ŋku'u thi ligi gho,' ndo mme mbii ŋkweiŋ lo mbo no jo ligi? ⁵ Ŋgaŋ mifiŋ vei, fũoŋ mfu'u mme mbii ŋkweiŋ ŋa a po moŋ jo ligi ne ŋkaon, kaŋ o shi njeili'i shishi'i no fu'u nu muuŋ ŋku'u thi ŋa a po ligi ndiŋ gho ne.

⁶ "Ki'i mfe yaon ŋa a yi taon'yaon ne ni pa min'gu, kaŋ pugu shi ŋkara nshaa gho paapaa, ndo ki'i pœi maa'an pa ŋgu'o tin'inchuoŋ ŋa pi mœiŋ ni pœe ne shhi pa min'kunyan, kaŋ pugu shi ne nii ni kwò.

Pie kaŋ pi shi mfe ve
(Luka 11:9-13)

⁷ "Pœi pie, kaŋ Minnwi shi mfe ni pœi, pœi ta'a, kaŋ Minnwi shi nchwie pœi yœi, pœi kwœi kaŋ Minnwi shi nchu'o chonda ni pœi. ⁸ Nthe ŋa sheshenon ŋa a pie ne, ghà mfã'o, ŋon ŋa a ta'a ne yœi, ni ŋon ŋa a kwœi ne, pi shi nchu'o chonda gho.

⁹ "Ki a gò ŋon shina pœi ŋa mũuŋ vi mbie kœiŋ brei mbho yu, a fe pi kœiŋ ŋgu'o gho, ¹⁰ ki mbie vi ni shhu, a fe pi mitwe'i gho? ¹¹ Ti pœi ki'e ŋa pœi ghà nchwie phi ne nji fe nu maon shi'i ni puon pœi, ti Tãa vei ŋa a chho po ne shi mfe pa ŋkieŋ maon ni ŋgwa ha'an pugu pie ne pi fi'i yi neiŋ?

¹² "Nthe yie gho, moŋ ŋguon pa nnu ghao, chwie mbiiŋ ŋgwa nduoŋ wu'o no ha'an o khwã ŋa pi chwie mbiiŋ gho ne, nthe ŋa yei nnu ŋa gi Mushi pugu pa njeili'i Minnwi chhu nu ne.

Chonka'a kike'i
(Luka 13:24)

¹³ "Togo pi chonka'a kike'i nii, nthe ŋa chonka'a ŋa a togo nii moŋ mœiŋon ŋgu'o lien shhe ne gha'o ndo nji'e, ntu ŋgwa togo nu fo nii nu. ¹⁴ Nthe ŋa chonka'a pugu pa ndaon ŋa a togo nii moŋ chombhi ne yi kike'i, ŋgwa pe ŋa pugu yœi ntogo fo ne po shigei.

Thi pugu ntiŋ yi
(Luka 6:43-44)

¹⁵ "Pœi chho ndina pa njeili'i mifiŋ ŋa pugu tho ni pœi moŋ ŋgrào pa min'ji ndo moŋ gho pugu po pa min'janien* pigei li'i. ¹⁶ Pœi shi nji vugu ŋkuon ntiŋ yugu. Pi shi'a ndiga ŋguuŋ la'o shie ndo pa'a ndo ŋka chã ŋkuon mbiembie. ¹⁷ Nenne sheshe thi ŋa a lo mfã'o ghĩno ne ghà njuŋ ntiŋ shi'i, ndo thi ŋa a fã'o ghĩno ne yuŋ ntiŋ piphi. ¹⁸ Mba'a thi ŋa a lo mfã'o ghĩno ne yuŋ ntiŋ piphi, ki thi ŋa a fã'o ghĩno ne yuŋ ntiŋ shi'i. ¹⁹ Sheshe thi ŋa a lo njuŋ ntiŋ shi'i, pi shi ŋkœi'i maa'an shhe ndo maa'an moŋ mœiŋon. ²⁰ Nenne, o shi nji vugu ŋkuon ntiŋ yugu.

Nshini ndo nji'i nji gho
(Luka 13:25-27)

²¹ "A lo mbo sheshenon ŋa a mœiŋ a ŋa, 'Taatho, Taatho,' ne ŋa a le ma nii moŋ Sha'afuoŋ Po, a wu'o ŋon ye ŋa a ghà nchwie nnu ŋa Tãa a po ta'a nu ne ŋa a shi nii. ²² Llemmbhi gho, ntu pa ŋgwa ma nchhu vœi ŋa, 'Taatho, Taatho, pigi shini ndo njei pa nnu chhu no ligi yo, mfu'u pa min'weiŋ no ligi yo, mfã'a pa memme titini fã'a no ligi yo?' ²³ Nchhu ki'e ni pugu ŋa, 'Nshini ndo nji vœi, pœi lollo, pa ŋguo nnu mbimbhi pei.'

* **7:15** 7:15 Yei yichœi ŋkwan minyien ŋa a po no min'gu, ndo ŋgã'o nchaa vi. A ghà ŋkru pichœi mimaon ndo minthe a kru ŋon ŋkaa yu.

Paa ghan krao nda
(Luka 6:47-49)

²⁴ “Sheshenon ja a ya’o pa chrà pan pei ndo nchwie ne po no ngan shietho ja a ni nkrao nda yi nkuon nkien ngù’o, ²⁵ mbì ghà ndho, nkhi shwi’i, fifrèi tho ntun nda gho, pa’a a lo ngù nthe ja pi ni krao pi nkuon nkien ngù’o. ²⁶ Ndo sheshenon ja a ya’o chrà a yei ki lo nchwie ne, shi mbo no nana ja a ni nkrao nda yi pi nkuon shishhe. ²⁷ Mbì ni nga ndho, nkhi shwi’i, fifrèi tho ntun nkuon nda gho, a gù nwì’in ghaò.”

Nji Jisho

²⁸ Jisho ni nga mì’ey chhu nu nnu pei, pa yú ngwa pigho fo ne ghrào nkwan ha’an a ni nje’i nu ne, ²⁹ nthe ja a ni ntho nje’i vugu pi no non ja a fà’o ghrì, ki lo mbo pi no pa ghan ye’i ngwa ni gi Mushi.

8

Jisho yìgi ghinombaluṅ mbij non
(Maaku 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Jisho ni nga nshwi’i nkuon mbra, yú ngwa yōu njin yi. ² Nga njèi nu ne, ngan ghinombaluṅ chài tho njèi vi, nkwi kwére yi shhi yu, nchhu nu ja, “Taathò, ò ntà’a nu, o chwie mbo yi taonon.”

³ Jisho fe mbho yi nkāon vi, nchhu nu ja, “Ntā’a nu, po yi taonon.” Wu’o chomilon gho, ghinombaluṅ mme mbij yu. ⁴ Jisho chhu gho ja, “Ki’i nshwei sheshenon, ndo ghèi nonon non yo ni *ngan fe’ingien Minnwi, a lii gho no nonon nu ja Minnwi yìgi ghinò yo. Fe yaon fe’ingien no ha’an gi Mushi chhu ne.”

Jisho yìgi ghinò muun fà’a
mmejnon ta’a nkhi shooge Roma
(Luka 7:1-10)

⁵ Ndii ja Jisho ni nii Kapanun ne, yichai nthishi pa ta’a nkhi shooge tho njèi vi ndigèi vi ja, ⁶ “Taathò, muun fà’a a nūan kúon, ta’a ngei non yi khu, a tho njèi ngè’i nkien ye gho.”

⁷ Jisho khwè gho ja, “Nshi ntho njigi ghinò yi.”

⁸ Ndo nthishi gho khwè ja, “Taathò, ndo nji’i nkā’o fi’i non ja minthe o nii nda mu ne, wu’o fe pi gi ghinò muun fà’a a tōgo. ⁹ Nthe ja mmu ndutho a, nga mfā’a mbho ngwa ndo ntho nsha’a pa shooge nkaa mu. Nga mfe gi ni ta’a yi ja, ‘Ghèi,’ a ghèi, mfe gi ni yichai ja, ‘Tho,’ a tho. Mfe gi ni muun fà’a a ja chwie yei, a chwie.”

¹⁰ Jisho ni nga nja’o nnu yei ngrāo, nchhu ni ngwa pe ja pugu ni ntho njōu njin yi ne ja, “Shishini, nshwei vèi, ndo naa njèi non ni fi’i nkwan pinj yei mon la’aton Ishrae. ¹¹ Nshwei vèi ja nton ngwa shi ndho ngei la’aton sha’a minon ni ngei nii minon nchho nkuon taprei pugu pa Abraham ni Aiji ni jakò mon Sha’afuon Po. ¹² Ndo pi mā’an puon Sha’afuon mbhi mon njinjin mbo li’i ja kèi nu pugu pa kru nu shua shi mbo fo.”

¹³ Jisho chhu ni nthishi gho ja, “Ghèi, no ha’an o pinj ne, a no ha’an a shi ndōgo li’i ve ne.” Ghinò muun fà’a gho kà’o ndo ntogotogò wu’o ndii gho.

Jisho yìgi ghinò nton ngwa
(Maaku 1:29-34; Luka 4:38-41)

14 Jisho ni nga nii nda Pita, njəi mǔuŋ ɲgwe vi nūaŋ kúoŋ ntho ɲgāno shìgao. 15 Jisho kāoŋ mbho yi shìgao gho taon mbiŋ yu, a lollo nchwie maon mfe gho.

16 Fanaon ni nga mbo, pi tho ni ntou pa ɲgwa ni miŋweŋ mbiŋ pugu njəi vi no gho, a fu'u pa jiwɛ pigho ni ta'a chrà, ndo njigi ghĩno ɲguon ɲgwa ɲa pugu ni ɲgĩno nu nɛ. 17 Yei ni mbo no chwie nu nnu ɲa njəi'i Minnwi mbo Ishaya ni nchhu nɛ lɔgo li'i:
 "Ju ndutho yi ni ɲkwe pa non kikiɛ yia
 ndo nchwie pa ghĩno pia tɔgo."

Nchuon yōu nu njin Jisho
(Luka 9:57-62)

18 Jisho ni nga njəi yú ɲgwa yəi yu, mfe gí ni ghan younjin pi ɲa pugu shā'a no njien ɲkhĩ nduon.

19 Yichəi masha ɲgan ye'i gí Mushi tho nchhu gho ɲa, "Masha, ñshi njōu njin yo sheshe li'i ɲa o shi ɲgəi nɛ."

20 Jisho chhu gho ɲa, "Pa mimbaanɲguo fā'o pa pùo pugu, pa mishi fā'o pa nda pugu, ndo *Muun ɲonmishua lo nji'i mfā'o li'i lɛrɛ tho yi."

21 Yichəi ta'a *ɲgan younjin yi chhu gho ɲa, "Taatho, fūon mien ɲgəi ntwei taa a ɲkaon."

22 Jisho chhu gho ɲa, "Tho njōu njin a, mien ɲgwa ɲa pugu khu *nɛ twei khu ɲgwa pugu."

Jisho chwie fin tithi
(Maaku 4:35-41; Luka 8:22-25)

23 Jisho ni nga nii mon kikuon, pa ghan younjin pi yōu njin yi. 24 Nga njəi nu nɛ, mme fin gū mon ɲkhĩ ti kikuon tā'a nu njie, ndo Jisho ka tho ndelle. 25 Pugu ghəi ɲgū'u vi lɔgo, nchhu nu ɲa, "Kwe vigi, ma Taatho, pia chho nɛ ɲkukhu."

26 A chhu ni pugu ɲa, "Pəi chho mbogɔ pi kho, ghan pin kike'i pei?" Ndollo ki'e mbiga fifrəi gho pugu pa ɲkhĩ, mme juju gū mon ɲkhĩ.

27 ɲgwa pigho ghrāo, nchhu nu ɲa, "Yei po pi yəi ɲkwan ɲon nɛin ɲa nji'i nthɛ pi fifrəi pugu pa ɲkhĩ ya'o nchò yi?"

Jisho fu'u miŋweŋ mbiŋ paa ɲgwa
(Maaku 5:1-20; Luka 8:26-39)

28 Jisho ni nga nshā'a ɲkhĩ ntaon krao ɲgei la'ataon Gadara, mbāon pugu pa paa ɲgwa ɲa miŋweŋ ni mbo mbiŋ pugu, pugu taon nu mon fún mon ɲgù'ɔ, pugu ni nchigəi ti minthe pa'a ɲon lo ntɔgo ndaon gho.

29 Nga njəi nu nɛ, pugu pa'o ɲgòo, nchhu nu ɲa, "Yo! Muun Minnwi, pia fā'o pi kho? O tho hein no fe nu ɲgə'i ni pigi ki ndii lo naa ɲkā'o?"

30 Kwie ntou ɲkunyaŋ ni ntho nji nu ni ɲgei li'i gho yəi pugu. 31 Pa miŋweŋ pigho jɛ ntho ndigəi vi, nchhu nu ɲa, "A mbo ɲa o shi mfu'u vigi, o taon vigi pigi nii mbiŋ kwie ɲkunyaŋ pine."

32 A chhu ni pugu ɲa, "Ghəi!" Pugu taon ki'e nii mbiŋ pa ɲkunyaŋ pigho. Nga njəi nu nɛ, ɲguon kwie ɲkunyaŋ gho tei llo ɲkin mbra gho nshwi'i ɲgū mon ɲkhĩ ɲkhu.

33 Ghan kə'i ɲkunyaŋ pigho tei, ɲga ɲgəi mon la'a, nshwei ɲguon pa nnu ɲa a ni ndɔgo li'i nɛ, mi'ɛŋ mbo nnu ɲa a ni ndɔgo li'i mbiŋ paa ɲgwa

* 8:22 8:22 Njin nnu ɲa Jisho chhu nɛ po ɲa ɲgwa pɛ ɲa pugu lo naa mbiŋ Minnwi nɛ.

pigho ña pugu ni mfā'o minweinj ne. ³⁴ Nga njəi nu ne, ñguonj ñgwa monj la'ataonj gho taonj ntho li'i para Jisho, ñga njəi vi, ndigəi vi ña a taonj monj krao ñgei la'a yugu ñgəi.

9

Jisho chwie ñonj ña ñgei nonj yi khu pə shi'i
(Maaku 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Jisho nii monj kikuonj nshā'a ntaonj monj ji la'ataonj. ² Nganj njəi nu, pichəi ñgwa tho ni yichəi ñkwini ñkuonj kúonj. Jisho ni ñga njəi fi'i pinj yugu, nchhu ni ñkwini gho ña, "Fā'o tininju'ó, ma muunj a, pi li'e pa phi pə."

³ Nga njəi nu, pichəi pa ghanj ye'i gi Mushi chhu ni nonj pugu ña, "Ñonj vei chrā chrā nchi'əshə no ligi Minnwi!"

⁴ Jisho ni nji nnu ña pugu ni mbi'i nu ne nchhu ña, "Pəi tho mbi'i nnu piphi njù'ó pəi nthe kəo?" ⁵ A yi'e yəi: Chhu nu ña, 'Pi li'e pa phi pə,' ki chhu nu ña, 'Lollo, nyienj?' ⁶ Ndo no chwie nu pəi ji ña Muunj Njonmishua fā'o ghrí ñkuonj shhe no li'e nu pa phi," a chhu ni ñkwini gho ña, "Lollo, lōgo kúonj yo ñgəi la'a."

⁷ A lollo ñgəi la'a. ⁸ Yú ñgwa pigho ni ñga njəi nnu ña a lōgo li'i ne, mbogó gu ñga'o Minnwi ña a fe ñkwanj ghrí gho ni ñgwamishua ne.

Jisho gē Matio
(Maaku 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Jisho ni ñga ndollo fo, njəi ñonj chəi, ligi yi pə Matio, a chho monj ntāa kwe taashi, a chhu gho ña, "Yōu njinj a!" A yrei shhe njou njinj yi.

¹⁰ No ha'anj Jisho ni nchho yəi taprei ntho nji maonj nda Matio ne, ntu pa ghanj wəinj taashi pugu pa ghanj chwie phi tho ntho nji maonj pugu pa Jisho pugu pa ghanj younjinj pi. ¹¹ Pa ñgwa Farashi ni ñga njəi nnu yei, nchhu ni ghanj younjinj pi ña, "A chwie kəo masha vəi ji yaonj pugu pa ghanj wəinj taashi pugu pa ghanj phi?"

¹² A ni ñga nja'ó, nchhu ña, "Ñgwa pə ña pugu pə shi'i ne lo mfā'o chà ñganj fhó, a fā'o ñgwa pə ña pugu ghino nu ne. ¹³ Pəi ghəi ntā'a njinj nnu yei ña Nwa'anli Minnwi chhu ne ña, 'Ntā'a nu ña ñgwa ndonj kwoshini ki lo ñgu'ó mfe pi yaonj *fe'ingienj.' Nthe ña ñshini ndo ntho pi no gē nu ñgwa ndindi, ñtho nthe pi ghanj phi.*"

Pie nthe nnu ji ñkhi
(Maaku 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Nne pa ghanj younjinj Jounj Nganj Fe Nkhi tho njəi Jisho mbie vi ña, "A chwie kəo pigi pa ñgwa Farashi ji ñkhi, ndo pa'a pa ghanj younjinj pə lo nji?"

¹⁵ Jisho khwē ni pugu ña, "Mimfe pa ghanj gè li'i lánj pə ni tu'utho ndii ña pugu pa mimbia ñganj lánj gho wu'ó mbo ka'a ne? Ndo pa llé pigho shi ntho ña pi shi mfu'u mimbia lánj gho shina pugu, nenne pugu shi nji ñkhi.

¹⁶ "Mba'a ñonj chri pa'ó ñkuonj ndunu ndhwí ni pra ndhwí fhi, nthe ña pra ndhwí fhi gho shi ñga ñineinj, a ka mī'ej mā'anj pi mme mbo ñkuonj ndhwí gho.

* 9:13 9:13 Pa ghanj Farashi ni ndii pa ñgwa nduonj no pa ghanj phi ndo ha'anj pugu mienj ki lo ñgwəinj nù'oj pa juu titini.

17 “Ngwa shi’a ni’iñ là’o fhi mon ndunu mikei ngrào, ði ni’iñ, là’o fhi gho fà’o ntũgu mikei ngrào gho ñkwri shhe, ngrào gho piri. Ndo pi ghà ni’iñ là’o fhi mon mikei ngrào fhi, nenne nguon yi ghao pò shi’i.”

*Jisho ywiñ muuñ mingwe ña a khu,
mbini njiñi ghĩno yichai mingwe
(Maaku 5:21-43; Luka 8:40-56)*

18 Nò ha’an Jisho ni ngu’o ntho nchhu nnu pei ni pugu ne, a gha njai nu, yichai nthishi pa Juu nii ñkwi kwere yi shhi yu, nchhu nu ña, “Muuñ a yi mingwe khu wu’o ndwe yei. Tho nu’oñ mbho yo mbin yu nne ña a ywiñ.”

19 Jisho lallo njou njin yi pugu pa ghan younjin pi. 20 Nga njai nu, yichai mingwe ña a ni ñkwo yai ndii yi ki a lo nthi no paanchro nga’o tho njin yu, ñkaon po ndhwí yi. 21 Nthe ña a ni nchhu ni non yi ña, “Mi ngu’o ñkaon pi po ndhwí yi, ghĩno a togo.”

22 Ndo Jisho gha ñkara njai vi, nchhu ña, “**Fà’o tininju’o, ma muuñ a, piñ yo chwie ghĩno yo togo.**” Wu’o ndii gho, pi ni nchwie ghĩno mingwe gho togo.

23 Jisho ni nga ngai nda nthishi gho, njai pa ghan tua ndua pugu pa yu ngwa pugu yono nu mon fintho. 24 A chhu ni pugu ña, “**Ñguon vei taon! Muuñ mingwe yei lo ñkukhu, a chho ndelle.**” Pugu gwé vi. 25 Ndo pi ni nga mfu’u nguon yu ngwa pigo mfe mbhi, a nii nda ngwain muuñ mingwe gho no mbho yi, a lallo. 26 Shaanga nnu yei nyien mon nguon krao la’ataon gho.

Jisho chu’o ligi paa pa nchriligi

27 Nò ha’an Jisho ni ndho fo ngai nu ne, paa pa nchriligi you njin yi, mba’o ngou, nchhu nu ña, “Muuñ Devi, fà’o kwoshini mbin pigi.”

28 Jisho ni nga nii nda, paa pa nchriligi pigo tho njai vi, a pie vugu ña, “**Pai piñ ña a nthe ñchu’o ligi yai?**”

Pugu chhu gho ña, “Oon, ma Taatho.”

29 Nne Jisho kaon ligi yugu, nchhu nu ña, “**A po ni pai ñkwan no ha’an piñ yai po ne.**” 30 Ligi yugu chu’o. Jisho shuu tene yugu, nchhu nu ña, “**Ki’i pai chwie non ji nnu yei.**” 31 Ndo pugu taon ngai nchi pa nnu ña Jisho chwie ne mon nguon krao la’ataon gho ghao.

Jisho chwie fincho chrà

32 Nò ha’an pugu ni ngai nu ne, nga njai nu ne, pi tho nu ni non chai ña minwein ni mbo mbin yu, a po fincho, njai vi ni ju. 33 Nò ha’an pi ni mfu’u minwein gho ne, fincho gho chrà. Yu ngwa pigo ghrà, nchhu nu ña, “Pi lo naa ma njai ñkwan nnu yei mon Ishrael!”

34 Ndo pa ngwa Farashi chhu ña, “A fu’u minwein pi ni ghrí nthishi pa minwein.”

Maon kwōo yien, ghan fà’a kigai

35 Jisho nyien mon nguon pa memme la’ataon pugu pa puon mi la’ataon, nje’i ngwa mon pa nda luon Minnwi, ntho nchi pwa pisha’akho mbo yi Sha’afuon, ntho njiñi nguon ñkwan ghĩno pugu pa chachai. 36 A ni nga njai yu ngwa pigo, mfà’o kwoshini mbin pugu, nthe ña pugu ni mbo mon ngai ndo mbou ghrí no ghere nu non pugu no pa minji ki ñkai’i yi. 37 Nne a chhu ni pa ghan younjin pi ña, “**Maon kwōo yien ndo ghan kwōo pi kigai, nthe yie gho, pai luon ni ta’anju’o mbho Taatho ña a fà’o maon pigo ne, a taon pa ghan fà’a pugu ghai ñkwōo maon pi.**”

10

Paanchrɔ pa ghan ntaon jishɔ
(Maaku 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Jishɔ mēin paanchrɔ ghan younjin pi, mfe ghrɪ ni pugu ɲa pugu fu'u pa jijwe pipɪhi nɔ gho, ndo njigi nguon ɲkwan ghɪnɔ pugu pa chəichəi.

² Yei ligi paanchrɔ ghan ntaon pi pighɔ: fūon yi, Shemu, ɲa pi ni mēin vi ni Pita nɛ, ni Andru ndin vi, ni Jɛin muun Shebedi, ni Jouɲ ndin vi, ³ Fili pugu Batolomiu, Toma ni Matio mbo ɲgwēin taashi, ni Jɛin muun Afiohi, ni Tadio, ⁴ ni Shemu mbo kwini la'a, ni Judashi Ishikario ɲa a ni mfini vi nɛ.

Jishɔ taon paanchrɔ ghan younjin pi
(Maaku 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ Jishɔ ni ntaon paanchrɔ pei, ni ntigi yei, "Ki'i pɛi ghɛi la'a ɲgwa taon nduon ki mon sheshe la'a pa ɲgwa Shamaria. ⁶ Pɛi ka ghɛi pi wu'o mon mbaanda Ishrae, ɲa pugu pɔ nɔ minji ɲa a kwo phe nɛ. ⁷ Nɔ ha'an pɛi ghɛi nu nɛ, pɛi chi nu ɲa, 'Sha'afuon Po kwo para!' ⁸ Pɛi yigi ghɪnɔ ɲgwa, njwin ɲgwa ɲa pugu khu nɛ, njigi ghɪnɔ ghan ghinombaluɲ, mfu'u pa minwein mbin ɲgwa. Pɛi ni ɲkwe ghrɪ chwɛ nu nnu pei mbho mu pi ki lo mbe, nthe yie gho, pɛi chwɛ pa nnu pei mbin ɲgwa pi ki pugu lo mbe.

⁹ "Ki'i pɛi lɔgo sheshe laonɔ, ki mbin nti'ə ki yi kike'i mon pɛn mbin yɛi, ¹⁰ Ki'i pɛi lɔgo pɛn kra, ki kwri ndhwɪ, ki tra, ki mbie, nthe ɲa a pie ɲa ɲan fa'a fa'o maon ji pi.

¹¹ "Sheshe mme la'ataon ki muun la'ataon ɲa pɛi nii fo nɛ, pɛi lii ɲon ɲa a kɔ'o ndo ɲkhwɔ nɔ tuo nu vɛi nɛ, nda'a pɛi pugu ti shi nu'un ɲgɛi. ¹² Nɔ ha'an pɛi nii mon nda gho nɛ, pɛi chrɔ ni pugu ɲa, 'Ghighri pɔ mbin pɛi.' ¹³ Ti ghan nda pighɔ ɲkɔ'o, ghighri yɛi kina nda gho, ti pugu mien ki kɔ'o ghighri yɛi pini mbin pɛi. ¹⁴ Ti sheshe nda mien ki lo mbin vɛi, ki mbin chrɔ yɛi, pɛi krɪ kwɔ mɛi ndii ɲa pɛi taon nu nda gho ki la'ataon gho nɛ. ¹⁵ Shishini, nshwei vɛi ɲa a shi nde nji'e ni la'ataon Shodon pugu Gomora mon lɛmbhi shá'a ncha yie la'ataon ɲa pugu lɔa vɛi nɛ!

Ngə'i shi nthɔ
(Maaku 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ "Pɛi lii nɛi, ntaon vɛi nɔ pa minji shina pa minanɛn. Nne pɛi chho ni lina mɛi nɔ pa mitwe'i ndo njɪ nɔ pa mintu'olibuɲ. ¹⁷ Pɛi chho ndina pichɛi ɲgwa nthe ɲa pugu shi ɲgwēin vɛi ncha'a mfe mon pa ndasha'a, pi wie vɛi mon pa nda luon Minnwɪ yugu. ¹⁸ Pi shi ɲgwēin vɛi ɲgɛi nɔ shi ghan sha'a ɲgwa pugu pa fūon nthe a, pɛi pɔ pa minkwentie shhi pugu, pugu pa ɲgwa taon nduon. ¹⁹ Ndi ɲa pi wēin vɛi ncha'a mfe ɲa pi sha'a vɛi nɛ, ki'i njɪ'o yɛi ghana vɛi ni ɲkwan ha'an pɛi shi nchrɔ nɛ pugu pa nnu ɲa pɛi shi nchhu nɛ. Nthe ɲa pi shi mfe yaon ɲa pɛi shi nchu nɛ ndii gho. ²⁰ Nthe ɲa a lo nchrɔ pɛi, a chrɔ Jijwe Taa vɛi mbin pɛi.

²¹ "Nɔn shi ncha'a ndin vi mfe ɲa pi jwi, Taa fe muun vi ɲa pi jwi, pa puon kara mbara pa taa, pugu pa ma ni nchhɔ, nchwɛ pi jwi vugu. ²² Nguon ɲgwa shi mbina vɛi nthe a, ndo ɲon ɲa a shi ntii shii ti ɲgɛi ndugwi nɛ shi ndugu. ²³ Ndi ɲa pi fe ɲgə'i ni pɛi mon ta'a la'ataon nɛ, pɛi tei ɲgɛi mon yichɛi la'ataon. Nthe ɲa shishini nshwei vɛi, mba'a pɛi

yi'i mī'ej fà'a yəi mon ɲguon la'ataon mon Ishrae ki Muun ɲonmishua lo ntho.

²⁴ "Mba'a ɲgan younjɲɲon ɲon chaa masha vi, ndo pa'a muun fà'a lo nchaa ju nchaa masha vi. ²⁵ A kā'oni ɲgan younjɲɲon ɲon no po nu no masha vi, muun fà'a po no masha vi. Ti pi mēin masha nda ni Bejebu*kan pi shi nka mēin pa ɲgwa nda gho pi ni ligi ɲa a pigi nchaa yie ne.

ɲon ɲa a pie ɲa o pogo vi ne
(Luka 12:2-7)

²⁶ "Nne ki'i mfā'o pogo gu nthe vugu, nthe ɲa yichəi yaon lo nji'i mbo fo ɲa pi pūon ɲa mba'a Minnwi mien ki nōon paa. Pa'a yichəi nnu lōin lo mbo ɲa mba'a pi yi'i mien ki ji. ²⁷ Nnu ɲa ñchhu ni pəi mon ɲjin ne, pəi chhu nthe minaon, yaon ɲa pəi ya'o pi chūun ne, pəi thi ɲkuon pa thonda nchi.

²⁸ "Ndo ki'i pəi pogo ɲgwa pe ɲa mimfe pugu wu'o ɲwi pi freinon yəi, ndo pa'a ndo mfā'o ghrī no jwi nu nchəi yəi ne. Pəi ka pogo pi Minnwi ɲa minthe a piri freinon pugu pa nchəi yəi mon mōnon ɲgū'o lien shhe. ²⁹ Pi shi'a fini paa puon milunu pi wu'o ni ta'a muun mi mbin? Ndo mba'a ta'a ɲon vugu gū shhe ki a lo mbin Tāa. ³⁰ Nji'i nthe pi ɲguon ɲgiitho yo yi shia ghao. ³¹ Nthe yie gho, ki'i mfā'o pogo gu, nthe ɲa o gha'o mbho Minnwi nchaa ntu milunu.

Ki'i mfā'o lritho nthe Krishto
(Luka 12:8-9)

³² "Nne sheshenon ɲa a chhu shhi ɲgwamishua ɲa a nyan ne, mummu nkaa mu shi nchhu shhi Tāa a po ɲa a nyan. ³³ Ndo sheshenon ɲa a lāa a shhi ɲgwamishua, mummu shi ndāa vi shhi Tāa a ɲa a chho po ne.

Ndo ntho pi ni ta'anggi, ñtho pi ni kafa
(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ "Ki'i nji'i mbi'i ɲa ñtho pi no fe nu ta'anggi ɲkuon shhe. Ndo ntho pi no fe ni ta'anggi, ñtho pi ni kafa.

³⁵ "Ñtho pi no chwē nu muun mimbia kara ɲkūnu yi ni tāa vi, muun mingwe pā'a ɲkūnu yi ni mūun vi, muun mingwe pā'a ɲkūnu yi ni mangaon vi.

³⁶ Mbina ɲon shi ɲgu'o mbo pi pa ndāa pi.'

³⁷ "Sheshenon ɲa a khwā tāa vi ki mūun vi nchaa a ne lo nji'i ɲkā'o ɲgan younjɲɲon a. Ndo sheshenon ɲa a khwā muun vi yi mimbia ki vi mingwe nchaa a ne lo nji'i ɲkā'o ɲgan younjɲɲon a. ³⁸ Sheshenon ɲa a lo nji'i ntien wā'a yi njōu ɲjin a ne lo nji'i ɲkā'o ɲgan younjɲɲon a. ³⁹ Sheshenon ɲa a yəi chombhi yi ne shi mbhe chombhi yi gho, ndo sheshenon ɲa a phe chombhi yi nthe a ne shi njəi chombhi yi gho.

Pa kinein
(Maaku 9:41)

⁴⁰ "Sheshenon ɲa a pin gho ɲa o tho a pwa ne pin pi mmu. Sheshenon ɲa a pin a ne pin pi ɲon ɲa a taon a ne. ⁴¹ Sheshenon ɲa a pin njəili'i Minnwi nthe ɲa a njəili'i Minnwi ne shi mfā'o ɲkwan kinein njəili'i Minnwi, wu'o nenne sheshenon ɲa a pin ɲon ndindi nthe ɲa a ɲon ndindi ne shi mfā'o ɲkwan kinein ɲon ndindi. ⁴² Sheshenon ɲa a fe ndua ɲkhi ghigri ni ta'a

* 10:25 Bejebu po pi taatho pa minjweinj.

muun mi ngan younjin a yei nthē ña a ngan younjin a nē, shishini ñshwei vøi, mba'a a yi'i nshien kinein yi."

11

Ghan ntaon llo mbho Joun Ngan Fe Nkhĩ
(Luka 7:18-35)

¹ Jisho ni ñga ñkwo mĩ'ēn tigi nu paanchro ghan younjin pi, ndollo fo ngøi ntho ntigi nu ndo nchil nu mon pa la'a pugu.

² Ndwe Joun ni ñga nchho mon chøin ñja'o fà'a Ju ña Minnwi Chu'o Ntaon nò Ñkwe nē, ntaon pa ghan younjin pi ni Jisho ³ ña pugu ghøi mbie vi ña, "A gò mbo ñon ve ña a ni mbo ña a shi ntho nē, ki pigi ywere ñon nduon?"

⁴ Jisho khwē ni pa ghan ntaon Joun ña, "Pøi pini shwei Joun ni yaon ña pøi ya'o ndo njøi nē, ⁵ pa nchriligi yøi li'i, pa ñkwini nyien, ghan ghinombalun pø shi'i, pa fhitenø ya'o li'i, pi pi'i pa ñgwa khu mon gu, pi chii ñkini pwa pisha'akho ni ghan pou. ⁶ Mbøro pø ni ñgwa pē ña pugu lo ñji'i mfā'o ki'ingini mon pin yugu nthē a nē."

⁷ Nò ha'an ghan younjin Joun ni ndollo ngøi nē, Jisho jē ntho nchrā nu ni yú ñgwa pigho nthē Joun, "Pøi ni ngøi mon ñkũnu njó njøi pi kho fo? Trũ ña fifrøi chĩ'i nu? Nga! ⁸ Pøi ni ngøi ki'ē njøi pi kho fo? Njon ña a ni mā'an mbwa ndhwĩ? Nga! Lii njøi, ñgwa ña pugu ghà mā'an mbwambwa ndhwĩ nē ghà mbo pi mon ntu'o pa fuon. ⁹ Ti pøi ni ngøi nu ki'ē njøi pi kho fo? Njøili'i Minnwi? Oon, ñshwei vøi, ñon ña a chaa njøili'i Minnwi nē. ¹⁰ Nthē ña Joun ñon ña chrà Minnwi chrà nò ligi yi ña,

'Lii njøi, ñshi ntaon ngan ntaon a,
a ghøi shhi pøi mbiri ndaon ni pøi.'

¹¹ "Shishini, ñshwei vøi, shina ñguon ñgwa ña pingē kwo ma mbhi nē, yichøi ta'a yi lo mbo ña a gha'o nchaa Joun Ngan Fe Nkhĩ, ndo ñon ña a kigøi nchaa ñguon ñgwa mon Sha'afuon Po nē, gha'o nchaa Joun. ¹² Llo ndii Joun Ngan Fe Nkhĩ ti ntho nchøin ndwe, Sha'afuon Po kwo yøi ngø'i mbho kikri, ghan kikri kwe ni ghri.* ¹³ Nguon pa njøili'i Minnwi pugu pa gi ni ntho nchrā nthē pi Sha'afuon Po ti ntho nchøin tho Joun, ¹⁴ ti ò ñkhwā nò pin nu ñkini yugu, kan Joun ndutho yi Elaija ña a ni mfā'o nò tho nu nē. ¹⁵ Sheshenon ña a fā'o tønø nē, à ya'o!

¹⁶ "Mimfe mā'an fi'i ngwreinion yei pi ni kho? A pø nò pa mikø'i ña pugu chho mon li'i tan, ntho mēin pakwo michwe pugu ña,

¹⁷ 'Pigi mā'an ñkhĩ pwanju'o ni pøi ndo pa'a pøi lo mbini,
pigi yrão ñkhĩ gu ndo pa'a pøi lo ñkøi.'

¹⁸ Joun ni ntho pa'a ndo ñji maon ki nnu yaon pugu chhu ña, 'A fā'o minwein mbij yu.' ¹⁹ Muun Njonmishua ntho ñji maon ndo nnu nu pugu chhu ña, 'Lii njøi, a nju mme yaon, ndo mbo mbaa là'o, mbini mbo shuon ghan wēin taashi pugu pa ghan phi.' Ndo shietho nōon non yi ña a kã'o pi ni ñkwan ntien ña a yun nē."

Ngø'i ni la'ataon ña pugu lo mbā'a ñkũnu yugu ni phi nē
(Luka 10:13-15)

* **11:12** 11:12 Yichøi ñjin yi pø ña Sha'afuon Minnwi tho ngøi nu shhi ni ghri.

²⁰ Jisho jē nchho mbīga ηgwā pa la'ataon pe ηa a ni njiēn nchwīe pa nnu ghraoghrao fō ne, nthe ηa pugu shini ndo mbā'a ηkūnu yugu ni phi. ²¹ "Ngə'i pō ni pəi, ma ηgwā Korashin! Ngə'i pō ni pəi, ma ηgwā Beshaida! Nthe ηa pa nnu ghraoghrao pei ηa a lōgo li' i hein ne kan ni mbo pi Taire pugu Shidon, pugu kan ni ηkwo mā'an ndhwī ywei gu nchho mon phu nō nōon nu ηa pugu pā'a ηkūnu yugu ni phi. ²² Ndo nshwei vəi, a shi nde nji'ε ni ηgwā Taire pugu Shidon mon llembbhi shá'a nchaa vəi. ²³ Ndo ni pəi, ma ηgwā Kapanun, pəi pi' i ηa Minnwi shi ndōgo vəi ηku'ō nō po? Nga! A shi nshwi' i vəi mon li' i ηgwā khu. Pa nnu ghraoghrao pei ηa nchwīe nu shhi pəi ne kan ni ndōgo li' i pi Shodon, pugu kan ni ηkwri nne ηgu'ō mbo shi'a. ²⁴ Ndo nshwei vəi, a shi nde nji'ε ni ηgwā la'ataon Shodon mon llembbhi shá'a nchaa vəi."

*Tho njəi a, mfe fere non ve
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Mon ndii gho Jisho chhu ηa, "Tāa, a gō mbo Taatho po pugu pa ηkuon shhe. Ntōo gho nthe ηa yaon ηa o ləin ni ghan shietho pugu pa ghan lina ne, o nōon ni pa puon fhu. ²⁶ Oon, ma Tāa, yei ηkwan ha'an o ni ηkhwā ηa a lōgo li' i ne.

²⁷ "Tāa a kwo cha'a ηguon yaon mfe mbho mu, yichəi non lo nji non ηa Muun yie gho ne ηkien Tāa, ndo pa'a yichəi non lo nji non ηa Tāa yie gho ne ηkien Muun pugu pa sheshenon ηa muun chu'ō nō nōon nu Tāa gho ne.

²⁸ "Pəi tho njəi a, ηguon vəi ηa pəi wie non pəi ndo ntien lrī ne, mfe fere non ni pəi. ²⁹ Tien shhō a mbə'i gho, nje' i mbho mu nthe ηa mi non mbomboro ndo mbo non juu lo mon njū'ō mu, nne, kan nshi mfe fere ni nchəi yo. ³⁰ Nthe ηa shhō a yi'e, lrī a po yi yi'e yi'e ηkaa yu."

12

*Pa pie nthe nnu Llé Ji
(Maaku 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Mon ndii gho Jisho nyien nu *Llé Ji pa Juu mon nyien shie ge. Nji yia ghan younjin pi, pugu ka shie ge ηkru nu. ² Pa ηgwā Farashi ni ηga njəi, nchhu gho ηa, "Lii njəi, pa ghan younjin po tho nchwīe nnu ηa gi lo mbin ηa pi chwīe Llé Ji ne."

³ A chhu ni pugu ηa, "Pəi lo naa mēin nnu ηa Devi ni nchwīe ndii ηa nji ni njia vugu pa ηgwā pi ne? ⁴ Nkwan nō ha'an a ni nii Nda Minnwi pugu pa ηgwā pi, ndōgo brei ηa pi ni mfe ni Minnwi ne ηkru, mbo nnu ηa gi shini ndo mbin ηa a kru, ki ηa ηgwā ηa pugu pugu ni mbo ne kru, ηkien pa ghan fe'ingien Minnwi. ⁵ Ki pəi lo mēin mon ηwa'anli gi ηkwan nō ha'an ghan fe'ingien mon Nda Minnwi ghā mbə'i Llé Ji* ndo pa'a gi lo ηgwēin vugu? ⁶ Nshwei vəi, yaon ηa a chaa Nda Minnwi ne po henein. ⁷ Pəi kan nji njin nnu yei ηa, 'Ntā'a nu ηa ηgwā nōon kwoshini ki lo ηgu'ō mfe pi yaon fe'ingien,' pəi shi kan ndo ηgwēin non ηa mbho yi yi woo ne nō ηgusha'a. ⁸ Nthe ηa Muun Nonmishua Taatho Llé Ji pa Juu."

*Jisho ywin mbho ηkwini Llé Ji pa Juu
(Maaku 3:1-6; Luka 6:6-11)*

* **12:5** 12:5 Pi chhu ηa pugu ghā mbə'i Llé Ji pa Juu nthe ηa fe'ingien ηa pugu ghā mfē' i ne fā'a ηa pugu fā'a nu.

⁹ Jisho lollo fo ηgōi nii mon nda luon Minnwi yugu. ¹⁰ Non chēi ni mbo fo mbo ηkwini mbho. Pugu pie Jisho ηa, “Gí pin ηa pi yigi ghāno non Llē Ji?” nne no wēin nu mi.

¹¹ A chhu ni pugu ηa, “A gō shina pēi ηa ā mfā’o minji a gū mon tien llē ji, pa’a a lo ηgōi ηgwēin yi ηkōrē mfu’u?” ¹² Nonmishua gha’o ncha minji ki’e pi fi’i yi nein? Nenne gí pin ηa pi chwīe shi’i llē Ji.”

¹³ Nne a chhu ni ηkwini mbho gho ηa, “Shwīi mbho yo.” Non gho shwīi mbho yi, a ki’i ndo mbo pi shi’i no yichēi ta’a ηgei mbho yi. ¹⁴ Ndo pa ηgwa Farashi taon mbhi ηgōi nyian ntān nthe Jisho, ηkwan ha’an pugu shi njwi vi ne.

Jisho po pi muun fā’a Minnwi ηa a chu’o

¹⁵ Jisho ni ηga nji ntān yei, nshūu mbini njin llo fo. Ntou ηgwa younjin yi, a yigi ghāno yugu ghao, ¹⁶ ndo fe gí ni pugu ηa ki’i pugu chwīe pichēi ηgwa ji vi. ¹⁷ Yei ni mbo no chwīe nu nnu ηa Ishaya, mbo njēli’i Minnwi, ni nchhu ne lōgo li’i:

¹⁸ “Lii njēi, muun fā’a a yei ηa nchhu’o,

mbo muun ye ηa ηkhwā ne, mfā’o pwanju’o mbin yu.

Nshi nū’ōn Jijwe a mbin yu,

a shi nchii ndindi† ni ηgwa pa taon nduon.

¹⁹ Mba’a a yi’i mfē’i fē’i ki mba’o ηgōu tho ηgwa,

mba’a non yi’i nja’o ηggi yi mon pa ta’andaon.

²⁰ Mba’a a yi’i mbē’i kà’a ηa a kwo fā’o lēin ne,

ki mbigei truka ηa a ηkii nu ne ti a shi nu’uη nchwīe ndindi gha’a li’i‡.

²¹ ηgwa pa la’ataon nduon shi mfā’o kwā’a pi mbin yu.”

Jisho pugu Bejebu

(Maaku 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Nenne ηgwa pichēi ghēi njēi Jisho ni non chēi ηa minwein ni mbo mbin yu, pa’a a lo ntho njēi li’i, mbini mbo fhincho. Jisho chwīe a po shi’i, nne mfā’o nji no chrā nu ndo mbini njēi li’i. ²³ Yú ηgwa pigho ni ηgrāo ntho nchhu nu ηa, “Non vei nthe a po muun Devi?”

²⁴ Ndo pa ηgwa Farashi ni ηga nja’o nnu yei, nchhu ηa, “Non vei wu’o mfu’u minwein pi ni ghrī Bejebu mbo nthishi pa minwein.”

²⁵ Jisho ni nji nnu ηa pugu ni mbi’i nu ne, nne nchhu ηa, “Sheshe la’ataon ηa ηgwa chho mā’an non pugu ni nchho fo ne shi ngu’o ηgū, ndo mba’a sheshe la’a ki nda ηa a po pi ni minduonduon yi’i ntithi. ²⁶ Ti Shata mfu’u Shata, kan a thi pi mon minduonduon ni non yi, sha’afuon yi lara pi nein? ²⁷ Ti ā mbo ηa mfu’u minwein pi ni ghrī Bejebu, kan pa ghan younjin pēi ghā, mfu’u yugu ki’e pi ni ghrī gō? Nthe yie gho, pugu shi mbo pa ηgwa ha’an pugu shi nsha’a vōi ne. ²⁸ Ndo ā mbo ηa mfu’u pa minwein pi ni Jijwe Minnwi, kan Sha’afuon Minnwi tho shina pēi.

²⁹ “Ki minthe non kie nein nii nda ηgan ghrī ntiē maon pi ηgōi no gho ki lo mfuon ηkrao ηgan ghrī gho. A wu’o kē’i gho, ηa minthe a tien maon pi ntaon no nda yu. ³⁰ Sheshenon ηa a lo mbo ηgei mu ne mbina a, non ηa pigi yu lo ηkiri nu ka’a ne tho nshaanshaan.

† 12:18 12:18 Njin yei po ηa ndi ηa ju, Minnwi, shi ηkwe ηgwa pi ne kwo chēin. ‡ 12:20 12:20 Njin ghrā yei po ηa ju ηa pi chu’o ntaon ne shi mfā’o pwapuη ni ηgwa ηa yugu lo mbo ne pugu pa ηgwa ηa pugu lo mfā’o ghrī ne ti a shi nu’uη nchwīe ndindi gha’a li’i.

31 “Nthe yie gho, nshwei vøi, pi shi ndi’ε sheshe phi pugu pa chrà nchi’øshø ña ngwa chrà ne, ndo ti sheshenon ña a shi nchrà chrà nchi’øshø no ligi Jijwe Minnwi ne, mba’a pi li’ε phi yi. 32 Sheshenon ña a shi nchrà nnu piphi nthe Muon Nonmishua ne pi shi ndi’ε phi yi, ndo sheshenon ña a chrà phi nthe Jijwe Minnwi ne, mba’a pi li’ε phi yi mon yei mbhi ndwe ki mon ye ña a tho nu ne.

Pi ghà nji thi pi ñkuon ntien yi
(Luka 6:43-45)

33 “Chwïe thi pwa kan ntien yi shi mbwa, ndaa nne o chwïe a po yi piphi, ntien yi po yi piphi, nthe ña pi ghà nji thi pi ñkuon ntien yi. 34 Mbhe mitwε’i pei! Pøi nthe pøi kie pi nein nchrà nnu shi’i ña pøi po pi ngwa piphi ne. Nthe ña nchò ghà nchrà pi yaon ña a pigøi llo mon njù’o ne. 35 Non shi’i ghà ntho ni maon shi’i llo mon pïen maon shi’i pi, non mbimbhi tho ni maon piphi llo mon pïen maon pi pi piphi. 36 Nshwei vøi, mon llembhi shá’a, ngwa shi mf’i sheshe muon mi chrà ki tou ña a taon nchò pugu ne. 37 Pi shi ndõgo chrà yo nsha’a gho no gho, no nõon nu ña o togo shá’a ki ña o gũ shá’a.”

Jisho pïga ngwa ha’an pugu tã’a li ne
(Maaku 8:11-12; Luka 11:29-32)

38 Nne pichøi pa ghan ye’i gí Mushi pugu pa ngwa Farashi chhu ni Jisho ña, “Masha, pigi tã’a nu ña o nõon li pigi yøi.”

39 A khwë ni pugu ña, “Ngwreïnon piphi pugu pa ngwreïnon ña a lo ñkina pugu Minnwi ghà ntã’a pi li, ndo mba’a pi nõon kan ta’a li gho ñkien yi njøli’i Minnwi mbo Jona. 40 Nthe ña wu’o no ha’an Jona ni mbo pun mme shhu no trei naonchi ni trei tu’u ne, a wu’o no ha’an Muon Nonmishua shi mbo mon njù’o shhe no trei naonchi ni trei tu’u ne. 41 Mon llembhi shá’a, ngwa Nineve shi ma ntithi pugu pa ngwreïngwa yei ngwëin vugu no pa ngusha’a, nthe ña pugu ni mbã’a ñkũnu yugu ni phi ndii ña Jona ni nchu chrà Minnwi ni pugu ne, ndo ti lii njøi, yaon ña a chaa Jona ne po hein. 42 Mon llembhi shá’a, Ngwafuon llo mbien shi ma ntithi pugu pa ngwreïnon yei ngwëin vugu no pa ngusha’a nthe ña a ki nyien ñkien ntaan ndaon llo la’ataon yu ntho njwε ntiigi shietho mbho Fũon Sholomu, ndo lii njøi, yaon ña a chaa Sholomu ne po hein.

Jijwe piphi pini ñkwøi
(Luka 11:24-26)

43 “Ndi ña jijwe miñweïn taon mbin non ne, a nyien mon pa li’i yó ntho ntã’a li’i fere non yi, ndo pa’a ndo njøi sheshe yi. 44 Nne nchhu ña, ‘Nshi mbini nda mu li’i ña mi ni ndhø ne.’ A ghà mbini, njøi mon nda a po yi yo ki yaon lo mbo fo, pi kwo yigi ndo nchwïe a kã’o. 45 Nenne, a pini ki’ε ndõgo khwachøi pichøi jijwe ha’an pugu pigi ncha vi ne pugu pugu tho nii nda’a nu fo, chombhi non gho pini mbigi ncha no ha’an a ni fũon mbo ne. A no ha’an a shi mbo ni ngwreïnon piphi yei ne.”

Pa mũun Jisho pugu pa liñ pi pi pimbïa
(Maaku 3:31-35; Luka 8:19-21)

46 No ha’an Jisho ni ngu’o ntho nchrà nu ni ngwa pigho ne, ñga njøi nu mũun vi pugu pa liñ pi pi pimbïa thi mbhi ntho ntã’a nu nchrà pugu pugu. 47 Nenne, pichøi pa ngwa ña pugu ni nthi fo ne chhu gho ña, “Lii

njëi, mǔun̄ għo pugu pa l̄in̄ pō pi pimb̄ia pō n̄e mb̄hi ntā'a nu ña p̄ai pugu chr̄a."§

⁴⁸ Ndo Jisho khwē ni ñon̄ għo ña a ni nchhu għo n̄e ña, "Mǔun̄ a pō pi gō, pa l̄in̄ pan̄ pō pa gō?" ⁴⁹ Mf̄e mb̄ho yi nshwē pa għan̄ younj̄in̄ pi nchhu ña, "Lii njëi, mǔun̄ a pugu pa l̄in̄ pan̄ pō n̄ein̄! ⁵⁰ Nthe ña shesh̄en̄on̄ ña a chw̄ie nnu ña Tāa a pō tā'a nu n̄e, nd̄in̄ a yi mimb̄ia pugu yi minḡwe ni mǔun̄ a."

13

Lu'ō chrà nthe ñon̄ ña a gh̄oi li'i phi mbh̄ě
(Maaku 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Wu'ō ll̄é għo, Jisho taon̄ nda nḡōi nchho ñkin̄ ñkh̄i. ² Mm̄e yú nḡwa k̄iri ȳai yu ti a nii pi mon̄ kikuon̄ nch̄ochho f̄o, yú nḡwa pigħo thi ñkin̄ ñkh̄i. ³ A chhu ntou pa nnu ni pugu mon̄ lu'ō chrà ña, "Ñon̄ ch̄oi ni ma mb̄o f̄o nḡōi li'i mā'an̄ mbh̄ě maon̄. ⁴ Nō ha'an̄ a ni mā'an̄ nu n̄e, pich̄oi gū shh̄embua, pa mishi shwi'i ñkru. ⁵ Pich̄oi gū mon̄ shh̄e ñkwá li'i ha'an̄ ntou nch̄i'a shi ki lo mb̄o n̄e, nji'a ñkhekhe nthe ña nch̄i'a shi ki lo n̄ien̄ f̄o. ⁶ Ndo min̄aon̄ ghà nthe nt̄on̄ vugu, nthe ña pugu shini ndo mf̄a'ō ñien̄ yugu n̄e, pugu k̄a'ō mbraoprao ñkhu. ⁷ Pich̄oi mbh̄ě gū mon̄ shisha'a, shisha'a yī'ē ñku'ō mfigi maon̄ pigħo pugu khu. ⁸ Pich̄oi mbh̄ě maon̄ pigħo gū mon̄ shh̄e shi'i, mb̄iḡu f̄o ñku'ō ña n̄un̄: pich̄oi yun̄ ta'a ñk̄ii yi, pich̄oi yun̄ ntigao wun̄ yi, pich̄oi yun̄ trei wun̄. ⁹ Ñon̄ ña a f̄a'ō t̄on̄ n̄e, ā ya'ō."

Lá'ō nnu ña a chw̄ie Jisho chrà mon̄ lu'ō chrà n̄e
(Maaku 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Nn̄e pa għan̄ younj̄in̄ pi th̄o nchhu għo ña, "A chw̄ie k̄ho ɔ chrà nu ni pugu pi mon̄ lu'ō chrà?"

¹¹ Jisho khwē ni pugu ña, "Pi f̄e n̄ji ni p̄ai ña p̄ai ji pa nnu l̄oin̄ ña a pō mon̄ Sha'afuon̄ Po n̄e, ndo pa'a ndo mf̄e ni pugu. ¹² Nthe ña ni ñon̄ ña a kwo f̄a'ō n̄e, pi shi mb̄igi ntou yi a f̄a'ō a yien̄, ndo ni ñon̄ ña a lo mf̄a'ō n̄e, nji'i nthe pi shiḡei ȳe ña a f̄a'ō n̄e, pi shi ñka kw̄ekwe. ¹³ A chw̄ie yie ñchr̄a ni pugu pi mon̄ lu'ō chrà nthe ña, Pugu shi njëi nu ndo pa'a ndo njëi,

n̄ja'ō nu ndo pa'a ndo n̄ja'ō ki n̄ji.

¹⁴ Nn̄e nnu ña njëi'i Minnwi mb̄o Ishaya ni nchhu n̄e w̄ein̄ vugu, nnu għo ni mb̄o ña,

'P̄ai shi ña n̄ja'ō ndo pa'a ndo n̄ji n̄jin̄ yi,

P̄ai shi ña nd̄ii ndo pa'a ndo njëi.

¹⁵ Nthe ña nj̄u'ō nḡwa pei kwo fin̄i,
t̄on̄ yugu chri ki lo nu'un̄ n̄ja'ō li'i,
pugu kwo kwiri ligi yugu
nn̄e ña ki'i pugu ȳai ni ligi yugu,
n̄ja'ō ni t̄on̄ yugu,
n̄ji ni nj̄u'ō yugu

ñkara mbara a, ñchw̄ie pugu pō shi'i.'

¹⁶ "Ndo ni p̄ai, p̄ai f̄a'ō mb̄oro, nthe ña ligi ȳai ȳai li'i t̄on̄ ȳai ya'ō li'i. ¹⁷ Nthe ña shishini ñshwei v̄oi, ntou pa njëi'i Minnwi pugu pa nḡwa

ndindi ni njūa nu no yəi nu nnu ŋa pəi yəi nɛ, ndo pa'a ndo nɔjɛ, njūa no ya'o nu nnu ŋa pəi ya'o nɛ, ndo pa'a ndo nja'o.

Njin lu'ɔ chrà nthɛ ŋganj mā'anj mbhě ghɔ
(Maaku 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ "Ya'o nɛ njin lu'ɔ chrà nthɛ ŋganj mā'anj mbhě. ¹⁹ Ndiɛ ŋa sheshɛŋon ya'o chrà Sha'afuonj Po ki lo nji njin yi nɛ, ŋonj mbimbhi tho mfu'u yaonj ŋa pi phi njū'ɔ yu nɛ. Yei pɔ no yɛ mbhě ŋa pugu ni ŋgū pi shembua nɛ. ²⁰ Pɛ mbhě maonj ŋa pugu ni ŋgū pi monj shhɛ ŋkwá nɛ pɔ pi pɛ ŋgwa ŋa pugu ya'o chrà Minnwi nji'ɛ ŋkwe ni pwanju'ɔ ²¹ ndo pa'a ndo mfā'o ŋjɛn yugu yi titini, ŋgu'ɔ ntithi pi no muunj kuo ndii, mōonj nu pugu pa ŋgə'i gha ntho nthɛ chrà ghɔ ŋa pugu ya'o nɛ, pugu pā'a ŋkūnu yugu ni chrà ghɔ. ²² Pɛ mbhě ŋa pugu ni ŋgū monj shisha'a nɛ, pɛ ŋgwa ŋa pugu ya'o chrà Minnwi, ŋga ŋgəi, pa ghaghana ŋkuonj mbhi yei, pugu pa mifiɛ ŋa pa fā'o ghà ntho no nɛ figi chrà ghɔ pa'a a lo ma njunj ntɛn. ²³ Pɛ mbhě ŋa pi ni mbhi monj shhɛ shi'i nɛ pɛ ŋgwa ŋa pugu ya'o chrà Minnwi ndo nji njin yi, nja njunj ntɛn, pichəi yunj ti nchəin ta'a ŋkii yi, pichəi pɔ ntigao wunj, pichəi pɔ trei wunj."

Lu'ɔ chrà nthɛ trū shina maonj phi

²⁴ Jisho pini nchhu yichəi lu'ɔ chrà ni pugu: "A nthɛ pi mā'anj fi'i Sha'afuonj Po ni ŋonj ŋa a ni mā'anj mbhě maonj shi'i monj nyiɛn yu ²⁵ ndo no ha'anj ŋgwa pi ni ndhɛ nu nɛ, mbina vi tho mā'anj mbhě trū shina pa shie ge pigho ŋgəi ni vhi. ²⁶ Maonj pigho gha ŋkhɛ ti njunj nu, pa trū pigho khɛ ŋkaa pugu.

²⁷ "Pa puonj fā'a ŋonj ghɔ tho nchhu ghɔ ŋa, 'Masha, ɔ ni mā'anj pi ŋkɛn mbhě monj nyiɛn, ti a kie pi nɛin pa trū pɔ monj ghɔ?"

²⁸ "A khwɛ ni pugu ŋa, 'Nnu yei chwɛ Mimbina.'

"Puonj fā'a pigho pie vi ŋa, 'Ɔ tā'a nu ki'ɛ ŋa pigi ghəi shū'ɔ pa trū pigho?"

²⁹ "Ndo a khwɛ ni pugu ŋa, 'Ŋga! A nthɛ pəi gha ntho nshū'ɔ pa trū, nshū'ɔ pa shie ge ŋkaa pugu. ³⁰ Pəi mienj ŋguonj yi ghao ku'ɔ ka'a ti ndii kwōo nu'unj ntho, monj ndii kwōo, nshi nshwei ni ghanj kwōo ŋa, pəi fūonj nshū'ɔ pa trū, ŋkrao monj pa ká'a ntūonj, ndo nshū'ɔ shie ge ki'ɛ nū'onj shaonj mu."

Lu'ɔ chrà ŋkuonj muunj mi mbhě yaonj ge
(Maaku 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Jisho pini nu'unj nchhu yichəi lu'ɔ chrà ni pugu, "Sha'afuonj Po pɔ pi no mbhě yaonj mbo ŋkɛn yi ge, ŋa ŋonj lɔgo ŋgəi mā'anj monj nyiɛn yu. ³² A lo mbo ŋgigɛi ncha a ŋguonj pa pichəi mbhě maonj, ndo a gha ŋku'ɔ, mbo ŋkɛn mme yi ncha a ŋguonj yaonj monj nyiɛn, ŋgū thi, nne pa mishi tho ŋkrao pa nda pugu ŋkuonj pa mbho mi."

Lu'ɔ chrà nthɛ yaonj chwɛ prupina ku'ɔ
(Luka 13:20-21)

³³ A pini nu'unj nchhu yichəi lu'ɔ chrà ni pugu ŋa, "Sha'afuonj Po pɔ pi no yaonj chwɛ prupina ku'ɔ, ha'anj mingwɛ lɔgo ni'inj monj ta'a bruma'a prupina, a chwɛ ŋguonj prupina ghɔ ku'ɔ ghao."

Yaonj ŋa Minnwi nōonj nɛ pugu pa lu'ɔ chrà
(Maaku 4:33-34)

³⁴ Jisho ni nchhu nguon nnu pei ni pa yu ngwa pigho mon lu'ɔ chrà, a shini ndo nchhu kan ta'a nnu ni pugu ki lo mbo pi mon lu'ɔ chrà. ³⁵ Yei ni mbo no chwie nu nnu na njèlì'i Minnwi ni nchhu ne lōgo li'i na, "Nshi na'an nchò a nchrà mon pa lu'ɔ chrà.

Nshi nchhu pa nnu na pi shi ki lo nji llo mon ndii na pi ni nchwie mbhi ne."

Jisho f'i njin lu'ɔ chrà nthe trũ shina pa maon phi

³⁶ Jisho ni nga mien yu ngwa pigho nii nda, pa ghan younjin pi tho njèi vi, nchhu nu gho na, "F'i njin lu'ɔ chrà nthe trũ mon nyien ni pigi."

³⁷ A khwè ni pugu na, "Njon gho na a mā'an nkien mbhẽ maon ne Muun Njonmishua. ³⁸ Mon nyien gho po nkuon mbhi, mbhẽ maon shi'i po ngwa pe na pugu puon Sha'afuon Po ne, pa trũ po pa puon non mbimbhi, ³⁹ mimbina na a phi trũ gho ne po devi, maon kwōo po ndii na mbhi shi ndugwi ne, ghan kwōo maon po pa ghan ntaon Minnwi.

⁴⁰ "Wu'ɔ no ha'an pi ghà nkiri trũ ntōon ni mōnon ne, a wu'ɔ no ha'an a shi mbo ndii na mbhi lūgwi ne. ⁴¹ Muun Njonmishua shi ntaon ghan ntaon pi pugu kiri nguon ngwa pe na pugu ghà nchwie ngwa chwie phi ndo mbè'i kina ne mfu'u mon Sha'afuon yi, ⁴² mā'an vugu mon nda mōnon ngu'ɔ lien. Mon li'i gho, kèi pugu pa kru shua shi mbo fo. ⁴³ Nne ngwa ndindi the no minaon mon Sha'afuon Tāa vugu. Sheshenon na a fā'o tōne ne, ā ya'o.

Lu'ɔ chrà nthe fā'o na pi lōin

⁴⁴ "Sha'afuon Po po no fā'o na pi lōin mon nyien na yichai non ghèi njèi mbūon. Nne mon pwanju'ɔ yi, a ghèi mfini nguon yaon na a fā'o ne ngèi njuon nyien gho.

Lu'ɔ chrà nthe ngù'ɔ tininchoon

⁴⁵ "Nkamuwon, Sha'afuon Po po no ngan pi'e tan na a ni ntho ntā'a nkien ngù'ɔ* tininchoon, ⁴⁶ nga njèi ta'a nkien ngù'ɔ tininchoon na pi mēin ni pəə ne, a ghèi mfini nguon yaon na a fā'o ne njuon no gho.

Lu'ɔ chrà nthe ndán na pi mā'an

⁴⁷ "No pigi nu, yei nkwan ha'an Sha'afuon Po po ne. A po no ndán na pi mā'an mon nkhi ngwēin nguon nkwan shhu ghao. ⁴⁸ Ndi na ndán gho linaon ne, ngwa shūu nku'ɔ no gho mbhi nchōchho ntere pa nkien shhu ni'in mon pa mikuo mi'an pi piphi. ⁴⁹ A nkwan ha'an a shi mbo mon ndugwi mbhi yei ne. Pa ghan ntaon Minnwi shi ntho ntere ngwa piphi, mfu'u mon ngwa ndindi, ⁵⁰ mā'an vugu mon nda mōnon ngu'ɔ lien. Mon li'i gho, kèi shi mbo fo pugu pa kru shua.

Ndunu fā'o pugu pa yi fhi

⁵¹ "Tho yèi shie ni nguon nnu pei?"

Pugu chhu gho na, "Oon."

⁵² A chhu ni pugu na, "Nthe yie gho, sheshe ngan ye'i gí Mushi na a ngan younjin mon Sha'afuon Po ne po no ngan nda na a fu'u pa maon fhi pugu pa ndunu maon llo mon li'i nū'on pugu."

* **13:45** 13:45 Yei pa puon mi ngu'ɔ na a ni ndho nu mon pa nkien nkhi, mbo yi fhu na pi ni ntho nchwie pa shiga tininchoon no gho.

*Pi lāa Jisho Nashare**(Maaku 6:1-6; Luka 4:16-30)*

⁵³ Jisho ni nga mi'ey pa lu' o chrà pei, ndollo fo ngōi ⁵⁴ nga nchəin mon ji la' ataon, ntho nje'i vugu mon nda luon Minnwi yugu. Pa ngwa nga pugu ni nja' o no ha'an a ye'i nu ne ghrāo nchhu ŋa, "Nōn vei yei fi'i shietho yei pugu pa ghrī pi hiŋ no fā'a nu titini fā'a pei no gho? ⁵⁵ Yei lo mbo muun kaminda? Ligi müun vi lo mbo Meri? Jein, Joshe, Shemu pugu Judashi shi lo mbo pa liŋ pi? ⁵⁶ Pia pa liŋ pi pi piŋge shi lo mbo hein ka'a? Ti a yei shietho pugu ghrī pi hiŋ no chwie nu ŋkwan nnu pei no gho?" ⁵⁷ Nne pugu lāa vi.

Ndo Jisho chhu ni pugu ŋa, **"Pi shi'a nchi'ə njəili'i Minnwi ŋkien la'a pugu shina ngwa pi."**

⁵⁸ A shini ndo nchwie ntou pa nnu ghraoghrao fo nthē ŋa pugu ni mbo ghan ki piŋ.

14*Pi jwi Jouŋ Ngan Fe Nkhi**(Maaku 6:14-29; Luka 9:7-9)*

¹ Herō, mbo ngan sha'a Galili, ni nga nja' o fi'i ndigha' o Jisho, ² nchhu ni puon fā'a pi ŋa, "Yei Jouŋ Ngan Fe Nkhi. Pi ku' o vi llo mon gu, a chwie ye a fā' o ghrī no chwie nu pa nnu ghraoghrao pei."

³ Nthe ŋa Herō ni ŋkwo wēin Jouŋ ŋkrao vi mā'an mon chəin nthē nnu Herodia mbo ngwe Fili ndin vi. ⁴ Nthe ŋa no yichəi fi'i ndii Jouŋ Ngan Fe Nkhi ni ntho nchhu nu ni Herō ŋa, "A lo nji'i ŋkā' o ve ŋa o lan Herodia!" ⁵ Nji'i nthē no ha'an Herō ni ntā'a nu njwi vi ndii gho ne, a ni mbo go pa ngwa Juu nthē ŋa pugu ni ndōgo Jouŋ no njəili'i Minnwi.

⁶ Pi ni nga ntho nji llé phi Herō, muun Herodia yi mingwe pini pini shhi ngwa, tūa Herō pwa. ⁷ Nne, a kā'a vi ndo nshwrēi ŋa a shi ŋkinein vi ni sheshe yaon ŋa a shi mbie vi no gho ne. ⁸ Müun vi chwie a pie ŋa, "Fe tho Jouŋ Ngan Fe Nkhi vəi hein ŋkuon pashinja yei." ⁹ Fūon ni mbo ni tu'utho, ndo nthē kina ŋa a ni ŋkwo shwrēi shhi ghan gè pi ne, a fe gi ŋa pi tho ni tho Jouŋ mfe gho. ¹⁰ A taon ngwa pi ya'a tho Jouŋ mon chəin, ¹¹ ntho ni tho yi gho ŋkuon pashinja, mfe ni muun mingwe gho, a ghəi njəi müun vi no gho. ¹² Pa ghan younjin Jouŋ tho ndōgo khu Jouŋ ngōi ntwei, ndo ngōi nshwei Jisho no gho.

*Jisho kugwi tien ŋkan pimbia**maa ndōgo piŋge pugu pa puon**(Maaku 6:30-44; Luka 9:10-17; Jouŋ 6:1-14)*

¹³ Jisho ni nga nja' o yei nnu, ndollo fo mon kikuon ngōi li'i ŋa ngwa lo mbo ne. Ndo pa ngwa ni nja' o, njōu njin yi ni kwo llo mon pa la'a. ¹⁴ A ni ŋa ntaon ŋkaon mbhi, njəi ŋkien mme yú ngwa, mfā' o kwoshini mbin pugu, njigi ghāno yugu.

¹⁵ A ni nga mbo ni fanaon, ghan younjin pi tho njəi vi nchhu gho ŋa, "Yei po pi li'i ŋa ngwa lo mbo, ndii lo ŋkwo ya ngōi, chhu yú ngwa pei ghəi mon pa la'a, njuon maon ji pugu fo nji."

¹⁶ Ndo Jisho khwē ŋa, **"Pugu lo nji'i mfā' o no ghəi nu, pəi fe yaon ni pugu pugu ji."**

¹⁷ Pugu chhu gho ŋa, "Pigi wu' o mfā' o pi tien kəin brei hein ni paa shhu."

¹⁸ Jisho chhu ni pugu na, **“Pəi tho no hein.”** ¹⁹ Nenne a fe gi ni yu ngwa pigho na pugu chocho nkuon tru. A lōgo tien kəin brei ni paa shhu pigho, nga mbi'i ligi yi ndii po, mfe tōo nu ni Minnwi. Mbə'i brei pigho ki'e mfe ni pa ghan younjin pi. Pa ghan younjin pi fe ni yu ngwa pigho. ²⁰ Nguon yugu kru ti njru. Pugu ni ndiga pa pə'i pə'i pigəi pi, a linaon paanchro mikuo. ²¹ Nguon ngwa pe na pugu ni nkru ne ni mbo tien nkan pimbria maa ndōgo pinje pugu pa puon.

*Jisho nyien nkuon nkhi
(Maaku 6:45-52; Jouy 6:15-21)*

²² Wu'ə ndii gho Jisho chwie ghan younjin pi nii mon kikuon ngəi shhi no sha'a nu ntaon njien hin no ha'an a ni nchhu nu ni kiri gho na pugu ghəi ne. ²³ A ni nga nkwo chhu ni kiri gho ti pugu ghəi, a ku'ə nkuon mbra li'i luon Minnwi tə'i vi. Fanaon ni nga ntho, Jisho wu'ə mbo fo tə'i vi.

²⁴ Ndo ndii yei, kikuon gho ni nkwo ya ngəi ndaon shiga mon nkhi, fifrəi tho ndi'i vi nthe na a ni ntaon pi ngei ye na pugu ni ngəi nu ne. ²⁵ A ni nga mbo ni nda'a mbhi lan, mon shina trei minaon pugu ntigao minaon, a nyien nu nkuon nkhi ntho nu yəi pugu. ²⁶ Ndo pa ghan younjin pi ni nga njəi vi a nyien nu nkuon nkhi ntho nu ne, pogo gu wəin vugu pugu chhu na, **“A po pi nkhushe!”** mba'o ngəu mon pogo gu.

²⁷ Ndo wu'ə chomilaon gho Jisho chrə ni pugu, nchhu nu na, **“Pəi fə'o wəin njū'ə, a mmu, ki'i pəi pogo gu.”**

²⁸ Pita chhu gho na, **“Taatho, ə mbo gə, ə fe gi vəi na ntho nkuon nkhi mbara gho.”**

²⁹ A chhu gho na, **“Tho.”**

Nne, Pita taon mon kikuon nyien nkuon nkhi ngəi li'i para Jisho. ³⁰ Ndo a ni nga njəi fifrəi, pogo gu wəin vi, a jē yie nu, nkəi na, **“Taatho, kwe a!”**

³¹ Jisho fe mbho yi chomilaon gho ngwəin vi, nchhu nu gho na, **“Yo, ngan pin kike'i vei! A ni nchwie kho ə fə'o khutho?”**

³² Pugu yu gha nii mon kikuon, fifrəi gho tithi. ³³ Ngwa pe na pugu ni mbo mon kikuon ne gha'o vi, nchhu nu na, **“Shishini, ə Muun Minnwi!”**

Jisho yigi ghino ghan ghino

*li'i na pi mēin ni Geneshare ne
(Maaku 6:53-56)*

³⁴ Pugu ni nga nsha'a, ntaon mbhi li'i na pi mēin ni Geneshare ne, ³⁵ pa ngwa li'i pigho gha nji na a Jisho, ntaon ngwa mon nguon krao ngei gho, pugu tho ni pa ghan ghino njəi vi no gho. ³⁶ Pugu ligəi vi na a mien ghan ghino wu'ə nkəon pi po ndhwī yi. Nguon ngwa na pugu ni nkəon ndhwī yi ne, non yugu togo.

15

Nū'əng ngwamishua pugu pa gi Minnwi

(Maaku 7:1-13)

¹ Nne, a gha ndara pa ngwa Farashi pugu pa ghan ye'i gi Mushi tho llo Jerushalein njəi Jisho nchhu na, ² **“A chwie kho pa ghan younjin po pə'i nū'əng pa taa? Pugu shi'a nji'i nshigao mbho yugu maa nji maon.”**

³ A khwē ni pugu na, **“Ti a chwie kho pəi pə'i kina Minnwi nthe nū'əng yəi?”** ⁴ **Nthe na Minnwi fe gi na, ‘Gha'o taa gho pugu muun gho,’ ndo**

'Sheshenon ja a chrā nnu piphi nthe tāa vi, ki mūon vi ne yi'i ja pi shi njwi vi.' ⁵ Ndo pēi chhu yēi ja, 'Non nchhu ni tāa vi ki mūon vi ja, "Yaon ja nka ni mfe ve ne, mfe ni Minnwī," ⁶ non gho lo mfā'o no gha'o nu tāa vi.' Nne nthe nū'on yēi, pēi chwē chrā Minnwī po gha. ⁷ Pa ngwa mifi pei! Njēli'i mbo Ishaya ni nchhu shini ndii ja a ni nchrā nthe vēi ja, ⁸ Ngwa pei ghā ngā'o a pi ni nchō yugu, ndo pa'a njū'o yugu lo mbara yēi mu, ⁹ Ghēre lo mbo ni pugu mon gha'o nu ma, nthe ja pugu ye'i nū'on ngwamishua no ha'an a po pi gi a!"

Yaon ja a ghā mfuo non ne

(Maaku 7:14-23)

¹⁰ Jisho mēin ngwa pigho pugu tho njēi vi, a chhu ni pugu ja, "Pēi ywēre ndo nja'o. ¹¹ A lo nji'i mbo yaon ja a ghā nii nchō non ne ja a ghā mfuo vi, a po pi yaon ja a taon nchō yu ne. A yie gho mbo yaon ja a ghā mfuo non ne."

¹² Nne pa ghan younjin pi tho njēi vi nchhu gho ja, "O ji ja pa ngwa Farashi fā'o pigitia ndii ja pugu ya'o o chhu nnu yei ne?"

¹³ A khwē ni pugu ja, "Sheshe thi ja a lo mbhi Tāa a po ne, pi shi nshū'o.

¹⁴ Ki'i pēi wie non yēi nthe vugu. Pugu pa nchriligi ntho non ndaon ni pa nchriligi. Ndo ti nchriligi non ndaon ni nchriligi, nguon vugu gū mon tien."

¹⁵ Ndo Pita chhu gho ja, "Shwei njin lu'o chrā gho ni pigi."

¹⁶ A chhu ni pugu ja, "Pēi wu'o mbou pi lina nkaa pēi? ¹⁷ Pēi lo naa njēi ja sheshe yaon ja a nii nchō ne tiri nii mon pu, ntiri ntaon nii mon krao? ¹⁸ Ndo ti yaon ja a taon mon nchō ne, llo pi mon njū'o, nchwē o po yi fuo. ¹⁹ Nthe ja pa kwā'a piphi, jwi nu non, nnu shūon mbho ghan lán, nguon nkwan nnu kwoshuon ghao, ngina, kwe nu ntie ni mbe pugu pa chrā nu phi no ligi non, llo pi mon njū'o non. ²⁰ A pa pie gho mbo pa maon pe ja a ghā mfuo non ne. Ndo ji nu yaon ki lo nshigao mbho shi'a nji'i mfuo non."

F'i pi yichai mingwe

(Maaku 7:24-30)

²¹ Jisho lallo fo nshūu mbini njinjin ngēi mon krao ngei Taire pugu Shidon. ²² Nga njēi nu ne, mingwe Kanaj chēi llo krao ngei gho taon mba'o ngōu nchhu ja, "Fā'o kwoshini mbin mu, yo Taatho, Muon Devi, muon a yi mingwe tho mfā'o ngē'i llo mbho pa minwein."

²³ Ndo pa'a Jisho lo nji'i nkhwē ta'a chrā gho. Ndo pa ghan younjin pi tho njēi vi ndigēi vi ja, "Yōu vi a ghēi nthe ja a nyien mba'o ngōu ntho nu njin pia!"

²⁴ Jisho khwē ja, "Pi ni ntaon a pi wu'o ni pa puon Ishrae ja pugu po no pa minji ja pugu phe ne."

²⁵ Ndo mingwe gho tho nkwi kwēre yi shhi yu, nchhu nu ja, "Taatho, ghēre a."

²⁶ A khwē ja, "A lo nji'i nkā'o no lōgo nu maon ji puon mā'an ni pa mingu."

²⁷ Mingwe gho chhu ja, "Oon, ma Taatho, ndo nji'i nthe pi pa mingu ghā nji pa nku'u maon ja a gū llo nkuon taprei taatho vugu ne."

28 Jisho khwē gho ki'ε ηa, “Yo, mingwe vei! Ǿ fā'o mme piη! Nnu ηa Ǿ tā'a nu ne pi shi nchwīe mfe ve.” Chomilaonη gho nonη muun vi gho ki'i ndo ntogotogo.

Jisho yīgi ghāno ntou ηgwa

29 Jisho lollo fo ηgōi nyīen nu ηkīn ηkhī Galili. Nku'ο ηkuonη mbra nchochho fo. **30** Nkīen ntou yū ηgwa tho njei vi ni pa ηkwīni kwo, pa nchriligi, pa sheshe ηkwanη ηkwīni, pa fhincho, pugu pa ntou pichēi ghanη ghāno, nū'οη vugu shhi Jisho a yīgi ghāno yugu. **31** Pa yū ηgwa pigho ni ηgrāo ndii ηa pugu ni njei fhincho chrā nu, pa sheshe ηkwanη ηkwīni po nu shi'i, pa ηkwīni kwō nyīen nu, pa nchriligi yēi li'i. Pugu gha'ο Minnwi ηgwa Ishrae.

Jisho kugwi khwe ηkanη pimbīa

maa ndōgo piηge pugu pa puonη
(Maaku 8:1-10)

32 Jisho mēin pa ghanη younjīn pi yēi yu nchhu ni pugu ηa, “Mfā'o kwoshini mbīn yū yei nthe ηa pugu kwo po pigi pugu ndwe ni trei llē ndo pa'a ndo mfā'o yaonη nji. Ndo nji'i ntā'a nu mienη pugu ghēi ni nji, kan mīnthe shōno ηgū ndaonη.”

33 Pa ghanη younjīn pi chhu gho ηa, “Pia shi njei ntou brei pi hinη monη li'i yó yei ti fi'i mme yū ηgwa pei kru nju?”

34 Jisho chhu ni pugu ηa, “Pēi fā'o pi ndigi brei yi kho?”
Pugu chhu ηa, “Yi khwachēi, ni shigēi puonη mi shhu.”

35 Jisho chhu ni yū ηgwa pigho ηa pugu chocho shhe. **36** A lōgo khwachēi ndigi brei gho pugu pa shhu gho, ηga ηkwo tōo Minnwi, mbē'i mfe ni ghanη younjīn pi, pa ghanη younjīn pi fe ni yū ηgwa pigho.

37 Nguonη vugu ghao kru ti nju. Pa ghanη younjīn pi līga pa pē'ipē'i pigēi pi, a līnaonη monη khwachēi memme mikuo. **38** Nguonη pimbīa pē ηa pugu ni nji maonη pigho ne ni mbo khwe ηkanη yugu, ηkaonη maa ndōgo piηge pugu pa puonη. **39** A gha ηkwo chhu pa yū ηgwa pigho ghēi, a nii monη kikuonη ηgōi monη krao ηgei Magadanη.

16

Pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi
tā'a pa nnu ghraoghrao
(Maaku 8:11-13; Luka 12:54-56)

1 Pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi tho njei Jisho, ntā'a nu mōon vi, nchhu gho ηa a nōon li ni pugu llo po.

2 A khwē ni pugu ηa, “A ghā ηga mbo ni fanaonη, pēi chhu ηa mbhi shi mbwa nthe ηa pēi līi ghaa mbhi njei ηa a pie. **3** A ghā mbo ni tutu'u, pēi chhu ηa, ‘mbi shi ndho nthe ηa mbhi pie nshishini.’ Pēi ya nji līi nu ghaa mbhi nshwei njīn yi ndo pa'a ndo nji njīn pa li ηa a tho nōon nu monη mbhi ne. **4** Ngwreīonη pipi pugu pa ηgwreīonη ηa a lo ηkīna pugu Minnwi ghā ntā'a pi li, ndo mba'a pi yi'i nōon kan ta'a li gho ηkīen li Jona.” Nne a mienη vugu ηgōi ni vhi.

Pēi chho ndīna ntīgi pa ηgwa Farashi

pugu pa ηgwa Shadushi
(Maaku 8:14-21)

⁵ Pa ghan younjij Jisho ni nga nshā'a ntaon njien hij, ndī'ε nō lōgo nu brei. ⁶ Jisho chhu ni pugu ηa, "Pəi lina yishi* pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi."

⁷ Pugu jē ntho nchrā nu ni nonj pugu, nchhu nu ηa, "Pia lo ntho ni brei, a chwīe yie a chhu nne."

⁸ Ndo Jisho ni ηga nji nnu pei, nchhu ηa, "Yo, ghan fā'o piη kike'i pei, A chwīe kħo pəi chrā nu ni nonj pəi ηkuonj nnu pou brei? ⁹ Tho yəi lo naa nshie ya'a? Pəi lo ηkwij tieη ndigi brei ye ni tieη ηkanj pimbia, ni fi'i mikuo ye ηa pigəi yi ni ndinaon ne? ¹⁰ Ki ηkwij khwachəi ndigi brei ni khwe ηkanj pimbia, ni fi'i pa memme mikuo ndinaon ηa pəi ni ndiga ne? ¹¹ A po pi neij ηa pəi lo nji ηa ndo nji'i nchrā nthe pi brei? Pəi chħo ndina yishi pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi."

¹² Nenne tho yugu shie ki'ε ηa a shini ndo nchhu pi ηa pugu chħo ndina yishi brei, a ni nchhu pi ηa pugu lina yaon ηa pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi ghā ntigi ne.

*Pita chhu ηa Jisho Ju ηa Minnwi Chu'ō Ntaon nō Nkwe ne
(Maaku 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Jisho ni ηga ntho monj krao ηgei Kaisharia Filipai, mbie ghan younjij pi ηa, "Nḡwa ghā nchhu ηa Muuj Njonmishua pō pi ḡō?"

¹⁴ Pugu chhu ηa, "Pichəi chhu ηa Jouη Nganj Fe Nkħi, pichəi chhu ηa Elaija, pichəi ηa Jerimaya ki ta'a njəili'i Minnwi."

¹⁵ A chhu ni pugu ηa, "Ti pəi chhu ηa mi pō pi ḡō?"

¹⁶ Shemu Pita khwē ηa, "O Ju ηa Minnwi Chu'ō Ntaon nō Nkwe ne, mbo Muuj Minnwi maonj."

¹⁷ Jisho khwē ghō ηa, "Mbōrō pō ve, ma Shemu muuj Jona. A lo nji'i nōonj ηonmishua nōonj yine nnu ve, a nōonj Tāa a ηa a chħo pō ne. ¹⁸ Ndo nshwei ghō, o Pita (njin yi pō ηa ηḡū'ō), ndo ηkuonj ηḡū'ō yei nshi ηkrao choshi a, ndo ti mba'a nji gu le ηḡa'a vi. ¹⁹ Nshi mfe chu'ō nda Sha'afuonj Pō ve, sheshe yaon ηa o krao ηkuonj shhe heij ne shi mbo yi krao pō, sheshe yaon ηa o fēi ηkuonj shhe ne shi mbo yi fēi pō.†"

²⁰ Nne, Jisho fe ḡi ni pa ghan younjij pi ηa ki'i pugu shwei sheshenonj ηa a Ju ηa Minnwi Chu'ō Ntaon nō Nkwe ne.

*Jisho chrā ηkuonj ηkwanj ha'anj a shi njəi ηḡə'i ηkhu ne
(Maaku 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Jē ndii ghō Jisho jē nōonj nu ni ghan younjij pi ηa a yi'i ηa a ghəi Jerushaleij, njəi ηḡə'i nthe ntuou pa nnu llo mbħo pa thishi pugu pa thishi ghan fe'ingiej ni pa ghan ye'i ηgwa ni ḡi Mushi, pi jwi vi, a gha mbo trēi llé, a ku'ō.

²² Pita lōgo vi pugu yu ghəi li'i tə'i vugu njē pīga nu vi, nchhu nu ηa, "Mba'a a yi'i mbo nne ve, ma Taathō. Mba'a nnu yei ma ndōgo li'i mbij ghō."

²³ Ndo a kara nchhu ni Pita ηa, "Lollo yəi mu, ma Shata. O pō pi ki'ingini vəi nthe ηa o lo nji'i nū'onj njū'ō yō pi ηkuonj pa nnu Minnwi, o ka nū'onj pi ηkuonj nnu ηḡwamishua."

* **16:6** 16:6 Yishi yaon ηa pi ghā ntrao prupina brei ni'inj monj ghō a chwīe a ku'ō ne. Jisho ni ntho mā'anj pi fi'i ntigi pa ηgwa Farashi pugu pa ηgwa Shadushi ni yishi ndo pa'a pa ghan younjij pi lo nji. † **16:19** 16:19 Minthe pi pini ηkara yei ηa Yaon ηa o krao ηkuonj shhe ne shi ηkwo fūonj mbo yi krao pō; yaon ηa o fēi ηkuonj shhe ne shi ηkwo fūonj mbo yi fēi pō.

Tien wá'a yó njōu njin Jisho

²⁴ Nne Jisho chhu ni ghan younjin pi na, “Sheshenon ntá'a nu njōu njin a, a mien phi nnu ha'an a khwā ne, nten wá'a yi njōu njin a. ²⁵ Nthe na sheshenon na a tá'a nu ndūgu ni chombhi yi ne shi shien chombhi yi gho, ndo sheshenon na a mi'an chombhi yi nthe a ne, shi ndūgu ni chombhi yi gho. ²⁶ Nthe na nonmishua nthe a shei pi kho no ha'an ä mfā'o nguon mbhi ghao no ji ndo nshien chombhi yi, ki nonmishua nthe a kwri chombhi yi nkwe pi kho? ²⁷ Nthe na Muun Nonmishua shi ntho pugu pa ghan ntaon pi mon ndigha'o Táa vi, nkinien sheshenon wu'o nkwan no ha'an non gho fá'a ne. ²⁸ Shishini, nshwei vèi, pichèi ngwa thi hein na mba'a pugu yi'i nkhu nkaon maa njèi Muun Nonmishua a tho no fūon.”

17

Jisho nōon non yi mon ndigha'o yi
(Maaku 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ Ntigao llé ni nga ntogo, Jisho lōgo Pita, ni Jein, ni Joun ndin vi, pugu pugu ku'o nkuon ntaan mbra mbo fo wu'o pugu. ² No ha'an pugu ni ndi Jisho ne, a kwri ligi pugu, minji mi the no minaoon, ndhwí yi fugu ti nchiá no lí'e. ³ Nga njèi nu ne, Mushi pugu Elaija nōon non yugu, pugu pa Jisho chrá nu.

⁴ Pita chhu ni Jisho na, “Taatho, a pwa no ha'an pia po hein ne. J nkhwā, nkrao trei ntāa hein, ta'a yi ve, ta'a yi ni Mushi, ta'a yi ni Elaija.”

⁵ A ni ngu'o nchrá nu nga njèi nu ne, lūlun chiachia kuru vugu, nggi chhu mon lūlun gho na, “Yei nkien Muun a na nkhwā, mfā'o pwatua nthe vi. Pèi ya'o mbho yu.” ⁶ Pa ghan younjin Jisho ni nga nja'o nnu yei, mfūn ni tho yugu shhe, pogo gu wèin vugu.

⁷ Ndo Jisho tho nkāon vugu, nchhu nu na, “Pèi lollo, ki'i pèi fá'o pogo gu.” ⁸ Pugu gha mbi'i tho yugu, pa'a ndo njèi kan ta'a non nkien Jisho.

⁹ No ha'an pugu ni ntho nshwi'i mbra ne, Jisho fe gí ni pugu na, “Ki'i pèi shwei non ni nnu na pèi yèi ne ti Muun Nonmishua shi nu'un nku'o mon gu.”

¹⁰ Pa ghan younjin pi pie vi na, “Ti a ni nchwèi kho pa ghan ye'i gí Mushi chhu na Elaija shi fūon ntho?”

¹¹ A khwè ni pugu na, “Elaija tho nu, ndo shi mbiri nguon yaon ghao a kā'o no ha'an a ni fūon mbo ne. ¹² Ndo nshwei vèi na Elaija kwo tho, ndo pa'a pugu lo nji vi, pugu fá'a mbin yu nkwan no ha'an pugu khwā ne. A ha'an Muun Nonmishua nkaa yu shi njèi ngè'i mbho pugu ne.” ¹³ Tho ghan younjin pi shie ki'e na a tho nchhu pi Joun Ngan Fe Nkhi.

Jisho yigi ghino yichèi miké'i na a ni mfā'o minwèin
(Maaku 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Pugu ni nga ntho njèi yú ngwa pigho, chèi non tho njèi vi nkwi kwère yi shhe shhi yu, ¹⁵ nchhu na, “Taatho, fá'o kwoshini mbin muun a, a ghà ngū tho, ntho njèi ngè'i nkien ntou yi. A ghà ngū mon mōnon pugu pa mon nkhi ngenge. ¹⁶ Mi ni ndogo vi ntho njèi ghan younjin po no gho, ndo pugu yigi ghino yi kikié.”

¹⁷ Jisho khwè ni pugu na, “Ngwreingwa ki fá'o pin ndo mbo ngwa tètèi mon kwā'a nu mèi, mi shi mbo pia pi fi'i yi nein? Mi shi mfā'o wèin njù'o

nthe vøi pi fi'i yi neiŋ? Pøi tho nu muuŋ gho heinŋ." ¹⁸ Jisho pīga minŋweinŋ, gho a taonŋ mbinŋ muuŋ gho, ghĩno muuŋ gho mme wu'ò ndii gho.

¹⁹ Pa ghanŋ younjinŋ Jisho tho njinŋninŋ mbara vi mbie vi ŋa, "A ni nchwĩe kho pigi fu'u minŋweinŋ gho kikiie?"

²⁰ A chhu ni pugu ŋa, "Nthe ŋa pøi fã'ò pi puonŋ mi pinŋ. Nthe ŋa shishini ñshwei vøi, pøi mfã'ò pinŋ, a wu'ò ŋkigøi ti mbo pi no ŋkien muuŋ mi mbhø yaonŋ ge, pøi chhu ni mbara yei ŋa, 'Lollo heinŋ nyienŋ ngøi hinŋ,' kanŋ a shi nyienŋ, ndo mba'a yichøi nnu gha'a vøi." ²¹ [Ndo yei ŋkwanŋ minŋweinŋ shi'a ntaonŋ, kanŋ a neiŋ pi luonŋ Minnwi ni jĩ ŋkhi.]

Jisho pini nchrã ŋkamu'ønŋ ŋkuonŋ nnu gu yi
(Maaku 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Nò ha'anŋ pa ghanŋ younjinŋ pi ni ŋkiri nu Galili ne, Jisho chhu ni pugu ŋa, "Pi totho ncha'a Muuŋ Nonŋmishua mfe mbho ŋgwamishua. ²³ Pugu shi njwi vi, a gha mbo monŋ trei llé, Minnwi ku'ò ni ju monŋ gu." Nnu gho ghana vugu ŋkienŋ yie gho.

Mã'anŋ nu taashi Nda Minnwi

²⁴ Pugu ni ŋga ntho nchøinŋ Kapanuŋ, pa ghanŋ kwe taashi monŋ Nda Minnwi* tho njøi Pita, nchhu gho ŋa, "Masha yò shi'a mbe taashi monŋ Nda Minnwi?"

²⁵ A khwẽ ŋa, "A ghã mbe."

Pita ni ŋga nii nda, a fũonŋ Jisho nchrã gho, nchhu nu ŋa, "O pi'i jø ŋa, Shemu? Pa fũonŋ ŋkuonŋ mbhi yei ghã ŋkwe shebe ki taashi pi mbho pa gø? Llo mbho puonŋ pugu ki llo mbho pa ŋgwa nduonŋ?"

²⁶ Pita khwẽ ŋa, "Pa ŋgwa nduonŋ."

Jisho chhu gho ŋa, "A nõonŋ ŋa pa puonŋ lo mfã'ò no pe nu. ²⁷ Ndo no chwĩe nu ŋa ki'i túa yugu pigi, ghøi monŋ ŋkhi mã'anŋ mba'a. Fũonŋ shhu ŋa o wøinŋ ne, ŋa'anŋ nchò yi, o shi ne njøi mbinŋ fo. Fu'u ngøi mbe ni pugu no ligi yogo."

18

Nonŋ ndienŋ gø?

(Maaku 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ Ndii gho, pa ghanŋ younjinŋ Jisho tho njøi vi mbie vi ŋa, "A gø mbo ŋon ndienŋ monŋ Sha'afuonŋ Po?"

² Nne, Jisho gha møinŋ muuŋ mbrø ntigi vi shina pugu ³ nchhu ŋa, "Shishini, ñshwei vøi, pøi mienŋ ki lo nji'i ŋkara mbo no puonŋ prø pa'a pøi lo ma nii monŋ Sha'afuonŋ Po. ⁴ Sheshenŋonŋ ŋa a jũ nonŋ yi mbo no muuŋ yei ne po ju ŋon ndienŋ monŋ Sha'afuonŋ Po. ⁵ Sheshenŋonŋ ŋa a pinŋ ta'a muuŋ no yei no ligi a ne pinŋ pi mmu.

⁶ "Ndo sheshenŋonŋ ŋa a chwĩe ta'a yi shina puonŋ mi puonŋ pei ŋa pugu pinŋ a ne kòro ngũ monŋ phi ne, a ni mbwa ŋa pi chu mme ŋgũ'ò wu'ò yaonŋ mmi yu njie vi la'ò ŋkhi ncha a thi shã'a Minnwi.

Pa ki'ingini

(Maaku 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁷ "Wuwuru ngø'i po ni ŋkuonŋ mbhi nthe ŋa pa yaonŋ ŋa a nthe a chwĩe ŋgwa gũ monŋ phi ne po monŋ gho. Ndo a yi'i ŋa pa yaonŋ no chwĩe nu ŋgwa

* 17:24 17:24 Taashi yei ni mbo fi'i mbinŋ ŋa ŋonŋ fã'a no paa llé pi pe vi no ne.

gū monj phi shi ntho. Ndo ngə'i pɔ ni non ja pa nnu pigho kie pi mbho yu maa ntho ne. ⁸ Ndo ti kwò yo ki mbho yo nchwie ɔ gū monj phi, ɔ ya'a vi mī'an. A pwa ja ɔ nii monj chombhi no nkwiní ki nkwiní kwò, ncha a ja ɔ fā'o paa mbho yo pugu paa kwò yo, pi lo mā'an gho monj mójon ki ndugwi yi. ⁹ Ligi yo nchwie ɔ gū monj phi, ɔ fu'u vi mbij gho mī'an. A pwa ja ɔ nii chombhi ni ta'a ligi ncha fā'o nu paa ligi pi lo mā'an gho monj mójon ngù'ɔ lienj shhe.

Lu'ɔ chrà nthe ta'a minji ja a ni mbhe pi pini njəi
(Luka 15:3-7)

¹⁰ "Pa'o no yəi nu ja pəi lo nch'ə ta'a puon mi ngwa pei, nthe ja nchhu ni pəi ja ghanj ntaon Minnwi pugu ghà ngu'ɔ mbo shhi Tāa a po. ¹¹ [Nthe ja Muuj Nonmishua ni ntho pi no kwe nu ngwa pə ja pugu phe ne.]

¹² "Pəi pī'i yəi ja? Non mfā'o ta'a nkii minji, ta'a yi ghəi mbhe, pa'a nonj gho lo mienj ndipu'u wuj ni ndigi ndipu'u nkujon nkunu, ngəi no tā'a nu ta'a yi ye ja a phe ne? ¹³ Ti ä njəi, shishini nchhu ni pəi ja, a shi mfā'o pwanju'ɔ no gho ncha ndipu'u wuj ni ndigi ndipu'u ja pugu lo nji'i mbhe ne. ¹⁴ Nne, a lo nji'i mbo khwā njù'ɔ Tāa a ja kanj ta'a yi shina puon mi ngwa pei phe gha.

Ndi ja yichəi nonj chwie phi mbij gho ne

¹⁵ "Ndi gho nchwie phi mbij gho, ɔ ghəi njəi vi nshwei fənj yi gho, wu'ɔ shina pəi yu pi paa. Ti a njwere nnu ja a chhu nu ne, kanj ɔ ghəre ndij ɔ nkwe ni ju. ¹⁶ Ndo ä mienj ki lo nja'o nnu ja ɔ chhu ne, ɔ lɔgo ta'a nonj ki paa ngwa mbigi mbij gho nne ja paa ngwa ki trei ngwa shi mbo pa minkwentie monj nnu ja pugu chhu ne no nōon nu ja nnu gho nnu shini. ¹⁷ Ndo ti ä ndāa ki lo nja'o vugu, ɔ shwei choshi no gho. Ti ä mienj ki ya'o nji'i nthe pi mbho choshi, pəi tuo vi no ha'an pi ghà ntuo nonj ja a lo mbij Minnwi ne pugu pa ngwəinj taashi.

¹⁸ "Shishini, nshwei vəi, sheshe yaon ja pəi krao nkujon shhe heinj ne shi mbo yi krao po, sheshe yaon ja pəi fəi nkujon shhe ne shi mbo yi fəi po.*

¹⁹ "Nkamu'ɔnj nshwei vəi, pəi pi paa mbij nnu nkujon shhe ja pəi luon nu ja Minnwi chwie ne, Tāa a po shi nchwie mfe ni pəi. ²⁰ Nthe ja lí'i ja paa ngwa ki trei ngwa kiri no ligi a ne, mbo fo pigi pugu."

²¹ Nne Pita tho nchhu gho ja, "Taatho, ndij a nthe a chwie phi mbij a pi fi'i yi neinj ngu'ɔ ndi'ε phi yi lí'ε? Khwachəi ngε?"

²² Jisho chhu gho ja, "Nga, ndo nji'i nchhu ja khwachəi ngε. Nchhu pi ja khwachəi wuj ngé ti nchəinj khwachəi lí'i!†

²³ "Nthe yie gho, minthe mā'an fi'i Sha'afuon Po pi ni yichəi fion ja a ni ntā'a nu nka nkru yi mbho puon fā'a pi. ²⁴ Nga njε pī'i nu, pi tho ni yichəi ta'a muuj fā'a yi gho njəi vi no gho ja nkru taatho yi gho ni mbo puoj yu fi'i mbij ja muuj fā'a mfā'a a tɔgo paa nkii nkaj nga'o pi pe vi no gho ne. ²⁵ Nthe ja a kanj mfe pa'a a lo mbe ne, taatho yi fe gí ja pi fini vi pugu pa ngwe vi, ni puon pi pugu pa nguon yaon ja a ni mfā'o ne no kē'i nu nkru gho.

* **18:18** 18:18 Minthe pi pini nkara lí'i yei ja Yaon ja ɔ krao nkujon shhe ne shi nkwo fion mbo yi krao po, yaon ja ɔ fəi nkujon shhe ne shi nkwo fion mbo yi fəi po. † **18:22** 18:22 Khwachəi wuj ngé ni ngé yi khwachəi.

26 “Nne muunɔ fà’a gho gū ni kwére yi shhi taatho yi gho ndīgəi, nchhu nu ɲa, ‘Fā’o wēin ɲù’o mbinɔ mu, ɲi ɲa nshi ɲkē’i ɲguon ɲkrù yɔ ghao!’
27 Nthe kwoshini, taatho muunɔ fà’a gho, li’ɛ ɲkrù yi gho mien vi a ghəi.

28 “Ndo muunɔ fà’a gho gha ntaon mbhi, ɲəi yichəi non ɲa ɲkrù yi ni mbo puɲ non gho fi’i mbinɔ ɲa müunɔ fà’a mfā’a no ta’a ɲki llé pi pe vi no gho nɛ. ɲgwēin vi ɲjé kien nu mmi yi, nchhu nu ɲa, ‘Ké’i ɲkrù a.’

29 “Ndo non gho ɲa a ni mbo muunɔ fà’a no ju ne gū shhe, ndīgəi vi, nchhu nu ɲa, ‘Fā’o wēin ɲù’o mbinɔ mu, ɲi ɲa nshi ɲkē’i ɲkrù yɔ.’
30 A lāa, ɲgəi shhi ndōgo vi ɲgəi ni’iɲ chəin ti a shi nu’uɲ ɲkē’i ɲkrù yi.

31 “Pichəi pa puon fà’a ni ɲga ɲəi nnu ɲa a lōgo li’i nɛ, a pigi vugu nshā’a la’a muɲu. Pugu ghəi mfi’i ɲguon nnu ghao ɲa a lōgo li’i nɛ ni fūon gho.

32 Nenne, a gē muunɔ fà’a gho, nchhu gho ɲa, ‘Muunɔ fà’a mbimbhi vei! Ndi’ɛ ɲguon ɲkrù yɔ nthe ɲa o ligəi a.’
33 A ka ni mfe pa’a o lo mfā’o kwoshini mbinɔ muunɔ fà’a no gò wu’o no ha’an ɲki fā’o kwoshini mbinɔ gho nɛ?’
34 Mon pigitua, fūon gho cha’a vi mfe ɲa pi ni’iɲ vi chəin mfe ɲgə’i gho ti a shi nu’uɲ mfe ɲguon mbinɔ gho.

35 “A ha’an Tāa a po shi nchwie ni sheshenon vei no ha’an pəi mien ki li’ɛ phi pa lin pəi llo mon ɲù’o pəi.”

19

Ntigi ɲkuon nnu shāan lán (Maaku 10:1-12)

1 Ndi ɲa Jisho ni ɲkwo mi’ɛɲ chhu nu pa nnu pei nɛ, a lollo Galili ɲgəi krao ɲgei Judia ɲjien ɲkhi Jodan.
2 Nto yú ɲgwa yōu ɲjin yi, a yigi ghno yugu fo.
3 Pa ɲgwa Farashi tho ɲəi vi, mōon vi ni pie nu ɲa, “Gí Mushi pin ɲa non shāan lán pugu ɲgwe vi nthe sheshe nnu?”

4 A khwē ɲa, “Pəi lo naa mēin ɲa non ve ɲa a ni nchwie vugu llo mon ɲjé yi nɛ ni nchwie mimbhia pugu mingwe
5 nchhu ɲa, ‘Nthe yie gho, mimbhia shi mien taa vi pugu müun vi nchini mbinɔ ɲgwe vi. Pugu pi paa gū ta’a freinon?’
6 Nne pugu lo nu’uɲ mbi’i paa ɲgwa. Pugu po pi ta’a freinon. Nthe yie gho, yaon ɲa Minnwi chini nɛ, ki’i non fēnɛ.”

7 Pugu pie vi ɲa, “Ti a ni nchwie kho Mushi fe gi ɲa pi fe ɲwa’anli shāan lán mbho mingwe gho njōu vi a ghəi?”

8 A chhu ni pugu ɲa, “Nthe ɲa tho yəi ni ɲkwei nɛ, Mushi ni mien ɲa pəi shāan lán pəi pa ɲgwe pəi. Ndo llo mon ɲjé yi a shini ndo mbo pi nenne.

9 Ndo nshwei vei ɲa sheshenon ɲa a shāan lán pugu ɲgwe vi ɲkien ɲa a kwo shúon mbini ndan mingwe nduon nɛ, kwo shúon.”

10 Pa ghan younjin pi chhu gho ɲa, “Shina mimbhia pugu ɲgwe vi mbo pi nenein, a pwa ɲa non chho ki lan.”

11 Ndo Jisho chhu ni pugu ɲa, “Yei ntigi lo mbo pi ni ɲguon ɲgwa ghao, a wu’o mbo pi ni ɲgwa pe ɲa Minnwi fe ni pugu nɛ.
12 Nthe ɲa nto pa nnu po fo ɲa a chwie ki ɲgwa lo ndan, pichəi po nthe ɲa pi ni mbhi vugu ɲa pugu po nenne, pichəi po nthe ɲa ɲgwamishua chwie ɲa pugu po nenne, pichəi chwie non yugu mbo nenne nthe Sha’afuon Po. Non ɲa a nthe a pin ntigi yei nɛ chwie nenne.”

Jisho fe mboro ni puon pro (Maaku 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Nne pi tho ni pa puon pro ña a nū'ɔŋ mbho yi mbinj pugu nduon Minnwi mfe ni pugu, pa ghanj younjij pi piga vugu.

¹⁴ Jisho chhu ña, "Pɛi mien pa puon pro tho njɛi a, ki'i pɛi pɔ ki'ingini ni pugu nthe ña Sha'afuon Po pɔ pi ni ñkwanj ñgwa pɛi." ¹⁵ A gha nū'ɔŋ mbho yi mbinj pugu, ndɔllo ñgɛi.

Ma'anj mikhwa chɛi mbo ñganj fà'o
(Maaku 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ Yichɛi ñonj ni ntho njɛi Jisho nchhu ña, "Masha, a yɛi ñkwanj nnu shi'i ña minthe ñchwɛi nɔ fà'o nu chɔmbhi ki mme?"

¹⁷ A khwɛ gho ña, "A chwɛi kho ɔ pie a ni nnu ña a yi shi'i nɛ? A wu'ɔ Ta'a ñonj shi'i. Ndo ɔ ntà'a nu nii monj chɔmbhi ki mme, ɔ nū'ɔŋ pa kina."

¹⁸ Nne a chhu gho ña, "Mbo pa pɛi kina?"

Jisho chhu ña, "Ki'i njwi ñonj, ki'i ñganj lán kwoshuonj, ki'i njɔo, ki'i ñkwe nte ñonj ni mbe. ¹⁹ Gha'ɔ taa gho pugu müunj gho, ñkhwá taakuo yɔ nɔ ha'anj ɔ khwá nonj yɔ nɛ."

²⁰ Ma'anj mikhwa gho chhu gho ña, "Ñkwo nū'ɔŋ ñguonj yei ghao, ti mi pou pi kho ñkamū'ɔŋ?"

²¹ Jisho chhu gho ña, "Ɔ ntà'a mbo yi ka'oka'ɔ, ɔ ghɛi mfini maonj pɔ mfe ni ghanj pou, kanj ɔ shi mfā'ɔ fà'o pɔ, ndo ntho njɔu njij a."

²² Ndo ma'anj mikhwa gho ni ñga ñja'ɔ nnu yei, ndɔllo ñgɛi monj tu'utho ntho ña a ni mbo ñkienj ñganj fà'o.

²³ Jisho chhu ni pa ghanj younjij pi ña, "Shishini, ñchhu ni pɛi ña, a shi ñgu'ɔ ntɔgo pi monj ghagha'a ñganj fà'o maa nii monj Sha'afuon Po.

²⁴ Mbini nshwei vɛi ña, a yī'ɛ ni minyienlɛi* nɔ tɔgo nu monj mbo mita'a nchaa ñganj fà'o nɔ nii nu monj Sha'afuon Minnwi."

²⁵ Pa ghanj younjij Jisho ni ñga ñja'ɔ yei, ñgrāo ñkienj ntou yi nchhu ña, "A nthe a lūgu gɔ ki'ɛ?"

²⁶ Ndo Jisho līi vugu nchhu ña, "Ni ñonj mishua, minthe pa'a a lo mfā'a, ndo ni Minnwi, minthe a fā'a."

²⁷ Nne Pita khwɛ ña, "Līi njɛi, pigi mienj ñguonj yaonj ghao njɔu njij yɔ, ti pigi shi mfā'ɔ pi kho?"

²⁸ Jisho chhu ni pugu ña, "Shishini, ñchhu ni pɛi ña pɛi ña pɛi yōu njij a nɛ, a shi ñga mbo monj mbhi fhi ndii ña Muunj Ñonj mishua shi nchho ñkuonj faanj ndigha'ɔ yi nɛ, pɛi ñkaa pɛi shi nchho ñkuonj paanchro faanj ntho sha'a paanchro la'ataonj Ishrae. ²⁹ Ñguonj ñgwa ña pugu mienj pa la'a pugu, pa līj pugu pi pimbija pugu pa pinje, ki taa vugu, ki müunj vi, ki pa puonj pi, ki pa shhe pi nthe a nɛ, shi mbini mfā'ɔ ta'a ñkɛi lī'i, mbini mfā'ɔ chɔmbhi ki mme. ³⁰ Ndo ntou ñgwa ña pugu thi shhi nɛ shi mbo ndugwi njij, pa ndugwi njij thi shhi."

20

Pa ghanj fà'a monj nyienj

¹ "Sha'afuon Po pɔ pi nɔ yichɛi ñganj nyienj ña a taonj ni muunj tutu'u ñgɛi lī'i tã'a pa puonj fà'a pugu fã'a monj nyienj yu. ² A ni ñga ñkwo chrā fi'i nchuonj fã'a nu ta'a llé, mbo fi'i mbinj ña ñonj ghā mfā'a pi pe vi nɔ ta'a llé nɛ, ntaonj vugu monj nyienj yu.

* **19:24** 19:24 Yei ya mbo pi ñkwanj minyienj chɛi ña pi mēin ni kamela.

3 “A gha ntaon ngōi tan mon ndipu’u minaon ni tutu’u, njəi pichəi ngwa thi fə ki lo ntho nchwie yaon; 4 a chhu ni pugu ja, ‘Pəi ŋkaa pəi ghəi mon nyien a, sheshe yaon ja a kă’o ne nshi mbe vəi no gho.’ 5 Nne pugu ghəi. A gha mbini mbo mon paanchro minaon pugu trei minaon, a wu’o mbini nchwie pi nenne.

6 “A gha ngōi pi tien minaon, a pini ngōi njəi pichəi ngwa pugu tithi mon tan, a chhu ni pugu ja, ‘A chwie kho pəi thi hein nguon ndii ki lo ntho nchwie yaon?’

7 “Pugu chhu gho ja, ‘Nthe ja non lo mbe vigi ni fə’a.’

“Non gho khwē ni pugu ja, ‘Pəi ghəi mon nyien gho ŋkaa pəi.’

8 “Fanaon gha ntho, ngan nyien gho chhu ni non ja a gha ndina ni puon fə’a ne ja, ‘Mēin puon fə’a mbe mbin yugu llo ŋkuon pa ndugwi pi ngōi nchəin ŋkuon pa fūon pi.’ 9 Ngwa pe ja pi ni ndōgo vugu mon tien minaon ni nga ntho, pi pe vugu ni fi’i mbin ja non gha mfā’a ta’a llé pi pe vi no gho ne. 10 Ngwa pe ja pi ki fūon ndōgo vugu ne ni nga ntho, mbi’i nu ja yugu pe shi njen, ndo sheshenon vugu ŋkaa pugu fə’o pi fi’i mbin ja non gha mfā’a ta’a llé pi pe vi no gho ne. 11 Pugu ni nga ŋkwe mbin yugu, nduo nu ni ngan nyien gho, 12 nchhu nu ja, ‘Pe ngwa ja pugu tho ni ninj ne wu’o mfā’a pi no ta’a awa, o lōgo vigi pugu ŋkuon ta’a nthiŋkwo, pigi lo mbo ngwa pe ja pigi fə’a no ta’a llé gho ghao, minaon tūon vigi.’

13 “Ndo ngan nyien gho khwē ni ta’a yi ja, ‘Taannu a, ndo nji’i mfāan yichəi nnu mbin gho, pogo shini ndo nchrā ja nshi mbe gho ni fi’i mbin ja non mfā’a ta’a llé pi pe vi no gho ne?’ 14 Kwe yaon ja a jo ne ngōi. Ndo ŋkhwā no fe nu ni ndugwi ninj muun fə’a wu’o fi’i yaon ja mfe ve ne. 15 A lo ŋkă’o vəi no chwie nu nnu ja ŋkhwā ne ni yaon ja a nyan ne, ki o tho mfā’o kighi’ə nthe ja ndon pwapun ne?’

16 “Nne, ngwa ja pugu lūgwi ninj ne shi nthi shhi, pe ja pugu thi shhi ne, lūgwi ninj.”

*Jisho pini nchrā no ngé yi trei ŋkuon nnu gu yi
(Maaku 10:32-34; Luka 18:31-34)*

17 No ha’an Jisho ni ŋku’o nu Jerushalein ne, a gē paanchro ghan younjn pi ninjnjin, pugu pugu gha mbo shendaon a chhu ni pugu ja, 18 “Pəi İi njəi, pia ku’o nu ne Jerushalein. Pi shi ncha’a Muun Nonmishua mfe mbho pa thishi ghan fe’ingien pugu pa ghan ye’i ngwa ni gı Mushi, pugu fe njó gu gho, 19 ncha’a vi mfe mbho pa ngwa taon nduon, pugu mā’an vi ni kwəin, ngwie vi ndo ŋkwın vi ŋkuon wá’a, a gha mbo mon trei llé a pini ŋku’o.”

*Yaon ha’an mamuun pie ne
(Maaku 10:35-45)*

20 Nne, muun Jēin pugu Joun, mbo puon Shebedi, ghəi njəi Jisho ŋkwi kwére yi shhi yu nduon yaon mbho yu. 21 Jisho pie vi ja, “O tā’a pi kho?”

A chhu gho ja, “Kă’a ja paa puon pan pei shi nchho, ta’a yi ngei mbho yo yi ji, ta’a yi ngei mbho ŋkwrei, ndii ja o tho nsha’a fūon yo ne.”

22 Jisho khwē ja, “Pəi lo nji’i nji yaon ja pəi pie nu ne, minthe pəi nnu ndua ngə’i ja nshi nnu ne?”

Pugu khwē gho ja, “A nthe pigi nnu.”

23 A chhu ni pugu ña, “Pëi shi nnu llo mon ndua a, ndo chho nu ñgei mbho a yi ji pugu pa ñkwrei lo mfã’o mmu ñji no fe nu, ndo a po pi ni ñgwa pe ña Tãa a kwo piri ni pugu ne.”

24 Ndo pigëi wuñ ghan younjij Jisho ni ñga ñja’o nnu yei, mbigi túa ni paa pa lij pigho. **25** Ndo Jisho mëinj vugu, pugu tho ñjëi vi, a chhu ni pugu ña, “Pëi ji ña pa thishi ñkuon mbhi yei ghà nsha’a ñgwa pugu sha’a, pa memme ñgwa pugu nõon pi nnu ghrí ni pugu. **26** Ndo mba’a a yi’i mbo pi nne ni pëi. Sheshenon ña a tã’a nu no po nu ñon ndien shina pëi ne fã’o no po nu muuj fã’a vëi. **27** Sheshenon ña a tã’a nu mbo nthishi shina pëi ne, fã’o no po nu ñkúna vëi. **28** Wu’o no ha’an Muuj Ñonmishua shini ndo ntho pi ña pi fã’a mbho yu, a ni ntho pi no fã’a nu ndo mfe chombhi yi no nchúon yuon tho ntou ñgwa.”

*Jisho chu’o ligi paa nchriligi
(Maaku 10:46-52; Luka 18:35-43)*

29 No ha’an Jisho pugu pa ghan younjij pi ni ntaon nu Jeriko ne, mme yú ñgwa yõu ñjin yi. **30** Paa pa nchriligi ni nchho ñkin ndaon, pugu ni ñga ñja’o ña Jisho tãgo nu shendaon ghõ, mba’o ñgõu ña, “Taathõ, fã’o kwoshini mbij pigi, ma Muuj Devi!”

31 Yú ñgwa pigho pigã vugu, nshwei vugu ña pugu lere lan, pugu pini nu’uy mba’o pi ñgõu ni ñji ña, “Taathõ, fã’o kwoshini mbij pigi, ma Muuj Devi!”

32 Jisho gha ntithi, mëinj vugu mbie vugu ña, “Pëi tã’a nu ña ñchwie kho mbij pëi?”

33 Pugu chhu ghõ ña, “Taathõ, ña’an ligi yigi, pigi yëi li’i.” **34** Jisho fã’o kwoshini mbij pugu, ñkaon ligi yugu. Wu’o chomilaon ghõ ligi yugu chu’o, pugu yëi li’i, ñjõu ñjin Jisho.

21

*Jisho nii Jerushalein no fion
(Maaku 11:1-11; Luka 19:28-40; Jouj 12:12-19)*

1 Pugu ni ñga mbara nu Jerushalein, ti ñkwo chëin Befegë ñkuon Mbra pa Thi Olive ne, Jisho taon paa pa ghan younjij pi shhi, **2** nchhu nu ni pugu ña, “Pëi ghëi mon la’ataon yine shhi pëi, pëi shi ñga nchëin fõ, pëi ki’ë ñjëi ñkwëin yëi ni muuj vi yëi yu. Pëi kigëi vugu, ntho ni pugu mfe vëi. **3** Ti sheshenon nchhu sheshe nnu ni pëi, pëi chhu ghõ ña, “Taathõ fã’o chà no ghõ’ kan a shi mien vugu ni pëi wu’o ndii ghõ.”

4 Yëi ni ndõgo li’i no chwie nu nnu ña Minnwi ni nchrã ni ñjëli’i yi ne lãgo li’i ña,

5 “Chhu ni puon la’ataon Shayaon,

‘Lii ñjëi, fion vëi tho nu ne ñjëi vëi mon juju,
ndo nchho ñkuon ñkwëin,
mbo muuj ñkwëin.’ ”

6 Pa ghan younjij pi ghëi ñgu’o nchwie pi no ha’an Jisho ni nchhu ni pugu ña pugu chwie ne. **7** Pugu ghëi ntho ni ñkwëin pugu muuj ñkwëin, nõ’õn pa ndhwí pugu mbij pugu a ku’o nchho fõ.

8 Ntou ñgwa mon yú ghõ shëinj pa ndhwí pugu shendaon, pichëi ya’a pa mbhõthi nshëinj shendaon. **9** Yú ñgwa pigho ni ñgëi nu shhi yu, pa ñgwa ña pugu ni ntho nu ñjin yu ne ni ntho mba’o ñgõu ña, “Ndigha’o po ni Muuj Devi!”

Mbɔɔɔ pɔ ni ju ɲa a tho nɔ ligi Taathɔ nɛ!

Ndigha'ɔ pɔ ni Minnwi ti ɲgɔi nchɛɲ fie mon ndugwi po!"

¹⁰ A gha nii Jerushalein, ɲguonj la'ataonj gho ch'i ghao, ɲgwa pie nu ɲa, "Yei pɔ pi gɔ?"

¹¹ Yú ɲgwa pighɔ khwɛ ɲa, "Yei njɛli'i Minnwi mbɔ Jishɔ llo Nashare monj Galili."

Jishɔ ghɛi Nda Minnwi

(Maaku 11:15-19; Luka 19:45-48; Jounj 2:13-22)

¹² Jishɔ ghɛi Nda Minnwi njɔu ɲguonj ɲgwa ɲa pugu ni nthɔ mfini yaonj pugu pa ghanj yaonj yaonj monj Nda Minnwi, nshri taprei ghanj kwri mbinj pugu pa lɛi ghanj ɲgwa pɛ ɲa pugu ni tho mfini pa mintu'olibunj nɛ.

¹³ Nchhu ni pugu ɲa, "Pi nã'anj ɲa, 'Nda a shi mbɔ li'i luonj Minnwi,' ndo pɛi lɔgɔ a pɔ pɔo pa ɲgina."

¹⁴ Pa nchriligi pugu pa ɲkwini kwɔ tho njɛi vi monj Nda Minnwi, a chwɛi pugu pɔ shi'i. ¹⁵ Ndo pa thishi ghanj fe'ingienj pugu pa ghanj ye'i ɲgwa ni gi Mushi ni ɲga njɛi pa mbwambwa nnu ɲa a chwɛi, pugu pa mikɛ'i ɲa pugu ni mba'ɔ ɲgɔu monj Nda Minnwi ɲa, "Ndigha'ɔ pɔ ni Muuɲ Devi!" nɛ, pugu pigitua. ¹⁶ Nchhu ni Jishɔ ɲa, "Ɔ ya'ɔ nnu ɲa ɲgwa pɛi chhu nu nɛ?"

Jishɔ chhu ɲa, "Oonj, pɛi lo naa mɛin ɲa, 'Llo nchɔ pa puonj fhu pugu pa puonj pɔo ɔ piri ndigha'ɔ ɲa pi gha'ɔ gho nɔ gho.'"

¹⁷ Jishɔ mienj vugu ntaonj monj la'ataonj gho ɲgɛi Betani nda'a fɔ.

Jishɔ chɔnɔ thi wunu

(Maaku 11:12-14,20-24)

¹⁸ A ni ɲga mbɔ ni tutu'u, nɔ ha'anj a ni mbini nu la'ataonj gho nɛ, njɛi ya vi. ¹⁹ A gha njɛi thi wunu ɲkinj shendaonj, ɲgɛi fɔ ndo pa'a ndo njɛi sheshe yaonj ɲkienj wu'ɔ pa fhɔthi. A chhu ni thi gho ɲa, "Mba'a kanj ta'a ntienj ma nu'uj njunj mbinj gho ɲkamu'ɔn," thi wunu gho wu'ɔ mbrɔo pi ndii gho.

²⁰ Pa ghanj younjinj pi gha njɛi, ɲgrɔo, nchhu nu ɲa, "A kie pi neinj thi wunu gho ki'i mbraoprao ta'a ɲgɛ?"

²¹ Jishɔ khwɛ ni pugu ɲa, "Shishini, nshwei vɛi, pɛi mfã'ɔ pinj ki lo mfã'ɔ khuthɔ, pa'a pɛi lo ɲgu'ɔ nchwɛi pi nnu ɲa pi chwɛi mbinj thi wunu yei nɛ, pɛi nji'i nchhu pi ni mbra yei ɲa, 'Shu'ɔ heinj ɲgɛi ɲgɔu monj ɲkhi,' a wu'ɔ mbɔ pi nɛɛ. ²² Sheshe yaonj ɲa pɛi pie monj luonj nɛ, pɛi shi ɲgu'ɔ mfã'ɔ nɔ ha'anj pɛi mfã'ɔ pinj."

Pie nthɛ ghrí Jishɔ

(Maaku 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Jishɔ ni ɲga nii monj Nda Minnwi, pa thishi ghanj fe'ingienj pugu pa pichɛi thishi tho mbara vi nɔ ha'anj a ni njɛi nu nɛ nchhu gho ɲa, "Ɔ tho nchwɛi nnu pɛi pi ni ghrí gɔ, a lo mfe gɔ mfe ghrí gho vɛ?"

²⁴ Jishɔ khwɛ ni pugu ɲa, "Mummu ɲkaa mu shi mbie vɛi ni ta'a pié, ti pɛi mfe khwɛ vɛi, kanj nshi nshwei vɛi ni ghrí ɲonj ɲa nthɔ nchwɛi nnu pɛi nɔ gho nɛ. ²⁵ Kwe ɲkhi Jounj ni ndho pi hinj? A ni ndho pi po ki mbho ɲgwamishua?"

Pugu chrã nnu yei shina pugu, nchhu nu ɲa, "Pia nchhu ɲa a ni ndho pi po, a chhu ni pia ɲa ti a ni nchwɛi kɔ pa'a pia lo mbinj vi? ²⁶ Ndo pia

nchhu ña a llo mbho ñgwamishua, pia tho mbogo nnu ña yu ñgwa pei shi nchwie ñe, nthé ña ñguon vugu ji ña Jouñ ni mbo ñjëli'i Minnwi."

²⁷ Nne pugu khwë ni Jisho ña, "Pigi lo ñji'i ñji."

Jisho chhu ni pugu ña, "Kañ mba'a mummy shwei vëi ni li'i ña mfa'o ghrí ntho nchwie nnu pei no gho ñe.

Lu'ó chrà nthé paa puon

²⁸ "Pëi pi'i yëi ña? Yichëi ñon ni mfa'o paa puon pi mimbia, ñgëi ñjëi fũon yi nchhu gho ña, 'Muun a, ghëi mfa'a fà'a mon nyien shi'a.'

²⁹ "Muun gho khwë ña, 'Mba'a ñji'i ñgëi,' ndo a gha ndara shigei yi, a kwri njù'ó yi, nne ñgëi mon nyien gho.

³⁰ "Ñon gho ghëi mbara yichëi muun vi ñgu'ó nchhu pi ta'a nnu gho. Muun gho khwë ña, 'Nshi ñgëi, ma baba,' ndo pa'a ndo ñgëi. ³¹ A yëi shina paa puon pei ña a chwie nnu ña tãa vi ni ntã'a nu ñe?"

Pugu chhu ña, "Fũon yi."

Jisho chhu ni pugu ña, "Shishini, ñshwei vëi, pa ghan wëin taashi pugu pa shakhi tho ñgëi nu mon Sha'afuon Minnwi shhi pëi. ³² Nthé ña Jouñ Ngan Fe Nkhí ni ntho ñjëi vëi, ñon ndaon ndindi ña pëi togo, ndo pa'a pëi lo mbin vi, ndo pa ghan wëin taashi pugu pa shakhi pin vi, ndo ñji'i nthé pi ndii ña pëi ni ñjëi nnu pei ñe, pa'a ndo nda'a ñkwri njù'ó yëi mbin vi."

Lu'ó chrà nthé puon fà'a piphi (Maaku 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Jisho chhu ña, "Pëi pini ñja'o yichëi lu'ó chrà. Yichëi ngan nyien ni mbo fo ña a ni mbhi faan ntien thi ña pi mëin ni grape ñe. A ni ñkrao ñka'a ñgin no, ndo ntuo ñku'o ñii ntien thi gho ñkhi yi taon no chwie nu là'o, ndo ñkrao muun nda tothi no chho nu fo ñkë'i nyien gho. Mfë nyien gho ni ghan fà'a ña pugu lina nu no gho ñga ñkwōo maon, pugu pugu ghrã, ndollo ñgëi la'ataon nduon. ³⁴ Ndii kwōo ntien thi gho ni ñga ñkã'o, a taon puon fà'a pi ni ghan fà'a mon nyien ña pugu ghëi ñkwe ji ghrã ntien thi gho.

³⁵ "Pa ghan fà'a pigho wëin puon fà'a pi pigho ña a ni ntaon ñe, ñgwie ta'a yi, njwi ta'a yi, ntun yichëi ni ñgù'ó. ³⁶ Ngan nyien gho pini ntaon pichëi puon fà'a ña pugu yien nchaa fũon pi pë ña a ni ntaon ñe, ghan fà'a mon nyien gho wu'ó nchwie mbin puon pi ñenne.

³⁷ "Ndugwi yi ngan nyien gho taon muun vi, nchhu nu ña, 'Pugu shi ñga'o muun a.'

³⁸ "Ndo pa ghan fà'a mon nyien gho ghà ñjëi muun vi tho nu, pugu chhu ni ñon pugu ña, 'Yei muun ngan nyien gho ña ñguon maon shi mbo ji ñe, pëi tho pia jwi vi nshin maon pi.' ³⁹ Pugu wëin vi mf'u'ó vi mon faan ntien thi gho mã'an vi mbhi, njwi vi.

⁴⁰ "Ndwe, ndii ña ngan faan ntien thi gho shi ntho ki'ë ñe, a shi nchwie pi ñein ni ghan fà'a mon nyien gho?"

⁴¹ Pugu khwë gho ña, "A shi njwi ñgwa piphi pigho, mfë faan ntien thi gho ni pa ghan fà'a nduon ña pugu shi mfë ji ntien thi ndii ña ndii kwōo kã'o ñe."

⁴² Jisho chhu ni pugu ña, "Pëi lo naa mëin yaon ña Nwa'anli Minnwi nchhu ñe ya'a?"

'Muun nchí'a ye ña pëi ghan krao nda ni ndaa ña a lo mfa'o ghère ñe,

pini ne nkara ju mbo muun nchi'a kwonda.

Yei fa'a llo mbho Taatho,

ndo mbo nkien nnu pwapwa ligi pia.'

⁴³ Nthe yie gho, nshwei vai, pi shi nkwe Sha'afuon Minnwi mbho pae mfe ni ngwa pe na pugu yun ntieng na a ka' o ne. ⁴⁴ Sheshenon na a gu nkuon ngu' o yei shi shina kraokrao, ndo ti a ngu ngu' o gho mbin non a nw'in vi."*

⁴⁵ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ngwa Farashi ni nga nja' o pa lu' o chra pi pei, nji na a ni nchra nthe pi pugu. ⁴⁶ Ndo nji' i nthe pi no ha' an pugu ni ntho nta' a nu ngwain vi ne, pugu ni mbo go pa ngwa nthe na ngwa pigo ni ndogo Jisho na a njeli' i Minnwi.

22

Lu' o chra nthe ji tini

(Luka 14:15-24)

¹ Jisho pini nchra ni pugu nkamu' on mon pa lu' o chra, nchhu nu na, ² "Minthe pi ma' an fi' i Sha'afuon Po pi ni yichai funon na a ni mbiri ji no nnu tini muun vi yi mimbia. ³ Ntaon puon fa' a pi na pugu ghai mein ngwa pe na pi ni nge vugu no nnu ji tini gho ne, ndo pa' a pugu lo nkhwano tho nu.

⁴ "A pini nu' un ntaon pichai puon fa' a, nchhu nu na, 'Pai chhu ni pa ngwa pe na pi ge vugu ne na nkwo piri maon ji ne, nkwo sho pa fua pugu pa na' an fu' u, ti mbiri nguon yaon a ka' o. Pai tho li' i ji tini gho.' ⁵ Ndo pa' a pugu lo ndii a fhi nnu, nne pugu ghai ni vugu, ta' a yi mon nyien yu, yichai ta' a yi li' i tan yi. ⁶ Pigai yi wein puon fa' a pi pigo, mfe nge' i ni pugu, njwi vugu.

⁷ "Tua funon gho pigi, a fe gi ni pa shooge pi pugu ghai njwi ngwa pigo na pugu ni njwi puon fa' a pi pigo ne ndo ntunon la' a muu mfe shhe. ⁸ Nne funon gho chhu ni puon fa' a pi na, 'Maon ji tini gho ka' o ne, ndo pa' a pa ngwa na nki ge ne lo nka' o nkwan ngwa na minthe pugu ji ne. ⁹ Nthe yie gho, pai taon ngai mon pa ta' andaon fi' i ngwa na pai yai fo ne, pai ge vugu na pugu tho li' i ji tini gho.' ¹⁰ Nne pa puon fa' a pigo ghai mon pa shendaon, nkiri nguon pa ngwa na pugu ni njei ne, ngwa shi' i pugu pa pi pipi. Nne nda ji tini gho ni ndinaon ni ngwa na pi ge vugu ne.

¹¹ "Ndo funon gho gha ntho li' i yai pa ghan ge pigo, njei yichai non fo pa' a a lo mfa' o ndwi tini. ¹² A chhu gho na, 'Taannu a, o kie pi nein maa nii hein ki lo nji' i mfa' o ndwi tini?' Non gho pou chra. ¹³ Nne funon gho chhu ni pa ghan fa' a li' i tini gho na, 'Pai krao kwò yi pugu pa mbho mi ma' an vi mbhi mon nin. Mon li' i gho, kai pugu pa kru shua shi mbo fo.'

¹⁴ "Nthe na pi ge ntu ngwa, ndo ngu' o ntere pi shigei yi."

Pie nthe nnu pe taashi ni Kaisha

(Maaku 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Nne pa ngwa Farashi nyian ntan nkwan ha' an a nthe pugu piri Jisho ngwain vi nkuon chra yi ne. ¹⁶ Nne pugu taon pa ghan younjij pugu pugu pa ngwa funon Herò, nchhu nu na, "Masha, pigi ji na o gha nchra nnu shini, nje' i nnu na Minnwi ta' a nu ne mon nnu shini ki lo mbo go ligi sheshenon

* 21:44 21:44 Pichai pa ndunu Nwa' anli Minnwi lleshi mon chra Gri lo nji' i mfa' o ghrà yei.

nthe ɔ shi'a nji'i ndii pi ɔa ɔa pi mon yei ɔkwan nthin'kwo. ¹⁷ Ndwe shwei vigi, ɔ pi'i ɔa ɔa? A ka'o ɔa pi ma'an taashi ni Kaisha ki ɔa?"

¹⁸ Jisho kwo ji ntan piphɔ ɔa pugu ni mfa'o ne, nne nchhu ɔa, "Pai ta'a nu njwe'i a ɔa pa ɔgwa mifiɔ pei?" ¹⁹ Pai non ndigi mbin ɔa pi gha ma'an taashi no ne vei." Pugu tho ni ndigi mbin gho mbo fi'i mbin ɔa ɔa gha mfa'a ta'a lle pi pe vi no gho ne. ²⁰ Jisho pie vugu ɔa, "Yei tho go pugu pa ligi go nkuon gho?"

²¹ Pugu chhu ɔa, "A yi Kaisha."

A chhu ni pugu ki'e ɔa, "Nthe yie gho, pai fe yaon ɔa a yi Kaisha ne ni Kaisha, mfe yi Minnwi ni Minnwi."

²² Pugu ni ɔa nja'o nnu yei, a ghrāo vugu, pugu lollo mien vi ɔgɔi.

Pie nthe nnu khu nu mbini ɔku'o
(Maaku 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Wu'o lle gho, pa ɔgwa Shadushi ɔa pugu gha nchhu ɔa ɔa gha ɔkhu pa'a ndo nu'un ɔku'o ne tho njoi vi mbie vi ni ta'a pie ɔa, ²⁴ "Masha, Mushi ni nchhu ɔa, 'Non ɔkhu ki lo nji'i mfa'o muun, a yi'i ɔa ndin vi ligo ɔkugu yi gho mbhi muun no gho no ligi ndin vi ɔa a khu ne.' ²⁵ Ndwe khwachai puon pimbɔ pichai ni mbo shina pigi mbo ta'a pu. Fion yi ni ndan ɔkhu ki lo nji'i mfa'o muun, nne mien ɔgwe vi ndin vi ligo. ²⁶ Mbra yi, pugu yichai mbra yi wu'o mbo pi nenne ti ɔguon vugu pi khwachai nu'un mme. ²⁷ A ni ɔa ndugwi, mingwe gho khu ɔkaa yu. ²⁸ Ndwe, mon lembhi ɔa ɔgwa le mbini ɔku'o mon gu ne, mingwe gho shi mbo pi ɔgwe go shina pugu pi khwachai pei, nthe ɔa ɔguon yugu ghao ni ndan vi?"

²⁹ Ndo Jisho khwe ni pugu ɔa, "Pai fan nthe ɔa pai lo nji Nja'anli Minnwi ndo pa'a ndo nji nji Minnwi. ³⁰ A le ɔa mbo ndii ɔa ɔgwa ɔa pugu khu le mbini ɔku'o ne, pa'a ɔgwa lo ndan ki ɔgɔi lan. ɔgwa le mbo pi no pa ghan ntaon Minnwi po.

³¹ "Ndo nthe ɔgwa pe ɔa pugu shi nde ɔku'o mon gu ne, pai lo naa mein nnu ɔa Minnwi ni nchhu ni pai ne: ³² 'A mmu mbo Minnwi Abraham, mbo Minnwi Aiji, mbo Minnwi Jako'? A lo nji'i mbo pi Minnwi pa ɔgwa khu, a po pi yi ɔgwa maon."

³³ Yu ɔgwa pigho ni ɔa nja'o yei nnu, ɔgrāo ɔkwan ha'an a ni nje'i nu ne.

Mme kina ɔa a chaa ɔguon yi ne
(Maaku 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Ndo pa ɔgwa Farashi ni ɔa nja'o ɔa Jisho chri ncho pa ɔgwa Shadushi, nkiri non yugu ta'a li'i. ³⁵ Yichai ta'a yi shina pugu ɔa a ni nji gi Mushi ɔa'a pie Jisho ni ta'a pie no mon nu vi. ³⁶ "Masha, a yei mbo mme kina ɔa a chaa ɔguon yi mon gi ne?"

³⁷ A chhu gho ɔa, "Khwā Taatho mbo Minnwi yo ni ɔguon njū'o yo ghao, ɔguon nchɔi yo ghao, ni ɔguon kwā'a nu mo ghao." ³⁸ Yei mme kina ndo mbo fon yi. ³⁹ Mbra yi po no yie gho: 'Khwā taakuo yo no ha'an ɔ khwā non yo ne.' ⁴⁰ ɔguon gi Mushi ghao pugu pa yaon ɔa pa njeli'i Minnwi ye'i ne ye'i pi ɔkuon paa kina yei."

Pie nthe Ju ɔa Minnwi Chu'o Ntaon no ɔkwe ne
(Maaku 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Ndīi ɲa pa ɲgwa Farashi ni ɲkiri ta'a li'i ne, Jisho pie vugu ni ta'a pie,
⁴² nchhu nu ɲa, "Pɛi pi'i yɛi ɲa nthɛ Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon no ɲkwe
 ne? A pɔ pi muun gɔ?"

Pugu chhu gho ɲa, "Muun Devi."

⁴³ Jisho pie vugu ki'e ɲa, "Ti a ki pɔ pi neiɲ ki'e Devi mon ɲi Jijwe
 Minnwi mɛiɲ vi ɲa 'Taathɔ,' nchhu nu ɲa,

⁴⁴ "Taathɔ ni nchhu ni Taathɔ a ɲa,
 Chochɔ hein ɲgei mbho a yi ji

ti nshi nu'uj nchwɛ pa mimbina pɔ pɔ la'o kwɔ yo."

⁴⁵ "Ti no ha'an Devi mɛiɲ vi ni 'Taathɔ,' ti a pini ɲkie pi neiɲ mbo pi muun
 vi?"

⁴⁶ Kan ta'a ɲon shini ndo mfā'o khwɛ no fe nu gho, ndo pa'a ndo nu'uj
 mbie vi ni kan ta'a pie jɛ llɛ gho.

23

*Jisho shūu tónə pa masha ghan ye'i gi Mushi
 pugu pa ɲgwa Farashi*

(Maaku 12:38-39; Luka 11:43,46; 20:45-46)

¹ Nne Jisho chhu ni kiri gho pugu pa ghan younjin pi ɲa, ² "Pa ghan ye'i
 ɲgwa ni gi Mushi pugu pa ɲgwa Farashi pɔ pi ɲgwa ɲa pi ji vugu no ghan
 tugu gi Mushi. ³ Nthe yie gho, pɛi ya'o nchɔ yugu ndo nchwɛ ɲguon nnu
 ɲa pugu shwei vɛi no gho ne, ndo ki lo mbini vugu. Nthe ɲa pugu ghà
 nchhu ndo pa'a ndo nchwɛ nnu ɲa pugu chhu ne. ⁴ Pugu ghà ɲkrao pa
 lrɛ ɲa a gha'a no tien ɲa ne nū'ɔɲ mbə'i ɲgwa, ndo pa'a ndo ɲkhwā no fe
 nu muunshimbho yugu no ghɛre nu ɲgwa pigho ni lrɛ gho.

⁵ "Pugu ghà mfā'a ɲguon yugu fā'a pi ɲa ɲgwa yɛi vugu, nthɛ ɲa yugu
 ɲgrào ɲa pugu ghà nā'an chrà Minnwi ɲkuon gho nchu no pa yɛi yugu
 pugu pa ɲgei mbho yugu yi ɲkwɛi ne gha'o ɲga'a ndo nchwɛ pa yugu
 shigəi ɲkuon pa ndhwɛ pugu shiga ɲga'a.* ⁶ Pugu khwā pa ləi chūchū li'i
 ji pugu pa ləi ɲgwa lieɲ mon pa nda luon Minnwi, ⁷ ndo ɲkhwā ɲa pi
 tu u non nchrà ni pugu mon li'i tan pugu pa ɲa ɲgwamishua mɛiɲ vugu
 ɲa 'Masha.'

⁸ "Ndo ki'i pi mɛiɲ vɛi ɲa 'Masha,' nthɛ ɲa pɛi fā'o pi wu'ɔ ta'a Masha
 ndo ɲguon vɛi ghao pɔ pi pa lin. ⁹ Ki'i pɛi mɛiɲ sheshenon ɲkuon shhe
 hein ni taa vɛi, nthɛ ɲa pɛi wu'ɔ fā'o pi ta'a Taa, mbo ju ɲa a pɔ po ne.
¹⁰ Ki'i pi mɛiɲ vɛi ni 'pa ghan fe ntigi,' nthɛ ɲa ɲgan fe ntigi wu'ɔ ta'a yi,
 mbo Ju ni Minnwi Chu'ɔ Ntaon no ɲkwe ne. ¹¹ Ndo ɲon ndien shina pɛi
 shi mbo muun fā'a vɛi. ¹² Sheshenon ɲa a kərə non yi ne, pi shi nshwi'i
 vi shhe, sheshenon ɲa a shwi'i non yi ne, pi kərə vi.

*Ngə'i shi nii pa ɲgwa Farashi pugu pa
 ghan ye'i ɲgwa ni gi Mushi mbo pa ghan mifi*

(Maaku 12:40; Luka 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ "Ndo ɲgə'i shi nii vɛi ma pa ghan ye'i ɲgwa ni gi Mushi pugu pa ɲgwa
 Farashi. Pɛi ɲgwa mifi, nthɛ ɲa pɛi fini Sha'afuon Po ni ɲgwa, ndo pɛi

* **23:5** 23:5 Pa ɲgwa Juu ni mfā'o nū'ɔɲ ɲa a ni nchu ɲa sheshe muun mimbina jɛ ɲkuon treinchro
 ɲga'o ne fā'o no nā'an nu khwe li'i mon ɲwa'anli Ndunu Kina (ɲwa'anli Ndīi Taon nu 13:1-10;
 13:11-16; ɲwa'anli Mbra Fe nu Gí 6:4-5; 11:13-21) ɲkuon ɲgrào nchhu choyei yugu pugu pa ɲgei
 mbho ɲkwɛi. Pa pimbina ni mbini mfā'o no chhu nu pa shigəi ɲkuon pa khwe ghaa ndhwɛ yugu
 (ɲwa'anli Shia ɲgwa 15:37-41).

ndutho yəi lo nii mon gho, ndo pa'a ndo mien ngwa ha'an pugu nii nu ne na pugu nii. ¹⁴ [Ngə'i shi nii vəi ma pa ghan ye'i ngwa ni gí Mushi pugu pa ngwa Farashi, pa ngwa mifii, nthe na pəi ghà nchīgi pa pinje kugə nkwe maon pugu, nkuru nnu na pəi chwie ne ni pa ntaanntaan luon Minnwi li'i ka'a, nthe yie gho, yəi shá'a shi mbo yi wuwuru.]

¹⁵ "Ngə'i shi nii vəi, ma pa ghan ye'i ngwa ni gí Mushi pugu pa ngwa Farashi pəi ngwa mifii, nthe na pəi ghà nshá'a nkhi pugu pa ndaon ntou no ghəi nu kara non a younjn nnu Minnwi yəi, ndo a gha njou njin yəi, pəi chwie vi a pini mbigi ncha a vəi paa li'i no ghəi nu mon mōnon ngw'ou lej shhe.

¹⁶ "Ngə'i shi nii vəi, ma pa ghan chriligi na pəi tho nōon ndaon ni ngwa ne, na pugu chhu na, 'Non nshwrēi ligi Nda Minnwi, pa'a nnu lo mbo, ndo ti non nshwrēi pi laongo na a po mon Nda Minnwi ne, a yi'i vi.' ¹⁷ Pa na na ligi yugu yi chri! A gha'o yəi? Laongo ki Nda Minnwi na a chwie laongo gho po yi taonntaon ne? ¹⁸ Pəi ghà mbini nchhu na non nshwrēi li'i fe'ingien pa'a nnu lo mbo, ndo non nshwrēi yaon fe'ingien nkunon li'i fe'ingien, kan a yi'i vi. ¹⁹ Pəi pa ghan chriligi, a gha'o yəi ncha yichəi, yaon fé, ki li'i fe'ingien na a ghà nchwie yaon fe gho po yi taonntaon ne. ²⁰ Sheshenon na a shwrēi li'i fe'ingien ne, shwrēi li'i gho pugu sheshe yaon na a po nkunon gho ne. ²¹ Nne sheshenon na a shwrēi Nda Minnwi ne, shwrēi Nda gho pugu Minnwi mbo non na a po Nda gho ne. ²² Sheshenon na a shwrēi po ne, shwrēi faan Minnwi pugu Minnwi mbo non na a chho nkunon gho ne.

²³ "Ngə'i shi nii vəi, ma pa ghan ye'i gí Mushi pugu pa ngwa Farashi. Pəi pa ngwa mifii. Nthe na pəi ghà mfe shwéi pa mishwrei pugu pa pichəi pa puon mi mbhe na pi ghà ni'in mon maon ji, ndo ki lo mfá'o ndii no nū'on nu pa memme ntigi mon nwa'anli gí no pa ndindi, ni kwoshini pugu pa ya'o nu nchō Minnwi, ndo yei pa nnu pe na pəi kan ni nchwie ndo ki lo nch'ə pi ni. ²⁴ Ghan chri ligi pei na pugu nōon ndaon ni ngwa, pəi ghà nde minjinji mfu'u mon là'o yəi, ndo mmi minyienləi†!

²⁵ "Ngə'i shi nii vəi, ma ghan ye'i ngwa ni gí Mushi pugu pa ngwa Farashi. Pəi ghan mifii! Nthe na pəi shigao nkunon ndua pugu pa kumbu ndo moon yi linaon ni piga pugu pa pou wēin nu non. ²⁶ Pa ghan chri ligi pei mbo pəi Farashi, pəi fūon nshigao pa moon ndua pugu pa moon kumbu nne na minthe nkunon yi gū yi taonntaon nkaa yu.

²⁷ "Ngə'i shi nii vəi, ma pa ghan ye'i gí Mushi pugu pa ngwa Farashi. Pəi pa ghan mifii! Pəi po no fūn na pi shini njū'ou ni yaon fhu na a pwa mbhi, ndo moon yi linaon ni kwéi khu ngwa pugu pa nguon nkwan maon totro. ²⁸ A ha'an pi lii vəi mbhi pəi po no ngwa ndindi, ndo moon njū'ou yəi linaon ni nnu mifii pugu pa nguon nkwan phi.

²⁹ "Ngə'i shi nii vəi, ma pa ghan ye'i gí Mushi pugu pa ngwa Farashi. Pəi pa ghan mifii, pəi krao fūn pa njəili'i Minnwi, nchwie fūn pa ngwa ndindi a pwa, ³⁰ nchhu nu na, 'Pigi kan ni mbo mbhi pi ndii pa taa pigi, pigi shi kan ndo nchi kwō pigi pugu no jwi nu pa njəili'i Minnwi.'

³¹ "Nne pəi pa minkwentie ni non pəi na pəi pa puon ngwa pe na pugu ni njwi pa njəili'i Minnwi ne. ³² Pəi ghəi ne shhi mi'en nnu pe na pa

† 23:24 23:24 A ya mbo pi na kamela.

ɲkhu tãa pɛi ni nɛ. ³³ Pa mitwe'ɪ, pa mbhɛ mitwe'ɪ mbimbhi pɛi, pɛi shi ɲkie pi nɛiɲ maa ntei nɔ́ mɔ́ɲɔ́ɲ ɲgù'ɔ́ liɛɲ shhɛ?

³⁴ "Nthe yie ghɔ, ɲshi ntaoɲ pa ɲjɛli'i Minnwi ni pa ghanɲ shietho ni pa ghanɲ ye'ɪ gɪ Mushi ni pɛi. Pɛi shi ɲjwi pichɛi, ɲkwiɲ pichɛi ɲkuoɲ wá'a, ɲgwie pichɛi ni ɲgwàɲ moɲ pa nda luoɲ Minnwi pɛi, mfe ɲgɔ'ɪ ni pichɛi llo moɲ ta'a la'ataoɲ nii moɲ yichɛi la'ataoɲ. ³⁵ Nshi ntaoɲ vugu nenne, ɲji ɲa chhi ɲguoɲ ɲgwa ndindi ɲa pi ni nshrão vugu ɲjwi ɲkuoɲ shhɛ, llo tho Abe ɲa mbho yi ni mbo yi woo ne ti ɲgɔ'i nchɛiɲ tho jwi nu Shakaria, mbo muuɲ Berekia, shina Nda Minnwi pugu li'i Fe'ingieɲ Minnwi. ³⁶ Shishini ɲshwei vɛi, ɲguoɲ nnu pɛi shi nshwi'ɪ mbih ɲgwreioɲ yei.

Jisho fã'o pɛ'ɪ ɲjù'ɔ́ nthe Jerushaleiɲ

(Luka 13:34-35)

³⁷ "Yo, Jerushaleiɲ, Jerushaleiɲ! La'ataoɲ ɲa a jwi pa ɲjɛli'i Minnwi, ntunɲ pa ghanɲ ntaoɲ Minnwi pe ɲa pi taoɲ vugu ghɔ ne ni ɲgù'ɔ́. A fi'ɪ yi nɛiɲ ɲa mi ni ntã'a nu ɲkiri puoɲ pɔ ta'a li'ɪ nɔ ha'anɲ minguo ghà ɲkiri puoɲ pi la'ɔ prá yi ne, ndo pa'a pɛi lo ntã'a nu! ³⁸ Lii ɲjɛi, nda yei ku'ɔ fùn. ³⁹ Nthe ɲa ɲchhu ni pɛi ɲa, jɛ ndwe ɲgɔ'i nu shhi, mba'a pɛi nu'uy ɲjɛi a, ti nu'uy nchɛiɲ ndii ɲa pɛi shi nchhu ɲa, 'Mbɔɔ pɔ ni ju ye ɲa a tho nɔ ligi Taatho ne!'"

24

Jisho chhu ɲa pi shi mbũo Nda Minnwi

(Maaku 13:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Jisho ni ntaoɲ Nda Minnwi ɲgɔ'i nu, ndii ghɔ pa ghanɲ younjinɲ pi tho ɲjɛi vi ntho nɔoɲ pa nda ghɔ moɲ Nda Minnwi. ² Jisho chhu ni pugu ɲa, "Pɛi yei ɲguoɲ maoɲ pɛi heinɲ ghao? Shishini, ɲshwei vɛi, mba'a ta'a ɲgù'ɔ́ heinɲ yi'ɪ ɲkina ɲkuoɲ ndiɲ vi ki pi lo mbũo mfe shhɛ."

Ngɔ'ɪ pugu pa mɔoɲ nu

(Maaku 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ Nɔ ha'anɲ Jisho ni nchɔchho ɲkuoɲ Mbra pa Thi Olive ne, pa ghanɲ younjinɲ pi tho ɲjinɲjinɲ ɲjɛi vi, nchhu nu ɲa, "Shwei vigi, pa nnu pɛi shi ndɔgo li'ɪ pi ndii kɔ? Li tho nu yɔ pugu pa yi ndugwi mbhi yei shi mbo pi kɔ?"

⁴ Jisho khwɛ ni pugu ɲa, "Pɛi lina nu ki'ɪ ɲoɲ fiɪ vɛi. ⁵ Nthe ɲa ntou ɲgwa shi ntho nɔ ligi a, nchhu nu ɲa, 'Mbo pi Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaoɲ nɔ ɲkwe ne, mfiɪ ntou ɲgwa. ⁶ Pɛi shi ɲja'ɔ pa nchhɔ pugu pa pisha'akho nnu nchhɔ. Ndo ki'ɪ pɛi fã'o pɔgo gu nthe ɲa pa nnu pigho shi ɲgu'ɔ ndɔgo li'ɪ, ndo yine lo naa mbo ndugwi yi. ⁷ Pa la'ataoɲ shi ndollo mã'anɲ yichɛi ni nchhɔ, ɲgwa ta'a fùoɲ mã'anɲ ɲgwa yichɛi ni nchhɔ. ɲji shi ɲgũ moɲ pa li'ili'ɪ, shhɛ shi nchi'ɪ ti shina moɲ pa li'ili'ɪ. ⁸ ɲguoɲ nnu pɛi pɔ pi nɔ ha'anɲ muuɲ ghà ɲjɛ naoɲ nu mingwe shũu ne.

⁹ "Nne pi shi ncha'a vɛi mfe ɲa pi fe ɲgɔ'ɪ ni pɛi ndo ɲjwi vɛi. ɲguoɲ pa la'ataoɲ shi mbina vɛi nthe a. ¹⁰ Ntou ɲgwa shi ɲgũ moɲ pinɲ yugu, mfini noɲ pugu, mbina noɲ pugu. ¹¹ Ntou pa ɲjɛli'i mifiɪ shi ntho mfiɪ ntou ɲgwa. ¹² Nthe ɲa phi shi mbigi ne, khwã ɲa ntou ɲgwa fã'o ne shi ɲkere. ¹³ Ndo ɲoɲ ɲa a ti shii ti nchɛiɲ nɔ ndugwi yi ne shi ndũgu. ¹⁴ Ndo pi shi nchii pwa pisha'akho yei ɲa Minnwi sha'a fùoɲ yi moɲ ɲguoɲ mbhi yei nne ɲa ɲguoɲ pa la'ataoɲ ghao ya'ɔ, ndugwi yi tho ki'ɛ.

*Ngə'i ɲa a tho nu ne**(Maaku 13:14-23; Luka 21:20-24)*

15 “Nne ndii ɲa pəi shi ɲjəi nnu wuwuru ye ɲa a fuo Nda Minnwi nchwiə pi tei ne, a thi Li'i Taonɲaon, mbo nnu ɲa ɲjəli'i Minnwi mbo Dania ni nchhu ne, (sheshenon ɲa a mēin yaon yei ne pi'i, nji ɲa a shi nji ɲin nnu yei), 16 nne ɲgwa pə ɲa pugu pə mon Judia ne tei ɲku'ɔ tho pa mbra. 17 Ki'i ɲon ɲa a chho thonda ne nu'uj nshwi'i shhe li'i lōgo yaon ɲa a pə mon nda ne, 18 ki'i sheshenon ɲa a pə mon nyien ne nu'uj mbini la'a li'i lōgo mme ndhwī yi. 19 Ndo a shi mbo ɲkien wuwuru ɲgə'i ni pa pinje shūu pugu pa mapuon ha'an pugu tho nu'uj puon ne mon llé pigho! 20 Pəi luon ni Minnwi ɲa ki'i nnu pei lōgo li'i pi mon laon ki llé ji. 21 Nthe ɲa mon pii ndii gho, ɲgə'i shi mbo ti nchəin fi'i ɲkwan nɔ ha'an a lo naa ma mbo, jē ndii ɲa Minnwi ni mbuon mbhi ne ti ntho nchəin ndwe, ndo pa'a ndo mbi'i pi'i ma nu'uj mbo. 22 Ti pi kan ni mien ki kere fi'i llé pigho pa'a kan ta'a ɲon lo ndugu. Ndo nthe ɲgwa pə ɲa Minnwi ni nchu'ɔ vugu ne, Minnwi shi ɲkere fi'i llé pigho.

23 “Nenne sheshenon nchhu ni pəi ɲa, 'Li'i ɲjəi, Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ ɲkwe ne pə nēin,' ki ɲa, 'A pə ni hin!' Ki'i pəi pin, 24 nthe ɲa pa mifi ɲa pugu chhu nu ɲa pi chu'ɔ vugu ntaon nɔ ɲkwe ne, pugu pa ɲjəli'i mifi shi nōon ɲon yugu, nōon ntou pa memme li pugu pa nnu ghraoghrao nɔ fi nu pa ɲgwa ti mfi pa ɲgwa ha'an Minnwi chu'ɔ ne nɔ ha'an a kan nji'e. 25 Pəi lii ɲjəi, ɲkwo shwei vəi ɲkaon ndii maa ɲkə'o.

26 “Nenne, pugu nchhu ni pəi ɲa, 'Li'i ɲjəi, a pə ne mon ɲkūnu njó!' Ki'i pəi ghəi fo. Ti pugu nchhu ɲa 'Li'i ɲjəi, a pə ne hein mon ɲjien nda,' ki'i pəi pin. 27 Nthe ɲa wu'ɔ nɔ ha'an fiembi ghə nshei llo ɲgei sha'a minaon ɲgəi nii ɲgei nii minaon ne, a ha'an tho nu Muuj ɲonmishua shi mbo ne. 28 Sheshe li'i ɲa khu miyaon pə ne, pa mishi ɲa pugu ghə ɲkru khu miyaon ne shi ɲkiri fo.

*Muuj ɲonmishua shi mbini nu'uj ntho**(Maaku 13:24-27; Luka 21:25-28)*

29 “Pa ɲgə'i pəi shi ɲga ntəgo, wu'ɔ chomilaon gho, minaon shi ɲgū ɲjin,

pa'a fhū lo nu'uj mfe li'e,

pa finəi gū llo po,

Minnwi chi'i pa nji mon tothi.

30 “Li Muuj ɲonmishua shi nōon ɲon yi po, nne ɲguon pa la'ataon ɲkuon shhe shi ɲjua, ɲjəi Muuj ɲonmishua a tho nu mon lūluon po ni ghri pugu pa mme ndigha'o. 31 Pi shi ntua ntān ɲggi pa ɲku'ɔ, a taon ghan ntaon pi pugu kiri pa ɲgwa pi ɲa a chu'ɔ ne mon ɲguon mbhi mon khwe ghaa mbhi, llo mon ta'a ɲgei po ɲgəi mon yichəi.

*Ntigi llo ɲkuon thi wunu**(Maaku 13:28-31; Luka 21:29-33)*

32 “Ye'i ntigi llo ɲkuon thi wunu: Nɔ ha'an fhɔ yi nu'uj njē tua nu ɲkuon mbho yi ne, ɔ ji ɲa ɲkwəi mbi para. 33 Wu'ɔ nenne, ndii ɲa pəi ɲkaa pəi yei ɲguon nnu pei ne, pəi ji ɲa Muuj ɲonmishua kwo para ti mbo chonda. 34 Shishini, ɲshwei vəi, mba'a ɲgwreion yei yi'i ɲkhu mme ki ɲguon nnu pei lo ndōgo li'i. 35 Po pugu shhe shi ntəgo gha, ndo mba'a pa chrə pan yi'i ntəgo gha.

* 24:15 24:15 Li'i yei ni mbo pi mon Nda Minnwi.

*Ndii ña Muun Nõgmishua shi ntho ne
(Maaku 13:32-37; Luka 17:26-30,34-36)*

³⁶ “Ndo no llé gho pugu pa ndii gho, ñon lo nji, nji’i nthe pi ghan ntaon Minnwi po, ki ndutho Muun ni non yi. A wu’o nji Taa t’i vi. ³⁷ No ha’anj a ni mbo mon pii ndii Noa ne, a ha’anj tho nu Muun Nõgmishua shi mbo ne. ³⁸ Nthe ña a ni mbo ndii ña ñkhi shini ndo naa ñku’o mfigi mbhi ne, ñgwa ni nji maon ndo nnu nu, ndan nu ndo mfe ñgwa nda lán, ti ñgõi nchõin ndii ña Noa ni nii mon mme pie ña a po no nda ne. ³⁹ Pugu shini ndo nji ti ñkhi nu’un ñku’o mfigi ñjigi vugu ñgõi no gho. A ha’anj tho nu Muun Nõgmishua shi mbo ne.

⁴⁰ “Paa ñgwa shi mbo mon nyien, pi lõgo ta’a yi, ta’a yi kina. ⁴¹ Paa piñge shi ntho ñgu’o maon, pi lõgo ta’a yi, ta’a yi kina.

⁴² “Nthe yie gho, pøi chho ni lina mõi, nthe ña pøi lo nji’i nji llé ye ña Taatho vøi tho nu ne. ⁴³ Ndo pøi ji yei nnu ña, ñgan nda kan nji ndii ye ña ñgina tho nu ni tu’u ne, a kan nchho ni lina mi, ndina nu ni nda yi ña ki’i pi pø’i. ⁴⁴ Nthe yie gho, pøi ñkaa pøi piri non yi, nthe ña Muun Nõgmishua tho nu mon ndii ña mba’a pøi yi’i mbi’i ne.

⁴⁵ “A gõ ki’e mbo muun fã’a ta’anju’o, mfã’o shietho ña masha vi nũ’õn vi ña a lina nu ni pichøi puon fã’a mon mbaanda yi, mfe maon ji mon ndii ka’oka’o. ⁴⁶ Mbõro shi mbo ni muun fã’a ye ña masha vi yøi vi a fã’a nu shi’i ndii ña a tho ne. ⁴⁷ Shishini ñshwei vøi, a shi nũ’õn vi a lina nu ni ñguon maon pi. ⁴⁸ Ndo ti ã mbo muun fã’a mbimbhi, kan a shi nchhu ni non yi ña, ‘Mba’a masha a yi’a ñkwøi,’ ⁴⁹ ñjè wie nu pichøi puon fã’a, nji maon ndo nnu nu pugu pa mbaa là’o. ⁵⁰ Taatho muun fã’a yei shi ñkwøi mon llé ye ña muun fã’a gho shini ndo mbi’i ne, pugu pa ndii ña a lo nji’i nji ne ⁵¹ nchrei vi kaonkaon, mĩ’an vi li’i ña pa ñgwa mifi shi ñgõi ne. No li’i gho kõi pugu pa kru shua shi mbo fo.”

25

Lu’o chrà nthe wun puon piñge

¹ “Nne Sha’afuon Po shi mbo no wun puon piñge ña pugu lo naa nji mimbia, ña pugu ni ndõgo pa lan pugu ñgõi li’i para mimbia lán. ² Yi tien ni mbo pa na, yi tien po pa ndina. ³ Pe ña pugu ni mbo pa na ne ni ñga ndõgo lan yugu pa’a ndo ntuo yichøi krashi*, ⁴ ndo pe ña pugu ni ndina ne lõgo tu’o krashi yugu pugu pa lan yugu. ⁵ No ha’anj mimbia ñgan lán gho ni ntho ñjiyiri ne, lõgo wøin vugu pugu lle.

⁶ “Ndo a gha mbo mon ntun mbhi pi pa’o ñgõu ña, ‘Mimbia ñgan lán gho po ñein! Pøi taon ntho mbara vi.’

⁷ “Wun puon piñge pigho lollø mbiiri lan yugu. ⁸ Pe ña pugu ni mbo pa na ne chhu ni pe ña pugu ni mbo pa ndina ne ña, ‘Pøi fe yichøi krashi yøi ni pigi nthe ña lan yigi tho mbephe.’

⁹ “Ndo pa pi shietho pigho khwè ña, ‘Ña minthe pa’a ye ña pigi fã’o ne lo ñkã’o ni pia ne, pøi ghøi mon nda tan ñjuon yøi fo.’

¹⁰ “Ndii ña pugu ni ñgõi li’i yuon ne, mimbia lán gho tho, pe tien piñge ña pugu ni mbiiri non yugu mbo fo ne ghøi pugu pa mimbia ñgan lán gho li’i ji lán, pi finì nda. ¹¹ A gha ndara pichøi nchũ’o mbiini pigho tho ñkaa pugu, nchhu nu ña, ‘Taatho, taatho, chu’o nda ni pigi.’

* 25:3 25:3 Yeì ni mbo wru olive ña pugu ni nchu’u lan yugu no gho.

12 “Ndo a khwē ŋa, ‘Shishini nshwei vëi, ñdo ñji’i ñji vëi.’”

13 Jisho lūgwi ŋa, “Nthe yie gho, pëi chho ni lina mæi, nthe ŋa pëi lo ñji llé ki ndii.

*Lu’o chrà nthe trei puon fà’a
(Luka 19:11-27)*

14 “Ndiì gho, Sha’afuon Po shi ma mbo pi no ñon ŋa a tã’a nu ñgõi kra, nne mēiñ pa puon fà’a mfe maon pi ni pugu ŋa pugu ti’i nchho ndina nu no gho. 15 A ni mfe tien pïen mbin ni ta’a yi. Ta’a pïen po fi’i mbin ŋa ñon mfa’a no paa wun ŋga’ombhi, pi pe vi no gho ne, ni vichœi, a fe paa pïen mbin, ni vichœi a fe ta’a pïen mbin. A ni mfe mbin ni sheshenon vugu no fi’i ñji yi ndollo ki’e ñgõi kra yi.

16 “Chomilaon gho, ye ñon ŋa a ni ñkwe tien pïen mbin ne ghœi ni ji mbin mbi’e tan no gho nshei tien pïen mbin mbigi. 17 Wu’o nenne, ye ñon ŋa ji mbin ni mbo paa pïen ne shei paa pïen mbin mbigi. 18 Ndo ye ñon ŋa ji mbin ni mbo ta’a pïen ne ghœi ntou tien ndœin mbin taatho yi mon gho.

19 “A ni ŋga nda’a no ntaan ndii, taatho pa puon fà’a pigho pinì, pugu pugu pi’i ñkrù yi. 20 Ye ñon ŋa a ni mfe tien pïen mbin gho ne tho ñjœi taatho vi ni tien pïen mbin nduon mbigi, nchhu nu ŋa, ‘Taatho, o ni mfe tien pïen mbin vœi. Njœi, mbini nu’uñ nshei tien pïen mbigi.’

21 “Taatho vi chhu gho ŋa, ‘O ya mfã’a, ma muun fã’a shishi’i ndo mbo muun fã’a ta’anju’o. O togo ndaon ntou ni shigei yaon, ñshi mfe ntou yi ve o lina no gho, tho pogo fã’o pwanju’o ka’a!’

22 “Ye ŋkaa yu ŋa pi ni mfe paa pïen mbin gho ne tho nchhu ŋa, ‘Taatho, o ni mfe paa pïen mbin vœi. Mbini nu’uñ nshei paa pïen mbin mbigi.’

23 “Taatho yi chhu gho ŋa, ‘O ya mfã’a, ma muun fã’a shishi’i ndo mbo muun fã’a ta’anju’o. O togo ndaon ntou ni shigei yaon, shi mfe ntou yi ve o lina no gho, tho pogo fã’o pwanju’o ka’a.’

24 “Ye ŋkaa yu ŋa pi ni mfe ta’a pïen mbin gho ne tho nchhu ŋa, ‘Taatho, ñji gho ŋa o ñon titini, ñkwõo nu li’i ha’an o shini ndo ñji’i mbhi, ñkiri nu li’i ha’an o shini ndo ñji’i mã’an kan ta’a mbhœ. 25 Nki mfã’o pogo gu ñgõi ndœin mbin yo mon shhe. Njœi, yaon yo po ñein.’

26 “Ndo taatho yi khwē nchhu gho ŋa, ‘Muun fã’a mbimbhi, muun fã’a li’œli’œ, o ni ñji ya ŋga ñkwõo li’i ha’an ñshini ndo ñji’i mbhi ne, ñkiri li’i ha’an ñshini ndo ñji’i mã’an mbhœ ne. 27 Nenne, o ni mfã’o no ni’in nu mbin a mon bœin, ñga mbini ñkwe mbin a pugu pa tho yi. 28 Nthe yie gho, pëi kwe mbin gho mbho yu mfe ni ñon ŋa a ni mfã’o wun pïen mbin ne. 29 Nthe ŋa sheshenon ŋa a kwo fã’o ne, pi shi mbigi ntou yi gho ñji ŋa a shi mfã’o a ya ñien ti ŋga’a, ndo ni ñon ŋa a lo ñji’i mfã’o ne, ñji’i nthe pi shigei ye ŋa a po mbho yu ne, pi shi ñkwe. 30 Pëi mã’an muun fã’a ghagha yine mbhi mon ñjñjñjñ, mon li’i gho, kœi pugu pa kru shua shi mbo fo.’

Ndugwi shã’a

31 “Ndiì ŋa Muun Ñonmishua shi ntho mon ndigha’o yi, pugu pa ñguon pa ghan ntaon Minnwi po, kan a shi nchho ki’e ñkuon faan ndigha’o yi. 32 Ñguon pa la’ataon ghao shi ñkiri shhi yu, a shere vugu pugu taon li’i yi paa, wu’o no ha’an ñkœ’i pa minjiì ghà shere pa minjiì mfu’u shina pa

mimbhi ne. ³³ A shi nū'oy pa minji ngei mbho yi yi ji, pa mimbhi po yugu ngei mbho nkwrēi.†

³⁴ "Nne fūoy gho shi nchhu ni pe ngwa na pugu po ngei mbho ji ne na, 'Pai na mboro Taa a po mbin pai ne tho, pai shi nshei Sha'afuoy na pi ni mbiri ni pai mon nje mbhi ne. ³⁵ Nthe na nji ni njia a, pai fe maon ji vai, njū'ō a yaon pai fe yaon nnu vai, nki po ngini, pai chu'ō chonda vai. ³⁶ Nki po ntii, pai gwe ndhwī mbin mu, nki ghino nu, pai kra a, nki po mon choin, pai tho njei a.'

³⁷ "Pa ngwa ndindi shi khwē gho na, "Taatho, pigi ni njei gho pi yai ndii nji yia gho pigi fe maon ji ve, ki njū'ō yo yaon pigi fe yaon nnu ve? ³⁸ Ndo pigi ni njei gho pi yai ndii o po ngini pigi chu'ō nda yigi na o nii fo, ki o po ntii pigi mā'ay ndhwī mbin gho? ³⁹ Pigi ni njei gho pi yai ndii o ghino nu ki mbo mon choin pigi tho nkra gho?"

⁴⁰ "Fūoy gho shi nkwe nchhu ni pugu na, 'Shishini, nshwei vai, no ha'ay pai ni nchwie nne ni ta'a minkwasha shina pa lin pan pei ne, pai ni nchwie pi vai!'

⁴¹ "Nne a shi nchhu ni pe na pugu po ngei mbho yi yi nkwrēi ne na, 'Pai lollo yai mu, pai na nchono Minnwi po mbin pai ne, ngēi mon monon ki ndugwi yi na pi ni mbiri ni Devi pugu pa ghan ntaon pi ne. ⁴² Nthe na nji ni njia a pa'a pai lo mfe maon ji vai, njū'ō a ni njaon pa'a pai lo mfe yaon vai na nnu, ⁴³ nki po ngini pa'a pai lo nchu'ō chonda yai vai na nii fo, nki po ntii pa'a pai lo mā'ay ndhwī mbin mu, ngino ndo mbini mbo mon choin pa'a pai lo nji'i nkra a.'

⁴⁴ "Pugu nkaa pugu shi nkhwē na, "Taatho, pigi ni njei gho pi ndii kho nji yia gho, ki njū'ō yo yaon, ki o po ngini, ki o po ntii, ki ngino nu ki mbo mon choin ki pigi lo ngere gho?"

⁴⁵ "Nne a shi nkhwē ni pugu na, 'Shishini, nchhu ni pai na no ha'ay pai shini ndo nchwie nenne ni minkwasha shina ngwa pai ne, pai shini ndo nji'i nchwie vai.'

⁴⁶ "Nne pi shi mfe pei mon ngē'i ki mme ndo pa ngwa ndindi, pi fe vugu mon chombhi ki mme."

26

Ntān no jwi nu Jisho

(Maaku 14:1-2; Luka 22:1-2; Jouy 11:45-53)

¹ Jisho ni nga mī'ey ye'i nu nguoy pa nnu pei, nchhu ni pa ghan younjin pi na, ² "Pai ji na paa llé shi nga ntogo, a po Ji *Lli Nji'a, ndo pi shi ncha'a Muon Nonmishua mfe na pi kwīn vi nkuoy wá'a."

³ Nne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi pa ngwa Juu paon ntu'ō Kaifa, mbo *taatho pa thishi ghan fe'ingien, ⁴ ntān no wēin nu Jisho njinjnin ki ngwa lo nji ndo njwi vi. ⁵ Ndo pugu ni nchhu nu na, "Ki'i a po pi ndii Ji Lli Nji'a, kien nne kan ngwa shi nsha mighei."

Pi yu'ō laminda mbin Jisho la'ataon Betani

(Maaku 14:3-9; Jouy 12:1-8)

⁶ Jisho ni nga mbo Betani nda Shemu mbo ngan ghinombalon, ⁷ no ha'ay Jisho ni nji maon nkuoy taprei fo ne, mingwe chēi tho njei vi ni yichēi

† 25:33 25:33 Pa minji hein tho nōon pi pa ghan pin mbo pa ngwa ndindi, pa mimbhi po pa ghan ki pin Minnwi.

nchín ɲa pi chwīe ni ɲgù'ò, laminda tininchnon linaon mon ɲho, a shā'ò tho Jisho nò pòrò nu vi nò ɲho.

⁸ Ndo pa ghan younjɲɲ pi ni mbigi túa ndii ɲa pugu ni ɲjɛi nnu yei ne, nne nchhu ɲa, “Lá'ò yei phe pò pi ɲa?” ⁹ Nthe ɲa a ka ni mfe pi fini laminda yei ni ɲkɲɲɲ ntou mbin ɲgèrɛ pa ghan pou nò ɲho.”

¹⁰ Ndo Jisho ji nnu ɲa pugu chhu nu ne, nne, nchhu ni pugu ɲa, “Pèi ghana mingwe vi ne ɲa? A chwīe pi nnu shi'i vèi. ¹¹ Nthe ɲa pèi ghà ɲgu'ò mfā'ò pa ghan pou ɲguon ndii, ndò mba'a pèi yi'i mfā'ò a ɲguon ndii. ¹² A shā'ò laminda yei mbin mu nò piri nu non a nò twei nu. ¹³ Shishini, nchhu ni pèi ɲa sheshe li'i ɲa pi shi nchii ɲkɲɲɲ pwa pisha'akho yei mon ɲguon mbhi ne, nnu ɲa mingwe vèi chwīe ne, pi shi nchhu nò kwɲɲ nu vi.”

*Judashi pin nò fini nu Jisho
(Maaku 14:10-11; Luka 22:3-6)*

¹⁴ Ta'a ɲon shina paanchro pa ghan younjɲɲ Jisho mbo Judashi Ishikario ghèi ɲjɛi pa thishi ghan fè'ingien, ¹⁵ nchhu ni pugu ɲa, “Pèi shi mfe pi kho vèi nò ha'an mi mfini vi ni pèi?” Nne pugu pe vi ni trei wuɲ ndigi mbin.*

¹⁶ Llo ndii ɲho ɲgèi nu shhi a ta'a shina nò fini nu vi.

*Jisho ji Ji Lli Nji'a pugu pa ghan younjɲɲ pi
(Maaku 14:12-21; Luka 22:7-13,21-23; Jour 13:21-30)*

¹⁷ A ni mbo fūon llé ji Ji Brei Ki Ku'ò, pa ghan younjɲɲ Jisho tho ɲjɛi vi, nchhu nu ɲho ɲa, “O ta'a nu ɲa pigi piri maon ji Lli Nji'a ve pi hin?”

¹⁸ A chhu ni pugu ɲa, “Pèi nii mon la'a, nchhu ni ɲon chèi ɲa pèi shi ɲjɛi vi ne ɲa, ‘Masha chhu ɲa ndii a kwo para, nshi nji Lli Nji'a nda ɲho pigi pa ghan younjɲɲ pan.’” ¹⁹ Pa ghan younjɲɲ pi chwīe wu'ò nò ha'an Jisho ni nchhu ni pugu ne, mbiri maon ji Lli Nji'a ɲho.

²⁰ A ni ɲga mbo ni fanaon, a chòcho yèi taprei ntho nji maon pugu pa paanchro ɲho. ²¹ Nò ha'an pugu ni nji nu ne, Jisho chhu ɲa, “Shishini, nshwei vèi, ta'a ɲon shina pèi shi mfini a.”

²² Nnu ɲho wini vugu ɲkɲɲɲ ntou yi, pugu jè nchhu nu ɲho pa ta'a yi ta'a yi ɲa, “Taathò, ɲa a lo mbo mmu?”

²³ A khwè ɲa, “Nɲon ɲa mbho yigi yu shi mbāon mon pèi ne, a ju ɲa a shi mfini a ne. ²⁴ Muon ɲonmishua shi ɲgu'ò ɲgèi pi nò ha'an pi nā'an nthe vi ne, ndò ɲgèi shi ɲgwèin ɲon ve ɲa a fini vi ne. A ni mbwa ɲho ɲa ki'i pi phi vi.”

²⁵ Judashi, ɲa a ni mfini vi ne, chhu ɲa, “Masha, ɲa a lo mbo mmu?” Jisho chhu ɲa, “A chhu gò ni non yò.”

*Ndugwi maon ji Jisho pugu pa ghan younjɲɲ pi
(Maaku 14:22-26; Luka 22:14-20; 1 Korin 11:23-25)*

²⁶ Nò ha'an pugu ni nchho nji nu ne, Jisho lōgo brei, ɲga ɲkwo tōo Minnwi, mbè'i mfe ni pa ghan younjɲɲ pi, nchhu ɲa, “Pèi kwe ɲkru, yei freinon a.”

²⁷ A lōgo ndua, ɲga ɲkwo tōo Minnwi mfe ni pugu, nchhu nu ɲa, “Ngunon yèi ghao nnu. ²⁸ Nthe ɲa là'ò yei chhi a ɲa a krao *kɲna ye ɲa Minnwi wrā pugu pò ɲgwa pi ne, ɲa a ni ɲkwri nthe ntou ɲgwa nò li'e nu pa phi. ²⁹ Ndo nshwei vèi ɲa mba'a nu'un nnu là'ò yei pia, ti ɲgèi nchèin ndii ɲa nshi mbini nnu pia ka'a fifhi mon Sha'afuon Tāa a ne.”

* 26:15 26:15 Shakaria 11:12.

³⁰ Pugu gha njrāo ta'a nkhĩ ntaon kə'i gho nku'ó nkuon Mbra pa Thi Olive.

Jisho chhu na Pita shi ndāa vi
(Maaku 14:27-31; Luka 22:31-34; Joun 13:36-38)

³¹ Nne Jisho chhu ni pugu na, "Ni tu'u yei, pəi shi ntei mien a nthe na pi nā'an na,
'Nshi njwi nkē'i minji,
pa minji sha."

³² Ndo pi shi nga nkwo ku'ó ni mmu mon gu, ngōi shhi pəi Galili."

³³ Ndo Pita chhu na, "Nji'i nthe pi no ha'an pi shi ntei ninj yó ghao ne, mba'a nji'i ntei."

³⁴ Jisho chhu gho na, "Shishini nshwei gho na ni tu'u yei nkaon minkə'i maa nkhwē, o shi nkwo lāa a ni trei nge."

³⁵ Pita chhu gho na, "A nji'i mbo pi na pogo khu ka'a, pa'a ndo ndāa gho." Nguon pichəi pa ghan younjin pi wu'ó nchhu pi nne.

Jisho luon Minnwi Geshemani
(Maaku 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Jisho lollo ngōi pugu pugu li'i chəi na pi mēin ni Geshemani, nchhu ni ghan younjin pi na, "Pəi chocho hein ngōi hin nduon Minnwi." ³⁷ A lōgo Pita pugu pa paa puon Shebedi, njē ntho mfā'ó yu'ó njù'ó. ³⁸ Nne, a chhu ni pugu na, "Njù'ó a ya mbə'i ti minthe nka kukhu, pəi kina hein pia yra nu ka'a."

³⁹ A chəne ngōi shigei yi shhi, mfūn tho yi shhe nduon Minnwi, nchhu nu na, "Tāa a, ā nji'ε, o pəi ndua ngə'i yei vəi, ndo ki'i a po pi no ha'an ntā'a nu ne, a po pi no ha'an o tā'a nu ne."

⁴⁰ A gha ntho, njəi pa ghan younjin pi pugu tho ndelle. A chhu ni Pita na, "Nne minthe pa'a pəi lo nchho tothi pia ka'a no ta'a awa? ⁴¹ Pəi chho tothi nduon Minnwi nne na ki'i pəi gū mon mōon nu. Jijwe yei khwā nu, ndo freinon yei pou ghri."

⁴² No mbra nge, a pini ngōi nduon Minnwi, nchhu nu na, "Tāa a, ā mbo na minthe pa'a ndua ngə'i yei lo togo ki ndo nji'i nnu, a po ne no ha'an o tā'a nu ne." ⁴³ Jisho pini nkamu'on njəi vugu pugu lle nu, nthe na lōgo ni ndinaon ligi pugu.

⁴⁴ A pini nu'un mien vugu ngōi nduon Minnwi, a po trei nge, ngu'ó nchhu pi ta'a nnu gho na a ni nkwo fūon nchhu ne. ⁴⁵ Nne a tho njəi pa ghan younjin pi nchhu ni pugu na, "Pəi wu'ó nchho ndhe nu mfere non yei? Njəi, ndii kā'ó ne, pi fini Muon Njonmishua ne ni pa ghan phi. ⁴⁶ Pəi lollo pia ghəi. Pəi lii njəi, non na a fini a ne po nein!"

Pi fini Jisho pi wēin vi
(Maaku 14:43-50; Luka 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴⁷ Jisho ni nga ngu'ó nchrā nu, Judashi, mbo ta'a non shina paanchro ghan younjin pi chəin pugu pa ntou yú ngwa, pugu tuo pa kafa pugu pa wréi, llo mbho pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichəi pa thishi pa ngwa mon la'a. ⁴⁸ Non na a ni mfini vi ne ni nkwo fe li ni pugu, nchhu nu na, "Non na nshi mban vi ne, ju, pəi wēin vi." ⁴⁹ Judashi ku'ó ntho mbara Jisho nchhu gho na, "Nchrā ve, ma Masha," mban vi no chrā nu gho.

† 26:45 26:45 Pichəi chhu na Pəi lle ndo mfere non yei ngé nduon.

⁵⁰ Jisho chhu gho ja, “**Taannu a, chwïe yaon ja o ni ntho no chwïe nu ne.**”

Nne ngwa pigho tho ngwëinj Jisho nshüu vi ngöi no. ⁵¹ Nga njöi nu ne, yichöi ta’a non ja pugu pa Jisho ni mbo nu ne shua kafa nkä’i muun fä’a taatho pa thishi ghan fe’ingien no gho nja’a tönö yi.

⁵² Jisho chhu gho ja, “**Pini ni’inj kafa yo li’i ja o fu’u ne. Ghan wie nkrö ndo njwi ngwa ni kafa ghä ngu’o nkhu ntogo pi nkouon kafa.** ⁵³ **Ki o pi’i ja minthe pa’a ndo njüa ni Täa a ja a ghëre a, a wu’o ntaon pa ghan ntaon po ja pugu ghä mä’an nchhö ne pugu togo khwachöi wun nkan yugu ni nkan yi paa wu’o chomilaon gho?** ⁵⁴ **Ndo ä mbo nenne ki’ë, nnu ja Nya’anli Minnwi chhu ne shi nkie pi nei ndogo li’i, ja a yi’i ja a wu’o mbo pi nenne ne?”**

⁵⁵ Mon ndii gho Jisho chhu ni yü ngwa pigho ja, “**Mbo pi ngina minwi ja pöi tho nu ngwëinj a ni pa kafa pugu pa wréi? Pa lelle nga nchhö Nda Minnwi nje’i nu pa’a pöi lo ngwëinj a.** ⁵⁶ **Ndo nguon pa nnu pei lögö li’i nne no chwïe nu nnu ja pa njöili’i Minnwi ni nä’an ne lögö li’i.**” Nne nguon pa ghan younjij pi mien vi ntei ni vugu.

Jisho shhi Kaifa pugu pa thishi

(Maaku 14:53-65; Luka 22:54-55,63-71; Jouj 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Ngwa pe ja pugu ni ngwëinj Jisho ne lögö vi ngöi no shhi Kaifa, mbo taatho pa thishi ghan fe’ingien, mbo li’i ja pa ghan ye’i ngwa ni gi Mushi pugu pa pichöi pa thishi ni nkiri ne. ⁵⁸ Pita ni tho nu njij pugu ndo mbo pi fie hij, mbo no ha’an yina taatho pa thishi ghan fe’ingien ni mbo ne nii nchöchhö pugu pa ghan kë’i li’i no yöi nu nnu ja a shi ndogo li’i ne.

⁵⁹ Pa thishi ghan fe’ingien pugu pa nguon pa kün ghao ni ntho ntä’a le’ingien ja minthe pugu shwi’i tho Jisho nne ja pugu jwi vi ne. ⁶⁰ Ndo pugu shini ndo fä’o sheshe yi, nji’i nthe pi no ha’an ntou pa ghan pij nnu mbe ni ntaon ntho ne. Ndugwi yi, yi paa taon ntho shhi ⁶¹ nchhu ja, “**Non vei ni nchhu ja, ‘Mfä’o ghrí no sha’a nu Nda Minnwi mfe shhe mbini nkrao mon trei llé.’**”

⁶² Ndo taatho pa thishi ghan fe’ingien lallo ntithi tothi nchhu ja, “**O lo mfä’o khwè no fe nu? Nnu ja ngwa pei wëinj gho ja o chwïe ne po pi kho?”** ⁶³ **Ndo pa’a Jisho lo nchrä. Taatho pa thishi ghan fe’ingien chhu gho ja, “Mfe gi ve no ligi Minnwi maon ja o shwei vigi ja o Ju ja Minnwi Chu’o Ntaon no Nkwe no Muun Minnwi ne?”**

⁶⁴ Jisho chhu gho ja, “**O chhu nenne. Ndo nshwei gho, llo ndwe ngöi nu shhi, pöi shi njöi Muun Nonmishua a chhö ngei mbhö ji ju ja a fä’o ghrí no chwïe nu sheshe nnu ne, ndo nshwi’i nu mon lülun llo po.**”

⁶⁵ Taatho pa thishi ghan fe’ingien ni nga nja’o yei, nshäa ndhwí yi nchhu ja, “**A chï’ö ligi Minnwi. Pia nu’un ntä’a pa minkwentie mbigi nchwïe kho no ndwe? Lii njöi, pöi ya’o chrä nchi’ëshö yei ni non yöi.** ⁶⁶ **Pöi pi’i yöi ja?”**

Pugu khwë ja, “**A pie ja a khu.**”

⁶⁷ Nne pugu thu thwe no ligi yi ndo ngwie vi, pichöi chröi vi ni lrí ⁶⁸ nchhu ja, “**Gö ja pi Chu’o gho Ntaon no Nkwe ne, yöi ne li’i nshwei vigi, non ja a chhwi gho ne gö?”**

Pita läa Jisho

(Maaku 14:66-72; Luka 22:56-62; Jouj 18:15-18,25-27)

69 Pita ni nchho mbhi mon yina, muon fà'a chæi, mbo mingwe, tho njei vi nchhu gho ja, "Gogo nkaa gho ni mbo pæi Jisho non Galili."

70 Ndo Pita lãa shhi pugu ghao, nchhu nu ja, "Ndo nji'i nji ninj nnu ja o chhu nu ne."

71 A gha nchæin cho yina, yichæi muon fà'a mbo mingwe yæi vi nchhu ni ngwa pæ ja pugu ni nthi fo ne ja, "Non vei ni mbo pugu Jisho llo Nashare."

72 A pini nu'uj ndãa ti nshwræi ja, "Ndo nji non gho."

73 A gha ndara shigæi, ngwa ha'an pugu ni nthi fo ne ku'o mbara Pita nchhu gho ja, "Shishini, o ta'a pakwo pugu, nthæ ja nkwan ha'an o chrã nu ne fini gho."

74 Nne a jê chõno nu non yi nshwræi nu ja, "Ndo nji'i nji non gho." Ndo chomilaon gho minkæ'i khwe.

75 Nne Pita kwinj nnu ja Jisho ni nchhu ne ja, "**Nkaon minkæ'i ma nkhwæ, o shi ndãa a ni trei nge.**" Ntaon mbhi nkæi a gha'a.

27

Pi cha'a Jisho mfe ni Paile

(Maaku 15:1; Luka 23:1-2; Jouj 18:28-32)

1 A ni nga mbo ni muon tutu'u, nguon pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi pa ngwa Juu nyian nkwan ha'an pugu shi njwi Jisho ne. 2 Pugu krao vi, ngõi ni ju ncha'a mfe ni Paile, mbo ngan sha'a ngwa.

Judashi kræi non yi

(Fà'a 1:18-19)

3 Nne ndii ja Judashi, ja a ni mfini Jisho ne, ni njei ja pi fe njó gu ni Jisho ne, a kwri njú'o yi mbini ndu'u trei wuj ndigi mbin pigho ni pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichæi thishi, 4 nchhu nu ja, "Nchwæ phi no fini nu non ja mbho yi yi wo ne pi jwi vi."

Ndo pugu chhu ja, "Yine po pi kho ni pigi? Yine yæi pi gò!"

5 Judashi mã'an mbin gho mon Nda Minnwi ndollo ngõi nkæi non yi.

6 Ndo pa thishi ghan fe'ingien lõgo mbin gho nchhu ja, "Gí lo nji'i mbin ja pia ni'in mon li'i nũ'õn mbin Nda Minnwi nthæ ja a po pi mbin chhi."

7 Nne pugu pini, njuon li'i shhe ja pi mæin ni shhe ngan puon pa kñj, ndõgo no li'i twei pa ghini. 8 Nthæ yie gho, pi mæin shhe gho ni Shhe Chhi ti nchæin tho pa shi'a. 9 Nne nnu ja njæli'i Minnwi mbo Jerimaya ni nchhu ne lõgo li'i ja,

"Ndo pugu lõgo trei wuj ndigi mbin gho,

mbo fi'i nchuon tho ju ye ja pichæi pa ngwa Ishrae ni nũ'õn no pe nu no tho yi ne,

10 Mfe mbin gho no yuon nu li'i shhe ye ja pi ni mæin ni shhe ngan puon yaon,

no ha'an Taatho ni nõon væi ne."

Jisho shhi Paile

(Maaku 15:2-5; Luka 23:3-5; Jouj 18:33-38)

11 Jisho thi shhi ngan sha'a ngwa, ngan sha'a ngwa gho pie vi ja, "**Õ Fùon pa Juu?**"

Jisho chhu ja, "**A ha'an o chhu ne.**"

12 Ndo pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichæi pa thishi ni nga nchhu pa nnu tho yu, pa'a a lo nji'i nkhwæ. 13 Nne Paile chhu gho ki'æ ja, "Õ lo nja'o fi'i pa nnu ja pugu chhu nu tho gho ne?" 14 Ndo pa'a a lo nji'i nkhwæ

sheshe nnu gho ki ta'a ndigi nnu na pi chhu tho yu ne, nne ti ngan sha'a ngwa gho ghrāo nkien ntou yi.

Pi fe njó gu ni Jisho

(Maaku 15:6-15; Luka 23:13-25; Jouy 18:39-19:16)

¹⁵ A gha mbo nù'ou ngan sha'a ngwa mon sheshe ndii Ji Lli Nji'a no chu'ou nu sheshe ngan chéin na ngwa chhu na a chu'ou ne. ¹⁶ A ni nga mbo ndii gho, pugu fá'ou yichéi wuwuru ngan nchéin na pi ya nji vi, ligi yi po Baraba. ¹⁷ Nne pugu gha nkiri, Paille chhu ni pugu na, "Péi tá'a nu na nchu'ou pi gó mfe ni péi, Baraba ki Jisho na pi méin vi na Ju na Minnwi Chu'ou Ntaon no Nkwe ne?" ¹⁸ Nthe na a ni nji na a ni nchwé nnu kighi'ou pugu wéin vi ncha'a mfe gho.

¹⁹ No pigi nu, a ni nga mbo no ha'an ju Paille ni nchóchho nkoung faan yi nchho sha'a nu ne, ngwe vi taon nkani gho na, "Ki'i nchwé nnu mbin ngan ndindi yine, nthe na nkwo yéi ngé'i shi'a ntou yi mon njéin nthe vi."

²⁰ Pa thishi ghan fé'ingiein pugu pa pichéi pa thishi kwo ni'in pun yú ngwa pigho fo na ni pugu pie pi na pi fe Baraba ni pugu njwi Jisho. ²¹ Ngan sha'a ngwa gho pini mbie vugu nkamu'ou na, "Péi tá'a nu na nchu'ou yéi ngan shina paa ngwa pei mfe ni péi?"

Pugu na, "Baraba!"

²² Paille pie ni pugu na, "Ti mi shi nchwé pi nein ni Jisho na pi méin vi ni Ju na Minnwi Chu'ou Ntaon no Nkwe ne."

Nkoung yugu chhu na, "Pi kwín vi nkoung wá'a!"

²³ A chhu na, "Nthe kho? Nnu pipi na a chwé ne kho?"

Ndo pugu pini mba'ou ngou mbigi ngéi shhi na, "Pi kwín vi nkoung wá'a!"

²⁴ Paille ni nga njéi na ghère lo mbo no ghéi nu shhi ndou nu, ndo njéi na minthe ngwa pigho sha mighei ne, a kwe nkhi nshigao mbho mi no gho shhi yú ngwa pigho, nchhu nu na, "Mbho ma yi wo no chhi ngan vei, yei po pi fá'a yéi."

²⁵ Ngoung ngwa pigho khwé na, "Chhi yi shi mbo tho pigi pugu pa tho poung pigi!"

²⁶ Nne, a chu'ou Baraba mfe ni pugu, nga nkwo wie Jisho, ncha'a vi mfe na pi kwín vi nkoung wá'a.

²⁷ Nne pa ghan má'an nchho ngan sha'a ngwa gho lógo Jisho ngéi ni ju mon ntu'ou, nkiri kwie ntigao nkii pa shooge yéi yu. ²⁸ Pugu shrao ndhwí yi má'an píri pipie mbin yu. ²⁹ Pugu ni nga nkra nkie michwe'ichwe'i, ngwe tho yu, ni'in mbie pa fúon ngei mbho yi yi ji, nkwi kwéie yugu shhi yu má'an yi ni kwéin, nchhu nu na, "Chrá nji yo, ma fúon pa ngwa Juu!"

³⁰ Pugu thu thwe mbin yu, nkwe mbie gho ndo ngwie vi no tho yi. ³¹ Pugu ni nga nkwo má'an vi ni kwéin, nshrao píri pipie gho mbin yu má'an ji ndhwí mbin yu, ndógo vi ngéi no li'i kwín vi nkoung wá'a.

Pi kwín Jisho nkoung wá'a

(Maaku 15:21-32; Luka 23:26-43; Jouy 19:17-27)

³² No ha'an pugu ni ntaon nu mbhi ne, njéi ngan chéi llo Shirin, ligi yi po Shemu, pugu ni vi na a tien wá'a Jisho. ³³ Pugu ni nga nchéin li'i chéi na pi méin ni Gogota, ninj yi po na Li'i Kwéi Tho. ³⁴ Pugu fé là'ou gho na pi nyaan ni yaon lwilwi na a nnu, ndo a gha njwe'i, pa'a ndo nnu.

³⁵ Pugu ni nga nkwo kwín vi nkoung wá'a, má'an pé'i no ghrā nu ndhwí yi shina pugu. ³⁶ Nne pugu chócho shhe nchho nké'i vi fo. ³⁷ Pugu ná'an

yaon ɲa pi ni ɲgwɛiɲ vi nɔ ɲho ne ɲkuon wá'a tho yu ɲa, “Yei Jishɔ, mbo Fùon pa ɲgwa Juu.” ³⁸ Pi ni ɲkwɪɲ vugu pa paa ɲgina minwi ka'a, ta'a yi ɲgei mbho ji, ta'a yi ɲgei mbho ɲkwɛi.

³⁹ ɲgwa pɛ ɲa pugu ni ntɔɔ nu fɔ ne ni nthɔ ɲgwɛ'i vi, nchi'i tho yugu, ⁴⁰ nchhu nu ɲa, “Gò ɲa ɔ kaɲ ni nthɛ ɔ shá'a Nda Minnwi mbini ɲkrao mon trei llé ne, kwe ne non yɔ pia! A mbo ɲa ɔ Muun Minnwi, ɔ shwi'i ne ɲkuon wá'a yine pia.”

⁴¹ Wu'ɔ nenne, pa thishi ghan fɛ'ɲgiɛɲ, pugu pa ghan yɛ'i ɲgwa ni gí Mushi pugu pa pichɛi thishi má'an vi ni kwɛiɲ ɲkaa pugu, nchhu nu ɲa, ⁴² “A ni ɲkwe ɲgwa ndɔ minthe pa'a a lo ɲkwe non yi. A pɔ pi Fùon pa ɲgwa Ishrae, a shwi'i ne ɲkuon wá'a ndwe pigi pin vi. ⁴³ A ni ɲji'ə non yi pi mbin Minnwi, Minnwi kwe ne vi ndwe nɔ ha'an ä ɲkhwā vi, nthɛ ɲa a ni nchhu ɲa, ‘Mbo pi Muun Minnwi.’” ⁴⁴ Pa ɲgina minwi ɲa pi ni ɲkwɪɲ vugu pugu ne ni má'an vi ni kwɛiɲ wu'ɔ nenne ɲkaa pugu.

Gu Jishɔ

(Maaku 15:33-41; Luka 23:44-49; Joun 19:28-30)

⁴⁵ A ni ɲga mbo mon ntun minaon, ɲjinɲin gū mon ɲguon la'a ghao ti ɲgɛi nchɛiɲ mon trei minaon ni naonchi. ⁴⁶ A gha mbo mon trei minaon ghɔ, Jishɔ kɛi ɲa, “**Eli, Eli, lema shabatani?**” ɲjin yi pɔ ɲa, “**Minnwi a, Minnwi a, ɔ mí'an a ɲa?**”

⁴⁷ Pichɛi ɲgwa na pugu ni nthi fɔ ne gha ɲja'o, nchhu ɲa, “Non vei tho mɛiɲ pi Elaija.” ⁴⁸ Wu'ɔ ndii ghɔ, yichɛi ta'a ɲon vugu kɛ'i ntei tei ɲgɛi ndɔɔ kusha ni'ɲ la'ɔ chɛchigɛi fɔ nchwɛ'i tho muun thi mfe ghɔ ɲa a nnu. ⁴⁹ Ndo pichɛi ɲgwa ɲa pugu ni nthi fɔ ne chhu ɲa, “Mien vi pia yɛi ɲa Elaija shi nthɔ ɲkwe vi.”

⁵⁰ Ndo Jishɔ pini ɲkɛi ɲkɛiɲ ni ɲji, jiwɛ yi taon. ⁵¹ ɲga ɲjɛi nu ne, ndhwí ki'i li'i ɲa a ni mbo mon Nda Minnwi sháa ntaon yi paa llo tho ghɔ nshwi'i mfe la'ɔ ghɔ, shhe chi'i, pa ɲgù'ɔ shina. ⁵² Pa fún mon ɲgù'ɔ chu'ɔ ɲkaa pugu, ntou khu ɲgwa Minnwi pi taonɲaon ɲa pugu ni ɲkwo khu ne ku'ɔ mon gu, ⁵³ ntaon mon fún mon ɲgù'ɔ, Jishɔ ni ɲga ɲku'ɔ mon gu, pugu pugu ghɛi mon mme la'ataon taonɲaon nɔon non yugu ni ntou ɲgwa.

⁵⁴ Ndiɲ ɲa nthishi pa ta'a ɲkii shooge, pugu pa ɲgwa ɲa pugu pugu ni mbo nchho ɲkɛ'i Jishɔ ni ɲjɛi shhe nchi'i pugu pa nnu ɲa a lɔgo li'i ne, pɔgo gu wɛiɲ vugu, pugu chhu ɲa, “Shishini, ɲon vei ni mbo Muun Minnwi.”

⁵⁵ Ntou pa pinɲɛ ni mbo fɔ ɲkaa pugu nthi fie hini nchho mbɛ'i nu. Yei ni mbo pinɲɛ pɛ ɲa pugu ni ɲjɔu ɲjin Jishɔ llo Galili nchho ɲgɛɛ vi ne. ⁵⁶ Shina pugu ni mbo Meri Madalin, ni Meri múun Jɛiɲ ni Joshe, ni múun puon Shebedi.

Pi twei jishɔ

(Maaku 15:42-47; Luka 23:50-56; Joun 19:38-42)

⁵⁷ A ni ɲga mbo ni fanaon, ɲgan fà'o chɛi llo Arimatia, ligi yi pɔ Joshe, ɲa juu ɲkaa yu ni mbo ɲgan younɲin Jishɔ ne tho. ⁵⁸ A ni ɲgɛi mbara Paile mbie vi ɲa a fɛ khu Jishɔ ghɔ. Nne Paile fɛ gí ɲa pi fɛ ghɔ. ⁵⁹ Joshe lɔgo khu Jishɔ ndin mon mbho ndhwí fhu, mbo yi fhi, ⁶⁰ ni'ɲ vi mon ji fún ɲa a ni ɲgù'ɔ ɲka fi'fi'i mon ɲgù'ɔ, ɲkɛnɛ ɲkɛiɲ mme ɲgù'ɔ nchri chofun ghɔ nɔ, ɲgɛi ni vhi. ⁶¹ Meri Madalin pugu yichɛi ta'a Meri ni mbo fɔ nchɔchho ɲjina chofun mon ɲgù'ɔ ghɔ.

Ghan kɛ'i fún

⁶² Mbhi ni nga ndan, llé piri non kwo tɔgɔ pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ngwa Farashi kiri shhi Paile, ⁶³ nchhu na, "Masha, pigi kwɪn na ngan mifi yɪn ni nga ngu'ɔ mbo yi maon, nchhu na, 'Trei llé shi nga ntɔgɔ, mbini nku'ɔ.' ⁶⁴ Nthe yie gho, mfe gi pi tho nkē'i chofun ti trei llé nu'uy ntɔgɔ kan pa ghan younjɪn pi shi ntho njōo khu yi ngəi no gho nchhu ni pa ngwa na, 'A ku'ɔ mon gu.' Ndugwi njɪn fi nu yei wuru ncha fūon yi."

⁶⁵ Paile chhu ni pugu na, "Pəi lɔgɔ pa shooge kē'i li'i ngəi nchwie pugu ya ndina ni fūn gho no ha'an pəi tā'a nu ne." ⁶⁶ Nne pugu fi ni chofun gho no ha'an mba'a non nii fo ntɔgɔ pi nkuon lei nu pugu pa mien nu ghan kē'i li'i fo.

28

Jisho pini nu'uy nku'ɔ

(Maaku 16:1-10; Luka 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ Llé ji pa Juu ni nga ntɔgɔ, mbhi jē lan nu, mbo fūon lembhi mon shwi'i tan gho, mbo Shonde, Meri Madalin pugu yichəi tā'a Meri gho ghəi li'i yəi fūn.

² Nga njəi nu, shhe chī'i nkien yie gho nthe na ngan ntaon Taatho ni nshwi'i llo po nkənə ngu'ɔ chofun mbini no njɪn nchəchho nkuon gho.

³ Miɪn mi ni nshei no fiemi, ndhwī yi fugu no wēi. ⁴ Pa ghan kē'i li'i pɔgɔ vi ngrū ti non yugu khu.

⁵ Ndo ngan ntaon gho chhu ni pinɔge pigho na, "Ki'i pəi fā'ɔ pɔgɔ gu, nji na pəi tho ntā'a pi Jisho na pi ni nkwiɪn vi nkuon wā'a ne. ⁶ A lo nji'i mbo hein, nthe na a kwo ku'ɔ mon gu no ha'an a ni nchhu ne, pəi tho njəi li'i na pi ni ntwei vi ne. ⁷ Nne, pəi yi'a ngəighəi nchhu ni ghan younjɪn pi na a kwo ku'ɔ mon gu, ndo pəi lii njəi, a ghəi nu ne shhi pəi mon Galili, ndo pəi shi njəi vi fo! Pəi kwɪn nnu na nshwei vəi no gho ne."

⁸ Nne pugu lolo chofun ni tei mon pɔgɔ gu pugu pa mme pwanju'ɔ, ntei ngəi li'i shwei pa ghan younjɪn pi no gho. ⁹ Ndo nga njəi nu ne, Jisho paon pugu pugu nchhu na, "**Nchrā ni pəi!**" Ndo pugu tho ngwēin kwɔ yi nga'ɔ vi. ¹⁰ Nne Jisho chhu ni pugu na, "**Ki'i pəi fā'ɔ pɔgɔ gu, pəi ghəi nchhu ni pa lin pan na pugu ghəi Galili kan pugu shi njəi a fo.**"

Nkini pa ghan kē'i fūn

¹¹ No ha'an pinɔge pigho ni ngəi nu ne, nga njəi nu, pichəi pa ghan kē'i fūn gho tho mon la'a mfi'i nguon pa nnu na a ni ndɔgɔ li'i ne ni pa thishi ghan fe'ingien. ¹² Pa thishi ghan fe'ingien pigho kiri pugu pa pichəi pa thishi, mbini ntaon mfe ntou mbin ni pa shooge pigho, ¹³ nchhu na, "Pəi fā'ɔ no chhu nu pi na, 'Pa ghan younjɪn pi tho ni tu'u njōo vi ngəi no gho ndii na pigi ni ndhe nu ne.' ¹⁴ Ndo ti yēi nchəin tənə ngan sha'a ngwa, pigi ji nkwan no ha'an pigi shi nkara vi nne na ki'i pəi fā'ɔ ngə'i." ¹⁵ Pugu kwe mbin gho nchwie no ha'an pi ni nchhu ni pugu ne. Chrā yei nyien wu'ɔ nne shina pa Juu ti ntho nchəin tho pa shi'a.

Ndugwi njɪn gi na Jisho fe ni ghan younjɪn pi ne

(Maaku 16:14-18; Luka 24:36-49; Joun 20:19-23; Fā'a 1:6-8)

¹⁶ Ta'anchro ghan younjɪn pi pigho ghəi Galili nkuon mbra no ha'an Jisho ni nshwei vugu ne. ¹⁷ Pugu ni nga njəi vi, nga'ɔ vi ndo pichəi fā'ɔ khutho.

¹⁸ Jisho tho nchhu ni pugu na, “Pi kwo fe nguon ghri po pugu pa nkuon shhe vai. ¹⁹ Nthe yie gho, p̄ai gh̄ai nchw̄ie ngwa pugu po pa ghan younjij pan mon nguon pa la’ataon ghao nchho nkwe vugu ni nkhi mon ligi Taa ni Muun ni Jijwe Minnwi, ²⁰ nchho nje’i vugu na pugu nu’on nguon pa nnu na nchhu ni p̄ai ne ghao. P̄ai l̄i nj̄ai, pia shi mbo ka’a nguon ndii ti mbhi shi nu’uŋ ndugwi.”

Pwa Pisha'akho ḡkwanj ha'anj Maaku fi'i ne Kāonj nu pa tho nu

Nwa'anli yei nā'anj Maaku. Mon gho, Maaku jē nā'anj nu nchhu nu ḡa a pwa pisha'akho nthe Jisho Krishto, mbo Muuj Minnwi. Maaku nōonj Jisho ḡa a po pi ḡganj chwie pa nnu ndo mbo ḡonj ḡa a fā'o nji ne. Jisho nōonj nji yi gho mon ḡkwanj ha'anj a ni nje'i nu ne, pugu pa fu'u nu pa minjweinj, pugu pa li'ε nu phi ḡgwa. Jisho ndutho yi mon ḡwa'anli yei yoi nonj yi no Muuj Nonmishua ḡa a ni ntho no fe nu chombhi yi ḡkhu nthe ḡgwamishua ne.

Maaku fi'i mishweishwei no ligi Jisho nja nja pi ndaonj, mfe ndii ntou yi ḡkuonj pa nnu ḡa Jisho ni nchwie ne, ki lo mfe pi ḡkuonj pa yaonj ḡa a ni nje'i ne pugu pa nnu pe ḡa a ni nchhu ne. Maaku gha nchrā shigei ḡkuonj nnu phi Jounj ḡganj fe ḡkhi pugu pa nnu kwe ḡkhi Jisho pugu pa mōonj nu mi, ḡki'i ndo ḡgōighoi shhi nchrā nu ntou yi ḡkuonj nnu fā'a Jisho, ḡkuonj nnu yigi nu pa ghino pugu pa ye'i nu ḡgwa. No ha'anj ndii ni ḡgōi nu ne, pa ghanj younjinj Jisho ji vi mbigi ḡgōi shhi. Ndo pa mbina pi pina vi mbigi ḡgōi shhi ḡkaa pugu. Nwa'anli yei gha ndugwi nchrā ḡkuonj ḡkwanj ha'anj chombhi Jisho ḡkuonj mbhi heinj ni ndugwi ne, mbo kwinj nu mi ḡkuonj wā'a pugu pa ku'o nu mi monj gu.

Jounj ḡganj Fe ḡkhi piri shendaonj

¹ Ye i nje pwa pisha'akho Jisho, mbo Ju ḡa Minnwi Chu'o Ntaonj no ḡkwe ne, mbo Muuj Minnwi.

² Pi nā'anj mon ḡwa'anli njəili'i Minnwi mbo Ishaya ḡa,
"Lii njəi, nshi ntaonj ḡganj ntaonj a,
a ghəi shhi pəi mbiri ndaonj ni pəi,

³ Nonj chəi tho mfe gə mon ḡkunu njó ḡa: 'Piri shendaonj Taatho,
chwie pa li'i togo yi po yi tithi.'

⁴ Nenne, Jounj ḡganj Fe ḡkhi ni ntho mbo mon ḡkunu njó ntho mfe ḡkhi ni ḡgwa, ndo nchii nu ḡa, "Pəi pā'a ḡkunu yei ni phi, nfe ḡkhi ni pəi, Minnwi li'ε phi yei." ⁵ ḡguonj ḡgwa mon la'ataonj Judia, pugu pa ḡguonj ḡgwa Jerushaleinj taonj ḡgōi njəi vi, a kwe vugu ni ḡkhi mon ninəi Jodanj. Pugu yūa phi yugu. ⁶ Jounj ni mā'anj ndhwí ḡa pi chwie pi ni ḡgōi yichəi ḡkwanj minyienj pi mēinj ni kamela,* ni ḡkandanj ḡgrəo minyienj no ntu'u yi, maonj ji pi ni mbo ḡgwíj pugu pa lló ḡkunu. ⁷ A ni nchii nu ḡa, "Nonj ḡa a shi ntho njinj a ne gha'o ncha a, pa'a ndo nji'i ḡkā'o ḡonj ḡa minthe ntu'u nonj a mfēi ḡkhi tra yi ne. ⁸ Mi ni ḡkwe vəi pi ni ḡkhi, ndo a shi ḡkwe vəi pi ni Jijwe Minnwi."

Jisho kwe ḡkhi ndo nii mon mōonj nu

(Matio 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ A ni mbo mon llé pigho, Jisho tho lo Nashare mon Galili, Jounj kwe vi ni ḡkhi mon ninəi Jodanj. ¹⁰ Jisho gha mbi'i nonj yi ntaonj mon ḡkhi gho

* 1:6 1:6 Minyienj yei po no minyienjəi. ḡgwa ghə nyienj ḡkuonj gho ḡgei pa la'ataonj ḡkunu njó.

ne, njəi po ɲa' aɲ chomilaon ɲho, Jijwe Minnwi shwi'i nu mbin yu mbo no mintu'olibun. ¹¹ Nɲgɲi taon po, nchhu nu ɲa, "Ɔ muun a ɲa ɲkhwā, ɲja mfā'o pwatua nthe ɲho."

¹² Wu'ɔ chomilaon ɲho, Jijwe ɲho chwie a ɲhəi mon ɲkūnu nɲó. ¹³ A ni mbo mon ɲkūnu nɲó ɲho no khwe wun llé, Shata tho mōon vi. A ni mbo fo pugu pa mimaon moon trū, ndo pa ghan ntaon Minnwi chho ɲɲere vi.

Jisho mēin khwe ghan ɲgunu

(Matio 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Pi ni ɲga ɲkwo wēin Joun ti mfini, Jisho ɲhəi Galili ntho nchi ɲkani pwa pisha'akho Minnwi, ¹⁵ nchhu nu ɲa, "Ndi kwo kā'o, Sha'afuon Minnwi kwo para, pəi pā'a ɲkūnu yəi ni phi, ɲkara mbin pwa pisha'akho."

¹⁶ Jisho ni ɲga nyien nu ɲkin mme ɲkhi Galili, njəi Shemu pugu Andru ndin vi, pugu tho mā'aɲ ndan mon ɲkhi, nthe ɲa pugu ni mbo pa ghan ɲgunu. ¹⁷ Jisho chhu ni pugu ɲa, "Pəi yōu njin a, ɲchwie pəi po ghan wēin ɲgwamishua." ¹⁸ Wu'ɔ ndi ɲho pugu mien ndan pugu njou njin yi.

¹⁹ A ni ɲga nyien ɲɲəi shigei, njəi Jcin mbo muun Shebedi pugu Joun ndin vi, pugu po mon kikuon yugu nta'a pa ndan pugu. ²⁰ Wu'ɔ chomilaon ɲho Jisho mēin vugu, pugu mien taa vugu, mbo Shebedi, mon kikuon pugu pa puon fā'a, njou njin Jisho.

Jisho yigi ɲhino ɲon ɲa a ni mfā'o jijwe piphi

(Luka 4:31-37)

²¹ Pa Jisho ni ɲɲəi Kapanun, wu'ɔ chomilaon ɲho, a gha mbo llé ji, a ni mon nda luon Minnwi ntho nje'i ɲgwa. ²² Pa ɲgwa pə ɲa pugu ni ɲja'ɔ a ye'i nu ne ɲhrāo ɲkwan ha'aɲ a ni nje'i nu ne, nthe ɲa a ni nje'i no mmenon ɲa a fā'o ɲhri, a shini ndo nje'i pi no ghan ye'i ɲi ɲi Mushi.

²³ Wu'ɔ ndi ɲho, yichəi ɲon ni jijwe piphi nii mon nda luon Minnwi yugu, ɲkəi nchhu nu ɲa, ²⁴ "Pia fā'o pi kho Jisho llo Nashare? Ɔ tho pi no piri nu vigi? Nji ɲon ɲa ɔ yie ne, ɔ yi taon taon llo mbho Minnwi."

²⁵ Jisho piga vi, nchhu nu ɲa, "Lere lan ndo ntaon mbin yu." ²⁶ Jijwe piphi ɲho shwi'i mipriligi mbin yu, ɲga ɲkəi ɲkien ni nji, ntaon mbin yu ki'ε.

²⁷ Nguon ɲgwa pigho ɲhrāo ti mbie mon pugu ɲa, "Yei po pi kho? A po pi yichəi ɲkwan ye'i yaon fhi! A fe ɲi no mmenon ni ɲhri, nji'i nthe pi ni pa jijwe piphi, pugu ya'ɔ vi." ²⁸ Nthe pa nnu pei, ligi Jisho no ɲon ndien ni nyien mon ɲguon li'i mon ɲguon Galili ghao.

Jisho yigi ɲhino ntou ɲgwa

(Matio 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Wu'ɔ chomilaon ɲho Jisho taon mon nda luon Minnwi ɲɲəi pugu pa Jcin ni Joun nda Shemu pugu Andru. ³⁰ Ndi ɲho, ɲgun Shemu ni ntho ɲɲino shigao, pi shwei Jisho no wu'ɔ ndi ɲho. ³¹ A tho ɲgwēin mbho yi mbi'i vi tothi, shigao ɲho ki'i ndo ntaon taon, ɲgun shemu ɲho fe maon ni pugu.

³² Ni fanaon ɲho mon nii minaon, pi tho ni ɲguon ghan ɲhino pugu pa ɲgwa ɲa pa miɲwein ni ɲgana vugu ne. ³³ Nguon ɲgwa mon mme la'ataon ɲho kiri chonda ɲa a ni mbo fo ne. ³⁴ A yigi ɲhino ntou ɲgwa pə ɲa pugu ni ntho ɲɲino ɲkwan ɲkwan ɲhino ne, mfu'ɔ ntou pa miɲwein. A shini ndo mfe shina ni sheshe miɲwein no chrā nu nthe ɲa pugu ni nji vi.

Jisho ch̄ii chrà Minnwi Galili

³⁵ A ni nga mbo ḡkier̄ ni tutu'u ki li'i lo naa nja mf̄ei shi'i, Jisho lollo ntaon ḡḡei li'i ḡa ḡon lo nji'i mbo fo ne, nduon Minnwi. ³⁶ Shemu pugu pa ḡgwa p̄e ḡa pugu pugu ni mbo ka'a ne taon ntho nt̄a'a vi. ³⁷ Pugu ni ḡgwa nj̄ei vi, nchhu ḡho ḡa, "Nḡuon ḡgwa tho ne nt̄a'a ḡho."

³⁸ Ndo a chhu ni pugu ḡa, "**Pia ḡh̄ei mon pich̄ei pa la'ataon, nne ḡa minthe ḡch̄ii chrà ni pugu fo ḡkaa pugu, nthe ḡa mi ni ntho nthe pi yie.**" ³⁹ Nne, a nȳier̄ mon ḡguon Galili ḡhao, ntho nch̄ii chrà Minnwi mon pa nda luon Minnwi ndo mfu'u pa miḡweir̄.

Jisho ȳigi ḡh̄no ḡgan ḡhinombalun

(Matio 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ ḡgan ḡhinombalun tho nj̄ei vi, nd̄iḡei vi, ḡkwi kw̄ere yi shhe nchhu ḡa, "Ḳ ḡkhwā, o chw̄ie mbo yi taon̄taon."

⁴¹ Nthe kwoshini ḡa Jisho ni mf̄a'o ne, Jisho shw̄ii mbho yi ḡkaon vi, nchhu ḡho ḡa, "**Nḡkwā. P̄o yi taon̄taon.**" ⁴² Wu'o chomilaon ḡho ḡhinombalun mme mbiḡ yu, a gū yi taon̄taon. ⁴³ Nne Jisho ḡa ḡkwo shūu t̄on̄e yi, nchhu ḡho ḡa a ḡh̄ei wu'o nd̄ii ḡho. ⁴⁴ Nchhu ḡho ḡa, "**Ki'i nchhu ni shesh̄on̄, ndo ḡh̄ei n̄on̄ non̄ yo ni ḡgan fe'inḡier̄ Minnwi a lii ḡho, ndo mfe yaon fe'inḡier̄ no ha'an ḡi Mushi chhu ne, no n̄on̄ nu ḡa Minnwi ȳigi ḡh̄no yo.**"

⁴⁵ Ndo a taon nj̄e chr̄a nu nnu pigho ki lo ḡḡi'ε, ntho nch̄ii nnu pigho. Nchr̄a ti nch̄on̄ mon nth̄inkwo ḡa Jisho kan̄ ni mfe pa'a a lo nu'un̄ ni mon la'a shhente, a ni ḡkina pi mon pa li'i ḡa ḡgwa shi ki lo mbo fo ne, ḡgwa lo mon ḡguon nt̄e'i ḡḡei ntho nj̄ei vi.

2

Jisho chw̄ie ḡkw̄ini nȳier̄

(Matio 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Sh̄igei ll̄e ni ḡga nt̄oḡo, Jisho p̄ini Kapanun̄ pa chr̄a nȳier̄ ḡa a p̄o la'a.

² Ntou pa ḡgwa tho ḡkiri ti pa'a sh̄ina lo nu'un̄ mbo, nji'i nthe pi chonda. Jisho ni ntho nchhu chr̄a Minnwi ni pugu. ³ ḡgwa ch̄on̄ pugu pa ḡkw̄ini kw̄o, khwe pimb̄ia tier̄ vi ntho nu ni ju li'i ȳei Jisho. ⁴ Sh̄ina ni ḡga mien̄ ki lo mbo ni pugu no para nu ȳei Jisho nthe yū ḡgwa pigho, pugu ku'o thonda ḡa'an mbo fo*, nshwi'i ḡkw̄ini ḡho ḡkuon k̄uon. ⁵ Jisho ni ḡga nj̄ei fi'i pin̄ yugu, nchhu ni ḡkw̄ini ḡho ḡa, "**Muun̄ a, pi li'ε pa phi p̄o.**"

⁶ Pich̄ei pa ḡhan̄ ye'i ḡi Mushi ni nchho fo, mbie nu mon nj̄u'o pugu ḡa, ⁷ "Non̄ yei kie neiḡ nchr̄a neiḡ? Yei p̄o pi chr̄a nch̄i'esh̄e! Mimfe a li'ε ḡō nd̄i'ε phi ḡkier̄ Minnwi t̄e'i vi?"

⁸ Wu'o nd̄ii ḡho, Jisho ni nji nnu ḡa pugu ni mb̄i'i nu mon nj̄u'o pugu ne mon j̄ijwe yi, nchhu ni pugu ḡa, "**P̄ei kie neiḡ ntho mb̄i'i ḡkwan̄ nnu pei neiḡ nj̄u'o p̄ei?**" ⁹ A ȳi'ε ȳei, chhu nu ni ḡkw̄ini ḡa, "Pi li'ε pa phi p̄o, ki chhu nu ḡa, 'Lollo, l̄oḡo k̄uon yo, nȳier̄?' ¹⁰ Ndo no chw̄ie nu p̄ei ji ḡa Muun̄ ḡon̄mishua f̄a'o ḡhr̄i ḡkuon shhe no li'ε nu pa phi." A chhu ni ḡkw̄ini ḡho ḡa, ¹¹ "**Nchhu ve, lollo, l̄oḡo k̄uon yo ḡḡei la'a.**"

* 2:4 2:4 Pi ni ntho nchw̄ie pa nchwi mbru nda llo shhe ḡku'o ntaon thonda. Thonda ḡho ni sh̄einsh̄ein, pi chw̄ie pi ni mb̄ein t̄uon. A ni nchw̄ie yie sh̄ina p̄o no ḡa'an nu mbo fo.

12 Wu'ó ndii gho, a lollo, ndōgo kúon yi, ntaon ni vhi ligi nguon yugu ghao, nenne, nguon yugu ghráo, nga'ó Minnwi, nchhu nu na, "Pigi lo naa ma njæi sheshe nnu no yei!"

Jisho gē Levi

(Matio 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 Jisho pini ngəi njikin mme njhi njkamu'on, nguon yu ngwa ni ngəi nu li'i yei vi, a tho nje'i vugu. 14 Ndo ha'an a ni nyien nu ne, a yei Levi, muun Afiohi, a chho mon ntāa kwe taashi, a chhu gho na, "Yōu njin a." A yei shhe njou njin yi.

15 Ndo ha'an Jisho ni nchho yei taprei ntho nji maon nda Levi ne, ntou pa ghan wēin taashi pugu pa ghan phi chho yei yu pugu pa ghan younjin pi, nthe na ntou ngwa ni ntho njou njin Jisho. 16 Pa ghan ye'i gi Mushi na pugu ni mbo pa ngwa Farashi ne ni nga njæi na a tho nji maon pugu pa ghan chwē phi pugu pa ghan wēin taashi, nchhu ni ghan younjin pi na, "A chwē kho a ji maon pugu pa ghan wēin taashi pugu pa ghan phi?"

17 Jisho ni nga nja'o yei nnu, nchhu na, "Ngwa pe na pugu po shi'i ne lo mfā'o chà ngan fhō, a fā'o ngwa pe na pugu ghino nu ne. Ndo nji'i ntho pi no gē nu pa ngwa ndindi, ntho nthe pi ghan phi."

Pie nthe nnu jī njhi

(Matio 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Ghan younjin Joung Ngan Fe Njhi, pugu pa ngwa Farashi ni ntho nji njhi. Pichæi pa ngwa tho mbara Jisho mbie vi na, "A chwē kho pa ghan younjin Joung Ngan Fe Njhi pugu pa ghan younjin pa ngwa Farashi ji njhi, ndo pa'a pa ghan younjin po lo nji?"

19 Jisho khwē ni pugu na, "Mimfe pa ghan gē li'i lán ji njhi ndii na pugu pa mimbia ngan lán gho wu'ó mbo ka'a ne? Ndo ha'an pugu pa mimbia ngan lán gho wu'ó mbo ka'a ne, mba'a pugu ji njhi. 20 Ndo pa llé pigho shi ntho na pi shi mfu'u mimbia ngan lán gho mon shina pugu, nenne, pugu shi nji njhi mon llé gho.

21 "Mba'a non ta'a pa'o njkuon ndunu ndhwí ni pra ndhwí fhi. A nchwē nenne, kan ndhwí fhi gho shi njien, nshūu ndunu ndhwí gho nshāa mbini nka chwē a taon pi mme mbo.

22 "A wu'ó ha'an a po ni mikei ngrào ne. Mba'a non ni'in là'o fhi mon ndunu mikei ngrào, ä nchwē nenne, là'o gho fā'o ntūgu mikei ngrào gho, nne kan là'o gho pugu pa mikei ngrào gho shi mbiri gha. A yi'i na ngwa ni'in là'o fhi mon mikei ngrào fhi."

Pie nthe nnu llé ji

(Matio 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 A ni mbo llé ji pa juu chæi, Jisho nyien ntogo nu mon nyien shie ge. No ha'an pugu ki togo nu ne, pa ghan younjin pi ka shie ge. 24 Nenne, pa ngwa Farashi pie ni Jisho na, "Lii njæi, a chwē kho pa ghan younjin po tho nchwē nnu na gi lo nji'i mbin na pi chwē llé ji ne?"

25 A khwē ni pugu na, "Pæi lo naa mēin nnu na Devi ni nchwē ndii na a ni mbou yaon ji, nji ni njia vugu pa ngwa pi ne? 26 Nkwang no ha'an a ni nii Nda Minnwi, ndii na Abiata ni mbo taatha pa thishi ghan fe'ingien ne? A ni nii nkru brei na pi ni mfe ni Minnwi, ndo mbini mfe yi ngwa pi, mbo yaon na kina lo nji'i mbin na a nthe sheshenon kru njien ngan fe'ingien Minnwi."

²⁷ Jisho lūgwi ŋa, “Minnwi ni nū’oŋ Llé Ji nthe pi ŋoŋmishua, a lo nchwīe ŋoŋmishua nthe pi Llé Ji. ²⁸ Nenne, Muuŋ ŋoŋmishua taatho, ŋji’i nthe pi Llé Ji.”

3

Ŋoŋ ni mbho kwikwi

(Matio 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Jisho ni mbini ŋkamu’oŋ moŋ nda luon Minnwi, ŋoŋ chəi ni mbo fo mfā’o mbo kwikwi. ² Pichəi pa ŋgwa ni mbo fo mbe’i vi no yəi nu ŋa a shi ŋjigi ghīno ŋoŋ gho Llé Ji pa Juu, nne ŋa a nthe pugu wēiŋ vi ŋa a chwīe nnu ŋa a lo ŋkā’o.

³ Jisho chhu ni ŋoŋ gho ŋa mbho yi ni ŋkwikwi ne ŋa, “**Taoŋ ntho hein.**”

⁴ Nenne, a pie vugu ŋa, “**Gí piŋ ŋa pi chwīe pi yəi Llé Ji, nnu shi’i ki nnu piphi, kwe nu ŋoŋ ki jwi nu ŋoŋ?**” Ndo pa’a pugu lo nchhu nnu.

⁵ A kara noŋ yi mbe’i vugu moŋ pigítua, mfā’o pə’i ŋjù’o nthe tinitho yugu, nchhu ni ŋoŋ gho ŋa, “**Shwīi mbho yo.**” A shwīi, mbho yi ki’i ndo mbo pi shi’i. ⁶ Pa ŋgwa Farashi taoŋ moŋ nda luon Minnwi gho ŋgəi chomilaon gho nyiaŋ ntāŋ pugu pa ghaŋ younjin fūon Hero, ŋkwaŋ ha’añ pugu shi ŋjwi Jisho ne.

Yú ŋgwa ŋkiŋ ŋkhī

⁷ Jisho pugu pa ghaŋ younjin pi shū’u mbini ŋgəi ŋkiŋ ŋkhī, mme yú ŋgwa llo Galili yōu ŋjin yi pugu pa ŋgwa llo Judia, ⁸ pugu pa Jerushaleiŋ pugu Idumia pugu pa llo ŋji’a Jodaŋ pugu pa llo ŋgei pa la’ataon Taire pugu Shidon. Ŋguon mme yú ŋgwa pei ni ntho li’i yəi Jisho nthe ŋa pugu ni nja’o pa nnu ha’añ a ni nchwīe nu ne.

⁹ A chhu ni ghaŋ younjin pi ŋa pugu piri pie gho nthe yú ŋgwa pigho, kien nenne kaŋ pugu shi nwī’iŋ vi. ¹⁰ A ni ŋkwo yigi ghīno ntou ŋgwa, nenne ŋguon pa ŋgwa ha’añ pugu ni mfā’o ghīno ne, ni ŋi nu no kāon nu vi. ¹¹ Sheshe ndii ŋa pa jiwē piphi ki yəi vi ne, pugu gū shhe shhi yu mba’o ŋgəu ŋa, “**Ō Muuŋ Minnwi!**” ¹² A fe titini gí ni pugu ŋa ki’i pugu chwīe pi ji vi.

Jisho tere paanchro ghaŋ ntaon pi

(Matio 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Jisho ku’o ŋkuon mbra, ŋgē pa ŋgwa pə ŋa a ni ntā’a nu ŋa pugu tho mbra vi ne ŋa pugu tho, pugu tho mbra vi. ¹⁴ A chu’o paanchro ŋa a ni nchhō ligi yugu ni ghaŋ ntaon pi ne, ŋa pugu pugu po nu, ŋa a nthe a shi ntaon vugu pugu chii chrā Minnwi, ¹⁵ ndo mfā’o ŋji no fu’u nu pa miŋweiŋ. ¹⁶ Yei paanchro ŋgwa pə ha’añ a ni nchu’o ne:

Shemu, ŋa a ni nchhō ligi yi ni Pita ne,

¹⁷ ni Jeiŋ, mbo muuŋ Shebedi,

ni Jouŋ, mbo ndiŋ Jeiŋ, ŋa a ni nchhō ligi yugu ni Boanegeshi, ŋjin yi po ŋa, “**Puoŋ ŋgwara mbī**”

¹⁸ ni Andru,

pugu Fili,

ni Batolomiu,

pugu Matio,

ni Toma,

ni Jeiŋ mbo muuŋ Afioshi,

ni Tadio,

ni Shemu ŋa a kwĩni la'a ne,

¹⁹ ni Judashi Ishikario ŋa a ni mfĩni vi ne.

Jisho pugu Bejebu

(Matio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nenne Jisho gh̃i la'a, yu ŋgwa pini ŋkiri ŋkamu'oy ti pa'a a lo mfā'o shina pugu pa ghan̄ younj̄in pi no ji nu maonj. ²¹ Pa ndaonj yi ni ŋga ŋja'o, ntaonj mbhi li'i w̄ein̄ vi, nthe ŋa pugu ni nchhu nu ŋa, "A paapaa."

²² Pa ghan̄ ye'i ŋgwa ni gĩ Mushi ŋa pugu ni shwi'i llo Jerushalein̄ ne chhu ŋa, "Bejebu* po mbin̄ yu, a fu'u pa min̄w̄ein̄ pi ni ghr̄i nthishi pa min̄w̄ein̄."

²³ Nenne, Jisho gē vugu pugu tho yoi yu, a chr̄a ni pugu monj lu'oy chr̄a, "Mimfe Shata kie neīn̄ mfu'u Shata mbin̄ ŋonj? ²⁴ Ta'a la'ataonj ŋgr̄a nonj yi monj pa kwie, ntho mā'an̄ nchh̄o ni nonj pugu, kan̄ mba'a la'ataonj gho yi'i ntithi. ²⁵ Ti ta'a nda mbo pi monj minduon̄duonj, kan̄ mba'a nda gho yi'i ntithi. ²⁶ Ti Shata ndollo no mā'an̄ nu nonj yi ni nchh̄o, ndo mbo monj minduon̄duonj, kan̄ lūgwi nu mi para. ²⁷ Ndo mba'a yich̄oi ŋonj nii nda ŋgan̄ ghr̄i, ntīn̄ maonj pi ŋḡoi no gho, ki lo mfūon̄ ŋkrao ŋgan̄ ghr̄i gho. A wu'oy k̄e'i gho ŋa min̄the a tīn̄ maonj pi ntaonj no nda yu.

²⁸ "Shishini n̄shwei v̄oi, Minnwi shi ndi'e ŋguonj phi ŋa ŋgwamishua chw̄ie ne, pugu pa sheshe chr̄a nchi'esh̄e ŋa a taonj nch̄o pugu ne, ²⁹ ndo sheshonj ŋa a chi'ō Jijwe Minnwi ne, mba'a Minnwi ma ndi'e phi yi, nthe ŋa a chw̄ie phi ki li'e."

³⁰ A ni nchhu nne nthe ŋa pugu ni nchhu nu ŋa, "A fā'o jijwe piphi."

Mūun̄ Jisho pugu pa lin̄ pi pi pimb̄ia

(Matio 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Mūun̄ Jisho pugu pa lin̄ pi pi pimb̄ia tho nthi mbhi ntaonj ŋkini ŋa pi m̄ein̄ Jisho. ³² Yu ŋgwa ni nch̄ochh̄o yoi yu, nne pugu chhu gho ŋa, "Mūun̄ gho pugu pa lin̄ po pi pimb̄ia po ne mbhi ntā'a nu n̄j̄oi gho."

³³ Jisho khw̄e ŋa, "Mūun̄ a pugu pa lin̄ pan̄ po pi pa ḡo?" ³⁴ A pe'i pa ŋgwa pe ŋa pugu ch̄och̄o ŋḡin̄ vi mb̄aonj ne, nchhu ŋa, "Mūun̄ a pugu pa lin̄ pan̄ pi pimb̄ia po neīn̄ hein̄. ³⁵ Sheshonj ŋa a chw̄ie nnu ŋa Minnwi tā'a nu ne, a ndin̄ a vi mimb̄ia pugu pa ndin̄ a vi min̄gwe ni mūun̄ a."

4

Lu'oy chr̄a nthe ŋonj ŋa a gh̄i li'i ph̄i mbh̄e

(Matio 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Jisho pini nu'uy n̄j̄e ye'i nu ŋkin̄ mme ŋkh̄i ŋkamu'oy, ŋkien̄ mme yu ŋgwa kiri yoi yu, nne a ni nii nch̄ochh̄o pi monj kikuonj monj ŋkh̄i, yu ŋgwa pigho po ŋkin̄ ŋkh̄i li'i yō. ² A ni n̄j̄e'i vugu ni ntou pa nnu monj lu'oy chr̄a, monj pa nnu ha'an̄ a ni n̄j̄e'i nu ne, a ni nchhu ni pugu ŋa.

³ "P̄oi ya'oi! N̄onj ch̄oi ni ma mbo fo ŋḡoi li'i mā'an̄ mbh̄e. ⁴ No ha'an̄ a ni mā'an̄ nu ne, pich̄oi gū shh̄embua, pa mishi shwi'i ŋkru. ⁵ Pich̄oi gū monj shhe ŋkw̄a, li'i ha'an̄ ntou nchi'a shi ki lo mbo ne, n̄ji'a ŋkekhe nthe ŋa nchi'a shi ki lo n̄j̄ien̄ fo, ⁶ ndo min̄aonj gh̄a nthe, ntūonj vi, nthe ŋa a shini ndo mfā'o ŋj̄en̄ yi ne, a k̄a'o mbraoprao ŋkru. ⁷ Pich̄oi mbh̄e gū monj shisha'a, shisha'a yī'e ŋku'oy m̄figi vi, pa'a a lo ŋku'oy ti n̄j̄un̄ ntien̄.

* 3:22 3:22 Yei yich̄oi ligi Shata.

8 Ndo pichœi pa mbhẽ gũ monj shhẽ shi'i, ñkhẽ ñku'ò njuñ. Pichœi yuñ trei wuñ, pichœi ntigao wuñ, pichœi ta'a ñkii." **9** Jisho lũgwi ña, "Ñonj ña a fã'ò tónè nẽ, â ya'ò."

Njinj lu'ò chrà ghò

(Matio 13:10-17; Luka 8:9-10)

10 Ndiì ña Jisho ni mbo tã'i vi nẽ, ñgwa ha'anj pugu ni mbo yœi yu nẽ, pugu pa paanchro ghan younjin pi tho njœi vi mbie vi ni njin pa lu'ò chrà pigho.

11 A chhu ni pugu ña, "Minnwi tũgu pa nnu ña a ni mbo yi lœinj monj Sha'afuonj yi ni pœi, ndo ni ñgwa nduonj ña pugu lo nji'i mbinj nẽ, ñguonj nnu pò pi monj pa lu'ò chrà, **12** nne ña, 'Pugu shi nja ndii

ndo pa'a ndo njœi,

Pugu shi nja njwẽre,

ndo pa'a ndo nja'ò nji

kienj nenne, kanj pugu shi mbã'a ñkũnu yugu ni phi,

Minnwi li'ẽ phi yugu."

13 Jisho pie vugu ña, "Pœi lo nji njin lu'ò chrà yei? Ti pœi shi ñkie pi ñeinj nji njin ñguonj pa lu'ò chrà?" **14** Njanj mã'anj mbhẽ mã'anj pi chrà Minnwi. **15** Pichœi pa ñgwa ña pugu ya'ò chrà Minnwi nẽ pò pi nò mbhẽ

ña a gũ shembua. Pugu gha nja'ò, Shata kã'ò ndo ntótho mfu'u chrà ghò ña pi chhu ni pugu nẽ. **16** Wu'ò nenne, pichœi pa ñgwa ha'anj pugu ya'ò chrà Minnwi nẽ pò nò pè mbhẽ ña a gũ monj shhẽ ñkhwã nẽ. Pugu gha

nja'ò chrà Minnwi, ñki'i mbinj pinj ni pwatua. **17** Ndo pa'a ñienj yugu lo ntini, pinj yugu wu'ò mbo pi nò kuo ndii, nne ndii ña ñgœ'i pugu pa mœonj nu tho nthè chrà Minnwi nẽ, pugu kã'ò mbã'a ñkũnu yugu pa'a nò ghò. **18** Pichœi pa ñgwa ha'anj pugu ya'ò chrà Minnwi nẽ pò nò pè mbhẽ ña pi mã'anj a gu monj shisha'a nẽ, **19** ndo pa ghaghana nthè maonj nò yru nu monj yei chombhi, pugu pa mifiñ ña pa fã'ò ghà ntho nò nẽ pugu pa shõro nu pichœi pa maonj nduonj, nii njũ'ò pugu mfigi chrà ghò pugu kara mbo

nò thi ki yuñ ntienj. **20** Ndo pè mbhẽ maonj ña pi ni mã'anj monj shhẽ shi'i nẽ pè ñgwa ha'anj pugu ya'ò chrà Minnwi, mbinj ndo njuñ ntienj, pichœi trei wuñ, pichœi ntigao wuñ, pichœi ta'a ñkii nẽ."

Truka la'ò mikru

(Luka 8:16-18)

21 Jisho ghœi shhi nchhu ña, "Yichœi ñonj pò fò ña a ghà nii ni truka nda ni'inj la'ò mikru, ki la'ò kúonj, ki lo nũ'ónj pi ñkuonj li'i thi truka?"

22 "Yichœi yaonj lo mbo fò ña pi lœinj ña mba'a pi ma mienj ki nœonj li'i wo, ki nnu ña pi kuru ña mba'a a ma mienj ki taonj li'i li'ẽ."

23 Jisho lũgwi ña, "Sheshenonj mfã'ò tónè, â ya'ò."

24 A pini nchhu ni pugu ña, "Pœi ywẽre nnu ha'anj pœi ya'ò nẽ shi'i. Yaonj ña pœi fi'i yaonj nò ghò mfe ni ñonj nẽ, Minnwi shi ñgu'ò mfi'i pi monj ghò mfe ni pœi, ndo ñgu'ò mbinj mbigi ntou yi ni pœi. **25** Nthè ña ni ñonj ña a fã'ò nẽ, Minnwi shi mbigi ntou yi, ndo ni ñonj ña a lo mfã'ò nẽ, Minnwi shi ñkwe shigei yè ña a fã'ò nẽ mbho yu."

Lu'ò chrà nthè mbhẽ ña a ku'ò nu

26 Jisho ghœi shhi nchhu ña, "Yei nò ha'anj Sha'afuonj Minnwi pò nẽ. Ñonj lõgo mbhẽ yaonj mã'anj, **27** ndhẽ nu ñgũ'u nu monj pa tu'u pugu pa naonjchi,

mon ŋguon ndii gho, mbhě gho khē ŋku'ò ndo pa'a a lo nji ŋkwan ha'an a kie ne. ²⁸ Shhe gho chwīe mbhě gho ku'ò njuŋ, fūon yaon pò ŋa a tua, mbra yi pò ŋa ŋkwéi yi taon, nenne ntien yuŋ ŋkuon ŋkwéi yi gho. ²⁹ Ndii ŋa ntien gho tini ne, a kã'ò nĵē pi kwōo nu nthē ŋa ndii kwōo kã'ò."

Lu'ò chrà nthē mbhě yaon mbo ŋkien yi ge
(Matio 13:31-32,34; Luka 13:18-19)

³⁰ Jisho pie ŋa, "Mimfe pia mā'an fi'i Sha'afuon Minnwi pi ni kho, pia shi mfi'i pi ni yai lu'ò chrà? ³¹ A pò pi nò mbhě yaon mbo ŋkien yi ge, ŋa ndii ŋa pi tho mbhī vi ne, a pò ndugwi mbhě ŋa a yi ge ne ŋkuon mbhi. ³² Ndo ti ndii ŋa pi phi vi ne, a ku'ò ŋgū ŋkien ndugwi mme thi, ŋgā'ò nchaa ŋguon maon phi ghao mon nyien gho, mfu'u memme mbho pi, nne pa mishi tho ŋkrao nda pugu ŋkuon pa mbho pi."

³³ Jisho shwei chrà Minnwi ni pugu mon ntou pa lu'ò chrà nò pei, nò fi'i ha'an a nthē pugu ya'ò nji ne. ³⁴ Jisho ni nshwei chrà Minnwi ni yú ŋgwa wu'ò mon pa lu'ò chrà, ndo ndii ŋa a ni ŋgu'ò mbo pi pugu pa ghan younjin pi ne, a fi'i ŋguon nnu ntūgu ni pugu.

Jisho chwīe fiŋ tithi
(Matio 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ A ni ŋga mbo ni fanaon llé gho, Jisho chhu ni pa ghan younjin pi ŋa, "Pia shā'a ntaon njien hinj." ³⁶ Pugu mien yú ŋgwa pigho ndōgo vi wu'ò nò ha'an a ni mbo ne mon kikuon pugu pugu ghāi. Pichēi pa kikuon nduon ni mbo fo. ³⁷ Mme fiŋ gū mon ŋkhī, nturj ŋkhī ni'inj mon kikuon ti kikuon tho ndinaon linaonj.

³⁸ Jisho ni mbo la'o* kikuon, nū'onj tho yi ŋkuon nu'onjtho ntho ndhe nu, pugu tho ŋgū'u vi nchhu gho ŋa, "Masha, pia ŋkhu pa'a a lo mbo nnu ve?"

³⁹ Jisho lollo tothi mbīga fiŋ gho, nchhu ni ŋkhī ŋa, "Ghighri pò! Tithi!" Fifreai gho tithi, li'i ya njū. ⁴⁰ A chhu ni pugu ŋa, "Pēi pogo pi gu kho? Pēi wu'ò mbi'i ki lo mfā'o pinj?"

⁴¹ Pogo gu nii vugu, pugu chhu ni nonj pugu ŋa, "Nonj vei pò pi gō ki'e ŋa fiŋ pugu pa ŋkhī ya'ò nchò yi ne?"

5

Jisho fu'u jiwē piphi mbinj ŋon
(Matio 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Jisho pugu pa ghan younjin pi shā'a ŋkhī Galili ntaon njien hini mon krao ŋgei la'ataon pa ŋgwa Gerasha. ² A ni ŋga ntaon mon kikuon gho nchēinj mbhi, mbāonj pugu ŋon chēi chomilaon gho ni jiwē piphi mbinj yu. Nonj gho ni ntaon mon pa li'i ha'an pi ghà ntwei ŋgwa ne. ³ Nonj gho ni nda'a pi mon li'i twei ŋgwa. A kanj ni mfe pa'a yichēi ŋon lo ŋkrao vi, nji'i nthē pi ni cheinj, ⁴ nthē ŋa mon yien ndii pi ni ntho ŋkrao mbho mi ni cheinj, ŋgwe kipa'ò nò kwò mi, ndo a tini cheinj gho, mbini mbē'i kipa'ò gho kākri, ndo pa'a yichēi ŋon lo mbo ŋa a kanj ni mfe a wēinj vi. ⁵ A ni ntho mba'ò ŋgōu ni tu'u pugu pa naonchi mon pa li'i twei ŋgwa pugu pa ŋkuon mbra, ntho nshe nonj yi ni ŋgū'ò.

* 4:38 4:38 La'ò kikuon yei ni ŋga'ò ndo mfā'o li'i ŋa minthe ŋon nūan mfere nonj yi fo.

6 A ni nga njəi Jisho fie hin, ntei ngəi ngū ni kwére yi shhi yu. 7 Mba'ou nkiəy mme ngou nchhu na, "Pia fā'ou pi kho, Jisho Muun Minnwi na a chaapifuson ne, mba'ou mbho shhi gho ni ligi Minnwi, ki'i ni'in mon ngə'i."

8 Nthe na Jisho ni ntho nchhu nu gho na, "Taon mbij non vei, ma gō jijwe piphi yei."

9 Jisho pie vi na, "Ligi yo kho?"

A khwē na, "Ligi a Ká'a Yi, nthe na pigi ntou yigi." 10 A ghəi shhi ndigəi vi nkiəy ntou yi na ki'i a fu'u vugu mon la'ataon gho.

11 Nkiəy mme kwie nkunyan ni nji nu nkin mbra fo. 12 Nenne, pugu ligəi Jisho na, "Ntaon vigi ni pa nkunyan pine, pigi nii mbij pugu". 13 Nenne, a fe shina ni pugu, pa jijwe piphi pigho taon nii mbij pa nkunyan pigho. Ntaon kwie nkunyan pigho, pugu ni mbo yaon no paa nkan yugu, ntei ntaon tho mbra gho nkin nkhi ne nshwi'i ngū mon nkhi, nkhu.

14 Pa ghan kē'i nkunyan pigho tei ngəi nchhu mon la'a pugu pa mon ngunu. Ngwa taon li'i tho njəi nnu na a lōgo li'i ne. 15 Pugu tho mbara Jisho, njəi non gho na pa jijwe piphi pigho ni mbo mbij yu ne a chho fo, mā'an ndhwí, lina yi po shi'i, mbo non gho na a ni mfā'ou ka'a jijwe piphi pigho ne, pugu fā'ou pogo gu. 16 Ngwa pe na pugu ni njəi nnu na a ni ndōgo li'i ne fi'i nnu na a ni ndōgo li'i mbij ngan miñweñ gho pugu pa nkunyan ne ni pugu. 17 Pugu jē ntho ndigəi Jisho na a mien krao li'i yugu gho ngəi ni vhi.

18 Ndo ha'an Jisho ni ndollo nii nu mon kikuon ne, non gho na a ni mfā'ou miñweñ ne ligəi vi na a mien a tho pugu yu ghəi ka'a. 19 Jisho lāa, nchhu gho na, "Ghəi mbara pa taannu po la'a, nshwei vugu ni fi'i nnu na Taatho chwie mbij gho ne, pugu pa fi'i nkwan no ha'an a nōon kwoshini ve ne."

20 Non gho lollo ngəi mon Dekapoli* ntho nchi fi'i nnu na Jisho chwie mbij yu ne, nguon ngwa ghrāo.

*Jisho ywin muun Jairu mbini njigi ghəi mingwə chəi
(Matio 9:18-26; Luka 8:40-56)*

21 Jisho ni nga nkwo pini shā'a mon kikuon ntaon njiəy hin nkin nkhi, nkiəy ntou yu ngwa kiri yəi yu. 22 A gha ndara, Jairu, mbo ta'a mmenon mon nda luon Minnwi chəin. A ni nga njəi Jisho, ngū shhe shhi yu, 23 ndigəi vi, nchhu nu na, "Muun a yi mingwə chho nkhu nu. Tho nū'on mbho yo mbij yu, nne na a nthe ghəi yi mme a po yi maon."

24 A ghəi pugu yu. Nkiəy mme yu ngwa yōu njin yi, ntho mfra vi mon nguon ngei ghao. 25 Shina ngwa pei, mingwə chəi ni mbo fo na a ki yəi ndii yi ni nji no paanchro ngə'o. 26 A ni nkwo yəi ngə'i ntou yi mbho ntou pa ghan fhō, nkwo tūon nguon mbij yi ghao, pa'a non yi lo njo, a ka we'iwə'i. 27 A ni nkwo ya'ou pa nnu no ligi Jisho, ntho njin Jisho mon yu ngwa pigho nkāon ndhwí yi. 28 Nthe na a ni chhu na, "Mi nji'i ngu'ou nkaon pi ndhwí yi, non a tōgo." 29 Wu'ou chomilaon gho, ndii yi gho kā'ou ti pi thi, a ya'ou mon non yu na ghəi yi tōgo.

30 Jisho ya'ou mon non yu nkwan no ha'an ghrí taon mbij yu ne, nki'i nshri non yi shri mon yu gho mbie na, "A kāon gō ndhwí a?"

31 Pa ghan younjin pi chhu gho na, "O yəi yu ngwa tho mfra gho mon nguon ngei, o pini mbie nu na, 'A kāon gō nkāon a?'"

* 5:20 5:20 Njin Dekapoli po na wuj la'ataon.

³² A kara ligi yi ndii nɔ yɛi nu ɲa a chwɛ gɔ̃ nnu gho. ³³ Mɪngwɛ gho gha nja'o nnu ɲa a lɔgo li'i mon non yu nɛ, ntaon ntho shhi Jisho mon pɔgo gu ndo ngru nu, nshwei vi ni nguon nnu shini ɲa a lɔgo li'i nɛ. ³⁴ Nenne, Jisho chhu gho ɲa, **"Muun a, pinj yo chwɛ ghɔno yo togo, ghɛi ni gɔ̃ mon ghigri Minnwi, pi yigi ghɔno yo."**

³⁵ Ndo ha'an a ni ngu'o nchrɔ nu nɛ, non llo nda mmenon mon nda luon Minnwi gho tho nchhu gho ɲa, "Muun gho kwo khu. ɔ pini nu'un ɲana Masha ngɛi nu shhi pi ɲa?"

³⁶ Ndo pa'a Jisho lo mfɔ'o ndii ni nnu ɲa pugu chhu nɛ, ɲka chhu ni mmenon gho mon nda luon Minnwi nɛ pi ɲa, **"Ki'i mbogo, wu'o ntho mfɔ'o pi pinj."** ³⁷ Pa'a a lo mbin sheshon tho njin yu ɲkien Pita, ni Jɛin pugu Joun ndin Jɛin gho. ³⁸ Pugu ni ɲga nchɛin mon nda mmenon gho mon nda luon Minnwi nɛ, Jisho yɛi vuvu'u fintho pugu pa ɲgwa ha'an pugu ɲkɛi nu ndo njua nu ɲkien ni nji. ³⁹ Jisho gha nii nda, nchhu ni pugu ɲa, **"A chwɛ kho pɛi tho fɔ'o vuvu'u fintho ndo ɲkɛi nu, muun gho lo ɲkukhu, a lɛlɛ."**

⁴⁰ Pugu gwɛ vi, ndo a fu'u vugu ghao mfe mbhi, ndɔgo wu'o taa muun gho pugu mɔun vi pugu pa trɛi ɲgwa pɛ ɲa pugu pugu ni ntho nɛ, pugu pugu nii mon ɲien nda ɲa muun gho ni nuan nɛ. ⁴¹ A wɛin mbho yi, nchhu gho ɲa, **"Talita kumi,"** njin yi pɔ ɲa, **"Miyaa, nchhu ve ɲa lollo."**

⁴² Wu'o chomilaon gho, muun mingwɛ gho ɲa a ni mbo paanchro ɲga'o nɛ lollo njɛ nyien nu. Yei nnu ni ɲga ndɔgo li'i, nguon yugu ghao ghrɔo.

⁴³ Ndo Jisho shuu tɛnɔ yugu ɲkien yie gho ɲa ki'i pugu chwɛ sheshon ji, ndo nchhu ni pugu ɲa pi fɛ yaon gho a ji.

6

Pi lɔa Jisho Nashare

(Matio 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Jisho lollo fɔ ngɛi mon yugu la'ataon, pa ghan younjin pi yɔo njin yi. ² A gha mbo llɛ ji pa Juu, a jɛ yɛ'i nu mon nda luon Minnwi, ntou ɲgwa ɲa pugu ni nja'o vi nɛ ghrɔo, nchhu nu ɲa, "Non vei yɛ'i yɛi nnu pi hinj? A fɔ'o fi'i shietho yei pi llo hinj? A fɔ'o yei ghrɔi pi hinj nɔ chwɛ nu pa nnu ghraoghrao pɛi nɔ gho? ³ Yei lo mbo kaminda, mbo muun Meri, mbo ndin Jɛin ni Josheshi* ni Judashi ni Shemu? Pia pa linj pi pi pinjɛ lo mbo hɛin ka'a?" Nne pugu lɔa vi.

⁴ Jisho chhu ni pugu ɲa, **"Pi shi'a nchi'ɔ njɛli'i Minnwi ɲkien la'a pugu shina ɲgwa pi, pugu pa ji ndaonjɔn."** ⁵ A kan ni nthɛ pa'a a lo nji'i nchwɛ pa nnu ghraoghrao fɔ ɲkien ɲa a ni nuan mbho yi mbin shigɛi ghan ghɔno njigi ghɔno yugu. ⁶ A ni ngrɔo nthɛ fi'i ki pinj ɲa pugu ni mfɔ'o nɛ.

A ni nyien njin mon la'a ntho nje'i nu.

Jisho taon paanchro ghan ntaon pi

(Matio 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Jisho gɛ paanchro pigho, ntaon vugu ɲa pugu ghɛi pa pi paa, mfe nji ni pugu nɔ fu'u nu pa jiwɛ piphi. ⁸ Mfe gɛ ni pugu ɲa, "Ki'i pɛi lɔgo sheshe yaon nɔ ha'an pɛi ghɛi nu nɛ, ɲkien mbɛ, ki'i pɛi lɔgo brɛi, ki pinj kra, ki ntou mbin mon pinj pɛi." ⁹ Mbin mbigi ɲa, **"Pɛi gwɛ tra ndo ki'i pɛi tuo kwri ndhwɛ."** ¹⁰ A chhu ni pugu ɲa, **"Sheshe nda ɲa pɛi nii fɔ nɛ, pɛi la'a**

* 6:3 6:3 A yichɛi ɲkwan ha'an pi ghɔ mɛin Joshe nɛ.

fɔ ti shi nu'uj ntaon la'ataon gho. ¹¹ Sheshe li'i na pi lo mbin vɛi fɔ nɛ, ki njwɛrɛ nnu na pɛi chhu nu nɛ, pɛi nga ntaon nu fɔ, pɛi krɔ kwɔ mɛi nɔ nɔon nu ni pugu na Minnwi pina nnu na pugu chwɛ nɛ."

¹² Pugu ni ntaon nɔɔi, nchii nu na nɔwamishua pɛ'a nkunu yugu ni phi. ¹³ Pugu ni nthɔ mf'u pa miɔwɛiɔ mbin nɔwɛi, nj'u wru mbin ntu ghan ghɔnɔ, nthɔ njigi ghɔnɔ yugu.

Thɔ Herɔ fin

(Matio 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Fɔon Herɔ ni nja'o nnu yei, nthɛ na ligi Jishɔ ni nyien nguon li'i. Nɔwɛi chhu nu na, "Joun Nɔan Fɛ Nkhi pini nu'uj nku'o mon gu, a chwɛ yei a fɔ'o ghrɔ nɔ chwɛ nu pa nnu ghraoghrɔ pɛi." ¹⁵ Nɔ pichɛi chhu nu na, "A Elaija." Pichɛi ni nthɔ nchhu yugu na, "A njɛli'i Minnwi, nɔ ta'a njɛli'i Minnwi lleshhi."

¹⁶ Nɔ Herɔ ni nga nja'o nnu pɛi, nthɔ nchhu nu na, "Joun, na mi ni nja'a thɔ yei nɛ, pini nu'uj nku'o!"

¹⁷ Nduthɔ Herɔ ni nkwo taon nɔwɛi pugu ghɛi nɔwɛi Joun mfini mon chɔin nthɛ nnu Herodia mɔ nɔwɛi Fili ndin vi, nthɛ na Herɔ ni nɔwɛi vi. ¹⁸ Joun ni nthɔ shwei Herɔ na, "A lo nji'i nkɔ'o vɛ nɔ wugwɛi nu nɔwɛi ndin gho." ¹⁹ Herodia ni mfɔ'o kipina nj'u'o yu nthɛ Joun, nthɔ ntɔ'a shɛndaon nɔ jwi nu vi, ndɔ pa'a ndɔ mfɔ'o shina, ²⁰ nthɛ na Herɔ ni mɔɔɔ Joun nthɛ na a ni nji na Joun nɔn taontaon, nne, nu'ɔ vi nɔ ha'an mba'a kɔ'a kɛ vi nɛ. A ni nkhwɔ nɔ ya'o nu pa nnu mbho Joun, nji'i nthɛ pi nɔ ha'an sheshe ndii na a ni nja'o vi nɛ, nnu pighɔ tɔra vi nkien ntu yei nɛ.

²¹ Ndugwi yei shina taon llɛ na Herɔ ni nthɔ nji llɛ phi yei pugu pa kɔn pi, ni pa thishi pa shooge pi, pugu pa memmɛ nɔwɛi mon Galili. ²² Ndi na muun Herodia yei mɔwɛi ni ntaon shhi mbini pini nɛ, a pwa Herɔ pugu pa ghan gɛ pi, fɔon chhu ni muun mɔwɛi gho na, "Pɛi sheshe yaon na ɔ khwɔ nɛ vɛi mɛ vɛ." ²³ Nshwɛi pa kina shhi yei na, "Sheshe yaon na ɔ shi mbie nɛ, nji'i nthɛ a nchɛi pi ghrɔ la'ataon a nshi mɛ vɛ."

²⁴ Muun mɔwɛi gho taon mbhi, nchhu ni muun vi na, "Mi shi mbie pi kɔ?"

A chhu gho na, "Thɔ Joun Nɔan Fɛ Nkhi."

²⁵ A ki'i mbini pini mon kɔkɔnɔ wu'ɔ ndii gho njɛi fɔon nchhu gho na, "Ntɔ'a nu na ɔ fɛ thɔ Joun Nɔan Fɛ Nkhi vɛi wu'ɔ ndwe nkunon pashinja yei."

²⁶ Fɔon ni nja mɔ ni tu'uthɔ, ndɔ nthɛ kina na a ni nkwo shwɛi shhi ghan gɛ pi nɛ, a shini ndɔ ntɔ'a nu mbɛ'i chrɔ na a ni nkwo fɛ gho nɛ. ²⁷ Wu'ɔ chomilaon gho fɔon taon ta'a nkɛ'i vi, mɛ gɛ gho na a ghɛi nthɔ ni thɔ Joun. A ghɛi nja'a thɔ yei mon chɔin, ²⁸ nthɔ ni thɔ yei gho nkunon pashinja, mɛ ni muun mɔwɛi gho, muun mɔwɛi gho fɛ ni muun vi. ²⁹ Pa ghan younjin Joun ni nga nja'o yei nnu, nthɔ ndɔɔɔ khu yei nɔɔi ni'in mon fin mon nɔwɛi.

Jishɔ kugwi tien nkan nɔwɛi

(Matio 14:13-21; Luka 9:10-17; Joun 6:1-14)

³⁰ Pa ghan ntaon Jishɔ gha mbini nɔ ha'an a ni ntaon vugu nɛ, nkiri yei yei, nshwei vi ni nguon nnu na pugu ni nchwɛi ndɔ ntigi. ³¹ A chhu ni pugu na, "Pɛi ta'a li'i ha'an nɔwɛi lo mɔ fɔ nɛ, pia ghɛi fɔ mɛrɛ nɔn nɔ

kuo ndii.” Nthe ɲa ntu ɲgwa ni ntho nu ndo ɲgɔ̄i nu pugu shini ndo mfā’o shina fere non ti ɲji maon.

³² Pugu nii mon kikuon ɲgɔ̄i nɔ li’i ha’an ɲgwa lo mbo ne nɔ pɔ nu fo tɔ’i vugu. ³³ Ndo ntu ɲgwa ni ɲjɔi vugu ɲji ɲa a pugu, ntei yugu ɲkuon shhe llo mon ɲguon pa la’ataon ghao, mfūon pugu nchɔin fo shhi Jisho pugu pa ghan younjɲi pi. ³⁴ Jisho ni ɲga ntaon ɲkaon mbhi, ɲjɔi ɲkien mme yū ɲgwa, mfā’o kwoshini mbin pugu nthe ɲa pugu ni mbo nɔ pa minji ki ɲkɛ’i yugu. Nne a jɛ ntho ɲjɛ’i vugu ni ntu nnu.

³⁵ ɲji’a ni ɲga ntɔgo, pa ghan younjɲi pi tho ɲjɔi vi, nchhu gho ɲa, “Yei li’i ha’an ɲgwa lo mbo, ndii lo ɲkwo ya ntɔgo. ³⁶ Chhu ɲgwa pei ghɔi, nne ɲa a nthe pugu ghɔi mon pa mbàn mbambara pugu pa mon la’a ɲjuon yon fo ɲji.”

³⁷ Ndo a khwɛ ni pugu ɲa, **“Pɔi fe yaon pugu ji.”**

Pugu chhu gho ɲa, “Pigi shi ɲgɔ̄i ɲjuon brei ni fi’i mbin ɲa mimfe ɲon fā’a nɔ paa ɲkii llemmbhi ne ntho mfe ni pugu pugu kru?”

³⁸ A pie ni pugu ɲa, **“Pɔi fā’o ndigi brei yi kho? Pɔi ghɔi ndii!”** Pugu ni ɲga ndii, nchhu gho ɲa, “Ndigi yi tien ni paa shhu.”

³⁹ Jisho fe gí ɲa ɲguon ɲgwa pigho chocho ɲkuon trū mon pa kwiekwie. ⁴⁰ Pugu chocho mon pa kwie, pichɔi pɔ ta’a ɲkii, pichɔi pɔ tien wun.

⁴¹ Nenne a lɔgo kɔin brei gho ni paa shhu, mbi’i ligi yi ndii po, ntɔo Minnwi, mbɔ’i brei gho mfe ni pa ghan younjɲi pi ɲa pugu fe ni pa ɲgwa pigho, ɲgrā paa shhu gho shina pugu ghao. ⁴² ɲguon yugu kru ti ɲju.

⁴³ Pugu ni ndiga pa pɔ’i pɔ’i pigɔi brei, pugu pa shhu a linaon paanchro mikuo. ⁴⁴ Fi’i pa pimbia ha’an pugu ni ɲkru brei gho ne ni mbo tien ɲkan yi.

Jisho nyien ɲkuon ɲkhi

(Matio 14:22-33; Joun 6:15-21)

⁴⁵ Wu’o ndii gho Jisho chwie pa ghan younjɲi pi nii mon kikuon ɲgɔ̄i shhi nɔ shā’a nu ntaon ɲjien hin mon Beshaida, a lara shigei nɔ chhu nu ni yu ɲgwa pigho ɲa pugu ghɔi la’a. ⁴⁶ A gha ɲkwo cha’a vugu, ɲku’o ɲkuon mbra li’i luon Minnwi.

⁴⁷ A ni ɲga nchɔin ni fanaon, kikuon ni mbo titri ɲkhi, Jisho ni mbo mbhi tɔ’i vi. ⁴⁸ Jisho yɔi ɲa pugu pa’o nu ni prā nɔ chhwi nu kikuon a ghɔi shhi, nthe ɲa fifrɔi ni ntaon pi shhi pugu. A gha mbo ni nda’a mbhi lan, mon shina trei minaon pugu ntigao minaon, a nyien nu ɲkuon ɲkhi ntho nu yɔi pugu, ntá’a a nu mferɔ vugu. ⁴⁹ Ndo pugu gha ɲjɔi vi a nyien nu ɲkuon ɲkhi, pugu gɛ ɲa a pɔ pi ɲkhushe, mba’o ɲgɔu. ⁵⁰ Nthe ɲa ɲguon yugu ni ɲjɔi vi, pɔgo gu wɛin vugu, ndo a chrā ni pugu nchhu ɲa, **“Pɔi fā’o wɛin ɲjù’o, a mmu, ki’i pɔi fā’o pɔgo gu.”** ⁵¹ Nenne, a nii mon kikuon mbara vugu, fifrɔi gho tithi, nnu gho llwi nchò yugu. ⁵² Nthe ɲa tho yugu shini ndo ɲji’i nshie ni nnu kugwi nu ɲgwa ni brei, ndo pugu ni mbo pa fini tho nɔ ji nu.

Jisho yigi ghno li’i ɲa pi mɛin ni Geneshare ne

(Matio 14:34-36)

⁵³ Pugu ni ɲga nshā’a, ntaon mbhi li’i ɲa pi mɛin ni Geneshare ne, nchu kikuon yugu ɲkin ɲkhi. ⁵⁴ Pugu gha ntaon mon kikuon, pa ɲgwa yɔi vi ɲki’i ɲjiji, ⁵⁵ ntei mon ɲguon yie krao li’i ghao, ntho nu ni ghan ghno ɲkuon pa kúon pugu nɔ li’i ɲa pugu ni nja’o ɲa Jisho pɔ ne. ⁵⁶ Sheshe li’i

ɲa a ni ɲgɔ̄i nɛ, moŋ puoŋ mi la'ataoŋ pugu pa memme la'ataoŋ pugu pa moonŋ ɲgunu, pugu nū'ɔŋ pa ghaŋ ghĩnɔ moŋ pa taŋ, ndīgɔ̄i vi ɲa a mienŋ pa ghaŋ ghĩnɔ pighɔ kãoŋ pi wu'ɔ muuŋ tho ndhwĩ yi. ɲguoŋ pa ɲgwa pɛ ɲa pugu ni ɲkãoŋ nɛ, ghĩnɔ yugu togo.

7

Pa nū'ɔŋ pugu pa gĩ (Matio 15:1-9)

¹ Pichɛi pa ɲgwa Farashi pugu pa ghaŋ ye'i ɲgwa ni gĩ Mushi ɲa pugu ni ndhɔ Jerushaleiŋ ni ɲkiri yei Jishɔ. ² Pugu ni ɲjɛi ɲa pichɛi ghaŋ younjɲi Jishɔ tho ɲji yaonŋ ni mbhɔ ki shīgao moŋ ɲkwanŋ shendaonŋ ha'anŋ nū'ɔŋ chhu nɛ. ³ Pa ɲgwa Farashi pugu pa ɲguoŋ pa ɲgwa Juu ghao shi'a ɲji yaonŋ ki lo nshīgao mbhɔ yugu ɲkwanŋ ha'anŋ a pie nɛ, nne nchhɔ nū'ɔŋ nū'ɔŋ pa thishi pugu, ⁴ ki ɲji sheshe yaonŋ ki lo nshīgao noŋ nɔ ha'anŋ nū'ɔŋ chhu nɛ ndii ɲa pugu kwɛi taŋ nɛ. Ntou pichɛi pa nū'ɔŋ pɔ fɔ ɲa pugu ghà nū'ɔŋ, nɔ shīgao nu pa ndua pugu pa kɲiŋ pugu pa pichɛi kɲiŋ tɲni pugu pa ɲgrào ɲa pi ghà nchhɔ ɲkuoŋ ɲji maonŋ nɛ.

⁵ Pa Farashi pugu pa ghaŋ ye'i gĩ Mushi pie vi ɲa, "A ghà nchwĩe kho pa'a pa ghaŋ younjɲi pɔ lo nchhɔ chɔmbhi yugu ɲkwanŋ ha'anŋ nū'ɔŋ pa thishi chhu nɛ, nthɔ ɲji yaonŋ ni mbhɔ ki shīgao?"

⁶ A khwē ni pugu ɲa, "A ɲkierŋ nnu shini nɔ ha'anŋ Minnwi ni nōoŋ ni Ishaya a chhu nthɛ vɛi ma pa ghaŋ mifiŋ pei, wu'ɔ nɔ ha'anŋ a ni nã'anŋ ɲa, 'A chhu ju Minnwi ɲa,

ɲgwa pei ghà ɲga'o a pi ni nchò yugu

ndɔ pa'a ɲjù'ɔ yugu lo mbara yei mu,

⁷ Ghèrɛ lo mbɔ ni ɲgwa pei moŋ gha'o nu ma,

nthɛ ɲa pugu ye'i nū'ɔŋ ɲgwamishua, pi nɔ ha'anŋ a pɔ pi gĩ a.'

⁸ Pɛi mienŋ kɲa Minnwi ɲgwɛiŋ pi nū'ɔŋ ɲgwamishua."

⁹ A pini nchhu ni pugu ɲa, "Pɛi fã'o ɲkierŋ shendaonŋ nɔ lãa nu kɲa Minnwi nne ɲa pɛi nū'ɔŋ yei nū'ɔŋ. ¹⁰ Mushi ni nchhu ɲa, 'Ya'o nchò tãa gho pugu mũuŋ gho,' ndɔ 'ɲonŋ ɲa a wɛ'i tãa ki mũuŋ vi nɛ, yi'i ɲa pi shi ɲwi vi.' ¹¹ Ndo pɛi chhu yei ɲa, 'ɲonŋ nchhu ni mũuŋ vi ki tãa vi ɲa yaonŋ ɲa m̄fã'o nɔ ghèrɛ nu gho nɔ nɛ pɔ pi Kobanŋ (ɲjiŋ yi pɔ ɲa yaonŋ fé ni Minnwi)', ¹² nne pɛi lo nu'uy mbinŋ ɲa a ghèrɛ tãa vi ki mũuŋ vi. ¹³ Nne nthɔ ndãa chrà Minnwi ni nū'ɔŋ yei ɲa pɛi tigi ɲgwreingwa pɛi nɔ gho nɛ. Pugu pa pichɛi ntou ɲkwanŋ nnu pi nɛ ɲa pɛi chwĩe."

¹⁴ Jishɔ mɛiŋ ɲgwa pighɔ pugu tho ɲjɛi vi, a chhu ni pugu ɲa, "Pɛi ywerɛ nnu ɲa nchhu nu nɛ ndɔ ɲja'o. ¹⁵ Yichɛi yaonŋ lo mbɔ fɔ ɲa ã nii mbinŋ ɲonŋ llo mbhi a fuo vi, a ka pɔ pi yaonŋ ɲa a taonŋ moŋ noŋ ɲonŋ nɛ ɲa minthɛ a fuo vi." ¹⁶ ["Sheshɛŋonŋ ɲa a fã'o tɛnɛ ya'o."]

¹⁷ A ni ɲga mienŋ yu ɲgwa pighɔ nii nda, pa ghaŋ younjɲi pi chhu gho ɲa a shwɛi ɲjiŋ lu'ɔ chrà gho. ¹⁸ A chhu ni pugu ɲa, "Pɛi wu'ɔ mbou pi lina ɲkaa pɛi? Pɛi lo naa ɲjɛi ɲa sheshe yaonŋ ɲa a llo mbhi nii mbinŋ ɲonŋ nɛ nthɛ pa'a a lo mfuo vi. ¹⁹ Nthɛ ɲa a lo ɲji'i ɲgɔ̄i pi ɲjù'ɔ yu, a ghɔi pi puŋ yu ntiri ntaonŋ nii moŋ krao." (Nne nchii ɲa ɲguoŋ maonŋ ji yi taonŋonŋ.)

²⁰ Nchhu ɲa, "A yaonŋ ɲa a taonŋ moŋ noŋ ɲonŋ nɛ ɲa a fuo vi. ²¹ Nthɛ ɲa llo moŋ gho, moŋ ɲjù'ɔ ɲonmishua, pa kwà'a piphi ghà ntaonŋ, nɔ pa kwoshuonŋ, ɲgina, jwi nu ɲonŋ, ²² shúoŋ mbhɔ ghaŋ lánŋ, lúa, mbha nnu

pìphi, mifii, pa nnu totro, kighi'ə, chhu nu phi tho ngwa, ntita'ə, mbha nnu na. ²³ Nguon pa nnu pìphi pei ghà ntaon pi mon non non, mfuo ngaj vi."

Fì'i pij mingwe chəi
(Matio 15:21-28)

²⁴ Jisho ni ndho fo ngəi krao ngei Taire*. A ni nii mon nda pa'a ndo ntā'a nu na sheshenon ji, ndo pa'a shendaon lo mbo na a kan ni mfe a lere. ²⁵ Wu'ə ndi gho, mingwe chəi na jiwə pìphi ni mbo mbin muun vi yi mingwe ne ni nja'ə na a po, ntho ngū la'ə kwə Jisho. ²⁶ Mingwe vei ni mbo mingwe taon nduon, lo krao ngei Fonishia mon Shiria. Ndigəi Jisho na a fu'u minweinj mbin muun vi.

²⁷ Jisho khwē na, "A pie na pi fuon kugwi pa puon nkaon nthe na a lo nji'i nkā'ə nɔ lɔgɔ nu maon ji puon mā'an ni pa mingwe."

²⁸ Mingwe gho khwē na, "Oon, ma Taathə, ndo nji'i nthe pi pa mingwe ghà nji nku'u maon puon la'ə taprei."

²⁹ Jisho chhu gho na, "Nthe yine ndigi chrə, minthe ə ghəi ni go, minweinj gho kwo taon mbin muun gho." ³⁰ A pini la'a, njəi muun gho a nuan kúon, minweinj gho kwo taon mbin yu.

Jisho chwē fhəi ya'ə li'i ndo nchrə

³¹ A pini lo mon krao ngei Taire, nyien ntiri mon Shidon nchəinj nkin nkhi Galili, mon krao ngei Dekapoli. ³² Pichəi ngwa lɔgɔ yichəi non na a ni mbo fhitəne ndo ki lo nchrə nu shi'i, ntho mbara vi ni ju, ndigəi vi na a nū'ə mbo vi mbin yu. ³³ Jisho lɔgɔ vi ngəi nɔ li'i tə'i vi, ni'in mbo yi tənə yu, nga nthu thwe, nkaon lin yi. ³⁴ Jisho pi'i ligi yi ndi po, nshəo nchhu ni non gho na, "Efata!", nin yi po na, "Chu'ə!" ³⁵ Tənə yi chu'ə, lin yi kigəi, a chrə ki koro.

³⁶ Jisho fe gi ni pugu na ki'i pəi chhu ni sheshenon. Ndo fi'i nkwan ha'an a ni mbigi gi na ki'i pugu chhu ni ngwa ne, wu'ə mbo fi'i nkwan ha'an pugu ni nchhu mbigi ne. ³⁷ Pa ngwa ni ngrəo ti a gha'a, nchhu nu na, "A chwē nguon pa nnu ghao shishi'i. A chwē fhitəne ya'ə li'i, fhincho chrə."

8

Jisho kugwi khwe nkan ngwa
(Matio 15:32-39)

¹ Mon pii ndi gho, ntou yu ngwa ni nga mbini nkiri ki lo mfā'ə yaon nɔ ji nu, Jisho mēinj ghan younjin pi nchhu ni pugu na, ² "Mfā'ə kwoshini mbin ngwa pei nthe na pigi pugu kwo chho nɔ trei llə ki lo nji'i mfā'ə yaon nɔ ji nu. ³ Mi mfe vugu la'a ni nji, pugu taon shendaon nji mā'an vugu, nthe na pichəi lo a shiga."

⁴ Pa ghan younjin pi khwē gho na, "Non shi njəi maon ji pi hin mon nkunu njó yei nɔ kugwi nu fi'i ngwa pei nɔ gho?"

⁵ Jisho pie vugu na, "Pəi fā'ə pi ndigi brei yi kwo?"
Pugu chhu na, "Yi khwachəi."

⁶ A fe gi ni ngwa pigho na pugu chəcho shhe. Ndɔgɔ khwachəi brei gho nga ntəo Minnwi, mbə'i mfe ni ghan younjin pi na pugu fe ni pugu. Nne

* 7:24 7:24 Pichəi Nwa'anli Minnwi mon chrə Gri fā'ə pugu Shidon. † 7:34 7:34 Ye i ni mbo pi mon chrə Aramai mbo chrə la'a pa fhəi gho.

pugu fe ni ngwa pigho. ⁷ Pugu ni mfā'ò shigei puonj mi shhu, Jisho gha nkwo tōo Minnwi nò gho, mbini mfe gí ña pi fe ni pugu.

⁸ Pugu kru ti njru, pa ghanj younjij pi liga pa pə'i pigəi pi a linaonj monj khwachəi memme mikuo. ⁹ Yaonj nò khwe ñkanj ngwa ni mbo fo. Jisho chhu ni pugu ña pugu ghəi la'a. ¹⁰ Nki'i ndo nii nii ndii gho monj kikuonj pugu pa ghanj younjij pi nshā'a ntaonj Dalmanuta.

Pa ngwa Farashi tā'a nnu ghraoghrao

(Matio 16:1-4)

¹¹ Pa Farashi tho njē lōu nu pugu pa Jisho, nchhu nu gho ña a nōonj li llo pə, nne nò mōonj nu mi.

¹² A shōnə ñkien yie gho monj njù'ò yu, nchhu ña, **"Ngwreingwa pei tā'a li nthe kho? Shishini nshwei vəi ña mba'a pi nōonj ta'a li ni pugu."** ¹³ A mienj vugu ñga mbini nii monj kikuonj ñkamu'ənj nshā'a ntaonj njienj hinj.

Mbha nnu pa Farashi pugu pa Hero

(Matio 16:5-12)

¹⁴ Pa ghanj younjij Jisho li'ε nò lōgə nu brei, ngu'ò mfā'ò pi ta'a yi mbho pugu monj kikuonj. ¹⁵ Jisho shūu tónə yugu, nchhu nu ña, **"Pəi lina yishi* llo mbho pa ngwa Farashi pugu pa Hero."**

¹⁶ Pugu jē ntho nchrā nu shina pugu nthe nnu brei ña pugu shini ndo mfā'ò nε. ¹⁷ Jisho ji nnu ña pugu ni nchrā nu nε, nenne mbie vugu ña, **"A chwīe kho pəi chrā nu ñkuonj nnu pou brei? Pəi lo nji, ki mfā'ò shietho pa nnu ya'a? Tho yəi kweikwei?"** ¹⁸ Pəi fā'ò ligi ki lo njəi li'i, mfā'ò tónə ki lo njə'ò li'i? Pəi shi'a ñkwij nnu? ¹⁹ Ndi ña mi ni mbə'i tienj brei ñkugwi tienj ñkanj ngwa nò gho nε, pigəi pə'i brei ña pəi ni ñkiri nε ni mbo mikuo yi kho?"

Pugu chhu gho ña, "Paanchro."

²⁰ **"Ndi ña ñki pə'i yi khwachəi ñkugwi khwe ñkanj ngwa nò gho nε, pigəi pə'i brei ña pəi ni ñkiri nε ni mbo njou yi kho?"**

Pugu khwē gho ña, "Yi khwachəi."

²¹ A chhu ni pugu ña, **"Tho yəi wu'ò mbi'i ki lo naa nshie?"**

Jisho chwīe nchriligi yəi li'i

²² Pugu ghəi nchəinj Beshaida, pichəi ngwa lōgə nchriligi ntho njəi vi ni ju ndigəi vi ña a kəonj vi. ²³ A wēinj mbho nchriligi gho, ntaonj ni ju monj la'a, ñga kwo thu thwe nò ligi yi ndo mbini nu'uj nū'ənj mbho yi mbinj yu mbie vi ña, **"O yəi sheshe yaonj?"**

²⁴ A pi'i ligi yi tothi nchhu gho ña, "Njəi pa ngwa ndo pugu fhi pi pa thi nyienj nu."

²⁵ Nne Jisho pini nū'ənj mbho mi nò ligi yi, a fēi ligi yi, ligi yi shie, a yəi nguonj yaonj shishi'i. ²⁶ Jisho chhu ki'ε a ghəi nda yu, mfe gí gho ña, **"Ki'i nii monj la'a."**

Pita chhu ña Jisho Ju ye ña Pi Chu'ò Ntaonj nò Nkwe nε

(Matio 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Jisho pugu pa ghanj younjij pi ghəi monj pa la'ataonj monj Kaisharia Filipai. Pugu pugu ni ñga mbo shendaonj, a pie pa ghanj younjij pi ña, **"Pa ngwa ghā nchhu ña mi pə pi gó?"**

²⁸ Pugu chhu gho ña, "Jouj Nganj Fe Nkhī, pichəi chhu ña o Elaija ndo pichəi chhu ña o yichəi ta'a njəli'i Minnwi."

* **8:15** 8:15 Yishi yaonj ña pi ghā ntraop propina gato ni'ij monj gho a chwīe a ku'ò.

²⁹ A ghēi shhi mbie vugu ña, **“Ti pēi chhu yēi ña mi pō pi gō?”**
Pita khwē ghō ña, **“O Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon nō Ñkwe nē.”**

³⁰ Nenne Jishō shūu tēnə yugu ña ki’i pugu shwei sheshenon nō ghō.

Jishō chrā ñkuon nnu khu nu mi mbini ñku’o

(Matio 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Jishō jē nthō nje’i vugu ña a yi’i ña Muun Ñonmishua shi njēi ngō’i nthē ntu pa nnu, pa thishi pa Juu pugu pa thishi ghan fe’ingien pugu pa ghan ye’i ngwa ni gí Mushi lāa vi, pi jwi vi, a gha nda’a trei llé, a pini ñku’o. ³² Nchwē tho ghan younjin pi ya nshie ni yei nnu. Pita lōgo vi ngōi njinjij nthō mbiga vi.

³³ Jishō gha ñkara non yi, mbe’i ghan younjin pi, mbiga Pita nchhu ña, **“Lollo yēi mu, ma Shata! O lo nji’i nū’on kwā’a nu mō pi ñkuon nnu Minnwi, o ka nū’on pi ñkuon pa nnu ñgwamishua.”**

³⁴ Jishō mēin kiri ngwa pighō fō nchhu ni pugu ña, **“Sheshenon ntā’a nu njōu njin a, a mien phi nnu ha’an a khwā nē, ntiēn wā’a yi, njōu njin a.** ³⁵ Nthe ña sheshenon ña a tā’a nu ndūgu ni chōmbhi yi nē shi shien chōmbhi yi ghō, sheshenon ña a mī’an chōmbhi yi nthē a pugu pa nthē pwa pisha’akhō Minnwi nē shi ndūgu ni chōmbhi yi ghō. ³⁶ Nthe ña ñonmishua shi nshei pi khō nō ha’an ā mfā’o ñguon mbhi ghao ndo shien chōmbhi yi? ³⁷ Minthe ñon fe pi khō nō kwri nu chōmbhi yi nō ghō?

³⁸ Sheshenon mfā’o lrithō nthē a pugu pa chrā a mon mbhi ñgwreingwa ki fā’o pōgo Minnwi, pugu pa ñgwreingwa pipi yei, kan Muun Ñonmishua shi mfā’o lrithō nthē vi ndii ña a tho mon ndigha’o Tāa vi pugu pa yi ghan ntaon Minnwi pi taonon nē.”

9

¹ Jishō chhu ni pugu ña, **“Shishini, ñshwei vēi ña pichēi ngwa thi hein ña mba’a pugu khu ki lo njēi Sha’afuon Minnwi tho mon ghri.”**

Jishō nōon non yi mon ndigha’o yi

(Matio 17:1-13; Luka 9:28-36)

² Ntigao llé ni ñga ntōgo Jishō lōgo Pita, pugu Jein ni Joun, pugu pugu ku’o tē’i vugu ñkuon mme ntaan mbra. Nō ha’an pugu ni mbe’i vi nē, a kwri ligi pugu, ³ ndhwī yi gu yi fufhu, nchā ti ñga’a, mfugu nchaa fi’i ñkwān nō ha’an minthe sheshenon ñkuon mbhi shigao nē. ⁴ Elaija pugu Mushi nōon non yugu ni trei ghan younjij Jishō pighō, nthō nchrā nu pugu pa Jishō.

⁵ Pita chhu ni Jishō ña, **“Masha, a pwa ña pia pō hein nē. Pigi shi ñkrao trei ntāa, ta’a yi ve, ta’a yi ni Mushi, ta’a yi ni Elaija.”** ⁶ Nthe ña a shini ndo nji nnu ña a nthē a chhu nē, nthē ña pōgo gu ni ñgwēin vugu ñga’a.

⁷ Lúlun kuru vugu, ñggì taon mon lúlun ghō ña, **“Yei ñkien Muun a ña ñkhwā, pēi ya’o mbho yu.”** ⁸ Pugu gha ndii nē, ñgwī’i ki lo nu’uñ njēi sheshenon ñkien Jishō. ⁹ Nō ha’an pugu ni nthō nshwi’i mbra ghō nē, Jishō fe gí ni pugu ña ki’i pugu shwei sheshenon ni nnu ña pugu yēi, ti ngōi nchēin ndii ña Muun Ñonmishua shi ñku’o mon gu nē. ¹⁰ Pugu wēin ndigi chrā ghō, nthō nchrā nu ni non pugu ña, **“Njin ku’o nu mon gu yei pō pi ña?”**

¹¹ Pugu pie Jishō ña, **“A chwē khō pa ghan ye’i gí Mushi chhu nu ña Elaija shi fūon nthō ñkaon?”**

12 A khwē ni pugu ŋa, “Shishini Elaija shi fūon ntho no piri nu pa nnu a kā’o. Ndo a chwīe kho Ŋwa’anli Minnwi chhu ŋa Muuŋ Ŋonmishua shi njai ntou ŋgə’i, ndo pi lāa vi? 13 Ndo nshwei vəi ŋa Elaija kwo tho ŋgwa fā’a mbinj yu no ha’anj pugu khwā ne, no ha’anj Ŋwa’anli Minnwi chhu ntho vi ne.”

Jisho yigi ghino yichəi mikə’i ŋa a ni mfā’o miŋweinj
(Matio 17:14-19; Luka 9:37-43)

14 Pugu ni ŋga mbini, njai pigəi ghanj younjij pi pugu pa ntou yu ŋgwa pugu pa ghanj ye’i gi Mushi lōu nu. 15 Wu’o ndii gho, ŋguonj yu ŋgwa pigho gha njai Jisho, ŋgrāo ti a gha’a, ntei ŋgəi njai vi nchrā gho. 16 A pie ghanj younjij pi ŋa, “Pəi pugu lōu pi kho?”

17 Yichəi ŋonj monj yu gho khwē ŋa, “Masha, ntho ni muuŋ a, njai gho no gho, ŋa miŋweinj pə mbinj yu, nchwīe ŋa ki’i a chrā. 18 Sheshe ndii ŋa a ghā ncho vi ne, a ghā mā’anj vi shhe, fa’ofa’o taonj nu nchəo yu, a kru shua yi, nonj yi tii. Nchhu ni pa ghanj younjij pə ŋa pugu fu’u miŋweinj gho, pugu pa’o kie.”

19 A khwē ni pugu ŋa, “Yo ŋgwreinjgwa ki fā’o pinj, mi shi mbo pia pi fi’i yi neiŋ? Mi shi mfā’o wēinj njū’o ni pəi pi fi’i yi neiŋ? Pəi tho ni ju mfe vəi.”

20 Pugu tho ni muuŋ gho njai vi no, jijwe gho gha njai Jisho ŋgwēinj muuŋ gho ni mipriligi, a gū shhe ŋkəonə nu fa’ofa’o taonj nu nchəo yu.

21 Jisho pie tāa muuŋ gho ŋa, “Nnu yei kwo lōgo li’i mbinj yu no fi’i ndii neiŋ?”

A khwē gho ŋa, “Jē kə’i pɔ. 22 A ghā njienj mā’anj vi kie pugu pa moonj ŋkhi no jwi nu mi. Ndo ā mbo ŋa minthe o chwīe nnu, o fā’o kwoshini mbinj pigi ŋgēre vigi!”

23 Jisho khwē gho ŋa, “O chhu vəi ŋa, ‘A mbo ŋa minthe o chwīe nnu?’ Sheshe nnu yi’ε ni ŋonj ŋa a fā’o pinj ne.”

24 Tāa muuŋ gho ki’i ŋkəikəi ni nji ŋa, “Oonj mbinj, ghēre ki pinj a!”

25 Jisho gha njai ŋkwanj no ha’anj ntou yu ŋgwa tei ntho nu ta’a li’i ne, a piga jijwe gho, nchhu nu ŋa, “Jijwe fhincho pugu pa fhitəne, taonj mbinj yu ki lo ma nu’uŋ nii mbinj yu ŋkamu’əŋ.”

26 Nenne jijwe gho kəi ni nji, mā’anj vi monj ŋkienj mipriligi, ntaonj mbinj yu. Muuŋ gho pə no khu ŋonj, nne ntou yugu ni nchhu ŋa, “A khu!” 27 Ndo Jisho wēinj vi ŋgēre vi, a lollo tothi.

28 Jisho ni ŋga nii nda, pa ghanj younjij pi tho mbie vi ŋa, “A ni nchwīe kho pigi fu’u kikiə?”

29 A khwē ni pugu ŋa, “Yaonj ŋa minthe a fu’u yei ŋkwanj ne wu’o luonj*.”

Jisho pini nchrā ŋkamu’əŋ ntho nnu gu yi
(Matio 17:22-23; Luka 9:43-45)

30 Jisho pugu pa ghanj younjij pi lollo fo ntiri monj Galili. Pa’a a lo nji’i ntā’a nu ŋa sheshenonj ji, 31 ntho ŋa a ni ntho nje’i ghanj younjij pi, nchhu nu ŋa, “Pi shi ncha’a Muuŋ Ŋonmishua mfe lieŋ mbho ŋgwamishua pugu njwi vi. Pi gha njwi vi, a la’a trei llé, a ku’o.” 32 Ndo pa’a pugu lo nji’i nji njij chrā yei, ndo mbo go no pie nu vi no gho.

Mindoundou ŋa ŋonj ndienj gǔ?
(Matio 18:1-5; Luka 9:46-48)

* 9:29 9:29 Pichəi pa Ŋwa’anli Minnwi chhu ŋa ni jī ŋkhi.

³³ Pugu ghōi nchōiη Kapanuη, a gha nii nda, mbie ghan younjin pi ηa, **“Pēi ni nthō nchrā pi khō shēndaon?”** ³⁴ Pugu lere pi lan nthe ηa pugu ni ηga mbo shēndaon, ndōu nu ni non pugu ηa a gō mbo ηon ndien nchaa pichēi ghao. ³⁵ A chocho shhe, mēiη paanchro pigho nchhu ni pugu ηa, **“Sheshenon vōi ntā’a nu mbo nthishi, a pie ηa a lōgo non yi nō minkwasha, mbo nō muun fā’a ηuon ηgwa ghao.”**

³⁶ A lōgo muun mbro ntigi vi shina pugu, mban vi, nchhu ni pugu ηa, ³⁷ **“Sheshenon ηa a pin ηa’a mikō’i nō yei nthe a nē pin pi mmu, ki sheshenon ηa a pin a nē lō mbin pi mmu, a pin pi non ηa a taon a nē.”**

*Non ηa a lō nda vōi nē pō pēi pugu ta’a ηgei
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Jon chhu gho ηa, **“Masha, pigi yēi yichēi non a fu’u minwein ni ligi yō, pigi ka nō lāa nu gho nthe ηa pigi pugu lō nthō njōu nin yō ka’a.”**

³⁹ Ndō Jishō chhu ηa, **“Ki’i pēi lāa gho, nthe ηa mba’a sheshenon ηa a chwē nnu ghraoghrāo ni ligi a nē pini nkara nchrā nnu piphi nthe a. ⁴⁰ Nthe ηa non ηa a lō ndāa via nē, pō ηgei pia. ⁴¹ Shishini, nchhu ni pēi ηa sheshenon ηa a fē ndua nkhi ηa pēi nnu nthe ηa pēi yi Krishto nē, nthe pa’a a lō shien kinēin yi.**

⁴² **“Sheshenon ηa a chwē muun mi muun vei ηa a pin a nē gū mon phi nē, a nī mbwa pi chu mme ηgū’ō wu’ō yaon nō mmi yi njie vi nkhi, nchaa ηa a thi shā’a shhi Minnwi. ⁴³ Ti nūbho yēi nchwē pēi gū mon phi, pēi ya’a mī’an. A pwa pēi nī mon chombhi nō nkwinī nchaa fā’ō nu paa mbho yō ndō ηgōi mon mōnon ηgū’ō lien shhe, mbo mōnon ki phe, ⁴⁴ [li’i ηa mba’a nthrishie khu, ndō mba’a mōnon le ma mbhe nē.] ⁴⁵ Ti kwo yō nchwē o gū mon phi, o ya’a mī’an, nthe ηa a pwa o nī mon chombhi nō nkwinī nchaa ηa pi mā’an gho mon mōnon ηgū’ō lien shhe ni paa kwō yō, ⁴⁶ [li’i ηa mba’a nthrishie khu, ndō mba’a mōnon le ma mbhe nē.] ⁴⁷ Ti ligi yō nchwē o gū mon phi, o fi’a mfu’u mī’an, a pwa nō nī nu mon Sha’afuon Minnwi ni ta’a ligi nchaa ηa pi mā’an gho mon mōnon ηgū’ō lien shhe ni paa ligi yō, ⁴⁸ li’i ηa mba’a nthrishie khu, ndō mba’a mōnon le ma mbhe nē.**

⁴⁹ **“Pi shi ni’in mōnon mbin sheshenon nkwan ha’an pi ghā ni’in khi mon yaon nē.† ⁵⁰ Khi pwa, ndō ghrī yi nō chwē nu yaon pwa mbhe, o pini nkwoē ni ghrī yi gho pi nein? A yi’i ηa pēi pō nō khi ni non pēi, nchho mon ta’anggi pēi pa ηgwa.”**

10

*Pa yaon ηa Jishō ye’i nthe nnu shāan lān nē
(Matio 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Jishō lallo Kapanuη ηgōi krao ηgei Judia, ntiri Jodaη, yū ηgwa pini nkiri yēi yu nkamu’ōη. Nō ha’an nū’ōη yi ni mbo nē, a jē nthō nje’i vugu.

² Pichēi pa ηgwa Farashi tho mbara Jishō ntā’a nu mōon vi, mbie ηa, **“Gī Mushi pin ηa non nthe a shāan lān pugu ηgwe vi?”**

³ A khwē ni pugu ηa, **“Mushi ni nchhu ni pēi ηa mon gi?”**

⁴ Pugu chhu, **“Mushi ni mien ηa non nā’an ηwa’anli shāan lān mfe ni ηgwe vi, mfu’u vi ηa a ghōi.”**

† 9:49 9:49 Njin li’i yei pō ηa sheshe nghan pin shi ntogo mon ηgō’i nō chwē nu a pō yi taonetaon.

⁵ Jisho chhu ni pugu ña, “A ni nā’añ yie kàna mfe ni pèi nthè pi ña tho yèi tìni ni nji. ⁶ Ndo nò njē ndii ña pi ni mbuonj mbhi ne, ‘Minnwi ni nchwè pi mimbìa pugu mingwè.’ ⁷ ‘Nthè yie gho, mimbìa shi mienj tãa vi pugu mũunj vi, nchìni pugu ñgwè vi. ⁸ Paa ñgwa pigho chini ngũ ta’a freinonj.’ Nne pugu lo nu’uj mbi’i yi paa, pugu po pi ta’a yi. ⁹ Nthè yie gho, yaonj ña Minnwi chini ne, ki’i nonj shèrè.”

¹⁰ Pugu pugu gha mbini nda pa ghanj younjij pi pini mbie vi ni nnu yei. ¹¹ A chhu ni pugu ña, “Sheshenonj ña a shāan lánj pugu ñgwè vi ndanj yi nduonj ne chwè phi mbinj ñgwè vi. Mbo phi shúonj. ¹² Ti mingwè nshāan lánj pugu ndaonj vi, ndanj nonj nduonj kanj a kwo shúonj.”

Jisho fe mboro ni puonj pro
(Matio 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Pa ñgwa ni ntho nu ni pa puonj ña a kãonj vugu, pa ghanj younjij pi piga ñgwa pigho. ¹⁴ Jisho gha njèi, mbigi túa nchhu ni pugu ña, “Pèi mienj puonj pigho tho njèi a, ki’i pèi po ki’ingini ni pugu nthè ña Sha’afuonj Minnwi po pi ni ñkwanj ñgwa pei. ¹⁵ Shishini, ñshwei vèi, sheshenonj ña a lo nji’i mbinj Sha’afuonj Minnwi monj chombhi yi nò muunj mboro ne nthè pa’a a lo nii monj gho.” ¹⁶ A panj vugu nũ’onj mbho yi mbinj sheshenonj vugu, mfe mboro ni pugu.

Nganj fà’o chài
(Matio 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Nò ha’anj Jisho ni ndho nyienj ne, nonj chài tei ñku’o ñkwi kwéré yi shhi yu, mbie vi ña, “Ñkienj Masha, a yi’i ña ñchwè kho nò fã’o nu chombhi ki mme?”

¹⁸ Jisho pie gho ña, “O mēinj a ni ñkienj nonj nthè kho? A wu’o Minnwi mbo ñkienj nonj. ¹⁹ O jì yaonj ña pa kina chhu ne, ‘Ki’i njwi nonj, ki’i nganj lánj kwoshuonj, ki’i njōo, ki’i ñkwe nte nonj ni mbe, ki’i nchigi, ya’o nchò tãa gho pugu muonj gho.’”

²⁰ A khwē ña, “Masha, ñguonj kina pei ñkwo nũ’onj llo ndii ña mi ni mbo ma’anj mikhwa ne.”

²¹ Jisho lli vi, mfã’o khwã mbinj yu, nchhu gho ña, “O pou ta’a yaonj. Ghèi fini ñguonj maonj po ghao ñgrã ni ghanj pou, kanj fã’o yo shi mbo po, nne ntho njou njij a.”

²² A ni ñga nja’o yei nnu, nonj yi shwi’i, a ghèi monj pè’i njũ’o nthè ña a ni mfã’o ñga’a.

²³ Jisho kara ligi mbe’i pa ghanj younjij pi, nchhu ni pugu ña, “A ya ñga’a ni ghanj fã’o nò mienj nu Minnwi sha’a fũonj yi monj chombhi yugu.”

²⁴ Pa ghanj younjij pi ghrão pa chrà pi pei ndo Jisho ghèi shhi nchhu ña, “Pa puonj panj, a ya ñga’a nò nii nu monj Sha’afuonj Minnwi. ²⁵ A yī’è ni minyienlèi* nò tōgo nu monj mbo mita’a nchaa nganj fã’o nò mienj nu Minnwi sha’a fũonj yi monj chombhi yi.”

²⁶ Pugu ghrão ti a gha’a, nchhu gho† ña, “Ti minthe a lūgu gō ki’è?”

²⁷ Jisho pè’i vugu nchhu ña, “Minthe pa’a a lo mfã’a ni ñgwamishua ndo pa’a ndo ñga’a pi ni Minnwi. Ñguonj pa nnu ghao yī’è ni Minnwi.”

* **10:25** 10:25 Minyienj yei ya mbo pi kamela. Pi nā’añ neinj nthè ña kamela lo mbo monj Chrambo.

† **10:26** 10:26 Pichèi pa Nwa’anli Minnwi lleshhi fã’o pi ña nchhu ni nonj pugu ña.

²⁸ Pita jē ntho nchhu nu gho ŋa, “Lii njəi, pigi mien ŋguon yaon ghao njou njin yo.”

²⁹ Jisho chhu ŋa, “Shishini, ñchhu ni pəi ŋa, yichəi ŋon lo nji’i mbo fo ŋa ä mien mbaanda yi, ki lin pi pi pimbia pugu pa pinḡe, ki müun vi, ki taa vi, ki puon pi, ki nyien yi, nthe a pugu pa nthe ŋkani pwa pisha’akho, ³⁰ ŋa mba’a a yi’i mien ki fā’o pa nda, pa lin pi pi pimbia pugu pa pinḡe, pa müun, pa puon, pa nyien, a yien ti mbo ŋkii ŋḡe mon yei chombhi ndo mbini mfā’o ŋḡə’i ŋa pi shi mfe gho nthe a. Mon mbhi ye ŋa a tho nu ne, a pini mfā’o chombhi ki mme. ³¹ Ndo ntou ŋgwa ŋa pugu thi shhi ne shi mbo ndugwi njin, pa ndugwi njin thi shhi.”

Jisho pini nchrā ŋkuon nnu gu yi ŋkamu’əŋ

(Matio 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Pugu ni mbo shendaon ŋku’o nu Jerushalein, Jisho nyien ŋḡəi nu shhi pugu. Pa ghan younjin pi ghrāo, pogo gu wēin ŋgwa pe ŋa pugu ni ntho nu njin pugu ne. Ŋkamu’əŋ Jisho kiri paanchro ghan ntaon pi li’i tə’i vugu, nchhu pa nnu ŋa a shi ndōgo li’i mbij yu ne ni pugu, ³³ nchhu nu ŋa, “Pəi lli njəi, pia ku’o nu Jerushalein pi cha’a Muun Ŋonmishua mfe mbho pa thishi ghan fe’ingien pugu pa ghan ye’i ŋgwa ni gi Mushi, pi fe njō gu gho ncha’a vi mfe ni ŋgwa taon nduon. ³⁴ Pugu le mā’əŋ vi ni kwəin, nthu thwe mbij yu, ŋgwie vi, njwi vi, a gha nda’a trei llé, a pini ŋku’o.”

Nnu ŋa Jein pugu Joun ni ntā’a nu ne

(Matio 20:20-28)

³⁵ Jein pugu Joun, mbo pa puon Shebedi tho njəi Jisho nchhu gho ŋa, “Masha, pigi tā’a nu ŋa o chwie nnu ye ŋa pigi shi mbie ve ne ni pigi.”

³⁶ A pie vugu ŋa, “Pəi tā’a nu ŋa ñchwīe kho mfe ni pəi?”

³⁷ Pugu chhu gho ŋa, “Fe shina ni pigi, pigi chho yəi gho, ta’a ŋon vigi ŋgei mbo yo yi ji, yichəi ta’a yi ŋgei mbo ŋkwrei yo, ndii ŋa o po mon ndigha’o yo ne.”

³⁸ Jisho chhu ni pugu ŋa, “Pəi lo nji yaon ŋa pəi pie nu ne. Minthe pəi nnu ndua ŋḡə’i ŋa shi nnu ne? Ki ŋkwe ŋkwan kwe ŋkhī ye ŋa a yi’i ŋa ŋkwe ne?”

³⁹ Pugu khwē gho ŋa, “Oon, pinthe pigi togo mon gho.”

Jisho chhu ni pugu ŋa, “Ndua ŋḡə’i ŋa nshi nnu ne pəi shi nnu, kwe ŋkhī ŋa nshi ŋkwe ne pəi kwe. ⁴⁰ Ndo no chho nu ŋgei mbho a yi ji ki ŋgei ŋkwrei, a lo nji’i mbo li’i a no fe nu. A po pi ni ŋgwa pe ŋa Minnwi kwo piri ni pugu ne.”

⁴¹ Ndo pigəi wun ghan younjin Jisho ni ŋga nja’o nnu yei, mfā’o pigitua mbij Jein pugu Joun. ⁴² Jisho gē vugu pugu tho njəi vi, a chhu ni pugu ŋa, “Pəi ji ŋa ŋgwa pe ŋa pi ji vugu ŋa a ghan sha’a ŋgwa mon mbhi ne ghā nsha’a ŋgwa pugu sha’a, pa memme ŋgwa pugu nōon pi nnu ghrī ni pugu. ⁴³ Ndo mba’a a yi’i mbo pi nne ni pəi. Sheshenon ŋa a tā’a nu no po nu ŋon ndien shina pəi ne fā’o no po nu muun fā’a vəi. ⁴⁴ Sheshenon ŋa a tā’a nu mbo nthishi shina pəi ne fā’o no po nu ŋkūna ŋguon ŋgwa. ⁴⁵ Nthe ŋa Muun Ŋonmishua shini ndo nji’i ntho pi ŋa pi fā’a mbo yu, a ni ntho pi no fā’a nu mbho ŋgwa, ndo mfe chombhi yi no nchūon tho ntou ŋgwa.”

Jisho chu’o ligi Batimau

(Matio 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Pugu tho Jeriko, Jisho lallo ngōi nu pugu pa ghan younjin pi pugu pa mme yu ngwa, ngan luon chēi mbo nchriligi, ligi yi pō Batimau, muun Timau, chho nkin shendaon. 47 A ni nga nja'ō na a Jisho llo Nashare ntogo nu, a jē pa'ō nu ngōu, nchhu nu na, "Jisho, Muun Devi, fā'ō kwoshini mbin mu!"

48 Ntou ngwa pīga vi, nchhu nu gho na a lere lan.

A ka mī'en mba'ō pi ngōu ni nji mbīgi, "Muun Devi, fā'ō kwoshini mbin mu!"

49 Jisho tithi nchhu na, "Pēi mēin vi hein."

Nenne pugu mēin nchriligi gho, nchhu nu gho na, "Wēin njū'ō yō, lallo tothi, a tho ne mēin gho." 50 A mī'an mme ndhwī yi, ndhi tothi ntho njēi Jisho.

51 Jisho chhu gho na, "Ɔ tā'a nu na ñchwīe nein ve?"

Nchriligi gho chhu gho na, "Masha, ntā'a nu mbini njēi li'ī."

52 Jisho chhu gho na, "Ghēi ni gō, pin yō chwīe ghīnō yō tōgō." Wu'ō chomilaon gho, ligi yi chu'ō a yōu njin Jisho shendaon.

11

Jisho nii Jerushalein no fūon

(Matio 21:1-11; Luka 19:28-40; Joun 12:12-19)

1 Pugu ni nga mbara nu Jerushalein, nkin Befege pugu Betani nkuon Mbra pa Thi Olive ne, Jisho taon paa ghan younjin pi, 2 nchhu ni pugu na, "Pēi ghēi mon muun la'ataon yine shhi pēi ne, wu'ō nō ha'an pēi nii ne, pēi shi njēi muun mi nkweīn pi chu na non shi lo naa nchho nkuon yu. Pēi fēi ntho nō gho. 3 Sheshenon nchhu ni pēi na, 'Pēi fēi nu na?' pēi chhu na, 'Taathō fā'ō fā'a nō gho, a shi mbini nu'un ndu'u henein nō kuo ndii.'"

4 Pugu lallo ngōi, njēi muun nkweīn pi chu chonda mbhi nkin shendaon, pugu fēi. 5 Pichēi ngwa na pugu ni nthi fō ne pie ni pugu na, "Pēi chwīe pi kchō? Pēi fēi pi nkweīn yine?" 6 Pugu chhu nnu na Jisho ni nshwei vugu ne ni pugu, ngwa pighō na pugu ni nju fō ne mien vugu pugu ghōi. 7 Pugu tho ni muun nkweīn gho mfe ni Jisho, mā'an pa memme ndhwī pugu nkuon nkweīn gho, Jisho chho nkuon gho.

8 Ntou ngwa shēin pa memme ndhwī pugu shendaon, pichēi shēin pa mbhothi ni fhōthi nkuon gho na pugu ni nja'a mon pa nyien. 9 Pa ngwa pe na pugu ni mbo shhi ne pugu pa pe na pugu ni mbo njin ne pa'ō ngōu, nchhu nu na,

"Ndigha'ō pō ni Minnwi,

mboro pō ni ju na a tho nō ligi Taathō ne!

10 Minnwi nū'ōn mboro yi nkuon Sha'afuon fūon Devi tāa via, na a tho nu ne.

Ndigha'ō pō ni Minnwi na a chho pō ne."

11 A nii Jerushalein, ngōi mon Nda Minnwi, nga ndii nguon yaon nō ha'an nji'a ni nkwo tōgō ne, ntaon ngōi Betani pugu pa paanchro ghan younjin pi.

Jisho chōnō thi na a ghà njun ne

(Matio 21:18-19)

12 Mbhi ni nga ndan, nō ha'an pugu ni nkweī nu llo Betani ne, nji yia Jisho. 13 A thi hini nji'ē njēi thi na a ghà njun ne a ya ntē'i, a ghēi nō yēi

nu ɲa minthe a fā'o ntien llo ɲkuon gho. A gha ntho nchəin yəi thi gho, pa'a ndo ɲjəi sheshe yaon ɲkien pa fhothi, nthe ɲa a shini ndo mbo ndii ɲa pa thi gho ghà ɲjuɲ nɛ. ¹⁴ A chhu ni thi gho ɲa, "**Ki'i ɲon ma nu'uj ɲi ntien llo mbin gho.**" Pa ghan younjin pi ya'o.

Jisho ghəi Nda Minnwi

(Matio 12:12-17; Luka 19:45-48; Joun 2:13-22)

¹⁵ Pugu ni ɲga nchəin Jerushalein, Jisho ghəi Nda Minnwi ɲjəu ɲgwa pe ɲa pugu ni mfini yaon pugu pa ɲgwa pe ɲa pugu ni ɲjuon nu Nda Minnwi nɛ, nshri taprei ghan kwri mbin pugu pa ghan fini mintu'olibun, ¹⁶ pa'a ndo nu'uj mbin ɲa sheshenon mfe a tien yaon ntiri no yina Nda Minnwi. ¹⁷ A ni ntho ɲje'i vugu, nchhu nu ɲa, "**Pi shi lo nā'an ɲa, 'Pi shi mēin nda a ni nda luon Minnwi ni ɲguon pa taon taon ghao,' ndo pəi kara a gū pūo pa ɲgina minwi.**"

¹⁸ Nne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i ɲgwa ni gí Mushi ya'o ntho ntā'a shendaon ɲwi vi, nthe ɲa pugu ni mbogo vi, nthe ɲa ɲguon yú ɲgwa pigho ɲa pugu ni mbo fo nɛ ni ɲgrāo ɲkwan no ha'an a ni ɲje'i nu nɛ.

¹⁹ Fanaon ni ɲga ntho, pugu taon mon la'a.

Yaon ye'i nthe thi wunu ɲa a ni ɲjaon nɛ

(Matio 21:20-22)

²⁰ No ha'an pugu ni ntogo ɲu ni tutu'u nɛ, pugu yəi thi wunu ye, a kwo yaon ti nshwi'i nchəin mon ɲien pi. ²¹ Pita kwɲ, nchhu ɲa, "Masha, lii ɲjəi! Thi wunu ye ɲa o ni nchōno nɛ kwo yaon."

²² Jisho khwē ni pugu ɲa, "**Pəi fā'o pin mbin Minnwi.** ²³ Shishini, nshwei vəi, sheshenon ɲa a shi nchhu ni mbra yei ɲa, 'Lollo tothi ɲgū mon ɲkhī', ki lo mfā'o khutho mon ɲjū'o yu nɛ, ndo mbin ɲa nnu ɲa a chhu nɛ shi ndōgo li'i nɛ, pi shi nchwie mfe gho. ²⁴ Nthe yie gho, nshwei vəi, sheshe yaon ɲa pəi pie mon luon Minnwi nɛ, pəi mfā'o pin ɲa pəi kwo fā'o yaon gho, kan a shi mbo yəi. ²⁵ Ndo sheshe ndii ɲa o tithi nduon Minnwi nɛ, o mfā'o sheshe yaon mon ɲjū'o gho nthe yichəi ɲon, o li'e phi yi, nne ɲa Tāa gho ɲa a chho po nɛ ɲkaa yu nthe a li'e jo phi." ²⁶ [Ndo pəi mien ki lo ɲji'i ndi'e phi yichəi ɲon, kan mba'a Tāa vəi po li'e pa yəi phi.]

Pie nthe ghrí Jisho

(Matio 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Pugu pin ntho Jerushalein. No ha'an a ni nyien nu Nda Minnwi nɛ, pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i gí Mushi tho mbara vi, ²⁸ nchhu gho ɲa, "O fā'o pi yəi ghrí no chwie nu pa nnu pei ki a fe gō ghrí yei ve no chwie nu pa nnu pei no gho?"

²⁹ Jisho chhu ni pugu ɲa, "**Nshi mbie vəi ni ta'a pie, pəi mfe khwē vəi, nshwei vəi ni ye ghrí ɲa nchwie nnu pei no nɛ.** ³⁰ Pəi shwei a, Joun ni ɲkwe ghrí no fe nu ɲkhī pi llo mbho Minnwi ki ɲgwamishua?"

³¹ Pugu chrā nnu gho ni non pugu, nchhu nu ɲa, "Pia nchhu ɲa, 'Llo mbho Minnwi', a chhu ɲa, 'Ti a ni nchwie kho pa'a pəi lo mbin Joun?' ³² Ti pia nchhu ɲa, 'A llo pi mbho ɲgwamishua?'" nthe ɲa pugu ni ntho mbogo pa ɲgwa nthe ɲa sheshenon ni ɲji ɲa Joun ni ɲja mbo ɲjəli'i Minnwi.

³³ Nne pugu khwē ni Jisho ɲa, "Pigi lo ɲji."

Jisho chhu ni pugu ɲa, "**Kan mba'a mummu ɲkaa mu shwei vəi ni li'i ɲa ghrí a lo nɛ.**"

12

Lu'ó chrà nthé puon fà'a piphi
(Matio 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 Nenne Jisho jē ntho nchrā nu ni pugu mon lu'ó chrà. “Njon chēi ni ma mbhī faan ntien thi* yi, nkrao nka'a ngin no gho, ntu nkū'ó nī ntien thi gho nkhi yi taon no chwie nu la'ó, ndo nkrao muun nda tothi no chho nu fo nkē'i nyien. Nne mfe ni ghan fà'a na pugu lina no gho nga nkwo maon pugu pugu ghrā, ndho ki'ε ngōi la'ataon nduon. 2 Ndi ni nga nkā'o no kwō nu ntien thi ye, Njon gho taon muun fà'a ni pa ghan fà'a pe na a ghōi nkwe ji ghrā ntien thi gho. 3 Ndo pa ghan fà'a pigho wie muun fà'a yi gho ndu'u vi ni mbho yó.

4 “A pini nu'uj ntaon muun fà'a nduon, pugu wie vi no tho yi, nchwie nnu lritho mbin ju. 5 A pini nu'uj ntaon yichēi pugu jwi vi, ngu'ó nchwie mbin ntu pichēi pi nenne, ngwie pichēi, njwi pichēi. 6 A pini mfā'o ta'a njon na a nthé a taon, mbo muun vi na a khwā ne, ndugwi yi a taon vi ni pugu, nchhu nu na, 'Pugu shi mfā'o pogo yó.'

7 “Ndo ghan fà'a pigho chhu ni non pugu na, 'Yei njinda yi, pia chiri njwi vi maon pi gū yia!' 8 Pugu wēin vi, njwi vi, mfu'u khu yi mon nyien mū'an.

9 “Ti ngan nyien gho shi nchwie pi nein ki'ε? A shi ntho njwi pa ghan fà'a pigho, mfe faan gho ni ngwa nduon. 10 Pēi lo naa mēin li'i Nwa'anli Minnwi yei na a chhu na, 'Ngu'ó ye na ghan nū'ōn nda ni ndāa na a lo nji'i mfā'o ghère ne pini ne nkara ju mbo ndugwi ngu'ó shi'i nchaa nguon yi.†

11 Yei fà'a Taatho

ndo mbo nkien nnu ghraoghrao ligi pigi'?”

12 Pa thishi ngwa Juu pigho ni ntho ntā'a shendaon no wēin nu mi, nthé na pugu ni nji na a chhu lu'ó chrā yei nthé pi pugu, ndo pugu fā'o pogo gu nthé yú ngwa na pugu ni mbo fo ne, nne mien vi ngōi ni ugu.

Pie nthé nnu pe taashi ni fion

(Matio 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Pugu taon pa pichēi ngwa Farashi pugu pa pichēi pa ghan younjin Hero, na pugu ghēi mbiri Jisho ngwēin vi ni pa nnu na a shi nchhu ne.

14 Pugu tho nchhu gho na, “Masha, pigi ji na o ghā nchrā nnu shini ki lo ndi pi nnu na ngwa pi'i nu ne, o shi'a nōon shieligi ni sheshenon, o ghā nje'i nnu na Minnwi tā'a nu na ngwa chwie ne mon ndindi. A kā'o na pi pe taashi ni Kaisha ki nga? Pigi pe ki ki' i pigi pe?”

15 Ndo Jisho kwo yei mbe yugu, nchhu ni pugu na, “Pēi mōon a na? Pēi tho ni ta'a ndigi mbin nōon njōi.” 16 Pugu tho ni ta'a yi. A chhu ni pugu na, “Yei tho gō pugu ligi gō nkūon gho?”

Pugu khwē na, “A yi Kaisha.”

17 Jisho chhu ni pugu na, “Pēi fe yaon na a yi Kaisha ne ni Kaisha, mfe yi Minnwi ni Minnwi.”

Pie nthé nnu khu nu mbini nkū'ó

(Matio 22:23-33; Luka 20:27-40)

* 12:1 12:1 Ntien thi gho ni mbo grape. Mon la'ataon pa Juu, pugu ni nga nchhu pichēi ndi na faan grape, njin yi po pi na Ishrae. † 12:10 12:10 *Nwa'anli Nkhi 118:22.

18 Pa ngwa Shadushi, ɲa pugu ni mbī'i ɲa ɲon shi'a ɲkhu mbini ɲku'ɔ ne tho mbara Jisho, mbie vi ɲa, 19 "Masha, Mushi ni nā'an gí yei mfe ni pigi ɲa, ɲon ɲkhu mien ɲgwe vi ki lo mfā'o muun, a yi'i ɲa ndin vi, yi mimbia, ti'i ndōgo ɲkugu gho mbhi puon no gho no ligi ndin vi. 20 Pa lin pichai ni mbo fo pi khwachai mbo pimbia, fuon yi lan, ɲkhu ki lo mfā'o puon, 21 mbra yi lan mingwe gho, ɲkhu ki lo mfā'o puon. Yichai mbra yi wu'ɔ nenne. 22 Ti nguon yugu pi khwachai khu ki lo mfā'o puon. Ndugwi yi mingwe gho khu ɲkaa yu. 23 Ndwe, a le ɲga mbo ndii ye ɲa ɲgwa le mbini ɲku'ɔ ne, mingwe gho po pi yi go, ɲa ɲguon yugu pi khwachai ni ɲkwo lan vi ne?"

24 Jisho khwē ni pugu ɲa, "Yei lo mbo nnu ɲa a chwē pēi fāan ne? Nthe ɲa pēi lo ɲi ɲwa'anli Minnwi ndo pa'a ndo ɲi ghrī Minnwi. 25 Nthe ɲa ɲgwa ghā ɲga ɲku'ɔ mon gu pa'a ndo ndan ndo pa'a ndo ɲgōi lān, mbo pi no pa ghan taon Minnwi po.

26 "Ndo nthe nnu ɲgwa no khu nu mbini ɲku'ɔ mon gu, pēi lo naa mēin mon ɲwa'anli Mushi mon li'i ha'an a chrā no nnu mōnon tho muun thi yuyu'u ne, ɲkwan ha'an Minnwi ni nchrā ni Mushi fo, nchhu nu ɲa, 'Mi Minnwi Abrahan, mbo Minnwi Aiji, ni Minnwi Jako?' 27 A lo ɲi'i mbo pi Minnwi ɲgwa khu, a po pi yi ɲgwa maon. Pēi ya fāan."

Kina ɲa a chaa ɲguon yi ne

(Matio 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Yichai ta'a masha pa ghan ye'i gí Mushi, ɲa a ni nthi fo ɲja'o nnu ɲa pugu ni nchrā nu ne, gha ɲjēi ɲa Jisho ɲkhwē pa nnu pigho shi'i, mbie vi ɲa, "A yei kina ɲa a chaa ɲguon yi ghao?"

29 Jisho khwē ɲa, "Yei kina ɲa a chaa ɲguon yi ne, 'Ya'o, ma Ishrae, Taatho mbo Minnwi yia wu'ɔ ju tē'i vi mbo Taatho. 30 A yi'i ɲa ɔ khwā Taatho, mbo Minnwi yo, ni nguon njū'ɔ yo ghao, ni nguon nchēi yo ghao, ni nguon kwā'a nu yo ghao, ni nguon ghrī yo ghao.' 31 Mbra yi po yei, 'ɔ shi ɲkhwā taakuo yo no ha'an ɔ khwā non yo ne.' Yichai kina nduon lo nu'uj mbo fo ɲa a chaa pa pēi."

32 Ngan ye'i gí Mushi chhu gho ɲa, "ɔ chhu a kā'o, ma Masha. ɔ ya nchhu shini ɲa Minnwi wu'ɔ ju tē'i vi ndo pa'a yichai lo mbo no Ju. 33 A yi'i ɲa ɔ khwā vi ni nguon njū'ɔ yo pugu pa ɲguon kwā'a nu mō, ni nguon ghrī yo ndo ɲkhwā taakuo yo no ha'an ɔ khwā non yo ne. A pwa paa kina yei nchaa fe nu minyien ɲkuon li'i fe'ingien pugu pa maon fe'ingien nduon ni Minnwi."

34 Jisho ni ɲga ɲjēi ɲa a khwē ni shietho, a chhu gho ɲa, "ɔ kwo para mien nu Minnwi sha'a fūon yi mon chombhi yo." Jē ndii gho, pa'a sheshenon lo nu'uj mon mbie vi ni sheshe pēi.

Pie nthe Non ɲa pi Chu'ɔ Ntaon no ɲkwe ne

(Matio 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 No ha'an Jisho ni nje'i nu Nda Minnwi ne, a ni mbie ɲa, "Mimfe pa ghan ye'i gí Mushi kie pi nei nchhu ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon no ɲkwe ne po pi muun Devi? 36 Jijwe Minnwi ni ɲkaon njū'ɔ Devi a chhu ɲa,

'Minnwi Taatho chhu ni Taatho a ɲa,

"Chho hein ɲgei mbho a yi ji

ti nshi nu'uj nchwē pa mbina po gū yaon tigi kwō yo."

³⁷ Ndutho Devi mēin Ju ḡa Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe ne ni Taathò vi, a nthè a kie pi neiḡ mbò muun vi?" Mmè kiri ḡgwa pighò ya'ò nnu ḡa Jishò ni nchhu ne ni pwanju'ò.

Jishò shūu tónə ḡgwa

nthe pa ghan ye'i ḡgwa ni ḡi Mushi pa Juu

(Matio 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Mon nnu ḡa Jishò ni nje'i nu ne, a ni nchhu ḡa, "Pəi lina pa ghan ye'i ḡgwa ni ḡi Mushi a pwa, pugu khwā nò nyien nu mon pa memme ndrawa'a ndò ḡkhwā ḡa pi tu'u non nchrā ni pugu li'i ka'a, ³⁹ ḡkhwā chhò nu nò pa li'i lien mon pa nda luon Minnwi pugu pa li'i ji. ⁴⁰ Pugu ghà nchigi pa pinḡe kugu ḡkwe maon pugu, luon Minnwi yugu shiga ni nji nne ḡa ḡgwa yəi vugu nò pa ḡgwa taonḡaon. Yugu ḡḡə'i shi mbò yi wuwuru."

Yaon ḡa mingwe ḡkugu fe ne

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Nò ha'an Jishò ni nchhò yəi ḡkùn ni'in pa yaon fé Nda Minnwi ne, a ni chhò mbə'i ḡgwa nò ha'an pugu ni'in mbin mon ḡkùn ni'in pa yaon fé ne. ⁴² Ntou pa ghan fā'ò ni nthò ni'in ntou memme mbin mon ḡkùn ghò. Mingwe ḡkugu chəi ḡa a ki ya mbou ni'in paa puon mi mbin ḡa pi nchiri a pò nò ta'a ndola.

⁴³ A mēin pa ghan younjin pi yəi yu nchhu ni pugu ḡa, "Shishini, nchhu ni pəi ḡa, mingwe ḡkugu vei ḡa a pò pi mbou ne, fe nchaa ḡguon ḡgwa ḡa pugu ni'in pa mbin mon ḡkùn yaon fé ne, ⁴⁴ Nthe ḡa ḡguon ḡgwa nduon fu'u maon fe yugu shina ntou maon ḡa pugu fā'ò ne, ndò mingwe vei mon pou yi fe ḡguon yaon ḡa a fā'ò nò yru nu ḡkuon ghò ne."

13

Jishò chhu ḡkwan ha'an pi shi mbūo Nda Minnwi ne

(Matio 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Nò ha'an Jishò ni ntaon nu Nda Minnwi ne, ta'a pa ghan younjin pi chhu ghò ḡa, "Masha, lii njəi pa ḡḡ'ò pwapwa pugu pa nda pwapwa njəi."

² Jishò chhu ni pugu ḡa, "Pəi yəi mbwambwa nda pei? Mba'a ta'a ḡḡ'ò nu'un nūan ḡkuon ndin vi ki pi lə mbūo mfe shhe."

ḡḡ'əi pugu pa mōon nu

(Matio 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Nò ha'an a ni nchəchhò ḡkuon Mbra pa Thi Olive njien piprəi llo yəi Nda Minnwi ne, Pita ni Jein pugu Joun ni Andru pie vi njinjin ḡa, ⁴ "Shwei vigi pa nnu pei shi mbò pi ndii khò? Pa li nò nōon nu ndii ḡa nnu pei shi ndōḡo li'i ne pò pa khò?"

⁵ Jishò chhu ni pugu ḡa, "Pəi lina nu, ki'i non fii vei. ⁶ Ntou ḡgwa shi nthò nò ligi a, nchhu nu ḡa, 'A mmu mbò Ju ḡa Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe ne!' mfi ntou ḡgwa. ⁷ Ndi ḡa pəi ya'ò pi thò mā'an nchhò ki pa pisha'akhò nnu nchhò, ki'i pəi fā'ò pōḡo gu. A yi'i ḡa ḡkwan nnu pei shi ḡḡ'ò ndōḡo li'i ndò a lo naa mbò ndugwi mbhi ya'a. ⁸ Pa la'ataon shi ndollo mā'an pichəi ni nchhò, ḡgwa yichəi ta'a fūon mā'an ḡgwa yichəi ni nchhò. Shhe shi nchi'i ti shina mon pa li'ili'i, nji gū. Pa nnu pei pò pi nò ha'an muun ghà njē naon nu mingwe shūu ne.

9 “Ndo Ɔɛi chho ni lina mɛi. Nthe ɛa pi shi ɛgwɛiɛi vɛi ɛgɛi no shhi pa kún, ɛgwie vɛi mon pa nda luon Minnwi, ntigi vɛi Ɔɛi thi shá'a shhi pa ghan sha'a ɛgwa pugu pa fúon nthe a ɛa Ɔɛi Ɔɛi pa miɛkwentie pan shhi pugu. 10 Ndo pi shi ɛgu'ɔ mfúon nchi ɛkani pwa pisha'akho ni ɛguon taon taon ghao ndugwi mbhi ma ntho. 11 Ndi ɛa pi wɛiɛi vɛi ncha'a mfe li'i shá'a nɛ, ki'i nju'ɔ yɛi ghana vɛi ni nnu ɛa Ɔɛi shi nchhu nɛ, ndo Ɔɛi chhu sheshe nnu ɛa pi fe ni Ɔɛi nɛ ndi ghɔ, nthe ɛa a lo nchrá Ɔɛi, a chrá Jijwe Minnwi.

12 “Nɔn shi ncha'a ndiɛ vi mfe ɛa pi jwi, táa fe muɛ vi ɛa pi jwi, pa puon kara mbara pa táa pugu pa maa ni nchhɔ nchwie pi jwi vugu. 13 Nguon ɛgwa shi mbina vɛi nthe a. Ndo ɛon ɛa a ti shii ti ɛgɛi nchɛiɛi no ndugwi yi nɛ shi ndúgu.

Nnu wuwuru ɛa a tho nu mbiri li'i

(Matio 24:15-28; Luka 21:20-24)

14 “Ndi ɛa ɔ shi nɛi nnu wuwuru ɛa a shi nchwie pi tei Nda Minnwi thi li'i ha'an a shini ndo mfa'ɔ no thi nu nɛ (sheshenon ɛa a mɛiɛi yaon yɛi nɛ pi'i, nji ɛa a shi nji nji nnu yɛi!) nne ɛgwa pɛ ɛa pugu Ɔɛi mon la'ataon Judia nɛ tei ɛku'ɔ tho mbra. 15 Ki'i ɛon ɛa a chho thonda nɛ nu'ɛi shwi'i shhe ki nni nda yu no lɔgo nu sheshe yaon ntaon no. 16 Ki'i sheshenon ɛa a Ɔɛi mon nyɛiɛi nɛ nu'ɛi mbini li'i lɔgo mme ndhwí yi. 17 Ndo a shi mbo ɛkɛiɛi wuwuru ɛgɛi ni pa piɛge shúu pugu pa mapuon ha'an pugu tho nu'ɛi puon mon pi ndi ghɔ nɛ! 18 Ɔɛi luon ni Minnwi ɛa ki'i nnu pɛi lɔgo li'i pi mon mbɛ, 19 nthe ɛa mon pi ndi pighɔ, ɛgɛi shi mbo ti nchɛiɛi fi'i ha'an a lo naa ma mbo jɛ ndi ɛa Minnwi ni mbuon mbhi nɛ ti ntho nchɛiɛi ndwe, ndo pa'a ndo mbi'i pi'i ma nu'ɛi mbo. 20 Ndo a kan miɛi ki Ɔɛi pa Taathɔ kɛrɛ fi'i lɛmbhi pighɔ, yichɛi ɛonmishua shi kan ndo ndúgu, ndo, nthe pi pa ɛgwa pɛ ɛa a chu'ɔ vugu nɛ, a kɛrɛ lɛmbhi pighɔ.

21 “Nenne sheshenon nchhu ni Ɔɛi ɛa, ‘Ɔɛi li nɛi, Ju ɛa Minnwi Chu'ɔ Ntaon no Nkwe nɛ Ɔɛi nɛiɛi hɛnɛiɛi!’ ki ɛa, ‘Ɔɛi li nɛi, a pi ni hini,’ ki'i Ɔɛi piɛ. 22 Nthe ɛa pa ɛgwa shi ntho ndɛi ɛgɛiɛi ɛa pugu Ju ɛa Minnwi Chu'ɔ Ntaon no Nkwe nɛ, pa nɛiɛi'i mifi shi ndon non yugu, ndon ntu pa li pugu pa nnu ghraoghrao, no fiɛi nu pa ɛgwa ti mfi pa ɛgwa ha'an Minnwi chu'ɔ nɛ, no ha'an a nji'ɛ ni pugu. 23 Ndo Ɔɛi chho ni lina mɛi! Nkwo chhu ɛguon nnu ni Ɔɛi ɛkaon ndi ghɔ ma ntho.

Muɛi Nɔnmishua shi mbini nu'ɛi ntho

(Matio 24:29-31; Luka 21:25-28)

24 “Ndo mon pi ndi ghɔ no ha'an ɛgɛi pɛi shi ɛkwo tɔgo nɛ, ‘Minaon shi ɛgu njiɛiɛi,

ndo pa'a fhú lo nu'ɛi nthe.

25 Pa fiɛi shi ɛgu nu shhe llo po, pa nji ɛa a Ɔɛi mon tothi nɛ chi'i.’

26 “Nenne, pi shi nɛi Muɛi Nɔnmishua, a tho nu mon luluɛi ni mme ghrí pugu pa ndigha'ɔ. 27 A shi ntaon pa ghan ntaon Minnwi, pugu kɛri pa ɛgwa pi ɛa a chu'ɔ nɛ llo mon khwe ghaa mbhi ti ɛgɛi nchɛiɛi mon ndugwi tothi.

Ntigi llo ɛkuon thi wunu

(Matio 24:32-35; Luka 21:29-33)

28 “Yɛ'i ntigi llo ɛkuon thi wunu, no ha'an fhɔ yi nu'ɛi nɛ tua nu ɛkuon mbho yi nɛ, ɔ ji ɛa ɛkwɛi mbɛi para. 29 Wu'ɔ nenne, ndi ɛa Ɔɛi ɛkaa Ɔɛi

yœi pa nnu pei tho ndôgo li'i ne, pœi ji ŋa a kwo para ti mbo chonda. ³⁰ Shishini, nshwei vœi, mba'a ngwreinjon yei yi'i ntôgo ki ŋuon pa nnu pei lo ndôgo li'i. ³¹ Po pugu shhe shi ntôgo, ndo mba'a pa chrâ pan yi'i ntôgo gha.

³² "Ndo a mbo pi no llé gho pugu pa ndii gho, yichœi ŋon lo nji, nji'i nthe pa ghan ntaon Minnwi po, ki Muun, a wu'ô nji Tâa tœ'i vi. ³³ Pœi lina nu, mbiri non yœi, nthe ŋa pœi lo nji ndii ŋa ndii gho shi ntho ne.

³⁴ "A po pi no ŋon ŋa a chho ŋgœi kra, ŋga ndollo la'a, nu'ôn puon fâ'a pi ŋa pugu ti'i ndina ni pa yaon, sheshenon fâ'o ji fâ'a, mfe gi ni ŋan lina ni chonda ŋa ki'i a lle. ³⁵ Nthe yie gho, pœi piri non pœi, nthe ŋa pœi lo nji ndii ŋa ŋan nda gho shi ŋkwœi ne. Ki a po pi ni fanaon, ki ni ntun mbhi, ki mon ŋkhweminkœ'i, ki ni tutu'u. ³⁶ A ngwî'i nchœin, ki'i a yœi gho o lle nu. ³⁷ Nnu ŋa nchhu ni pœi ne, nchhu ni ŋuon pa ŋwa nduon: Pœi piri non pœi."

14

Ntân no jwi nu Jisho

(Matio 26:1-5; Luka 22:1-2; Joun 11:45-53)

¹ A ni mbi'i paa llé, llé Lli Nji'a pugu llé Ji Brei ki Ku'ô kâ'o. Pa thishi ghan fe'ingieŋ pugu pa ghan ye'i gi Mushi tho ntâ'a shendaon no wœin nu Jisho njijnjin njwi vi. ² Pugu ni nchhu ŋa, "Mba'a a yi'i mbo pi mon ndii ji yei kan ŋwa shi mba'o ŋgou."

Pi pœo Jisho ni wru Betani

(Matio 26:6-13; Joun 12:1-8)

³ Jisho ni ŋa mbo Betani nda Shemu ŋa a ni mbo ŋan ghinombalun ne, no ha'an a ni nji maon ŋkuon taprei ne, mingwe chœi nii ni nchîn ŋa pi chwœi ni ŋgû'ô, laminda taonjaon ŋa pi mœin ni nadi, mbo yi tininhuon linaon mon gho. A pœ'i cho nchîn gho, nshâ'o laminda gho tho Jisho.

⁴ Pichœi ŋwa chhu ni non pugu fo mon pigitia ŋa, "A piri wru laminda yei nenœin ŋa? ⁵ Pi ka ni mfini wru gho, a tôgo mbin ŋa ŋon mfâ'a a tôgo trœi ŋkii llé pi pe vi no gho ne, mfe mbin gho ni ghan pou." Nne pugu fœ'i vi.

⁶ Jisho chhu ni pugu ŋa, "Pœi mien vi, pœi ghana vi ŋa? A chwœi pi nnu shi'i vœi. ⁷ Nthe ŋa pœi pa ghan pou shi ŋgu'ô mbo nu ka'a, ti sheshe ndii ŋa pœi khwâ ne, pinthe pœi chwœi shi'i ni pugu, ndo mba'a pia po pi ŋuon ndii. ⁸ A chwœi nnu ŋa a kan nthe a chwœi ne. A piri non a no twei nu ŋkaon ndii maa ŋkâ'o. ⁹ Ndo shishini, nshwei vœi, sheshe li'i ŋa pi chii ŋkâni pwa pisha'akho fo mon mbhi ne, yaon ŋa mingwe vei chwœi ne pi shi nchhu no kwij nu vi."

Judashi pin no fini nu Jisho

(Matio 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Nne Judashi Ishikario, ŋa a ni mbo ta'a ŋon shina paanchro ghan younjin Jisho ne, ghœi mbara pa thishi ghan fe'ingieŋ nne no fini nu Jisho ni pugu. ¹¹ Pugu ni ŋa nja'o mfâ'o pwatua, ŋkâ'a no fe nu mbin gho. Nne a tâ'a shina no fini nu vi ni pugu.

Jisho ji Lli Nji'a pugu pa ghan younjin pi

(Matio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Joun 13:21-30)

12 A ni nga mbo fūon llé Ji Brei ki Ku'ó, mbo llé na pi ghà njwi muon minjii Ji Lli Nji'a ne, pa ghan younjin pi pie gho na, "Ó ta'a nu na pigi ghèi mbiri maon ji Lli Nji'a ve pi hin?"

13 A taon paa ghan younjin pi, nchhu nu ni pugu na, "Pèi ghèi mon la'a, pèi shi mbāon pèi pa mimbā, a tien kīn nkhi tho yu, pèi yōu njin yi.

14 Sheshe li'i na a nii ne, pèi chhu ni ngan nda gho na, 'Masha chhu na, njien nda pa ghèni hin, mbo li'i ha'an a nthe nji maon Lli Nji'a fo pigi pa ghan younjin pan ne?' 15 A shi nōon mme njien nda tothi ni pèi pi kwo chwie ti a kā'o, pèi piri fo." 16 Pa ghan younjin pi taon ngōi mon la'a, njei wu'ó nkwan nō ha'an a ni nu'ur nchhu ni pugu ne, mbiri maon ji Lli Nji'a gho fo.

17 A gha mbo ni fanaon, Jisho tho pugu pa paanchro gho fo. 18 Nō ha'an pugu ni nchochho nkuon taprei nji maon ne, Jisho chhu ni pugu na, "Shishini, nshwei vèi, ta'a non vèi shi mfini a, ta'a non na pigi yu ji maon ka'a ne."

19 Pugu jē ntho mfā'o pè'i nju'ó, nchhu nu gho pa ta'a ta'a na, "A lo nji'i mbo mmu, ki kho?"

20 A chhu ni pugu na, "A ta'a non shina paanchro yei, ye na pigi yu chrū brei mon pein ka'a ne. 21 Nthe na Muon Nonmishua shi ngu'ó ngōi pi nō ha'an pi nā'an nthe vi ne, ndo ngō'i shi ngwēin non ve na a fini vi ne. A ni mbwa gho na ki'i pi phi vi."

Ndugwi maon ji Jisho pugu pa ghan younjin pi

(Matio 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korin 11:23-25)

22 Nō ha'an pugu ni nji nu ne, a lōgo brei, nga nkwo tōo Minnwi, mbè'i mfe ni pugu, nchhu na, "Pèi kwe, yei freinon a."

23 A lōgo ndua là'o nga nkwo tōo Minnwi, mfe ni pugu, nguon yugu nnu. 24 A chhu ni pugu na, "Yei chhi a, mbo yi kina na a shi nkwrī nthe ntou ngwa ne. 25 Shishini, nchhu ni pèi na, mba'a ma nu'ur nnu là'o yei nkamu'oti ti ngōi nchōin llé ye na nshi nnu fifhi mon Sha'afuon Minnwi ne." 26 Pugu gha njrāo ta'a nkhi, ntaon kè'i gho nku'ó nkuon Mbra pa Thi Olive.

Jisho chhu na Pita shi ndāa vi

(Matio 26:31-35; Luka 22:31-34; Jour 13:36-38)

27 Jisho chhu ni pugu na, "Pèi shi ntei njin a ghao nthe na pi nā'an na, 'Nshi njwi nkè'i minjii, pa minjii sha.*"

28 Ndo pi shi nga nkwo ku'ó ni mmu mon gu, ngōi shhi pèi Galili."

29 Ndo Pita chhu gho na, "Nji'i nthe nō ha'an nguon ngwa shi ntei njin yo ghao ne, nba'a nji'i ntei."

30 Jisho chhu gho na, "Shishini, nshwei gho, ni tu'u yei nkaon minkè'i ma nkhwē ni paa ngé, o shi nkwo lāa ni trei ngé."

31 Ndo Pita chhu titini na, "A nji'i mbo pi na pogo khu pa'a ndo nji'i ndāa gho."

Nguon yugu ghao wu'ó nchhu pi ta'a nnu gho.

Jisho luon Minnwi Geshemani

(Matio 26:36-46; Luka 22:39-46)

* 14:27 14:27 Shakaria 3:17.

³² Pugu ghōi nō li'i chōi pi mēin ni Geshemani. Jishō chhu ni ghan younjin pi ŋa, **"Pēi chōcho hein nō ha'an nduon Minnwi ne."** ³³ A lōgo Pita, Jein ni Jouŋ pugu pugu ghōi. Ghaghana pugu pa yu'ō njū'ō shwī'i mbij yu. ³⁴ A chhu ni pugu ŋa, **"Njū'ō a ya mbē'i ti minthe ŋka kukhu. Pēi kina hein njra nu."**

³⁵ Nchōnō non yi ŋgōi shigei shhi, nshāon ni puŋ yi shhe nduon Minnwi ŋa a nji'ē, ndii ŋgō'i gho togo vi. ³⁶ Nchhu ŋa, **"Baba, Tāa a, ŋguon nnu yī'ē mbho gho. Pi'i ndua ŋgō'i yei ki ndō nnu. Ndo ti ki'i a pō pi nō ha'an ntā'a nu ne, a pō nō ha'an o tā'a nu ŋa a pō ne."**

³⁷ Nthō njōi vugu pugu lle nu, a chhu ni Pita ŋa, **"Shemu, o lelle? A nthe pa'a o lo nchho tothi nō ta'a awa?"** ³⁸ Pēi chho tothi nduon Minnwi nne ŋa ki'i pēi gū mon mōon nu. **Jijwe yēi khwā nu ndo freinon yēi pou ghrī."**

³⁹ Mbini ndollo ŋgōi nduon Minnwi, ŋgu'ō mbi'i pi nnu ye ŋa a ŋkwo luon ne. ⁴⁰ A gha mbini ŋkamu'on njōi vugu pugu lle nu, nthe ŋa lōgo ni ndinaon ligi pugu, pa'a pugu lo nji nnu ŋa minthe pugu khwē gho ne.

⁴¹ A gha mbini nthō ndii gho nō trei ŋge, nchhu ni pugu ŋa, **"Pēi wu'ō nthō ndhe nu mfere non yēi? A kā'ō, ndii gho kā'ō ne. Pi fini Muun Ŋonmishua lien mbho pa ghan phi."** ⁴² Pēi lollo pia ghōi. Pēi lii njōi, ŋon ŋa a fini a ne pō nein!"

Pi wēin Jishō

(Matio 26:47-56; Luka 22:47-53; Jouŋ 18:3-12)

⁴³ Wu'ō chomilaon gho, nō ha'an a ni ŋgu'ō nchrā nu ne, Judashi, mbo ta'a ŋon shina paanchro gho tho pugu pa yū ŋgwa, pugu tuo kafa pugu pa wrēi llo mbho pa thishi ghan fe'ingien, pugu pa ghan ye'i gī Mushi pugu pa pichēi thishi. ⁴⁴ Ŋon ŋa a ni mfini vi ne ni ŋkwo fe li ni pugu, nchhu nu ŋa, **"Ŋon ŋa nshi mban vi ne, ju. Pēi wēin vi, ŋkē'i vi ŋgōi ni ju."**

⁴⁵ Judashi ni ŋga nthō nchōin, ŋku'ō mbara vi wu'ō ndii gho, nchhu ŋa, **"Masha!"** Mban vi. ⁴⁶ Nenne pugu wēin Jishō, nshin vi ŋgōi ni ju. ⁴⁷ Ndo yichēi ta'a ŋon ŋa a ni nthi fo ne shua kafa yi, nchhwi muun fā'a taatho pa thishi ghan fe'ingien nō gho, nche tēnō yi.

⁴⁸ Jishō chhu ni pugu ŋa, **"Mbo pi ŋgina minwi ŋa pēi tho nu ŋgwēin ni pa kafa pugu pa wrēi?"** ⁴⁹ Pa lelle pia ghā ŋgu'ō mbo Nda Minnwi, nje'i nu, ndo pa'a pēi lo ŋgwēin a. **Ndo nnu pei lōgo li'i nō chwē nu chrā Minnwi thi nō ha'an a ni nchhu ne."**

⁵⁰ Ndo pa ghan younjin pi kwien ghao ntei. ⁵¹ Muun chōi pōro njōu njin yi ki lo mā'an sheshe yaon ŋkien mbho ndhwī ŋa a ni ŋgwara mbij yu, pugu wēin vi. ⁵² A shrāo mbho ndhwī gho mien mbho pugu ntei ntontii.

Jishō shhi pa kún

(Matio 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Jouŋ 18:13-14,19-24)

⁵³ Pi lōgo Jishō ŋgōi nō shhi taathō pa thishi ghan fe'ingien. Ŋguon pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi ni pa ghan ye'i gī Mushi kiri. ⁵⁴ Pita ni njōu njin yi mbo fie hini, nii mon yina taathō pa thishi ghan fe'ingien. Nchho pugu pa ghan kē'i li'i nthō njigō mōonon.

⁵⁵ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ŋguon pa kún ghao tho ntā'a tho nnu ha'an minthe pugu wēin Jishō nō nne ŋa minthe pugu jwi vi, ndo pa'a ndo mfā'o. ⁵⁶ Nthe ŋa ntou pa ŋgwa ni nthō nchhu pa nnu mbe tho yu. Ndo pa nnu pighō ŋa pugu ni nchhu ne taon pi nduonduon. ⁵⁷ Pichēi ŋgwa

lollo nde'i ngien yei tho yu, nchhu nu na, ⁵⁸ "Pigi ni nja'o a chhu na, 'Nshi nshā'a Nda Minnwi yei na pi chwīe pi ni mbho ne, ndōgo trei llé nkrao yi nduon, ki lo mbo yi krao ni mbho.'" ⁵⁹ Ndo nji'i nthe pi no yei nnu, pa'a nchò yugu lo mbo ta'a yi.

⁶⁰ Taatho pa thishi ghan fe'ingien lollo ntithi shhi mbie Jisho na, "O lo nkhwē nnu pei na ngwa pei chhu nthe gho ne?" ⁶¹ Jisho wu'ò ndere pi lan ki lo nchrā kan ta'a nnu. Taatho pa thishi ghan fe'ingien gho pini mbie vi na, "A gò mbo Ju na Minnwi Chu'ò Ntaon no Nkwe ne, mbo Muun Njon na pigi ghā nga'o ne?"

⁶² Jisho chhu na, "**MI JU! Pèi shhi njèi Muun Njonmishua pi chørè vi ngei mbho jì Njon na a Fā'ò Nguon Ghri ne, a tho nu pugu pa lùlun po.**"

⁶³ Taatho pa thishi ghan fe'ingien shāa ndhwī yi nchhu na, "Pia nu'un ntā'a pa minkwentie nchwīe kha no?" ⁶⁴ Pèi ya'ò chrà nchi'əshə yei. Nthi mēi pò pi na?" Pugu kwa'a nchhu na, "A ngusha'a, mbie na pi jwi vi."

⁶⁵ Pichèi jē thu nu thwe mbin yu, mbuon ligi yi nchwi vi, nchhu nu na, "Tha na a chhwi gò nchhwi gho." Pa ghan kē'i li'i lōgo vi nchrēi lri tho yu.

Pita lāa Jisho

(Matio 26:69-75; Luka 22:56-62; Joun 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Pita ni ngu'ò mbo mbembien mon yina. Yichèi ta'a muun fā'a, mbo mingwe mbo muun fā'a taatho pa thishi ghan fe'ingien tho, ⁶⁷ njèi Pita tho njigo mōnon. Mbē'i Pita nchhu na, "Gogo nkaa gho ni mbo pèi Jisho llo Nashare."

⁶⁸ Ndo a lāa, nchhu nu na, "Ndo nji, ndo pa'a tho a lo nshie ni nnu na o chhu nu ne." Ndo Pita gho lollo ngōi nkuon shendaon na a taon chonka'a a ne. Wu'ò ndii gho minkə'i khwē†.

⁶⁹ Muun fā'a gho pini njèi vi njē chhu nu ni ngwa pè na pugu ni nthi fo ne na, "Njon vei ta'a njon vugu." ⁷⁰ Ndo a pini nu'un ndāa nkamu'on.

A gha ndara shigei, ngwa pigho na pugu ni nthi fo ne jē chhu nu ni Pita na, "Shishini, o ta'a njon vugu. O njon Galili."

⁷¹ A jē chōno nu non yi nshwēi nu na, "Ndo nji njon vei na pèi chrā nu nthe vi ne." ⁷² Wu'ò ndii gho, minkə'i pini nu'un nkhwē. Pita kwin nkwan no ha'an Jisho ni nchhu gho na, "**Nkaon minkə'i ma nkhwē ni paa nge, o shi ndāa a ni trei nge.**" Pita wēin non yi kie nsha'a ni kōi.

15

Jisho thi shā'a shhi Paile

(Matio 27:1-2,11-14; Luka 23:1-5; Joun 18:28-38)

¹ A ni nga mbo nkien ni tutu'u, pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichèi thishi pugu pa ghan ye'i gi Mushi ni nguon pa kún ghao paon mbini. Nkrao Jisho ndōgo vi ngōi ncha'a vi mfe ni Paile.

² Paile pie vi na, "O fūon pa Juu?"

A khwē gho na, "**A ha'an o chhu ne.**"

³ Pa thishi ghan fe'ingien tigi ntou pa nnu tho yu. ⁴ Paile pini mbie vi na, "O lo nji'i mfā'ò khwē no fe nu? Lii njèi fi'i pa nnu na pugu chhu nthe gho ne." ⁵ Ndo pa'a Jisho lo nu'un nkhwē sheshe nnu, nne Paile ghrāo.

† 14:68 14:68 Minkə'i khwē lo nji'i mbo mon pichèi Nwa'anli Minnwi ndunu.

Pi fe njó gu ni Jisho

(Matio 27:15-26; Luka 23:13-25; Jouy 18:39–19:16)

⁶ A gha mbó llé Ji Lli Nji'a, Paile chu'ó ta'a ngan chéin ja ngwa pie gho ne. ⁷ Non chéi ni mbó mon chéin shina pa ghan tinitho pe ja pugu ni njwi non ndii ja minduonduon ni ngū mon la'a ne, ligi yi pō Baraba. ⁸ Pa yú ngwa pigho ghēi mbara Paile, mbie vi ja a chwīe nō ha'an a gha mbigi nchwīe ne ni pugu.

⁹ A khwē ni pugu ja, "Pēi tā'a nu ja nchu'ó 'Fūon pa Juu' mfe ni pēi?" ¹⁰ Nthe ja a ni nji ja pa thishi ghan fe'ingien ni ngwēin vi ntho mfe gho ntho pi kighi'ə. ¹¹ Ndo pa thishi ghan fe'ingien kōon yú ngwa pigho ja pugu pie ja Paile chu'ó pi Baraba. ¹² Paile pini nchhu ja, "Ti mi shi mbó pi nein ni non ja pēi mēin vi ni Fūon pa Juu ne?"

¹³ Pugu pa'ó ngōu ni nji ja, "Kwīn vi nkuon wá'a!"

¹⁴ Paile pie ja, "Nthe kho? Nnu pipi ja a chwīe ne pō pi kho?"

Ndo pugu pini mba'ó ngōu mbigi ngōi shhi, "Kwīn vi nkuon wá'a!"

¹⁵ Nne Paile tā'a nu nchwīe ja túa yú ngwa pigho pwa, nchu'ó Baraba mfe ni pugu, nga nkwo wie Jisho, ncha'a vi mfe ja pi kwīn vi nkuon wá'a.

Pi mā'an Jisho ni kwèin

(Matio 27:27-31; Jouy 19:2-3)

¹⁶ Pa shooge lōgo Jisho nii nō mon yina ntu'ó ngan sha'a ngwa, mēin nguon kwīe ntigao nkii shooge ghao li'i mu'on. ¹⁷ Pugu mā'an piri mbin yu, mba'a nkīe ni pa michwe'ichwē'i shhō tho yu. ¹⁸ Pugu jē ntho ngino vi, nchhu nu ja, "Nduunya! Ma Fūon pa Juu!" ¹⁹ Ntho nkwa'a tho yi ni muon thi, ntho nthu thwe mbin yu, nkwi kwēre yugu nga'ó vi. ²⁰ Pugu ni nga nkwo mā'an vi ni kwèin ti mī'en, nshrāo piri gho mbin yu, mā'an ji ndhwī mbin yu, ngōi ni ju li'i kwīn nkuon wá'a.

Pi kwīn Jisho nkuon wá'a

(Matio 27:32-44; Luka 23:26-43; Jouy 19:17-27)

²¹ Pugu ni non chéi ja ligi ni mbó Shemu llo Shirin ja tien wá'a yi. Non gho ni mbó tǎa Aleshanda pugu Rufushi, ja a ni nii nu mon tri la'a llo mon ngunu. ²² Pugu lōgo Jisho ngōi li'i ha'an pi mēin ja Gogota. Njin yi pō ja, "Li'i Kwéi Tho." ²³ Pugu fe là'o gho ja pi nyāan ni yichéi fhō yú'ó pi mēin ni mēo, ndo a lāa ki lo nnu. ²⁴ Pugu kwīn vi nkuon wá'a, ngrā ndhwī yi shina pugu, mā'an yon nō pe'i, nō yōi nu ja sheshenon vugu shi nji pi yōi pra ndhwī yi.

²⁵ A ni mbó ndipu'u minaon ni tutu'u ja pugu ni nkwin vi nkuon wá'a.

²⁶ Pi nā'an nnu ja pugu ni ngwēin vi nō nkwin vi nkuon wá'a ne ja, "Fūon pa Juu." ²⁷ Pi kwīn vi pugu pa paa ngina. Ta'a yi ngei mbho ji, ta'a yi ngei mbho nkwe. ²⁸ [Nenne chrā Minnwi ye ja pi ni nā'an ja pi ni shia vi shina ghan chwīe phi ne ni ndōgo li'i].*

²⁹ Ngwa pe ja pugu ni ntogo nu ne ni ntho ngwēi vi, nchi'i tho yugu, nchhu nu ja, "Hoho! O ni ntā'a nu shā'a Nda Minnwi mbini nkrao mon trei llé. ³⁰ Kwe ne non yō nshwi'i nkuon wá'a pia."

³¹ Wu'ó nenne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i gí Mushi mā'an vi ni kwèin shina pugu ni non yugu nchhu ja, "A ni nkwe ngwa nduon, ndo minthe pa'a a lo nkwe non yi. ³² Ju ja Minnwi Chu'ó Ntaon nō Nkwe,

* 15:28 15:28 Ishaya 53:12.

mbɔ Fùonj ɲgwa Ishrae, shwi'i nɛ ɲkuonj wá'a, nne ɲa minthe pigi yɛi mbinj vi." ɲgwa pɛ ɲa pi ni ɲkwɪnj vugu pugu ka'a nɛ mā'anj vi ni kwɛɪnj ɲkaa pugu.

Gu Jishɔ

(Matio 27:45-56; Luka 23:44-49; Jouj 19:28-30)

³³ A ni ɲga mbɔ monj ntunj minaonj, ɲijnɲijnj gū monj ɲguonj la'a ghao ti ɲgɔi nchɛɪnj monj trei minaonj ni naonchi. ³⁴ A gha mbɔ monj trei minaonj gho, Jishɔ chhu ɲkien ni ɲji ɲa, "Eloi, Eloi, lema shabatani?" ɲijnj yi pɔ ɲa, "Minnwi a, Minnwi a, ɔ mī'anj a ɲa?"

³⁵ Pichɛi ɲgwa ɲa pugu ni nthi fɔ nɛ gha ɲa'o nnu gho nchhu ɲa, "Lii ɲjɛi, a chho mɛɪnj pi Elaija." ³⁶ Yichɛi ɲonj tei ɲgɔi ni'inj kusha monj lá'o chɛchigɛi, nchwɛ'i tho muunj thi, mfe gho ɲa a nnu, nchhu nu ɲa, "Pɛi tithi pia yɛi ɲa Elaija shi nthɔ nshwi'i vi shhe!"

³⁷ Jishɔ pa'o ɲgòu ndɔ ɲkhu. ³⁸ Ndhwí kɪ'i lí'i Nda Minnwi shāa ntaonj yi paa, llo tɔthi nshwi'i mfe shhe. ³⁹ Nthishi pa ta'a ɲkɪi shooge ɲa a ni nthi fɔ nthɔ mbɛ'i vi nɛ, gha ɲjɛi ɲa yɛi ɲkwanj ha'anj a khu nɛ, nchhu ɲa, "Shishini, ɲonj vei ni mbɔ Muunj Minnwi!"

⁴⁰ Pichɛi piŋge ni nthi hini ɲji'ɛ mbɛ'i nu. Shina piŋge pigho ni mbɔ Meri Madalinj pugu Meri múnj Jɛɪnj mikɛ'i pugu Josheshi, ni Shalome. ⁴¹ Ndiɪ ɲa a ni mbɔ Galili nɛ, pugu yòu ɲijnj yi ɲgɛɛɛ vi. Ntou pa piŋge nduonj ɲa pugu pa Jishɔ ni ɲku'ɔ Jerushaleɪnj ka'a ni mbɔ fɔ.

Pa taannu Jishɔ twei vi

(Matio 27:57-61; Luka 23:50-56; Jouj 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Fanaonj ni ɲkwo tho nu, yichɛi ɲonj ligi yi pɔ Joshe llo Arimatia chɛɪnj. A ni mbɔ ɲkien ɲonj nda pa kúnj, ni nthɔ ɲjwɛɛ Sha'afuonj Minnwi ɲa a tho. A ni mbɔ llé piri nu nonj (mbɔ llé ɲa a fɛ ni llé Ji pa Juu nɛ). Joshe wɛɪnj ɲjù'ɔ yi, ɲgɔi shhi Paile nduonj khu Jishɔ mbho yu. ⁴⁴ Paile ni ɲgrāo nɔ ya'o nu ɲa Jishɔ kwo khu. Mɛɪnj nthishi pa ta'a ɲkɪi shooge mbie vi ɲa Jishɔ kwo khu. ⁴⁵ A ni ɲga ɲa'o mbho nthishi pa ta'a ɲkɪi shooge gho ɲa a kwo khu, mfe khu yi ni Joshe. ⁴⁶ Joshe yuonj mbho ndhwí fhu, nshwi'i khu Jishɔ shhe, ndinj vi monj ndhwí fhu gho, ni'inj monj fúnj ɲa pi fi'i monj ɲgù'ɔ nɛ. ɲkɛnɛ ɲgù'ɔ nchri chofunj gho nɔ. ⁴⁷ Meri Madalinj, ni Meri múnj Josheshi yɛi lí'i ɲa pi ni ntwei vi nɛ.

16

Jishɔ pini nu'unj ɲku'ɔ

(Matio 28:1-8; Luka 24:1-12; Jouj 20:1-10)

¹ Llé Ji ni ɲga ntɔgɔ, Meri Madalinj pugu Meri muunj Jɛɪnj ni Shalome yuonj pa wru laminda, nɔ ghɛi nu nshá'o mbinj Jishɔ. ² A gha mbɔ ɲkien ni muunj tutu'u ndiɪ ɲa minaonj ni ɲkwo sha'a monj fùonj llembhi, mbɔ Shonde, pugu ghɛi chofunj Jishɔ. ³ Pugu chhu nu ni nonj pugu ɲa, "A shi ɲkɛnɛ gɔ ɲgù'ɔ mbi'i chofunj mfe ni pia?" ⁴ ɲga ndiɪ nu nɛ, ɲjɛi pi kwo ɲkɛnɛ ɲgù'ɔ gho. A ni mbɔ ɲkien mme ɲgù'ɔ.

⁵ Pugu gha nii monj fúnj gho, ɲjɛi yichɛi ma'anj mikhwa chho fɔ ɲgei mbho ji, mā'anj shalaoj fhu, pugu ghrāo. ⁶ A chhu ni pugu ɲa, "Kí'i pɛi nu'unj ɲgrāo, pɛi tā'a pi Jishɔ llo Nashare ɲa pi ni ɲkwɪnj vi ɲkuonj wá'a nɛ. A kwo ku'ɔ, a lo ɲjɪ'i mbɔ heɪnj. Lii ɲjɛi, yɛi lí'i yɛ ɲa pi ni nū'onj vi nɛ.

⁷ Ndo pəi ghəi nchhu ni ghan younjij pi, pugu pa Pita ŋa, ‘A ghəi nu nē shhi pəi moŋ Galili. Pəi shi njəi vi fə, wu’o nə ha’anj a ni nshwei vəi nē.’”

⁸ Tho yugu ni fiŋ, pugu wrū nu nthe pəgə gu, ntaoŋ moŋ fūŋ ghə nte. Pugu shini ndo nchhu kaŋ ta’a nnu ni sheshəŋoŋ nthe ŋa pəgə gu ni ŋgwəiŋ vugu.

[Pichəi pa fūoŋ ndunu Ŋwa’anli Minnwi lleshhi lo nji’i mfā’o jē moŋ ghrà ndipu’u ti ŋgəi nchəiŋ nə ndugwi yi.]

Jisho nōoŋ noŋ yi ni Meri Madaliŋ
(Matio 28:9-10; Jowŋ 20:11-18)

⁹ [Ndiŋ ŋa Jisho ni ŋkwo ku’o ŋkieŋ ni muuŋ tutu’u ni Shonde nē, mfūoŋ nōoŋ noŋ yi pi ni Meri Madaliŋ, mbə mingwe ye ŋa a ni mfū’u khwachəi miŋweiŋ mbiŋ yu nē. ¹⁰ A ghəi nshwei ŋgwa pə ŋa pugu pa Jisho ni mbə nu ka’a nē, ŋa pugu ni ntho ŋkəi nu ndo njūa nu nē. ¹¹ Pugu ni ŋga nja’o ŋa Jisho yi maŋ, Meri Madaliŋ ghə kwo yəi vi nē, pa’a ndo mbiŋ.]

Jisho nōoŋ noŋ yi ni paa ghan younjij pi
(Luka 24:13-35)

¹² Pa nnu pei ni ŋga ntəgə, Jisho nōoŋ noŋ yi moŋ shəndaŋ nduoŋ ni paa ghan younjij pi ndiŋ ŋa pugu ni mbə shəndaŋ ŋgəi nu moŋ la’a nē. ¹³ Pugu piŋi nchhu ni pichəi, ndo pa’a pugu lo mbiŋ nnu ŋa pugu ni nchhu nē.

Jisho nōoŋ noŋ yi ni ta’anchro ghan ntaoŋ pi
(Matio 28:16-20; Luka 24:36-49; Jowŋ 20:19-23; Fā’a 1:6-8)

¹⁴ Pa nnu pei gha ntəgə, Jisho nōoŋ noŋ yi ni ta’anchro ghan ntaoŋ pi ndiŋ ŋa pugu ni nji maŋ nē, mbīga vugu nthe pou piŋ yugu pugu pa tənitho nə piŋ nu nnu ŋa ŋgwa pə ŋa pugu yəi vi a pə yi maŋ chhu nē.

¹⁵ A chhu ni pugu ŋa, “Pəi ghəi moŋ ŋguoŋ mbhi ghao, nchiŋ ŋkəi pwa pisha’akho ni ŋguoŋ ŋgwamishua ghao. ¹⁶ Sheshəŋoŋ ŋa a piŋ ndo ŋkwe ŋkhi nē shi ndūgu. Ndo sheshəŋoŋ ŋa a lo mbiŋ nē shi mfā’o njə nə ŋgusha’a. ¹⁷ Pa li pei shi njōu njiŋ ŋgwa pə ŋa pugu piŋ nē. Ni ligi a pugu shi mfū’u pa miŋweiŋ, nchrā moŋ pa chrà fhi.* ¹⁸ Pugu shi ŋgwəiŋ pa mitwe’i, ti pūgu nnu sheshe nji’i, pa’a kà’a lo ŋkēe vugu. Pugu shi nū’oŋ mbho yugu ŋkuoŋ pa ghan ghəi, noŋ yugu təgə.”

¹⁹ Nenne Jisho Taatho ni ŋga mī’əŋ chrā nu ni pugu, pi ləgə vi ŋku’o nə pə, nchəre ŋgei mbho Minnwi yi ji. ²⁰ Pugu taoŋ chhu chrà Minnwi ŋguoŋ li’i, Taatho fā’a pugu pugu nōoŋ ŋa chrà ŋa pugu chhu nu nē yi shini ntəgə pi ŋkuoŋ pa li.]

* 16:17 16:17 A nthe njiŋ chrà yei piŋi mbə ŋa Pa liŋ fhi.

Pwa Pisha'akho ñkwanj ha'anj

Luka
fī'i nē

Kāonj nu pa tho nu

Pwa pisha'akho ñkwanj ha'anj Luka fī'i nē nōonj Jisho no ñkwe Ishrae ña Minnwi ni ñkā'a nē, pugu pa ña a ju mbo ñkwe ñguonj ñgwa. Luka nā'anj ña a ni nchu'ó Jijwe Minnwi nchu'ó Jisho ña a chíi pwa pisha'akho ni pa ghanj pou. Luka fī'i ñkwanj Jisho fá'o njù'ó mbinj ñguonj ñkwanj ñgwa ña pugu fá'o ñguonj nthwe chà nē.

Luka nā'anj ntou pa nnu ña a fe pwanju'ó. Fūonj yi pō monj njē yi ña a fī'i ñkwanj ha'anj tho nu Jisho ni mbo nē, mbini mbo monj ndugwi yi li'i ha'anj Jisho ku'ó pō nē. Luka pini nu'uj nā'anj ñkwanj ha'anj ñgwa ni nchho mbinj Jisho ndo ñku'ó nu monj pinj yugu ndii ña Jisho ni ñkwo ku'ó pō nē monj Njwa'anli Fà'a Ghanj Ntaonj Jisho.

Nnu ña a chwīe Luka nā'anj njwa'anli yei nē

¹ Ndo ha'anj ntou ñgwa pa'ó no nā'anj nu pa nnu pē ña a lōgo li'i shina pia nē, ² wu'ó ñkwanj ha'anj pia nu'uj nja'ó mbho ñgwa ha'anj pugu ni mbo no njē yi, njəi mbini nu'uj nchii chrà Minnwi, ³ nthē ña ñkwo ya ntou ñguonj pa nnu shishi'i ñkwanj ha'anj a ki kie llo no njē yi nē, a pwa ña nā'anj nnu pigho mfe ve ñkwanj ha'anj a ki ya ntogo nē, ma Tiofilu ñon ndiej, ⁴ nenne ña mimfe ó ya nji shishi'i pa nnu ha'anj pi shwei gho no nē.

Pi chíi nnu phi Jounj Nganj Fe Nkhi

⁵ A ni mbo tho Heró, mbo fūonj Judia, yichəi ñganj fe'ingienj Minnwi ni mbo fo, ligi yi pō Shakaria. A ni ndho monj ghrà ghanj fe'ingienj Minnwi, llo monj ndaanonj Abija. A ni mfā'ó ñgwe vi llo monj ñgwreijonj Eronj*, ligi yi ni mbo Elishabe. ⁶ Ñguonj vugu ni mbo ñgwa ndindi shhi Minnwi, ntho nū'oj ñguonj kina pugu pa gí Taatho ndo ki lo mfā'ó ntəi. ⁷ Ndo pa'a pugu lo nji'i fá'ó muunj, nthē ña Elishabe ni mbo pi ñkhwē, ndo pugu ni ñkwo ya ndunu.

⁸ A ni ñga mbo llé chəi, a pō ndii ghrà pa Shakaria no fá'a nu no ghanj fe'ingienj Minnwi, Shakaria fē'i nu, ⁹ ñkwanj ha'anj nū'oj ghanj fe'ingienj Nda Minnwi ni mbo nē, pugu mā'anj yaonj no yəi nu ñonj ña Minnwi chu'ó ña a tūonj *léi nē. A gū mbinj yu ña a nii ju Nda Minnwi li'i tūonj yichəi ñkwanj léi no gha'ó nu Minnwi. ¹⁰ Ntou ñgwa ni mbo mbhi nchho nduonj Minnwi monj ndii gho ña pi ni ntho ntūonj léi nē.

¹¹ Ñganj ntaonj Taatho nōonj nonj yi yəi yu, nthi ngei mbho ji li'i fe'ingienj ña pi ni ntūonj léi nē. ¹² Shakaria ni ñga njəi vi, njù'ó yi taonj, pogo gu wēij vi. ¹³ Ndo ñganj ntaonj gho chhu ña, "Ki'i mfā'ó pogo gu, ma Shakaria. Minnwi ya'ó luonj yo. Elishabe ñgwe gho shi mbhi muunj mimbia ó chhó ligi yi ni Jounj. ¹⁴ Muunj vei shi mbo pwanju'ó ni pwatua ve, ntou ñgwa pini mfā'ó pwanju'ó ña pi phi vi. ¹⁵ A shi mbo mmeijonj shhi Taatho. Ki'i a ma nnu lá'ó ki sheshe lá'ó titini. A shi ndinaonj ni Jijwe Minnwi llo ndii ña a pō monj punj nē. ¹⁶ A shi nchwīe ntou puonj Ishrae pini mbara Taatho

* 1:5 Eronj ni ngu'ó mbo pi ñganj fe'ingienj Minnwi ñkaa yu.

vugu, mbo Minnwi. ¹⁷ A shi ngōi ju nō likien Taathō mon jijwe pugu pa ghrī nō yi njēli'i Minnwi mbo Elaija, nō chīni nu njū'ō pa taa pugu pa yi puon, nkara pa ntinitho pugu kwēi nkūon mbha shietho ngwa ndindi nenne nō nchwīe nu ngwa ŋa pugu piri non yugu ni Taathō."

¹⁸ Shakaria pie ni ngan ntaon gho ŋa, "Mi shi nkīe pi nein mfā'ō tininju'ō ni nnu pei ŋa nkwo lulunu ngā'a, ngwe a kwo lulunu nkāa yu ne?"

¹⁹ Ngan ntaon gho khwē gho ŋa, "Mi Gabreya. Nthi shhi Minnwi, ŋa a taon a ŋa nchrā ve ndō nshwei gho ni pwa pisha'akho yei. ²⁰ Lii njēi, nthē ŋa ɔ lō nji'i mbin chra a ne, ɔ shi ngū fhincho ti ngōi nchōin llē ye ŋa nnu pei shi ndōgō li'i ne."

²¹ Pa ngwa ni nchho njwēre Shakaria, ntho ngrāo nu nkwan nō ha'an a yiyiri Nda Minnwi ne. ²² A gha ntaon mfihi, pugu yēi ki'e ŋa a yēi pi nnu Nda Minnwi, a tho nōon nnu pi ni mbho nkina mbo fhincho.

²³ Ndi ŋa ndii fā'a yi Nda Minnwi ni mme ne, a pīni la'a. ²⁴ Pa llē gha ntōgō, Elishabe ngwe vi shūu, ndōin non yi nō tien nāon, nchhu nu ŋa, ²⁵ "Yei nnu ŋa Taathō fā'a mbin mu, Taathō līi a ni pwapun nō pi'i nu lritho mbin mu shina ngwamishua."

Pi chīi nnu phi jisho

²⁶ A ni ŋa mbo ndii ŋa Elishabe ni nkwo shūu nō ntigao nāon ne, Minnwi taon ngan ntaon vi, mbo Gabreya, ŋa a ghōi Nashare, mbo yichēi li'i Galili, ²⁷ njēi muun mingwe chēi, ligi yi pō Meri, ŋa a shi ya'a ji mimbia ne. Pi ni nōon vi ni Joshe nō ngwe vi. Joshe ni mbo non llo mon ndaonon fūon Devi. ²⁸ Ngan ntaon gho ghōi nchhu ni Meri gho ŋa, "Nchrā ve, ma mbrōtho mingwe, Taathō pō pēi yu ka'a!"

²⁹ Meri fā'ō fintho, mbin ngrāo ŋa yei pō pi yēi nkwan chrā nu nein. ³⁰ Ngan ntaon gho chhu gho ŋa, "Kī'i mfā'ō pōgō gu, ma Meri, Minnwi lōgō nthi mi nō nōon nu pwapun ve. ³¹ Lii njēi, ɔ shi nshūu mbhi muun mimbia nchhō ligi yi ni jisho. ³² A shi mbo nkien mmeonon ndien, pi mēin vi ni Muun Minnwi ŋa a Chaapifūon ne. Minnwi Taathō shi nchēre vi nkūon faan taa vi, mbo Devi. ³³ A shi nsha'a ngwreionon Jakō nō ngūon ndii, mba'a ndugwi Sha'afūon yi ma nji'i mbo."

³⁴ Meri pie ngan ntaon gho ŋa, "Mimfe a kie pi nein mbo nne, ŋa ndō naa nji mimbia ne?"

³⁵ Ngan ntaon khwē gho ŋa, "Jijwe Minnwi shi nshwi'i mbin gho. Nji ju ŋa a Chaapifūon ne kuru gho. Nthē yie gho, muun ŋa ɔ shi mbhi ne, shi mbo yi taonon. Pi mēin vi ŋa Muun Minnwi. ³⁶ Lii njēi, ndin gho Elishabe pō ni shūu muun mimbia nkāa yu nō ntigao nāon mon ndilunu, mbo ju ŋa pi ni mēin vi ni nkhwē ne. ³⁷ Nthē ŋa yichēi nnu shi'a ngā'a Minnwi."

³⁸ Meri chhu ŋa, "Mbo nein, mbo muun fā'a Taathō, a pō vōi nkwan ha'an ɔ chhu ne." Nenne ngan ntaon gho ghōi ni vhi.

Meri kra Elishabe

³⁹ A gha nda'a shigēi llē, Meri lōlo nkōnō ngōi mon yichēi la'ataon mon Juda, la'ataon ntou mbra. ⁴⁰ A ghōi nii nda Shakaria nchrā ni Elishabe. ⁴¹ Elishabe ni ŋa nja'ō chrā Meri, muun nāna ni nji mon pun yu. Elishabe ni ndinaon ni Jijwe Minnwi, ⁴² nenne nchhu ni nji ŋa, "ɔ mbrōtho shina ngūon pinje ghao, ndō mbrōtho pō muun ŋa ɔ shi mbhi ne! ⁴³ Mi pō pi gō, ŋa yei nkwan nnu chwīe a, ŋa mūun Taathō a tho nkra a? ⁴⁴ Nthē ŋa

ndii ña mi ni ñja'ò ɔ chrā vœi ne, muun ña a pò puñ mu ne ñāna ni ñji nthe pwatua. ⁴⁵ Mbɔɔ pò ve nthe ña ɔ piñ nnu ña Taathò chhu ve ne!"

Ñkhĩ Meri nɔ gha'ò nu Minnwi

⁴⁶ Meri khwē ña,

"Nchhu ni ñguon ñjù'ò a ña ndigha'ò pò ni Taathò.

⁴⁷ Mbini mfā'ò pwanju'ò nthe Minnwi mbɔ ñkwe a,

⁴⁸ nthe ña a kwĩn muun fā'a yi, yi juju.

Lii ñjœi, llo ndwe ñgœi nu shhĩ ñguon ñgwreĩngwa shi mēĩn a ni mbròthò.

⁴⁹ Nthe ña ju ña a tini ñga'a ne,

chwie pa memme nnu vœi, ligi yi pò Ñon Ki Fhi Yi.

⁵⁰ Llo ñkuon ñgwreĩnon ñshwi'i ñkuon ñgwreĩnon,
a ñoon kwoshini ni ñgwa pe ña pugu pɔgɔ vi ne.

⁵¹ A chwie pa nnu titini ni mbhò mi,
ñshāan pa ghan ntita'ò mon pa kwā'a nu muun.

⁵² A shwi'i pa memme fūon llo ñkuon faan yugu,
ñkārə pa ñgwa pe ña yugu lo mbɔ ne tothi.

⁵³ A ni'ĩn pa ghan ñji ni pa maon shi'i,
ñjōu pa ghan fā'ò pugu ghœi ni mbhò yó.

⁵⁴ A ghēre muun fā'a vi mbɔ Ishrae,
nthò ñkwĩn pi kwoshini yi,

⁵⁵ ñkwan ha'an a ni ñkā'a ni pa taa pia,
ni Abrahan pugu pa mbhē ñon yi nɔ ñguon ndii ghao ne."

⁵⁶ Meri chhò pugu Elishabe nɔ trei nāon, maa mbini ki'ε la'a yu.

Pi phi Joun Ngan Fe Ñkhĩ

⁵⁷ Ndiĩ phi Elishabe ni ñga ñkā'ò, a phi muun mimbia. ⁵⁸ Pa taakuo pi pugu pa ndaonon yi ni ña ñja'ò fi'i ntou kwoshini ña Taathò ñoon ni Elishabe ne, pugu pugu fā'ò pwanju'ò.

⁵⁹ Fūon llembi ni ñga ñkā'ò, pi thò li'i ni'ĩn vi ñgunu mbrœi, ntā'a nu nchhò ligi yi ni Shakaria, mbɔ ligi taa vi. ⁶⁰ Mūun vi lāa, nchhu ña, "Pi fā'ò nɔ mēĩn nu vi pi ña Joun."

⁶¹ Ndo pugu chhu ghò ña, "Yichœi ndaonon yɔ lo mbɔ fɔ ña pi mēĩn vi ni ligi yi ne." ⁶² Nenne, pugu ñoon ni mbhò nɔ pie nu taa vi ni ligi ña a khwā ña muun ghò fā'ò ne. ⁶³ Shakaria chhu pi thò ni yaon nā'an yaon, a nā'an ñkuon ghò ña, "Ligi yi Joun." Nnu ghò ghrāo vugu. ⁶⁴ Wu'ò ndii ghò, nchò Shakaria chu'ò, liñ yi kigœi, a chrā, njē gha'ò nu Minnwi.

⁶⁵ Pɔgɔ gu wēĩn pa taakuo pugu. Shaanɔ nnu pei nyien mon ñguon la'ataon mon ñguon Judia, mbɔ la'ataon mbra. ⁶⁶ Sheshenon ña a ni ñja'ò nnu yei ne ywɛre mon ñjù'ò yu, nchhu nu ña, "Muun vei ma mbɔ pi ñkwan khò? Nthe ña mbhò Taathò ni ñja mbɔ mbĩn yu."

Ñkhĩ Shakaria nɔ gha'ò nu Minnwi

⁶⁷ Shakaria taa Joun ni ndinaon ni Jijwe Minnwi, nenne nchhu nnu ña Minnwi ñoon ghò ne:

⁶⁸ "Gha'ò Taathò mbɔ Minnwi Ishrae,
nthe ña a kra ñgwa pi nɔ ñja'andi'i yugu,

⁶⁹ Mfe titini Ñkwe ni pia

llo mon nda Devi muun fā'a vi.

⁷⁰ Wu'ò ndò ha'an a ni mfe kà'a yi

- ni pa njæli'i pi pi taonjaon llo lleshhi ña pugu chii ni ñgwa,
⁷¹ ña pia shi ndũgu mbho pa mimbina pia pugu pa ñguon
 pa ñgwa ha'an pugu pina via ne.
⁷² A ni ñkã'a ña a shi nõon kwoshini ni pa tãa pia
 ndo mbini ñkwij kãna yi yi taonjaon,
⁷³ kãna ña a ni nshwrei ni tãa via Abrahan ñe.
⁷⁴ A ni ñkã'a ña a shi ñkwe via mbho pa mimbina pia,
 nenne ña mimfe pia fã'a fã'a yi ki lo mfã'o pogo gu,
⁷⁵ mon taonjaon pugu pa ndindi shhi yu mon ñguon chombhi via ghao.
⁷⁶ Ndo gò, muun a,
 o shi mbo njæli'i Minnwi ña a Chaapifuon ñe,
 nthe ña o shi ñgõi shhi Taathõ mbiri ndaon yi.
⁷⁷ O shi nshwei ñgwa pi, mbo ñgwa Juu ñkwan ha'an mimfe pugu kie
 ndũgu ñe,
 ña Minnwi shi ndi'e phi yugu.
⁷⁸ Nthe pi juu kwoshini Minnwi ni pia,
 ndii ña li'e llo tothi shi nthe mbij pia,
⁷⁹ no fe nu li'e ni ñgwa pe ña pugu chho mon ñjinjin pugu pa mili'i gu
 ñe,
 ñkẽ'i via ñgõi no shendaon ghighri."
⁸⁰ Jouñ muun gho ni ñku'o ntini mon jijwe, nda'a pi mon pa ñkũnu njó
 ti nchõin ndii ña a ni njẽ chii nu chrã Minnwi ni ñgwa Ishrae ñe.

2

Pi phi Jisho

(Matio 1:18-25)

¹ A ni ñga mbo mon pii ndii gho, Kaisha Agoshtu po fũon mon ñguon
 mbhi Roma, mfe gi ña pi na'an ligi ñguon ñgwa Roma ghao no nnu shia
 ñgwa. ² Yei ni mbo fũon na'an nu ligi no nnu shia ñgwa ndii ña Kwirinu
 ni ntho sha'a Shiria ñe. ³ Sheshenon ni mbini mon ji la'ataon no na'an nu
 ligi yi no nnu shia ñgwa gho. ⁴ Nthe ña Joshe ni mbo pi ñgwreijon fũon
 Devi ñe, a ku'o llo Nashare mon Galili, ñgõi Beteleheij mon Judia mbo
 la'ataon Devi. ⁵ A ghõi fo li'i na'an ligi yugu Meri ña pi ni nõon vi gho no
 ñgwe vi, a ni mbo ni shũu ñe.

⁶ No ha'an pugu ni mbo fo ñe, muun kãon vi. ⁷ A phi fũon muun vi, mbo
 muun mimbina, mbara vi mon ndhwí, ni'in mon ñku'o ji khí pa minji, nthe
 ña li'i shi ki lo mbo ni pugu mon nda gho ña pa ghini ghã ntho nda'a ñe.

Ghan kẽ'i minji pugu pa ghan ntaon Minnwi

⁸ Mon ñkũnu mon la'ataon gho pa ñkẽ'i minji ni mbo fo ntho ñkẽ'i pa
 minji pugu ni tu'u. ⁹ Ngan ntaon Taathõ nõon non yi shina pugu, ndigha'o
 Taathõ the ñgin vugu, pogo gu wëin vugu. ¹⁰ Ngan ntaon gho chhu ni pugu
 ña, "Ki'i põi fã'o pogo gu, ntho ni ñkãni pwa pisha'akho pwatua, mbo yi
 ñguon ñgwa ghao. ¹¹ Shi'a mon la'ataon Devi pi phi ñkwe vøi mbo Ju ña
 Minnwi Chu'o Ntaon no ñkwe, ña a Taathõ ñe. ¹² Yei shi mbo li ni põi: Põi
 shi njõi muun pi para vi mon ndhwí, a nũan mon ñku'o ji khí pa minji."
¹³ Wu'o ndii gho, yú pichõi shooge llo po wĩ'i nchõin, pugu pa yie gho jẽ
 ntho ñga'o Minnwi, nchhu nu ña:

¹⁴ "Ndigha'o po ni Minnwi ti ñgõi nchõin fie mon ndugwi po,

ghrinju'ò pò ni ngwa pè nkuon shhe ña pwapuñ Minnwi pò mbìn pugu nē."

¹⁵ Ndiì ña pa ghan ntaon pighò mien vugu mbini po nē, pa ghan kē'i minjiì pighò chhu ni non pugu ña, "Pia ghèi Beteleheìn njei nnu yei ña a lōgo li'ì Taathò chwíe pia ji nē."

¹⁶ Nne pugu kòno ngèi njei Meri ni Joshe, ni muun ghò a nūan mon nku'ò ji khí pa minjiì. ¹⁷ Pugu ni ñga njei muun vei nchii nnu ña ghan ntaon pighò ni nchhu nthe muun ghò nē. ¹⁸ Sheshenon ña a ni nja'ò nnu ghò nē ghrāo nnu ña ghan kē'i minjiì pighò ni nchhu nē. ¹⁹ Meri lēin nguon nnu pei njù'ò yu ntho njwèrè nu. ²⁰ Pa ghan kē'i minjiì pini ni vugu, ntho ñga'ò Minnwi ndò mbini ntòo vi nthe nguon nnu pè ña pugu ya'ò ndò njei wu'ò nò ha'an pi shwei vugu nē.

Pi chhò ligi muun, nōon vi mon Nda Minnwi

²¹ Fūon llembhi ni ñga nkā'ò, pi ni'in muun ghò ngunu mbrei nchhò ligi yi ni Jishò, mbo ligi ña ngan ntaon Minnwi ni mfe nkaon pi maa nshūu vi nē.

²² Ndiì ña fi'ì llembhi ña a ni mbie ña Joshe pugu Meri chwíe mbo yi taon taon nkwan ha'an ñwa'anli gí Mushi chhu nē ni nkā'ò nē*, pugu ku'ò ni Jishò Jerushalein li'ì fe vi ni Taathò. ²³ Yei ni mbo wu'ò nò ha'an pi nā'an mon gí Taathò nē, "Sheshe fūon phi ña a mimbia nē, pi nū'on vi li'ì tē'ì vi ni Taathò." ²⁴ Ndò mbini nu'un fe'ingieñ nkwan nò ha'an gí Taathò chhu nē, "mbo paa minthò ki paa puon mintu'olibun."

Nnu ña Minnwi ni nōon ni Shimion a chhu nē

²⁵ Mon ndii ghò, non chēi ni mbo Jerushalein, ligi yi pò Shimion. A ni mbo nkien non ndindì ndò mbo go Minnwi. A ni ntho njwèrè nu ña lūgu nu thò ni puon la'ataon Ishrae, Jijwe Minnwi ni mbo mbìn yu. ²⁶ Jijwe Minnwi ni nkwo nōon ghò ña mba'a a yi'ì nkhu ki lò njei Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe, ña Taathò ni nkā'a nē. ²⁷ Jijwe Taathò kōon vi ña a ghēi Nda Minnwi ndii ña Meri pugu Joshe ni ntho ni muun ghò fò nò chwíe nu nū'on mbìn yu nkwan ha'an gí ni nchhu nē. ²⁸ Shimion kwe muun ghò ntuo mbhò yu, ntòo Minnwi, nchhu nu ña,

²⁹ "Ndwe, Taathò, ò mien nu ña muun fà'a yò khu ndwe mon ghighri nkwan ha'an chrà yò chhu nē,

³⁰ nthè ña ligi a yēi non ña ò taon vi ña a thò nkwe ngwa nē,

³¹ ña ò piri vi ña nguon ngwa yēi nē,

³² mbo lí'è nò nōon nu nnu ña ò tā'a nu nē ni pa taon nduon, mbini nthò ni ndigha'ò ni ngwa pò, mbo puon Ishrae."

³³ Tāa Jishò ghò pugu mūun vi ghrāo pa nnu ña Shimion chhu nthe Jishò nē. ³⁴ Shimion fe mborò ni pugu, nchhu ni Meri mūun vi ña, "Lii njei, Minnwi chu'ò muun vei ña nthe vi, ntou ngwa shi mbhe gha ntou pi lūgu Ishrae, ndò mbo li ña mba'a pi pin nē, ³⁵ nenne nò nōon nu pa nnu ha'an ngwa pi'ì nu njù'ò pugu nē. Ndò ni gò, ò shi mfā'ò yu'ò njù'ò nò ha'an pi she njù'ò yò pi ni kafa."

Nnu ña Minnwi ni nōon ni Ana a chhu nē

³⁶⁻³⁷ Ndunu mingwe nkugu chēi ni mbo fò, ligi yi pò Ana, ni mbo njēli'ì Minnwi, mbo muun Fanue, llò mon ngwreionon Asha. A ni ndan nchwíe

* 2:22 2:22 *Ñwa'anli Ghan Fà'a Nda Minnwi 12:3,6,8; Ñwa'anli Ndiì Taon nu 13:2.

khwachəi nga'o ndaon vi khu, a kina nkugu ti ngəi nchəin fúon wuŋ nga'o ni yi khwe ndii ɲa a ni njəi Jisho ne. Nə nkugu, a shi ki lo ncha'a nu Nda Minnwi li'i gha'o Minnwi mon ji nkhi pugu pa luon nu, ni tu'u pugu pa naonchi. ³⁸ Wu'ɔ chomilaon gho, a chənə mbara yəi Joshe pugu Meri, ntho ntəo Minnwi, ndo ntho nchhu pa nnu nthe muon gho ni pa ngwa pe ɲa pugu ni nchho njwere nu ɲa Minnwi taon nja'andi i ɲa a tho nkwe Jerushalein ne.

³⁹ Joshe pugu Meri ni nga mi'ej nguon pa nnu nkwan no ha'an gi Taatho chhu ne, mbini la'a pugu Nashare mon Galili. ⁴⁰ Muon gho ni nkuc'ɔ ntini, ndinaon ni shietho, mbho Minnwi po nu mbin yu.

Jisho ghəi Nda Minnwi mbo paanchro nga'o

⁴¹ Sheshe nga'o pa taa Jisho gha ngəi Jerushalein no nnu ji Lli Nji'a. ⁴² Jisho ni nga mbo paanchro nga'o, pugu ku'ɔ no ha'an nu'on yugu chhu ne li'i ji Lli Nji'a. ⁴³ Ji gho gha ndugwi ti pugu chho mbini nu, Jisho kina nin Jerushalein ki pugu lo nji. ⁴⁴ Pugu ni mbi'i ɲa a po shina pa ngwa ɲa pugu pugu ni mbini nu ne, nyien no ta'a llembhi njə tā'a nu vi shina ndaon yugu pugu pa shuon pugu. ⁴⁵ Pugu ni nga mien ki yəi vi, mbini ki'e Jerushalein nchho ntā'a vi. ⁴⁶ Nga ntā'a vi no trei llé, ngəi njəi vi Nda Minnwi, a chho shina pa ghan ye'i ngwa ntho njwere nnu ha'an pugu chhu nu ne, ndo mbie vugu ni pa pie. ⁴⁷ Nguon pa ngwa ha'an pugu ni nja'o vi ne ni ngrāo fi'i nkwan ha'an a ji nnu ne pugu pa khwə ɲa a ni mfe nu ne.

⁴⁸ Pa taa pi ni nga njəi vi, nja ngrāo. Múun vi chhu ɲa, "Muon vei, ɔ kie nein mfā'a mbin pigi nein? Lii njəi, pigi taa gho ni ntho ntā'a gho ni shgi."

⁴⁹ A chhu ni pugu ɲa, "Pəi ni ntho ntā'a a ɲa? Pəi shi ki lo nji ɲa mfa'o no po nu nda Taa a?" ⁵⁰ Ndo pa'a pugu lo nji nin chrə gho ɲa a ni nchhu ne.

⁵¹ Nenne pugu pa Jisho pini Nashare a ya nja'o nchəo yugu. Múun vi ləin nguon nnu pei ghao njuc'ɔ yu. ⁵² Jisho ni nkuc'ɔ nu ngū mmejon mon shietho pugu pa fi'i non yi. Minnwi pugu pa ngwamishua pin vi mbi gi ngəi shhi.

3

Jouŋ Ngan Fe Nkhi tho nchhu nnu Minnwi (Matio 3:1-12; Maaku 1:1-8; Jouŋ 1:19-28)

¹ Ndi ɲa Tiberu Kaisha ni nkwo po fúon Roma no tienchrə nga'o ne, Pontiu Paille tho sha'a krao Roma ɲa pi mein ni Judia ne, Hero ni ntho sha'a yichəi krao, mbo Galili. Ndin vi, mbo Fili, ni ntho sha'a yichəi krao, pi mein ni Iturea pugu Trakoniti, Lishania ni nsha'a ji pi Abilene. ² Ndi gho, Anan pugu Kaifa ni mbo pa taatho pa thishi ghan fe'ingien Minnwi. Ndi gho, chrə Minnwi ni ntho ni Jouŋ, muon Shakaria mon nkunu njó. ³ A ghəi mon nguon nkij Jodaŋ nchho nchi nu ɲa, "Pəi pā'a nkunu yəi ni phi, nfe nkhi ni pəi, Minnwi li'e phi yəi." ⁴ A ni nga nchho nchhu yei, ntho nchwie pi nnu ɲa Ishaya nā'an mon ɲwa'anli njəli i Minnwi, mbo ɲwa'anli Ishaya ɲa,

"Non chəi tho mfe gə mon nkunu njó, nchhu nu ɲa,
'Piri shendaon ni Taatho,

Chwie pa li'i togo pi po pi tithi.

5 Pi shi mā'an nguon wəin ghao
nshērə nguon puon mi mbra pugu pa memme pi,
nju'u nguon ndaon tətətəi,
Ndwēe nguon ndaon chəinjchəinj.

6 Nguon ngwa shi njəi na Minnwi ghà nkwe ngwa mon phi pugu.'"

7 Yú ngwa taon ntho na a fe nkhi ni pugu. A chhu ni pugu na, "Pa Mbhe mitwē'i! A shūu gō tónə yəi na pəi tei pigitia Minnwi na a tho nu ne?"

8 Pəi chwēe pa nnu pəe na a kā'o ne, nō nōon nu na pəi kwri, ki lo nu'un nyīen nchhu nu na, 'Abrahan taa vigi.' Nchhu ni pəi na mimfe Minnwi p'i' ngù'ō pəi nchwēe puon nō ghō mfe ni Abrahan. 9 Pi kwo piri njien nō kə'i nu thi nō ghō, llo nkuon njien yi, nthe yie ghō, sheshe thi na a lo nji'i njuon ntien shi'i ne, pi shi nkə'i mā'an mon mōnon."

10 Yú ngwa pigho pie vi na, "Ti pigi shi nchwēe pi neinj?"

11 A khwē ni pugu na, "Non na a fā'o paa ndhwī figəi ne fe ta'a yi ni non na a lo nji'i mfā'o ne, non na a fā'o maon ji ne, fe yi pichəi ngwa."

12 Pa ghan wēin taashi tho nkaa pugu na a fe nkhi ni pugu, nchhu ghō na, "Masha, pigi shi nchwēe pi neinj?"

13 A chhu ni pugu na, "Ki'i pəi nu'un nkwe mbin taashi a tōgō fi'i nkwan ha'an a kā'o na pəi kwe ne."

14 Pichəi shooge pie vi na, "Ti pigi ne?"

A khwē ni pugu na, "Ki'i pəi kwe mbin non ni nchei. Ki'i pəi nu'un nde'i ngien tho ngwa nō fā'o nu mbin. Pəi yru ni fi'i yaon na pi ghā mbe vəi nō ghō ne."

15 Pa ngwa ni nchho njwere nu ndo mbi'i tho yugu na kə'ichəi a po nenne a pō Joun mbo Ju na Minnwi Chu'ō Ntaon nō Nkwe ne. 16 Joun khwē ni pugu na, "Ngu'ō mfe pi nkhi ni pəi, ndo yichəi non tho nu na a chaa a, ndo nji'i nkā'o nō fēi nu nkhi tra yi, a shi nkwe vəi ni nkhi mon Jijwe Minnwi, pugu pa mōnon. 17 A tuo yaon figəi reshi mbho yu, mfigəi mfu'u nkien reshi mon nku'u maon nū'ōn shaon yu, ntūon nku'u maon ghō mon mōnon ki phe." 18 Mon ntu puon shendaon, Joun ghəi shhi ntho nchhu pwa pisha'akho ni pugu, nkaa nu na pugu pin.

19 Joun ni mbiga Herō, mbo fūon Galili, na a wugwei Herodia ngwe ndin vi pugu pa pichəi nnu piphi nduon na ju Herō ni nkwo chwēe ne. 20 Herō pini mbigi phi yi nō fini nu Joun.

Jisho kwe nkhi mbho Joun

(Matio 3:13-17; Maaku 1:9-11)

21 Nkaon Joun maa ngəi chəinj, ndii na nguon ngwa ni nkwo kwe nkhi ne, Jisho kwe nkaa yu, nga nchho nduon Minnwi, po na'an, 22 Jijwe Minnwi shwi'i mbin yu mbo nō mintu'olibun, nggi taon po, nchhu nu na, "Nkien muun na nkhwā, mfā'o pwatua nthe ghō."

Ndaanon Jisho

(Matio 1:1-17)

23 Jisho ni nga njē fā'a yi, mbo trei wun nga'o.

Ngwa ni mbi'i na a muun Joshe, na a ni mbo muun Heli, 24 mbo muun Matate, mbo muun Levi, mbo muun Meleki, mbo muun Janai, mbo muun Joshe, 25 mbo muun Matatia, mbo muun Amo, mbo muun Nahun, mbo muun Eshu, mbo muun Nagai, 26 mbo muun Maa, mbo muun Matatia, mbo muun Shemeinj, mbo muun Josheke, mbo muun Joda, 27 mbo muun Joanan, mbo muun Resha, mbo muun Sherubabe, mbo muun Sheatie, mbo muun

Neri, ²⁸ mbo muun Meleki, mbo muun Adi, mbo muun Koshan, mbo muun Elemadan, mbo muun Ere, ²⁹ mbo muun Joshua, mbo muun Elieja, mbo muun Jorin, mbo muun Matate, mbo muun Levi, ³⁰ mbo muun Shimion, mbo muun Juda, mbo muun Joshe, mbo muun Jonan, mbo muun Eliakin, ³¹ mbo muun Melea, mbo muun Mena, mbo muun Matata, mbo muun Natan, mbo muun Devi, ³² mbo muun Jeshe, mbo muun Obe, mbo muun Boa, mbo muun Shamon, mbo muun Nashon, ³³ mbo muun Aminada, mbo muun Adamin, mbo muun Ani, mbo muun Heshron, mbo muun Pere, mbo muun Juda, ³⁴ mbo muun Jak, mbo muun Aiji, mbo muun Abraham, mbo muun Tera, mbo muun Naho, ³⁵ mbo muun Sheru, mbo muun Ruu, mbo muun Pele, mbo muun Eba, mbo muun Shela, ³⁶ mbo muun Kainan, mbo muun Arafaka, mbo muun Shein, mbo muun Noa, mbo muun Lame, ³⁷ mbo muun Metushela, mbo muun Enoke, mbo muun Jare, mbo muun Mahalale, mbo muun Kainan, ³⁸ mbo muun Enoshe, mbo muun Shente, mbo muun Adan, mbo muun Minnwi.

4

Shata mōon Jisho

(Matio 4:1-11; Maaku 1:12-13)

¹ Jisho ni ndho Jodan ndinaon ni Jijwe Minnwi. Jijwe gho lōgo vi ngōi no mon nkūnu njó. ² Shata mōon vi fo no khwe wun llemghi. Mon nguon ndii gho, a shini ndo nji sheshe yaon, nenne nji ni njia vi ndii ya yie ndii ni mme ne.

³ Devi chhu gho na, “O mbo Muun Minnwi, o chhu ngú’o yei kara ngū brei.”

⁴ Jisho khwē gho na, “Pi nā’an mon Nwa’anli Minnwi na, ‘Nōnmishua shi’a ngu’o njru pi nkuon brei tē’i vi.’”

⁵ Devi lōgo vi nku’o no tothi nōon nguon pa la’ataon nkuon mbhi gho ta’a ngé na nmaon! ⁶⁻⁷ Nchhu gho na, “Nshi mfe nji ve no sha’a nu nguon taon, fà’o yugu pō jō ti o nga’o a, mfe ve, nthe na pi kwo fe vāi, ti nū nkhwā mfe ni sheshon na nkhwā ne.”

⁸ Jisho khwē gho na, “Pi nā’an mon Nwa’anli Minnwi na, ‘Gha’o Taatho mbo Minnwi yo, ngu’o mfā’a pi mbho yu tē’i vi.’”

⁹ Shata lōgo vi kē’i gho ngōi pugu yu Jerushalein, ntigi vi nkuon nchwere Nda Minnwi, nchhu gho na, “O mbo Muun Minnwi, o thi hein ndhi nchēin shhe. ¹⁰ Nthe na pi nā’an mon Nwa’anli Minnwi na, ‘Minnwi shi mfe gí ni pa ghan ntaon pi nthe gho no kē’i nu gho.’

¹¹ Mbini nā’an na, ‘Pugu shi njā gho tothi ni mbho, nne na ki’i o chhwi kwō yo nkuon ngú’o.’”

¹² Jisho khwē gho na, “Nwa’anli Minnwi chhu na, ‘Ki’i ma njwe’i Taatho mbo Minnwi yo.’”

¹³ Ndi na devi ni mī’ēn mōon nu Jisho mon nguon puon shendaon ne, a mier vi, nchēi shina nduon.

Jisho jē fà’a yi Galili

(Matio 4:12-17; Maaku 1:14-15)

¹⁴ Jisho pini Galili mon ghri Jijwe Minnwi. Pa chrà no ligi yi nyien nkwe nguon li’i gho ghao. ¹⁵ A ye’i nu mon pa nda luon Minnwi. Nguon ngwa gha’o vi ghao.

*Pi lāa Jisho Nashare**(Matio 13:53-58; Maaku 6:1-6)*

¹⁶ Nenne Jisho ghēi Nashare, mbo li'i na a ni nku'ō ne. A gha mbo Llé Ji pa Juu, a ghēi nda luon Minnwi wu'ō nō ha'an a gha mbigi nchwie ne. Ndollo ntithi tothi li'i mēin Nwa'anli Minnwi. ¹⁷ Pi ni mfe nwa'anli na njēli'i Minnwi, mbo Ishaya, ni nā'an ne. A na'an nwa'anli gho, njēi li'i na pi ni nā'an fō na,

¹⁸ "Jijwe Taatho pō mbinj mu,
nthe na, a chu'ō a na nchii pwa pisha'akho ni ghan pou.

A taon a na nchii lūgu nu ni ghan chōin,
na pa nchriligi shi njēi li'i,

nchwie ngwa pe na pi fe vugu ni ngō'i ne lūgu,

¹⁹ ndo mbini nchii na, ndii tho na Taatho shi nkwe ngwa pi."

²⁰ Jisho gha mī'en, nkra nwa'anli gho, mfe ni muon fā'a mon nda gho, nchochho shhe, ligi nguon ngwa nda luon Minnwi chu mbinj yu. ²¹ A jē ntho nchhu nu ni pugu na, "Shi'a, chrà Minnwi yei lōgo li'i ligi pōi!"

²² Ngwa ni nchrā nnu shi'i nthe vi. Pugu ghrāo pa nkwan chrà shi'i na a ni ntaon nu nchō yu ne, mbie nu na, "Yei shi lo mbo muon Joshe?"

²³ A chhu ni pugu na, "Ndo nji'i mfā'ō khutho na pōi shi nchhu yei lu'ō chrà vōi na, 'Ngan njigi ghino, ghēre non yo pia. Nguon pa nnu na pigi ya'ō na o chwie Kapanun ne, pini ne nu'unj nchwie hein shhe la'a pōi.'"

²⁴ Jisho pigi na, "Shishini, pi shi'a ma mbinj sheshe njēli'i Minnwi la'a pugu.

²⁵ "Ndo, mon nnu shini, nchhu ni pōi na ntu pa nkugu ni mbo Ishrae mon ndii Elaija, ndii na Minnwi ni mfini po nō trei nga'ō ni ntigao nāon, ndii na nkien mme nji ni ngū mon nguon la'a ghao. ²⁶ Ndo pa'a Minnwi lo nji'i ntaon Elaija ni kan ta'a non vugu, nkien mingwe nkugu chōi Sharafa mon la'ataon Shidon.* ²⁷ Ntu pa ghan ghinombalun ni mbo Ishrae mon ndii njēli'i Minnwi Elaisha, ndo pa'a Minnwi lo njigi ghino kan ta'a yi, nkien Neman mbo non Shiria."

²⁸ Nguon ngwa mon nda luon Minnwi ni nga nja'ō yei, ndinaon ni pigitua, ²⁹ njrei shhe nshūu vi ntaon nō mon la'a, nku'ō ni ju tho nchwere mbra gho na pugu ni nkrao la'a munu fō ne, ntā'a nu mā'an vi mon wōin.

³⁰ Ndo a shoo shina yū ngwa pigho ngōi ni vi.

*Jisho fā'o ghrī nō pīga nu miñweinj a taon**(Maaku 1:21-28)*

³¹ Jisho shwi'i Kapanun, mbo yichēi la'ataon Galili, ntho nje'i vugu Llé Ji pa Juu. ³² Pugu ni ngrāo nkwan ha'an a ni nje'i nu ne, nthe na a ni nje'i ni ghrī.

³³ Non chōi ni mbo mon nda luon Minnwi gho, mfā'ō jijwe miñweinj, a ni mba'ō ngōu ni nji na, ³⁴ "Yo! Pia fā'ō pi kho, Jisho llo Nashare? O tho pi nō piri nu vigi? Nji non na o yie ne, o yi taontaon llo mbho Minnwi."

³⁵ Jisho pīga vi, nchhu nu na, "Lere lan ndo ntaon mbinj yu!" Miñweinj gho gha mā'an vi shhe shina pugu, ntaon mbinj yu ki'ε, ndo pa'a ndo ndōin vi.

* **4:26** 4:26 Nguon ngwa na pugu ni ntho nja'ō chrà Jisho ne ni nji na mingwe nkugu gho pugu Neman shi ki lo mbo ngwa Ishrae.

³⁶ Nguon ngwa pigho ghrāo nchhu ṅa, “Yei pō pi yēi ṅkwan chrà neiṅ? A fe gí ni pa jijwe piphi ni ghrí pugu pa nji pugu taon!” ³⁷ Pi fí’i pa nnu nthe vi njiṅ nguon ṅgei la’ataon gho ghao.

Jisho yīgi ghĩno mbin ntou ngwa
(Matio 8:14-17; Maaku 1:29-34)

³⁸ Jisho taon mon nda luon Minnwi gho ṅgōi la’ a Shemu. Ndiṅ gho, múuṅ ṅgwe Shemu tho ṅgĩno shĩgao ndien, pugu shwei Jisho no gho. ³⁹ A ghōi ntithi yēi yu mbĩga shĩgao gho, a taon mbin yu. Wu’o chomilaon gho a lollo, nchwĩe maon, mfe ni pugu.

⁴⁰ A ni ṅga mbo ni fanaon, ṅguon ngwa ṅa pugu ni mfā’o ṅgwa, pugu ghĩno ṅkwan ṅkwan ghĩno ne tho ni pugu, a nū’on mbho yi mbin pugu njiṅ ghĩno yugu. ⁴¹ Pa miṅweṅ taon mbin pichēi ṅgwa, mba’o ṅgou ṅa, “O Muuṅ Minnwi!” A pĩga vugu pa’ a ndo nji’i mien ṅa pugu chrā, nthe ṅa pugu ni nji ṅa a Ju ṅa Minnwi Chu’o Ntaon no ṅkwe ne.

Jisho chhu nnu Minnwi mon nda luon Minnwi
(Maaku 1:35-39)

⁴² Mbhi ni ṅga ndan, Jisho taon mon la’ a ṅgōi mon ṅkũnu njó, ṅgwa jē ntho ntā’a vi, ṅga njēi vi ntho ndi’i vi ṅa ki’i a mien vugu. ⁴³ Ndo a chhu ni pugu ṅa, **“A pie ṅa ṅchii pwa pisha’akhō nthe Sha’afuon Minnwi ni pichēi pa la’ataon ṅkaa pugu, nthe ṅa a nnu ṅa Minnwi taon a ṅa ṅtho nchwĩe ne.”** ⁴⁴ A ni ntho ṅchii ṅkĩni pwa pisha’akhō gho mon pa nda luon Minnwi Judia.

5

Jisho gē fūon ghan younjij pi
(Matio 4:18-22; Maaku 1:16-20)

¹ A ni mbo llē chēi, Jisho thi ṅkin ṅkhĩ chēi, pi mēiṅ ni Geneshare, ṅgwa tho fra nu mbin yu no ya’o nu chrā Minnwi. ² A yēi paa kikuon a kaon ṅkin ṅkhĩ, ghan ṅgunu pigho kwo taon mon gho ṅgōi ntho shĩgao ndán yugu. ³ Jisho nii mon ta’ a kikuon gho, mbo yi Shemu, nchhu gho ṅa a tū’o a nii mon ṅkhĩ shigei. A chho pi mon kikuon gho ntho nje’i ṅgwa.

⁴ Jisho gha mī’ēṅ chrā nu, nchhu ni Shemu ṅa, **“Chhwi kikuon a pini nii li’i shishhi. Pēi mā’an ndán yēi ṅkhĩ no kwo nu shhu.”**

⁵ Shemu khwē ṅa, “Masha, pigi kwo ya mā’an ṅguon tu’u pa’ a ndo ṅgwēiṅ yaon, ndo no ha’an a chhu gò ne, ṅshi mā’an ndán pigho ṅkhĩ.” ⁶ Pugu ni ṅga mā’an ndán yugu, ṅgwēiṅ ṅkieṅ ntou shhu ti pa ndán yugu jē shāa nu. ⁷ Pugu krao pichēi pakwo ṅgunu pugu ṅa pugu tho ṅgēre yugu. Pugu tho mfu’u shhu ni’iṅ mon paa kikuon gho, a linaon ti ntā’a nu njie.

⁸ Shemu Pita ni ṅga njēi yei nnu, ṅgū ni kwére yi shhi Jisho, nchhu nu ṅa, “Lollo shhi a, ma Taathō, mbo pi ṅgan nchwĩe phi.” ⁹ Ndutho Shemu pugu pa ṅguon ṅgwa ṅa pugu pugu ni mbo ne ghrāo nthe fí’i ntou shhu ṅa pugu ni ṅgwēiṅ ne. ¹⁰ Jēiṅ pugu Joun mbo puon Shebedi ni ṅgrāo ṅkaa pugu, mbo pakwo ṅgunu Shemu.

Jisho chhu ni Shemu ṅa, **“Ki’i nu’uṅ mbogo, jē ndwe ṅgōi nu shhi, o shi ṅgwēiṅ pi ṅgwamishua.”** ¹¹ Pugu ni ṅga ntaon ṅkaon pa kikuon yugu mbhi, mien ṅguon yaon ghao njou njiṅ Jisho.

Jisho yīgi ghĩno yichēi ṅon
(Matio 8:1-4; Maaku 1:40-45)

¹² Jisho ni nga mbo mon la'ataon chœi, nga njœi nu, non chœi ghinombalun kwo kru vi ti nga'a yœi vi, ngũ ni pun yi shhe ndigœi vi na, "Taathœ, ɔ nkhwã, ɔ chwie n̄bo yi taon̄taon̄!"

¹³ Jisho fe mbho yi nkœon vi, nchhu nu na, "**Ntã'a nu, po yi taon̄taon̄!**" Chomilaon gho, ghinombalun mme mbij yu. ¹⁴ Jisho fe gĩ gho na, "**Ki'i nshwei non, ndœ ghœi n̄on non yo ni ngan fe'ingien Minnwi a lii gho no n̄on nu na Minnwi yĩgi ghĩno yo, ndœ mfe yaon fe'ingien no ha'an gi Mushi chhu ne.**"

¹⁵ Ndo pa pisha'akho nthœ vi ka mi'ey nyiennyien mbigi mon ntou li'i, ntou yũ ngwa kiri no ya'o nu pa nnu llo mbho yu, a lo mbini njigi pa ghĩno yugu. ¹⁶ Ndo a tho mfu'u non yi, ngœi nu li'i na non shi ki lo mbo ne, nthœ nduon Minnwi.

Jisho chwie nkwinĩ nyien

(Matio 9:1-8; Maaku 2:1-12)

¹⁷ Lié chœi ni nga mbo Jisho tho nje'i nu ne, pa ngwa Farashi pugu pa ghan ye'i ngwa ni gĩ chho yœi yu. Pugu ni ndho mon nguon pa la'ataon Galili, ni Judia, ni Jerushalein. Ghrĩ Taathœ ni mbo mbij Jisho no yigi nu ghĩno.

¹⁸ Wu'ɔ ndii gho, pichœi pa ngwa tien nkwinĩ nkuon kũon nthœ nu no gho, mba'o no nii nu ni ju nda, nũ'ɔn vi shhi Jisho. ¹⁹ Nthœ na ngwa ni njien ni nji ne, pa'a pugu lo mfã'o shendaon no nii nu ni ju. Nenne pugu tien vi nku'ɔ no thœnda, na'an mbo fœ, nshwi'i vi nkuon kũon gho tri kiri shhi Jisho. ²⁰ Ndi na Jisho ni njœi fi'i pin na pugu fã'o ne, a chhu ni nkwinĩ gho na, "**Taannu a, pi li'e pa phi po.**"

²¹ Pa ghan ye'i gĩ Mushi pugu pa ngwa Farashi jœ nchhu nu ni non pugu na, "Yei po pi gœ na a nũ'ɔn non yi no li'i Minnwi? Mimfe a li'e gœ ndi'e phi nkien Minnwi tœ'i vi?"

²² Jisho ni nji nnu na pugu ni mbi'i nu ne mbie vugu na, "**Pœi kie nein nthœ mbi'i nkwan nnu pei nein?**" ²³ A yi'e yœi, chhu nu na, "Ndi'e phi yo', ki chhu nu na, 'Lollo nyien'?" ²⁴ Yei po no chwie nu na pœi ji na Muun Nonmishua fã'o ghrĩ no li'e nu pa phi." A chhu ni nkwinĩ gho na, "**Nchhu ve na lollo, lœgo kũon yo ngœi la'a.**"

²⁵ Wu'ɔ ndii gho, a lollo ligi pugu, ndœgo yaon na a ni nũan nkuon gho ne, ngœi la'a nchho nga'o Minnwi. ²⁶ Nguon yugu ni ngrão, wiwini wœin vugu, pugu gha'o Minnwi, nchhu nu na, "Pigi yœi nkien nnu ghraoghrao shi'al!"

Jisho gœ Levi

(Matio 9:9-13; Maaku 2:13-17)

²⁷ Nguon nnu pei ni nga ntœgo, Jisho taon mbhi njœi ngwœin taashi chœi, ligi yi po Levi, a chho mon ntãa kwe taashi, Jisho chhu gho na, "**Thœ njœu njin a.**" ²⁸ A mien nguon yaon ghao, ndollo njœu njin yi.

²⁹ Levi piri mme ji nda yu no gha'o nu Jisho. Ntou pa ngwœin taashi pugu pa ngwa nduon ni nthœ ji gho nkaa pugu. ³⁰ Pa ngwa Farashi pugu pa ghan ye'i ngwa ni gĩ Mushi luo nu ni pa ghan younjin Jisho, nchhu nu na, "A chwie kho pœi ji yaon ndœ nnu nu pœi pa ghan wœin taashi pugu pa ghan phi?"

³¹ Jisho khwœ ni pugu na, "**Ngwa na pugu po shishi'i ne lo mfã'o chà ngan fhœ, a fã'o ngwa ha'an pugu ghĩno nu ne.**" ³² Ndo nji'i nthœ pi no gœ nu ngwa ndindĩ, nthœ nthœ pi ghan phi, na pugu pã'a nkũnu yugu ni phi."

Pie nthe nnu ji nkhi

(Matio 9:14-17; Maaku 2:18-22)

³³ Pa thishi Nda Minnwi pie vi na, “Pa ghan younjin Joung gha njein nji nkhi nduon Minnwi, ghan younjin pa ngwa Farashi wu’o nchwie pi nenne. Ti a chwie kha pa jo ji maon ndo nnu nu?”

³⁴ Jisho khwe ni pugu na, “Mimfe o laa maon ji ni ghan ge li’i lan ndii na mimbia ngan lan gho wu’o mbo pugu pugu ne? ³⁵ Le shi ntho na pi shi mfu’u mimbia lan gho mon shina pugu, nenne, pugu shi nji nkhi mon le pigho.”

³⁶ Jisho chhu lu’o chra yei ni pugu, “Mba’a non sha ndhwi fhi nchri pa’o nkuon ndunu ndhwi no gho. A nchwie nenne, kan a piri ndhwi fhi gho ndo mba’a pra ndhwi fhi gho yi’i nyien nka’o pugu yi ndunu. ³⁷ A wu’o ha’an a po ni miki ngraon ne. Mba’a non ni’in la’o fhi mon ndunu miki ngraon. A nchwie nenne la’o fhi gho fa’o ntugu miki gho nthe na minthe pa’a a lo nu’un shwi mbigi, kan la’o gho shi nkwi, miki ngraon gho piri gha. ³⁸ A lo nji’i nka’o nne. Pae wu’o fa’o no ni’in nu la’o fhi mon miki ngraon fhi. ³⁹ Yichai non lo mbo fo na a gha nga nkwo nnu ndunu la’o mbini na’a la’o fhi. Nthe na a shi nchhu na a pwa ndunu la’o.”

6

Mindoundou nthe nnu Le Ji pa Juu

(Matio 12:1-8; Maaku 2:23-28)

¹ A ni mbo Le Ji pa Juu chae, Jisho nyien ntogo nu mon nyien shie ge, pa ghan younjin pi ka shie ge, nchi’i nkru nu. ² Pichae pa ngwa Farashi pie na, “A kie pi nein pae tho nchwie nnu na gi lo nji’i mbin na pi chwie Le Ji ne?”

³ Jisho khwe na, “Pae lo naa mein nnu na Devi ni nchwie ndii na nji ni njia vugu pa ngwa pi ne? ⁴ A ni nii Nda Minnwi, ndogo brei na pi ni mfe ni Minnwi nkru ndo mbini fe ni ngwa pi, mbo nnu na gi shini ndo mbin na minthe sheshenon kru, nkien ngan fe’ingien Minnwi.” ⁵ Jisho lugwi nchhu na, “Muon Nonmishua taatho Le Ji pa Juu.”

Jisho ywin mbo nkwi Le Ji pa Juu

(Matio 12:9-14; Maaku 3:1-6)

⁶ A ni mbo yichae Le Ji pa Juu, Jisho nii nda luon Minnwi nje’i nu. Non chae ni mbo fo ngei mbho yi yi ji po yi kwikwi. ⁷ Ghan ye’i ngwa ni gi Mushi pugu pa ngwa Farashi ni ntho na’a shina no wein nu Jisho na a chwie nnu na a lo nji’i nka’o ne. Nthe yie gho, pugu pe’i vi, njei na a shi njwin mbho non gho Le Ji.

⁸ Ndo a ni nji nnu na pugu ni mbi’i nu ne, nchhu ni non gho na mbho yi ni kwikwi ne na, “Lollo ntithi shi nguon ngwa.” A lollo ntithi. ⁹ Jisho pini nchhu ni pugu na, “Mfa’o pie yei ni pae. Gi pin na pi chwie pi yae Le Ji, nnu shi’i ki nnu piphi? Kwe nu non ki jwi nu mi?”

¹⁰ Jisho kara non yi mbe’i nguon yugu ghaon, nchhu ni ngan njenein mbho gho na, “Shwi mbho yo.” A shwi, mbho yi ki’i ndo mbo pi shi’i. ¹¹ Tua ghan ye’i gi Mushi pigho pugu pa ngwa Farashi pigi nkien ntou yi, pugu je ntho nkri nnu na mimfe pi chwie mbin Jisho ne.

Jisho tere paanchro ghan ntaon pi

(Matio 10:1-4; Maaku 3:13-19)

¹² Moŋ llé pigho, Jisho taonŋ ŋku'ó ŋkuonŋ mbra li'í luonŋ Minnwi. Nkina fo nduonŋ Minnwi ŋguonŋ tu'u ghao. ¹³ Mbhi ni nga ndanŋ, a gē ghanŋ younjinŋ pi, ntere paanchro shina pugu, mēinŋ vugu ni ghanŋ ntaonŋ pi; ¹⁴ Shemu, ŋa a ni nchhō ligi yi ni Pita, ni Andru ndinŋ vi, ni Jeinŋ, pugu Jouŋ, ni Fili, ni Batolomiu, ¹⁵ ni Matio, pugu Toma, ni Jeinŋ mbo muunŋ Afioŋshi, ni Shemu ŋa pi ni mēinŋ vi ni kwini la'a ne, ¹⁶ ni Judashi, mbo muunŋ Jeinŋ, ni Judashi Ishikario ŋa a ni mfini vi ne.

Yú ŋgwa ghēi nu njinŋ Jisho

(Matio 4:23-25)

¹⁷ Jisho shwi'í pugu pa ghanŋ ntaonŋ pi moŋ piprēi pugu pa ŋkienŋ mme yú ghanŋ younjinŋ pi pugu pa ntou ŋgwa llo Judia ni Jerushaleinŋ, ni ŋgwa llo ŋkinŋ mme ŋkhí Taire pugu Shidonŋ. ¹⁸ Pugu ni ntho li'í ya'ó pa nnu mbho yu, a lo mbini njigi ghino yugu. Ŋgwa ŋa jijwe minŋweinŋ ni ŋgana vugu ne ni ntho ŋkaa pugu a kwe vugu. ¹⁹ Ŋguonŋ ŋgwa pigho ni mba'ó nu no káonŋ nu vi nthe ŋa nji ni ntaonŋ nu mbinŋ yu ntho njigi ghino yugu ghao.

Pichēi ŋgwa shi mfā'ó mboro

(Matio 5:1-12)

²⁰ A kērē ligi yi mbe'í ghanŋ younjinŋ pi nchhu ni pugu ŋa,

“Mboro yēi mbo ghanŋ pou,
nthe ŋa sha'afuonŋ Minnwi shi mbo yēi.

²¹ Mboro yēi ŋa njī yia vēi ndwe ne,
nthe ŋa pēi le njru.

Mboro po ni pēi ŋa pēi kēi nu ne,
nthe ŋa pēi le ŋgwē.

²² Mboro yēi ndii ŋa ŋgwa pīna vēi, mfu'u vēi shina pugu ndo ŋgwe'í vēi,
ndo mēinŋ ligi yēi ŋa pēi ŋgwa piphi nthe Muunŋ Nōŋmishua.

²³ “Pēi fā'ó pwanju'ó moŋ ndii ghō ndo ndhi ni pwatua nne nthe ŋa kàeinŋ yēi yieŋ po. A wu'ó ŋkwanŋ no ha'anŋ pa tãa pugu ni nchwē ni pa njēilī'í Minnwi ne.

Pichēi ŋgwa shi mbo moŋ ŋgō'í

²⁴ “Ndo ŋgō'í po ni pēi ŋa pēi ghanŋ fā'ó ne,
nthe ŋa pēi kwo fā'ó yēi nchhō shi'í.

²⁵ Ŋgō'í po ni pēi ŋa pēi yru ndwe ne,
nthe ŋa njī le njia vēi,

Ŋgō'í po ni pēi ŋa pēi gwē nu ndwe ne,
nthe ŋa pēi le ŋkēi ndo njūa.

²⁶ Ŋgō'í po ni pēi ndii ŋa ŋguonŋ ŋgwa pinŋ vēi pinŋ ne,
nthe ŋa a wu'ó ŋkwanŋ no ha'anŋ pa tãa pugu ni mbinŋ pa njēilī'í mifiī ne.

Khwā ŋgwa ŋa pugu pīna ghō ne

(Matio 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Ndo ni gō ŋa o ya'ó nnu ŋa ñchhu nu ne, khwā mbina yo, nchwē shi'í mbinŋ ŋgwa ŋa pugu pīna ghō ne. ²⁸ Luonŋ mboro mbho Minnwi mfe ni ŋgwa pe ŋa pugu chōno ghō ne, nduonŋ Minnwi mfe ni ŋgwa ha'anŋ pugu fe ŋgō'í ve ne. ²⁹ Nōŋ ŋgwie ghō no ghè'í yo, o nōonŋ ŋgei nduonŋ ghō a pini ŋgwie, ŋonŋ nshiri mme ndhwí figēi yo ŋkwe, o mienŋ fo a kwe muunŋ ndhwí yo ŋkaa yu. ³⁰ Nōŋ nduonŋ yaonŋ mbho ghō, o fe ghō, ti ŋonŋ nshiri

yaon yɔ ŋkwe, ɔ mien gho. ³¹ Chwīe mbinj ŋgwa nduon nnu ha'anj ɔ tā'a nu ŋa pugu chwīe mbinj gho ne.

³² "A mbo ŋa ɔ wu'ɔ ŋkhwā pi ŋgwa ŋa pugu khwā gho ne, ɔ fā'ɔ mbɔɔ ki'ε nthe pi kho? Nthe ŋa nji'i nthe pi pa ghan phi ghā ŋkhwā pa ŋgwa pe ŋa pugu khwā vugu ne. ³³ A mbo ŋa ɔ wu'ɔ nchwīe shi'i pi mbinj ŋgwa ŋa pugu chwīe shi'i mbinj gho ne, ɔ fā'ɔ mbɔɔ ki'ε nthe pi kho? Nji'i nthe ghan nchwīe phi ghā ŋgu'ɔ nchwīe pi nenne. ³⁴ Ɔ ŋgu'ɔ fōo yaon pi ni ŋgwa ŋa pugu shi mbinj ndu'u ne, ɔ fā'ɔ mbɔɔ nthe pi kho? Nji'i nthe ghan chwīe phi ghā mfōo pichəi ghan chwīe phi ni yaon, nji nu ŋa pugu le ndu'u.

³⁵ "Ndo khwā ŋgwa ŋa pugu pīna gho ne, nchwīe shi'i mbinj pugu, mfōo ŋon ŋi yaon ki lo njwεε nu ŋa a pini ndu'u, nne kan kinein yɔ shi njeŋ, a lo nōon ŋa ɔ muun Minnwi ŋa a Chaapifuson ne, nthe ŋa a ghā nōon pwapun ŋi ŋgwa ŋa pugu lo nji shi'i ne pugu pa ghan phi. ³⁶ Fā'ɔ kwoshini wu'ɔ no ha'anj Minnwi Tāa gho fā'ɔ kwoshini ne.

Sha'a nu ŋgwa nduon

(Matio 7:1-5)

³⁷ "Ki'i nsha'a ŋgwa nduon nne ŋa ki'i pi sha'a gho. Ki'i ntuo ŋon no ŋgusha'a, kan mba'a ŋon tuo gho no ŋgusha'a. Li'ε phi ŋgwa, kan pi shi ndi'ε jo. ³⁸ Fe yaon ni ŋgwa nduon, kan pi shi mbinj mfe jo. Yaon ŋa ɔ fe ne shi mbinj mbinj mbho gho pi ni'in ti mfrēi, nchi'i ŋa a linaon ti ŋkwri. Yaon ŋa ɔ fi'i yaon mon gho mfe ne, ki a gha'o ki a kigəi, pi shi ŋgu'ɔ mfi'i pi mon gho ndu'u ve."

³⁹ Jisho shwei lu'ɔ chrā yei ni pugu: "Mba'a nchriligi nōon shendaon ni yichəi nchriligi, ā nōon, kan ŋguon vugu shi ŋgū mon tien. ⁴⁰ Mba'a ŋgan younjij ŋon chaa masha vi, ndo ndii ŋa ŋon mī'εn ye'i nu yaon ne, a fhi Masha vi.

⁴¹ "A chwīe kho ɔ yəi muun ŋku'u thi ŋa a pɔ ligi ndin gho, ndo ki lo mfa'ɔ ndii ni mme mbiŋ ŋkwein ŋa a pɔ mon jo ligi ne? ⁴² Ki minthe ɔ kie nein nechhu ni ndin gho ŋa, 'Na'anj mfu'u ŋku'u thi ŋa a pɔ ligi gho ne', ndo pa'a ndo njəi mme mbiŋ ŋkwein ŋa a pɔ mon jo ligi ne. ŋgan mifiŋ yei, fiun mfu'u mme Kuo thi ŋa a pɔ ligi gho ne, nne kan ɔ shi njəi li'i shishi'i no fu'u nu ŋku'u thi ŋa a pɔ ligi ndin gho ne.

Thi pugu ntien yi

(Matio 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ "Nthe ŋa thi shi'i shi'a njun ntien thi piphi, ndo pa'a thi piphi lo njun ntien thi shi'i. ⁴⁴ Pi ghā nji ŋkien thi pi ŋkuon ntien yi. Pi shi'a ndiga ŋguun la'o shie, ndo pa'a ndo ŋka chia ŋkuon mbiembie. ⁴⁵ ŋon shi'i ghā nchrā nnu shi'i llo shina pa nnu shi'i ŋa a linaon njū'ɔ yu ne, ŋon piphi chrā nnu piphi llo shina pa nnu piphi ŋa a linaon njū'ɔ yu ne, nthe ŋa njū'ɔ ghā ŋga ndinaon, nchə chrā.

Paa ghan krao nda

(Matio 7:24-27)

⁴⁶ "A chwīe kho ɔ tho mēin a ŋa, 'Taatho, Taatho,' ndo pa'a ndo nchwīe nnu ŋa nechhu ve ne? ⁴⁷⁻⁴⁸ Sheshon ŋa a tho njəi a nja'o nchrā a nchwīe ndo ha'anj nechhu ne, nshi nshwei gho ni ŋkwan yaon ŋa a fhi ne. A pɔ no ŋon ŋa a gha ntho ŋkrao nda, nja ntou kwə yi a shhi, a nū'ɔn ŋkuon ŋgu'ɔ. Ninəi gha mbigəi, ŋkhī tho mbinj nda gho ndo pa'a ndo nchi'i vi ni

nthe ña pi ni nja ñkrao vi shi'i. ⁴⁹ Ndo ti non ña a ya'ò chrà a ki lo nchwie ne po no non ña a krao nda shhe ndo ki lo nū'oj kwò yi, ninəi gha mbigəi, ñkhi tho mbin nda gho, a gū wu'ò ndii gho nwī'inj ghao."

7

Jisho yigi ghino muun fa'a

mmeñon ta'a ñkii shooge Roma
(Matio 8:5-13)

¹ Jisho ni nga mī'ej chhu nu nguon pa nnu pei ni ngwa pigho, ngəi Kapanun. ² Nthishi ta'a ñkii pa shooge Roma ni mfā'ò muun fa'a vi ña a ni nja ñkwā vi. Muun fa'a vi gho ni nja nginō nu ti mbi'i shigei ñkhu. ³ Ndi ña a ni nja'ò pa nnu no ligi Jisho ne, a taon pa thishi ngwa Juu gho ña a tho nji gi ghino muun fa'a vi. ⁴ Pugu ni nga ntho mfi'i ni Jisho, ndigəi vi ñkij yie gho, nchhu nu ña, "Non vei kà'ò non ña a pie ña o ghēre vi, ⁵ nthe ña a khwā ngwa pia, ñkrao ju nda luon Minnwi ya."

⁶ Nenne Jisho ghəi pugu pugu. A ni nga ntho ti mbara chonda, nthishi gho taon taannu pi ña pugu chhu gho ña, "Taatho, ki'i ngwie non yo, ndo nji'i ñkà'ò no non ña mimfe o nii nda a ne. ⁷⁻⁸ Ndo pa'a ndo nji'i ñkà'ò no tho nu njei gho ndutho a. Wu'ò fe pi gi non muun fa'a a togo. Nthe ña mmu ndutho a, ñga mfā'a mbho ngwa, ndo ntho nsha'a pa shooge ñkaa mu. Nga mfe gi ni yei ña, 'Ghəi!' a ghəi. Mfe gi ni vini ña, 'Tho!' a tho. Mfe gi ni muun fa'a a ña, 'Chwie yei!' a chwie."

⁹ Jisho ni nga nja'ò nnu yei, ngəi, nchhu ni yu ngwa pe ña pugu ni njou njin yi ne ña, "**Nji'i nthe pi Ishrae ndo naa njei non a fā'ò fi'i pin yei.**" ¹⁰ Ndi ña ngwa pe ña pi ni ntaon vugu ni mbini nda nthishi pa shooge gho ne, pugu yei muun fa'a gho, ghino yi kwo togo.

Jisho ywin muun mingwe ñkugu

¹¹ A gha ndara, Jisho lallo ngəi la'ataon chəi pi mēin ni Nain. Pa ghan younjin pi pugu pa mme yu ngwa po njin yu. ¹² A ni nga mbara nu chonka'a la'ataon gho, nga njei nu pi tiej khu non ntaon nu no, mbo fiej muun mibia mbho mūun vi, ndo mbo mingwe ñkugu. Yu ngwa, llo la'ataon gho, po pugu pa mingwe gho. ¹³ Taatho ni nga njei mingwe gho, mfā'ò kwoshini mbin yu nchhu gho ña, "**Ki'i nu'uj ñkəi,**" ¹⁴ ngəi ñkaon ñkunghu gho, ngwa pe ña pi pugu ni ntien ne tithi. A chhu ña, "**Ma'anj mikhwa, nchhu ve ña, lallo.**" ¹⁵ Nkukhu gho lallo nchəchho nje chrā nu, Jisho fe vi ni mūun vi.

¹⁶ Pogo gu wēin nguon yugu ghao, pugu gha'ò Minnwi, nchhu nu ña, "Mme njəi'i Minnwi chəin shina pia." Mbini nchhu ña, "Minnwi tho no kwe nu ngwa pi." ¹⁷ Pisha'akho yei no ligi Jisho nyien mon nguon Judia ghao pugu pa la'ataon ñkin Judia.

Ghan ntaon llo mbo Joun Ngan Fe Nkhi
(Matio 11:2-19)

¹⁸ Pa ghan younjin Joun ni nga shwei vi ni nguon pa nnu ña Jisho ni nchwie ne, a mēin yi paa shina pugu ¹⁹ ntaon vugu ni Taatho ña pugu pie vi ña, "A gò mbo non ve ña a ni mbo ña a shi ntho ne, ki pigi ywere non nduon?"

²⁰ Paa ηγwa pigho gha ηγōi nj̄ai Jisho, nchhu gho ηa, “Joun Nγan Fe Nkh̄i taon vigi ve ηa pigi pie ηa ‘A gò mbo ηon ve ηa a ni mbo ηa a shi ntho ne, ki pigi ywere ηon nduonj?”

²¹ Wu’o ndii gho, Jisho ȳigi gh̄no ntou ηgwa pugu pa ηgwa pe ηa jijwe pip̄hi ni mbo mb̄in pugu ne, ηa’an ligi pa nchriligi. ²² A khwē ni pa ghan ntaon Joun ηa, “P̄ei p̄ini shwei Joun ni yaon ηa p̄ei ȳei ndo nja’o ne, pa nchriligi ȳei li’i, pa ηkw̄ini nȳien, ghan gh̄inombalun p̄o shi’i, pa fh̄itane ya’o li’i, pi pi’i pa ηgwa khu mon gu, pi ch̄ii ηk̄ini pwa pisha’akh̄o ni ghan pou. ²³ Mb̄oro p̄o ni ηgwa pe ηa pugu lo nji’i mf̄a’o ki’ingini mon pin yugu ntho a ne.”

²⁴ Pa ghan ntaon Joun ni nga ηkwo gh̄ai, Jisho j̄e ntho nchr̄a nu ni yú ηgwa pigho nthe Joun, “P̄ei ni ηγōi mon ηk̄unu nj̄o nj̄ai pi kho fo? Tr̄u ηa fifr̄ei ch̄i’i nu? Nga! ²⁵ Ti p̄ei ni ηγōi ki’ε nj̄ai pi kho fo? N̄on ηa a ni mā’an ηk̄ien ndhw̄i ch̄igōi nchuon? Nga! Lii nj̄ai, ηgwa ηa pugu gh̄a mā’an ηkwan ndhw̄i pigho ne ndo mbo mon nchho shi’i ne gh̄a mbo pi mon ntū’o pa f̄uon. ²⁶ Shwei a ne, ti p̄ei ni ηγōi nu ki’ε nj̄ai pi kho fo? Nj̄eli’i Minnwi? Oon, n̄shwei v̄ei, ηon ηa a chaa nj̄eli’i Minnwi ne. ²⁷ Nthe ηa Joun ηon ηa chr̄a Minnwi chr̄a no ligi yi ηa,

‘Lii nj̄ai, n̄shi ntaon nγan ntaon a,
a gh̄ei sh̄hi p̄ei mb̄iri ndaon ni p̄ei.’”

²⁸ Jisho p̄ini mb̄igi ηa, “Nshwei v̄ei ηa Joun gha’o ncha ηguon ηgwa ηa pin̄ge kwo ma mb̄hi ne, ndo ηon ηa a k̄igōi ncha ηguon ηgwa mon Sha’afuon Minnwi ne gha’o ncha Joun.”

²⁹ Nguon ηgwa pugu pa ghan w̄ein taashi ni nga nja’o yei nnu, mb̄in ηa nnu ηa Minnwi chw̄ie ne yi ndind̄i, mbo ηgwa ηa Joun ni mfe ηkh̄i ni pugu ne. ³⁰ Ndo pa ηgwa Farashi pugu pa ghan ye’i ηgwa ni ḡi l̄aa nnu ηa Minnwi ni ηk̄a’a nthe vugu ne, nne ki lo ntoḡo mon kwe ηkh̄i Joun.

³¹ Jisho gh̄ai sh̄hi nchhu ηa, “Mi nthe mā’an fi’i ηgwa mb̄hi shi’a pi ni kho? Pugu f̄hi pi kho? ³² Pugu p̄o no pa mik̄e’i ηa pugu ch̄ho tan, ta’a kw̄ie chhu nu ni vich̄ei ηa, ‘Pigi mā’an ηkh̄i pwanju’o ni p̄ei, ndo pa’a p̄ei lo mb̄ini, pigi yr̄ao ηkh̄i gu ndo pa’a p̄ei lo ηk̄ai.’ ³³ Joun Nγan Fe Nkh̄i ni ntho, ki lo nkru brei ndo pa’a ndo nnu là’o p̄ei chhu ηa ‘a f̄a’o min̄wein mb̄in yu.’ ³⁴ Muon N̄onmishua tho nji maon ndo nnu nu, p̄ei ηa, ‘a n̄ru mme yaon ndo mbo mbaa là’o, mb̄ini mbo taannu ghan w̄ein taashi pugu pa ghan phi.’ ³⁵ Ndo nguon ηgwa ηa pugu pin̄ shietho Minnwi ne n̄on ηa shietho gho yi shini.”

Jisho gh̄ai kra nda Shemu ηon Farashi

³⁶ Yich̄ei ta’a Farashi ni m̄ein Jisho ηa a tho pugu yu ji maon, a gh̄ei nda Farashi gho nch̄chho li’i ji maon. ³⁷ Min̄gwe ch̄ei ni mbo mon la’ataon gho, mbo nchw̄ie phi, nga nja’o ηa Jisho p̄o nda ηon Farashi gho li’i ji maon, a tho ni yich̄ei nch̄in ηa pi chw̄ie ni nḡu’o, laminda tin̄in̄ch̄uon linaon mon gho, ³⁸ nthi nj̄in Jisho, ȳei kw̄o yu ηk̄ai nu, ηkw̄r̄i ηkh̄i ligi yi no kw̄o yi, nj̄igi ni ηgiitho yi, ntho nuan kw̄o yi, mb̄oro kw̄o yi ni laminda gho.

³⁹ N̄on Farashi gho ni nga nj̄ai yei nnu nchhu ni non yi ηa, “N̄on vei kan ηa mbo nj̄eli’i Minnwi, a kan nji ηkwan ηon ηa min̄gwe vei ηa a chho ηk̄aon vi yie gho ne, ηkwan ch̄omb̄hi pip̄hi ηa a gh̄a nchho ne.”

⁴⁰ No khwē nu Jisho chhu ηa, “Shemu, mf̄a’o nnu no chhu nu ve.”
Shemu pie ηa, “Mbo kho, nγan ye’i ηgwa?”

41 “Yichəi ngan fōo ngwa ni mbinj ni mbo fō mfā’o paa ghanj nkru pi. Njkrū yi pō puŋ ta’a yi mbo fi’i mbinj na ŋon mfā’a nō tienj ŋkii llé pi pe vi nō nē, yichəi pō fi’i mbinj na ŋon mfā’a nō tienj wuŋ llé, pi pe vi nō nē.

42 Pa’a kanj ta’a ŋonj vugu lo mfā’o mbinj gho nō pe nu ni ŋonj gho, nthē yie, a chi’i njkrū yugu gho. A yəi shina pugu na a shi ŋkhwā vi nchaa vichəi?”

43 Shemu khwē na, “Mbī’i na a yē na ji njkrū ni njiēn nē.”
Jisho chhu gho na, “*Ɔ chhu a kā’o.*”

44 Nenne Jisho kara ndii miŋgwe gho, nchhu ni Shemu na, “*Ɔ yəi miŋgwe vei? Mi nī nii nda gho pa’a Ɔ lo mfe ŋkhi shigao kwò vəi, ndo miŋgwe vei shigao kwò ma ni ŋkhi ligi yi, ndo njigi ni ŋgiitho yi.*” 45 Ɔ shini ndo nchhu na ntho a pwa ni paŋ nu ma, ndo jē nō ha’anj ntho heinj nē, a lo naa mienj nuan nu kwò ma ya’a. 46 Ɔ shini ndo nji’i mboro tho a ni wru, ndo ti a poro kwò ma ni laminda chigəi nchuonj. 47 Nthē yie gho, nchhu ve na fi’i ntou khwā na a nōonj nē, nōonj na pi li’ē phi yi na a yieŋ nē. Ndo ŋonj na a wu’o nchwē pi shigəi phi, pi li’ē nē, nōonj khwā pi shigəi yi.”

48 Jisho chhu ki’ē ni miŋgwe gho na, “*Ndī’ē phi yo.*”

49 Pichəi ngwa na pugu pugu ni mbo ŋkuonj taprei nē, jē nchhu nu ni nonj pugu na, “Yei pō pi gǝ na a pō ti ndī’ē pi phi ŋonj?”

50 A chhu ni miŋgwe gho na, “*Piŋ yo chwē Ɔ lūgu, ghəi ni gō monj ghighri.*”

8

Piŋge pē na pugu pa Jisho ni nyiēn nu ka’a nē

1 A ni ngga nda’a, Jisho nyiēn monj pa memme la’ataonj pugu pa puonj mi la’ataonj, ntho nshwei pwa pisha’akho mbo yi Sha’afuonj Minnwi. A ni mbo pugu pa paanchro ghanj ntaonj pi, 2 pugu pa pichəi piŋge, na a ni mfu’u jijwe piphi mbinj pugu, mbini njigi pa ghinc mbinj pugu. Piŋge pigho ni mbo Meri, na pi ni mēinj vi ni Madalinj, na khwachəi miŋweinj ni ntaonj mbinj yu nē, 3 ni Joana, mbo ngwe Kusha, mbo muunj fā’a Herō, ni Shushana, pugu pa ntou pichəi piŋge na pugu ni ntho ngere Jisho pugu pa ghanj younjinj pi llo monj yugu ŋkaa nu nē.

Lu’o chrà nthē ŋonj na a ghəi li’i phi mbhē (Matio 13:1-9; Maaku 4:1-9)

4 Ndi ntuou yú ngwa ni ntho ŋkiri nu, pichəi llo monj ntou pa li’i nyiēn ngəi nu yəi Jisho nē, a chhu yei lu’o chrà ni pugu:

5 “*Ŋonj chəi ni ma mbo fō, ngəi li’i mā’anj mbhē maonj. Nō ha’anj a ni mā’anj nu nē, pichəi gū shembua, ngwa tie ni kwò yugu, pa mishi llo tothi shwi’i kru.*” 6 Pichəi gū monj shhe ŋkwā, ngga ŋkhē, ŋki’i ndo njaonj yaonj nthē na a lo nji’i mfā’o ŋkhi. 7 Pichəi gū monj shisha’a, shisha’a yi’ē ŋku’o mfigi maonj pigho pugu khu. 8 Pichəi mbhē maonj pigho ni ngū monj shhe shi’i mbūgu fō ndo nja njun, nchaa mbhē yi ni ŋkii ŋge.” Jisho ghà ngga nchhu nnu pei mi’ēŋ, mfe gē na, “*Ŋonj na a fā’o tənə nē, ā ya’o.*”

9 Pa ghanj younjinj pi pie vi na, “Njinj lu’o chrà gho pō pi na?” 10 A khwē na, “Minnwi chwē pəi ji pa nnu ləinj monj Sha’afuonj yi. Ndo ni pichəi ngwa, a pō pi monj lu’o chrà nne na:

‘Pugu shi ndii,
ndo pa’a ndo njəi;
Njwərə ndo pa’a,

ndo nja' o nji.*

11 “Yei njin lu' o chrà gho: Mbhě yaon gho chrà Minnwi. 12 Pe mbhě na a ni ngũ shembua tho nõon pi ngwa pe na pugu ya' o chrà Minnwi, ndo devi tho fu' u chrà gho nõ' o pugu, nne na mba' a pugu pin ndo ndũgu. 13 Pa mbhě pe na pugu ni ngũ mon shhe nkwa ne pe ngwa na pugu ya' o chrà gho, mbin ni pwatua ndo pa' a njen yugu lo ntini. Pugu pin no kuo ndii, mõon nu gha ntho pugu pa' a nkũnu yugu. 14 Pa mbhě na pugu ni ngũ mon shisha' a ne, ngwa na pugu pin chrà Minnwi, mbin, nga ngõi pa ghaghana, pa fã' o, ni nchhõ shi' i nkuon ngrào mbhi yei figi vugu, pa' a ntien yugu lo ma ntini. 15 Ndo ti mbhě mon shhe shi' i pe ngwa na pugu ya' o chrà Minnwi ni nkien njũ' o shi' i, ndo ngwẽin a tini, ngwẽin njũ' o ti njun ntien.

*Truka la' o mikru
(Maaku 4:21-25)*

16 “Nõn shi' a nchu' u truka nkuru ni mikru ki ni' in la' o kũon, nõn ghà nchu' u ntigi pi li' i thi truka, nne na ngwa na pugu nii nu nda ne yei li' e gho. 17 Yichõi yaon lo mbo fo na pi lõin na mba' a pi ma mien ki nõon li' i wo, ki nnu na pi kuru na mba' a pi ma mien ki ji a lo mbini ntaon li' i li' e. 18 Lina nu ki' e nkwan no ha' an o ywere nnu ne, ntho na nõn na a fã' o ne, pi shi mbigi ntou yi gho, ndo nõn na a lo nji' i mfã' o ne, pi shi nkwe shigei ye na a pi' i na a fã' o ne mbho yu.”

Mũun Jisho pugu pa lin pi pi pimbã
(Matio 12:14-50; Maaku 3:31-35)

19 Mũun Jisho pugu pa lin pi pi pimbã tho li' i yei vi, ndo pa' a ndo mfã' o shina ntho yu ngwa yei yu. 20 Yichõi nõn chhu ni Jisho na, “Mũun gho pugu pa lin po pi pimbã po ne mbhi ntã' a nu njõi gho.” 21 Jisho khwẽ ni pugu na, “Mũun a pugu pa lin pan ngwa pe na pugu ya' o chrà Minnwi ndo nchwẽ nnu na chrà gho chhu ne.”

Jisho chwẽ fin tithi
(Matio 8:23-27; Maaku 4:35-41)

22 Llé chõi, Jisho nii mon kikuon pugu pa ghan younjin pi nchhu na, “Pia shã' a ntaon njen hin.” Nne pugu wẽin ndaon. 23 No ha' an pugu ni nchwi kikuon gho ngõi nu ne, logõ wẽin Jisho. Mme fin gũ mon nkhi, nkhi jẽ linaon nu mon kikuon yugu, ti pugu thi pi mon gu. 24 Pugu ghõi ngũ' u Jisho, nchhu nu na, “Masha! Masha! Pia khu nu ne ma!”

A wũ' u, mbiga fifrõi gho pugu pa fin mon nkhi, nguon yi tithi, mon nkhi ju. 25 A chhu ni ghan younjin pi na, “Pin yei po pi hin?”

Pugu pogo ndo ngrào, nchhu ni non pugu na, “Yei po pi yei nkwan nõn, na a fe gi ni fifrõi pugu pa fin na pugu tithi pugu ya' o nne?”

Jisho fu' u minwein mbin nõn
(Matio 8:28-34; Maaku 5:1-20)

26 Jisho pugu pa ghan younjin pi shã' a nkhi llo Galili ntaon krao ngei Gerasha. 27 No ha' an Jisho taon mon kikuon ne, mbãon pugu yichõi nõn na fã' o pa minwein, a shini ndo mã' an ndhwĩ no ntaan ndii, pa' a ndo nda' a nu nda, nka la' a pi mon li' i twei ngwa. 28 A ni nga njõi Jisho, mũ' un ngõu, ngũ shhe shhi yu, nchhu ni nji na, “Pogo fã' o pi kho, Jisho Muun Minnwi

* 8:10 8:10 Ishaya 6:9.

ɲa a chaa ɲguon ɲgwa ne? Mba' o mbho shhi gho, ki' i ni' in a mon ɲgə' i!"
 29 A ni nchhu yei nthe ɲa Jisho ni ɲkwo fe gi ni minweinj gho ɲa a taon
 mbinj yu. Yien ndii minweinj gho ni ntho ncho vi, nji' i nthe no ha' an pi ni
 ɲkrao mbho mi, ɲgwe kipa' o no kwò mi ntho ɲkɛ' i vi ne, a shi ɲgu' o nja' a
 maon pigho ya' a, minweinj gho fra vi ɲgəi no mon ɲkunu njó.

30 Jisho pie vi ki' e ɲa, "**Ligi yo kho?**"

A ɲa, "Ligi a Ká'a Yi," nthe ɲa ntou minweinj ni nii mbinj yu. 31 Pa
 minweinj pigho ligəi Jisho ɲa ki' i a fe vugu mon li' i ɲgə' i. 32 Nkien mme
 kwie ɲkunyan ni ntho nji nu fo ɲkin mbra, pugu ligəi vi ɲa a mien pugu
 nii mon pa ɲkunyan pigho, a mien vugu. 33 Pugu taon ki' e mbinj non gho,
 nii mbinj pa minkunan pigho. Nguon kwie ɲkunyan pigho tei lo ɲkin
 mbra gho, nshwi' i ɲkin ɲkhi, ɲgū mon gho ɲkhu.

34 Ghan kɛ' i ɲkunyan pigho ni ɲa njəi nnu ɲa a lōgo li' i ne, ntaon tei
 ɲgəi nchhu mon la' a pugu pa mon nyien. 35 Ngwa taon no ghəi nu njəi
 nnu ha' an a lōgo li' i ne. Nga ntho njəi Jisho, njəi non gho ɲa minweinj
 pigho ni ntaon mbinj yu ne, a chocho yəi yu ni ndhwí mbinj yu ndo mbo
 shishi' i, pogo gu wəinj vugu. 36 Pa ɲgwa pe ɲa pugu ni njəi nnu gho ne,
 shwei vugu ɲkwan ha' an pi kwe non gho ɲa pa minweinj ni mbo mbinj yu
 ne. 37 Nenne ɲguon pa ɲgwa mon krao ɲgei Gerasha yōu Jisho ɲa a ghəi,
 nthe ɲa ɲkien pogo gu ni ɲgwəinj vugu.

Nenne Jisho nii mon kikuon ɲgəi. 38 Non ɲa minweinj pigho ni ntaon
 mbinj yu ligəi Jisho ɲa, "Mien ntho pogo ghəi ka' a." Jisho lāa, nchhu nu
 ɲa, 39 "**Pini la' a, nshwei ɲgwa po fi' i ɲkwan ha' an Minnwi fā' a mbinj gho
 ne.**" Non gho nyien mon ɲguon la' a ntho mfi' i nnu ɲa Jisho chwie mbinj
 yu ne.

Jisho ywin muun mingwe

*nchwie ghəno yichəi mingwe mme
 (Matio 9:18-26; Maaku 5:21-43)*

40 Ndo ha' an Jisho ni mbinj ne, pa ɲgwa ni nchhu gho ɲa a tho a pwa,
 nthe ɲa ɲguon vugu ni nchho njwere vi. 41 Non chəi ɲa ligi yi Jairu, yiga
 nchəinj. A ni mbo mmenon mon nda luon Minnwi, ɲgū shhe shhi Jisho
 nchho ndigəi vi ɲa a tho nda yu, 42 nthe ɲa fien muun vi yi mingwe ɲa a
 ni mfā' o, mbo muun paanchro ɲga' o, ni ntho ɲkhu nu.

Ndo ha' an Jisho wəinj ndaon ne, yú ɲgwa ni ntho mfra vi mon ɲguon
 ɲgei ghao. 43 Shina ɲgwa pei, mingwe chəi ni mbo fo ɲa a ki yəi ndii yi
 ni nji no paanchro ɲga' o, ɲkwo tūon ɲguon mbinj yi ghao mbho pa dokto,
 ndo pa' a pi lo nchwie ndii yi ya' a. Kan ta' a non shi ki lo nji' i mbo ɲa a
 kan ni mfe a chwie ghəno yi mme. 44 Nenne, a ni ntho njin Jisho ɲkəon po
 ndhwí yi. Ndi yi gho lo ɲki' e nja' a ya' a chomilaon gho.

45 Jisho pie ɲa, "**A kəon gō ɲkəon a?**"

Nguon ɲgwa ni ɲa ndāa non yugu, Pita chhu ɲa, "Taatho, yú ɲgwa tho
 ɲkiri nu ndo mfra gho."

46 Jisho chhu ɲa, "**Yichəi non kəon a, mi n̄ nja' o ɲkwan ha' an nji ntaon
 mbinj mu.**" 47 Ndi ɲa mingwe vei ni njəi ɲa yichəi shendaon lo mbo
 ɲa mimfe a lere ne, a wrú ntho nu, ɲgū shhe ni punj yi shhi Jisho ndo
 mfi' i shhi ɲguon ɲgwa nnu ha' an a ni nchwie vi a kəon Jisho ne, pugu pa
 ɲkwan ha' an ghəno yi mme chomilaon gho ne. 48 Nenne, Jisho chhu gho
 ɲa, "**Muun a, pinj yo chwie ghəno yo togo, ghəi ni go mon ghighri Minnwi.**"

49 Ndo ha'an Jisho wu'ɔ nchho nchrā nu ne, yichəi ɲon llo nda Jairu, mmeɲon mon nda luon Minnwi, ntho nchhu gho ɲa, "Muun gho kwo khu, ki'i nu'un ɲgana masha ghagha."

50 Ndiɪ ɲa Jisho ni nja'o nnu yei ne, a chhu ni Jairu ɲa, "Ki'i nu'un mbogo gu, wu'ɔ nchho mfā'o pi pin, nne kan muun gho shi ndūgu."

51 Ndiɪ ɲa Jisho ni nchəin nda Jairu ne, a shini ndo mbin ɲa ɲon nduon nii nda ɲkien Pita pugu Jouɲ ni Jəin, ni taa muun minɲgwe gho pugu mūun vi. 52 Nguon ɲgwa ni ntho ɲkəi nu ndo njūa vi, Jisho ka chhu pi ɲa, "Ki'i pəi nu'un ɲkəi, nthə ɲa a lo ɲkhu, a ləlle."

53 Pugu gwē vi nthə ɲa pugu ni nji ɲa a kwo khu. 54 Jisho ka wēin pi mbho yi, mēin nchhu ni nji ɲa, "Miyaa, lollo!" 55 A ywin, ndollo jijwe yi pini, a lollo tothi wu'ɔ ndiɪ gho. Jisho chhu ni pugu ɲa pugu fe maon gho a ji. 56 A ni ɲgrāo taa vi pugu mūun vi. Jisho chhu ni pugu ɲa ki'i pugu shwei sheshəon ni nnu ɲa a lōgo li'i ne.

9

Jisho taon paanchro ghan ntaon pi (Matio 10:5-15; Maaku 6:7-13)

1 Jisho gē paanchro pigho li'i mu'ɔn mfe nji pugu pa ghrī ni pugu no fu'u nu pa minwəin ndo njigi pa ghino, 2 ntaon vugu ɲa pugu ghəi nchi Sha'afuon Minnwi ndo mbini njigi ghino. 3 Nchhu ni pugu ɲa, "Ki'i pəi lōgo sheshe yaon no ha'an pəi ghəi nyien gho ne. Ki'i pəi lōgo mbie, ki pin kra, ki maon ji, ki mbin, ki ɲgəi ni pa kwri ndhwī. 4 Sheshe nda ɲa pəi nii fo ne, pəi la'a fo ti shi nu'un ntaon la'ataon gho. 5 Sheshe li'i ɲa pi lo mbin vəi fo ne, pəi krū kwō məi, ntaon ni vəi la'ataon gho no nōon nu ni pugu ɲa Minnwi pina nnu ɲa pugu chwie ne."

6 Pa ghan ntaon pi pigho taon, nyien mon ɲguon puon mi la'ataon ghao, ntho nchi ɲkani pwa pisha'akho gho ndo njigi ghino ɲguon li'i ghao.

Tho Hero fin

(Matio 14:1-12; Maaku 6:14-29)

7 Ndiɪ ɲa Hero, mbo fūon Galili, ni nja'o ɲguon nnu pei ne, tho yi fin nthə ɲa pichəi ɲgwa ni ntho nchhu nu ɲa Jouɲ Nɲan Fe Nkhī ni ɲgwa pini ɲku'ɔ. 8 Pichəi chhu yugu ɲa Elaija nōon non yi, pichəi chhu yugu pi ɲa yichəi ta'a ndunu ɲjəli'i Minnwi pini ɲku'ɔ.

9 Hero chhu ɲa, "Nki ya'a tho Jouɲ, ndo yei pini mbo pi gō ɲa nja'o pa nnu no ligi yi ne?" Mba'o no yei nu Jisho vei.

Jisho kugwi tien ɲkan ɲgwa

(Matio 14:13-21; Maaku 6:30-44; Jouɲ 6:1-4)

10 Ghan ntaon Jisho pigho ni ɲga mbini, nshwei vi ni ɲguon nnu ɲa pugu ni nchwie ne. Jisho lōgo vugu pugu pugu fu'u non yugu shina ɲgwa, ɲgəi Beshaida. 11 Yū ɲgwa ni ɲga nja'o, njou njin yi. Jisho gha nchhu ni pugu ɲa pugu tho a pwa, ntho nchi ɲkani pwa pisha'akho Sha'afuon Minnwi ni pugu, njigi ghino ɲgwa pe ɲa pugu ni ɲgino nu ne.

12 Minaon ni ɲga njē nii nu, paanchro ghan ntaon pigho tho njəi Jisho nchhu gho ɲa, "Chhu ɲgwa pei ghəi, nji ɲa minthe pugu ghəi mon pa la'a pugu pa moon mbàn mbambara, ntā'a li'i la'a pugu pa maon ji, nthə ɲa li'i yei po pi ɲkūnu njó."

13 Jisho khwē ni pugu ɲa, "Pəi ɲkaa pəi fe maon pugu ji."

Pugu chhu ña, “Ngunon yaon ña pigi fā’o ne wu’o tien brei pugu paa shhu. ɔ ta’a nu ña pigi ghēi njuon maon ji ni mbalan ñgwa pei?” ¹⁴ Pimbia ni mbo fo nchēin no tien ñkan yugu.

Jisho chhu ni ghan younjin pi pigho ña, **“Pēi chhu ni pugu ña pugu chocho shhe, ta’a kwie po no tien wun ñgwa.”** ¹⁵ Pugu wu’o nu’uñ nja’o pi nenne, nchwē ñgunon ñgwa chocho. ¹⁶ A gha ndōgo tien kēin brei gho ni paa shhu gho, mbi’i ligi yi ndii po ntōo Minnwi, mbē’i, mfe ni pa ghan younjin pi ña pugu ghrā ni ñgwa pigho. ¹⁷ Ngunon yugu kru ti njru, ti pugu līga pa pē’i pi ña a ni mbigēi ne, a linaon paanchro mikuo.

Yaon ña Pita chhu ña Jisho yie gho ne

(Matio 16:13-19; Maaku 8:27-29)

¹⁸ Ta’a llē chēi ni mbo, Jisho tho nduon Minnwi tē’i vi, pa ghan younjin pi tho mbara vi. A pie vugu ña, **“Pa ñgwa ghā nchhu ña mi po pi gō?”**

¹⁹ Pugu khwē ña, “Pichēi ñgwa ghā nchhu ña ɔ Joun Ngan Fe Nkhi, pichēi ña ɔ Elaija, pichēi ña ɔ ta’a njēli’i Minnwi lleshhi ña a pinī nu’uñ ñku’o.”

²⁰ A pie vugu ña, **“Ti pēi ne? Pēi chhu yēi ña mi gō?”**

Pita khwē ña, “ɔ Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon no Nkwe ne, llo mbho Minnwi.”

Jisho chrā ñkuon ñkwan ha’an a shi njēi ñgō’i ndo ñkhu ne

(Matio 16:20-28; Maaku 8:30-9:1)

²¹ Jisho fe titini gī ni pugu ña ki’i pugu shwei nnu ña a lōgo li’i ne ni sheshenon. ²² Mbini nchhu ni pugu ña, **“Muon Njonmishua shi ngu’o njēi ñgō’i nthē ntou pa nnu, pa thishi pa juu pugu pa thishi ghan fe’ingien pugu pa ghan ye’i ñgwa ni gī Mushi lāa vi, pi jwi vi, a gha nda’a trei llē a ku’o.”**

²³ Mbini nchhu ni ñgunon vugu ña, **“Sheshenon ntā’a nu njōu njin a, ā mien phi nnu ha’an a khwā ne, ntien wā’a yi sheshe llē ndo njōu njin a. ²⁴ Nthē ña sheshenon ña a tā’a nu ndūgu ni chōmbhi yi ne shi nshien chōmbhi yi gho, ti non ye ña a mī’an chōmbhi yi nthē a ne, shi ndūgu ni chōmbhi yi gho. ²⁵ Njonmishua nthē a shei pi kho no ha’an ā mfā’o ñgunon yaon mon mbhi hein ndo mbhe chōmbhi yi? ²⁶ Nthē ña sheshenon ña a fā’o lritho mbin mu, ki ni chrā a ne, Muon Njonmishua shi mfā’o lritho mbin yu ndii ña a tho mon ndigha’o yi ne, pugu pa ndigha’o Tāa, ni pa ghan ntaon taontaon. ²⁷ Ndo nchhu pi nnu shini ni pēi ña pichēi ñgwa thi hein ña mba’a pugu khu ki lo njēi Sha’afuon Minnwi.”**

Jisho nōon non yi mon ndigha’o yi

(Matio 17:1-8; Maaku 9:2-8)

²⁸ A ni ñga nchhu nnu pei ti nda’a ta’a tan, ndōgo Pita, ni Joun, ni Jein pugu pugu ku’o ñkuon mbra li’i luon Minnwi. ²⁹ Ndo ha’an a ni ntho nduon Minnwi ne, miñi mi kwri mbo ñkwan nduon, ndhwī pi fugu, nchia ña ñmein no fiembi. ³⁰ Nga njēi nu ne, paa ñgwa chrā nu pugu yu, pugu ni mbo Mushi pugu Elaija, ³¹ nōon non yugu mon ndigha’o pa po, ntho nchrā nu ñkuon nnu gu yi ña ju Jisho ni ntho nchwē nu ña a lōgo li’i Jerushalein, ñkwan no ha’an Minnwi ni nū’on ne.

³² Ndo lōgo ni njien mbin Pita pugu pa ñgwa ña pugu pugu ni mbo ne. Pugu gha ña ngū’u, njēi li’ē ndigha’o Jisho, pugu pa paa ñgwa pē ña a ni nthi pugu pugu ne. ³³ Ndii ña ñgwa pigho ni mien Jisho ñgōi nu ne, Pita chhu gho ña, “Masha, a pwa no ha’an pia po hein ka’a ne, pigi shi ñkrao

trei ntāa! Ta'a yi ve, ta'a yi ni Mushi, ta'a yi ni Elaija." Ndo a shini ndo nji'i nji nnu na a ni chhu nu ne. ³⁴ A ni nga ngu'ɔ nchrā nu, lūluŋ shwi'i ŋkuru vugu, pɔgɔ gu wēiŋ vugu nɔ ha'an lūluŋ gho ni ŋkuru vugu ne.

³⁵ Yichai nggi chhu moŋ lūluŋ gho na, "Yei Muuŋ a na nchu'ɔ vi, p̄ai ya'o mbho yu." ³⁶ Nggi gho ni nga nchrā ti mī'eiŋ, pugu yai Jisho pi tē'i vi, nū'ɔŋ nnu pei shina pugu, ki lo nji'i nshwei sheshenon ni nnu na pugu yai ne wu'ɔ ndii gho.

Jisho yiŋi ghĩno yichai mikə'i na a ni mfā'o minweinj
(Matio 17:14-18; Maaku 9:14-27)

³⁷ Mbhi ni nga ndan, Jisho pugu pa trei ghan ntaon pi pigho shwi'i llo ŋkuon mbra gho, ŋkien mme kiri ngwa tho mbara Jisho. ³⁸ Nga njai nu, yichai non pa'o ngɔu moŋ kiri gho, nchhu na, "Masha, mba'o mbho ve, lii muuŋ a vei njai, ndo mbo fiŋ yi. ³⁹ Yichai minweinj gha ncho vi, a wī'i mba'o ngɔu, minweinj gho mā'an vi shhe, a kwēi nu, fa'ofa'o taon nu nchò yu, na nchho nwī'ŋ vi nwī'ŋ ndo pa'a ndo mien vi! ⁴⁰ Mi ni ndigai pa ghan younjin pɔ na pugu fu'u minweinj gho mbin yu, pugu fu'u kie."

⁴¹ Jisho khwē na, "P̄ai ngwa ki fā'o pin, ngwa piphi, mi shi nchho pia pi fi'i ndii neiŋ, mfā'o fi'i wēiŋ njū'ɔ neiŋ nthe v̄ai? Tho ni muuŋ gho heinj."

⁴² Nɔ ha'an muuŋ gho ni ntho nu ne, minweinj gho mā'an vi shhe, a kwēi nu, fa'ofa'o taon nu nchò yu. Jisho p̄iga minweinj gho, nj̄igi ghĩno yi, mfe vi ni taa vi. ⁴³ Nguon ngwa ni ngrāo fi'i ghrī na Minnwi fā'o ne.

Jisho pini nchrā ŋkamuwon nthe nnu gu yi
(Matio 17:22-23; Maaku 9:30-32)

Ngwa ni nga ngu'ɔ ntho ngrāo nguon nnu na Jisho ni nchwīe ne, a chhu ni ghan younjin pi na, ⁴⁴ "P̄ai ya'o nnu yei na ntā'a nchhu ni p̄ai ne shishi'! Pi totho ncha'a Muuŋ Nonmishua mfe liŋ mbho ngwamishua."

⁴⁵ Ndo pa'a ghan younjin pi lo nji njin nnu gho. Pi ni ndēiŋ vugu nɔ nne na ki'i tho yugu shie ni nnu gho, ndo pugu pɔgɔ nɔ pie nu vi ni nnu gho.

Mindoundou na non ndien gɔ?
(Matio 18:1-5; Maaku 9:33-37)

⁴⁶ Mindoundou gū shina ghan younjin pi na a gɔ mbo non ndien ncha pichai? ⁴⁷ Jisho ni nji nnu na pugu ni mbi'i nu njū'ɔ pugu ne, ndōgɔ muuŋ mbrɔ nū'ɔŋ yai yu, ⁴⁸ nchhu ni pugu na, "Non na a pin muuŋ vei nɔ ligi a ne pin pi mmu, ti sheshenon na a pin a ne, pin pi non na a taon a ne. Nthe na non na a kigai shina p̄ai ncha nguon ngwa ne, a ju mbo non ndien ncha nguon yai."

Non na a lo ndāa v̄ai ne pɔ p̄ai pugu ta'a ngei
(Maaku 9:38-40)

⁴⁹ Jouŋ khwē na, "Masha, pigi yai non a fu'u minweinj mbin non ni ligi yɔ, pigi lāa gho nthe na pigi pugu shi'a njou njin yɔ ka'a."

⁵⁰ Jisho chhu gho na, "Kī'i nu'un ndāa gho nthe na non na a lo ndāa gho ne pɔ ngei gho."

Ngwa moŋ yichai la'ataon Shamaria lāa Jisho

⁵¹ Pa llé ni nga mbara nu na pi shi ndōgɔ Jisho po ne, a lōgɔ nthi mi titini nɔ ghēi nu Jerushaleinj. ⁵² A taon ghan ntaon shhi, pugu ghēi nii moŋ yichai la'ataon moŋ Shamaria nɔ piri nu nguon pa yaon gho. ⁵³ Ndo pa'a ngwa pigho lo mbin vi nthe na a shini ndo nu'un mbo pi nnu khutho na a ghēi pi Jerushaleinj. ⁵⁴ Ndiŋ na ghan younjin pi, J̄eiŋ pugu Jouŋ, ni

njəi nnu pigho ne, pugu pie vi ɲa, “Taatho, o tã’a nu ɲa pigi mēiɲ mɔɲon po, a shwi’i njigi vugu?” ⁵⁵ Jisho shrī mbīga vugu. ⁵⁶ Pugu pugu kara ki’ɛ ɲgəi la’ataon nduon.

Nchuon yōu nu njin Jisho
(Matio 8:19-22)

⁵⁷ Nɔ ha’an pugu ni ɲgəi nu shendaon ne, yichəi ɲon chhu ni Jisho ɲa, “Nshi njōu njin yɔ sheshe li’i ɲa o shi ɲgəi ne”.

⁵⁸ Jisho chhu gho ɲa, “Pa mimbaanɲuo fã’o pa pùo pugu, pa mishi fã’o pa nda pugu, ndo Muon ɲonmishua lo nji’i mfã’o li’i lere tho yi.”

⁵⁹ Jisho kara nchhu ni yichəi ɲon ɲa, “Tho njōu njin a.”

ɲon gho chhu ɲa, “Taatho, fūon mien ɲgəi ntwei tãa a ɲkaon.”

⁶⁰ Jisho khwē gho ɲa, “Mien ɲgwa ɲa pugu khu ne twei khu ɲgwa pugu. Ndo ni gò ghəi nchii sha’a nu fūon Minnwi.”

⁶¹ Yichəi ɲon pini nchhu ɲa, “Nshi njōu njin yɔ, ma Taatho, ndo fūon mien ɲgəi nchã’a ɲgwa la’a pigi.”

⁶² Jisho chhu gho ɲa, “ɲon ɲa a wēiɲ ɲkii na’an fã’a nyien ɲa a fã’a nyien, mbini ɲkara ntho ndii njin ne, lo nji’i mfã’o ghère mon Sha’afuon Minnwi.”

10

Jisho taon khwachəi wun ɲgwa ni yi paa

¹ Pa nnu pei ni ɲga ntogo, Taatho pini ntere khwachəi wun ɲgwa ni yi paa ntaon vugu pa pi paa ɲa pugu ghəi shhi yu mon ɲuon pa la’ataon pe ɲa a tã’a nu ɲgəi fo ne. ² A ni nchhu ni pugu ɲa, “Maon kwōo yien ndo ghan kwōo pi kigəi. Nthe yie gho, pəi luon ni ta’anju’o mbho Taatho ɲa a fã’o maon pigho ne ɲa a taon pa ghan fã’a pugu ghəi ɲkwōo maon pi. ³ Pəi ghəi! Ntaon vəi nɔ pa puon minji shina pa miɲanien. ⁴ Ki’i ntuo piɲ mbin, ki piɲ maon ji, ki kwri tra. Ki’i nchrã ni ɲon shendaon.

⁵ “Sheshe nda ɲa pəi nii fo ne, fūon nchhu ɲa, ‘Ghighri pɔ mon nda hein.’ ⁶ Ti ɲon mbo fo ɲa a khwã ghighri, kan ghighri yɔ shi nshwi’i mbin yu. ɲkien nenne, kan ghighri yɔ shi mbini mbho gho. ⁷ Kina mon yie nda ntho nji nu ndo nnu sheshe yaon ɲa pi fe ve ne, nthe ɲa a pie ɲa ɲgan fã’a fã’o pe yi. Ki’i nyien pi nda nda.

⁸ “Sheshe la’ataon ɲa pəi nii fo pi pin vəi fo ne, pəi ji sheshe yaon ye ɲa pi fe ni pəi fo ne. ⁹ Pəi yigi ghino pa ɲgino fo, nchhu ni pugu ɲa, ‘Sha’afuon Minnwi tho ne ti mbara yəi pəi.’ ¹⁰ Ndo ti pəi nii mon sheshe la’ataon ki pugu lo mbin vəi, pəi ghəi ta’andaon pugu nchhu fo ɲa, ¹¹ ‘Ti mfe pi ni pru la’ataon yəi ɲa a ku’o nɔ kwō minji ne, pigi yigi ne mfe tho pəi. Ndo pəi kwɲ ɲa Sha’afuon Minnwi tho ne ti mbara.’ ¹² Shishini, nshwei vəi, mon llembhi shã’a, a shi nji’ɛ ni la’ataon Shodon ncha yie la’ataon ɲa pugu lãa vəi ne.

¹³ “ɲgə’i pɔ ni pəi, ma ɲgwa Korashin! ɲgə’i pɔ ni pəi, ma ɲgwa Beshaida! Nthe ɲa pa nnu ghraograo pei ɲa a lōgo li’i hein ne, kan ni mbo pi Taire pugu Shidon, pugu kan ni ɲkwo mã’an ndhwı ywei gu nchho mon phu nɔ nōon nu ɲa pugu pã’a ɲkunu yugu ni phi. ¹⁴ Mbapa nenne, a shi nde nji’ɛ ni la’ataon Taire pugu Shidon mon llembhi shã’a ncha vəi. ¹⁵ Ndo ni pəi, ma ɲgwa Kapanun, pəi pi’i ɲa Minnwi shi ndōgo vəi ɲku’o nɔ po? ɲga! A shi nshwi’i vəi mon li’i ɲgwa khu.”

¹⁶ Jisho chhu ni ghan younjij pi na, “Sheshenon na a ya’o nnu na pæi chhu ne, ya’o pi mmu, sheshenon na a lãa nnu na pæi chhu ne lãa pi mmu. Ndo sheshenon na a lãa a ne lãa pi non na a taon a ne.”

Khwachæi wuj ngwa ni yi paa pigho pini

¹⁷ Khwachæi wuj ngwa ni yi paa pigho pini mon pwanju’o, nchhu na, “Taatho, pa minjwein ya’o nchò yigi ndii na pigi fe gi ni pugu ni ligi yo ne.”

¹⁸ Jisho chhu ni pugu na, “Mi ni njæi Shata gũ llo po no fiembi. ¹⁹ Lii njæi, mfe nji ni pæi na pæi nyien nkuon pa mitwe’i pugu pa njen pugu pa nguon ghrí mimbina ki kà’a lo nkée vei. ²⁰ Mbapa nenne, ki’i pæi fã’o pwanju’o nthe pi na pa minjwein ya’o nchò yæi. Pæi ka fã’o pwanju’o nthe pi na Minnwi nã’an ligi yæi po.”

Jisho fã’o pwanju’o

(Matio 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mon ndii gho, Jisho fã’o pwanju’o mon Jijwe Minnwi nchhu na, “Tãa, a gò mbo Taatho po pugu pa nkuon shhe. Ntõo gho nthe na yaon na o lãin ni ghan shietho pugu pa ghan lina ne, o nõon ni pa puon fhu. Oon, ma Tãa, yei nkwan ha’an o ni nkhwã na a lãgo li’i ne.

²² “Tãa a kwo cha’a nguon yaon mfe mbho mu, yichæi non lo nji non na Muun yie gho ne nkien Tãa, ki nji non na Tãa yie gho ne nkien Muun pugu pa sheshenon na Muun chu’o no nõon nu Tãa gho ne.”

²³ Jisho kara nchhu ni pa ghan younjij pi njinjij na, “Pæi fã’o ntou prõtho no yæi nu pa nnu pe na pæi yæi nu ne. ²⁴ Nshwei vei na ntou pa njæi’i Minnwi pugu pa fũon ni nkhwã no yæi nu pa nnu na pæi yæi nu ne, ndo na’a ndo njæi. Ki no ya’o nu pa nnu na pæi ya’o nu ne, ndo pa’a ndo njæi.”

Lu’o chrà nthe non Shamaria

²⁵ Yichæi ta’a ngan ye’i ngwa ni gi lollo tothi li’i mõon Jisho, mbie vi na, “Masha, a yi’i na nchwie nei non fã’o nu chombhi ki mme?”

²⁶ Jisho khwẽ na, “Njwa’anli Minnwi chhu pi na? Njin yi po pi na ve?”

²⁷ Non gho khwẽ na, “Khwã Taatho mbo Minnwi yo ni nguon njũ’o yo ghao, pugu pa nchæi yo, pugu pa nguon nji yo, pugu pa nguon pi’i nu yo, ndo mbini nu’un nkhwã taakuo yo ndo ha’an o khwã non yo ne.”

²⁸ Jisho chhu gho na, “O khwẽ a kã’o. Chwie nenne mfã’o chombhi.”

²⁹ Ngan ye’i ngwa ni gi gho tã’a nu no nõon nu na a non ndindi, nenne mbie Jisho na, “Taakuo a po pi gõ?”

³⁰ Jisho khwẽ na, “Non Juu ni ndho Jerushalein nshwi’i nu Jeriko, ngwĩ’i mbij na ngina minwi. Pugu wie vi, nkwe ndhwĩ yi pugu pa mbij yi, ngõi ni vugu mien vi a pi’i shigei nkhu.

³¹ “A ni nga mbo nenne, ngan fe’ingien Minnwi, mbo non Juu, ni shwi’i nu shendaon gho nga njæi vi, mbæi ntõgo po ndaon nduon. ³² Wu’o nenne, non Levi* ni nshwi’i nu shendaon gho nkaa yu, nga njæi vi, mbæi ntõgo po ndaon nduon.

³³ “Ndo non Shamaria† na a ni ngõi kra taon ngwĩ’i mbij yu, nga njæi vi, mfã’o kwoshini mbij yu, ³⁴ nshwi’i ngõi mbara non vei, nshã’o wru pugu pa là’o nkuon fi yi ndo nkrao. Ntien vi nũ’õn nkuon nkwein yi, ngõi

* 10:32 10:32 Ngwa Levi ni mbo ghan fã’a Nda Minnwi. † 10:33 10:33 Pa Juu ni mbĩ’i na Ngwa Shamaria lo nji Minnwi, nchĩ’õ vugu chĩ’õ kã’i gho.

ni ju moŋ nda pa ghèni, nchho ndina nu ni ju fò. ³⁵ Mbhi ni nga ndaŋ ŋoŋ Shamaria vei fu'u mbiŋ mfe ni taatho moŋ nda yei, nchhu gho ŋa, 'Lina nu ni ju ti nshi mbinì. Mbiŋ ŋa a shi mbigi ne, nshi mbe ve.'"

³⁶ Jisho pie ŋa, "A yoi shina trei ngwa pei ŋa a taakuo ŋoŋ vei ŋa pa ngina minwi ni ngwèiŋ vi ngwie vi ndoiŋ vi ne?"

³⁷ Ngan ye'i gi Minnwi khwè ŋa, "Ŋoŋ ŋa a ki nōoŋ kwoshini ne." Jisho chhu ŋa, "Ghōi ngu'ò nchwè pi nenne."

Jisho ghōi kra Mata pugu Meri

³⁸ Jisho pugu pa ghanŋ younjin pi ni nga nyier nu, a ghōi nii moŋ yichōi la'ataoŋ. Mingwe chōi, ligi yi pò Mata, chhu gho ŋa a tho a pwa nda yu.

³⁹ A ni mfā'ò ndiŋ vi, ligi yi pò Meri. Meri chho shhe la'ò kwò Taatho ntho nja'ò ntigi yi. ⁴⁰ Njū'ò Mata ni ngana vi nthè ntou pa maonŋ ji ŋa a ni mfā'ò nò piri nu ne. A pie Jisho ŋa, "Taatho, a lo ngana gho ŋa ndiŋ a mienŋ a ŋa mbiri nguonŋ pa maonŋ tē'i a? Chhu ne gho a tho ngēre a."

⁴¹ Ndo Taatho ka khwè gho pi ŋa, "Mata, Mata, njū'ò yo ghana nu, o wie nonŋ yo nthè ntou pa nnu, ⁴² a wu'ò ta'a yaonŋ mbo mme nnu. Meri kwo tere ŋkienŋ yi gho, mbo ye ŋa mba'a pi ma ŋkwe mbho yu ne."

11

Jisho ye'i ghanŋ younjin pi ni luon nu Minnwi

(Matio 6:9-13; 7:7-11)

¹ Llé chōi ni mbo, Jisho tho nduoŋ Minnwi li'i chōi, nga mī'eiŋ, yichōi ta'a nganŋ younjin yi tho nchhu gho ŋa, "Taatho, ye'i vigi ni luonŋ nu Minnwi ŋkwanŋ ha'anŋ Jounŋ ni nje'i ghanŋ younjin pi ne."

² Jisho chhu ni pugu ŋa, "Ndiŋ ŋa pōi luonŋ Minnwi ne, pōi chhu ŋa,

'Minnwi Tāa vigi, gha'ò nu pò ni ligi yo,
sha'afuoŋ yo tho.

³ Fe maonŋ ni pigi ŋa pigi shi njru ŋkuonŋ gho sheshe llé ne,

⁴ ndo ndi'è phi yigi,

nthè ŋa pigi ghà ndi'è phi nguonŋ ngwa pe ŋa pugu fāanŋ mbiŋ pigi ne.
Ki'i nchwè pigi nii moŋ titini mōonŋ nu!"

⁵ Nne a pini nchhu ni ghanŋ younjin pi ŋa, "Lōgo ŋa ta'a ŋoŋ vōi ghōi nda taannu vi moŋ ntunŋ mbhi nchhu gho ŋa, 'Taannu a, fōo a ni trei ndigi brei, ⁶ nthè ŋa taannu a ŋa a chho ngōi kra, chōiŋ nda mu, pa'a ndo mfā'ò maonŋ ji nò fe nu gho!' ⁷ Lōgo ŋa taannu yo gho khwè nda ŋa, 'Ki'i ngana a! Ŋkwo chri nda ti pigi pa puonŋ panŋ kwo nanuanŋ. Minthe pa'a ndo nu'urŋ ndollo mfe yaonŋ ve.' ⁸ Nchhu ve ŋa, nji'i nthè nò ha'anŋ mba'a a yi'i ndollo mfe ve nthè ŋa a taannu yo ne, ndo ti a shi ndollo mfe ve nthè ŋa o lo nji'i ndritho nò pie nu ki jwe.

⁹ "Ndo ti nshwei vōi, pōi pie, kanŋ Minnwi shi mfe ni pōi, pōi tā'a, kanŋ Minnwi shi nchwè pōi yōi, pōi kwēi kanŋ Minnwi shi nchu'ò chonda ni pōi. ¹⁰ Nthè ŋa shesheŋonŋ ŋa a pie ne ghà mfā'ò, ŋoŋ ŋa a tā'a ne yōi, ni ŋonŋ ŋa a kwēi ne pi shi nchu'ò chonda gho.

¹¹ "A gō shina pōi ŋa mūunŋ vi mbie shhu gho, a fe pi mitwē'i gho? ¹² Ki mbie vi ni mbāonŋ, a fe pi ŋienŋ gho? ¹³ Ti pōi ki'è ŋa pōi ghà nchwè phi ne nji fe nu pi pa maonŋ shi'i ni puonŋ pōi, ti Tāa vōi ŋa a chho po ne shi mfe Jijwe Minnwi pi fi'i yi neiŋ ni ngwa pe ŋa pugu pie vi ne?"

Jisho fu'u miñweinj pi ni ghrí Minnwi ki ni yi Bejebu?

(Matio 12:22-30; Maaku 3:20-27)

¹⁴ Yichai ndii, Jisho ni ntho mfu'u miñweinj mbinj ñon ña a ni nchwie ñon gho po pi fhincho. Miñweinj gho ni ñga ntaonj, fhincho gho chrā, ñgwa pigho ghrāo. ¹⁵ Ndo pichai ñgwa pigho chhu ña, "A fu'u miñweinj ni ghrí Bejebu, mbo nthishi pa miñweinj." ¹⁶ Pichai tā'a nu mōonj, nne nchhu gho ña ā chwie ta'a li no nōonj nu ña ñji yi llo pi mbho Minnwi.

¹⁷ Jisho ni ñji nnu ña pugu ni mbī'i nu ne, nne nchhu ki'ε ni pugu ña, "Mba'a sheshe la'a ña ñgwa chho mā'anj ñon pugu ni nchhō ne mienj ki gū, ndo ti sheshe nda ña a po pi ni minduonjnduonj ne shi ñgū nshāanj.

¹⁸ Nne ti Shata nthi pi moñ minduonjnduonj ni ñon yi, sha'afuonj yi lara pi ñeinj? Nthe ña o chhu ña mfu'u miñweinj pi ni ghrí Bejebu. ¹⁹ Ti ā mbo ña mfu'u miñweinj pi ni ghrí Bejebu, kanj pa ghanj younjinj pēi ghā mfu'u pi ni ghrí gō? Nthe yie gho, pugu shi mbo ñgwa ha'anj pugu shi nsha'a vōi ne.

²⁰ Ndo ā mbo ña mfu'u pa miñweinj pi ni mbho Minnwi, kanj yie nōonj ña Sha'afuonj Minnwi kwo nyienj ti mbara vōi. ²¹ Ndi ña ñganj ghrí tuo maonj nchhō pi ntho ñkē'i la'a yi ne, kanj maonj pi pigho po shi'i. ²² Ndo ti ndii ña ñonj ña a pini mfā'o ghrí nchaa vi, nii vi ñga'a vi ne, kanj a shi ñkwe maonj nchhō pi ña a yi'ə ñonj yi ñkuonj gho ne, ndōgo maonj pi pigho ñgōi no ñgra.

²³ "Sheshenonj ña a lo mbo ñgei mu ne mbina a, ñonj ña pigi yu lo ñkiri nu ka'a ne tho nshaanjsaanj.

Jijwe piphi pini nu'uj ñkwōi

(Matio 12:43-45)

²⁴ "Ndi ña jijwe miñweinj taonj mbinj ñonj ne, a nyienj moñ pa li'i yō ntho ntā'a li'i fere ñonj yi. Ñga mienj ki yēi sheshe li'i, nchhu ña, 'Nshi mbini nda mu, li'i ña mi ni ndho ne.' ²⁵ A ghā mbini, ñjēi moñ nda pi kwo yigī ndo nchwie a kā'o. ²⁶ A pini ki'ε ndōgo khwachai pichai jijwe ña pugu pini mbigi nchaa vi ne, pugu pugu tho nii nda'a nu fo, chombhi ñonj gho pini mbigi nchaa no ha'anj a ni fūonj mbo ne."

Ñkien mboro

²⁷ Jisho ni ñga nchhu nnu yei, yichai miñgwe shina yú ñgwa pigho kēro ñggō yi nchhu gho ña, "Mboro yi puñ ye ña a phi gho ne, pugu pa yi pini ye ña a nu'onj gho ne."

²⁸ Ndo a khwē ña, "Mboro ka po pi yi ñgwa pe ña pugu ya'o chrā Minnwi ndo nchwie ne."

Pie ña Jisho nōonj li llo mbho Minnwi

(Matio 12:38-42)

²⁹ No ha'anj yú ñgwa ni mbigi nu ne, a jē nchhu nu ña, "Ñgwreinjonj yei ñgwreinjonj piphi, a ta'a li llo mbho Minnwi ndo mba'a pi nōonj kanj ta'a li ni pugu ñkienj nnu ghraoghrao Jona. ³⁰ Wu'o no ha'anj Jona ni mbo li ni ñgwa Nineve ne, a wu'o ñkwanj ha'anj Muunj Ñonmishua shi mbo li ni ñgwreinjonj yei ne.

³¹ "Moñ llembhi shā'a, Ñgwafuonj Sheba shi ma ntithi pugu pa ñgwreinjonj yei ñgwēinj vugu no pa ñgusha'a nthe ña a ki nyienj ñkienj ntaanj ndaonj llo la'ataonj yu ntho ñjwēre ntigī shietho mbho Fūonj Sholomu, ndo lii ñjēi, yaonj ña a chaa Sholomu ne po heinj. ³² Moñ llembhi shā'a, ñgwa Nineve shi ma ntithi ñgwēinj vōi no pa ñgusha'a, nthe ña pugu ni

mbā'a ḡkūnu yugu ni phi ndii ḡa Jona ni nshwei chrā Minnwi ni pugu ne, ndo ti lli njəi, yaon ḡa a chaa Jona ne po hein.

Lí'ε non ḡonmishua
(Matio 5:15; 6:22-23)

³³ “Non shi'a nchu'u truka ndo ndəin, ki ni'in la'o mikru, ḡon ḡhà nchu'u ntigi pi ḡkuon ntigi, nne ḡa ḡgwa ḡha nii nu pugu yəi lí'ε. ³⁴ Ligi yo po pi lan non yo. Ndii ḡa o yəi fà'a Minnwi mbin shi'i* ne ḡguon non yo linaon ni lí'ε. Ndii ḡa o ya'o ḡḡ'ε pin nu ne, non yo linaon ni njinjin. ³⁵ Nthe yie ḡhə, lina nu ḡa ki'i yaon ḡa o pi'i ḡa a lí'ε mbin ḡhə ne po pi njinjin. ³⁶ Ti ḡguon non yo ndinaon pi ni lí'ε ki yichəi ḡhrà lo mbo njin, kan ḡguon non yo shi ndi'ε, wu'ə no ha'an truka ḡhà ndi'ε shi'i o yəi ḡguon non yo ne.”

Jishə nōon fən ḡhan Farashi pugu pa ḡhan ye'i ḡgwa ni ḡí
(Matio 23:1-36; Maaku 12:38-40)

³⁷ Jishə ni ḡga mi'εn chrā nu, non Farashi ḡē vi ḡa pugu yu ji maon, nne a nii nda nchəchə no ji nu maon pighə. ³⁸ Non Farashi ḡhə ni ḡḡrəo ndii ḡa a ni njəi Jishə ji nu ki lo nji'i nshigao mbhə yi no ha'an nū'əḡ yugu ni nchhu ne. ³⁹ Taathə chhu ḡhə ḡa, “Pəi Farashi ḡhà nshigao ḡkūnu ndua pugu pa mikru, ndo ndinaon ni piga pugu pa mbha nnu piphi. ⁴⁰ Pa na pəi! Minnwi ḡa a chwie ḡkuon yi ne, lo ḡgu'ə nchwie ju nchwie moon yi? ⁴¹ Ndo lōḡə maon pə ḡa a po mon ndua pugu pa mikru ne ḡḡere ḡhan pou no ḡhə, kan ḡguon yaon shi mbo yi taonəon no ha'an nū'əḡ yəi chhu ne. ⁴² “Ndo ḡḡə'i shi ḡḡwəin vəi, ma ḡgwa Farashi, nthe ḡa pəi fə shwəi pa mishwəi pugu pa laon, ni pa trū kru, ndo pa'a ndo ntu'əshə no po nu ḡgwa ndindi ni ḡḡwamishua ndo mbinḡ ḡkhwā Minnwi. Pəi chwie nnu pəi ndo ki lo mien pichəi.

⁴³ “ḡḡə'i shi ḡḡwəin vəi, ma ḡgwa Farashi, nthe ḡa pəi khwā no chhə nu ḡkuon ləi pa ḡgwa ndien mon nda luon Minnwi pugu pa ḡa pi chrā ni pəi ni ndigha'o mon pa li'i ka'a. ⁴⁴ ḡḡə'i shi ḡḡwəin vəi, nthe ḡa pəi po no fún ḡa pi lo nū'əḡ li yi, ḡgwa nyien nu ḡkuon ḡhə ki lo nji.”

⁴⁵ Yichəi ta'a ḡḡan ye'i ḡgwa ni ḡí chhu ḡhə ḡa, “Masha, o ḡhà ḡga nchhu nein ḡḡwə'i vigi wə'i.”

⁴⁶ Jishə khwə ḡhə ḡa, “ḡḡə'i shi ḡḡwəin vəi ḡkaa pəi, ma ḡhan ye'i ḡgwa ni ḡí, nthe ḡa pəi ḡhà mfrəi ḡgwa ni lri ḡa a ḡha'a no tien nu, ndo pa'a ndo mfe muonshimbhə yəi ḡkaa pəi ndri no ḡhə. ⁴⁷ ḡḡə'i shi ḡḡwəin vəi, nthe ḡa pəi ḡhà ḡkrao pa ḡkien fún ni pa njəili'i Minnwi, no kwın nu vugu, ḡgu'ə mbo pa njəili'i Minnwi pə ḡa taa pəi ni njwi ne. ⁴⁸ Pəi ḡkaa pəi nōon nu ḡa pəi pin nnu ḡa pa taa pəi ni nchwie nu ne, pugu ni njwi pa njəili'i Minnwi, pəi krao fún yugu. ⁴⁹ Nthe yie ḡhə, shiethə Minnwi chhu ḡa, ‘Nshi ntaon pa njəili'i Minnwi pugu pa ḡhan ntaon, pi jwi pichəi ndo mfe ḡḡə'i ni pichəi.’

⁵⁰ “Nenne chhi ḡguon pa njəili'i Minnwi ḡa pi jwi jē ndii ḡa Minnwi ni mba'o mbhi ne shi nthi tho ḡgwa mbhi shi'a. ⁵¹ Llo ḡkuon jwi nu Abe ti ḡḡəi nchəin ḡkuon jwi nu Shakaria, ḡa pi ni njwi vi shina li'i fə'ingien pugu li'i Taonəon Nda Minnwi ne. A yie, nchhu ni pəi ḡa chhi yugu shi nthi tho pəi. Shishini, pəi mbhi shi'a fā'o njə no tho yugu ḡhao.

* 11:34 11:34 Mon nū'əḡ pa juu, ndii ḡa ligi non po shi'i ne, a po ḡa a ḡḡan pwəpun. Ndii ḡa ligi non yi piphi kan a ḡḡan pəi.

⁵² “Ngə’i shi nii vəi, ma pa ghan ye’i ngwa ni gí Mushi, pəi ləiŋ chu’o nda ye ŋa shietho pə monŋ gho ne, pəi ŋkaa pəi lo ŋji’i mbiŋ nɔ nii nu monŋ gho, ndo pa’a ndo mienŋ ngwa ŋa pugu tā’a nu nii fo ne ŋa pugu niil.”

⁵³ Jisho ni ŋga ndollo fo, pa ghan ye’i ngwa ni gí Mushi pugu pa ŋgwa Farashi tho ndāa chrā yi ŋkienŋ ntou yi, ntho mfra vi ni ntou pie ŋa a chrā ntou nnu. ⁵⁴ Nne ntho ŋku’o punŋ yi ŋa a chrā nnu ŋa a lo ŋji’i ŋkā’o ne, pugu wēiŋ vi.

12

Shūu nu tənə nthə nnu mifi
(Matio 10:26-27)

¹ Ndiŋ nɔ ha’anj pa ŋkanŋkanŋ ngwa ni ŋkiri nu ta’a li’i ne ti pichəi ku’o nu mbiŋ pichəi ne, Jisho fūonŋ njē chrā nu pi ni ghanŋ younjij pi, nchhu nu ŋa, “Pəi lina yishi pa ŋgwa Farashi mbo nnu mifi. ² Yichəi yaonŋ lo ŋji’i mbo fo ŋa pi pūonŋ ŋa mba’a Minnwi mienŋ ki nōonŋ pāa. Pa’a yichəi nnu ləiŋ lo mbo fo ŋa mba’a pi yi’i mienŋ ki ji. ³ Nenne, sheshe nnu ŋa o chhu monŋ njij ne, pi le nja’o li’i li’ε, sheshe nnu ŋa o chūonŋ monŋ njienŋ nda ne, pi le nchiŋ mbihi.

Wu’o mbogɔ pi Minnwi
(Matio 10:28-31)

⁴ “Nchhu ni pəi, ma pa taannu panŋ, ki’i pəi pogo ŋgwa pe ŋa mimfe pugu wu’o njwi pi freinonŋ ndo pa’a ndo nu’uj mfā’o ghrī nɔ chwie nu nnu ŋa a pigi ncha yie ne. ⁵ Ndo ŋshi nshwei vəi ni ŋonŋ ŋa a pie ŋa pəi pogo vi ne, pəi pogo pi ŋonŋ ŋa a pini mfā’o ghrī nɔ mā’anj nu monŋ mōonŋ ŋgū’o lienŋ shhe ndiŋ ŋa a kwo jwi ne. Pəi piŋ nnu ŋa ŋchhu ni pəi ne, a ju mbo ŋonŋ ŋa a pie ŋa pəi pogo ne.

⁶ “Pi shi’a fini tienŋ puonŋ milunu pi wu’o ni paa puonŋ mi mbiŋ? Ndo ti Minnwi shi’a ndi’ε kanŋ ta’a yi shina pugu. ⁷ Ki’i mfā’o pogo gu, o gha’o mbho Minnwi ncha ntou milunu. Minnwi shia ŋguonŋ ŋgiitho yo ghao.

Ki’i mfā’o lritho nthə Jisho
(Matio 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Ndo ŋshwei vəi ŋa sheshenŋ ŋa a chhu shhi ngwamishua ŋa a nyanŋ ne, Muonŋ Nōŋmishua shi nchhu ŋkaa yu ŋa a ji shhi pa ghanŋ ntaonŋ Minnwi. ⁹ Ndo sheshenŋ ŋa a lāa a shhi ngwamishua ne, Muonŋ Nōŋmishua shi ndāa vi shhi ghanŋ ntaonŋ Minnwi. ¹⁰ Sheshenŋ ŋa a shi nchhu nnu piphi nɔ ligi Muonŋ Nōŋmishua ne, Minnwi shi ndi’ε phi yi, ndo ti sheshenŋ ŋa a shi ngwe’i Jijwe Minnwi ne, mba’a Minnwi li’ε phi yi.

¹¹ “Ndiŋ ŋa pi lōgo gho ŋgəi nɔ nda luonŋ Minnwi ki shhi ghanŋ shā’a, ki shhi pa memme ngwa ne, ki’i ngwie nonŋ yo ni nnu ŋa o shi nchhu ne ki ŋkwanŋ ha’anj o shi ntaa nonŋ yo ne. ¹² Nthe ŋa Jijwe Minnwi shi ntigi gho ndiŋ gho ni nnu ŋa a kā’o ŋa o chhu ne.”

Nganŋ fā’o ndo mbo na

¹³ Yichəi ŋonŋ monŋ kiri ŋgwa pigho chhu ni Jisho ŋa, “Masha, chhu ni ndiŋ a ŋa a ghrā maonŋ pe ŋa tāa mienŋ ni pigi ne, mfe nyanŋ.”

¹⁴ Jisho khwē gho ŋa, “Taannu a, a nū’ojŋ gō nū’ojŋ a nɔ ŋganŋ sha’a shā’a ki ŋganŋ ghrā maonŋ shina pəi ndiŋ gho?” ¹⁵ Jisho chhu ni pugu ŋa, “Pəi

ywɛrɛ thɔ yɛi, nthɔ ndina nu ɲa ki'i pɛi fā'o sheshe ɲkwan ɲiga nthe ɲa chɔmbhi ɲon lɔ ɲji'i mbɔ pi mon ntou maon ɲa a fā'o nɛ."

¹⁶ Jishɔ shwei yei lu'ɔ chrà ni pugu: "Nɲan fā'o chɛi ni mbɔ fɔ, maon pwa mon nyien yu ɲga'a. ¹⁷ A pi'i nu mon ɲjù'ɔ yu ɲa, 'Mi shi nchwie pi nein yo? Nthe ɲa ndɔ mfā'o li'i ɲa minthe nù'ɔɲ ɲguon maon pan pei fɔ.' ¹⁸ Nenne a chhu ɲa, 'Yei nnu ɲa nshi nchwie nɛ, nshi mbini nshā'a li'i nù'ɔɲ maon pan, ɲkrao pi nduon mbɔ pi gha'ogha'o, nù'ɔɲ maon ji pan pugu pa pichɛi maon pan mon gho. ¹⁹ Nchhu ni non ɲa ɲa, 'Mbrothɔ ɲon! ɔ fā'o ɲguon maon shi'i ɲa a pie ɲa ɔ fā'o nɔ ntou ɲga'o nɛ, fɛrɛ non yo, ɲji, nnu, mfā'o pwanju'ɔ.'"

²⁰ "Ndɔ Minnwi chhu gho ɲa, 'Yaon na yei! Ni tu'u yei nshi ɲkwe chɔmbhi yo. A shi ɲga mbɔ nenne, maon pine ɲa ɔ kiri nɛ po yi gɔ?"

²¹ Jishɔ lūgwi ɲa, "Yei ɲkwan ha'an a shi mbɔ ni ɲgwa pɛ ɲa pugu kiri fā'o ni non pugu ki lɔ mfā'o ligi Minnwi nɛ."

Minnwi ghà ndina ni puon pi

(Matio 6:25-34)

²² Jishɔ chhu ni ghan younjɲi pi ɲa, "Nthe yie gho, nshwei vɛi ɲa ki'i pɛi wie non yɛi nthe chɔmbhi yɛi, ɲa pɛi shi ɲji pi kɔ ki nthe ɲgrào non yɛi, ɲa pɛi shi mā'an pi kɔ. ²³ Nthe ɲa chɔmbhi chaa maon ji, non yo chaa ndhwí. ²⁴ Pi'i mbin pa mishi, pugu shi'a mbhi, ndɔ pa'a ndɔ ɲkwɔo, pa'a ndɔ mfā'o shaon ki li'i nù'ɔɲ maon, ndɔ Minnwi kugwi vugu ghao. Ndɔ ɔ gha'o mbhɔ Minnwi nchaa pa mishi. ²⁵ Minthe sheshɛɲon vɛi pini mbigi chɔmbhi yi wu'ɔ shigei nthe ɲa a wie non yi? ²⁶ ɲa mimfɛ pa'a ɔ lɔ ɲji'i nchwie muon mi nnu nɔ yinɛ nɛ, ɔ nu'un ɲgwie non yo ni pichɛi pa nnu nthe kɔ?"

²⁷ "Pi'i mbin pa frawa ɲkwan ha'an pugu ghà ɲku'ɔ nɛ, pugu shi'a mfā'a ndɔ pa'a ndɔ ntun ndhwí, ndɔ nshwei gho ɲa ɲji'i nthe pi Sholomu mon ɲguon ndigha'o yi ghao shini ndɔ mbwa ti mbɔ nɔ ta'a frawa. ²⁸ Ti Minnwi mā'an fi'i ndipwa yei mbin pa trù ɲa a yi maon shi'a, yua gha mbɔ nu a kwo yaon ti pi tūon nɛ, pɛi pi'i ɲa a shi ndina ni pɛi pi fi'i yi nein? ɲgwa pin kike'i pei! ²⁹ Nenne ki'i pɛi wu'ɔ nthɔ ɲgwie non yɛi pi li'i ta'a yaon ɲa pɛi shi ɲji ki nnu nɛ, ki mfā'o ghaghana mon ɲjù'ɔ pɛi. ³⁰ Pa ghan ki pin Minnwi ɲkuon mbhi yei thɔ ntei pi ɲjin maon pei, ndɔ ni pɛi, Minnwi Tāa vɛi ji ɲa a pie ɲa pɛi fā'o maon pei. ³¹ Pɛi ka shigi pi Sha'afuon Minnwi mon chɔmbhi yɛi, nenne kan Minnwi shi mfe ɲguon maon pei ghao ni pɛi.

Fà'o po

(Matio 6:19-21)

³² "Nji'i nthe nɔ ha'an pɛi, ghan younjɲi pan po pi shigei nɔ muon kwie minji nɛ, ki'i pɛi fā'o pɔgo gu ɲa mba'a pɛi yi'i mfā'o yaon ɲa a pie ɲa pɛi yru ɲkuon gho nɛ, nthe ɲa Tāa vɛi Minnwi lōgo nthi Mi mon khwá ɲjù'ɔ yi ɲa pɛi pugu shi nsha'a fūon ka'a.

³³ "Pɛi fini maon pɛi, mfe mbin gho ni ghan pou, mba'o nɔ fā'o nu piɛɲ mbin ɲa mba'a a yi'i mbiri nɛ, pugu pa fā'o po ɲa mba'a a ma mme, li'i ɲa mba'a ɲgina chɛin fɔ, ndɔ mba'a shá'i kru. ³⁴ Nthe ɲa li'i ɲa fā'o yo po nɛ, a li'i ɲa ɲjù'ɔ yo shi mbɔ ɲkaa yu nɛ.

Puon fà'a ki li'e non

35 “Pɔi piri nonj yɔi ni sheshe nnu ɲa a shi nthɔ nɛ, ɲkrao ɲkandanj yɔi a tini, nchu’u laɲ yɔi a kii nu, 36 nɔ ɲgwa ɲa pugu ywɛɛ taathɔ vugu a kwɛi li’i ji lɔɲ, nenne ɲa a shi ɲga ɲkwɛi ɲkwɛi nda, pugu ki’i nchu’o chu’o ta’a ɲgɛ. 37 Pwatuwa pɔ ni pɛ puonj fɔ’a ɲa taathɔ vugu kwɛi ɲjɔi vugu pugu wu’o mbi’i tothi nɛ. Shishini, ɲshwei vɔi, a shi mbiri nonj yi ɲshwei vugu ɲa pugu chho ɲkuonj taprei, a tho ɲgrɔ maonj ni pugu. 38 Pwatuwa shi mbo ni puonj fɔ’a pɛ ɲa taathɔ vugu gha ɲjɔi vugu pugu kwo piri nonj yugu nɔ sheshe ndii ɲa a shi nthɔ nɛ. Ki a tho pi monj ntunj mbhi, ki ni nda’ambilan.

39 “Ndo mimfe ɔ fɔ’o tininju’o ɲa ɲganj nda kanj ɲji ndii ɲa ɲgina shi nthɔ nɛ, a shi kanj ndo mienj nda yi a pɔ’i. 40 Pɔi ɲkaa pɔi piri nonj yɔi, nthɛ ɲa Muunj Nɔɲmishua tho nu monj ndii ɲa mba’a pɔi yi’i mbi’i nɛ.”

Nganj fɔ’a tithi ki nganj fɔ’a tɔitɔi
(Matio 24:45-51)

41 Pita pie ɲa, “Taathɔ, ɔ chrɔ yei lu’o chrɔ pi ni pigi ki ni ɲguonj ɲgwa?”

42 Taathɔ khwɛ ɲa, “A gɔ ki’ɛ mbo muunj fɔ’a tithi ndo mfɔ’o shiethɔ, ɲa taathɔ shi nɔ’ɔɲ vi a lina nu ni nda yi ndo ɲgrɔ maonj ji ni pichɛi ghanj fɔ’a ndii ɲa ndii kɔ’o nɛ? 43 Mbɔɔ shi mbo ni muunj fɔ’a ye ɲa masha vi yɔi vi a tho fɔ’a nu shi’i ndii ɲa a tho nɛ. 44 Shishini, ɲshwei vɔi, a shi nɔ’ɔɲ vi a tho ndina ju ni ɲguonj maonj pi. 45 Ndo ti nɔ’uɲ fɔ’a gho mbi’i monj njɔ’o yu ɲa mba’a taathɔ vi yi’ɛ mbini, nchho ɲgwie pichɛi ghanj fɔ’a, mbo pi pimbia pugu pa pi pingɛ, nthɔ ɲji maonj ndo nnu mbaa nu, 46 kanj taathɔ vi shi nɛ ɲkwɛi pi llɛ ye ɲa a shi lo mbi’i nɛ pugu pa ndii ɲa a shi lo ɲji nɛ, ndo nchrei vi kaonkaonj. A yɔi ɲkwanj ɲgɔ’i ghanj fɔ’a mbe.

47 “Nganj fɔ’a ɲa a ji nnu ɲa taathɔ vi tɔ’a nu ɲa a chwie nɛ, ki lo ɲji’i mbiri nonj yi, ki nchwie nnu gho ɲa taathɔ vi tɔ’a nu nɛ, shi mfɔ’o ɲkien titini wie. 48 Ndo ti nonj ɲa a shini ndo ɲji, ndo nchwie nnu ɲa a pie wie nɛ, shi ɲkwe shigɛi wie. Nonj ɲa pi fe ntou yi gho nɛ, pi shi mbie ntou yi mbho yu. Ndo nonj ɲa pi fe ɲkien ntou yi gho nɛ, pi shi mbie vi pi ni ɲkien ntou yi.

Nnu ɲa Jishɔ ni nje’i ɲgwa nɔ nɛ ni nthɔ ni mindoundou
(Matio 10:34-36)

49 “Nki tho pi nɔ mɔ’anj nu mɔnonj ɲkuonj mbhi, ɲjɔa ɲa a kanj ni ɲkwo kii nu. 50 Ndo, mfɔ’o kwe ɲkhɔ nɔ togo nu monj gho, mbo ɲgɔ’i pugu pa gu. Mfɔ’o yu’o njɔ’o ti a shi nthɔ ntogo. 51 Pɔi pi’i ɲa nthɔ pi nɔ fe nu ta’anggi ɲkuonj mbhi heinj? Nga, nthɔ pi ni minduonjnduonj. 52 Nthɛ ɲa jɛ ndwe ɲgɔi nu shhi, monj nda ɲa tienj ɲgwa pɔ fo nɛ, pugu shi nchho kikiɛ, trei ɲgwa pɔ ni ta’a kwɔ, pi paa pɔ ni ta’a kwɔ. 53 Pugu shi nthi pi nduonjnduonj, tɔa pugu muunj vi yi mimbia pɔ kikiɛ, maa pugu muunj vi yi mingwe pɔ kikiɛ, manjaonj pugu ɲgwe muunj vi chho kikiɛ, ɲgwe muunj chho kikiɛ pugu manjaonj vi.”

Ji nu ɲijj nnu ɲa Jishɔ nthɔ nchwie nu nɛ
(Matio 16:2-3)

54 Jishɔ pini nchhu ni yu ɲgwa pigho ɲa, “Ndiɛ ɲa pɔi yɔi mbi ku’o nu ɲgei nii minaonj nɛ, pɔi ki’i nchuchu ta’a ɲgɛ ɲa, ‘Mbi shi ndho.’ Ndo a wu’o mbo pi nenne. 55 Ndiɛ ɲa pɔi yɔi fifrɛi laonj llo mbienj nɛ*, pɔi ki’i

* 12:55 12:55 Monj la’ataonj Judia ndii ɲa fifrɛi llo ɲgei ɲkunu njɔ pa li’i laonjaonj nthɛ ɲa a fifrɛi laonj.

nchuchu ña, 'Minaon shi ntūon.' Ndo a wu'ɔ mbo pi nenne. ⁵⁶ Pa ñgwa mifīi pei, mimfe p̄ei l̄ii ñkwan ha'an po pugu shhe po ne nchhu ñkwan ha'an yie llembhi shi mbo ne, ti a chwie kho pa'a p̄ei lo ñji ñjin pa nnu ña a tho ndōgo li'i ndwe ne?

Lūgwi p̄ei ñon ña p̄ei yu taon nu kikiē ne

(Matio 5:25-26)

⁵⁷ "A chwie kho pa'a ɔ lo mbi'i ni non yo nnu ña a k̄a'o ne ndo nchwie?"
⁵⁸ No ha'an ɔ gh̄ei nu p̄ei ñon ha'an a puru gho shhi ñgan shá'a ne, k̄a no lūgwi nu p̄ei yu shendaon. ɔ mien ki chwie nenne, kan a shi ndōgo gho ñḡei no shhi ñgan shá'a mfe gho ni pa brushi, pugu ni'in gho ch̄ein.
⁵⁹ Nshwei gho, mba'a ɔ ma ntaon ki lo naa mbe ñguon nj̄o yo ghao."

13

P̄a'a ñk̄unu yo ni phi kien nne kan ɔ shi khu

(Matio 16:2-3)

¹ Pich̄ei pa ñgwa ni mbo fo nd̄ii gho ña pugu ni nshwei Jisho ñkwan ha'an Pail̄e ni njwi pich̄ei ñgwa Galili nd̄ii ña pugu tho fe yaon fe'ingien ni Minnwi ne. ² Jisho khw̄e ni pugu ña, "P̄ei pi'i ña ñgwa Galili pei chwie phi nchaa ñguon ñgwa Galili nduon nthe ña pi jwi vugu nne ne?" ³ Nshwei v̄ei ña ñga! Ndo ti p̄ei mien ki p̄a'a ñk̄unu ȳei ni phi kan p̄ei shi ñkhu ghao ñkaa p̄ei. ⁴ Ki p̄ei pi'i ña fuonchro ñgwa la'ataon Shiloan, ña nda tothi ni ñgu njwi vugu ne, ni mbo pi pa ñgwo nnu mbimbhi nchaa ñguon pa ñgwa ña pugu ni nchho Jerushalein* ne? ⁵ Nshwei v̄ei ña ñga! Ndo ti p̄ei mien ki p̄a'a ñk̄unu ȳei ni phi, kan p̄ei ghao shi ñkhu ñkaa p̄ei."

Lu'ɔ chr̄a nthe thi ki yun

⁶ Jisho chhu yei lu'ɔ chr̄a ni pa ghan younjin pi: "Yich̄ei ñon ni mbhi w̄unu mon nyien yu, ntho li'i ka ntien ñkuon gho pa'a a lo mbo. ⁷ Nne, a chhu ni ñgan f̄a'a yi ña, 'L̄ii ñj̄ei, no trei ñga'o ntho ntho nu hein no tho nu nt̄a'a ntien thi ndo pa'a ndo ñj̄ei sheshe yi. K̄e'i mā'an shhe, k̄i'i a nu'un ntho ñji shhe gha."

⁸ "Muon f̄a'a yi gho khw̄e gho ña, 'Taatho, pini mien fo no ta'a ñga'o, ntou la'o yi ni'in kh̄i fo. ⁹ Ti ã njuon ntien ñga'o yini, a pwa, ti ã nchho ki yun, ɔ k̄e'i vi mā'an shhe.'" ¹⁰

Jisho ȳigi gh̄ino mingwe Llé Ji pa Juu

¹⁰ Yich̄ei ta'a Llé Ji pa Juu ni mbo, Jisho tho ñj̄e'i nu mon nda luon Minnwi. ¹¹ Ñga ñj̄ei nu, yich̄ei mingwe ch̄ein fo, mf̄a'o jijwe pip̄hi ña a ni nchwie a gh̄ino nu no fuonchro ñga'o. A ni ntu'utu'u, ti mimfe pa'a a lo ntithi tothi nd̄indi. ¹² Jisho gha ñj̄ei vi, m̄ein vi, nchhu gho ña, "Mingwe, ɔ lūgu mon gh̄ino yo." ¹³ Nū'ɔn mbho mi mb̄in yu, a pi'i ntithi nd̄indi chomilaon gho, ñga'o Minnwi.

¹⁴ Mmenon mon nda luon Minnwi pigitua ña Jisho ȳigi gh̄ino Llé Ji. Nchhu ni pa ñgwa ña, "Pi f̄a'o no f̄a'a nu no ntigao llembhi, nthe yie gho, p̄ei tho pi mon shina ll̄e pigho pi ȳigi gh̄ino ȳei, k̄i'i a po pi Llé Ji."

¹⁵ Taatho khw̄e gho ña, "Ghan mifīi pei, sheshenon shina p̄ei shi'a mf̄ei fua yi pugu ñkw̄ein yi mon nda ña pugu gh̄a nda'a ne, ñḡei ni ju chonkhi

* **13:4** 13:4 Jisho ni ñkhw̄e nne nthe ña pa Juu ni mbi'i yugu na nnu pip̄hi shi'a ntho ni ñon ki a lo nt̄a'a ju.

mfe njkhi gho Llé Ji? ¹⁶ Ti ndwe, mba'a njkwe mingwe vei Llé Ji, muon Abrahan, na Shata njkroo vi no fuonchroo nga'o ne?" ¹⁷ A ni nga nchhu nnu yei, lritho wein pa mbina pi, ndo nguon pichai pa ngwa nduon fa'o pwanju'o nthe nguon pa memme nnu na a chwie ne.

Paa lu'o chrà nguon Sha'afuon Minnwi
(Matio 13:31-33; Maaku 4:30-32)

¹⁸ Nenne Jisho pie na, "Sha'afuon Minnwi po pi no kho? Mimfe ma'an fi'i yi pi ni kho?" ¹⁹ A po pi no mbhe yaon mbo njkien yi ge, na non logo ngoi ma'an mon nyien yu, a ku'o ngu thi, pa mishi tho njkroo nda pugu njkuon pa mbho pi."

²⁰ A pini nu'un mbie na, "Mimfe ma'an fi'i no Sha'afuon Minnwi pi ni kho?" ²¹ A po pi no yaon chwie prupina ku'o ha'an mingwe logo ni'in mon ta'a bruma'a prupina, a chwie nguon prupina gho ku'o ghao."

Chonda kike'i
(Matio 7:13-14,21-23)

²² Jisho ni nyien ntogo mon pa memme la'ataon pugu pa puon mi puon pi, ntho nje'i nu no ha'an a ni ntogo ngoi nu Jerushalein ne. ²³ Yichai non pie vi na, "Taatho, a wu'o shigei ngwa ha'an pugu shi ndugu?"

Jisho chhu gho na, ²⁴ "Nshwei vei, pai pa'o no nii nu pi mon muon chonda, nthe na ntou ngwa shi mba'o no nii nu ndo a gha'a vugu. ²⁵ Ndi na ngan nda shi nu'un ndollo mfini chonda ne, pai tithi mbhi ntho njkwei chonda, nchhu nu na, 'Taatho, chu'o chonda ni pigi.' A shi njkhwé nchhu ni pai na, 'Ndo nji'i nji vei ki li'i ha'an pai llo ne.' ²⁶ Nenne, pai shi nchhu na, 'Pia ni nji ndo nnu ka'a, ndo o ni nje'i shendaon la'ataon pigi.' ²⁷ Ndo a shi nchhu ni pai na, 'Ndo nji'i nji vei ki li'i ha'an pai llo ne. Pai lollo, nguon vei pa nguo nnu mbimbhi.'

²⁸ "Pai shi njkoi ndo njkru shua moi fo ndii na pai yoi Abrahan, ni Aiji, ni Jako, ni nguon pa njoi'i Minnwi, pugu po mon ntu'o fuon Minnwi ndo, pi ma'an vei mbhi. ²⁹ Ngwa shi ma ndho ngei la'ataon sha'a minaon, ni yi ngei nii minaon pi ma ndho khwi pugu pa mbien, nchho yoi taprei mon ntu'o fuon Minnwi. ³⁰ Lii njei, pichai pa ngwa na pugu po ndugwi njin ne ma mbo shhi, pichai na pugu po shhi lugwi njin."

Jisho fa'o pa'i nu'o nthe Jerushalein
(Matio 23:37-39)

³¹ Wu'o ndii gho, pichai pa ngwa Farashi tho mbara Jisho nchhu gho na, "Kwie njki'e ngoihoi, nthe na Hero ta'a nu njwi gho."

³² Jisho khwe ni pugu na, "Ghoi nshwei mimbaanguo gho fe a no gho na ntho ne mfu'u pa minweinj ndo njigi pa ghino shi'a pugu pa yua, ndo a gha mbo mon trei lle mi'en fa'a a. ³³ Ndo a ka'o vei na shi'a, ni yua, pugu pa yua vini, mbo shendaon ngoi nu, nthe na mimfe pa'a pi lo njwi njoi'i Minnwi ki a lo mbo pi Jerushalein.

³⁴ "Jerushalein, Jerushalein, la'ataon na pugu jwi pa njoi'i Minnwi ndo ntun pa ngwa na pi taon vugu ve ne ni ngu'o, a ngé yi kho na nta'a nu njkiri puon po ta'a li'i njkwan ha'an minguo gha njkiri puon pi la'o pra yi ne, ndo pa'a o lo nta'a nu. ³⁵ Lii njei, nda yoi kina njku'o fun. Ndo nchhu ni pai na mba'a pai nu'un njei a, kan a ein ndii tho na pai shi nchhu na, 'Mboro po ni non na a tho no ligi Taatho ne.'"

14

Jisho yīgi ghĩno ñon

¹ Yichœi Llé Ji ni mbo, Jisho ghœi nda yichœi nthishi pa ngwa Farashi li'i ji maon, pa ngwa tho mbe'i vi. ² Nga njœi nu, yichœi ñon ña a ni mfã'o ghĩno miku'ô kwô pugu pa mbho chœinj. ³ Jisho pie ni pa ghan ye'i ngwa ni gĩ pugu pa ngwa Farashi ña, "**Gĩ pin ña pi yīgi ghĩno ñon Llé Ji ki nga?**" ⁴ Pa'a pugu lo ñkhwê, Jisho lôgo ñganj ghĩno gho njīgi ghĩno yi mienj vi ki'ê ña a ghœi. ⁵ Nenne a chhu ni pugu ña, "**A yœi ñon shina pœi ña mũuuj vi ki fua yi ngũ mon tienj ñkhĩ shishhi, pa'a a lo ñki'i nshũu vi shũu mfu'u Llé Ji?**" ⁶ Pugu pou khwê.

Lu'ô chrà ña Jisho ni nchhu ni pa ghanj gè

⁷ Jisho jê ntho nchrã lu'ô chrã ni pa ghanj gè pi ndii ña a yœi ñkwanj no ha'anj pugu chho ntere pa li'i lienj yœi taprei ne, nchhu nu ni pugu ña, ⁸ "**Ndii ña pi gè gho li'i ji lánj ne, ki'i ndôgo li'i lienj, nthœ ña kœ'ichœi pi gè ñon ña a chũi ncha a gho.**" ⁹ Nne ña ñon ña a gè vœi ne shi ntho nchhu ve ña, '**Fe li'i yo ni ñon vei!**', kanj o shi ngœi ki'ê monj shhunonj ndôgo ndugwi njinj li'i.

¹⁰ "Ndo ndii ña pi gè gho li'i ne, ghœi nchho no ndugwi njinj li'i, nenne ña ndii ña ñon ve ña a gè gho tho ne, kœ'ichœi a chhu ve ña, 'Taannu a, ku'ô no li'i lienj'. Nenne o shi nchii ligi ñguonj pa ngwa ña pœi pugu po ñkuonj taprei ne. ¹¹ Nthœ ña sheshenonj ña a kœrœ nonj yi ne, pi shi nshwi'i vi shhe. Sheshenonj ña a shwi'i nonj yi shhe ne, pi shi ñkœrœ vi tothi."

¹² Jisho chhu ni ñonj gho ñkaa yu ña a ni ngê yi ne ña, "**Ndii ña o piri ñkierj maonj ji ne, ki'i mœinj pi taannu po, ki lĩj po, ki ndaanonj yo, ki taakuo po, mbo ghanj fã'o, nthœ ña pugu shi ma ngê gho ñkaa pugu nne a po ña o kwo fã'o pe yo ni nnu ña o ni nchwie ne.**" ¹³ Ndii ña o piri ji ne, gè pi pa mbou, pa ñkwini, pa nchriligi, ¹⁴ nne, kanj o shi mfã'o mboro nthœ ña mimfe pa'a pugu lo ma ndu'u ve. Minnwi shi ndu'u shi'i yo ndii ña pa ngwa shi'i le ñku'ô ne."

*Lu'ô chrà nthœ nnu mme ji
(Matio 22:1-10)*

¹⁵ Ndii ña yichœi ta'a ñganj gè ña a ni nchho ñkuonj taprei ni nja'o yei nnu ne, nchhu ni Jisho ña, "**A fi'i pwatua neinj ni ñonj ña a shi mbo ñgiã ji monj ntu'ô fũonj Minnwi?**"

¹⁶ Jisho khwê ña, "**Yichœi ñonj ni ma mbiri mme ji ngê ntu ngwa.**" ¹⁷ Ndii ji gho ni ñga ñkã'o, a taonj muuj fã'a vi ña a chhu ni ghanj gè pi ña, '**Pœi tho, ñguonj yaonj kwo kã'o!**' ¹⁸ Ñguonj yugu ghao jê ntho njũa shwieshwie. Fũonj yi chhu ni muuj fã'a gho ña, '**Ñjuonj shhe, a pie ña ñgu'ô ngœi njœi, mba'o mbho ña a mienj a ñdu'u.**' ¹⁹ Yichœi chhu ji ña, '**Ñkwo yuonj wuj fua fã'a nyienj ngœi nu li'i ywe'i vugu, nthœ yie gho, ñduonj ña a li'ê fãnj a.**' ²⁰ Yichœi chhu ji ña, '**Ñgu'ô ñka lanlanj. Nthœ yie gho, minthe pa'a ñdo ntho.**'

²¹ "**Muuj fã'a gho pini nshwei taatho vi ni pa nnu pei. Nganj nda gho chhu ni muuj fã'a vi gho monj pigitua ña, 'Taonj ngœi monj pa la'a, pugu pa fra, nchhu ni pa ghanj pou, pa ñkwini, pa nchriligi ña pugu tho.'**" ²² A gha ndara muuj fã'a gho chhu ña, '**Taatho, ñkwo fã'a ñkwanj ha'anj o chhu ne, ndo shina wu'ô mbi'i ni pichœi ngwa monj nda.**' ²³ Nenne, taatho pini nchhu gho ña, '**Taonj ngœi shendaonj ntu, pugu pa ndaonj moonj trú, njinj**

ɲa ɲgwa tho nii nne ɲa nda a linaon. ²⁴ Ndo ɲshwei vɛi, mba'a kan ta'a non ɲa mi ni ɲgɛ vugu ne ywe'i sheshe yaon ji."

Nchuoɲ yōu nu njin Jisho
(Matio 10:37-38)

²⁵ Ndwe, yu ɲgwa ni ntho njou njin Jisho, a kara nchhu ni pugu ɲa, ²⁶ "Non ntho njin a ki lo mbina taa vi, pugu pa muun vi, ni ɲgwe vi, pugu pa puon pi, ni lin pi pi pimbia, pugu pa pi pinɲe, oon, pugu pa chombhi yi, kan minthe pa'a a lo mbo ɲgan younjin a. ²⁷ Sheshenon ɲa a lo nji'i ntiɲ wa'a yi ntho njin mu ne, nthe pa'a a lo njou njin a.

²⁸ "A yɛi non shina pɛi ɲa a ntā'a nu ɲkrao nda tothi, pa'a a lo mfion nchochho shhe ndii fi'i nchuoɲ yi, no yɛi nu ɲa a fā'o fi'i mbij ɲa mimfe a krao no gho mi'ɲɲ ne? ²⁹ Kien nenne, kan a shi ɲga mbo ndii ɲa a nū'on kwonda tothi gho ki lo mi'ɲɲ nda tothi gho ne, sheshenon gha njɛi, mā'an yi ni kwɛij, ³⁰ nchhu nu ɲa, 'Non vei ni njɛ ɲkrao nu nda ki lo nji'i mi'ɲɲ.'

³¹ "Ki a yɛi fion ɲa minthe a ghɛi nu mā'an yichɛi fion ni wun ɲkan ghan mā'an nchho, yie fion lo fā'o pi paa wun ɲkan ghan nchho, ki a lo fion nchochho shhe ndii ɲa mimfe a mā'an vi ni wun ɲkan ghan nchho pigho. ³² Ti a nchochho njɛi ɲa mimfe pa'a a lo mā'an vi, a taon ghan ntaon ɲa pugu ghɛi mbie vie fion ɲa, 'Pigi chwie neiɲ nji ɲa mimfe pia fā'o ta'anɲgi.' ³³ Wu'o nenne, sheshenon vɛi nthe pa'a a lo njou njin a ki lo mi'an ɲguon nnu pi nthe a.

Khi ɲa a lo nji'i mfā'o ghɛre
(Matio 5:13; Maaku 9:50)

³⁴ "Khi pwa, ndo ghri yi no chwie nu yaon pwa mbhe, o pini ɲkwɛi ni ghri yi gho pi neiɲ? ³⁵ Nthe ɲa mba'a a yi'i nu'un mfā'o ghɛre shhe, ki no gwɛi ɲku'u maon chwie yaon pwa. Pi gha mi'an khi ye ɲa a lo nu'un mfā'o ghɛre ne mi'an. Ywɛɛ, non ɲa a fā'o tɛnɛ ne, a ya'o!"

15

Pwanju'o nthe ta'a minji ɲa a ni mbhe pi pini njɛi
(Matio 18:12-14)

¹ Lɛ chɛi, ghan wɛij taashi pugu pa pichɛi ghan chwie phi tho yɛi Jisho no ya'o nu nnu ɲa a ni njɛ'i nu ne, ² pa ɲgwa Farashi pugu pa ghan ye'i ɲgwa ni gi Mushi jɛ luo nu, nchhu nu ɲa, "Non vei pin pa ghan chwie phi ti ntho nji maon ji pugu pugu."

³ Nenne, Jisho ni nchhu yei lu'o chrà ni pugu: ⁴ "A yɛi non shina pɛi ɲa a mfā'o ta'a ɲkii minji, ta'a yi shina pugu phe, pa'a a lo mien ndipu'u wun ni ndigi ndipu'u mon ɲkūnu, ɲgɛi njin ye ɲa a phe ne, ntā'a vi ti njɛi? ⁵ Ndi ɲa a yɛi vi ne, a tiɲ vi ɲkambɛ'i yu, mbini no mon pwatua. ⁶ Ndi ɲa a pini la'a ne, a gɛ pa taannu pi, pugu pa taakuo pi, nchhu ni pugu ɲa, 'Pia fā'o pwatua nthe ɲa njɛi minji a ye ɲa a ni mbhe ne.'" ⁷ Nenne Jisho lūgwɛi ɲa, "Wu'o nenne, nchhu nu ve ɲa ntou pwatua shi mbo po nthe ta'a ɲgan phi ɲa a pā'a ɲkūnu yi ni phi ne, ncha ndipu'u wun ni ndigi ndipu'u ɲgwa shi'i ɲa pugu pi'i ɲa pugu lo mfā'o no pa'a nu ɲkūnu yugu ni phi ne.

Pwanju'o nthe mbij ɲa a ni mbhe pi pini njɛi

8 “Ki a yœi mingwe ña a mfā’o wuñ ndigi mbiñ, ta’a yi phe, a mien ki lo nchu’u lan, njigi ñguon nda ghao, ntā’a pɔpɔɔ ti nu’uñ njœi. 9 Nğa njœi, mēiñ taannu pi, pugu pa taakuo pi, nchhu ni pugu ña, ‘Pia fā’o pwatua, nthe ña ñjœi ndigi mbiñ a ye ña a ni mbhe ne.’” 10 Nenne, Jisho lūgwi ña, “Wu’o nenne, ñchhu nu ve ña, pwatua shi mbo shina pa ghan ntaon Minnwi nthe ta’a ñgan phi ña a pā’a ñkũnu yi ni phi ne.”

Pwanju’o nthe muuñ ña a ni mbhe mbini ñkwœi

11 Jisho ghœi shhi, nchhu nu ña: “Ñon chœi ni mbo fo mfā’o paa puon pimbii. 12 Vi mikœ’i chhu ni taa vugu ña, ‘Ghrā maon mfe nyan, mbo maon pe ña a kan mbo nyan ndii ña o khu ne.’ Taa gho ghrā maon pi ni pugu.

13 “A ni nga nda’a shigci llé, vi mikœ’i kiri ñguon maon pi ghao, ñgwēiñ ndaon ñgœi fie mon yichœi la’ataon, nshāan fo ghao mon ji ki tou. 14 A ni nga nji ñguon mbiñ yi ghao, nji gū mon la’ataon gho, a jē po nu mon pou. 15 A ghœi mfe non yi ni ñon la’ataon gho no ñgan fā’a, ñgan vi taon vi mon nyien yu ña a ghœi ntho ñkugwi ñkunyañ. 16 A khwā no kugwi nu non yi ni maon ña pa ñkunyañ ni nji nu ne, ndo pa’a ñon lo mfe sheshe yaon ña a ji.

17 “Ndugwi yi, lina yi gha ñkwœi, a chhu ni non yi ña, ‘A fā’o ghan fā’a taa a pi kho mfā’o maon ji ti a ka yienyien ntɔɔ, ñtho ñkhu nji hein? 18 Nshi ndollo ñgœi njœi taa a, njūa gho ña, “Taa, ñfāan mbiñ Minnwi, mbini mfāan mbiñ gho. 19 Ndo nu’uñ ñkā’o no po nu muuñ gho, lōgo a pi no ta’a ñgan fā’a yo.”

20 “Nne a lollo ñgœi li’i yœi taa vi, nga ngu’o mbo fie hin, taa vi yœi vi, mfā’o kwoshini mbiñ yu, ntaon ntei ñgœi mban vi, nchrā gho shi’i. 21 Muuñ gho chhu ni taa vi ña, ‘Taa, ñfāan mbiñ Minnwi, mbini mfāan mbiñ gho. A lo nu’uñ ñkā’o ña pi mēiñ a ña muuñ gho.’

22 “Ndo taa gho chhu ni pa ghan fā’a pi ña, ‘Pœi kono ntho ni ñkien ndhwī mā’an mbiñ yu, ñgwe kréi no mbho yi, mbini ñgwe tra no kwô yi. 23 Ntho ni muuñ nā’an fu’u njwi pia fā’o ji, 24 nthe ña muuñ a vei ni ñkwo khu, mbini njwin! A ni mbhe, ñmbini njœi vi!’ Pugu jē ji nu ki’ε.

25 “Ndiñ gho muuñ shhi vi ni mbo mon nyien. Nğa ñkwœi nu ti mbara la’a, ñja’o lōu pugu pa pini. 26 Mēiñ yichœi ta’a muuñ fā’a mbie vi ña, ‘A lōgo kho, ndōgo li’i?’ 27 A chhu gho ña, ‘Ndiñ gho pini, taa vœi jwi muuñ nā’an tutru, nthe ña a kwœi la’a shishi’i.’

28 “A pigitua ndāa ña mba’a a yi’i nii nda. Taa vi taon ndigœi vi. 29 A lu’u gho ña, ‘Lii njœi, ñfā’a mbho gho no ntou ñga’o pa’a ndo ma nchī’œ nchô yo, ndo pa’a o lo ma mfe muuñ mimbhi vœi ña ñgwāra pigi pa taannu pan mfā’o ji no gho. 30 Ndo ti yaon muuñ gho vei, ña a shāan maon po ghao ñkuon pa shakhi, gha ñkwœi, o jwi muuñ nā’an tutru gho.’

31 “A khwē gho ña, ‘Muuñ a, pogo ghā ñgu’o mbo ka’a, sheshe yaon ña a nyan ne, a jo. 32 Ndo a kā’o no ji nu, ndo mfā’o pwatua, nthe ña ndiñ gho vei ni ñkhu mbini njwin, a ni mbhe ñmbini njœi vi.’”

16

Lu’o chrā nthe muuñ fā’a tœitœi

1 Jisho ghœi shhi nchhu ni ghan younjin pi ña: “Ñgan fā’o chœi ni mbo fo mfā’o nthishi pa puon fā’a pi, ñgwa tho ntūgu gho ña muuñ fā’a yi gho

tho nshāan mbinj yi shāan. ² Nthe yie gho, a mēin vi nchhu gho ja, 'Yei kho ja ntho nja' o nu nthe gho? Fī'i vōi nkwanj nō ha'anj o tho ntuo maonj panj nē, nthe ja mba'a o nu'uj mbi'i nthishi pa puonj fā'a panj.'

³ "Nthishi pa puonj fā'a gho chhu ni nonj yi ja, 'Mi shi nchwīe pi nein ndwe ja masha a tā'a nu mfu'u a fu'u monj fā'a a nē. Ndo nji'i mfā'o ghrī fā'a nu nyienj pi pe a, ndo tho a lilri nō luonj nu. ⁴ Nji nnu ja nshi nchwīe nē ndwe, nji ja ngwa shi mbinj a nda pugu ndii ja pi fu'u a monj fā'a nē.'

⁵ "Nne a gē nguonj ghanj nkrū masha vi pa ta'a yi ta'a yi, ja pugu tho njōi vi. A pie ni fūonj yi ja, 'Nkrū masha a pō puñ gho yi kho?' ⁶ A khwē ja, 'Ta'a nkii jo wru.' A chhu gho ja, 'Chochō nkwe nwa'anli nkrū yō nkere nā'anj ja a tienj wunj jo puñ gho.'

⁷ "A pini nchhu ni yichōi ja, 'Jo nkrū yi kho?' A chhu ja, 'Ta'a nkii piēn pilei.' A chhu gho ja, 'Kere nā'anj fūonj wunj piēn.'

⁸ "Nthe yie gho, masha nthishi pa puonj fā'a yei pinj vi* nthe nnu shietho yei ja a ni nchwīe nē. Nthe ja ghanj nkuonj mbhi yei fā'o shietho ni nkwanj ha'anj pugu ghā nchwīe nnu pugu nchaa ngwa ja pugu pō monj lí'e nē. ⁹ Ndo nshwei gho, lōgo maonj nkuonj mbhi yei mbwa puñ nō gho, nji ja maonj pigho shi nga mienj ki lo nū'onj mbo, Minnwi fē la'a vē po.

¹⁰ "Nōnj ja a tōgo ndaonj ntou monj puonj mi nnu nē shi ntōgo ndaonj ntou monj memme nnu. Wu'ō nō ha'anj nōnj ja a chwīe nnu fifiri monj puonj mi nnu nē, shi nchwīe fifiri monj memme nnu. ¹¹ Ti pōi mienj ki tōgo ndaonj ntou ni nkwanj ha'anj pōi tuo fā'o nkuonj mbhi yei nē, Minnwi kie pi nein mfe nkienj fā'o llo po ni pōi, ja pōi lina nō gho? ¹² Ti pōi mienj ki tōgo ndaonj ntou ni yaonj ja a yi nōnj nduonj nē, Minnwi kie pi nein mfe fā'o ja a shi mbo yōi nē ni pōi?

¹³ "Mba'a ta'a muonj fā'a fā'a mbho paa masha. A shi ngu'ō mbina ta'a yi nkhwā vichōi, a shi nja'ō ta'a yi, nchī'ō nchō vichōi. Mba'a pōi fā'a mbho Minnwi pugu mbinj."

Pichōi pa ntigi Jisho

(Matio 11:12-13; 5:31-32; Maaku 10:11-12)

¹⁴ Pa Farashi ni nga nja'ō nnu yei, mā'anj Jisho ni kwēin nthe ja pugu ni nkhwā mbinj. ¹⁵ Ndo a chhu ni pugu ja, "Pōi pa ngwa ha'anj pōi ghā nchwīe ja ngwamishua līi vōi nō pa ngwa tithi, ndo Minnwi ji njū'ō yōi. Nthe ja yaonj ja ngwamishua līi a pō mme yi nē, pō pi yaonj piphi ligi Minnwi.

¹⁶ "Gī Mushi pugu pa nnu ja pa njōili'i Minnwi ni nā'anj nē ni ntho fā'a nu ti ngōi nchōinj monj ndii Jounj. Jē ndii gho, pi chii pwa pisha'akho Sha'afuonj Minnwi, ngwa ja pugu pinj nē chho mfra nu nii monj gho ni pri. ¹⁷ A yī'e ni po pugu shhe nō pirī nu nchaa ja ta'a muonj mi nnu ja a pō monj nwa'anli gī mienj ki lo ndōgo lī'i.

¹⁸ "Sheshenonj ja a shāanj lānj pugu ngwe vi ndānj mingwe nduonj nē kwo shūonj, nōnj ja a lānj mingwe ja a taonj lānj nē kwo shūonj nkaa yu.

Nganj fā'o pugu Lasharo

¹⁹ "Nganj fā'o chōi ni mbo fō ntho mā'anj pa ndhwī tininchuonj, nchho nji nkienkienj maonj ji nguonj llē ghao. ²⁰ Nganj pou chōi ni mbo fō, ligi yi pō Lasharo, ja pi ni nū'onj vi chonka'a nganj fā'o yei, nonj yi ni ngu'ō mbo

* 16:8 16:8 Nji'i nthe nō ha'anj a ni mbinj vi nē, a ni ngu'ō mfu'u vi fu'u monj fā'a.

pi fifi ghao. ²¹ A ni nkhwā nu nji pa nku'u maon pe na a gū llo nkuon taprei nğan fā'o gho ne. Nō pigi nu, pa mingu ni ntho nchho ndra fi yi. ²² Nğan pou gho khu, ghan ntaon Minnwi tho ndōgo vi ngōi nū'ōn shoyōi Abrahan. Nğan fā'o gho khu nkaa yu, pi twei vi, ²³ a ghōi li'i ha'an ghan phi ghā nkhū ngōi ne, nchho njōi ngōi' fō, nga mbi'i ligi yi, njōi Abrahan fie hin pugu Lasharō shoyōi yu.

²⁴ "Nğan fā'o gho yūa ni Abrahan na, 'Tāa, fā'o kwoshini mbin mu, ntaon Lasharō na a chrū tho muunshimbho yi mon nkhī ntho ngrī tūa a nō gho, nthē na mbō mon titini yú'ō mon mōnon yei.'

²⁵ "Ndō Abrahan chhu gho na, 'Muun a, kwīn na mon chombhi yō pi ni mfe pa maon shi'i ve, Lasharō fā'o ji pi piphi. Ndō ti ndwe, a pō mon nchhō shi'i hein, o pō hene mon titini ngō'i. ²⁶ Mbapa nenne, pi nū'ōn mme wōin, a fēne via, nenne na sheshenon na a tā'a nu nshā'a hene ne nthē pa'a a lo nshā'a, wu'ō nō ha'an mba'a non llo ngei pōi ntho njōi vigi ne.'

²⁷ "Nğan fā'o gho chhu na, 'Mba'ō mbho ne shhi gho, ma tāa, na o taon ne Lasharō puñ nda pigi. ²⁸ Nthē na mfā'o lin pan pi pimbia pi tien, nenne na a ghōi shūu tōnō yugu, kien nenne, kan pugu nkaa pugu shi nii mon li'i ngō'i yei.'

²⁹ "Abrahan khwē na, 'Pugu fā'o gī Mushi pugu pa nnu na pa njōi'i Minnwi nā'an ne, pugu ya'ō pie gho.'

³⁰ "A chhu na, 'Nga, ma tāa vigi Abrahan, non na a khu ne mbini nku'ō ngōi nchrā ni pugu, pugu kwri.'

³¹ "Abrahan chhu gho na, 'Pugu mien ki ya'ō gī Mushi pugu pa nnu na pa njōi'i Minnwi nā'an ne, kan mba'a pugu yi'i mbin nō ha'an a nji'i ntho non na a khu mbini nku'ō ne.'"

17

Pa ntigi nthē phi

(Matio 18:6-7,21-22; Maaku 9:42)

¹ Jisho chhu ni ghan younjin pi na, "Pa nnu na a nthē a chwīe ngwa gū mon phi ne shi ngu'ō ntho. Ndō ti wuwuru ngō'i yi non ye na a kie pi mbho yu maa ntho ne. ² A kan ni mbwa na pi chu mme ngū'ō wu'ō yaon mmi yu mā'an vi mon nkhī, ncha na a chwīe sheshe ta'a puon mi puon pan pei gū mon phi. ³ Pōi lina ni non pōi!

"Ndin gho nchwīe phi, o fē'i vi, ndō ti a mbā'a nkūnu yi, o li'e phi yi. ⁴ Ndō ti a nchwīe phi mbin gho ni khwachōi ngé mon ta'a llé, sheshe ngé a pini nchhu ve na a pā'a nkūnu yi nō gho, a yi'i na o li'e phi yi."

Nji mon pin

⁵ Pa ghan ntaon Jisho chhu gho na, "Taathō, pigi luon na o pigi pin yigi."

⁶ Taathō khwē na, "Pōi mfā'o pin ti a wu'ō mbō pi nō fi'i mbhē frushiga, kan a nthē pōi chhu ni thi wun na, 'Mū'un ngōi mbhi non yō mon nkhī!', a ya'ō nchō yei.

Fā'a na nkūna ghā mfā'a ne

⁷ "Lōgo na ta'a non vōi fā'o nkūna na a chho mfā'a nyien, ki nkē'i minji, a nthē a gha nkwōi mon nyien a chhu gho pi na, "Tho nchho hein ta'a ngé nji maon?" ⁸ Nga! A shi nka chhu gho pi na, 'Nyian maon ji vōi, mbiri non yō, ntho mfe vōi ti nga nji ndō nnu, o ghōi ki'e nji jō ndō nnu.' ⁹ Mba'a a

yi'i ntōo ḡkūna gho nthē ḡa a chwīe fà'a ḡa a chhu gho ḡa a chwīe ne. ¹⁰ A ha'an a pō ni pēi nē, ndii ḡa pēi kwo chwīe ḡuon nnu ḡa Minnwi chhu ḡa pēi chwīe nē, pēi chhu ni non pēi ḡa, 'Pigi wu'ō mbo pi pa ḡkūna, pigi wu'ō nchwīe pi yaon ḡa a ni ḡkwo pō fà'a yigi nē.'"

Jisho yīgi ghīno wuḡ ḡgwa

¹¹ Jisho ni ḡgōi nu Jerushalein, ntōgo nu shina Shamaria pugu Galili. ¹² ḡga nii mon yichēi muuḡ la'ataon, wuḡ ḡhan ḡhīnombaluḡ paon pugu pugu. Pa ḡhan ḡhīno pigho ni nthi pi fie hini, ¹³ mēin ni nji ḡa, "Jisho! Taatho! Fā'ō kwoshini mbinḡ pigi!"

¹⁴ Jisho ni ḡga nḡei vugu, nchhu ni pugu ḡa, "Pēi ḡhōi nōon non yēi ni ḡhan fe'ingieḡ Minnwi, pugu Ii vōi nḡei ḡa ḡhīno yēi mme."

Pugu ni ḡga ḡgōi nu, Jisho yīgi ḡhīno yugu.

¹⁵ Yichēi ta'a ḡgan ḡhīnombaluḡ gho ni ḡga nḡei ḡa ḡhīno yi mme nē, mbini nchho ḡga'ō Minnwi ḡkieḡ ni nji, ¹⁶ ntho gū shhi Jisho ni puḡ yi ntho ntōo vi. Non vei ni mbo ḡon Shamaria.

¹⁷ Jisho pie ni ḡgwa ḡa pugu ni mbo fō nē ḡa, "Mi nḡ nḡiḡi pi ḡhīno wuḡ ḡgwa, pichēi ndipu'u hīn? ¹⁸ A chwīe kḡo a wu'ō ntho ḡḡini vei nō tōo nu Minnwi?"* ¹⁹ Nchhu gho ki'ē ḡa, "Lollo ḡgōi ni go! Piḡ yō chwīe o lūgu."

*Tho nu Sha'afuon Minnwi
(Matio 24:23-28,37-41)*

²⁰ Pichēi ḡgwa Farashi ni ḡga mbie Jisho ni ndii ḡa Minnwi shi nḡē sha'a nu fūon yi nē, Jisho khwē ḡa, "Sha'afuon Minnwi shi'a nji'i ntho pi ḡkwan nō ha'an mimfe o tho nḡei yēi nē. ²¹ Mba'a yichēi kan ta'a ḡon yi'i nchhu ḡa, 'Lii nḡei, a pō nēin ḡeīn!' ki ḡa, 'A pō ni hini!', nthē ḡa, Ii nḡei, Minnwi tho nsha'a fūon yi shina pēi!"

Ndii ḡa Muuḡ ḡonmishua shi ntho nē

²² Jisho chhu ni ḡhan younjin pi ḡa, "Ndii chho ntho nu ḡa pēi shi ḡkhwā nō yēi nu ta'a llē mon llembhi Muuḡ ḡonmishua, ndo mba'a pēi yēi.

²³ Pichēi ḡgwa shi nchhu ni pēi ḡa, 'Lii nḡei, a pō ni, Ii nḡei, a pō nēin!' Ndo ki'i mbinḡ nnu ḡa pugu chhu nu nē ki nḡōu nḡin yugu. ²⁴ Nchhu nēin nthē ḡa ndii ḡa Muuḡ ḡonmishua shi mbini nē, a shi mbo pō nō fiembi ḡa a shēi llo mon ta'a ḡgēi pō ti ḡgōi nchēin mon yichēi, sheshēon yēi nji. ²⁵ Ndo a shi ḡgu'ō mfūon nḡei ḡgō'i, ḡgwa mbhi shi'a lāa vi.

²⁶ "ḡkwan nō ha'an a ni mbo mbhi ḡon ḡa ligi yi ni mbo Noa nē, a nō ha'an a shi mbo ndii ḡa tho nu Muuḡ ḡonmishua kaon nē. ²⁷ ḡgwa ni nchho nji maon, ndo nnu nu, ndan nu, ndo ḡgōi nu nda lān ti ḡgōi nchēin llē ye ḡa Noa ni nii mon mme pie ḡa a pō nō nda nē. ḡkhī tho ki'ē nḡwi ḡuon yugu ḡhao.†

²⁸ "Wu'ō ḡkwan nō ha'an a ni mbo mon mbhi ḡon ḡa ligi yi ni mbo Loti nē. Pugu ni ntho nji maon ndo nnu nu, nchwīe tan, ntho mbhi maon pugu, ḡkrao la'a muḡu. ²⁹ Ndo ti a ni ḡga mbo llē ye ḡa Loti ni ntaon ni vhi Shodon nē, mōḡon pugu mōḡon ḡḡ'ō mikanllō vugu, nḡwi vugu ḡhao. ³⁰ A ḡkwan ha'an a lē mbo llē ye ḡa Muuḡ ḡonmishua shi mbini nōon non yi nē.

* **17:18** 17:18 Kō'ichēi pichēi ni mbo pi ḡgwa Juu. Pa ḡgwa Juu ni ndōgo non yugu nō ḡkieḡ ḡgwa, nōon nu ḡa a kan ni ḡka tho pa Juu li'i tōo. † **17:27** 17:27 Yei ni ndōgo li'i nda'a ḡkina ḡkaon pi maa mbhi Jisho. ‡ **17:29** 17:29 *ḡwa'anli Nḡē yi 18:16-19:29.

31 “A mbo llé gho, ki’i non nja a po mbhi, maon pi po nda ne, pini nii nda li’i lōgo maon pigho. Wu’o nenne ki’i ngwa pe nja pugu po mon nyien ne pini mbini la’a li’i lōgo sheshe yaon. 32 Kwij nnu nja a ni mfi’i ngwe Loti ne!§ 33 Sheshenon nja a ta’a nu nkwe chombhi yi ne shi nshien chombhi yi gho, ndo ti non ye nja a mi’an chombhi yi ne shi nkwe chombhi yi gho. 34 Nshwei vœi, a le nga mbo ni tu’u gho, paa ngwa nuan kúon, pi lōgo ta’a yi, vichœi kina. 35 Paa pinje le ntho ngú’o shie ka’a, pi lōgo ta’a yi, ta’a yi kina.

36 “[Paa pimbia shi mbo mon nyien, pi lōgo ta’a yi, ta’a yi kina.]”

37 Pa ghan younjij pi pie vi nja, “O shi mbini pi hij, Taatho?”

Jisho khwœ nja, “Li’i nja khu miyaon po ne, pa mishi pe nja pugu gha nkru khu miyaon ne shi nkiri fo.”

18

Mingwe nkugu pugu ngan sha’a shá’a

1 Jisho ni nshwei ghan younjij pi ni yei lu’o chrà no tigi nu vugu nja pugu fã’o no luon nu Minnwi nguon ndii ghao ki lo mfã’o li’anon. 2 A ni nchhu nja, “La’ataon chœi, ngan sha’a shá’a chœi ni mbo fo nja a lo nji’i mbogo Minnwi ndo pa’a ndo fã’o ndii nonmishua. 3 Mingwe nkugu chœi ni mbo la’ataon gho nja a ni ngu’o ntho ngana ngan sha’a shá’a gho ghana, nchhu nu gho nja, ‘Ghœre a nsha’a shá’a yigi mbina a yei mon ndindi.’ 4 Ngan sha’a shá’a vei ni ndãa no kuo ndii. A ni ndugwi nchhu ni non yi nja, ‘Nji’i nthœ pi ndo ha’an ndo mbogo Minnwi ki mfã’o ndii nonmishua ne, 5 ndo ti nthœ fi’i ghaghana nja mingwe nkugu vei fe nu vœi ne, nshi nsha’a shá’a yi mon ndindi, kien nenne, kan a shi nshien a mon tho nu ngana a nguon ndii ghao.”

6 Taatho ghœi shhi nchhu nja, “Pœi ya’o nnu ha’an ngan sha’a shá’a ni mbe chhu nja’o. 7 Mba’a Minnwi sha’a shá’a ngwa pi nja a tere ne mon ndindi, ngwa ha’an pugu yãa gho mon tu’u pugu pa naonchi ne? Pœi pi’i nja a shi ngu’o nchho njiri nu no ntaan ndii? 8 Nshwei vœi nja Minnwi shi nsha’a shá’a yugu mon ndindi pi ni tei. Mbapa nenne, ndii nja Muuj Nonmishua shi ntho ne, pœi pi’i nja a shi ma nœi ngwa nkunon mbhi pugu fã’o pin?”

Farashi pugu ngan wœij taashi

9 Jisho chhu yei lu’o chrà ni pichœi ngwa nja pugu ni mbi’i nja pugu po shi’i shhi Minnwi, ndo nch’œ pichœi ngwa ne. 10 “Paa ngwa pichœi ni mbo fo ngœi Nda Minnwi li’i luon Minnwi. Ta’a yi ni mbo non Farashi, vichœi po ngan wœij taashi. 11 Non Farashi gho thi tœ’i vi nduon nja, ‘Ntœo gho, ma Minnwi, nja ndo mbo non mbembe no pichœi ngwa. Nshi’a nchigi non, pa’a ndo mbo ngan mbe, ndo pa’a ndo mbo nkwohuon, ki mbo no ngwœij taashi yini hini ne. 12 Nga nji nkhi’i paa ngœ mon ta’a tan, mfe shwœi nguon yaon nja nga mfã’o ne ghao.’

13 “Ngan wœij taashi thi fie hini, pa’a ndo mbi’i ligi yi ndii po, mbo ni tu’utho, nchhu nu nja, ‘Minnwi, fã’o kwoshini mbin mu, nchwœ phi.’”

14 Jisho chhu nja, “Nshwei gho, non vei ni mbo shi’i shhi Minnwi ncha non Farashi. Nthœ nja sheshenon nja a kœrœ non yi ne, pi shi nshwi’i vi shhe, non nja a shwi’i non yi shhe ne, pi kœrœ vi.”

Jisho fe mboro ni puonj pro
(Matio 19:13-15; Maaku 10:13-16)

¹⁵ Pichəi ngwa ni ntho ni pa puonj pro njəi Jisho nɔ gho ɲa a nū'ɔŋ mbhɔ yi tho pugu nɔ fe nu mboro ni pugu. Pa ghanj younjɲi pi gha njəi, mbɪga ngwa pighɔ. ¹⁶ Jisho mēiŋ puonj pighɔ pugu tho yəi yu, a chhu nu ɲa, "Pəi mien puonj pro tho njəi a, ki'i pəi pɔ ki'ingini ni pugu nthɛ ɲa Sha'afuonj Minnwi pɔ pi ni ngwa pɛ ɲa pugu pɔ nɔ puonj pro nɛ. ¹⁷ Shishini, nshwei vəi, mba'a sheshenonj ɲa a lɔ nji'i mbinj Sha'afuonj Minnwi nɔ muunj mbro nɛ, yi'i nii monj gho."

Nganj fə'o ɲa a lɔ nji Minnwi
(Matio 19:16-30; Maaku 10:17-31)

¹⁸ Yichəi nthishi pa Juu pie ɲa, "Ŋkien masha, mimfɛ nchwiɛ pi neiŋ mfə'o chombhi ki mme?"

¹⁹ Jisho pie ɲa, "Ŋ mēiŋ a ni ŋkien nonj nthɛ kho? A wu'ɔ Minnwi mbo ŋkien nonj. ²⁰ Ŋ ji yaonj ɲa pa kina chhu nɛ: 'Ki'i nganj lánj kwoshuonj, ki'i njwi nonj, ki'i njɔo, ki'i ŋkwe ntie nonj ni mbe, ya'o nchò taa gho pugu muunj gho.'"

²¹ A khwē ɲa, "Ŋguonj kina pɛi ŋkwo nū'ɔŋ llo ndi ɲa mi ni mbo ma'an mikhwa nɛ."

²² Jisho gha nja'o nnu yei, nchhu gho ɲa, "Ŋ wu'ɔ mbini mbou yichəi ta'a nnu. Fini nguonj maonj pɔ ghao ngrā ni ghanj pou, kanj fə'o yɔ shi mbo pɔ, nne ntho njou njin a." ²³ A ni ɲa nja'o nnu yei nonj yi shwi'i nthɛ ɲa a ni mfə'o ngə'a.

²⁴ Jisho pɛ'i vi ŋkwanj ha'anj nonj yi shwi'i nɛ, nchhu ɲa, "A ya ngə'a ni ghanj fə'o nɔ mienj nu Minnwi sha'a fūonj yi monj chombhi yugu. ²⁵ A yī'ɛ ni minyienlɔi* nɔ tɔgɔ nu monj mbo mita'a ncha nganj fə'o nɔ mienj nu Minnwi sha'a fūonj yi monj chombhi yi."

²⁶ Ngwa pɛ ɲa pugu ni nja'o nnu yei ɲa Jisho ni nchhu nɛ chhu ɲa, "Ti nonj ɲa mimfɛ a lūg nɛ pɔ pi gɔ?"

²⁷ Jisho khwē ɲa, "Nnu ɲa mba'a ŋonjishua chwɛ nɛ yī'ɛ ni Minnwi."

²⁸ Pita chhu ɲa, "Lii njəi! Pigi mienj pa la'a miŋi ntho njou njin yɔ."

²⁹ Jisho chhu ni pugu ɲa, "Shishini, nshwei vəi, yichəi kanj ta'a nonj lɔ mbo ɲa a mienj nda yi, ki ngwɛ vi, ki ndiŋ vi, ki taa vi pugu mūunj vi, ki puonj, nthɛ pi Sha'afuonj Minnwi nɛ, ³⁰ ɲa a shi mienj ki fə'o ntou yi monj yei chombhi ndo shi mfə'o chombhi ki mme ndi ɲa nshi ndɛ mbini ntho nɛ."

Jisho chrā ŋkamu'ɔŋ nɔ nnu gu yi
(Matio 20:17-19; Maaku 10:32-34)

³¹ A mēiŋ paanchro ghanj younjɲi pi, nchhu ni pugu ɲa, "Pəi lɪi njəi, pia ku'ɔ nu Jerushaleiŋ, nguonj nnu ɲa pa njəli'i Minnwi ni nā'anj the Muunj Ŋonjishua nɛ lōgɔ li'i. ³² Pichəi ngwa shi ncha'a vi mfe mbhɔ ngwa pɛ ɲa pugu lɔ nji'i mbo ngwa Juu, pi mā'anj vi ni kwəiŋ, ngwɛ'i vi, nthu thwe mbinj yu. ³³ Pi shi ngwie vi ni ngwəŋ, njwi vi, a gha nda'a trei llɛ, a pini ŋku'ɔ."

³⁴ Tho ghanj younjɲi pi shi ki lɔ nji'i nshie ni nnu pɛi, pi ni ndəiŋ vugu ni njin nnu pighɔ, pa'a pugu lɔ nji nnu ɲa a ni nchhu nu nɛ.

* **18:25** 18:25 Minyienj yei ya mbo pi kamela. Pi nā'anj neiŋ nthɛ ɲa kamela lɔ mbo monj Chrambo.

Jisho chu'ò ligi nchriligi

(Matio 20:29-34; Maaku 10:46-52)

³⁵ A ni nga nyien mbara Jeriko, nchriligi chæi chho ñkin shendaon nduon nu. ³⁶ Nchriligi gho gha nja'ò yú ngwa tãgo nu, a pie ña, "A lãgo kho ndãgo li'í?" ³⁷ Pi shwei vi ña, "A Jisho llo Nashare ntãgo nu." ³⁸ A mēin ni nji ña, "Jisho! Muun Devi! Fã'ò kwoshini mbinj nu!" ³⁹ Ngwa pe ña pugu ni mbo shhi ne pãga vi, nchhu gho ña, "Lere lan!" A pinã mēin pi ni nji ña, "Muun Devi, fã'ò kwoshini mbinj mu!"

⁴⁰ Jisho tithi, mfe gí ña pi tho ni ju. A gha ntho mbara yæi yu, a pie vi ña, **"Ó tã'a nu ña nchwie pi nein ve?"**

A khwē ña, "Taatho, ñtã'a nu mbini njæi li'í!"

⁴² Jisho chhu gho ña, **"Pini ne njæi li'í! Pinj yò chwie ghãno yò tãgo."**

⁴³ Wu'ò chomilaon gho, ligi yi chu'ò a yõu njin Jisho, nchho ñga'ò Minnwi. Yú ngwa pigho fõ ne gha njæi, mfe ndigha'ò ni Minnwi.

19

Jisho pugu Shakio

¹ Jisho nii ntiri nu mon Jeriko. ² Non chæi ni mbo fõ, ligi yi pò Shakio, mbo mmenon pa ghan wēin taashi, mbo ngan fã'ò. ³ A ni mba'ò nu no yæi nu non ña Jisho yie ne, ntho ña ngwa ni njien fõ ne, pa'a a lo nji'e gho ntho ña a ni mbo non kwikwi'i. ⁴ Ntho yie gho, a tei ngõi shhi ñku'ò ñkuon thi shikamoo nne ña a yæi Jisho, ntho ña Jisho shi ntãgo pi ngei gho.

⁵ Jisho gha ntho nchæin no li'í gho, ndii tothi nchhu ña, **"Shakio, kãno nshwi'i shhe, ntho ña a yi'í ña nda'a nda gho shi'a."**

⁶ A kãno nshwi'i shhe, mbo ni pwanju'ò no chhu nu gho ña a tho a pwa.

⁷ Nguon pa ngwa pe ña pugu ni njæi ne jē luo nu, nchhu nu ña, "Non yei ghæi nu mbo ngan kra nda nchwie phi."

⁸ Shakio tithi tothi nchhu ni Taatho ña, "Lii njæi, Taatho, ñshi mfe ghrà ndandi maon pan ni ghan pou, ti sheshenon ña mi ni nchigi vi ne, ñshi ndu'u gho khwe li'í."

⁹ Jisho chhu gho ña, **"Shi'a, lūgu nu tho nda hein ntho ña non vei ñkaa yu muun Abraham.** ¹⁰ Ntho ña Muun Nonmishua ni ntho no tã'a nu ndo ñkwe ngwa pe ña pugu phe ne."

Lu'ò chrà ntho mbinj pi'e tanj

(Matio 25:14-30)

¹¹ No ha'an pugu ni ntho njwere chrà yei ne, Jisho ghæi shhi no chhu nu lu'ò chrà ni pugu. Ntho ña a ni ñkwo para Jerushalein ne, pugu pa ña ngwa pigho ni mbi'í ña Minnwi shi nsha'a no fũon chomilaon gho ne ¹² a chhu ki'e ña, **"Non ndien chæi ni ngõi fie la'ataon chæi, ngõi nji lãi fũon ñkwæi sha'a la'a yugu.** ¹³ Nkaon a ni maa ngõi, a mēin wun puon fã'a pi, mfe ñkien ntou mbinj ni pugu nchhu ni pugu ña, 'Pæi ti'i ntho mbi'e tanj no gho ti ñshi nu'un ñkwæi.' ¹⁴ Ndo ngwa pi pina vi pina. Ntho yie gho, pugu taon ghan ntaon njin yu ña pugu ghæi nchhu ña, 'Pigi lo nji'í ntã'a nu ña non yei pò fũon vigi.'

¹⁵ "Ndo pi wu'ò nchær vi chær no fũon. A gha mbini, ngē puon fã'a pi pe ña a ni mfe mbinj ni pugu ña pugu pi'e tanj no ne, nne ña a ntho a ji fi'í shéi ye ña pugu fã'ò ne. ¹⁶ Fũon muun fã'a tho nchhu ña, "Taatho, mbinj ye ña o ni mfe væi ne shei wun li'í." ¹⁷ Non ndien gho chhu gho ña, 'Ó ya

mfā'a, ma muun fā'a a yi shishi'i, nthe ña o tōgo ndaon ntu mon puon mi nnu ne, mfe ghrī ve ña o sha'a wun la'ataon a.'

¹⁸ "Mbra yi tho nchhu ña, 'Taathō, mbīñ ye ña o ni mfe vāi ne shei tien li'i.' ¹⁹ Taathō vi gho khwē gho ña, 'Kwe tien la'ataon nsha'a nu.'

²⁰ "Nenne, yichēi muun fā'a tho, nchhu nu ña, 'Taathō, mbīñ yo pō nein, ñki krao mon pra ndhwī nū'ōñ, ²¹ nthe ña ñki pōgo, nthe ña o ñkien ñon titini. O ghā ndōgo li'i ña o shi ki lo nū'ōñ, ñkwōo li'i ña o shi ki lo mbhi.'

²² "Taathō vi chhu gho ña, 'Muun fā'a mbimbhi vei! Nshi ndōgo chrà yo ñkrao gho nō gho! O ya ñji ña mi ñon titini, ñkwe yaon ña a lo mbō nyan ne, ñkwōo li'i ña ñshi ki lo mbhī ne. ²³ A ni nchwīe kō ki'e pa'a o lo ni'ing mbīñ a mon bēin? Nji ña ñshi ñga ñkwāi, ñkwe pugu pa tho yi?' ²⁴ Nenne nchhu ni ñgwa pe ña pugu ni nthi fō ne ña, 'Pēi kwe mbīñ gho mbhō yu, mfe ni muun fā'a ye ña a ni nshei wun li'i ne.'

²⁵ "Ndō pugu chhu gho ña, 'Taathō, kwa'a a kwo shei wun li'i?'

²⁶ "Fūon gho khwē ña, 'Nshwei vāi, sheshenon ña a kwo fā'o ne, pi shi mbīgi ntu yi gho, ndo ti ni ñon ye ña a lo ñji'ī mfā'o ne pi shi ñkwe shīgei ye ña a fā'o ne mbhō yu. ²⁷ Ndō ndwe pa mbīna pan pe ña pugu shini ndo ntā'a nu ña mbō fūon vugu ne, pēi wēin vugu nthō nsho vugu ligi mu.'"

Jisho nii Jerushalein no fūon

(Matio 21:1-11; Maaku 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisho ni ñga nchhu yei nnu ti mī'ēñ, ñgwēin ndaon ñgōi nu shhi, ñku'ō nu Jerushalein. ²⁹ A ni ñga nyien ti mbara Befēge pugu Betani ñkuon mbra ña pi mēin ni Olive ne, ntaon paa ghan younjñ pi, ³⁰ nchhu nu ña, "Pēi ghēi mon muun la'ataon yini shhi pēi ne, pēi shi ñjōi muun ñkwēin ña ñon lo naa ma ñku'ō ne, pi chu fō, pēi kīgei ntho nō hein. ³¹ Sheshenon mbie vāi ña, 'Pēi kīgei nu ña?' pēi chhu ña, 'Taathō fā'o fā'a nō gho.'"

³² Nenne ñgwa pighō ña a ni ntaon vugu ne ghēi ñgu'ō ñjōi ñguon nnu pi ñkwan ha'an a ni nshwei vugu ne. ³³ Nō ha'an pugu ni nthō mfēi muun ñkwēin gho ne, ñgwa pe ña minyien gho ni mbō yugu ne pie ña, "Pēi fēi nu ña?"

³⁴ Pugu khwē ña, "Taathō fā'o fā'a nō gho." ³⁵ Pugu lōgo muun ñkwēin gho ñgōi fē ni Jisho, ñga nshēin ndhwī pugu ñkuon gho, ñgēre Jisho a ku'ō nchhō ñkuon gho.

³⁶ Nō ha'an a ni nchhō ñkuon gho nyien ñgōi nu ne, pa ñgwa shēin pa memme ndhwī pugu shendaon. ³⁷ Ndiñ ña a ni nyien mbara Jerushalein ne, nō li'i ña shendaon shwi'i la'ō Mbra pa Thi Olive ne, mme kiri ghan younjñ pi jē nthō ntōo Minnwi ni ñji mon pwanju'ō nthe ñguon pa nnu ghraoghrao ña pugu ni ñjōi ne, ³⁸ nchhu nu ña,

"Mbōrō pō ni Fūon ña a tho nō ligi Taathō ne, Ghighri pō pō,

ndigha'ō pō ni Minnwi ti ñgōi nchēin fie mon ndugwi po!"

³⁹ Pichēi pa ñgwa Farashi mon yū ñgwa pighō chhu ni Jisho ña, "Masha, pīga pa ghan younjñ pō ña pugu lere lan."

⁴⁰ Jisho khwē ña, "Nshwei vāi, ñgwa pei ndere lan, kan pa ñgū'ō shi nchrā ni ñji!"

Jisho yūa Jerushalein

⁴¹ Jisho ni ñga nyien mbara ti ñjōi mon Jerushalein gho, ñkōi nthe vi, ⁴² nchhu nu ña, "Njūa ña o kan ni ñji shi'a yaon ña a ghā nthō ni ghighri

ne, ndo ndwe, Minnwi chwēe na ki'i o yoi, ⁴³ nthe na yichai ndii tho ntho nu na pa mbina po shi ngin gho ni nka'a mbaoṅ, nshwi'i mbin gho mon nguon ngei ghao. ⁴⁴ Pugu shi nshi'i gho p̄ai pa mbaanda yo. Mba'a kan ta'a yaon yi'i mbigēi mbho gho, nthe na o shini ndo nji ndii na Minnwi ni ntho no kwe nu gho ne."

Jisho ghēi Nda Minnwi

(Matio 21:12-17; Maaku 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisho nii Nda Minnwi, njē yōu nu ngwa pe na pugu ni ntho mfini yaon fo ne, ⁴⁶ nchhu nu ni pugu na, "Pi nā'an mon Nwa'anli Minnwi na, 'Nda a shi mbo pi nda luon Minnwi,' ndo p̄ai kara a gū p̄uo pa ngina."

⁴⁷ Nguon llē ghao Jisho tho nje'i ngwa Nda Minnwi. Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i gi Mushi pugu pa pichai thishi ta'a shendaon no jwi nu vi. ⁴⁸ Ndo pa'a ndo mfā'o shendaon, nthe na pa ngwa ni mfe nguon tēnə yugu ntho nja'o nguon nnu na a ni nchhu nu ne.

20

Ghrī Jisho llo mbho Minnwi ki mbho ngwamishua

(Matio 21:23-27; Maaku 11:27-33)

¹ Llē chēi, Jisho gha mbo Nda Minnwi ntho nje'i nu ndo ntho nshwei pa pwa pisha'akho, pa thishi ghan fe'ingien Minnwi ni pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi pugu pa thishi tho, ² nchhu gho na, "Shwei vigi, o fā'o pi yoi nji no chwēe nu pa nnu pei, ki a fe gō mfe nji yei ve?"

³ Jisho khwēe na, "Mummu nshi mbie v̄ai ni ta'a nnu. Ndwe, p̄ai shwei a, ⁴ a ni mfe Minnwi mfe nji ni Joun na a fe nkh̄i ni ngwa ki a ni mfe ngwamishua?"

⁵ Pugu pini nnu gho shina pugu, nchhu nu na, "Pia nchhu na a ni ndho mbho Minnwi, a pie via na, 'Ti a ni nchwēe kho pa'a pia lo mbin yi?' ⁶ Ndo pia nchhu na, 'A ni mfe n̄onmishua nji gho', kan nguon pa ngwa pei shi ntun via ni ngū'o nthe na pugu ya nji ni tininju'o na Joun ni mbo n̄oi'i Minnwi.'" ⁷ Nenne, pugu chhu gho na, "Pigi lo nji'i nji li'i na a ni ndho ne."

⁸ Nenne Jisho chhu ni pugu ki'e na, "Kan m̄ba'a mummu shwei v̄ai ni li'i na nji na n̄chwēe nnu pei no llo ne."

Lu'o chrà nthe puon fà'a piphi

(Matio 21:33-46; Maaku 12:1-12)

⁹ Nenne, Jisho chhu yei lu'o chrà ni pa ngwa pe na pugu ni nkiri yoi yu ne: "N̄on chēi ni ma mbhi k̄ei ntien thi* yi mfe ni ghan fà'a na pugu lina no gho, nga nkwoō, pugu pugu ghrā. Nenne, ngōi kra nda'a ntaan ndii. ¹⁰ Ndii ni nga nkā'o no kwōo nu ntien thi gho, mmenon ye taon muun fà'a vi ni pa ghan fà'a pe, na a ghēi nkwe ji ghrā ntien thi gho. Pa ghan fà'a pigho wie muun fà'a vi gho ndu'u vi ni mbho yó. ¹¹ A p̄ini nu'uj ntaon muun fà'a nduon, pugu wie vi nkaa yu, nshhū vi, ndo ndu'u vi ni mbho yó. ¹² A nu'uj ntaon yichai muun fà'a vi, a po yi trei, pugu l̄in vi, mfu'u vi mon nyien gho mā'an mbhi.

¹³ "Nenne, ngan nyien gho chhu na, 'Mi shi nchwēe pi nein? Nshi ntaon ta'a muun a na nkhwā ne, k̄oi'ichai pugu fā'o pogo mbin yu.'

* **20:9** 20:9 Nt̄ien thi gho ni mbo grape. La'ataan pa Juu pugu ni nga nchhu pichai ndii na faan grape n̄in yi po pi Ishrae.

14 “Ndo ndii na pa ghan fa’a pigho ki yei vi, pugu chhu ni non pugu na, ‘Yei ya muun ngan nyien gho, pia jwi vi nne na a nthe nyien gho gu yia!’
15 Pugu fu’u vi ntaon no mon nyien gho njwi vi.”

Jisho lugwi mbie vugu na, “Ti ngan nyien gho shi nchwie pi kho mbin pa ghan fa’a pei? 16 A shi ntho njwi pa ghan fa’a pei, mfe kei ntien thi gho ni ngwa nduon.”

Pa ngwa pe na pugu ni njwere nu ne ni nga nja’o nnu yei, nchhu na, “Ki’i Minnwi ma mien jkwan nnu yei.”

17 Jisho tigi ligi yi mbin pugu nchhu na, “Ti njin chra Minnwi yei po pi na?”

‘Ngu’o ye na ngan nu’on nda ni ndaa na a lo mfa’o ghere ne,
pini ne nkara ju mbo ndugwi ngu’o shi’i ncha nguon yi.’†

18 Sheshenon na a gu nkuan ngu’o yei shi shina kraokrao. Ndo ti a ngu’o gho mbin non, a nwi’in vi.”

Pie nthe nnu pe taashi

(Matio 22:15-22; Maaku 12:13-17)

19 Pa ghan ye’i ngwa ni gi Mushi ni pa thishi ghan fe’ingien pa’o no wein nu Jisho ndii gho, nthe na pugu ni nji na Jisho chhu yei lu’o chra pi ni pugu, ndo pugu pogo nnu ha’an pa ngwa shi nchwie ne.

20 Nenne pugu ta’a shina, ntaon pa miyra, na pugu ni mfi na pugu ngwa ndindi ne, nenne na pugu wein vi nkuan chra yi, no cha’a nu vi mfe ni non na Roma ni mfe na a sha’a yie ngei li’i ne. 21 Pa miyra pigho pie Jisho na, “Masha, pigi ji na o gha nchra ndo nje’i nnu ndindi ki lo mbin mbe, ndo nje’i pi nnu ndindi na Minnwi ta’a nu ne. 22 Shwei vigi, a ka’o na pi pe taashi ni Kaisha ki nga?”

23 Jisho kwo yei mbe yugu nchhu ni pugu na, 24 “Pai non ndigi mbin vai. Yei po pi tho go pugu ligi go nkuan gho?”

Pugu khwe na, “A yi Kaisha.”

25 Nenne, a khwe ni pugu na, “Fe yaon Kaisha ni Kaisha. Mfe yi Minnwi ni Minnwi.” 26 Fo shi pa ngwa, pugu shi ki lo mfa’o sheshe yaon lo nkuan chra yi no wein nu vi no gho. Nenne pugu lere lan, nja ngraon nkwan no ha’an a khwe ne.

Pie nthe khu nu mbini nku’o

(Matio 22:23-33; Maaku 12:12-27)

27 Pa ngwa Shadushi, na pugu ni jkwa’a na mba’a non khu mbini nu’un jku’o ne, tho mbara Jisho mbie vi na, 28 “Masha, Mushi ni na’an gi yei mfe ni pigi na, ‘Ndin non ndan mingwe jkhu ki lo mbhi puon, non gho ligo jkugu ndin vi gho na a khu ne mbhi puon no gho no ligi ndin vi gho.’

29 Pimbia pichai ni mbo pun nda pugu pi khwachai. Vi shi lan jkhu ki lo mbhi muun, 30 mbra yi ligo jkugu gho ngu’o jkukhu ki lo mbhi muun, 31 njan mbra yi ligo nkaa yu ngu’o jkukhu, wu’o nne ti nguon vugu pi khwachai nu’un mme ndo pa’a kan ta’a non vugu lo mbhi puon. 32 A ni nga ndugwi nu, mingwe gho khu nkaa yu. 33 Ndwe, mon lembhi na ngwa na pugu khu ma mbini nku’o ne, mingwe vei shi mbo pi ngwe go, no ha’an nguon vugu pi khwachai ki ligo vi no ngwe vugu ne?”

34 Jisho chhu ni pugu na, “Ngwa mbhi shi’a lan nu ndo ngai nu nda lan. 35 Ndo ngwa pe na pugu shi nka’o no pini nu nu’un jku’o ndii na pugu

† 20:17 20:17 Nwa’anli Nkhi 118:22.

khu ne ndo fā'o chombhi mon ye mbhi na a shi ntho ne, mba'a pugu ma nu'uy ndan ki ngōi nda lán. ³⁶ Nthe na minthe pa'a pugu lo ma nu'uy nkhu nkamu'oj, nthe na pugu po pi no pa ghan ntaon Minnwi ndo mbo puon Minnwi, mbo pa ngwa na Minnwi kwo ku'ō ni pugu mon gu ne. ³⁷ No pigi nu, Mushi ni nja nōon na ngwa gha nkhu mbini nu'uy nkū'ō. Mon li'i Nwa'anli Minnwi na a chrā nu nthe mōon tho muun thi yuyu'u ne, Mushi gē Taathō fo na a Minnwi Abraham, Minnwi Aiji, ni Minnwi Jako. ³⁸ Minnwi lo mbo pi Minnwi ngwa ha'an pugu khu ne. A po pi Minnwi pa ngwa ha'an pugu pi maon ne, nthe na ni Minnwi, nguon ngwa pi maon." ³⁹ Pichēi pa ghan ye'i ngwa ni gí Mushi khwē na, "Masha, o ya ne nchrā shishi'i." ⁴⁰ Nthe na pugu shi ki lo nu'uy njwe'i no pie nu vi ni sheshe nnu.

Pie nthe Krishto

(Matio 22:41-46; Maaku 12:35-37)

⁴¹ Jisho pie vugu na, "A nthe pi kie nei nchhu na Ju na Minnwi Chu'ō Ntaon no Nkwe ne, po muun Devi? ⁴² Nthe na ndutho Devi chhu mon Nwa'anli Nkhī na, 'Minnwi Taathō chhu ni Taathō a na, 'Chho hein ngei mbho a yi ji, ⁴³ ti nshi nu'uy nchwē pa mbina po gū krí tigi kwō yō."†

⁴⁴ Ti no ha'an Devi ni mēin Krishto gho pi ni Taathō vi ne, a nthe a kie pi nei Krishto pini mbo pi muun vi?"

Jisho shūu tēnō ngwa nthe pa ghan ye'i ngwa ni gí pa Juu

(Matio 23:1-36; Maaku 12:38-40)

⁴⁵ Jisho chhu ni ghan younjin pi shhi nguon ngwa ghao na, ⁴⁶ "Pēi lina pa ghan ye'i ngwa ni gí Mushi a pwa. Pugu khwā no nyien nu mon pa memme ndrawa'a, ndo nkhwā na pi tu'u mon nchrā ni pugu li'i ka'a, nkhwā chho nu no pa li'i liex mon nda luon Minnwi pugu pa li'i ji. ⁴⁷ Pugu gha nchigi pa pingē kugu nkwe maon pugu, luon Minnwi yugu shiga ni nji nne na ngwa yēi vugu no pa ngwa taonjaon. Yugu ngō'i shi mbo yi wuwuru."

21

Yaon na mingwe nkugu fe ne

(Maaku 12:41-44)

¹ Jisho pi'i ligi yi njei nkwan no ha'an pa ghan fā'o tho ni'in pa maon fe pugu mon mikuo yaon fé Nda Minnwi ne. ² A yēi mingwe nkugu chēi ha'an a ki ya mbou ni'in paa puon ni mbin mon mikuo. ³ Nenne, Jisho chhu na, "Shishini, nshwei vēi, mingwe nkugu vei na a po pi mbou ne fe nchaa nguon ngwa ghao. ⁴ Nthe na nguon ngwa nduon fu'u yaon fé yugu pi shina ntou maon ha'an pugu fā'o ne, ndo mingwe vei mon pou yi fe nguon yaon na a ni mfā'o no yru nu nkuan gho ne."

Jisho shwei nkwan ha'an pi shi mbūo Nda Minnwi ne

(Matio 24:1-2; Maaku 13:1-2)

⁵ Pichēi ghan younjin Jisho ni nchrā nu nthe Nda Minnwi, nkwan ha'an pi ni nchwē vi ni pa ngū'ō pwapwa pugu pa maon fe ha'an pi ki fe fo ne. Jisho khwē na, ⁶ "Nguon pa maon pēi na pēi yēi nu ne, ndi tho nu na

† 20:43 20:43 Nwa'anli Nkhī 110:1.

mba'a ta'a ngù'ò yí'í nu'uj nūan̄ ŋkuon̄ ndīn̄ vi. Pi shi mbūo ghao mfe shhe."

*Ngə'i pugu pa mōon̄ nu
(Matio 24:3-14; Maaku 13:3-13)*

⁷ Pa ghan̄ younj̄in̄ Jisho pie vi ŋa, "Masha, yei nnu shi ndōgo li'í pi ndīi kħo? Li ŋa a shi nōon̄ ŋa ndīi kā'ò ni nnu yei nō lōgo nu li'í nē pō pi kħo?"

⁸ Jisho chhu ŋa, "Lina nu, ki'í ŋon̄ fīi v̄ei, nthe ŋa ntou ŋgwa le ntho nō ligi a, nchhu nu ŋa, 'a mmu mbō Krishto għo', pugu pa ŋa 'ndīi kā'ò nē', ki'í njōu njin̄ yugu. ⁹ Ki'í p̄ei pōgo ndīi ŋa p̄ei ya'ò ŋa nchhō pō ki pa yōyōno, nthe ŋa ŋkwan̄ nnu pine shi ŋgu'ò ndōgo li'í ndo pa'a mbhi lo ndugwi pi ndīi għo." ¹⁰ Nenne, Jisho chhu ŋa, "Pa la'ataon̄ shi mā'an̄ nchhō pugu pa pich̄ei, ŋgwa ta'a fūon̄ mā'an̄ nchhō pugu pa ŋgwa vich̄ei fūon̄. ¹¹ Shhe shi nch̄i'í ti shina, pa gh̄ino pip̄hi gū lili'í, pa n̄ji gū, pa nnu wuwuru lōgo li'í, pi ȳei pa memme li lo pō.

¹² "Ndo ŋkaon̄ ŋguon̄ pa nnu p̄ei ma ndōgo li'í, pi shi ŋgw̄ein̄ v̄ei ŋgūo ŋgə'i mb̄in̄ p̄ei. Pi shi ŋi v̄ei ŋḡei nō mon̄ pa nda luon̄ Minnwi pugu pa ch̄oin̄, pi shi ŋḡei ni p̄ei shhi pa fūon̄ pugu pa għan̄ shá'a li'í nthe ligi a. ¹³ Yei shi mfe shina ni p̄ei nō shwei nu pwa pisha'akħo a ni pugu. ¹⁴ P̄ei nū'oj̄ mon̄ njū'ò p̄ei ŋa p̄ei lo mfā'ò nō wie nu non̄, ŋkwan̄ nō ha'an̄ p̄ei shi ŋkwe tho ȳei nē, ŋkaon̄ ndīi maa ŋkā'ò nu. ¹⁵ Nthe ŋa ŋshi mfe chr̄a pugu pa shietho ni p̄ei ŋa mba'a kan̄ ta'a mb̄ina p̄ei yí'í ŋkā'ò nō p̄ei'í nu ki ndāa chr̄a għo pugu pa shietho għo. ¹⁶ Pa t̄aa p̄ei pugu pa līn̄ p̄ei, ni pa ndaan̄on̄ p̄ei pugu pa taannu p̄ei shi mf̄ini v̄ei, pi jwi pich̄ei shina p̄ei. ¹⁷ Ŋguon̄ ŋgwa shi mb̄ina v̄ei nthe a ¹⁸ ndo mba'a ta'a ŋgiitho ȳei phe. ¹⁹ Mon̄ thi nu a t̄ini, p̄ei shi ndūgu.

*Jisho shwei ŋgə'i ŋa a tho nu ni Jerushalein̄
(Matio 24:15-21; Maaku 13:14-19)*

²⁰ "Ndīi ŋa o ȳei pa ghan̄ mā'an̄ nchhō gh̄in̄ Jerushalein̄ mb̄aon̄ nē, o ji ŋa shi'í nu mi para. ²¹ Nenne pa ŋgwa ŋa pugu pō Judia nē tei ŋku'ò ŋkuon̄ pa mbra, p̄e ŋgwa ŋa pugu pō mon̄ tri la'a nē tei ntaon̄, p̄e ŋgwa ŋa pugu lo n̄ji'í mbō mon̄ għo nē ki'í pugu nu'uj nii. ²² Nthe ŋa yei llem̄bhi ŋgə'i ni ŋgwa Ishrae, nō chw̄ie nu nnu ha'an̄ pi ni nā'an̄ mon̄ chr̄a Minnwi nē lōgo li'í. ²³ A shi mbō ŋkieŋ wuwuru ŋgə'i ni pa piŋge shūu pugu pa mapuon̄ ha'an̄ pugu tho nu'oj̄ puon̄ mon̄ ndīi għo nē. Wuwuru ŋgə'i shi mbō mon̄ la'ataon̄ yei, pigitua Minnwi shwi'í mb̄in̄ ŋgwa p̄ei. ²⁴ Pi shi njwi pich̄ei ni kafa, ŋgw̄ein̄ pich̄ei ŋḡei nō mon̄ pa ch̄oin̄ nō pō nu ŋkūna nchhō mon̄ pa la'ataon̄, pa gh̄ini shi ŋkie ŋkuon̄ Jerushalein̄ ti yugu ndīi ŋa Minnwi nū'oj̄ nē kā'ò.

*Muuj Ŋon̄mishua shi mb̄ini nu'uj ntho
(Matio 24:29-31; Maaku 13:24-27)*

²⁵ "Pa li shi nōon̄ mon̄ minaon̄ pugu pa fh̄u ni f̄in̄ei. Ŋgwa pa la'ala'a taon̄ shi mbō ni f̄in̄tho nthe mba'an̄kħi ŋa a tho ŋgwara nu nē. ²⁶ Pōgo gu shi nchw̄ie njū'ò ŋgwa shāna nthe pa nnu ŋa pugu yw̄ere nu ŋa a tho nu ndōgo li'í ŋkuon̄ mb̄hi nē, nthe ŋa pi shi nch̄i'í pa n̄ji ha'an̄ a pō mon̄ tothi nē. ²⁷ Nenne, pi shi n̄j̄ei Muuj Ŋon̄mishua tho shwi'í nu mon̄ tothi ni n̄ji pugu pa mme ndigha'ò. ²⁸ Ndīi ha'an̄ nnu p̄ei j̄ē ntho ndōgo li'í nē, lollo f̄ei non̄ yo, nthe ŋa lūgu nu yo para."

Ntigi llo ŋkuonj thi wunu

(Matio 24:32-35; Maaku 13:28-31)

²⁹ Jisho chhu lu'ò chrà yei ni pugu: "Lii thi wunu pugu pa ŋguonj pa thi nduonj, ³⁰ nò ha'anj fhò yugu nu'uj njē tua nu ne, ɔ pe'i ni nonj yò nji ŋa ŋkwèi mbì para. ³¹ Wu'ò nenne, ndii ha'anj ɔ shi njèi nnu pei lógo lí'í ne, ɔ ji ŋa Sha'afuonj Minnwi para. ³² Shishini, ñshwei vèi, mba'a ŋgwreinjonj yei yi'í ntogo nnu pei maa ndógo lí'í. ³³ Po pugu shhe shi ntogo, ndò mba'a chrà a ma ntogo gha.

Pèi lina nu!

³⁴ "Pèi lina nu, ki'í pèi nū'oj njù'ò yèi ŋkuonj pa ji pugu pa nnu nu mbaa ni pa maonj ŋkuonj ŋgrào mbhi yei pugu fii vèi, nne ŋa kē'í llembhi gho le ŋgwí'í vèi nò ha'anj minyienj ghà ŋgwí'í ŋkuonj shi'í ne. ³⁵ Nthe ŋa llembhi gho shi ntho ŋkuonj ŋguonj ŋgwa ŋa pugu pò ŋkuonj shhe ne. ³⁶ Ndo lina nu ŋguonj ndii, nduonj nu ŋa ɔ fā'ò ghri'í nò lè'í nu ŋguonj nnu pei ŋa a shi ndógo lí'í ne, nne ŋa mimfe ɔ thi shhi Muuj Ŋonmishua."

³⁷ Jisho ni njè'í nu ŋguonj llembhi ghao monj Nda Minnwi, ndò tu'u gha mbò, a ku'ò ŋkuonj mbra ŋa pi mēinj ni Olive ne. ³⁸ Ŋkienj ni muonj tutu'u, ŋguonj ŋgwa kiri yèi yu monj Nda Minnwi nò ya'ò nu ntigi mbho yu.

22

Ntáj nò jwi nu Jisho

(Matio 26:1-5; Maaku 14:1-2; Jouj 11:45-53)

¹ Ndií jì mme llé brei ki ku'ò ni ŋga mbara nu, mbò mme llé ŋa pi mēinj ni Lli Nji'a ne, ² pa thishi ghanj fe'ingienj pugu pa ghanj ye'í ŋgwa ni gí Mushi tho ntá'a shendaonj nò jwi nu Jisho njinjinj nthe ŋa pugu ni nchho mbogo nnu ŋa ŋgwa shi nchwíe ne.

Judashi pij nò fini nu Jisho

(Matio 26:14-16; Maaku 14:10-11)

³ Judashi, ŋa pi ni mēinj vi ni Ishikario ne, ŋa a ni mbò ta'a ŋonj shina paanchro ghanj younjinj Jisho ne, mienj nonj yi Shata nii nù'oj yu. ⁴ A ghèi mbara pa thishi ghanj fe'ingienj pugu pa ghanj kē'í Nda Minnwi, nchrà pugu pugu ŋkwanj ha'anj minthe a fe Jisho ni pugu ne. ⁵ Túa yugu ni mbwa. Pugu chrà ŋa pugu shi mfe mbinj gho. ⁶ Nenne, a pij ntho ntá'a shina kí'e ŋkwanj ha'anj minthe a fini vi ni pugu lí'í ha'anj ntou ŋgwa lo nji'í mbò ne.

Jisho piri nonj yi nò ji nu maonj Lli Nji'a

(Matio 26:17-25; Maaku 14:12-21; Jouj 13:21-30)

⁷ Llè jì brei ki ku'ò ni ŋga ntho, mbò llé ŋa a ki pie ŋa pi jwi minjii jì Lli Nji'a ne, ⁸ Jisho taonj Pita pugu Jouj, nchhu nu ni pugu ŋa, "Pèi ghèi mbiri yia maonj jì Lli Nji'a nne ŋa minthe pia jì."

⁹ Pugu pie vi ŋa, "ɔ tā'a nu ŋa pigi piri pi hinj?"

¹⁰ A chhu ni pugu ŋa, "Ndií ŋa pèi shi nii monj la'a Jerushaleinj ne, pèi shi njèi mimbía, a tienj ŋkhí monj kɛnj nchí'a. Pèi yòu njinj yi, pèi pugu ghèi nda ŋa a shi nii fo ne, ¹¹ nchhu ni ŋganj nda gho ŋa, 'Masha chhu ŋa pi pie gho ŋa, 'Njienj nda pa ghèni pò pi hinj, ŋa minthe pigi pa ghanj younjinj panj jì Lli Nji'a fo?'" ¹² A shi nōonj mme njienj nda tothi ni pèi ŋa pi kwo chwíe, pèi piri jì Lli Nji'a gho fo."

¹³ Pugu lallo ngōi, njəi nguon yaon wu'ɔ ɲkwan ha'an a ni nshwei vugu ne, mbiri maon ji Lli Nji'a gho fo.

Ndugwi maon ji Jisho pugu pa ghan younjij pi
(Matio 26:26-30; Maaku 14:22-26; 1 Korij 11:23-25)

¹⁴ Ndi ni nga ntho, Jisho chocho yəi taprei pugu pa ghan ntaon pi, ¹⁵ nchhu ni pugu ja, "Mi ni ɲkwo ya ntho ntā'a nu nɔ ji nu Lli Nji'a yei pia ɲkaon maa njəi ngə'i. ¹⁶ Mba'a ɲji'i nu'uj mbini ɲji maon pei pia ti ngəi nchəin ndi ja njij yi lōgo li'i ne, ndi ja Minnwi shi nsha'a fūon yi ne."

¹⁷ A lōgo ndua là'o, nga ntōo Minnwi, nchhu ja, "Pəi kwe yei ɲgrā shina pəi. ¹⁸ Shishini, nchhu ni pəi ja jē ndwe ngəi nu shhi, mba'a nu'uj nnu là'o yei, ti Sha'afuon Minnwi tho."

¹⁹ A lōgo brei, nga ntōo Minnwi, mbə'i, mfe ni pugu, nchhu nu ja, "Yei freinon a ja pi fe ni pəi. Pəi chwie nein nɔ kwij nu ma." ²⁰ Wu'ɔ nenne, a pini ndōgo ndua ndi ja pugu ni ɲkwo kru ne, nchhu nu ja, "Ndua là'o yei nōon kina fhi ja Minnwi wrā mon chhi a ja pi shi ɲkwri nthə vəi ne.

²¹ "Ndo lii njəi, ɲon ja a shi mfini a ne, mbho yigi yu pɔ ɲkuon taprei. ²² Nthe ja Muuj ɲonmishua shi ngu'ɔ ngəi pi ɲkwan ha'an Minnwi ni nū'on ne, ndo ngə'i wuwuru shi nii ɲon ja a fini vi ne."

²³ Pa ghan younjij pi jē mbie non pugu ja a yəi ɲon shina pugu ja a shi nchwie yei nnu.

Mindoundou ja ɲon ndien gō

²⁴ Mindoundou gū shina pugu ja a gō ja minthe pi lii vi nɔ ɲon ndien. ²⁵ Jisho chhu ni pugu ja, "Pa fūon ɲkuon mbhi hein ghā nsha'a ɲgwa pugu sha'a, ndo pa ɲgwa pei wu'ɔ mēin pa fūon pigho pi ni taa ghan ghēre vugu. ²⁶ Ndo ni pəi, a lo ɲji'i mbo pi nne, a ka pie pi ja ɲon ndien shina pəi ge mi pɔ nɔ mikə'i, nthishi pɔ nɔ muuj fā'a. ²⁷ A gō mbo ɲon ndien, ɲon ja a chocho ɲkuon taprei ne ki muuj fā'a? A lo mbo pi ɲon ja a chho ɲkuon taprei ne? Ndo mbo shina pəi pi nɔ muuj fā'a. ²⁸ Pəi lo ɲji'i mī'an a mon ndi ja mōon nu tho vəi ne, ²⁹ wu'ɔ nɔ ha'an Tāa a fe ghrī vəi nɔ sha'a nu ne, mfe ni pəi ɲkaa mu, ³⁰ nenne ja pəi shi ɲji ndo nnu ɲkuon taprei a mon Sha'afuon a, ndo nchho ɲkuon pa faan nsha'a ɲgwa paanchro taon Ishrae.

Jisho chhu ja Pita shi ndāa vi

(Matio 26:31-35; Maaku 14:27-31; Jowj 13:36-38)

³¹ Shemu, Shemu, lii njəi! Shata kwo luon shina mbho Minnwi nɔ krū nu vəi nɔ ha'an pi ghā ɲkrū prupina ne. ³² Ndo ɲkwo luon Minnwi mfe ve, ma Shemu, ja ki'i pinj yɔ chī'i. Ndi ja o pini ɲkwəi njəi a ne, o mā'an ghrī lij pɔ."

³³ Pita khwē ja, "Taatho, mbiri non a ja pogo shi ngu'ɔ ngəi chəin ka'a, ɲkhu ka'a."

³⁴ Jisho khwē gho ja, "Pita, nshwei gho, mba'a minkə'i khwe shi'a ki o lo nchhu ni trei ngé ja o lo ɲji'i ɲji a."

Jisho shūu tənə ghan younjij pi

³⁵ Jisho pini nchhu ni pugu ja, "Ndi ja mi ni ntaon vəi ki pəi lo ntuo p̄ien mbij, ki lo ntuo p̄ien, ki tra, pəi ni mbou yaon?"

Pugu ja, "Nga."

³⁶ A pini nchhu ña, “Ndo ti ndwe, ñon ña a fā’o mbin ne lōgo pugu p̄ien. Ñon ña a lo nji’i mfā’o kafa ne, fini ndhwī figōi yi ñjuon nō gho. ³⁷ Nthe yie gho, ñchhu ni p̄ei ña chrà Minnwi yei ña pi nā’an ña, ‘pi shia vi shina ghan chwīe phi ne*,’ shi ngu’o ndōgo li’i mbin mu nthe ña pa nnu p̄e ña pi nā’an nthe a ne tho ngu’o ndōgo li’i ñkwan ha’an pi ni nā’an ne.”

³⁸ Pa ghan younjin pi chhu gho ña, “Taathō, lii n̄j̄ei paa kafa pō neiñ.” A chhu ni pugu ña, “Yine chrà lūgwi nne.”

Jishō luon Minnwi ñkuon mbra

(Matio 26:36-46; Maaku 14:32-42)

³⁹ Jishō taon mon la’a ñkwan ha’an a ghà mb̄igi ntaon ne, ñgōi ñkuon Mbra pa Thi Olive pugu pa ghan younjin pi. ⁴⁰ N̄ga nch̄ein fō, nchhu ni ghan younjin pi ña, “P̄ei luon Minnwi nne ña ki’i p̄ei gū mon mōon nu.”

⁴¹ Nch̄enē ndollo ti ñgōi nch̄ein fi’i li’i ña ñon mā’an ñgū’o a ch̄ein ne, ñkwi kw̄ere yi shhe nduon Minnwi ña, ⁴² “Tāa a, a mbo khwatua yo, p̄ei ndua ñgōi pip̄hi yei ki ñdō nnu. Ndo ti ki’i a pō pi nō ha’an ñtā’a nu ne, a pō nō ha’an o tā’a nu ña a pō ne.” ⁴³ Yich̄ei ñgan ntaon Minnwi llo po nthō mā’an ghr̄i yi mon yú’o gho, ⁴⁴ a luon Minnwi ni ñji ti lie yi taon mbo nō ch̄h̄i nch̄ein nu shhe.

⁴⁵ A gha mī’ey luon nu, ñgōi mbara pa ghan younjin pi pugu lle nu nthe yu’o n̄j̄u’o. ⁴⁶ A pie vugu ña, “P̄ei lle pi kho? P̄ei lollo tothi nduon Minnwi nne ña ki’i p̄ei gū mon mōon nu.”

Pi w̄ein Jishō

(Matio 26:47-56; Maaku 14:43-50; Jouy 18:3-11)

⁴⁷ A gha ngu’o nchr̄a nu ne, yú ñgwa ch̄ein, ñon ch̄ei, ligi yi pō Judashi, ña a ni mbo ta’a ñon shina paanchr̄o gho, pō ju shhi. Nch̄enē nthō ȳei Jishō mban vi nō chr̄a nu gho. ⁴⁸ Ndo Jishō chhu gho ña, “Judashi, o shi mfini a, Muun Ñonmishua, ni pan nu ma nō chr̄a nu?”

⁴⁹ Pa ñgwa p̄e ña pugu ni mbo ȳei yu ne gha ñj̄ei nnu ña a tā’a nu ndōgo li’i ne, nchhu gho ña, “Taathō, p̄igi shua kafa nsh̄aar vugu nō?” ⁵⁰ Yich̄ei ta’a yi shina pugu che t̄onē ñgei mb̄ho ji muun fā’a ta’a taathō pa thishi ghan f̄e’ingien.

⁵¹ Jishō chhu ña, “Ki’i p̄ei nu’un nchwīe!” Ñk̄aon t̄onē muun fā’a gho, a t̄ini.

⁵² Nenne, Jishō chhu ni pa thishi ghan f̄e’ingien pugu pa ghan k̄ē’i Nda Minnwi pugu pa thishi ña pugu ni nthō nu ñgw̄ein vi ne ña, “Mbo pi ñgina minwi ña p̄ei tho nu ñgw̄ein ni pa kafa pugu pa wr̄ei? ⁵³ Nguon ll̄é ghao pia pō nu mon Nda Minnwi, pa’a p̄ei lo mba’o nō w̄ein nu ma. Ndo yei nd̄i ȳei pugu pa yi ñji mon ñjin.”

Pita lāa Jishō

(Matio 26:57-58,69-75; Maaku 14:53-54,66-72; Jouy 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Nenne, pa ghan k̄ē’i Nda Minnwi w̄ein vi ñgōi ni ju nda taathō pa thishi ghan f̄e’ingien. Pita yōu ñjin yugu ndō mbo pi fie ñjin. ⁵⁵ Pugu ni ñga mfr̄ei mōñon mon titri yina, ti ñkiri nch̄och̄ho ka’a, Pita ch̄ho shina pugu. ⁵⁶ Ta’a muun fā’a mbo m̄ingwe, ni ñga ñj̄ei Pita a ch̄ho ȳei mōñon gho, a ya ligi yi mbin yu, nchhu ña, “Ñon vei ni mbo pugu Jishō ñkaa yu.”

⁵⁷ A lāa, nchhu nu ña, “Maa, ñdō ñji’i ñji vi!”

* 22:37 22:37 Ishaya 53:12.

⁵⁸ A gha ndara, yichəi ɲon ɲini nu'uy ɲəi vi, nchhu ɲa, “Ɔ ta'a pakwo pi!”

Pita chhu ɲa, “Tăa, ɲɔɔ ɲi'i mbo ta'a ɲon vugu!”

⁵⁹ A ni ɲga nu'uy ɲjunu, yichəi ɲon ɲini nu'uy ɲəi vi, ntii nu ɲa, “Shishini, ɲon vei ni mbo pugu Jisho nthe ɲa, a llo Galili ɲkaa yu!”

⁶⁰ Ndo Pita khwē ɲa, “Tăa, ɲɔɔ ɲi'i ɲi nnu ha'ay ɔ thɔ nchhu nu ne!”

Nɔ ha'ay Pita ni ɲgu'ɔ nchrā nu ne, minkə'i khwe. ⁶¹ Taathɔ kara mbe'i Pita. A kwɲɲ chrà Taathɔ, ɲkwan ha'ay a ni nchhu ghɔ ɲa, “**Ɔ Nkaon minkə'i maa ɲkhwē shi'a, ɔ shi ndāa a ni trei ɲge.**” ⁶² Nenne, Pita taon mbhi ɲkəi a gha'a.

Pi wie Jisho mbini mā'ay vi ni kwəiɲ

(Matio 26:67-68; Maaku 14:65)

⁶³ Pa ɲgwa ɲa pugu ni ɲkə'i Jisho ne ni ɲjē mā'ay nu vi ni kwəiɲ ndo mbini ntho ɲgwie vi. ⁶⁴ Pugu ni ɲkrao ligi yi ni ndhwí, mbie vi ɲa, “Nɔ ɲjəli'i, shwei vigi ni ɲon ɲa a wie ghɔ ne!” ⁶⁵ Pugu ni ntho mbini nchhu pichəi ntou pa nnu, ɲgwe'i vi.

Jisho shhi pa kɲɲ

(Matio 26:59-66; Maaku 14:55-64; Jour 18:19-24)

⁶⁶ Mbhi ni ɲga ndan, pi lɔgo Jisho ɲgəi nɔ shhi kiri pa thishi, mbo pa thishi ghan fe'ingien, pugu pa ghan ye'i ɲgwa ni gí Mushi. Pugu chhu ghɔ ɲa, ⁶⁷ “Ɔ mbo Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ Ɔkwe ne, ɔ chhu ni pigi.”

Jisho khwē ɲa, “**Mi nshwei vɔi pa'a pɔi lo mbin, 68 ndo mi mbie vɔi ni ta'a nnu, pa'a pɔi lo mfā'o khwē.** ⁶⁹ Ndo llo ndwe ɲgəi nu shhi pi shi nchəgə Muɲ Ɔɲmishua ɲgei mbho ji Minnwi ɲa a fā'o ɲguon ghri ne.”

⁷⁰ Nenne ɲguon yugu pie vi ɲa, “Yie nɔon ɲa ɔ pɔ Muɲ Minnwi?”

A chhu ɲa, “**Pɔi chhu ɲa mi yie.**”

⁷¹ Nenne, pugu chhu ɲa, “Pia nu'uy ntā'a pi kho ndwe ɲa'o, pia ya'o ni non yia llo mbho yu.”

23

Jisho shhi Paile

(Matio 27:1-2,11-14; Maaku 15:1-5; Jour 18:28-38)

¹ Ɔguon kiri pa thishi pigho yrei ndɔgo Jisho ɲgəi nɔ shhi Paile, ² nchhu pa nnu thɔ yu ɲa, “Ɔon yei thɔ nthɔ nu ni titini minduonɲduon shina ɲgwa pigi, ndāa nu ɲa ki'i pigi mā'ay taashi ni Kaisha, ndo nchhu nu ɲa ju nduthɔ yi, Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ Ɔkwe ne, mbo fūon.”

³ Paile pie vi ɲa, “Ɔ fūon pa Juu?”

A khwē ghɔ ɲa, “**A ha'ay ɔ chhu ne.**”

⁴ Paile chhu ni pa thishi ghan fe'ingien pugu pa yú ɲgwa pigho ɲa, “Ndo ɲjəi fāɲ ɲon vei.”

⁵ Pugu wu'ɔ mfrafra, nchhu nu ɲa, “A ni'ɲ pun ɲgwa ni yaon ɲa a ye'i nu ne mon ɲguon Judia, llo Galili ti ntho nchəɲ heɲ.”

⁶ Paile ni ɲa'o mbie ɲa, “Ɔon vei llo pi Galili?” ⁷ A ni ɲga ɲa'o ɲa Jisho llo pi mon ye li'i ɲa a sha'a fūon Herɔ ne, a taon vi ghɔ. Herɔ ni mbo Jerushaleɲ ndii ghɔ.

Jisho shhi Herɔ

⁸ Ndi ɲa Herɔ ni ɲjəi Jisho ne, mfā'o ntou pwatua, nthe ɲa a ni ɲkwo thɔ ɲa'o ntou pa nnu nɔ ligi yi ɲkhwā nu nɔ yəi nu vi. A ni ɲkhwā nu

no yəi nu, a chwīe pa nnu ghraoghrao. ⁹ Nthe yie gho, a tou vi ηkien ntou yi, ndo pa'a Jisho lo nkhwē. ¹⁰ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i ηgwa ni gi Mushi taon shhi ntigi ntou pa nnu tho yu. ¹¹ Hero pugu pa ghan nchho pi ni nga nshū vi ndo mā'an vi ni kwəin, ndōgo pirī mā'an mbin yu mbini ndu'u vi ni Paile. ¹² Hero pugu Paile gū pa taannu yua gho nthe ηa pugu ni mfūon mbo pi ni kipina.

Pi fe njó gu ni Jisho

(Matio 27:15-26; Maaku 15:6-15; Jouy 18:39-19:16)

¹³ Paile kiri pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan shá'a, ni pa ηgwa gha, ¹⁴ nchhu ni pugu ηa, "Pəi tho ni ηon vei hein nchhu ηa a tho nchwīe nu ηgwa tinitho, ηga ntou vi shhi pəi, pa'a ndo njei a fəη sheshe nnu mon ηguon pa nnu ηa pəi wəin vi no ne. ¹⁵ Ndo pa'a Hero lo njei ηkaa yu, nne a pini ndu'u vi ni pia. No ha'an pəi yəi ne, a lo nji'i nchwīe yichəi nnu ηa a pie ηa pi jwi vi, ¹⁶ nthe yie gho, nshi ηgu'ó ηgwie vi wie, mien vi a ghəi." ¹⁷ [Sheshe llé ji Lli Nji'a Paile ghə nchu'ó ta'a ηgan chəin no ligi yugu.]

¹⁸ ηguon kiri ηgwa pa'o ηgou ηa, "Jwi vi, nchu'ó Baraba mfe ni pigi!" ¹⁹ Baraba ni mbo ηon ηa pi ni ni'ın vi chəin nthe ηa titini minduonduon ni ηgū mon la'a pi jwi ηon. ²⁰ Paile chrā ni pugu ηkamu'on nthe ηa a ni ntā'a nu mien vi a ghəi ne. ²¹ Pugu pa'o ηgou ηa, "Kwin vi ηkuon wá'a, kwın vi ηkuon wá'a!"

²² No ηgé yi trəi, Paile pie ni pugu ηa, "Nthe kho, phi ηa ηon vei chwīe ne po pi kho? Ndo njei sheshe fəη mbin yu ηa a pie ηa pi jwi vi jwi ne, nthe yie gho, nshi ηgu'ó ηgwie vi wie, nchu'ó vi a ghəi."

²³ Ndo pugu li'i, njōno nu ηkien ni nji, nchhu nu ηa pi kwın vi ηkuon wá'a. Pugu yōno ti yugu chəin. ²⁴ Nenne, Paile sha'a ηa pi jwi Jisho no ha'an pugu ta'a nu ne. ²⁵ A chu'ó ηon ηa pugu tā'a nu ne, mbo ηon ve ηa pi ni ni'ın vi chəin nthe titini minduonduon ηa a ni nchwīe a gū mon la'a pi jwi ηon ne, mfe Jisho ni pugu ηa pugu jwi vi, mbo nnu ha'an pugu ni ntā'a nu ne.

Pi kwın Jisho ηkuon wá'a

(Matio 27:32-44; Maaku 15:21-32; Jouy 19:17-27)

²⁶ Pa ghan mā'an nchho Roma wəin Jisho ηgəi no. No ha'an pugu ni ηgəi nu ne, pugu wəin ηon chəi, ligi yi po Shemu, mbo ηon la'ataon Shirin ηa a ni ndho mon yichəi li'i la'ataon gho ntho nu. Pugu nū'on wá'a mbə'i yu, ηi vi ηa a tēη ηgəi no njin Jisho.

²⁷ Mme kiri ηgwa yōu njin Jisho pugu pa pinje ηa pugu ni ntho ηkəi vi ni nji ne. ²⁸ Ndo Jisho kara nchhu ni pugu ηa, "Pinje Jerushalein, ki'i pəi kəi a, pəi kəi non pəi pugu pa puon pəi. ²⁹ Nthe ηa yichəi llé tho ntho nu ηa pi shi nchhu ηa, 'Mbrotho mingwe ηa a nkhwē ne, ni pa puη pe ηa muun shi ya'a taon fo ne, ni pa pini pe ηa pugu shi ya'a nu'on muun ne.' ³⁰ Nenne, ηgwa nje nchhu nu ni memme mbra ηa, 'Gū mbin pigi,' nchhu ni puon mi mbra ηa, 'Kuru vigi!' ³¹ Pi mfe ηgə'i ni ηon ηa mbho yi yi wo ne fi'i yei, kan a shi mbo pi nein ni ηon ηa a fəan nnu ne?"*

³² Pa ghan mā'an nchho Roma lōgo pichəi paa ηgwa ηa pugu ni mbo pa ηgusha'a ηkaa pugu, ηgəi no li'i jwi vugu pugu pa Jisho. ³³ Nga ntho

* **23:31** 23:31 Yei ghrə po mon Nwa'anji Minnwi lleshhi pi ηa Nthe ηa ηkwan nnu pei ndōgo li'i ndii ηa thi yi fhe ne, kan a shi mbo pi nein ndii ηa thi yi yó ne?

nchəɪn li' i chəi ɲa pi mēɪn ni “Kwéi Tho”, ɲkwɪɲ Jisho fo ɲkuon wá'a pugu pa ɲgusha'a pigho, ta'a yi ɲgei mbho ji, ta'a yi ɲgei mbho ɲkwrei.

³⁴ Jisho chhu ɲa, **“Táa, li' e phi yugu nthe ɲa pugu lo nji nnu ha'an pugu chwie nu ne.”** Nenne, pugu má'an yaon no pe'i no yei nu ɲa a shi nji gó ndhwí yi shina pugu.

³⁵ Pa ɲgwa thi fo mbe'i nu, pa thishi má'an vi ni kwəɪn ɲa, “A ni ntho ɲkwe ɲgwa, a kwe ne non ɲi pia no ha'an a mbo Ju ɲa Minnwi Chu' o Ntaon no ɲkwe, llo mbho Minnwi, ye ɲa Minnwi chu' o vi ne.” ³⁶ Pa ghan má'an nchho má'an vi ni kwəɪn ɲkaa pugu mfe lá' o chəchigəi gho. ³⁷ Nchhu nu gho ɲa, “O mbo fúon pa Juu, o kwe ne non ɲo pia! Pigi yei!” ³⁸ Pi ni ná'an yaon ɲkwɪɲ ɲkuon tho wá'a tho ɲu ɲa, “Yei fúon pa ɲgwa Juu.”

³⁹ Yichəi ta'a ɲgusha'a gho ɲa pi ni ɲkwɪɲ vugu pugu ne we'i vi, nchhu nu ɲa, “O lo mbo Ju ɲa Minnwi Chu' o Ntaon no ɲkwe ne? Kwe ne non ɲo, mbini ɲkwe vigi.”

⁴⁰ Vichəi ta'a ɲgusha'a gho piga vi, nchhu nu ɲa, “O lo ndou ti mbogo Minnwi, nthe ɲa pi ya'a ta'a fi' i ɲjó ni pia, mbo gu? ⁴¹ Yogo ɲjó ká' o nthe ɲa pogo khu no nnu ɲa pogo tá'a, ndo ti ɲon vei lo ɲji' i mfaan kan ta'a nnu.” ⁴² Nchhu ki' e ɲa, “Jisho, kwɪɲ a ndii ɲa o ni moɲ Sha'afuon ɲo ne.”

⁴³ Jisho lu' u gho ɲa, **“Shishini, nshwei gho, shi'a pogo shi mbo mon nchho shi' i Po.”**

Gu Jisho

(Matio 27:45-56; Maaku 15:33-41; Jouɲ 19:28-30)

⁴⁴ A ni mbo mon ntuj minaon ɲa ɲijnɲin ni gū mon ɲguon li' i ghao fo ti ɲgəi nchəɪn mon trei minaon ni naonchi, ⁴⁵ nthe ɲa minaon shi ki lo nu' uɲ nthe nu. Ndhwi ki' i li' i ɲa a ni mbo mon Nda Minnwi shəa ntaon yi paa. ⁴⁶ Jisho gha ɲkəi ni nji nchhu ɲa, **“Táa a, mfe jijwe a mbho gho!”** A ni ɲga nchhu nenne, jijwe yi taon.

⁴⁷ Nthishi pa ta'a ɲkii shooge ni ɲga ɲjəi nnu ha'an a lōgo li' i ne, ɲga' o Minnwi nchhu ɲa, “Shishini, ɲon vei ni mbo ɲon ndindi.” ⁴⁸ Ndi ɲa ɲgwa ɲa pugu ni ɲkiri fo no yei nu nnu ɲa a shi ndōgo li' i ni ɲjəi nnu ɲa a ni ndōgo li' i ne, pugu wie ɲjə' o yugu mbini la'a mon tu' utho. ⁴⁹ Ndo ɲguon ɲgwa pe ɲa pugu ni nji Jisho, mbigi pugu pa pinge ɲa pugu ni ɲjə ɲijn yi llo Galili ne, thi fie hiɲ ntho ɲjəi nnu pei.

Pa taannu Jisho twei vi

(Matio 27:57-61; Maaku 15:42-47; Jouɲ 19:38-42)

⁵⁰ Non chəi ni mbo fo, ligi yi po Joshe, llo yichəi li' i Judia ɲa pi mēɪn ni Arimatia, mbo ɲon shi' i ndo mbo ɲon ndindi. ⁵¹ Nji' i nthe pi no ha'an a ni mbo ɲgia pa thishi pigho ne, a shi ki lo ɲji' i mbin nnu ɲa pi ni ɲká'a ndo nchwie mbin Jisho ne, ni ntho ɲjwəre Sha'afuon Minnwi. ⁵² A ni ɲgəi mbara Paile ɲa a fe khu Jisho gho. ⁵³ A shwi' i khu yi shhe, mbara vi mon mbho ndhwí fhu, ni' in vi mon mbo ɲa pi fi' i ɲkuon ɲgə' o no fún, mbo ye ɲa pi shi ki lo naa ma ntwei ɲon fo. ⁵⁴ A ni mbo llé piri nu non no Llé Ji. Llé Ji gho kwo tá'a nu njé.

⁵⁵ Pinge ɲa pugu pa Jisho ni ndho Galili ne yōu ɲijn Joshe ɲgəi ɲjəi fún ndo ɲjəi ɲkwəɲ ha'an pi ni nū' on khu Jisho mon gho ne. ⁵⁶ ɲgəi ki' e la'a mbiri laminda pugu pa pichəi pa mbwa wru nū' on, mferə non Llé Ji no ha'an kina chhu ne.

24

*Jisho pini nu'uy ηku'ɔ**(Matio 28:1-10; Maaku 16:1-8; Jouy 20:1-10)*

¹ Monj fūonj llembhi mbo Shonde monj shwi'i tanj gho, njkien ni muun tutu'u, pinje pe lōgo laminda ηa pugu ni mbiri ne, ηgōi nɔ chofun. ² Nga nchəinj fɔ, njəi ηa pi kwo kənə ηgū'ɔ ha'anj a ni nchri chofun ne. ³ Pugu ni ηga nii monj gho, pa'a ndo njəi khu Taatho mbo Jisho. ⁴ Nɔ ha'anj tho yugu ni ntho mfij nu ni nnu ha'anj a lōgo li'i ne, paa ηgwa wī'i nthi yəi pugu ndhwī yugu tho sheishei nɔ fiembi. ⁵ Pɔgo gu ni ηga ηgwəinj vugu, pugu tu'u tho yugu shhe, pa ηgwa pigho pie ηa, "Pəi kie neinj ntho ntā'a ηonj maonj shina pa ηgwa khu? ⁶ A lo nji'i mbo heinj, a ku'ɔ llo monj gu! Kwij nnu ηa a ni nchhu ni pəi ndii ηa a ni mbo Galili ne: ⁷ 'Pi shi ncha'a Muunj Nɔnmishua mfe mbho ghanj phi, pi kwij vi ηkuonj wā'a. A gha nda'a trei llé, a pini ηku'ɔ.'"

⁸ Pinje pigho kwij chrā yi, ⁹ ηkwəi llo chofun gho, nshwei ηguonj nnu pei ni ta'anchro pa ghanj ntaonj pi pugu pa ηguonj pichəi ghanj younjij pi. ¹⁰ Pinje pigho ni mbo Meri Madalinj, Joana, ni Meri mūnj Jəinj, pugu pa pichəi pa pinje nduonj ηa pugu ni nshwei pa nnu pei ni pa ghanj ntaonj pi ne. ¹¹ Pugu lii a pɔ nɔ nnu na, nenne pa'a ndo mbij nnu pigho. ¹² Ndo Pita yrei ntei ηgōi chofun, ηga ntu'u nonj yi mbe'i monj fūnj, njəi ndhwī fhu fɔ ki yaonj nduonj lo mbo fɔ. A pini la'a, nchho ηgrāo nnu ηa a lōgo li'i ne.

*Jisho para paa ηgwa shendaonj Emao**(Maaku 16:12-13)*

¹³ Wu'ɔ llé gho, paa ghanj younjij Jisho ghəi nu li'i chəi, pi mēinj ni Emao, wuj ηkan kwɔ llo Jerushəinj. ¹⁴ Pugu ni ntho nshāa Shaanja ηkuonj ηguonj nnu pe ηa a lōgo li'i ne. ¹⁵ Nɔ ha'anj pugu ni nchrā nu ndo nshāa nu ne, Jisho nyienj mbara vugu, pugu pugu nyienj nu ka'a. ¹⁶ Yaonj chri ligi yugu, pugu yəi vi ndo pa'a ndo nji ηganj vi.

¹⁷ A pie vugu ηa, "**Pəi gha nyienj nu, ntho nchrā pi kho?**"

Pugu tithi ηkuokuo. ¹⁸ Ta'a ηonj shina pugu, ligi yi pɔ Kleopa, chhu gho ηa, "A wu'ɔ gɔ tə'i gho mbo ηganj kra Jerushəinj ηa a lo nji nnu pe ηa a lōgo li'i fɔ monj llé pei ne?"

¹⁹ Jisho pie vugu ηa, "**Mbo pa kho?**"

Pugu chhu gho ηa, "Pa nnu nɔ ligi Jisho llo Nashare, a ni mbo njəli'i Minnwi, ntini monj ηguonj nnu ηa a ni nchhu ndo nchwie ne, nɔonj nu ηa Minnwi ni mbij vi, ηgwamishua gha'o vi. ²⁰ Pa thishi ghanj fe'ingienj pugu pa pichəi pa memme ηgwa pia fe vi ηa pi fe njɔ gu gho pi kwij vi ηkuonj wā'a. ²¹ Pigi ni ηkwā'a ηa a ju mbo ηonj ηa a shi ηkwe puonj Ishrae ne. Mbapa nenne, a trei llé shi'a ndo ha'anj nnu pei lōgo li'i ne. ²² Nɔ pigi nu ηkuonj gho, pichəi pinje pigi chhu nnu ghraoghrao ni pigi. Pugu ni mbo chofun ni tutu'u, ²³ ndo pa'a ndo njəi khu yi, mbini nchhu nu ηa pugu yəi ghanj ntaonj Minnwi, pugu chhu ηa a yi maonj. ²⁴ Pichəi pa ηgwa ηa pigi pugu ni mbo ne ghəi chofun gho ηgu'ɔ njəi pi ηkwanj ha'anj pinje pigho ni nchhu ne, ndo pa'a ndo njəi vi fɔ."

²⁵ Jisho chhu ni pugu ηa, "**Pəi ki'i na pi neinj, a lo ηkē'i ηga'a vəi pi neinj nɔ pinj nu pa nnu ha'anj pa njəli'i Minnwi ni nchhu ne. ²⁶ A shi ki lo mbie ηa ju ηa Minnwi Chu'ɔ Ntaonj nɔ ηkwe ne, yəi ηgə'i pei nii monj ndigha'o yi?**" ²⁷ A jē monj ηwa'anli Mushi ti ηgōi nii monj pa ηwa'anli pichəi pa

njèlì'í Minnwi, ntere ni pugu nguon yaon ña Nwa'anli Minnwi ni nchhu nthè vi nè.

²⁸ Nò ha'an pugu ni mbara nu la'ataon gho nè, Jisho chwìe nò ha'an a fèfèrè. ²⁹ Pugu wèin vi ña a kina, nchhu nu gho ña, "Pia la'a ka'a, llembhi kwo tho memme, li'í lo ñkwo shini nu." Nenne, a nii nda nò la'a nu pugu pugu. ³⁰ Ndiì ña pugu pugu ni mbò ñkuon taprèi li'í ji maon nè, a lōgò brei mfe tōo nu, mbè'í ñgrā ni pugu. ³¹ Ligi yugu ña'an, pugu ji vi, ndò a phe ligi pugu.

³² Pugu chhu ni non pugu ña, "Njù'ò yōgò lo ñgu'ò ntho ñkikiì mon gho nò ha'an a ni ntho ntūgu Nwa'anli Minnwi ni pōgò nè?" ³³ Pugu yrei shhe ndiì gho mbini Jerushalein njèi ta'anchrò pa ghan ntaon Jisho pugu kiri fo pugu pa pichèi pi nduon. ³⁴ Pugu chhu ni paa ñgwa pè ña, "Taathò ku'ò shini. A nōon non yi ni Shemu."

Jisho nōon non yi ni pa ghan younjij pi

(Matio 28:16-20; Maaku 16:14-18; Joun 20:19-23; Fà'a 1:6-8)

³⁵ Paa ñgwa pighò fi'í pa nnu ña a lōgò li'í shendaon Emao nè ni pugu, pugu pa ñkwan ha'an pugu ni nji Taathò ndiì ña a pè'í brei nè. ³⁶ Nò ha'an paa ñgwa pighò ni ntho nshwei vugu ni nnu pèi nè, Jisho wì'í nthi shina pugu, nchhu ni pugu ña, "Ghighri Minnwi pò mbin pèi." ³⁷ Non ñguon yugu wini, pōgò gu wèin vugu, pugu gè ña pugu yèi pi ñkhushe.

³⁸ A chhu ni pugu ña, "Pèi kie nein mbōgò gu nein? A chwìe kò pèi thò mfā'ò yei fi'í khuthò?" ³⁹ Lii mbhò ma pugu pakwo ma, njèi ña a lo mbò mmu? Kāon nja'ò, nthè ña ñkhushe shi'a mfā'ò frèi pugu pa kwéi nò ha'an pèi yèi mfā'ò nè." ⁴⁰ A ni nchhu nnu yei, nōon mbhò mi pugu pakwo mi ni pugu.

⁴¹ Pugu ni mfā'ò pwanju'ò ndò ñgrāo ti a fhi ni pugu pi nò ha'an a pò pi njèin. Nenne, Jisho pie vugu ña, "Pèi fā'ò sheshe yaon ji hein?" ⁴² Pugu fè nyi'an tūon gho, ⁴³ a kwe ñkru shhi pugu.

⁴⁴ Nchhu ña, "Yei pa nnu ña ñki chhu ni pèi ndiì ña pia ni ñgu'ò mbò ka'a nè, ña ñguon pa nnu ña pi ni nā'an nò ligi a mon gí Mushi ni yi pa njèlì'í Minnwi pugu pa Nwa'anli Nkhì nè shi ñgu'ò ndōgò li'í pi nenne."

⁴⁵ Nenne, a ña'an lina yugu ña pugu ji chrà Minnwi. ⁴⁶ Nchhu ni pugu ña, "Pi ni nā'an ña, 'Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò ñkwe nè shi njèi ñgè'í ndò ñkhu a gha mbò mon trei llembhi, a ku'ò.'" ⁴⁷ Pugu pa ña mon ligi Krishto gho, pi shi nchii ni pa ñguon ñgwa ñkuon mbhi ña pugu pā'a ñkūnu yugu ni phì, Minnwi li'è mfe ni pugu, pèi jē Jerushalein. ⁴⁸ Pèi yèi pa nnu pèi, pèi ghèi nshwei ñgwa nduon nò gho.

⁴⁹ "Nshi ntaon kà'a Tāa a ni pèi. Ndo pèi chocho Jerushalein hein ti nji llo tothi shi nshwi'í mbin pèi."

Jisho ku'ò pò

(Maaku 16:19-20; Fà'a 1:9-11)

⁵⁰ Nenne, Jisho lōgò vugu llo Jerushalein ñgèi ti nchèin mbin la'ataon Betani, mbi'í mbhò mi tothi nduon mbòrò Minnwi mfe ni pugu. ⁵¹ Ndo ha'an a fè mbòrò ni pugu nè, mien vugu, Minnwi lōgò vi ñku'ò nò pò. ⁵² Nenne, pugu gha'ò vi, mbini Jerushalein ni ntou pwanju'ò. ⁵³ Pugu ni ñkina mon Nda Minnwi ñguon llé ntho ntōo Minnwi.

Pwa Pisha'akho ŋkwan ha'an

Jouŋ fī'i nɛ

Kāon nu pa tho nu

Jouŋ lūgwi nā'an nu ŋwa'anli yei pi ni chhu nu njin nnu ŋa a nā'an ŋwa'anli gho nthe yie nɛ. A fī'i ŋa pi nā'an ŋwa'anli yei nne ŋa ŋgwa ji ŋa Jisho Ju Ŋa Minnwi ni Nchu'ɔ Ntaon nɔ Ŋkwe nɛ, pugu pa ŋa ŋon mbin vi, a fā'o chombhi.

Jouŋ fī'i mishweishwei yi yei mon paa memme ghrà. Fūon yi fī'i fà'a Jisho mon nthe minaon. A pini nu'un mfi'i ŋkwan ha'an ŋgwa ni nchwīe ndii ŋa pugu ni nja'o ndo njei pa fà'a Jisho nɛ, Ki pugu ni ŋkakara mbin vi ki pugu ni ndāa vi lāa. Mon mbra mme ghrà, Jouŋ fɛ ndii nɔ fī'i nu pa nnu ŋa a ni ndōgo lī'i mon shwi'i tanj Lli Nji'a nɛ.

Jouŋ fī'i mon khwachəi li'i mon ŋwa'anli yei ŋkwan ha'an Jisho nōon non yi ni ligi ye ŋa Minnwi ni nōon non yi nɔ gho ŋkaa yu nɛ. Ligi gho pɔ: A Mmu. Wu'ɔ nenne Jouŋ pini nu'un nōon khwachəi li ghoghrao ŋa Jisho ni nōon nɛ. Jouŋ fī'i paa ŋgé ŋa Jisho ni ŋku'ɔ mon gu pi fūon llé mon shwi'i tanj. Jouŋ chrà ntu yi ŋkuon nnu fā'o nu chombhi ki mme pi nɔ tɔgo nu mbho Jisho. A fī'i ŋa Chombhi ki mme yei gha njɛ ni ŋon pi ndii ŋa ŋgan vi pin Jisho Krishto ŋa a ju mbɔ shendaon, mbin mbɔ chombhi, mbin mbɔ nnu shini nɛ. Ta'a mme nnu ŋa a pɔ mon ŋwa'anli yei pɔ ŋa Jouŋ lɔgo pa yaon ŋa ŋgwa ji nɛ, mā'an fī'i pa nnu mon jijwe nɔ gho. Pa maon pigho pa yaon nɔ ŋkhi, brei, lī'e, ŋkɛ'i minji pugu pa minji, ndāa grape pugu pa ntien yi.

Chrà chombhi

¹ Ŋkaon pi maa nchwīe mbhi, Chrà gho ni ŋkwo pɔ, Chrà gho pɔ pugu Minnwi, Chrà gho pɔ Minnwi. ² A ni mbɔ pugu Minnwi ka'a nɔ njɛ yi. ³ Sheshe yaon ŋa pi pūon nɛ tɔgo pi mbho yu. A kan ni ŋkien pa'a sheshe yaon ŋa pi pūon nɛ lɔ mbɔ yi pūon. ⁴ Chombhi ni ndho pi mbho Chrà gho, chombhi gho pɔ lī'e ŋgwamishua. ⁵ Lī'e gho the mon njinjin ndo pa'a njinjin lɔ ŋgà'a vi.

⁶ Minnwi ni ntaon yichəi ŋon, ligi yi pɔ Jouŋ. ⁷ A ni ntho nɔ minkwentie nɔ chrà nu nthe lī'e gho, nne ŋa ŋguon ŋgwa nthe pugu pin ntɔgo pi ŋkuon chrà yi. ⁸ A shini ndo mbɔ ju mbɔ lī'e gho. A ni ŋgu'ɔ mbɔ pi minkwentie nɔ chrà nu nthe lī'e gho. ⁹ Ŋkien lī'e gho ni ntho nu ŋkuon mbhi, mbɔ lī'e ŋa a the mfe lī'e ni ŋguon ŋgwa nɛ.

¹⁰ A ni mbɔ ŋkuon mbhi ndo pi tɔgo pi mbho yu nchwīe mbhi, ndo pa'a mbhi lɔ nji vi. ¹¹ A ni ntho nthe ji, ndo pa'a ŋgwa pi pigho lɔ ŋa'an njù'ɔ yugu gho. ¹² Ndo ni ŋguon ŋgwa pɛ ŋa pugu ni ŋa'an njù'ɔ yugu gho nɛ, ŋa pugu ni mbin vi nɛ, a fɛ ghrí ni pugu nɔ gū nu puon Minnwi, ¹³ mbɔ puon ŋa pi lɔ mbhi vugu pi ŋkwan ha'an ŋgwamishua ghà mbhi nɛ, mbɔ ŋgwa ŋa pi shi lɔ mbhi vugu pi ni khwà nu ŋgwamishua, ki ni pi'i nu mimbia ŋa a lanj nɛ. Minnwi ndutho yi chwīe pi phi vugu.

14 Chrà gho ni ngũ ñoŋmishua nshwi'i nchho shina pia. Pia yœi ndigha'ô yi, mbo ndigha'ô ye ña a wu'ô fâ'ô ju nò ta'a fiɛŋ Muuŋ Tâa nɛ. A ni ndinaoŋ ni pwapuŋ pugu pa nnu shini.

15 Jouŋ ni mbo minjkwentie yi, nchhu ni nji ña, "Yei ni mbo ju ña mi ni nchrâ nthe vi ña, 'Ju ña a tho nu njiŋ a nɛ, nthiŋkwo yi chaa nyan, nthe ña a ni ñkwo pò ñkaon maa mbo.'"

16 Llo mon linaon nu mi ni pwapuŋ, a fe mboro ñkuon mboro ni pia. 17 Nthe ña pi ni mfe gí ntogo pi mbho Mushi, ndo pwapuŋ pugu pa nnu shini tho ntogo pi mbho Jisho Krishto. 18 Yichœi kaŋ ta'a ñoŋ lo naa njœi Minnwi, ndo fiɛŋ ta'a Minnwi ña a pò yœi Tâa nɛ, chwœi pi ji Minnwi.

Ñkini Jouŋ Ngan Fe Nkhĩ

(Matio 3:1-12; Maaku 1:1-8; Luka 3:1-18)

19 Pa ñgwa Ju llo Jerushaleiŋ ni ñga ntaon pa ghan fe'ingien Minnwi pugu pa ñgwa Levi* ña pugu pie Jouŋ Ngan Fe Nkhĩ ña, "O pò pi gô?" yei pò nnu ña Jouŋ ni nchhu nɛ. 20 Jouŋ shini ndo ndaa khwê nu, a ni nja nchrâ li'i wo ki lo nji'i nchien nchò yi, nchhu nu ña, "Nshi lo nji'i mbo Ju ña Minnwi Chu'ô Ntaon nò Ñkwe nɛ."

21 Pugu pie vi ña, "Ti o pò pi gô? O Elaija?"

Jouŋ khwê ña, "Ñga, ñdo mbo ju."

"O njœili'i Minnwi gho?"

Jouŋ khwê ña, "Ñga."

22 Nenne, pugu chhu gho ña, "O gô? Pigi fâ'ô nò pîni nu ni khwê nshwei ñgwa ha'an pugu taon vigi nɛ. O chhu pi ña nthe ñoŋ yo?"

23 Jouŋ khwê ña,

"Mi ñggî ñoŋ ña a kœi nu mon ñkũnu njó.

'Pœi pîri Shendaon tithi ni Taatho ña a togo fo nò ha'an njœili'i Minnwi mbo Ishaya ni nchhu nɛ.'"

24 Pichœi pa ñgwa Farashi ña pugu ni mbo shina ghan ntaon pigho† nɛ 25 pie vi ña, "Ti ô mien ki lo mbo Ju ña Minnwi Chu'ô Ntaon nò Ñkwe, ki lo mbo Elaija, ki lo mbo njœili'i Minnwi gho, o tho kwe ñgwa ni ñkhi ki'e ña?"

26 Jouŋ khwê ni pugu ña, "Ñga ñkwe ñgwa ni ñkhi pi mon ñkhi, ndo yichœi ta'a ñoŋ thi shina pœi ña pœi shi lo nji vi, 27 a tho nu njiŋ a, ndo ñdo nji'i ñkâ'ô nò ñoŋ ña mimfe ñfœi ñkhi tra yi."

28 Nguon nnu pei ghao ni ntho ndogo li'i Betani, njiɛŋ ninœi Jodaŋ li'i ña Jouŋ ni ñkwe ñgwa ni ñkhi nɛ.

Jisho pò pi muuŋ minji Minnwi

29 Mbhi gha ndaŋ, Jouŋ yœi Jisho a tho nu yœi yu, a chhu ña, "Lii njœi! Muuŋ Minji Minnwi ña a kwe phi ñgwa ñkuon mbhi nɛ. 30 Yei pò pi ñoŋ ye ña mi ni nchrâ nu nthe vi ndii ña ñki chhu ña, 'Ju ña a tho nu njiŋ a nɛ nthiŋkwo yi chaa nyan, nthe ña a ni ñkwo pò ñkaon maa mbo.' 31 Mmu ndutho a shini ndo nji vi. Ndo ñki tho, nchho mfe ñkhi ni ñgwa nne ña ñgwa Ishrae ji vi."

32 Jouŋ kwe ntie yi, nchhu nu ña, "Mi ni njœi Jijwe Minnwi shwi'i nu mbij yu nò mintu'olibuŋ llo pò, nshwi'i ñkina mbij yu. 33 Mmu ndutho a shini ndo nji'i nji vi, ndo ju ña a ni ntaon a ña ñkwe ñgwa ni ñkhi mon

* 1:19 1:19 Ñgwa Levi ni mbo ghan fâ'a Nda Minnwi. † 1:24 1:24 Yichœi shendaon nò tũgu nu ghrâ yei pò ña A ni ntaon ñgwa Farashi ntaon ghan ntaon pigho.

ŋkhi̯ ne ni nchhu vɛi ŋa, ‘Noŋ ŋa ɔ shi nɔ̯i Jijwe shwi’i ŋkina mbiŋ yu ne, a ju ŋa kwe nu ŋkhi̯ ŋa a shi mfe ni ŋgwa ne shi mbo pi moŋ Jijwe Minnwi.’ ³⁴ Ndo ñɛi, ndo mbo miŋkwentie ŋa yei Muuŋ Minnwi.”

Jisho gē fūoŋ ghaŋ younjij pi

³⁵ Mbhi̯ ni ŋga ndaŋ, Jouŋ piŋi ntithi pugu pa paa ghaŋ younjij pi, ³⁶ mbe’i Jisho no ha’an a ni ntogo nu ne nchhu ŋa, “Li̯i nɔ̯i, Muuŋ Minji̯i Minnwi!” ³⁷ Paa ghaŋ younjij pi pigho ni ŋga nja’o nnu yei, ndollo njo̯u njij Jisho.

³⁸ Jisho kara noŋ yi nɔ̯i vugu pugu tho nu njij yu, a pie vugu ŋa, “**Pɛi ta’a pi kho?**”

Pugu khwe̯ ŋa, “Rabai” (njij yi po ŋa “Masha”), “ɔ la’a pi hiŋ?”

³⁹ A chhu ni pugu ŋa, “**Pɛi tho ne nɔ̯i.**” A ni mbo yaon no khwe̯ minaon ni naonchi ŋa pugu pugu ni ŋgɛi nɔ̯i li’i ŋa a ni nda’a nu ne, pugu pugu la’a llɛ gho.

⁴⁰ Ta’a noŋ shina paa ŋgwa pigho ŋa pugu ni nja’o Jouŋ chrā, pugu yōu njij Jisho ne, ni mbo Andru, mbo ndiŋ Shemu Pita. ⁴¹ Andru ghɛi ntā’a ndiŋ vi, mbo Shemu, nchhu gho ŋa, “Pigi yɛi Ju ŋa Minnwi Chu’o Ntaon no Ŋkwe ne” (njij yi po ŋa “Krishto”).

⁴² A lōgo vi pugu yu ghɛi nɔ̯i Jisho. Jisho pɛ’i vi nchhu ŋa, “**ɔ Shemu, muuŋ Jouŋ, pi shi mɛiŋ gho ndwe pi ŋa, ‘Kefa’ njij yi po ŋa Pita.**”

Jisho gē Fili pugu Natania

⁴³ Mbhi̯ ni ŋga ndaŋ, Jisho lōgo nthi mi ŋa a shi ŋgɛi Galili. Nɔ̯i Fili nchhu gho ŋa, “**Tho njo̯u njij a.**” ⁴⁴ Fili ni ndho Beshaida mbo la’ataon pa Andru pugu Pita.

⁴⁵ Fili yɛi Natania nchhu gho ŋa, “Pigi yɛi noŋ ve ŋa Mushi ni nā’an nthe vi moŋ Ŋwa’anli Gí, pa nɔ̯i li’i Minnwi piŋi nā’an nthe vi ŋkaa pugu ne. A Jisho llo Nashare, mbo muuŋ Joshe.”

⁴⁶ Natania chhu gho ŋa, “A nthe nnu shi’i taon Nashare?”

Fili chhu gho ŋa, “Tho ne nɔ̯i.”

⁴⁷ Jisho yɛi Natania tho nu yɛi yu, a chhu gho ŋa, “**Li̯i nɔ̯i, yei ŋkiesŋ noŋ Ishrae shishini, ŋa a lo mbo ŋaŋ mifi̯i ne!**”

⁴⁸ Natania pie vi ŋa, “ɔ kie nein nji a?”

Jisho khwe̯ gho ŋa, “**Ŋkaon Fili maa mɛiŋ gho ndi̯i ŋa ɔ ni mbo la’o muuŋ thi wunu ne, mi ni nɔ̯i gho.**”

⁴⁹ Nne Natania khwe̯ ŋa, “Masha, ɔ Muuŋ Minnwi, ɔ fūoŋ pa ŋgwa Ishrae.”

⁵⁰ Jisho khwe̯ gho ŋa, “**ɔ wu’o mbiŋ nthe pi ŋa ñshwei gho ŋa mi ni nɔ̯i gho la’o muuŋ thi wunu ne? ɔ shi nɔ̯i pa nnu a chaa yei.**” ⁵¹ A chhu gho ŋa, “Shishini, ñshwei vɛi ŋa, pɛi shi nɔ̯i po ŋa’an, pɛi yɛi pa ghaŋ ntaon Minnwi ku’o nu ndo nshwi’i nu mbiŋ Muuŋ Ŋoŋmishua.”

2

Jisho kara ŋkhi̯ a gū là’o

¹ Paa llɛ ni ŋga ntogo, pi tho nji yichɛi tini Kanaŋ moŋ Galili, muuŋ Jisho po fo. ² Pi ni ŋgɛ Jisho ŋkaa yu li’i tini gho pugu pa ghaŋ younjij pi. ³ Là’o ni ŋga mme, muuŋ Jisho chhu gho ŋa, “Pugu lo mfā’o là’o.”

‡ 1:42 1:42 Njij Kefa pugu Pita wu’o ta’a yi, mbo ŋa ŋgù’o.

4 Jisho chhu gho na, **“Ma! Yine fā’o pi kho no chwīe nu vāi? Ndiā a lo naa nkā’o ya’a.”**

5 Ndo mũun yi chhu ni pa ghan fā’a na, **“Pēi chwīe sheshe nnu na a chhu ni pēi ne.”**

6 Ntigao ndigi kñj ni’ing nkhi na pi chwīe ni ngù’o ne ni nthi fo nne no wēinj nu nkhi mbo yi taontaon nkwan ha’an nù’oj pa juu no kie nu mbo yi taontaon chhu ne. Ta’a yi lōgo jē nkuon khwe jo ngōi pi ntigao jo. 7 Jisho chhu ni pugu na, **“Pēi ni’ing nkhi mon pa kñj pigho a linaon.”** Pugu ni’ing a linaon ti njwē cho gho. 8 A chhu ni pugu na, **“Pēi nwaa yichēi fo ngōi mfe ni non na a lina nu ni ngwa li’i ji tini yei ne.”** Pugu nwaa.

9 Non na a ni ndina nu ni pa ngwa li’i ji tini gho ne ni nga njwe’i nkhi gho na pi kara a gū là’o ne, pa’a ndo nji li’i na a llo ne (ndo pa ghan fā’a li’i tini gho na pugu ni nwaa nkhi gho ne ni nji) ngan lina ni ngwa li’i ji tini gho mēinj mimbia ngan tini gho, 10 nchhu gho na, **“Sheshenon ghā fūon ngrā pi là’o shi’i ti ngwa gha nja nnu shi’i a maa ntho ni ye na a lo nja mbwa ne. Ndo o nū’oj là’o shi’i ti ntho nchēinj ndwe.”**

11 Ye ni mbo fūon li na Jisho ni nōon Kananj mon Galili, nōon ndigha’o yi, pa ghan younjinj pi pinj vi.

12 Tini gho ni nga ntōon, Jisho shwi’i Kapanuj pugu pa mũun vi ni pa linj pi pugu pa ghan younjinj pi nda’a fo no shigei llé.

Jisho ghōi Nda Minnwi

(Matio 21:12-13; Maaku 11:15-17; Luka 19:45-46)

13 Ndiā ji Lli Nji’a pa juu ni nkwo para nu, nne Jisho ku’o Jerushaleinj. 14 A yēi ngwa Nda Minnwi, pugu chho mfini pa fua, pa minji, pa mintu’olibun, ni pa ghan kwri mbinj pugu chho nkuon pa taprei pugu. 15 Jisho chwīe ngwān ni nkhi njōu vugu no ghao Nda Minnwi mfe mbhi pugu pa minji, pugu pa fua, nkwrī mbinj ghan kwri mbinj nkara taprei yugu nkuru. 16 Nenne, nchhu ni ngwa pē na pugu ni mfini mintu’olibun ne na, **“Pēi pei maonj pei ntaon no gho heinj, ki’i pēi lōgo Nda Tāa a, a gū nda tanj.”**

17 Pa ghan younjinj pi kwinj na pi ni nā’an na, **“Ni’ing njū’o nthē Nda yo shi nji a.*”**

18 Nne pa juu chhu gho na, **“O nōon pi yēi li ni pigi no nōon nu na o fā’o ghrī no chwīe nu nnu pei?”**

19 Jisho chhu ni pugu na, **“Pēi shā’a Nda Minnwi yei, mbini nu’unj nkrao mon trei llé.”**

20 Pa juu chhu na, **“Kho nya! A lōgo khwe wuj nga’o ni nga’o yi ntigao no krao nu Nda Minnwi yei, o na o shi mbi’i totho no trei llé nya?”** 21 Ndo Nda Minnwi ye na Jisho ni chrā nu nthē vi ne ni mbo pi non yi. 22 A ni nga mbo ndiā ye na Jisho ni mbini nu’unj nku’o monj gu ne, pa ghan younjinj pi kwinj na a ni nchhu yei nnu, mbinj chrā Minnwi pugu pa chrā na Jisho ni nchrā ne.

Jisho ji njū’o nonjishua

23 Ndiā na a ni mbo Jerushaleinj li’i ji Lli Nji’a ne, ntou ngwa pinj vi no ha’an pugu ni njēi ntou pa li na a ni nōon nu ne. 24 Ndo Jisho shini ndo nji’o nonj ye mbinj pugu nthē na a ni nji vugu ghao. 25 Yichēi nonj shini ndo mfā’o no shwei nu vi ni yaon na nonjishua yie gho ne, nthē na ju ndutho yi ni nji njū’o yugu.

* 2:17 2:17 Nwa’anli Nkhi 69:9.

3

Jisho pugu Nikodemu

¹ Yichæi nthishi pa juu ni mbo fo, mbo non Farashi, ligi yi po Nikodemu.
² Non vei tho njei Jisho ni tu'u nchhu gho na, "Masha, pigi ji na o ngan ye'i ngwa llo mbo Minnwi, nthe na a nthe pa'a non lo non pa li pei na o non ne ki Minnwi lo mbo pugu yu ka'a."

³ Jisho khwê gho na, "Shishini, nshwei gho, non mien ki lo mbo phi nkamu'on*, pa'a Minnwi lo nsha'a funon yi mon chombhi yi."

⁴ Nikodemu chhu gho na, "Mimfe pi pini mbhi non pi nein ndii na a kwo po mnenon ne? A nthe a pini nii mon puu muun vi pi pini mbhi vi?"

⁵ Jisho khwê gho na, "Shishini, nchhu ve na pi mien ki phi non ni nkhi pugu pa Jijwe, pa'a a lo nii mon Sha'afuon Minnwi. ⁶ Ye na a phi freinon mbhi vi ne freinon, ye na a phi Jijwe mbhi vi ne, po jijwe. ⁷ Ki'i ngrao no ha'an nchhu ve na a yi'i na pi phi vei nkamu'on ne. ⁸ Fifrei gha ntogo ngoi nu li'i na a khwa ne, o ya'o nkaon yi ndo pa'a ndo nji li'i na a llo ne, ki li'i na a ghoi nu ne. A ha'an a po ni sheshenon na a phi Jijwe Minnwi mbhi vi ne."

⁹ Nikodemu pie na, "Pa nnu pei nthe a lgo li'i pi nein?"

¹⁰ Jisho khwê gho na, "O ngan ye'i ngwa Ishrae ki lo nji nnu pei?"

¹¹ Shishini, nchhu ve na pigi gha nchra pi nnu na pigi ji ne, nkwe nte yaon na pigi yei ne, ndo pa'a pei lo mbin nnu na pigi chhu nu ne. ¹² Mi nshwei vei ni pa nnu nkuon mbhi yei ki pei lo mbin, pei shi mbin ndii na nshwei vei ni pa nnu po ne pi nkwan nein? ¹³ Yichæi kan ta'a non lo naa nku'o po nkien non na a llo po nshwi'i shhe ne, mbo Muun Nonmishua. ¹⁴ Ndo no ha'an Mushi ni nkora mitwe'i tothi mon nkunu njo ne, wu'o nenne, a yi'i na pi shi nkora Muun Nonmishua tothi, ¹⁵ nne na sheshenon na a pin vi ne, shi mfa'o chombhi ki mme.

¹⁶ "Nthe na Minnwi ni nkwa ngwa nkuon mbhi yei ntou yi ti mfe ta'a fien muun vi, na sheshenon na a pin vi ne, mba'a a yi'i nkhu†, a shi mfa'o chombhi ki mme. ¹⁷ Nthe na Minnwi shini ndo ntaon muun vi nkuon mbhi pi na a tho nsha'a mbhi sha'a, a ni ntaon vi pi na a tho nne na ngwa nkuon mbhi hein kie mbin yu ndugu.

¹⁸ "Mba'a pi yi'i nsha'a non na a pin vi ne. Ndo non na a lo mbin vi ne kwo po ngusha'a nthe na a lo mbin fien ta'a Muun Minnwi. ¹⁹ Yei nkwan ha'an sha'a gho po ne: na li'e tho nkuon mbhi, ngwa mien li'e gho nkwa pi njinjin nthe na mbha nnu pugu po pi pa pi piphi. ²⁰ Sheshenon na a gha nchwie pa nnu piphi ne pina li'e, nne pa'a ndo ntho mbara yei li'e gho nthe na mbha nnu pi pi piphi shi ntaon pa. ²¹ Ndo sheshenon na a gha nchwie nnu shini ne gha ntho mon li'e, nne na a nthe pi yei na nnu na a chwie nu ne a ya'o pi ncho Minnwi."

Joun pi'i ligi Jisho tothi

²² Nnu pei ni nga ntogo, Jisho pugu pa ghan younjin pi ghoi mon shhe Judia, nchho fo pugu pugu, nkwe ngwa ni nkhi. ²³ Joun nkaa yu ni ntho nkwe ngwa mon nkhi Aenon nkin Shalin, nthe na nkhi ni njein fo, ngwa tho nu fo nkwe nkhi. ²⁴ (Yei ni mbo ndii na pi shini ndo naa ni'in Joun

* **3:3** 3:3 Mon chra Gri, a nthe njin yi pini mbo na llo tothi. † **3:16** 3:16 Yei lo mbo pi na mba'a non gho khu gu mon freinon. A po pi na mba'a non gho ma nji'i ngoi mon monon.

chéiŋ ne.) ²⁵ Mindoundou ni ŋgū shina pa ghan younjin Jouŋ pugu pa yichəi ŋon Juu ŋkuon nnu shigao nu non mbo yi taonŋaon no ha'aŋ nū'əŋ chhu ne. ²⁶ Pugu tho mbara Jouŋ nchhu gho ŋa, "Masha, lii njei, ŋon ye ŋa pəi yu ni mbo njeŋ ŋkhi Jordan, o chrā no ligi yi ne tho ne mfe ŋkhi, ŋuon ŋgwa ghəi mbara vi."

²⁷ Jouŋ khwē ŋa, "Mba'a ŋon fā'o kan ta'a yaon kan a neiŋ pi fe fe gho llo po. ²⁸ Pəi ŋkaa pəi pa minkwentie pan ŋa ŋki nchhu ŋa, 'Ndo mbo Ju ŋa Minnwi Chu'o Ntaon no ŋkwe ne, ndo pi taon a ŋa ŋgəi shhi yu.' ²⁹ ŋon ŋa a lan mingwe fhi ne, ju mbo mimbialan. Ndo taannu mimbialan ŋgan lan gho gha ntithi nja'o ŋggi mimbialan ŋgan lan gho, mfā'o pwanju'o ntou yi. Nthe yie gho, pwanju'o a linaon ndwe. ³⁰ A shi ŋgu'o ŋku'o ku'o mbo ŋon ndieŋ, ŋgu'o nshwishwi'i mbo ŋon kike'i."

³¹ Ju ŋa a llo pi tothi ne gha'o nchaa ŋuon ŋgwa, ju ŋa a llo pi ŋkuon shhe ne po ŋon ŋkuon shhe, nchrā pi nnu ŋkuon shhe, ndo ju ŋa a llo pi po ne chaa ŋuon ŋgwa. ³² A chhu nnu pə ŋa a yəi ndo nja'o ne, ndo pa'a kan ta'a ŋon lo mbiŋ ŋkani yi. ³³ Ndo sheshenon ye ŋa a piŋ ŋkani yi ne frēi mbho yi ŋkuon yei nnu, ŋa Minnwi ŋgan nnu shini. ³⁴ Nthe ŋa ŋon ŋa Minnwi taon ne chrā pi chrā Minnwi nthe ŋa Minnwi fe Jijwe yi gho ki fi'i. ³⁵ Tāa khwā Muun vi, mfe ŋuon yaon lieŋ mbo yu ghao. ³⁶ Sheshenon ŋa a piŋ Muun ne fā'o chombhi ki mme, ndo sheshenon ŋa a lo nja'o nchō Muun ne, mba'a a le mfā'o ŋkieŋ chombhi ndo ŋgə'i pigitia Minnwi shi ŋkina mbiŋ yu."

4

Jisho pugu mingwe llo Shamaria

¹ Jisho ni nji ŋa pa ŋgwa Farashi kwo ya'o ŋa a tho mfā'o ntou ghan younjin pi ndo ŋkwe vugu ni ŋkhi nchaa Jouŋ. ² (Ndo Jisho ndutho yi shini ndo ntho ŋkwe ŋgwa ni ŋkhi, a ni ŋkwe ghan younjin pi ŋkwe ŋgwa ni ŋkhi.) ³ A ni ŋga nji nenne, ndollo Judia mbini Galili.

⁴ A pie ŋa a togo Shamaria. ⁵ Nne a tho nchəiŋ mon yichəi mme li'i Shamaria ŋa pi mēiŋ ni Shaika, ŋkiŋ nyieŋ ŋa Jako ni mfe ni Joshe muun vi ne. ⁶ Tieŋ ŋkhi Jako ni mbo fo. Jisho ni ŋkwo kina nthe fi'i nyieŋ nu ŋa a ni ŋkwo nyieŋ ne, nne, nchochho ŋkiŋ ŋkhi gho. Ndiŋ gho ni mbo mon ntuj minaon. ⁷ Mingwe Shamaria tho li'i shūu ŋkhi, Jisho chhu gho ŋa, "**Fe ŋkhi vəi nnu.**" ⁸ Pa ghan younjin pi ni ŋgəi mon la'a li'i yuon maon ji.

⁹ Mingwe Shamaria gho chhu ŋa, "A kie pi neiŋ, gə mbo ŋon Juu, pie yaon nnu llo mbho a mbo mingwe Shamaria?" (Nthe ŋa pa ŋgwa Juu shini ndo ntho mbo nu ni pra pugu pa ŋgwa Shamaria.)

¹⁰ Jisho khwē gho ŋa, "**o kan nji fe Minnwi, ki nji ŋon ye ŋa a tho nchhu nu ŋa, 'Fe ŋkhi nnu ne', o kan mbie vi, a fe ŋkhi ŋa a gha mfe chombhi ne ve.**"

¹¹ Mingwe gho chhu ŋa, "Masha, o lo nji'i mfā'o yaon no shūu nu ŋkhi no gho, tieŋ ŋkhi gho lo ŋa nshii. Ti o shi mfā'o ŋkhi fe chombhi yei pi hiŋ? ¹² A ni mfe ŋkhu tāa vigi Jako mfe tieŋ ŋkhi yei ni pigi. Ju ndutho yi pugu pa puon pi pugu pa minyieŋ pi ni ŋgu'o nnu ŋkhi pi llo fo. o ta'a nu nchhu ŋa o gha'ogha'o nchaa Jako tāa vigi gho?"

¹³ Jisho khwē gho ŋa, "**Nji ŋkhi shi ŋgu'o mbini njia ŋgwa pə ŋa pugu nnu yei ŋkhi ne.**" ¹⁴ Ndo ŋon ŋa a nnu ye ŋkhi ŋa nshi mfe ne, mba'a nji

ṛkhi ma nu'urj njia vi. Nkhi ṛa ṛshi mfe ne shi ṛgū sha'ashhe monj nonj yu ṛku'ó nu mfe chombhi ki mme."

¹⁵ Mingwe ḡho chhu ḡho ṛa, "Masha, fe ṛkhi yei vøi nji ṛa mba'a ma nu'urj mfā'ó nji ṛkhi, ki ntho heinj li'i shūu ṛkhi."

¹⁶ Jisho chhu ḡho ṛa, "Ghøi mēinj ndaonj ḡho pøi yu tho."

¹⁷ Mingwe ḡho khwē ḡho ṛa, "Ndo nji'i mfā'ó ndaonj a."

Jisho chhu ḡho ṛa, "O chhu a ká'ó ṛa, 'Ndo mfā'ó ndaonj a', ¹⁸ nthe ṛa o kwo lanj tienj pimbja, ndo ti ye ṛa pøi yu pø ndwe ne lo nji'i mbo ndaonj ḡho, nnu ṛa o chhu ne nnu shini."

¹⁹ Mingwe ḡho chhu ḡho ṛa, "Masha, ṛjøi ṛa o pø pi njøli'i Minnwi.

²⁰ Pa tãa pigi ni ntho ṛga'ó Minnwi pi ṛkuonj mbra yei, ndo pøi chhu ṛa a pie ṛa ṛgwa wu'ó ṛga'ó Minnwi pi Jerushaleinj."

²¹ Jisho chhu ḡho ṛa, "Ma! Pinj nnu ṛa ṛchho nu ne, ndii tho nu ṛa mba'a pi yi'i ṛga'ó Tãa pi ṛkuonj mbra yei ki Jerushaleinj. ²² Pøi ḡha'ó yaonj ṛa pøi lo nji ne, pigi ḡha'ó yaonj ṛa pigi ji. Nthe ṛa lūgu nu toḡo pi mbho ṛgwa Juu. ²³ Ndo ndii chho tho nu, ndo ṛkwo pø heinj, ṛa ṛkienj ḡhanj ḡha'ó Minnwi shi ṛga'ó Tãa monj Jijwe pugu pa nnu shini. Nthe ṛa Tãa tã'a pi ṛkwanj ṛgwa pigho ṛa pugu ḡha'ó vi. ²⁴ Minnwi pø pi Jijwe, a pie ṛa ṛgwa ha'anj pugu shi ṛga'ó vi ne, ḡha'ó monj Jijwe pugu pa nnu shini."

²⁵ Mingwe ḡho chhu ḡho ṛa, "Nji ṛa Ju ṛa Minnwi Chu'ó Ntaonj no Nkwe ne tho nu (mbo ju ṛa pi mēinj ni Krishto ne). A shi ṛga ntho, kanj a shi nshwei vigi ni ṛguonj nnu."

²⁶ Jisho chhu ḡho ṛa, "Mmu ṛa ṛchra nu ve ne ju."

²⁷ Wu'ó ndii ḡho pa ḡhanj younjinj pi pinj, ṛgrāo ṛa a chra nu pugu mingwe, ndo pa'a kanj ta'a ṛonj vugu lo mbie vi ṛa, "O tã'a pi kho?" ki ṛa, "Pøi yu chra nu nthe kho?" ²⁸ Nne mingwe ḡho mienj kijn ṛkhi yi, ṛgøi monj la'a nchhu ni pa ṛgwa ṛa, ²⁹ "Pøi tho njøi ṛonj ṛa a shwei a ni ṛguonj pa nnu ṛa mi ni ṛkwo ma nchwie ne. A nthe yei pø Ju ṛa Minnwi Chu'ó Ntaonj no Nkwe ne?" ³⁰ Pa ṛgwa pigho mienj monj la'a ntho nu li'i yøi Jisho.

³¹ Ndi ḡho pa ḡhanj younjinj pi ligøi Jisho, nchhu nu ṛa, "Masha, ji maonj."

³² Ndo a chhu ni pugu ṛa, "Mfā'ó maonj ji no ji nu ṛa pøi shi lo nji'i nji."

³³ Nne pa ḡhanj younjinj pi chhu nu ni nonj pugu ṛa, "Yichøi ṛonj ni ntho ni maonj ji mfe ḡho ṛa a ji?"

³⁴ Jisho chhu ni pugu ṛa, "Maonj ji panj pø pi no chwie nu nnu ṛa ṛonj ṛa a taonj a khwā ne, ti mi'enj fā'a yi ḡho. ³⁵ Pøi lo nchhu ṛa a wu'ó mbi'i khwe nàonj pi maa ṛkwōo maonj? Lii njøi, ṛshwei vøi, pøi pi'i ligi yøi ndii pa monj nyienj. Pa maonj kwo tini ṛkã'ó kwōo nu. ³⁶ Nonj ṛa a kwōo maonj ne kwo ntho mfā'ó pe yi, ntho nu ni maonj kwōo pigho ṛa pugu fā'ó chombhi ki mme, nne ṛa ṛonj ha'anj a phi ne pugu ṛonj ha'anj a kwōo ne fā'ó pwanju'ó ka'a. ³⁷ Nthe ṛa chra yei nnu shini ṛa, 'Yichøi ṛonj phi, ṛonj nduonj kwōo.' ³⁸ Ntaonj vøi ṛa pøi ḡhøi ṛkwōo yaonj ṛa pøi shini ndo mfā'a. Ngwa nduonj fā'a, pøi shei no ḡho."

³⁹ Ntou pa ṛgwa Shamaria monj la'ataonj ḡho pinj vi nthe chra mingwe ḡho ṛa, "A shwei a ni ṛguonj nnu ṛa mi ni ṛkwo ma nchwie ne." ⁴⁰ Pa ṛgwa Shamaria ni ṛga ntho njøi vi, ndigøi vi ṛa a la'a pugu pugu. A la'a fo no paa llé. ⁴¹ Ntou pa ṛgwa pinj mbigi mbinj vi ntōḡo ṛkuonj chra yi. ⁴² Nchhu ni mingwe ḡho ṛa, "A lo ṛgu'ó mbo nthe pi pa nnu pe ṛa o chhu ne ṛa pigi pinj. Pigi ya'ó ni nonj yigi llo mbho yu, ndo nji ṛa a ju shini mbo Nkwe mbhi."

Jisho yīgi ghĩno muun nthishi chəi

⁴³ Paa llé gha ntogo, a lollo ngəi Galili. ⁴⁴ (Nthe ɲa ndutho yi ni nchhu ɲa, “Pi shi’a ma ɲa’o pa njoili’i Minnwi la’a pugu.”) ⁴⁵ Nne, a gha ngəi Galili, pa ɲgwa Galili pin vi nthe ɲa pugu ni ɲga ngəi li’i ji Lli Nji’a Jerushalein, njoɪ fi’i nnu pe ɲa a ni nchwie li’i ji gho ne.

⁴⁶ Nne, a pini nu’uɲ ntho ɲkamu’oɲ Kanaɲ moɲ Galili, li’i ɲa a ni ɲkara ɲkhi’i a gū là’o ne. Mmenonɲ ndien chəi ni mbo Kapanuɲ ɲa muun vi yi mimbia ni ɲgĩno nu. ⁴⁷ A ni ɲga nja’o ɲa Jisho lollo Judia ntho Galili, a ghəi ndigəi vi ɲa a shwi’i Kapanuɲ njiigi ghĩno muun vi nthe ɲa a ni ɲkwo chho ɲkhukhu.

⁴⁸ Nne Jisho chhu gho ɲa, **“Pəi mien ki yəi pa li pugu pa nnu ghraoghrao pa’a pəi lo mbin.”**

⁴⁹ Mmenonɲ ndien gho chhu gho ɲa, “Masha, tho ɲkaonɲ muun a maa ɲkhu.”

⁵⁰ Jisho chhu gho ɲa, **“Ghəi, muun gho shi mbo yi maon.”** Non gho pin chrà Jisho ndho nyien.

⁵¹ No ha’an a ni nshwi’i nu ne, puon fà’a pi para vi nchhu gho ɲa muun gho yi maon. ⁵² Nne a pie vugu ni ndii ɲa non yi ni njē yo nu ne. Pugu chhu gho ɲa, “A yua moɲ ta’a minaon ni naonchi ɲa shigao gho ni ntaon mbin yu.” ⁵³ Taa gho ji ki’ε ɲa a ndii ye ɲa Jisho ni nchhu gho ɲa, **“Muun gho shi mbo yi maon ne.”** Ju ndutho yi pugu pa mbaanda yi gū pa ghan pin. ⁵⁴ Yei ni mbo mbra li ɲa Jisho ni nōon ndii ɲa a ni ntaon moɲ Judia ngəi Galili ne.

5

Jisho yīgi ghĩno non Llé Ji

¹ Pa nnu pei ni ɲga ntogo, yichəi ji pa Juu tho ndogo li’i Jerushalein, Jisho ku’o fo. ² Yichəi ɲkhi’* ni mbo Jerushalein no li’i ɲa pi ni mēin ni Chonka’a Minji ne, pi mēin moɲ chrà Hibru ɲa Bejata†, ɲa a ni mfā’o tien li’i fere non ɲkin gho. ³ Nto pa ghan ghĩno ni nuan fo: pa nchriligi, pa kwini kwò ni pa ɲgwa ɲa ɲgei non yugu khu. [Pugu ni ntho njwεε nu ɲa pi chi’i ɲkhi’ gho ⁴ nthe ɲa ɲgan ntaon Taatho ni ntho nshwi’i nu moɲ ɲkhi’ gho pichəi ndii nchi’i nu. Fūon non ɲa a nii moɲ gho ndii ɲa pi kwo chi’i ne, sheshe ɲkwan ghĩno ɲa a ghana vi ne togo.] ⁵ Non chəi ni mbo ɲa a ni ɲkwo ghĩno no trei wun ɲga’o ni yi fūon. ⁶ Jisho ni ɲga njoɪ vi a nūan fo, ndo nji ɲa ghĩno gho ni ɲkwo la’a mbin yu no ntaan ndii, mbie vi ɲa, **“O tā’a nu mbo shi’i?”**

⁷ Ngĩno gho khwē gho ɲa, “Masha, ndo nji’i mfā’o sheshenon no ni’in nu ma moɲ ɲkhi’ ndii ɲa pi chi’i ne. Ndii ɲa ɲga mba’o nu no nii nu ne, non nduon kwo fūon nii moɲ gho shhi a.”

⁸ Jisho chhu gho ɲa, **“Lollo tothi, lōgo kúon yo ndo nyien.”**

⁹ Wu’o ndii gho, non gho po shi’i, ndogo kúon yi njē nyien nu! Llé ɲa nnu yei ni ndogo li’i ne ni mbo llé ji. ¹⁰ Nenne pa ɲgwa Juu chhu ni non gho ɲa pi yīgi ghĩno yi ne ɲa, “Shi’a llé ji, pa’a gí yia lo mbin ɲa o tien kúon yo.”

* 5:2 5:2 Pi ni nto ɲkhi’ yei tou puɲ yi po ndipu’u wun kwò ni kwò yi tien. † 5:2 5:2 Pi nā’an moɲ pichəi pa ɲwa’anli Minnwi ndunu moɲ chrà Gri ɲa, *Betshda* pichəi po *Beshaida*.

11 Ndo a khwē ni pugu ḡa, “Nḡon ḡa a ni nḡiḡi ḡh̄nḡo a nē ni nchhu ḡa, ‘Lōḡo kúonḡ yḡ nyienḡ.’”

12 Pugu piē vi ḡa, “Nḡon ḡhḡo ḡḡ ḡa a chhu vē ḡa lōḡo kúonḡ yḡ nyienḡ nē?”

13 Ndo ḡonḡ ḡhḡo ḡa pi ni nḡiḡi ḡh̄nḡo yi nē shini ndo nḡi vi. Nthe ḡa yú ḡḡwa ni mbo fḡo Jishḡo kwo phe shina pugu ḡḡḡi. 14 Yichḡai ndii ni ḡḡa mbo, Jishḡo yḡi vi moḡ Nda Minnwi nchhu ḡhḡo ḡa, “Liḡi nḡḡai ḡa ḡo pḡo shi’i. Ki’i nu’uḡ nchwīe phi ḡkamú’oḡ nne ḡa ki’i nnu wuwuru nchaa yie lōḡo li’i mbinḡ ḡhḡo.” 15 Nḡon ḡhḡo ḡh̄i ni vhi, nshwei pa ḡḡwa Juu ḡa a ni nḡiḡi Jishḡo nḡiḡi ḡh̄nḡo yi.

16 Yei nnu ḡa a ni nchwīe pugu fe ḡḡḡi ni Jishḡo, nthe ḡa a ni nchwīe nnu yei llé ji. 17 Ndo Jishḡo khwē ni pugu ḡa, “Tāa a wu’ḡo nthḡo mfā’a fā’a ti nchḡinḡ ndwē. Nnē, mummu fā’a nu.” 18 Yei nnu ḡa a ni nchwīe pa thishi ḡḡwa Juu mī’ēḡ ntā’a nu nḡwi vi nē, nthe ḡa a lo ḡḡu’ḡo mbo’i pi llé ji. A pini nthḡo mēin Minnwi ḡa a Tāa vi, nchwīe nḡon yi mbo ta’a fi’i pugu Minnwi.

Ghrí Muuḡ Minnwi

19 Nnē Jishḡo chhu ni pugu ḡa, “Shishini, ñchhu ni pḡai ḡa, minthe pa’a Muuḡ lo nchwīe nnu ni tho yi, a wu’ḡo nchwīe pi nnu ḡa a yḡi Tāa vi chwīe nu nē. Nthe ḡa sheshe nnu ḡa Tāa ḡhà nchwīe nē, Muuḡ ḡhà ḡḡu’ḡo nchwīe pi yie ḡhḡo ḡkaa yu. 20 Nthe ḡa Tāa khwā Muuḡ nḡon ḡḡuonḡ nnu ḡa ju nduthḡo yi chwīe nu nē ḡhḡo. Ndo ti Tāa shi nḡon memme fā’a ḡa a chaa pei nē ḡhḡo, nenne ḡa pḡai ḡhrāo. 21 Nthe ḡa wu’ḡo nḡo ha’añ Tāa pi’i ḡḡwa khu mfe chombhi ni pugu nē, a ha’añ Muuḡ fe chombhi ni pa ḡḡwa pe ḡa a khwā nḡo fe nu nē. 22 Tāa shi’a nḡi’i nsha’a sheshenḡon. A fe ḡḡuonḡ ḡhrí sha’a nu ḡḡwa pi ni Muuḡ, 23 nne ḡa minthe ḡḡuonḡ ḡḡwa ḡha’o Muuḡ nḡo ha’añ pugu ḡha’o Tāa nē. Nḡon ḡa a lo nḡi’i ḡḡa’o Muuḡ nē lo nḡi’i ḡḡa’o Tāa ḡa a taonḡ Muuḡ nē.

24 “Shishini, ñchhu ni pḡai ḡa ḡonḡ ḡa a ya’o chrà a mbinḡ ḡonḡ ḡa a taonḡ a nē, fā’o chombhi ki mme, mba’a pi nu’uḡ nsha’a vi. A kwo toḡo moḡ ḡu nii moḡ chombhi.

25 “Shishini, ñchhu ni pḡai ḡa ndii chho nthḡo nu, ḡkwo tho ti nchḡinḡ, ḡa ḡḡwa khu shi ḡḡa’o ḡḡḡi Muuḡ Minnwi, ḡḡwa pe ḡa pugu ya’o mbinḡ nē fā’o chombhi. 26 Nthe ḡa nḡo ha’añ Tāa nduthḡo yi ḡonḡ ḡa chombhi llo mbho yu nē, a wu’ḡo ha’añ a chwīe ḡa Muuḡ vi pḡo ḡonḡ ḡa chombhi shi ndho mbho yu nē. 27 A fe ḡhrí ḡhḡo nḡo sha’a nu ḡḡwa nthe ḡa a Muuḡ Nḡonmishua. 28 Ki’i ḡḡrāo nnu yei, nthe ḡa ndii chho nthḡo nu ḡa ḡḡuonḡ ḡḡwa pe ḡa pugu pḡo moḡ fún nē shi ḡḡa’o ḡḡḡi yi, 29 ndo ntaonḡ moḡ fún ḡhḡo. Pe ḡa pugu ni nchwīe pa nnu shi’i nē, pugu ku’ḡo moḡ chombhi ki mme, ḡḡwa pe ḡa pugu chwīe phi nē ku’ḡo pi wēinḡ vugu nḡo pa ḡḡusha’a.

Pa minḡkwentie Jishḡo

30 “Minthe pa’a ñdo nchwīe yichḡai nnu pi ni nyanḡ ḡhrí. Nḡa nsha’a pi wu’ḡo nḡo ha’añ Minnwi chhu vēi ḡa ñsha’a nē, nne sha’a nu ma pḡo pi yi ndindi, nthe ḡa ñchwīe pi nnu ḡa ḡonḡ ha’añ a taonḡ a tā’a nu nē. Ndo nḡi’i nchwīe pi nnu ḡa ntā’a nu. 31 Mi ḡkwe ntie nḡon a ni nḡon a pa’a pi lo ndii nnu ḡa ñchhu nu nē ḡa a nnu shini. 32 Ndo yichḡai ḡonḡ pḡo fḡo mbo minḡkwentie a, ḡḡi ḡa nnu ḡa a chhu nu nthe a nē, nnu shini.

33 Jounḡ, ḡonḡ ḡa pḡai ni ntaonḡ ḡhanḡ ntaonḡ pḡai ḡhḡo nē, a chhu nnu shini nthe a. 34 A lo mbo pi ḡa a ḡonḡmishua mbo minḡkwentie a. Nchrà pei nnu

pi ŋa minthe p̄ai kie nne ndũgu. ³⁵ Jouŋ ni mbo no lan ŋkii nu ndo ndi'e nu. P̄ai ni mf̄a'ŋo pwanju'ŋo no kuo ndii monj li'e yi.

³⁶ "Ndo mf̄a'ŋo yich̄ai minkwentie ŋa a chaa p̄e nnu ŋa Jouŋ ni nchhu nth̄e a n̄e. Nth̄e ŋa pa f̄a'a ŋa T̄aa f̄e v̄ei ŋa mf̄a'a n̄e, mbo f̄a'a p̄e ŋa mf̄a'a nu n̄e, kwe ntie a ŋa a taonj T̄aa ntaonj a. ³⁷ T̄aa ŋa a taonj a n̄e, kwe ntie a. P̄ai lo naa ma ŋja'ŋo ŋggi yi monj sheshe ndii, ki nj̄ei vi ŋkwanj ha'anj a p̄o n̄e. ³⁸ P̄ai lo nũ'ŋonj chr̄a yi monj njũ'ŋo p̄ai nth̄e ŋa p̄ai lo nji'i mbinj ŋonj ŋa a taonj vi n̄e.

³⁹ "P̄ai t̄a'a monj Ŋwa'anli Minnwi nth̄e ŋa p̄ai pi'i ŋa p̄ai shi ma mf̄a'ŋo chombhi ki mme monj gh̄o. Ndo Ŋwa'anli Minnwi yei chr̄a nth̄e pi mmu. ⁴⁰ Ndo p̄ai l̄aa tho nu nj̄ei a nne ŋa p̄ai f̄a'ŋo chombhi.

⁴¹ "Ndo nji'i nt̄a'a ndigha'ŋo pi llo mbho ŋgwa. ⁴² Nji ŋkwanj ŋgwa ŋa p̄ai yie gh̄o n̄e, ŋa p̄ai lo nji'i mf̄a'ŋo khw̄a Minnwi mbinj p̄ai. ⁴³ Nth̄o monj ligi T̄aa a ndo pa'a p̄ai lo mbinj a. Yich̄ai ŋonj nth̄o monj ji ligi p̄ai pinj vi. ⁴⁴ Pinthe p̄ai kie pi neinj mbinj ŋa p̄ai t̄a'a ndigha'ŋo pi mbho nonj p̄ai n̄e. Ndo pa'a ndo nt̄a'a ndigha'ŋo ŋa a llo mbho fiŋj ta'a Minnwi n̄e.

⁴⁵ "Ki'i p̄ai pi'i ŋa n̄shi ŋgw̄eiŋj v̄ei shhi T̄aa. A ta'a ŋonj ŋa a shi ŋgw̄eiŋj v̄ei shhi T̄aa, mbo Mushi ŋa p̄ai nũ'ŋonj kw̄a'a ȳei mbinj yu n̄e. ⁴⁶ Nth̄e ŋa p̄ai kanj ni mbinj Mushi, p̄ai kanj mbinj a, nth̄e ŋa a ni n̄a'anj nth̄e pi mmu. ⁴⁷ Ti p̄ai mienj ki pinj pa nnu ha'anj a n̄a'anj, p̄ai kie pi neinj mbinj chr̄a a?"

6

*Jisho kugwi tien ŋkanj pimb̄ia pugu pa pich̄ai ŋgwa
(Matio 14:13-21; Maaku 6:30-44; Luka 9:10-17)*

¹ Pa pei nnu ni ŋga nt̄oḡo, Jisho lallo ŋḡei sh̄a'a ntaonj no yini njiŋj ŋkhi Galili, ŋa pi m̄eiŋj ni ŋkhi Tiberia n̄e. ² Ŋkieŋj ntou yu ŋgwa ȳou njin yi nth̄e ŋa pugu ni nj̄ei fi'i pa li ŋa a n̄onj n̄o, mbo ȳigi nu gh̄iŋo ghanj gh̄iŋo n̄e. ³ Jisho ku'ŋo ŋkuonj mbra nchochho fo pugu pa ghanj younj̄in pi. ⁴ Ndīi ji Lli Nji'a, mbo ji pa Juu ni ŋkwo para.

⁵ Nth̄e yie gh̄o, Jisho gha ŋk̄er̄o ligi yi, nj̄ei ŋkieŋj ntou yu ŋgwa tho nu ȳei yu, a chhu ni Fili ŋa, "**Pia shi njuonj brei pi hinj nne ŋa a nth̄e fi'i ŋgwa pei kru?**" ⁶ A ni nchhu yei pi no yw̄e'i nu Fili nth̄e ŋa ju nduth̄o yi ni nji nnu ŋa a shi nchw̄ie n̄e.

⁷ Fili khw̄e ŋa, "Pi nji'i njuonj brei pi ni fi'i mbinj ŋa ŋonj nth̄e a f̄a'a no paa ŋkii ll̄e n̄e, pa'a a lo nji'i ŋk̄a'ŋo no fi'i brei ŋa a nth̄e sheshenonj f̄a'ŋo shiḡei fo n̄e."

⁸ Yich̄ai ta'a ŋganj younj̄in yi mbo Andru nd̄iŋ Shemu Pita chhu gh̄o ŋa, ⁹ "Muunj mimb̄ia ch̄ei p̄o heinj ŋa a f̄a'ŋo tien brei ŋa pi chw̄ie ni bale n̄e, ni paa shhu. Ndo yie p̄o pi kho ni fi'i ntou ŋgwa pei."

¹⁰ Jisho chhu ŋa, "**Chw̄ie ŋgwa chocho shhe.**" Ntou tr̄u ni mbo no li'i gh̄o. Ŋguonj ŋgwa pigho chocho shhe, pimb̄ia ni mbo no tien kanj yugu. ¹¹ Jisho l̄oḡo brei gh̄o ŋga ŋkwo t̄oo Minnwi, ŋgr̄a ni ŋgwa ŋa pa pugu pi nchho shhe n̄e. Ŋgu'ŋo nchw̄ie pi nne ni shhu gh̄o, sheshenonj f̄a'ŋo fi'i ŋkwanj ha'anj a khw̄a n̄e.

¹² Pugu ni ŋga njru, a chhu ni ghanj younj̄in pi ŋa, "**P̄ai kiri pa piḡei kuo pi, ki'i sheshe yaonj phe.**" ¹³ Nenne pugu kiri, a linaonj paanchro mikuo pa kuo brei llo ŋkuonj tien ndigi brei gh̄o ŋa ŋgwa pigho kru a piḡei n̄e.

¹⁴ Ŋgwa pigho ni ŋga nj̄ei yei li ŋa a ni n̄onj n̄e, nchhu ŋa, "Yei ya mbo nj̄ei'i Minnwi shini ŋa a ni mf̄a'ŋo no tho nu monj mbhi n̄e." ¹⁵ Jisho ni ŋga

nji na pi tā'a nu ntho ngwēin vi mfra vi nū'oj vi nō fūon, a pīni njiñjinjngōi ŋkuon mbra mbo fō tē'i vi.

Jisho nyēn ŋkuon ŋkhi

(Matio 14:22-23; Maaku 6:45-52)

¹⁶ A ni nga mbo ni fanaon, pa ghan younjn Jisho shwi'i ŋkin ŋkhi, ¹⁷ nii mon kikuon, njē shā'a nu ntaon Kapanun. Tu'u ni ŋkwo shini, ndo pa'a Jisho lo naa ntho mbara vugu ya'a. ¹⁸ Ŋkien titini fifrēi ni ntogo nu tho ŋkhi, mon ŋkhi gū pa ngwanyen. ¹⁹ Nenne pugu ni nga ŋkwo chhwi pie ngōi yaon nō tien ŋkan ki ntigao ŋkan kwō mon ŋkhi, njōi Jisho a nyēn ŋkuon ŋkhi ntho nu yoi kikuon gho, pogo gu wēin vugu. ²⁰ Ndo a chhu ni pugu na, **"A mmu, ki'i pōi pogo."** ²¹ Nne pugu ni ŋkhwā na a nii mon kikuon, wu'ō ndii gho, pugu kaon pie yugu nō li'i na pugu ni ngōi nu ne.

A mmu mbo brei chombhi

²² Mbhi ni nga ndan, yū ngwa pe na pugu ni ŋkina nō yini njien ŋkhi ne yoi na pichoi pa puon mi kikuon shini ndo nji'i mbo fō ŋkien ta'a yi ndo pa'a Jisho lo nii kikuon pugu pa ghan younjn pi ngōi ka'a, pugu ni ngōi pi tē'i vugu. ²³ Pichoi pa kikuon llo Tiberia ni ntho mbara nō li'i ha'an pugu ni ŋkru brei gho ndii na Taatho ni ŋkwo fe tōo nu ne. ²⁴ Nenne yū ngwa pigho ni nga njoi na Jisho shi lo mbo fō, ki pa ghan younjn pi ne, pugu ni ndutho yugu nii mon pa kikuon nshā'a Kapanun ntho ntā'a Jisho. ²⁵ Pugu ni nga njoi vi mon yini njien ŋkhi, mbie vi na, "Masha, o ni ntho hein pi ndii kho?"

²⁶ Jisho khwē ni pugu na, **"Shishini, nshwei vōi, pōi lo ntā'a a nthe pi na pōi yoi pa li, pōi tā'a a nthe pi na pōi ni ŋkru brei ti njru. 27 Ki'i pōi wie non yoi pi nō maon ji pe na a ghā mbiri ne, pōi wie non yoi pi nō maon ji na a ghā kina mfe chombhi ki mme ne, na Muon Ŋonmishua shi mfe ni pōi ne, nthe na Minnwi mbo Tāa kwo nū'oj li yi mbin yu na a pin vi."**

²⁸ Nne pugu chhu gho na, "Pigi shi nchwē pi nein nō tho nu fā'a fā'a Minnwi?"

²⁹ Jisho khwē ni pugu na, **"Yei fā'a Minnwi, na pōi pin ju na Minnwi taon ne."**

³⁰ Nne pugu chhu gho na, "Ti o nōon pi yoi li nne na pigi yoi mbin gho? Nnu na o shi nchwē ne kho? ³¹ Pa tāa pigi ni nji maon ji na pi mēin ni mana* ne mon ŋkūnu njō wu'ō nō ha'an Ŋwa'anli Minnwi chhu na, 'A ni mfe brei llo po na pi kru.'"

³² Jisho chhu ki'ē ni pugu na, **"Shishini, nchhu ni pōi, a shi ki lo mfe Mushi mfe brei llo po ni pōi, ndo Tāa a fe ŋkien brei na a llo po ne. 33 Nthe na brei Minnwi Ju na a llo po nshwi'i shhe mfe chombhi ni ngwa ŋkuon mbhi ne."**

³⁴ Pugu chhu gho na, "Masha, fe brei yei ni pigi ŋguon ndii."

³⁵ Jisho chhu ni pugu na, **"A mmu mbo brei chombhi, sheshenon na a tho njoi a ne, mba'a nji ma nu'un njia vi, ndo sheshenon na a pin a ne, mba'a njū'ō yi ma nu'un njaon. 36** Ndo nchu ni pōi na pōi lo mbin a, nji'i nthe nō ha'an pōi yoi a ne. ³⁷ Ŋguon ngwa na Tāa fe vōi ne shi ntho njoi a, ndo sheshenon na a shi ntho njoi a ne, mba'a nji'i ndāa vi. ³⁸ Nthe na ndo nji'i nshwi'i llo po pi nō chwē nu nyan nnu na ntā'a nu ne, nshwi'i pi nō chwē nu nnu njon na a taon a ne. ³⁹ Yei nnu na Minnwi njon na a taon

* 6:31 6:31 Njin mana po na Yei po pi kho?

a ne tā'a nu ne, na ki'i m̀bhe sheshe yaon shina nguon yi ye na a fe v̄e ne, na m̀bi'i vugu tothi mon ndugwi njin ll̄e. ⁴⁰ Yei nnu na T̄aa a tā'a nu ne, na sheshenon na a pi'i ligi yi ndii Muun ndo mbin vi ne, f̄a'o chombhi ki mme, n̄shi mbi'i vi tothi mon ndugwi njin ll̄e."

⁴¹ Nne pa ngwa Juu j̄e luu nu nthe vi, nthe na a chhu na, "A mmu mbo brei na a llo po nshwi'i ne." ⁴² Pugu chhu na, "Yei lo mbo Jisho muun Joshe, na pigi ji t̄aa vi pugu m̄un vi ne? A nthe a kie pi nei nchhu ndwe na, 'Ndho pi po nshwi'i?'"

⁴³ Jisho khw̄e ni pugu na, "Ki'i p̄ei luu nu shina p̄ei. ⁴⁴ Minthe pa'a kan ta'a non lo ntho n̄j̄ei a ki T̄aa na a taon a ne lo nshuu vi ntho n̄. Ndo n̄shi mbin mbi'i vi mon gu no ndugwi njin ll̄e. ⁴⁵ Pa n̄j̄ei'i Minnwi ni n̄a'an na, 'A le n̄j̄ei'i Minnwi n̄j̄ei'i vugu.' Sheshenon na a kwo ya'o ndo n̄j̄ei'i yaon mbho T̄aa ne shi ntho n̄j̄ei a. ⁴⁶ Yei lo mbo pi na yich̄ei non kwo ȳei T̄aa, Ju na a llo mbho Minnwi ne wu'o fīen non na a ȳei T̄aa ne.

⁴⁷ "Shishini, n̄shwei v̄ei, sheshenon na a pin ne f̄a'o chombhi ki mme. ⁴⁸ A mmu mbo brei chombhi. ⁴⁹ Pa t̄aa p̄ei ni n̄ji mana mon nk̄unu nj̄o, ndo nguon yugu wu'o nk̄ukhu. ⁵⁰ Yei ye brei na a shwi'i llo po, nenne na mimfe non kru ki lo nk̄u. ⁵¹ A mmu mbo brei maon na a shwi'i llo po. Sheshenon nk̄ru brei yei, kan a shi mf̄a'o chombhi ki ndugwi yi. Ndo brei ye na n̄shi mfe no chombhi ngwa nk̄uon mbhi yei ne, po pi freinon a."

⁵² Nne pa Juu j̄e mindoundou shina pugu, nchhu nu na, "Mimfe non vei kie nei mfe fr̄ei yi na pia kru?"

⁵³ Nthe yie, Jisho chhu ni pugu na, "Shishini, n̄shwei v̄ei, p̄ei mien ki kru fr̄ei Muun N̄onmishua, mbini nnu ch̄h̄i yi, nthe pa'a p̄ei lo mf̄a'o chombhi mbin p̄ei. ⁵⁴ Sheshenon na a kru freinon a ndo nnu ch̄h̄i a ne f̄a'o chombhi ki mme, ndo mbini mbi'i vi mon gu mon ndugwi njin ll̄e. ⁵⁵ Nthe na freinon a ya nk̄ien maon ji, ch̄h̄i a po ya nk̄ien maon nnu. ⁵⁶ Sheshenon na a kru freinon a ndo nnu ch̄h̄i a ne gh̄a nk̄ina mbin mu, nk̄ina mbin yu. ⁵⁷ No ha'an T̄aa na a yi maon taon a, mf̄a'o chombhi nthe pi T̄aa gho ne, nenne, sheshenon na a kru freinon a ne, ju n̄kaa yu shi mbo yi maon nthe a. ⁵⁸ Yei brei na a ni nshwi'i llo po ne, a lo mbo pi no ye na pa t̄aa ni nk̄ru nda'a ngu'o nk̄ukhu ne. Sheshenon ye na a kru freinon a yei ne shi nch̄o mbhi ki ndugwi yi."

⁵⁹ Jisho ni nchhu pa nnu pei mon nda luon Minnwi no ha'an a ki ye'i nu Kapanu ne.

Chr̄a chombhi ki mme

⁶⁰ N̄d̄i na ntou pa ghan younj̄in pi ni n̄ja'o yei ne, pugu chhu na, "Yei chr̄a t̄ini n̄ga'a, a nthe a yw̄ere ḡo chr̄a gho?"

⁶¹ Ndo Jisho ni n̄ji na pa ghan younj̄in pi tho nduo nu nthe nnu yei, nne a chhu ni pugu na, "Nnu yei pigi v̄ei? ⁶² Ti a kan ni m̄i'en mbo p̄ei ȳei Muun N̄onmishua ku'o nu li'i na a ni f̄ion mbo ne? ⁶³ A gh̄a mfe Jijwe chombhi, freinon lo mf̄a'o gh̄ere kan shigei. Chr̄a pe na n̄chr̄a ni p̄ei ne po pi j̄ijwe pugu chombhi. ⁶⁴ Ndo pich̄ei shina p̄ei lo n̄ji'i mbin." (Nthe na Jisho ni n̄ji llo no n̄j̄e yi pe ngwa na pugu shini ndo mbin ne, ndo n̄ji non ve na a shi mfini vi ne.) ⁶⁵ A chhu na, "Yei nnu na a ni nchwe nchhu ni p̄ei na mba'a non tho n̄j̄ei a, kan a ne a fe T̄aa ghr̄i gho no tho nu."

⁶⁶ J̄e nd̄i yei ntou pa ghan younj̄in pi p̄ini ki lo nu'un nȳien pugu pugu. ⁶⁷ Nne Jisho pie paanchro ghan younj̄in pi na, "P̄ei t̄a'a nu nḡai n̄kaa p̄ei?"

⁶⁸ Shemu Pita khwē gho ŋa, “Taatho, pigi shi ŋgōi n̄jəi pi gō? Ǿ fā’o chrā chombhi ki mme, ⁶⁹ ndo pigi kwo pin, ndo n̄ji ŋa Ǿ Yi Taon̄taon̄ Llo Mbho Minnwi.”

⁷⁰ Nne Jisho chhu ni pugu ŋa, “**A lo nchu’o mmu nchu’o v̄ei Paanchro? Ndo ta’a ŋon shina p̄ei p̄o devi.**” ⁷¹ A ni nchhu pi Judashi, mb̄o muuj Shemu Ishikario, nthe ŋa a ta’a ŋon shina Paanchro gho ne, ni mb̄o n̄o fini nu vi.

7

Jisho pugu pa lin̄ pi

¹ Nnu pei ni ŋa ntogo, Jisho nȳien̄ nu mon̄ Galili. A shini ndo ntā’a nu nȳien̄ mon̄ Judia nthe ŋa pa thishi ŋgwa Juu ni ntā’a nu njwi vi. ² A ni mbi’i shigei ndiī ji pa ŋgwa Juu ŋa pi m̄ein̄ ni ji pa ntāa ne k̄a’o.* ³ Pa lin̄ pi chhu gho ŋa, “Lollo hein̄ ŋgōi Judia n̄ji ŋa pa ghan̄ younj̄in̄ p̄o shi n̄j̄ei pa fā’a ŋa Ǿ chw̄ie nu ne. ⁴ Nthe ŋa ŋon̄ ŋa a tā’a nu ŋa pi ji vi ne ghā fā’a pi li’i wo. Ŋa Ǿ tho nchw̄ie pa nnu pei ne, chw̄ie ŋkuon̄ mbhi ji gho.” ⁵ Nthe ŋa n̄ji’i nthe pa lin̄ pi shini ndo mbin̄ vi.

⁶ Jisho khwē ni pugu ŋa, “**Ndiī a lo naa ŋk̄a’o ya’a. Ni p̄ei, sheshe ndiī ka’oka’o.** ⁷ Mba’a ŋkuon̄ mbhi p̄ina v̄ei ndo a p̄ina a nthe ŋa ñchhu pa nnu nthe vi ŋa mbha fā’a pi, pi pip̄hi ne. ⁸ P̄ei ku’o li’i ji gho. Ndo n̄ji’i ŋku’o nu†li’i ji gho nthe ŋa ndiī a lo naa n̄ja ŋk̄a’o ya’a.” ⁹ A ni ŋa nchhu yei nnu, ŋkina Galili.

Jisho Li’i Ji Pa Ntāa

¹⁰ Pa lin̄ pi ni ŋa ŋkwo ku’o li’i ji gho, juju ku’o ŋkaa yu, ki lo mb̄o pi li’i wo, mb̄o pi nj̄in̄jin̄. ¹¹ Pa thishi ŋgwa Juu ni ntho ntā’a vi li’i ji gho, mbie nu ŋa, “A p̄o pi hin̄?” ¹² Ntou pa nch̄̄in̄ ni mb̄o nu shina pa ŋgwa nthe vi, pich̄̄ei ni ŋa nchhu nu ŋa, “A ŋkieŋ ŋon̄,” pich̄̄ei ŋa, “Ŋga, a tho nchw̄ie nu ŋgwa f̄aŋ ndaon̄.” ¹³ Ndo pa’a kan̄ ta’a ŋon̄ lo nchrā nthe vi shhente, nthe ŋa pugu ni ntho mb̄ogo pa thishi ŋgwa Juu.

¹⁴ Ji gho ni ŋa ŋgōi ti nch̄̄ein̄ titri, Jisho ku’o mon̄ Nda Minnwi nj̄e ye’i nu. ¹⁵ Pa thishi pa ŋgwa Juu ghr̄ao, nchhu nu ŋa, “A kie pi neiŋ ŋon̄ vei ji fi’i yaon̄ yei, ndo ki lo naa ma ŋgōi shiku?”

¹⁶ Nne Jisho khwē ni pugu ŋa, “**Yaon̄ ŋa n̄je’i nu ne lo mb̄o pi nyan̄, a p̄o pi yi ŋon̄ ŋa a taon̄ a ne.** ¹⁷ Sheshe ñnu ŋa ŋon̄ tā’a nu nchw̄ie ne mb̄o pi nnu ŋa Minnwi tā’a nu ne, kan̄ a shi n̄ji ŋa yaon̄ ŋa n̄je’i nu ne llo pi mbho Minnwi ki mi chrā pi ni nyan̄ ghr̄i? ¹⁸ Ŋon̄ ŋa a ghā nchrā pi ni ji ghr̄i ne ghā ntā’a pi ji ndigha’o ni ŋon̄ yi. Ndo ŋon̄ ŋa a ghā ntā’a pi ndigha’o ŋon̄ ŋa a taon̄ vi ne, ŋgan̄ nnu shini pa’a ndo mfā’o kan̄ ta’a nnu mifi. ¹⁹ Mushi lo ŋkwo fe ḡi ni p̄ei? Ndo kan̄ ta’a ŋon̄ v̄ei shi’a n̄ū’on̄. P̄ei tā’a nu njwi a ŋa?”

²⁰ Kiri gho khwē ŋa, “Ǿ fā’o min̄wein̄! A tā’a gō njwi gho?”

²¹ Jisho khwē ni pugu ŋa, “**Ŋki chw̄ie ta’a fā’a, ŋguon̄ ȳei ghr̄ao nthe ta’a fā’a gho.** ²² Mushi ni mfe ḡi ŋa p̄ei ni’iŋ puon̄ p̄ei ŋgunu mbrei (a lo n̄ji’i mb̄o ŋa a ni ndho pi mbho Mushi, a ni ndho pi mbho pa tāa), nne p̄ei ni’iŋ ŋon̄ ŋgunu mbrei ll̄e ji. ²³ Ti p̄ei ni’iŋ ŋon̄ ŋgunu mbrei ll̄e ji nne ŋa

* **7:2** 7:2 Ji yei ni mb̄o ji ŋa ŋgwa Juu ni n̄ji nu Jerushalein̄ no f̄uon̄ ll̄e no kw̄in̄ nu ndiī ŋa pugu ni nda’a nu mon̄ pa ntāa mon̄ ŋk̄ũnu nj̄o ndiī ŋa pugu ni ndho Ij̄ipti ne. † **7:8** 7:8 Mon̄ pich̄̄ei pa ndunu Ŋwa’an̄ji Minnwi mon̄ chrā Gri a p̄o ŋa *Ndo ŋku’o nu ya’a*.

a pɔ ɲa pɛi lo mbɛ'ɪ gɪ Mushi, pɛi pini mbigi tɔa vɛi ɲa n̄chwɛ ɲguonɔ ɲonɔ ɲonɔ ya tɔgo shi'ɪ llɛ ji nthe kɔ? ²⁴ Ki'ɪ pɛi sha'a ɲgwa pi ɲkwan ha'an a fhi nɔ ha'an a kã'o ligi pɛi nɛ, pɛi sha'a ɲgwa pi ɲkwan ha'an a kã'o ɲa pi sha'a nɛ."

Yei nthe a pɔ Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe nɛ?

²⁵ Pichɛi pa ɲgwa Jerushalein chhu ɲa, "Yei shi lo mbɔ ɲonɔ ɲa pi tã'a vi ɲwi nɛ? ²⁶ A pɔ nɛin hein nchrã nu shhente. Ndo pa'a pugu lo nchhu nnu ghɔ! Pinthe a pɔ ɲa pa thishi ji ɲa a Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe nɛ? ²⁷ Ndo ndii ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe thɔ nɛ, mba'a ɲonɔ ji li'ɪ ɲa a llo nɛ. Ndo pia ji li'ɪ ɲa vei ɲonɔ llo nɛ."

²⁸ Nɔ ha'an Jishɔ ni nje'ɪ nu monɔ Nda Minnwi nɛ, a ni nchhu ni nji ɲa, "Pɛi ji a, ndo nji li'ɪ ha'an ndhɔ nɛ? Ndo nji'ɪ nthɔ pi ni thɔ a. Ju ɲa a taonɔ a nɛ ɲgan chrã nnu shini, ndo pɛi lo nji vi. ²⁹ Nji vi nthe ɲa ndhɔ pi mbhɔ yu, a taonɔ a."

³⁰ Nenne pugu ni nthɔ ntã'a shendaonɔ nɔ wɛin nu mi, ndo pa'a ɲonɔ lo ɲkãon vi nthe ɲa ndii yi shini ndo naa nthɔ ya'a. ³¹ Ndo ntou ɲgwa ka pinɔ vi pinɔ nchhu ɲa, "Ndo Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe nɛ, shi ɲga nthɔ, a nɔonɔ li a yiɛn ncha yi ɲonɔ vei?"

Pi taonɔ pa ghan kɛ'ɪ li'ɪ ɲa pugu wɛin Jishɔ

³² Pa Farashi ya'ɔ yú ɲgwa pighɔ thɔ nchün nnu pei nthe Jishɔ. Nenne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ɲgwa Farashi taonɔ pa ghan kɛ'ɪ Nda Minnwi ɲa pugu ghɛi ɲgwɛin vi. ³³ Jishɔ chhu ki'e ɲa, "Pia shi mbini mbɔ ka'a nɔ kuo ndii, ɲgɛi ki'e ɲjɛi ɲonɔ ɲa a taonɔ a nɛ. ³⁴ Pɛi shi ntã'a a ndo mba'a pɛi yi'ɪ ɲjɛi a. Li'ɪ ha'an ɲgɛi nu fo nɛ mba'a pɛi thɔ fo."

³⁵ Pa thishi ɲgwa Juu chhu ni nonɔ pugu ɲa, "Nonɔ vei tã'a ɲgɛi pi hinɔ ɲa mba'a pigi yi'ɪ ɲjɛi vi? A tã'a nu ɲgɛi monɔ la'ataonɔ nduonɔ li'ɪ ha'an ɲgwa pia pɔ nɛ, nje'ɪ pa ɲgwa nduonɔ pighɔ? ³⁶ A chhu ɲa, 'Pɛi shi ntã'a a ndo mba'a pɛi yi'ɪ ɲjɛi a', pugu pa ɲa, 'Li'ɪ ha'an ɲgɛi nu fo nɛ mba'a pɛi thɔ fo.' Njin nnu pighɔ pɔ pi ɲa?"

Pa ninɛi ɲa ɲkhɪ fe chombhi ghã ntaonɔ monɔ ghɔ nɛ

³⁷ Monɔ ndugwi ninɔ llɛmbhi ji ghɔ, mbɔ mme llɛ, Jishɔ lollo ntithi tothi nchhu ni nji ɲa, "Njũ'ɔ ɲonɔ njaonɔ, a thɔ mbara a nnu yaonɔ. ³⁸ Sheshenɔ ɲa a pinɔ a nɛ, pa ninɛi ɲkhɪ fe chombhi shi ɲkhɪ ntaonɔ nu njũ'ɔ yu, nɔ ha'an Nwa'anli Minnwi chhu nɛ." ³⁹ A ni nchhu yei nthe pi Jijwe Minnwi ɲa ɲgwa pɛ ɲa pugu pinɔ vi shi mfã'o nɛ. A ni ɲga mbɔ ndii ghɔ pa'a pi lo naa mfe Jijwe Minnwi nthe ɲa Jishɔ shini ndo naa nii monɔ ndigha'o yi.

Minduonɔnduonɔ shina ɲgwa

⁴⁰ Pugu ni ɲga nja'o pa chrã pei, pichɛi pa ɲgwa pighɔ chhu ɲa, "Yei ya mbɔ pi ɲjɛili'ɪ Minnwi shini." ⁴¹ Pichɛi chhu ɲa, "Yei Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe nɛ." Ndo pichɛi chhu yugu ɲa, "Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe ni mbɔ nɔ llo nu pi Galili? ⁴² Nwa'anli Minnwi lo nchhu ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaonɔ Nkwe nɛ shi ndhɔ pi monɔ ɲgwɛinonɔ fũonɔ Devi, pi phi vi Betelɛheɲ mbɔ la'ataonɔ fũonɔ Devi?" ⁴³ Nne minduonɔnduonɔ gũ shina ɲgwa pighɔ nthe vi. ⁴⁴ Pichɛi shina pugu ni ntã'a nu ɲgwɛin vi ndo pa'a ɲonɔ lo ɲkãon vi.

⁴⁵ Pa ghan kɛ'ɪ Nda Minnwi ni ɲga mbini, pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ɲgwa Farashi pie vugu ɲa, "A chwɛ kɔ pa'a pɛi lo ɲkwɛi ni ju?"

⁴⁶ Pa ghan kē'i Nda Minnwi pigho khwē ŋa, "Yichəi ŋon lo naa ma nchrā nō ŋon vei."

⁴⁷ Pa Farashi pie vugu ŋa, "Pi fii vəi ŋkaa pəi? ⁴⁸ Sheshe pa thishi pugu pa ŋgwa Farashi piŋ vi? ⁴⁹ Yú ŋgwa pəi ŋa pugu lo nji gí Mushi ne, nchōno Minnwi pō mbini pugu."

⁵⁰ Nikodemu ŋa a ni mbo ta'a ŋon vugu ne, ni ŋkwo ghəi njəi vi ŋgē chəi ne, chhu ni pugu ŋa, ⁵¹ "Gí yia ghà ŋgwēiŋ ŋon ŋa a ŋgusha'a ki lo fūon mfe shina gho ŋa a chrā? Ndo mbini nu'uj ndii nnu ha'an a chwē ne?"

⁵² Pugu khwē ŋa, "O llo pi Galili ŋkaa gho? Ta'a ne mon Ŋwa'anli Minnwi njəi ŋa yichəi njəili'i Minnwi ni ŋkwo ma ndo Galili?"

Mingwe lán ŋa pi ni ŋgwēiŋ vi mon shúon

⁵³ † [Sheshəon vugu ghəi mon ji la'a.

8

¹ Ndo Jisho ku'ō ŋkuon Mbra pa Thi Olive. ² Ŋkien ni muon tutu'u a pini ntho mon Nda Minnwi ŋguon ŋgwa tho njəi vi, a chocho shhe ntho nje'i vugu. ³ Pa ghan ye'i ŋgwa ni gí Mushi pugu pa ŋgwa Farashi tho ni mingwe lán chəi ŋa pi ni ŋgwēiŋ vugu mimbria mon shúon, ntho ni ju ntigi vi shhi ŋguon ŋgwa ghao.

⁴ Pugu chhu ni Jisho ŋa, "Masha, pigi ya ŋgwēiŋ mingwe lán vei pugu mimbria. ⁵ Mon gí Mushi, a chhu ŋa pi tun ŋkwan mingwe vei ni ŋgú'ō a khu. O chhu jo ŋa?"

⁶ Pugu ni nchhu yei nō mōon nu Jisho nne ŋa pinthe pugu fā'ō nnu nō wēiŋ nu mi nō gho. Ndo Jisho tu'u non yi nā'an yaon ni muonshimbho yi shhe. ⁷ Nō ha'an pugu ni ŋgəi shhi ŋgú'ō mbie vi ne, a lollo tothi nchhu ni pugu ŋa, "Ŋon ŋa a lo nji'i nchwē phi shina pəi ne, fūon ju ntun vi ni ŋgú'ō." ⁸ Mbini nu'uj ntu'u non yi ŋkamu'ōn ntho nā'an yaon shhe.

⁹ Ndo ndii ŋa pugu ni nja'ō ne, ŋgəi ghao pa ta'a ta'a, jē ŋkuon pa memme ŋgwa. Jisho kina fo tə'i vi, ni mingwe gho, a thi shhi yu. ¹⁰ Jisho lollo tothi, nchhu gho ŋa, "Má, pugu hin? Ŋon lo ŋgwēiŋ gho nō ŋgusha'a?"

¹¹ A chhu ŋa, "Kan ta'a yi, ma Taatho!"

Jisho chhu gho ŋa, "Mummu ŋkaa mu shi lo ŋgwēiŋ gho nō ŋgusha'a, ghəi, ndo jē ndwe ŋgəi nu shhi ki'i nu'uj nchwē phi."]

A mmu mbo lí'ε ŋkuon mbhi

¹² Jisho pini nchrā ni pugu ŋkamu'ōn, nchhu nu ŋa, "A mmu mbo lí'ε ŋkuon mbhi. Mba'a sheshəon ŋa a tho njin a ne nu'uj nyien mon njin. A shi mfā'ō lí'ε ŋa a ghà mfe chombhi ne."

¹³ Nenne pa ŋgwa Farashi chhu gho ŋa, "O tho ŋkwe pi ntie non yō. Chrā yō lo mbo nnu shini."

¹⁴ Jisho khwē ŋa, "Ŋga, nji'i nthe pi nō ha'an ŋkwe ntie non a ne, nnu ŋa nchrā nu ne nnu shini. Nthe ŋa nji lí'i ŋa ndho ne pugu pa lí'i ha'an ŋgəi nu ne. Ndo pəi lo nji lí'i ha'an ndho ne ki lí'i ha'an ŋgəi nu ne. ¹⁵ Pəi sha'a pi ni nthiŋkwo ŋgwamishua. Ndo ndo nji'i nsha'a ŋon. ¹⁶ A nji'i ndo mbo pi ŋa nsha'a, kan sha'a nu ma yi ndindi, nthe ŋa ndo nji'i nsha'a pi tə'i a. Pigi Taa ŋa a taon a ne pō ka'a. ¹⁷ Pi nā'an mon ŋwa'anli gí yəi

† 7:53 7:53 Ghrā 53 ti ŋgəi nchəiŋ mon njien 8:11 shi lo mbo mon pichəi pa Ŋwa'anli Minnwi lleshhi mon chrā Gri.

ɲa ɲaa ɲgwa mbo minkwentie, kaɲ nnu ɲa pugu chhu nu ne nnu shini.

¹⁸ A kwe mmu ɲkwe nte non ɲa, Taa ɲa a taon ɲa ne kwe nte a ɲkaa yu."

¹⁹ Nthe yie, pugu chhu gho ɲa, "Taa gho gho hin?"

Jisho khwē ni pugu ɲa, "Pɛi lo ɲi'i ɲi a ki Taa a, pɛi kaɲ ni ɲi a, pɛi kaɲ ɲi Taa a ɲkaa yu." ²⁰ A ni nchrā nnu pei no ha'an ɲa ni nje'i nu no li'i ɲa ɲkūɲ ni'in mbin ɲda Minnwi ni nthe ne, ndo pa'a ɲon lo ɲgwēin vi nthe ɲa ndii yi shini ndo naa ɲk'ō ya'a.

²¹ Mbin nchhu ni pugu ɲkamu'ɔɲ ɲa, "Ntho ɲgɛighɛi ni ɲwa, ndo pɛi shi ntā'a a, ndo ɲkhu mon phi yɛi. Li'i ha'an ɲgɛi nu fo ne mba'a pɛi tho fo."

²² Nne pa thishi pa ɲgwa Juu pigho chhu ɲa, "A shi njwi non yi nthe ɲa a chhu pi ɲa, 'Li'i ɲa ɲgɛi nu ne mba'a pɛi tho fo ne?"

²³ Jisho chhu ni pugu ɲa, "Pɛi llo pi ɲkuon mbhi yei mbembien, ndo ndho nyan pi tothi. Pɛi llo pi ɲkuon mbhi hein, ndo ɲi'i ndho pi ɲkuon mbhi hein, ²⁴ ɲki chhu ni pɛi ɲa pɛi shi ɲkhu mon phi yɛi, nthe ɲa pɛi mien ki pin ɲa, 'A Mmu mbo ju,' pɛi khu mon phi yɛi."

²⁵ Nne pugu chhu gho ɲa, "O po pi gɔ?"

Jisho chhu ni pugu ɲa, "Wu'ɔ yaon ɲa mi ni ntho nchhu nu ni pɛi no nje yi ne. ²⁶ Mfā'ɔ ntu nnu no chhu nu nthe vɛi, pugu pa ntu nnu no sha'a nu vɛi no gho, ndo Ju ɲa a taon ɲa ne ɲgan nnu shini, ndo nnu ɲa ɲja'ɔ mbho yu ne, nchii ni ɲkuon mbhi." ²⁷ Tho yugu shini ndo shie ɲa a ni nchrā nu ni pugu nthe pi Taa gho.

²⁸ Nne Jisho chhu ni pugu ɲa, "Pɛi shi ɲga ɲkwo ɲkərə Muun ɲonmishua, pɛi ji ki'e ɲa 'A Mmu mbo ju,' pugu pa ɲa nshi'a nchwie sheshe nnu ni nyan ɲi, ɲgu'ɔ chhu pi nnu ye ɲa Taa tigi a no ne. ²⁹ Ndo ju ɲa a taon ɲa ne po pigi yu, a lo ɲi'i mien ɲa tɛ'i a nthe ɲa ɲga ɲgu'ɔ nchwie pi pa yaon ɲa a khwā ne." ³⁰ No ha'an ɲa ni ntho nchrā pa nnu pei ne, ntu ɲgwa pin vi.

Nnu shini shi ɲkigei ɲkii mbin pɛi

³¹ Nne Jisho chhu ni pa Juu pe ɲa pugu ni mbin vi ne ɲa, "Pɛi ɲkina ɲkuon chrā a kaɲ pɛi ghan younjin pan shishini. ³² Ndo pɛi shi ɲi nnu shini, nnu shini shi ɲkigei ɲkii mbin pɛi."

³³ Pugu khwē gho ɲa, "Pigi po pi puon Abraham, pa'a ndo naa ma mfā'a ɲkūna mbho ɲon. Ti a kie pi nein ɔ chhu ɲa, 'Pi shi ɲkigei ɲkii mbin pɛi?"

³⁴ Jisho khwē ni pugu ɲa, "Shishini, nshwei vɛi, sheshenon ɲa a ghā nchwie phi ne ɲkūna phi. ³⁵ ɲkūna shi'a ɲi'i ɲkina mbo ɲgia ndaonon no ɲguon ndii ndo muun po pi no ɲguon ndii. ³⁶ Nenne ti miun ɲkigei ɲkii mbin pɛi, kaɲ pɛi ya ntaon mon ɲkii shishini. ³⁷ Nja ɲi ɲa pɛi puon Abraham, ndo pɛi tā'a nu njwi a nthe ɲa pɛi lo mbin chrā a. ³⁸ Nchrā nthe pi pa nnu ɲa Taa a non vɛi ndo pɛi chwie pi nnu ɲa tāa vɛi chhu ni pɛi ne."

Pɛi puon devi tāa vɛi

³⁹ Pugu khwē gho ɲa, "Abraham tāa vigi!"

Jisho chhu ni pugu ɲa, "Pɛi kaɲ mbo puon Abraham, pɛi kaɲ ntho nchwie pi pa nnu ha'an Abraham ni nchwie ne. ⁴⁰ Ndo ndwe pɛi ka tā'a nu njwi a jwi, mbo ɲon ɲa a shwei vɛi ni nnu shini ɲa a ya'ɔ llo mbho Minnwi ne. Yei lo mbo nnu ha'an Abraham ni nchwie ne. ⁴¹ Pɛi chwie pi nnu ɲa tāa vɛi ni nchwie ne."

Pugu chhu gho ña, “Pi shini ndo mbhi vigi pi monj shúonj, Minnwi ndutho yi Tãa vigi.”

⁴² Jisho chhu ni pugu ña, “Minnwi kanj mbo Tãa vøi, pøi kanj ñkhwã a, nthe ña ñdho mbho Minnwi ndo mbo heinj. Ndo nji’i ntho pi ni nyanj tho, a taon Ju ntaonj a. ⁴³ A chwïe kho pa’a tho yøi lo nshie ni nnu ña ñchhu ne? A chwïe nthe ña minthe pa’a pøi lo nja’o chrà a. ⁴⁴ Pøi po pi puonj tãa vøi mbo Shata, khwã njü’o yøi po no chwïe nu nnu ña tãa vøi tã’a nu ne. A ni mbo njwi ñonj llo no një yi, pa’a ndo ma mbo ni pra pugu pa nnu shini nthe ña nnu shini lo mbo mbinj yu. A ghà ñga nde’i ñgiej, kanj a wu’o nchwïe pi nù’oj yi nthe ña a nde’ingiej ndo mbo tãa pa le’ingiej. ⁴⁵ Ndo nthe ña ñchhu pi nnu shini ne, a chwïe yie pa’a pøi llo mbinj a. ⁴⁶ Pinthe a nõonj gõ shina pøi shishini ña ñchwïe phi? Ti mü ntho nchhu pi nnu shini, a po kho pa’a pøi lo mbinj a. ⁴⁷ Ñonj ña a yi Minnwi ne ghà nja’o chrà Minnwi. Pøi lo nji’i mbo yi Minnwi a chwïe yie gho pa’a pøi lo nja’o chrà Minnwi.”

Jisho pugu Abraham

⁴⁸ Pa thishi ñgwa Juu chhu pie Jisho ña, “Pigi lo nchhu a kã’o ndii ña pigi chhu ña o ñonj Shamaria mfã’o minjweinj mbinj gho ne?”

⁴⁹ Jisho khwë ña, “Ndo nji’i mfã’o minjweinj, ñga’o pi Tãa a, ndo pa’a pøi lo ñga’o a. ⁵⁰ Ndo ñdo nji’i ntã’a pi ndigha’o ni nonj a. A ta’a ñonj ña a tã’a ndigha’o a ne, mbo ju mbo ñganj sha’a shã’a. ⁵¹ Shishini, ñchhu ni pøi ña, sheshenonj nja’o chrà a nchwïe, pa’a a lo ma ñkhu.”

⁵² Pa thishi ñgwa Juu chhu gho ña, “Ndwe pigi ya njøi ña o fã’o minjweinj! Abraham ni ñkhu, wu’o no ha’anj pichøi pa njøili’i Minnwi ni ñkhu ne, ndo o chhu ña, ‘Sheshenonj nja’o chrà a nchwïe, pa’a a lo ma ñkhu.’ ⁵³ O po pi ñonj ndiej nchaa Abraham tãa vigi ña a ni ñkhu ne, Pa njøili’i Minnwi khu ñkaa pugu ne? O pi’i ña o po pi gõ?”

⁵⁴ Jisho khwë ña, “Mi ñga’o nonj a, kanj ndigha’o a po pi gha. ‘A Tãa a ña a gha’o a,’ mbo ju ña pøi chhu ña, ‘A Minnwi yigi’* ne. ⁵⁵ Ndo pøi lo nji vi, ñji vi. Nka ni nchhu ña ñdo nji’i nji vi, kanj mbo pi nde’ingiej no pøi. Ndo ñji vi, ndo nchwïe nnu ña chrà yi chhu ne. ⁵⁶ Tãa vøi mbo Abraham ni mfã’o pwanju’o ña a shi njøi ndii ña ñshi ntho ne, a ni njøi mfã’o pwanju’o.”

⁵⁷ Pa Juu chhu gho ña, “O lo naa nchøinj tienj wuj ñga’o nchhu ña o yøi Abraham pi neinj?”

⁵⁸ Jisho chhu ni pugu ña, “Shishini, ñchhu ni pøi ña, ñkaonj Abraham maa mbo, A Mmu!” ⁵⁹ Nne pugu lõgo pa ñgü’o no tunj nu vi no gho. Jisho lere, ntaon monj Nda Minnwi.

9

Jisho chwïe nchriligi yøi li’i

¹ No ha’anj Jisho ni nyïej ntogõ nu ne, njøi ñonj chøi ña a ni mbo nchriligi jë ndii ña pi ni mbhi vi ne. ² Pa ghanj younjinj pi pie vi ña, “Masha, a

* **8:54** 8:54 Pichøi pa Njwa’anli Minnwi monj chrà Gri chhu pi ña *Mbo ju ña pøi chhu ña a Minnwi yøi ne.* † **8:58** 8:58 Jisho gha chhu heinj ña a mmu, njinj yi po pi ña a Minnwi ña a ghà ngu’o Mbo, mbo Minnwi ña a ni nõonj nonj yi ni Mushi nchhu ña ligi yi A Mmu ne (Njwa’anli Ndiï Taonj nu 3:14).

chwē gǝ phi, ñon vei ki tǎa vi pugu müun vi, ña a chwē pi phi vi a taon nchriligi?”

³ Jisho khwē ña, “A shini ndo nchwē phi ñon vei ki yi tǎa vi pugu müun vi. A ni mbo nenne pi ña fǎ’a Minnwi nōon mbin yu pi yoi. ⁴ Pigi shi ngu’o mfǎ’a fǎ’a ñon ye ña a taon a ne nō ha’an minaon wu’o nthē nu nē. Tu’u chho ntho nu ña mba’a ñon nu’uj mfǎ’a fǎ’a. ⁵ Nō ha’an mbo ñkuon mbhi nē, a mmu mbo l’ē ñkuon mbhi.”

⁶ A ni ñga kwo chhu nnu pei, nthu thwe shhe, ntrao titwrei ni thwe gho. Nju’o titwrei gho nō ligi nchriligi gho. ⁷ Nchhu gho ña a ghōi mon ñkhi ña pi mēin ni Shiloan nē. (Njin Shiloan pō ña taon.) Nenne a ghōi nshigao, mbini, ntho njoi li’i.

⁸ Pa taakuo pugu pa ñgwa pē ña pugu ni ñkwo yoi vi nō ñgan luon nē chhu nu ña, “Yei lo mbo ñon ye ña a ni ntho nchōchho nduon nu nē?”

⁹ Pichoi ña, “A ju,” pichoi chhu ña, “Ñga, ndo a fhi vi.”

Ndo ñon gho wu’o ntho nchhu nu ña, “A mmu mbo ju.”

¹⁰ Nne pugu chhu gho ña, “Ti ligi yō kie pi nein nchu’o?”

¹¹ A khwē ña, “Ñon ye ña pi mēin vi ña Jisho nē trao titwrei nju’o ligi a nō gho nchhu vōi ña, ‘Ghōi mon ñkhi Shiloan nshigao ligi yō fō.’ Nenne ñgōi nshigao ligi a, njoi li’i ki’e.”

¹² Pugu chhu gho ña, “A hin?”

A khwē ña, “Ndo nji’i nji.”

¹³ Ñgwa pigho lōgo ñon gho ña a ni mfūon mbo nchriligi nē, ñgōi nō shhi pa ñgwa Farashi. ¹⁴ Llē ña Jisho ni nchwē titwrei nchu’o ligi ñon gho nō nē ni mbo llē ji. ¹⁵ Nne pa ñgwa Farashi pini mbie vi ñkwan ha’an a kie ñkaon maa njoi li’i nē. A chhu ni pugu ña, “A yu’o titwrei nō ligi a, nshigao, njoi li’i.”

¹⁶ Pichoi pa ñgwa Farashi chhu ña, “Ñon vei lo nji’i ndho pi mbho Minnwi nthē ña a shi’a nū’on Llē Ji.” Ndo pichoi chhu ña, “Pinthe ñon mbimbhi kie pi nein nōon ñkwan li pei?” Minduonduon gū shina pugu.

¹⁷ Nne pugu pini mbie ñon gho ña, “O chhu ña a chu’o ligi yō. Ti o khwē jo ña nthē vi?”

Ñon gho khwē ña, “A njōli’i Minnwi.”

¹⁸ Pa Juu shini ndo mbin ña ñon gho ni mbo nchriligi ñkaon maa mbini njoi li’i. Mēin tǎa vi pugu müun vi. ¹⁹ Mbie vugu ña, “Yei muun vōi ña pōi chhu ña pi ni mbhi vi a pō pi nchriligi nē? Ti a kie pi nein ndwe ma njōli’i?”

²⁰ Tǎa vi pugu müun vi khwē ña, “Pigi ji ña yei muun vigi, pugu pa ña pi ni mbhi vi a taon nchriligi. ²¹ Ndo ti ñkwan ha’an a kie ñkaon maa njoi li’i ndwe nē pigi lo nji’i nji, ki nji ñon ña a chu’o ligi yi nē. Pie vi a ntinimme. A shi nchrā ni non yi.” ²² Pa tǎa pi ni nchhu nnu pei nthē ña pugu ni ntho mbōgo pa thishi pa Juu. Nthe ña pugu ni ñkwo taon ni ta’a nchō ña sheshenon mbin ña Jisho Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon nō Ñkwe nē, pi fu’u vi nda luon Minnwi. ²³ Nthe yie gho, tǎa vi pugu müun chhu ña, “A ñon ntinimme, pōi pie vi.”

²⁴ Nō mbra ñgé pugu pini mēin ñon gho ña a ni mbo nchriligi nē nchhu gho ña, “Chhu nnu mbōgo ligi Minnwi. Pigi ji ña ñon vei nchwē phi.”

²⁵ A khwē ña, “Ki a pō pi nchwē phi ñshi lo nji! Ta’a nu ña ñji nē pō ña mi ni mbo nchriligi, ndo ndwe ñtho njoi li’i.”

²⁶ Pugu chhu gho ña, “A ni nchwē pi nein mbin gho? A ni nchu’o ligi yō pi nein?”

²⁷ A khwē ni pugu ɲa, “Nkwo shwei vɛi pa’a pɛi lo ntā’a nu nja’o. Pɛi tā’a nu mbini nja’o nthe pi kɔ? Pɛi ɲkaa pɛi tā’a nu ɲgū pa ghanj younjɲi pi?”

²⁸ Pugu wɛ’i vi, nchhu ɲa, “Ɔ ɲganj younjɲi ɲonj yine, ndo pigi pɔ pi pa ghanj younjɲi Mushi. ²⁹ Pigi ji ɲa Minnwi ni nchrà ni Mushi. Ndo ni ɲonj vɛi pigi lo ɲji li’i ɲa a llo nɛ.”

³⁰ Ɔnɔj gho khwē ɲa, “Nthe kɔ, yei nnu ghraoghrao! Pɛi lo ɲji’i ɲji li’i ha’anj a llo nɛ, ndo a chu’o ligi a. ³¹ Pia ji ɲa Minnwi shi’a ɲji’i nja’o pa ghanj nchwīe phi ndo sheshenɔj mbo ɲganj gha’o Minnwi, nchwīe nnu ɲa Minnwi gho tā’a nu nɛ, a ya’o vi. ³² Fie no ha’anj mbhi ni njē nɛ pi lo naa nja’o ɲa yichɛi ɲonj chu’o ligi ɲonj ɲa pi phi vi a pɔ nchriligi nɛ. ³³ Ɔnɔj vɛi kanj mienj ki llo pi mbho Minnwi, nthe pa’a a lo nchwīe sheshe yaonj.”

³⁴ Pugu khwē gho ɲa, “Ɔ ya mbo pi ɲganj phi llo ndii ɲa pi ni mbhi gho nɛ, ɔ tā’a nu nje’i vigi?” Pugu wēinj vi mfu’u mā’anj mbhi.

Chri ligi monj jiwɛ

³⁵ Jisho ya’o ɲa pi wēinj vi mā’anj mbhi, ɲga njɛi vi, nchhu gho ɲa, “Ɔ piɲ Muuɲ Ɔnɔnmishua?”

³⁶ A khwē ɲa, “Masha, Muuɲ Ɔnɔnmishua pɔ pi gɔ, nne ɲa minthe mbinj vi?”

³⁷ Jisho chhu gho ɲa, “Ɔ kwo yɛi vi, a ju ɲa a chrà nu vɛ nɛ!”

³⁸ Ɔnɔj gho chhu ɲa, “Taathɔ, mbinj!” Ndo ɲga’o vi.

³⁹ Jisho chhu ɲa, “Mi ni ntho monj mbhi yei pi no sha’a nu, ɲa ɲgwa pɛ ɲa pugu pa nchriligi nɛ nthe pugu yɛi li’i, ɲgwa pɛ ɲa minthe pugu yɛi li’i nɛ gū nchriligi.”

⁴⁰ Pichɛi pa ɲgwa Farashi ɲa pugu ni mbara yɛi yu, nja’o nnu pei nɛ chhu gho ɲa, “Pigi pa nchriligi ɲkaa pigi?”

⁴¹ Jisho chhu ni pugu ɲa, “Pɛi kanj ni mbo pa nchriligi pa’a pɛi lo mbo pa ɲgusha’a ndo ndwe ɲa pɛi chhu ɲa, ‘Pigi yɛi li’i nɛ,’ pɛi kina mbo pa ɲgusha’a.”

10

Lu’o chrà nthe ɲkɛ’i minjii

¹ Jisho chhu ɲa, “Shishini, nchhu ni pɛi ɲa, ɲonj ɲa a nii monj ɲka’a minjii ki lo ntɔgo pi chonka’a nɛ, ɲku’o ntɔgo pi li’i nduonj nii nɛ, ɲonj gho ɲgina, mbini mbo ɲgina minwi. ² Ndo ti ɲonj ɲa a nii pi chonka’a nɛ, a ɲkɛ’i minjii gho. ³ Ɔnɔj lina ni chonka’a ghà chu’o chonka’a gho. Pa minjii ghà ɲja’o ɲggi yi, a gɛ pa phi minjii ni ligi yugu, ɲkɛ’i vugu ntaonj no gho mbhi. ⁴ Ɔnɔj ntaonj ni ɲguonj ji minjii mbhi ɲgɔi nu shhi pugu, pa minjii pigho younjɲi yi nthe ɲa pugu ji ɲggi yi. ⁵ Ti a mbo ɲgini, pa’a pugu lo njou njɲi yi, pugu tei vi tei nthe ɲa pugu lo ɲji’i ɲji ɲggi pa ghini.”

⁶ Jisho ni nchrà lu’o chrà yei ni pugu, ndo pa’a tho yugu lo nshie ni nnu ɲa a chhu nu nɛ.

Jisho pɔ pi ɲkienj ɲkɛ’i minjii

⁷ Nne Jisho pini nchhu ni pugu ɲa, “Shishini, a mmu mbo chonka’a pa minjii. ⁸ Ɔnɔj pa ɲgwa ɲa pugu ni ntho shhi a nɛ pɔ pi pa ɲgina pugu pa ɲgina minwi, ndo pa’a pa minjii lo ɲja’o vugu. ⁹ A mmu mbo chonda. Sheshenɔj ntɔgo mbinj mu nii a lūgu, ndo nii mbini ntaonj nu mfā’o ɲkienj trū ɲkru. ¹⁰ Ɔnɔj ghà ntho pi no yōo nu, njwi ndo mbiri. Mi ni ntho nne ɲa minthe pugu fā’o chombhi. Ndo ɲja mfā’o chombhi lolinaonj.

11 “A mmu mbo ñkien ñkē’i minjii shi’i. Ñkien ñkē’i minjii shi’i ghà mfe chombhi yi nthe minjii pi. 12 Non ye ña pi pe vi pe ki a lo mbo ñkē’i minjii ki minjii gho lo mbo pi ji ne gha ñjoi minjanien a tho nu, a mien pa minjii ntei ni vhi, minjanien gho wēin vugu ndo nshāan vugu. 13 A tei nthe ña a fā’a pi pe, pa’a ndo ñji’i mfā’o ndii ni pa minjii.

14 “A mmu mbo ñkien ñkē’i minjii shi’i, ñji pa minjii pan pugu ji a, 15 wu’o no ha’an Tāa ji a ñkaa yu mummu ji Tāa ne. Mfe chombhi a nthe pa minjii. 16 Mfā’o pichoi pa minjii ña pugu lo mbo mon yei ñka’a. Nshi ngu’o ntho ni pugu ñkaa pugu, pugu ya’o ñggi a. Nne pugu chiri mbo ta’a kwie, mfā’o ta’a ñkē’i vugu. 17 Yei nnu ña a chwie Tāa a khwā a ne, ña mfe chombhi a no khu nu, nne ña mimfe mbini no gho ñkamu’oñ. 18 A lo ñji’i ñkwe yichoi ñon ñkwe chombhi a mbho mu. Mfe pi khwatua a, mfā’o ghrí no fe nu ndo mbini mfā’o ghrí no pini nu nu’un ñkwe. A nnu ña Tāa fe gí ña ñchwie ne.”

19 Minduonduon ni ngū shina pa Juu nthe pa chrà pei. 20 Ntou yugu chhu ña, “A fā’o minjwēin, ndo mbaa paa, pœi ywere pi kho mbho yu?”

21 Pichoi chhu yugu ña, “Yei lo mbo ñkwan chrà ñon ña minjwēin tho fe ñgœ’i gho ne. Mimfe minjwēin chu’o ligi pa nchriligi?”

Mmu pigi Tāa a ta’a yi

22 Mon ndii gho, ji fe nu Nda Minnwi ni Minnwi ni ndōgo li’i Jerushalein. A ni mbo mon ndii laon. 23 Jisho ni ntho nyien nu mon Varinda Sholomu mon Nda Minnwi. 24 Nne pa Juu kiri yœi yu mbie vi ña, “O shi ntigi vigi mon mitiri pi fi’i yi ñein, o mbo Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon no ñkwe ne, o shwei vigi tho yigi shie.”

25 Jisho khwē ni pugu ña, “Mi ni ñkwo shwei vœi ndo pa’a pœi lo mbin. Pa fā’a ña mfā’a nu ni ligi Tāa ne kwe nte a ni yaon ña mi yie ne. 26 Ndo pa’a pœi lo mbin nthe ña pœi shi lo mbo ghrà minjii pan. 27 Pa minjii pan ghà ñja’o ñggi a, ñji vugu, pugu younjin a. 28 Mfe chombhi ki mme ni pugu, mba’a pugu le ma ñkhu. Ndo mba’a kan ta’a ñon fi’a vugu mfu’u lien mbho mu. 29 Tāa a ña a fe vugu vœi ne*, chaa vugu ghao, ti minthe pa’a sheshenon llo mfi’a vugu mfu’u lien mbho Tāa gho. 30 Mmu pigi Tāa a po pi ta’a yi.”

31 Pa ñgwa Juu liga pa ngù’o shhe ñkamu’oñ li’i tun vi no. 32 Jisho khwē ni pugu ña, “Ñkwo nōon ntou fā’a shi’i ni pœi llo mbho Tāa, ti pœi tā’a nu ntun a nthe pi yœi shina fā’a pei?”

33 Pa Juu pigho khwē gho ña, “Pigi lo ñji’i ntā’a nu ntun gho nthe pi fā’a shi’i, pigi tā’a nu ntun gho nthe pi nchi’eshœ. Nthe ña o wu’o mbo pi ñonmishua ntā’a nu ndōgo non yo mbo Minnwi.”

34 Jisho khwē ni pugu ña, “Pi lo nā’an mon ñwa’anli gí yœi ña, Minnwi chhu ña, ‘Pœi pa nnwi!’ 35 Ti a mēin vugu ña chrà Minnwi ni ntho mbho pugu ne ni pa nnwi, ndo pia ji ña mba’a pi pœi chrà ‘minnwi’, 36 pœi kie ñein nchhu ni ju ye ña Tāa chu’o vi no tho fā’a ntaon vi mon mbhi ne ña, ‘O fā’o nchi’eshœ’ nthe ña mi ni nchhu ña, ‘Mi Muun Minnwi’ ne. 37 A mbo ña ñdo ñji’i nchwie pi fā’a Tāa a, ki’i pœi pin a. 38 Ndo ñii nchwie pi fā’a yi, ñji’i nthe pi no ha’an pœi lo ñji’i mbin a ne, pœi pin ne fā’a pigho, nne ña pœi shi ñji, tho yœi lo nshie ña Tāa po mbin mu, mbo mbin Tāa.”

* 10:29 10:29 Pichoi pa Ñwa’anli Minnwi chhu pi ña Yaon ña Tāa a fe vœi ne.

³⁹ Pugu pini nu'uy ntā'a nu ngwēin vi ŋkamu'oy a ləre ntaoy mbho pugu. ⁴⁰ Jisho pini mbini njeŋ ŋkhī Jodaŋ, li'i ŋa Jouŋ ni mfūoy ntho ŋkwe ngwa ni ŋkhī ne, ŋkina fo. ⁴¹ Ntou ngwa tho njəi vi nchhu ŋa, "Jouŋ shini ndo ndoy sheshe li, ndo ŋguoy nnu ŋa Jouŋ ni nchhu nthe ŋoy vei ne nnu shini." ⁴² Ntou ngwa piŋ vi fo.

11

Lasharɔ khu

¹ Noy chəi ni ngēno nu ligi yi po Lasharɔ llo Betani, mbo la'ataoy Meri pugu ndiŋ vi Mata. ² Meri vei ni mbo ŋoy ye ŋa a ni nshā'o wru laminda mbiŋ Taatho, njiŋi kwò yi ni ŋgiitho yi ne, ŋa ndiŋ vi Lasharɔ ni ngēno nu. ³ Piŋge piŋho ŋa pugu ni mbo pa liŋ ne taoy ŋkani ni Jisho ŋa, "Taatho, ŋkieŋ taannu yo ŋa o khwā vi ŋga'a ne ghino nu."

⁴ Ndo Jisho ni ŋga nja'o, nchhu ŋa, "Ghino gho lo mbo yi gu. A po pi no fe nu ndigha'o ni Minnwi nne ŋa Muuy Minnwi tɔgo ŋkuoy gho mfā'o ndigha'o." ⁵ Jisho ni ŋkhwā Mata pugu Meri ndiŋ vi, ni Lasharɔ. ⁶ Nne, ni ŋga nja'o ŋa Lasharɔ ghino nu, mbini nda'a paa llé mbiŋi li'i ŋa a ki po ne.

⁷ Nne, nchhu ni pa ghaŋ younjij pi ŋa, "Pia pini ngəi Judia."

⁸ Pa ghaŋ younjij pi chhu gho ŋa, "Masha, a lo nji'i shiga no ha'an ŋgwa Juu ni ntā'a nu ntuj gho ni ngw'o ne, o kwo pini ngəi nu fo?"

⁹ Jisho khwē ŋa, "A lo mbo paanchro awa ŋa pi gha mfā'o li'e? Sheshenoy nyen moy li'e pa'a a lo nji'i ŋkoro, nthe ŋa a tho njəi li'e ŋkuoy mbhi yei. ¹⁰ Ndo ti sheshenoy nyen pi ni tu'u, a koro nthe ŋa a lo nji'i mfā'o li'e."

¹¹ Jisho ni ŋga nchhu nnu pei mī'en, nchhu ni pugu ŋa, "Lasharɔ taannu via gū lōgo, nshi ngəi ngū'u vi."

¹² Pa ghaŋ younjij pi chhu gho ŋa, "Taatho, A ngū moy lōgo, kaŋ noŋ yi shi ntogo." ¹³ Jisho ni ŋga nchhu nne, njiŋ yi po pi ŋa a kukhu, pugu pi'i yugu ŋa a po pi wu'o logo gha no fere nu.

¹⁴ Nne, Jisho shietho yugu ŋa, "Lasharɔ kwo khu! ¹⁵ Ndo, nthe vəi, mfā'o pwanju'o ŋa nshini ndo mbo fo, nne ŋa pəi shi mbiŋ. Ndo pia ghəi njəi vi."

¹⁶ Nne, Toma ŋa pi ni mēin vi ni kə'i ne chhu ni pe ghaŋ younjij ŋa pugu pugu ni njou njiŋ Jisho ka'a ne ŋa, "Pia ghəi ŋkaa pia, nne ŋa minthe pia pa Masha* khu ka'a."

A mmu mbo ngan ku'o moy gu

¹⁷ Jisho ni ŋga nchəin, njəi ŋa Lasharɔ kwo po moy fūŋ† no khwe llembhi. ¹⁸ A shini ndo nji'i nchəin khwe ŋkaŋ kwò no llo nu Betani ngəi Jerushalein. ¹⁹ Ntou pa ngwa Juu ni ngəi li'i kra Mata pugu Meri no mā'an nu njū'o yugu nthe gu ndiŋ vugu. ²⁰ Nne Mata gha nja'o ŋa Jisho tho nu, ntaoy ngəi njəi vi, ndo Meri kina nchəchho nda.

²¹ Mata chhu ni Jisho ŋa, "Taatho, o kaŋ ni mbo hein, ndiŋ vigi shi kaŋ ndo ŋkhu. ²² Ndo nji'i nthe pi ndwe, nji ŋa sheshe yaoy ŋa o shi mbie mbho Minnwi ne, Minnwi shi mfe ve."

²³ Jisho chhu gho ŋa, "Ndiŋ gho shi mbini ndollo mfā'o chombhi."

* 11:16 11:16 A po moy Chrə Gri Pi ŋa pia pugu. † 11:17 11:17 Pi ni fi'i pi ngw'o no fūŋ.

24 Mata chhu gho ña, “Nji ña a shi mbini ndollo mon ndii ña ñgwa le ñku’o mon ndugwi llé ne.”

25 Jisho chhu gho ña, “A mmu mbo ñgan ku’o mon gu ndo mbo chombhi.*Sheshenjon ña a pin ña ne, ñji’i nthé pi no ha’an a shi ñkhu ne, a shi mfā’o chombhi. 26 Ndo ti sheshenjon ña a yi maon ndo mbin ña ne, mba’a a yi’i ma ñkhu. O pin nnu yei?”

27 Mata gho chhu gho ña, “Oon, ma Taatho, mbin ña o Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon no ñkwe ne, mbo Muun Minnwi ña a ni mfā’o no tho nu mon mbhi ne.”

Jisho kōi

28 A ni ñga nchhu nnu yei, ñgōi mēin Meri ndin vi, nchhu gho ñjinjin ña, “Masha po hein ntho mēin gho.” 29 A gha ña’o, ñji’a ndo pi llo ñgōi ñjoi vi. 30 Jisho shini ndo naa nchēin mon la’a ya’a. A ni ñgu’o mbi’i li’i ha’an Mata ni mbara vi ne. 31 Ndi ña pa Juu pe ña pugu pugu ni mbo nda pugu ntho mā’an ñjū’o yi yoi Meri lollo ni ñji ntaon mbhi ne, pugu younjin yi, mbi’i yugu ña a tā’a ñgōi chofun ñkōi fo.

32 Meri ni ñga ntho no li’i ña Jisho ni mbo ne ñjoi vi, ñgū ni pun yi shhi yu, nchhu nu ña, “Taatho, o kan ni ñkwo po hein, ndin a shi kan ndo ñkhu!”

33 Jisho ni ñga ñjoi a kōi nu, mbini ñjoi pa Juu ña pugu pugu ni mbo ne kōi nu ñkaa pugu, nnu gho pigi vi, ñjū’o yi ghana vi ntou yi. 34 A pie ña, “Fún ña pēi nū’oj vi fo ne po pi hin?”

Pugu chhu gho ña, “Taatho, tho ñgōi ñjoi.”

35 Jisho ni ñkōi.

36 Nne pa ñgwa Juu chhu ña, “Pēi li fi’i ñkwan ha’an a khwā vi ñjoi!”

37 Ndo pichoi chhu yugu ña, “A kan ni mfe pa’a Ju ña a ni nchu’o ligi pa nchriligi ne lo nchwē ki a lo ñji’i ñkhu?”

Jisho ywin Lasharō

38 Nenne, nnu gho pin mbigi Jisho, a ghōi chofun gho. A ni mbo llū, pi nū’oj ñgū’o cho gho. 39 Jisho chhu ña, “Pēi pi’i ñgū’o gho.”

Mata, ndin ñkunghu gho, chhu ña, “Taatho, yiga yi shi ñga’a a kwo po khwe llé no ha’an pi twei vi ne.”

40 Jisho chhu gho ña, “Nshi ni ndo nchhu ve ña o mbin, kan o shi ñjoi ndigha’o Minnwi?”

41 Nne, pugu pi’i ñgū’o gho. Jisho kērē ligi yi tothi nchhu ña, “Tāa, ñtōo gho ña o ya’o a ne. 42 Nji ña o ghā ñgu’o ña’o a, ndo ñchhu yei nthé pi ñgwa pei ña pugu thi hein ne, nne ña pinthe pugu pin ña a taon gō ntaon a.”

43 A ni ñga nchhu pei nnu, mba’o ñgōu ni ñji ña, “Lasharō, taon mbhi hein!” 44 Non gho ña a ni ñkwo khu taon mbhi, pa mbho mi ni kwō mi po yi lin ni ndhwī fhu, ligi yi wu’o mbo yi lin ni ndhwī.

Jisho chhu ni pugu ña, “Pēi fēi vi mien vi a ghōi.”

Ntān no jwi nu Jisho

(Matio 26:1-5; Maaku 14:1-2; Luka 22:1-2)

45 Nthe yie gho, ntou pa Juu ña pugu ni ntho li’i kra Meri, ñjoi nnu ña Jisho chwē ne, pin Jisho. 46 Ndo pichoi ghōi ñjoi pa ñgwa Farashi nshwei

‡ 11:25 11:25 Ndo mbo chombhi lo ñji’i mbo mon pichoi pa Nya’anli Minnwi mon chrā Gri.

vugu ni nnu ɲa Jisho chwīe nē. ⁴⁷ Nne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ɲgwa Farashi kiri pa kún nchhu ɲa, "Pia shi nchwīe pi nein? Nthe ɲa ɲon vei tho nōon ntou pa li! ⁴⁸ Pia mien vi a ghāi nu shhi nenne, nguon ɲgwa pin vi, pa ɲgwa Roma tho nshā'a Nda Minnwi yia pugu pa la'ataon yia."

⁴⁹ Ndo ta'a ɲon vugu, ligi yi pō Kaifa, mbo taatho pa thishi ghan fe'ingien ɲga'o gho, chhu ni pugu ɲa, "Pēi lo nji kan ta'a nnu. ⁵⁰ Pēi lo nji ɲa, a pwa ni pēi ɲa ta'a ɲon khu nthe nguon ɲgwa nchaa ɲa nguon la'ataon shi'i."

⁵¹ A shini ndo nchhu yei nnu pi ni tho yi, ndo nō taatho pa thishi ghan fe'ingien ɲga'o gho, a ni nchhu nō nḡāi'i Minnwi ɲa Jisho shi ɲkhu nō tho pa ɲgwa la'ataon pa Juu, ⁵² ki lo ɲgu'ō mbo pi ɲgwa la'ataon pa Juu tē'i vugu, mbo nō kiri nu nguon pa puon Minnwi ɲa pugu sha mon ghaa mbhi nē pugu pō ta'a yi.

⁵³ Nne, jē yua gho, pa thishi pa ɲgwa Juu piri ɲkwan nō ha'an pugu shi ɲwi Jisho nē. ⁵⁴ Nthe yie gho, pa'a Jisho lo nu'un nyien li'i wo shina pa Juu. A lōlo fō ɲgōi mon krao la'ataon ye ɲa a para mon ɲkūnu nḡō nē, mon la'ataon Efreiḡ nda'a fō pugu pa ghan younjin pi.

⁵⁵ Ndii ji Ji Lli Nji'a pa Juu ni ɲkwo para nu, ntou ɲgwa ku'ō llo mon la'a ɲgōi Jerushalein nō chwīe nu ɲon yugu mbo yi taonḡaon nō ha'an nū'ōn chhu nē. ⁵⁶ Pugu ni nchho ntā'a Jisho, nchhu nu ni ɲon pugu nō ha'an pugu ni nthi Nda Minnwi nē ɲa, "Pēi pi'i ɲa? Pēi pi'i ɲa mba'a a yi'i ndo ntho li'i ji gho?" ⁵⁷ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ɲgwa Farashi ni ɲkwo fe'gi ɲa sheshenon nji li'i ɲa a pō nē, a chwīe pugu ji nne ɲa minthe pugu wēin vi.

12

Meri pōɔ Jisho ni wru laminda Betani (Matio 26:6-13; Maaku 14:3-9)

¹ A ni ɲga mbi'i ntigao llé ɲkaon llé ji Lli Nji'a maa ɲkā'o, Jisho tho Betani, mbo li'i ɲa Lasharō mbo ɲon ɲa Jisho ni mbi'i vi mon gu ni mbo nē. ² Pugu piri ji fō nō ligi Jisho. Mata ghēre ɲgrā maon pigho. Lasharō ni mbo ta'a ɲon ɲa pugu pa Jisho ni nchho ɲkuon taprei li'i ji maon pigho ka'a nē. ³ Meri lōgō nchīn laminda tininchuon ɲa pi chwīe ni yichēi ɲkwan yaon ɲa pi mēin ni nadi, mbōɔ kwo Jisho nō gho nḡigi ni ɲgiitho yi. Moon nda gho linaon ni mbwa lun laminda gho.

⁴ Ndo Judashi Ishikario, ta'a ɲan younjin yi, mbo ye ɲa a ni mbo nō fini nu vi nē chhu ɲa, ⁵ "A ni mbo kho pa'a pi lo mfini laminda yine mfe mbin gho ni ghan pou? Pi kan ni nthe pi fini ni fi'i mbin ɲa ɲon mfā'a nō trēi ɲkii llembhi pi pe vi nō gho nē?" ⁶ A ni nchhu yei pa'a ndo mbo pi ɲa a ni ɲkhwā lina nu ni ghan pou. A ni nchhu nthe pi ɲa a ni mbo ɲgina, ni ntho ntuo ju ntuo pīen mbin. Ni ntho ɲi'an mfu'u pichēi mon gho ɲgēre non yi nō gho.

⁷ Jisho chhu ɲa, "Mien vi tē'i vi, nji ɲa mimfe a nū'ōn laminda gho nō llembhi ɲa pi shi ntwei a nē. ⁸ A mbo pi ni pa ghan pou, pēi pugu shi ɲgu'ō mbo ka'a, ndo mba'a pēi wu'ō fā'o a nguon ndii."

Ntān nō jwi nu Lasharō

⁹ Ndii ɲa mme yú pa ɲgwa Juu ni ɲa'o ɲa Jisho pō fō nē, pugu tho pa'a ndo ɲgu'ō nthe pi ju, pugu tho nō yēi nu Lasharō, ɲa Jisho ni mbi'i vi mon gu nē. ¹⁰ Nne pa thishi ghan fe'ingien taan nō jwi nu Lasharō ɲkaa yu.

11 Nthe ña a ni mbo nthe pi Lasharó ña ntou pa Juu ni ndāa vugu ndo ñgēi nu ntho mbin Jisho.

Jisho nii Jerushalein no fūon

(Matio 21:1-11; Maaku 11:1-11; Luka 19:28-40)

12 Mbhi ni ñga ndan, mme yú ñgwa pe ña pugu ni mbo li'i ji gho ne ya'o ña Jisho tho nu Jerushalein. 13 Nne pugu lógo pa ghia tan ntaon ñgēi mbara vi no gho, mba'o ñgòu ni nji ña, "Ndigha'o po ni Minnwi! Minnwi fe mboro ni ju ña a tho no ligi Taatho ne!

Minnwi fe mboro ni fūon pa ñgwa Ishrae!"

14 Jisho yoi muun ñkwéin chéi ñku'ó nchochho ñkuon, wu'ó no ha'an pi nā'an ña,

15 "Ki'i fā'o pogo gu, ma la'ataon Shayaon.

Fūon yo po nein ñku'ó muun ñkwéin ntho nu."

16 Tho ghan younjin pi shini ndo mfūon nshie no nnu pei, ndo a gha mbo ndii ña Jisho nii mon ndigha'o yi ne, pugu kwij ña Nwa'anli Minnwi ni nchhu nnu pei nthe pi ju ndo pi kwo chwie mbin yu. 17 Yú ñgwa pe ña pugu pugu ni mbo ndii ña a ni mēin Lasharó a taon mon fún a ywin vi mon gu ne wu'ó ñgēi shhi ntho mbo pa minkwentie pi. 18 A ni nchwie li yei ña a ni nōon ne, yú ñgwa pigho ghēi mbara vi. 19 Nne pa ñgwa Farashi chhu ni non pugu ña, "Pēi yoi ña pēi lo ntho nshei yichēi yaon. Pēi pe'i ñjoi, ñguon mbhi ghēi ñjin yu."

Pichēi pa ñgwa Gri tā'a nu ñjoi Jisho

20 Pichēi pa ñgwa Gri ni mbo shina ñgwa pe ña pugu ni ñgēi Jerushalein no gha'o nu Minnwi li'i ji gho ne. 21 Pichēi ñgwa pigho tho mbara Fili ña a ni ndho Beshaida mon Galili ne, mbie vi ña, "Masha, pigi tā'a nu ñjoi Jisho." 22 Fili ghēi nchhu ni Andru, Andru gho pugu Fili ghēi nchhu ni Jisho.

23 Jisho khwē ni pugu ña, "Ndii kā'o ni Muun Ñonmishua no fā'o nu mme ndigha'o. 24 Shishini, nchhu ni pēi, mbia shie ge mien ki gū shhe ñkhu, a kina ta'a yi, ndo ti ä ñkhu, a khē ñku'ó njuñ ntou ntien. 25 Ñgwa pe ña pugu khwā chombhi yugu ne shi nshien chombhi yugu gho, ndo ti ñgwa pe ña pugu pina chombhi yugu mon mbhi yei ne, shi nu'oi chombhi yugu gho mfā'o chombhi ki ndugwi yi. 26 Sheshenon mfā'a mbho mu, a yi'i ña a yōu ñjin a, nne ña li'i ña mbō ne, muun fā'a a shi mbo fo ñkaa yu. Sheshenon mfā'a mbho mu, kan Tāa a shi ñga'o vi.

Jisho chrā nthe nnu gu yi

27 "Ndwe ñjū'ó a ghana a. Ti mi shi nchhu pi ña? Tāa, kwe a mon pii ndii yei? Ndo ntho ñkuon mbhi yei nthe pi tōgo nu mon ñgō'i yei. 28 Tāa gha'o ligi yo."

Ñggi taon po ña, "Ñkwo gha'o, ndo shi mbini ñga'o ñkamu'oi." 29 Yú ñgwa pe ña pugu ni nthi fo ñja'o ñggi gho ne chhu ña mbì wara. Pichēi chhu ña, "Ñgan ntaon Minnwi chrā gho."

30 Jisho khwē ña, "Ñggi yei tho nthe pi pēi, a lo ñji'i mbo nthe pi mmu. 31 Ndwe ndii ña pi shi nsha'a ñkuon mbhi yei ne. Ndwe pi shi mbi'i ñon ña a sha'a ñkuon mbhi yei ñkuon faan. 32 Ndo ni mmu, pi shi ñga ñkōrō a tothi lo ñkuon shhe, ñshūu ñguon ñgwa ntho no gho mbin mu." 33 A ni nchhu yei pi no nōon nu ñkwan gu ña a shi ñkhu ne.

³⁴ Nne yú ngwa pigho khwē gho ña, “Pigi ya’o moñ ñwa’anli gí ña Ju ña Minnwi Chu’o Ntaon ño Nkwe ne ma ñkina mbhi ki ndugwi yi. Ti o kie pi nein nchhu ña pi shi ñkērē Muun Nõnmishua ñkwin vi ñkuon wá’a? Yie Muun Nõnmishua po pi gǒ?”

³⁵ Jisho chhu ni pugu ña, “Lí’ē shi mbo shina pæi wu’o no kuo ndii mbigi. Pæi nyien ndii ña lí’ē po ne nne ña ki’i njinjin gha’a væi. Nthe ña ñon ña a nyien moñ njin ne lo nji’i njei lí’i ña a ghêi nu ne. ³⁶ No ha’an pæi fã’o lí’ē ne, pæi pin lí’ē gho, nji ña pæi shi mbo pa ngwa lí’ē.”

Pa ngwa Juu kina moñ ki pin

Jisho ni ñga nchrā pei nnu ti mī’ey, ndollo ñgêi ndere. ³⁷ Nji’i nthe no ha’an Jisho ni nõon ntou pa li shina pa Juu pigho ne, pugu shini ndo mbin vi. ³⁸ Yei ni mbo no chwē nu yaon ña njæli’i Minnwi mbo Ishaya ni nã’an ne lõgõ lí’i ña,

“Taatho, a pin gǒ mbin chrà yigi,

ndo ti Taatho nõon ghrí yi pi ni gǒ?”*

³⁹ Nthe yie gho, pugu kan ni nthe pa’a pugu lo mbin, nthe ña Ishaya pini nchhu ña,

⁴⁰ “Minnwi chri ligi yugu,

mfini njù’o yugu,

nne ña ki’i pugu yæi lí’i ni ligi yugu,

nji ni njù’o yugu ñkara,

ñchwē pugu po shi’i.”†

⁴¹ Ishaya ni nchhu pa nnu pei nthe ña a ni njei ndigha’o Jisho, nchrā pa nnu nthe vi. ⁴² Nji’i nthe nenne, ntou pa thishi ni mbin vi ndo pa’a ndo nchwē pi ji nthe ña pugu ni mbogõ nu ña pa ngwa Farashi shi fu’u vugu nda luon Minnwi. ⁴³ Nthe ña pugu khwā ndigha’o ña a llo mbho ñgwamishua nchaa ye ña a llo mbho Minnwi.

Jisho tho pi no kwe nu ngwa ñkuon mbhi

⁴⁴ Jisho chhu ni nji ña, “Sheshenon ña a pin ne lo ñgu’o mbin pi mmu. A pin pi ñon ña a taon a ne. ⁴⁵ Sheshenon ña a yæi a ne yæi ñon ña a taon a ne. ⁴⁶ Ntho moñ mbhi no lí’ē, nne ña mba’a sheshenon ña a pin a ne kina moñ njinjin. ⁴⁷ Sheshenon nja’o chrà a, ndo ki lo chwē, pa’a ñdo nsha’a vi, nthe ña ñshini ndo nji’i ntho pi no sha’a nu ngwa ñkuon mbhi. Nki tho pi no kwe nu yugu. ⁴⁸ Non ye ña a lãa a ki lo nji’i mbin chrà a ne fã’o yaon ña a shi nsha’a vi. Chrà ña ñchrā ne shi nsha’a vi moñ ndugwi llé. ⁴⁹ Nthe ña ñdo nji’i nchrā pi ni nyan nji. Ndo ti Tãa ña a taon a ne fe gí væi ni nnu ña ñshi nchrā ndo nchhu ne. ⁵⁰ Nji ña gí yi po pi chombhi ki mme, nne yaon ña ñchhu ne, a yaon ña Tãa chhu væi ne.”

13

Jisho shīgao kwò ghan younjin pi

¹ Nkaon llé ji Lli Nji’a maa ñkã’o, Jisho ni ñkwo ji ña ndii yi kã’o no llo nu ñkwo shhe hein ñgêi mbara Tãa. A ni ñkhwā pa ghan younjin pi ñkuon mbhi hein ndo ñkhwā vugu ti ñgêi nchêin no ndugwi yi.

² A ni ñga mbo ndii ji maon, devi kwo kãon njù’o Judashi Ishikario muun Shemu, ña a fini Jisho. ³ Jisho gha nji ña Tãa kwo fe ñguon ghrí gho

* 12:38 12:38 Ishaya 53:1. † 12:40 12:40 Ishaya 6:10.

ndo mbini nji na ju ndutho yi llo pi mbho Minnwi ngu'ó mbini pi mbho Minnwi gho, ⁴ ndollo tothi mon li'i ji maon nshrāo mme ndhwí yi nū'ón, ndōgo tawrei ndiñ la'ó ntu'u yu ⁵ nshā'ó nkhi mon pein shīgao yaon njē shīgao nu kwò ghan younjin pi njē yigi nu ni tawrei na a ni ndiñ lá'ó ntu'u yu ne.

⁶ A ni nga nchəin mbiñ Shemu Pita, a chhu na, "Taathó, ó tā'a nu nshīgao kwò ma?"

⁷ Jishó khwē gho na, "Tho yo lo naa nchu'ó nkuon nnu na nchwīe nu ne ya'a, ndo a shi nga nda'a, tho yo chu'ó."

⁸ Pita chhu gho na, "Mba'a ó ma nshīgao kwò ma!"

Jishó khwē gho na, "Mi mienj ki shīgao gho, pa'a pogo lo nu'uj mbo ni pra."

⁹ Shemu Pita chhu gho na, "Taathó, ki'i ngu'ó nshīgao pi kwò ma, shīgao pa mbho ma pugu pa tho a!"

¹⁰ Jishó chhu gho na, "Non na a kwo shīgao non ne lo mbie na a pini nu'uj nshīgao non nkien kwò mi nthe na a kwo po yi taontaon. Ndo pəi pi taontaon, ndo pa'a ndo mbo pi nguon yəi." ¹¹ Nthe na a ni nji non na a shi mfini vi ne, a ni nchwīe yie a chhu na, "A lo mbo nguon yəi mbo yi taontaon."

¹² A ni nga nkwo shīgao kwò yugu ti mbini mā'an mme ndhwí yi, nchóhho no li'i yi, nchhu ni pugu na, "Tho yəi chu'ó ni nnu na nchwīe ni pəi ne? ¹³ Pəi ghā mēin a ni 'Masha' pugu 'Taathó,' ndo nchhu shini nthe na mi yie. ¹⁴ Ndo ti á mbo mmu Taathó vəi mbini mbo masha vəi nshīgao kwò yəi, pəi nkaa pəi wu'ó mfā'ó no shīgao nu kwò non pəi. ¹⁵ Nkwo nōon li ni pəi, na pəi nkaa pəi chwīe wu'ó no ha'an nchwīe ni pəi ne. ¹⁶ Shishini, nshwei vəi, muun fā'a lo ngā'ó nchaa masha vi, ndo pa'a non na pi taon vi ne lo ngā'ó nchaa non na a taon vi ne. ¹⁷ Na pəi ji nnu pei ne, mboro shi mbo yəi no ha'an pəi nchwīe.

¹⁸ "Ndo nchrā nthe pi nguon yəi ghao, nji ngwa pe na nchu'ó vugu ne. Ndo nnu na Nwa'anli Minnwi chhu ne shi ndōgo li'i na, 'Non na pigi yu ji maon ka'a ne kara mā'an a ni nchhó.'

¹⁹ "Ntho nchhu yei nnu ni pəi ndwe nkaon a maa ndōgo li'i, nji na a shi nga ndōgo li'i, pəi pin na A mmu mbo Ju. ²⁰ Shishini, nshwei vəi, sheshenon na a pin non na ntaon ne pin a, sheshenon na a pin a ne pin non na a taon a ne."

Ta'a non vəi shi mfini a

(Matio 26:20-25; Maaku 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ Jishó ni nga nkwo chhu nnu yei ti mi'en, njú'ó yi ghana vi ntou yi, a chhu na, "Shishini, nchhu ni pəi na ta'a non vəi shi mfini a!"

²² Pa ghan younjin pi lii non pugu, ngrāo nu na a nthe a chhu pi gó.

²³ Yichəi ta'a ngan younjin yi na Jishó ni nkhwā vi ne ni nchho nkuon taprei yəi Jishó. ²⁴ Nne Shemu Pita nōon gho ni mbho na a pie Jishó na a chhu nthe pi gó. ²⁵ Nne, yie ta'a ngan younjin yi yi'ə non yi minjinjin mbiñ Jishó nchhu gho na, "Taathó, yie po pi gó?"

²⁶ Jishó khwē na, "A ye non na nshi mfe brei na nchrū mon kumbu ne gho." A gha nchru brei gho, mfe ni Judashi, mbo muun Shemu Ishikario.

²⁷ Judashi ni nga nkwe brei gho, Shata nii mbiñ yu*.

* **13:27** 13:27 Jishó shini ndo nchwīe pi fhó mbiñ yu, a ni ngu'ó nōon pi na a ji non na a shi mfini vi ne.

Jisho chhu ña, “Nnu ña o tã’a nu nchwīe ne, yi’a kòkòno nchwīe.” ²⁸ Kan ta’a ñon ña pugu pugu ni nchho ñkuon taprei ne shini ndo nji nnu ña a ni nchwīe a chhu gho nne ne. ²⁹ Pichai ni mbi’i ña, nthe ña Judashi ni ntuo p̄ien mbin̄ ne, Jisho ni nchhu nu gho pi ña, “Yuoñ pa maon ña a pie ña pia fã’o no nnu ji gho ne”, ki ña a fe yaon ni ghan pou. ³⁰ Nne, Judashi gha ñkwo kru brei gho, ñki’i ntaon̄taon mbhi. Tu’u ni ñkwo shini.

Jisho fe kina fhi

³¹ Judashi ni ñga ñkwo taon, Jisho chhu ña, “Ndīi kã’o ni Muun̄ Ñon̄mishua no n̄i nu mon̄ ndigha’o yi, Minnwi fã’o ndigha’o nthe vi. ³² Ndo Minnwi mfã’o ndigha’o yi nthe muun̄, kan̄ Minnwi ndutho yi shi ñga’o muun̄ ñkaa yu mon̄ ndutho ju Minnwi. Ndo a shi ñga’o vi wu’o ndwe.

³³ “Pa puon̄ mi puon̄ pan̄, a wu’o mbo pi no muun̄ kuo ndii ña pia shi mbo ka’a. P̄ei shi ntã’a a ndo no ha’an̄ mi ni nchhu ni thishi pa juu ne, a ha’an̄ mbini nchhu nu ni p̄ei ndwe, ña, ‘Li’i ha’an̄ ñgõi nu fo ne mba’a p̄ei tho fo.’ ³⁴ Mfe kina fhi ni p̄ei ña p̄ei khwã non̄ p̄ei. P̄ei khwã non̄ p̄ei wu’o no ha’an̄ ñkhwã v̄ei ne. ³⁵ Nguon̄ ñgwa shi nji ña p̄ei ghan̄ younj̄in̄ pan̄ no ha’an̄ p̄ei mfã’o khwã non̄ p̄ei.”

Jisho chhu ña Pita shi ndãa vi

(*Matio 26:31-35; Maaku 14:27-31; Luka 22:31-34*)

³⁶ Shemu Pita chhu gho ña, “Taatho, o gh̄ei pi hin̄?”

Jisho khw̄e gho ña, “Li’i ña ñgõi nu ne minthe pa’a o lo njõu njin̄ a ntho fo ndwe, ndo o shi njõu njin̄ a ntho fo ndii nduon̄.”

³⁷ Pita khw̄e ña, “Taatho, minthe pa’a ñdo njõu njin̄ yo p̄oḡo gh̄ei fo ka’a nthe kho? Nshi ñkhu nthe gho.”

³⁸ Jisho khw̄e gho ña, “O shi ñkhu nthe a nyan̄? Shishini, ñshwei gho, mba’a min̄k̄e’i yi’i ñkhw̄e shi’a ki o lo naa ndãa a ni tr̄ei ñge!”

14

A mmu mbo shendaon̄, mbo nnu shini, mbini mbo chombhi

¹ “Ki’i njũ’o ȳei ghana v̄ei, p̄ei pin̄ Minnwi, mbini mbin̄ a ñkaa mu. ² Ntoun̄ njien̄ nda po mon̄ nda Tãa a. A kan̄ mien̄ ki po nne, ñkan̄ ñkwo shwei v̄ei, nthe ña ñgõi li’i piri li’i ni p̄ei. ³ Nshi ñga ñkwo piri li’i ni p̄ei ne, ñtho ndõḡo v̄ei pia gh̄ei, nne ña li’i ña m̄bo ne, pia shi ñgu’o mbo fo ka’a. ⁴ P̄ei ji shendaon̄ li’i ña ñgõi nu ne.”

⁵ Toma chhu gho ña, “Taatho, pigi lo nji’i nji li’i ña o gh̄ei nu ne. Ti minthe pigi kie pi neiñ nji shendaon̄.”

⁶ Jisho chhu gho ña, “A mmu mbo shendaon̄, mbo nnu shini mbo chombhi. Yichai ñon̄ nthe pa’a a lo ñgõi nj̄ei Tãa ki lo ntõḡo pi mbho mu. ⁷ P̄ei ñkwo ji a, kan̄ p̄ei shi ñkwo ji Tãa a ñkaa yu. Llo ndwe ñgõi nu shhi, p̄ei ji vi ndo nj̄ei vi.”

⁸ Fili chhu gho ña, “Taatho, n̄on̄ Tãa gho ni pigi, a ñguon̄ nnu ña pigi tã’a nu ne.”

⁹ Jisho chhu gho ña, “Pia kwo po no fi’i ntaan̄ ndii ȳei, p̄ei wu’o mbi’i ki lo nji a, Fili? Non̄ ña a kwo ȳei a ne kwo ȳei Tãa. Ti minthe o kie pi neiñ nchhu ña, ‘N̄on̄ Tãa gho ni pigi?’ ¹⁰ O lo mbin̄ ña m̄bo mon̄ Tãa, Tãa po mon̄ non̄ mu? Pa chrã ña ñchrã nu ne, ñdo nji’i nchrã pi ni tho a, ndo Tãa ña a chho mon̄ non̄ mu ne tho nchwīe fã’a yi. ¹¹ Pin̄ a no ha’an̄ ñchhu nu

ɲa mbɔ mon Taa, Taa pɔ mon non mu ne, ndaa ne nne, ɔ pin nthe fa'a pe ɲa mfa'a nu ne.

¹² "Shishini, nshwei vɛi, sheshenon ɲa a pin a ne shi mfa'a fa'a ɲa mfa'a nu ne, ndo nshi mfa'a fa'a ɲa a cha yie gho ne, nthe ɲa ngɛi nu njɛi pi Taa. ¹³ Sheshe yaon ɲa ɔ shi mbie pi no ligi a ne, nshi nchwie nne ɲa Taa fa'o ndigha'o yi ntogo pi mbho muuɲ. ¹⁴ Pɛi mbie a* ni sheshe yaon no ligi a, kan nshi nchwie.

Jisho ka'a ɲa Taa shi mfe Jijwe yi

¹⁵ "Pɛi ɲkhwa a, kan pɛi shi nu'on pa kana pan. ¹⁶ Nne kan nshi mbie Taa a, a fe yichɛi ngan ghɛre ni pɛi, pɛi pugu chho ki ndugwi yi, ¹⁷ mbo Jijwe nnu shini na mba'a ngwa ɲkuon mbhi pin yi, nthe ɲa pugu shi lo njɛi ki nji vi, ndo pɛi ji vi nthe ɲa pɛi pugu chho ka'a ndo shi mbo mon chombhi yɛi. ¹⁸ Mba'a nji'i mien vɛi no puon minthi, nshi mbini ntho njɛi vɛi. ¹⁹ Ndo no muuɲ kuo ndii, mba'a ngwa ɲkuon mbhi yɛi nu'uɲ njɛi a, ndo pɛi shi njɛi a. Nthe ɲa mi yi maon ne, pɛi ɲkaa pɛi shi mbo yi maon. ²⁰ A shi ɲga mbo llɛ gho, pɛi ji ɲa mbo mon Taa, pɛi pɔ mbin mu, mummu pɔ mbin pɛi. ²¹ Non ye ɲa a pin pa kana pan ndo nu'on ne, a ju mbo non ɲa a khwa a ne. Ndo ti ju ɲa a khwa a ne, Taa a shi ɲkhwa vi ɲkaa yu, mummu khwa vi nonon non a gho."

²² Judashi (ki lo mbo pi Judashi Ishikario) chhu gho ɲa, "Taatho, a pɔ pi nein ɲa ɔ shi nonon non yo ni pigi, ki lo nonon ni ngwa ɲkuon mbhi?"

²³ Jisho khwɛ gho ɲa, "Sheshenon ɲkhwa a, kan a shi nja'o ncho a, Taa a khwa vi, pigi tho njɛi vi, nchho pigi pugu. ²⁴ Sheshenon ɲa a lo nji'i ɲkhwa a ne shi'a nu'on chrɔ a. Ndo chrɔ ɲa pɛi ya'o nchrɔ nu ne lo mbo pi nyan. A yi Taa ɲa a taon a ne.

²⁵ "Nki nchrɔ nnu pei ni pɛi ndii ɲa pia wu'o mbo ka'a ne. ²⁶ Ndo ngan ghɛre, mbo Jijwe Minnwi, ɲa Taa shi ntaon no ligi a ne, shi nje'i vɛi ni nguon yaon ghao ndo mbini nu'uɲ ɲkwɛn vɛi ni nguon yaon ɲa nchhu ne. ²⁷ Mien ghighri ni pɛi; mfe ghighri a ni pɛi. Ndo nji'i mfe ni pɛi pi ɲkwan ha'an ɲkuon mbhi fe ne. Ki'i nj'u'o yɛi ghana vɛi, ndo ki'i pɛi fa'o pogo gu.

²⁸ "Pɛi ni nja'o a no ha'an ɲki chhu ni pɛi ɲa ntho ngɛi ghɛi ndo mbini ntho njɛi vɛi ne. Pɛi kan ni nja ntho ɲkhwa a, pɛi fa'o pwanju'o nthe ɲa ngɛi njɛi pi Taa, nthe ɲa Taa lo mbini ngɛ'o ncha a. ²⁹ Ndo ndwe ɲkwo shwei vɛi ɲkaon a maa ndogo li'i, nne ɲa ndii ɲa a lɔgo li'i ne, a nthe pɛi pin. ³⁰ Mba'a nu'uɲ nchrɔ ntou yi pia, nthe ɲa ngan sha'a ɲkuon mbhi yɛi tho nu. A lo nji'i mfa'o ghrɛ mbin mu. ³¹ Ndo ɲga nchwie pi no ha'an Taa a fe gi vɛi ɲa nchwie ne, nne ɲa ngwa ɲkuon mbhi ji ɲa ɲkhwa Taa.

"Pɛi lollo, pia ghɛi.

15

Jisho ɲkien ndaa grape

¹ "A mmu mbo ɲkien ndaa grape*, Taa a pɔ ngan nyɛn. ² Sheshe figa mbho ma ɲa a lo nji'i njuɲ ne a ya'a mi'an. Ti sheshe mbho ɲa a yuɲ ntiɛn ne, a fee ɲa a pini njuɲ shi'i. ³ Ndo pɛi kwo pɔ yi taonon nthe chrɔ ɲa

* **14:14** 14:14 A lo nji'i mbo mon pichɛi ndunu Nwa'anli Minnwi mon chrɔ Gri lleshhi. * **15:1** 15:1 Grape yichɛi ɲkwan ntiɛn thi ɲa a ghɛ njun pi ɲkuon ndi'i. A ni njiɛn Ishrae ɲga'a.

mi ni nchrā ni p̄ei n̄e. ⁴ P̄ei kina m̄biṅ mu, ṅkina m̄biṅ p̄ei. Minthe pa'a figa ndāa grape l̄o n̄juṅ nt̄ien ni noṅ yi ki l̄o ṅgu'ō ṅkina pi ṅkuoṅ ndāa grape gh̄o. Wu'ō n̄o ha'an̄ mba'a p̄ei ṅkaa p̄ei yuṅ nt̄ien kan̄ a neiṅ p̄ei kina m̄biṅ mu.

⁵ "A mmu m̄bo ndāa grape, p̄ei p̄o pa figa m̄bh̄o ma. Sheshen̄oṅ ṅa a kina m̄biṅ mu, ṅkina m̄biṅ yu n̄e, a ju ṅa a shi n̄juṅ ntou nt̄ien. Nthe ṅa m̄i ṅkien, pa'a p̄ei l̄o nchwiē sheshe nnu. ⁶ Sheshen̄oṅ mien̄ ki kina m̄biṅ mu, pi m̄'an̄ vi n̄o figa m̄bh̄o, a yaon̄, pi kiri pa m̄bh̄o mi pigh̄o mā'an̄ moṅ m̄oṅoṅ pugu kii. ⁷ P̄ei ṅkina m̄biṅ mu, chr̄a a kina m̄biṅ p̄ei, p̄ei pie sheshe yaon̄ ṅa p̄ei tā'a nu n̄e, kan̄ pi shi nchwiē mfe ni p̄ei. ⁸ Nt̄ogo pi ṅkuoṅ yei nnu Tāa a gh̄a mfā'ō ndigha'ō yi, ṅa p̄ei yuṅ ntou nt̄ien, nne n̄oon̄ ṅa p̄ei ghan̄ younj̄in̄ paṅ.

⁹ "N̄o ha'an̄ Tāa khwā a n̄e, a ha'an̄ ṅkhwā v̄ei n̄e. P̄ei kina moṅ khwā a. ¹⁰ P̄ei nū'ōṅ pa kina paṅ, kan̄ p̄ei shi ṅkina moṅ khwā a, wu'ō n̄o ha'an̄ mummu nū'ōṅ kina Tāa a nne ṅkina moṅ khwā yi n̄e. ¹¹ ṅki chr̄a nnu p̄ei ni p̄ei nne ṅa pwanju'ō a p̄o m̄biṅ p̄ei, pwanju'ō ȳei linaoṅ. ¹² Yei kina a, ṅa p̄ei ṅkhwā noṅ p̄ei n̄o ha'an̄ ṅkhwā v̄ei n̄e. ¹³ Yich̄ei mme khwā l̄o m̄bo nt̄ogo yei, ṅa ṅoṅ fe ch̄ombhi yi nthe taannu pi. ¹⁴ P̄ei pa taannu paṅ, n̄o ha'an̄ p̄ei nū'ōṅ kina a. ¹⁵ N̄do nu'uȳ m̄eiṅ v̄ei pi ni puoṅ fā'a paṅ, nthe ṅa muuṅ fā'a shi'a n̄ji yaon̄ ṅa Taath̄o vi chwiē nu n̄e. N̄do m̄eiṅ v̄ei pi ni taannu paṅ nthe ṅa ṅguoṅ nnu ṅa ṅja'ō m̄bh̄o Tāa n̄e, n̄chwiē p̄ei ji. ¹⁶ P̄ei shi ki l̄o nchu'ō a, a ni nchu'ō mmu nchu'ō v̄ei, nū'ōṅ v̄ei ṅa p̄ei gh̄ei n̄juṅ nt̄ien, nt̄ien̄ ȳei kina, nne ṅa sheshe yaon̄ ṅa p̄ei shi mbie Tāa n̄o gh̄o ni ligi a n̄e, a nthe a f̄e ni p̄ei. ¹⁷ Mfe kina p̄ei ni p̄ei, nne ṅa p̄ei khwā noṅ p̄ei.

Kipina pa ṅgwa ṅkuoṅ mbhi

¹⁸ "Pa ṅgwa ṅkuoṅ mbhi mb̄ina v̄ei, p̄ei ji ṅa pugu kwo f̄uoṅ mb̄ina a ṅkaon̄ maa mb̄ina v̄ei. ¹⁹ P̄ei kan̄ ni m̄bo pi yi ṅgwa ṅkuoṅ mbhi, ṅgwa ṅkuoṅ mbhi kan̄ ṅkhwā v̄ei n̄o yugu. N̄do nthe ṅa p̄ei l̄o n̄ji'ī m̄bo yi ṅgwa ṅkuoṅ mbhi, n̄do a chu'ō mmu nchu'ō v̄ei ṅa p̄ei taon̄ shina ṅgwa ṅkuoṅ mbhi n̄e, a chwiē yie gh̄o ṅgwa ṅkuoṅ mbhi p̄ina v̄ei. ²⁰ P̄ei kw̄in̄ chr̄a ṅa mi ni nchr̄a ni p̄ei n̄e, 'Muuṅ fā'a shi'a nchaa Taath̄o vi.' Pugu mfe ṅḡe'ī v̄ei, kan̄ pugu shi mfe ṅḡe'ī ni p̄ei ṅkaa p̄ei. Pugu kan̄ ni nū'ōṅ chr̄a a, kan̄ pugu shi nū'ōṅ ȳei ṅkaa p̄ei. ²¹ N̄do pugu shi nchwiē ṅguoṅ nnu p̄ei gh̄ao m̄biṅ p̄ei nthe ligi a, nthe ṅa pugu l̄o n̄ji'ī n̄ji ṅoṅ ṅa a taon̄ a n̄e. ²² ṅka ni mien̄ ki l̄o nth̄o nchr̄a ni pugu, pi shi kan̄ n̄do ṅgw̄eiṅ vugu n̄o pa ghan̄ phi. N̄do ndwe pugu l̄o nu'uȳ mfā'ō la n̄o mā'an̄ nu nthe phi yugu. ²³ Sheshen̄oṅ ṅa a p̄ina a n̄e, p̄ina Tāa a ṅkaa yu. ²⁴ ṅka ni mien̄ ki chwiē pa nnu shina pugu ṅa yich̄ei ṅoṅ l̄o naa nchwiē n̄e, pi shi kan̄ ṅgw̄eiṅ vugu n̄o pa ghan̄ phi. N̄do ndwe pugu ȳei n̄do mb̄ina vigi Tāa a. ²⁵ N̄do chr̄a yei ṅa pi nā'an̄ moṅ ḡi yugu ṅa, 'Pugu p̄ina a ki la'ō yi', shi ṅgu'ō nd̄ogo li'ī.

²⁶ "N̄do nd̄ii ṅa ṅgan̄ gh̄ere, m̄bo Jijwe nnu shini ṅa ṅshi ntaon̄ l̄o m̄bh̄o Tāa shi nth̄o n̄e, kan̄ a shi ṅkwe nt̄ie a. ²⁷ P̄ei ṅkaa p̄ei shi ṅkwe nt̄ie a nthe ṅa pia p̄o ka'a l̄o n̄o ṅj̄e yi.

16

¹ "ṅkwo chhu ṅguoṅ nnu p̄ei ni p̄ei n̄o chwiē nu ki'ī p̄ei ḡū moṅ piṅ. ² Pi shi mfu'ū v̄ei moṅ pa nda luoṅ Minnwi. Shishini, nd̄ii chh̄o nth̄o nu

na ngwa na pugu shi njwi v̄ei ne shi mb̄i' i na pugu f̄a' a pi mbho Minnwi. ³ Pugu shi nchw̄ie pa nnu pei nthe na pugu lo nji T̄aa, ki nji a. ⁴ Ndo nchhu nnu pei ni p̄ei nne na ndii yugu gha nk̄a' o, minthe p̄ei kw̄inj na mi ni nkwo shwei v̄ei.

F̄a' a Jijwe Minnwi

"Nshini ndo nchhu nnu pei ni p̄ei no nj̄e yi, nthe na pia ni mbo ka' a. ⁵ Ndo ndwe ntho nḡoi nu nj̄ei n̄on̄ na a ni ntaon̄ a ne, ndo pa' a kan̄ ta' a n̄on̄ v̄ei lo mbie a na, 'O gh̄oi pi hin̄?' ⁶ Ndo p̄ei f̄a' o yu' o nj̄u' o nthe na n̄chhu nnu pei ni p̄ei ne. ⁷ Mbapa nenne, n̄shwei v̄ei ni nnu shini. A p̄o pi sh̄ei ni p̄ei na nḡoi. Nthe na m̄i mien̄ ki gh̄oi, pa' a ngan̄ gh̄ere lo ntho nj̄ei v̄ei. Ndo m̄i nḡoi, kan̄ n̄shi ntaon̄ vi ni p̄ei. ⁸ A shi nga ntho, kan̄ a shi nshr̄a ngwa nk̄uon̄ mbhi paa nthe phi yugu, pugu pa nnu nd̄indi pugu pa nnu sh̄a' a. ⁹ A shi nshr̄a vugu paa no nnu phi, nthe na pugu lo nji' i mbin̄j a, ¹⁰ no nnu nd̄indi nthe na ntho nḡoi nu nj̄ei T̄aa, ndo mba' a p̄ei nu' uñ nj̄ei a nkamu' oñ ndwe, ¹¹ no nnu sh̄a' a, nthe na pi sha' a ngan̄ sha' a mbhi yei.

¹² "Ngu' o mbini mf̄a' o ntu nnu no chhu nu ni p̄ei, ndo a chaa ghr̄i ȳei no ya' o nu ndwe. ¹³ Ndo ndii na Jijwe nnu shini tho ne, a shi n̄on̄ nḡuon̄ nnu shini ghao ni p̄ei, nthe na mba' a a yi' i nchr̄a pi ni tho yi, sheshe nnu na a ya' o ne a shi nchhu, ndo shwei v̄ei ni pa nnu na a shi ntho ne. ¹⁴ A shi nga' o a nthe na a shi nd̄oḡo pa yaon̄ na a nyan̄ ne nshwei v̄ei. ¹⁵ Nḡuon̄ yaon̄ na T̄aa f̄a' o ne p̄o pi nyan̄. Nthe yie gh̄o, n̄chhu na a shi nd̄oḡo pa yaon̄ na a nyan̄ ne nchhu ni p̄ei.

P̄ei nj̄u' o ȳei shi nkara mbo pwanju' o

¹⁶ "No muun̄ kuo ndii, mba' a p̄ei nu' uñ nj̄ei a, a gha nu' uñ ndara muun̄ kuo ndii nkamu' oñ p̄ei pini nj̄ei a."

¹⁷ Nenne pich̄ei pa ghan̄j̄ younj̄inj̄ pi chhu ni n̄on̄ pugu na, "A chhu ni na ni pia, 'No muun̄ kuo ndii mba' a p̄ei nu' uñ nj̄ei a, a gha nu' uñ ndara muun̄ kuo ndii nkamu' oñ p̄ei pini nj̄ei a,' ndo mbini nchhu na, 'Nthe na nḡoi nu nj̄ei pi T̄aa'?" ¹⁸ Nne, pugu chhu nu na, "A gha nchhu na, 'No muun̄ kuo ndii,' nj̄inj̄ yi p̄o pi na? Pigi lo nji nnu na a chhu nu ne."

¹⁹ Jisho ni nji na pugu t̄a' a nu mbie vi, nne a chhu ni pugu na, "Yei nnu na p̄ei pie n̄on̄ p̄ei no gh̄o ne mbo nj̄inj̄ nnu na n̄chhu na, 'No muun̄ kuo ndii mba' a p̄ei nu' uñ nj̄ei a, a gha nu' uñ ndara muun̄ kuo ndii nkamu' oñ p̄ei pini nj̄ei a?' ²⁰ Shishini, n̄chhu ni p̄ei na, p̄ei shi nk̄oi ndo njwei ndo nk̄uon̄ mbhi f̄a' o pwanju' o. P̄ei shi mf̄a' o yu' o nj̄u' o, ndo yu' o nj̄u' o ȳei kara mbo pwanju' o. ²¹ Mingwe gh̄a nga mbhi nu, mf̄a' o yu' o nj̄u' o nthe na ndii yi k̄a' o, ndo ti ndii na a kwo phi muun̄ gh̄o ne, a li' e yu' o gh̄o nthe pwanju' o na pi phi n̄on̄mishua nk̄uon̄ mbhi. ²² Nthe yie gh̄o, p̄ei f̄a' o yu' o nj̄u' o ndwe ndo n̄shi mbini nj̄ei v̄ei p̄ei f̄a' o pwanju' o, ndo mba' a sheshen̄on̄ pini mfu' uñ pwanju' o ȳei gh̄o mbin̄j p̄ei. ²³ Mon̄ ll̄e gh̄o, mba' a p̄ei nu' uñ mbie sheshe yaon̄ mbho mu, shishini, n̄shwei v̄ei, sheshe yaon̄ na p̄ei pie mbho T̄aa no ligi a ne, a shi mfe ni p̄ei. ²⁴ Ndo ti nch̄ein̄ ndwe, p̄ei shi lo mbie sheshe yaon̄ ya' a no ligi a. P̄ei pie kan̄ p̄ei shi mf̄a' o nne na pwanju' o ȳei linaon̄.

Jisho kwo gha' a mbhi

²⁵ "Nki kwo chhu nnu pei ni p̄ei pi mon̄ chr̄a lu' o, ndii chho tho nu na mba' a nu' uñ nchr̄a ni p̄ei pi mon̄ chr̄a lu' o, ndo shi nchr̄a chr̄a shieshie

nthe Tăa. ²⁶ Monj llé gho, pœi shi mbie pa nnu no ligi a, ndo ndo nji'i nchhu ni pœi na nshi mbie mbho Tăa nthe vœi, ²⁷ Nthe na ndutho Tăa nkaa yu khwā vœi nthe na pœi khwā a, ndo ni mbinj na ndho mbho Minnwi* . ²⁸ Mi ni ndho pi mbho Tăa ntho nkuonj mbhi, ndwe ndho nu mienj nkuonj mbhi mbini nu njœi Tăa."

²⁹ Pa ghanj younjij pi chhu gho na, "Yo! Ndwe o ya nchrā a shie nu ki lo mbo pi chrā lu'ô! ³⁰ Ndwe, pigi ji na o ji nguonj nnu ghao, pa'a ndo nu'uy nchœi nu na njonj pie gho ni pie, a chwie yie gho pigi pinj na o llo mbho Minnwi."

³¹ Jisho khwē na, "Pœi pinj ndwe? ³² Pœi lii njœi, ndii chho ntho nu, ndo nkwo tho na pi shi nshāan vœi, sheshenjon ghœi la'a yu mienj a tœi a. Ndo ndo mbo pi tœi a, nthe na Tăa po pigi yu ka'a.

³³ "Nchhu nnu pei ni pœi nne na pœi shi mfā'o ghighri ntogo pi nkuonj po nu ta'a yi pia ka'a. Monj mbhi yei, pi shi mfe wuwuru ngœ'i ni pœi. Ndo pœi fā'o mā'anj ghrī, nthe na nkwo gha'a nkuonj mbhi yei."

17

Jisho luonj Minnwi ni ghanj pinj

¹ Jisho ni nga nkwo chrā pa nnu pei, mbi'i ligi yi ndii po nchhu na, "Tăa, ndii gho kâ'o, gha'o muunj gho nne na muunj gha'o gho, ² na o fe ghrī gho mbinj nguonj ngwa ne, na a fe chombhi ki mme ni nguonj ngwa na o fe gho ne. ³ Ndo yei po chombhi ki mme, na pugu ji gho mbo fieng ta'a Minnwi shini, ndo mbini nji Jisho Krishto na o taonj ne. ⁴ Mi ni mfe ndigha'o ve nkuonj shhe heinj ndii na mi ni nkwo mī'ej fā'a na o ni mfe vœi na mfā'a ne. ⁵ Ndo ndwe, ma Tăa, gha'o a shhi gho ni nkwanj ndigha'o na mi ni mfā'o pogo nkaonj mbhi maa mbo ne.

Jisho luonj Minnwi mfe ni ghanj younjij pi

⁶ "Mi ni nchwie ngwa pe na o ni mfe vœi monj mbhi ne ji gho. Pugu ni mbo jo, o fe vugu vœi, pugu nu'ônj chrā yo. ⁷ Ndwe, pugu ji na nguonj yaonj na o ni mfe vœi ne llo pi mbho gho. ⁸ Mi ni mā'anj nkāni ye na o ni mfe vœi ne ni pugu, pugu pinj nkāni gho, ndo nji shishini na ndho pi mbho gho ndo mbinj na a taonj gô ntaonj a.

⁹ "Ntho nduonj mfe nu ni pugu, ndo nji'i nduonj pi ni nkuonj mbhi, nduonj pi ni ngwa pe na o ni mfe vugu vœi ne, nthe na pugu jo. ¹⁰ Nguonj yaonj na mfā'o ne jo, nguonj yaonj na o fā'o ne po nyanj, pi yœi ndigha'o a ntogo pi mbinj pugu. ¹¹ Ndo ndwe, ntho mbini nu njœi gho, ndo nu'uy mbi'i nkuonj mbhi, a pugu nkuonj mbhi. Tăa na a po taonjtaonj ne, nu'ônj vugu ki kâ'a lo nkœe vugu ni ghrī ligi yo na o fe vœi ne, nne na pugu po ta'a yi wu'ô no ha'anj pogo ta'a yi ne. ¹² No ha'anj pigi pugu ni mbo ne, mi ni ndina ni pugu ntogo pi nkuonj ghrī ligi yo na o fe vœi ne. Nkœ'i vugu ti pa'a kanj ta'a njonj vugu lo mbhe, nkienj ye njonj na a ni njī'i na a phe ne, nne na nnu na Nwa'anji Minnwi ni nkwo chhu ne lôgo li'i.

¹³ "Ndo ndwe, ntho mbini nu njœi gho, nchhu nnu pei nkuonj mbhi nne na pugu fā'o pwanju'ô a njū'ô pugu ti a linaonj. ¹⁴ Nkwo mā'anj nkāni yo ni pugu, nkuonj mbhi pina vugu nthe na pugu lo mbo yi nkuonj mbhi wu'ô no ha'anj mummu lo mbo yi nkuonj mbhi ne. ¹⁵ Ndo nji'i nchhu pi na o fu'u

* 16:27 16:27 Pichœi pa Nwa'anji Minnwi ndunu monj chrā Gri chhu na Tăa heinj no li'i Minnwi.

vugu mon mbhi, ñchhu pi ña ɔ kē'i vugu mbho ñon mbimbhi. ¹⁶ Pugu lo ñji i mbo yi ñkuon mbhi yei wu'ɔ no ha'anj mummu lo ñji i mbo yi mbhi yei ne. ¹⁷ Chu'ɔ vugu nū'ɔn no fà'a yɔ ntɔgo pi ñkuon nnu shini yɔ, chrà yɔ nnu shini. ¹⁸ No ha'anj ɔ ni ntaon a mon mbhi ne, a wu'ɔ ha'anj mummu taon vugu mon mbhi ne. ¹⁹ Nchu'ɔ non a nū'ɔn no fà'a yɔ nthe pi pugu, nne ña pinthe pi chu'ɔ vugu ñkaa pugu nū'ɔn no fà'a yɔ ntɔgo pi ñkuon nnu shini.

Jisho luon Minnwi mfe ni ñguon ghan pin ghaɔ

²⁰ "Ndo ñgu'ɔ nduon pi ni pei tɔ'i vugu, mbini nu'ur nduon ni pe ña pugu shi mbin ntɔgo ñkuon chrà yugu ne, ²¹ nne ña ñguon yugu shi nchiri mbo ta'a yi, wu'ɔ no ha'anj gò Taa pɔ mbin mu, mmu nduthɔ a pɔ mbin gho ne, nne ña pugu pɔ mbin pɔgo, nne ña minthe ñkuon mbhi pin ña a taon gò ntaon a.

²² "Ndigha'ɔ ña ɔ fe vɛi ne mfe ni pugu, nne ña pugu pɔ ta'a yi wu'ɔ no ha'anj pɔgo ta'a yi ne, ²³ Mbo mbin pugu ɔ pɔ mbin mu, nne ña pugu ya mbo ta'a yi shi'i, nne ña ñkuon mbhi ji ña ɔ taon a ndo ñkhwā vugu wu'ɔ no ha'anj ɔ khwā a ne. ²⁴ Taa, ñkhwā ña pugu ñkaa pugu ña ɔ fe vɛi ne nshi mbo pigi pugu ka'a li'i ña mbo ne, no yei nu ndigha'ɔ a ña ɔ fe vɛi nthe ña ɔ khwā a ñkaon pi maa nchwie mbhi ne.

²⁵ "Yo Taa ndindi, ñji i nthe pi no ha'anj ñkuon mbhi lo ñji i ñji gho ne, ñji gho, pa ghan younjin pei ji ña a taon gò ntaon a. ²⁶ Mi ni nchwie pugu ji gho, ndo shi ñgu'ɔ ngɛi shhi nchwie nu, nne ña khwā ña ɔ khwā a no gho ne, pugu shi mfā'ɔ, mummu ñkaa mu pɔ mbin pugu."

18

Pi mfini Jisho, pi wēin vi

(Matio 26:47-56; Maaku 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Jisho ni ñga ñkwo mī'ɛn luon yei, ntaon pugu pa ghan younjin pi ngɛi nshā'a Piprɛi Kidron. Nyien chɛi ni mbo fɔ, Jisho pugu pa ghan younjin pi nii fɔ. ² Judashi, ña a ni mfini Jisho ne, ni ñji li'i gho nthe ña Jisho ni ñji mbaon nu fɔ pugu pa ghan younjin pi. ³ Nne Judashi lɔgo kwie pa shooge Roma, ni pa ghan kē'i Nda Minnwi ña pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ñgwa Farashi ni ntaon ne, pugu pugu ghɛi mon nyien gho. Pugu ni ntuo truka, pugu pa ñki'a pugu pa maon nchhɔ.

⁴ Jisho gha ñkwo ji ñguon nnu ña a shi ndɔgo li'i mbin yu ne, ntaon ntho shhi nchhu ni pugu ña, "Pɛi tā'a pi gɔ?"

⁵ Pugu khwē ña, "Jisho llo Nashare."

Jisho chhu ni pugu ña, "A mmu mbo ju." Judashi, ña a ni mfini vi ne, ni nthi fɔ pugu pugu. ⁶ Ndii ña Jisho ni nchhu ni pugu ña, "A mmu mbo ju ne," pugu pini ñjiñjin ngū shhe. ⁷ Nne Jisho pini mbie vugu ña, "Pɛi tā'a pi gɔ?"

Pugu chhu ña, "Jisho llo Nashare."

⁸ Jisho khwē ña, "Mi ni ñkwo chhu ña a mmu mbo ju. Nne ti pɛi ntā'a a, pɛi mien ñgwa pei ghɛi." ⁹ Yei nnu ni mbo no chwie nu nnu ña a ni ñkwo chhu ne lɔgo li'i: "Shina ñguon ñgwa pe ña ɔ ni mfe vɛi ne, ñshi lo mbhe kan ta'a yi fɔ."

¹⁰ Nne Shemu Pita, ña a ni mfā'ɔ kafa ne, shua nche tɔnɔ muun fā'a taathɔ pa thishi ghan fe'ingien, tɔnɔ muun fā'a gho ya'a. (Ligi muun fā'a

gho ni mbo Maakushi.) ¹¹ Nne Jisho chhu ni Pita na, “Ni’in kafa yo mon mba’a yi. O pi’i na mba’a nji’i nnu ndua ngø’i ye na Taa fe vøi ne?”

Jisho shhi Anan pugu Kaifa

¹² Nne kwie pa shooge pigho pugu pa thishi pugu ni pa ghan kē’i Nda Minnwi pa ngwa Juu wēin Jisho nkrao vi, ¹³ fion ndōgo vi ngøi no njøi Anan, nthe na a ni mbo taa ngwe Kaifa na a ni mbo taatho pa thishi ghan fe’ingien nga’o gho ne. ¹⁴ A ni mbo Kaifa na a ni ntigi pa ngwa Juu na, “A pwa na ta’a non khu no ligi nguon ngwa.”

Pita lāa Jisho

(Matio 26:69-70; Maaku 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Shemu Pita pugu yichøi ngan younjin Jisho ghøi njin Jisho. Nthe na taatho pa thishi ghan fe’ingien ni nja nji yie ta’a ngan younjin Jisho shi’i ne, a ni mon yina Taatho pa thishi ghan fe’ingien. ¹⁶ Ndo Pita thi pi chonda mbhi. Nne ye ngan younjin Jisho na taatho pa thishi ghan fe’ingien ni nji vi ne taon mbhi nchrā pugu ye muun mingwe na a ni mbo chonka’a ne, ndōgo Pita ni ju. ¹⁷ Muun mingwe gho na a ni mfā’a nu chonka’a ne chhu ni Pita na, “Gò nkaa gho lo mbo ta’a ngan younjin non yine?”

Pita chhu na, “Ndo mbo ta’a yi.”

¹⁸ Ndwe puon fā’a pugu pa ghan kē’i Nda Minnwi ni frøi mōnon nthe fo njigo nu nthe na figøi ni mbo. Pita ni mbo pugu pugu nthe fo ntho njigo nu nkaa yu.

Taatho pa thishi ghan fe’ingien tou Jisho

(Matio 26:59-66; Maaku 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Taatho pa thishi ghan fe’ingien pie Jisho ni pa pie nthe pa ghan younjin pi pugu pa nnu na a ni nje’i nu ne. ²⁰ Jisho khwē gho na, “Nga ngu’o nchrā pi li’i wo ni nguon ngwa ghao. Nga ngu’o nje’i mon pa nda luon Minnwi pugu pa Nda Minnwi li’i ha’an nguon pa Juu ghā nkiri ne. Ndo nji’i nchrā sheshe nnu pi lōin. ²¹ Ti o pie a pi na? Pie ni ngwa ha’an pugu ni nja’o nnu na mi ni nje’i nu ne, pugu ji nnu na mi ni nchhu ne.”

²² A ni nga nchhu nnu pei, yichøi ta’a ngan kē’i Nda Minnwi wie Jisho ni mbho yi, nchhu nu na, “Yine ha’an pi ghā nkhwē nnu ni taatho pa thishi ghan fe’ingien ne?”

²³ Jisho khwē gho na, “Nnu na nchhu nu ne mien ki kā’o, o chhu ne ntøi gho ni nguon ngwa pei hein. Ndo ti ä mbo na nnu na nchhu ne kā’o, o wie ki’e na?”

²⁴ Anan taon vi ki’e, a wu’o mbo mon nkii, ni Kaifa mbo taatho pa thishi ghan fe’ingien.

Pita pini ndāa Jisho nkamu’onj

²⁵ Shemu Pita ni ngu’o ntithi fo ntho njigo mōnon. Nne pugu chhu gho na, “Gò nkaa gho lo mbo ta’a ngan younjin non vine?”

A lāa nchhu na, “Ndo mbo ta’a yi.”

²⁶ Yichøi ta’a muun fā’a taatho pa thishi ghan fe’ingien, mbo ndaon non ve na Pita ni nja’a tønø yi ne pie na, nshini ndo njøi gho mon nyien pøi yu? ²⁷ Pita pini nu’un ndāa nkamu’onj. Wu’o ndii gho, minkø’i khwe.

Jisho shhi Paile

(Matio 27:1-2,11-14; Maaku 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 Nkierɛn ni muonj tutu'u, pugu lɔgɔ Jishɔ llo nda Kaifa ngɔi nɔ ntu'ɔ mme ngan sha'a li'i. Nduthɔ yugu shini ndɔ nii ntu'ɔ mme ngan sha'a li'i gho nne na ki'i pugu fuo nonj yugu nji na mimfe pugu ji Lli Nji'a. 29 Nne Paile taon mbhi njɛi vugu mbie na, "Pɛi wɛin nonj vei na a fɛan pi kho?"

30 Pugu khwɛ gho na, "Nonj vei kan mienj ki tho nchwɛ pi phi, pigi shi kan ndɔ ndɔgɔ vi ntho mfe vɛ."

31 Paile chhu ni pugu na, "Pɛi lɔgɔ vi ni nonj yɛi nsha'a vi nkwanj nɔ ha'an gɛ yɛi chhu nɛ."

Pa Juu chhu gho na, "Pi lo nji'i mbinj na pigi jwi sheshenonj." 32 Yei nnu ni ndɔgɔ li'i nɔ nɔon nu na nnu na Jishɔ ni nchhu nɛ nnu shini ndii na a ni nshwei nkwanj gu na a shi nkhu nɛ.

33 Nne Paile pini nii ntu'ɔ yu, mɛin Jishɔ mbie gho na, "ɔ fɔon pa Juu?"

34 Jishɔ khwɛ na, "Yei pie llo pi mbo gho ki a chhu pichɛi ngwa vɛ nne nthɛ a?"

35 Paile khwɛ na, "ɔ pɛi na mbo pi nonj Juu? Ngwa la'a pɛi pugu pa thishi ghanj fɛ'ingienj cha'ɔ gho mfe vɛi. ɔ chwɛ pi nei?"

36 Jishɔ khwɛ na, "Sha'afuonj a lo nji'i mbo pi yi nkuanj mbhi yei. Sha'afuonj a kan ni mbo pi yi nkuanj mbhi yei, pa ghanj younjij panj kan ntho ngwie nkrɔ, nne na ki'i pi cha'a a mfe ni thishi pa ngwa Juu. Nji a nɔ sha'a nu lo ndho pi nkuanj mbhi heinj."

37 Nne Paile chhu gho ki'e na, "Yie nɔon na ɔ fɔon?"

Jishɔ khwɛ na, "ɔ chhu na a mmu mbo fɔonj. Yei nnu na pi ni mbhi a nɔ nɛ, yei nnu na ntho nkuanj mbhi yei nɔ nɛ, nɔ pɔ nu minkwentie nɔ nnu shini. Sheshenonj na a yi nnu shini nɛ ghɔ njwɛɛ nnu na nchhu nu nɛ."

38 Paile pie gho na, "Nnu shini pɔ pi kho?"

Pi fe njɔ gu ni Jishɔ

(Matio 27:15-31; Maaku 15:6-20; Luka 23:13-25)

Paile ni nga nchhu nnu yei, ntaonj mbhi mbara pa ngwa Juu nchhu ni pugu na, "Nɔo njɛi fanj nonj vei. 39 Nɔo pɛi fɛ'ɔ nɔ'ɔn na nga ngu'ɔ nchu'ɔ ta'a nganj chɔinj mfe ni pɛi ndii Lli Nji'a. Nne pɛi ta'a nu na nchu'ɔ fɔonj pa ngwa Juu mfe ni pɛi?"

40 Pugu chhu ni nji na, "Pa'a ndo mbo pi nonj vei, mbo pi Baraba." Baraba ni mbo ngina minwi.

19

Pi cha'a Jishɔ mfe na pi kwɛn vi nkuanj wá'a

1 Nne Paile lɔgɔ Jishɔ ngwie vi ni ngwàn. 2 Pa shooge pa'a ndi'i minduandua nɔ nkɛ, nɔ'ɔn tho yu, mā'an piri mbinj yu. 3 Pugu tho njɛi vi, nchhu nu na, "Pigi ghinɔ gho ma fɔonj pa Juu!" Nɔo ngwie vi ni mbho yugu.

4 Paile pini ntaonj mbhi nkamu'ɔn nchhu ni pugu na, "Njɛi, ntaonj nu ni ju mbhi mfe ni pɛi nne na pɛi ji na ndo nji'i njɛi sheshe fanj na a chwɛ."

5 Nenne Jishɔ taonj mbhi ni nkɛ minduandua tho yu ni piri mbinj yu. Paile chhu ni pugu na, "Pɛi lli njɛi, nonj gho pɔ nei!"

6 Pa thishi ghanj fɛ'ingienj pugu pa ghanj kɛ'i Nda Minnwi ni nga njɛi vi, mba'ɔ ngɔu ni nji na, "Kwɛn vi nkuanj wá'a, kwɛn vi nkuanj wá'a!"

Paile chhu ni pugu na, "Pɛi lɔgɔ vi ni nonj yɛi nkwinj vi nkuanj wá'a nthɛ na ndo nji'i njɛi sheshe nnu na a fɛanj."

⁷ Pa ngwa Juu khwē gho ɲa, “Pigi fā’o gí, ɲkwanj ha’anj gí gho chhu ne, a nōon ɲa a fā’o nō khu nu nthe ɲa a nū’ɔnj nonj yi ɲa a Muunj Minnwi.”

⁸ Paile ni ɲga ɲja’o yei nnu, mbini ɲkaa pɔɔɔ pɔɔɔ mbigi. ⁹ Mbinini ni moɲ ntu’ɔ mbie Jishɔ ɲa, “Ɔ llo pi hinj?” Ndo pa’a Jishɔ lo ɲkhwē. ¹⁰ Nne Paile chhu gho ɲa, “Ɔ lo ntā’a nu nchrā vɛi, ɔ lo nji ɲa m̄fā’o ghrí nō chu’ɔ nu gho, mfā’o ghrí nō kwīn nu gho ɲkuonj wá’a?”

¹¹ Jishɔ khwē gho ɲa, “**Ɔ fā’o ghrí mbijn mu ngu’o nthe pi ɲa a fe Minnwi ve. Nthe yie gho, ɲonj ye ɲa a cha’a a mfe ve ne fā’o ju mme phi.**”

¹² Jē ndii gho, Paile ta’a pa shendaonj nō chu’ɔ nu vi. Ndo pa Juu pa’o ɲgòu ɲa, “Ɔ nchu’ɔ vi, kanj ɔ lo mbo taannu Kaisha. Sheshenonj ɲa a nū’ɔnj nonj yi ɲa a fùonj ne tini pi tho ni Kaisha.”

¹³ Nne ndii ɲa Paile ni ɲja’o yei chrà ne, a lōgo Jishɔ ntaonj nō mbhi, nchɔchho ɲkuonj faanj shá’a yi nō li’i ɲa pi mēinj ni li’i nū’ɔnj ni ngù’ɔ ne (mbo moɲ chrà Hibru ɲa Gabata). ¹⁴ A ni mbo llé piri nu nonj nō ji nu Lli Nji’a. A ni mbo moɲ ntunj minaonj. Paile chhu ni pa Juu ɲa, “Pɛi Ii njɛi, fùonj vɛi pɔ einj!”

¹⁵ Pugu pa’o ɲgòu ni nji ɲa, “Jwi vi jwi, kwīn vi ɲkuonj wá’a!”

Paile pie vugu ɲa, “Nkwīn fùonj vɛi ɲkuonj wá’a?”

Pa thishi ghanj fe’ingien khwē ɲa, “Pigi lo nji’i mfā’o yichɛi fùonj ɲkien Kaisha.”

¹⁶ Nne, a cha’a vi mfe ni pugu ɲa pi kwīn vi ɲkuonj wá’a.

Pi kwīn Jishɔ ɲkuonj wá’a

(Matio 27:32-44; Maaku 15:21-32; Luka 23:26-43)

Nne pugu lōgo Jishɔ, ¹⁷ a taonj mbhi ntiɛnj wá’a yi ɲgɛi nu nō li’i ɲa pi mēinj ɲa Li’i Kwéi Tho, ɲa pi mēinj moɲ chrà Hibru ɲa Gogota ne. ¹⁸ Pugu kwīn vi fɔ ɲkuonj wá’a pugu pa pichɛi paa ngwa, ta’a yi nō sheshe ɲgei mbho yi, Jishɔ pɔ titri pugu. ¹⁹ Paile nā’anj yaonj ɲkwīnj ɲkuonj wá’a yi. Yaonj gho ni mbo ɲa, “Jishɔ lo Nasharɛ, mbo Fùonj pa Juu.” ²⁰ Ntou pa ngwa Juu ni mēinj yaonj yei, nthe ɲa li’i ɲa pi ni ɲkwīnj Jishɔ ne ni mbara moɲ la’a ndo pi ni nā’anj moɲ chrà Hibru ni chrà Latinj ni chrà Gri.

²¹ Nne pa thishi ghanj fe’ingien pa Juu chhu ni Paile ɲa, “Ki’i nā’anj ɲa, ‘Fùonj pa Juu,’ ka nā’anj pi ɲa, ‘Nɔnj vei ni nchhu ɲa, A mmu mbo Fùonj pa Juu.’”

²² Paile khwē ɲa, “Yaonj ɲa ɲkwo nā’anj ne, ɲkwo nā’anj.”

²³ Pa shooge ni ɲga ɲkwīnj Jishɔ ɲkuonj wá’a, ndōgo mme ndhwí figɛi yi nshāa a taonj khwē li’i, sheshe ta’a shooge fā’o ta’a pra yi. Mbinini ndōgo ndhwí ɲa a ni mā’anj moɲ gho ne, pa’a li’i yōu lo mbo ɲkuonj gho, pi ni ntunj a pɔ pi ta’a pra yi llo tho gho nshwi’i fe nō la’o yi. ²⁴ Nenne pugu chhu ni nonj pugu ɲa, “Ki’i pia shāa, pia ka mā’anj pi yaonj nō yɛi nu ɲa a shi mbo yi gɔ?” Ye ni mbo nō chwīe nu Nwa’anli Minnwi lōgo li’i ɲa a chhu ɲa, “Pugu ni ɲgrā mme ndhwí figɛi a shina pugu, mā’anj yaonj shhe nō ji nu muunj ndhwí a,” nne pa shooge pigho chwīe nnu pei.

²⁵ Ndo mūnj Jishɔ pugu ndīnj mūnj vi, ni Meri ngwe Klopa, Meri Madalinj ni nthi fɔ yɛi wá’a Jishɔ. ²⁶ Jishɔ ni ɲga njɛi mūnj vi, pugu ɲganj younjinj yi ye ɲa ju Jishɔ ni ɲkhwā vi ne thi fɔ. A chhu ni mūnj vi ɲa, “**Ma, Ii njɛi, a muunj gho!**” ²⁷ Nne nchhu ni ɲganj younjinj yi gho ɲa, “**A mūnj gho.**” Jē ndii gho ɲganj younjinj yi gho lōgo vi ɲgɛi nō nda yu.

*Gu Jisho**(Matio 27:45-56; Maaku 15:33-41; Luka 23:44-49)*

²⁸ Jisho ni nji ndwe na nguon nnu kwo mme, nchhu na (no chwie nu chrà Minnwi po nnu shini), “Njù’o a yaon.” ²⁹ Mikei là’o chächigèi ni nthi fo, nne pugu lōgo kusha nchru monj là’o gho, nshhò thò muunj thi na pi mēinj ni haisho ne, nkārè nū’ōnj nò nchò yi. ³⁰ Jisho gha nnu là’o chächigèi gho, nchhu na, “**A mme ne!**” Ntu’u tho yi shhe Jijwe yi taonj.

Pi chwē’i mbru Jisho

³¹ Nthe na a ni mbo Llé piri nu nonj ne, no yèi nu na khu yugu lo nkina nkuron wá’a llé Ji (mbo nkienj mme Llé Ji nthe na a ni mbo Llé ji Lli Nji’a) ne, pa Juu pie Paile na pi pè’i kwò munj, nshwi’i khu yugu nkuron wá’a. ³² Nne pa shooge thò mbè’i kwò fūonj yi pugu vichèi na pi ni nkwinj vugu pugu ne. ³³ Pugu ni nga nchəinj mbinj Jisho, njèi na a kwo khu, pa’a ndo nu’uj mbè’i kwò yi. ³⁴ Ndo ta’a nonj shina pa shooge pigho chwē’i mbru yi ni khwā, chhī pugu pa nkhi taonj wu’o ndii gho. ³⁵ Nonj na a ni njèi nnu yei lōgo li’i ne ni nchrà nthe nnu gho, nne na pèi nkāa pèi nthe pèi pinj. Nnu na a ni nchhu ne nnu shini, a ji na a chrà pi nnu shini. ³⁶ Pa nnu pèi ni ndōgo li’i na chrà Minnwi po yi nnu shini na: “Mba’a pi yi’i mbè’i kanj ta’a kwéi yi.” ³⁷ Yichèi li’i monj Nwa’anli Minnwi pinj nchhu na, “Pugu shi ndii nonj na pugu chwē’i ne.”

*Pi twei Jisho**(Matio 27:57-61; Maaku 15:42-47; Luka 23:50-56)*

³⁸ Pa nnu pèi ni nga ntōgo, Joshe llo Arimatia, na a ni mbo ta’a nganj younjinj Jisho monj njinj nthe na a ni mbōgo pa Juu ne, luonj ni Paile na a lōgo khu Jisho. Paile pinj na a lōgo. Nne a thò ndōgo khu Jisho ngèi nò gho. ³⁹ Nikodemu nkāa yu, na a ni nkwo fūonj nthò njèi Jisho ni tu’u ne, thò ni laminda na pi nyanj ni yichèi yaonj na pi mēinj ni mēè pugu aloe ne, a pou yaonj mbo ghrà kilu. ⁴⁰ Nne pugu lōgo khu Jisho, ndinj monj mbho ndhwī fhu ni laminda gho nò ha’anj nū’ōnj pa Juu po ne. ⁴¹ Yichèi nyienj ni mbo monj li’i na pi ni nkwinj Jisho fo nkuron wá’a ne, chèi fūnj fhi na pi fi’i monj ngu’o ni mbo fo, na pi lo naa ma ntwei nonj fo. ⁴² Nne nthe nnu Piri nu nonj pa Juu, ndo mbini mbo na fūnj gho ni mbo fo ne, pugu twei vi fo.

20*Jisho pini nu’uj nkū’o**(Matio 28:1-8; Maaku 16:1-8; Luka 24:1-12)*

¹ Monj fūonj llé monj shwi’i tanj gho mbo Shonde ni muunj tutu’u, mbhi wu’o njo shini nu, Meri Madalinj ghèi chofunj njèi na pi kwo kənè ngu’o chofunj gho mbi’i. ² Nenne a tei ngèi njèi Shemu Pita pugu yichèi ta’a nganj younjinj Jisho na Jisho khwā ne, nchhu ni pugu na, “Pi fu’u khu Taathò monj fūnj, pa’a pigi lo nji li’i ye na pi nū’ōnj vi ne!”

³ Nne Pita taonj mbhi pugu yichèi nganj younjinj Jisho gho, ngèi nu chofunj. ⁴ Ngunonj vugu pi paa ni ntei nu, ndo yichèi ta’a nganj younjinj Jisho gho tei mfənj Pita fūonj ju nchəinj chofunj. ⁵ A ni nga ntu’u nonj yi mbè’i monj fūnj, njèi ndhwī fhu gho nūanj fo ndo pa’a ndo nii monj gho. ⁶ Nenne Shemu Pita thò mbara vi nii monj fūnj. A ni njèi ndhwī fhu gho nūanj fo, ⁷ pugu pa ndhwī pūonj ligi na a ni mbo nò thò Jisho ne, pa’a lo nūanj pi pugu pa ndhwī fhu gho, pi para vi para nū’ōnj li’i tē’i vi. ⁸ Nne

yichəi ta'a n̄gan̄ younj̄in̄ yē n̄a a ni f̄uon̄ ju n̄chəin̄ chofun̄ n̄e nii mon̄ ghō n̄kaa yu. N̄jəi ndō mbin̄, ⁹ ndō pa'a thō yugu lō naa nshie ni chrà Minnwi yē n̄a a chhū n̄a a shi ngu'ò n̄ku'ò mon̄ gu n̄e. ¹⁰ Pa ghan̄ younj̄in̄ Jishō piḡhō p̄ini la'a pugu.

Jishō n̄oñ non̄ yi ni Meri Madalin

(Matio 28:9-10; Maaku 16:9-11)

¹¹ Ndō Meri tithi chofun̄ n̄kəi nu, n̄o ha'an̄ a ni n̄kəi nu n̄e, ntu'u non̄ yi ndii mon̄ f̄un̄ ¹² n̄jəi paa ghan̄ n̄taon̄ Minnwi, pugu mā'an̄ ndhw̄i fhu, pugu chhō n̄o li'i n̄a pi ni nu'òñ khū Jishō n̄e, ta'a yi n̄o thō yi, ta'a yi n̄o kwò yi. ¹³ Pugu pie vi n̄a, "Ma, ò kəi pi kho?"

A chhū ni pugu n̄a, "Pi lōḡo Taathō a n̄gəi n̄o ghō, ndō pa'a ñdō n̄ji li'i n̄a pi nu'òñ vi n̄e!"

¹⁴ A gha n̄kwo chhū yei nnu, n̄kara n̄jəi Jishō a tithi, ndō pa'a a lo n̄ji n̄a a Jishō. ¹⁵ Jishō chhū ghō n̄a, "Ma, ò kəi pi kho? Ò tā'a pi ḡo?"

A pi' i nu n̄a a n̄gan̄ nyien̄ ghō n̄chhū ghō n̄a, "Masha, a mbō n̄a ò fu'u vi n̄gəi n̄o ghō, ò shwei a ni li'i n̄a ò nu'òñ vi n̄e, kan̄ ñshi ndōḡo vi n̄gəi n̄o ghō."

¹⁶ Jishō chhū ghō n̄a, "Meri."

A kara n̄chhū ghō mon̄ chrà Hibrū n̄a, "Raboni." (N̄jin̄ yi p̄o n̄a Masha.)

¹⁷ Jishō chhū ghō n̄a, "Ki' i nu' uñ mban̄ a *, n̄the n̄a ñdō naa n̄ku'ò n̄jəi Tāa a ya'a. Ndō gh̄əi n̄jəi pa l̄in̄†pan̄ n̄chhū ni pugu n̄a ñchhō n̄ku'ò nu n̄jəi Tāa a m̄bini mbō Tāa v̄əi, Minnwi a m̄bini mbō Minnwi v̄əi."

¹⁸ Meri Madalin̄ gh̄əi n̄chii ni pa ghan̄ younj̄in̄ pi n̄a, "N̄jəi Taathō!" - pugu pa n̄a a ni n̄chhū nnu pei ghō.

Jishō n̄oñ non̄ yi ni ghan̄ younj̄in̄ yi

(Matio 28:16-20; Maaku 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ A ni mbō ni fanaon̄, mon̄ f̄uon̄ ll̄e mon̄ shwi' i tan̄ ghō, pa ghan̄ younj̄in̄ pi kiri ta'a li' i mon̄ nda fin̄i n̄the n̄a pugu ni nthō mbōḡo pa thishī n̄gwa juu. Jishō thō nthi shhī pugu n̄chhū ni pugu n̄a, "Gh̄ighri p̄o mbin̄ p̄əi."

²⁰ A ni n̄ga n̄kwo chhū yei, n̄oñ m̄bhō mi pugu pa mbrū yi ni pugu. N̄ne pa ghan̄ younj̄in̄ pi f̄ā'ò pwanju'ò ndii n̄a pugu ni n̄jəi Taathō vugu n̄e.

²¹ Jishō p̄ini nu' uñ n̄chhū ni pugu n̄kamu' òñ n̄a, "Gh̄ighri p̄o mbin̄ p̄əi. N̄o ha'an̄ Tāa taon̄ a n̄e, n̄enne ñtaon̄ v̄əi." ²² A ni n̄ga kwo chhū yei nnu, n̄jw̄e mbin̄ pugu n̄chhū n̄a, "P̄əi kwe Jijw̄e Minnwi. ²³ P̄əi ndi' e p̄hi sheshen̄on̄, kan̄ pi li' e. Ti p̄əi mien̄ ki li' e, kan̄ pi lō n̄ji' i ndi' e."

Jishō pugu Toma

²⁴ Ta'a paanchr̄o ghō, ligi yi p̄o Toma, n̄a pi ni m̄ein̄ vi n̄a kə' i n̄e, shini ndō mbō pugu pugu ndii n̄a Jishō ni nthō n̄e. ²⁵ N̄ne pichəi ghan̄ younj̄in̄ Jishō shwei vi n̄a, "Pigi yəi Taathō."

Ndō a chhū ni pugu n̄a, "Mi mien̄ ki lō n̄jəi chhī nthi n̄o m̄bhō yi ti ni' in̄ muun̄shimbhō a n̄o chhī nthi piḡhō m̄bini nu'òñ m̄bhō a n̄o mbrū yi pa'a ñdō ma mbin̄."

²⁶ A gha nda'a f̄uon̄ ll̄e, pa ghan̄ younj̄in̄ pi p̄o mon̄ nda n̄kamu' òñ Toma p̄o pugu pugu. N̄ji' i n̄the n̄o ha'an̄ chonda ni mbō yi fin̄i n̄e, Jishō thō nthi shina pugu n̄chhū n̄a, "Gh̄ighri p̄o mbin̄ p̄əi." ²⁷ N̄ne n̄chhū ni Toma n̄a,

* **20:17** 20:17 Pichəi pa ndunu N̄wa'an̄lī Minnwi mon̄ chrà Gri chhū n̄a *Ki' i mban̄ a*. † **20:17** 20:17 Jishō chhū yei pi ghan̄ younj̄in̄ pi.

“Ni’ij muunshimbho yo heinj ndo ndii mbho a njoi, fe mbho yo nu’oj no mburu a. Mienj fā’o nu khutho fo, mfā’o pinj.”

²⁸ Toma khwē ja, “Taatho a, ndo mbo Minnwi a!”

²⁹ Jisho chhu gho ja, “O pinj nthe ja o yoi a ne? Mboro yi ngwa pe ja pugu pinj ndo ki lo njoi yoi ne.”

Nnu ja a chwē pi nā’aj nwa’anli yei ne

³⁰ Jisho ni nōonj ntu pichai pa li shhi ghanj younjij pi, ja pi lo nā’aj monj nwa’anli yei; ³¹ Ndo pi nā’aj pei nne ja mimfe pai pinj ja Jisho Ju ja Minnwi Chu’o Ntaonj no Nkwe ne, mbo Muunj Minnwi pugu pa ja monj pinj nu mi minthe pai fā’o chombhi.

21

Jisho nōonj nonj yi ni khwachai ghanj younjij pi

¹ Pa nnu pei ni nga ntogo, Jisho nōonj nonj yi ni pa ghanj younjij pi njinj njhi Tiberia. Yei njkwanj ha’anj a ni nōonj nonj yi ne. ² Shemu Pita pugu Toma (ja pi ni mēinj vi ni kō’i ne), ni Natania lo Kanañ monj Galili mbo puonj Shebedi, pugu pa pichai paa ghanj younjij pi ni mbo ka’a.

³ Shemu Pita chhu ni pugu ja, “Ngōi pi ngunu.”

Pugu chhu gho ja, “Pia shi ngōi ka’a.” Pugu taonj ngōi nii monj kikuonj, ndo ni tu’u gho pa’a pugu lo ngwēinj yaonj.

⁴ Wu’o no ha’anj mbhi ni ndanj nu ne, Jisho thi njinj njhi. Ndo pa’a pa ghanj younjij pi lo nji’i nji ja a ni mbo pi Jisho. ⁵ Jisho chhu ni pugu ja, “Pa puonj panj, pai fā’o sheshe shhu?”

Pugu khwē gho ja, “Nga.”

⁶ A chhu ni pugu ja, “Pai mā’anj ndanj no ngei mbho ji kikuonj, kanj pai shi ngwēinj pichai.” Nenne, pugu mā’anj, a shini ndo nji’i nji’i ne no shūu nu ndanj gho ni’ij monj kikuonj nthe fi’i shhu ja a ni mbo monj gho ne.

⁷ Yie nganj younjij Jisho ja Jisho ni njkhwā vi ne chhu ki’i ni Pita ja, “A Taatho!” Shemu Pita ni nga nja’o ja a Taatho, ndōgo mme ndhwī yi mā’anj nthe ja a ni nshrao no fā’a nu fā’a, a ni ndhi nchēinj njhi ntaonj nu mbhi. ⁸ Pichai ghanj younjij nduonj taonj yugu mbhi pi monj kikuonj, ntho nshūu ndanj ye ja a ni ndinaonj ni shhu ne, nthe ja li’i ja pugu ni mbo ne shini ndo nshiga no nchēinj nu mbhi. A ni mbo yaonj no ta’a njhi kwo.

⁹ Pugu ni nga ntaonj nchēinj mbhi, njoi mōonj ja pi frōi ni shhu njkuonj gho pugu pa brei.

¹⁰ Jisho chhu ni pugu ja, “Pai tho ni pichai shhu ja pai wu’o nka wēinj wēinj ne.” ¹¹ Nne Shemu Pita ku’o monj pie, nshūu ndanj gho ntaonj no mbhi, memme shhu linaonj monj gho. Pa shhu pigho ni mbo ta’a njhi ni tienj wuj ni ndigi yi trei. Nji’i nthe pi no ha’anj pa shhu pigho ni njienj, ndanj gho shini ndo nshāa.

¹² Jisho chhu ni pugu ja, “Pai tho nji maonj.” Ndo pa’a yichai kanj ta’a nganj younjij yi lo mōonj mbie vi ja, “O po pi gō?” Nthe ja pugu ni nji ja a Taatho. ¹³ Jisho tho ndōgo brei gho pugu pa shhu mfe ni pugu. ¹⁴ Ndwe ni mbo ngé yi trei ja Jisho ni nōonj nonj yi ni ghanj younjij pi ndii ja a ni njkwo ku’o monj gu ne.

Jisho pugu Pita

¹⁵ Pugu ni nga mī’anj ji nu maonj, Jisho chhu ni Shemu Pita ja, “Shemu, muunj jounj, o khwā a nchaa no ha’anj pei ngwa khwā a ne?”

A chhu gho ja, “Oonj, ma Taatho, o ji ja njkhwā gho.”

Jisho chhu gho na, **“Kugwi puon minjii panj.”**

¹⁶ A pini nu'uj nchhu gho mbra ngé na, **“Shemu, muun Joun, o khwā a?”**

A chhu gho na, **“Oon, ma Taatho, o ji na njkhwā gho.”**

Jisho chhu gho na, **“Kē'i minjii panj.”**

¹⁷ A pini nchhu gho a po trei ngé na, **“Shemu, muun Joun, o khwā a?”**

Njù'ó Pita pè'i nthe na a chhu gho a po trei ngé na, **“O khwā a?”** A chhu gho na, **“Taatho, o ji nguon nnu ghao, o ji na njkhwā gho.”**

Jisho chhu gho na, **“Kugwi minjii panj.”** ¹⁸ Shishini, nchhu ve na, ndii na o ni mbo mikè'i ne, o ni ntho mā'an ndhwí yo ngōi sheshe li'i na o tā'a nu ne. Ndo ndii na o lūnu ne, o shwii mbho yo non nduon mā'an ndhwí yo, ndōgo gho ngōi nō li'i na o lo ntā'a nu ne.” ¹⁹ (A ni nchhu yei nō nōon nu njkwan gu na a shi njku nō gha'o nu Minnwi ne.) Jisho ni nga nchhu yei mī'ej nchhu na, **“Yōu njin a.”**

Jisho pugu ta'a ngan younjin yi ye na a khwā ne

²⁰ Pita kara ligi yi njəi ye ta'a ngan younjin na Jisho ni njkhwā ne tho nu njin pugu. Mbo ye na a ni nchho nji maon yəi yu njkuon taprei, ni nchhu na, **“Taatho, a gō na a shi fini gho?”** ²¹ Pita ni nga njəi vi, nchhu ni Jisho na, **“Taatho, ti non vei ne?”**

²² Jisho khwē gho na, **“Mi ntā'a nu na a kina yi maon ti nshi nu'uj mbini, o fē'i kho yo nō gho? Ndo ni gō, tho njōu njin a!”** ²³ Nne pa chrà nyien nu shina pa lij* na, mba'a ta'a ngan younjin yi vei khu. Ndo ti Jisho shini ndo nchhu na mba'a a yi'i njku. A ni nchhu pi na, **“Mi njkhwā na a kina yi maon ti nshi nu'uj ntho o fē'i kho yo nō?”**

²⁴ Yei ni mbo ngan younjin Jisho ye na a tho nchhu nnu pei ne, ndo nā'an nnu pei ne, ndo pia ji na nnu na a chhu ne nnu shini.

²⁵ Ntou pa pichəi nnu ni mbo fo na Jisho ni nchwīe. A kan mbo na pi nā'an pa nnu pigho pa ta'a ta'a, pa'a njkuon mbhi lo mfā'o li'i nū'oj njwa'anli ye na pi shi nā'an mon gho ne.

* 21:23 21:23 Pi ni nchhu pi pa ghan pinj.

Nwa'anli Fà'a Kāon nu pa tho nnu

Nwa'anli fà'a ghan Ntaon Jisho yei po pi mbra nwa'anli na Luka ni nā'an no ghēi nu shhi ni nnu na a ni njē fī'i nu mon fūon nwa'anli yi. Fūon nwa'anli yi gho ni mbo Pwa Pisha'akho nkwan Ha'an Luka Fī'i nē. Mmē tho nnu na a nā'an nwa'anli yei no nē po no mfī'i nu nkwan ha'an ghan ntaon Jisho ni ngōi shhi nchii nkini pwa pisha'akho no ligi Jisho mon Judia pugu pa Shamaria pugu pa nguon li'i nkuan shhe nē. Luka chwē pia ji na pugu ni mfā'a fà'a yei ntogo pi mon ghrī Jijwe Minnwi. A fī'i na Pita pugu Pōo ni ntaon mbo pa thishi choshi ndii gho. Choshi ndii gho ni nku'ō nu nga'a nji'i nthe pi no ha'an pichēi ni ntogo nu mon pa moon nu llo mbho pa thishi Juu pugu pa thishi ngwa Roma nē.

Minthe pi ghrā nwa'anli yei mon trēi memmē ghrā. Fūon ghrā po pi nkwan ha'an nnu pin nu Jisho ni njē Jerushalein ndii na Jisho ni nkwo ku'ō po nē. Mbra ghrā po nkwan ha'an nnu pin Jisho nyien nii mon pichēi li'i mon Palishitain nē. Ndugwi yi po nkwan ha'an nnu pin Jisho nyien ti nchēin mon krao ngei pa la'ataon Mediterenia ti ngōi nchēin mon la'ataon Roma.

Mmē nnu no yei nu mon nwa'anli yei po pi fà'a Jijwe Minnwi. Jijwe Minnwi ni nshwi'i ni ghrī mbin pa ghan pin llē Penteko, ndo ngōi shhi ntho nōon ndaon ni pugu ndo mā'an ghrī yugu pugu pa thishi pi. Nkani ghan pin llē shhi gho po mon pa chii nu nkini Minnwi na pugu ni nchii nu mon nwa'anli yei nē. Nkani pigho ni nōon na ghrī po mon gho ntogo pi mon nkwan ha'an a ni nkāon chombhi ghan pin pigho nē.

Minnwi kā'a no taon nnu Jijwe yi

¹ Mon fūon nwa'anli, ma Tiofilu, nki nā'an nguon pa nnu na Jisho ni nchwē ndo ntigi nē, ² ti ngōi nchēin ndii na Minnwi ki lōgo vi nku'ō no po nē. Nkaon pi maa nku'ō ni ju po, mon nji Jijwe Minnwi, a fe gi ni pa ghan ntaon pi na a ni nchu'ō nē. ³ A ni nga nkwo yei ngō'i ti nkhu nku'ō mon gu, nōon non yi ni pugu no khwe wun lembhi ntou ndii mon pa shendaon na a ni nōon ki khutho lo mbo na a yi maon. Pugu ni njēi vi, a chrā ni pugu nthe Sha'afuon Minnwi.

⁴ Pugu pugu ni nga mbo ta'a li'i, a fe gi ni pugu na, **"Ki'i pēi lollo Jerushalein, pēi kina fo njwēre fē ye na nki shwei vōi no nē, fē na Tāa a ni nkā'a nē. ⁵ Kwe nkhi Joun ni mbo pi yi mon nkhi, ndo no kuo ndii, pēi shi mfā'o kwe nkhi mon Jijwe Minnwi."**

Minnwi lōgo Jisho nku'ō no po

⁶ Pa ghan ntaon Jisho ni nga mbo ta'a li'i pugu pa Jisho, pugu pie vi na, **"Taatho, o shi ndu'u sha'afuon ndwe mbho Ishrae?"**

⁷ Jisho khwē ni pugu na, **"Pēi lo mfā'o no ji nu ndii ki llē na Tāa nū'on pi ni ji nji nē. ⁸ Ndo pēi shi mfā'o ghrī ndii na Jijwe Minnwi shwi'i mbin pēi nē. Pēi shi mbo pa minkwentie pan llo Jerushalein, pugu pa mon Judia ni Shamaria, ti ngōi nchēin mon ndugwi mbhi."**

⁹ A ni nga mī'ey chhu nu nnu pei, Minnwi lōgo vi ŋku'ɔ ni ju po, ti a nu'uy mbhe ligi pugu mon lūluy. ¹⁰ Nɔ ha'an pugu ni ŋgu'ɔ mbɛ'i po nɔ ha'an a ni ŋgɛi nu nɛ, ŋga njɛi nu, paa ŋgwa thi yɛi pugu mon ndhwī fhu, ¹¹ nchhu ni pugu ŋa, "Ŋgwa Galili, pɛi thi hein mbɛ'i pi kho po? Jisho vei ŋa pi lōgo vi ligi pɛi ŋku'ɔ nɔ po nɛ, shi ndɛ mbini wu'ɔ nɔ ha'an pɛi nu'uy njɛi vi a ghɛi po nɛ!"

Njinda Judashi

¹² Pa ghan ntaon Jisho pini Jerushalein lo ŋkuon mbra ŋa pi mēin ni Olive nɛ, mbɔ nɔ ta'a ŋkan kwɔ llo Jerushalein. ¹³ Pugu ni ŋga nii fɔ, ŋku'ɔ mon njien nda tothi li'i ha'an pugu ni nda'a nu nɛ. Pugu ni mbɔ:

Pita
ni Joun
ni Jɛin
ni Andru,
Fili
pugu Toma,
Batolomiu
pugu Matio,
Jɛin muun Afiooshi
ni Shemu, mbɔ kwini la'a,
ni Judashi, mbɔ muun Jɛin.

¹⁴ Ŋguon pa ghan ntaon Jisho pei ni mbɔ ni ta'anggi ntho nduon Minnwi pugu pa pichɛi pinɛ ŋa pugu ni ŋgɛrɛ Jisho nɛ, ni Meri muun Jisho pugu pa lin pi pi pimbia.

¹⁵ Mon llɛ pigho Pita lollo ntithi shina ta'a ŋkii ni pa wun ghan pin, nchhu ŋa,

¹⁶ "Lin pan! A ni mbie ŋa nchɔ Nwa'anli Minnwi chɛin ŋkwan ha'an Jijwe Minnwi ni ŋkɔon Devi a nā'an nthe Judashi ŋa a ni ŋgɛi nɔon Jisho ni ŋgwa pɛ ŋa pugu ni ntho nu ŋgwɛin vi nɛ. ¹⁷ Judashi ni mbɔ ta'a ŋon via, nthe ŋa pi ni nchu'ɔ vi ŋkaa yu ŋa a fā'a pia pugu."

¹⁸ A ni njuon shhe ni pe ŋa pi ni mfe ghɔ nthe mbha nnu piphi yi nɛ, ndho tothi ŋgū mfūn ni tho yi, nshina titri, maon pun pi taon. ¹⁹ Ŋguon ŋgwa Jerushalein ni nja'o nnu ghɔ, nenne mēin shhe ghɔ mon chrà la'a yugu ŋa Hakeldama njin yi po ŋa, "Shhe Chhī."

²⁰ Pita chhu ŋa, "Nthe ŋa pi nā'an mon Nwa'anli Ŋkhī ŋa, 'Nda yi ku'ɔ fūn. Ki'i ŋon ma nda'a fɔ.' Pi pini nā'an ŋa, 'Ŋon nduon lōgo li'i yi.'

²¹ Nnɛ, a pie ŋa pia chu'ɔ ta'a ŋon mbigi mbin pia, mbɔ ŋon ŋa a ni mbɔ pia pugu jɛ ndii ŋa pia pa Jisho Taatho ni nyien nu ka'a nɛ, ²² mbɔ ŋon ŋa pia pugu ni mbɔ jɛ ndii ŋa Joun ni ntho mfe ŋkhī ni ŋgwa nɛ, ti ŋgɛi nchɛin ndii ŋa Minnwi ni mfu'u Jisho ghɔ shina pia ŋku'ɔ nɔ po nɛ. Pia pa ŋon vei po pa ghan kwentie ŋa Jisho ni mbini ŋku'ɔ mon gu."

²³ Nnɛ pugu tɛrɛ Joshe, mbɔ Bashaba ŋa pi ni mēin vi ni Jushitu nɛ, mbini nterɛ Matia. ²⁴ Nduon Minnwi nchhu ŋa, "Taatho, ɔ ji njū'ɔ sheshenon. Nɔon ye ŋon ŋa ɔ chu'ɔ shina paa ŋgwa pei nɛ, ²⁵ ŋa a lōgo fā'a Judashi nɔ ŋgan ntaon Jisho ŋa a ni ŋkhu mien ŋgɛi li'i ŋa a ni mbie ŋa a ghɛi nɛ." ²⁶ Pugu mā'an yaon nɔ ji nu ŋon ŋa Minnwi chu'ɔ nɛ, a gū mbin Matia, nne pugu pigi vi mbin pa ta'anchro *ghan ntaon Jisho.

2

Jijwe Minnwi tho

¹ Llé jì ña pi mēinj ni Pentekō ne ni ñga nthō, ñguonj pa ghanj piñ kiri ta'a li'í.* ² A gha ndara yichēi yòyōnō llo po mbo nō ñggì ñkierj mme finj, nthō ndinaonj ñguonj nda ña pa ghanj piñ pighō ni nchhō fō ne. ³ Pugu ni ñjēi pa yaonj ña a ni mbo nō pa lij mōñonj, pugu taonj nshere nonj yugu nthi mbinj sheshe ta'a nonj vugu. ⁴ Pugu ni ndinaonj ni Jijwe Minnwi, ñjē chrà nu monj pa ñkwanj chrà taonj nduonj nō ha'anj Jijwe gho ni nchu'ō nchō yugu ne.

⁵ Monj pii ndiij gho, pa ñgwa Juu ña pugu ni mfā'ō pōgō Minnwi ne ni nda'a nu Jerushaleinj llo monj ñguonj mbhi ghao. ⁶ Pugu ni ñga ñja'ō yòyōnō gho, yú ñgwa kiri, ñgrāo nthē ña sheshenonj ni ñja'ō pugu chrà pi chrà la'a yugu.

⁷ Pugu ni ñgrāo ti a gha'a mbie ña, "Ñguonj ñgwa pei ña pugu chrà nu ne lo mbo pi ñgwa Galili? ⁸ Ti a kie pi ñeij pia ya'ō nnu ña pugu chhu nu ne pi monj yia chrà la'a? ⁹ Pia llo pi Patia, Media ni Elanj, pugu pa ñgwa llo Meshopotemia, Judia, ni Kapadoshia, pugu pa ñgwa llo Pontu ni Eshia, ¹⁰ pugu pa ñgwa llo Fragia, Pamfilia, Ijpti pugu pa pichēi li'í Libia yēi Shirinj. Pichēi pia llo pi Roma nthō ñkra Jerushaleinj, ¹¹ pichēi po ñgwa Juu, pichēi po ñgwa nduonj ña pugu piñ nnu Minnwi pa Juu ne. Pichēi pia llo Krete, pichēi llo Arabia. Ndo pia ya'ō pugu chhō mfi'í ghraoghrao nnu Minnwi monj pa chrà la'a pia." ¹² Ñguonj yugu ghao ni ñgrāo, ndo mbo ni finthō, nchhu nu ni nonj pugu ña, "Ñjinj yei po pi ña?" ¹³ Pichēi ka mā'anj ghanj piñ pighō pi ni kwèinj, nchhu nu ña, "Pugu paa pi là'ō!"

Ñkini Minnwi llo mbo Pita

¹⁴ Nenne Pita taonj nthō shhi pugu pa pichēi ta'anchrō ghanj ntaonj Jishō, ñkērē ñggì yi nchhu ña, "Ñgwa Juu pugu pa ñguonj ñgwa ña pugu la'a nu Jerushaleinj ne, pēi ywere shishi'í, ñshwei vōi ni ñjinj nnu ña a lōgō li'í ne. ¹⁵ Ñgwa pei lo ñji'í mbaa pi là'ō ñkwanj ha'anj pēi pī'í ne, nthē ña ndwe wu'ō ndipu'u minaonj ni tutu'u. ¹⁶ Yeì po pi nnu ña ñjēli'í Minnwi Joe ni nchhu nū ne:

¹⁷ Minnwi chhu ña yei nnu ña ñshi nchwīe monj pa ndugwi llé ne.

Nshi nshā'ō Jijwe a mbinj sheshenonj.

Puonj pēi pi pimbja pugu pa piñge shi nchii ñkàni a,

pa mā'anj mikhwa yēi pa nnu,

pa lulunu ñgwa pēi fā'ō pa ñjèinj.†

¹⁸ Oonj, ñshi nshā'ō Jijwe a

mbinj puonj fā'a panj pi pimbja pugu pa piñge,

monj llé pighō, pugu chii ñkàni a.

¹⁹ Nshi nchwīe pa nnu ghraoghrao po,

nōonj pa li ñkuonj shhe.

Chhī, mōñonj, ni gwí ndindhi shi mbo.

²⁰ Minaonj shi ñkara ñgū ñjinjñinj,

fhú kara mbie nō chhī,

ñkaonj ñkierj mme llé Taathō maa nthō.

²¹ A shi mbo ña sheshenonj ña a gē ligi Taathō ne

* 2:1 2:1 Yeì jì ni nthō nu tienj wuj llé ndiij ña jì Linji'a ni ñkwo tōgō ne. † 2:17 2:17 Yeì ndugwi llé heinj po pi jē ndiij ña Jishō ni fūonj nthō ne ti ñgōi nchēinj ndiij ña a shi mbini nthō li'í sha'a mbhi ne.

shi ndūgu.'

²² "Ngwa Ishrae, p̄ai ya'ò chrà yei! Jisho llo Nashare, ñoñ ña Minnwi ni nōoñ ña a taon ju ntaon vi, ñkie pi ñkuon pa nnu ghraoghrao pugu pa li ña a ni mfe ghrí ghò a chwíe nò ghò shina p̄ai nò ha'an p̄ai ñkaa p̄ai ji ne. ²³ Minnwi ni ñkwo ji ndò nū'òñ ña pi shi kwīñ vi ñkuon wá'a, ñjwi vi ñkie pi ñkuon cha'a nu vi mfe mbho ñgwa pip̄hi. ²⁴ Ndò Minnwi p̄i'í vi mon gu, ñkwe vi mbho ghrí gu, nthe ña a kan ni mfe pa'a gu lo ñgwēñ vi a kina nò ñgan chéñ. ²⁵ Nthe ña Devi chhu nthe vi ña, 'Nj̄ai Minnwi Taathò shhi mu ñguon ndii ghao.

A p̄o ȳai mu ñguon ndii,

nne mba'a ñji'í mbògò nnu ña ñoñmishua t̄a'a nu nchwíe mbin mu ne.

²⁶ Nthe yie ghò, ñdinaon ni pwatua,

chrà a p̄o chrà pwanju'ò.

Nò p̄igi nu, ñguon non ghao yi'ò mbin Minnwi.

²⁷ Nthe ña mba'a ò yi'í mien a ñkina yi khu,

mba'a ò yi'í mien Muon Fà'a yò yi Taon taon f̄orò mon fún.

²⁸ Ò nōoñ shendaon chombhi v̄ai.

Ò shi nchwíe ndinaon ni pwanju'ò nthe ña p̄ogò p̄o ka'a.'

²⁹ "Lij̄ pan, minthe ñchhu ni p̄ai ni tininju'ò nthe f̄a'ò via Devi. A ni ñkhu pi twei vi, fún yi p̄o shina pia ti nchēñ shi'a. ³⁰ Ndò, a ni mbo ñj̄aili'í Minnwi, ñji ña Minnwi ni ñkwo k̄a'a vi ti nshw̄r̄ei ña a shi nch̄er̄e ta'a mbh̄e yaon yi ñkuon faan ju Devi ghò. ³¹ Minnwi ni nōoñ nnu ña a shi nde ndōgò lí'í ne ni Devi, nenne a chrà ñkuon khu nu mbini ñku'ò Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò ñkwe ne, ña pi shi ki lo mien vi a kina yi khu mon fún, ki mien a f̄orò.

³² "Minnwi ni mbini nu'uy mbi'í Jisho vei mon gu, ñguon yigi p̄o pa minkwentie. ³³ Minnwi T̄aa vi ni ñk̄er̄e vi nch̄er̄e ñgei mbho yi yi j̄i, mfe Jijwe yi ghò ñkwan nò ha'an a ni ñk̄a'a ne. Nnu ña p̄ai ȳai nu ndò ñja'ò nu ndwe ne p̄o pi fé yi ña a sh̄a'ò mbin pigi ³⁴ nthe ña a shini ndò ñku'ò Devi p̄o. Ju, Dev̄i, ka chhu pi ña,

'Taathò chhu ni Taathò a ña,

"Chhò ñgei mbho a yi j̄i hein

³⁵ ti ñshi nu'uy nchwíe pa mbina p̄o

p̄o kr̄i tigi kwò yò."

³⁶ "Nthe yie, ñguon ñgwa Ishrae f̄a'ò nò ji nu ni tininju'ò ña Minnwi chwíe vi a p̄o Taathò, mbini mbo Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò ñkwe ne, mbo Jisho vei ña p̄ai ni ñkwīñ vi ne."

³⁷ Pugu ni ñja'ò nnu pei a k̄aon nj̄u'ò yugu ñkien yie, pugu chhu ni Pita pugu pa pich̄ai ghan ntaon Jisho ña, "Pa lij̄ pigi, pigi shi nchwíe pi nein?"

³⁸ Pita chhu ni pugu ña, "P̄ai p̄a'a ñk̄unu ȳai ni ph̄i, ñkwe ñkh̄i ni ligi Jisho Krishto, Minnwi lí'è ph̄i ȳai, mfe fé yi ni p̄ai, mbo Jijwe Minnwi.

³⁹ Minnwi k̄a'a v̄ai ni k̄a'a yei p̄ai pa ñgw̄reingwa p̄ai, pugu pa ñgwa p̄e ña pugu p̄o fie hini ne, ni sheshenon ña Taathò, mbo Minnwi via, chu'ò vi ne."

⁴⁰ Pita pini ñḡōi shh̄i nchr̄a ntou pa chr̄a nduon mfra vugu ni ñji, nchhu nu ña, "P̄ai kwe non yei nne ña ki'í p̄ai f̄a'ò ñḡō'í ña Minnwi shi mfe ni ñgw̄reingon pip̄hi yei ne."

⁴¹ Nenne, ñgwa ha'an pugu ni mbin chrà yi ne ni ñkwe ñkh̄i. Ta'a llé ghò, yaon nò tr̄ei ñkan ñgwa pigi mbin ghan pin. ⁴² Pugu ni mfe ndii

yugu ntho nje'i yaon mbho ghan ntaon Jisho, nkiri nu nguon ndii ghao ni ta'anju'ò, nji pa maon ka'a mbini ndo nduon Minnwi.‡

Chombhi shina ghan pin

43 Minnwi ni ntogo njin pa ghan ntaon Jisho mfā'a pa nnu ghraoghrao ndo nōon pa li. Nenne, sheshenon fā'o pogo gu. 44 Nguon ngwa pe na pugu ni mbin Minnwi ne ghēi shhi mbo nu ta'a li'i ni ta'anju'ò, maon pugu po ta'a yi. 45 Pugu jē ntho mfini kien shhe pugu, pugu pa pichai pa maon, ntho ngrā mbin ghō ni nguon ngwa wu'ò nō ha'an chà yugu nu'un mbo ne. 46 Pa lelle, pugu kiri nu Nda Minnwi ni ta'anggi, nji pa maon ka'a mon pa nda nda. Pugu ni nji maon pugu ni pwatua pugu pa pwapun, 47 nga'o Minnwi, nguon ngwa pin vugu. Pa lelle Taatho pigi vugu ni pa ngwa na a ni nkwe vugu ne.

3

Pita pugu Jouy luon nkwin nyien

1 Llé chēi Pita pugu Jouy ni ngōi nu Nda Minnwi mon trei minaon ni naonchi, mbo ndii luon Minnwi. 2 Pi tien non chēi na pi ni mbhi vi, a taon nkwin llo pun, ngōi nu nō chonka'a na a ghēi Nda Minnwi, pi mēin ni Pwapwa ne. Pi ghā ngu'ò ngōi ni ju nū'ōn vi lelle chonka'a ghō na a luon ghēre mbho ngwa na pugu ghēi nu Nda Minnwi ne. 3 A gha njai Pita pugu Jouy nii nu Nda Minnwi, a jē ntho nduon ghēre mbho pugu.

4 Ndo Pita pugu Jouy tigi ligi yugu mbin yu nchhu na, "Lii vigi!" 5 A jē ntho ndii vugu, mbi'i nu na a shi mfā'o yaon mbho pugu. 6 Ndo Pita chhu na, "Ndo nji'i mfā'o dere, ndo yaon na mfā'o ne nshi mfe ve. Mon ligi Jisho Krishto llo Nashare, lollo nyien!"

7 Ngwēin vi nō ngei mbho yi yi ji nkōrē vi tōthi, wu'ò ndii ghō, kwò mi pugu pa mbi'i kwò mi shwii. 8 A lli ntithi, njē nyien nu. Nii mon Nda Minnwi pugu pugu, nyien nu, ndhi nu, ndo nga'o Minnwi.

9 Nguon pa ngwa yai vi nō ha'an a nyien nu ntho ntōo Minnwi, 10 nji vi na a non na a ni nchho nduon ghēre chonka'a ye Nda Minnwi na pi mēin ni Pwapwa ne. Wiwini wēin vugu, pugu ghrāo nnu na a lōgo li'i mbin yu ne. 11 Nō ha'an non ghō ni ndia mbin Pita pugu Jouy mon li'i na pi mēin ni Varinda Sholomu ne, nguon ngwa ni ngrāo ntei ntho mbara vugu fō.

Pita chhu chrā Minnwi

12 Pita gha njai ngwa pigho, nchhu ni pugu na, "Ngwa Ishrae, a chwē kō pēi ghrāo nnu yei nei? A chwē kō pēi chaon ligi yai mbin pigi nō ha'an pigi chwē non vei nyien pi ni yigi nji ki ni yigi pogo Minnwi? 13 Minnwi Abrahan, Aiji ni Jakō, mbo Minnwi pa nkhu taa pia, gha'o muun fā'a yi mbo Jisho, mbo ju na pēi ni ncha'a vi mfe ni pa thishi, ndāa vi shhi Paile ndii na Paile ni ntā'a nu mien vi na a ghēi ne. 14 Ndo pēi lāa vi, mbo non taon taon ndo mbo nkien non, nka chhu pi na pi chu'ò njwi non mfe ni pēi. 15 Pēi jwi ngan fe chombhi, ndo Minnwi pi'i vi mon gu, pigi po pa minkwentie nnu pei!

16 "A tōgo pi nkuon pin mon ligi Jisho na non vei po shishi'i, non vei na pēi yai ndo nji ne. A pin mon ligi Jisho na a chwē a ya mbo shi'i shhi pēi ghao.

‡ 2:42 2:42 Pa ghan pin ni ma ti nga ntho li'i mu'ōn, nji maon nga mī'ēn, ngōi ki'e nji ji kwīn Taatho.

17 “Ndwe, lín paŋ, ñji ña pèi ni nchwīe nnu yei mon ki ji, pèi pa thishi pèi. 18 Yaon ha'an Minnwi ni nōon ni pa njèlì'i pi fie ma nga'o pugu chhu ne, ña Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe ne shi njèi ngə'i, Minnwi chwīe a lōgò lí'i wu'ò nenne. 19 Nthe yie ghò, pèi pā'a ñkūnu yèi ni phi mbini mbara Minnwi, nne ña a lí'ε phi yèi. Pèi nchwīe nenne, kan mā'an nu ghrí mon jijwe yèi shi nthò ni pèi lò mbò Taathò, 20 a lò mbini ntaon Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe ne, mbò Jishò ña a ni ñkwo chu'ò vi ne ni pèi. 21 A shi ñkina po ti ndii nu'ur nthò ña pi shi nchwīe nguon pa nnu pò pi fhi nò ha'an ju Minnwi ni nchhu ntògò pi mbhò pa njèlì'i pi pi taonjaon lleshhi ne. 22 Mushi ni nchhu ña, 'Minnwi Taathò shi nchu'ò njèlì'i yi mfe ni pèi llo shina pèi wu'ò nò ha'an a ni nchu'ò a ne. Pèi shi nchwīe nguon pa nnu ña a chhu ña pèi chwīe ne. 23 Sheshenon ña mba'a a yi'i nja'ò nchò njèlì'i ghò ne, pi shi mfu'u vi shina ñgwa Minnwi, ndò nshì'i vi.' ”

24 “Wu'ò nenne, nguon pa njèlì'i Minnwi llo mbin Shamue ngəi nu shhi ni nchii pa nnu pei ña a thò ndōgò lí'i mon llé pei ne ñkaa pugu. 25 Pa kà'a Minnwi ña a ni mfe ntògò pi mbhò pa njèlì'i pi ne ni mbò pi ni pèi. Pèi fā'ò shina mon kina ña Minnwi ni ñgwrà pugu pa ñkhu taa pèi ne. A ni nchhu ni Abrahan ña, 'Ntògò pi mbhò mbhé yaon yò, ñshi fe mbòrò ni nguon ndaanon ñkuon shhe ghao.' 26 Nenne, Minnwi chu'ò muun fà'a vi mfuon ntaon vi pi ni pèi, ña a fe mbòrò ni pèi mon chwīe nu nguon vèi ghao ntaon mon mbha nnu piphi.”

4

Pi wēin Pita pugu Joun

1 Pita pugu Joun ni ñga ngu'ò nchrā nu ni ñgwa pighò ne, pa ghan fe'ingien Minnwi pugu pa thishi ghan kē'i Nda Minnwi pugu pa ñgwa Shadushi thò mbara vugu, 2 mfā'ò pigítua ntou yi nthe ña Pita pugu Joun ni nthò nje'i ñgwa ndò nchii nu ña Jishò ni ñkhu mbini ñku'ò nōon nu ña ñgwa le ñkhu mbini ñku'ò. 3 Pugu wēin Pita pugu Joun ni'in vugu chéin ti mbhi nu'ur ndan nthe ña tu'u ni ñkwo shini nu. 4 Ndo ntou ñgwa pe ña pugu ni nja'ò chrā Minnwi ne pin. Fi'i pimbia ña pugu ni mbin Minnwi ne ku'ò nchéin tien ñkan yi.

5 Mbhi ni ñga ndan, pa thishi pa Juu pugu pa kún, pugu pa ghan ye'i ñgwa ni gí Mushi kiri Jerushalein. 6 Anan, mbò taathò pa thishi ghan fe'ingien, pugu Kaifa, ni Joun, ni Aleshanda, ni pa ndaanon pa thishi ghan fe'ingien, 7 fu'u pa ghan ntaon Jishò pighò nthigi shhi pugu njē tou nu vugu ña, “Pèi chwīe yei nnu pi ni ghrí gò, ki ni ligi gò?”

8 Pita, linaon ni Jijwe Minnwi, nchhu ni pugu ña, “Thishi pugu pa kún mon la'a, 9 pi nthò nsha'a vígi shi'a nthe pi nnu shi'i ña pigi chwīe mbin ñkwini vei, ñkwan ha'an a kie ñkaon maa mbò shi'i ne, 10 kan a pie ne ña nguon yèi ghao pugu pa nguon ñgwa Ishrae ji ña ñon vei ti shhi pèi ña mbò shishi'i ntògò pi ñkuon ñji Jishò Krishto llo Nashare, ña pèi ni ñkwij vi ñkuon wá'a, Minnwi pi'i vi llo mon gu ne. 11 Jishò vei, ju ña Nwa'anli Minnwi chhu nthe vi ña,

‘Muun nchí'a ye ña pèi ghan krao nda ni ndāa ña a lò mfā'ò ghère ne,
pini ñkara ju mbò muun nchí'a kwonda.’

12 Lūgu nu wu'ò mbò pi mbhò yu tē'i vi! Mon nguon mbhi, yichèi ñon lò mbò fò shina ñgwamishua ña Minnwi fe ña minthe a kwe via.”

¹³ Pa thishi pigho ni nga njèi fi'i tininju'ò ò Pita pugu Jouŋ fā'ò nɛ, ndo nji ò pugu lo nji' i nchəiŋ nthiŋkwo kəkərə mon nwa'anli, ò pugu wu'ò mbo pi ngwa gha pugu ghrāo, nji ki'ɛ ò pugu pa Jisho ni mbo ka'a. ¹⁴ Ndo pugu ni nga njèi ŋon ò pi ni nchwie vi a pò shi'i nɛ thi yəi Pita pugu Jouŋ, pa'a pugu lo nu'uj mfā'ò nnu nò chhu nu. ¹⁵ Nenne, pugu fe gi ni pugu ò pugu taon nda pa kún. Nne pugu pini shina pugu, ¹⁶ nchhu nu ò,

"Pia shi nchwie pi neiŋ ni ngwa pei? Nthe ò sheshenon Jerushaleiŋ ji ò mme nnu ghraoghrao yei chwie pugu. Yichəi shendaon lo mbo ò mimfe pia puon. ¹⁷ Ndo nò chwie nu ò ki' i nnu yei nu'uj nyien mbigi ŋgəi shhi, pia shūu tənə yugu ò ki' i pugu nu'uj nchhu sheshe nnu ni ŋon nò ligi Jisho." ¹⁸ Nenne, pugu mēiŋ vugu, mfe gi ni pugu ò ki' i pugu nu'uj nchhu nnu ki ntigi nò ligi Jisho.

¹⁹ Ndo Pita pugu Jouŋ khwē ni pugu ò, "Pəi ŋkaa pəi ywerɛ ni tho yəi ò a kā'ò yəi ligi Minnwi, ya'ò nu nchò yəi ki ya'ò nu nchò Minnwi, ²⁰ nthe ò mimfe pa'a pigi lo mien shwei nu nnu ò pigi ya'ò ndo njèi ni non yigi nɛ."

²¹ Pa thishi pugu pa kún pigho gha ŋguru vugu mbigi ò pugu shi mfe ŋgə'i ni pugu, mien vugu ò pugu ghəi. Pugu ni njèi ò mimfe pa'a pugu lo mfe ŋgə'i ni pugu nthe ò pa ngwa ni nchho ŋga'ò Minnwi nthe nnu ò a lōgò li'i nɛ, ²² nthe ò ŋon ò pi ni nchwie nnu ghraoghrao yei mbiŋ yu, non yi mme nɛ, ni ntogò khwe wuj ŋga'ò.

Pa ghan piŋ luon ò Minnwi fe tininju'ò

²³ Wu'ò ndi ghò ò pi ni nchu'ò vugu nɛ, pugu ghəi njèi ngwa pugu, mfi' i nnu ò pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi ni nchhu ni pugu nɛ. ²⁴ Ndi ò pa pugu ni nja'ò nnu pigho nɛ, ŋkərə ŋggi yugu tohi mon ta'anju'ò nduon Minnwi. Pugu ni nduon nu ò, "Taatho ò a fā'ò ŋguon nji, nchwie pò pugu pa shhe ni ŋkh'i pugu pa ŋguon maon ò a pò mon ghò nɛ, ²⁵ ntogò pi mbho Jijwe Minnwi, Ō ni nchhu ni ŋkhu taa vigi Devi, mbo muon fā'a yò ò,

'Pa ngwa taon nduon ni ndinaon ni pigitia ò,
pa ngwa Ishrae kā'a pa nnu pipi ò a lo fā'ò ghère nɛ nthe a ò?"

²⁶ Pa fūon ŋkuon mbi hein pugu pa pichəi pa thishi paon
mbiri non pugu nò mā'an nu Minnwi Taatho
pugu *Meshaya yi ò a taon nɛ.'

²⁷ "Shishini, Herò pugu Pontiu Paile paon mon la'ataon yei pugu pa ngwa la'ataon nduon ni pa ngwa Ishrae nò nyian nu ntán nthe muon fā'a yò yi taon taon, mbo Jisho ò ni nchu'ò vi ò a pò Meshaya* nɛ. ²⁸ Pugu paon nò chwie nu ŋguon pa nnu ha'an ò ni ŋkwo kā'a nū'on ò a shi ŋgu'ò ndōgò li'i nɛ. ²⁹ Nenne ndwe, ma Taatho, ywerɛ ŋkwan nò ha'an pugu kā'a ò pugu shi mfe ŋgə'i ni pigi nɛ. Ghère vigi mbo pa puon fā'a nò chrà nu chrà yò ni tininju'ò. ³⁰ Nò ha'an Ō chwie yei nɛ, ghəi mbi'i mbho yò ŋigi ghinò nò ghò, mbini nchwie pa nnu ghraoghrao, ndo non pa li pò ntogò pi nò ligi muon fā'a yò yi taon taon mbo Jisho."

³¹ Pugu ni ò nduon Minnwi ti mī'en, li'i ò pugu ni ŋkiri fò nɛ chī'i, pugu linaon ni Jijwe Minnwi nshwei chrà Minnwi ni tininju'ò.

* **4:27** 4:27 Meshaya pò pi mon chrà Hibru. A pò mon chrà Gri mbo pi Krishto, nji yi pò ò ò ŋon ha'an Minnwi chu'ò vi mfe ndaon fā'a ghò ò a fā'a.

Pa ghan pinj ghrā maon pugu shina pugu

³² Pa ghan pinj ni mfā'o ta'annggi njù'ò pugu, pugu pa kwā'a nu munu. Pa'a sheshenon vugu lo nchhu na yaon na a fā'o ne po pi ji tē'i vi, yaon yugu ghao po pi ta'a yi. ³³ Ntogo mon nji Jijwe Minnwi, pa ghan ntaon Jisho ni nchi ni pa ngwa na Jisho, mbo Taatho, khu mbinu nu'uy nku'ò, Minnwi nonon ntu wapuñ yi ni pugu ghao. ³⁴ Ta'a ngan chà shini ndo mbo shina pugu, nthe na no ha'an ndii ni ntogo nu ne, pa ngwa na pugu ni mfā'o pa shhe ki pa la'a ne fini, ntho ni mbinj gho na pugu fini no gho ne, ³⁵ nū'oy shhi pa ghan ntaon Jisho, pugu ghrā ni ngwa wu'ò no ha'an chà yugu nu'uy mbo ne.

³⁶ Nne, Joshe na pa ghan ntaon Jisho ni ntho mēin vi ni Banaba ne (njin yi po na "Ngan Mā'an Ghrī"), mbo non Levi na pi ni mbhi vi Shaipru, ³⁷ fini nyien na a ni mfā'o ndogo mbinj gho ntho nū'oy shhi pa ghan ntaon Jisho.

5

Anania pugu Shafira

¹ Ndo non chā ni mbo fo, ligi yi po Anania. Pugu ngwe vi, Shafira, ni mfini yaon yugu. ² A lōin pigēi mbinj na pugu ni mfini yaon gho no ne, ngwe vi ji, ngu'ò ntho pi ni ghrā yi nū'oy shhi pa ghan ntaon Jisho.

³ Ndo Pita chhu na, "Anania, a chwē kho o mien Shata nii njù'ò gho, o le'ingien ni Jijwe Minnwi, ndēin pigēi mbinj na o fini shhe yo gho no ne? ⁴ Ndii na o shini ndo naa mfini ne, a loo mbo jo? Ndii na o ni nkwo fini ne, a loo ngu'ò mbo jo? Ti a chwē kho o pi'i chwē nu nkwan nnu yei? O lo nde'i ngien pi ni ngwamishua, o le'i pi ni Minnwi."

⁵ Anania ni nga nja'o nnu yei, ngū shhe nkhu, pogo gu wēin nguon ngwa pe na pugu ni nja'o nnu yei ne. ⁶ Pa ma'an mikhwa lollo ndin vi mon ndhwī, ntien vi ntaon no mbhi ngēi ntwei.

⁷ A ni nga njo njunu, ngwe vi nii ndo ki lo nji nnu na a lōgo li'i ne. ⁸ Pita chhu gho na, "Shwei a, yei fi'i mbinj na pēi ndaon gho fini shhe gho no ne?"

A khwē na, "Oon, a yie."

⁹ Ndo Pita chhu gho na, "A chwē kho pēi taan no mōon nu Jijwe Taatho? Ngwa ha'an pugu twei ndaon gho ne po ne chonda, pugu shi ntien gho ntaon no."

¹⁰ Wu'ò ndii gho, a gū shhe shhi yu nkhu, pa ma'an mikhwa pigho nii njēi na a kwo khu. Pugu tien vi ntaon no mbhi, ntwei vi yēi ndaon vi.

¹¹ Pogo gu wēin nguon ngwa mon choshi gho pugu pa nguon ngwa na pugu ni nja'o nnu pei ne.

Pa nnu ghraoghrao pugu pa li

¹² Pa ghan ntaon Jisho ni nonon pa li ndo nchwē ntu pa nnu ghraoghrao. Nguon pa ghan pinj ni mbo mon Varinda Sholomu. ¹³ Sheshenon na a shini ndo nji'i mbo ngia yugu ne shini ndo nji'i mōon no tūru nu pugu pugu nji'i nthe no ha'an pugu ni ndii vugu no pa nkien ngwa. ¹⁴ Ndo ntountou ngwa ha'an pugu ki pinj Taatho ne ka mi'en mbigi pigi ngēi shhi, mbia pugu pa pinje. ¹⁵ Nthe pa nnu ha'an pa ghan ntaon Jisho ni nchwē nu ne, pi tien pa ghan ghino ntaon no gho no pa shendaon, nū'oy vugu nkuan pa kúon pugu pa ngrào nne na kē'ichēi mili'i Pita gū mbinj pugu no ha'an a ni ntogo nu ne. ¹⁶ Ntou yú ngwa pini nkiri llo mon pa la'ataon nkjin

Jerushalein ntho nu ni pa ghan ghĩo pugu pa ngwa pe ña pa jijwe pipi ni ntho ngana vugu ne, pi yĩgi ghĩo yugu.

Pi fe ngə'i ni pa ghan ntaon Jisho

¹⁷ Ndo taatho pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pakwo pi, mbo pa ngwa Shadushi, linaon ni kighi'ə ntho ghan ntaon Jisho. ¹⁸ Nne pugu wein ghan ntaon Jisho ni'in mon choin. ¹⁹ Ndo, a gha mbo ni tu'u, ngan ntaon Taatho chu'ɔ cho choin mfu'u vugu mbhi nchhu ña, ²⁰ "Pəi ghəi nthi mon Nda Minnwi, nshwei nguon chrə chombhi fhi yei ni ngwa."

²¹ Pa ghan ntaon Jisho pigho ya'ɔ nchò yugu, a gha mbo ni tutu'u pugu nii Nda Minnwi nje ye'i nu.

Taatho pa thishi ghan fe'ingien tho pugu pa pakwo pi mēin nguon pa thishi ngwa Juu ghao nne ña a ntho pugu fā'ɔ kiri pa kún. Mfe gí mon choin ña pi tho ni ghan ntaon Jisho lo mon choin. ²² Pa shooge gha ngəi mon choin pa'a ndo njəi vugu fo, mbini ki'ε mfi'i ni pugu ña, ²³ "Pigi yəi cho choin pi ya mfini shi'i, pa ghan kē'i pi thi no pa cho pi, ndo pigi gha nchu'ɔ, pa'a ndo njəi non mon gho."

²⁴ Ndiñ ña mmenon pa shooge ghan kē'i Nda Minnwi pugu pa thishi ghan fe'ingien ni nja'ɔ nnu yei ne, pugu ghrəo ña a ntho yei ñkwan nnu shi ndugwi pi hin. ²⁵ Yichəi non tho nchhu ni pugu ña, "Pəi lili njəi! Ngwa pe ña pəi ni ni'in choin ne thi Nda Minnwi ntho nje'i ngwa."

²⁶ Nne mmenon shooge pugu pa ngwa pi ghəi ntho ni pugu ndo ki lo nchwie pi nnu kikri ntho ña pugu ni mbogo nu ña minthe pa ngwa tun vugu ni ngə'ɔ. ²⁷ Pugu ni nga ntho ni ghan ntaon Jisho pigho ntigi vugu shi pa kún. Taatho pa thishi ghan fe'ingien tou vugu, ²⁸ nchhu nu ña, "Pigi ni ñkwo ya mfe titini gí ni pəi ña ki'i pəi nu'un nje'i ngwa ni ligi non vine ndo pəi lili njəi, pəi kwo ye'i ngwa mon Jerushalein ñkwe li'i ghao, ntho nchwie nu a po ña a jwi pigi njwi vi."

²⁹ Ndo Pita pugu pa pichəi ghan ntaon Jisho khwē ña, "A yi'i ña pigi ya'ɔ nchò Minnwi ncha nchò ngwamishua. ³⁰ Minnwi pa taa pia ni mbi'i Jisho llo mon gu, mbo Jisho ña pəi ni ñkwın vi ñkuon wá'a njwi ne. ³¹ Minnwi kərə vi, nchərə ngei mbho yi yi ji no Nthishi mbini mbo ñkwe, no fe nu shina ni pa Ishrae no pā'a nu ñkunu yugu ni phi, Minnwi li'ε phi yugu. ³² Pigi pa minkwentie nnu pei, Jijwe Minnwi ña Minnwi fe ni ngwa pe ña pugu ya'ɔ vi ne po yichəi."

³³ Pugu ni nga nja'ɔ yei nnu, a pigi vugu nshā'a la'a munu nne pugu tā'a nu njwi vugu. ³⁴ Ndo yichəi ta'a non Farashi shina ngwa pigho, ligi yi po Gamalia, mbo ngan ye'i gí, ña ngwa lili vi no non chichii, lollo tothi mfe gí ña pi lōgo pa ghan ntaon Jisho pigho ntaon no mbhi no kuo ndii. ³⁵ Pi gha ntaon ni pugu, a chhu ki'ε ni pa kún pigho ña, "Ngwa Ishrae, pəi lina nu ni nnu ha'an pəi chwie nu mbın ngwa pei ne. ³⁶ Pəi kwın nu ña yichəi ndii ni ma mbo Tioda taon, nchhu nu ña a mmenon ndien. Yaon no khwe ñkii ngwa younjın yi. Ndo pi ni njwi vi, ngwa ña pugu ni njou njın yi ne shāan, nnu ña a ni nthi no ne shāna gha. ³⁷ A ni nga ntogo ji, non chəi, ligi yi po Judashi, mbo non llo Galili mon nga ombhi shia ngwa, nu'un ntaon ji, nshuu ntou ngwa pugu younjın yi. Pi jwi vi ñkaa yu, ghan younjın pi shāan.

³⁸ "Nne, mon yei nnu ña a po shhe ne, ki'i pəi chwie nnu mbın ngwa pei, pəi mien vugu tə'i vugu. Nnu ña pugu kā'a ndo nchwie ne, mbo ña a llo pi mbo nonmishua, kan a shi nshāna mme gha. ³⁹ Ndo a ndho pi mbho

Minnwi, kan minthe, pa'a pèi lo nga'a vugu. Pèi ka yèi non pèi ngwie nkrò pi pèi pa Minnwi." Pa kún pighò lōgò ntigi Gamalia.

⁴⁰ Pugu mēinj ghan ntaon Jishò pighò, pugu nii nda, pugu wie vugu, mfe gí ni pugu na ki'i pugu nu'uj nchrà nu ni ligi Jishò, nne mienj vugu pugu ghèi. ⁴¹ Nenne, pa ghan ntaon Jishò taon nda pa kún nthò mfà'o pwanju'ò na Minnw shia vugu shina pa ngwa na mimfe pugu yèi ngè'i pi shhù vugu nò ligi Jishò nē. ⁴² Nguon llé ghao mon Nda Minnw pugu pa la'a pa ngwa, pugu ghèi nchhò ntigi nu ndò nchii nu na, "Jishò Ju na Minnwi Chu'ò Ntaon nò Nkwe nē."

6

Khwachèi ghan ghère

¹ A ni nga nda'a shigei pa ghan younjinj Jishò pigi nu ne, fè'i gū shina pa ghan pin mbo ngwa Juu pè na pi ni mbhi vugu pugu ku'ò taon nduon nchrà pi Gri nē, pugu pa pè na pi ni mbhi vugu pugu ku'ò la'a nchrà pi Hibru nē. Pè na pugu ni nku'ò mbhi nē, ni mfè'i nu na pi lo ndii pa kugu pugu shi'i mon nnu ghrà maon lelle.

² Nne paanchro ghan ntaon Jishò pighò mēinj nguon ghan younjinj Jishò li'i nu'uj nchhu na, "A lo nji'i nkā'o na pigi mienj chii nu chrà Minnwi fo nthò pi li'i ghrà maon ji. ³ Nthe yie ghò, lin pan, pèi tere khwachèi nkienj ngwa, na pugu linaon ni Jijwe Minnwi pugu pa shiethò nē, pigi nu'uj vugu nò fà'a yèi. ⁴ Pigi shi mfe non yigi pi nò luon nu Minnwi pugu pa fà'a chii nu chrà Minnwi."

⁵ Nnu na pugu ni nchhu nē pwa nguon kiri ghò. Pugu chu'ò Shitifin na a ni ntini mon pin ndò ndinaon ni Jijwe Minnwi nē, ni Fili, ni Prokoru, ni Nikano, ni Taimon, ni Pamena, ni Nikola lo Antio na a ni mbinj Minnwi pa Juu nē. ⁶ Pugu lōgò vugu ngèi ntigi shhi pa ghan ntaon Jishò, pugu nu'uj mbo vugu mbinj pugu nduon Minnwi.

⁷ Nenne, chrà Minnwi pini nyien ngèi shhi, fi'i ghan younjinj Jishò Jerushalein pini njien mbigi nkien yie, pa ntou ghan fe'ingien Minnwi gū ghan pin.

Pi wēinj Shitifin

⁸ Shitifin, na mborò pugu pa nji Minnwi ni ndinaon mbinj yu nē, chwie ntou pa nnu ghraoghrao ndò nōon pa li shina ngwa. ⁹ Ndo pichèi ngwa ni ndaa vi, mbo ngwa na pugu ni mbo ngia ghan nda luon Minnwi na pi ni mēinj ni yi ngwa na pugu lo nu'uj mbi'i pa kùna nē, na ngwa Juu ni mbo mon ghò llo Shirin pugu Aleshandria, pugu pa pichèi Juu nduon llo krao ngei Shilishia, ni Eshia. Pugu jē lōu nu pugu pa Shitifin. ¹⁰ Ndo Jijwe Minnwi fe shiethò ni Shitifin, fi'i nkwan ha'an a ni nchrà nē, lāa nu chrà yi gha'a.

¹¹ Nne, pugu ni'an ni'in pun ngwa, pugu chhu na, "Pigi ya'o a chrà chrà nchi'eshè nthe ligi Mushi pugu Minnwi." ¹² Nne pugu chwie pa ngwa pighò, pugu pa thishi pugu pa ghan ye'i gi Mushi, pugu wēinj Shitifin ngèi nò shhi pa kún, ¹³ ndò nthò ni pa ngwa nchhu na pugu le'ingien tho yu na, "Non vei wu'ò nthò nchrà pi nnu piphi nthe Nda Minnwi yia yi taontaon pugu pa gi Mushi, ¹⁴ nthe na pigi ya'o a chhu na, 'Jishò vei llo Nashare shi nshā'a Nda Minnwi yèi nkwi pa nu'uj na Mushi ni mfe ni pia nē.'" ¹⁵ Nguon ngwa pè na pugu ni mbo nda pa kún nē chaon ligi yugu mbinj Shitifin ghò, njèi na minj mi pò pi nò yi ngan ntaon Minnwi.

7

Chrà Shitifin

1 Taatho pa thishi ghan fe'ingien pie Shitifin na, "Yei nnu shini?"

2 Shitifin khwē na, "Lih pan pugu pa taa pan, pēi ywere nnu na nchhu nu nē. Minnwi ndigha'o ni nōon non yi ni taa via Abrahan ndii na a ni mbo Meshopotemia nē nkaon a maa ngōi nda'a Haran, ³ nchhu gho na, 'Taoṅ mien la'a yēi pugu pa ndaonon yō ngōi mon la'ataon ye na nshi nōon vē nē.'

4 "Nnē, a taon ki'ē la'a pugu, mbo la'a pa Chadien, ngōi nchho Haran. Taa vi ni nga nkhu, Minnwi fu'u vi fo ntho ni ju la'ataon yei na pēi chho fo nē. ⁵ Minnwi shi ki lo nji'i mfe, nji'i nthe pi muun pra shhe gho no ji. Ndo Minnwi kã'a vi kã'a na a shi mfe shhe gho a po ji pugu pa ngwreionon yi, nji'i nthe no ha'an a shi ki lo mfã'o muun ndii gho nē. ⁶ Minnwi ni nchhu na, 'Ngwreionon yō shi nda'a no pa ghini la'ataon ngwa nduon, ngū pa kũna fo, pi fe ngōi' ni pugu no khwe nkii nga'o.' ⁷ Minnwi pini nchhu na, 'Ndo nshi nsha'a ngwa pigho, na pēi shi fã'a mbho pugu no nkũna nē, mfe njō*' ni pugu, yei gha ntogo pugu taon la'ataon gho ntho nga'o a shhe hein.' ⁸ Minnwi pini ngwrã kina pugu Abrahan na a ni'in pimbia ngunu mbrei no nōon nu na pugu po pi yi Minnwi ndo nshi nchwē nnu na a chhu ni Abrahan nē. Nnē, pi ni nga mbhi Aiji, a la'a ta'a tan, Abrahan ni'in vi ngunu mbrei, Aiji ni'in ji muun mbo Jako ngunu mbrei, Jako ni'in paanchro puon pi ngunu mbrei, mbo pa taa pia.

9 "Pa taa pia pigho fã'o kighi'ō nthe Joshe ndin vugu, mfini vi la'ataon Ijipti, ndo Minnwi po pugu yu ka'a, ¹⁰ nkwe vi mon nguon pa ngō'ingō'i pi. Joshe ni nga ngōi shhi Fero, Minnwi chwē a fã'o mbha nnu shi'i ligi Fero mbo fūon Ijipti, ndo mfe shietho gho. Fūon chwē Joshe po mmenon ntho nsha'a Ijipti pugu pa ntu'ō yi.

11 "Nnē, nji gū mon nguon Ijipti pugu pa Kanan, nji gho chwē ngwa yēi ngō'i ntou yi, ti pa'a pa taa pia lo mfã'o yaon no ji nu. ¹² Jako gha nja'o na maon ji po Ijipti a fūon ntaon pi pa taa pia fo. ¹³ A gha mbo mon mbra nge, Joshe chwē pa lih pi ji vi, Fero ji ndaonon Joshe ki'ē. ¹⁴ Joshe mã'an nkani mēin Jako taa vi, na a tho Ijipti pugu pa nguon mbaanda yi ghao mbo khwachai wun ngwa ni yi tien. ¹⁵ Nenne, Jako shwi'i Ijipti mbo li'i ha'an a ni nkhu pugu pa taa pia. ¹⁶ Pi ni ntien khu yugu mbini no gho Sheken ntwei vugu fo mon fūn na Abrahan ni njuon mbho puon Hamon ni yichai fi'i mbai' mbii nē.

17 "No ha'an ndii kã'a na Minnwi ni nkã'a Abrahan no gho ni nchōnē mbara nu nē, pa ngwa pia pini njien mbigi Ijipti. ¹⁸ Ndugwi yi, yichai fūon na a shini ndo nji Joshe nē jē ntho nsha'a Ijipti ¹⁹ A ku'ō tho pa taa pia, nchwē ngō'i mbii pugu, mfra vugu na pugu nū'ōn puon pugu mbhi, nne na pugu khu.

20 "A ni mbo pi mon yei pii ndii na pi ni mbhi Mushi. Mushi ni mbo nkien muun pwapwa. Pi ni nū'ōn vi nda wu'ō no trei nāon. ²¹ Pi ni nga mfu'u vi nū'ōn mbhi, muun Fero yi mingwe lōgō vi no muun vi nku'ō ni ju no muun vi. ²² Pi ni nje'i Mushi ni nguon shietho pa ngwa Ijipti. A ni ngū nkien mmenon ndien mon chrà yi pugu pa nchwē nu nnu mi.

* 7:7 7:7 Njō yei ni mbo gu pugu ngō'i.

23 “A ni nga nkwo pò khwe wuŋ nga’o, a tho njù’o yu ña a kra lĩŋ pi mbo puon Ishrae. 24 A ni nga njəi non Ijipti tho mfe ngə’i ni muuŋ Ishrae, a ghəi li’i ghəre vi njwi non Ijipti gho nò lu’u nu ngə’i ye ña a chwie mbij vie non nē. 25 A ni nkwa’ a ña pa lĩŋ pi shi nji ña Minnwi taon vi nò kwe nu vugu, ndo pa’ a pugu lò nji’ i nji.

26 “Mbhi ni nga ndaŋ, a yəi paa puon Ishrae pugu wie nkrò, a pa’ o nu ña pugu chini nggì, nchhu ña, ‘Lĩŋ paŋ, pəi pa lĩŋ, pəi wie pi nkrò kho nēiŋ?’

27 “Ndo ye non ña a ni ntho ngwie ndĩŋ vi nē tū’o Mushi mfe hini, mbie vi ña, ‘A nū’oŋ gǒ nū’oŋ gho ña o sha’ a vigi? 28 O tã’ a nu njwi a nkwan nò ha’ aŋ o ni njwi non Ijipti yua nē?’ 29 A ni nga nkhwē nēiŋ, Mushi tei ngəi mbo ngini la’ ataon Midia, ndaŋ mbhi paa puon pimbia.

30 “Ndwe Mushi ni nga nkwo la’ a Midia nò khwe wuŋ nga’ o, ngaŋ ntaon Minnwi nōon non yi gho nò lĩŋ mōnon nkii nu nkuon muuŋ thi yuyu’ u mon nkũnu njó nkuon mbra Shinai. 31 Mushi ni ngrāo yaon ña a ni njəi nē, nchənə mbara yəi gho nò yəi nu shi’ i, nga mbara nja’ o nggì Taatho: 32 ‘Mi Minnwi pa tã pò, Minnwi Abrahan, Aiji ni Jako.’ Mushi wrū nthe pogo gu ki lò nu’ uŋ ntã’ a nu mbē’ i.

33 “Minnwi Taatho chhu gho ña, ‘Shrāo tra yò, nthe ña li’ i ña o thi nē pò pi shhe taon taon. 34 Njəi fi’ i nkwan ngə’ i ña pi fē nu ni ngwa paŋ la’ ataon pa Ijipti nē, ñja’ o kəi yugu nshwi’ i shhe nò kwe nu vugu. Tho ndwe ñtaon gho la’ ataon Ijipti.’

35 “Mushi vei ña ngwa Ishrae ni ndāa vi, nchhu nu ña, ‘A nū’oŋ gǒ nū’oŋ gho ña o sha’ a vigi?’ A ju ña Minnwi chu’ o ntogo pi nkuon ngaŋ ntaon vi ña a ni nōon non yi gho nkuon muuŋ thi yuyu’ u ña a sha’ a puon Ishrae ndo nkwe vugu mon ngə’ i nē. 36 A ni mfu’ u pa puon Ishrae la’ ataon Ijipti. A ni ntho nchwie pa nnu ghraoghrao ndo nōon pa li mon la’ ataon Ijipti pugu pa moon mme nkhi ña pi mēiŋ ni Nkhi Pipie nē, pugu pa moon nkũnu njó nò khwe wuŋ nga’ o.

37 “Yei Mushi ye ña a ni nchhu ni ngwa Ishrae ña, ‘Minnwi shi nchu’ o njəli’ i yi mfe ni pəi llo shina pəi wu’ o nò ha’ aŋ a ni nu’ uŋ nchu’ o a nē.’ 38 Mushi yei, ju ye ña a ni mbo pugu pa kiri ngwa Ishrae mon nkũnu njó, a ni mbo hēiŋ pugu pa nkhu tã pia pugu pa ngaŋ ntaon Minnwi, ña a ni nchrā gho nkuon mbra Shinai, a kwe chrā maon gho, mbo chrā Minnwi nò fē nu ni pia.

39 “Pa tã pia ni ndāa nò ya’ o nu nchò yi, ñka lāa vi lāa nkhwā njù’ o pugu nò pini nu la’ ataon Ijipti, 40 nchhu nu ni Eroŋ ña, ‘Puon yaon mfe ni pigi nò Minnwi ña a shi mbo nthishi vigi, a mbo pi Mushi vei ña a ni mfu’ u vi Ijipti nē, pigi llo nji nnu ña a chwie vi nē.’ 41 A ndii gho ña pugu ni nchwie yaon puon a pò nò muuŋ nã’ aŋ mimbia, pugu fē’ ingien gho, mfã’ o mme ji nò gha’ o nu yaon ña pugu chwie ni mbho yugu. 42 Nthe yie gho, Minnwi pã’ a nkũnu yi ni pugu, mfe vugu ña pugu tho nga’ o pi pa maon mon tothi nò pa finəi, fhú, ni minaon, nò ha’ aŋ pi nã’ aŋ mon ñwa’ anli pa njəli’ i Minnwi ña,

‘Ngwa Ishrae, nguon pa minyien ña pəi ni ngwrā nò yaon fē’ ingien nò khwe wuŋ nga’ o mon nkũnu njó nē shini ndo nji’ i mbo pi vəi.

43 A ni mbo ntāa nnwi Moloke ña pəi ni ntien nyien nu nò gho, pugu chwie yaon nò finəi nò ligi nnwi ña pəi ni mēiŋ ni Refaŋ. Pie gho ni mbo pa nnwi ña pəi ni nchwie nga’ o nu nē,

nthe yie ghɔ, ñshi njōu vɛi mon pa la'a pɛi,
pɛi ghɔi ti mfɛrɛ Babilon.'

⁴⁴ "Pa taa pia ni mfā'ò Ntāa ña a nōon ña Minnwi pɔ pugu pugu nɛ mon ñkūnu njó. Pi ni nchwīe Ntāa ghɔ nɔ ha'an Minnwi ni nchhu ni Mushi ña a chwīe ñkwanj ha'an a ni nōon ghɔ nɛ. ⁴⁵ A ni ñga nda'a, pa taa pia ña pa taa pugu ni mfe ntāa ghɔ ni pugu nɛ tien ñgɔi nɔ ghɔ ndii ña pugu pa Joshua ni ñgɔi ñkwe shhɛ mbhɔ pa la'ataon ña Minnwi ni mfu'u pa la'ataon pighɔ fɔ nɛ. A ni ñkina fɔ ti nthɔ nchɔin thɔ Devi.

⁴⁶ "Devi ña Minnwi ni nōon pwapun yi ghɔ nɛ, a luon ni Minnwi ña a mien pa krao li'i chhɔ ni Minnwi Jakɔ. ⁴⁷ Ndo a ni ñkrao Sholomu ñkrao Nda ghɔ. ⁴⁸ Mbapa nenne, Minnwi ña a Chaapifuson nɛ shi'a nchhɔ mon nda ña a krao ñonmishua ni mbhɔ mi nɛ nɔ ha'an ñjɛli'i Minnwi chhu ña,

⁴⁹ "Taathɔ chhu ña, "Pɔ pɔ pi faan a,
shhɛ pɔ krí tigi kwò a.

Ti a yɛi ñkwanj nda ña minthe ɔ krao vɛi?
Mimfe nda'a pi mon yɛi ñkwanj li'i?

⁵⁰ Nshini ndɔ nchwīe ñguon pa maon pei ghao pi ni mbhɔ ma?"

⁵¹ "Pa kwéi thɔ pei, ñgwa ña mba'a pugu pinj chrà Minnwi ki nja'ò. Pɛi ghà nchi'ɛ nchò Jijwe Minnwi ñguon ndii ghao wu'ɔ nɔ ha'an pa taa pɛi ni nchwīe nu nɛ. ⁵² A yɛi ñjɛli'i Minnwi ña pa taa pɛi shini ndɔ mfe ñgɔ'i ni pugu? Pugu ni njwi pa ghanj mā'an ñkini Minnwi, ña pugu ni nchii thɔ nu muunj fà'a vi yi tithi nɛ. Ndwe pɛi fini vi njwi vi. ⁵³ Pɛi ni ñkwe gí Minnwi nɔ ha'an ghanj ntaon Minnwi ni mfe ni pɛi nɛ, ndɔ ki lo ñji'i nū'ɔnj gí ghɔ."

Pi tunj Shitifin ni ñgù'ɔ

⁵⁴ Nɔ ha'an pa ñgwa nda pa kún ni nja'ò nnu ña Shitifin ni nchhu nɛ, a shā'a la'a muunj pugu kru shua muunj mon pigítua. ⁵⁵ Ndo Shitifin linaon ni Jijwe Minnwi, mbi'i ligi yi ndii pɔ ñjɛi ndigha'ò Minnwi, ndɔ ñjɛi Jishɔ a thi ñgei mbhɔ Minnwi yi ji. ⁵⁶ Shitifin ghɔ chhu ña, "Ñjɛi! Ñjɛi pɔ ña'an, ñjɛi Muunj ñonmishua a thi ñgei mbhɔ Minnwi yi ji!"

⁵⁷ Pa ñgwa pighɔ fɔ pa'ò ñgòu, nchri tɛnɛ yugu ni mbhɔ muunj, ntei nchò vi, ⁵⁸ mfu'u vi ntaon nɔ mon la'a, tunj vi ni ñgu'ɔ, pa ñgwa pɛ ña pugu ni ntigi pa nnu thɔ yu nɛ ni mien pa mme ndhwí pugu ni ma'an mikhwa chɛi ligi yi pɔ Shɔɔ.

⁵⁹ Nɔ ha'an pugu ni nthɔ ntunj Shitifin nɛ, a luon Minnwi nchhu ña, "Jishɔ Taathɔ, kwe jijwe a." ⁶⁰ A kwinj kwɛrɛ yi shhɛ, ñkɛi ni ñji ña, "Taathɔ, ki'i ñgwɛinj vugu nthe nnu pipi yei ña pugu chwīe nɛ." A ni nchhu nenne ñkhu.

8

¹ Shɔɔ ni mbinj ña pi jwi Shitifin ghɔ.

Shɔɔ fe ñgɔ'i ni chɔshi

Llé ghɔ ñgwa yrei nthɔ mfe ñkien ñgɔ'i ni chɔshi Jerushalein, pugu sha mon ñguon Judia pugu pa Shamaria, a twi'a pa ghanj ntaon Jishɔ. ² Pa ñkien titini ghanj pinj twei Shitifin ñkɛi vi a wūru. ³ Ndo Shɔɔ jɛ nthɔ nshāanj chɔshi, nii nda nda nthɔ mfu'u mbia pugu pa pinjge mbɔ ghanj pinj nthɔ mā'an vugu chɔin.

Pi chīi ḡkìni pwa pisha'akhò Shamaria

⁴ Ndwe, ḡguon ḡgwa pe ḡa pi shāan vugu ne ḡhōi ḡguon li'í ntho nchīi ḡkìni pwa pisha'akhò fò. ⁵ Fili llo nshwi'í mon ḡa'á Shamaria, nchīi ligi Ju ḡa Minnwi Chu'ò Ntaon nò ḡkwe ne ni pugu. ⁶ Yú ḡgwa pighò fò ne ya ḡjwere nnu ḡa Fili ni nchhu ne, nò ḡa'ān pugu ni njēi pa nnu ḡhraoghrao ḡa a ni nchwīe nu ne. ⁷ Pa jijwe piphi pa'ò ḡḡòu ntaon mbīn ntu ḡgwa ḡa pugu ni mbo mbīn pugu ne. Ntu pa ḡgwa ḡa pē'í non yugu ni ḡkhu ne pugu pa ḡkwini pini mbo shi'í. ⁸ Nne ntu pwanju'ò pò mon ḡa'ataon ḡhò.

⁹ Non chēi, ligi yi pò Shemu, ḡa a ni mbo ntouḡan, ni nchwīe ḡgwa Shamaria ḡhrāo vī ni nnu ḡan, a ni nchhu nu ḡa juju ḡkaa yu ḡon ndien. ¹⁰ ḡguon ḡgwa mon ḡa'á, ḡgwa kike'í pugu pa pi lien ya'ò vī, nchhu nu ḡa, "Non vei pò pi nji Minnwi ye ḡa pi mēin ni yi Lien ne." ¹¹ Pugu ni mfe ndīi yugu ḡhò nenne nthe ḡa nò ntaan ndīi a ni ḡgwini vugu ni ḡgán yi ḡa a ni ntu nu ne.

¹² Ndo pugu ni ḡga mbīn ḡkìni pwa pisha'akhò Sha'afuon Minnwi pugu pa Jisho Krishto ḡa Fili ni nchīi ni pugu ne, ḡkwe ḡkhī mbia pugu pa pinge. ¹³ Shemu pin ḡkaa yu, ḡga ḡkwe ḡkhī, nyien nu pugu Fili. A ni ḡga njēi pa li pugu pa memme nnu ḡhraoghrao ḡa Fili ni nchwīe nu ne, ḡḡràò.

¹⁴ Ndwe, pa ḡhan ntaon Jisho Jerushalein ni ḡga ḡja'ò ḡa ḡgwa Shamaria pin chrà Minnwi, ntaon Pita pugu Joun, ¹⁵ pugu shwi'í nduon Minnwi mfe ni pugu nne ḡa mimfe pugu kwe Jijwe Minnwi. ¹⁶ Nthe ḡa a shini ndo naa nshwi'í mbīn sheshenon vugu, pugu ni ḡgu'ò ḡkwe ḡkhī pi nò ligi Jisho Taathò. ¹⁷ Pita pugu Joun nū'on mbhò yugu mbīn pugu, pugu kwe Jijwe Minnwi.

¹⁸ Ndwe, Shemu ni ḡga njēi ḡa ḡhan ntaon Jisho nū'on mbhò mbīn ḡgwa pugu fā'ò Jijwe Minnwi, a fe mbīn ni Pita pugu Joun, ¹⁹ nchhu nu ni pugu ḡa, "Fe ḡhrí yei vāi ḡkaa mu, nne ḡa sheshenon ḡa nū'on mbhò a mbīn yu ne shi mfā'ò Jijwe Minnwi."

²⁰ Ndo Pita khwē ḡhò ḡa, "Pēi pa mbīn yò ḡhò shi'í, nthe ḡa o pī'í ḡa minthe o yuon fē Minnwi ni mbīn. ²¹ O lo nji'í fā'ò shāna mon fā'a yigi nthe ḡa njū'ò yò lo nji'í mbo yi tithi ligi Minnwi. ²² Nthe yie ḡhò, pā'a ḡkūnu yò ni mbha nnu piphi yei nduon ni Taathò ḡa minthe a li'ē phi yò ni pī'í nu yei ḡkwan nnu. ²³ Nthe ḡa njēi ḡa o linaon ni kighi'è piphi mbini mbo ḡgan chōin mbhò phi."

²⁴ Shemu khwē ḡa, "Pēi luon ni Taathò mfe vāi nne ḡa ki'í sheshe nnu yei ḡa pēi chhu nthe a ne fi'í al"

²⁵ Pita pugu Joun chhu pa nnu ḡa nduthò yugu ji nthe Jisho ne, ndo nchīi chrà Taathò, njē pīni nu ki'ē Jerushalein. Pugu ni ḡga mbo shendaon mbini nu, ntho nchīi chrà Minnwi mon ḡguon puon mi ḡa'ataon mon Shamaria.

Fili paon pugu mmeḡon llo Itiopia

²⁶ Ndo ḡan ntaon Taathò chhu ni Fili ḡa, "Lollo nshwi'í mbien shendaon ḡa a llo Jerushalein ḡḡēi Gasha ne." (Yei ndaon ḡa pi lo nu'uy ntogo nu fò shi'a.) ²⁷ Fili lollo ḡḡēi, ḡga njēi nu, yichēi ḡon llo Itiopia,* ni mbo ḡon ndien ndina nu ni mbīn ḡgwafuon Itiopia, thò Jerushalein li'í ḡha'ò Minnwi. ²⁸ A ni ḡga ḡkwēi nu, nchhò mon yaon ḡa pi mēin ni kali† ne ntho mēin ḡwa'anli njēili'í Minnwi mbo Ishaya.

* 8:27 8:27 Non vei ni mbo ḡon fu'u. † 8:28 8:28 Yei ni mbo yichēi ḡkwan mitu ḡa a ḡhà nshūu pa minyien.

29 Jijwe Minnwi chhu ni Fili ña, "Ku'ò mbara vi yèi kali."

30 Nne, Fili tei ngèi mbara vi, ña'ò a tho mēin ñwa'anli njèlì'ì Minnwi mbo Ishaya. A pié vi ña, "Ɔ lo ña'ò nnu ña Ɔ mēin nu ne?"

31 A khwē ña, "Mimfe ñkie pi nein ñji ki ñon lo mfi'ì vèi?" Ngē Fili ña a ku'ò nchho pugu yu mon kali. 32 Ye li'ì Ñwa'anli Minnwi ña a ni mēin nu ne ni mbo yei li'ì ña,

"A ni mbo nò minji ña pi lōgo vi ngèi nò gho ngwra,
wu'ò ñkwan ha'an muun minji shi'a ñkèi ndii ña pi kiri ngi yi ne,
a shini ndo nchhu nnu.

33 Pi ni nshhū vi ndo ndāa ki lo nsha'a vi ni ndindi.
Mimfe pa'a ñon lo nchhu nnu nthe ngwreñon yi
Nthe ña chombhi yi ñkuon shhe hein kwo lūgiw."

34 Mmēon gho pie Fili ña, "Shwei a, njèlì'ì Minnwi yei tho nchrā yei nnu pi nò ligi gō? A chrā pi nò ji ligi ki ñon nduon?" 35 Nne Fili jē chrā nu kè'ì gho, llo ñkuon li'ì ñwa'anli yei, nshwei vi kè'ì gho ni pwa pisha'akho nthe Jisho.

36 Pugu ni ñga nyien nshwi'ì nu shendaon gho ntaon yichèi li'ì ñkhī pò fò, mmēon gho chhu ña, "Lii njèi, ñkhī pò nein, a shi mbini ntāra kho ntāra a ña ki'ì ñkwe ñkhī?" 37 [Fili khwē ña, "Minthe Ɔ kwe, nò ha'an Ɔ mbin ni nguon njù'ò yò." Ñon gho khwē ña, "Mbin Jisho Krishto Muun Minnwi."] 38 Mfe gí ni Kali gho ña a tithi, pugu Fili shwi'ì ki'e mon ñkhī, Fili fe ñkhī gho.

39 Pugu ni ñga ntaon mon ñkhī, Jijwe Taatho lōgo Fili ngèi nò gho. Mmēon gho shi ki lo nu'un njèi Fili jē ndii gho, mboro ngèi nu ni vhi ndinaon ni pwanju'ò. 40 Fili yèi non yi la'ataon Ashotu. A ni nyien ngèi Kaisharia, nò ha'an a ni ngèi nu ne, ntho nchii ñkàni pwa pisha'akho mon nguon li'ì ghao ti nu'un ngèi nchèin Kaisharia.

9

Shoo pinj Minnwi

1 Ndo ndii yei Shoo wu'ò ntho ngèi nu shhi nchhu nu ña a shi njwi ghan younjin taatho. Ngèi mbara taatho pa thishi ghan fe'ingien 2 nchhu gho ña a nā'an pa ñwa'anli mfe gho, nò shwei nu non ña ju, Shoo, yie gho ne ni ñgwa mon pa nda luon Minnwi Damashiku, nne ña ā njèi ñgwa ña pugu pò pi ñgwa Shendaon* ña Jisho ni ndon ñe, mbia ki pinje, kan a shi ngwēin vugu mbini ni pugu Jerushalein.

3 Nò ha'an Shoo ni nyien mbara nu Damashiku ne, lí'e wí'ì shein mbin yu llo pò. 4 A gū shhe ña'ò yichèi nggì chhu nu gho ña, "Shoo! Shoo! Ɔ fe ngè'ì vèi ña?"

5 Shoo pie ña, "Ɔ pò pi gō, Taatho?"

Nggì gho khwē ña, "Mi Jisho ña Ɔ tho fe ngè'ì gho ne. 6 Ndo lollo nii mon la'a, kan pi shi nshwei gho ni nnu ña Ɔ shi nchwie ne."

7 Ndo ñgwa pè ña pugu pugu ni mbo ne tithi, nchò yugu llwī, ña'ò nggì, ndo pa'a ndo njèi ngan vi. 8 Shoo lollo shhe, mfèi ligi yi, ndo pa'a ndo njèi li'ì. Nthe yie gho, pi wēin pi mbho yi nii nò gho Damashiku. 9 Ndo a shini ndo njèi li'ì nò trèi llé ndo pa'a ndo ñji yaon ki nnu sheshe yaon.

10 Ngan younjin Jisho chèi ni mbo fò Damashiku, ligi yi pò Anania, Taatho chwie a yèi nnu, nchhu gho mon nnu gho ña, "Anania!"

* 9:2 9:2 Pa ghan pinj lleshhi ni ntho mēin non yugu ña Ghan Shendaon.

A khwē ña, “Lii njəi! Mbo nɛin, ma Taathɔ.”

¹¹ Taathɔ chhu ghɔ ña, “Piri non yɔ ngəi shendaon ña pi mēin ni Ndindi nɛ, nda Judashi, ndii non chəi llo Tashɔ, ligi yi pɔ Shɔɔ. A chhɔ nɛ nduon Minnwi. ¹² Minnwi kwo chwē a yəi nnu, non chəi, ligi yi pɔ Anania, tho nū'ɔn mbhɔ yi mbin yu nne ña a pini njəi li'i.”

¹³ Ndo Anania khwē ña, “Taathɔ, ntou ngwa kwo fi'i ntou pa nnu vɛi nthe non vɛi, fi'i pa nnu wuwuru ña a chwē mbin ngwa pɔ pi taonjaon Jerushalein nɛ. ¹⁴ Ndo a ni ñkwe ghrɪ mbhɔ pa thishi ghan fɛ'ingien nɔ thɔ nu Damashiku hein ngwēin ngwa pɛ ña pugu ghà nji'ə non yugu mbin ghɔ.”

¹⁵ Ndo Taathɔ chhu ghɔ ña, “Ghəi, nthe ña a yaon fà'a ña nchuo'ɔ ña a chwē pa ngwa taon nduon pugu pa fūon ni pa ngwa Ishrae ji a nɛ. ¹⁶ Nthe ña mmu nduthɔ a, shi nōon ghɔ fi'i ñkwan nɔ ha'an a pie ña a yəi ngəi nthe a nɛ.”

¹⁷ Nne, Anania lollo ngəi nii nda ghɔ, ñga nū'ɔn mbhɔ yi mbin yu, nchhu ña, “Ndin a Shɔɔ, Jishɔ Taathɔ ña a nōon non yi vɛ shendaon ña ɔ nɔ ntɔgo fɔ nthɔ nɛ, taon a nne ña minthe ɔ pini nu'un njəi li'i ndo ndinaon ni Jijwe Minnwi.” ¹⁸ Wu'ɔ ndii ghɔ, pichəi yaon nɔ ghrəo shadi pa'a ntaon nɔ ligi yi a pini nu'un njəi li'i. Ndollo ki'ɛ pi kwe vi ni ñkhi. ¹⁹ A ji maon mfā'ɔ ghrɪ ki'ɛ.

Shɔɔ jɛ chii nu chrà Minnwi Damashiku

Shɔɔ ni mbo pugu pa ghan younjin Jishɔ Damashiku nɔ ntou lle. ²⁰ Shɔɔ yreɪ ta'a ngɛ ngəi mon pa nda luon Minnwi njɛ chii nu chrà Minnwi fɔ, ña Jishɔ muun Minnwi.

²¹ Nguon ngwa ña pugu ni nja'o a thɔ nchii nu nɛ ni ngràò, mbie ña, “Yei shi lo mbo non ña a ni nthɔ mfe wuwuru ngə'i ni ngwa pɛ Jerushalein, ña pugu ghà nji'ə non yugu mbin non ghɔ ña pi mēin ni Jishɔ nɛ? A shini ndo ngu'ɔ nthɔ hein pi nɔ wēin nu ngwa pighɔ ngəi mfe vugu ni pa thishi ghan fɛ'ingien?”

²² Ndo chii nu chrà Minnwi Shɔɔ pini ntini nga'a, a llwī nchɔ pa Juu Damashiku nɔ nōon nu ki khuthɔ ña Jishɔ pɔ pi Ju ña Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ ñkwe nɛ shini. ²³ Ntuo llɛ ni nga ntɔgo, pa Juu paon ntaon nɔ jwi nu vi. ²⁴ Ndo pi tūgu ntán yugu ghɔ ni Shɔɔ. Pugu ni nthɔ mbe'i pa chonka'a ña pi ghà ntɔgo fɔ nii mon la'a nɛ ni naonchi pugu pa tu'u nɔ jwi nu vi. ²⁵ Ndo ni tu'u chəi, pa ghan younjin Shɔɔ lɔgo vi ni'in vi mon mikuo nshwi'i vi mon mbo mbin nda, a taon.

Shɔɔ Jerushalein

²⁶ Shɔɔ ni ñga ngəi Jerushalein, ñkaa nu nɔ tūru nu pugu pa ghan younjin Jishɔ. Ndo pa'a pugu lo nji'i mbin ña a ta'a ngan younjin Jishɔ, ñka pɔgo vi pɔgo. ²⁷ Ndo Banaba thɔ nɔ ghɛre nu vi, ngwēin mbhɔ yi ngəi ni ju njəi pa ghan ntaon Jishɔ, nshwei vugu ñkwan ha'an a ni njəi Taathɔ shendaon, Taathɔ ghɔ chhu pa nnu ghɔ. Mbin mfi'i ni pugu ñkwan ha'an Shɔɔ ni nshwei chrà Minnwi nɔ ligi Jishɔ ni tininju'ɔ Damashiku nɛ. ²⁸ Nne Shɔɔ ni nyien nu pugu pugu ka'a Jerushalein, nthɔ nchii chrà Minnwi ni tininju'ɔ mon ligi Taathɔ. ²⁹ A ni nchrà nu nɔ ndo ndou nu pugu pa ngwa Juu pɛ ña pugu ni nchrà pi chrà Gri nɛ, ndo ngwa Juu pighɔ tā'a nu njwi vi jwi. ³⁰ Pa pichəi ghan pin ni ñga nji ña pi tā'a nu njwi vi, ndɔgo vi nshwi'i nɔ Kaisharia ntaon vi Tashɔ.

³¹ Nne, choshi mon ɲguon Judia, ni Galili, ni Shamaria fā'o ghighri. Jijwe Minnwi ghēre choshi pini ntini mbigi ndo mbini njien mbigi nɔ ha'an pugu chho chombhi yugu ni pɔgo Taathɔ ne.

Pita ghēi mon pa la'ataon Lida pugu Jopa

³² Pita ni nyien ɲguon li'i ghao, nɔ yichai ɲgɛ a ghēi li'i kra ɲgwa Minnwi pi taontaon Lida, ³³ ɲga nchəin fɔ nɔi yichai ɲon, ligi yi pɔ Aenia, ɲa pə'i ɲon yi ni ɲkwo khu, a kwo nūan kúon nɔ fúon ɲga'o. ³⁴ Pita chhu ghɔ ɲa, "Aenia, Jishɔ Krishto yīgi ghānɔ yɔ, lallo nchwīe kúon yɔ." Wu'ɔ ndii ghɔ a lallo. ³⁵ ɲguon ɲgwa ɲa pugu ni nda'a nu Lida pugu Sharon ɲe, yəi vi ɲkara mbinj Taathɔ ghao.

³⁶ Ndi ɲghɔ mon la'ataon Jopa, ɲgan younjin Jishɔ chəi ni mbo fɔ, ligi yi pɔ Tabita, mbo mon chrà Gri ɲa Doka.† A ni ndɔgo ɲguon ndii yi ghao nthɔ nchwīe shi'i ndo ɲgēre ghan pou. ³⁷ Mon llɛ pighɔ a gū ghānɔ ndo ɲkhu. Pi ni ɲga nshigao vi, ndɔgo vi ɲku'ɔ nū'ɔn mon njien nda tothi. ³⁸ Nthe ɲa Lida ni mbara Jopa ɲe, pa ghan younjin Jishɔ gha ɲa'o ɲa Pita ni mbo Jopa, ntaon paa ɲgwa ghɔ, mā'an ghrī yi nchhu nu ɲa, "Pigi pa'o mbho, kɔnɔ nthɔ nɔi vigi ki lo nu'uj njiri."

³⁹ Pita yrei ɲgəi pugu pugu, ɲga nchəin fɔ pi lɔgo vi ɲku'ɔ ni ju mon nda tothi. ɲguon pa ɲkugu ni ɲkiri yəi Pita ɲkəi ndo nthɔ nɔon pa puon mi ndhwī pugu pa pichai memme ndhwī figəi yugu ɲa Doka ni nchwīe ndii ɲa pugu pugu ni mbo ne. ⁴⁰ Pita chhu ɲguon yugu taon mon njien nda ghɔ, ā ɲkwi kwere yi nduon Minnwi, ɲkara mbe'i khu ɲon ghɔ nchhu ɲa, "Tabita, lallo!" A fəi ligi yi ɲga nɔi Pita, ndollo nchɔchho. ⁴¹ Pita fɛ mbho yi ɲgēre vi a lallo tothi. Nne, a mēin ɲguon ɲgwa Minnwi pi taontaon, pugu pa ɲkugu, mfe vi yi maon ni pugu.

⁴² Nnu pei ni nyien ɲkwe ɲguon Jopa, ntou ɲgwa kara mbinj Taathɔ. ⁴³ Pita la'a Jopa nɔ ntou llɛ pugu yichai ɲon, ligi yi pɔ Shemu, mbo ɲgan chwīe ɲgrào.

10

Pita pugu Kɔniliu

¹ ɲon chəi ni mbo Kaisharia ligi yi pɔ Kɔniliu. A ni mbo nthishi ta'a ɲkii pa shooge mon kwīe ntigao ɲkii pa shooge llo Itali. ² A ni mbo ɲkien ɲon Minnwi. Nduthɔ yi pugu pa ɲguon ndaonon yi ni nthɔ ɲga'o Minnwi. A ni nthɔ ɲgēre ntou pa ghan pou, ndo nduon Minnwi ki jwe. ³ A ni mbo mon trei minaon ni naonchi, Minnwi nɔon nnu ghɔ, a yəi ɲgan ntaon Minnwi, a chhu ghɔ ɲa, "Kɔniliu!"

⁴ A lii ɲgan ntaon Minnwi ghɔ ni pɔgo gu, mbie ɲa, "A kɔ, Taathɔ?" ɲgan ntaon Minnwi khwē ɲa, "Minnwi kwij luon yɔ pugu pwapun yɔ ni pwatua. ⁵ Ndwe, taon ɲgwa Jopa, pugu ghēi mēin ɲon chəi ligi yi pɔ Shemu Pita. ⁶ A la'a nu pugu Shemu mbo ɲgan chwīe ɲgrào, ɲa nda yi pɔ ɲkin mme ɲkhī ɲe."

⁷ ɲgan ntaon Minnwi ghɔ ɲa a ni nchrā ghɔ ɲe gha ɲkwo ghēi ɲe, Kɔniliu gē paa ɲgwa ha'an pugu ni mfā'a nu mbho yu ɲe, ni ta'a shooge mbo ɲon Minnwi shina pa shooge ɲa a ni nthɔ nsha'a vugu ɲe. ⁸ ɲga mfi'i ɲguon nnu pighɔ ni pugu, ntaon vugu Jopa.

† 9:36 9:36 Njin Doka pugu Tabita pɔ ɲa *mingra*.

⁹ Mbhi ni nga ndaṅ, pugu pɔ shendaon ḡḡi nu ti ḡkwo para mon la'a. Pita ku'ɔ thɔnda* li'i luon Minnwi mon ntun minaon. ¹⁰ Nji yia vi, a tã'a yaon nji, pi gha ntho nyian maon, a yɛi nnu. ¹¹ Njɛi po ḡa'an, a yɛi yaon shwi'i nu shhɛ nɔ mme pra mbho ndhwɛ, pi wɛin vi ḡkuon khwe ghaa pi, a shwi'i nu. ¹² Nguon ḡkwan pa minyien pugu pa mimaon shatei pugu pa mishi mon ḡunu ni mbo fɔ. ¹³ Yichɛi ḡḡi taon po nchhu ḡho ḡa, "Pita, lollo, jwi ḡkru."

¹⁴ Pita khwɛ ḡa, "Nga, ma Taathɔ! Ndo naa ma mfuo non a ni maon fuo ki maon nchhi."

¹⁵ ḡḡi ḡho pini nchhu ḡho mbra ḡḡɛ ḡa, "Ki'i mɛin yaon ḡa Minnwi chwɛ a pɔ yi taontaon nɛ ḡa a yaon nchhi." ¹⁶ Yei nnu ni ndɔḡo li'i nɔ trei ḡḡɛ, nne pi lɔḡo maon pigho mbini nɔ po.

¹⁷ Pita ni nga ntho ḡḡrão njin nnu ḡa a yɛi nɛ, ḡḡwa pɛ ḡa Koniliu ni ntaon nɛ kwo pie ti njɛi nda Shemu, ntho nthi chonka'a, ¹⁸ mɛin nu ndo mbie nu ḡa Shemu ḡa ligi yi Pita nɛ la'a pi fɔ? ¹⁹ Nɔ ha'an Pita ni ḡu'ɔ ntho mbɛi' i njin nnu ḡa a yɛi nɛ, Jijwe Minnwi chhu ḡho ḡa, "Lii njɛi, trei ḡḡwa tho nɛ ndii ḡho. ²⁰ Ndwe, lollo, nshwi'i shhɛ, ḡḡi pɛi pugu ki lo ndou nthe ḡa a taon mmu ntaon vugu."

²¹ Pita shwi'i ḡḡi mbara ḡḡwa pigho, nchhu ḡa, "Mi non ḡa pɛi lli nu nɛ, pɛi tho pi kɔ?"

²² Pugu chhu ḡa, "Nḡan ntaon Minnwi yi taontaon chhu ni Koniliu, mbo nthishi ta'a ḡkai pa shooge, mbo non ndindi, mboḡo Minnwi, ḡkuon ḡḡwa Juu nchrã shi'i nɔ ligi yi, ḡa a ḡɛ ḡho nda yu, nji ḡa a shi nji nnu ḡa ɔ fã'o nɔ chhu nu nɛ." ²³ Pita chhu ni ḡḡwa pigho ḡa pugu nii nda pugu pugu la'a. Mbhi ni nga ndaṅ a piri non yi, pugu pugu ḡhɛi. Pichɛi pa ḡhan pin lo Jopa yɔu njin yi pugu pugu ḡhɛi ka'a.

²⁴ Mbhi ni nga ndaṅ a chɛin Kaisharia, li'i ḡa Koniliu ni ntho njwɛɛ vi pugu pa lin pi, pugu pa taannu pi ḡa a ni ḡḡɛ vugu nɛ. ²⁵ Ndi ḡa Pita ni ntã'a nu nii nda nɛ, Koniliu paon pugu yu ḡḡu shhi yu, ḡḡa'o vi. ²⁶ Ndo Pita pi'i vi tothi, nchhu nu ḡa, "Lollo tothi mummu wu'ɔ nonmishua ḡkaa mu." ²⁷ Pita gha nchrã pugu yu nɛ, nii nda njɛi ntou ḡḡwa kiri fɔ.

²⁸ Pita chhu ni pugu ḡa, "Pɛi ji ni non yɛi ḡa a lo mbie ḡa non Juu kra, ki nchiri pugu pa ḡḡwa taon nduon.† Ndo Minnwi ndon vɛi ḡa ki'i ndii yichɛi non ḡa a lo nji'i mbo yi taontaon. ²⁹ Nthe yie ḡho, ndii ḡa ɔ ni mã'an ḡkɛi mɛin a nɛ, ntho ki lo nji'i ḡkɔrɔ, nenne, mbie vɛi nɛ ndwe ḡa ti pɛi ni mɛin a pi ḡa?"

³⁰ Koniliu khwɛ ḡa, "A khwe llembhi shi'a wu'ɔ mon ndii yei ḡa mi ni ntho nduon Minnwi nda mu mon trei minaon ni naonchi. Nga njɛi yichɛi non thi shhi mu ndhwɛ yi tho nchiachia, ³¹ nchhu ḡa, 'Koniliu, Minnwi ya'o luon yɔ ndo ḡkwin pwapun yɔ. ³² Fɛ ntaon Jopa ḡḡɛ Shemu ḡa pi mɛin vi ḡa Pita, ḡa a tho nda'a nu nda non chɛi, ligi yi pɔ Shemu, ḡkin mme ḡkhi, mbo ḡḡan chwɛ ḡḡrão nɛ.' ³³ Nenne, ntaon non ve wu'ɔ ndii ḡho, ɔ ya ndo nchwɛ a pwa nɔ ha'an ɔ tho nɛ. Nenne, pigi kiri hein ndwe shhi Minnwi nɔ ya'o nu ḡkuon pa nnu ḡa Taathɔ chhu ve ḡa ɔ chhu nɛ."

Chrã Pita

* **10:9** 10:9 Thonda yei ni mbo pi yi sheinshein pi chwɛ ni ḡu'ɔ ḡkwan ha'an pi nthe non chho fɔ nɛ. † **10:28** 10:28 Gí pa ḡḡwa Juu lo mbij ḡa pugu para ki nchwɛ nnu taannu pugu pa ḡḡwa taon nduon.

34 Pita jē chrà nu nchhu ña, “Shishini, ñja njəi ndwe ña Minnwi shi'a nōon shieligi ³⁵ A ghà mbin sheshenon ña a pogo vi ndo nchwie nnu ña a kà'o nē, ki lo ndii ña a llo pi mon yəi la'ataon. ³⁶ Pəi ji ñkini ña a ni ntaon ni ñgwa Ishrae nē, ntho nchii pwa pisha akho ta'anggi, ntogo pi mbho Jisho Krishto ña a Taatho ñguon ñgwa nē. ³⁷ Pəi ji mme nnu ña a ni ndōgo li'i mon ñguon Judia, jē Galili, ndii ña Jour ni ñkwo jē chii nu chrà Minnwi ña ñgwa pā'a ñkunu yugu ni phi a kwe vugu ni ñkhi nē. ³⁸ Pəi ji Jisho llo Nashare, ñkwan ha'an Minnwi ni nshwi'i Jijwe yi pugu pa ghrí mbin yu nē. A ghəi ñguon li'i nchho nchwie pa nnu shi'i nchho njigi ghəo ñgwa pə ña Shata ni ntho mfe ñgə'i ni pugu nē, nthē ña Minnwi ni mbo pugu yu.

³⁹ “Pigi pə pi pa minkwentie ñguon nnu pei ghao ña a ni nchwie mon la'ataon pa ñgwa Juu pugu Jerushalein nē. Pi jwi vi ntogo pi no kwīn nu vi ñkuon wá'a. ⁴⁰ Ndo a gha nda'a trei llé, Minnwi pini mbi'i vi mon gu, nchwie a nōon non yi, ⁴¹ ndo ki lo nōon pi ni ñguon ñgwa, ñkieñ pigi mbo pa minkwentie ña Minnwi ni nchu'ó vigi, mbo pigi ye ña pigi pugu ni nji maon ndo nnu nu ka'a ndii ña a ni ñkwo ku'ó nē. ⁴² A fe gí ni pigi ña pigi chii ñkini pwa pisha'akho ni ñgwa, ndo nchhu ni pugu ña a ju mbo non ña Minnwi chu'ó vi no non ña a le nsha'a ñgwa maon pugu pa ñgwa khu nē. ⁴³ Ñguon pa njəli'i Minnwi ghao ni nchrà nthē vi, nchhu nu ña, ‘Ñguon ñgwa ña pugu pin vi nē, Minnwi shi ndi'ē phi yugu ntogo pi ñkuon ghrí Jisho.’”

Jijwe Minnwi shwi'i mbin ndaonon Koniliu

⁴⁴ Pita ni ñga ñgu'ó nchrà nu, Jijwe Minnwi shwi'i mbin ñguon ñgwa pə ña pugu ni ntho ñja'ó ñkini yei nē. ⁴⁵ Pa ñgwa Juu llo Jopa ña pugu ni mbin Minnwi ña pugu ni ntho pugu pa Pita nē ghrəo ña Minnwi shwi'i fé yi, mbo Jijwe yi, mbin ñgwa taon nduon. ⁴⁶ Nthē ña pugu ya'ó pugu chrà nu mon pa chrà taon nduon ntho ñga'ó Minnwi.

Nne Pita chhu ki'ē ña, ⁴⁷ “Yichəi non nu'ur mbo ña mimfe a lāa ña ki'i ñgwa pei kwe ñkhi, ha'an Jijwe Minnwi shwi'i mbin pugu wu'ó no ha'an a ni nshwi'i mbin pia nē?” ⁴⁸ A fe gí ña pi kwe vugu ni ñkhi mon ligi Jisho Krishto. Nne, pugu chhu gho ña pugu la'a no shigei llé.

11

Pita fi'i nnu ña a lōgo li'i nē ni choshi Jerushalein

¹ Ndwe, pa ghan ntaon Jisho pugu pa pichəi ghan pin mon Judia ya'ó ña pa ñgwa taon nduon pin chrà Minnwi. ² Pita ni ñga ngəi Jerushalein, pichəi ñgwa Juu* ña pugu ni mbin Jisho nē chhu ña Pita chwie pa'a a lo ñkə'ó ³ mbie nu ña, “A ni nchwie kho'ó ghəi nda ñgwa ha'an pi lo ni'in vugu ñgunu mbrei nē, ti nji pi maon pəi pugu?”

⁴ Ndo Pita jē fi'i nu ni pugu ñguon nnu ña a ni ndōgo li'i nē mon lein. ⁵ “Mi ni mbo Jopa ntho nduon Minnwi, Minnwi ndutho yi nōon nnu vəi, njəi yaon, a shwi'i nu shhe no mbho ndhwí nshwi'i nu ni khwe ghaa llo po, ntho ntithi yəi mu. ⁶ Ñga ndii mon gho shi'i, njəi pa mimaon moon la'a pugu pa mimaon moon trú, pa mimaon shatei pugu pa mishi moon ñgunu. ⁷ Nja'ó yichəi nggəi chhu ña, ‘Pita, lollo njwi ñkru.’”

* **11:2** 11:2 Pichəi ñgwa Juu ni mbi'i ña non taon nduon mbin Jisho, pi wu'ó ni'in vi ñgunu mbrei.

8 “Ndo ñkhwē ña, ‘Ñga, ma Taathò! Pa maon fuo ki maon nchí lo naa ma nii nchò mu ya’a.’

9 “Ñggì ghò pini nchrà mbara ñgé nchhu ña, ‘Ki’i mēin yaon ña Minnwi chwē a pò yi taonṭaon nē ña a yaon nchí.’ 10 Yei nnu ni ndōgò lí’i nò trei ñgē, pi pini nshūu ñguon maon pighò ñku’ò nò ghò pò.

11 “Wu’ò ndii ghò trei ñgwa chēin nda ña pigi ni mbo nē, pi taon vugu vèi llo Kaisharia. 12 Jijwe Minnwi chhu vèi ña pigi pugu ghēi ka’a, ki’i ñji’i ndòu. Pigi pa ntigao ghan pin pei ghēi nda ñon ghò ka’a. 13 A chhu ni pigi ñkwan ha’an a ni ñjèi ñgan ntaon Minnwi, a thi nda yu, nchhu nu ghò ña, ‘Taon ñgwa Jopa mēin Shemu ña pi mēin vi ni Pita nē. 14 A shi mā’an ñkini ve ña ò shi ñkie fò ndūgu, pèi pa mbaanda yò.’

15 “Nò ha’an mi ni ñjē chrà nu nē, Jijwe Minnwi shwi’i mbin pugu wu’ò ñkwan ha’an a ni nshwi’i mbin pia nò ñjē yi nē. 16 Nne ñkwin chrà Taathò, ñkwan ha’an a ni nchhu ña, ‘**Kwe ñkhí Jouñ ni mbo pi mon ñkhí, ndò pèi shi mfà’o kwe ñkhí mon Jijwe Minnwi.**’ 17 Ti à mbo ña Minnwi wu’ò mfe pi ta’a fē ghò ni pugu nò ha’an a ni mfe ni pia ndii ña pia ni mbin Jisho Krishto mbo Taathò nē, m̀bo nyan pi gò ña ñkan ni nthe m̀bo kí’ingini ni Minnwi?”

18 Pugu ni ñga nja’o yei nnu, nchò yugu chri pugu gha’o Minnwi, nchhu nu ña, “Minnwi fe shina ni ñgwa taon nduon ñkaa pugu ña pugu pã’a ñkũnu yugu ni phi mfà’o chombhi.”

Chòshi Antio

19 Ndwe pa ghan pin pe ña pugu ni nsha nthe ñgò’i ña pi ni mfe nu ni ghan pin ndii ña pi ni ñjwi Shitifin nē, ghēi ti nchēin Fonishia, Shaipru ni Antio, nthò nshwei chrà Minnwi wu’ò ni pa Juu. 20 Ndo pichēi ghan pin llo Shaipru pugu Shirin ghēi Antio nshwei chrà pwa pisha’akho nthe Jisho Taathò ni pa ñgwa taon nduon. 21 Mbho Taathò ni mbo mbin pugu, ñkien ntou ñgwa pin ñkara mfe non yugu ni Taathò.

22 Pisha’akho pei nyēn nchēin mon chòshi Jerushalein, nne pugu taon Banaba Antio. 23 A ni ñga nthò ñjèi fi’i ñkwan nò ha’an Minnwi nōon pwapun yi ni pugu nē, mfà’o pwatua mā’an ghri yugu ña pugu ghēi shhi ñkina ni ta’anju’ò mon mier nu non yugu ni Taathò, 24 nthe ña Banaba ghò ni mbo pi ñkien ñon ndinaon ni Jijwe Minnwi ndò ntini mon pin. Nne, ntou ñgwa pin Taathò.

25 Nne, Banaba ghēi Tashò nò lli nu Shòò, 26 ñga ñjèi vi, ndōgò vi ñgò’i nò Antio, nò ñguon ta’a ñga’o ghò, pugu pi paa paon pugu pa ghan chòshi ghò, ñjē’i ñkien mme kiri ñgwa fò. A ni mbo pi Antio ña pi fūon mēin ghan pin ni Krishiten.†

27 Mon pii ndii ghò, pichēi pa ñjèli’i Minnwi llo Jerushalein ñgò’i Antio. 28 Ta’a ñon shina pugu, ligi yi pò Agabu, lollò, Jijwe Minnwi nōon ghò a chhu ña, ñkien mme ñji shi ñgũ mon ñguon mbhi. Ñji ghò ni ñgũ ndii ña Klaudiu ni nthò nsha’a ñguon mbhi Roma nē. 29 Pa ghan younjin Jisho lōgò nthi munu ña pugu shi ntaon ghère fi’i ñkwan ha’an sheshenon vugu fã’o nē, nò ghère nu pichēi ghan pin nò mon Judia. 30 Nenne, nchu’ò ghère ghò ntaon ni Banaba pugu Shòò ña pugu fe ni pa thishi chòshi ghò Judia nē.

† 11:26 11:26 Njin Krishiten pò ña ñgwa pe ña pugu pin Jishò nthò njòu njin yi nē.

12

Ngə'i pigi ni pa ghan pin

¹ Mon pii ndii gho, fùon Hero jē ntho mfe ngə'i ni pichəi ghan choshi. ² A ni njwi Jein, mbo ndin Joun, ni kafa. ³ Ni nga njəi na nnu gho pwa ngwa Juu, a ghəi ngwəin Pita nkaa yu. Yei ni mbo mon ndii ji Ji Brei ki Ku'ó. ⁴ A ni nga ngwəin vi, ni'in chəin, mfe vi fo ni khwe kwie pa khwe shooge na pugu tho nkē'i vi. Hero ni nkā'a nu nɔ sha'a nu vi shhente ndii na Ji Lli Nji'a tɔgo ne. ⁵ Nne, pi ni ni'in Pita chəin, choshi luon Minnwi ki jwe mfe nu gho.

Pi fu'u Pita chəin

⁶ A gha mbo ni tu'u ye na Hero ni mbo nɔ fu'u nu vi ne, Pita ni nuan shina paa shooge, pi krao vi ni paa chein, pa ghan kē'i chəin thi chonka'a chəin ntho nkē'i nu. ⁷ Nga njəi nu, ngan ntaon Taatho nɔon non yi mon chəin gho, lí'e the mon nien chəin gho. Ngan ntaon Minnwi kwa'a Pita nɔ mbru yi, mbi'i vi tothi nchhu gho na, "Kɔnɔ ndollo!" Wu'ó ndii gho pa chein pigho taon nɔ mbho Pita. ⁸ Nne ngan ntaon Minnwi gho chhu gho na, "Krao nkandan yo, ngwe tra yo." Pita chwie nne. Ngan ntaon Minnwi pin nchhu na, "Mā'an mme ndhwí yo ntho pɔgo ghəi."

⁹ Pita lollo ntaon njou njin yi, a shini ndo nji na nnu na ngan ntaon Minnwi gho ni nchwie nu ne ni mbo pi nkien nnu, a ni ngē na a tho njəi pi nnu. ¹⁰ Pugu ni nga ntaon ti mfərə fùon ngan kē'i lí'i pugu mbra yi, ngəi nchəin chonka'a tni na a ni nii mon la'a ne, chonka'a gho chu'ó ni nɔon yi. Pugu taon nyien shwi'i nu shendaon chəi, ndii gho ngan ntaon Minnwi gho mien vi.

¹¹ Lina Pita kwəi ki'e a chhu ni non yi na, "Ndwe, nji shini na Taatho taon ngan ntaon yi na a tho nkwe a mbho Hero pugu pa nguon nnu pe na nguon ngwa Juu ni mbi'i nu na a shi ndɔgo lí'i ne."

¹² Tho yi ni nga nja nshie ni nnu ye na a lɔgo lí'i mbin yu ne, a ghəi la'a Meri múun Joun Maaku, lí'i na ntu ngwa ni nkiri nchho nduon Minnwi ne. ¹³ A ni nkwe chonda nka'a mbhi, muun fà'a nda gho mbo Rɔda tho lí'i chu'ó. ¹⁴ Nga nja'ó a pɔ nggi Pita, a fā'ó ntu pwatua ki lo nu'uy nchu'ó chonka'a, nte mbin nda, nshwei ngwa na Pita thi ne mbhi.

¹⁵ Pugu chhu gho na, "ɔ ya mbo pi lilin." A ti na nnu na a chhu nu ne yie gho, pugu chhu ki'e na, "Kan a pɔ pi ngan ntaon Minnwi na a gha nkē'i vi ne."

¹⁶ Ndo Pita wu'ó nchho nkwe kwēi, pugu gha nchu'ó njəi a pɔ ju ne, pugu ghrāo piphi. ¹⁷ A nɔon ni mbho yi na pugu lere lan, mfi'i ni pugu nkwan ha'an Taatho mfu'u vi mon chəin ne, ndo nchhu ni pugu na, "Pəi shwei Jein pugu pa pichəi ghan pin ni nnu pei." A lollo ki'e nga ntaon mbhi ngəi lí'i nduon.

¹⁸ Mbhi ni nga ndan, tho nguon ghan kē'i chəin vu'u ni nnu na a lɔgo lí'i mbin Pita ne. ¹⁹ Hero fe gi na pi ta'a vi, ndo pi tā'a vi kie. Nthe yie gho, a tou pa ghan kē'i chəin pigho, mfe gi na pi jwi vugu. Nne Hero gho lollo Judia ngəi nda'a Kaisharia nɔ yichəi fi'i ndii.

Gu Hero

²⁰ Hero ni mfā'ó pigita mbin pa ghan Taire pugu Shidon. Ngwa pei chrā ntaon ni ta'anggi na pugu ghəi njəi Hero, mfūon ngəi ndigəi Blashitu mbo ta'a mmenon shina pa ngwa na pugu ni ntho ndina nu ni ntu'ó ne na a ghère vugu. Nne pugu ghəi mbara Hero ndigəi vi na pugu pugu lūgwi

nthe ña la'a yugu ghà mfā'o maon pi llo la'ataon fùon Herō. ²¹ A ni ñga mbo llé ña pi ni ntigi ña pugu pugu paon ne, Herō mā'an piri yi, nchho ñkuon faan yi, mfe chrà ni ñgwa. ²² Ñgwa pa'o ñgòu ña, "A lo ñji'i mbo pi ñggi ñonmishua, a po pi ñggi nnwi!"

²³ Wu'ò ndii gho ñgan ntaon Taathō wie vi a gū shhe nthe ña a shini ndo mfe ndigha'o ni Minnwi. Pa ñgingii ni ñkru vi, a khu.

²⁴ Ndo chrà Minnwi nyien mbigi ñgōi nu shhi ñgwa pin mbigi nu.

²⁵ Banaba pugu Shōo ni ñga mī'en fà'a yugu, ndōgo Joun Maaku pugu pugu pini llo Jerushalein.

13

Pi chu'ò Banaba pugu Shōo ntaon vugu

¹ Mon chōshi Antio, pa pichēi pa ñjēli'i Minnwi pugu pa masha ni mbo fo. O ni mfā'o Banaba, Shimion, ña pi ni mēin vi ni Yishhi ne, Lushio llo Shirin, Manen, ña a ni ñku'ò pugu Herō ña a sha'a krao Roma ne, ni Shōo.

² Ndi ña pugu ni ntho ñga'o Taathō ndo ñji ñkhi ne, Jijwe Minnwi chhu ni pugu ña, "Chu'ò Banaba pugu Shōo nū'ōn vugu no chwie nu fà'a ña ñgē vugu ña pugu chwie ne." ³ Pugu ji ñkhi ndo nduon Minnwi, nū'ōn mbho yugu mbij pugu, ntaon vugu ki'e.

Banaba pugu Shōo ghōi Shaipru

⁴ Jijwe Minnwi gha ñkwo taon vugu, pugu ghōi Shelushia, nshā'a ñkhi ntaon Shaipru. ⁵ Pugu ni ñga nchēin Shalami, nchii chrà Minnwi mon pa nda luon Minnwi pa Juu. Pugu ni ndōgo Joun Maaku ña a ghēre vugu ni fà'a gho.

⁶ Pugu ni ñga nyien ñguon li'i mon muun ñkūnu gho tri ñkhi ne, ti nchēin Pafō, mbāon pugu pa ñgan fhō chēi, ligi yi po Baa-Jisho, mbo ñon Juu ña a ni mbo ñjēli'i mifi. ⁷ A ni mbo nu'ōnho Shēgiu Pōo, ña a ni ntho sha'a Shaipru ne, ndo mbo ñgan lina ne. Ñon vei ni ñgē Shōo pugu Banaba nthe ña a ni ntā'a nu ña'o chrà Minnwi. ⁸ Ndo Elima, mbo ntoungan (nthe ña a ñjin ligi yi), tāra vugu mba'o nu ña ki'i ñgan sha'a ñgwa gho pin.

⁹ Ndo Shōo, ña pi ni mēin vi ni Pōo ne, ni ñga ñkwo linaon ni Jijwe Minnwi, nchaon ligi yi mbij yu, ¹⁰ nchhu gho ña, "O muun Shata, mbo mbina ñguon nnu ña a yi ndindī ne. O linaon ni ñguon ñkwan mifi pugu pa nnu pipi. O ghā ñgu'ò ñkina nchho ñkāa nu no kara nu nnu shini Taathō a po no le'ingienj! ¹¹ Ndo lii ñjēi, mbho Taathō gū ne mbij gho, o shi ñgū nchriligi, ki lo nu'ūn ñjēi li'e no yichēi fi'i ndii."

Wu'ò ndii mba'a pugu pa ñjinjinj gū mbij Elima, a nyien ntho ntā'a ñon ña a wēin mbho yi nōon ndaon gho. ¹² Nenne, ñgan sha'a ñgwa gho pin Minnwi ndii ña a ni ñjēi nnu ña a lōgo li'i ne, nthe ña a ni ñgrāo pa nnu ña pi ye'i no ligi Taathō ne.

Pōo chii ñkani pwa pisha'akho Antio mon Pishidia

¹³ Pōo pugu pa pakwo pi shā'a llo Pafō ntaon Pega, mbo yichēi mme li'i Pamfilia. Joun Maaku mien vugu henein kē'i gho, mbini Jerushalein.

¹⁴ Ndo pugu tōgo llo Pega ñgōi Antio mon Pishidia.

A gha mbo llé ji pa Juu, pugu ghōi mon nda luon Minnwi nchōchho fo.

¹⁵ Ndi ña pi ni ñkwo mēin Nwa'anli Gí ña Mushi ni nā'an ne, pugu pa ye ña pa ñjēli'i Minnwi ni nā'an ne, pa thishi mon nda luon Minnwi mā'an

ɲkɛni ni pugu, nchhu nu ɲa, "Lɛn pan, p̄ɛi mfā'o sheshe chrà nɔ mā'an nu ghr̄i ɲgwa nɔ gho, p̄ɛi chr̄a."

¹⁶ Nenne, Pɔɔ lallo tɔthi, nɔɔn ni mbho yi nchhu ɲa, "Nɲgwa Ishrae pugu pa ɲgwa taon nduon ɲa pugu pɔɔɔ Minnwi ne, p̄ɛi ya'o nnu ɲa nchhu nu ne!

¹⁷ "Minnwi ɲgwa Ishrae ni nchu'ɔ pa t̄aa pia nchw̄ie pugu yien ndo ntini ndii ɲa pugu ni nda'a nu Ijpti nɔ pa gh̄ini ne, ndo Minnwi fu'u vugu fɔ ni mbho titini. ¹⁸ A ni ɲgw̄ein nj̄u'ɔ yi, ndina ni pugu nɔ khwe wuɲ ɲga'o mon ɲkũnu nj̄o. ¹⁹ A ni nchw̄ie pi piḡei khwach̄ei taon mon la'ataon Kanan, mfe shhe gho ni ɲgwa pi nɔ yugu. ²⁰ Nguon nnu pei ni ndɔɔgo li'i nɔ khwe ɲkii ni tierɲ wuɲ ɲga'o.

"Ndii yei ni ɲga ntɔɔ, Minnwi chu'ɔ pa thishi mfe ni pugu ti ɲḡoi nch̄ein ndii nj̄eli'i Minnwi, mbo Shamue. ²¹ Nenne, pugu pie Minnwi ɲa a fe f̄uon ni pugu, a fe Shɔɔ, muuɲ Kishi, ɲon llo mon ɲgw̄reinon Benjamein, a sha'a nɔ f̄uon vugu nɔ khwe wuɲ ɲga'o. ²² Minnwi ni ɲga mbi'i vi, nū'ɔɲ Devi nɔ f̄uon vugu. Ye i pɔ nnu ha'an Minnwi ni nchhu nthe Devi ne, 'Nj̄ei ɲa Devi, muuɲ Jeshe ɲon ɲa a gh̄a nchw̄ie nj̄u'ɔ a pwa ne, mbo ɲon ɲa a shi nchw̄ie ɲguon nnu ha'an nt̄a'a nu ɲa a chw̄ie ne.'

²³ "Wu'ɔ llo mon ɲgw̄reinon Devi yei, Minnwi fe ɲkwe ni Ishrae mbo Jisho wu'ɔ nɔ ha'an a ni ɲk̄a'a ne. ²⁴ Nkaon Jisho maa nj̄e f̄a'a yi, Jouɲ ni nch̄ii chr̄a Minnwi ni ɲguon ɲgwa Ishrae ɲa pugu p̄a'a ɲkũnu yugu ni phi, a fe ɲkhi ni pugu. ²⁵ Nɔ ha'an Jouɲ ni ntho mi'en f̄a'a yi ne, a pie ɲa, 'P̄ei pi'i ɲa mi pɔ pi ḡɔ? Ndo nji'i mbo ɲon ɲa p̄ei ywere nu ne. Vie ɲon wu'ɔ mbo njin ntho nu, pa'a ndo nji'i ɲk̄a'o nɔ k̄igei nu ɲkii tra yi, mfu'u nɔ kwɔ yi.'

²⁶ "Lɛn pan, mbo ndaonon Abraham, pugu pa ɲguon ɲgwa taon nduon ɲa pugu pɔɔɔ Minnwi ne, pi taon ɲkɛni yei ni pia ɲa a fi'i ɲkwan ha'an Minnwi kwe ɲgwa pi ne. ²⁷ Nthe ɲa pa ɲgwa pe ɲa pugu la'a nu Jerushalein, pugu pa thishi pugu, shini ndo nji ɲa a Jisho vei mbo ɲkwe, ndo ki lo mfā'o shietho ɲkuon chr̄a pa nj̄eli'i Minnwi ɲa pi ni m̄ein nu ɲguon ll̄e ji ne, mon fe nu nj̄o gu gho, pugu ka chwiechwie chr̄a pa nj̄eli'i Minnwi pigho ch̄ein. ²⁸ Ti mfe pi nɔ ha'an pugu shini ndo nj̄ei sheshe f̄an mbin yu ɲa a pie ɲa pi jwi vi ne, pugu wu'ɔ nchuchu ni Paille ɲa a chw̄ie pi jwi vi.

²⁹ "Pugu ni ɲga ɲkwo chw̄ie ɲguon pa nnu ha'an chr̄a Minnwi ni nchhu nthe vi ne ti mi'en, nshwi'i vi ɲkuon w̄a'a, ni'in vi mon f̄uɲ. ³⁰ Ndo Minnwi ku'ɔ ni ju mon gu, ³¹ nɔ pa ntou ll̄e, a nɔon non yi ni pa ɲgwa pe ɲa pugu pugu ni ndho Galili ntho Jerushalein ne, mbo pa ɲgwa pe ɲa pugu pa minkwentie pi ndwe ni ɲgwa Ishrae ne.

³² "Pigi tho ndwe ni ɲkɛni pwa pisha'akho ni p̄ei, ɲa nnu ɲa Minnwi ni ɲk̄a'a ni pa ɲkhu t̄aa pigi ɲa a shi nchw̄ie ne, ³³ a chw̄ie ne ni pigi, mbo pa puon pugu, ɲkie pi ɲkuon ku'ɔ nu ni Jisho mon gu. Wu'ɔ nɔ ha'an pi n̄a'an mon mbra njien Nwa'anli Nkhi* ɲa, 'ɔ Muuɲ a,

shi'a ɲḡu T̄aa gho.'

³⁴ Ye i pɔ pi nnu ɲa Minnwi chhu nthe ku'ɔ nu ni ju mon gu ki a lo nji'i m̄f̄ɔɔ mon f̄uɲ ne: 'Nshi mfe mbɔɔ taon taon, mbo yi k̄a'a ki fi, ɲa ɲki ɲk̄a'a Devi nɔ ne ve.'† ³⁵ Wu'ɔ nenne, a chhu mon yich̄ei li'i Nwa'anli Nkhi

* 13:33 13:33 Nwa'anli Nkhi 2:7. † 13:34 13:34 Ishaya 55:3.

ɲa, 'Mba'a ɔ yi'i mienj Muunj Fà'a yɔ yi Taonjaon fɔrɔ monj fúnj.† 36 Nthe ɲa Devi ni ɲga mfā'a fā'a ɲa Minnwi ni nū'ɔɲ ɲa a fā'a nɛ, monj ndii ɲa a ni mbo ɲkuonj mbhi nɛ ti mi'ɛɲ nɛ, ɲkhu, pi twei vi li'i ha'an pi ni ntwei pa taa pi nɛ, a fɔrɔ monj fúnj. 37 Ndo ju ɲa Minnwi ni ɲku'ɔ nɔ monj gu nɛ shini ndɔ mfɔrɔ.

38 "Nthe yie ghɔ, ma lɪɲ pan, a pie ɲa pɛi ji ɲa ntɔɔ ɲijn Jishɔ vei, pi chii ɲkɪni li'ɛ phi ni pɛi. 39 Ndo ntɔɔ pi mbhɔ yu, sheshɛɲonj ɲa a pinj nɛ shi ndũgu monj ɲguonj phi ɲa a kanj ni nthe pa'a gɪ Mushi lo ndũgu ni ju monj ghɔ nɛ. 40 Pɛi lina nu nɛ ɲa ki'i pa nnu ha'an pa nɲɛli'i Minnwi ni nchhu nɛ lɔɔ li'i mbinj pɛi:

41 'Lii nɲɛi, pa ghanj nchi'əshɛ,
pɛi ghrāo ndɔ ɲkhu,
nthe ɲa nnu ha'an nchwie nu shi'a,
a kanj ni fɛ pa'a pɛi lo mbinj

no ha'an pi kanj ni ndɔ nchuchu ni pɛi ɲa a shi mbo.' "§

42 Nɔ ha'an Pɔɔ pugu Banaba ni ntaonj nu monj nda luonj Minnwi nɛ, pa ɲgwa pighɔ ligɛi vugu ɲa pugu pini mbini llɛ ji ka'ashi'a, mfi'i moonj nnu pɛi ni pugu ɲgɛi shhi. 43 Ndi ɲa pi ni nshāan monj nda luonj Minnwi nɛ, ntou pa ɲgwa Juu pugu pa ɲgwa taonj nduonj, ɲa pugu ni ɲkara mbinj nnu Minnwi pa Juu nɛ, yɔu ɲijn Pɔɔ pugu Banaba. Pɔɔ pugu Banaba chrā ni pugu nthɔ ɲkwɛnɛ vugu ɲa pugu ghɛi shhi nthɔ nji'ɛ nonj yugu ɲkuonj pwapuj Minnwi.

Pɔɔ kara ɲgɛi ni ɲgwa taonj nduonj

44 Mbra llɛ ji nduonj ni ɲga nthɔ, a pi'i shigei yi ɲguonj ɲgwa monj la'ataonj ghɔ tho li'i ya'o chrā Taathɔ. 45 Pa ɲgwa Juu ni ɲga nɲɛi yú ɲgwa pighɔ, ndinaonj ni kighi'ɛ, ndāa nnu ɲa Pɔɔ ni nchhu nu nɛ ndɔ ɲgwe'i vi.

46 Ndo Pɔɔ pugu Banaba chrā ni tininju'ɔ, nchhu nu ɲa, "A ni mbie ɲa pi fɔonj nchhu chrā Minnwi pi ni pɛi. Ndo ndwe ɲa pɛi lāa, ki lo ndii nonj pɛi ɲa pɛi kā'o nɔ fā'o nu chombhi ki mme nɛ, pigi shi mienj vɛi ɲkara nchhu ni ɲgwa taonj nduonj. 47 Nthe ɲa a ha'an Taathɔ fɛ gɪ ni pigi nɛ, nchhu nu ɲa,

'Nū'ɔɲ vɛi ɲa pɛi pɔ li'ɛ ni pa ɲgwa taonj nduonj,
nɛnɛ ɲa a nthe pɛi ghɛi ni lūgu nu ti nchɛɲn ɲguonj li'i ghao ɲkuonj
mbhi.'"

48 Pa ɲgwa taonj nduonj ni ɲga nja'o yei, mfā'o pwanju'ɔ, ɲga'o chrā Taathɔ. Nnɛ, pa ɲgwa pɛ ɲa Minnwi ni ɲkwo chu'ɔ vugu ɲa pugu fā'o chombhi ki mme nɛ, gu pa ghanj pinj. 49 Chrā Taathɔ nyienj monj ɲguonj yie ɲgei li'i.

50 Ndo pa Juu ni'inj puɲ pa memme pinjge pugu pa thishi pimbia monj la'ataonj ghɔ, pugu jɛ nthɔ mfe ɲgɛ'i ni Pɔɔ pugu Banaba, nɲɔu vugu monj yugu li'i ghɔ. 51 Ndo pugu krū pru nɔ kwɔ munu nɔ fɛ nu nduonj yugu tho pugu, ɲgɛi ki'ɛ Ikoniunj. 52 Pa ghanj pinj monj Antio ni ndinaonj ni pwanju'ɔ pugu pa Jijwe Minnwi.

14

Pɔɔ pugu Banaba monj la'ataonj Ikoniunj

¹ Pa nnu ni ndògò lí'í Ikoniun wu'ò nò ha'anj a ni mbo Antio ne, Pòò pugu Banaba nii monj nda luonj Minnwi nja nchrà ni pugu shishi'i, nne, ñkienj ntou ñgwa Juu pugu pa ñgwa taonj nduonj gū ghanj pinj. ² Ndo pa ñgwa Juu ña pugu ki lāa ki lō mbinj ne ni'inj punj pa ñgwa taonj nduonj, nne pugu fā'ò kipina mbinj pa ghanj pinj. ³ Nenne, pugu kina fò nò ntaanj ndii ntho nshwei chrà Taathò ni tininj'u. Taathò nōonj ña ñkini yugu nthe wwapunj yi nnu shini, ntògò pi ñkuonj pa lí, pugu pa nnu ghraoghrao ña a ni mfe nji ni pugu pugu chwie ne. ⁴ Ndo pa ñgwa la'ataonj ghò thi pi nduonjnduonj, pichèi thi yugu njinj pa ñgwa Juu ña pugu shini ndo mbinj ne, pichèi thi yugu njinj paa pa ghanj ntaonj Jishò pighò.

⁵ Nenne, pichèi pa ñgwa taonj nduonj pugu pa pichèi ñgwa Juu chiri pugu pa thishi yugu ntaanj ña pi fe ñgò'i ni ghanj ntaonj Jishò ndo ntunj vugu ni ñgù'ò. ⁶ Pugu ni ñga nja'ò, ntánj yugu ntei ñgò'i Lishtra pugu Debi monj la'ataonj Likaonia pugu pa pichèi la'ataonj ñkinj lí'í ghò, ⁷ nchii ñkini pwa pisha'akho fò.

Pòò pugu Banaba Lishtra pugu Debi

⁸ Yichèi ñkwini ni mbo la'ataonj Lishtra ña pi ni mbhi vi kwò yi fā'ò ñgò'i pa'a a lō naa ma nyienj. ⁹ A ni ntho ñjwexe nnu ña Pòò ni nchhu nu ne. Pòò líi vi, njèi ña a fā'ò pinj ña a nthe a chwie a pò shi'i ne, ¹⁰ a chhu ghò ni nji ña, "Lòlò ntithi tòthi." A líi ntithi, njè nyienj nu.

¹¹ Yú ñgwa pighò ni ñga njèi nnu ña Pòò chwie ne, ñkèrè ñggì yugu nchhu monj chrà Likaonia ña, "Pa nnwi gū ne shina pia, mbo nò ñgwamishua!" ¹² Pugu mēinj Banaba ni Yeu, mēinj Pòò ña Hemeshi, nthe ña a ni nthi ju shhi nchrà nu. ¹³ Nganj fē'i shhi nnwi Yeu ña nda nnwi ghò ni mbo mbara mbinj monj la'a ne, tho ni pa nà'anj pimbia pugu pa frawa chonka'a nthe ña pugu pa yú ñgwa pighò ni ntā'a nu fē'ingienj ni pa ghanj ntaonj Jishò.

¹⁴ Ndo pa ghanj ntaonj Jishò, mbo Banaba pugu Pòò, ni ñga nja'ò nnu ña pugu tā'a nu nchwie ne, nshāa ndhwí munu, ntei nii tri yú ñgwa pighò mba'ò ñgòu, nchhu nu ña, ¹⁵ "Lín panj, pèi chwie ñeinj nthe kò? Pigi ñkaa pigi wu'ò pa ñgwamishua nò pèi! Pigi pò heinj nò chii nu pwa pisha'akho ni pèi, nò fu'u nu vèi monj ñguonj maonj mbòmbòncò pei, nne ña pèi kara njèi Minnwi maonj, ña a chwie pò pugu shhe, ni ñkhí pugu pa ñguonj maonj ña a pò monj ghò ne. ¹⁶ Lleshhi, a ni mienj ña pa taonj taonj chhò ñkwanj nò ha'anj pugu ywexe ne. ¹⁷ Ndo a ghà ñgu'ò nōonj ña a pò fò ntògò pi ñkuonj pa nnu shi'í ña a ghà nchwie ne, a ghà mfe mbì llo pò pugu pa maonj kwōo monj ndii ha'anj a kà'ò, mfe pa maonj jì ni pèi, ndinaonj njù'ò yèi ni pwatua." ¹⁸ Ni ñguonj chrà pei, pa ghanj ntaonj Jishò wu'ò ntògò pi monj ghagha'a nò lí'í nu vugu ña ki'í pugu fē'ingienj ni pugu.

¹⁹ Ndo pichèi ñgwa Juu llo Antio monj Pishidia pugu pò Ikoniun tho fii ñgwa pighò pugu pinj vugu, pugu pugu chiri ntunj Pòò ni ñgù'ò, nshūu vi ntaonj nò monj la'ataonj ghò ñkwā'a ña a khu. ²⁰ Ndo pa ghanj pinj ni ñga ntho ñkiri yèi yu, a lollò tòthi mbini nii monj la'ataonj ghò. Mbhi gha ndanj, pugu Banaba ghèi Debi.

Pòò pugu Banaba pini Antio monj Shiria

²¹ Pòò pugu Banaba chii pwa pisha'akho monj la'ataonj Debi ntou pa ñgwa pinj Jishò. Nne pugu pini Lishtra, ndhò fò mbini Ikoniun ñkaonj maa mbini Antio ki'è. ²² Pugu mā'anj ghrí pa ghanj pinj nchwie nu ña pugu wēinj

yaon̄ ña pugu pin̄ ñe titini, nchhu nu ña, "A yi'i ña pia shi ngu'ò ntògò mon̄ ntu pa ngə'i nò nii nu mon̄ Sha'afuon̄ Minnwi." ²³ Pugu ni ñga ñkwo chu'ò pa thishi mon̄ sheshe choshi, mon̄ luon̄ pugu pa jì ñkhi, mien̄ vugu lien̄ mbhò Taathò ña pugu ni mbin̄ ñe. ²⁴ Ntògò kə'i ghò mon̄ Pishidia ngəi Pamfilia. ²⁵ Ñga nshwei chrà Minnwi Pega, ntògò shwi'i Atalia.

²⁶ Llo fò kə'i ghò, pugu shā'a ñkhi ntaon̄ Antio. Yei li'i ña pa ghan̄ pin̄ ni nduon̄ ni Minnwi ña a nōon̄ pwapun̄ yi ni pugu nthē fā'a ña pugu mi'ej̄ ñe. ²⁷ Pugu ni ñga nchəin̄ Antio, ñkiri nguon̄ ñgwa choshi ta'a li'i, nshwei vugu ni nguon̄ nnu ña Minnwi fā'a mbin̄ pugu ñe, pugu pa ñkwan̄ nò ha'an̄ a chu'ò shendaon̄ ni pa ñgwa taon̄ nduon̄ ña pugu pin̄ ñe. ²⁸ Pugu kina fò nò ntaan̄ ndii pugu pa ghan̄ pin̄.

15

Pie nthē gí Mushi

¹ Pichəi ñgwa ni ndhò Judia nthò Antio, nje'i pa ghan̄ pin̄ ña, "Pəi mien̄ ki lò nii ngunu mbrei ñkwan̄ ha'an̄ gí Mushi chhu ñe, pa'a pəi lò ndūgu."

² Poo pugu Banaba nii mon̄ ñkien̄ titini mindoundou pugu pugu nthē yei nnu, nenne, pugu taon̄ ni ta'ancho ña Poo pugu Banaba pugu pa pichəi ñgwa llo Antio ghəi Jerushalein̄ njəi pa ghan̄ ntaon̄ Jishò pugu pa thishi nthē nnu yei. ³ Choshi taon̄ vugu, pugu tōgò Fonishia pugu Shamaria nthò nshwei fi'i ñkwan̄ nò ha'an̄ ñgwa taon̄ nduon̄ pin̄ Minnwi ñe. Pisha'akhò yei thò ni pwanju'ò ni nguon̄ pa ghan̄ pin̄.

⁴ Pugu ni ñga nchəin̄ Jerushalein̄, choshi pugu pa ghan̄ ntaon̄ Jishò, ni pa thishi chhu ni pugu ña pugu thò a pwa, pugu fi'i nguon̄ pa nnu ña Minnwi fā'a ntògò mbhò pugu ñe ni pugu. ⁵ Ndo pichəi pa ghan̄ pin̄ ña pugu ni ndhò mon̄ shina pa ñgwa Farashi lollò tothi nchhu ña, "A pie ña pi ni'ij̄ vugu ngunu mbrei, mfe gí pugu nū'oj̄ gí Mushi."

⁶ Pa ghan̄ ntaon̄ Jishò pugu pa thishi paon̄ nò lli nu nnu yei. ⁷ Pugu ni ñga ñkwo lōu nò ntaan̄ ndii, Pita lollò tothi nchhu ni pugu ña, "Lij̄ pan̄, pəi ji ña fie mon̄ pii ndii chəi, Minnwi ni nchu'ò a shina pəi nò mā'an̄ nu ñkini pwa pisha'akhò ni ñgwa taon̄ nduon̄, nne ña a nthē pugu ya'ò ndò mbin̄. ⁸ Ndo Minnwi ña a ji njù'ò sheshejon̄ ñe, ni nōon̄ ña a pin̄ vugu ntògò pi ñkuon̄ fə nu Jijwe yi ni pugu, pi wu'ò ñkwan̄ nò ha'an̄ a ni mfe ni pia ñe. ⁹ A shini ndò nōon̄ ña kwri pò shina pia pugu. A ni ñka shigao njù'ò yugu shigao nthē ña pugu ni mbin̄ vi. ¹⁰ Ti ndwe yei, pəi pini nu 'uj̄ ntā'a nu njwe'i Minnwi nò khò, ni nū'oj̄ nu lr̄i thò pa ghan̄ pin̄ ña pa ñkhu taa pia ki nduthò yia shini ndò ñkā'ò nò tier̄ nu ñe? ¹¹ Ndo pia pin̄ ña pia lūgu ntògò pi mon̄ pwapun̄ Taathò, mbò Jishò, wu'ò nò ha'an̄ pugu ñkaa pugu lūgu ñe."

¹² Nguon̄ kiri ghò ni ndere lan̄ njwere nu ñkwan̄ ha'an̄ Banaba pugu Poo thò mfi'i pa li pugu pa nnu ghraoghrao ha'an̄ Minnwi ni nchwie ntògò pi mbhò pugu shina pa ñgwa taon̄ nduon̄ ñe.

¹³ Pugu ni ñga mfi'i ti mi'ej̄, Jiej̄ khwē ña, "Lij̄ pan̄, pəi ya'ò vəi!

¹⁴ Shemu wu'ò ñka fi'i fi'i ni pia ñkwan̄ ha'an̄ Minnwi ni fūon̄ ñkra ñgwa taon̄ nduon̄ nò fu'u nu ñgwa ha'an̄ pugu shi mbò ji ñe. ¹⁵ Ndo chrà pa njəli'i Minnwi pin̄ nnu ña Shemu chhu ñe, wu'ò nò ha'an̄ pi nā'an̄ mon̄ chrà Minnwi ña,

¹⁶ 'A shi ñga nda'a,

m̄bini m̄bini ñkrao li'i chhò Devi ña a ku'ò fūn̄ ñe.

Nshi mbini nkrao nda sha'osha'o gho,
mbini nchwie vi, a thi tothi nkamu'oj,

17 nne na pigèi ngwamishua shigi Taathò,
nguoŋ pa ngwa taon nduoŋ ha'an pi gè vugu na pugu pò ngwa paŋ
nè.

18 Yei nnu na Taathò, na a ni nchwie ngwa ji yei nnu fie lleshhi, chhu nè.'

19 "Nthe yie gho, mbi'i nyan na ki'i pia fe ngè'i ni ngwa taon nduoŋ
ye na pugu kara mbin Minnwi nè. 20 Pia ka nā'an pi nwa'anli ni pugu,
nshwei vugu na ki'i pugu ji sheshe maon ji na pi fè'i pa nnwi nò nè, na
pugu lè'i shuon, ki lo nkru minyien na pi ninaon mmi yi a khu ki chhi lo
ntaon mbin yu nè, ndo ndè'i ji nnu chhi. 21 Nthe na llo lleshhi Mushi fā'o
ngwa na pugu gha mēin gi yi mon nguoŋ la'ataon ghao, pi ghà mēin chrà
yi nguoŋ llé ji ghao mon pa nda luon Minnwi."

Nwa'anli ni pa ghan pin llo la'ataon nduoŋ

22 Nne, pa ghan ntaon Jishò pugu pa thishi ni nguoŋ choshi ni njèi na a
pwa na pugu chu'o ngwa shina pugu ntaon vugu pa Pòò ni Banaba pugu
ghèi Antio. Pugu ni nchu'o Judashi, na pi mēin vi na Bashaba, pugu Shaila,
mbo pa ngwa chiichhi shina pugu. 23 Ntaon vugu ni yei nwa'anli, nwa'anli
gho chhu na,

"Pigi, mbo pa ghan ntaon Jishò pugu pa thishi, mbo pa lin pèi, nchrà ni
pèi, mbo pa ghan pin llo la'ataon nduoŋ nchho nu mon Antio, pugu pa
Shiria ni Shilishia nè. 24 Pigi ya'o na pichèi ngwa llo shina pigi ghana
vèi ni pichèi pa chrà, mv'u tho yèi. Ndo nè, chrà gho shini ndo nè
ndho pi mbho pigi. 25 Pigi paon nè, njwèè ntaon ni ta'anggi na a pwa
na pigi chu'o pa ngwa, ntaon vugu na pugu tho njèi vèi. Pugu shi ntho
pugu pa nkien pa lin pia, mbo Banaba pugu Pòò, 26 mbo ngwa na pugu
mī'an chombhi yugu nthe ligi Taathò via, mbo Jishò Krishto. 27 Nenne,
pigi taon Judashi pugu Shaila na pugu tho nshwei vèi ni nchò yugu ni
nnu ha'an pigi nā'an mon nwa'anli nè. 28 Pigi pa Jijwe Minnwi pò ni
ta'a nchò na a pwa na ki'i pigi nu'un nū'oj yichèi sheshe lrī mbin pèi,
nkien na pèi nū'oj pa memme nnu pei: 29 Ki'i pèi ji maon na pi fè'i pa
nnwi nò gho nè, ki'i pèi ji chhi, ki'i pèi kru minyien na pi ninaon mmi
yi a khu ki chhi lo ntaon mbin yu nè, ki'i pèi kwosuoŋ. Pèi ndina pa
nnu pei, kan pèi shi mbo shi'i. Pèi chho shi'i."

30 Pi ni nga ntaon vugu, pugu shwi'i Antio nkiri pa ghan pin ta'a li'i mfe
nwa'anli gho ni pugu. 31 Pugu ni nga mēin, mbo ni ntou pwatua nthe chrà
mā'an ghrì gho mon gho nè.

32 Ndo Judashi pugu Shaila, na pugu ni mbo pa njèli'i Minnwi, fe ntou
chrà ntigi ni pugu ntho mā'an ghrì yugu ndo nti'i vugu. 33 Pugu ni nga
nda'a fò nò yichèi fi'i ndii, pa ghan pin pigho cha'a vugu na pugu nyien
shi'i, pugu pini kè'i gho mbho ngwa ha'an pugu ni ntaon vugu nè. 34 [Ndo
Shaila khwà nò kina nu fò.] 35 Ndo Pòò pugu Banaba kina Antio, ntho nje'i
nu ndo nchii chrà Taathò pugu pa pichèi ntou ngwa nduoŋ nkaa pugu.

Pòò fēne non pugu Banaba

36 A ni nga nda'a, Pòò chhu ni Banaba na, "Pòò pini mbini nkra pa ghan
pin mon nguoŋ pa la'ataon na pòò ni nchii chrà Taathò fò nè, njèi na pugu

tho mbo pi nkwan neiŋ.” ³⁷ Banaba ni ntá'a nu ndōgo Joun Maaku pugu pugu ghāi ka'a. ³⁸ Pɔɔ ni njwɛɛ ɛa a lo nji'i nkā'o no lōgo nu vi nthɛ ɛa a ki tei njin yugu Pamfilia ki pugu pugu lo mī'ɛŋ fà'a ka'a. ³⁹ Mindoundou ni nja ntini shina pugu ti ndugwi yi pugu fēne non, Banaba lōgo Joun Maaku, pugu shā'a nkhiŋ ɛgōi Shaipru. ⁴⁰ Pɔɔ lōgo Shaila, pugu yu ghāi, pa ghan pin luon ɛa Taatho ndon pwapun yi ni pugu. ⁴¹ Nnɛ, a ghōi mon Shiria pugu Shilishia, ntho mā'an ghrī pa chōshi fo.

16

Timoti ghāi pugu pa Pɔɔ ni Shaila

¹ Pɔɔ ghāi Debi pugu Lishtra, njai yichai ngan younjin Jisho fo, ligi yi po pi njon Gri. ² Pa ghan pin ɛa pugu ni mbo Lishtra pugu Ikoniun nɛ, ni nchrā pa nnu shi'i nthɛ vi. ³ Pɔɔ ni ntá'a nu ɛa pugu Timoti ghāi ka'a, nthɛ yie gho, a ni'ŋ vi ngunu mbrei. A ni nchwie nne nthɛ ɛa nguon pa ngwa Juu ɛa pugu ni mbo mon li'i pigho nɛ ni nji ɛa taa Timoti po pi njon Gri. ⁴ No ha'an pugu ni nyien nu mon pa la'ataon pigho nɛ, pugu shwei pa ghan pin ni pa nthi ɛa pa ghan ntaon Jisho pugu pa thishi Jerushalein ni ndōgo nɛ, nchhu ni pugu ɛa pugu wēin nthi pigho a pwa. ⁵ Nnɛ, pa chōshi pigho ni ntini nu mon pin, fi'i ghan pin pigi nu sheshe llé.

Gɛ llo Mashedonia

⁶ Pugu nyien ntogo krao ɛgei Fragia pugu Galashia nthɛ ɛa Jijwe Minnwi ni nkwo lāa ni pugu ɛa ki'i pugu chii chrā Minnwi Eshia. ⁷ Pugu ni nga nchōi Mishia, ntá'a nu ngōi Biūnia, ndo pa'a Jijwe Jisho lo mbin ni pugu. ⁸ Nnɛ, pugu tiri mon Mishia ɛgōi Troa.

⁹ Pɔɔ ni njai nnu ni tu'u gho, a ni njai njon Mashedonia tithi ntho ndigoi vi ɛa, “Shā'a Mashedonia ɛgēre vigi!” ¹⁰ Wu'o no ha'an Pɔɔ ni nu'un njai nnu yei nɛ, pigi piri non yigi no llō nu ɛgōi Mashedonia nthɛ ɛa pigi ni njai ɛa Minnwi gē vigi ɛa pigi chii nkani pwa pisha'akho ni pa ngwa li'i gho.

Mon Filipai, Lidia kwri njū'o yi

¹¹ Pigi shā'a mon pie llo Troa ntun ntaon Shomatrashe, mbhi gha ndan pigi ghāi Neapoli. ¹² Llo fo, pigi ghāi Filipai mbo mme la'ataon ɛa'anja'an mon krao ɛgei Mashedonia mbo li'i ɛa ntou ngwa Roma ni nchho nu nɛ. Pigi ni nda'a fo no ntou llembhi.

¹³ A gha mbo llé ji, pigi taon mon tri la'a ɛgōi nkij ninai, mbo li'i ɛa pigi ni mbi'i ɛa ngwa Juu ghā nkiri fo no luon nu Minnwi nɛ. Pigi ni nchōchho shhɛ nchrā ni pa pinɛ ɛa pugu ni nkiri fo nɛ. ¹⁴ Ta'a njon ɛa a ni nja'o vigi nɛ ni mbo Lidia llo Tiatira, mbo ngan fini pa ndhwī tininchuon mbo mingwe ɛa a ni ntho nga'o Minnwi. Taatho ɛa'an njū'o yi ɛa a tigi tho yi ni nnu ɛa Pɔɔ ni ntho nchhu nu nɛ. ¹⁵ A ni nga nkwe nkhi, pugu pa mbaanda yi, ɛgē vigi, nchhu nu ɛa, “Pai tho nda'a nda mu no ha'an pai nja njai ɛa nja mbin Taatho shini.” Ntho ndigoi vigi ti pigi pin ɛa pigi pugu ghāi.

Pɔɔ pugu Shaila mon chōiŋ

¹⁶ A ni mbo llé chōi pigi gha ɛgōi nu no li'i luon Minnwi, mbāon pigi pa muun mingwe chōi mbo nkuna ɛa a ni mfā'o jijwe piphi, jijwe piphi gho

ni ntho nchwie a yoi pa nnu na a shi ndōgo li'i ne. Ngwa pe na pugu ni mfā'o vi ne ni ntho mfā'o ntou mbin nthe na a ni ntho njei pa nnu nchhu nu. ¹⁷ A yoi njin yigi pa Poo mba'o ngou, nchhu nu na, "Ngwa pei ya mbo pi puon fa'a Minnwi na a Chaapifouon ne! Pugu tho nchi nu ni pei nkwan ha'aj mimfe pei kie ndugu ne."

¹⁸ A ni nchwie nenne no ntou lle ti Poo pigitua, nkara nchhu ni jijwe pipi gho na, "Mfe gi ve mon ligi Jisho Krishto na o taon mbin yu!" A wu'o ntaon pi chomilaon gho.

¹⁹ Ngwa pe na pugu ni mfā'o nkuna gho ne, ni nga njei na mba'a pugu nu'un mfā'o shai llo mbho nkuna gho ne, pugu wein Poo pugu Shaila, ngoi ni pugu mon tan shhi pa kun, ²⁰ nga ntho ni pugu shhi pa memme ngwa ghan sha'a sha'a, nchhu na, "Ngwa pei po pi ngwa Juu, nchho ntho nu ni mintantara mon la'a pia. ²¹ Pugu tho ntigi pa nu'on na a lo nkā'o na pia pin ki nchwie nthe na pia po pi ngwa Roma."

²² Yu ngwa pigo fo ne chiri pugu pugu nii nu ligi Poo pugu Shaila. Pa ghan sha'a sha'a pigo shaa ndhw Poo pugu Shaila mfe gi na pi wie vugu. ²³ Pi ni ngwie vugu nkien yie gho, ma'an vugu choin, mfe gi ni ngan ke'i choin na a ke'i vugu shishi'i. ²⁴ Ngan ke'i choin gha nja'o gi yei, ni'in vugu mon nkien choin titini, mfini kwō muju ni kipa'o.

²⁵ A ni nga mbo mon ntun mbhi, Poo pugu Shaila luon Minnwi nrao nkhi pa ghan choin ywere nu. ²⁶ Shhe wi'i nchi'i, ti kwonda choin gho chi'i wu'o ndii gho, nguon chonda chu'o, nguon chein kigei mbin nguon ghan choin. ²⁷ Ngan ke'i choin gho gha ndollo njei na cho choin yi wo, nshua kafa yi nta'a nu njiw nōon yi, ngē nu na ghan choin kwo taon nte. ²⁸ Poo pa'o ngou ni nguon nggi yi na, "Ki'i njiw non yo, pigi po hein ghao."

²⁹ Ngan ke'i choin gho mein na pi tho ni lan, nte nii mon choin gho, ngru nu, ngū no kwō Poo pugu Shaila, ³⁰ mfu'u vugu ntaon no mbhi nchhu na, "Pa masha ni shi nchwie pi nein ndugu?"

³¹ Pugu khwe na, "Pin Jisho Taatho, kan o shi ndugu, pei pa mbaanda yo." ³² Pugu shwei chrā Taatho gho pugu pa ngwa na pugu ni mbo nda yu ne. ³³ Wu'o ndii gho ni tu'u gho, a lōgo vugu ngoi nshigao fi yugu. Ngan ke'i choin gho pugu pa ndaonon yi kwe nkhi wu'o ndii gho. ³⁴ Nke'i choin gho lōgo Poo pugu Shaila nku'o no nda yu mfe maon pugu ji. Non gho fa'o pwatua pugu pa ndaonon yi nthe na pugu pin Minnwi.

³⁵ Mbhi ni nga ndan, pa ghan sha'a sha'a taon pa brushi, nchhu nu na, "Pei chu'o ngwa pe pugu ghoi!" ³⁶ Ngan ke'i choin pini, nchhu ni Poo na, "Pa ghan sha'a sha'a ma'an nkini na pi chu'o voi, pei ghoi ne ni voi shi'i."

³⁷ Ndo Poo khwe na, "Pugu wie vigi shina ngwa, ndo ni'in vigi choin ki lo naa nsha'a vigi ya'a pigi lo mbo pi ngwa Roma. Ti ndwe pugu ta'a nu mfu'u vigi pi njinjin? Nga! Pugu tho ni non yugu mfu'u vigi."

³⁸ Pa brushi pini ma'an nkini gho ni ghan sha'a sha'a pigo. Pugu gha nja'o na Poo pugu Shaila ni mbo pi ngwa Roma, mbo go a gha'a. ³⁹ Nenne pugu tho mbin fan ni pugu. Mfu'u vugu mon choin, nchhu na pugu taon ni vugu mon la'a. ⁴⁰ Nne pugu taon mon choin, ngoi nda Lidia. Nga ngoi fo, mbaon pugu pa ghan pin, ma'an ghrī yugu ngoi ki'e ni vugu.

¹ Pɔɔ pugu Shaila ni nyīen ntɔɔ Amfipoli pugu Apolonia ntho nchəin Teshalonika li'i ha'an nda luon Minnwi pa Juu ni mbo ne. ² Pɔɔ nii mon nda luon Minnwi gho ndo ha'an a gha mbigi nchwie ne, nne no trei tan mon pa Llé ji, ntho mbi'i chrà Minnwi pugu pugu. ³ A fi'i nu ni pugu ndo nōon nu llo mon gho na a ni ngu'ɔ mbi'e na Ju na Minnwi Chu'ɔ Ntaon no Nkwe ne yei ngə'i ndo nkhu mbini nku'ɔ, nchhu nu na, "Jisho yei, na ntho nchrā nu nthe vi ne po pi ju gho na Minnwi chu'ɔ vi ntaon ne." ⁴ Pichəi pa ngwa ni mbin njou njin Pɔɔ pugu Shaila, ntou pa ngwa Gri na pugu pɔɔ Minnwi ne, pugu pa ntou memme pinje pin nkaa pugu.

⁵ Ndo pichəi ngwa Juu fā'o kighi'ə, nne, nkiri pa mbigi pun, mbo pa ngwa ghagha pugu taon ni mme yú, nchwie yòyòno ku'ɔ mon la'a, pugu ghəi nii la'a Jashon no wēin nu Pɔɔ pugu Shaila mfe ni ngwa pugu. ⁶ Pugu ni nga mien ki lo njəi vugu fo, ngwēin Jashon pugu pa pichəi pa ghan pin ngəi ni pugu shhi pa thishi mon la'a, nchhu nu na, "Ngwa pei ha'an pugu tho fe ngə'i nguon li'i ne chəin ne hein, ⁷ Jashon lɔgo vugu ni'in nda yu. Pugu tho nchi'ə nguon gi na Kaisha fe ne, nchhu nu na yichəi fūon po fo, ligi yi po Jisho." ⁸ Pa ngwa pugu pa thishi mon la'a ni nga nja'o yei nnu, a ghana vugu. ⁹ Pugu chwie Jashon pugu pa pakwo pi nū'ɔn mbin,* nne pi mien vugu pugu ghəi.

Pɔɔ pugu Shaila Beria

¹⁰ Tu'u ni nga nshini, pa ghan pin ki'i mfe Pɔɔ pugu Shaila fe Beria. Pugu gha ngəi ti nchəin, ngəi mon nda luon Minnwi pa Juu. ¹¹ Pa ngwa Juu fo ni mbo nkien ngwa ncha pi Teshalonika, nthe na pugu ni mbin chrà Minnwi ni ntou ni'in njū'ɔ, ntou mon yi nguon llé no yei nu na a nnu shini. ¹² Nthe yie gho, ntou yugu ni mbin Minnwi, ntou pa memme pinje ni memme nthinkwo llo Gri, pugu pa ntou mbia, pin Minnwi.

¹³ Pa ngwa Juu na pugu ni mbo Teshalonika gha nja'o na Pɔɔ shwei chrà Minnwi Beria nkaa yu ne, pugu ghəi fo, ni'in pun ngwa, ndo nkāon vugu na pugu tāra. ¹⁴ Wu'ɔ ndii gho pa ghan pin Beria fe Pɔɔ nkān nkhi ndo Shaila pugu Timoti kina Beria. ¹⁵ Pa ngwa pe na pugu ni ndɔgo Pɔɔ no ghəi nu nti'i vi ne, ghəi ti nchəin Ateɗ maa mbini mbini Beria ni nkān na pugu chhu ni Shaila pugu Timoti na pugu para vi wu'ɔ chomilaon gho.

Pɔɔ Ateɗ

¹⁶ Pɔɔ ni nga nchho njwɛ Shaila pugu Timoti Ateɗ, njū'ɔ yi ghana vi mon gho nkien yie, nthe na la'ataon gho ni ndinaon ni pa nnwi. ¹⁷ Nne a shwei chrà Minnwi mon nda luon Minnwi ni pa Juu pugu pa ngwa taon nduon na pugu ni ntho ngə'o Minnwi ne. Mbini nchhu mon tan nguon llé ni pa ngwa na pugu ni mbo fo ne. ¹⁸ Pichəi ngwa na pugu ni ntho njou njin Epikuru† ne, pugu pa ngwa na pugu ni ntigi ngwa ni yaon na Shitoi‡ ni ntigi nu ne, lōu nu pugu pa Pɔɔ. Pichəi chhu na, "Yei ngan wie nchə chhu pi na?" Pichəi khwē na, "A fhi no ha'an a chrā nu no ligi nnwi taon nduon." Pugu ni nchhu yei nthe na Pɔɔ ni ntho nchii chrà pi no ligi Jisho pugu pa nnu khu nu mbini nku'ɔ.

* **17:9** 17:9 Pugu ni nū'ɔn mbin na pi mien pa Pɔɔ na pugu ghəi, ti pugu nu'un mbini ntho ni minduonduon, pugu shien mbin gho. † **17:18** 17:18 Yei ni mbo ngwa na pugu khwā nchho shi'i nkuon shhe hein ngə'a ne. ‡ **17:18** 17:18 Yei ni mbo ngwa na nnu nchho shi'i ki nnu yei ngə'i lo mfi nnu ni pugu.

¹⁹ Nenne, pugu lōgɔ Pɔɔ ɲɔ̄i ni ju shhi pa kún Areopagushi nchhu ghɔ ɲa, "Pigi tā'a nu nji yaon ɲa nnu fhi yei ɲa a ye'i nu yie ghɔ nɛ. ²⁰ Pichəi pa nnu ɲa pigi ya'ɔ ɔ ye'i nu nɛ ghrao vigi, nthe yie ghɔ, pigi tā'a nu ɲa ɔ ya mbini mfi'i nnu pei pigi ji." ²¹ Pugu ni nchhu nei nthe ɲa ɲguon pa ɲgwa Ateɲ pugu pa ghini ɲa pugu la'a nu fɔ nɛ ghà ndōgɔ ɲguon ndii yugu nɔ chhu nu ki nɔ ya'ɔ nu pa pisha'akho fhi.

²² Nenne, Pɔɔ tithi shhi pa kún Areopagushi nchhu ɲa, "Nɲgwa Ateɲ, ɲjəi ɲa mon ɲguon puon shendaon ghao pəi ghà ɲga'ɔ pa nnwi. ²³ Nthe ɲa nɔ ha'an ɲtɔgɔ mon la'a pəi nɛ, ntho mbe'i pa shhi nnwi pəi ha'an pəi gha'ɔ nu nɛ, ɲjəi yichəi li'i fe'ingien pi nā'an fɔ ɲa, 'Ni nnwi ɲa pigi lɔ nji vi nɛ.' Yaon ye ɲa pəi gha'ɔ pi ki lɔ nji nɛ, a yie ghɔ ɲa nchrā nu ni pəi nthe vi nɛ.

²⁴ "Minnwi ɲa a chwīe mbhi pugu pa ɲguon yaon mon ghɔ nɛ, a ju mbo Taathɔ po pugu pa shhe. A shi'a nji'i nchho pi mon pa Nda Minnwi ha'an a krao ɲonmishua ni mbho mi nɛ, ²⁵ ki mbo ni chà yichəi yaon ha'an a nthe a fā'a ɲonmishua mfe ghɔ nɛ, ɲa a ju nduthɔ yi ɲa a fe chombhi pugu pa jijwe pugu pa ɲguon pa maon nduon ni sheshenon nɛ. ²⁶ Ntɔgɔ pi mbij ta'a ɲonmishua, a chwīe ɲguon pa ɲgwa taon taon ɲkuon mbhi, nchwīe ɲa pugu nchho mon ɲguon ɲkuon mbhi ghao. Ni ɲkwo nū'ɔɲ pa fiɲ yugu pugu pa fi'i ndii ye ɲa pugu shi nchho ɲkuon mbhi hein, ɲkaon pugu maa mbo.

²⁷ "A ni nchwīe yei nne ɲa a nthe pugu tā'a vi ndo ɲjəi vi nɔ ha'an pugu monɔ ntā'a vi nɛ. Ndo nɛ, a lɔ nji'i mbo pi fie hin ni sheshenon via. ²⁸ Nthe ɲa pia chho chombhi, nyien nu ndo mbo nu pi mbho yu, wu'ɔ nɔ ha'an pichəi ghan shietho shina pəi chhu nɛ ɲa, 'Shishini ɲguon via pa puon pi.' ²⁹ Nthe ɲa pia púon Minnwi nɛ, ki'i pia pī'i ɲa Minnwi po pi nɔ yaon ɲa ɲon chwīe ni laonɔ, ki ni yaon tni ki ni ɲgù'ɔ, mbo pi yaon ɲa a chho ɲonmishua mb'i nchwīe nɛ. ³⁰ Minnwi funu ndii ɲa ɲgwa ni nchwīe phi ki ji nɛ, ndo ndwe, a fe gí ɲa ɲguon ɲgwa mon ɲguon li'i pā'a ɲkúnu yugu ni phi. ³¹ Nthe ɲa a chwīe ta'a llé nū'ɔɲ ɲa a shi nde nsha'a ɲguon mbhi ghao mon ndindi ntɔgɔ pi mbij ta'a ɲon ɲa a chu'ɔ vi nɛ. A nōon li yei ni sheshenon ntɔgɔ pi ɲkuon ku'ɔ nu ni ɲon yei llo mon gu."

³² Ndi ɲa pugu ni ɲa'ɔ Pɔɔ kəon nnu khu nu mbini ɲku'ɔ nɛ, pichəi mā'an vi ni kwəin, ndo pichəi chhu ɲa, "Pigi tā'a nu mbini ɲa'ɔ ɔ chrā nnu yei ɲgé nduon." ³³ Nenne, Pɔɔ lollɔ mien vugu ɲɔ̄i. ³⁴ Ndo pichəi yōu ɲin yi mbij Minnwi. Dionishio mbo ta'a ɲkún, ni yichəi minɲwe, ligi yi po Damarishi, ni mbo shina ɲgwa pei, pugu pa pichəi ɲgwa nduon.

18

Pɔɔ mon la'ataon Korin

¹ Pɔɔ ni ɲga mī'ɲ shhi pa kún, ndho Ateɲ ɲɔ̄i Korin. ² A ni ɲjəi yichəi ɲon Juu fɔ, ligi yi po Akwila, ɲa pi ni mbhi vi Pontu, a wu'ɔ ɲka llo pi llo Itali pugu ɲgwe vi, ligi yi po Prishila, nthe ɲa Fūon Klaudiu ni mfe gí ɲa ɲguon ɲgwa Juu ntaon mon Roma. Pɔɔ ghəi nɔ yəi nu vugu. ³ Nda'a

§ 17:19 17:19 A li'i ha'an yichəi nnwi ni mbo, pi mēin ni Areshi, mbo nnwi nchhɔ. Nda ncha'ɔ ni mbo mbara nɔ li'i yei.

pugu pugu ndo mfā'a pugu pugu ka'a nthe ña ñguon vugu ni mbo pa ghan chwīe ntāa* mfini nu.

⁴ A ni nshwei chrà Minnwi mon nda luon Minnwi ñguon llé ji ghao, ñkaa nu ña ñgwa Juu pugu pa ñgwa Gri pin. ⁵ Shaila pugu Timoti ni ñga ndho Mashedonia ntho, Poo fe ñguon ndii yi ghao no chii nu chrà Minnwi, ntho nshwei ñgwa Juu ña Jisho Ju ña Minnwi Chu'ò Ntaon no ñkwe ne. ⁶ Pugu ni ñga ndāa vi nchhu pa nnu piphi nthe vi, a krū pru ñkuon ndhwi pi nchhu ña, "Non yoi po ne mbho pōi! Mbho ma yi wo ne, llo ndwe ñgōi nu shhi, ñshi ñgōi nshwei chrà Minnwi ni pa taon nduon."

⁷ A mien vugu ñgōi nda non chōi, ligi yi po Titu Jushitu, mbo non ña a ni ntho ñga'ò Minnwi. Nda yi ni mbo mbin nda luon Minnwi. ⁸ Krishpu, mbo nthishi nda luon Minnwi pin Taatho pugu pa mbaanda yi. Pichōi pa ntou ñgwa la'ataon Korin ya'ò chrà Minnwi mbin ndo ñkwe ñkhi.

⁹ A ni ñga mbo ni tu'u chōi, Poo yoi nnu Taatho chhu gho ña, "**Ki'i mbogo gu, chrà ni tininju'ò, ki lo ñkina chrà nu,** ¹⁰ nthe ña pogo po ka'a. Mba'a yichōi non yi'i mfe ñgōi ve nthe ña ntou ñgwa mon li'i yei ñgwa pan."

¹¹ Nenne, Poo la'a fo no ta'a ñga'ò ni ghrà yi ntho ñje'i ñgwa pigho ni chrà Minnwi.

¹² Ndo ndii ña pi ni nū'ōn Galio ña a sha'a krao Roma ña pi mēin ni Akaya ne, pa ñgwa Juu po ni ta'anngi ñgōi ñgwēin Poo ñgōi ni ju shhi ghan sha'a shā'a. ¹³ Pugu chhu ña, "Non vei tho ñin nu ñkara njū'ò ñgwa, pugu gha'ò Minnwi mon shendaon ña gi lo mbin ne!"

¹⁴ Ndo Poo ni ñga ntā'a ña'an nchō yi li'i chrà, Galio chhu ni ñgwa Juu ña, "Yei kan ni mbo pi yichōi nnu piphi, ki fan ha'an non yei chwīe, ñka ni mfā'ò tho nnu no wēin nu njū'ò ña'ò vōi. ¹⁵ Ndo, nthe ña a po pi mindoundou ñkuon pa chrà, pugu pa ligi, pugu pa yoi gi ne, a nthe a wu'ò ndugwi pōi. Mimfe pa'a ndo nsha'a ñkwan nnu yine." ¹⁶ Nne, a yōu vugu nda shā'a.

¹⁷ Ñguon vugu wēin Shoshtene, mbo nthishi mon nda luon Minnwi, ñgwie vi mon ndasha'a shā'a gho. Ndo pa'a a lo mfini nnu ni Galio.

Poo pīni Antio

¹⁸ Poo chho pugu pa ghan pin Korin no ntou llé mien vugu ki'e nshā'a ñkhi pugu Prishila ni Akwila ñgōi Shiria. A ni ñga mbo Kenkria, ñkuon tho yi nthe kina ña a ni ñgwā.

¹⁹ Pugu gha nchōin Efesho, Poo mien Prishila pugu Akwila fo. Ñkaon a maa mien vugu, a ni ñgōi nda luon Minnwi mbi'i pa nnu pugu pa ñgwa Juu fo. ²⁰ Pugu ni nchhu gho ña pugu pugu la'a no ntaon ndii, a lāa. ²¹ Ndo a gha ñgōi nu, nchhu ni pugu ña, "Minnwi mbin, kan ñshi mbin mbin." Ndhō ki'e Efesho, nii mon pie ñgōi. ²² A ni ñga ñkaon Kaisharia, ñgōi Jerushalein nchrà ni choshi, nshwi'i ki'e Antio.

²³ A ni ñga mbo fo no yichōi fi'i ndii, ndollo nyien pa li'ili'i mon Galashia, pugu pa Fragia, ntho mā'an ghrī ghan pin.

Apolo ghōi Efesho pugu Korin

²⁴ Ndi gho, non Juu chōi, ligi yi po Apolo, llo Aleshandria tho Efesho. A ni mbo non ña a ni ña nji chrà, ndo ña nji Nwa'anli Minnwi. ²⁵ A ni mfā'ò ntgi mon Shendaon Taatho. A ni nchrà ndo ñje'i pa nnu ki ntai nthe Jisho

* **18:3** 18:3 Pi ni nchwīe yei ntāa pi ni ñgrào mimbhi, a fā'ò pa kwini pi. Non gha ntaon li'i tu'u shini vi a ghi'i, ndi'i ni pa ñkii nda'a fo ki mferē non yi fo.

ni nguon ni'in njù'ó ghao, nji'í nthe pi nò ha'an a ni ngu'ó nji pi kwe ñkhí Joun ñe. ²⁶ A jē ntho nchrā nu ni tininju'ó mon nda luon Minnwi. Prishila pugu Akwila ni nga nja'ó vi, ndōgo vi ñgōi nò nda pugu mfi'í Shendaon Minnwi gho shishi'í.

²⁷ A ni nga ntá'a nu nshā'a Akaya, pa ghan pin fō ghēre nā'an ñwa'anli mfe ni ghan pin Akaya, nchhu nu ña pi tuo vi a pwa. A ni nga nchēin Akaya, ñgēre ñgwa pe ña pugu ni ntōgo mon pawun Minnwi mbo ghan pin ñe. ²⁸ A ni ndōu pi titini ti nga'a pa Juu shhente nò nōon nu ni pugu mon Ñwa'anli Minnwi ña Jisho Ju ña Minnwi Chu'ó Ntaon nò Ñkwe ñe shini.

19

Poo mon la'ataon Efesho

¹ Apolo ni nga ngu'ó mbo Korin, Poo tōgo krao khwi ñgei gho, nchēin Efesho, ñjēi pichēi ghan younjin Jisho fō, ² mbie vugu ña, "Pi ni mfe Jijwe Minnwi ni pēi ndii ña pēi ni mbin ñe?"

Pugu khwē ña, "Ñga! Pigi lo naa ndo nja'ó sheshe yaon ña Jijwe Minnwi."

³ A chhu ña, "Ti pēi ni ntōgo pi mon yēi kwe ñkhí?"

Pugu ña, "Mon kwe ñkhí Joun."

⁴ Poo chhu ña, "Kwe ñkhí Joun ni mbo pi ni ñgwa pe ña pugu pā'a ñkūnu yugu ni phi ñe, Joun gho ni ntho nchhu nu ni ñgwa ña pugu pin ñon ña a tho nu ñjin yu ñe, mbo Jisho."

⁵ Pugu ni nga nja'ó yei, ñkwe ñkhí mon ligi Jisho Taatho. ⁶ Poo gha nū'ón mbho mi mbin pugu, Jijwe Minnwi shwi'í mbin pugu, pugu chrā mon pa chrā taon nduon, ndo ñjēi pa nnu llo mbho Minnwi nchhu. ⁷ Nguon pa pimbia ni mbo nò paanchro.

⁸ Poo ghēi mon nda luon Minnwi nchrā pugu pa ñgwa fō ni tininju'ó nò trēi nāon nchrā nu ndo ntho ndīgēi vugu ña pugu pin Sha'afuon Minnwi.

⁹ Ndo pichēi tinitho ki lo mbin, nchrā pa nnu piphi nthe Shendaon Taatho shhi ñguon ñgwa. Nthe yie gho, Poo mien vugu ndōgo pa ghan younjin Jisho pugu pugu ghēi, sheshe llé a tho fā'ó chrā mon nda ye'í yaon Tiranu.

¹⁰ Yei ni ñgōi shhi nò paa ñga'ó, nne ti ñguon ñgwa ña pugu ni nchho pi Eshia ñe ni nja'ó chrā Taatho, pa ñgwa Juu pugu pa ñgwa taon nduon.

Puon Shikeva

¹¹ Minnwi ni ntōgo mbin Poo ntho nchwē memme nnu ghraoghrao.

¹² Nenne pi lōgo pra ndhwí pugu pa ndhwí fā'a ña a ni ñkwo fā'a nò ñe, ñgōi nò ñkāon pa ghan ghinc, pa ghinc pugu mme, pa jijwe piphi taon mbin pugu.

¹³ Pichēi ñgwa Juu, ña pugu ni ntho nyien njōu pa jijwe piphi ñe, mōon nò yōu nu pa jijwe piphi ni ligi Jisho Taatho, nchhu nu ña, "Mfe gí ve nò ligi Jisho ña Poo ghā nchii ñe, ña o taon." ¹⁴ Khwachēi puon pimbia, mbo puon yichēi taatho pa thishi ghan fe'ingien pa ñgwa Juu, ligi yi pō Shikeva, ni ntho nyien nchwē nnu yei. ¹⁵ Ndo jijwe piphi gho khwē ni pugu ña, "Ñji Jisho, nji pa nnu nthe Poo, ndo pēi pō yēi pi pa gō?" ¹⁶ Ngan jijwe piphi gho lli nchēin mbin pugu ni pri, ñga'a vugu ghao. Pugu tei ntaon nda yu nti ni pa lēin mbin pugu.

¹⁷ Nguon pa Juu pugu pa ñgwa taon nduon ña pugu ni nda'a nu Efesho ñe ni nja'ó yei nnu, pōgo gu wēin vugu, pi gha'ó ligi Jisho Taatho mbigi

ng̃ōi shhi. ¹⁸ Ntou pa ghan̄ pin̄ th̄o shhente mbin̄ fàn̄ yugu nd̄o ntūgu pa nnu l̄ōin̄ ña pugu ni nchwie nu ne. ¹⁹ Ntou pa ngwa ña pugu ni mbo pa ghan̄ shh̄e ne th̄o ni pa ñwa'anli shh̄e pugu pi tūon̄ shhente. Pi pi' i nchuon̄ ñwa'anli pigho a taon̄ tien̄ wun̄ ñkan̄ yich̄ai ñkwan̄ mbin̄.* ²⁰ Nenne chr̄a Taath̄o nyien̄ ng̃ōi shhi ñkien̄ titini.

Mme minduon̄nduon̄ gū Efesh̄o

²¹ Pa nnu pei ni ñga nt̄og̃o, P̄o l̄og̃o nthi mi mon̄ Jijwe n̄o t̄og̃o nu Mashedonia pugu Akaya ng̃ōi Jerushalein̄. A ni nchhu nu ña, "Nshi ñga ng̃ōi f̄o, ñgu' ɔ ng̃ōi ti nch̄ein̄ nj̄oi la'ataon̄ Roma ñkaa yu." ²² P̄o ni ñga ñkwo taon̄ Timoti pugu Erashitu, mbo paa ghan̄ gh̄ere pi Mashedonia, nduth̄o yi kina Eshia n̄o yich̄ai fi' i ndii.

²³ A ni mbo pi mon̄ yei pii ndii ña ñkien̄ titini lwilwi' i ni ngū Efesh̄o nth̄e Shendaon̄ Taath̄o. ²⁴ Ngan̄ shūgu līen̄ ch̄oi, ligi yi p̄o Demetriu, līen̄ pa yaon̄ pugu fhi nda nnwi Atemi, pa ghan̄ f̄a' a pi f̄a' o ñkien̄ ntou sh̄ei ñkuon̄ f̄a' a yugu gh̄o. ²⁵ Demetriu kiri pich̄ai ghan̄ f̄a' a pigh̄o pugu pa pich̄ai ghan̄ ñkwan̄ f̄a' a pigh̄o, nchhu ni pugu ña,

"Ngwa pan̄, p̄oi ji ña ñguon̄ f̄a' o pia llo pi ñkuon̄ yei chofa' a. ²⁶ P̄oi ȳoi nd̄o ñja' o ni non̄ p̄oi, nnu ña ñon̄ vei ña pi m̄ein̄ ni P̄o, chw̄ie nu ne. A chhu ña pa nnwi ña pi chw̄ie ni mbh̄o ne lo ñji' i mbo pa nnwi kan̄ tiḡoi yi, ñkwo ya mba' o ti ñkara ntou ngwa hein̄ Efesh̄o pugu ñguon̄ krao Eshia. ²⁷ Nnu wuwuru mon̄ gh̄o lo ñgu' ɔ mbo pi ña yia f̄a' a yei shi ngū shh̄e. A pin̄i mb̄igi ña nda nnwi Atemi shi ngū nnu gha, nduth̄o Atemi gh̄o, ña ñguon̄ Eshia pugu pa ñguon̄ mbhi gh̄a ñga' o ne, shien̄ ndigha' o yi."

²⁸ Pugu ni ñga ñja' o yei nnu, ndinaon̄ ni pigitua, nj̄e pa' o nu nḡou, nchhu nu ña, "Atemi pa ngwa Efesh̄o, yi ndien̄!" ²⁹ Moon̄ la' a linaon̄ ni fin̄th̄o ghao. Pugu tei ng̃ōi nii mon̄ mme li' i ña ngwa gh̄a ñkiri f̄o ne, nshūu Gayu pugu Arishtaku, mbo ngwa Mashedonia ña pugu pa P̄o ni nyien̄ nu ka' a ne, nii n̄o mon̄ li' i gh̄o. ³⁰ P̄o ni nt̄ā' a nu nii shina kiri gh̄o, nd̄o pa' a ghan̄ youn̄jin̄ Jish̄o lo mien̄ vi ña a nii. ³¹ Pich̄ai pa thishi Eshia ñkaa pugu ña pugu ni mbo pa taannu P̄o ne, līḡoi vi ña ki' i a līi mon̄ kiri gh̄o.

³² Kiri gh̄o th̄o mba' o nḡou, pich̄ai chhu yei nnu, pich̄ai chhu yini nnu nth̄e ña fin̄th̄o ni mbo shina pugu. Pa' a ntou yi lo ñji nnu ña pugu ni ñkiri n̄o gh̄o ne. ³³ Pich̄ai pa ngwa mon̄ Kiri gh̄o fe ntigi ni Aleshanda, ña pa Juu ni ntu' o pi ju ntigi shhi, nne, Aleshanda n̄on̄ ni mbho yi ña ngwa l̄ere lan̄, ñkaa n̄o fi' i nu moon̄ nnu pigh̄o. ³⁴ Pugu gha nj̄oi ña a p̄o pi ñon̄ Juu, pugu mū' un̄ ȳōn̄o nu n̄o paa awa, nchhu nu ña, "Atemi pa ngwa Efesh̄o, yi ndien̄."

³⁵ Ndugwi yi, ngan̄ n̄a' an̄ ñwa'anli la'ataon̄ gh̄o pa' o ndere vugu, nchhu ni pugu ña, "Ngwa Efesh̄o! Sheshen̄on̄ ji ña a tuo Efesh̄o ntuo nda nnwi ndien̄ Atemi pugu pa nḡu' ɔ yei yei, ña a llo po ngū ne. ³⁶ Ña yei lo mbo nnu ña mimfe sheshen̄on̄ l̄aa ne, a pie ña p̄oi l̄ere lan̄, ki lo nchwie sheshe nnu titini. ³⁷ Nth̄e ña p̄oi th̄o ni ngwa pei hein̄, mbo ngwa pe ña pugu lo ñji' i nj̄o yaon̄ nda nnwi ki nchr̄a chr̄a pip̄hi nth̄e vi. ³⁸ A mbo ña Demetriu pugu pa ghan̄ f̄a' a pi f̄a' o pigi nj̄u' ɔ nth̄e sheshen̄on̄, pia f̄a' o pa thishi pia, pa ndasha' a pia p̄o f̄o, a nth̄e pugu gh̄oi mburu f̄o. ³⁹ Nd̄o ti ɔ mbini mf̄a' o nnu nduon̄ pi sha' a nda ncha' o. ⁴⁰ Nth̄e ña pia shi nchwie, pi shi ngw̄ein̄

* **19:19** 19:19 Yei yich̄ai ñkwan̄ mbin̄ ña ta' a ndigi yi fi' i mbin̄ ña ñon̄ mf̄a' a n̄o ta' a ll̄e pi pe vi n̄o ne.

via ña pia tho ni yòyòno shi'a mon la'a ki ñkien la'o yi lo mbo." ⁴¹ A ni mī'ey chhu nu nnu yei, nchhu ñgwa ghōi.

20

Poo ghōi Mashedonia pugu Gri

¹ Yòyòno ni ñga mme, Poo gē pa ghan younjin Jisho ta'a li'i, ñga mā'an ghrī yugu, mien vugu ndollo ñgōi Mashedonia. ² A ni ñga ntogo mon ñguon pa li'i pigho ghao, ñkwo mā'an ghrī ghan pin fo, ñgōi la'ataon Gri. ³ A ni nda'a fo no trei nàon, no ha'an a ni mbiri non yi no shā'a nu ntaon Shiria ne, nja'o ña pa Juu tho nyian ntán nthe vi ne, a lōgo nthi mi no tōgo nu Mashedonia mbini.

⁴ Shopata mbo muon Pairu llo Beria ghōi pugu pugu ka'a, pugu pa Arishtaku ni Shekondo llo Teshalonika, ni Gayu llo Debi, ni Timoti ñkaa yu pugu Taikiku ni Trofimu llo krao ñgei Eshia. ⁵ Pugu ni ñgōi shhi nchēi vigi Troa. ⁶ Llé Ji Brei ki ku'ò ni ñga ntogo, pigi shā'a llo Filipai, ñga nda'a tien llé pigi para vugu Troa, nda'a fo no khwachoi llé.

Ndugwi njin kra Poo Troa

⁷ A ni ñga mbo fūon llé mon shwi'i tan, pigi kiri no kru nu brei,* Poo chrā ni pugu, mbi'i nu no ghōi nu yua, nthe yie gho, a wu'ò nchrachra ti mī'ey ni ntun mbhi. ⁸ Ntou lan ni ntho ñkii nu mon njien nda tothi ña pigi ni ñkiri fo ne. ⁹ Yichoi ma'an mikhwa, ligi yi po Eutiku, ni nchho nchò windu. Poo gha ngu'ò nchrachra mbigi ñgōi nu shhi ne, lōgo gha'a ma'an mikhwa gho, a gu shhe llo mon trei yere nda tothi, pi pi'i vi shhe a kwo khu. ¹⁰ Poo shwi'i shhe, mban vi nchhu ña, "Ki'i pōi fā'o yu'ò njù'ò, a wu'ò mbi'i yi maon." ¹¹ Mbini nku'ò mon njien nda tothi ki'e, mbə'i brei ñkru. A ni ñga nchrā pugu pa ghan younjin Jisho no ntaan ndii ti mbhi ya ndan, ndollo ñgōi. ¹² Pa ghan younjin Jisho lōgo ma'an mikhwa gho pugu pugu pini la'a, a wu'ò mbo yi maon, pugu fā'o ntu ghrinju'ò.

Poo llo Troa ñgōi Miletu

¹³ Pigi lollo ñgōi shhi nii mitu ñkhi nshā'a ntaon Ashoshi, li'i tien Poo no ha'an a ni ñkwo chhu ni pigi ne, nthe ña a ni nyien pi shhe ñgōi nu fo. ¹⁴ Pigi pugu ni ñga mbāon Ashoshi, pigi tien vi mon mitu ñkhi pigi pugu ghōi Mitulene. ¹⁵ Pigi nyien llo fo mbhi gha ndan pigi chōin mbin Kiou, yichoi mbra llé pigi shā'a Shamo, mbhi gha mbini ndan pigi chōin Miletu. ¹⁶ Poo lōgo nthi mi no nyien nu mon ñkhi mfere Efesho, nne ña ki'i a mī'an ndii Eshia, nthe ña a ni ñkono nu ñgōi Jerushalein llé ji ña pi mēin ni Penteko ne, no ha'an a nji'e. ¹⁷ Poo ni ñga mbo Miletu, ntaon ñkii Efesho ña pa thishi mon choshi gho tho njoi vi.

¹⁸ Pugu ni ñga ntho njoi vi, a chhu ni pugu ña, "Poi ñkaa poi ji ñkwan ha'an mi ni nchho chombhi a shina poi jē no fūon llé ña mi ni ntigi kwò a Eshia ne. ¹⁹ Mfā'a mbho Taatho ni ñguon junon ghao, ni ñkhi ligi pugu pa mōon nu ña a ni ntho vōi llo ñkuon pa ntán ña pa Juu ni ntaan a no ne. ²⁰ Poi ji ña ñshini ndo ndōin vōi ni sheshe yaon ña a nthe a ghēre vōi ne. Mi ni nchhu chrā Minnwi, ndo nje'i vōi shhente pugu pa nda nda. ²¹ Mi ni nshū tónə pa Juu pugu pa ñgwa taon nduon ña pugu pā'a ñkūnu yugu ni phi mbin Minnwi, ni'in njù'ò yugu mbin Jisho Krishto mbo Taatho.

* **20:7** 20:7 Brei yei ni mbo ye ña pugu ni mbə'i ñkru no kwijn nu gu Taatho.

²² “Ndo ndwe, lii njəi, ɲgəi nu ne Jerushalein, no ha'an Jijwe Minnwi yi'i a ɲa ɲgəi ne, ndo nji'i nji nnu ɲa a shi nchwie a fo ne, ²³ ɲkien ɲa Jijwe Minnwi kwo shuu tənə a ɲa mon sheshe la'ataon, chəin pugu pa ɲgəi tho njwɛɛ a. ²⁴ Ndo ndii chombhi a, a po yichəi nnu vəi, ki a fā'o pi yichəi ghɛɛ vəi. Ngu'ɔ ntā'a nu mī'ɛɲ pi nnu ɲa Jisho Taatho ni mēin a no ɲkuon mbhi ne, mbo chii nu ɲkani pwa pisha'akho pwapuɲ Minnwi.

²⁵ “Lii njəi, ndwe, ɲji ɲa mba'a kan ta'a ɲon vəi nu'uj njəi a ɲkamu'ɔɲ, mbo pəi ɲa ɲyien ntho nchii Sha'afuon Minnwi shina pəi ne. ²⁶ Nenne, nchhu ni pəi shi'a yei ɲa sheshenon vəi mbhe gha, kan mbho ma lo ne nji'i mbo no, ²⁷ nthɛ ɲa nshini ndo nji'i ndəin no chhu nu ɲguon pa nnu ɲa Minnwi lɔgo nthi mi no chwie nu ne.

²⁸ “Nenne, pəi lina ni non pəi ndo mbini ndina ni pa ɲgwa Minnwi ɲa Jijwe Minnwi nū'ɔɲ vəi ɲa pəi tigi ligi yəi mbin pugu ne, no lina nu ni choshi Minnwi ɲa a yuon ni chhi Muun vi ne. ²⁹ Nji ɲa nshi ɲga ɲgəi, pa ɲgwa piphi nii shina pəi ɲguo mbin pəi wu'ɔ no ha'an minjanien chigəichigəi ghə nchwie ni pa minji ne. ³⁰ Ndi tho nu ɲa pichəi ɲgwa llo shina pəi shi nde'i ɲgien no fi nu pichəi pa ghan pin pugu yəu njin yugu. ³¹ Nthɛ yie gho, pəi chho ni lina məi, ɲkwɪn nu ɲa no trei ɲga'o, nshini ndo nji'i ɲkina no ye'i nu vəi mon tu'u pugu pa naonchi ni ɲkhi ligi.

³² “Ndwe, nchā'a vəi mfe mbho Minnwi pugu pa chrə pwapuɲ yi ɲa a nthɛ a chwie pəi ku'ɔ mon pin pugu pa mbɔɔ ɲa Minnwi fe ni ɲguon ɲgwa pi pi taonɲaon ghao ne.

³³ “Nshini ndo nji'i nshoɔ mbin ɲon ki laonɲo yi, ki ndhwī yi. ³⁴ Pəi ɲkaa pəi ji ɲa mbho ma mēi yru ju ni mmu pigi pa pakwo pan. ³⁵ Nōon ni pəi mon ɲguon pa nnu ghao ɲa mon fā'a nu ki jwe, pia ghɛɛ ɲgwa pe ɲa pugu lo mfā'o ne ntho ɲkwɪn pi chrə Jisho Taatho ɲa a ki chhu ɲa, **'Ntou mbɔɔ pɔ mon fe nu nchaa kwe nu.'**”

³⁶ A ni ɲga nchrə ti mī'ɛɲ, ɲkwi kwɛɛ yi shhe nduon Minnwi pugu pugu ghao. ³⁷ ɲguon yugu ghao kəi, mban vi, no cha'a vi ɲa a nyien shi'i. ³⁸ Njū'ɔ yugu lrī ɲkien ntou yi nthɛ pa nnu ɲa a ni nchrə ne, ɲa mba'a pugu shi nu'uj njəi vi ɲkamu'ɔɲ ne. Pugu lɔgo vi ɲgəi nti'i yəi mitu ɲkhi.

21

Pɔɔ ghəi Jerushalein

¹ Pigi ni ɲga nchā'a vugu, nii mon mitu ɲkhi nchu'ɔ shhe, ntun ndindi ntaon Koshi, mbhi gha ndan pigi ghəi Rodeshi, ndho fo ɲgəi Patara. ² Pigi gha nchəin fo njəi mitu ɲkhi a ghəi nu Fonishia, pigi nii mon gho ɲgəi.

³ Pigi ni ɲga ntho ti njəi Shaipru, nchhwi nshwi'i mbin ntaon Shiria, ntaon ɲkaon pie Taire, nthɛ ɲa a li'i ɲa mitu ɲkhi gho ni mfā'o no fu'u nu pa kaku fo ne. ⁴ ɲga njəi pa ghan younjɪn Jisho, nda'a fo pigi pugu no khwachəi llembhi. Ntogo mbho nji Jijwe Minnwi, pugu chhu ni Pɔɔ ɲa ki'i a ghəi Jerushalein. ⁵ Fi'i llembhi ɲa a ni mbie ɲa pigi la'a fo ne ni ɲga mme, pigi lallo ɲgwɛin ndaon ɲgəi nu ɲguon vugu ghao pugu pa ɲgwe pugu ni puon pugu ghəi nti'i vigi ti ntaon mon la'a, pigi kwi kwɛɛ yigi ɲkin ɲkhi nduon Minnwi, ⁶ nchā'a non. Nenne pigi nii mitu ɲkhi ɲgəi, pugu pini yugu la'a.

⁷ Pigi ni ɲga mī'ɛɲ nyien llo Taire, nchəin Toləmai, nchrə ni pa ghan pin nda'a fo no ta'a llɛ. ⁸ Mbhi gha ndan pigi lallo ɲgəi Kaisharia, ɲgəi nda

Fili n̄gan̄ ch̄ii pwa pisha'akho, mbo ta'a n̄on̄ shina pa khwach̄ei ngwa pe na pi ni nchu'ò vugu Jerushalein̄ nò nnu gh̄ere ngwa ne, nda'a pigi pugu. ⁹ A ni mf̄a'ò khwe puon̄ pinḡe na pugu shi ya'a lan̄ ne, Minnwi n̄on̄ nnu ni pugu pugu chhu.

¹⁰ Nò ha'an̄ pigi ni nda'a nò yich̄ei fi'i llé ne, nj̄èli'i Minnwi ch̄ei, ligi yi pò Agabu, llò Judia nshwi'i. ¹¹ A ni ntho mbara vigi, ndògò nkandan̄ Pòò, nkrao kwò ndutho yi nò ghò pugu pa mbho mi nchhu na, "Yei nnu na Jijwe Minnwi chhu ne, 'Yei ha'an̄ pa Juu Jerushalein̄ shi nkrao n̄gan̄ nkandan̄ yei ncha'a vi mfe mbho ngwa taon̄ nduon̄.'" ¹² Pigi ni nga nja'ò nnu yei, pigi pa ngwa ha'an̄ pugu ni mbo fò ne, ndìḡèi vi na ki'i a ku'ò Jerushalein̄.

¹³ Nenne Pòò khwē na, "P̄ei chw̄ie pi neiñ, nk̄èi nu ntho mb̄èi nj̄ù'ò a? Nthe na ndò ngu'ò mb̄iri non̄ a pi nò gh̄èi nu ch̄èin̄, a n̄ji'i mbo pi gu nḡu'ò nkukhu Jerushalein̄ nò ligi Jisho Taatho." ¹⁴ Pigi ni nga ndìḡèi vi kikiè, mien̄ vi fò nchhu na, "Nnu na Taatho t̄a'a nu ne pò."

¹⁵ Llè pei ni nga ntògò, pigi p̄iri non̄ yigi nk̄u'ò Jerushalein̄. ¹⁶ Pigi pa pich̄ei ghan̄ younj̄in̄ Jisho llò Kaisharia pugu l̄ògò vigi nḡèi ni pigi nda Nashon̄ llò Shaipru mbo pa f̄uon̄ ghan̄ pin̄, nne na pigi pugu la'a ka'a.

Pòò gh̄èi kra J̄ein̄

¹⁷ Pigi ni nga ntho nch̄èin̄ Jerushalein̄, pa ghan̄ pin̄ shwi'i p̄ien̄ pigi ni pwanju'ò. ¹⁸ Mbhi gha ndan̄, pigi pa Pòò gh̄èi nj̄èi J̄ein̄. N̄guon̄ pa thishi ni mbo fò.

¹⁹ Pòò ni nga nchr̄a ni pugu, mfi'i n̄guon̄ nnu na Minnwi chw̄ie shina pa ngwa taon̄ nduon̄ ntògò mbho yu ne, pa ta'a yi pa ta'a yi.

²⁰ Pugu ni nga nja'ò, nga'ò Minnwi. Nchhu ghò ki'e na, "Ò yèi nu nd̄in̄ vigi, fi'i nk̄an̄nk̄an̄ ngwa Juu ha'an̄ pugu pin̄ Minnwi, ndò mf̄a'ò nk̄ien̄ ntou ni'in̄ nj̄ù'ò nk̄uon̄ ḡi Mushi ne. ²¹ Pi kwo chhu pa nnu ni pugu nthe ghò na ò yè'i n̄guon̄ pa Juu na pugu la'a nu shina ngwa taon̄ nduon̄ ne, na ki'i pugu n̄u'òñ ḡi Mushi, nchhu nu ni pugu na ki'i pugu ni'in̄ puon̄ pugu nḡunu mbrei, ki nchw̄ie n̄u'òñ pa ngwa Juu. ²² Ti pi shi nchw̄ie pi neiñ? Nthe na pugu shi nja'ò na ò thò.

²³ "Yei nnu na pigi t̄a'a nu na ò chw̄ie ne. Khwe ngwa pò hein̄ ha'an̄ pugu kwo l̄ògò k̄a'a shhi Minnwi. ²⁴ Gh̄èi p̄ei pugu ka'a, nchw̄ie pa n̄u'òñ nò pò nu yi taon̄taon̄, ò lò mbe yaon̄ na a pie na pugu fe nò chw̄ie nu n̄u'òñ ghò nne na mimfe pi kiri thò yugu. Nne kan̄ pugu nk̄aa pugu shi n̄ji na nnu shini lò mbo mon̄ pa nnu ha'an̄ pi chhu nthe ghò, na gò ndutho yò ghà n̄u'òñ ḡi.

²⁵ "Ndo ni ngwa taon̄ nduon̄ na pugu pin̄ Minnwi ne, pigi kwo n̄a'an̄ n̄wa'an̄li mfe ni pugu na ki'i pugu j̄i maon̄ na pi f̄è'i pa nnwi nò ghò ne, ki'i pugu j̄i chh̄i, ki'i p̄ei kru minyien̄ na p̄i n̄n̄aon̄ mmi yi a khu ki chh̄i lò n̄faon̄ mb̄in̄ yu ne, ki'i pugu kwoshuon̄."

²⁶ Nne, Pòò gh̄èi pugu pa ngwa pighò. Mbhi gha ndan̄ pugu pugu chw̄ie non̄ yugu mbo yi taon̄taon̄, nḡèi Nda Minnwi, nò chhu nu ll̄emb̄hi na a pi'i pugu l̄ugwi chw̄ie nu n̄u'òñ nò pò nu yi taon̄taon̄, ndò shi ntho ni maon̄ f̄e'inḡien̄ nò fe nu nò thò sheshen̄on̄ vugu.

Pi w̄èin̄ Pòò Nda Minnwi

²⁷ Khwach̄ei llé ghò ni nga nkwo mme nu, pich̄ei ngwa Juu llò Eshia gha nj̄èi Pòò Nda Minnwi, ni'in̄ puñ yú ngwa pe na pugu ni mbo fò ne ndò

ngwēin vi ne, ²⁸ mba'ò ngòu ña, "Ngwa Ishrae pèi kwe vigi! Yei ñon ye ña a nyien ñguon li'í nthò nje'í ngwa ni nnu pipihí nthè ngwa Ishrae pugu pa gí Mushí pugu pa Nda Minnwi yei. Nò pígi nu, a lǒgò pa ngwa taon nduon nthò mfuo lí'í taonṭaon yei." ²⁹ Pugu ní nchhu nne nthè ña pugu ní ñkwo fūon ñjèi vi pugu Trósimu mbò ñon llo Efeshò mon la'a, nthò mbí'í nu ña ju, Pòò, ntien vi nthò nò Nda Minnwi.

³⁰ Fínthò gū mon ñguon la'a ghao, pa ngwa pighò tei ngōi ngwēin Pòò nshūu vi ntaon nò Nda Minnwi, nchri chonka'a wu'ò ndii ghò. ³¹ Nò ha'an pugu ni mba'ò nu nò jwi nu Pòò ne, ñkíni chəin mbhò taathò pa ghan mā'an nchhò Roma ña ñguon Jerushalein pò mon finthò. ³² Wu'ò ndii ghò a lǒgò pa shooge pugu pa thishi ta'a ñkii shooge, pugu pugu tei ngōi ñjèi ngwa pighò. Pa ngwa pighò ní ñga ñjèi vi pugu pa shooge pighò, mien wie nu Pòò.

³³ Taathò ghò ghōi ngwēin Pòò, mfe gí ña pi krao vi ni paa ndigi chein. Ndò mbie kí'è ña, "Ñon vei pò pi gò? A lò nchwíe pi nein?" ³⁴ Pichəi ngwa mon kiri ghò pa'ò ngòu nchhu yei nnu, pichəi chhu yini. A gha mien kí ya'ò la'ò nnu pighò, nthè ntuoyòyòncò a fè gí ña pi ní'ín vi mon lí'í ña pa shooge ghà nchhò ne. ³⁵ Ndií ña pi ní nchəin ni ju ní mbín nchwi nda ne, pa shooge pighò ya ntien vi tien nthè fí'í kíkri ña yú ngwa pighò ní nthò nu nò ghò ne. ³⁶ Yú ngwa pighò wu'ò nthò nu ñjin yu mba'ò ngòu ña, "Pèi mí'ej ni ju!"

Pòò tǎa nchò yi

³⁷ Nò ha'an pi ní ntá'a nu ní ni Pòò mon lí'í ña pa shooge ghà mbò ne, a chhu ní taathò pa shooge pighò ña, "Nchhu nnu ve?"

A pie vi ña, "O jí chrà Gri? ³⁸ A lò mbò gò mbò ñon Ijipti ña a ní nthò ní tinithò ndògò khwe ñkan mikija pèi pugu ní mon ñkúnu njó ne?"

³⁹ Pòò khwē ña, "Mbò pi ñon Juu llo Tashò mon Shilishia, ñon llo mon mme la'ataon. Ndīgəi ghò mien ñchhu nnu ní ngwa pei."

⁴⁰ Nthishi pa shooge ghò pin, nne Pòò thi ñkuon pa nchwi nda pighò nōon ní mbhò yi ña ngwa pighò lere lan. Pugu ní ñga ndere lan, Pòò chrà ní pugu mon chrà Hibru, nchhu nu ña,

22

¹ "Lín pan pugu pa tǎa pan, pèi ya'ò ñkwan nò ha'an ñshi ntaa non a ndwe shhi pèi ne." ² Pugu gha ña'ò a chrà pi mon chrà Hibru, pugu pini ña ndere lan. Pòò ghōi shhi nchhu ña,

³ "Mí ñon Juu, pi phi a Tashò mon Shilishia ndò ñku'ò pi hein mon Jerushalein mbhò Gamalia mbò masha a. Mfā'ò ñkien titini ntígí mon gí pa tǎa pia, mfe non a ní Minnwi wu'ò nò ha'an ñguon vèi ha'an pèi thi hein shi'a fè non yèi ne. ⁴ Nkí fè ngə'í ní ngwa ña pugu younjin Shendaon yei ne, ti pichəi khu. Nkí wēin mbia pugu pa pinje ní'ín vugu chəin. ⁵ Pa taathò pa thishi ghan fè'ingien pugu pa kún nthè pugu kwe ntie a ña ñchhu pi nnu shini. Pugu ní nā'an pa ñwa'anli mfe vèi ñgōi mfe ní pa ngwa Juu Damashiku, nenne, ñgōi fò nò wēin nu ngwa ña pugu ní mbò fò ne ñkrao vugu mbini ní pugu Jerushalein pi fè njó ní pugu.

6 “No ha'an nki nyien ngōi nu ti mbara mbin Damashiku ne, nnu ni ntun minaon, lí'e llo po wí'i nshei yoi mu. 7 Ngū shhe, nja'o yichoi nggi chhu nu vai na, **'Shoo, Shoo, o tho mfe ngō'i vai no kho?'**

8 “Nkhwe na, ‘O po pi go, Taathō?’

“A chhu na, **'Mi Jisho llo Nashare na o tho mfe ngō'i gho ne.'** 9 Ngwa ha'an pigi pugu ni mbo ka'a ne, ni njei lí'e gho ndo pa'a ndo nja'o nji nggi non na a ni nchrā nu vai ne.

10 “Nchhu na, ‘Mi shi nchwie pi nein, Taathō?’

“Taathō chhu vai na, **'Lollo ngōi Damashiku, pi shi nshwei gho fo ni nguon nnu na Minnwi nū'oi na o chwie ne.'** 11 Ligi ma nchri nthe fi'i nkwan no ha'an lí'e gho ni nthe ne, nthe yie gho, pakwo pan wēin mbho a ngōi ni mu mon Damashiku.

12 “Non choi ni mbo mon la'ataon Damashiku, ligi yi po Anania, mbo nkien ngan pogo Minnwi ndo nū'oi nguon gi ghao, nguon pa ngwa Juu lii vi na a nkien non. 13 A tho ntithi yoi mu nchhu na, ‘Ndi na Shoo, pini njei lí'i,’ wu'o chomilaon gho, ligi a chu'o njei vi.

14 “A chhu na, ‘Minnwi pa nkhu taa pia chu'o gho na o ji nnu na a ka'a no chwie nu ne, no yoi nu Muon Fà'a vi yi Ndingi, ndo nja'o nggi yi a chra nu. 15 O shi mbo minkwentie yi ni nguon ngwa no nchhu nu pa nnu pe na o yoi ndo nja'o ne. 16 O nu'uy nchei pi kho ndwe, yrei shhe, nkwe nkhi nduon Minnwi a shigao phi yo.’

Minnwi gē Poo na a ghōi nchūi chrā yi ni ngwa taon nduon

17 “Mbin Jerushalein na ncho nduon Minnwi mon Nda Minnwi, njei nnu. 18 Mon nnu gho njei Taathō a chhu vai na, **'Koo ntaon Jerushalein ni nji, nthe na mba'a ngwa pei pin nnu na o shi nchhu nthe a ne.'**

19 “Nkhwe na, ‘Taathō, pugu ni non pugu ji na nki nyien mon sheshe nda luon Minnwi ngwēin pa ngwa na pugu pin gho ne, ni'in vugu choin ndo ngwie pichoi. 20 Ndi na pi ni ncho njwi minkwentie yo mbo Shitifin ne, mmu ndutho a ni mbo fo, mbin nu na pi jwi vi, ndina nu ni ndwi ngwa pe na pugu ni tho njwi vi ne.’

21 “Taathō chhu vai na, **'Ghōi! Nthe na nshi ntaon gho fie hini ni ngwa la'ataon nduon.'**”

22 Ngwa pigho ni ngu'o njwera nu ti nga nja'o yei, nkōra nggi yugu nchhu na, “Poi mī'ei ni ju, a lo mfā'o no chho nu mbhi!” 23 Ndo ha'an pugu ni mba'o ngou, nshrao ndwi yugu mfiri nu, ndo mā'an pru mon tothi ne, 24 taathō pa shooge Roma fe gi na pi lōgo Poo ngōi ni ju mon lí'i na pa shooge gha ncho ne, ndo nchhu pugu wie vi no tā'a nu la'o nnu na a chwie pa ngwa Juu tho mba'o ngou tho yu ne. 25 Ndo pugu ni nga nkwo krao vi no wie nu, Poo pie ni ta'a nthishi pa ta'a nkhi shooge na a ni nthi fo ne na, “Gí pin na pi wie non Roma ki lo naa nsha'a vi njei na a gū shá'a?”

26 Ndi na nthishi pa ta'a nkhi shooge gho ni nja'o nnu yei ne, ngōi nchhu ni taathō pa shooge na, “O tā'a nchwie pi nein? Nthe na non vei po pi non Roma.”

27 Taathō pa shooge pigho ghōi mbie vi na, “Shwei a, o non Roma?” Poo khwe na, “Oon.”

28 Taathō pa shooge pigho chhu na, “Njuon pi ni nkien ntou mbin maa mbo non Roma.”

Poo khwe ji na, “Pi phi a phi no non Roma.”

29 Nne ngwa pe ña pugu ni mbo no tou nu mi ne kã'o mbini pini ndii gho. Taatho pa shooge gho pogo nthe ña a ni nji ndii gho ña Poo po pi non Roma a kwo lo nkrao vi.

Poo shi pa kún

30 Ndo mbhi ni nga ndan, taatho pa shooge pigho tã'a nu nja nji nnu ña a chwie pa ngwa Juu pa'ò ngòu tho yu ne, nkigei vi, ngè pa thishi ghan fe'ingien pugu pa kún, nshwi'i ni Poo ki'è ntigi vi shi pugu.

23

1 Poo chaon ligi yi mbin pa kún nchhu ña, "Lij pan, nganthe a lo nji'i nkhu mon nkwan ha'an nchho chombhi a shi Minnwi ti ntho nchein shi'a ne." 2 Taatho pa thishi ghan fe'ingien mbo Anania fe gi ni ngwa ha'an pugu ni nthi mbara yei Poo ne ña pugu chrèi lrè tho Poo. 3 Nenne, Poo chhu gho ña, "Minnwi shi nchrèi gho ñkaa gho, ma ngan mbe vei. O chho hene no sha'a nu ma nkwan ha'an gi chhu ne, ndo mbè'i gi gho ñkaa gho no chhu nu ña pi chrèi a?"

4 Ngwa ha'an pugu ni nthi yei Poo ne chhu ña, "O kie nein ngwe'i taatho pa thishi ghan fe'ingien Minnwi?"

5 Poo khwè ña, "Lij pan nshini ndo nji ña a taatho pa thishi ghan fe'ingien, nthe ña pi nã'an ña ki'i nchrè nnu piphi nthe ghan sha'a ngwa pèi."

6 Ndo Poo ni nga njèi ña ta'a ghrà kiri gho pa ngwa Shadushi yichèi ta'a po Farashi, a pa'ò ngòu nda pa kún ña, "Lij pan, mi non Farashi, a phi non Farashi mbhi a. Pi sha'a a hein shi'a nthe ña njwere nu ni tininju'ò ña ngwa ña pugu nkhu ne shi mbini nk'u'ò."

7 A ni nga nchhu yei nnu, mindoundou gu shina pa ngwa Farashi pugu pa ngwa Shadushi, kiri gho shina ntaon nduonduon. 8 Nthe ña pa ngwa Shadushi ghà nchhu ña non shi'a nkhu mbini nk'u'ò, pa'a pa ghan ntaon Minnwi lo mbo, ndo pa'a pa Jijwe lo mbo, ndo ngwa Farashi pin ngon pa nnu pei ghao. 9 Mme yòyòno mū'uy, pichèi pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi ña pugu ni mbo mon ta'a ghrà pugu pa ngwa Farashi ne tithi ndou nu ña, "Pigi lo njèi fan non vei, pèi ji nein ña yichèi jijwe, ki ngan ntaon Minnwi chrà gho?"

10 Minduonduon gho ni nga nchein mónon, taatho pa shooge pigho pogo ña pi shi nshãa Poo prapra, mfe gi ni pa shooge ña pugu shwi'i mfu'u vi ni ghrè shina ngwa pigho ntho no li'i ha'an pa shooge ghà nchho ne.

11 Tu'u gha shini, Taatho thi yei yu nchhu ña, "**Fã'ò tininju'ò, wu'ò nkwan ha'an o chii ligi a Jerushalein ne, a wu'ò nkwan ha'an o shi nchi mon la'ataon Roma ne.**"

Ntán no jwi nu Poo

12 Mbhi ni nga ndan, pichèi pa ngwa Juu nyian ntán, ngwrã kina ña mba'a pugu nji yaon, ki nnu sheshe yaon, kan a ne pugu jwi Poo. 13 Ngwa ña pugu ni nyian ntán gho ne ni ntogo khwe wuy yugu. 14 Pugu lollo ngèi mbara pa thishi ghan fe'ingien pugu pa pichèi pa thishi nchhu ña, "Pigi wrã kina ña mba'a pigi ji sheshe yaon ti nu'uy njwi Poo. 15 Nthe yie gho, pèi pa pichèi pa kún taon nkani ni taatho pa shooge Roma ña a taon Poo ni pèi. Pèi chwie no ha'an pèi tã'a nu ntou pi moon nnu gho shi'i no ji nu pa nnu nthe vi. Pigi kwo piri non yigi no jwi nu vi ñkaon a maa ndo nchein hein."

¹⁶ Ndo muun mimbia mbo muun ndin Poo yi mingwe ni nja' o ntan yei, ngoi li'i ha'an pa shooge gha nchho ne nshwei Poo no gho. ¹⁷ Nenne, Poo mein ta'a nthishi pa ta'a nkii shooge nchhu gho na, "Logo muun vei ngoi no gho shhi taatho pa shooge nthe na a fa' o nnu no chhu nu gho."

¹⁸ Nenne, nthishi gho logo vi pugu yu ghoi njei taatho pa shooge nchhu na, "Poo, yichai ta'a ngan choin, mein a nchhu vai na ndogo muun vei ntho njei gho no, nthe na a fa' o nnu no chhu nu ve."

¹⁹ Taatho pa shooge gho wein mbho yi pugu yu ghoi li'i ha'an ngwa lo mbo ne, a pie vi njinjin na, "Nnu na o ta'a nu nchhu vai ne po pi kho?"

²⁰ Muun gho khwe na, "Pa Juu taan na pugu shi nchhu ve na o taan Poo ni pa kun yua no ha'an pugu ta'a nu ntou vi tou nji pa nnu nthe vi shishi'i.

²¹ Ndo ki'i nja' o nnu na pugu chhu nu ne, nthe na pugu togo khwe wun yugu na pugu kwo taan ti ngwra kina na mba'a pugu ji ki nnu sheshe yaon ki lo naa njwi vi, nkwo lere ntho njwere vi. Ti ndwe, pugu kwo piri non yugu ntho njwere khwe pi mbho gho."

²² Nenne, taatho pa shooge chhu ni muun gho na a ghoi ni vhi ndo mfe gi gho na, "Ki'i nchwie sheshenon ji na o kwo chhu nnu yei vai."

Pi taon Poo ni Feli mbo ngan Sha'a Kaisharia

²³ Taatho pa shooge gho mein paa nthishi pa ta'a nkii shooge nchhu na, "Poi piri paa nkii pa shooge no ghoi nu Kaisharia poi pa khwachai wun ghan ma'an nchho ni minyenllei pugu pa paa nkii ghan ma'an nchho ni khwa, mbiri no llo nu mon ndipu'u minaon ni tu'u. ²⁴ Fe pichai pa nkwein ni Poo a ku' o poi ghoi ni ju mfe vi ni Feli, mbo mme ngan sha'a ngwa shi'i, ki ka'a lo nkee vi." ²⁵ Taatho pa shooge gho na'an ngwa'anli, nchhu nu na,

²⁶ "Nwa'anli yei na'an mmu Klaudiu Lishia ve, ma Feli non ndien, nchra ve.

²⁷ Pa ngwa Juu ni ngwein non vei nta'a nu njwi vi. Nga ntho mbara vi pigi pa shooge nkwe vi, nja' o na a po pi non la'ataon Roma. ²⁸ Nki ta'a nu nji nnu na pugu ni ngwein vi no ne, nenne, ngoi ni ju nda pa kun pugu.

²⁹ Nki gha nta'a, njei na pa nnu ha'an pi ni ngwein vi no gho ne lo mbo pa nnu ha'an a nthe pi jwi vi, ki ni'in vi choin no gho, pa nnu pigho po pi nkoun pa pie nthe nnu gi yugu. ³⁰ Pi ni nga ntugu vai na pi tho nyian ntan nthe vi, ntaon vi ve ta'a nge, mfe gi ni ngwa ha'an pugu wein vi ne na pugu shwei nnu ha'an pugu wein vi no gho ne ve."

³¹ Nenne, pa shooge logo Poo wu' o nkwan no ha'an pi ni mfe gi ni pugu ne, ngoi ni ju ti nchein Antipatri ni tu'u. ³² Mbhi gha ndan pugu pini li'i ha'an ghan ma'an nchho gha nchho ne, mien vi pugu pa ghan Minyenllei na pugu pugu ghoi ka'a. ³³ Pugu ni nga nchein Kaisharia, mfe ngwa'anli gho ni Feli mme ngan sha'a ngwa, mbini ncha'a Poo mfe mbho yu. ³⁴ Feli mein ngwa'anli gho mbie vi na a llo mon vai li'i, nga nja' o na a llo pi Shilishia, ³⁵ a chhu gho na, "Nshi nja' o chra yo ndii na ngwa na pugu wein gho tho ne." Nenne, mfe gi na pi chho nke'i Poo ntu' o funon Hero.

¹ Tien llé ni nga ntogo, taatho pa thishi ghan fe'ingien mbo Anania shwi'i pugu pa pichoi pa thishi ni ta'a non na a shi nchra no li'i yugu, ligi yi po Tetulu. Pugu fi'i nnu na pugu wein Poo no ne ni Feli non ndien. ² Pi ni nga mein Poo a nii nda, Tetulu je ntho ntigi pa nnu tho yu, nchhu nu na,

"Nthe na o sha'a nu ni shietho ne, pigi fa'o ntu ghighri no ntaan ndii ne, pugu pa na ntu pa kwri tho mon la'ataon yei ntogo pi mbho gho ne, ma Feli non ndien, ³ mon nguon shendaon mon nguon li'i ghao, pigi pin nguon nnu pigho ni ntu too nu ve, ma Feli non ndien. ⁴ Ndo no mien nu ki lo nu'un nji ndii yo, ndigai gho mon pwanju'o yo na o ya'o vigi no kuo ndii. ⁵ Pigi yoi na non vei ya mbo pi nkien ngan ndan, a tho ni minduonduon shina pa Juu mon nguon mbhi ghao, mbo nthishi pa ngwa kiri ye na pi mein ni Nasharin ne.* ⁶ A ni nt'a nu mfuo Nda Minnwi, pigi wein vi. [Pigi kan ni nsh'a a vi nkwan no ha'an gi vigi chhu ne, ⁷ ndo Lishia mbo nthishi pa taatho pa shooge tho ni ghr'i nkwe yi mbho pigi ngoi ni ju, ⁸ nchhu nu ni pa ngwa na pugu ni ntigi nnu tho yu ne na pugu tho shhi gho.] O shi nga ntu vi ni non yo, kan o shi nji nguon pa nnu na pigi wein vi no ne mbho yu."

⁹ Pa ngwa Juu nii mon gho nkaa pugu, nchhu nu na nguon pa nnu ha'an pi wein vi no ne nnu shini.

Poo taa ncho yi shhi Feli

¹⁰ Feli mme ngan sha'a ngwa non ni mbho yi na Poo chra. Poo chhu na, "Nji na o kwo sha'a la'ataon yei no ntu nga'o. Nthe yie gho, mfa'o pwatua no taa nu ncho a shhi gho. ¹¹ No ha'an o nthe o yoi ni non yo ne, a lo nji'i ntogo paanchro llé no ha'an nki ku'o Jerushalein li'i gha'o Minnwi. ¹² Pa Juu shi ki lo njei ntho ndou nu pigi sheshenon ki ni'in pun ngwa mon Nda Minnwi ti mfe pi ni moon sheshe nda luon Minnwi, ki pi mon la'a. ¹³ Ndo minthe pa'a pugu lo non ve na nnu na pugu tigi nu tho mu ne nnu shini.

¹⁴ "Ndo mbin yei ve, na nga nga'o Minnwi pa nkhu taa pigi njou pi nin Shendaon na pugu chhu na a lo ka'o ne. Ndo mbini mbin na nguon yaon na pi na'an mon nwa'anli gi Mushi pugu pa yi njeli'i Minnwi ne, yi ndindi. ¹⁵ Mfa'o kwa'a mbin Minnwi na pugu nkaa pugu fa'o ne, na nguon ngwa ghao, ngwa shi'i pugu pa pi piphi shi nde mbini nku'o mon gu. ¹⁶ Nenne, nga mba'o na ngancho a po yi shishie shhi Minnwi pugu pa ngwamishua.

¹⁷ "Mi ni nga nkwo po mbhi no ntu nga'o, mbini mbini la'a pigi no ghere nu ngwa pan ni mbin ndo mbini fe'ingien ni Minnwi. ¹⁸ A ni mbo pi ndii na nki tho nchwie nnu pei Nda Minnwi ne, ndii na nki kwo mi'en nu'on na pi gha nchwie no po nu yi taonon ne, na pugu ni njei a. Pigi pa yu ngwa shini ndo mbo ka'a, ndo pa'a minduonduon lo mbo. ¹⁹ Ndo pichoi pa ngwa Juu lo Eshia ni mbo fo nkaa pugu, a pie na pugu tho nkaa pugu no fi'i nu sheshe nnu na nchwie ki a lo nka'o ne. ²⁰ Ndaa nenne ne, pei ngwa na pugu po hein ne fi'i ne nnu na nki chwie ki a lo nka'o ndii na nki thi shhi pa kuu ne, ²¹ nkien yei ta'a nnu na nki pa'o ngou no ndii na nki thi shina pugu ne, 'Nthi sha'a ne shi'a shhi poi nthe na mbin na ngwa gha nga nkhu, shi mbini nku'o.'"

* **24:5** 24:5 Yei nkwan ha'an Tetulu ni mein Poo pugu pa pichoi pa ngwa na pugu ni njou nin jisho lo Nashare ne.

²² Ndo Feli ña a ni ñja ñji pa nnu nthè nnu Shendaon shi'i nɛ, chi shá'a mfe shhi, nchhu ña, "Ndií ña Lishia mbo taatho pa shooge shi nchòin nɛ, ñdúgwi shá'a yó." ²³ Nenne a fɛ gí ni nthishi pa ta'a ñkii shooge ña a chho ñkɛ'i vi, ndo mfe shina gho no ha'anj minthe pa shuon pi tho ñgɛre vi ki lo mfá'o ki'ingini nɛ.

Poo shhi Feli pugu Drushila

²⁴ Pichoi pa llé ni ñga ntogo Feli tho pugu ñgwe vi, ligi yi po Drushila, mbo ñon Juu, nchhu pi tho ni Poo, a ywere ñkwan ha'anj Poo tho nchrá nu nthè nnu pin mbin Jisho Krishto nɛ. ²⁵ No ha'anj Poo ni nchrá nu ñkuon pa nnu ndindi, pa nnu wéin nu non pugu pa llambhi shá'a ña a tho nu nɛ, pogo gu wéin Feli a chhu gho ña, "O nthè o ghói ndwe, ñshi mbini méin gho ndii ña mfá'o shina nɛ." ²⁶ Wu'ó mon ndii gho, a kwá'a nu ña Poo shi mfe mbin gho, nthè yie gho, a tho méin vi ñgenge pugu yu chrá nu.

²⁷ Paa ñga'o ni ñga ntogo, Pokiu Feshitu lógo lí'i Feli. Feli ni ntá'a nu ndon pwapun ni pa Juu, nne, mien Poo mon choin.

25

Poo ligoi ña shá'a yi ghói shhi Fúon pa ñgwa Roma

¹ Trei llé ni ñga ntogo Feshitu choin mon krao lí'i gho, ndho Kaisharia ñku'ó Jerushalein. ² Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi ñgwa Juu chhu pa nnu tho Poo, ndigoi Feshitu, ³ mbie vi ña a nthè a chwie shi'i ni pugu no taon nu Poo a shwi'i Jerushalein. Pugu ni nchhu nne nthè ña pugu ni ñkwo tan no nū'oj nu ñgwa pugu lere ñjwi Poo shendaon. ⁴ Feshitu khwé ña, "Pi nū'oj Poo no ñgan choin Kaisharia, mba'a a nu'uj nda'a ñkaon mnu ndutho a maa ñgói fo. ⁵ Pói chwie pigi pa thishi poi ghói Kaisharia, a mbo ña ñon gho faan sheshe nnu, pugu chhu nthè vi."

⁶ Feshitu chho fo no fúon llé ñgói pi wun, ndollo ki'e ñgói Kaisharia. Mbhi gha ndan a chocho mon lí'i sha'a shá'a, mfe gí ña pi tho ni Poo. ⁷ Poo ni ñga nchoin, pa ñgwa Juu ña pugu ni ndho Jerushalein nɛ, ghin vi, ntho nchhu ntou pa nnu tho yu, ndo pa'a ndo ndon ña sheshe nnu pigho nnu shini.

⁸ Ndo Poo taa non yi, nchhu nu ña, "Ndo ñji'i nchwie kan ta'a fàn nthè gí pa ñgwa Juu ki nthè Nda Minnwi, ki mbin Kaisha mbo fúon pa Roma."

⁹ Ndo Feshitu ni ntá'a nu no ndon nu pwapun ni pa ñgwa Juu, nenne a chhu ni Poo ña, "O khwé no ghói nu Jerushalein pi sha'a gho fo nthè nnu pei ña pi chhu voi hein nthè gho nɛ?"

¹⁰ Poo khwé ña, "Nthi hein mon ta'a lí'i sha'a shá'a Kaisha mbo lí'i ña a pie ña pi sha'a a nɛ. Gó ndutho yo ji ña ndo ñji'i faan kan ta'a nnu mbin pa Juu. ¹¹ Nkan ni mbo pi ñgusha'a, nchwie sheshe nnu ña a pie ña ñkhu nɛ, pa'a ndo ñji'i ntei tei. Ndo a mbo ña kan ta'a nnu shini lo ñji'i mbo mon nnu ña pugu chhu nthè a nɛ, kan mba'a yichoi non fe a mbho pugu. Ndogo shá'a a nda shá'a Kaisha."

¹² Feshitu ni ñga mbini pugu pa kún pi, ñkhwé ña, "Ña o chhu ña Kaisha sha'a shá'a yo nɛ, o shi ñgói shhi yu."

Poo shhi Agripa pugu Benishi

¹³ A ni ñga nda'a, Fúon Agripa pugu Benishi ghói Kaisharia no kra nu Feshitu, nchhu gho ña a tho a pwa. ¹⁴ No ha'anj pugu ni nda'a fo no ntou llé nɛ, Feshitu nū'oj shá'a Poo gho shhi fúon, nchhu nu ña, "Yichoi ñgan

chéiŋ pɔ héiŋ ɲa Feli ni ɲga ndóllo mien. ¹⁵ Ɗki gha ɲgɔi Jerushaleiŋ, pa thishi ghan fɛ'ingien pugu pa thishi pa ɲgwa Juu chhu pa nnu nɔ ligi yi, nchhu nu ɲa, ɲon vei ɲgusha'a. ¹⁶ Nɔ nchhu ni pugu ɲa, pigi, mbo ɲgwa Roma shi'a ɲi'i ndɔgo ɲon nɔ ɲgusha'a ki a lɔ ntithi shhi pa ɲgwa ɲa pugu chhu nnu thɔ yu ne ntaa nchɔ yi nthe nnu pɛ ɲa pi chhu thɔ yu ne.

¹⁷ "Pugu ni ɲga ntho héiŋ kɛ'i gho, pa'a ndo nu'uy mbiri fi'i, ndo mbhi gha ndan ɲki'ɛ chho pi chho li'i shá'a nchhu ɲa pi thɔ ni ɲon gho. ¹⁸ Pa ɲgwa pɛ ɲa pugu ni nchhu pa nnu thɔ yu ne lollo ntithi tɔthi ndo pa'a ndo nchhu kan ta'a nnu pipi ha'an ɲki ywere nu ɲa pugu chhu thɔ yu ne. ¹⁹ Nɔ ɲguon yaon ɲa pugu ni nchhu nu ne pɔ pi mindoundou nthe nnu Minnwi yugu pugu pa ligi yichɛi ɲon pi mɛiŋ vi ni Jishɔ ɲa a ni ɲkwo khu, Pɔɔ chhu nu ɲa a yi maon. ²⁰ Nshini ndo ɲi ɲkwan ha'an a nthe ntá'a moon ɲkwan nnu pei ne, nthe yie gho, mbie Pɔɔ ɲa a shi ɲkhwá nɔ ghɛi nu Jerushaleiŋ pi sha'a vi fɔ nthe nnu pighɔ. ²¹ Nɔ Pɔɔ ni ɲga ntá'a nu ɲa a sha'a fùon Roma nsha'a shá'a yi, pi nú'ɔŋ vi héiŋ. Nenne, mfe gi ɲa pi chho ɲkɛ'i vi ti shi nu'uy ntaon vi ni Kaisha, mbo fùon Roma."

²² Agripa chhu ni Feshitu ɲa, "Nshi ɲkhwá nɔ ya'o nu mbho ɲon vei nduthɔ a."

Feshitu khwɛ ɲa, "Ɔ shi ɲa'o vi yua."

²³ Mbhi gha ndan Agripa pugu Benishi thɔ mon ndigha'o ntinta'o pugu pa thishi pa ta'a ɲkan shooge ni pichɛi pa memme ɲgwa mon la'ataon gho ɲgɛi ni mon mme fá'o ɲa ɲgwa ghà ntho nchho ne. Feshitu fɛ gi pi thɔ ni Pɔɔ fá'o gho. ²⁴ Feshitu chhu ɲa, "Fùon Agripa pugu pa ɲguon pa ɲgwa ɲa pugu pɔ héiŋ shi'a pigi pugu ne, pɛi yɛi ɲon vei, ɲguon pa ɲgwa Juu ɲa pugu pɔ héiŋ pugu pa pɛ ɲa pugu pɔ Jerushaleiŋ chhu pa nnu thɔ yu. Pugu pa'o ɲgòu ɲa a lɔ nu'uy mfá'o nɔ chho nu mbhi. ²⁵ Nɔ pa'a ndo nɛi ɲa a chwie sheshe nnu ɲa a pie ɲa pi fɛ njó gu gho, nɔ ha'an nduthɔ yi chhu ɲa a sha'a fùon Roma nsha'a vi ne, ɲchuo nɔ taon nu vi.

²⁶ "Nɔ, ndo ɲi'i mfá'o ɲkien thɔ nnu nɔ ná'an nu nthe vi mfe ni fùon Roma. Nthe yie gho, ntho ni ju héiŋ shhi pɛi, mi'ɛŋ mbo shhi gho, ma Fùon Agripa, nne ɲa pia shi ɲga ntou moon shá'a yi gho, kan a nthe mfá'o nnu nɔ ná'an nu. ²⁷ Nthe ɲa mbí'i a pɔ nnu na nɔ lɔgo nu ɲgan chéiŋ ntaon, ki lɔ ɲa mfe thɔ nnu ɲa pi wɛiŋ vi nɔ gho ne."

26

Pɔɔ taa nchɔ yi shhi Fùon Agripa

¹ Agripa chhu ni Pɔɔ ɲa, "A nthe ɔ chrà nthe non yɔ."

Pɔɔ shwi mbho yi njɛ taa nu nchɔ yi, nchhu nu ɲa, ² "Fùon Agripa, ɲjɛi non a nɔ mbrɔthɔ nɔ thi nu shhi gho shi'a nɔ taa nu non a shhi gho nthe ɲguon pa nnu ɲa pa ɲgwa Juu chhu thɔ mu ne. ³ Mi'ɛŋ nthe ɲa ɔ ya ɲi nú'ɔŋ pugu pa mindoundou ɲa a pɔ shina pa ɲgwa Juu ne, nthe yie gho, nduon ɲa ɔ wɛiŋ njù'ɔ yɔ ɲjwɛɛ nnu ɲa nshi nchhu ne.

⁴ "ɲguon pa ɲgwa Juu ɲi ɲkwan ha'an ɲki chho chombhi a llo nɔ ha'an ɲki pɔ ma'an mikhwa ne, llo nɔ njɛ yi la'a pigi ti ɲgɛi fɛ ni ndii ɲa ɲki pɔ Jerushaleiŋ ne. ⁵ Pugu ɲi nɔ ntaan ndii nɔ ha'an pugu ɲkhwá nɔ fi'i nu, llo nɔ njɛ yi, nchho chombhi a nɔ ta'a ɲon shina pa ɲgwa ha'an pugu ghà nú'ɔŋ kina Minnwi yigi titini, mbo pa ɲgwa Farashi. ⁶ Ndwe, nthi heneiŋ pi thɔ nsha'a a nthe ɲa nú'ɔŋ njù'ɔ a ɲkuon ká'a ɲa Minnwi ni mfe ni

pa tãa pigi nɛ. ⁷ Mbo yaon ña paanchro la'ataon ñgwa pigi kwã'a nu no ha'an pugu gha'o Minnwi ni ta'anju'ɔ yugu mon tu'u pugu pa naonchi nɛ. A chwie nthe kwã'a yei ña mfã'o nɛ ña pa ñgwa Juu pei tigi pa nnu tho mu, ma Fùon Agripa. ⁸ A chwie kha a gha'a ni pɛi ña pɛi thi hein nɛ no pin ña pa Minnwi gha' ñku'ɔ ni ñgwa ha'an pugu khu nɛ?

⁹ "Mmu ndutho a ni mbi'i ña mfã'o no chwie nu ntuon nnu no yei nu ña ki'i ligi Jisho llo Nashare nu'uy ñgɛi shhi. ¹⁰ Yine nnu ña ñki chwie Jerushalein. Pa thishi ghan fe'ingien ni mfe ñji vɛi pa'a ndo ñgu'ɔ ni'in ntuon pa ñgwa Minnwi pi taon'aton ni'in choin, pi ni ñga ñjwi vugu, mummu pin. ¹¹ Mfe ñgɛ'i ni pugu mon ntuon ndii mon pa nda luon Minnwi, mba'o nu no yei nu ña pugu chrã chrã piphi nthe nnu Minnwi. Njũ'ɔ a ni mbi'i mbin pugu ti nchoin fi'i ña ñki ghɛi mon pa la'ataon nduon no fe nu ñgɛ'i ni pugu.

Pɔɔ fi'i ñkwan ha'an chombhi yi ni ñkwri nɛ

¹² "Nne, mi ni ñkwe ghrí, pugu pa ñwa'anli ña a nɔon ña pi fe ghrí vɛi nɛ mbho pa thishi ghan fe'ingien ñgɛi no Damashiku ñgu'ɔ nthe pi yie gho. ¹³ A gha mbo mon ntuon minaon, ma chaapifuson, ñga mbo shendaon ñgɛi nu nɛ, ñjɛi lí'ɛ ña a the nchaa minaon llo po the ñgin a pigi pa ñgwa ña pigi pugu ni nyien nu nɛ. ¹⁴ Nguon yigi gha ñgũ shhe, ñja'o yichai ñggi chhu nu vɛi mon chrã ñgwa Hibu ña, 'Shoo, Shoo, ɔ tho mfe ñgɛ'i vɛi ña? A lo mbwa ña ɔ tun kwò yo ñkuon tho muon thi piga ña a tũ'ɔ gho ñgɛi nu no shhi nɛ.*

¹⁵ "Nchhu ña, 'O pɔ pi gɔ, Taatho?'

"Taatho khwɛ ña, 'Mi Jisho, ña ɔ tho mfe ñgɛ'i gho nɛ. ¹⁶ Ndo lollo ntithi ñkuon kwò mo, nthe ña nɔon non a ve nthe yei nnu, ñchu'ɔ gho no muon fã'a a. ɔ shi nshwei pichai pa ñgwa nduon ni yaon ña ɔ yei shi'a nɛ, pugu pa nnu ña ñshi nɔon ve nɛ. ¹⁷ Nshi ñkwe gho mbho pa ñgwa Ishrae pugu pa ñgwa taon nduon ña ñshi ntaon gho ni pugu nɛ. ¹⁸ ɔ shi nchu'ɔ ligi yugu, ña pugu kara ntaon mon ñjin ntho mon lí'ɛ, pugu taon mon ghrí Shata ntho ñjɛi Minnwi, nne ña pi lí'ɛ phi yugu, pugu lo mfã'o shina, shina ñgwa pe ña Minnwi kwo chu'ɔ vugu no ji ntogo pi ñkuon pin ña pugu fã'o mbin mu nɛ.'

Pɔɔ shwei ñkwan ha'an fã'a yi pɔ nɛ

¹⁹ "Nthe yie gho, ma Fùon Agripa, ñshini ndo ntinitho ni nnu yei ña mi ni ñjɛi llo po nɛ. ²⁰ Ñki jɛ Damashiku pugu Jerushalein ni ñguon krao ñgei Judia pugu pa la'ataon nduon, nchi nu ña pugu fã'o no wu'ɔ nu mbã'a ñkũnu yugu ni phi ntho ñjin Minnwi, ndo nchwie pa nnu pe ña a shi nɔon ña pugu pã'a ñkũnu yugu ni phi nɛ. ²¹ Yei nnu ña a ni nchwie pa Juu pei wein a ndii ña ñki pɔ Nda Minnwi nɛ, mba'o nu no jwi nu ma. ²² Nchoin shi'a, a Minnwi ña a tho ñgɛre a, ñthi hein shi'a no shwei nu ni ñguon ñgwa, llo mbin pa minkwasha ti ñku'ɔ nchoin mbin pa ñgwa ndien pa'a ndo nchhu pi nnu nduon ñkien pa nnu ña pa Njɛli'í Minnwi pugu pa Mushi ni nchhu ña a shi nde ndogo lí'ɛ nɛ. ²³ Pugu ni nchhu ña Ju ña Minnwi Chu'ɔ Ntaon no Ñkwe nɛ shi ñgu'ɔ ñjɛi ñgɛ'i, ndo mbo ju

* **26:14** 26:14 Mon la'ataon pa Juu, muon thi piga ni mbo no chwie nu minyien wu'ɔ ñgɛi pi shhi ki lo nu'uy mbin ñjin. Jisho ni nchhu yei ni Poo hein ña ki'i a lãa nnu fhi ña ju Jisho tho nchwie nu, mbo gɛ nu ñgwa pi jɛ choshi yi no gho.

fũon ñon nɔ pini nu ñku'ɔ mon gu. A shi nchii lí'ε lūgu nu ni ñgwa Juu pugu pa ñgwa taon nduon."

²⁴ Nɔ ha'an Pɔɔ thi fɔ ntho ntaa nchò yi ne, Feshitu pa'ɔ ñgòu ni nji ña, "Pɔɔ, ɔ ya mbaa paa ntou ye'i yaon chwīe ɔ ñgù liliñ!"

²⁵ Ndo Pɔɔ khwē ña, "Ndo ñji'i mbaa paa, ma Feshitu ñon ndieñ, ñchrā pi ñkieñ nnu shini ndo mbo chrā lina. ²⁶ Ndo Fùon Agripa pi nnu pei minthe ñchrā pa nnu pei gho ni tininju'ɔ nthe ña a ji ñguon pa nnu pei ghao nthe ña pi shini ndo nchwīe nnu pei pi ləin. ²⁷ Fùon Agripa, ɔ pin pa ñjəli'i Minnwi? Nji ña ɔ pin."

²⁸ Agripa khwē ña, "Mon kuo ndii yei ɔ pī'i ña ɔ shi nchwīe ñgū Krishiten?"

²⁹ Pɔɔ khwē ña, "Ki mi shi ndɔgɔ pi kuo ndii ki ntaan ndii, luon Minnwi a pɔ ña ki'i a wu'ɔ mbo pi gɔ, ñguon ñgwa pei ñkaa pugu kara mbo nɔ ha'an mbo ne, ñkieñ chein yei ña pi krao mbho ma nɔ gho ne."

³⁰ Nne fùon pugu pa Feshitu, ni Benishi pugu pa ñguon pichəi ñgwa yrei shhe. ³¹ Nga ñkwo yiri, nchhu ni non pugu ña, "Non vei lo ñji'i nchwīe sheshe nnu ña a pie ña a khu ki pi ni'in vi chəin ne." ³² Agripa chhu ni Feshitu ña, "Ndo pi kan ni nchu'ɔ ñon vei mien vi a ghəi ndo ha'an a kan ni mien ki naa ndɔgɔ shá'a yi shhi Kaisha."

27

Pɔɔ ghəi la'ataon Roma

¹ Pi ni ñga ñkwo chhu ña pigi nii mitu ñkhi ñgəi Itali, Feshitu cha'a Pɔɔ pugu pa pichəi ghan chəin mfe ni Julion mbo nthishi ta'a ñkii shooge mon kwie ntigao ñkii shooge ña pugu ni ñkē'i fùon Roma ne. ² Pigi nii mon mitu ñkhi llo Adramitiun, ña a ni ñkwo tithi nɔ ghəi nu mon li'i kaon pa mitu ñkhi Eshia ne. Nchu'ɔ ki'ε njē ghəi nu, pigi pa Arishtaku, mbo ñon Mashedonia lo Teshalonika.

³ Mbhi gha ndan pigi chəin Shidon. Julion ni nōon pwapun ni Pɔɔ, mien vi ña a ghəi njəi pa taannu pi, nji ña pugu shi mfe pa yaon ña a pou ne gho. ⁴ Pigi lallo fɔ, ndo nthe ña fifrəi ni ntho nu pi llo ñgei ña pigi ni ñgəi nu fɔ ne, pigi nyien ni pie pi ñgei ñkhi ye ña ñkūnu Shaipru ni ñki'i fifrəi ki a lo nchəin fɔ ne. ⁵ Pigi shā'a ntiri ñkin Shilishia pugu Pamfilia nchəin Mura mon Lishia. ⁶ Nga nchəin fɔ, nthishi pa ta'a ñkii shooge gho yəi mitu ñkhi a llo Aləshandria ñgəi nu Itali, a ni'in vigi mon gho.

⁷ Pigi nyien pɔpɔɔ nɔ yichəi fi'i lle, ntɔgɔ mon ghagha'a nchəin Kinidu. Fifrəi shini ndo mien vigi ña pigi nu'un ñgu'ɔ mbigi nyien ñgəi nu ñgei gho, nthe yie gho, pigi nyien ñgei ñkūnu ye ña ñkūnu Krete ni ñki'i fifrəi nɔ chəin nu fɔ ne, ntɔgɔ yəi Shalmone. ⁸ Pigi wu'ɔ nyien pi ñkin wéi, nyien ni ghagha'a ti ñgəi nchəin li'i ña pi mēin ni Li'i Kaon Pie Juju, yəi mme la'ataon ña pi mēin ni Lashia ne.

⁹ Pigi ni nchho fɔ nɔ ñkieñ ntaan ndii, ti ñgəi nchəin yichəi fi'i ndii ña nyien nu mon ñkhi ya ñga'a, nthe ña ñji'i nthe pi mme llé jī ñkhi* pa Juu ni ñkwo tɔgɔ. Nne Pɔɔ fe ntigi ni pugu, ¹⁰ nchhu nu ña, "Mme ñgwa, ñjəi ña nyien yia llo hein ñgəi nu shhi shi mfe ñgəi. Ntou phe shi mbo, ki lo ñgu'ɔ mbo pi ni pa maon ña pia tien ne, pugu pa mitu ñkhi, ti mfe ni

* **27:9** 27:9 Mme llé ji ñkhi yei ni ntho mbo nu mon ndugwi ndipu'u nàon ñgəi nu mon njē wun nàon mbo ndii ña nyien nu mon ñkhi ni ñja ñga'a.

chombhi yia.” ¹¹ Ndo nthishi pa ta'a nkii shooge gho, ya'o pi nnu ye na ngan shugu mitu nkhi gho, pugu ngan mitu nkhi gho chhu ne, pa'a ndo nja'o pi ye na Poo chhu ne. ¹² Li'i kaon pie gho shini ndo nji'i mbo nkien li'i chho mon laon,† nthe yie ntou ngwa ni nkhwa yugu na pi lollo fo nne na pugu pa'o nshā'a nkhi ntaon Foniti no ha'an ā nji'e, nne na minthe pugu chho fo mon laon. Foniti li'i kaon pie mon la'ataon Krete na a nuan ngōi ni ngei mbo nkweie pugu pa ngei mbo ji ngei nii minaon.

Fij mon nkhi

¹³ Muon fifrēi ni nga nje ntogo nu llo mbien, pa ghan shugu mitu nkhi pi'i na minthe pugu pa'o ti ngōi nchōin no ha'an pugu ki pi'i ne, nne pugu fu'u ngū'ō wēin pie mon nkhi, nchwi ti nja mbara nkien nkhi Krete.

¹⁴ Ndo a ni nga ndara, mme fifrēi na a gha ntaon ngei mbo nkweie sha'a minaon tiri llo nkuon nkūnu Krete. ¹⁵ Mme fifrēi gho ni nga ngwēin mitu nkhi, a gha'a ni pigi no yina nu fifrēi gho ni mitu nkhi yigi, nne, pigi mien fo fifrēi gho tien yigi ngōi nu no.

¹⁶ Pigi ni nga nchōin mbien njin muon nkūnu Kauda, nkūnu gho ki'i fifrēi gho ni pigi. Pigi pa'o fo mon puon pimbia ti nkaa nkwe muon pie na mme mitu nkhi gho ni nshūu nu ne ki a lo mbiri. ¹⁷ Pugu shūu muon pie gho ni'ij mon mme mitu nkhi, nkrao mitu nkhi gho ni nkii na ki'i a shina. Nthe na pugu ni mboogo na pie shi ntei ni nji ngōi nku'ō nkuon ngōi ni ngei nkien nkhi Libia ne, pugu shwi'i ngū'ō li'i mitu nkhi mon nkhi. Mien mitu nkhi gho kē'i gho fifrēi ghēi nu ni ju pōpō.

¹⁸ No ha'an fij titini gho ni ngū'ō ntho ngōi nu shhi ne, mbhi gha ndan pugu fu'u pa maon pugu mon mitu nkhi gho mā'an nu nkhi. ¹⁹ A gha mbo trei llē, no ha'an fifrēi gho ni nje ne, pugu fu'u pa maon mitu nkhi gho ni yugu mbo mā'an nu nkhi. ²⁰ No ntou lembhi, pa'a pigi lo njei ligi minaon ki pa finēi, fifrēi gho wu'ō mbigi pigi ntini nu. Ndugwi yi, pigi khe non yigi ki lo nu'un mbi'i na pigi shi ndugu.

²¹ Nthe na pugu ni nkwo po no ntaan ndii ki lo mfā'o maon ji ne, Poo lollo ki'e nthithi tothi nchhu na, “Ngwa pan, pēi kan ni nja'o nnu na mi ni nchhu ne, ki lo nu'un nshugu mitu nkhi ngōi no Krete, yei phe shi kan ni nu'un nii via. ²² Pēi fā'o tinanju'ō ndwe nthe na mba'a tho non nu'un mbhe, a shi ngū'ō mbhe mitu nkhi. ²³ Nthe na ni tu'u ye na a togo ne, ngan ntaon Minnwi na mbo pi ji ndo nja'o vi ne tho vāi, ²⁴ nchhu na, 'Ki'i fā'o pogo gu, ma Poo, o shi ngū'ō nthi shā'a shhi Kaisha. Minnwi kwo kwe nguon ngwa na pēi pugu nyien nu ka'a mon mitu nkhi ne.’ ²⁵ Nenne, pēi fā'o wēin njū'ō, ma ngwa pan, nthe na mfā'o tinanju'ō mbin Minnwi na a shi ngū'ō mbo pi no ha'an pi shwei a ne. ²⁶ Fifrēi shi ngū'ō ndōgo via ngōi nkaon nkuon gwī nkien muon nkūnu titri nkhi.”

²⁷ Pigi ni nga nkwo po mon nkhi no khwenchrō tu'u ntho nshā'a nkhi na pi mēin ni Adria ne, pa ghan shugu mitu nkhi tha na pi chho mbara nu mbhi. ²⁸ Pugu chu ngū'ō nkuon nkii, mā'an mon nkhi, njei na nthi nkhi paa wun mbo, no nkāon nu shhe. Nga mbini ngōi shigei, mā'an njei na nthi nkhi tienchrō mbo no kāon nu shhe. ²⁹ Pogo gu wēin vugu na mitu nkhi shi nchwi ngū'ō, nthe yie gho, pugu mā'an khwe ngū'ō li'i pie mon nkhi llo njin mitu nkhi, nduon Minnwi na mbhi lan. ³⁰ Pa ghan

† 27:12 27:12 Mon pii ndii yei mon la'ataon gho, fij gha nja'a mon nkhi ti pa'a non lo nji ndii na minthe a nyien mon nkhi shi'i ne.

shūgu mitu ṅkhĩ ni ṅga ntā'a nu ntei ntaon mon mitu ṅkhĩ gho, pugu shwi'i muun kikuon mon ṅkhĩ mfi nu ṅa pugu ghōi pi tho mitu ṅkhĩ li'i chu ṅgù'ò li'i pie fò. ³¹ Ndo Pɔɔ chhu ni nthishi pa ta'a ṅkii shooge pugu pa pichəi shooge ṅa, "ṅgwa pei mien ki kina mon mitu ṅkhĩ, kan mba'a pəi lūgu." ³² Nne, pa shooge pigho ya'a ṅkii kikuon gho mien.

³³ ṅkaon mbhi maa ndan, Pɔɔ kɔnɔ ṅguon yugu ghao ṅa pugu ji maon, nchhu nu ṅa, "A khwenchɔ llé shi'a ṅa pəi ywere nu mon fintho, ki lo nji maon ki njwe'i yaon. ³⁴ Nthe yie gho, ṅkɔnɔ vəi ṅa pəi ji maon nenne ṅa a shi ṅkwe vəi nthe ṅa nji'i nthe pi ta'a ṅgiitho yəi, mba'a a phe." ³⁵ Pɔɔ ni ṅga nchhu nnu yei, ndɔgo brei, ṅga ntɔo Minnwi shhi ṅguon yugu ghao, mbə'i njē kru nu. ³⁶ Njù'ò ṅguon yugu gū, pugu jē ji nu maon. ³⁷ ṅguon yigi ghao mon mitu ṅkhĩ gho ni mbo paa ṅkii ni khwachəi wun ni ndigi yi ntigao. ³⁸ Pugu ni ṅga nji ti njru, ṅkere pichəi pa p̄ien maon ji mā'an mon ṅkhĩ nne ṅa pie yī'ε.

Mitu ṅkhĩ shina

³⁹ Mbhi ni ṅga ndan, pa'a pugu lo nji li'i ṅkin ṅkhĩ gho, ndo pugu ni njəi muun loo ṅkhĩ ni gwí fò ntho njwere nu ṅa ā nji'ε pugu ku'ò ni mitu ṅkhĩ fò ṅkuon shhe. ⁴⁰ Nne pugu ya'a ṅkii ṅgù'ò li'i pie, mien a yie mon ṅkhĩ. Wu'ò ndii gho pugu pini nja'a ṅkii ṅkuon yaon shūgu mitu ṅkhĩ la'ò mitu ṅkhĩ, ṅku'ò mme kaon ndhwí fifrəi tothi, fifrəi chi vugu ki'ε pugu ghōi nu ṅkin mbhi. ⁴¹ Ndo mitu ṅkhĩ gho chhwi ṅkuon gwí ṅkwá, ndi'i ntithi ki lo nchəin ṅkin mbhi. Tho mitu ṅkhĩ li'i, mme fin gho nwī'in la'ò mitu ṅkhĩ kraokrao.

⁴² Pa shooge kā'a nɔ jwi nu pa ghan chəin nne ṅa ki'i kan ta'a ṅon vugu pa'ò ṅkhĩ ntei. ⁴³ Ndo nthishi pa ta'a ṅkii shooge tā'a nu ṅkwe Pɔɔ nne ndāa ṅa ki'i pugu chwie nnu ṅa pugu ni ṅkā'a nu nε. A ka fe pi gí ni pε ṅa pugu ji pa'ò nu ṅkhĩ nε, ṅa pugu lli nchəin mon ṅkhĩ mba'ò ṅkhĩ ntaon mbhi. ⁴⁴ Pigiṅ ṅgwa younjin yugu: pichəi taon ṅkuon pa krao pilan, pichəi taon pi ṅkuon krao mitu ṅkhĩ, nenne, ṅguon yugu ghao chəin mbhi ki kà'a.

28

Mon muun ṅkūnu Malta

¹ Pigi ni ṅga ntaon ti nchəin mbhi shi'i, nja'ò ṅa ligi muun ṅkūnu gho Malta. ² Pa ṅgwa taon pigho nɔon ṅkien pwapun ni pigi, mfrəi mɔnon ṅa pigi yigɔ nthe ṅa mbì ni ṅkwo jē llo nu, li'i ya ṅgri. ³ Pɔɔ ni ṅkiri puon mi ṅkwein, ṅga ntūon nu kie, fifhi taon mon gho nthe laonlaon mɔnon, naon vi nchu nɔ mbho yi. ⁴ Pa ṅgwa taon pigho ni ṅga njəi miyaon gho a chu nɔ mbho Pɔɔ, nchhu ni nɔon pugu ṅa, "ṅon vei njwi ṅon shini, nji'i nthe nɔ ha'an a lūgu ki lo ṅkhu mon ṅkhĩ nε, shhe chhu ṅa mba'a a lūgu." ⁵ Pɔɔ mīnɔ fifhi gho mā'an mon mɔnon ndo pa'a kà'a lo ṅkēe ju Pɔɔ. ⁶ Pugu tithi nchēi nu ṅa ṅon yi ku'ò kí ṅa a gū shhe ṅkhu. Ndo pugu ni nchēi nɔ ntaan ndii ki lo njəi sheshe nnu, nne pugu kwri njù'ò yugu, nchhu nu ṅa Pɔɔ pɔ pi nwi.

⁷ Pa nyien ni mbo ṅkin li'i gho mbo yi taatho mon muun ṅkūnu gho ligi yi pɔ Publiu. Taatho gho ni ndɔgo vigi ntuo vigi shi'i nɔ ghan kra pi nɔ trēi llé. ⁸ Tāa Publiu ni nuan kúon ntho ṅgīnɔ shigao pugu pa nchəi. Pɔɔ ghōi njəi vi nduon Minnwi gho nū'ɔn mbho yi mbin yu ṅon yi tɔgo. ⁹ Yei nnu

ni nga ndōgo li'i pigoi ngwa nkuon muun nkūnu gho na pugu ni mfā'o pa ngāno ne tho ni pugu, pi yigi ghāno yugu. ¹⁰ Pugu ni mfe ntou pa maon ni pigi, pigi gha ngoi nu pugu ni'in nguon pa maon na a ni mbie na pigi fā'o ne mon mitu nkhi.

Llo Malta ngōi Roma

¹¹ Trei nāon ni nga ntogo, pigi nii mitu nkhi na a ni ndho Aleshandria, pi mēin ni pa "nnwi kō'i" na a ni nda'a fo mon ndii laon gho. ¹² Pigi ni nchōin la'ataon Shirakushe nda'a fo no trei llé. ¹³ Llo fo, pigi nii pie njin ngōi Regiun. Ta'a llé gha ntogo fifrōi llo mbien jē tho nu, a gha mbo mbra llé pigi nchōin Puteoli. ¹⁴ Pigi gha nchōin fo ne, njoi pichoi ghan pin, pugu chhu ni pigi na pigi pugu la'a no khwachoi llé. Nenne, yei nkwan ha'an pigi kie nchōin Roma ne.

¹⁵ Pa ghan pin Roma ni nja'o nkaon yigi, ntaon ntho nchōin mon la'ataon na pi mēin ni Tan Apiu* pugu li'i ye na pi mēin ni Trei li'i Pe Nda'a† ne, no para no minji. Poo gha njoi vugu, ntōo Minnwi, njū'ō yi pini nja ngū.

Mon la'ataon Roma

¹⁶ Pigi ni nga nchōin Roma, pi mien Poo na a la'a tō'i vi pugu ta'a shooge na a ni nkē'i vi.

¹⁷ Trei llé ni nga ntogo, Poo mēin kiri pa thishi pa Juu mon la'a. Pugu ni nga nkiri, a chhu ni pugu na, "Pa lin pan, nji'i nthe no ha'an ndo nji'i nchwie sheshe nnu mbij pa ngwa pia ki nkuon nū'ōn yia ne, ndo pugu ni ncha'a a mfe no ngan chōin Jerushalein ni ngwa Roma. ¹⁸ Pugu ni nga ntou a, ntā'a nu mien ngōi nthe na pugu shi ki lo njoi sheshe yaon na nchwie na a pie na pi fe njō gu vōi. ¹⁹ Pa ngwa Juu ni nga ndāa, a yī'i na ndōgo shā'a a ngōi no shhi Kaisha, ndo ki lo mfā'o pi sheshe nnu no chhu nu tho ngwa pan. ²⁰ A chwie yie ngē vōi, ntā'a nu no yōi nu vōi pia chrà, na pi krao a ni chein nein nthe pi non na ngwa Ishrae fā'o kwā'a mbij yu ne."

²¹ Pugu chhu gho na, "Pi lo nji'i mfe nwa'anli ni pigi llo Judia no ligi yo. Ndo pa'a ngwa pia na pugu tho nu hein ne lo nchrà sheshe nnu ki nchhu sheshe nnu piphi nthe gho. ²² Ndo pigi khwā no ya'o nu mbho gho, jo nnu na o pi'i ne. Nthe na pigi ji na pi chrà pa nnu piphi mon nguon li'i ghao nthe ye kiri na o po fo ne."

²³ Pugu ni ntigi llé, a gha mbo llé gho ntou yugu tho li'i ha'an Poo ni nda'a nu ne, a tere nnu pigho ni pugu jē ni tutu'u ngōi nchōin ni fanaon, ntho mfi'i nnu Sha'afuon Minnwi ni pugu, nkaa nu no nchōin nu ni pugu llo mon gi Mushi pugu pa nwa'anli pa njōli'i Minnwi na pugu pin Jisho.

²⁴ Pichoi ni mbij nnu na a ni nchhu nu ne, pa'a pichoi lo mbij. ²⁵ Pugu lollo ngōi, ndou nu ni non pugu ndii na Poo ni nkwo chhu yei ta'a nnu ne, "Jijwe Minnwi ni nchhu shini ndii na a ni nchhu ni pa taa pōi ntogo pi njin njōli'i Minnwi mbo Ishaya ne:

²⁶ 'Ghōi nchhu ni ngwa pei na,
Shishini, pōi shi nja'o ndo pa'a ndo nji njin yi,
pōi shi nja ndii ndo pa'a ndo njoi.

²⁷ Nthe na njū'ō ngwa pei kwo fini,
tōnə yugu chri ki lo nu'un nja'o li'i,

* 28:15 28:15 Li'i yei ni mbo khwachoi wun nkan kwo no ghōi nu nchōin Jerushalein. † 28:15 28:15 Li'i yei ni mbo yaon no tien wun nkan ni khwachoi nkan kwō no ghōi nu nchōin Roma.

pugu kwo kwiri ligi yugu,
 Nne ña ki'i pugu yèi ni ligi yugu,
 ñja'o ni ténè yugu,
 ñji ni ñjù'ò yugu
 Ñkara mbara a,
 ñchwíe pugu pò shi'i.'

²⁸ Pèi ji ne ña lūgu nu yei llo mbhò Minnwi ghèi ne mbhò ñgwa taon nduon, ndò ñgwa taon nduon shi njwere." ²⁹ [Pòò ni ñga kwo chhu nein, ñgwa Juu pighò taon ñgèi nu, ndòu nu ni non pugu.]

³⁰ Pòò ni nda'a fò nò paa ñga'o mon nda ña a ni mbe nu llo pìen yu. A mbij ñguon ñgwa ña pugu thò fò nò yèi nu vi ne, ³¹ nthò nchii Sha'afuon Minnwi, nthò nje'i pa nnu nthè Jishò Krishto mbo Taathò ni tñinju'ò ki ñon lo ntàra vi.

Nwa'anli choshi Roma Kāon nu pa tho nnu

Pɔɔ ni nā'an nwa'anli yei mfe ni pa ghan pinj monj choshi la'ataonj Roma. Nwa'anli yei noonj na Minnwi ni nchu'ɔ Pɔɔ nɔ njan ntaonj yi. A ni nā'an mfe nɔ ligəi nu vugu na pugu ghēre vi nɔ ghəi nu ni nkini pwa pisha'akho krao ngei la'ataonj yugu na a pɔ ngei nii minaonj nɛ. Pɔɔ pini mfi'i yaonj na fā'o nu pinj mbinj Jisho yie ghɔ nɛ pugu pa nkwanj ha'anj ghan pinj fā'o nɔ chho nu chombhi yugu nɛ. A pini nu'uj nchwie na pi ji nnu na Minnwi ni nkā'a nu monj mbhi nɛ ntɔgɔ pi mbho Jisho Krishto mbo muunj Fūonj Devi. Yie ghɔ noonj nu na Minnwi thi nkuanj kina yi na a ni ngwra pugu pa ngwa Ishrae nɛ.

Nwa'anli yei shwei via na ngwa Juu pugu pa ngwa taonj nduonj pɔ pi pa ngusha'a nne mfā'o nɔ fā'o nu njɔ. A pini nu'uj noonj ni pia na Minnwi lɔgɔ nthi mi nɔ chwie nu ngwa Juu pugu pa taonj nduonj pugu pɔ yi ndindi ntɔgɔ pi nkuanj khu nu Jisho Krishto mbini nku'ɔ. Nwa'anli yei gha ndwigi nu, mfi'i nkwanj ha'anj pa ghan pinj fā'o nɔ chho nu chombhi yugu monj pinj nɛ.

Mā'an nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu Pɔɔ, mbo muunj fā'a Krishto Jisho. Pi gē a na mbo njan ntaonj Krishto, Minnwi chu'ɔ a na nchi pwa pisha'akho yi, ² na a ni nkā'a fie ndii ntɔgɔ pi mbho pa njəil'i pi monj Nwa'anli Minnwi yi taonjaonj. ³ Pwa pisha'akho ghɔ pɔ nthe Muunj vi, na monj freinonj pi ni mbhi vi monj ndaonj Fūonj Devi nɛ. ⁴ Ntɔgɔ pi mbho Jijwe taonjaonj, pi ni noonj vi ni mme ghrí na a Muunj Minnwi ntɔgɔ pi monj ku'ɔ nu mi monj gu, mbo ju Jisho Krishto mbo Taatho via. ⁵ Pia tɔgɔ mbho Krishto mfā'o shina mbini mbo ghan ntaonj, nɔ chwie nu nguonj ngwa taonj nduonj ya'o nchò llo monj pinj nthe ligi yi, ⁶ pugu pa pəi na pi gē vəi na pəi pɔ yi Jisho Krishto nɛ.

⁷ Nā'an pi ni nguonj vəi ghao na pəi pɔ la'ataonj Roma nɛ, na Minnwi khwā vəi ndo ngē vəi na pəi pɔ ngwa pi pi taonjaonj nɛ.

Pwapunj pugu pa ghighri llo mbho Minnwi mbo Tāa via pugu Jisho Krishto mbo Taatho pɔ ni pəi.

Pɔɔ khwā nu nɔ ghəi nu la'ataonj Roma

⁸ Mfūonj ntɔo Minnwi a ntɔgɔ mbho Jisho Krishto nthe vəi, nthe na pi chii pinj vəi monj nguonj mbhi. ⁹ Nthe na Minnwi na mfā'a mbho yu ni nguonj njù'ɔ a ghao monj pwa pisha'akho Muunj vi nɛ minkwentie a na nga ngu'ɔ nkwinj vəi, ¹⁰ nguonj ndii ghao monj luonj Minnwi a, nduonj nu na Minnwi mbinj, kanj minthe ndūgu ntho nɔ vəi nu vəi. ¹¹ Nthe na nkhwā nu nɔ vəi nu vəi, nne nɔ ghrà nu pichəi fé llo mbho Jijwe Minnwi ni pəi nɔ mā'anj nu ghrí vəi. ¹² Yie pɔ nɔ chhu nu na minthe pia mā'anj ghrí nonj pia ntɔgɔ pi nkuanj pinj yia, mbo pinj vəi pugu pa nyanj.

¹³ Ntā'a nu pəi ji, ma pa linj panj, na nkwo pi'i nɔ tho nu njəi vəi ngenje ndo pa nnu wu'ɔ ndi'i a li'i nɔ tho nu, nne na minthe fā'a a ghēre nkara pichəi ngwa shina pəi wu'ɔ nɔ ha'anj a lɔgɔ li'i shina pa pichəi ngwa taonj

nduon. ¹⁴ Mfā'ō nkrù chīi nu pwa pisha'akho ni pa nguon taonṭaon ghao, ni pa ghan shieligi pugu pa ghan moon trū, ni pa ghan shietho pugu pa na. ¹⁵ Nne ki'e ntho nkhwā nu nō chīi nu nkini pwa pisha'akho ni pēi nkaa pēi nā pēi pō mon la'ataon Roma nē.

Ghrí nā a pō mon nkini pwa pisha'akho nē

¹⁶ Ndo nji'i mfā'ō lritho nthe nkini pwa pisha'akho, nthe nā a nji Minnwi nō kie nu ndūgu ni sheshenon nā a pin nē, fūon yi pō ngwa juu, ni pa ngwa taon nduon ki'ē. ¹⁷ Mon nkini pwa pisha'akho gho, pia yēi nkwan ha'an Minnwi fā'a nō chwīe nu ngwa kā'ō ligi yu nē, llo mon pin, ndugwi nkuon pin. Nō ha'an pi nā'an nā, "Non ndindi shi mfā'ō chombhi ntogo pi nkuon pin."

Pigitua Minnwi nthe phi

¹⁸ Nthe nā mme pigitua Minnwi nōon non yi llo pō nthe nguon ki pogo Minnwi pugu pa mbha nnu tētēi ngwamishua, nā pugu tōgo mon phi yugu mfrēi nnu shini. ¹⁹ Nthe nā yaon nā minthe pi ji nthe Minnwi nē, yi shieshie ni pugu nthe nā Minnwi nōon ni pugu. ²⁰ Nthe nā jē ndi nā pi ni nchwīe mbhi nē, pi kwo ya nji mbha nnu Minnwi nā minthe pa'a pi lo njēi nē, nō nji yi ki ndugwi yi, ni pūon yi nō Minnwi, pi ya nji shishi'i ntogo pi nkuon pa yaon nā a chwīe nē. Nthe yie gho, mba'a pugu nu'un nchu nā, "Mi ni nji ni kō!"

²¹ Nthe nā nji'i nthe nō ha'an pugu ni nji Minnwi nē, pugu shini ndo nā'ō vi nō Minnwi ki mfe tōo nu gho, pugu gū pa ngwa ghagha mon mbī'i nu nnu yugu, nne njū'ō nāna nā pugu fā'ō nē linaon ni njinjin. ²² Pugu chhu nu nā pugu ghan shietho, ntaon pa na. ²³ Fie nā pugu ka ni nā'ō pi Minnwi nā a shi'a ma nkhu nē, pugu kara nā'ō pi pa maon kúon nā a fhi nonmishua nā a ghā nkhu nē, pugu pa mishi, ni pa minyen pugu pa mimaon shatei.

²⁴ Nthe yie, Minnwi cha'a vugu mfe ni shōro nu pa nnu totro nā njū'ō yugu khwā nu nē, pugu chwīe pa nnu fefhe shina pugu. ²⁵ Nthe nā pugu kwri nnu shini nthe Minnwi ni le'ingien, nkara nā'ō ndo mfā'a mbho yaon nā pi chwiechie nē mien non nā a chwīe ju maon pigho nē, mbo non nā a pie nā pi gha'ō vi ki ndugwi yi nē. A yie.

²⁶ Nthe yie gho, Minnwi cha'a vugu mfe ni shōro nu pa nnu totro. Nji'i nthe pi pinge pugu kara nkwan ha'an a pie nā mingwe yēi mimbia nē mbini njēi pi nōon pugu. ²⁷ Pimbia nkaa pugu kara ki lo nji non pi pugu pa pinge nkwan ha'an a pie nē, nka fā'ō pi titini shōro nu nō ji nu pichēi pimbia, nthe yie gho, pugu fā'ō njō nā a kā'ō nē nthe fan yugu.

²⁸ Ndo nō ha'an pugu shini ndo mbī'i a kā'ō nō ji nu Minnwi nē, Minnwi cha'a vugu mfe ni mbī'i nu nnu pa ngwa pipi nā pugu chwīe pa nnu pē nā a pie nā ki'i pugu chwīe nē. ²⁹ Pugu ni ndinaon ni nguon nkwan mbha nnu tētēi, phi, lūa, kipina. Pugu linaon ni kighi'ē, mbo pa njwi ngwa, minduonduon, mifi, mbha nnu pīna ngwa. Pugu pa ghan nchhū, ³⁰ ghan chhu nnu phi tho ngwa, ghan pīna Minnwi, ghan nchi'ēshē, ghan mā'an ntinta'ō, ghan kwēi njū'ō, ghan pa'ō pa phi, ghan chī'ē nchō pa tāa, ³¹ pa na, ki pin, ghan ki khwā ngwa nduon, ghan ki nōon kwoshini. ³² Nji'i nthe pi nō ha'an pugu ji pa gi Minnwi nā ngwa pē nā pugu chwīe nkwan nnu pigho pie nā pugu khu nē, pa'a pugu lo ngū'ō nchwiechie, pugu pin ngwa pē nā pugu chwīe nkwan nnu pigho nē nkaa pugu.

2

Minnwi ghà nsha'a ngwa pi mon ndindi

¹ Nthe yie gho, gò ha'an ɔ tuo pa ngwa nduon no pa ngusha'a ne lo nji'i mfa'o shina no chhu nu na ɔ shi lo nji'i nji. Nthe na mon tuo nu ngwa nduon no pa ngusha'a, ɔ nōon non yo ɔ ngusha'a, nthe na gò na ɔ wēin ngwa no pa ngusha'a ne wu'ɔ ntho nchwie pi pa nkwan nnu ha'an pugu chwie nu ne. ² Pia ji na Minnwi chwie a kā'o ndii na a sha'a pa ngwa ha'an pugu chwie nkwan nnu pei ne. ³ Shuon a, ɔ pi'i na ɔ shi ntei shá'a Minnwi, mbo gò na ɔ tuo ngwa no pa ngusha'a nthe pa nnu ha'an pugu chwie, ndo nchwie pi pa nnu pigho nkaa gho ne? ⁴ Ki ɔ chi'ə mme pwapun yi pugu pa tiishii, ni wēin njù'ɔ yi ki lo nji nu na pwapun Minnwi fā'o no chwie nu ɔ pā'a nkunu yo ni phi?

⁵ Ndo nthe tinitho yo pugu pa njù'ɔ yo ha'an ɔ lo ntā'a nu nkwi ne, ɔ tho nkiri pigitia Minnwi a le nshwi'i mbin gho mon lembhi na Minnwi ma nōon pigitia yi pugu pa nkwan ha'an a ghà nsha'a ngwa mon ndindi ne. ⁶ Minnwi ma nkinein sheshenon wu'ɔ no fi'i fā'a yi. ⁷ A shi mfe chombhi ki mme ni ngwa pe na pugu wēin njù'ɔ yugu ntho nchwie nnu shi'i, ntho ntā'a pi ndigha'o pugu pa lien ni chombhi ki ndugwi yi na Minnwi ghà mfe ne. ⁸ Ndo ni ngwa pe na pugu wu'ɔ ntā'a pi yugu nnu ki lo mbin nnu shini ne, ntho nchwie pi pa nnu ha'an a lo nji'i nkā'o ne, a shi mfe wuwuru ngə'i ni pugu. ⁹ Ngə'i pugu pa yu'ɔ shi mbo ni nguon ngwa pe na pugu chwie phi ne, fūon yi ni pa ngwa Juu mbra ki'ε ni pa ngwa taon nduon nkaa pugu. ¹⁰ Ndo Minnwi shi mfe ndigha'o pugu pa lien pugu pa ghighri ni nguon pa ngwa na pugu chwie shi'i ne, fūon yi ni pa ngwa Juu mbra ki'ε ni pa ngwa taon nduon, ¹¹ nthe na Minnwi shi'a nōon shieligi.

¹² Nthe na nguon ngwa ha'an pugu chwie phi ki lo mfa'o gí shi ngu'ɔ nkhu pi ki lo ntogɔ pi nkunon gí, ndo nguon pa ngwa na pugu fā'o gí ndo nchwie phi ne, pi shi nsha'a vugu ni gí gho. ¹³ Nthe na a lo nji'i mbo pi pa ghan ya'o gí na pugu pa ngwa ndindi ligi Minnwi, a ghà mbo pi ngwa na pugu chwie nnu ha'an gí chhu ne na Minnwi shi nsha'a na pugu pa ngwa ndindi. ¹⁴ Ndi na njù'ɔ ngwa taon nduon na pugu lo nji'i mfa'o gí na'an ni pugu, pugu chwie nnu ha'an gí chhu ne, nji'i nthe pi no ha'an pugu lo nji'i mfa'o gí ne, nōon na a gí ni pugu. ¹⁵ Mbha nnu pugu nōon na pi nā'an nnu na gí tā'a nu na pi chwie ne mon njù'ɔ pugu, nganthe yugu wēin vugu na pugu chwie ntəi ki nkwe ntie yugu na pugu chwie a kā'o. ¹⁶ Nne, no ha'an pwa pisha'akho na nga nchii chhu ne, yei nkwan ha'an a le mbo mon llé gho, ndii na Minnwi ma ntogɔ mbin Jisho Krishto nsha'a nguon pa nnu ləin ha'an ngwa pi'i nu njù'ɔ pugu ne.

Ngwa Juu pugu pa Gí

¹⁷ Ndo ni gò ɔ mēin non yo ni non Juu nji'ə non yo nkunon gí Mushi mfa'o titene nthe shina yəi Minnwi. ¹⁸ ɔ ji nnu ha'an a tā'a nu na ɔ chwie ne, ndo nje'i llo mon gí nkwan ha'an minthe ɔ tere nnu na a kā'o ne. ¹⁹ ɔ ya fā'o tininju'ɔ ni non yo na gò ndutho yo ngan nōon shendaon ni pa nchriligi, mbo li'ε ni pa ngwa pe na pugu po mon njinjin ne. ²⁰ ɔ pi'i na ɔ ngan yu'u pa na, ngan ye'i pa mikə'i. Nthe na ɔ fā'o tininju'ɔ na gí Mushi fe nguon lina pugu pa nnu shini ve.

²¹ Gò ki'è ña ɔ ye'i ñgwa nduoŋ ne, a pò kò pa'a ɔ lo ñje'i non ɔ? Nò ha'anj ɔ chii nu ña ki'i pi yòo ne, ɔ ghà ñjoo? ²² Gò ña ɔ chhu ña ki'i ñganj lán kwo shúonj ne, ɔ ghà ñkwo shúonj? Gò ña ɔ pìna pa nnwi ne, ɔ ghà ñjoo yaonj monj nda pa nnwi? ²³ Gò ña ɔ tene nu ni gí ne, chí'è Minnwi ntògɔ pi ñkuonj pè'i nu gí. ²⁴ Nò ha'anj pi nā'anj monj Nwa'anli Minnwi ña, "Pi wè'i ligi Minnwi shina pa ñgwa taonj nduoŋ nthe vèi."

²⁵ Nthe ña ò nchwíe nnu ña gí chhu ne, kanj nii nu mò ñgunu mbrei fā'ò ghère. Ndo ò mienj ki chwie nnu ña gí chhu ne, kanj nii nu mò ñgunu mbrei lo mfā'ò ghère ve, nne ɔ pò nò ñgwa taonj nduoŋ ña pugu lo ñji'i nii ñgunu mbrei ne. ²⁶ Nenne, ñonj ña a lo ñji'i nii ñgunu mbrei ne ñichwie nnu ha'anj gí chhu ne, pa'a Minnwi lo ndii vi nò ha'anj a pò pi ñonj ña pi ní'ij vi ñgunu mbrei? ²⁷ Shishini, pa ñgwa taonj nduoŋ ha'anj pugu shi lo nii ñgunu mbrei, ndo nū'ɔŋ gí Minnwi ne, shi ñgwèij vèi mbo pa ñgwa Juu, ña pèi fā'ò gí Minnwi ña pi nā'anj ne, mbini nii ñgunu mbrei, ndo ñgu'ò mbini ñkara mbè'i gí gho ne nò pa ñgusha'a.

²⁸ Nthe ña yichèi ñonj lo mbo fò ña a ñonj Juu ñgu'ò nthe pi ña pa tãa pi ni mbo pa ñgwa Juu ndo pa'a nnu nii ñgunu mbrei lo mbo pi yi freinonj ha'anj a nthe pi yèi ne. ²⁹ Ndo ñkien ñonj Juu pò pi monj gho, ndo nii nu ñgunu mbrei pò pi nnu monj ñjù'ò, ntògɔ pi mbho Jijwe Minnwi, ki lo ntògɔ pi ñkuonj gí ña pi nā'anj ne. Ñkwanj ñonj gho shi'a mfā'ò ndigha'ò yi pi llo mbho ñonj mishua, a ghà mfā'ò pi llo mbho Minnwi.

3

Nguonj mbhi ghao gū shá'a

¹ Ti ghère pò nu ñonj Juu ki'è pò pi kò? Ki ghère nii nu ñgunu mbrei pò pi kò? ² A yienj monj ñguonj puonj shendaonj. Fūonj yi pò ña Minnwi ni mfe ñkani yi pi ni pugu.

³ Ti ä mbo ña pichèi shini ndo nchwíe nnu ña pugu fā'ò nò chwie nu ne, mienj nu yugu ki lo nchwíe nnu ña pugu fā'ò nò chwie nu ne shi ndi'i Minnwi nò chwie nu nnu ha'anj a kã'a ne? ⁴ Minthe pa'a a lo ñji'i mbo nenne! Minnwi shi ñgu'ò mbo ñganj nnu shini, ñji'i nthe pi nò ha'anj ñguonj pa ñgwamishua pa nde'i ñgienj ne. Wu'ò nò ha'anj Nwa'anli Minnwi chhu ña,

"Ña minthe pi yèi gho nò ñonj ndindi monj chrà yò,
ndo ndii ña pi sha'a gho ne, jò chèij."

⁵ "Ndo," yichèi ñonj nthe a chhu ña, "ti ä mbo ña pa ntèi pia ghère nò nōonj nu ndindi Minnwi kanj minthe pia chhu pi ña? Ña Minnwi fāanj ndii ña a fe njò ni pia ne?" (Nchrà yei pi nò ñonj mishua). ⁶ Minthe pa'a a lo ñji'i mbo nenne! Nthe ña a mbo nenne, Minnwi kie pi ñeij nsha'a mbhi ki'è? ⁷ Yichèi ñonj nthe a pini nchhu ña, "Ndo, ti ä ntògɔ pi ñkuonj le'inggienj a nnu shini Minnwi ya ntaonj paa nò fe nu ntou ndigha'ò gho, pi pini nu'uy nsha'a a nò nchwíe phi pi ña?" ⁸ A pò kò ki'è pa'a ɔ lo nchhu ña, "Pia chwie phi nne ña minthe a thò ni shi'í?" Pichèi pa ñgwa wè'i a ntògɔ pi ñkuonj tigi nnu thò mu ña yei nnu ña ñchhu ne. Pi shi mfe njò ni pugu nò ha'anj a pie ne.

Nguonj ñgwa ghanj phi

⁹ Pia chhu ña ki'ε? Pia ña pia ñgwa Juu ñe po shi'i nchaa vugu? Nga! Pia lo mbo shi'i nchaa vugu kan shigei. Nthe ña pia kwo nōon ña pa ñgwa Juu pugu pa ñgwa taon nduon ghao po mbho phi. ¹⁰ Nō ha'an pi nā'an ñe: "Ñon ndindi lo mbo ñji'i nthe pi ta'a yi,

¹¹ Ñon ña a ji nnu ñe lo ñji'i mbo fo.

Pa'a yichai ñon lo mbo ña a shigi Minnwi.

¹² Nguon ñgwa shri ñkūnu yugu ni Minnwi, pugu faan ndaon ghao, yichai ñon lo ñji'i nchwie nnu ña a pwa, Ñji'i nthe pi ta'a yi."

¹³ "Chrā yugu lun nō fūñ khu ñon ha'an pi fi'i. Pugu lōgo lin yugu nō fi nu ñgwa nō gho." "Ngò pa mikwin po la'o ghrāo nchò yugu."

¹⁴ "Nchò yugu linaon ni nchōno pugu pa lwilwi chrā shāan li'i."

¹⁵ "Kwo yugu chigai nō ghai nu njwi ñon.

¹⁶ Piri nu pugu pa ñgō'i nūan nō pa pa'o pugu sheshe li'i ha'an pugu ghai ñe.

¹⁷ Pugu lo ñji'i ñji ñkwan ha'an pi ghā ntōgo nchho ni ta'anggi ñe."

¹⁸ "Pugu lo ñji'i ñjai ña pugu fā'o nō fā'o nu pōgo Minnwi."

¹⁹ Ndwe pia ji ña sheshe nnu ña gi Mushi chhu ñe, a chhu pi ni ñgwa pe ña a tho sha'a vugu ñe, nne ña minthe nchò ñguon ñgwa chri, Minnwi shi sha'a ñguon ñkuon mbhi. ²⁰ Nthe ña minthe pa'a sheshenon lo ñkā'o ligi Minnwi ntōgo pi ñkuon chwie nu nnu ha'an gi tā'a nu ñe, nthe ña gi wu'ō mbo pi nō chwie nu pia ji phi yia.

Kā'o nu ligi Minnwi tōgo pi ñkuon pin

²¹ Ndo ndwe, Minnwi nōon shendaon ha'an mimfe ñgwa kie fo mbo ñgwa ndindi shhi yu ñe. A lo mfā'o sheshe nnu nō chwie nu ni nū'ōn nu yaon ha'an gi tā'a nu ña pi chwie ñe. Ndo gi Mushi pugu pa nnu pe ña pa ñjoi'i Minnwi ni nā'an ñe ni nchrā nthe shendaon yei. ²² Pi chwie pia po ñgwa ndindi ligi Minnwi ntōgo pi ñkuon yi'ē nu ñon mbij Jisho Krishto ni sheshenon ña a pin ñe. Nthe ña kwri shi lo mbo, ²³ nthe ña ñguon ñgwa chwie phi nne ki lo nu'un nchaj nthinjkwō ndigha'o Minnwi. ²⁴ Ndo pi chwie pia po ñgwa ndindi pi nō fé llo ñkuon pwapun Minnwi ntōgo pi mbho Krishto Jisho ña a yuon via mfu'u mon ñkii phi ñe. ²⁵ Minnwi fe Jisho pi nō yaon fe'ingien ña a fu'u pigitua ju Minnwi nthe phi ntōgo pi mon chhi yi. Minnwi li'ε phi ñgwa ndii ña pugu fā'o pin mbij Jisho Krishto ñe. Minnwi ni nchwie yei nō nōon nu ña a ñon ndindi, nthe ña mon wēin njū'ō ña a ni mfā'o ni ghan phi ñe, a ni mien ki lo mfe njō phi ña pi ni ñkwo chwie ñe. ²⁶ A ni mbo nne pi nō nōon nu ndindi yi mon ndii yei, nne ña a po ñon ndindi ndo mbo ju mbo ñgan ñon ña a chwie sheshenon ña a pin Jisho ñe, po ñon ndindi.

²⁷ Minthe ki'ε pia nōon ñon yia pi ni kho? Yichai yaon lo mbo! Yei po nthe pi kho? A po nthe pi ña pia chwie nnu ña gi chhu ñe? Nga! A po nthe pi ña pia pin. ²⁸ Nthe ña pia lūgwi ña ñon ghā ñkā'o mbo ñon ndindi ligi Minnwi ntōgo pi ñkuon pin, ki lo ntōgo pi ñkuon chwie nu nnu ha'an gi chhu ñe. ²⁹ Ki Minnwi wu'ō mbo pi Minnwi pa ñgwa Juu tē'i vugu? A lo mbo Minnwi pa ñgwa taon nduon ñkaa pugu? Oon, a Minnwi ñgwa taon nduon ñkaa pugu, ³⁰ nthe ña shishini, Minnwi ta'a yi, mbo ñgan ñon ña a shi nchhu ña pa ñgwa Juu, mbo ghan nii ñgunu mbrei pa ñgwa ndindi

ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj. Pa ŋgwa taonj nduonj ŋkaa pugu, mbo ghanj ki nii ŋgunu mbrei wu'ɔ mbo ŋgwa ndindi ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj. ³¹ Yei nɔonj ŋa ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj pia pigɛi gɛ? Minthe pa'a a lo nji'i mbo nenne! Pia ka chwiechwie nnu ŋa gɛ chhu ne lɔgɔ li'i.

4

Abrahanj ni mbo ŋonj ndindi ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj

¹ Ti pia shi nchhu ki'ɛ ŋa Abrahanj ŋkhu taa via ni nshei pi kho monj freinonj? ² Nthe ŋa Abrahanj kanj ni mbo yi ndindi shhi Minnwi ntɔgɔ pi ŋkuonj pa fa'a, a kanj ni mfā'o nnu no kwɛi nu njù'ɔ yi no gho, ndo pa'a ndo mbo pi shhi Minnwi. ³ Nwa'anli Minnwi chhu pi ŋa, "Abrahanj ni mbinj Minnwi, nthe pinj yi, Minnwi lɔgɔ vi no ŋonj ndindi."

⁴ Ndwe, ni ŋonj ŋa a fā'a, pi shi'a mɛinj pe yi pi ni kinɛinj, a po pi yaonj ŋa a fā'a fā'a mfā'o. ⁵ Ndo ni ŋonj ŋa a lo nji'i mfā'a, mbinj pi ŋonj ŋa a ghā nchwɛ ŋgwa ki poɔgɔ Minnwi po ŋgwa ndindi ne, pi lɔgɔ pinj yi no ndindi shhi Minnwi. ⁶ Wu'ɔ no ha'anj Devi ni nchrā nthe mboro ŋa a po mbinj ŋonj ŋa Minnwi lɔgɔ no ŋonj ndindi ki lo nthe pi sheshe yaonj ŋa ŋonj gho chwie:

⁷ "Mboro yi pa ŋgwa pe ŋa pi li'ɛ piphi yugu ne,
ŋa pi kuru phi yugu ne.

⁸ Mboro po ni ŋonj ye ŋa Taatho lo nji'i ndɔgɔ pi phi yi ne."

⁹ Mboro yei wu'ɔ mbo pi ni pa ŋgwa ha'anj pi ni'inj vugu ŋgunu mbrei ne, ki a po ni ghanj ki nii ŋgunu mbrei ŋkaa pugu? Pigi chhu ŋa pi ni ndɔgɔ pinj Abrahanj no ndindi shhi Minnwi. ¹⁰ Pi ni ndɔgɔ ŋa a ŋonj ndindi pi ndii kho? A ni mbo pi ndii ŋa a ni nii ŋgunu mbrei ne, ki ŋkaonj a maa nii ŋgunu mbrei? A ni mbo pi ndii ŋa a shini ndo naa nii ŋgunu mbrei ne.

¹¹ A ni mfā'o li nii nu ŋgunu mbrei no nɔonj nu ŋa a ŋonj ndindi ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj monj ndii ŋa a shini ndo naa nii ŋgunu mbrei ne. Lá'o yi ni mbo no chwie nu a po taa ŋguonj ŋgwa ŋa pugu pinj ki lo nii ŋgunu mbrei ne, nne ŋa minthe pi lɔgɔ vugu no ŋgwa ndindi ŋkaa pugu, ¹² ndo mbini nchwɛ a po taa pa ŋgwa ŋa pugu nii ŋgunu mbrei ne, ki lo mbo pi ŋgwa pe ŋa pugu wu'ɔ nii nii ŋgunu mbrei ne, mbini mbo ŋgwa pe ŋa pugu chho chombhi ŋkwanj pinj ye ŋa Abrahanj taa via ni nchho ŋkaonj maa nii nu ŋgunu mbrei ne.

Pi fā'o kà'a ntɔgɔ pi ŋkuonj pinj

¹³ Nthe ŋa kà'a ye ŋa a ni mbo ni Abrahanj pugu pa ndaanonj yi ŋa ŋkuonj mbhi shi mbo ji ne shini ndo ntho ntɔgɔ pi ŋkuonj gɛ, a ni ntho nthe pi ŋa a ni fā'o pinj, Minnwi lɔgɔ vi ŋa a ŋonj ndindi. ¹⁴ Nthe ŋa a mbo ŋa Minnwi shi mfe yaonj ŋa a kà'a ne pi ni pa ŋgwa ha'anj pugu fā'o gɛ Mushi ne, a nɔonj ŋa pinj lo nji'i mfā'o ghɛre, ndo kà'a Minnwi po nnu ghagha. ¹⁵ Nthe ŋa gɛ tho ni pigitia Minnwi, ndo li'i ha'anj gɛ shi lo mbo ne, pɛ'i nu gɛ shi lo mbo ŋkaa yu.

¹⁶ A chwie yie kà'a gho yi'ɔ pi ŋkuonj pinj, nne ŋa minthe kà'a gho yi'ɔ pi ŋkuonj pwapunj Minnwi. Ŋguonj ndaanonj Abrahanj fā'o tininju'ɔ no fā'o nu, ki lo ŋgu'ɔ mbo pi pa ŋgwa pe ŋa pugu fā'o gɛ Mushi ne, a pini mbo

* **4:1** 4:1 Pichɛi ywɛre nu nthe li'i yei po ŋa *Ti pia shi nchhu pi ŋa ki'ɛ? Abrahanj po pi ŋkhu taa via monj freinonj?*

ni ngwa pe ña pugu fā'ò ñkwaw piñ Abrahaw, mbo taa nguonj via ghao. ¹⁷ Wu'ò nò ha'anj pi nā'anj ne, "Nchwie gho ña ò pò taa ntu pa la'ataonj," shhi Minnwi ña a piñ ne, ña a gha mfe chombhi ni ngwa pe ña pugu khu ne, chrà yi chwie pa yaonj ña a lo nji'i mbo ne, pò.

¹⁸ Nji'i nthe pi ndii ña lá'ò fā'ò nu kwà'a shini ndò nji'i mbo ne, Abrahaw kina nthò mfā'ò kwà'a, mbinj nu ña a shi ngù taa ntu pa la'ataonj nthe ña Minnwi ni nchhu gho ña, "Yine fi'i ngwreijonj ña ò shi mfā'ò ne!" ¹⁹ Piñ yi shini ndò nji'i nchi'i nji'i nthe pi ndii ña a ni ndii nonj yi a pò nò ha'anj a kwo kukhu, nne nthe ña a ni ñkwo pò nò ta'a ñkii nga'ò, ki ndii ña a ni ndii njoi ña minthe pa'a Shera lo nu'unj mbhi muunj ne.

²⁰ Abrahaw shini ndò mfā'ò khuthò monj piñ yi nthe kà'a ña Minnwi ni ñkwo fe gho ne. A ni ñku'ò ntini monj piñ yi nò ha'anj a ni mfe ndigha'ò ni Minnwi ne. ²¹ Nja nji nu ña Minnwi fā'ò ghrí nò chwie nu nnu ha'anj a kà'a ne. ²² A ni nchwie yie gho, pi lōgò piñ yi nò ndindi. ²³ Ndò chrà gho ña, "Pi ni ndōgò vi nò ñonj kaka'ò," pi shini ndò nā'anj nthe pi ju tē'i vi, ²⁴ a ni mbini mbo nthe via ñkaa pia. Pi shi ndōgò via nò ngwa ndindi, pia ña pia piñ vi ña a ni mbi'i Jishò Taathò via monj gu ne, ²⁵ mbo ju ña pi ni mfe vi ña a khu nthe phi yia ne, pi pi'i vi monj gu nne ña pia pò ngwa ndindi shhi Minnwi.

5

Fā'ò ta'anggi pəi Minnwi ntōgò pi ñkuonj piñ

¹ Nthe yie gho, nò ha'anj pia pò ngwa ndindi ligi Minnwi ntōgò pi ñkuonj piñ ne, pia fā'ò ta'anggi pia pa Minnwi ntōgò pi mbhò Jishò Krishto mbo Taathò via. ² Ntōgò pi mbhò yu, pia pini nu'unj mfā'ò shina ntōgò ñkuonj piñ nò nii nu monj wpaunj Minnwi ña pia thi fò ne, mfā'ò pwanju'ò monj kwà'a ña pia fā'ò nò ghrā nu monj ndigha'ò Minnwi ne.

³ Ki lo ngw'ò mbo pi yei, pia pini nu'unj mfā'ò pwanju'ò monj ngə'i, nji nu ña ngə'i ña pia yəi nu ne shi nthò ni wēij njù'ò, ⁴ wēij njù'ò tho ni mbha nnu shi'i, mbaa nnu shi'i tho ni kwà'a ⁵ ndò kwà'a shi'a nji'i njiri ñonj, nthe ña Minnwi shā'ò khwā yi monj njù'ò pia ntōgò pi ñkuonj Jijwe yi ña a ni mfe ni pia ne.

⁶ Nthe ña nò ndii ña pia ni ngw'ò ñkī'i ne, ndii ni ñga ñkā'ò, Krishto khu nthe ghanj ki pōgò Minnwi. ⁷ Nthe ña a gha'a ni ñonj nò khu nu nthe ñonj ndindi, nji'i nthe pi nò ha'anj minthe ñonj fā'ò tininju'ò nò tā'a nu ñkhu nthe ñkijonj ñonj ne. ⁸ Ndò Minnwi nōonj khwā yi ni pia ntōgò pi ñkuonj taonj nu Krishto a tho ñkhu nthe via ndii ha'anj pia ni ngw'ò mbo pa nchwie phi ne.

⁹ Nthe yie gho, nò ha'anj pia pò pi ngwa ndindi ligi Minnwi ntōgò pi ñkuonj chhi Jishò ne, a fi'i yi neij ña a shi ndūgu ni pia mbhò pigitua Minnwi. ¹⁰ Nthe ña à mbo ña ndii ña pia ni mbo ni kipina pia pa Minnwi ne, pi ni nchini via pia pa Minnwi ntōgò pi ñkuonj gu Muunj vi, ndwe ña pia kwo chini nggi ne, pia shi ndūgu pi fi'i yi neij ntōgò pi ñkuonj chombhi yi. ¹¹ Ndò yine lo mbo nguonj yi, pia pini mfā'ò pwanju'ò ntōgò pi mbinj Taathò via, mbo Jishò Krishto, mbo ñonj ña pia tōgò mbhò yu mfā'ò chini nggi pia pa Minnwi ne.

Gu tōgò pi mbhò Adanj, chombhi tōgò pi mbhò Krishto

¹² Nthe yie gho, wu'ò nò ha'anj phi ni nii ñkuonj mbhi ntōgò pi mbinj ta'a ñonj ne, gu tōgò mbinj phi nii ne, nne, gu shere ngwēij nguonj ngwa ghao

nthe ɲa ɲɠuoŋ ɲɠwa ghao chwīe phi. ¹³ Nthe ɲa shishini, phi ni mbo mon mbhi Minnwi ma mfe gí, ndo pi shi'a nshia phi li'i ha'an gí lo mbo ne. ¹⁴ Ndo gu ni nsha'a no fūon llo ɲkuon Adan ti ngōi nchəin ndii Mushi, ɲji'i nthe pi ɲɠwa pe ɲa phi yugu shini ndo ɲji'i mbo pi no yi Adan, ɲa a ni mbo mifhi ɲon ye ɲa a tho nu ne.

¹⁵ Ndo kwri po shina yi paa gho, nthe ɲa phi Adan lo ɲji'i mbo pi no fé pwapun Minnwi. Nthe ɲa a mbo ɲa ntou ɲɠwa ni ɲkhu ntogo pi ɲkuon phi ta'a ɲon, kan pwapun Minnwi pugu pa fé pwapun ɲa ta'a ɲon gho mbo Jisho Krishto, fe ni ntou ɲɠwa ne gha'o nchaa yie gho. ¹⁶ Kwri po shina fé Minnwi pugu nnu ɲa a llo ɲkuon phi ta'a ɲon gho, mbo Adan ne. Adan ni ɲga nchwīe ta'a phi gho, yie gho chwīe pi sha'a ɲɠuoŋ ɲɠwa pugu gū shá'a, ndo fé ɲa a ni tho ndii ɲa pi ni ɲkwo chwīe ntou phi ne ni nchwīe ɲɠwa pugu taon ɲɠwa ndindi. ¹⁷ Nthe ɲa phi ta'a ɲon vei ni nchwīe, gu jē sha'a nu no fūon ntogo pi ɲkuon ta'a ɲon gho. Ndo pwapun Minnwi pugu pa fé yi, mbo ndindi ka chaa yie gho chaa nthe ɲa ɲɠuoŋ ɲɠwa pe ɲa pugu kwe ne shi nchho chombhi yugu mon sha'a nu no fūon ntogo pi mbho ta'a ɲon vei, mbo Jisho Krishto.

¹⁸ Nthe yie gho, no ha'an ta'a phi ni nchwīe ɲɠuoŋ ɲɠwa gū shá'a ne, wu'ɔ nenne, ta'a nnu ndindi nchwīe ɲɠwa gū ɲɠwa ndindi shhi Minnwi mbini nthe ni chombhi ni ɲɠuoŋ ɲɠwa. ¹⁹ Wu'ɔ no ha'an ta'a ɲon ni nch'i'ə nchò ntou ɲɠwa gū ghan phi ne, nenne ya'o nchò ta'a ɲon chwīe ɲa ntou ɲɠwa shi ɲgū ɲɠwa ndindi.

²⁰ Ndwe gí Mushi ni ntho pi no pigi nu phi, ndo li'i ha'an phi pigi ne, pwapun Minnwi pini mbigi njien ɲga'a. ²¹ Nne ɲa no ha'an phi ni sha'a nu no fūon ntogo pi ɲkuon gu ne, pwapun Minnwi ɲkaa yu nthe a sha'a no fūon ntogo pi ɲkuon ndindi ntho ni chombhi ki mme ntogo pi mbin Jisho Krishto mbo Taatho via.

6

Pi pə'i ghrí phi

¹ Pia shi nchhu pi ɲa ndwe? Pia shi ngōi shhi mon phi nne ɲa pwapun Minnwi pigi ngōi shhi ɲga'a? ² Minthe pa'a a lo ɲji'i mbo nenne! Pinthe pia ɲa pia kwo khu no chwīe nu phi ne kie pi nei mbini ntho nchho chombhi yia pi mon phi? ³ Ki pəi lo ɲji ɲa ɲɠuoŋ yia ɲa pia ni ɲkwe ɲkhi mbo ta'a yi pia pa Krishto Jisho ne, kwe ɲkhi gho ni nchwīe pia pugu po ta'a yi mon gu yi? ⁴ Nthe yie gho, pi ni ntwei via pugu ntogo pi ɲkuon kwe ɲkhi. Nne ɲa wu'ɔ no ha'an pi ni ɲku'ɔ ni Krishto llo mon gu ntogo pi ɲkuon ndigha'o Taa ne, minthe pia ɲkaa pia chho mon chombhi fhi.

⁵ Nthe ɲa pia pugu mbo ta'a yi mon ɲkwan gu yi, kan shishini pia pugu shi mbo ta'a yi mon ɲkwan ku'ɔ nu mi mon gu. ⁶ Pia ji ɲa pi kwo jwi ndunu non yia pia pa Krishto ka'a ɲkuon wá'a yi, nne ɲa minthe pa'a phi lo nu'uy mfā'o ghrí mbin pia, ki pia lo nu'uy mbo ɲkuna mbho ndutho phi gho. ⁷ Nthe ɲa ɲon ɲa a khu ne, pi fu'u vi mbho phi.

⁸ Ndwe, a mbo ɲa pia pa Krishto khu ka'a, pia fā'o pin ɲa pia pugu shi mbo yi maon ka'a. ⁹ Pia ji ɲa, mon ku'ɔ nu ni Krishto mon gu, mba'a a ma nu'uy ɲkhu ɲkamu'ɔn, gu lo nu'uy mfā'o ghrí mbin yu. ¹⁰ Nthe ɲa gu ɲa a ni ɲkhu ta'a ɲgé ndo mbo ndugwi yi ne, a khu pi no nnu chwīe phi, ndo chombhi ɲa a chho nu ne, a chho pi no po nu pugu Minnwi.

¹¹ Nenne ðei ηkaa ðei lōgō non ðei ηa ðei ηgwa khu nō nnu chwīe phi, mbo ηgwa maon pi nō tōgō nu mbīn̄ Krishto Jishō mbo ka'a ðei pa Minnwi. ¹² Ki'i ðei nu'uj mien̄ phi sha'a nu nō fūon̄ mon̄ non̄ ðei, ηa minthe a khu ne, nō chwīe nu ðei ya'ō pi nchō pa nnu tōtrō ηa a tā'a nu ne. ¹³ Ki'i ðei nu'uj ncha'a pa ghrā non̄ ðei mfe ni phi nō pa yaon̄ chwīe pa nnu tōitōi, ndō ðei cha'a non̄ ðei mfe ni Minnwi nō pa ηgwa pe ηa pi kwo fu'u vugu mon̄ gu nii nō ghō mon̄ chōmbhi, mfe pa ghrā non̄ ðei ni Minnwi nō pa maon̄ fā'a nnu tithi. ¹⁴ Nthe ηa mba'a phi nu'uj nsha'a vōi, nthe ηa ðei lō nu'uj nchhō chōmbhi nja'ō pi mbhō gí, ðei chhō chōmbhi ðei ntōgō pi mbhō pwapuj Minnwi.

Pa ηkūna mbhō nnu ndīndi

¹⁵ Yie pō ki'e ηa? A pō ηa pia chhō nthō nchwīe pi phi nthe ηa pia lō nji'i nchhō chōmbhi yia nja'ō pi mbhō gí, pia chhō chōmbhi yia pi mbhō pwapuj Minnwi ne? Minthe pa'a a lō nji'i mbo nenne! ¹⁶ Pōi lō nji ηa ðei ncha'a non̄ ðei mfe ni sheshen̄on̄ nō pa ηkūna ya'ō nchō, kan̄ ðei ηkūna ηon̄ ghō ηa ðei chhō nja'ō nchō yi ne? Ki ðei pō pi yi phi, ndugwi yi pō gu, ki yi ya'ō nchō, ndugwi yi pō fā'ō nu chōmbhi ndīndi? ¹⁷ Ndō pia tōo Minnwi ηa ðei ηa ðei ni mfūon̄ mbo ηkūna phi ne gū pa ghan̄ ya'ō nchō yaon̄ ye'i pe ηa pi ni mfe ni ðei ne llo njū'ō ðei, ¹⁸ ndō pi ni ηga kwo fu'u vōi mon̄ phi, ðei gū pa ηkūna mbhō nnu ndīndi.

¹⁹ Nthō nchrā nu ni ðei, mā'an̄ fi'i pi nō ηon̄mishua nthe ηa ηon̄mishua fā'ō ki'ingini nō ji nu pichēi nnu. Nthe ηa wu'ō nō ha'an̄ a ni mbo yichēi ndīi ðei fe pa ghrā non̄ ðei nō ηkūna pa nnu tōtrō pugu nnu piphi ne, a chwīe ðei nii mon̄ piphi mbīgi ne, nne ndwe ðei cha'a pa ghrā non̄ ðei mfe nō ηkūna mbhō nnu ndīndi ηa a shi nchwīe pō yi taon̄taon̄ ne. ²⁰ Nthe ηa ndīi ηa ðei ni mbo pa ηkūna mbhō phi ne, a shini ndō mbo pi yi'i ni ðei nō chwīe nu nnu ndīndi. ²¹ Ndō ðei ni nshei pi kō ndīi ghō llo ηkuon̄ pa maon̄ pe ηa ðei fā'ō Irithō ηkuon̄ ghō ndwe ne? Nguon̄ nnu pighō ni nthō pi ni gu, ²² ndō ndwe ηa pi kwo fu'u vōi mbhō phi ne, ðei gū pa kūna mbhō Minnwi ne, shēi ηa ðei fā'ō ne a chhō nu mbo yi taon̄taon̄ nchwīe ðei fā'ō chōmbhi ki mme. ²³ Nthe ηa pa pe llo mbhō phi pō pi gu, ndō fé Minnwi pō chōmbhi ki mme mon̄ pō nu ta'a yi ðei pa Krishto Jishō Taathō via.

7

Gí lō nu'uj ηkrao ghō

¹ Pa līn̄ pan̄, nthō nchrā pi ni ηgwa pe ηa pugu ji gí ne, ðei shi lō nji'i nji ηa gí ghā ngu'ō ηkrao ηon̄ pi ndīi ηa a yi maon̄ ne? ² Gí krao lán̄ shina mingwe pugu ndaon̄ vi pi ndīi ha'an̄ ndaon̄ vi wu'ō mbi'i yi maon̄ ne, ndō ñdaon̄ vi ηkhu, kan̄ gí lán̄ lō nu'uj ηkrao vi. ³ Nenne ki'e, ñdaon̄ vi mbo yi maon̄ a ji mimbīa nduon̄, kan̄ pi shi mēin̄ vi ni min̄kwoshuon̄, ndō ti ñdaon̄ vi ηkhu, kan̄ gí lō nu'uj ηkrao vi, nne ηa mba'a a yi'i nu'uj mbo min̄kwoshuon̄ nji'i nthe pi nō ha'an̄ a lan̄ mimbīa nduon̄ ne.

⁴ Wu'ō nenne, ma pa līn̄ pan̄, ðei ηkaa ðei kwo khu nthe nnu gí ntōgō pi mon̄ non̄ Krishto, nne ηa ðei pō yi ηon̄ nduon̄, mbo ju ηa pi pi'i vi mon̄ gu ne, nne ηa minthe pia yun̄ ntēn̄ ni Minnwi. ⁵ Nthe ηa ndīi ηa pia ni ngu'ō nchhō pi mon̄ freinon̄ ne, shōrō nu pa nnu piphi, ηa gí chwīe pia fā'ō ne, ni nthō mfā'a nu mon̄ non̄ pia nthō nu ni gu. ⁶ Ndō ndwe, pi kīgei

via mbho gí, ntogo pi mon khu nu mbho ju na a ni ngwēin via no nkūna ne, nne na minthe pia fā'a mon shendaon fhi, mbo yi Jijwe, ki lo mbo pi yi mon ndunu shendaon, mbo yi kina na pi nā'an ne.

Gí Mushi chwīe pia ji phi yia

⁷ Pia shi nchhu pi na ki'ε? Na gí Mushi po pi phi? Minthe pa'a a lo nji'i mbo nenne. Ndo gí kan ni nkien nshi kan nji yaon na phi yie gho ne. Nshi kan ndo nji yaon na shōro nu yie gho ne no ha'an gí kan ni mien ki chhu na, "Ki'i nshōro yaon non nduon." ⁸ Ndo phi lōgo shina ntogo pi nkuon kina, nchwīe m̄fā'o nguon nkwan shōro nu mon non a ghao. Nthe na gí kan mien ki kien phi, kan mbo pi yaon khu. ⁹ Nki po yi maon ndii na gí shini ndo naa mbo ne, ndo ndii na kina ni ntho ne, phi gū yi maon, nkhu. ¹⁰ Ya kina gho na a ni nkā'a fe nu chombhi vōi ni nka tho pi ni gu vōi. ¹¹ Nthe na phi ni mfii a, ntogo pi mon lōgo nu shina mbho kina, ntogo mon gho njwi a. ¹² Nne gí yi taontaon, kina po yi taontaon, mbo yi ndindi ndo mbwa. ¹³ Yie gho nōon pi na yaon na a yi shi'i ne pini ntho pi ni gu vōi? Minthe pa'a a lo nji'i mbo nenne! A phi na a tho ni gu vōi ntogo nkuon yaon na a pwa ne, nne na minthe pi nōon nkien ngwra phi no ha'an a po ne, ndo ntogo nkuon kina minthe pia yōi fi'i nkwan ha'an phi pigi ne.

¹⁴ Nthe na pia ji na gí Mushi llo pi mbho Jijwe Minnwi, ndo mbo pi yi freinon, pi fini a no nkūna ni phi. ¹⁵ Nthe na ndo nji'i nji nnu ha'an ntho nchwīe nu ne, nthe na ndo ntho nchwīe pi pa nnu pe ha'an nkhwā no chwīe nu ne, ndo nchwīe pi ya wu'ō pa nnu pe na mbina ne. ¹⁶ Ndo ti mii nchwīe ya wu'ō nnu ha'an ndo nji'i ntā'a nu nchwīe ne, pigi gí po ni ta'a nchō, ntho mbin nu na gí pwa. ¹⁷ Nenne, a lo nji'i ntho nchwīe mmu nchwīe ntāi gho, a tho nchwīe phi ha'an a chho mbin mu ne.

¹⁸ Nthe na nji na sheshe yaon shi'i lo nji'i nchho mbin mu, mbo mon freinon a, nthe na m̄fā'o khwā no chwīe nu nnu ha'an a yi ka'oka'ō ne, ndo pa'a nji chwīe nu nnu ka'oka'ō gho lo mbo. ¹⁹ Nthe na ndo nji'i nchwīe nnu shi'i ha'an ntā'a nu ne, ndo phi na nshi lo nji'i ntā'a nu ne ka po ju yaon ha'an ntho nchwīe nu ne. ²⁰ Ndo ti mii ntho nchwīe ya wu'ō nnu ha'an ndo nji'i ntā'a nu no chwīe nu ne, kan a lo nji'i mbo mmu mbo non na ntho nchwīe nnu gho ne, ndo a ka tho nchwīe phi ha'an a chho mbin mu ne nchwīe nnu gho.

²¹ Nne, n̄jōi nkwan ha'an gí yei chho mfā'a nu ne: Na ndii ha'an ntā'a nu nchwīe nnu ha'an a kā'ō ne, phi wu'ō mbo pi nkien yōi mu. ²² Nthe na fie mon njū'ō mu, m̄fā'o pwanju'ō ni gí Minnwi. ²³ Ndo n̄jōi gí nduon fā'a nu mon pa ghrā non a, a tho mā'an nchhō pugu gí ye na tho a shwei a na a kā'ō ne, nchwīe m̄bo ngan chōin mbho gí phi ha'an a fā'a nu mon non a ne. ²⁴ Mi po pi yōi nkwan non gha nein! A shi nkwe gō nkwe a mon non gu yei? ²⁵ Ndo pia tōo Minnwi ntogo mbho Jisho Krishto mbo Taatho via! Nenne ki'ε, mmu ndutho a fā'a mbho gí Minnwi ni pi'i nu ma, ndo ni freinon a m̄fā'a pi mbho gí phi.

8

Chombhi mon Jijwe

¹ Nthe yie gho, gū nu shā'a lo nu'un mbo ndwe ni pa ngwa pe na pugu ta'a yi pugu pa Krishto Jisho ne. ² Nthe na mon po nu ta'a yi pōi pa Krishto

Jisho, gí Jijwe chombhi kwo fu'u gho, o lügu mbho gí phi pugu gu. ³ Nthe ña yaon ña a kan ni nthe pa'a gí lo nchwíe nthe ña freinon ni nchwíe a pou ghrí ne, Minnwi ni nchwíe ntogo pi ñkuon taon nu Muun vi mon puon freinon ñonmishua no yaon fe'ingien nthe phi, nne ñgwēin phi no ñgusha'a mon freinon, ⁴ nne ña nnu ndindi ña gí tá'a nu ne po yi nū'on mon chombhi yia, mbo pia ña pia chho chombhi yia,* ki lo mbo pi ñkwan ha'an freinon tá'a nu ne, mbo pi ñkwan ha'an Jijwe tá'a nu ne.

⁵ Nthe ña ñgwa pe ña pugu chho chombhi yugu pi ñkwan ha'an freinon tá'a nu ne ghà nū'on njù'ó yugu pi ñkuon ña maon freinon ndo pa ñgwa pe ña pugu chho chombhi yugu pi ñkwan ha'an Jijwe tá'a nu ne, ghà nū'on njù'ó yugu pi ñkuon ña maon mon Jijwe. ⁶ Nthe ña ñgwa nū'on njù'ó yugu ñkuon ña nnu freinon a ntho pi ni gu, ndo nū'on nu njù'ó ñkuon Jijwe, ghà ntho pi ni chombhi pugu pa ghighri. ⁷ Nthe ña ñgwa pe ña pugu nū'on njù'ó yugu pi ñkuon ña nnu freinon ne po ni kipina pugu pa Minnwi nthe ña pugu lo mfe non yugu ni gí Minnwi, shishini, minthe pa'a pugu lo ndo mfe. ⁸ Ñgwa pe ña pugu ghà ña'o pi mbho freinon yugu ne, nthe pa'a pugu lo nchwíe túa Minnwi pwa.

⁹ Ndo ni pəi, pəi lo ñji'i ña'o pi mbho freinon yəi, pəi ya'o pi mbho Jijwe no ha'an ä ña mbo ña Jijwe Minnwi chho njù'ó pəi. Sheshonon ña a lo ñji'i mfā'o Jijwe Krishto mon chombhi yi ne lo ñji'i mbo yi Krishto. ¹⁰ Ndo ti Krishto mbo mon chombhi yəi, ñji'i nthe pi no ha'an non yəi yi khu nthe phi ne, Jijwe Minnwi fe chombhi ni pəi nthe ña pi kwo chwíe pəi po yi ndindi shhi Minnwi. ¹¹ Jijwe ju ña a ni mbi'i Jisho mon gu ne ñchho mbin gho, kan ju ña a ni mbi'i Krishto llo mon gu shi mbini mfe chombhi ni freinon yəi ña a ghà ñkhu ne ntogo pi ñkuon Jijwe yi ña a chho mbin gho ne.

¹² Nthe yie gho, ma lin pan, pia fā'o yaon ña a yī'i via, ki lo mbo pi ni freinon no chho nu chombhi yia ñkwan ha'an freinon tá'a nu ne. ¹³ Nthe ña pəi nchho chombhi yəi pi ñkwan ha'an freinon tá'a nu ne, kan pəi shi ñkhu, ndo ti pəi ntogo mbin Jijwe Minnwi njwi mbha nnu non, pəi fā'o chombhi. ¹⁴ Nthe ña ñguon ñgwa pe ña a ñonon Jijwe ñonon ñkwan ha'an pugu shi nchho chombhi yugu ne po pi puon Minnwi.

¹⁵ Nthe ña Jijwe ña Minnwi ni mfe ni pəi ne lo ñji'i mbo pi Jijwe ñkūna ña a shi nchwíe pəi pini mbogo gu, a po pi Jijwe ña a chwíe pəi gū puon Minnwi, mbo Jijwe ña pia togo mbho yu ñkəi ni Minnwi ña, "Baba, Táa via!" ¹⁶ Jijwe Minnwi ndutho yi po pi minkwentie ni jijwe yia ña pia po pi puon Minnwi. ¹⁷ Ña pia puon pi ne, nne pia shi mfā'o pa yaon ña a nū'on ni puon pi ne, mbini mfā'o yaon ña ju, Minnwi, nū'on ni Krishto ne, pia pa Krishto ka'a, no ha'an pia pa Krishto ñəi ñgə'i ka'a nne ña pia pugu fā'o ndigha'o ka'a.

Ndigha'o ña a po shi ntho nu

¹⁸ Ña mfā'o tininju'ó ña ñgə'i ña a po ndwe ne lo ñji'i mbo yichəi yaon no ha'an o mbi'i fi'i ndigha'o ye ña Minnwi tho nu ñonon ni pia ne. ¹⁹ Ñguon maon pe ña Minnwi ni mbuon ne tho njūa nu njwəre ndəi ña Minnwi shi ñonon puon yi ne. ²⁰ Nthe ña ñguon yaon ña pi ni mbuon ne shini ndo mfā'o ghəre, pa'a ndo mbo pi khwatua yugu, mbo nthe pi non ña a ni

* **8:4** 8:4 Minthe o pini nchhu yei ña Nji ña nnu ka'oka'o ña gí chhu nthe via ne nthe a lōgo li'i mbin pia.

nchwīe pugu pō nne nē. Ndo pugu ni ngu'ō mfā'ō kwà'a, ²¹ ña ndutho maonj pē ña pi puonj puonj nē, pi shi mfu'u vugu monj ñkii fōrō nu pugu nii mbara puonj Minnwi monj ndigha'ō pō nu ni tho yugu. ²² Nthe ña pia ji ña nguonj maonj ña Minnwi puonj nē chho nshōnō nu ka'a monj yú'ō ti nchōinj ndwe nō yi mingwe ña muuj naonj vi nē. ²³ A lo ngu'ō mbo pi pa maonj ña Minnwi puonj nē ña pugu shōnō nu, ñji'i nthe pi ndutho yia ña pia fā'ō Jijwe Minnwi nō fūonj fē nē shōnō nu monj ñjù'ō pia nō ha'anj pia ywere nu ñkiej yie gho ña Minnwi lōgō via nō puonj pi, ñkigei nonj yia mfu'u monj ñkii nē. ²⁴ Nthe ña a ni ntōgō pi ñkuonj kwà'a yei ña pia lūgu. Ndo ti kwà'a ña pi yēiyēi nē lo ñji'i mbo kwà'a, nthe ña ñonj shi'a mbini mfā'ō pi kwà'a ñkuonj yaonj ña a yēi nu nē. ²⁵ Ndo pia mfā'ō kwà'a nthe yaonj ña pia lo ñji'i ñjēi nē, pia ywere yaonj gho ni wēinj ñjù'ō.

²⁶ Wu'ō nenne, Jijwe Minnwi ghà ngēre via monj pa ndii ña pia lo ñji'i ntini nē. Nthe ña pia lo ñji'i ñji pa nnu ña pia fā'ō nō luonj nu Minnwi nō gho ñkwanj ha'anj a ni mbie ña pia ji nē, ndo Jijwe Minnwi ndutho yi ghà ngēre ndigēi Minnwi mfe via nō gho ni luo nu ña minthe pa'a chrà lo mfi'i nē. ²⁷ Ndo ti Minnwi ña a ghà ñjēi ñjù'ō yia nē, ji yaonj ña a pō monj ñjù'ō Jijwe nē, nthe ña Jijwe gho ghà ndigēi nthe ñgwa Minnwi pi taonjaonj pi ñkwanj nō ha'anj ju, Minnwi, tā'a nu nē. ²⁸ Ndo pia ji ña Minnwi ghà mfā'ō monj nguonj nnu ghao pi ña a pō shi'i ni ñgwa pē ña pugu khwā vi nē, ña pi gē vugu ña pugu fā'a ñkwanj nō ha'anj Minnwi kā'a nē. ²⁹ Nthe ña ni ñgwa pē ña Minnwi ni ñkwo ji fie ndii ña pugu shi mbinj vi nē, a pini ndōgō nthi mi ntere vugu nchwīe pugu pō fhi Muuj vi, nne ña minthe Muuj pō fūonj phi shina ntou pa ghanj pinj. ³⁰ ñgwa pē ña a ni ndōgō nthi mi nchu'ō vugu nū'ōj nē, a ni mbini ngē vugu, ñgwa pē ña a gē vugu nē, a pini nchwīe pugu pō yi tithi shhi yu, ñgwa pē ña a chwīe pugu pō yi tithi shhi yu nē, a pini nchwīe pugu fā'ō ñkwanj ndigha'ō yi.

Khwā Minnwi ña a lo ñji'i mfā'ō ndugwi yi nē

³¹ Ti pia shi nchhu pi ña nthe nguonj nnu pei ghao? Ti Minnwi mbo pia pugu ka'a, a gha'a gō ñga'a via? ³² Ju ña a shini ndo ñgī'ē Muuj vi ni mfe vi nō yaonj fē'ingieñ nthe via ghao nē, a shi ñkie pi ñeij mienj ki fē nguonj yaonj ghao ni pia ki lo ñgī'ē, pugu pa Muuj vi gho? ³³ A gō ña minthe a wēinj ñgwa ña Minnwi chu'ō nē ña pugu chwīe ntōi? Nonj lo mbo. A Minnwi mbo ñonj ña a chwīe vugu pugu pō ñgwa ndindi shhi yu nē. ³⁴ Ti minthe a wēinj gō ñgwēinj vugu nō pa ñgusha'a? Nonj lo mbo! Nthe ña Krishto Jishō ni ñkhu, nō pigi nu ngēi shhi, pi ni mbini ñku'ō ni ju a pō yi maonj, a chho ñgei mbho Minnwi yi ji ntho ndigēi Minnwi nō ligi yia.

³⁵ Minthe a fēne gō mfēne via monj khwā Krishto? Minthe a pō mme pa ngē'ingō'i ki mme yú'ō, ki ngē'ingō'i ña ñgwa fē nu ni pia nthe pinj yia, ki ñji ña a gū, ki pou ndhwī nō mā'anj nu, ki cho ndua, ki nnu khu nu? ³⁶ Nō ha'anj pi nā'anj monj ñwa'anli Minnwi ña, "Nthe gho, pigi chho ntōgō nu monj cho ndua gu ñguonj ndii ghao, pi lii vigi nō minji ña pi ghēi nu li'i wrā." ³⁷ Ndo monj nguonj nnu pei ghao, pia chaa pa ñgwa ña pugu mā'anj ti ñga'a ntōgō mbo ju ña a khwā via nē. ³⁸ Nthe ña ñja mfā'ō tininju'ō ña ñji'i nthe pi gu, chōmbhi, ki ghanj ntaonj Minnwi, ki ghanj ghrī sha'a li'i, ki pa nnu ndwe ki pa nnu ña a pi'i shhi nē, ki pa pichōi ghrī, ³⁹ ki ñguonj mbhi tōthi ki mbhi mbembienj, nthe pa'a pugu lo mfēne via monj khwā Minnwi ña pia fā'ō monj Krishto Jishō Taathō via nē.

9

Minnwi pugu pa ngwa pi

¹ Ntho nchrā pi nnu shini mon pɔ nu ɲa mi ta'a yi pigi Krishto, ɲɔɔ ɲi'i ntho nde'i pi ngien, ngan̄tho a ɲa Jijwe Minnwi sha'a nu ne fe tininju'ɔ vɔi ɲa ɲɔɔ ɲi'i ntho nde'i pi ngien, ² ɲa mfā'ɔ mme yu'ɔ ɲjù'ɔ pugu pa yú'ɔ ki ndugwi yi mon ɲjù'ɔ mu, ³ ɲa ɲkaan̄ ɲjūa ɲa mmu ndutho a kaan̄ mfā'ɔ nchɔnɔ Minnwi, pi fene a mbij̄ Krishto nthē l̄in̄ pan̄, ngwa pan̄ mon freinon̄. ⁴ Pugu pɔ pi ngwa Ishrae, pi lōgo vugu ɲa pugu pɔ puon̄ Minnwi, Minnwi ni nōon̄ ndigha'ɔ yi ni pugu, ngwrā pa kina pugu pugu, mfe gí yi ni pugu, mfe shina ni pugu nɔ gha'ɔ nu, kà'a yi thɔ pi mbho pugu. ⁵ Pugu pɔ pi pa ngwreinjon̄ pa memme ɲkhu t̄aa mon la'ataon̄ Hibru, Krishto mon freinon̄ llo pi mon yugu ngwreinjon̄. Krishto yei pɔ pi Minnwi, mbo ju ɲa a sha'a ɲguon̄ yaon̄ ghao ne, mbo ɲon̄ ɲa a pie ɲa pi gha'ɔ vi ki ndugwi yi ne. A yie gho!

⁶ Ndo a lo ɲi'i mbo pi nɔ ha'an̄ kà'a Minnwi mien̄ mien̄ ki lo ndōgo li'i. Nthe ɲa a lo ɲi'i mbo ɲguon̄ ngwa ɲa pi phi vugu mon̄ ndaon̄ Ishrae ne ɲa pugu puon̄ Ishrae. ⁷ Ndo pa'a a lo ɲi'i mbo ɲguon̄ ngwa ghao mbo puon̄ Abrahan̄ nthē ɲa pugu mbhē yaon̄ yi, nthē ɲa ɲwa'an̄li Minnwi chhu ɲa, "A shi ntogo pi mbij̄ Aiji ɲa ɔ shi mfā'ɔ ngwreingwa ɲa mi ni ɲkà'a ne."* ⁸ Yei nōon̄ ɲa a lo ɲi'i mbo pi puon̄ ɲa pi phi vugu pi ɲkwan̄ ha'an̄ ngwamishua ghà mbhi ne, ɲa pugu puon̄ Minnwi, a pɔ pi puon̄ pɛ ɲa pi phi vugu ntogo pi nɔ ha'an̄ Minnwi ni ɲkà'a ne, ɲa pugu ɲkien̄ puon̄ Abrahan̄. ⁹ Nthe ɲa yei nnu ɲa kà'a gho ni nchhu ne: "A shi ɲga mbo mon̄ piī ndiī yei ɲga'ɔ yini, kan̄ ɲshi mbini, Shera phi muun̄ mimbia."†

¹⁰ A lo ɲgu'ɔ mbo pi yei, Rebeka ɲkaa yu, ndiī ɲa a ni nshūu paa puon̄ pugu Aiji mbo t̄aa via ne, ¹¹ ɲi'i nthē pi nɔ ha'an̄ pi shini ndo naa mbhi puon̄ pigho ndo pa'a pugu lo naa nchwie sheshe nnu ki a pɔ pi pwa ki phi ne, nɔ pɔ nu ɲa kà'a Minnwi mon̄ chu'ɔ nu ngwa ghōi shhi, ki lo mbo nthē pi fā'a ɲa ɲon̄ fā'a, mbo nthē pi khwatua Minnwi, ¹² Minnwi ni nchhu gho ɲa, "Muun̄ gho yi shhi shi mfā'a mbo muun̄ vugu."‡ ¹³ Nɔ ha'an̄ pi nā'an̄ ɲa, "Mi ni ɲkhwā Jakɔ mbina Esho."§

¹⁴ Ti pia shi nchhu pi ɲa? Minnwi pɔ pi ngan̄ mbe? Minthe pa'a a lo ɲi'i mbo nenne! ¹⁵ Nthe ɲa a ni nchhu ni Mushi ɲa, "Nshi mfā'ɔ kwoshini mbij̄ sheshenon̄ ɲa ɲkhwā ne,

ndo ɲshi nōon̄ kwoshini ni ngan̄ ɲgə'i ɲa ɲkhwā ne."*

¹⁶ Nenne, a lo ɲi'i mbo nthē pi nnu ɲa ɲon̄mishua tā'a nu, ki nnu ha'an̄ a chwie ne, ndo a yi'ə pi mbij̄ Minnwi ɲa a nōon̄ kwoshini ne. ¹⁷ Nthe ɲa ɲwa'an̄li Minnwi chhu ɲa Minnwi ni nchhu ni Fero ɲa, "Mi ni nchəə gho nɔ fūon̄ nthē pi yei nnu, ɲa nōon̄ ghr̄i a mbij̄ gho pugu pa ɲa pi chūi ligi a ɲkwe ɲguon̄ ɲkuon̄ shhe ghao." ¹⁸ Nenne a ghà mfā'ɔ kwoshini mbij̄ sheshenon̄ ɲa a khwā ne, mfānī ɲjù'ɔ sheshenon̄ ɲa a khwā ne.

¹⁹ ɔ shi mbie vɔi ki'ɛ ɲa, "A kan̄ mbo nenne Minnwi pini ɲkr̄ei sheshenon̄ ki'ɛ ɲa? Nthe ɲa ɲon̄ ɲa minthe a li'i nnu ɲa Minnwi tā'a nu ɲa a pɔ ne pɔ pi gɔ?" ²⁰ Ndo ɔ pɔ pi gɔ, ɲon̄mishua, nɔ khwē nu chrà nchò Minnwi? Yaon̄ ɲa pi puon̄ puon̄ ne nthē a chhu ni ɲon̄ ɲa a puon̄ vi ne ɲa, "ɔ puon̄

* 9:7 9:7 ɲwa'an̄li Njē yi 21:12. † 9:9 9:9 ɲwa'an̄li Njē yi 18:10,14. ‡ 9:12 9:12 ɲwa'an̄li Njē yi 25:23. § 9:13 9:13 Malakai 1:2-3. * 9:15 9:15 *ɲwa'an̄li Ndīi Taon̄ nu 33:19.

a pi nein nthe kho?" ²¹ Ngan puon kin lo mfā'ō ghrī ŋkuon mbéin no lōgo nu ta'a gwī mbéin nchwīe kin ŋa pi shi nchwīe nnu no pi wu'ō ndii ŋa memme nnu taon ne, nchwīe nnu ni pichəi pi lelle mon nda?

²² Wu'ō nenne, nji'i nthe pi no ha'an a li'i Minnwi no nōon nu pigitua yi ndo mbini nu'un nchwīe pi ji nji yi ne, a tii shii mon ntou wēin njū'ō ni ŋgwa pe ŋa a ni mfā'ō no shā'ō nu pigitua yi mbin puo ne, mbo ŋgwa pe ŋa pi ni mbiri vugu no shi'i nu ne. ²³ A ni nchwīe yei no chwīe nu pi ji fi'i fā'ō yi mon ndigha'ō yi ni ŋgwa pe ŋa a shi nōon kwoshini yi ni puo ne, mbo ŋgwa ŋa a ni ŋkwo piri nū'ōn fie ndii ŋa puo fā'ō ndigha'ō, ²⁴ ti mfe ni pia ŋa a gē, ki lo ŋgu'ō mbo pi ŋgwa Juu, ndo mbini mbo ni pa ŋgwa taon nduon ne. ²⁵ No ha'an shishini, a chhu mon ŋwa'anli Hoshia ŋa, "Ŋgwa pe ŋa puo shini ndo mbo ŋgwa pan ne, nshi mēin vugu ni ŋgwa pan,

ju ye ŋa nshini ndo ŋkhwā ne, nshi mēin vi ni ŋkhwā a."

²⁶ "Mon ya li'i gho ŋa pi ni nchhu ni puo ŋa,

'Pəi lo mbo ŋgwa pan ne,'

fo pi shi mēin vugu ŋa,

'puon Minnwi ŋa a yi maon ne.'"

²⁷ Ishaya ni mba'ō ngōu nthe puon Ishrae ŋa,

"Nji'i nthe pi no ha'an fi'i pa puon Ishrae po no shishhe ŋkin ŋkhī ne, a wu'ō shigei mbigəi ŋgwa ŋa puo shi ndūgu.

²⁸ Nthe ŋa Taathō shi mfe njō yi ŋkuon shhe pi shishi'i pi ki lo njiri."

²⁹ A wu'ō mbo pi no ha'an Ishaya ni ŋkwo chhu ne,

"Taathō ŋa a Taathō pa shooge po ne, kan ni mien ki pigəi ŋgwreion ni pigi, pi kan ni nshi'i vigi no Shodon puo Gomora."

Ki pin ŋa pa ŋgwa Ishrae fā'ō ne

³⁰ Ti pia shi nchhu pi ŋa ki'ε? Ŋa pa ŋgwa taon nduon, ŋa puo shini ndo mba'ō no po nu pa ŋgwa ndindi ne, ni mfā'ō ndindi, mbo ndindi ha'an a tōgo pi ŋkuon pin ne, ³¹ ndo pa ŋgwa Ishrae ha'an puo ni mba'ō nu no nū'ōn nu gi ŋa a shi nchwīe puo po ŋgwa ndindi ne, puo shini ndo nji'i nū'ōn gi gho. ³² Ti a chwīe kho? A ni nchwīe nthe ŋa puo shini ndo mba'ō no po nu ŋgwa ndindi ntōgo ŋkuon pin ne, puo ni mba'ō pi no ha'an a fā'ō no tōgo nu pi mon nū'ōn nu gi. Puo kōro ŋkuon ngū'ō ki'ingini, ³³ wu'ō no ha'an pi nā'an ne,

"Lii njəi, nthe nū'ōn muon ngū'ō ki'ingini Shayaon,
mbini mbo ngū'ō ŋa a shi nchwīe ŋgwa kōro ngū,
ti sheshenon ŋa a pin vi ne,
mba'a pi mā'an lritho tho yu."

10

¹ Pa lin pan, khwā njū'ō a puo luon a ni Minnwi nthe vugu po ŋa minthe puo lūgu. ² Nthe ŋa mi minkwentie yugu ŋa puo fā'ō ŋkien ntou ni'in njū'ō mbin Minnwi, ndo ni'in njū'ō yugu gho pou ya ji nu nnu. ³ Puo ni ŋga mien ki lo nji ŋkwan ha'an Minnwi ghā nchwīe ŋgwa po yi ndindi shhi yu ne, mba'ō nu no nū'ōn nu yugu shendaon, nne pa'a ndo mfe non yugu ni yi Minnwi shendaon no chwīe nu ŋgwa po ŋgwa ndindi shhi yu. ⁴ Nthe ŋa Krishto kwo chwīe tho nnu ha'an pi ni mfe gi no gho ne, nne sheshenon ŋa a pin Krishto ne ŋon ndindi shhi Minnwi.

Nḱini lūgu nu pɔ pi ni ŋguon ŋgwa

⁵ Mushi ni nā'an ŋkuon pɔ nu ŋon ndindi shhi Minnwi ntɔgo pi ŋkuon nū'on nu gí ŋa: Sheshenon ŋa a chwíe ŋguon nnu ha'an gí chhu ne shi mfā'o chombhi. ⁶ Ndo nnu ŋa Nwa'anli Minnwi chhu nthé pɔ nu ŋon ndindi shhi Minnwi ntɔgo pi ŋkuon pin ne pɔ ŋa, "Ɔ lo mfā'o no pie nu non yɔ ŋa, 'A shi ŋku'ɔ gɔ tɔthi pɔ, no shwi'i nu ni Krishto shhe?' ⁷ ki ŋa, 'A shi nshwi'i gɔ mon shin ki ndugwi yi no ku'ɔ nu ni Krishto, llo mon gu?'" ⁸ Ndo a chhu pi ŋa? "Chrà ghɔ pɔ yɛi ghɔ, a pɔ nchò ghɔ ndo mbo mon njù'ɔ ghɔ," mbo chrà pin ŋa pigi chii nu ne ⁹ nthé ŋa, ɔ nchhu ni nchò yɔ ŋa Jishɔ Taathɔ, mbin mon njù'ɔ ghɔ ŋa Minnwi ni ŋku'ɔ ni ju llo mon gu, kan ɔ shi ndūgu. ¹⁰ Nthé ŋa ŋon ghà mbin pi ni njù'ɔ yi pi chwíe vi a pɔ ŋon ndindi shhi Minnwi, a tɔgo pi ŋkuon chhu nu ni nchò, ŋon lūgu. ¹¹ Nthé ŋa Nwa'anli Minnwi chhu ŋa, "Ŋon ŋa a pin vi ne, mba'a pi le ma mā'an Irithɔ thɔ yu." ¹² Nthé ŋa kwri shi lo nji'i mbo shina pa Juu pugu pa ŋgwa taon nduon mon shendaon kie nu ndūgu, nthé ŋa Taathɔ vugu ghao ta'a yi, ŋa a ghà mfe ki lo ŋgí'ɛ ni ŋguon pa ŋgwa ha'an pugu gē vi ne. ¹³ Nthé ŋa, "Sheshenon ŋa a gē ligi Taathɔ ne shi ndūgu."

¹⁴ Ti minthe pugu kie pi neiŋ ŋgē vi ŋa pugu lo nji'i mbin vi ne? Pugu shi mbin vi pi neiŋ ŋa pugu lo naa nja'o ŋon ŋa a yie ne? Minthe pugu kie pi neiŋ nja'o ki ŋon lo nchii ni pugu? ¹⁵ Minthe pugu chii pi neiŋ ki ŋon lo ntaon vugu? Wu'ɔ no ha'an pi nā'an ne, "Thɔ nu ŋgwa ha'an pugu tuo ŋkani pwa pisha'akho ne pwa ti ŋga'a."

¹⁶ Ndo a lo mbin ŋguon yugu ghao mbin pwa pisha'akho ghɔ nthé ŋa Ishaya chhu ŋa, "Taathɔ, a pin gɔ mbin nnu ha'an a ya'o mbho pigi ne?" ¹⁷ Nne pin ghà nthɔ ntɔgo pi ŋkuon ya'o nu, ya'o nu tɔgo pi ŋkuon chii nu chrà Krishto. ¹⁸ Ndo mbie ŋa, pugu lo nji'i nja'o ŋkani ghɔ? Shishini, pugu ya'o, nthé ŋa Nwa'anli Minnwi chhu ŋa, "Ŋggi yugu nyien mon ŋguon mbhi ghao, chrà yugu chəin mon ndugwi mbhi."*

¹⁹ Ndo, mbie ŋa, thɔ ŋgwa Ishrae shini ndo nshie? Fūon yi, Mushi khwē ŋa,

"Nshi nchwíe pəi ghí'ə ŋgwa ŋa pugu lo mbo ŋgwa taon ne,
nchwíe túa yəi pigi ntɔgo pi mbin ŋgwa taon nduon ŋa pugu pa na ne."

²⁰ Nne Ishaya ya mfā'o tininju'ɔ no chhu nu ŋa,
"A ka yəi ŋgwa pə ŋa pugu shini ndo ntá'a a ne njəi a;
ñdon non a ni ŋgwa pə ŋa pugu shini ndo mbie a ne."

²¹ Ndo ŋga ŋgəi no ŋgwa Ishrae, a chhu ŋa,
"Ŋa'an mbho ma ŋguon llé ghao no lōgo nu ŋgwa ŋa pugu pɔ pi pa ntinithɔ
ndo ndāa a ne."

11

Kwoshini Minnwi mbin ŋgwa Ishrae

¹ Mbie ki'ɛ ŋa, Minnwi lāa ŋgwa pi? Minthe pa'a a lo mbo nenne! Nthé ŋa mmu nduthɔ a ŋon Ishrae, ndaonon Abrahan, mbo ŋgia ŋgwreinion Benjamin.

² Minnwi lo nji'i ndāa ŋgwa pi ŋa a ni nchu'ɔ ne. Pəi lo nji'i nji nnu ha'an Nwa'anli Minnwi chhu nthé Elaija ne, ŋkwan ha'an a ni ndigəi Minnwi

* 10:18 10:18 Nwa'anli Nkhí 19:4.

ɲa a fe njó ni Ishrae ne? ³ “Taathó, pugu jwi pa njǎli’i pó, nshá’a pa lí’i fe’ingien yó, a wu’ó mbi’i mmu tǎ’i a, pugu tá’a nu njwi a ɲkaa mu.”

⁴ Ndo Minnwi ni ɲkhwě gho pi ɲa? “Nū’óɲ khwachǎi ɲkan ɲgwa ha’an pugu lo ɲji’i ɲga’o ki ntu’u non yugu shhi nwi ɲa pi mēin ni Baa ne no nyan.”

⁵ A wu’ó ɲkwan ha’an a pó ndwe ne, mbigǎi ɲgwa pó ɲa Minnwi chu’ó vugu ntǎgo pi ɲkuon pwapun yi. ⁶ Ndo ti no ha’an a tǎgo pi ɲkuon pwapun Minnwi ne, a lo nu’uɲ mbó nthe pi pa fá’a ha’an pi fá’a, á mbó nenne, pa’a pwapun lo nu’uɲ mbi’i pwapun.

⁷ Yie pó pi ɲa kí’ɛ? ɲgwa Ishrae shini ndó mfá’o yaon ha’an pugu ki tá’a nu ne, ndó pa ɲgwa ha’an pi chu’ó vugu ne fá’o, ndó pi finí njú’ó pigǎi ɲgwa. ⁸ Wu’ó no ha’an pi ná’an ne, “Minnwi fe jijwe chǎo nu ni pugu,

ni ligi ha’an mba’a a yi’i njǎi lí’i pugu pa tǎnǎ ɲa mba’a a ya’o lí’i ne ti nthǎ nchǎin tho pa shí’a.”

⁹ Ndo Devi chhu ɲa,

“Na’an pa lí’i ha’an pugu ghà ɲji maon ne gū shǎri pugu pa shí’i, mbó kí’ingini pugu pa yaon ɲa a shi nthǎ ni njó ɲa a pie ɲa pugu fá’o ne.

¹⁰ Na’an ligi yugu chri nne ɲa kí’i pugu yǎi lí’i, na’an pa lí’i pugu chwíe ɲkúnu yugu ɲaon no ɲguon ndǎi ghao.”

¹¹ Nenne mbie ɲa, puon Ishrae ni ɲkǎro nne, pi no gū nu ɲkina shhe? Minthe pa’a a lo ɲji’i mbó nenne! Ntǎgo ɲkuon phi yugu lúgu nu tho ni pa ɲgwa taon nduon, nne no chwíe nu pa ɲgwa Ishrae fá’o kighi’á. ¹² A mbó ɲa phi pa ɲgwa Juu tho pi ni fá’o ni ɲgwa ɲkuon mbhi, á mbó ɲa pou yugu mon jijwe pó pi fá’o ni pa ɲgwa taon nduon, kan ɲkuon mbhi shi mfá’o pi fi’i yi nein kí’ɛ ndǎi ɲa pugu linaon fi’i pa ɲgwa Juu ha’an Minnwi chu’ó ɲa pugu pin ne.

Minnwi fe lúgu nu ni pa ɲgwa taon nduon

¹³ Ndwe ñchrá pi ni pǎi ɲa pǎi pa ɲgwa taon nduon ne. No ha’an Minnwi chu’ó a no ɲgan ntaon Jishó ni pa ɲgwa taon nduon ne, ɲga’o fá’a a gho, ¹⁴ nne ɲa minthe ñchwíe pa ɲgwa la’a pigi, mbó pa ɲgwa Juu, fá’o kighi’á nne ɲa mon yichǎi ɲkwan shendaon minthe ɲkwe pichǎi shina pugu. ¹⁵ Nthe ɲa á mbó ɲa ndǎi ɲa Minnwi ni ndǎa vugu ne, Ju, Minnwi, chíni ɲgǎi pugu pa ɲgwa ɲkuon mbhi, a shi mbó pi nein ndǎi ɲa Minnwi shi mbin vugu ne? A shi mbó chǎmbhi ni pa ɲgwa ɲa pugu ni mbó yi khu mon Jijwe ne. ¹⁶ Fúon tho brei ɲa pi fe no yaon fé ne mbó yi taon taon, a nǎon ɲa ɲguon brei gho yi taon taon, ndó ti ɲien thi mbó yi taon taon, kan pa mbhothi gho pi taon taon.

¹⁷ Ndo pichǎi pa mbhothi péi lo ɲkuon thi Abrahán, pi pǎ’i vugu mfu’u, mbó pichǎi pa ɲgwa Ishrae. Nchǎni vǎi ɲa pǎi pa ɲgwa taon nduon, mbó pa mbhothi olive ɲa a ghá ɲku’ó ku’ó gha mon ɲkúnu ne. Nne ndwe, pǎi ɲkaa pǎi chho mfá’o mbǎro ha’an Minnwi ni ɲká’a Abrahán no gho ne, nthǎ mfá’o njru lo ɲkuon ɲien ɲkien thi olive Minnwi. ¹⁸ Nenne kí’ɛ, kí’i nchǎ’á pa ɲgwa pe ha’an pi pǎ’i vugu no pa mbhothi mfu’u ne. A nthe ó kie pi nein nǎon non yó? Ó wu’ó mbó pi mbhothi, ó lo ɲji’i ntuo ɲien thi, a tuo ɲien thi ntuo gho. ¹⁹ Nne kan ó shi nchhu ɲa, “Pi ni mbǎ’i pichǎi pa mbhothi mfu’u nne ɲa pi chíni a ɲkuon thi gho.” ²⁰ Yie gho nnu shini. Pi ni ɲja’a vugu mfu’u nthe ki pin yugu, ndó ó wu’ó mbó ɲkuon gho ntǎgo

pi ηkuoη piη yɔ. Nne ki'i mā'anj ntinta'ɔ, fā'ɔ pɔgɔ. ²¹ Nthe ηa ä mbo ηa Minnwi shini ndɔ mfā'ɔ kwoshini mbiη pa Juu ha'anj pugu pɔ nɔ mbhothi ηa a ni mbo mbiη thi llo nɔ njē yi ne, kan mba'a a yi'i mfā'ɔ kwoshini mbiη ghɔ.

²² Yēi ki'ε fi'i ηkwanj ha'anj Minnwi ηganj kwoshini mbini mbo ηoη titini ne njəi. A ηoη titini ni ηgwa pε ηa pugu gū moη phi ne, ndɔ nɔoη kwoshini ve nɔ ha'anj ɔ ηgəi shhi moη kwoshini yi, kienj nenne kan pi shi nja'a ghɔ mfu'u ηkaa ghɔ. ²³ Ndɔ nji'i nthe pi pugu, pugu mienj ki ghəi shhi moη ki piη yugu, Minnwi pini nu'uj nchini vugu, nthe ηa Minnwi fā'ɔ nji nɔ pini nu nchini vugu ηkamu'oη. ²⁴ Nthe ηa ä mbo ηa pi ni nja'a ghɔ llo ηkuoη thi olive ha'anj pi pi phi ne, mbo yaonj ηa a shi'a nji'i mbo pi nne ne, ti ɔ pi'i ηa pi shi mbini nchini pa ηgwa Juu mbo ya mbhothi llo ηkuoη thi olive phi ghɔ pi fi'i yi neiη?

Nnu ləiη ηa pi nɔoη nthe lūgu nu puoη la'ataoη Ishrae

²⁵ Ntā'a nu ηa pəi ji nnu ləiη yei ηa Minnwi nɔoη ne, ma pa liη panj, nne ηa ki'i pəi shi mb'i nu ni noη pəi ηa pəi pɔ pi pa ghanj shiethɔ. Pi ni fini njū'ɔ pichəi pa ηgwa Ishrae nɔ kuo ndii, ti ηgəi nchəiη fi'i ndii ηa fi'i ηgwa taonj nduoη ha'anj a pie ηa pugu tho njəi Minnwi kwo tho njəi Minnwi ne. ²⁶ Nenne, ηguoη ηgwa Ishrae shi mfā'ɔ lūgu nu, wu'ɔ nɔ ha'anj pi nā'anj ηa,

“Nganj kwe ηgwa shi ndho Shayaonj,

a shi mfu'u ηguoη pa piphi llo moη ndaanonj Jakɔ.

²⁷ Yei shi mbo kina a ηa nshi ηgwrā pigi pugu ndii ηa nshigao phi yugu ne.”

²⁸ Llo nɔ ηgei pwa pisha'akho, pa ηgwa Juu pa mbina Minnwi nthe vəi, mbo pa ηgwa taonj nduoη. Llo nɔ ηgei ηgwa ηa Minnwi chu'ɔ, pugu pa taannu Minnwi nthe pi pa ηkhu taa pugu. ²⁹ Nthe ηa Minnwi shi'a mfe fé ni ηoη, ηgē vi mbini ηkwri njū'ɔ yi. ³⁰ Nthe ηa wu'ɔ nɔ ha'anj pəi ni mbo ghanj tinithɔ ni Minnwi yichəi ndii ne, ndɔ ndwe pi nɔoη kwoshini ni pəi nthe tinithɔ yugu, ³¹ nenne ndwe, pugu ηkaa pugu ni mfā'ɔ tinithɔ nne ηa ntɔgɔ ηkuoη kwoshini ηa pi nɔoη ni pəi ne, minthe pi nɔoη kwoshini ni pugu ndwe. ³² Nthe ηa Minnwi cha'a ηguoη ηgwa ghao mfe mbho tinithɔ, nne ηa minthe a nɔoη kwoshini ni ηguoη ηgwa ghao.

Pia fε ndigha'ɔ ni Minnwi

³³ Yo, fi'i nthiηkwo fā'ɔ pugu shiethɔ ni lina Minnwi gha'ɔ pi fi'i yi neiη! A nthe a ji gɔ ηkwanj ha'anj Minnwi ghà ndii nnu ne! A nthe a ji gɔ pa shendaonj pi? ³⁴ Wu'ɔ nɔ ha'anj Nwa'anli Minnwi chhu ne,

“A kwo ji gɔ nji nnu ηa Taathɔ pi'i nu ne,

ki a naa mfe gɔ mfe ntigi ghɔ?”

³⁵ “Ki a kwo fε gɔ fε yaonj ghɔ nne ηa minthe a lu'u ghɔ?”

³⁶ Nthe ηa ηguoη yaonj ghao llo pi mbho yu ndɔ ntɔgɔ pi mbho yu, ndɔ mbo pi nɔ fe nu ndigha'ɔ ghɔ. Ndigha'ɔ pɔ ghɔ ki ndugwi yi! A yie.

12

Pia chho mbhi pi nɔ fā'a nu fā'a Minnwi

¹ Nthe yie ghɔ ma pa ηkien liη panj, ndigəi vəi nthe pi fi'i mme kwoshini ηa Minnwi nɔoη ni pia ne, ηa pəi cha'a noη pəi mfe ni Minnwi nɔ yaonj

fe'ingien maon ña a yi taonjaon, mbo ye ña a pwa gho ne. A yie ña mbo ñkien shendaon no gha'o nu vi. ² Ki'i pæi chwie pa nnu pi no ha'an ñkuon mbhi chwie nu ne. Ndo a pie ña Minnwi kara vøi llo mon gho ntogo pi ñkuon kwri nu kwà'a nu mæi, nne ña minthe pæi ywe'i ndo ñji yaon ña Minnwi fà'a nu ne, mbo yaon ña a yi shi'i, pi pin ndo a pø ki ntøi ne.

³ Nthe ña ntogo pi ñkuon pwapun Minnwi ña a nõon vøi ne, ñchhu ni ñguon ñgwa shina pæi ña: Ki'i pæi lli non yøi ña pæi gha'o nchaa yaon ña pæi ya mbo yie ne. Pæi lli non yøi pi ni juju, sheshenon lli pi ni fi'i pin ña Minnwi fe gho ne. ⁴ Non ta'a non fã'o ntou pa you pi, ndo pa'a pa ghrà non pi pigho lo mfã'o pi ta'a ñkwan fã'a. ⁵ Wu'ò nenne, ñji'i nthe pi no ha'an pia ntou yi ne, pia pø pi ta'a non mon pø nu ta'a yi pia pa Krishto, sheshenon via pø pi mbho vichøi.

⁶ Nne pia fã'o pa fé ña a kwri wu'ò no fi'i pwapun ña Minnwi nõon ni pia ne. Pia fã'a pa fã'a ni fé pigho. Fé gho mbo chii nu nnu ña Minnwi chhu ne, pia wu'ò mfã'a no gho pi ñkwan no ha'an pin yia nõon ne. ⁷ A mbo no ghère nu pa fã'a mon choshi, pia fã'a wu'ò nenne. A mbo pi ye'i nu, pia ye'i wu'ò nenne. ⁸ A mbo pi mã'an nu ghrí ngwa, pia mã'an wu'ò nenne. Non ña a fe pi yaon pi ghere nu ngwa nduon ne, á fe ki lo ñgi'e. Non ña a pø pi nthishi ne, á chwie fã'a yi ni ni'in njù'ò. Non ña a nõon pi kwoshini ne, á nõon pi ni pwanju'ò.

Pa li ña ñkien ñgan pin fã'o

⁹ A pie ña khwã pø pi yi ta'anju'ò. Pina yaon ña a phi ne ñkien yie, nthi a tini ñkuon yaon ña a pwa ne. ¹⁰ Pæi khwã non pæi no ha'an a pie ña pa lin khwã non ne. Non fã'o ni'in njù'ò mon gha'o nu non vichøi. ¹¹ Ki'i ndi'ø, ka fã'a pi shishi'i, fã'o jijwe ni'in njù'ò, fã'a mbho Taatho ni ta'anju'ò. ¹² Fã'o pwanju'ò mon kwà'a, nti shii mon ngø'i, luon Minnwi ki jwe. ¹³ Fe pa yaon no pi'i nu chà ngwa Minnwi pi taonjaon. Nõon pwapun ni pa ghani ha'an pugu kra gho ne.

¹⁴ Luon mboro mfe ni ngwa pe ña pugu fe ngø'i ve ne, ki'i nchõno vugu, luon pi mboro mfe ni pugu. ¹⁵ Fã'o pwanju'ò pæi pa ngwa pe ña pugu fã'o pwanju'ò ne, ñkæi pæi pa ngwa pe ña pugu kæi nu ne. ¹⁶ Pæi chho shi'i ni ta'anggi shina pæi. Ki'i mã'an ntinta'ò, pæi chi kwò pæi pa ngwa ña yugu lo mbo ne. Ki'i pæi pi'i ni pa non pæi ña pæi pø pi pa ghan shietho.

¹⁷ Ki'i pæi lu'u phi ni phi, ndo pæi kaa pi no chwie nu nnu ña a yi chiichii ligi ñguon ngwa ne. ¹⁸ A ñji'è, no ha'an ñguon nnu mbo pi mbho gho, pæi chho mon ta'anggi pæi pa ñguon ngwa ghao. ¹⁹ Ki'i pæi lu'u phi ha'an pi chwie mbin pæi ne, ma ñkien lin pan, ndo ka mien pi shina ni pigitua Minnwi, nthe ña pi nã'an ña,

“Taatho chhu ña, ‘Mfã'o ñji no fe nu njó, ñshi nthu.’”

²⁰ Nwa'anli Minnwi ka chhu pi ña,

“Ñji njia mbina yo, o fe maon ji gho,

ti njù'ò yi njaon, o fe yaon nnu gho,

mon chwie nu nenne, o shi mã'an lritho tho yu.”

²¹ Ki'i phi gha'a gho ndo ka gha'a phi gha'a ni shi'i.

¹ Sheshenon ya' o nchò pa thishi ha'an pugu sha'a nu ne. Nthe na yichèi nthishi lo mbo ki lo ndho pi mbho Minnwi, pe ha'an pugu po ne nu'on Minnwi nu'on vugu. ² Nthe yie gho, sheshenon na a tinitho ni pa thishi ne, chho ntinitho pi ni yaon ha'an Minnwi nu'on ne, ndo ngwa pe na pugu tinitho ne shi mfa'o njò mbin pugu. ³ Nthe na pa ngwa ha'an pugu fa'o mbha nnu shi'i ne shi lo nji'i mfa'o no pogo nu pa ghan sha'a ngwa, ndo ghan chwie nnu piphi fa'o no pogo nu. O ta'a nu ki lo mbogo pa ngwa pe ha'an pugu pa thishi ne? O chwie ne nnu ha'an a yi shi'i ne, kan pugu shi mbin gho. ⁴ Nthe na a ngan fa'a Minnwi nthe po nu mo shi'i. Ndo o nchwie nnu ha'an a lo nji'i nkà'o ne, o fa'o pogo gu nthe vugu, nthe na pugu fa'o nji no fe nu njò. Nthe na a ngan fa'a Minnwi no fe nu njò Minnwi ni pa ngwa pe ha'an pugu chwie phi ne. ⁵ Nthe yie gho, a yi'i na non ya' o nchò pa thishi pigho, ki lo ngu'o nthe pi pogo njò Minnwi, mbini nthe pi yaon na ngantho yi chhu ne. ⁶ Nthe na a po nthe pi yie na pèi ghà m'a'an taashi, nthe na pa thishi fa'a pi mbho Minnwi ndii na pugu chwie fa'a yugu ne. ⁷ Pèi pe ni ngon ngwa yaon na a pie na pèi pe ni pugu ne, pèi pe taashi ni ngan kwe taashi, a mbo taashi nkuon pa yaon na pèi fa'o ne, pèi pe ni ghan kwe pi, a mbo pi pogo nu, pèi pogo non na a pie na pèi pogo vi ne, a mbo pi gha'o nu, pèi gha'o non na a pie na pèi gha'o ne.

Nu'on nu gi ntogo pi nkuon khwã

⁸ Ki'i nkrù non po pun pèi, ta'a nkrù na a pie na pèi fa'o ne po na pèi khwã non pèi. Nthe na non na a khwã pichèi ngwa ne nu'on gi. ⁹ Nthe na pa kina na a chhu na, "Ki'i ngan lan kwo shuon, ki'i nji non, ki'i njò, ki'i nshòo yaon non nduon ne," pugu pa pichèi gi nduon ne chiri mbo mon yei ta'a chrà, "Khwã taakuo yo no ha'an o khwã non ne." ¹⁰ Nthe na non na a fa'o khwã ne shi'a nchwie phi mbin taakuo yi, nthe yie gho, khwã nu ngwa po pi nu'on nu gi.

¹¹ No pigi nu, pèi ji na ndii kwo ghèi. Ndii tho na pèi fa'o no wu'u nu lōg. Nthe na lūgu nu ya kwo para ndwe nchaa ha'an a ni mbo ndii na pia ni mfuon mbin ne. ¹² Tu'u kwo ya ngèi, mbi kwo lan nu. Nenne, pia m'a'an ngon mbha fa'a moon njin, m'a'an maon nchhò lí'è. ¹³ A pie na pia chho chombhi ya mon shendaon na a kà'o ne no ngwa na pugu chho pi mon lí'è. Ki lo mbo pi mon pa ji ki tou pugu pa nnu nu mbaa, ki lo mbo pi mon kwo nu shuon pugu pa mbha nnu totro, ki lo mbo pi mon fè'i pugu kighi'è. ¹⁴ Ndo pèi gwe Jisho Krishto, mbo Taatho, no ha'an non ghà ngwe ndhwí ne, ki lo mfe sheshe shina ni freinon yei no chwie nu nnu ye na a khwã ne.

14

Ki'i ngwèin ndin gho no ngusha'a

¹ Pèi pin non na a lo nji'i ntini mon pin shi'i ne, ndo ki lo nji'i ntho mfa'o pi mindoundou pèi pugu nthe yugu nnu na pugu ji ne. ² Yichèi non fa'o pin na minthe a ji sheshe yaon, ndo non na a lo nji'i ntini mon pin ne kru pi wu'o pa mbiga. ³ Ki'i non na a ji ngon yaon ne ch'i'è non na a ji pichèi pa yaon ne, ndo ki'i non na a ji ne li non na a ji ngon yaon ne no ngusha'a, nthe na Minnwi pin vi. ⁴ O po pi gò no tuo nu muon fa'a non nduon no ngusha'a? A fa'o taatho vi nji no chhu nu na a thi a tini ki na a shi ngù, ndo a shi nthi a tini nthe na Taatho fa'o nji no chwie nu a tithi.

⁵ Yichəi ɲon lōgɔ yichəi llé ɲa a gha' o ncha a yichəi. Yichəi ɲon lōgɔ ji ɲa ɲguon llé pɔ ndindi. Sheshenon fā' o tininju' o ɲa ji nnu ɲa a pī' i nē kā' o. ⁶ ɲon ɲa a lōgɔ yichəi llé nɔ mme yi nē chwīe nne pi nɔ gha' o nu Taathɔ, ɲon ɲa a ji maon nē ji pi nɔ gha' o nu Taathɔ, nthe ɲa a fē tōo nu ni Minnwi. ɲon ɲa a lɔ nji pichəi pa maon nē, mien ki ji pi nɔ gha' o nu Taathɔ, mfe tōo nu ni Minnwi. ⁷ Nthe ɲa kan ta' a ɲon via shi' a nchhɔ mbhi nthe pi non yi ndɔ pa' a kan ta' a ɲon via lɔ ɲkhu nthe pi non yi. ⁸ Nthe ɲa pia nchhɔ mbhi kan pia chhɔ nthe pi Taathɔ, ti pia ɲkhu kan pia khu nthe pi Taathɔ. Nne ki' e, ki pia chhɔ pi mbhi ki pia kukhu, pia pɔ pi yi Taathɔ. ⁹ Nthe ɲa a nnu ɲa Krishto ni ɲkhu mbini nu' uɲ mfā' o chɔmbhi nthe yie nē, nne ɲa minthe a pɔ Taathɔ pa ɲgwa khu pugu pa ɲgwa maon.

¹⁰ ɔ wēiɲ ndiɲ ghɔ nɔ ɲgusha' a nthe kɔ? Ki gɔ, a chwīe kɔ ɔ chī' ə ndiɲ ghɔ? ɲguon yia ghao lē nthe shá' a shhi faan shá' a Minnwi. ¹¹ Nthe ɲa pi ná' an ɲa, "Taathɔ chhu ɲa, 'Shishini, nɔ ha' an nchhɔ mbhi nē, ɲguon kwére shi ɲkwi shhi mu,

ɲguon ɲgwa fē ndigha' o ni Minnwi shhente.' "

¹² Nne ki' e, sheshenon via ma mfe khwè ni Minnwi nɔ pa nnu pē ɲa a chwīe nē.

Ki' i nchwīe pichəi ɲgwa gū mon piɲ yugu

¹³ Nthe yie, ki' i ɲon līi ndiɲ vi nɔ ɲgusha' a. Pəi ka lōgɔ nthi məi pi ɲa mba' a pəi nu' uɲ nū' on ki' ingini ki ntara nɔ shendaon ndiɲ via. ¹⁴ Ntɔgɔ pi nɔ pɔ nu ta' a yi pigi Taathɔ mbo Jishɔ, ɲji ndɔ mfā' o tininju' o ɲa yichəi yaon lɔ mbo yi fuo ni nduthɔ yi, ndɔ a yi fuo ni ɲon ɲa a pī' i ɲa a yi fuo nē. ¹⁵ Nthe ɲa ɲjū' o ndiɲ ghɔ mbigi ntɔgɔ pi ɲkuon yaon ɲa ɔ ji nu nē, kan ɔ lɔ nu' uɲ nchhɔ chɔmbhi yɔ pi mon khwá. Ki' i mbiri ɲon ɲa Krishto khu nthe vi nē ntɔgɔ pi ɲkuon maon ɲa ɔ ji nu nē. ¹⁶ Nne ki' i pəi chwīe yaon ɲa a pɔ pi yaon shi' i ni pəi nē, pi chrá chrá piphí nthe yie. ¹⁷ Nthe ɲa Sha' afuon Minnwi lɔ nji' i mbo pi nnu ji nu maon pugu pa nnu nu yaon. Ndɔ a pɔ pi nnu chhɔ nu chɔmbhi ndindi pugu pa ghighri ni pwanju' o mon Jijwe Minnwi. ¹⁸ Minnwi ghà mfā' o pwatua, ɲgwamishua pini mbij sheshenon ɲa a fā' a mbhɔ Krishto nenne nē.

¹⁹ Nenne ki' e, pia kāa nɔ tei nu pi njiɲ yaon ɲa a thɔ ni ta' anggi pugu pa ghère nu pichəi ghan piɲ nɔ ku' o nu. ²⁰ Ki' i nji' i mbiri fā' a Minnwi nthe maon ji. Shishini, ɲguon yaon ghao yi taonɲon ndɔ a lɔ nji' i ɲká' o ni sheshenon nɔ chwīe nu yichəi ɲon kōrɔ nthe yaon ɲa a ji nu nē. ²¹ A pwa mien nu ki lɔ ɲkru frèi, ki nnu là' o, ki nchwīe sheshe nnu ɲa a shi nchwīe ndiɲ ghɔ gū nē.

²² Nū' on jɔ nthi ɲa ɔ lōgɔ mon nnu pei nē shina pəi Minnwi. Mbɔrɔ pɔ ni ɲon ɲa a lɔ mbī' i ɲa a gū nthe yaon ɲa a piɲ ɲa a kā' o nē. ²³ Ndɔ sheshenon ɲa a fā' o khuthɔ nē kwo pɔ ɲgusha' a nɔ ha' an ɲa nji, nthe ɲa ji nu mi lɔ nji' i ndhɔ pi ɲkuon piɲ yi. Nthe ɲa sheshe yaon ɲa a lɔ nji' i ndhɔ pi mon piɲ nē, pɔ pi phi.

15

Lì llɔ mbhɔ Krishto

¹ Pia ɲa pia tini mon piɲ nē fā' o nɔ ghère nu pa ɲgwa pē ɲa pugu lɔ nja ntini nē pugu tien lri yugu ki lɔ ɲgu' o nchwīe pi ɲa a pwa yia túa.

² Sheshenon via chwīe pi ɲa túa taakuo yi pwa, nthe pɔ nu mi shi' i, ɲkugwi

vi a ku'ó monj pinj. ³ Nthe ña Krishto shini ndó ngu'ó nchwíe pi ña túa yi pwa, ndó nò ha'anj pi ná'anj ne, "Pa wé'i ña pi wé'i vèi nò ne shwí'i mbinj mu."* ⁴ Nthe ña sheshe yaonj ña pi ni ná'anj lleshhi ne, pi ni ná'anj pi nò tigi nu via, nne ña ntógo ñkuonj tiishii pugu pa má'anj njú'ó llo monj Ñwa'anli Minnwi, minthe pia fá'ó kwá'a. ⁵ Nduonj ña Minnwi, ña tiishii pugu pa má'anj njú'ó llo mbhó yu ne, fe ñji ni pèi nò chhó nu monj ta'anjggi, nne nchwíe ñkwanj ha'anj Krishto Jishó ni nchwíe ne, ⁶ ña ñguonj yèi ghao chíni ni ta'anjggi mfe ndigha'ó ni Minnwi ndó mbó Táa Taathó via Jishó Krishto.

⁷ Nthe yie gho, pèi pinj pa linj pèi, wu'ó nò ha'anj Krishto pinj vèi ne. Pèi chwíe nne nò fe nu ndigha'ó ni Minnwi. ⁸ Nthe ña ñchhu ni pèi ña Krishto ni ngú muunj fá'a nthe pa ñgwa Juu nò nòonj nu ña Minnwi ñganj nnu shini, nò chwíe nu nnu ha'anj a ni ñkà'a ni pa ñkhu táa, ⁹ pugu pa nne ña minthe pa ñgwa taonj nduonj fe ndigha'ó ni Minnwi nthe kwoshini yi. Nò ha'anj pi ná'anj ne,

"Nthe yie gho, ñshi ñga'ó gho shina pa ñgwa taonj nduonj,
ñshi ñjrāo ñkhí nò gha'ó nu ligi yó."

¹⁰ Ndó a pīni nu'uj nchhu ñkamu'oj ña,
"Pa ñgwa taonj nduonj, pèi fá'ó pwanju'ó, pèi pa ñgwa Minnwi."

¹¹ Mbini nchhu ña,
"Ñguonj yèi ha'anj pèi ñgwa taonj nduonj ne, gha'ó Taathó,
ñguonj pa ñgwa ghao gha'ó vi."

¹² Ndó Ishaya pīni nchhu ña,
"Ndāa yaonj Jeshe shi nthó,
a shi ñrēi shhe nò sha'a nu pa ñgwa taonj nduonj,
pa ñgwa taonj nduonj fá'ó kwá'a mbinj yu."

¹³ Minnwi ña a ghá mfe kwá'a a ne linaonj vèi ni ñguonj pwanju'ó pugu pa ghighri nò ha'anj pèi pinj vi ne, nne ña minthe kwá'a yèi ghèi shhi ñku'ó nu ntógo pi ñkuonj ñji Jijwe Minnwi.

Póo pó pi ñganj fá'a ña pi taonj ni pa ñgwa taonj nduonj

¹⁴ Mmu nduthó a, fá'ó ñkienj ntou tininju'ó nthe vèi, ma pa linj panj, ña pèi ni nduthó yèi linaonj ni shí'i pugu pa ñguonj lina ti minthe pèi tigi nonj pèi. ¹⁵ Ndó ná'anj pichèi pa nnu ki lo mfá'ó pógó gu ñenne nò kwinj nu vèi ñkamu'oj nthe pwapunj ha'anj Minnwi fe vèi ¹⁶ nò pó nu ñganj fá'a Krishto Jishó ni pa ñgwa taonj nduonj. Mfá'a nu nò ñganj fe'ingienj Minnwi monj chíi nu pwa pisha'akhó llo mbhó Minnwi, nne ña minthe pa ñgwa taonj nduonj pó yaonj fe ha'anj Minnwi pinj ne, ha'anj pi tere nū'oj ni Minnwi ntógo pi mbhó Jijwe Minnwi.

¹⁷ Monj pó nu ta'a yi pigi Krishto Jishó kí'è, minthe ñtene ni fá'a a nthe Minnwi. ¹⁸ Nthe ña mba'a ñji'i ñgèi shhi nò chrā nu ñkuonj sheshe nnu ñkienj nnu ha'anj Krishto fá'a ntógo mbinj nu nò chwíe nu pa ñgwa taonj nduonj ya'ó nchó Minnwi. Pugu fá'ó ya'ó nchó yei ntógo pi ñkuonj nnu ña ñchrā ndó nchwíe ne, ¹⁹ pugu pa ñji lí, ni pa nnu ghraoghrao pugu pa ñji Jijwe Minnwi. Nenne, mī'ej nchii pwa pisha'akhó nthe ligi Krishto llo Jerushaleinj ti ñgèi nchəinj Ilirikuj.

²⁰ Nne, a khwā njú'ó a nò chíi nu pwa pisha'akhó nò lí'i ha'anj pi lo naa nchii nnu Krishto ñgwa ya'ó ne, nne ña kí'i ñkrao ñkuonj kwonda ha'anj a ní'ij ñonj nduonj, ²¹ ndó nò ha'anj pi ná'anj ne,

* 15:3 15:3 Ñwa'anli Ñkhí 69:9.

“Pa ngwa ha’an pi shi ya’a ma nchrā ni pugu nthē vi nē shi njēi, ndo ngwa ha’an pugu shini ndo naa ma nja’o nē shi nji.”[†]

Kà’a Pɔɔ nɔ kra nu la’ataonj Roma

²² Yei nnu ha’an a chwīe m̄fā’o ki’ingini ntou ndii nɔ thɔ nu njēi v̄ei nē. ²³ Ndo ndwe ŋa m̄’ēŋ fā’a a monj pei krao ŋgei li’i nē pugu pa ŋa ŋki kwo yūa nu nɔ ntou ŋga’o nɔ thɔ nu njēi v̄ei nē, ²⁴ m̄bi’i nu ŋa ŋshi njēi v̄ei nɔ muuj kuo ndii nɔ ha’an ŋshi ntɔgo ŋgōi nu Shipēiŋ nē, nne ŋa p̄ei gh̄ere a nɔ nyiŋ a ndii ŋa ŋkwo fā’o pwanju’o nɔ chho nu pia ka’a nɔ muuj kuo ndii nē.

²⁵ Ndo ndwe, ŋgōi pi Jerushaleiŋ nɔ fē nu gh̄ere ni pa ngwa Minnwi pi taonjaonj fɔ. ²⁶ Nthe ŋa pa chōshi Mashedonia pugu Akaya ni mfā’o pwatua nɔ fē nu pa maonj, pi gh̄ere pa ghanj pou shina pa ngwa Minnwi pi taonjaonj Jerushaleiŋ nɔ gh̄o. ²⁷ Nthe ŋa pugu ni mfā’o pwanju’o nɔ chwīe nu nne, ndo shishini, a yi’i ni pugu nɔ gh̄ere nu vugu. Nthe ŋa nɔ ha’an ngwa taonj nduonj fā’o gh̄rā monj mbɔɔ monj Jijwe ŋa a yi pa ngwa Juu nē, pa ngwa taonj nduonj ŋkaa pugu fā’o nɔ lɔgo nu pa maonj pugu ha’an pugu fā’o nē ŋḡere vugu nɔ. ²⁸ Nthe yie gh̄o, ndii ŋa ŋshi ŋkwo m̄’ēŋ yei fā’a nē, ŋkwo fē maonj pigh̄o ŋa pi ni mā’an nē ni pugu, ŋshi ŋgōi Shipēiŋ, ŋga ŋgōi nu, ntɔgo njēi v̄ei. ²⁹ Nji ŋa ndii ŋa ŋshi ntho nu njēi v̄ei nē, ŋshi ntho ni mbɔɔ linaonj llo mbho Krishto.

³⁰ Ndiḡei v̄ei ma pa liŋ panj, ntɔgo pi mbho Jisho Krishto, mbo Taatho via, pugu pa khwā lo mbho Jijwe Minnwi, ŋa pia ch̄iri thɔ yia ka’a ŋkara’a monj luonj Minnwi mfe v̄ei, ³¹ ŋa ki’i ngwa p̄e ha’an pugu lo nji’i mbinj Minnwi Judia nē fē ŋḡe’i v̄ei pugu pa ŋa pa ngwa Minnwi pi taonjaonj ha’an pugu pɔ Jerushaleiŋ nē piŋ fā’a a, ³² nne ŋa, ni piŋ Minnwi, minthe ntho njēi v̄ei monj pwanju’o, mfā’o mā’an gh̄rī shina p̄ei.

³³ Minnwi ŋa a gh̄a mfe gh̄ighri nē pɔ p̄ei pugu ghao. A yie.

16

Pɔɔ mā’anj chrā pa shuonj pi

¹ Mbinj ni p̄ei ŋa Foebe pɔ pi ŋkierj ŋonj, a ndiŋ via yi miŋgwe ŋa a muuj fā’a chōshi Kenkria nē. ² P̄ei tuo vi shi’i monj ligi Taatho monj ŋkwanj shendaonj ŋa a kā’o ni ngwa Minnwi pi taonjaonj nē, ŋḡere vi ni nguonj pa yaonj ha’an a tā’a nu mbho p̄ei nē, nthē ŋa ju ndutho yi kwo gh̄ere ntou pa ngwa ti mfe ni ndutho a ŋkaa mu.

³ P̄ei chrā ni Prishika* pugu Akwila mbo pakwo fā’a panj monj fā’a nu fā’a Krishto Jisho ⁴ pugu ni ntɔgo monj gu ni chombhi yugu nthē a. Mfe t̄oo nu ni pugu, ki lo ŋgu’o mbo pi mmu, nguonj pa chōshi pa ngwa taonj nduonj t̄oo ŋkaa pugu. ⁵ Chrā ni chōshi ha’an a pɔ nda pugu nē ŋkaa pugu.

Chrā ni ŋkierj ndiŋ a mbo Epainetu ŋa a ni mbo fūonj ŋonj nɔ piŋ nu Krishto Eshia nē. ⁶ Chrā ni Meri ŋa a ya mfā’a nthē v̄ei nē. ⁷ Chrā ni Androniku pugu Junia, mbo pa liŋ panj ha’an pugu pa Juu ndo mbo pakwo panj ha’an pigi pugu ni mbo monj ch̄eiŋ nē. Pa ghanj ntaonj Jisho ya nji vugu ndo pugu ni fūonj mbinj Krishto ŋkaonj n̄aa mbinj. ⁸ Chrā ni Ampliatu mbo ŋkierj ndiŋ a monj Taatho. ⁹ Chrā ni Ubanu mbo pakwo fā’a pia monj Krishto pugu Shitaki ŋkierj ndiŋ a.

[†] 15:21 15:21 Ishaya 52:15. * 16:3 16:3 Prishika pɔ pi yich̄ei ligi Prishila.

¹⁰ Chrā ni Apele, mbo ŋkieŋ ŋoŋ ŋa pa pi piŋ vi moŋ Krishto ne. Chrā ni pa ŋgwa ha'anj pugu po moŋ mbaanda Arishtobulu ne. ¹¹ Chrā ni Herodion mbo ndiŋ a ŋoŋ Juu. Chrā ni ŋgwa pe ŋa pugu piŋ Taatho, ŋa pugu po moŋ mbaanda Nakishu. ¹² Chrā ni Trifaina pugu Trifosha mbo pa ghan fā'a moŋ Taatho, chrā ni ŋkieŋ ndiŋ via Peshu ŋa a ya mfā'a shishi'i moŋ Taatho ne. ¹³ Chrā ni Rufushi, ŋa pi chu'ɔ vi moŋ Taatho pugu mūŋ vi ŋkaa yu, ha'anj a po no mūŋ a ŋkaa mu ne.

¹⁴ Chrā ni Ashiŋkritu, ni Flegoŋ ni Hemeshi ni Patroba, ni Hema pugu pa pichəi pa liŋ ŋa pugu pugu po ka'a ne. ¹⁵ Chrā ni Filologu ni Julia, ni Nereu pugu ndiŋ vi yi miŋgwe pugu Olimpa pugu pa ŋguoŋ pa ŋgwa Minnwi pi taonŋtaon ŋa pugu pugu po ka'a ne. ¹⁶ Pəi chrā ni noŋ pəi shishi'i ni paŋ nu noŋ. Ŋguoŋ pa choshi Krishto chrā ni pəi.

Ndugwi ntigi pugu pa mā'anj nu chrā

¹⁷ Ndigəi vəi, ma pa liŋ paŋ, pəi chho ndina pa ŋgwa pe ŋa pugu tho ni pa minduoŋnduoŋ, ntho nū'oŋ pa ki'ingini ki lo ntho nje'i pi pa nnu ha'anj pi ni nje'i vəi no gho ne, pəi lə'i vugu. ¹⁸ Nthe ŋa ŋkwan ŋgwa pi ne lo nji'i ntho mfā'a pi mbho Krishto Taatho via, pugu fā'a nthe pi nji puŋ yugu. Ni pa chrā liliŋ pugu pa chrā fiŋ ŋgwa, pugu fiŋ ŋgwa pe ŋa pugu lo nja nji nnu ne. ¹⁹ Nthe ŋa ŋguoŋ ŋgwa ji fi'i ŋkwan ha'anj pəi ya'o nchò ne, nne mfā'o pwanju'ɔ nthe vəi, ndo ntā'a nu ŋa pəi fā'o shietho ni pa yaon ha'anj a pwa ne, ndo mbho yəi po yi wo moŋ chwie nu nnu ŋa a phi ne. ²⁰ Minnwi ŋgan fe ghighri totho nw'iŋ tho Shata la'o kwò pəi. Pwapuŋ Taatho via mbo Jisho Krishto po ni pəi ghao.

²¹ Timoti mbo ŋgan kwò fā'a a mā'anj chrā yəi, Lushio pugu Jashoŋ ni Shoshipata mbo pa liŋ paŋ llo moŋ shina pa Juu mā'anj chrā yəi ŋkaa pugu.

²² Mmu Tetiu, mbo ŋoŋ ŋa a nā'anj ŋwa'anli yei ne, mā'anj chrā yəi moŋ Taatho.

²³ Gayu, mbo ŋoŋ ha'anj nda'a nu nda yu, choshi nii pi nda yu ne mā'anj chrā yəi. Erashitu mbo ŋgan ləiŋ mbiŋ la'ataon yei pugu ndiŋ via Kwatu mā'anj chrā yəi. ²⁴ [Pwapuŋ Taatho via mbo Jisho Krishto po ni pəi ghao. A yie.]

²⁵ Ndwe, pia fe ndigha'o ni Minnwi. A fā'o ghrí no chwie nu ɔ thi a tini moŋ piŋ yɔ ŋkwan ha'anj pwa pisha'akho a ŋa ñchii nu nthe Jisho Krishto pugu pa ŋkwan ha'anj pi nōoŋ nnu shini ŋa a ni mbo yi ləiŋ no ntaan ndii ne, ²⁶ ndo ndwe nnu shini gho taon paa ntəgo pi ŋkuoŋ pa nnu ha'anj pa njəli'i Minnwi ni nā'anj ne, pugu pa ŋkwan ha'anj gi Minnwi ha'anj a lo mfā'o njē yi pugu ndugwi yi chhu ne, pi chwie ŋguoŋ pa taon taon ji, nne ŋa ŋguoŋ ŋgwa piŋ ndo mfā'o ya'o nchò. ²⁷ Ndigha'o ki ndugwi yi təgo mbho Jisho Krishto mbo ni ta'a Minnwi ŋa a wu'ɔ ju tə'i vi ŋa a fā'o shietho ne! A yie.

Fūoŋ ŋwa'anli chōshi Korinj Kāoŋ nu pa tho nnu

Ŋwa'anli yei ni nā'an Pɔɔ mfe ni chōshi la'ataoŋ Korinj. A ni nā'an ŋwa'anli yei ndii ye ŋa pa ghaŋ piŋ moŋ chōshi Korinj ni ŋkwo nā'an chōi ŋwa'anli mfe gho nchho mfi'i pichai pa nnu gho ne. Pa ŋgwa la'ataoŋ Korinj ni nthi ŋkuoŋ pichai pa nnu ŋa, pa maon ŋa minthe pi kaonkaon ne, pɔ pi maon pipi. Nthe yie gho, pugu tā'a nu mfu'u jiwɛ yugu moŋ non pugu. Pugu ni ndho ni ŋkwan yaon ye'i taitai yei mbho pa ŋgwa Gri. Nthe yie gho pugu ni ntho ndii pa yaon no lan, pugu pa ku'o nu Jisho moŋ gu, pugu pa ghai nu li'i pa ji, pi yichai ŋkwan. Nthe yie gho, Pɔɔ nā'an ŋwa'anli yei ki'e ŋkaoŋ pa nnu pei moŋ gho pugu pa ŋkwan no ha'an nnu chiri nnu ŋga'o Minnwi pie ŋa a pɔ ne.

Pɔɔ nā'an moŋ ŋwa'anli yei ŋa ŋgwa pe ŋa pugu piŋ Jisho Krishto mfe noŋ yugu ni fā'a nu fā'a yi ne shi nde ŋku'o moŋ gu mfā'o kineiŋ. Nne, ŋgɛ pa ghaŋ chōshi Korinj ŋa pugu fe noŋ yugu ki lo ŋgɛ'ɛ ni fā'a Jisho Taatho, nthe ŋa a yie mbo shendaon ŋa pugu shi mfā'o kineiŋ ne. Pugu shi mfā'o ŋkieiŋ mme kineiŋ ndii ŋgwa le ŋku'o moŋ gu ne.

Mā'an nu chrà

¹ Ŋwa'anli yei lo pi mbho mu Pɔɔ. Minnwi chu'o a ntogo pi ŋkuoŋ khwà ŋjù'o yi no pɔ nu ŋgaŋ ntaoŋ Krishto Jisho. A llo mbho pigi Shoshtene ndii via, ² ŋgɛi nu ni chōshi Minnwi ŋa a pɔ la'ataoŋ Korinj ne, ni pa ŋgwa pe ŋa Minnwi gɛ vugu ŋa pugu pɔ ŋgwa taonŋtaon ntogo pi moŋ pɔ nu ta'a yi pugu pa Krishto Jisho, pugu pa ŋguoŋ ŋgwa pe ŋa pugu pɔ moŋ ŋguoŋ li'i ŋa pugu gha ŋga'o Taatho mbo Jisho Krishto ŋa a Taatho yugu mbini mbo yia ne.

³ Pwapuŋ pugu pa ghighri llo mbho Minnwi mbo Tāa via pugu Jisho Krishto, mbo Taatho, pɔ ni pɛi.

Pɔɔ tōo Minnwi nthe ŋgwa Korinj

⁴ Ntōo Minnwi a ŋguoŋ ndii nthe vɛi, nthe fi'i pwapuŋ ŋa a nōoŋ ni pɛi moŋ Krishto Jisho ne. ⁵ Moŋ pɔ nu ta'a yi pɛi pa Krishto Jisho, pɛi gū ghaŋ fā'o moŋ ŋguoŋ nnu ghao, moŋ ŋkwan ha'an pɛi ghà nchrā ne pugu pa ji nu nnu mɛi. ⁶ Yei ŋkwan no ha'an Minnwi ni nōoŋ ni pɛi ŋa chrà ŋa pigi ni nchrā ni pɛi nthe Krishto ne, nnu shini, ⁷ nne ŋa ki'i pɛi pou sheshe fé moŋ Jiwɛ no ha'an pɛi tho ŋjwere nu ŋa pi nōoŋ Taatho via mbo Jisho Krishto ne. ⁸ Jisho Krishto ju ŋa a shi nū'oŋ vɛi, pɛi thi a tini ti ŋgɛi nchɛiŋ no ndugwi yi, ki lo mfā'o krɛi nu moŋ llé ŋa Taatho via mbo Jisho Krishto shi ntho ne. ⁹ Minnwi pɔ pi kà'a ki fi, mbo ju ŋa a ni mɛiŋ vɛi ŋa pɛi pɔ ka'a pɛi pa muuŋ vi, Jisho Krishto mbo, Taatho via ne.

Pa minduoŋnduoŋ moŋ chōshi

¹⁰ Ndīgɛi vɛi, ma pa liŋ paŋ, pi ni ligi Taatho via mbo Jisho Krishto, ŋa ŋguoŋ vɛi pɔ ni ta'anggi, pugu pa ŋa ki'i minduoŋnduoŋ nu'un mbo shina pɛi, ŋa pɛi pɔ ta'a yi moŋ lina pugu pa mb'i nu nnu mɛi. ¹¹ Nchhu neiŋ, ma pa liŋ paŋ, nthe ŋa ŋgwa ŋa pugu llo nda Kloe kwo chhu vɛi ŋa fɛ'i pɔ shina pɛi. ¹² Nnu ŋa nchhu nu ne pɔ pi ŋa sheshenon vɛi tho nchhu pi

ɲa, “Nshi n̄jōu nyan pi n̄jin Pɔɔ,” ki ɲa, “N̄jōu pi n̄jin Apolo,” ki ɲa, “N̄jōu pi n̄jin Kefa*,” ki ɲa, “N̄jōu pi n̄jin Krishto.”

¹³ Krishto pɔ pi moŋ pa chu’uchu’u? Pi ni ɲkw̄in Pɔɔ ɲkuoŋ wá’a nthe v̄ei? Ki ɔ ni ɲkwe ɲkh̄i nɔ ligi Pɔɔ? ¹⁴ Nt̄oo Minnwi nthe ɲa n̄shini ndo ɲkwe mmu ɲkwe v̄ei ni ɲkh̄i. ɲki wu’ɔ ɲkwe pi Krishpu pugu Gayu ni ɲkh̄i. ¹⁵ Nne yich̄ei ɲoŋ nthe pa’a a lo n̄ji’i nchhu ɲa a ni ɲkwe ɲkh̄i pi ni ligi a. ¹⁶ (Mi ni mb̄ini ɲkwe mbaanda Shitefana ni ɲkh̄i ɲkaa pugu. Nt̄oɔ yie, ndo nu’uŋ n̄ji ɲa mi ni mfe ɲkh̄i ni yich̄ei ɲoŋ nduoŋ.) ¹⁷ Nthe ɲa Krishto shini ndo ntaoŋ a pi ɲa n̄tho ɲkwe ɲgwa ni ɲkh̄i, a ni ntaoŋ pi ɲa n̄tho nch̄ii chr̄a pwa pisha’akh̄o, ki lo nch̄ii pi ni chr̄a shietho ɲgwamishua, nne ɲa ki’i gu Krishto ɲkuoŋ wá’a phe ghr̄i ɲa a pɔ moŋ gho n̄e.

Krishto pɔ pi ghr̄i pugu pa shietho Minnwi

¹⁸ Nthe ɲa ɲk̄ani nthe gu Krishto ɲkuoŋ wá’a pɔ pi nnu na ni ɲgwa pe ɲa pugu phe nu gha n̄e, ndo ni pia ɲa pia l̄ugu nu n̄e, a ghr̄i Minnwi. ¹⁹ Nthe ɲa N̄wa’an̄li Minnwi chhu ɲa,

“Nshi mb̄iri shietho ghan̄ shietho,
ndaa lina ghan̄ ji nnu.”

²⁰ Ghan̄ shietho pigho h̄in? Ghan̄ ji ɲwa’an̄li pigho pɔ pi h̄in? Ki pa ghan̄ l̄ou pa nnu ni shietho mbhi h̄ein pɔ pi h̄in? Minnwi lo ɲkwo chw̄ie shietho ɲkuoŋ mbhi yei taoŋ nnu na? ²¹ ɲa moŋ shietho Minnwi, ɲgwa ɲkuoŋ mbhi shini ndo n̄ji Minnwi nt̄oɔ pi ɲkuoŋ shietho, Minnwi ni mf̄a’o pwaatao nt̄oɔ pi ɲkuoŋ chr̄a nnu na ɲa pigi ch̄ii nu n̄e, nɔ kwe nu ɲgwa pe ɲa pugu piŋ n̄e. ²² Nthe ɲa ɲgwa Juu t̄a’a pi li, pa ɲgwa Gri t̄a’a yugu pi shietho. ²³ Ndo pigi gh̄a nch̄ii pi Krishto ɲa pi kw̄in vi ɲkuoŋ wá’a, mb̄o ki’inḡini ni ɲgwa Juu mb̄ini mb̄o nnu na ni ɲgwa taoŋ nduoŋ.

²⁴ Ndo ni pa ɲgwa ha’an̄ pi ḡe vugu n̄e, pa Juu pugu pa ɲgwa taoŋ nduoŋ, Krishto pɔ pi n̄ji Minnwi pugu pa shietho Minnwi. ²⁵ Nthe ɲa yaon̄ Minnwi ɲa a pɔ pi nɔ nnu na ni ɲgwamishua n̄e, f̄a’o shietho moŋ gho ɲa a chaa yi ɲgwamishua n̄e, ndo yaon̄ Minnwi ɲa a pɔ nɔ k̄’i ni ɲgwamishua n̄e, t̄ini nchaa n̄ji ɲgwamishua.

²⁶ Pa liŋ paŋ, p̄ei p̄i’i yaon̄ ɲa p̄ei ni mb̄o yie gho nd̄ii ɲa Minnwi ni ɲḡe v̄ei n̄e. ɲgwamishua shini ndo nd̄ii ntou ȳei nɔ pa ghan̄ shietho, pa’a ntou ȳei lo mb̄o pa ghan̄ n̄ji, pa’a ntou ȳei lo mb̄o pa ɲgwa lien̄liŋ. ²⁷ Ndo Minnwi chu’o pa ɲgwa ɲa ɲkuoŋ mbhi p̄i’i ɲa pugu ɲgwa gha n̄e, nɔ shh̄u nu pa ghan̄ shietho nɔ gho, Minnwi chu’o ɲgwa ɲa pugu pa ɲk̄i’i moŋ mbhi n̄e nɔ shh̄u nu pa ghan̄ n̄ji nɔ gho. ²⁸ Minnwi chu’o pa yaon̄ ɲa nth̄iŋkwo yugu lo ɲk̄er̄e, pi lo nch̄i’o vugu moŋ mbhi n̄e, pa yaon̄ ghagha nɔ shwi’i, nu pa yaon̄ ɲa ɲkuoŋ mbhi p̄i’i ɲa a yi lien̄ n̄e, shhe. ²⁹ Minnwi chw̄ie nne ɲa ki’i yich̄ei ɲoŋ kw̄ei nj̄u’o yi shhi yu.

³⁰ Ndo a chw̄ie Minnwi ɲa p̄ei pɔ ta’a yi p̄ei pa Krishto Jisho. Minnwi chw̄ie ɲa Krishto pɔ yia shietho, pugu pa nd̄indi yia, mb̄o ɲgan̄ chw̄ie pia pɔ yi taoŋtaoŋ ndo mb̄o n̄ja’andi’i yia. ³¹ Nenne, nɔ ha’an̄ N̄wa’an̄li Minnwi chhu n̄e, “Shesh̄eŋoŋ ɲa a kw̄ei nj̄u’o yi n̄e, kw̄ei nj̄u’o yi nthe pi Taatho.”

2

ɲk̄ini nthe gu Krishto ɲkuoŋ wá’a

* 1:12 1:12 Yei ni mb̄o yich̄ei ligi Pita.

1 Ndiä ja ñki tho ñjëi vëi ne, ma pa lïñ panj, ñshini ndo ntho nchüi nnu shini Minnwi ja a ni ndëinj ne pi monj pa mme chrà pugu pa nõon nu shietho. 2 Nthe ja mi ni ndõgõ nthi ma ja mba'a nji'i nji sheshe nnu shina pëi ñkien Jisho Krishto pugu pa ja pi kwïñ vi ñkuonj wá'a. 3 Mi ni ntho ñjëi vëi monj kï'i pugu pa põgõ ni ntou wrü nu. 4 Ndo chrà a pugu pa nnu ja mi ni nchüi nu ne shini ndo mbo monj shietho ñgwamishua pugu pa memme chrà lilij, ndo a ni mbo pi monj li Jijwe Minnwi pugu pa nji, 5 nne ja ki'i pinj yëi pò pi ñkuonj shietho ñgwamishua, â pò pi ñkuonj nji Minnwi.

Shietho llo mbho Minnwi

6 Ndo pigi ghà nchüi ñkani shietho ni ñgwa pe ja pugu pa ntinimme monj pinj ne, nji'i nthe no ha'anj a lo mbo pi shietho ñkuonj mbhi yei ne, ki yi pa ghan sha'a ñgwa ñkuonj mbhi yei ja a yi'i ja pugu chho ntogotogõ ne. 7 Ndo pigi ghà nchüi shietho Minnwi ja a lëinj ki ñgwa lo nji ne, mbo shietho lëinj ja Minnwi ni nchu'õ ñkaonj mbhi maa një nõ ndigha'õ yia ne. 8 Kanj ta'a nganj sha'a ñgwa ñkuonj mbhi yei lo nji'i nji shietho yei, nthe ja pugu kanj nji, pugu shi kanj ñkwïñ Taathõ ndigha'õ ñkuonj wá'a. 9 Ndo no ha'anj pi nã'anj monj Nwa'anli Minnwi ja,

“Pa nnu ja muuj ligi lo naa ñjëi ne,

pa'a tónõ lo naa nja'õ ne,

mbo yaonj ja ñonmishua lo naa mbï'i tho yu

mbo yaonj ja Minnwi piri ni pa ñgwa ha'anj pugu khwã vi ne.”

10 Minnwi nõon pa maonj pei ni pigi ntõgõ pi mbho Jijwe. Nthe ja Jijwe ghà ntã'a ñguonj yaonj ghao, nji'i nthe pi lá'õ pa nnu ja Minnwi kã'a ndo ndëinj ne. 11 A gõ shina ñgwamishua ja minthe a ji nnu ja ñonj pï'i nu ne ñkien jijwe ñonj gho ja a pò mbinj yu ne. Wu'õ nenne ñonj lo nji nnu ja Minnwi pï'i nu ne ñkien Jijwe Minnwi. 12 Pi lo nji'i mfe pi jijwe ñkuonj mbhi ni pia, pi fe pi Jijwe ja a llo mbho Minnwi ne ni pia, nne ja minthe pia ji pa yaonj ja Minnwi fe ni pia monj pwapunj yi ne.

13 Nenne ki'ë, pigi lo nji'i nchrã pi ni chrã ja pigi ye'i llo ñkuonj shietho ñonmishua, pigi chrã pi chrã ja Jijwe Minnwi ye'i vigi nõ gho ne, ntho ntügu njinj nnu shini monj jijwe ni pa ñgwa pe ja pugu fã'õ Jijwe ne.*

14 Nõnj ja a lo nji'i mfã'õ Jijwe Minnwi ne minthe pa'a a lo nji'i mbinj pa nnu ja a llo mbho Jijwe Minnwi ne, nthe ja pa nnu pighõ pò pi nõ pa nnu na, nthe ja minthe pi wu'õ nji ghëre nnu pighõ pi monj Jijwe. 15 Nõnj ja a fã'õ Jijwe ne ghà ntou moonj ñguonj yaonj ghao nji, ndo minthe pa'a sheshenonj lo ntou vi. 16 Nthe ja,

“A gõ ja a ji pï'i nu Taathõ

ti a nthe a tigi vi?”

Ndo pia fã'õ pï'i nu Krishto.

3

Pa puonj fã'a Minnwi

1 No chrã nu nnu shini, ma lïñ panj, a kanj ni nthe pa'a ñdo nchrã ni pëi nõ ha'anj ñchrã pi ni ñgwa ha'anj pugu fã'õ Jijwe Minnwi ne, ñki chrã ni pëi pi nõ ha'anj pëi pò pi ñgwa ñkuonj mbhi, nõ pa puonj pro monj pinj nu Krishto. 2 Nki fe pi pini ni pëi ja pëi nnu, ñshini ndo mfe pi maonj

* 2:13 2:13 Yichai shendaonj nõ chhu nu nnu yei pò ja ntho ntügu njinj nnu shini monj Jijwe ni chrã ja Jijwe fe ne.

chienchien ni pœi, nthe ña pœi shini ndo naa ñkã'ò no yi chienchien. Nji'i nthe pi ndwe pœi shi lo naa nji'i ñkã'ò, ³ nthe ña pœi wu'ò mbi'i nchho chombhi yœi no ha'an ñgwa ñkuonj mbhi ghà nchho ne. Nthe ña no ha'an kighi'ə pugu pa fë'i wu'ò mbo nu shina pœi ne, a lo nõon ña pœi pò pi yi ñkuonj mbhi, nchho chombhi yœi no ñgwa ñkuonj mbhi? ⁴ Nthe ña ndii ña ñon vœi chhu ña, "Njõu pi ñjin Pɔɔ," yichœi ña, "Njõu pi ñjin Apolo," yie gho shi lo nõon ña pœi tho mbo pi no ñgwa ñkuonj mbhi?

⁵ Apolo pò pi gɔ? Pɔɔ pò gɔ? Pugu pa puonj fã'a ña pœi kie pi mbho pugu mbinj Taathò, no ha'an a fe shina ni sheshenonj vigi ne. ⁶ Nki phi mbhë, Apolo shã'ò ñkhï ñkuonj gho. A chwie Minnwi a ku'ò. ⁷ Nne, mme nnu shi lo nji'i mbo pi ñon ña a phï ne, ki ñon ña a shã'ò ñkhï ñkuonj gho ne, a pò pi Minnwi ña a chwie a khë ne. ⁸ Njon ña a phï ne pugu ñon ña a shã'ò ñkhï ñkuonj gho ne wu'ò ta'a yaon, sheshe ñgan vi shi mfã'ò kinein yi wu'ò no fi'i fã'a yi. ⁹ Nthe ña pigi ghao pò pi puonj fã'a Minnwi, pœi pò pi monj nyienj Minnwi, mbini mbo pi nda Minnwi.

¹⁰ Ni fi'i pwapunj ña Minnwi fe vœi, no ñkien ñganj krao nda ña a ji fã'a ñga'a ne, ñki nũ'õn kwonda, ñon nduonj krao nda ñkuonj gho. Sheshenonj lina nu ñkwanj no ha'an a krao nu ñkuonj kwonda gho ne. ¹¹ Nthe ña minthe pa'a yichœi ñon lo mbini nũ'õn yichœi kwonda nduonj, ñkien ye ña a kwo pò ne, mbo Jishò Krishto.

¹² Ndwe, sheshenonj ñkrao nu ñkuonj kwonda gho pi ni laongo, ki tni, ki pa ngù'ò tininchuonj, ki thi, ki trú yó, ki pi, ¹³ kanj mbha fã'a sheshenonj shi nõon ñon yi, ndii ña mme llé Krishto shi ntũgu vi ni mõonj ne. Mõonj shi njwe'i ñkwanj fã'a ña sheshenonj fã'a ne. ¹⁴ Fã'a ña a fã'a ñkuonj kwonda gho ne mienj ki kii, a fã'ò kinein. ¹⁵ Fã'a sheshenonj ñkii, ñgan vi shienj, ndo ndutho yi lügu pi wu'ò no ha'an a tei ntaonj pi monj mõonj.

¹⁶ Pœi lo nji'i nji ña pœi pò pi Nda Minnwi? Pugu pa ña Jijwe Minnwi chho mbinj pœi? ¹⁷ Sheshenonj mbiri Nda Minnwi, Minnwi piri vi ñkaa yu. Nthe ña Nda Minnwi pò pi yi taonjaonj, Nda Minnwi gho ya ndo mbo pi pœi.

¹⁸ Ki'i sheshenonj fi ñon yi. Sheshenonj shina pœi mbi'i ña a fã'ò shietho monj mbhi yei, a pie ña a gü na nne ña minthe a gü ñkien ñganj shietho.

¹⁹ Nthe ña shietho ñkuonj mbhi yei pò pi nnu na ni Minnwi. Nthe ña pi nã'an ña,

"A wëinj pa ghanj shietho
wu'ò ni yugu shietho."

²⁰ Nkamu'õn,

"Taathò ji kwã'a nu ghanj shietho,
ña a lo mfã'ò ghèrë."

²¹ Nne ki'i ñon kwëi njũ'ò yi nthe ñgwamishua nthe ña ñguonj pa yaon ghao pò pi yœi. ²² Ki a pò pi Pɔɔ, ki Apolo, ki Kefa, ki ñkuonj mbhi, ki chombhi, ki gu, ki mbhi ndwe, ki ye ña a tho nu ne. Nguonj yi ghao pò pi yœi. ²³ Pœi pò pi Krishto, Krishto pò pi Minnwi.

4

Fã'a ghanj ntaonj Jishò

¹ Pœi lii vigi pi no puonj fã'a Krishto, pugu pa ñgwa ña pi nũ'õn vugu ña pugu lina ni nnu lëinj Minnwi. ² No pigi nu, a pie ña ñgwa ña pi nũ'õn vugu ña pugu lina ni pa maonj ne pò ñgwa pë ña minthe ñon yi'ə ñon

yi mbin pugu ne. ³ Ndo ni mu, a po pi nkien muun mi nnu na a sha'a pae nsha'a a, ki na a sha'a sheshe ndasha'a ngwamishua nsha'a a. Nji'i nthe pi mmu, ndo nji'i nsha'a non a. ⁴ Nthe na ndo nji'i nji sheshe nnu na minthe ikrei non a no gho, ndo nji'i ntogo sha'a nthe pi yie. A Taath mbo non na a gha nsha'a a.

⁵ Nthe yie gho, ki'i ngwein non no ngusha'a ki ndii lo naa nkā'o, ki Taath lo naa mbini ya'a. A ju mbo non na a shi ntho ni pa nnu na a po mon nin ndwe ne paa, ntugu pa nnu na a po nju'wo ngwa ne. Nne, sheshonon fa'o ndigha'o yi lo mbho Minnwi.

⁶ Pa lin pan, ndogo nnu pei pi mbin pigi Apolo nthe vai nthe na pae ye'i mbho pigi no mien yu ki lo mfero fi'i yaon na pi na'an ne, na ki'i sheshonon vai nonon non yi, nshigi yichai non, nchi'eo yichai. ⁷ A yai go sheshe kwri mbin gho? O fa'o pi kho na pi shi lo nji'i mfeve ve? Ti a mbo na pi fefe ve, a chwie kho o tho kwai nju'wo po pi no ha'an pi lo nji'i mfeve ve?

⁸ Pae pi'i na pae kwo fa'o nguon yaon na pae ta'a nu ne! Pae pi'i na pae kwo gu pa ghan fa'o. Pae pi'i na pae kwo gu pa funon ki lo mbo pi ni ghene yigi. Ndo shishini, ikhwā na pae ka ni ngu pa funon, nne na minthe pigi nkaa pigi sha'a funon pia ka'a. ⁹ A fhi vai no ha'an Minnwi fe ndugwi nin li'i ni pigi, mbo pa ghan ntaon Jisho, no pa ngwa ha'an pi fe njo gu ni pugu pi li'i wo mon mbhi, ligi pa ghan ntaon Minnwi pugu pa ngwamishua.

¹⁰ Ngwa pi'i na pigi pa na nthe ligi Krishto ndo pae pi'i na pae pa ndina mon Krishto. Ngwa pi'i na pigi ki'i ndo pae pi'i na pae tini. Pi tuo vai no pa ngwa chiichi, ndo pigi po pa minkwasha. ¹¹ Ti mfe ndwe, nji yia vigi, nju'wo yigi pini nu'wo njaon, ndhwī yigi po pa cho'i, pi wie vigi ki tou, pigi pini mbo pa ngwa ki la'a, ¹² pigi fa'a ki jwe ni mbho mino no yōu nu, pigi fe mboro ni ngwa pe na pugu chōno vigi ne, ndii na pi fe nge'i ni pigi ne, pigi wein nju'wo pa'a a lo mfi nnu. ¹³ Ndi na pi chhu phi tho pigi ne, pigi khwe pi ni chra pōpōro, pigi po no pa nku'u maon nkuon mbhi, pa ndundu'u nguon yaon ghao ti nchōin ndwe.

¹⁴ Ndo nji'i na'an na nnu pei pi no shhu nu vai ndo na'an pi no tigi nu vai no pa puon pan na ikhwā. ¹⁵ Nthe na nji'i nthe pi no ha'an pae fa'o wun nkan ghan lina nu ni pae mon pin yai mbin Krishto ne, pae lo nji'i mfa'o ntu pa ta'a. Nki gu ta'a vai mon pin nu Krishto Jisho ntogo pi nkuon pwa pisha'akho na nki chi ni pae ne. ¹⁶ Nthe yie gho, ma'an ghrī vai na pae pini mbha nnu pan.

¹⁷ Nthe yai nnu, ntaon Timoti ni pae, mbo nkien muun a na ikhwā, ndo mbo muun na a nthe non ye'eo non yi mbin yu mon Taatho ne. A shi nkwin vai ni mbha chombhi a mon Krishto wu'wo no ha'an nje'i nguon li'i mon nguon pa choshi ne.

¹⁸ Pichai pa ngwa shina pae tene nu, nthe na pae pi'i na ndo nji'i ntho nu no kra nu vai. ¹⁹ Ndo mon kuo ndii, nshi ntho njei vai no ha'an Taatho mbin, nne kan nshi njei nji na ghan titene pine fa'o ne, ki lo ngu'wo mbo pi chra ni ncho. ²⁰ Nthe na Sha'afuon Minnwi lo nji'i ngu'wo mbo pi mon chra ni ncho, a po pi mon nji. ²¹ Pae khwa pi yai? Ntho njei vai pi ni ngwan ki ni khwa mon jijwe juju?

5

¹ Shishini, nja' o pi chhu na shúon po shina pèi, nkwan kwoshuon na a shi'a ndo nji'i mbo shina pa ghan ki pin Minnwi ne, nja' o na yichèi non lōgo ngwe taa vi. ² Pèi ka tho ntetene fier na pèi kan ni ntho nkāikoi. Pèi fu'u non na a chwie nnu yei ne shina pèi.

³ Nji'i nthe no ha'an pia lo nji'i mbo ka'a mon freinon ne, pia po ka'a mon Jijwe. Nkwo sha'a non vei pi no ha'an mbo pi hene. ⁴ Mon ligi Jisho Taatho, ndii na pèi kiri pia po ka'a mon Jijwe ntogo pi nkuon nji Taatho via, Jisho Krishto na pia pugu po ka'a ne, ⁵ pèi fā'o no cha'a nu non vei mfe mbho Shata a piri freinon yi, nne na Jijwe yi lūgu mon llembi Taatho.

⁶ Titene yei lo nji'i mbwa. Pèi lo nji na muon mi shigei yaon chwie prupina ku' o ghā nchwie nguon prupina ku' o? ⁷ Pèi fu'u ndunu yaon chwie prupina ku' o shina pèi, nne na minthe pèi po gwí prupina fhi na yaon chwie prupina ku' o lo nji'i mbo mon ghō ne, mbo yaon na pèi ya mbo ne. Nthe na pi kwo jwi Krishto mbo muon minjii ji Lli Nji'a no yaon fe'ingien. ⁸ Nthe yie ghō, pia ji ji ghō ni brei na a lo nji'i mfā'o ndunu yaon chwie prupina ku' o mon ghō ne, mbo phi pugu pa nnu totro, ndo ā po pi ni brei na yaon chwie prupina ku' o lo mbo mon ghō ne, mbo njū' o ndindí pugu pa nnu shini.

⁹ Mon nwa'anli na mi ni nā'an mfe ni pèi ne, nki chhu ni pèi mon ghō na ki'i pèi chi kwò pèi pa ghan kwo shúon. ¹⁰ Nshini ndo nji'i ntho nchhu pi ghan ki pin Minnwi na pugu pa ghan kwo shúon ne, ki pa ghan lúu pugu pa ghan nchigi, ki pa ghan gha' o pa nnwi. Nthe na nkan nchhu pi nenne, a non na pèi taon taon ki lo nu' un mbi'i nkuon mbhi. ¹¹ Ndo nā'an mfe ni pèi pi na ki'i pèi chi kwò pèi pa ngwa na pugu chhu na pugu pa lin mon pin ndo mbo pi nkwohuon, ki ngan lúu, ki ngan gha' o pa nnwi, ki non na a chhu phi nthe ndin yi ne ki mbaa là' o, ki ngina. Ki'i pèi yi' i ndo nchochho nji maon pèi pa nkwan ngwa pine.

¹² Nthe na a lo mbo li' i a no sha'a nu pa ngwa na pugu po mbhi ne. Pèi shi'a nsha'a pi pa ngwa pe na pugu pa ngia choshi ne? ¹³ Minnwi shi nsha'a ngwa pe na pugu shi lo mbo ngia choshi ne. Nwa'anli Minnwi chhu na, "Pèi fu'u non mbimbhi shina pèi."*

6

Puru nu yichèi ngan pin ndasha'a

¹ Ndi na chèi ta'a non vei fā'o fè'i pugu ndin vi mon pin ne, a kie pi nein ngāon ti ngèi mburu pi ni ghan ki pin Minnwi na pugu sha'a ki lo mburu pi ni ngwa Minnwi pi taontaon? ² Pèi lo nji na pa ngwa Minnwi pi taontaon le nsha'a nkuon mbhi? Ti ā mbo na a shi nsha'a pèi nsha'a nkuon mbhi, a kie pi nein pa'a pèi lo nkā'o no sha'a nu pa puon mi shá'a? ³ Pèi lo nji'i nji na pia le nsha'a pa ghan ntaon Minnwi? A mbo nenne kan pèi ká' o no lii nu pa nnu mon chombhi yei! ⁴ Nne ti pèi mfā'o shá'a, a chwie kho pèi nū' on pi shhi pa ngwa na pugu lo nji'i mbo ngwa choshi ne? ⁵ A nkien nnu lritho ni pèi. Minthe a ki'i mbo na kan ta'a ngan shietho lo mbo shina pèi na minthe a lūgwi shá'a shina ghan pin? ⁶ Ndo no ha'an a po ne, ta'a ngan pin puru ndin vi mon pin ni pa ghan ki pin Minnwi.

⁷ Wu' o po nu na pèi ni non pèi ghèi nthi shá'a non na pèi kwo ya ngū ti ngèi nchèin cho nkhi. A lo nka pwa na o mien njei ngè' i nthe na pi fāan

* 5:13 5:13 *Nwa'anli Mbra Fe nu Gf. 13:5.

nnu mbɪn ɣhɔ, ki mien pi ch̄igi ɣhɔ? ⁸ Nɔɔ pɛi nduthɔ yɛi ɣhà nchw̄ie pa fàn pugu pa nch̄igi, nɔɔ nchw̄ie nne pi mbɪn pa lɪn pɛi.

⁹ Ki pɛi lɔ nji'i nji ɲa mba'a ɲgwa tɛitɛi fā'o shina mon Sha'afuon Minnwi? Ki'i pi fii vɛi: mba'a ɲgan kwo shúon, ki ɲgan ɣha'o pa nnwi, ki ɲgan lán ɲa a kwo shúon ne, ki pimbɪa ɲa pugu pa shakhɪ ne, ki pimbɪa ɲa pugu lɔɔ pichɛi pimbɪa nɔ ɲgwe vugu ne, ¹⁰ ki pa ɲgina, ki ɲgan lúá, ki pa mbaa lá'o, ki pa ɲgwa ɲa pugu chhu phi nthe pichɛi ɲgwa ne, ki ɣhan nch̄igi lɛ ma mfā'o shina mon Sha'afuon Minnwi. ¹¹ Nɔɔ pichɛi ɲgwa shina pɛi ni ɲgu'ɔ mbo pi nenne. Nɔɔ pi sh̄igao vɛi, pi ni nchw̄ie pɛi pɔ yi taon̄taon, pi ni nchw̄ie pɛi pɔ yi ndind̄i shh̄i Minnwi ntɔɔɔ pi ɲkuon ligi Taathɔ mbo Jishɔ Krishto pugu pa Jijwe Minnwi yia.

Lə'i kwo nu shúon

¹² Pichɛi ɲgwa shina pɛi chhu ɲa, "Mfā'o nji nɔ chw̄ie nu sheshe yaon." Nɔɔ a lɔ nji'i mbo ɲguon yaon ɲa a fā'o ɣhɛre ni pɛi. Pichɛi chhu ɲa, "Mfā'o nji nɔ chw̄ie nu sheshe yaon." Nɔɔ minthe pa'a ñɔɔ nji'i mien sheshe yaon fā'o nji mbɪn mu. ¹³ Pichɛi chhu yugu ɲa, "Maon ji pɔ pi ni pun, pun pɔ ni maon ji, nɔɔ Minnwi shi shi'i ɲguon vugu yi paa ɣhɔ." Nɔɔ non ɲon lɔ mbo pi nɔ kwo nu shúon, a pɔ pi yi Taathɔ, Taathɔ pɔ yi non. ¹⁴ Minnwi ni ɲkɛrɛ Taathɔ mfu'u mon gu, ɲgu'ɔ shi ɲkɛrɛ via pi nenne mfu'u pi ni ɣhr̄i yi. ¹⁵ Pɛi lɔ nji ɲa non pɛi pɔ pi ɣhr̄a non Krishto? Minthe ñɔɔɔ ɣhr̄a non Krishto nchw̄ie a pɔ ɣhr̄a non shakhɪ? Minthe pa'a a lɔ nji'i mbo nenne! ¹⁶ Ki pɛi lɔ nji ɲa non ɲa a túru non yi pugu shakhɪ ne, ta'a non pugu yu? Nthe ɲa pi ná'an ɲa, "Yi paa ɣhɔ shi nch̄ini ɲgū ta'a freinon." ¹⁷ Nɔɔ non ye ɲa a ch̄ini non yi mbɪn Taathɔ ne gū ta'a yi pugu yu mon jijwe.

¹⁸ Pɛi tei kwo nu shúon. Sheshe phi nduon ɲa non chw̄ie ne lɔ nji'i mbo pi mon non yu nɔɔ ɲgan kwo shúon chw̄ie phi pi mbɪn non yi. ¹⁹ Ki pɛi lɔ nji'i nji ɲa non yɛi pɔ pi nda Jijwe Minnwi ɲa a pɔ mbɪn pɛi ne, ɲa Minnwi ni mfe ni pɛi ne? A lɔ mfā'o pɛi mfā'o non yɛi, ²⁰ Minnwi ni njuon vɛi ni tininchuon. Nne ɣha'o Minnwi mon freinon yɔ.

7

Ntigi ɲkuon nnu lán

¹ Ndwe nɔ lɪi nu pa nnu pɛ ɲa pɛi ni ná'an ne: "A pwa ni mimbɪa nɔ chhɔ nu ki lɔ nɛi mingwe." ² Nɔɔ nthe pa mɔon nu nɔ gū nu mon nnu kwo shúon, sheshe mimbɪa wu'ɔ nji pi ɲgwe vi, sheshe mingwe wu'ɔ nji pi ndaon vi.

³ Mimbɪa ji ɲgwe vi ndii ɲa ɲgwe vi tā'a nu ne, mingwe fe non yi ni ndaon vi ndii ɲa ndaon vi tā'a nu ne. ⁴ Nthe ɲa a lɔ nji'i mfā'o mingwe mfā'o non yi, a fā'o ndaon vi. Wu'ɔ nenne, a lɔ nji'i mfā'o mimbɪa mfā'o non yi, a fā'o mingwe.

⁵ Ki'i ɲon lāa vichɛi, kan a nein pɛi pɔ ni ta'an̄ggi nɔ kuo ndii, nne ɲa minthe pɛi fe non yɛi ni luon Minnwi, nɔɔ ndii ɣhɔ ɣha ntɔɔɔ pɛi pini mbini nɛi non ɲkamu'ɔn, nne ɲa ki'i Shata mɔon vɛi nthe pou wɛin non. ⁶ Nɔɔ nchhu yei pi nɔ pin nu nnu ɲa pɛi pɪ'i ne, a lɔ nji'i mbo pi ɣi. ⁷ Nkhwā ɲa ɲguon ɲgwa pɔ nɔ ha'an̄ mbo ne. Nɔɔ sheshenon fā'o ji fé llo mbhɔ Minnwi. Chɛi ɲon fā'o yei ɲkwan fé, yichɛi fā'o yini ɲkwan fé.

⁸ Ni pa ngwa pe na pugu lo nji'i ndan ne pugu pa kugu, a pwa na pugu kina ki lo ndan no ha'an mbo ne. ⁹ Ndo a mbo na minthe pa'a pugu lo ngwain non yugu, pugu lan. Nthe na a pwa lan nu nchaa khu nu nji yei nu mimbia ki mingwe.

¹⁰ Mfe yei gi ni ngwa pe na pugu lan ne, a lo nji'i mbo pi nyan gi a yi Taatho. Ki'i mingwe shaan lan yugu ndaon vi, ¹¹ ndo ti a nshaan, a kina ki lan, kien nenne, a pini nchini nggi pugu ndaon vi. Ndo ki'i mimbia fu'u ngwe vi.

¹² Ndo ni pigai ngwa, nchhu yei, mbo pi mmu, ki lo mbo Taatho, na sheshe mimbia na a ngan pin ne, mfa'o ngwe vi na a lo nji'i mbin Minnwi, a khwa no chho nu pugu yu, ki'i a shaan lan yugu yu. ¹³ Ti sheshe mingwe mfa'o ndaon vi na a lo mbin Minnwi, a khwa no chho nu pugu yu, ki'i a shaan lan pugu yu. ¹⁴ Nthe na pi chwie ndaon vi na a lo mbin Minnwi ne po yi taontaon nthe ngwe vi na a pin ne, mingwe na a lo mbin Minnwi ne po yi taontaon nkaa yu nthe ndaon vi na a pin ne. A kan ni mien ki po pi nenne, puon poi shi kan mbo pi taontaon, ndo no ha'an a po ne, pugu pi taontaon.

¹⁵ Ndo ti ye non na a lo nji'i mbin Minnwi ne nshaan lan, poi mien a shaan. Mon ye nkwan shina, ndin mon pin na a mimbia ki mingwe ne, lo nji'i mbo pi mon nkii. Minnwi ge vai na poi chho mon ghigri. ¹⁶ Go mingwe, o ji pi nein na minthe ndaon gho kie mbho gho ndugu, ki go mimbia o ji pi nein na ngwe gho shi nkie mbho gho ndugu?

Sheshenon chho nkwan ha'an Minnwi ge vi ne

¹⁷ A wu'o mbo pi na sheshenon chho chombhi yi nkwan no ha'an Taatho fe gho ne, no ha'an Minnwi ge sheshenon a po ne, a chho chombhi yi nenne. Ye po pi gi na mfe mon nguon pa choshi ne. ¹⁸ Minnwi nga nge sheshenon a kwo nii ngunu mbrei, ki'i a fu'u li ngunu mbrei mbin yu. Sheshenon mien ki lo naa nii ngunu mbrei ndii na Minnwi ni nge vi ne, ki'i a pa'o nu no nii nu ngunu mbrei. ¹⁹ Nthe na nii nu ngunu mbrei ki mien nu ki lo nii lo nji'i mbo yichai yaon, mme nnu po pi nu'on nu kana Minnwi.

²⁰ Sheshenon kina nkwan ha'an Minnwi ni nga nge vi a po ne. ²¹ A mbo na Minnwi ni nga nge gho o po pi nkuna, ki'i o wie non yu nthe yine. Ndo ti o mfa'o shina no taon nu mon kuna, o taon mon gho. ²² Nthe na non na Taatho ni nga nge vi a po nkuna ne, lo nu'un mbo nkuna mbho Taatho. Wu'o nenne, non na pi ni nga nge vi pa'a a lo mbo nkuna ne, nkuna Krishto. ²³ Minnwi ni njuon vai pi ni tininchuon, ki'i poi gu kuna mbho ngwamishua. ²⁴ Pa lin pan, sheshenon kina pugu Minnwi mon nkwan ha'an Minnwi ni nga nge vi a po ne.

Pie nthe ngwa pe na pugu lo nji'i ndan ne pugu pa kugu

²⁵ Ndwe, nthe ngwa pe na pugu lo nji'i ndan ne, ndo nji'i mfa'o pi gi lo mbho Taatho, ndo mfe nyan pi'i nu no non na minthe pi ye'on non mbin yu ntogo pi nkuon kwoshini Taatho. ²⁶ Nthe pa nge'i na a po ndwe ne, mbi'i na a pwa ni non no kina nu nkwan ha'an a po ne. ²⁷ J ndan, ki'i mba'o no shaan nu lan poi yu. O mien ki lan mingwe, ki'i nta'a mingwe no lan nu. ²⁸ Ndo ti o ndan, kan o lo nji'i nchwie phi, ndo ti mingwe na a shi ya'a lan ne ndan, kan a lo nji'i nchwie phi. Ndo pa gan lan shi mfa'o pa nge'i mon chombhi yei, mba'o pi na ki'i poi nii mon pa nge'i pigho.

²⁹ Yei njin nnu na ñchhu nu ne, ma lin pan, ndii kwo kwi'i. Jē ndwe ngōi nu shhi, pa ghan lán chho nō ha'an pugu lo nji'i ndan. ³⁰ Ngwa pe na pugu kōi nu ne chho nō ha'an pugu lo nji'i nkōi nu, ngwa pe na pugu fā'o pwanju'ō ne chho nō ha'an pugu lo nji'i mfā'o pwanju'ō, pa ghan yon maon chho nō ha'an pugu lo nji'i mfā'o yaon yon, ³¹ ngwa ha'an pugu chwīe pa nnu ni pa maon ŋkuon mbhi ne, ki'i pugu wēin maon pigho nthi nō gho. Nthe na ŋkuon mbhi yei, mon ŋkwan ha'an a pō ndwe ne, chho ntogotogō.

³² Ntā'a nu na pēi lūgu mbho ghana njū'ō. Non na a lo nji'i ndan ne ghā ngwie non yi pi ni nnu Taathō, ŋkwan ha'an a shi nchwīe njū'ō Taathō pwa ne. ³³ Ndo ngan lán ghā ngwie non yi pi ni pa nnu ŋkuon mbhi, ŋkwan ha'an a nthe a chwīe túa ngwe vi pwa ne, ³⁴ njū'ō yi pō pi paa ngei. Mingwe na a lo naa ndan ki nji mimbia ne, ghā ngwie non yi pi ni pa nnu Taathō, ŋkwan ha'an a nthe a pō yi taontaon mon freinon pugu pa jijwe. Ndo mingwe lán ghā ngwie non yi pi ni pa nnu ŋkuon mbhi, ŋkwan ha'an a nthe a chwīe túa ndaon vi pwa. ³⁵ Nchhu yei pi nō ghēre nu vōi, ki lo mbo pi nō nū'ōn nu sheshe lrī mbin pēi, ñchhu pi nō chwīe nu pa nnu nyien shi'i, nne nō ghēre nu pēi fe njū'ō yōi ni Taathō ki ghrā vi lo mbo li'i nduon.

³⁶ Sheshenon mbī'i na nchwīe nu nnu yi lo nji'i nkā'ō ni muon mingwe na pugu yu kā'a lán ne, nji ji nu mingwe gho ya nga'a vi a pī'i na pugu shi ndan, pugu yu lan nō ha'an a tā'a nu ne, pugu lo nji'i nchwīe phī. ³⁷ Ndo non na a lōgō nthi mi mon njū'ō yu ki pi lo nji vi nji, ndo mfā'o nji nō wēin nu non yi, ndōgō nthi mi mon njū'ō yu na mba'a a lan mingwe gho ne, non gho chwīe a pwa. ³⁸ Nenne ki'e, non na a lan mingwe na pugu yu kā'a lán ne chwīe a pwa, ndo ye non na a lāa ki lo ndan ne ka chwīe a pwapwa nga'a.

³⁹ Lán mingwe pugu ndaon vi krao nō ha'an ndaon vi wu'ō mbo yi maon ne. Ndo ti ndaon vi nkhu, kan a fā'o shina nō lan nu mimbia na a khwā ne pi wu'ō nō ha'an mimbia gho mbo ngan pin Taathō. ⁴⁰ Ndo mon nyan pī'i nu, a shi mfā'o ntou pwatua nō ha'an ā nkina nō ha'an a pō ne. Ndo mbī'i na mmu ŋkaa mu fā'o Jijwe Minnwi.

8

Pie nthe pa maon ji na pi fe'ingien nō gho ni pa nnwi ne

¹ Ndwe, nō pa maon ji * na pi fē'i pa nnwi nō gho ne, pigi ji na pichēi ngwa shina pēi nchhu na, "nguon yia fā'o lina." Lina ghā nchwīe non fā'o nōon non, ndo khwā ghā mā'an ghrī. ² Sheshenon mbī'i na a ji nnu, ngan vi lo naa nji nō ha'an a fā'o nō ji nu ne. ³ Ndo sheshenon na a khwā Minnwi ne, Minnwi ji vi.

⁴ Nthe yie gho, nō ji nu maon na pi fē'i pa nnwi nō gho ne, pigi ji yine nō ha'an pichēi shina pēi chhu na, "yichēi yaon lo mbo fo nō nnwi mon mbhi" pugu pa na "a wu'ō ta'a Minnwi na a pō." ⁵ A ndo mbo pi na yaon pō na pi mēin ni pa nnwi, ki a pō pi po ki shhe, wu'ō nō ha'an shishini ntou pa "nnwi" pugu pa "taathō" pō ne, ⁶ ndo ni pia a wu'ō mbo ta'a Minnwi, mbo Tāa na nguon pa yaon llo pi mbho yu, pia chombhi nthe pi ju, ni ta'a

* 8:1 Mon Gri, li'i yei chrā pi ŋkuon minyien na pi sho mfē'i ngien nō gho ne.

Taathó mbó Jishó Krishto ña pi tógó pi mbíñ yu nchwié ñguon pa yaon, pia fá'ó chómbhi ntógó pi mbhó yu né.

⁷ Ndo a lo mfá'ó ñguon ñgwa mfá'ó lina yei. Pichéi pa ñgwa ni ñkwo we ni pa nnwi ti nchéiñ ndwe, nne ña ndii ña pugu ji maon ña pi fé'i pa nnwi nò gho né, pugu pí'i ña a pò pi gha'ó nu ya nnwi shini. Nthe ña ñganthó yugu lo ntini né, pugu pí'i ña pugu chwié phi. ⁸ Mba'a a yi'i nchwié maon ji shìna yia pia pa Minnwi pò shi'i. Mba'a pia yi'i mbhe yichéi yaon nò ha'an pía mien ki ji, ki nshei yichéi yaon nò ha'an pía nji.

⁹ Pèi lina nu ña ki'i pò nu ña pèi fá'ó nji nò chwié nu sheshe nnu pò ki'ingini ni ñgwa ña pugu lo nji'i ntini mon pin né. ¹⁰ Nthe ña sheshenon ñjèi gho ña ó fá'ó lina né, ó thó nji yaon nda pa nnwi, pa'a yie gho lo nchwié vi juju ñkaa yu, ña ñganthó yi lo nji'i ntini né, a ji maon ña pi fé'i pa nnwi nò gho né? ¹¹ Nenne ntógó pi ñkuon pò nu ña ó ji, ó píri ñon vei ña njù'ó yi lo ña ntini né, mbó ñon ña Krishto ni ñkhu nthe vi né. ¹² Pèi kie nenne mfāan mbíñ pa líñ pèi, nchhó mfe fí ni ñganthó yugu ña a lo nji'i ntini né, nenne mfāan mbíñ Krishto. ¹³ Nthe yie gho, ñaon ji nchwié ndíñ a mon pin chwié phi, pa'a ndó ma nu'un ñkru frèi, nne ña ki'i ndíñ a gu mon phi.

9

Nji pugu pa fá'a ñgan ntaon Krishto

¹ Ndo mfá'ó nji nò chwié nu sheshe nnu ña ñkhwā né nò sheshenon nduon? Ndo mbó ñgan ntaon Krishto? Nshini ndó ñjèi Jishó Taathó via? Pèi lo mbó pi mbhó fá'a a mon Taathó? ² A kan mbó ña ndó nji'i mbó ñgan ntaon Krishto ligi pichéi ñgwa, kan shishini mi ñgan ntaon vi ligi pèi, nthe ña pèi nduthó yèi pa lí nò nōon nu ña mi ñgan ntaon Taathó.

³ Yei ñkwan ha'an ñshi ntaa non a shhi ñgwa pe ña pugu shi ntou a né.

⁴ A lo mbie ña pi fe maon ji pugu pa maon nnu ni pigi ñkaa pigi? ⁵ A lo ñkà'ó ña pigi thó pigi pa pinje ña pigi lan, mbó ghan pin, nò ha'an pichéi ghan ntaon Jishó pugu pa ndíñ Taathó pugu pa Kefa chwié ñkaa pugu né?

⁶ Ki a wu'ó pigi Banaba ña a yi'i ña pigi fá'a nò fá'ó nu yaon?

⁷ A gó ña a ghà mfā'a nò shooge ndina ju ni non yi? A yèi ñgan fá'a nyien ña minthe a phi ntien thi mon nyien, ndó a nthe pa'a a lo ñka ntien thi mon nyien gho nji, ki a ghà ñkè'i gó minji ki lo nnu yichéi mbini minji gho? ⁸ Ñgu'ó nchrā yei nnu pi nò ñonmishua? Ñwa'anli gí lo ñgu'ó nchhu pi nenne? ⁹ Nthe ña pi nā'an mon gí Mushi ña, "Ki'i ñkrao nchò fua ndii ña a nyien nu ñkuon reshi nò kwie nu né." Pèi pí'i ña Minnwi lina pi ni fua nne? ¹⁰ A lo ña nchrā nthe pi pia? Pi nā'an nne nthe pi pia. Nthe ña ñgan fá'a sho fá'a nthó mfā'ó pi kwà'a, ñgan kwōo nthó mfā'ó pi kwà'a nò fá'ó nu ghrà maon kwōo gho.

¹¹ Pigi mbigi ntien mon jiwé shina pèi, a yien ti ñga'a nò kwōo nu ntien, mbó maon ña minthe pigi ji ndó nnu né llo mbhó pèi? ¹² Pichéi ñgwa mfā'ó ghrí nò kwe nu yaon mbhó pèi, kan pigi lo ñka fá'ó fá'ó nchaa yie gho?

Ndo pigi shini ndó nji'i nthe pi ñkuon nji yei, pigi ghà ñgwēiñ njù'ó mon ñguon yaon ghao nchaa ña pigi nū'on ki'ingini ni pwa pisha'akho Krishto.

¹³ Pèi lo ñjèi ña ñgwa pe ña pi nū'on vugu ña pugu fá'a nò mon Nda Minnwi né ghà mfā'ó maon ji pugu pi Nda Minnwi, ñgwa pe ña pugu ghan fe'ingien ñkuon lí'i fe'ingien né fá'ó yichéi maon fe'ingien gho nò maon

ji pugu? ¹⁴ Wu'ó nenne, Taathó fe gí ña ñgwa pe ña pugu ghà nchii pwa pisha'akho ne fá'ó nju yugu llo ñkuon pwa pisha'akho gho. ¹⁵ Ndo, ndo ñji'i nthi ñkuon sheshe ñji yei, ndo pa'a ndo ñji'i ná'an nnu pei pi no kie nu mfá'ó pa maon pigho. A ka pwa ña ñkhu nchaa ña mien ñon tára a ni nnu ña ñkwéi njú'ó nthe yie gho ne. ¹⁶ Nthe ña ñii nchii pwa pisha'akho, pa'a yie lo ñji'i nchwé a ñkwéi njú'ó a. Nthe ña a yiyi'í ña ñchii. Nge'í shi ñgwéiñ a no ha'an mi mien ki lo nchii ñkani pwa pisha'akho.

¹⁷ Nthe ña ñii nchwé pi ki pi lo ñji'í mfra a fra, kan ñshi mfá'ó pe. Ndo ñii mien pi ña pi ñi a ñi, kan a wu'ó fá'a ña pi fe ña nchwé. ¹⁸ Ti pe a po pi kho? A fá'ó nu shina no chíi nu pwa pisha'akho ki lo ñkwe pe, ki lo nthi pi ñkuon ñji a no fá'ó nu pe mon pwa pisha'akho.

¹⁹ Nthe ña ñji'í nthe no ha'an ndo ñji'í mbo ñkuna mbho sheshenon ne, ñdógo non a mbo muon fá'a mbho ñguon ñgwa, nne ña minthe ñkara ntou yugu. ²⁰ Ni pa ñgwa Juu, ñkara mbo no ñon Juu nne ña minthe ñkara ntou yugu. Ni pa ñgwa pe ña pugu ghà mba'ó pi no nū'ón nu gí Mushi ne, ñkara mbo ta'a ñgan nū'ón gí (ñji'í nthe pi no ha'an a lo ñji'í ña mmu ndutho a nū'ón gí no lūgu nu ne) nne ña minthe ñkara ñgwa pe ña pugu pa'ó pi no nū'ón nu gí ne. ²¹ Ndi ña mfá'a pi pigi pa ñgwa pe ña pugu lo ñji nnu gí Mushi ne, mummu po no ñon ña a lo ñji'í ñji nnu gí ne (ndo ki lo mbo pi ña ñdo ñji'í ntho nū'ón gí Minnwi, ñga mba'ó nu no nū'ón nu gí Krishto) nne ña minthe ñkara ñgwa pe ña pugu lo ñji nnu gí Mushi ne pugu gū ghan pinj.

²² Ni ñgwa pe ña pugu lo ña ntini mon pinj ne, mummu po no ha'an ñdo ña ntini mon pinj ñkaa mu, nne ña minthe ñkara ñgwa pe ña pugu lo ntini mon pinj ne. Nkwo gū ñguon yaon ghao ni ñguon ñgwa ghao nne ña mon ñguon shendaon ghao minthe ñkwe pichéi. ²³ Nchwé ñguon nnu pigho ghao nthe pi ñkani pwa pisha'akho, ña pigi pugu fá'ó shéi yi ka'a.

²⁴ Pèi lo ñji ña mon li'í shiri tei, ñguon ghan shiri tei ghao ghà ntei ndo a wu'ó mfá'ó ta'a yi ñgá'ó? Nne, péi tei no ha'an péi shi mfá'ó ñgá'ó gho ne. ²⁵ Nñgwa pe ña a ghà mbo mon nnu ña a pie ña pi shishiri ne ghà ñgwéiñ non yugu mon ñguon nnu. Pugu ghà nchwé nenne ña pi shhó vugu ni ñgá'ó ña a ghà nda'a mbiri ne, ndo yia po pi ye ña a shi'a mbiri ne. ²⁶ Nne, ñshi'a ñji'í ntei pi ki lo ndii li'í. No ñgan chhwi krao, ñshi'a ñji'í mā'an krao a pi li'í gha. ²⁷ Nñga ñgwie non a, nchwé ña a ya'ó pi mbho mu, nne ña ñshi ñga ñkwo chíi ñkani pwa pisha'akho ni pichéi ñgwa, pa'a mummu ndutho a lo mien ki ñká'ó no fá'ó nu ñgá'ó gho.

10

Shūu nu ténə nthe Pa nwi

¹ Ndo ntá'a nu, ma pa lin panj, ña péi mien ki lo ñji nnu ña a lōgo li'í mbij pa taa pia ña pugu ni ntho njou ñjin Mushi lleshhi ne. Nguon yugu ghao ni mbo la'ó luluñ, nyien ntiri mon mme ñkhí ña pi ni méiñ ni Nkhí Pipie ne. ² Mon luluñ gho pugu pa ñkhí, pugu ni ñkwe ñkhí no ghan younjin Mushi. ³ Nguon yugu ghao ni ñji wu'ó ta'a ñkwan maon ji mon jiwé. ⁴ Nguon yugu ni nnu ta'a ñkwan yaon nnu mon jiwé. Pugu ni nnu ñkhí llo mon ñkhí mon ñgú'ó mon jiwé ña pugu pugu ni nyien nu ne, ñgú'ó gho po Krishto. ⁵ Ndo, Minnwi ni mfá'ó pigitia ni yien yugu, nne njwi vugu ñrā khu yugu mon ñkunu njó.

⁶ Nne yei nnu ni ndōgo li'i pi nō li ni pia, nne ŋa ki'i pia khwā phi nō ha'an pugu ni nchwīe nē. ⁷ Ki'i pēi pō ghan gha'o pa nnwi nō ha'an pichēi shina pugu ni mbo nē. Nō ha'an pi ni nā'an nē, "Ŋgwa pighō ni nchōchhō shhe nji maon ndō nnu, ŋga ndōllō nchwe michwe." ⁸ Ki'i pia mā'an non ŋa moŋ kwoshuon nō ha'an pichēi pugu ni nchwīe nu nē, moŋ ta'a llē pugu gū ŋkhu ti mbo paa wuŋ ŋkan yi ŋkan yi trēi.

⁹ Ki'i pia ywē'i Krishto nō ha'an pichēi shina pugu ni nchwīe, pa mitwē'i jwi vugu nē. ¹⁰ Ki'i pia luo nu nō ha'an pichēi shina pugu ni nduo ŋgan ntaon gu jwi vugu nē. ¹¹ Nne nnu pēi ni ndōgo li'i mbīn pugu nō pa li ndō pi nā'an nō tigi nu via nō ghō. Nthe ŋa pia pō yia pi moŋ ndii ŋa mbhi kwo chhō ndugwi nu nē.

¹² Nthe yie ghō, sheshenon ŋa a pī'i ŋa a tithi nē lina nu kan a shi ŋgū.

¹³ Yichēi ywē'i nu lō nē ŋga'a vōi, ki lō ŋgu'ō mbo pi ye ŋa a ghā nthō ni sheshe ŋonmishua nē. Ndo Minnwi pō pi ŋon ŋa a ghā nū'ōŋ kà'a yi nē, mba'a a yi'i mien ywē'i nu thō ni pēi nchaa fi'i ghrī yōi nō thi nu thi. Ndo ndii ŋa ywē'i nu thō ni pēi nē, a pini nchu'ō ndaon ŋa minthe pēi kie ntaon nē, nne ŋa minthe pēi tii shii.

¹⁴ Nthe yie ghō, ma ŋkien pa lin pan ŋa ŋkhwā, pēi tei gha'o nu pa nnwi.

¹⁵ Nthō nchrā nu ni pēi pi nō ŋgwa ŋa pugu fā'o shiethō. Pēi pī'i nnu ŋa nchhu nu nē ŋkaa pēi ni thō yōi. ¹⁶ Ndua mbōrō ŋa pia ghā mfe tōo nu nō ghō, ndii ŋa pia ghā ŋgrā ndō nnu nē, chhō nōon pi ŋa pia pō pi ŋgia chhī Krishto. Brēi ŋa pia ghā mbō'i ndii ŋa pia kru brēi ghō nē, chhō nōon pi ŋa pia ŋgia non Krishto. ¹⁷ Nthe ŋa a wu'ō ta'a brēi, pia ŋa pia pō pi ntuu yi nē, pia pō pi ta'a freinon nthe ŋa ŋguon yia ghao ghrā pi ta'a brēi ghō. ¹⁸ Pī'i mbīn ŋgwa Ishrae, ŋgwa pē ŋa pugu kru maon fe'ingien nē shi lō mbo pi ŋgia fā'a li'i fe'ingien?

¹⁹ Njin nnu ŋa nchhu nu nē ki'ē pō pi ŋa? Yie nōon pi ŋa maon ji ŋa pi fē'i pa nnwi nō ghō nē pō pi yichēi yaon, ki ŋa pa nnwi pō pi yichēi yaon?

²⁰ Ŋga! Njin nnu ghō pō pi ŋa pa ŋgwa ki ji Minnwi ghā ŋga mfē'i ŋgien, mfe maon pi ni pa miŋweinj. Pugu shi lō mfe pi ni Minnwi. Ndo pa'a ndō ntā'a nu pēi chi kwō pēi pa miŋweinj. ²¹ Minthe pa'a pēi lō nji'i nnu ndua Taathō mbini nnu ndua pa miŋweinj. Minthe pa'a pēi lō nji maon ŋkuon taprēi Taathō mbini nji ŋkuon taprēi pa miŋweinj. ²² Ki pia tā'a nu nchwīe Taathō fā'o the fugu? Pia titini nchaa vi?

Chwīe ŋguon nnu ghao pi nō fe nu ndigha'o ni Minnwi

²³ Pi ghā nchhu ŋa, "Minthe nchwīe sheshe nnu," ndō a lō nji'i mbo ŋguon yaon ŋa a fā'o ghēre. "Minthe nchwīe sheshe nnu," ndō a lō nji'i mbo ŋguon yaon ŋa a ghā nchwīe ŋon ku'ō moŋ pinj. ²⁴ Ki'i ŋon wu'ō ntā'a pi ji shēi ni non yi, ŋon tā'a pi shēi ŋgwa nduon.

²⁵ Ji sheshe yaon ŋa pi fini nu moŋ tan frēi nē, ndō ki lō nji'i mbie sheshe piē nthe pi ŋganthō yō. ²⁶ Nthe ŋa, "Ŋkuon shhe pugu pa ŋguon yaon ŋa a pō moŋ ghō, nē pō pi yi Taathō."

²⁷ Ŋon ŋa a lō nji'i nji Minnwi nē mēinj vōi li'i ji, pēi khwā nō ghōi nu, pēi ghōi, sheshe yaon ŋa pi tigi shhi pēi nē, pēi ji ki lō mbie sheshe piē nthe ŋganthō yōi. ²⁸ Ndo ti ŋon nchhu ni pēi ŋa, "Pi kwo fē'i ŋgien ni yaon yinē" ki'i pēi ji, nthe pi ŋganthō ŋon ghō ŋa a shwei vōi nō ghō nē. ²⁹ Ndo nji'i nchhu pi ŋganthō yōi, nthe pi yi ŋon ŋa a shwei vōi nē. Nthe ŋa, a shi nchwīe khō nji a nō chwīe nu sheshe nnu chhō na'an ŋganthō

ἡοη νδουοη vәi? ³⁰ Mi kaη nji ni tōo nu, ἡοη fē'i a nthe pi kho, nthe nnu ἡa Ntōo Minnwi nō gho ne?

³¹ Nenne, ki pәi ji pi yaon ki nnu nu, ki sheshe yaon ἡa pәi chwīe nu ne, pәi chwīe ἡguon yi ghao pi nō fe nu ndigha'ο ni Minnwi. ³² Pәi chho chombhi yәi moη ἡkwaη shendaon ἡa mba'a a yi'i mbo ki'ingini ni pa Juu, ki ἡgwa taon nduon ki ni choshi Minnwi. ³³ Wu'ο nō ha'aj ἡga ἡkaa nō chwīe nu tūa ἡguon ἡgwa pwa moη ἡguon nnu ghao ἡa ἡchwīe nu ne, ki lō nchho ntā'a pi nyan shēi ne, ntā'a pi yi ntou ἡgwa, nne ἡa minthe pugu lūgu.

11

1 Pәi pini a wu'ο nō ha'aj ἡchho mbini Krishto ne.

Pūon nu tho ndii ἡa pәi kiri li'i gha'ο Minnwi ne

2 Ndwe, mbiη vәi nthe ἡa pәi kwih a moη ἡguon pa nnu ghao. Ndo mbini nū'οη pa nū'οη wu'ο nō ha'aj ἡki fe ni pәi ne.

3 Ndo ntā'a nu pәi ji ἡa tho sheshe mimbia pō pi Krishto, tho miηgwe lāj pō ndaon vi, tho Krishto pō Minnwi. ⁴ Sheshe mimbia ἡa a luon Minnwi, ki nἡei nnu mbho Minnwi nchhu nu, ni tho yi yi pūon ne, chī'ә tho yi.

⁵ Sheshe miηgwe lāj ἡa a luon Minnwi, ki nἡei nnu mbho Minnwi nchhu ni tho sha ne, chī'ә tho yi, a wu'ο mbo pi ta'a yaon pugu kiri nu tho yi.

⁶ Nthe ἡa miηgwe lāj mien ki pūon tho yi, a ya ne ἡkiri tho yi a kwi'i. Ndo nthe ἡa a nnu lritho ni miηgwe nō ya'a nu ἡgiitho yi, ki kiri nu tho yi ne, a pie ἡa a pūon tho yi.

⁷ Nthe ἡa mimbia lō ἡji' mfā'ο nō pūon nu tho yi nthe ἡa a pō pi fhi Minnwi, mbini mbo ndigha'ο yi. Ndo miηgwe pō pi ndigha'ο mimbia.

⁸ Nthe ἡa pi shi ki lō nchwīe mimbia pi llo mbiη miηgwe, pi ni nchwīe pi miηgwe llo mbiη mimbia. ⁹ Wu'ο nō ha'aj pi shini ndo nchwīe mimbia nthe pi miηgwe, pi ni nchwīe pi miηgwe nthe mimbia. ¹⁰ A nnu ἡa a chwīe a pie ἡa miηgwe fā'ο li tho yu nō nōon nu ἡa a gha'ο ndaon vi, nne nthe pa ghan ntaon Minnwi.

¹¹ Mbapa nenne, moη chombhi yia moη Taatho, miηgwe lō nji'i mbo pi ni tho yi ki mimbia, ndo pa'a mimbia lō nji'i mbo ni tho yi ki miηgwe. ¹² Nthe ἡa nō ha'aj pi ni nchwīe miηgwe pi llo mbiη mimbia ne, a wu'ο ha'aj a phi miηgwe mbhi mimbia. Ndo ἡguon nnu ghao llo pi mbho Minnwi.

¹³ Pәi pī'i ni tho yәi ἡa a kā'ο ἡa miηgwe luon Minnwi ni tho sha? ¹⁴ Pūon mbhi lō nōon ἡa a nnu lritho ni mimbia nō fā'ο nu ntaan ἡgiitho? ¹⁵ Ndo ti miηgwe mfā'ο ntaan ἡgiitho a pō pi ndipwa gho. Pi fe ntaan ἡgiitho gho nō pūon nu tho yi. ¹⁶ Ndo ti sheshenon ntā'a nu ndōu, kaη pigi lō mfā'ο yichәi nū'οη nduon ndo pa'a pa choshi Minnwi lō mfā'ο ἡkaa pugu.

Maon ji Taatho

¹⁷ Ndo moη nnu yei ἡa ntā'a nu nchhu ni pәi ne, ἡdo nji'i ntho mbiη vәi piη nthe ἡa pәi shi lō ἡkiri ta'a li'i pi nō shi'i, pәi kiri pi nō phi. ¹⁸ Nthe ἡa nō jē nu, ἡja'ο ἡa pa minduonduon pō shina pәi ndii ἡa pәi kiri nō choshi ne, ndo mbiη ἡa nnu shini pō moη nnu yei. ¹⁹ Ndo khutho lō mbo, a yi'i ἡa minduonduon fā'ο nō pō nu shina pәi, nne ἡa minthe pi ji pa ἡgwa ndindi shina pәi.

²⁰ Ndii ἡa pәi kiri ta'a li'i ne, pәi lō nji'i nji pi maon ji Taatho nō ha'aj pәi pī'i ne. ²¹ Nthe ἡa nō ha'aj pәi ji nu ne, sheshenon ghәighәi ntho nji ji ki lō nchәi ndiη vi. Nji yia ta'a ἡon ndo vichәi ἡon ka lō ἡkwo paapaa.

²² Pèi lo mfā'ò pa la'a nò jì nu ndò nnu nu fò? Kì pèi tã'a nu nchī'è choshi Minnwi ndò mǎ'an lrihò mbinj pa ngwa ña pugu lo nji'i mfā'ò yaonj nē? Mì shi nchhu ni pèi pi ña? Nshi mbinj vèi ña pèi chwīe a kǎ'ò monj nnu yei? Ñga, mǎ'a mōonj.

²³ Nthe ña ntǐgi ña mi ni ñkwe mbhò Taathò nē, ye ña mǐfe ni pèi nē: Ña ni tu'u ye ña pi ni mfini Jishò Taathò, a ni ndògo brei, ²⁴ ñga ntòo Minnwi, mbə'i nchhu ña, **"Yei freinonj a ña a pò ni pèi. Pèi chwīe ñeij nò kwij nu ma."** ²⁵ Wu'ò nenne, a lōgo ndua ndii ña pugu ni ñkwo kru nē, nchhu ña, **"Ndua là'ò yei pò pi kina fhi ña Minnwi wrā monj chhi a nē. Sheshe ndii ña pèi nnu nē, pèi chwīe nenne nò kwij nu ma."** ²⁶ Sheshe ndii nò ha'an pèi kru brei yei ndò nnu ndua là'ò yei nē, pèi chii gu Taathò ti a shi nthò.

²⁷ Nthe yie ghò, sheshenonj ña a kru brei ghò ki nnu ndua Taathò monj shendaonj ña a lo nji'i ñkǎ'ò nē, shi mbò ngusha'a nthe freinonj Taathò pugu pa chhi yi. ²⁸ Ndo a yi'i ña ñonj lli nonj yi ñkaonj maa ñkru brei ghò ndò nnu ndua là'ò ghò. ²⁹ Nthe ña sheshenonj mienj ki jì njinj freinonj Taathò ndii ña a kru brei ghò ndò nnu llo monj ndua là'ò ghò nē, kanj a ni'inj shá'a mbinj yu nò ha'an ò kru ndò nnu nē. ³⁰ A chwīe yei ghò pa'a ntou pa ngwa shina pèi lo ntini, pichèi fā'ò ghino, pichèi pini ñkhu.

³¹ Pia kanj ni nsha'a nonj yia shishi'i pa'a pi lo nji'i nsha'a via. ³² Ndo ndii ña Taathò sha'a via nē, a yu'u via yu'u nne ña ki'i pia ma mbò pa ngusha'a pia pa ñkuonj mbhi ka'a.

³³ Nenne ki'è, ma pa linj panj, ndii ña pèi kiri ta'a li'i nò jì nu maonj jì Taathò nē, pèi ywere pichèi ngwa. ³⁴ Nji njia sheshenonj, á jì maonj la'a, nne ña pèi gha ñkiri, ki'i pèi fā'ò njó Minnwi.

Nshi mbiri pa pigèi nnu ndii ña nthò nē.

12

Pa nnu ña Jijwe Minnwi ghà ngēre ngwa nò chwīe nu nē

¹ Ndwe, nthe pa fé monj Jijwe, ma pa linj panj, ndò ntá'a nu ña pèi pò monj ki jì. ² Pèi jì ña ndii ña pèi shini ndò naa mbinj Minnwi nē, pi ni nchwīe pèi fāan ndaonj nchhò nga'ò pa nwi ña mimfe pa'a pugu lo nchrā nē. ³ Nenne, ntá'a nu ña pèi jì ña mba'a sheshenonj ña a chrā pi ni Jijwe Minnwi nē yi'i nchōnò Jishò, ndò mba'a sheshenonj chhu ña Jishò Taathò ki lo ntōgo pi mbhò Jijwe Minnwi.

⁴ Ntou pa ñkwanj ñkwanj fé monj Jijwe pò fò, ndò ñguonj yi ghao llo pi mbhò Ta'a Jijwe. ⁵ Ntou pa ñkwanj ñkwanj fà'a pò, ndò ñgu'ò ndhò pi mbhò ta'a Taathò. ⁶ Ntou pa nnu chwīe pò fò, ndò a wu'ò ta'a Minnwi ña a fe ñi ñguonj yugu ghao ni sheshenonj.

⁷ Ndo ni sheshenonj, Jijwe Minnwi nōonj nonj yi ña pugu yu pò ka'a nne nò thò nu ni ghère ni ñguonj ngwa. ⁸ Jijwe ghò fe chrā ñkani shiethò ni ta'a ñonj, ñga mbò ni vichèi ñonj, wu'ò ta'a Jijwe ghò fe ñkani chrā lina. ⁹ Wu'ò ta'a Jijwe ghò fe pinj ni yichèi ñonj, ñga mbò ni vichèi a fe ñi yigi ghino. ¹⁰ A fe ni yichèi ta'a ñonj, ñi nò chwīe nu pa nnu ghraoghrao, ni yichèi, a fe yèi nu nnu nchhu. A fe ni yichèi, ñi nò jì nu ña ki ñkani llo pi mbhò Jijwe Minnwi ki jijwe nduonj. A pini mfe ni yichèi, ñi nò chrā nu monj pa chrā taonj ña pi lo ñi nē, ni vichèi a fe ñi nò tūgu nu chrā pighò ña pi shi lo ñi nē. ¹¹ Ndo wu'ò ta'a Jijwe ghò fā'a ñguonj pa nnu pèi. A thò mfe pa fé ni sheshenonj wu'ò ñkwanj nò ha'an a khwā nē.

Ta'a freinonj ni ntou pa ghrà pi

¹² Nthe ña wu'ó nò ha'anj freinonj ñonmishua ta'a yi ndò mfā'ò ntou pa ghrà pi nɛ, ndò nguonj pa ghrà pi pighò, ñji'i nthe pi nò ha'anj a ntou pi nɛ, pò pi ta'a freinonj, a nò ha'anj a pò ni Krishto ñkaa yu nɛ. ¹³ Pi ni ñkwe via ni ñkhi monj ta'a Jijwe monj ta'a freinonj, ki pia pò pi ñgwa Juu ki ñgwa taonj nduonj ki pia pò pi pa kùna ki ñgwa ña pugu ló mbo kùna, pi ni nchwie ña pia nnu llo monj ta'a Jijwe.

¹⁴ Nthe ña freinonj ló ñgu'ó mfā'ò pi ta'a ghrà yi, a fā'ò pi ntou pi. ¹⁵ Ti kwo nchhu ña, "Nthe ña ñdò ñji'i mbo mbhò nɛ, ñdò ñji'i mbo ta'a ghrà nonj yó," pa'a yinɛ ló nchwie vi ña ki'i a pò ta'a ghrà nonj gho. ¹⁶ Ti ténè nchhu ña, "Nthe ña ñdò ñji'i mbo muunj ligi nɛ, ñdò ñji'i mbo ta'a ghrà nonj gho," pa'a yinɛ ló nchwie vi ki a ló mbo ta'a ghrà nonj gho. ¹⁷ Ti nguonj ñonj kanj ni mbo pi muunj ligi, a ya'ó lí'i pi ñeinj? Ti ä kanj ni mbo pi ténè, a ya'ó lunj yaonj pi ñeinj?

¹⁸ Ndò nò ha'anj a pò nɛ, Minnwi ni'inj nguonj pa ghrà nonj mbinj ñonj pi wu'ó nò ha'anj a ni ntā'a nu nɛ. ¹⁹ Nguonj nonj ñonj ghao kanj ni ñgu'ó mbo pi ta'a ghrà, nonj ñonj kanj mbo pi hinj? ²⁰ Ndò nò ha'anj a pò nɛ, nonj ñonj fā'ò ntou pa ghrà ndò ñgu'ó mbo pi ta'a yi. ²¹ Nenne minthe pa'a muunj ligi ló nchhu ni mbhò ña, "Ndò ñji'i ntā'a gho." Ndò mba'a tho chhu ni kwò ña, "Ndò ñji'i ntā'a gho!"

²² Ndò a ka pò pi pɛ pa ghrà nonj ña a fhi nò ha'anj a ló nja ntini nɛ ña mba'a nonj ñonj pò ki pie gho. ²³ Pa pɛ ghrà nonj ña pia pī'i ña pugu ló mbo yaonj nɛ, ka pò pi pɛ ña pia ghà nja ndina nò gho nɛ. Pɛ ghrà nonj ña mba'a ñgwa yèi nɛ, pia ya mbūonj vugu shi'i, ²⁴ ndò pɛ ghrà ña pugu chíi nɛ ló nu'unj mbie ña pi tu'oshè vugu nenne. Ndò Minnwi chwie nonj ñonj monj shendaonj ña a pie ña pi fɛ ndichii ni pɛ ghrà ña a ló nja nchi nɛ, ²⁵ nne ña ki'i minduonjnduonj pò monj nonj, ndò ta'a ghrà nonj lina ni yichèi wu'ó ndindi. ²⁶ Ta'a ghrà nonj ñjèi ñgè'i, ñguonj yi yèi ñgè'i ka'a, pī ñga'ó ta'a ghrà nonj, ñguonj yi ghao fā'ó pwanju'ó pugu pa yie gho.

²⁷ Nguonj vèi ghao pò pi nonj Krishto, sheshenonj ni tho yi pò ta'a ghrà nonj yi. ²⁸ Minnwi nū'onj pa ñgwa monj choshi, fūonj yi pò pa ghanj ntaonj Jishò, mbra yi pò pa ghanj chíi ñkàni Minnwi, mbra mbra yi pò pa ghanj ye'i ñgwa. Pichèi ki'ɛ pò ghanj fā'a nu pa nnu ghraoghrao, pichèi ki'ɛ pò pa fé yigi nu ghìno, ni ghèrɛ nu ñgwa, ni fé pò nu nthishi, ni pa ñkwanj ñkwanj chrà. ²⁹ Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj ntaonj Jishò? Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj chíi ñkàni Minnwi? Nguonj ñgwa nu'unj mbo pi pa ghanj ye'i ñgwa? Nguonj ñgwa ghà nu'unj mfā'a pi pa nnu ghraoghrao? ³⁰ Nguonj ñgwa nu'unj mfā'ò pi pa fé yigi nu ghìno? Nguonj ñgwa ghà nchrà pa ñkwanj ñkwanj chrà? A ghà nu'unj ntùgu ñguonj ntùgu ñgwa pa ñkwanj ñkwanj chrà? ³¹ Pèi ni'inj njù'ó yèi ki'ɛ ñkuonj pa fé moonj Jijwe ña a memmɛ pi nɛ.

Nshi nōonj shendaonj ña a pwa nchaa ñguonj yi nɛ ni pèi.

13

Khwă chaa ñguonj yaonj ghao

¹ Á mbo ña mimfɛ ñchrà chrà pa ñguonj taonjtaonj pugu pa chrà ghanj ntaonj Minnwi ndò ki ló mfā'ó khwă, kanj mbo pi khu tu'ó yó ña a yōno nu ki ñjèi ña a yōno nu. ² Ti ä mbo ña mfā'ó ghrí nò chíi nu ñkàni Minnwi nò

gho, ndo nji nguon pa nnu lōin ghao, pugu pa nguon lina ghao, ki mfā'o piŋ ŋa minthe a mū'un mbra ndo ki lo mfā'o khwă, kaŋ mi yaon ghagha. ³ Mi mfe nguon yaon ŋa mfā'o ne ni pa ghaŋ pou, ndo mfe non ŋa nne ŋa mimfe ŋkwēi njù'ó* a no gho ndo ki lo mfā'o khwă, pa'a ndo nshei sheshe yaon.

⁴ Khwă pɔ pi wēin njù'ó, ni nōon nu pwapuŋ, khwă shi'a mfā'o kighi'ə, ki mfā'o kwēi njù'ó, ki lo mā'an ntinta'ó, ⁵ ki lo nchrā chrā nchi'əshə, ki lo ŋgu'ó ntā'a pi ji nnu, ki lo nji'a mbigi túa, ki lo nū'on pa fāŋ ŋa pi chwē ne. ⁶ Khwă shi'a mfā'o pwanju'ó mon ntəi, a ghà mfā'o pwanju'ó nthe pi nnu shini. ⁷ Khwă shi'a nji'i ŋkina, a ghà mbiŋ nguon nnu ghao, mfā'o kwà'a ni nguon nnu mbini ntii shii mon nguon nnu ghao.

⁸ Khwă lo nji'i mfā'o ndugwi yi. Chhu nu ŋkini Minnwi, shi ma ntogo, pa ŋkwan ŋkwan chrā, shi ma ntithi, pa lina togo ŋkaa pugu. ⁹ Pia ji pi ghrā nnu, ndo nchhu ŋkini Minnwi pi ghrā yi. ¹⁰ Ndo ndii ŋa ye ŋa a kã'ó tho ne, kaŋ ye ŋa a ghrā yi ne shi ntogo gha.

¹¹ Ndi ŋa ŋki pɔ mikə'i ne, ŋki chrā no mikə'i, mbī'i nnu no mikə'i, ŋjwɛ nnu no mikə'i. Ndo ndii ŋa mi ni ŋgū ntinimme ne, mī'an pa nnu mikə'i. ¹² Nthe ŋa ndwe, pia yəi yaon pi no ha'an a pɔ pi mon mililigi funfun, ndo ndii gho pia pa Jisho shi njəi ligi. Yaon ŋa ŋji ndwe ne wu'ó mbo pi ghrā yi, ndo ndii gho, ŋshi nja nji nguon pa nnu ghao wu'ó no ha'an Minnwi ya nji a shishi'i ne.

¹³ Trei nnu pei shi ma ŋkina: piŋ, kwà'a ni khwă, ndo ye ŋa a chaa nguon yi ghao ne khwă.

14

Chhu nu ŋkini Minnwi pugu pa ŋkwan ŋkwan chrā

¹ Yōu njiŋ khwă, ndo nshigi pa fé Jijwe Minnwi llo mon njù'ó gho, mī'eiŋ mbo fé chhu nu ŋkini Minnwi. ² Non ŋa a chrā nu mon ŋgini chrā ne lo nji'i nchrā pi ni ŋgwa, a chrā pi ni Minnwi, nthe ŋa non lo nji nnu ŋa a chhu nu ne, ndo a chrā pi pa nnu lōin mon Jijwe. ³ Ndo non ŋa a chrā pi ŋkini Minnwi ne, chrā pi ni ŋgwamishua no ghēre nu vugu pugu ku'ó mon piŋ, mā'an ghrī yugu, pugu pa njù'ó yugu. ⁴ Non ŋa a chrā mon ŋgini chrā ne ghēre pi wu'ó non yi ndo non ŋa a chhu pi ŋkini Minnwi ne ghēre pi choshi.

⁵ Ndwe, ŋkhwā ŋa nguon yəi chrā mon ŋgini chrā ndo ŋka khwā ŋga'a pi ŋa pəi chíi ŋkini Minnwi. Non ŋa a chíi pi ŋkini Minnwi ne chaa non ŋa a chrā pi mon ŋgini chrā ne, kaŋ a neiŋ non pɔ no tūgu nu ŋgini chrā gho, nne ŋa minthe a ghēre choshi.

⁶ Pa liŋ paŋ, mī ntho njəi vəi nchrā ni pəi pi mon ŋgini chrā, a ghēre vəi pi ni kho, kaŋ a neiŋ, ntūgu pi yichəi nnu ŋa Minnwi nōon ne, ki yichəi nnu lina, ki yəi nu nnu nchhu ki yichəi yaon ye'i? ⁷ Nji'i nthe pi pa yaon ŋa a lo mbo yi maon, no pa mbó, ki miləŋgəiŋ no pa'ó nu lóu, a nthe pi ji nnu ŋa maon pigho chhu nu ne pi neiŋ no ha'an pi mien ki lo mba'ó shi'i? ⁸ Ki pi mvā'a pa'ó nu kwēi, a ji gó nnu ŋa a chhu nu ne no piri nu non yi no nchhó?

* 13:3 13:3 Pichəi pa Nwa'anli Minnwi chhu ŋa mfe non a ŋa pi tūon.

⁹ A wu'ɔ ha'an a pɔ ni pɛi nɛ. Pɛi nchrā monj ngɔni chrā ɲa ɲgwa lo nja'ɔ nu nɛ, ɲonj kie pi neiɲ nji nnu ɲa ɔ chhu nɛ? Nthe ɲa pɛi shi ntho nchrā nu pi monj ghanji.

¹⁰ Nnu khuthɔ lo nu'unj mbo ɲa ntou pa ɲkwanj ɲkwanj chrā pɔ monj mbhi, ndo pa'a kanj ta'a yi lo nji'i mbo ki lo mfā'ɔ njinj yi. ¹¹ A mbo ki'ɛ ɲa ɲdo nji'i nji njinj chrā, mbo shhi ɲonj gho ɲa a chrā nu nɛ pi nɔ ngɔni, juju ɲkaa yu pɔ yɛi mu pi nɔ ngɔni. ¹² A wu'ɔ nɔ ha'an a pɔ ni pɛi ɲa pɛi khwā nu nɔ fā'ɔ nu pa fɛ monj Jijwe nɛ, pɛi pa'ɔ nɔ ghɛi nu shhi monj pa fɛ ɲa a ghɛre choshi ku'ɔ nɛ.

¹³ Nthe yie gho ki'ɛ, ɲonj ɲa a ghā nchrā monj pa ngɔni chrā nɛ, luonj ɲa pi fɛ ghri shwei nu njinj yi. ¹⁴ Nthe ɲa mi nduonj Minnwi monj ngɔni chrā, jijwe a luonj nu ndo pa'a ɲdo nji njinj sheshe nnu gho monj lina a.

¹⁵ Ti mi shi nchwɛ pi neiɲ ki'ɛ? Nshi nduonj ni jijwe a, ndo mbini nduonj ni lina a. Nshi njrāo ɲkhɛ ɲga'ɔ Minnwi ni jijwe a, ɲgu'ɔ mbini njrāo ni lina a. ¹⁶ Kienj nenne, ɔ mfe tɔo nu ni jijwe yɔ, ɲonj ɲa a lo nji'i mfā'ɔ fɛ yɛi, ɲa pɛi yu luonj nu nɛ, a kie pi neiɲ nchhu ɲa, "A yie!" ni tɔo nu gho ɲa ɔ fɛ nu nɛ, nɔ ha'an a mienj ki ji njinj yi? ¹⁷ Nthe ɲa minthe ɔ tho nja mfe pi tɔo nu shini, ndo pa'a a lo nji'i nchho ngɛre yini ɲonj.

¹⁸ Ntɔo Minnwi ɲa ɲga nchrā monj pa ngɔni chrā nchaa ɲguonj yɛi ghao. ¹⁹ Ndo monj choshi, a lo ɲka pwa pi ɲa nchrā tienj ndigi chrā ni lina a, nne ɲa ɲtigi pichɛi ɲgwa, nchaa ɲa nchrā wuj ɲkanj chrā monj pa ngɔni chrā?

²⁰ Pa linj panj, ki'i pɛi pi'i nnu nɔ pa puonj pɔ. Pɛi pɔ pi puonj fhu monj pa nnu piphi, ndo monj pi'i nu nnu yɛi, pɛi pɔ pa ntinimme. ²¹ Pi nā'an monj ɲwa'anli gi ɲa,

"Ntɔgo pi ɲkuonj pa ngɔni chrā pugu pa nnu ɲa a taonj nchɔ pa ghini nɛ, ɲshi nchrā ni ɲgwa pɛi.

Nji'i nthe pi nenne mba'a pugu yi'i nja'ɔ, a chhu ju Taathɔ."

²² Nthe yie gho, pa ngɔni chrā pɔ pi li ki lo mbo pi ni ghanj pinj, a pɔ pi ni ghanj ki pinj, ndo yɛi nu nnu mbho Minnwi nchhu, pɔ pi li, ndo ki lo mbo pi ni ghanj ki pinj, a pɔ pi ni ghanj pinj. ²³ Ndo ti a kanj mbo ɲa ɲguonj ɲgwa monj choshi kiri ta'a li'i, ɲguonj ɲgwa ghao tho nchrā pi ngɔni chrā, pa ɲgwa mbhi, ki ghanj ki pinj ni nɔjɛi, pa'a pugu lo nchhu ɲa pɛi chho mbapa? ²⁴ Ndo ti ɲguonj ɲgwa kanj nɔjɛi pi nnu mbho Minnwi nchhu nu, ɲganj ki pinj, ki ɲonj mbhi ni, ɲguonj nnu gho ɲa pi chhu nu nɛ wɛin vi, ɲguonj nnu gho ɲa a ya'ɔ nɛ sha'a vi. ²⁵ Pa nnu lɛinj pɛ ɲa a ni mbo njù'ɔ yu nɛ taonj paa, nne a gū ni puɲ yi shhe, ɲga'ɔ Minnwi, nchhu nu ɲa Minnwi ya mbo shina pɛi.

ɲkwanj ha'an a pie ɲa pi gha'ɔ Minnwi monj choshi nɛ

²⁶ Yɛi nnu ɲa nchhu nu nɛ, ma linj panj. Ndiɛ ɲa pɛi kiri ta'a li'i nɛ, ta'a ɲonj mfā'ɔ ɲkhɛ gha'ɔ Minnwi, yichɛi fā'ɔ yaonj nɔ ye'i nu, yichɛi fā'ɔ nnu ɲa pi nɔonj gho, ndo yichɛi fā'ɔ ngɔni chrā ki tūgu nu ngɔni chrā gho. Pɛi chwɛ ɲguonj pa nnu pɔ pi nɔ ghɛre nu choshi a ku'ɔ. ²⁷ Ti sheshenonj nchrā nu monj ngɔni chrā, a pie ɲa a pɔ paa ɲgwa, ti a ɲga'a a pɔ yi trɛi, ta'a ɲonj chrā mfe shina ni ndin vi, ndo a pie ɲa yichɛi ɲonj tūgu. ²⁸ Ndo ti ɲonj mienj ki lo mbo nɔ tūgu nu, a pie ɲa sheshenonj vugu lɛre lanj monj choshi, ɲgu'ɔ nchrā pi ni nonj yi pugu Minnwi.

²⁹ A pie ña pa njæli'i Minnwi pi paa ki pi trei chrā, pichæi lli nnu ha'an pugu chhu nu ne shishi'i. ³⁰ Ndo ti Taathō nōon nnu ni yichæi ñon ña a chōcho ne, a pie ña ñon ña a chrā nu ne lere lanj. ³¹ Nthe ña minthe ñguon væi, pa ta'a ta'a, chhu ñkini llo mbho Minnwi, nne ña minthe ñguon ñgwa ye'i yaon ndo mfā'o mā'an njū'ō. ³² Ñon ha'an a fā'o fé chii nu ñkini Minnwi nō ha'an Jijwe Minnwi fe ne fā'o ñji nō wëinj nu non yi, njwere ji shina. ³³ Nthe ña Minnwi lo mbō Minnwi vuvu'u, ndo a pō pi yi ta'anggi, wu'ō nō ha'an a pō monj ñguon pa choshi ñgwa Minnwi pi taonjaon ne.

³⁴ Pingje lere lanj monj pa choshi, nthe ña pi lo mbinj ña pugu chrā. A pie ña pugu shwi'i nonj yugu nō ha'an gi chhu ne. ³⁵ Sheshe nnu mbō ña pugu khwā nō ye'i nu, a pie ña pugu pie ni pa laonj pugu la'a. Nthe ña a nnu lrithō ni mingwe nō chrā nu monj choshi.

³⁶ Ki chrā Minnwi ni ndhō pi mbhō pæi nthō? Ki a wu'ō pæi tæ'i væi ña chrā Minnwi chæinj mbhō pæi? ³⁷ Sheshenonj mbī'i ña a ñganj chii ñkini Minnwi, ki mfā'o fé llo mbhō Jijwe Minnwi, a fā'o nō ji nu ña nnu ña ñā'an nu ni pæi ne pō pi kina llo mbhō Taathō. ³⁸ Sheshenonj mienj ki lo ñji nnu yei, kanj pi lo ñji vi.

³⁹ Nthe yie ghō, ma lij panj, pæi ya nshigi nō chii nu ñkini Minnwi, ndo ki lo ñji'i ndāa ña ki'i ñgwa chrā nu monj pa ñgini chrā. ⁴⁰ Ndo a pie ña pi chwie ñguonj pa nnu shishi'i ndo mbō monj shendaonj ña a kā'o ne.

15

Krishto pini nu'uj ñku'ō monj gu

¹ Ndwe, ma pa lij panj, ñshi ñkwinj væi ni pwa pisha'akho ña mi ni nchii ni pæi ne, ña pæi ni mbinj ndo nthi monj ghō a tini ne. ² A pwa pisha'akho yei ña a kwe væi nō ha'an pæi ñgwëinj chrā ña ñki chii ni pæi ne a tini, kienj nne kanj pinj nu yei ni mbō pi ghagha.

³ Yaon ha'an pi ni mfe væi ne, ñki fe ni pæi nō fūonj mme nnu: ña Krishto ni ñkhu nthe phi yia nō ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ne, ⁴ pugu pa ña pi ni ntwei vi, pugu pa ña a ni ñga mbō trei llé a pini nu'uj ñku'ō nō ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ne, ⁵ pugu pa ña a ni nōonj nonj yi ni Kefa, mbra ki'ë ni ñguonj paanchro ghanj ntaonj pi. ⁶ Mbini nōonj nonj yi ni pichæi pa ghanj younjij pi ti ntōgo tienj ñkii yugu ta'a kienj shhe, ntou yugu wu'ō mbi'i mbhi, ñji'i nthe nō ha'an pichæi kwo khu ne. ⁷ Mbini nōonj nonj yi ki'ë ni Jeinj, nōonj ki'ë ni ñguonj pa ghanj ntaonj pi. ⁸ Ndugwi yi, a nōonj nonj yi væi ñkaa mu nō ñonj ña pi phi vi pi ki ndii lo ñkā'o. ⁹ Nthe ña mi ndugwi njinj shina ñguonj pa ghanj ntaonj Jishō ghao, pa'a ndo ñkā'o ña pi mëinj a ni ñganj ntaonj Jishō nthe ña mi ni mfe ñgō'i ni choshi Minnwi.

¹⁰ Ndo, ntōgo pi ñkuonj pwapunj Minnwi, mi yaonj ña mi yie ghō ne, ndo ti pa'a pwapunj yi væi ni ndo mbhe pi ghagha. Ndo ñki ka fā'a fā'a nchaa ñguonj pa ghanj ntaonj Jishō, ndo a shini ndo nja nthō mfā'a mmu, a ni mfā'a pwapunj Minnwi mbinj mu. ¹¹ Ki a ni mbō pi mmu ki pugu, yei yaonj ña pigi ni nchii ne, mbō yaonj ña pæi ni mbinj ne.

Pa ñgwa ha'an pugu khu ne shi mbini ñku'ō monj gu

¹² Ndwe, pi nchii ña Krishto pini nu'uj ñku'ō monj gu, pichæi ñgwa shina pæi kie pi ñeinj nchhu ña mba'a ñgwa ha'an pugu khu ne pini nu'uj ñku'ō? ¹³ Ndo ti ä mbō ña mba'a ñgwa khu pini nu'uj ñku'ō monj gu, kanj ñji'i nthe pi Krishto lo ñji'i ñku'ō monj gu, ¹⁴ ndo ti ä mbō ña Krishto lo ñji'i

ηku'ò mon gu, kan nnu ηa pigi chii nu ne lo nji'i mfā'ò ghèrè, ndò pa'a pin yèi lo mfā'ò ghèrè. ¹⁵ Nò pigi nu, a nòon ηa pigi chhò nde'i pi ngien nthe Minnwi, nthe ηa pigi chhu nu ηa a ni nchwie Krishto ku'ò mon gu, ndò pa'a a lo nji'i nchwie a ku'ò shini mon gu, nò ha'an ā mbo nnu shini ηa mba'a ηgwa khu ku'ò mon gu. ¹⁶ A mbo ηa mba'a pa ηgwa ha'an pugu khu ne ku'ò, yie nòon ηa nji'i nthe pi Krishto shini ndò ηku'ò. ¹⁷ Ndò ti ā mbo ηa Krishto shini ndò ηku'ò mon gu, kan pin yo pò pi ghagha ndò pèi wu'ò mbini mbo mon phi yèi. ¹⁸ Nne kan ηgwa pè ηa pugu khu ndò mbo ghan pin Krishto ne phe gha. ¹⁹ Pia mfā'ò kwā'a yia mbin ηgwa pi wu'ò mon yèi chombhi hēin, a pie ηa pi kwoshini yia nchaa ηguon ηgwa.

²⁰ Ndo shishini, Krishto ku'ò llo mon gu. A fūon ηon nò ku'ò nu nò nòon nu ηa ηgwa pè ηa pugu kwo khu ne shi ηku'ò. ²¹ Nthe ηa nò ha'an a ni ntògò mbhò ta'a ηon, guthò ne, a wu'ò mbini ntògò pi mbhò ta'a ηon ηa ηgwa ha'an pugu khu ne shi mbini ηku'ò. ²² Nthe ηa wu'ò nò ha'an mon Adan ηguon ηgwa khu ne, wu'ò nenne, mon Krishto pi shi nchwie ηguon ηgwa pò pi maon. ²³ Ndo sheshenon shi ηku'ò mon ji ndii, Krishto pò fūon yi shina ηguon yi, nne ki'e mon ndii ye ηa a shi nthò ne, a pò ηgwa pè ηa pugu pò pi yi Krishto ne.

²⁴ Nne ki'e ndugwi yi thò, ndii ηa a shi ncha'a nji sha'a nu ndu'u ni Minnwi Tāa, ndii ηa a kwo piri ηguon ghri ηa pugu sha'a nu ne pugu pa memme ηgwa pugu pa memme ghan nji. ²⁵ Nthe ηa a shi ηgu'ò nsha'a ti nu'uy nū'oy ηguon pa mimbina pi la'ò kwò yu. ²⁶ Ndugwi mimbina ni Krishto nò shi'i nu pò pi gu. ²⁷ Nthe ηa, "Minnwi kwo nū'oy ηguon yaon ghao la'ò kwò yu." Ndò ndii ηa a chhu ηa, "Nguon yaon ghao kwo pò la'ò kwò yu ne," khuthò lo nji'i mbo ηa chrà ghò ηa "ηguon yaon" lo mbo pi ηa Minnwi nduthò yi ηa a nū'oy ηguon yaon la'ò kwò Krishto pò shina maon pighò. ²⁸ Ndi ηa ηguon yaon ghao shi nja'ò pi mbhò yu ne, kan Muun ηkaa yu shi nja'ò mbhò ju ηa a nū'oy ηguon yaon la'ò kwò yu ne, nne ηa Minnwi nthe a pò Taathò ηguon yaon ghao ηguon li'i.

²⁹ A mbo ηa mba'a pa ηgwa ηa pugu khu ne yi'i ηku'ò, ghèrè yi pò pi kho ki'e nò kwe nu ηgwa maon ni ηkhì nò ligi pa ηgwa khu? Pi nu'uy ηkwe vugu ni ηkhì ηa, nò ha'an ā mien ki pò ηa yichèi llé pa ηgwa khu ma mbini ηku'ò mon gu?

³⁰ Ti a chwie kho ki'e pia pò mon cho gu ηguon ndii? ³¹ Pa lin pan, ηga ntògò mon gu ηguon llé ghao. Titene ηa ηga mfā'ò mbin pèi, mon chombhi yia ηa pia fa'ò mbin Krishto Jishò, mbo Taathò ne, chwie ñchhu nenne. ³² Mi shi nshei pi kho, nò chrà nu nò nonmishua nò ha'an ā mbo ηa ηgwie ηkrò pi ghagha pigi pa minyien moon trū Efeshò? A mbo ηa mba'a ηgwa ha'an pugu khu ne pini ηku'ò, "A pie ηa pia ji ndò nnu nthe ηa yua shi mbo pia khu." ³³ Ki'i ηon fii vèi: "Taannu piphi ghà mbiri mbha nnu shi'i." ³⁴ Pèi pini ni lina yèi nò ha'an a pie ηa pèi chwie ne ndò mien mbha nnu piphi yèi fò. Nchhu yei a pò nnu lrithò ni pèi ηa pichèi ηgwa shina pèi lo ndò nji Minnwi.

Noη ηa a ku'ò mon gu ne

³⁵ Ndo yichèi ηon shi mbie ηa, "Pa ηgwa khu ghà mbini ηku'ò pi nein? Pugu ghà ηku'ò pi ni yèi nkwan non?" ³⁶ Yaon na yei! Yaon ηa o phì ne nthe pa'a a lo nji'i ηkhè ηku'ò ki lo mfūon ηkhu ηkaon. ³⁷ Yaon ηa o phì ne, wu'ò mbo pi mbia thi, kè'ichèi mbia shie ge, ki mbia yichèi yaon nduon ki lo nji'i mbo pi ηkien mme thi ghò ηa a khekhe ηku'ò ne. ³⁸ Minnwi ghà

mfe non ni mbia thi nkwan no ha'an a khwa ne. Minnwi gha nchwie sheshe mbia thi khe mfa'o ji nkwan non. ³⁹ Nthe na nguon frei pa yaon lo nji'i mbo pi ta'a nkwan. Pa ngwamishua fa'o yugu nkwan non, pa minyien fa'o yugu, pa mishi fa'o yugu, pa shhu fa'o yugu. ⁴⁰ Pi fa'o pa nkwan non mbo yi po, pugu pa non mbo yi nkuon shhe. Nkwan non po fa'o yugu nkwan ndipwa, pa nkwan non na a yi shhe ne fa'o ji nkwan ndipwa. ⁴¹ Minaon fa'o ji nkwan ndipwa, fhu fa'o ji nkwan ndipwa, pa finai fa'o yugu nkwan ndipwa. Pa finai kwri pugu pa pichai non ndipwa.

⁴² A ha'an a po ni ngwa pe na pugu khu mbini nku'o ne. Yaon na pi phi ne, yaon na a nthe a piri ne, yaon na a ku'o ne nthe pa'a a lo nji'i mbiri. ⁴³ Ndi na pi twei nu ne, o lii a wuwuru ndo ndi na a ku'o nu ne a ku'o non ndipwa. Ndi na pi twei nu ne pa'a a lo mfa'o ghri, ndo ndi na a ku'o nu ne a fa'o ghri. ⁴⁴ Pi twei no non na pi phi non no gho nkuon mbhi hein ne, a ku'o no non na a chho jijwe non gho ne. Non mbo na po phi non no gho nkuon mbhi hein, kan non pini mbo na a chho jijwe non gho.

⁴⁵ Nne pi na'an na, "Fuon non, mbo Adan, ni mbo non maon," ndugwi Adan ni ngw jijwe fe chombhi. ⁴⁶ A shini ndo mfuon yi jijwe mbo, a ni mfuon yi nkuon mbhi yei mbo nkaon yi jijwe maa mbo. ⁴⁷ Fuon non ni ndho nkuon shhe, pi chwie vi pi ni nchi'a. Mbra non lo pi po. ⁴⁸ Wu'o no ha'an non nkuon shhe yei, ni mbo ne a wu'o ha'an ngwa na pi chwie vugu ni nchi'a po ne. Wu'o no ha'an non gho na a lo po ne, a ha'an pa po po ne. ⁴⁹ Wu'o no ha'an pia fa'o fhi non na pi chwie vi ni nchi'a ne, a ha'an pia shi nde mfa'o fhi non lo po ne.

⁵⁰ Nnu na nchhu nu ne po na, ma lin pan, mba'a frei pugu chhi fa'o shina non Sha'afuon Minnwi, ndo mba'a yaon na a gha mbiri ne fa'o shina non yaon na a shi'a mbiri.

⁵¹ Lii njei, ywere nnu yei, na a ni mbo yi lei non, mba'a a le ma nkhu nguon yia ghao, nguon yia ghao ma nkwi, ⁵² no muon kuo ndi no mikwreiligi, ndi na pi shi ntua ndugwi ntan ne. Nthe na pi shi ntua ntan, pa ngwa na pugu kwo kbu ne ku'o ni non na mba'a a ma nu'on mbiri, nguon yia ghao kwri. ⁵³ Non yei na a gha mbiri ne yi'i na a kara mfa'o non na a shi'a mbiri ne, non yei na a gha nkhu ne yi'i na a kara mfa'o non na a shi'a nkhu ne. ⁵⁴ Ndi na non na a gha mbiri kara mfa'o non na shi'a mbiri ne, non yei na a gha nkhu fa'o non na a shi'a nkhu ne, chra yei na pi ni nchhu ne loko li'i ki'e.

"Pi mmi gu non gha'a nu mi.

⁵⁵ Yo! Gu, nji yo no gha'a nu hin?

Yo! Gu, ngò yo hin?"

⁵⁶ Ngò gu po pi phi, nji phi po gi Mushi. ⁵⁷ Ndo pia to Minnwi na a fe gha'a nu ni pia ntogo pi mbho Taatho via mbo Jisho Krishto.

⁵⁸ Nthe yie gho, ma nkien pa lin pan, pei thi a tini, ki'i pei chi'i, ngu'o nchho ngai ghai shhi non fa'a Taatho, nji nu na fa'a yei non Taatho shi lo nchho mbhe pi ghaha.

16

¹ Ndwe, nɔ chrā nu ŋkuonj nnu fe pa maonj pi kiri nɔ fe nu ni pa ŋgwa Minnwi pi taonjaonj* nɔ ha'anj ŋki chhu ni pa choshi Galashia ŋa pugu chwie ne, p̄ei wu'ɔ nchwie pi nenne ŋkaa p̄ei. ² Monj fūonj llembi monj ŋguonj shwi'i tanj, šsheshenonj v̄ei fā'o nɔ nū'ɔnj nu yichai fi'i mbinj, ŋkiri nu, wu'ɔ fi'i nɔ ha'anj a fā'o ne, nji ŋa n̄shi ŋga ntho pa'a a lo nu'uj mbo ŋa pi kwe nu wu'ɔ ndii gho. ³ Ndī ŋa n̄shi nch̄einj ne, n̄shi ntaonj ŋgwa pe ŋa p̄ei pinj ne ni ŋwa'anli pugu tienj pa maonj fé pigho ŋḡei nɔ Jerushaleinj. ⁴ A n̄shi mbo ŋa a pwa ŋa ŋḡei ŋkaa mu, kanj pugu shi ntho pigi pugu gh̄ei ka'a.

Ŋkwanj nɔ ha'anj nyienj Pɔɔ shi mbo ne

⁵ N̄shi ŋkra v̄ei ndii ŋa ŋkwo tiri Mashedonia ne, nth̄e ŋa mb̄i' i nu nɔ togo nu Mashedonia, ⁶ k̄e'ich̄ei shi ntho pia la'a ka'a, k̄e'ich̄ei ti mbo pia ka'a monj pii ndii pa n̄aonj fiḡei, nji ŋa p̄ei shi ŋḡere a nɔ nyienj nu sheshe li'i ŋa n̄shi ŋḡei ne. ⁷ Nth̄e ŋa ndo ntā'a nu nj̄ei v̄ei ndwe pi wu'ɔ tothi. Ŋkhwā ŋa pia chho ka'a nɔ yich̄ei fi'i ndii nɔ ha'anj Taatho mbinj. ⁸ Ndo shi nda'a Efesho ti ndii ji Penteko k̄a'o. ⁹ Nth̄e ŋa mme shina pɔ v̄ei fo nɔ ŋk̄iej mme fā'a, ndo ntu pa mimbina pɔ.

¹⁰ Ndī ŋa Timoti shi ntho ne, p̄ei chwie a f̄ei nonj yi shina p̄ei, nth̄e ŋa a chho mfā'a pi fā'a Taatho nɔ ha'anj mummu fā'a nu ne. ¹¹ Nth̄e yie gho, ki'i sheshenonj ch̄i'ə vi. P̄ei gh̄ere vi nɔ ha'anj a nyienj nu ne monj gh̄ighri nji ŋa a shi ŋkw̄ei nj̄ei a, nth̄e ŋa nchho njw̄ere vi pugu pa pich̄ei ghanj pinj.

Pa ndugwi njinj chrā

¹² Ndwe nth̄e nd̄inj via Apolo, mi ni nja mfra nu titini ŋa a tho pugu pa pich̄ei ghanj pinj ŋkra v̄ei. Ndo a shini ndo mbo pi khwatua yi kanj shigei ŋa a tho pi ndwe. A shi ntho ndii ŋa a fā'o shina ne.

¹³ P̄ei chho ni lina m̄ei, nthi a tini monj pinj, p̄ei chwie nnu nɔ pimb̄ia, p̄ei thi a tini. ¹⁴ P̄ei chwie ŋguonj nnu ŋa p̄ei chwie nu ne pi monj khwā.

¹⁵ P̄ei ji ŋa mbaanda Shitefana ni mbo pa fūonj ghanj pinj Akaya pugu pa ŋa pugu fe nonj yugu ni fā'a ŋgwa Minnwi pi taonjaonj. Ndwe, nd̄iḡei v̄ei, ma lin panj, ¹⁶ p̄ei ya'o nch̄o ŋkwanj ŋgwa pei pugu pa ŋguonj pich̄ei ŋgwa ŋa pugu nii monj fā'a gho ndo mfe nj̄u'ɔ yugu monj gho nne ne. ¹⁷ Mfā'o pwanju'ɔ nth̄e ŋa Shitefana, ni F̄otunatu ni Akaiku ni ntho, nth̄e ŋa pugu chwie nnu ŋa p̄ei shini ndo mbo heinj nɔ chwie nu ne. ¹⁸ Nth̄e ŋa pugu ni mā'anj nj̄u'ɔ a pugu pa ȳei. P̄ei lii ŋkwanj ŋgwa nɔ pei shi'i.

¹⁹ Pa choshi monj Eshia mā'anj chrā ȳei. Akwila pugu Prishika†, pugu pa choshi ŋa a pɔ nda pugu ne, mā'anj chrā ȳei shishi'i monj Taatho. ²⁰ Ŋguonj pa ghanj pinj heinj, mā'anj chrā ȳei. P̄ei chrā ni nonj p̄ei shishi'i ni panj nu nonj.

²¹ Mmu, Pɔɔ, n̄ā'anj chrā nu yei pi ni nyanj mbho.

²² Sheshenonj mienj ki fā'o khwā mbinj Taatho, nch̄ono pɔ mbinj yu. Taatho vigi! Tho!

²³ Jisho, mbo Taatho, n̄onj pwapunj yi ni p̄ei.

²⁴ Khwā a pɔ mbinj p̄ei ghao monj Krishto Jisho. A yie.

* **16:1** 16:1 Ghanj pinj pei ni mbo pi Jerushaleinj ntho nj̄ei ŋḡe'i. † **16:19** 16:19 Prishika pɔ pi yich̄ei ligi Prishila.

Mbira ḡwa'anḡi chōshi Korinj Kāonj nu pa tho nnu

Yei mbira ḡwa'anḡi ḡa Pōo ni nā'anḡ mfe ni chōshi Korinj nē. A nā'anḡ ḡwa'anḡi yei mfe ni pugu ndii ḡa pa nnu shini ndo nyienj nu shi'i mbhō pugu pugu nē. Pichēi pa ḡgwa monj chōshi ḡhō ni nchhō mfe ḡḡē'i ni Pōo ndo a pa'ō nō lūḡwi nu pugu pugu.

Monj fūonj ḡhrā monj ḡwa'anḡi yei, Pōo fi'i ḡkwanj ha'anḡ shina yugu pa chōshi ḡhō ni mbo nē, ndo mbini mfi'i nnu ḡa a chwīe a nā'anḡ ḡwa'anḡi ḡhō a titini nē. A ni nā'anḡ nne nthe wē'i pugu pa ki'ingini ḡa pugu ni nū'onj nu ḡhō nē. A ni mbini mfi'i ḡkwanj nō ha'anḡ a ni mfa'ō pwatua nthe ḡa a ni ḡga nā'anḡ nenne, a chwīe pugu pā'a ḡkūnu yugu ni phi, nne, chīni nu ḡḡḡi pini mbo.

A ḡhōi shhi ki'ē ndīḡēi ḡa pa ḡgwa monj chōshi ḡhō fe pa yaonj ki lo ḡḡi'ē nō ḡhēre nu pa ḡhanj pinj ḡa pugu ni mbo Judia nē. Pōo ḡha ndwigi nu ki'ē, nōonj ḡa a ḡkien ḡḡan ntaonj Krishto shini nthe ḡa pichēi ni nthō ndii vi pi nō ḡḡanj mifi.

¹ ḡwa'anḡi yei llo pi mbhō mu Pōo, mbo ḡḡan ntaonj Krishto Jishō ntōḡo pi ḡkuonj khwā njū'ō Minnwi ndo mbini ndhō mbhō Timoti ndīj via, ḡḡēi ni chōshi Minnwi ḡa a pō la'ataonj Korinj pugu pa ḡḡuonj pa ḡgwa Minnwi pi taonḡaonj ḡa pugu pō monj ḡḡuonj krao ḡḡēi Akaya.

² Pwapuj pugu pa ḡḡhri llo mbhō Minnwi, mbo Tāa via, pugu Jishō Krishto, mbo Taathō, pō ni pēi.

Minnwi ḡhā mfe mā'anḡ njū'ō ni ḡḡuonj ḡgwa

³ Mbōrō yi Minnwi ndo mbo Tāa Jishō Krishto, mbo Taathō via. A Tāa pa kwoshini ndo mbo Minnwi ḡḡuonj mā'anḡ njū'ō ḡhao, ⁴ ḡa a ḡhā mā'anḡ njū'ō yigi monj ḡḡuonj pa ḡḡē'i yigi ḡhao, nne ḡa minthe pigi fā'ō nji nō mā'anḡ nu njū'ō pa ḡgwa pē ḡa pugu pō monj sheshe ḡḡē'i ni mā'anḡ njū'ō ḡa Minnwi mā'anḡ njū'ō nduthō yigi nō ḡhō nē. ⁵ Nthe ḡa wu'ō nō ha'anḡ pigi yēi ḡḡē'i ntou yi nō ha'anḡ Krishto ni njēi nē, wu'ō nenne, mā'anḡ njū'ō yigi shi njienj ntōḡo pi mbhō Krishto. ⁶ Ndo pigi njēi ḡḡē'i, a pō pi mā'anḡ njū'ō pugu pa lūḡu nu ni pēi, ki pi mā'anḡ pi njū'ō yigi, kanj a pō pi mā'anḡ njū'ō yēi, ḡa a fā'a mbinj pēi ndii ḡa pēi wēinj njū'ō yēi, nūi shii monj ta'a ḡkwanj ḡḡē'i ḡa pigi ḡkaa pigi yēi nē. ⁷ Kwā'a yigi minthe vōi lo nji'i nchi'i, nthe ḡa pigi ji ḡa nō ha'anḡ pēi fā'ō ḡhrā monj ḡḡē'i yigi nē, pēi shi mbini nu'unj mfa'ō ḡhrā monj mā'anḡ njū'ō yigi.

⁸ Pa līj panj, pigi tā'a nu nshwei vōi ni ḡḡē'i ḡa pigi tōḡo monj ḡhō Eshia nē. Pa lri ha'anḡ pi ni nū'onj mbinj pigi nē ni ḡḡā'ō ndo ndrī nchaa ḡhrī yigi ti chōmbhi gu nnu ḡha ni pigi. ⁹ Shishini, pigi ni mbi'i ḡa pi fe njō gu ni pigi. Ndo yei ni mbo nō chwīe nu ki'i pigi yi'ē nonj yigi mbinj pigi, ndo pigi yi'ē pi mbinj Minnwi ḡa a ḡhā mbi'i pa ḡgwa khu monj gu nē. ¹⁰ A ni mfu'u yigi monj yie cho gu piphi ndo shi ḡḡu'ō mbini mfu'u yigi ḡkamu'onj. Pigi nū'onj kwā'a yigi pi mbinj yu ḡa a shi mbini nu'unj ḡkwe yigi ḡkamu'onj. ¹¹ Pēi ḡkaa pēi fā'ō nō ḡhēre nu yigi ni luonj Minnwi, nne ḡa ntou ḡgwa

shi mfe ntōo nu nō ligi yigi nthe mbōro ḡa Minnwi fe ni pigi nthe luon Minnwi ntou ḡgwa ne.

Pōo kwri ḡkwan ḡa'an a ni mfā'o nō chwīe nu nnu pi ne

¹² Kwēi njū'ō yigi pō pi yei, ndō ḡḡanḡhō yigi chhu ni pigi ḡa pigi ni nchwīe nnu pigi ḡkuon mbhi yei ni ta'anju'ō ndō ntōgō ndaon ntou mon pōgō Minnwi, ki lo mbō pi shiethō ḡkuon mbhi yei, mbō ntōgō pi ḡkuon pwapuḡ Minnwi, mī'eh mbō pi ni pōi. ¹³ Nthe ḡa pigi lo nchhō nā'an ḡi yichēi nnu nduon ni pōi ḡkieḡ yaon ḡa pōi mēiḡ ndō nji ne, ndō ḡkwā'a nu ḡa pōi shi nja nji ghao, ¹⁴ wu'ō nō ḡa'an pōi ni nji vigi shigēi ne, ḡa mon llemmbhi ḡa Jishō Taathō via shi mbīni ne, pōi shi mfā'o titene nthe vigi nō ḡa'an pigi fā'o nthe vōi ne.

¹⁵ Nthe ḡa mi ni mfā'o yei tininju'ō ne, mi ni ntā'a nu mfūon nthō ḡkra vōi, nne ḡa minthe pōi fā'o mbōro mbra ḡge. ¹⁶ Mi ni ntā'a nu ḡkra vōi ndiḡ ḡa ḡḡēi nu Mashedonia ne, ndō nshi mbini njōi vōi llo Mashedonia, nne ḡa pōi ḡhēre a ḡḡēi Judia.

¹⁷ Mi ni ḡḡēi pi shhi ḡkwōi nu njin ndiḡ ḡa mi ni ntā'a nu nchwīe yei ne? ḡḡa ḡkā'a nnu paḡ pi ḡkwan ḡa'an freinon tā'a nu ne, mbiri nō chhu nu ḡa, "Oon, oon" ki ḡa "ḡḡa, ḡḡa" wu'ō ta'a ndiḡ ḡhō? ¹⁸ Shishini, nō ḡa'an Minnwi ḡon ḡa a ḡhā nchwīe nō ḡa'an a chhu ne, chrā yigi ni pōi lo ḡi'i mbō pi Oon pugu ḡḡa. ¹⁹ Nthe ḡa Muon Minnwi mbō Jishō Krishto ḡa Shaila, ni Timoti ni mmu nduthō a chii nu ni pōi ne shini ndō mbō pi Oon pugu ḡḡa ndō mon Krishto a ḡhā ḡḡu'ō mbō pi Oon. ²⁰ Nthe ḡa ḡḡuon pa kā'a Minnwi Oon mbiḡ yu. A chwīe yie a pō ntōgō pi mbhō yu ḡa pia chhu ḡa "A pō nenne" ni Minnwi nō ndigha'ō yi.

²¹ A chwīe Minnwi pia thi titini mon Krishto, ndō mbini nchu'ō via nū'ōḡ nō ji, ²² ndō mbini mbō ju mbō ḡon ḡa a nū'ōḡ li yi mbiḡ pia ndō mfe Jijwe yi njū'ō pia nō minkwentie pa nnu pē ḡa a kā'a via nō ḡhō ne.

²³ ḡḡē Minnwi nō minkwentie a ḡa ḡdō nde'i pi ḡḡieḡ, ḡa a ni mbō nthe pi ḡa ḡshini ndō ntā'a nu mfe ḡḡē'i ni pōi ḡa mi ni mien ki lo nthō njōi vōi Korinj. ²⁴ A lo ḡi'i mbō pi ḡa pigi ku'ō ku'ō thō pōi mon pin yōi, ndō pia ḡhā mfā'a kā'a nō pwanju'ō yōi, nne ḡa pōi thi a tini mon pin yōi.

2

¹ Nenne, mi ni mbiri njū'ō a ḡa ḡba'a nthō njōi vōi nne ḡa ki'i nchwīe pōi pō mon yu'ō njū'ō ḡkamu'ōḡ. ² Nthe ḡa ḡi nchwīe pōi fā'o yu'ō njū'ō, a shi mbini nchwīe ḡō mfā'o pwanju'ō ḡkieḡ ḡō ḡhō ḡa ḡkwō chwīe o fā'o yu'ō njū'ō ne? ³ Mi ni nā'an ḡkwan ḡa'an ḡki nā'an ne, nne ḡa ḡshi ḡḡa nthō, pa'a ḡdō mfā'o yu'ō njū'ō llo mbhō ḡḡwa pē ḡa pugu kaḡ ni nchwīe mfā'o pwanju'ō ne. Mi ni mfā'o tininju'ō mbiḡ pōi ḡa pwanju'ō a shi mbō pwanju'ō ḡḡuon yōi ghao. ⁴ Nthe ḡa ḡki nā'an ḡḡa'anli mfe ni pōi pi mon ḡkieḡ ntou ḡḡē'i pugu pa mme yu'ō njū'ō, ni ḡkhī ligi, pa'a ndō ntā'a pi ḡa pōi pō mon yū'ō, ntā'a pi ḡa pōi ji fi'i ntou khwā ḡa mfā'o nthe vōi ne.

Lī'e phi ḡon ḡa a chwīe phi ne

⁵ Ndwe sheshenon kaḡ ni nchwīe ḡon fā'o yu'ō njū'ō, kaḡ a lo nchwīe pi mbiḡ mu nō yichēi fi'i, a chwīe pi mbiḡ ḡḡuon yōi, nō chhu nu ki lo ni'in nchunchru yi. ⁶ Ni ḡkwan ḡon yine, njō ḡa a llo mbhō yieḡ yōi ne kā'o. ⁷ Nne, a ka pie pi ḡa pōi lī'e phi yi ndō mā'an njū'ō yi, kaḡ minthe yu'ō

njù'ó yien nga'a vi. ⁸ Nne, òdìgèi vèi òa pèi pìni nu'ur nchwìe a jì òa pèi khwá vi.

⁹ Nthe òa yei nnu òa a ni nchwìe nà'an mfe ni pèi òa minthe òjwe'i vèi njèi òa pèi ghà nja'ò nchò mon òguon nnu ghao. ¹⁰ Sheshenon òa pèi l'è phi yi ne, mummu òkaa mu shi ndi'è phi yi. Nthe òa sheshe ndii òa òkwo l'è phi ne, nò ha'an à mbo òa òkwo l'è phi, kan a pò nthe pi pèi shhi Krishto, ¹¹ nne òa ki'i Shata gha'a via, nthe òa pia shi lo mbo pi pa ghini ni pa shiri òa a piri nu ne.

Pa ghaghana òa a ni ntho ni Pòò la'ataon Troa

¹² Ndiì òa mi ni ntho nchòin Troa li'i chii òkìni pwa pisha'akho Krishto ne, nji'i nthe pi nò ha'an chonda fà'a Taathò ni mbo yi chu'ó vèi fò ne, ¹³ njù'ó a shini ndò mbo shi'i nthe òa òshini ndò njèi Taitu ndin a fò. Nne mien vugu ògèi Mashedonia.

Pia gha'a pa ghagha'a ntògò pi mbho Krishto

¹⁴ Ndo pia tóo Minnwi, òa, mon pò nu ta'a yi pia pa Krishto, a ghà ngu'ó nthi shhi ntia via ògèi nu nò ghò, nò ògwa òa pugu mà'an ti nga'a, ntògò mbho pia Minnwi chwìe yaon òa Krishto yie ne nyien òguon li'i nò lun mbwa laminda. ¹⁵ Nthe òa pia pò pi nò mbwa lun laminda Krishto ni Minnwi shina ògwa pe òa pugu lùgu nu ne, ndò mbini mbo shina ògwa pe òa pugu phe nu gha ne. ¹⁶ Ni ògwa pe òa pugu phe nu gha ne, a lun gu òa a thò ni gu, ndò ni ògwa pe òa pugu lùgu nu ne, lun chombhi òa a thò ni chombhi. Ti a gò òa nnu pei ká'ò ghrí yu? ¹⁷ Nthe òa pigi shi lo mbo pi nò ntou pichèi ògwa òa pugu lògò chrà Minnwi nò maon tan, ndò nò ghan ta'anju'ó òa Minnwi fè fà'a ni pugu ne, shhi Minnwi, pigi ghà nchrà mon pò nu ta'a yi pigi pa Krishto.

3

Puon fà'a kina fhi

¹ Pigi pini nu'ur njè ntho nòon pi non yigi nò òkien ògwa òkamun'on? Ki a pie òa pi nà'an òwa'anli nò ha'an pichèi ògwa chwìe ne, nò chhu nu òa pigi òkien ògwa mfe ni pèi, ki llo mbho pèi? ² Ndutho yèi pò pi pa òwa'anli nò nòon nu òa pigi òkien ògwa, òa pi nà'an njù'ó pigi, òa òguon ògwa jì ndò mèin. ³ Pèi nòon òa pèi pò pi òwa'anli llo mbho Krishto òa pigi fè, òwa'anli òa pi lo nji'i nà'an pi ni òkhwá òwa'anli, pi nà'an pi ni Jijwe Minnwi maon, ki lo mbo pi òkuon pa ògù'ó prapra, mbo pi njù'ó ògwamishua.

⁴ Yie ghò òkwan tininju'ó òa pia fà'ò mbin Minnwi ntògò pi mbho Krishto ne. ⁵ A lo nji'i mbo pi òa pigi ndutho yigi ka'oka'ò nò chhu nu òa chèi nnu llo pi mbho pigi, ká'ò nu yigi llo pi mbho Minnwi, ⁶ òa a chwìe via pia ká'ò nò pò nu puon fà'a kina fhi, ki lo mbo pi ye òa pi nà'an nà'an ne, mbo pi yi Jijwe. Nthe òa ye òa pi nà'an nà'an ne ghà ntho pi ni gu ndò Jijwe ghà mfe chombhi.

⁷ A kan mbo òa ndunu shendaon òa a thò ni gu ne, òa pi ni nà'an pi òkuon ògù'ó ne, ni ntho ni òkien mme ndigha'ò ti puon Ishrae kan ni nthe pa'a pugu lo nji'i ndii ligi Mushi nthe ndigha'ò yi ghò ne, ndò mbo ndigha'ò òa a ni ntho memme ne, ⁸ yie ghò shi lo nòon ki'è òa shendaon fhi mbo yi Jijwe ka fà'ò ndigha'ò fà'ò a chaa yie ghò? ⁹ Nthe òa nò ha'an ndigha'ò ni mbo mon ndunu shendaon òa a ghà ntho ni njó ne, yie ghò

nōon ɲa shendaon fhi ɲa a tho ni ndāndi ne chaa vi ɲkien yie ghō mon ndigha'ō. ¹⁰ Shishini, mon yei, yaon ɲa a ni ma mfā'ō ndigha'ō lūgwi ki lo nu 'uɲ mfā'ō sheshe ndigha'ō kan shigēi nthe ndigha'ō ɲa a chaa vi ne.

¹¹ Nne, ti yaon ɲa a ni ɲkhu nu ne mbo ɲa a ni mfā'ō ndigha'ō, yie nōon ɲa yaon ɲa a tho nu ɲkina ne fā'ō ndigha'ō nchaa yie ghō ɲkien ntou yi.

¹² ɲa pigi fā'ō yei kwà'a ne, pigi ya mfā'ō tininju'ō, ¹³ ki lo mbo pi no Mushi, ɲa a ni mbūon ligi yi ni yaon ndhwī nne ɲa ki' i pa puon Ishrae chaon ligi yugu ɲkuon yaon ɲa a ni nchho ɲkuokuo mme nu ne. ¹⁴ Ndo pugu ni nchri nju'ō yugu. Nthe ɲa nchōɲ shi'a, ndii ɲa pugu mēɲ ndunu kina ne, ndhwī ghō wu'ō mbūon nju'ō yugu, nthe ɲa a wu'ō ntogō pi mbin Krishto ɲa ndhwī ghō ghà mbo yi pi'i. ¹⁵ Oon! Nchōɲ shi'a sheshe ndii ɲa pi mēɲ gī Mushi ne, ndhwī ghō kina ɲkuru nju'ō yugu.

¹⁶ Ndo ndii ɲa ɲon kara mbara Taathō ne, pi pi' i ndhwī ghō. ¹⁷ Ndwe, Taathō pō pi Jijwe, ndo li' i ɲa Jijwe Taathō pō ne, ɲon lo nu 'uɲ mbo mon kūna. ¹⁸ Nne ndwe, pia ghao chho ɲjēi ndigha'ō Taathō ni miɲi mia ɲa a lo mbo yi pūon ne, pia chho ɲkara nu mfhi vi, lo ɲkuon ta'a nthɲkwo ndigha'ō ɲgēi nchōɲ mon yichēi. Yei lo pi mbho Taathō ɲa a Jijwe ghō ne.

4

Lí'ε pwa pisha'akho

¹ Nthe yie ghō, no ha'an pigi fā'ō fà'a yei, ntogō pi ɲkuon kwoshini Minnwi ne, pigi lo ɲji' i mfā'ō li'ənon. ² Pigi ni ndōgō nthi miɲi ɲa mba'a pigi ma nchwē pa nnu moon ɲjiɲ pugu pa nnu lrithō. Pigi lāa chwē nu pa nnu mifi ki kwri nu chrā Minnwi, ndo ntogō pi ɲkuon chrā nu nnu shini shente, pigi nōon ɲkwan ɲgwa ɲa pigi yie ne ni ɲganthō sheshenon shhi Minnwi.

³ A ndo mbo ɲa pwa pisha'akho yigi yi kuru, kan a wu'ō mbo pi ni ɲgwa pe ɲa pugu phe nu ne. ⁴ Nnwi ɲkuon mbhi yei fhiligi ɲgwa pe ɲa pugu lo mbin, nne ɲa ki' i pugu yēi lí'ε pwa pisha'akho ndigha'ō Krishto mbo fhi Minnwi.

⁵ Nthe ɲa pigi lo ɲji' i ntho nchii pi non yigi. Pigi chii pi Jishō Krishto no Taathō, ni pigi ɲa pigi pō pi puon fà'a ni pēi nthe Jishō ne. ⁶ Nthe ɲa Minnwi mbo ɲon ɲa a ni nchhu ɲa, "Lí'ε the lo mon ɲjiɲ ne," kwo the mon nju'ō pigi no fe nu lí'ε ji nu ndigha'ō Minnwi no miɲi Jishō Krishto.

Fà'o mon kɲ nchí'a

⁷ Ndo pigi tuo fā'ō yei pi mon pa kɲ nchí'a, no nōon nu ɲa mme titini ɲji ghō pō pi yi Minnwi ki lo mbo pi yigi. ⁸ Yú'ō nii vigi mon ɲguon puon shendaon ghao, ndo pa'a ndo nwi'ɲ vigi, pigi fā'ō fintho ndo pa'a ndo mbhe kwà'a. ⁹ Pi fe ɲgē' i ni pigi ndo pa'a pigi lo ɲkina tē' i vigi, nchhwi vigi mā'an shhe ndo pa'a ndo mbiri vigi, ¹⁰ ɲgu'ō ma nchho ntien pi gu Jishō nyēɲ nu no mon non yigi nne ɲa chōmbhi Jishō nōon mon non yigi.

¹¹ Nthe ɲa ɲguon ndii ghao pi cha'a vigi ɲa pigi yi maon ne mfe nu ni gu nthe ligi Jishō, nne ɲa minthe chōmbhi Jishō nōon non yi mon freinon yigi ɲa a ghà ɲkhu ne. ¹² Nne pigi togō pi mon gu, ndo pēi chho mfā'ō chōmbhi mbin pēi.

¹³ ɲwa'anli Minnwi chhu ɲa "ɲki pin, a ni nchwē yie ghō nchrā." Ni ta'a ɲkwan pin ghō, pigi ɲkaa pigi ni mbin nne nchrā, ¹⁴ ɲji nu ɲa ju ɲa a ni mbi' i Jishō Taathō mon gu ne shi mbi' i vigi pigi pa Jishō Taathō, ntho ni

pia ka'a shhi yu. ¹⁵ Nthe ña ñguon yi ghao pɔ nthe pi pɛi, nne ña pwapuñ Minnwi ña a thɔ nshɛrɛ nu ni ntountou ñgwa ne, shi nchwɛ tɔo nu pigi nɔ fe nu ndigha'o ni Minnwi.

¹⁶ Nne, mba'a pigi yi'i mfā'o li'ənon. Nji'i nthe pi nɔ ha'an freinon yigi piri ñgɛi nu ne, non yigi mon jijwe wu'ɔ nchhɔ ñgū pi yi fhi pa lɛlle. ¹⁷ Nthe ña puon mi ñgə'i yī'ɛ yī'ɛ pei nɔ kuo ndii yei ne chhɔ mbiri pi ñkien lilri ndigha'o ki ndugwi yi ña fi'i yi lo nji'i mbo ne. ¹⁸ Nthe ña pigi lo nji'i nthɔ nū'ɔñ njù'ɔ yigi pi ñkuon pa maon pe ña ñon ghà njəi ni ligi yi ne, pigi nū'ɔñ njù'ɔ yigi pi ñkuon pa maon pe ña minthe pa'a ñon lo njəi ne. Nthe ña pa maon pe ña ñon yei nu ne chhɔ ntogotogɔ, ndo pa maon pe ña pi lo njəi nu ne ghà mbo pi ki ndugwi yi.

5

Li'i chhɔ yia po

¹ Nthe ña pia ji ña ntāa yei ña a pɔ pi la'a yia ñkuon shhe ne shi ñga mbiri, pia fā'o li'i chhɔ mbho Minnwi, mbo nda ña pi lo nji'i ñkraf pi ni mbho, mbo nda ña a shi mbo ki ndugwi yi po. ² Nthe ña mon yei ntāa ndwe ne, pia shonɔ nu, njūa nu ña pia pɔ mon nda yia ña a pɔ pi yi po ne. ³ Pigi tā'a nu mfā'o freinon yei llo po nji ña mba'a pigi nu'uy mbo ntii. ⁴ Nthe ña nɔ ha'an pigi wu'ɔ mbo mon ntāa yei ndwe ne, pigi shonɔ ni ghana njù'ɔ, a lo nji'i mbo pi ña pigi tā'a nu mfu'u non yigi yei mī'an, a pɔ pi ña pigi tā'a nu mā'an non fhi ñkuon yei, nne ña chombhi mmi non yei ña minthe a khu ne. ⁵ Non ña a piri via nɔ nnu yei ne pɔ pi Minnwi, mbo non ña a fe Jijwe yi ni pia nɔ ña pia fā'o tininju'ɔ ni yaon ña a kā'a via nɔ gho ne.

⁶ Nthe yie gho, pigi ghà ngu'ɔ ndinaon ni tininju'ɔ. Pigi ji ña ndii ña pigi pɔ la'a mon non yei ne, kan pigi lo nji'i mbo yei Taathɔ, ⁷ nthe ña pigi ghà nchhɔ chombhi yigi ntogɔ pi mon pin, pa'a ndo mbo pi mon pa nnu ña pigi yei nu ne. ⁸ Oon! Pigi ya ndinaon ni tininju'ɔ, ñka khwā pi ña pigi mien ki lo mbo mon non yei, nne ndo mbo la'a pigi pa Taathɔ ka'a. ⁹ Nne ki pigi pɔ hein pi mon non yei, ki pigi lo nji'i mbo mon non yei, pigi ghà mba'o pi nɔ yei nu ña pigi chwɛ tūa yi pwa. ¹⁰ Nthe ña ñguon yigi ghao ma ngu'ɔ nthi shā'a shhi faan Krishto, nne ña sheshenon nthe a fā'o yaon ña a pie ña a fā'o nthe nnu ña a ni nchwɛ mon freinon yei ne, ki a pɔ pi pwa ki phi.

Fā'a nu fā'a chīni nu ñggi

¹¹ Nthe yie gho, nthe ña pigi ji yaon ña pɔgɔ Taathɔ yie gho ne, pigi chrā nthɛ vi ni pichəi ñgwa mba'o nɔ chwɛ nu ña pugu pin. Ndo Minnwi ji yaon ña pigi yie gho ne. Mb'i ña pɛi ji ñkaa pɛi mon ñgantho yei. ¹² Pigi lo nji'i nchhɔ mba'opa'o nɔ chhu nu yaon ña pigi yie ne ni pɛi. Pigi chhɔ fe pi shina ni pɛi ña pɛi kwēi njù'ɔ nthe vigi nji ña pɛi shi mfā'o khwɛ nɔ fe nu ni ñgwa pe ña pugu kwēi njù'ɔ nthe pi pa yaon ña pi yei nu ne, ki lo mbo pi yaon ña a llo mon njù'ɔ ne. ¹³ A nji'i mbo pɔ ña moon thɔ yigi lo nji'i ñkā'o, kan a pɔ nthe pi Minnwi, ā mbo ña moon thɔ yigi pɔ shi'i kan a pɔ nthe pi pɛi. ¹⁴ Nthe ña khwā ña Krishto fā'o ni pigi yaon ña a chhɔ nsha'a vigi ne, nthe ña pigi kwo lūgwi yei nnu mon njù'ɔ pigi ña ta'a non khu nthe ñguon ñgwa, nthe yie gho, ñguon ñgwa khu. ¹⁵ A ni ñkhu nthe ñguon ñgwa, nne ña ñgwa pe ña pugu chombhi ne, pugu chhɔ mbhi ki lo

nthe pi nōon yugu. Pugu chhō nthe pi ju ṅa a ni ṅkhu pi ku'ō ni ju mon gu nthe vugu nē.

¹⁶ Nthe yie ghō, jē ndwe ṅgōi nu shhī, pigi shi lo nu'uy ndii ṅgwa pi ṅkwanj ha'an ṅgwamishua ghā ndii nē. Nji'i nthe pi nō ha'an pigi ni ndii Krishto pi ṅkwanj ha'an ṅgwamishua ghā ndii nē, mba'a pigi yi'i nu'uy ndii vi nēnē. ¹⁷ Nthe yie ghō, sheshenon ṅa a ta'a yi pugu Krishto nē, pō pi yaon puon fhi. Pa ndunu nnu kwo tōgō, lii njēi, pa nnu gū pi fhi.

¹⁸ ṅguon nnu pei ghao llo pi mbhō Minnwi ṅa a tōgō mbinj Krishto nchīni ṅggi yia pugu, mfe fā'a chīni nu ṅggi ni pia ¹⁹ yie ghō pō ṅa monj Krishto Minnwi ni nthō nchīni ṅggi pugu pa ṅgwa ṅkuonj mbhi pugu pini mbara vi, ki lo nu'uy nchhō ṅgwēinj vugu nthe phi ṅa puon chwīe nē, ndō ncha'a ṅkīni chīni nu ṅggi mfe mbhō pigi. ²⁰ Nthe yie ghō, pigi pa ghanj chrā nō ligi Krishto, pi nō ha'an Minnwi chhō mfe gē yi ntōgō pi mbhō pigi. Pigi ligōi vōi nō ligi Krishto ṅa pēi chīni ṅggi pēi pa Minnwi. ²¹ Nthe via Minnwi ni nchwīe vi a pō phi, mbō ju ṅa a shini ndō nji phi nē, nne ṅa monj pō nu ta'a yi pigi pugu, pigi shi mbō ndīndi Minnwi.

6

¹ Nō ha'an pigi pa Minnwi fā'a nu ka'a nē, pigi ligōi ṅa ki'i pēi chwīe pwapunj Minnwi ṅa a nōon ni pēi nē phe gha. ² Nthe ṅa Minnwi chhu ṅa, "Wu'ō nō ha'an ndii ni ṅkā'ō nē, ṅki ya'ō vōi, monj llemmbhi lūgu nu ṅgēre vōi."

Lii njēi, ndwe ndii kā'ō, lii njēi, ndwe pō pi llemmbhi lūgu nu.*

³ Pigi lo nū'onj ki'ingini ni sheshenonj, nne ṅa ki'i sheshe ntōi pō ni fā'a yigi. ⁴ Ndō nō puon fā'a Minnwi pigi nōonj nonj yigi ṅa pigi ṅkīen ṅgwa ntōgō pi monj tiishii, pa ṅgō'ingō'i, pa ghagha'a pugu pa nnu titini, ⁵ pa wie, pa ghōi nu chōinj, pa yōyōnō ghanj pigitua nthō nu li'i wie vigi, fā'a ki jwē, la'a ki lle pugu pa njī. ⁶ Pigi pini nōonj nonj yigi ṅa pigi ṅkīen ṅgwa ntōgō pi ṅkuonj pō nu yi taonjtaonj, ji nu yigi, wēinj nu njū'ō, pwapunj, fā'o nu Jijwe Minnwi monj chōmbhi yigi, khwā llo monj njū'ō pigi, ⁷ chrā nu nnu shini, ni ghrī Minnwi. Pigi ghā ntuo ndīndi nō maonj nchhō ṅgei mbhō ji nō mā'anj nu pugu ṅgei mbhō ṅkwreī nō li'i nu. ⁸ Pigi ghā mfā'a mbhō Minnwi ki pi gha'ō vigi ki nshhū vigi, nchhu nnu phi thō pigi ki mfe ndigha'ō ni pigi. Pi lōgō vigi nō pa ghanj mifii, ndō pigi chrā pi nnu shini. ⁹ Pi lii vigi nō pa nnu gha, ndō pichōi ji vigi ti ṅga'a, nō ṅgwa ṅa pugu chhō ṅkukhu, ndō lii njēi, pigi yi maonj, nō ṅgwa ṅa pi fe njō ni pugu ndō pa'a ndō njwi vugu, ¹⁰ nō ṅgwa ṅa pugu fā'o pēi' njū'ō ndō pigi wu'ō nchhō mfā'ō pi pwanju'ō, nō ghanj pou ndō pigi wu'ō nchhō nchwīe ntou ṅgwa pō ghanj fā'ō, nō ṅgwa ṅa pugu lo nji'i mfā'ō yaonj ndō pigi fā'ō ṅguonj yaonj ghao.

¹¹ Pigi chrā ni pēi ki lo ndōinj vōi ni sheshe nnu, ma ṅgwa la'ataonj Korinj, njū'ō yigi yi wo shhī pēi. ¹² Pigi lo nji'i ndi'i vōi, ndō a li'i pēi ndi'i nonj yōi monj njū'ō pēi. ¹³ Ndwe, nō khwē nu, pēi ṅa'anj njū'ō yōi ni pigi ṅkaa pigi. Nchrā yei ni pēi ndwe pi nō puonj panj.

Nda Minnwi maonj

¹⁴ Ki'i nyianj kwō pēi pa ghanj ki pinj. Nthe ṅa a yōi ta'anggi ṅa a pō shina ndīndi pugu piphi? Ki a yōi chī nu kwō ṅa a ghā mbō shina li'e pugu njinjnjinj? ¹⁵ Ki a yōi ta'anggi shina Krishto pugu Shata'? Ki a yōi li'i

* **6:2** 6:2 Ishaya 49:8. † **6:15** 6:15 A pō monj chrā Gri pi ṅa Belia.

ɲa ɲgaŋ piŋ ghà nchi pugu ɲgaŋ ki piŋ? ¹⁶ A yèi ta'anɲggi ɲa Nda Minnwi fā'o pugu pa nnwi? Nthe ɲa pia pɔ pi Nda Minnwi maon nɔ ha'an Minnwi chhu ɲa,

"Nshi nchwie li'i chho a shina pugu nyien shina pugu mbo Minnwi vugu,

pugu pɔ pa ɲgwa paŋ."

¹⁷ Nthe yie gho, Taathɔ chhu ɲa:

"Pèi taon shina pugu

mbo tɔ'i vèi,

Ki'i pèi kəon yaon ɲa a yi fuo nɛ,

kaŋ nshi mbin vèi,

¹⁸ Ndo mbo Tāa vèi,

pèi pɔ pa puon paŋ pi pimbia pugu pa piŋgɛ.

A chhu Taathɔ ɲa a chaa ɲguon ɲi nɛ."

7

¹ Nkien pa lin paŋ, nthe ɲa pia fā'o pa kà'a pei nɛ, pia fu'u sheshe yaon ɲa a ghà mfuo via nɛ mbin pia pugu pa jiwɛ yia, mī'en pɔ nu yi taon taon mon pɔgo Minnwi.

Pwanju'ɔ ɲa Pɔɔ ni mfā'o nɛ

² Pèi ɲa'an njù'ɔ yèi ni pigi, pigi lo ɲji'i mfāan sheshe nnu mbin sheshenon, pigi lo ɲji'i mbiri sheshenon, pigi lo ɲji'i nchigi sheshenon.

³ Ndo ɲji'i nchrā yei pi nɔ wēin nu vèi ɲa pèi fāan nnu. Nthe ɲa mi ni ɲkwo chhu ni pèi ɲa pèi pɔ njù'ɔ pigi, pia khu ka'a ndo nchho mbhi ka'a.

⁴ Ntho nchwie pa nnu pi ni ntou tininju'ɔ mbin pèi, mfā'o ntou titene mbin pèi. Ndinaon ni ghrinju'ɔ. Mon ɲguon pa ɲgə'i pigi, pwanju'ɔ a linaon ti ɲkwri.

⁵ Nthe ɲa ɲji'i nthe pi ndii ɲa pigi ni nchəin Mashedonia nɛ, pigi shini ndo mfā'o fɛrenon, ɲgə'i ni nii vigi mon ɲguon puon shendaon, ɲgwa fɛ'i vigi, pɔgo gu pɔ nu njù'ɔ pigi. ⁶ Ndo Minnwi, mbo ju ɲa a ghà mfe mā'an njù'ɔ ni ɲgwa pɛ ɲa pugu fā'o pè'i njù'ɔ nɛ, mā'an njù'ɔ yigi ntogo pi ɲkuon tho nu Taitu. ⁷ Ndo pa'a ndo ɲgu'ɔ mbo ntogo pi ɲkuon tho nu mi, a ni mbini mbo ntogo pi ɲkuon mā'an njù'ɔ ɲa pèi ni mā'an njù'ɔ yi nɔ gho nɛ, nɔ ha'an a ni nshwei vigi ɲkwan ha'an pèi ni ɲkhwā nu nɔ yèi nu ma, ndo njūa nu nthe nnu ɲa a ni ndogo li'i nɛ, ndo mfā'o ni'in njù'ɔ vèi, nne ɲja mfā'o pwanju'ɔ, mbigi ɲgəi shhi.

⁸ Nthe ɲa ā ɲji'i mbo ɲa nchwie pèi fā'o tu'utho ni ɲwa'anli ɲa ɲki nā'an mfe ni pèi nɛ, kaŋ ndo ɲji'i njūa ɲa ɲki nā'an ɲwa'anli gho nɛ. Mi ni mfūon njūa nthe ɲa mi ni nɲèi ɲa ɲwa'anli gho chwie pèi fā'o tu'utho nɔ kuo ndii. ⁹ Nɔ ha'an a pɔ nɛ, mfā'o pwanju'ɔ, ki lo nthe pi ɲa pèi fā'o tu'utho nɛ, mi ni mfā'o nthe pi ɲa pèi ni mfā'o tu'utho, a chwie pèi pā'a ɲkūnu yèi ni phi. Nthe ɲa pèi ni mfā'o pi tu'utho llo ɲkuon pɔgo Minnwi, nne pigi shini ndo mfe ɲgə'i ni pèi kaŋ shigɛi. ¹⁰ Nthe ɲa tu'utho ɲa a pɔ nthe pi pɔgo Minnwi nɛ ghà ntho ni pā'a nu ɲkūnu ni phi, ndugwi yi pɔ lūgu nu ki yūa nu lo mbo. Ndo tu'utho ɲa a pɔ pi yi ɲkuon mbhi nɛ ghà ntho ni gu.

¹¹ Lii fi'i thi nu a tini mon ni'in njù'ɔ ɲa ɲkwan tu'utho yei ɲa Minnwi tā'a nu nɛ chwie pèi fā'o, pugu pa fi'i ni'in njù'ɔ ɲa pèi fā'o nɔ taa nu nchò yèi nɛ nɲèi! Yei ndon nu ɲa mbho yèi yi wo. A pini nu'un ntho ni fi'i

pigitua, fi'i pógó, fi'i khwā nu pugu pa fi'i ni'inj njù'ó, ni fi'i pīri nu nonj no fe nu njó ni nonj na a chwīe nnu na a lo nji'i nkā'ó ne! Monj nguoŋ ndii ghao, pēi nōonj nonj yēi na mbhó yēi yi wo monj nnu ghó. ¹² Nne nji'i nthe no ha'anj nki nā'anj nwa'anli mfe ni pēi ne, a shini ndó mbó nthe pi nonj na a fāanj nnu ghó ne, ki nthe nonj na pi fāanj mbij yu ne. A ni mbó nthe pi na ni'inj njù'ó yēi mbij pigi nōonj nonj yi ni pēi shhi Minnwi. ¹³ Nthe yie ghó, pigi fā'ó ghrinju'ó.

A lo ngu'ó mbó pi yigi ghrinju'ó, pigi pini mfā'ó pwanju'ó mbigi nthe pi pwanju'ó Taitu, nthe na nguoŋ yēi mā'anj ghrí yi. ¹⁴ Nshini ndó mfā'ó lrithó nthe sheshe kwēi njù'ó na mi ni nkweī ghó nthe vōi ne. Ndo wu'ó no ha'anj nguoŋ nnu pe na pigi ni nchhu ni pēi, ni nōonj na a nnu shini ne, nguoŋ kwēi nu njù'ó na pigi ni nkweī shhi Taitu ne nōonj na a nnu shini. ¹⁵ Fi'i khwā na a fā'ó ni pēi ne ka pini njiēn yienj, no ha'anj a kwij ya'ó nchó yēi ghao ne, fi'i nkwanj no ha'anj pēi ni nchhu ghó na a thó a pwa ni pógó pugu pa wrū nu. ¹⁶ Mfā'ó pwanju'ó nthe na mfā'ó nkienj tininju'ó mbij pēi.

8

Mme pwapuŋ monj yaonj fe

¹ Ndwe, ma pa lij panj, pigi tā'a nu na pēi ji fi'i pwapuŋ Minnwi na a fe ni pa choshí monj Mashedonia ne. ² Monj mme titini ngə'í na a moonj vugu ne, ntu pwanju'ó yugu chwīe pugu fe ki lo nji'i ngí'ε, nji'i nthe pi no ha'anj pugu ya mbou nga'a ne.

³ Nthe na mi miŋkwentie yugu na pugu ni mfe no fi'i nji yugu, ti a ka lo nchaa nji yugu chaa, pugu ni mfe pi ni khwā njù'ó yugu, ⁴ ndigəi vigi ki jwe no fā'ó nu shina no pɔ nu ngia yaonj fe no ghēre nu ngwa Minnwi pi taonjaonj. ⁵ Yei lo mbó nkwanj ha'anj pigi ni njwere nu ne, ndó pugu ni mfūonj mfe nonj yugu ni Taathó nkaoŋ, mbini mfe nonj yugu ni pigi wu'ó nkwanj no ha'anj Minnwi tā'a nu ne.

⁶ Nne pigi ni nkɔnɔ Taitu na no ha'anj a ni nkwo jē ne, á mī'ēŋ fā'a pwapuŋ yei shina pēi. ⁷ Ndo wu'ó no ha'anj pēi ghəi nu shhi monj nguoŋ nnu ne, monj pinj, monj chrà, pugu pa ji nu nnu, pugu pa thi nu titini monj ni'inj njù'ó, pugu pa khwā na pigi chwīe na pēi fā'ó ne,* pēi yēi na pēi ghəi shhi shi'í monj fā'a pwapuŋ yei nkaa yu.

⁸ Ndo nji'í ntho mfe yēi pi no gí ni pēi, ndó yēi pɔ pi no nōonj nu na khwā yēi yi ndindi ntɔgo pi nkuoŋ chwīe nu pēi yēi titini ni'inj njù'ó ngwa nduoŋ.

⁹ Pēi ji pwapuŋ Taathó via mbó Jishó Krishto, na nji'í nthe pi no ha'anj a ni mfā'ó ne, ndó nthe vōi, a ni ngū mbou, nji na ntɔgo nkuoŋ pou yi, pēi shi mfā'ó.

¹⁰ Ndo monj nnu yei, mfe nyanj pī'í nu, na yēi pɔ pi shéi ni pēi, mbó pēi na shina ta'a nga'ó na a tɔgo ne, pēi ni njē pa'a ndó ngu'ó nchwīe fā'a yēi chwīe, pēi ni mbini nkhwā no chwīe nu fā'a ghó. ¹¹ Nenne ki'ε, pēi ghəi no ghó shhi ti mī'ēŋ fā'a ghó, nne na pīri nu nonj no khwā nu no fā'a nu fā'a ghó nthe na a nyiēŋ ta'a kwó pugu pa mī'ēŋ nu fā'a ghó no fi'i ghrí yēi. ¹² Nthe na pīri nu nonj no fe nu mbó, pi pinj yaonj fe nonj pi fi'i nkwanj ha'anj a fā'ó ne, ki lo mbó pi fi'i nkwanj ha'anj a lo nji'í mfā'ó ne.

* 8:7 Pichəi pa Nwa'anli Minnwi monj chrà Gri fā'ó pi na khwā na pēi fā'ó mbij pigi ne.

¹³ Yei lo nji'i mbo pi no chwie nu pichœi ngwa po shi'i pœi fã'o lrï, ndo a po pi no chwie nu nguon ngwa po ndindi. ¹⁴ Fi'i ntou yaon ña pœi fã'o ndwe ne shi ngêre vugu mon yugu chà, nji ña ntou yaon ña pugu fã'o ne shi ngêre vœi mon yœi chà, nne nguon pa nnu po ndindi. ¹⁵ No ha'an pi na'an ne: "Non ña a ni ñkiri ntou yi ne shini ndo mfã'o ti a yienyien nga'a ndo pa'a non ña a ni ñkiri shigei ne lo mbou yaon."

Taitu pugu pa pakwo pi

¹⁶ Ndo pia too Minnwi ña a fe ta'a ñkwan ni'in njù'ò ña pigi fã'o no lina nu ni pœi ne njù'ò Taitu. ¹⁷ Nthe ña a shini ndo nji'i ngu'ò mbin pi ligœi yigi, ndo ndutho yi thi titini mon ni'in njù'ò, ñkhwã ni njù'ò yi no tho nu njœi vœi. ¹⁸ Pigi taon vi pugu yichœi ta'a ngan pin ña pi ya nga'o vi mon nguon pa choshi nthe fi'i ñkwan ha'an a tho nchii pwa pisha'akho ne. ¹⁹ Ki lo ngu'ò mbo pi yie gho, pa choshi pini nu'un nchu'ò vi ña pigi pugu nyien ka'a no fã'a nu fã'a pwapun yei nthe ndigha'o Taatho ndutho yi, ndo mbini non ña pigi khwã no ghêre nu.

²⁰ Pigi togo pi yei shendaon nne ña ki'i non krœi vigi nthe ñkwan no ha'an pigi chho ndii nnu kwe nu, pugu pa ghrã nu maon pei ña pi fe ki lo ngi'ε ne. ²¹ Pigi fã'o njù'ò pigi no chwie nu nnu ye ña a lo ngu'ò nchii pi ligi Taatho, ndo a chii ñkaa yu ligi ngwamishua ne.

²² Pigi chho ntaon vugu pugu pa yichœi ta'a ndin vigi mon pin ña pigi moon vi ntou ngê njœi ña a ni'in njù'ò no ghêre nu mon ntou pa nnu, ndo ndwe, a ka pini nu'un mfã'o ni'in njù'ò fã'o mbigi nthe fi'i ntou tininju'ò ña a fã'o mbin pœi ne. ²³ Ndo ä mbo no Taitu, a ngan kwò a, ndo mbini mbo non ña pigi yu fã'a nu ka'a no ghêre nu vœi. Nga mbo no pichœi pa lin pigi, pugu ghan ntaon pa choshi, mbo ndigha'o Krishto. ²⁴ Nthe yie gho, pœi non shhi pa choshi ni ngwa pei fi'i khwã yœi pugu pa titene yigi nthe vœi.

9

Yaon fe no ghêre nu ghan pin Jerushalein

¹ Ndwe, a lo nu'un ndo mbie ña mbini na'an mfe ni pœi nthe nnu ghêre nu ngwa Minnwi pi taon taon. ² Nji fi'i ñkwan ha'an pœi kwo piri non yœi no ghêre nu ne, mbo yie ña ñkwo fã'o kwœi njù'ò no gho nthe vœi ni pa ngwa Mashedonia, nchhu nu ña jê nga'o yini, ngwa Akaya ni ñkwo piri non yugu. Ndo ni'in njù'ò yœi kwêne ntou yugu.

³ Ndo ntho ntaon ghan pin pei ni pœi nne ña ki'i kwœi nu njù'ò yigi nthe vœi yi'i ntaon ghagha mon nnu pei, nne ña minthe pœi piri non yœi no ha'an mi ni ñkwo chhu ña pœi shi mbo ne. ⁴ Ti ä mbo ña pichœi ngwa Mashedonia tho pigi pugu, njœi ña pœi lo naa mbiri non yœi, lritho wœin vigi, ndo pa'a yœi lritho lo nu'un mbo pi nnu chhu nthe fi'i tininju'ò ña pigi kwo fã'o nthe vœi ne. ⁵ Nthe yie gho, mi ni mbi'i ña a pie ña mã'an ghrï pa ghan pin pei pugu ghœi shhi njœi vœi no piri nu yaon fe ña pœi ni ñkã'a ne ndii maa kã'o nu nne ña pi kwo piri maon pigho maa nchœin nu, a pini non ña pœi fe nthe pi ña pœi khwã no fe nu, ki lo mbo nthe pi ña pi ñi vœi ñi.

Ngan fe ki lo ngi'ε

⁶ Yei nnu gho: Sheshenon ña a phï yaon ngi'ε ne shi ñkwôo shigei, sheshenon ña a phï ntou yi ne shi ñkwôo ntou yi. ⁷ Sheshenon fe no ha'an

a lōgō nthí mi njù'ó yu ne, ki lo mfe pi ni kwe tho, ki pi no ha'an pi ni yu ni, nthe na Minnwi khwā non na a ghà mfe ni pwanju'ó ne. ⁸ Minnwi fā'ó ghrí no fe nu yaon ni pèi a yien ti nchaa fi'i ye na pèi t'a'a nu ne, nne na pèi shi nga mfā'ó nguon yaon na a pie na pèi fā'ó nguon ndii ghao ne, pèi fā'a fā'a shi'i mbigi ngōi shhi. ⁹ No ha'an pi nā'an ne, "A ghrā pa yaon ki lo ngī'ε, a fe ni pa ghan pou.

Ndindi yi shi lo mfā'ó ndugwi yi."*

¹⁰ Minnwi, mbo non na a ghà mfe mbhē ni ngan phī mbhē pugu pa maon ji no ji nu ne, shi mbini mfe nguon mbhē ye na pèi fā'ó no phī nu ne ndo nchwīe a ku'ó pèi kwōo ntou yi nkwan ha'an pèi fe nu ki lo ngī'ε†.

¹¹ Pi shi nchwīe pèi fā'ó mon nguon shendaon ghao, nne na minthe pèi fe ki lo ngī'ε mon nguon shendaon ghao. Ndi na pigi fe pa yaon fe pèi ne, kan ngwa shi ntōo Minnwi. ¹² Nthe na fā'a nu fā'a yei lo ngu'ó mbo pi pi'i nu chà ngwa Minnwi pi taontaon, a pini nu nchwīe na ntou tōo nu linaon mbho Minnwi.

¹³ Ntōgo pi nkuon po nu na pugu pin fā'a yei, pugu shi mfe ndigha'ó ni Minnwi nthe pi fe nu non yèi ni pwa pisha'akho Krishto na pèi chhu ne, pugu pa pwapu yèi no fe nu yaon ni pugu pugu pa nguon ngwa nduon.

¹⁴ Nenne, pugu shi nduon Minnwi mfe ni pèi ni mme khwā, nthe pwapu ki fi'i na Minnwi nōon ni pèi ne. ¹⁵ Pia tōo Minnwi nthe fe ki fi'i yei!

10

Pōo taa nchò nthe fā'a yi

¹ Mmu ndutho a, Pōo, ndigēi vèi ntōgo pi nkuon juju pugu pa ndiporo Krishto, mbo mmu na pi chhu na nga mbogo ligi ndii na pia po ka'a ne, ndo mfā'ó tini njù'ó ndii na pia lo mbo ka'a ne! ² Ndigēi vèi na ndii na ntho ne, ki'i pèi chwīe mfā'ó tininju'ó ni pèi no ha'an mbī'i na a pie na mbo ni ngwa pe na pugu pī'i yugu na pigi chwīe pa nnu pi mon freinon ne.

³ Nthe na nji'i nthe pi no ha'an pigi wu'ó mbo mon freinon yei nkuon mbhi ne, pigi lo nji'i ntho mā'an nchhò pi no ha'an freinon tā'a nu ne.

⁴ Nthe na pa maon nchhò pigi lo nji'i mbo pi maon nchhò nkuon mbhi. A po pi titini maon nchhò llo mbho Minnwi no shāan nu ghrí mimbina ndo mbini nshāan pa mindoundou mifi. ⁵ Pigi ghā nshāan sheshe mindoundou na a po no ki'ingini ni ji nu Minnwi ne, nchwīe nguon pī'i nu ya'ó pi mbho Krishto. ⁶ Ndi na pèi ya'ó nchò ti ngōi mī'ey ne, pigi fe njó ni sheshenon na a lo nji'i ntho nja'ó nchò ne.

⁷ Pèi līi nkwan ha'an pa nnu po ligi pèi ne. Sheshenon mfā'ó tininju'ó ni non yi na a yi Krishto, a pini nu'un nkwin non yi ni yei nnu na, wu'ó no ha'an a yi Krishto ne, wu'ó nenne pigi yi Krishto nkaa pigi. ⁸ Nthe na mī nji'i ndo nkwe njù'ó ni nji nthe ghrí na Taatho fe ni pigi no chwīe nu pèi ku'ó, ki lo mbo pi no piri nu vèi ne, kan mba'a nji'i mfā'ó lritho.

⁹ Ndo nji'i ntā'a nu a po pi no ha'an nchho ngūru vèi wūru ni pa nwa'anli na nā'an mfe nu ni pèi ne. ¹⁰ Nthe na pi chhu na, "Pa nwa'anli pi lrī ndo ntini, ndo ndii na a po ju shhe ne, pa'a ndutho yi lo ntini, ndo chrà yi po nnu gha." ¹¹ Nkwan non gho ji na yaon na pigi chhu pi mon nwa'anli ndii na pigi lo mbo ne, wu'ó nnu na pigi chwīe ndii na pigi po shhe ne.

* 9:9 9:9 Nwa'anli Nkhí 112:9. † 9:10 9:10 Gri fā'ó pi na ndindi.

¹² A lo nji'i mbo pi na pigi moon nchho nu'ou non yigi pi mon ta'a nthinkwo, ki ntho mbini pi non yigi pigi pa ngwa pe na pugu pa'o nu no non nu non yugu na pugu nkien ngwa ne. Ndo ndii na pugu loko non yugu a po nthinkwo fi' pa nnu, ndo mbini ngwa pi mbin pugu ne, non na ngwa pei lo nji' nji nnu.

¹³ Minthe pa'a pigi lo nkwei nju'ou yigi mfero yei nthinkwo, pigi shi ngu'ou nkwei nju'ou yigi ndugwi mon fieng na Minnwi fe ni pigi na pigi fa'a fo ne, ti nchoin mbin pai. ¹⁴ Nthe na pigi lo nji' mbigi pi non yigi pi no ha'an pigi shini ndo nchoin mbin pai. Nthe na a pigi mbo fion ngwa llo fie hin ntho njei vei ni nkani pwa pisha'akho Krishto.

¹⁵ Pigi shi'a nji' nkwei nju'ou mfero nthinkwo mon fa'a na ngwa nduon fa'a ne. Ndo kwa'a yigi po pi na no ha'an pin yei pigi nu ne, fi'i li'i na pigi shi fa'a shina pai ti nchoin ne, shi mbigi ntou yi, ¹⁶ nji na pigi shi nchi nkani pwa pisha'akho ti mfero la'ataon yei, pi ki lo nkwei pi nju'ou nthe fa'a na chai non kwo fa'a ngei nduon ne. ¹⁷ "Sheshenon na a kwei nju'ou yi ne, kwei nju'ou yi nthe pi Taatho."

¹⁸ Nthe na a lo nji'i mbo pi non ye na a non non yi no nkien non ne na pi pin vi, a po pi non ye na Taatho non vi na a nkien non ne.

11

Poo pugu pa ghan ntaon mifi

¹ Nta'a nu na pai fa'o shigei wein nju'ou mon muon mi shigei nnu na. Pai fa'o wein nju'ou vei. ² Mfa'o the fugu Minnwi nthe vei, mi ni non vei no mingwe fhi, na a lo nji mimbina ne, ni ta'a mimbina, mbo Krishto. ³ Ndo ntho mbo go nu na wu'ou no ha'an mitwe'i gho ni mfi Ive ntogo pi nkuon mbha nnu mifi yi ne, nju'ou yei shi mfi vei ki pai lo nu'un nti ni ta'anju'ou, pugu pa fe nu nju'ou yei mon taontaon ni Krishto. ⁴ Nthe na yichai non ntho nchi pa nnu nthe yichai jisho nkien ye na pigi chi nu ne, pai pin pin. Pai pin yichai jijwe ki lo mbo ye na pai ni mfion mbin ne pin, mbin yichai pwa pisha'akho nduon ki lo mbo ye na pai ni mfion mbin ne pin.

⁵ Shishini, ndo nji'i mbi'i na memme ghan ntaon pai pine chaa a chaa.

⁶ A nji'i mbo pi na ndo nji' nji chra, pa'a a lo mbo pi na ndo nji nnu. No chra nu shini, pigi ni nchwie pai ji pei pa nnu mon nguon shendaon ghao.

⁷ Ki mi ni nchwie pi phi no ju nu non a nji na minthe pi kero vei? Nthe na mi ni nchi nkani pwa pisha'akho Minnwi ni pai ki lo nkwe pe ne. ⁸ Mi ni nchi pa choshi nduon nthe na mi ni nkwe pe mbo pugu no fa'a nu mbo pai. ⁹ No pi gi nu, ndii na pia ni mbo ka'a pa cha po mbin nu ne, nshini ndo ngana sheshenon vei. Pa ghan pin llo Mashedonia ni mbi'i pa cha pan. Nne, ndaa no po nu lri ni pai, ndo mba'a nde ma mbo lri ni pai. ¹⁰ No ha'an nnu shini Krishto po nju'ou mu ne, mba'a nji' mien kwei nu nju'ou mon pa krao ngei Akaya. ¹¹ Yie po nne nthe kho? A po nthe pi na ndo nkhwā vei? Minnwi ji na nkhwā vei.

¹² Nshi ngu'ou ntho nchwie pa nnu pe na ntho nchwie nu ne, nne nji na nshi mfa'o shina no li' ni nu ngwa pigo na pi loko vugu no ta'a yaon pigi pugu mon nnu pe na pugu kwei nju'ou yugu nthe yie ne. ¹³ Nthe na nkwan ngwa pigo po pi ghan ntaon mifi, ghan fa'a fi ngwa, na pugu pion non yugu mbo no ghan ntaon Krishto. ¹⁴ Ndo a lo nu'un mbo pi nnu ghrāo nu

nthe ña ñji'i nthe pi Shata pūon non yi mbo no ñgan ñtaon lí'ε. ¹⁵ Nthe yie gho, a lo ñji'i mbo pi nnu ghrāo nu no ha'an puon fá'a pi ñkaa pugu pūon non yugu mbo no puon fá'a ndindi. Mon ndugwi yi, pugu shi ñkwōo pi ñkwan ha'an pugu pñi ne.

Pa ñgə'i ña Poo ni ntogo mon gho no ñgan ñtaon Krishto ne

¹⁶ Na'an mbini mbi'i, ki'i yichai non pi'i ña mbo pi na. Ndo pəi ndogo a nenne, pəi pin a ne no na ñji ña minthe ñkwēi ñjù'ó a shigei. ¹⁷ Yei nnu ña ñtho nchhu nu ne, ñdo ñji'i ñkwe ghrí pi mbho Taatho nchhu nu no gho, ñchhu pi no na. ¹⁸ Nthe ña ntou ñgwa ghà ñkwēi ñjù'ó nthe pi nnu freinon ne, mummu ñkaa mu ñshi ñkwēi. ¹⁹ Nthe ña pəi ghà ñgwēin ñjù'ó ni pa na mon pwanju'ó, ña pəi po pi ghan shietho! ²⁰ Nthe ña pəi ghà mfā'ó wēin ñjù'ó no ha'an ñon ndogo vəi no pa ñkūna ki ñjoo mbho pəi, ki mfi vəi, ñkəre non yi nthi tho pəi, ki nchrəi lrí tónə pəi. ²¹ A nnu lritho vəi no chhu nu ña pigi ni ñkí'i ñga'a no chwē nu nnu pigho.

Ndo ti sheshenon mfā'ó tininju'ó no tene nu nthe yichai nnu (ñchrā pi no na ñkamu'ón), mfā'ó tininju'ó no tene nu no gho ñkaa mu. ²² Pugu pa ñgwa Hibru? Mummu ñkaa mu yie. Pugu pa ñgwa Ishrae? Mummu ñkaa mu yie. Pugu puon Abrahan? Mummu ñkaa mu yie. ²³ Pugu puon fá'a Krishto? Nka chaa vugu chaa. Nchrā pi no ha'an mbo pi liliñ, ndo ñka po po nchaa vugu, mon ntou fá'a, mon ghēi nu chéin ñgeñge, pi wie a mon ñgé ki fi'i, ñgu'ó ma ntogo pi mon gu ntou ndii. ²⁴ No tien ñge, pa ñgwa Juu wie a ni trei wun ni ndipu'u ndigi cho ñgwāñ. ²⁵ No trei ñge, pi wie a ni muun thi, ntun a ni ñgu'ó ta'a ñge, mitu ñkhi kwo chwi nshina kraokrao ni mmu trei ñge, mon ta'a tu'u ni ta'a naonchi ñdoo nu ñkuon yaon tho mme ñkhi. ²⁶ ñkuon ntou pa nyien, ñtogo mon gu mon pa ninəi, ntogo mon gu mbho pa ñgina minwi, ntogo mon gu mbho pa ñgwa pan, ntogo mon gu mbho pa ñgwa taon nduon, ntogo mon gu mon pa memme la'ataon, ntogo mon gu mon ñkūnu njó, ntogo mon gu mon mme ñkhi, ntogo mon gu mbho pa ñgwa ña pugu fiñ ña pugu pa ghan pin ne. ²⁷ Mon ñgə'i pugu pa wie non, ntogo mon ntou pa tu'u ki lo ndhe, ñji yia a, ñjù'ó a pini njaon, mbo ki maon ji mon yien ndii, mon figəi pugu pa pou kwri ndhwí. ²⁸ Ndo no mien nu ki lo ñgəi mfi'i pichai pa nnu nduon, mon pa lelle, mfā'ó lrí ghana ñjù'ó nthe ñguon pa choshi. ²⁹ Ndiñ ña non lo ntini ne, mbo no ha'an ñdo ntini ñkaa mu. Ndiñ ña pi chwē non gū mon phi ne, ñdinaon ni pə'i ñjù'ó.

³⁰ A mbo ña ñtene, ñtene pi ni pa maon pe ña a noon ña ñdo ntini ne. ³¹ Minnwi ndo mbo Tāa Jisho Taatho, mbo ju ña mboro po ji ki ndugwi yi ne, ji ña ñdo ñji'i ntho nde'i pi ñgien. ³² Mon Damashiku, non ña a ni ntho nsha'a nu mbho Fūon Areta ne, ni nchho ñkē'i mme la'ataon Damashiku no wēin nu ma, ³³ ndo pi ni ni'ñ a mon mikuo nshwi'i cho windu mbin ñka'a, nne ñtei ñtaon mbho yu.

12

Nnu ha'an Poo yəi ne

pugu pa maon chwe'ichwe'i mon non yu

¹ A pie ña ñgəi shhi ntho ñkwēi ñjù'ó a, ñji'i nthe pi no ha'an shéi shi lo mbo no gho, ñshi ñgəi shhi no chrā nu ñkuon yəi nu nnu pugu pa nnu ha'an Taatho noon ne. ² Nji yichai non mon Krishto ña a khwenchro

nga'ombhi nɔ ha'an pi ni njā vi ŋku'ɔ nɔ gho monj trei yere po, ki a ni mbo pi monj freinonj ki a shini ndo mbo pi monj freinonj, ndo nji'i nji, a ji Minnwi. ³ Nji na pi ni njā ŋonj vei ŋku'ɔ nɔ gho monj li'i pwapwa po, ki a ni mbo pi monj freinonj ki a shini ndo nji'i mbo monj freinonj, ndo nji'i nji, a ji Minnwi. ⁴ A ni nja'o pa nnu na mba'a nchò fi'i, na pi shi lo nji'i mbinj na ŋonj chhu.

⁵ Nshi ntene monj ligi ŋonj vei, ndo ni nyanj nonj mba'a ntene, ŋkien ni pa yaonj na ndo nji'i ntini monj gho ne. ⁶ Nthe na mi ndo ŋkhwā nɔ kwēi nu njū'ɔ a pa'a ndo nji'i mbo pi na, nthe na nshi ntho nchrā pi nnu shini. Ndo mba'a nji'i ntene, nne na ki'i ŋonj lii a nɔ yaonj na a nchaa fi'i ŋkwanj ha'anj a yēi mbinj mu ki nja'o llo mbho mu ne.

⁷ Nenne, nɔ li'i nu ma na ki'i nɔonj nonj nthe pa memme nnu ghraoghrao na ŋki yēi ne, pi ni ni'inj pa yaonj nɔ pa yaonj chwe'ichwe'i mbinj mu, ŋganj ntaonj llo mbho Shata, nɔ fe nu ŋgə'i vōi, nɔ li'i nu ma na ki'i mfā'o nɔonj nonj. ⁸ Njūa ni Taatho ni trei ŋgé nne na minthe yaonj yei taonj mbinj mu.

⁹ Ndo a chhu vōi na, **"Pwapwanj a po pi ŋguonj yaonj na a pie na ɔ fā'o, nthe na ŋguonj nji a ghā nɔonj nonj yi ndii na ɔ lo ntini ne."** Nthe yie gho, nja mfā'o pwanju'ɔ ki'e nɔ tene nu monj po nu ma ki lo ntini, nne na minthe nji Krishto kina mbinj mu. ¹⁰ Nthe ligi Krishto ki'e, mfā'o pwanju'ɔ monj po nu ki lo ntini, monj wé'i, ŋgə'i ghagha'a na pi fe nu vōi pugu pa nnu titini. Nthe na ndii na ndo nji'i ntini ne, ŋkanj titini kə'i gho.

Pɔɔ fā'o njū'ɔ nthe chōshi Korinj

¹¹ Ŋkwo po nɔ na, a fra pēi mfra a na mbo nne, nthe na a ni mfā'o pēi nɔ chhu nu na mi ŋkien ŋonj ndo mbinj a. Nthe na nshini ndo ŋkigēi kigēi nchaa ŋgwa pigho na pugu chhu na pugu ghanj ntaonj Jisho lienlien, nji'i nthe pi nɔ ha'anj ndo mbo yichēi yaonj ne. ¹² Mi ni nɔonj pa li ŋkien ŋganj ntaonj Jisho shina pēi ni ŋguonj wēinj njū'ɔ ghao, ntɔgo ŋkuonj pa li pugu pa nnu ghraoghrao ni pa memme fā'a titini. ¹³ Nthe na a po pi monj yēi shendaonj na pi ni nchwie ni pēi nɔ ha'anj pēi lo mbo yaonj shina ŋguonj pichēi pa chōshi, ŋkien na mmu ndutho a, shini ndo mbo lrī ni pēi? Pēi li'e phi a yēi mfe a nɔ gho!

¹⁴ Lii njēi, ŋkwo piri nonj a nɔ tho nu ŋkra vōi a po trei ŋge, ndo mba'a mbie vōi ni sheshe yaonj nthe na ndo nji'i ntā'a pi maonj pēi, ntā'a pi pēi. Nthe na a lo nji'i ni puonj na pugu lōinj maonj nthe pa taa pugu, ndo a yi'i na a lōinj pa taa nthe puonj pugu. ¹⁵ Nshi nja ŋkhwā nɔ phe nu ŋguonj yaonj na mfā'o ne ti mbhe chōmbhi a nthe nchōi yēi. Mi ŋkhwā vōi ntou yi, a nu'uj mbie na pēi khwā a pi shigēi yi?

¹⁶ Pichēi shina pēi pinj na mmu ndutho a shini ndo mbo lrī ni pēi, pichēi shina pēi chhu na mi ni mbo pi ŋganj mbe, nchīgi vōi ni mifi. ¹⁷ Ŋkwanj neinj? Ŋki tɔgo mbinj sheshenonj na ŋki taonj ne nchīgi vōi? ¹⁸ Ŋki ligēi Taitu na a ghēi, nchu'ɔ ta'a ŋganj pinj ntaonj vugu yu. Taitu ni chīgi vōi? Ŋguonj yigi pugu shini ndo mfā'o ta'a ŋkwanj njū'ɔ ndo mbha nnu yigi po ta'a yi?

¹⁹ Pēi wu'ɔ nchho mbi'i nu ŋguonj ndii yēi na pigi chho nchhu nnu pēi nchho ŋkwe pi nonj pigi? Pigi chrā nu ŋkwanj ha'anj Krishto tā'a nu na pigi chrā shhi Minnwi ne, ndo ŋguonj pa nnu ha'anj pigi chwie nu ne, pigi chwie pi nɔ ghēre nu vōi, ma ŋkien pa liŋ panj. ²⁰ Nthe na mbɔgo nu na ndii na nshi ntho ne, pa'a ndo njēi vōi ŋkwanj ha'anj ŋkhwā ne, ndo pa'a pēi lo njēi a nɔ ha'anj pēi tā'a nu ne. Mbɔgo nu na kə'ichēi fē'i shi mbo, kighi'ə po,

pigitua, pugu pa kipina, ni chrà pipi, ni nchú, nōon non pugu ghaghana. ²¹Mbogo ña ñshi nga mbini ntho, Minnwi a shwi'i a shhe shhi pèi, kè'ichèi ñshi mfà'o nò kèi nu ntou pa ngwa ha'an pugu ni ñkwo ma nchwie phi ndo pa'a ndo ñji'i mbà'a ñkũnu yugu ni pa nnu tótò, kwoshuon pugu pa nnu nchhi ña pugu chwie ñe.

13

Shūu nu ténə pugu pa ndugwi ñij mā'an nu chrā

¹A ñgè yi trei ndwe nò ha'an ñtho nu ñkra vèi. "Pi nchhu sheshe nnu tho ñon, a wu'ò mbie ña paa minkwentie ki yi trei wu'ò mbo ñkaon nnu gho maa mbo ña a nnu shini"*. ²Mi ni nshūu ténə ñguon ñgwa pè ña pugu ni nchwie phi ñe pugu pa ñguon pichèi ñgwa nduon. Ndo mbini ntho nshūu ténə yugu ndwe ña ndo ñji'i mbo ñe, wu'ò nò ha'an ñki chwie ndii ña ñki tho ñkra vèi mbra ñgè ñe, ña mii mbini ntho ñkamuwon pa'a ndo nu'uy mien vugu. ³Nchhu ñeij nthe ña pèi chho ntā'a li nò nōon nu ña Krishto chho nchrā nu ntogo pi mbin mu. Krishto shi lo mbou pi ghrí ni ñkwan ha'an pèi pugu togo nu ñe. A fā'o ghrí shina pèi. ⁴Nthe ña pi ni ñkwīñ vi ñkuon wá'a ntho nōon nu ña a shini ndo ntini, ndo a fā'o chombhi ndwe ntogo pi ñkuon ñji Minnwi. Pigi ñkaa pigi lo ñji'i ntini mon pò nu pigi pugu ka'a, ndo mon chwie nu pa nnu pia ka'a, pigi fā'o chombhi pigi pugu ntogo pi ñkuon ñji Minnwi.

⁵Pèi lli non pèi ñjèi ña pèi pò mon piñ! Pèi ywè'i non pèi, ki pèi lo ñji yei nnu, ña Jisho Krishto pò mon ñjù'ò pèi, kan a ñeij, shishini pèi gū ywè'i nu gho gū. ⁶Ñkwā'a ña pèi shi ñjèi ña pigi lo ñji'i ñgū mon ywè'i nu gho.

⁷Ndo pigi luon ni Minnwi ña ki'i pèi fāan sheshe nnu, ki lo mbo pi ña pigi nōon non yigi ña pigi ka'oka'o mon ñguon nnu. A pò pi ña pèi chwie nnu ye ña a ká'o ñe, ñji'i nthe pi nò ha'an a shi mbo nò ha'an pigi gugu.

⁸Nthe ña minthe pa'a pigi lo ñji'i nchwie sheshe nnu ña a nōon nu ña pigi lāa nnu shini lāa. Minthe pigi wu'ò nchwie sheshe nnu nthi pi ñkuon nnu shini. ⁹Pigi fā'o pwanju'ò ndii ña pigi pou ghrí, ndo pèi fā'o ghrí ñe. Pigi luon nu ña pèi pini mbini mbo shi'i.

¹⁰Nthe yie gho, ña'an nnu pèi mfe ni pèi ndii ña pia lo ñji'i mbo ka'a ñe, nne ña ndii ña ñtho ñe, mbà'a nu'uy nōon nnu ghrí ña Taatho fe vèi ñe mbin pèi ni ñji, mbo ghrí ña a fe vèi ña ñkugwi vèi nò gho ki lo nshān vèi shān nò gho ñe.

¹¹Nò lūgwi nu, ma līñ pan, pèi fā'o pwanju'ò. Pèi pa'o nò pini nu mbini mbo shi'i, mā'an ñjù'ò non pèi ni non pèi. Pèi pò ni ta'anggi, pèi chho mon ta'anggi. Minnwi khwā, mbo Minnwi ta'anggi, pò pèi pugu.

¹²Pèi chrā ni non pèi shishi'i ni pan nu non. ¹³Ñguon pa ñgwa Minnwi pi taonon mā'an chrā yèi.

¹⁴Pwapuñ, Jisho Krishto, mbo Taatho, pugu pa khwā Minnwi pugu pa Jijwe Minnwi pò pèi pugu ghao.

* 13:1 13:1 Nwa'anli Mbra Fe nu Gí 19:15.

Nwa'anli choshi Galashia Kāon nu pa tho nnu

Nɔ ha'an ɲkɔni pwa pisha'akho Krishto ni ɲgɔi nu shhi ti pa ɲgwa ɲa pugu shi lo ɲji'i mbo ɲgwa Juu jɛ po nu ghan pin nɛ, piɛ ni mbo ɲa a piɛ ɲa ɲon ɲa a lo ɲji'i mbo ɲon Juu nɛ nii ɲgunu mbrei ɲkaon maa mbo ɲgan pin? Pɔɔ fi'i ni pia mon ɲwa'anli yei ɲa a lo mbie ɲa ɲon nii ɲgunu mbrei ɲkaon maa mbo ɲgan pin. A fi'i mon ɲwa'anli yei ɲa a wu'o mbo pi fa'o nu pin mbin Krishto ɲa minthe ɲon kie fo ndugu. Pɔɔ ni na'an ɲwa'anli yei ki'e nɔ chwie nu ɲgwa pɛ ɲa pugu ni ɲkwo chho faan ndaon ntogo ɲkuon yaon ye'i taitai nɛ, piɲi shendaon ɲa a ka'o nɛ. Pɔɔ gha ndugwi nu ndon ɲa mbha nnu ɲon ɲa a pin Minnwi nɛ gha ndho pi mon khwa ɲa a fa'o mbin Minnwi pugu pa ɲgwamishua, ntogo ɲkuon pin ɲa a fa'o nɛ.

Mā'an nu chrà

¹ ɲwa'anli yei lo mbho mu Pɔɔ, mbo ɲgan ntaon Jisho, ki lo ndho pi mbho ɲgwamishua, ki ntogo pi mbho ɲon. A togo pi mbho Jisho Krishto, pugu Minnwi, mbo Taa vi, ɲa a ni ɲku'o ni ju mon gu nɛ.

² Pigi pa ɲguon ghan pin, ɲa pigi pugu po hein ka'a nɛ, chrā ni pa choshi mon Galashia.

³ Pwapuɲ pugu pa ghigri lo mbho Minnwi mbo Taa via, pugu Jisho Krishto, mbo Taatho po ni pɛi. ⁴ Jisho yei ni mfe non yi ɲkhu nthe phi yia, nɔ fu'u nu via mon mbhi pipi yei, ɲkwan nɔ ha'an Minnwi ndo mbo Taa via ni ntā'a nu nɛ, ⁵ ɲguon ndigha'o ghao ki ndugwi yi po ji. A yie.

ɲkɔni pwa pisha'akho wu'o ta'a yi

⁶ ɲja ɲgrāo ɲkwan nɔ ha'an pɛi kwo tho ntei ɲon ye ɲa a gɛ vɛi, ntogo pi ɲkuon pwapuɲ Krishto, ɲka tho njou pi ɲjin ɲkwan pwa pisha'akho nduon nɛ. ⁷ Yichai pwa pisha'akho nduon lo ɲji'i mbo fo, a po pi ɲa pichai pa ɲgwa tho mfe ɲgɔ'i ni pɛi, ntā'a nu ɲkwri pwa pisha'akho Krishto. ⁸ Ndo, ā ɲji'i ntho pigi ki ɲgan ntaon Minnwi lo po, nchii pwa pisha'akho ki a lo mbo pi ye ɲa pigi ni nchii ni pɛi nɛ, nchɔnɔ po mbin yu lo mbho Minnwi. ⁹ Nɔ ha'an pigi ni ɲkwo chhu, mbini nu'un nchhu ndwe ɲkamu'on nɛ, ɲa ɲon ntho nchii pwa pisha'akho ni pɛi, ki a lo mbo pi ɲkwan ye ɲa pɛi ni mbin nɛ, nchɔnɔ po mbin ɲgan vi, lo mbho Minnwi.

¹⁰ Mi chho ndwe mba'o pi ɲa ɲgwamishua pin a, ki mi pa'o pi ɲa a pin Minnwi mbin a? Ki mi pa'o pi nɔ chwie nu ɲa tūa ɲgwamishua pwa? A kan ni mbo ɲa ɲgu'o mba'o pi nɔ chwie nu ɲa tūa ɲgwamishua pwa, nshi kan ɲji'i mbo muuɲ fa'a Krishto.

A gɛ Minnwi ɲgɛ Pɔɔ

¹¹ Na'an nchwie pɛi ji, ma lin pan, ɲa pwa pisha'akho ye ɲa a ni nchii mmu nɛ lo ndho pi mbho ɲgwamishua. ¹² Nthe ɲa a shini ndo mfe sheshe ɲɔmishua vɛi, ndo pa'a pi lo ɲje'i a ye'i nɔ gho. A tho vɛi ntogo pi mon nnu ɲa Jisho Krishto ni non vɛi nɛ.

¹³ Pɛi ni nja'o ɲkwan ha'an chombhi a ni mbo, ndii ɲa mi ni ntho njou ɲjin ɲkwan nnu Minnwi pa ɲgwa Juu nɛ, ɲkwan ha'an ɲki tho mfe titini

ngē'i ni chōshi Minnwi, mba'ō nu nō shi'i nu vi ne. ¹⁴ Nki ghōi shhi mon ḡkwarj nnu Minnwi pa ḡgwa Juu nchaa ntou pa kuo pigi, nthē ḡa ḡki ya mfā'ō ntou ni'ḡj nḡ'ō mon nū'ōj pa ḡkhu tāa paḡ.

¹⁵ Ndo ndii ḡa ju ye ḡa a ni ḡkwo chu'ō a llo ndii ḡa mūuḡ a ni nshūu a ne, ndō mbini nu'ḡj ḡgē a ntōgō pi ḡkuonj pwapuḡ yi, ¹⁶ ni mfā'ō pwanju'ō nō nōon ḡa nu muuḡ vi vēi nne ḡa minthe ḡchii pwa pisha'akho nthē vi shina pa ḡgwa taonj nduonj ne, ḡshini ndō ḡgōi mbho sheshenonj nō kwe nu ntigi.

¹⁷ Nshini ndō mbini ḡku'ō Jerushalein nō yēi nu pa ḡgwa pē ḡa pugu ni mbo pa ḡhanj ntaonj Jishō ḡkaonj māa mbo ne. Nki ka ḡhōighōi ta'a ḡgē monj la'ataonj Arabia, ndho mbini mbini Damashiku.

¹⁸ Trei ḡga'ō ni ḡga ntōgō, ḡku'ō Jerushalein nō kra nu Kefa,* pigi yu chho nō tieḡnchrō llēmbhi. ¹⁹ Nshini ndō ḡjēi kanj ta'a ḡganj ntaonj Jishō ḡkieḡ Jēin ndiḡ Taathō. ²⁰ Nnu ḡa ḡa'anj ne nnu shini. Minnwi ji ḡa ḡdo ndē'i pi ḡḡēj.

²¹ A ḡha nda'a, ḡgōi monj pa krao ḡgei Shiria pugu Shilishia. ²² Monj ndii ḡho, pa ḡgia chōshi Krishto monj Judia shini ndō naa ma ḡjēi a, ²³ pugu ni ḡgu'ō ḡja'ō ya'ō pi chhu nu ḡa, "Nōj vē ḡa a ni nthō mfe ḡgē'i ni pia ne thō ne ndwe ḡchii pi piḡ ye ḡa a ni ḡkaa nu nō shi'i nu ne." ²⁴ Nne, pugu ḡha'ō Minnwi nthē a.

2

Pa pichēi ḡhanj ntaonj Jishō piḡ Pō

¹ A ni ḡga nda'a khwenchrō ḡga'ō, mbini ḡku'ō Jerushalein, pigi Banaba ni ḡku'ō ka'a. Mi ni ndōgō Taitu pigi pugu ku'ō ka'a. ² Mi ni ḡgōi nthē ḡa Minnwi ni nōon ḡa ḡgōi. Mi ni mfi'i ḡkini pwa pisha'akho ye ḡa mi ni ḡchii ni pa ḡgwa taonj nduonj ne monj kiri pa thishi chii chii tē'i vugu. Nne nthē ḡa ḡshini ndō ntā'a nu ḡa fā'a ḡa mi ni ḡkwo fā'a, pugu pa ye ḡa mfā'a nu ne tōgō ḡha. ³ Ndo pugu shini ndō ḡji'i mfra nō ni'ḡj nu Taitu ḡa pigi yu ni mbo ka'a ne ḡgunu mbrei, ḡji'i nthē pi nō ha'anj a ni mbo pi ḡonj Gri, ⁴ ndō pichēi ḡgwa ni ntā'a nu ḡa pi ni'ḡj vi ḡgunu mbrei. ḡgwa pēi ni mbo ḡgwa ḡa pugu ni mfi nu ḡa pugu ḡhanj piḡ, ḡi'anj nii shina pigi nō pa miyra, nō tā'a nu la'ō taonj nu monj kūna mbho ḡi pa Juu ḡa pigi taonj fō nthē ḡa piḡ pa Krishto Jishō ta'a yi ne. Pugu ni ntā'a nu ḡa pigi pō monj kūna. ⁵ Pigi shini ndō mbiḡ chwie nu nnu ḡa pugu ni nchhu nu ne kanj shigei yi, nne ḡa nnu shini pwa pisha'akho kina ni pēi.

⁶ Ndo ni ḡgwa pē ḡa pugu ḡgwa chii chii shina pēi ne, yaonj ḡa pugu yie ḡho lo ḡji'i mbo yichēi nnu vēi, Minnwi shi'a nōon shieligi. Pugu shini ndō mbigi sheshe nnu fhi vēi. ⁷ Pugu ni ḡka yēi pi ḡa Minnwi chu'ō a ḡa ḡchii ḡkini pwa pisha'akho ni ḡhanj ki nii ḡgunu mbrei* ne, wu'ō nō ha'anj pi ni nchu'ō Pita ḡa a chii ni ḡgwa ḡa pi ni'ḡj vugu ḡgunu mbrei ne. ⁸ Nthē ḡa ḡonj ḡa a ḡhā ntōgō mbiḡ Pita mfā'a ḡa ā chii ḡkini pwa pisha'akho nō ḡganj ntaonj Jishō ni ḡgwa ḡa pi ni'ḡj vugu ḡgunu mbrei ne, ḡhā ḡgu'ō mfā'a ju mbiḡ mu ḡa ḡchii ni pa ḡgwa taonj nduonj. ⁹ Ndiḡ ḡa Jēin pugu Kefa, ni Jounj ḡa pugu ni mbo nō pa kwini ni ḡjēi fi'i pwapuḡ ḡa Minnwi ni nōon vēi ne, pugu chrā ni pigi Banaba ni mbho nō nōon nu ḡa pugu piḡ nnu ḡa pigi ye'i nu ne, ḡa pigi ḡhōi ḡchii ni pa ḡgwa taonj nduonj, pugu

* **1:18** 1:18 Kefa pō pi ligi Pita monj chrā Gri. * **2:7** 2:7 ḡgwa ḡa pi lo ni'ḡj vugu ḡgunu mbrei ne, pō pi pa ḡgwa taonj nduonj, ḡgwa ḡa pi ni'ḡj vugu ḡgunu mbrei ne, pō pa ḡgwa Juu.

chii yugu ni ngwa ña pi ni'in vugu ngunu mbrei ne. ¹⁰ Pugu ni ngu'ò mbini nchhu pi ña pigi kwij ghan pin mbo ghan pou Jerushalein, ngu'ò mbo nnu ye ña mi ni ñkwo ya ñkhwā nu nò chwie nu ne.

Pɔɔ fē'i Kefa (Pita)

¹¹ Nò pīgi nu, Kefa ni ñga mbo Antio yichai ndii, ñjoi ña a ni ntho nchwie nnu ña a lo nji'i ñkā'ò ne, mbīga vi shhi ngwa. ¹² Ñkāon pichai ngwa ña Jein ni ntaon vugu ne maa nchəin, Kefa ni ntho nji maon pugu pa ngwa taon nduon, ngwa pigho gha ntho nchəin, a fu'u non yi mbini njin ntho ña a ni ntho mbogo ngwa pe ña pugu ni nthi yugu pi ña pi ni'in ngwa taon nduon ngunu mbrei ne. ¹³ Pichai pa ngwa Juu, mbo ghan pin, pini Kefa mon mbha nnu mifii yei, ti Banaba ñkaa yu gū mon mifii yugu gho.

¹⁴ Mi ni ñga njoi ña mbha nnu pugu lo nji'i ntogo ndaon ntou ñkuon nnu shini pwa pisha'akhə, ñchhu ni Kefa shhi pugu ghao ña, "Gò ndutho yo ya mbo non Juu, ndo nchho chombhi yo nò non taon nduon ki lo mbo pi non Juu. Ti a kie pi neiñ o fra ngwa taon nduon ña pugu chho chombhi yugu nò pa Juu?"

Pa Juu pugu pa Ngwa Taon Nduon

togo pi mon pin nu ndugu

¹⁵ Pia ni non yia, pi phi via pia po pi ngwa Juu, ki lo nji'i mbo ngwa taon nduon, mbo "ghan phi" nò ha'an pi gha mēin vugu ne, ¹⁶ ndo pia ji ña non shi'a nji'i mbo non ndindi shhi Minnwi ntogo pi ñkuon nū'əñ nu gí. Non gha ngu'ò ntogo pi mon pin nu Jisho Krishto.† Nne pia ñkaa pia pin pi Krishto Jisho ñkaon maa ntogo shá'a, ntogo pi mon pin ña pia fā'ò mbin Krishto ne, ki lo ntogo pi mon nū'əñ nu gí. Nthe ña mba'a yichai non togo shá'a shhi Minnwi nthe pi ña a ni nū'əñ gí.

¹⁷ Ti pia mba'ò nò po nu ngwa ndindi pi mon pin nu Krishto, pa Juu lii via nò ghan phi, yie gho nōon ki'e pi ña Krishto po pi ngan pin nnu phi? Nga! ¹⁸ Nthe ña mi mbini nu'un ñkrao yaon ña mi ni ñkwo shāan mā'an shhe ne, yie gho nōon ña ñōon non a ña mi ngusha'a. ¹⁹ Nthe ña mi ni fūon nchho chombhi, mba'ò pi nò nū'əñ nu gí ndugu, ndo mi ni ñga ndugu mbho gí, mfā'ò ghrí nò chho nu chombhi mbho Minnwi. ²⁰ Pi kwo kwij vigi Krishto ñkuon wá'a ka'a. A lo nu'un nchho mmu nchho chombhi a, a chho Krishto chombhi yi mon chombhi a. Chombhi ye ña ñchho nu ndwe mon freinon ne, ñchho ntogo pi mon pin nu Muun Minnwi, ña a ni ñkhwā a mfe non yi nthe a ne. ²¹ Ndo nji'i ndāa pwapun Minnwi, nthe ña a kan mbo ña non nthe a po yi ndindi shhi Minnwi ntogo pi ñkuon nū'əñ nu gí, kan Krishto ni ñkhu pi gha.

3

Lūgu nu po ntogo pi ñkuon pin, ki nū'əñ nu gí?

¹ Pa na ngwa Galashia, a chōno gō nchōno vəi? A ni mbo pi ligi pəi ña pi ni mfi'i ñkwan ha'an pi ni ñkwij Jisho Krishto ñkuon wá'a ne. ² Na'an mbie vəi ni yei nnu, pəi ni mfā'ò Jijwe Minnwi ntogo pi mon nū'əñ nu gí ki ntogo pi mon ya'ò nu chrā Minnwi ndo mbin? ³ A ha'an pəi ya na? Pəi ni njē pi mon Jijwe Minnwi ntā'a nu ndwe mī'əñ pi ni ghrí ñgwamishua?

† 2:16 2:16 A nthe non pini ñkara li'i yei ña pin ña Jisho Krishto ni nōon ne.

4 Pəi ni ntɔgo mon ntou ηgə'i ndii ηa pəi ni mbin Minnwi ne pi ghagha? A shini ndo mbo pi gha!

5 Minnwi yei ηa a ni mfe Jijwe yi ni pəi, mfā'a pa nnu ghraoghrao shina pəi ne ni nchwie nenne nthe pi ηa pəi ghā nchwie nnu ηa gí chhu ne, ki ntɔgo pi ηkuon pin nu nnu ηa pəi ya'ò ne? 6 A wu'ɔ mbo nɔ ha'an Abraham ni mbin Minnwi, nthe pin yi, Minnwi lɔgo vi nɔ ηon ndindi ne.

7 Pəi ji ne ki'ε ηa a ηgwa pe ηa pugu ghan pin ne, ηa pugu puon Abraham.

8 Nwa'anli Minnwi ni ηkwo yəi nnu ye ηa a shi ndɔgo li'i ne, ηa Minnwi shi nchwie pa ηgwa taon nduon pɔ yi ndindi ligi yu ntɔgo pi ηkuon pin yugu. Minnwi ni nchii ηkani pwa pisha'akho ni Abraham ηa, "Ntɔgo pi mbin gho, ηguon pa la'ataon shi mfā'ò mbɔɔ." 9 Nne, ηguon ηgwa pe ηa pugu ghan pin ne fā'ò mbɔɔ pugu pa Abraham mbo ηgan pin.

10 Nthe ηa ηgwa pe ηa pugu ghā nji'ə non yugu pi ηkuon chwie nu nnu pe ηa gí chhu ne pɔ pi mon nchɔnɔ Minnwi, nthe ηa pi nā'an ηa, "Nchɔnɔ pɔ mbin ηgwa pe ηa pugu lɔ nthi ηkuon ηguon nnu pe ηa pi nā'an mon ηwa'anli gí ndo nchwie nu ne."* 11 Ndwe pi ya nji ηa mba'a yichəi non pɔ yi ndindi shhi Minnwi ntɔgo pi ηkuon nū'ɔn nu gí, nthe ηa, "Nɔgo ndindi shi mfā'ò chombhi ntɔgo pi ηkuon pin nu Minnwi."† 12 Ndo gí lɔ nji'i nthi pi ηkuon pin, Nwa'anli Minnwi ka chhu pi ηa, "Sheshəon ηa a chwie ηguon nnu ηa gí chhu ne, shi mfā'ò chombhi."‡ 13 Krishto ni ηkwo yuon via mfu'u mon nchɔnɔ llo mbho gí ntɔgo pi ηkuon pɔ nu nchɔnɔ nthe via. Nthe ηa pi nā'an ηa, "Nchɔnɔ pɔ ni sheshəon ηa pi krēi vi ηkuon thi ne."§ 14 Krishto Jisho ni nchwie nne nji ηa ntɔgo mbho yu minthe pa ηgwa taon nduon fā'ò mbɔɔ Abraham, nne ηa minthe pia fā'ò Jijwe ηa Minnwi ni ηkā'a ne ntɔgo pi ηkuon pin.

Gí pugu kà'a

15 Nɔ mā'an nu fi'i ni nnu ηa a ghā ndɔgo li'i shina ηgwamishua ne, ma lin pan, ndii ηa paa ηgwa pɔ ni ta'anggi ηkuon nnu ti ηgwā kàna ne, mba'a yichəi non nu'uj nchi'i ki mbigi sheshe yaon ηkuon gho. 16 Ndwe, kà'a gho ni mbo pi ni Abraham pugu ta'a mbhə yaon yi. A shini ndo nji'i nchhu pi ηa, "ni pa mbhə ηgwa pi," mbo ntou ηgwa, a ni nchhu pi ta'a yi, "mbo ta'a mbhə yaon yɔ," mbo Krishto. 17 Yei nnu ηa nchhu nu ne, gí ηa a ni ntho pi khwe nkii nga'ombhi ni trei wuη njin ne, nthe pa'a a lɔ mbə'i kàna ηa Minnwi ni ηkwo wrā pugu Abraham ne, nne nɔ chi'i nu kà'a Minnwi. 18 Nthe ηa fé Minnwi kan ni nthi pi ηkuon nū'ɔn nu gí, a nɔon ηa a lɔ nu'uj nthi pi ηkuon kà'a Minnwi. Ndo a ni ntɔgo pi ηkuon kà'a Minnwi ηa a ni mfe fé gho ni Abraham.

19 Ti ghère gí ni mbo pi kho? Pi ni mfe gí nne ηa a nɔon yaon ηa phi yie gho ne, mfā'a ji ti ηgəi nchəin ndii ηa mbhə yaon Abraham ha'an pi ni nchwie kà'a nthe vi shi ntho ne. Minnwi ni mfe gí ntɔgo mbho pa ghan ntaon pi ni Mushi nɔ non ηa a ki thi shina Minnwi pugu pa ηgwamishua ne. 20 Ndo ndwe, ηgan titri ghā ηa mbo, a nɔon ηa a lɔ ηgu'ɔ mbo pi nnu ta'a non. Ndo ndwe, Minnwi wu'ɔ mbo pi ta'a non.*

Ghère gí

* 3:10 3:10 Nwa'anli Mbra Fe nu Gí ne 27:26. † 3:11 3:11 Habaku 2:4. ‡ 3:12 3:12 Nwa'anli Ghan Fā'a Nda Minnwi 18:5. § 3:13 3:13 Nwa'anli Mbra Fe nu Gí 21:23. * 3:20 3:20 Minnwi ni mfe kà'a yei ni Abraham ki lɔ ntɔgo pi njin non.

²¹ Yie nōon ŋa gí pɔ pi ki'ingini ni kà'a Minnwi? Ŋga! Nthe ŋa yichəi gí kanj ni mbɔ ŋa a nthe a fɛ chəmbhi, pɔ nu ŋon ndindi shhi Minnwi kanj mbɔ shini ntɔgɔ pi ŋkuon nū'ɔŋ nu gí. ²² Ndo Ŋwa'anli Minnwi chhu ŋa ŋguon ŋgwa pɔ pi pa kúna mbhɔ phi, nne ŋa a nthe pi fɛ kà'a ye ŋa a lo pi ŋkuon pinj^f ŋa Jisho Krishto nōon nɛ, ni ŋgwa pɛ ŋa pugu pinj nɛ.

²³ Ndo ŋkaon pinj maa nthɔ, gí ni ŋkrao vigi ni'iny chəinj ti ŋgəi nchəinj ndii ŋa pi ni nōon pinj nɛ.

²⁴ Nenne, gí ni mbɔ ŋganj nōon ndaon ni pigi ti Krishto nu'uy nthɔ, nne pigi kie ŋkuon pinj mbɔ ŋgwa ndindi shhi Minnwi. ²⁵ Ndo ndwe nɔ ha'anj pinj kwo tho nɛ, a lo nu'uy mbie ŋa a tho ndina gí ni pigi. ²⁶ Nthe ŋa ntɔgɔ pi mbhɔ Krishto Jisho, ŋguon vɛi ghao puon Minnwi ntɔgɔ pi ŋkuon pinj.

²⁷ Pɛi ŋa pɛi ni ŋkwe ŋkhi nɔ pɔ nu ta'a yi pɛi pa Krishto nɛ, kwo mā'anj Krishto nɔ ndhwí mbij pɛi. ²⁸ Nenne, kwri lo mbɔ shina pa Juu pugu pa ŋgwa taonj nduon, shina pa kúna pugu pa ŋgwa ŋa pugu lo mbɔ pa kúna nɛ, shina mbia pugu pa pinjɛ, nthe ŋa ŋguon vɛi ghao ta'a yi monj Krishto Jisho. ²⁹ Pɛi mbɔ yi Krishto, kanj pɛi mbhɛ yaonj Abrahamj, nshi mfā'o kà'a ŋa Minnwi ni ŋkà'a Abrahamj nɔ ghɔ nɛ.

4

Pia ni mfūonj mbɔ pi pa kúna

¹ Na'anj mā'anj fi'i ni li yei, nɔ ha'anj muuj pi'i mikə'i nda pugu nɛ, ti mfe pi nɔ ha'anj ŋguon yaonj shi ndɛ mbɔ pi ji nɛ, a lo nji'i nchaa ŋkúna.

² A fā'o nɔ ya'o nu nchɔ pa ŋgwa ŋa pugu lina nu ni ju ti a shi nu'uy ŋku'ɔ ŋgū mmeŋonj ŋkà'o nɔ ndii ha'anj taa vi ni nū'ɔŋ nɛ. ³ A wu'ɔ nɔ ha'anj a ni mbɔ ni pia ndii ŋa pia ni ŋgu'ɔ mbɔ puonj pɔ nɛ, pia ni mbɔ pa kúna mbhɔ pa nū'ɔŋ ŋkuon mbhi yei.

⁴ Ndo ndii ni ŋga ŋkà'o, Minnwi taonj Muuj vi, mingwe phi vi, a fā'o nɔ nū'ɔŋ nu gí Mushi, ⁵ nɔ yuonj nu pa ŋgwa pɛ ŋa gí tuo vugu nɛ pugu lūgu, nne ŋa pinthe Minnwi lɔgɔ via nɔ puonj pi. ⁶ Nthe ŋa pɛi pa puonj nɛ, Minnwi fɛ Jijwe Muuj vi njū'ɔ pia, mbɔ Jijwe ŋa a yūa ŋa, "Baba, Taa a." ⁷ Nenne, ɔ lo nu'uy mbɔ pi ŋkúna, ɔ pɔ pi muuj. Nthe ŋa ɔ pɔ pi muuj nɛ, Minnwi fɛ ŋguon yaonj ŋa a fā'o nɛ vɛ.

Pɔɔ fā'o ŋgwa la'ataonj Galashia njū'ɔ yu

⁸ A ni mbɔ ndii shhi, mbɔ ndii ŋa pɛi shini ndo naa nji Minnwi nɛ, pɛi ni mbɔ pa ŋkúna mbhɔ pa maonj ŋa pugu lo ndo mbɔ nnwi nɛ. ⁹ Ti ndwe ŋa pɛi kwo ji Minnwi nɛ, ki nthe pi ŋa Minnwi kwo ji vɛi nɛ, pinthe pɛi kie pi neiŋ mbini ŋkara mbini ŋkuon nū'ɔŋ ŋkuon mbhi yei ŋa a lo nji'i mfā'o ghrí ki ghère nɛ, pɛi tā'a nu mbini mbɔ pa ŋkúna mbhɔ pa nū'ɔŋ pighɔ ŋkamū'ɔŋ? ¹⁰ Pɛi ghà ndina ni nū'ɔŋ nu pichəi pa mme llé pugu pa tanj, pugu pa ndii ni pa ŋga'o. ¹¹ Mfā'o pɔgɔ nthe vɛi ŋa ŋgə'i ŋa ŋjəi nthe vɛi nɛ phe pi gha. ¹² Pa liŋ panj, mba'o mbhɔ ŋa pɛi pɔ nɔ mmu, nthe ŋa mumm kwo pɔ nɔ pɛi.

Pɛi lo nji'i mfāanj nnu mbij mu. ¹³ Pɛi ji ŋa a ni mbɔ nthe pi ŋa nonj a shini ndo ŋa mbɔ shi'i nɛ ŋa ŋki chii ŋkani pwa pisha'akho ni pɛi fūonj ŋgɛ. ¹⁴ Ndo nji'i nthe pi nɔ ha'anj nonj a ni mbɔ nne nɛ, mbɔ nɔ mɔonj nu ni pɛi nɛ, pɛi shini ndo ndāa a ki nchi'ə a, pɛi ni mbij a nɔ ŋganj ntaonj Minnwi, nɔ Krishto Jisho nduthɔ yi. ¹⁵ Ti ndwe, a lɔgɔ kho ndɔgɔ li'i ni

† 3:22 3:22 A nthe pi pini ŋgu'ɔ ŋkara li'i yei ŋa pinj nu Jisho Krishto.

fi'i pwanju'ɔ ye ɲa pɛi ni mfā'ɔ nɛ? Mmu nduthɔ a, minthe ñchhu ɲa pɛi kan ɲi nthe pɛi fu'u muun ligi yɛi mfe vɛi nɔ ha'an ɲa kan ɲi nji'ɛ. ¹⁶ Nka pini mbo pi mbina vɛi ndwe nthe ɲa ñchhu nnu shini ni pɛi nɛ?

¹⁷ Nɲwa pighɔ nɔɔn nu ɲa pugu fā'ɔ ndii yɛi ntou yi ndɔ pa'a ndɔ mbī'i pi shi'i nthe vɛi. Pugu tā'a nu mfɛne vɛi yɛi mu, nne ɲa pɛi kina ni ŋuon nɲu'ɔ yɛi nɲin pugu. ¹⁸ Nɔn mfā'ɔ ntou khwā nɔ chwīe nu shi'i, kan a pwa, ndɔ ā chwīe ŋuon ndii ghao, ki lo ŋu'ɔ mbo pi ndii ɲa pia pɔ ka'a nɛ. ¹⁹ Pa puon mi puon pan, mbini nchhɔ ŋgwie nɔn a nɔ miŋgwe shūu ɲa a phi nu nɛ, nne ti pɛi nu'un ntini mon Krishto. ²⁰ Njūa ɲa pia kan ni mbo pi ka'a, ŋkwri ŋkwan ŋggi ɲa ñchrā nu nɔ nɛ, nthe ɲa mfā'ɔ ntou finthɔ nthe vɛi.

Lì llo mbho Haga pugu Shera

²¹ Pɛi shwei a, pɛi ɲa pɛi khwā nɔ kina nu ŋkuon gí nɛ, pɛi shi'a njwere yaon ɲa gí ghɔ chhu nɛ? ²² Nthe ɲa pi nā'an ɲa Abrahan ni mfā'ɔ paa puon pimbria, ta'a yi pɔ mūun vi pɔ miŋgwe ŋkūna, yichɛi pɔ muun ve ɲa a shini ndɔ mbo kūna nɛ. ²³ Pi ni mbhi muun ve ɲa mūun vi ni mbo miŋgwe ŋkūna nɛ, ntɔgɔ pi ŋkuon mbi'i nu nnu ŋgwamishua, ndɔ mbhi muun ve ɲa mūun vi miŋgwe ɲa a shini ndɔ mbo ŋkūna nɛ, ntɔgɔ pi ŋkuon kà'a Minnwi.

²⁴ Ndwe, paa piŋge pei thi pi nɔ ligi yaon, pugu pɔ nɔ paa kina. Ta'a yi, mbo Haga, pɔ nɔ ye kina ɲa Minnwi ni ŋgwā pugu pa puon Ishrae ŋkuon Mbri Shinai nɛ. A ni mbhi puon pugu pɔ pa ŋkūna. ²⁵ Haga yei pɔ pi nɔ mbri Shinai mon la'ataon Arabia, mbo nɔ Jerushalein shi'a nthe ɲa a pɔ mon kina pugu pa puon pi. ²⁶ Ndɔ ye Jerushalein ɲa a pɔ po nɛ, lo nji'i mbo mon kina ndɔ mbo mūun via. ²⁷ Nthe ɲa pi nā'an ɲa:

“Fā'ɔ pwanju'ɔ, ma ŋkhwè ɲa a lo mbhi nɛ,
pa'o ŋgòu, ŋkɛi ni pwatua,

mbo gò ɲa muun lo naa ma naon ghɔ nɛ,
nthe ɲa puon ju ɲa pi shini ndɔ mfā'ɔ ndii yi nɛ

shi nɲien ncha yi miŋgwe* ye ɲa a fā'ɔ mimbria ghɔ nɛ.”

²⁸ Pɛi ndwe, ma lɲin pan, pɔ pi puon Minnwi ntɔgɔ pi ŋkuon kà'a wu'ɔ nɔ ha'an Aiji ni mbo nɛ. ²⁹ Ndɔ wu'ɔ nɔ ha'an ndii ghɔ muun ye ɲa pi ni mbhi vi ntɔgɔ pi ŋkuon pi'i nu ŋgwamishua nɛ ni mfe ŋgɛ'i ni ye muun ɲa pi ni mbhi vi ntɔgɔ pi ŋkuon ŋkwan ha'an Jijwe Minnwi ni ntā'a nu nɛ, a wu'ɔ ha'an a pɔ ndwe nɛ.

³⁰ Ndɔ Nwa'anli Minnwi chhu pi ɲa? A chhu ɲa, “Yōu miŋgwe ŋkūna pugu muun vi, nthe ɲa mba'a muun miŋgwe ŋkūna ghɔ le ma mfā'ɔ maon taa pugu muun ve miŋgwe ɲa a lo mbo ŋkūna nɛ ka'a.” ³¹ Nne, ma lɲin pan, pia lo nji'i mbo pi puon miŋgwe ŋkūna ghɔ, pia pɔ pi yi miŋgwe ye ɲa a lo mbo ŋkūna nɛ.

5

Krishto kwo chwīe pia lūgu

¹ Nɔ taon nu mon kina, Krishto kwo fu'u via mon ghɔ. Nthe yie ghɔ, thi a tini ki lo nu'un mfe nɔn yɔ ni lrī kina.

* 4:27 4:27 Yei li'i tho nchhu pi Haga ɲa a ni mfā'ɔ Abrahan nɔ kuo ndii nɛ.

² Lii njei ndutho a, Pɔɔ, chhu nu ni pɛi ɲa pɛi nu'uj mbiɲ nnu nii ɲgunu mbrei, kaɲ Krishto lo ɲji'i mfā'o ghère ni pɛi. ³ Nchho ne nshūu tɛnɛ sheshɛɲɔɲ ɲa a wu'ɔ mbiɲ nnu ni'ɲ ɲgunu mbrei ne, ɲa a yi'i ɲa a nū'ɔɲ ɲguon gí. ⁴ Pɛi fɛɛɛ non yɛi mbiɲ Krishto, pɛi ɲa pɛi tā'a nu ntɔɔ pi ɲkuon nū'ɔɲ nu gí mbo yi ndindi ne. Pɛi lo nu'uj mbi'i mon pwapuɲ Minnwi.

⁵ Nthe ɲa ntɔɔ pi mon Jijwe, mon piɲ, pigi ni non pigi ni pwatua tho ɲwɛɛɛ yaon ɲa pigi kwā'a nu ne, mbo pɔ nu ɲgwa ndindi shhi Minnwi.

⁶ Mon Krishto Jisho, ni'ɲ nu ɲgwa ɲgunu mbrei ki mien nu ki lo ni'ɲ lo ɲji'i mfā'o yichɛi ghère. Yaon ɲa a ghère ne pɔ pi piɲ ɲa a fā'a ntɔɔ ɲkuon khwā ne.

⁷ Pɛi ni ɲa ntei tei gho shi'i, ti a ni mbini mbo gɔ ki'ingini ni pɛi no yōu nu nɲɲ nnu shini? ⁸ Yei ligɛi ɲa pɛi mien nnu shini lo ndho pi mbho ɲon ɲa a ki gɛ vɛi ne. ⁹ Ntigi piphi yei pɔ pi no muuɲ mi shigɛi yaon chwɛ prupina ku'ɔ ɲa a ghà nchwɛ ɲguon prupina ku'ɔ. ¹⁰ Nja mfā'o tinɲju'ɔ mon Taatho nthe vɛi ɲa mba'a pɛi yi'i nthi ɲkuon nnu nduon ntɔɔ ye ɲa ɲgwɛiɲ ne. Sheshɛɲɔɲ ye ɲa a tho mvū'u vɛi ne shi mfā'o njó, ki a pɔ pi gɔ.

¹¹ Ndo ni mmu, ma liɲ pan, ɲkan ɲgu'ɔ mbini ntho nchii pi ɲa a pie ɲa pi ni'ɲ ɲgwa ɲgunu mbrei, pi shi kaɲ ndo nu'uj mfe ɲgɔ'i vɛi. A kaɲ ni mbo pi nenne, kaɲ chrà Minnwi ɲa ñchii nu nthe gu Krishto ɲkuon wá'a ne, shi kaɲ nu'uj mbo ki'ingini. ¹² ɲgwa pigho ɲa pugu tāra tho yɛi ne ya ne ɲgɛi shhi mbu'ɔ non yugu.

¹³ Nthe ɲa pi ni ɲgɛ vɛi ɲa ki'i pɛi nu'uj mbo mon kúna, ma pa liɲ pan, ndo ki'i pɛi lɔgo yie a pɔ shendaon no kie nu fo nchwɛ pa nnu piphi ɲa freinon yɛi tā'a nu ne. Ndo pɛi ka tɔgo pi mon khwā ɲgɛɛɛ non pɛi. ¹⁴ ɲguon gí chiri ntaon mon ta'a gí yei ɲa, "Khwā taakuo yo no ha'an ɔ khwā non yo ne." ¹⁵ Ti pɛi ntho ntā'a lá'o, ndo nshāan non pɛi, pɛi lina nu kaɲ pɛi shi njwi non pɛi.

Chho chombhi yo no ha'an Jijwe tā'a nu ne

¹⁶ Ndo nnu ɲa ñchhu nu ne pɔ ɲa chho chombhi yo pi no ha'an Jijwe chhu ne, kaɲ mba'a ɔ nu'uj nchwɛ nnu ɲa freinon tā'a nu ne. ¹⁷ Nthe ɲa pa nnu ɲa freinon khwā ne pɔ ni kipina pugu Jijwe, pa nnu ɲa Jijwe tā'a nu ne pɔ ni kipina pugu pa freinon. Pa nnu pei pɔ pi ni kipina, nne minthe pa'a ɔ lo nchwɛ nnu ɲa ɔ khwā no chwɛ nu ne. ¹⁸ Ndo pɛi nja'ɔ pi nnu ɲa Jijwe chhu nu ne, pa'a a lo nu'uj nsha'a gí nsha'a vɛi.

¹⁹ Pa mbha nnu ɲa freinon ghà nchwɛ ne lo nu'uj mbo pi nnu lɛiɲ: shúon, mbha nnu tɔtro, pa nnu shhunon, ²⁰ gha'o nu pa nnwi, liɲ, kipina, minduonduon, kighi'ɛ, memme pigitua, tā'a nu no pɔ nu shhi, ki lo nja'ɔ nnu mbho ɲgwa nduon, fu'u nu non shina ɲgwa ha'an pɛi pugu lo mbi'i nnu ta'a ɲkwan, shère nu ntaon puon mi chu'u, ²¹ chwɛ nu pa nnu kighi'ɛ, paa nu lá'o, ghɛi nu mon pa li'i ji ki tou pugu pa ɲguon ɲkwan nnu pei. Nshūu tɛnɛ yɛi ɲkwan no ha'an ɲki ɲkwo shūu tɛnɛ yɛi ne, ɲa mba'a ɲgwa pe ɲa pugu ghà nchwɛ ɲkwan nnu pei ne fā'o shina mon Sha'afuon Minnwi.

²² Ndo ntien Jijwe pɔ pi khwā, pwanju'ɔ, ghighri, wɛiɲ njú'ɔ, pwapuɲ, mbha nnu shi'i, ta'anju'ɔ, ²³ junon, wɛiɲ non, yichɛi kaɲ ta'a gí lo ndāa ɲkwan nnu pei.

²⁴ Ndo ngwa pe na pugu yi Krishto Jisho ne kwo kwīn freinon yugu nkuon wá'a pugu pa nnu pipi pi, pugu pa nnu pe na a khwā ne. ²⁵ Na pia fá'o chombhi pi lo mbho Jijwe ne, pia wu'ó nchho chombhi yia pi no ha'an Jijwe chhu ne. ²⁶ Ki'i pia mā'an nthinta'ó, ndo ki lo nchwie túa pichai ngwa pigi nu, ki ngi'ó pichai ngwa.

6

Tien lri pichai ngwa

¹ Lin pan, sheshenon ngū mon phi, p̄ai na p̄ai tini mon jijwe ne, pini nju'u vi mon jijwe juju. Lina ni non yo nkaa gho nji na ki'i ywe'i nu nii gho ó chwie phi. ² Gh̄ere nten lri pichai ngwa nne kan ó nū'ón gí Krishto. ³ Nthe na sheshenon ndii non yi na a mmenon ndo mbo pi muun mi non kan a fi pi non yi.

⁴ Ndo sheshe non li fá'a yi, nji na ä ntá'a nu nkwēi njù'ó yi á p̄o nthe pi non yi ki lo mbo nthe pi taakuo yi. ⁵ Nthe na a pie na sheshenon tien lri yi.

⁶ Sheshenon na pi ye'i vi ni chrà Minnwi ne ghrā nguon maon shi'i na a fá'ó ne mfe yi non na a ye'i vi ne.

⁷ Ki'i p̄ai fi non p̄ai, non shi'a mā'an Minnwi ni kwēin, sheshe yaon na non phi ne a ye na a shi nkwōo ne. ⁸ J mbhi pi maon freinon, ó kwōo gu lo mon freinon gho, ndo ti ð mbhi pi maon mon Jijwe, ó kwōo chombhi ki mme mon Jijwe gho. ⁹ Ndo ki'i pia kina chwie nu shi'i nthe na ndii shi nga nkā'ó pia kwōo shéi, no ha'an pia mien ki ya'a kuo. ¹⁰ Nne ki'e, no ha'an pia fá'ó shina ne, pia chwie shi'i mbin nguon ngwa ghao. Mí'en mbo mbin ngwa pe na pugu ngia ghan pin ne.

Ndugwi njin shūu nu tónə pugu pa fe nu mboro

¹¹ Lii njai nkwān ha'an nā'an yei li'i ni nyan mbho, ndo nā'an a gha'ogha'ó ne! ¹² A wu'ó ngwa pe na pugu tá'a nu nōon non mon freinon ne na pugu fra vai na pi ni'in vai ngunu mbrei, nne na ki'i pi fe ngə'i ni pugu nthe wá'a Krishto. ¹³ Nthe na nji'i nthe pi pugu na pugu nii ngunu mbrei ne, lo nji'i nū'ón gí ndutho yugu. Ndo pugu tá'a nu na pi ni'in vai ngunu mbrei nne na pugu kwēi njù'ó yugu na p̄ai nii ngunu mbrei mon freinon.

¹⁴ Ndo ni mmu, ki'i a ma mbo na nkwēi njù'ó a nkien na ngu'ó nkwēi njù'ó nthe pi wá'a Jisho Krishto mbo Taatho via. Nthe na ntogo pi nkuon gu Krishto nkuon wá'a, nkuon mbhi kwo p̄o yi kwīn nkuon wá'a vai, mummu p̄o yi kwīn nkuon wá'a no ligi nkuon mbhi. ¹⁵ Nthe na ni'in nu ngwa ngunu mbrei ki mien nu ki lo ni'in lo nji'i mfā'ó yichai gh̄ere. A p̄o nu non fhi mbo mme nnu. ¹⁶ Ghighri pugu pa kwoshini p̄o ni ngwa pe na pugu yōu njin chrà yei ne, mbini mbo mbin Ishrae na a yi Minnwi ne.

¹⁷ Jē ndwe ngəi nu shhi, ki'i non tá'a a ni ndān nthe na pa tina Jisho p̄o mbin non mu.

¹⁸ Pwapun Jisho Krishto, mbo Taatho via, p̄o ni jijwe yai ghao, ma lin pan. A p̄o nenne.

Nwa'anli choshi Efesho Kaon nu pa tho nnu

Poo na'an nwa'anli yei, ntho mfi'i pi ka'a na Minnwi fa'o ntho nguon pa yaon na a puon nkuon shhe pugu pa po ne. A noon mon nwa'anli yei na nguon yaon ghao shi nja'o pi mbho Jisho Krishto.

Mon fun krao nwa'anli yei, Poo chra pi nkuon po nu ta'a yi ntogo pi nkuon chhu nu nkwan no ha'an Minnwi Taa chu'o ngwa pi ne, nkwan no ha'an a li'e phi yugu ndo mfu'u vugu mon phi yugu ntogo pi mbho Muun vi, mbo Jisho Krishto. A pini nu'un mfi'i nkwan no ha'an ka'a Minnwi shi ngu'o ndogo li'i ghao ntogo pi mbho Jijwe Minnwi.

Poo ma'an fi'i ni ntou pa yaon no noon nu na nguon puon Minnwi ghao ta'a yi ntogo pi mon po ta'a yi pugu pa Jisho Krishto. A na'an na choshi po no non, Jisho Krishto po tho yi, na choshi nda, Krishto po muun nchi'a nchini nda gho, na choshi po pi mingwe, Krishto po ndaon vi.

Poo lugwi noon mon nwa'anli yei na ntho khwa na Krishto fa'o mbin ghan pin ne, pugu pa chombhi yi na a fe ntho vugu ne, ni li'e nu phi na a chwie pugu fa'o ne, ni fi'i pwapun na a noon ni pugu ne, a pie na ghan pin mi'an mbha nnu piphi yugu nchho chombhi taon taon.

Ma'an nu chra

¹ Nwa'anli yei lo mbho mu Poo, mbo ngan ntaon Krishto Jisho, ntogo pi nkuon khwa nju'o Minnwi, nghe ni pa ngwa Minnwi pi taon taon mon la'ataon Efesho ndo mbo ngwa ta'anju'o mbin Krishto Jisho.

² Pwapun pugu pa ghighri lo mbho Minnwi, mbo Taa via, pugu Jisho Krishto, mbo Taatho, po ni pei.

Mboro mon Jijwe ndi na o pin Krishto ne

³ Mboro yi Minnwi, mbo Taa Taatho via, mbo Jisho Krishto, na a fe nguon nkwan mboro mon jijwe ni pia mon mbhi moon jijwe ntogo pi mbin Krishto. ⁴ Wu'o no ha'an a chu'o via ntho Krishto nkaon maa nchwie mbhi ne, na pia po yi taon taon ki lo mfa'o ntehi shhi yu. Mon khwa, ⁵ a ni ndogo nthi mi fie ndii ntogo mbin Jisho Krishto nchwie pia po puon pi, ntogo pi nkuon pwanju'o yi, ⁶ nne na pia gha'o ndipwa pwapun yi, na a fe ni pia ghagha ntogo pi mbho ta'a Muun vi na a nkhwā nga'a ne. ⁷ Ntogo pi nkuon chhi Krishto,* a yuon via mfu'u mon ghrī phi, nne Minnwi li'e phi yia pi wu'o no fi'i pwapun yi, yi yienyien, ⁸ na a sha'o ni pia ntou yi ne pugu pa nguon shietho pugu pa ji nu.

⁹ Minnwi chwie nnu na a ni nkā'a nju'o yu ndo pa'a ngwa lo nji ne, pia ji, mbo pa nnu na a ni nkwo lōgo nthi mi no chwie nu ntogo pi mbin Krishto ne. ¹⁰ Nnu yei na Minnwi ni nkā'a no chwie nu, ndo shi nchwie ndii na ndii kā'o ne, po no tho nu ni nguon pa maon, nchwie pugu po ta'a yi, nguon pa maon na a po po pugu pa nkuon shhe ne, Krishto po Taatho vugu. ¹¹ Ntogo pi mbin Jisho, Minnwi pini nchu'o vigi na pigi po ji lo mon nje yi, wu'o nkwan no ha'an a ni nkā'a ne. Minnwi gha nchwie nguon

* 1:7 1:7 Njin chhi Jisho po na gu na a ni mfe chombhi yi pi jwi vi, chhi yi kwi no yaon fe'ingien ne.

nnu pi pi nkwanj ha'anj a khwā ne, ¹² nne na pigi, na pigi ni mbo fūonj ngwa nō fā'o nu kwā'a mbinj Krishto ne, shi ngā'o ndigha'o yi. ¹³ Ntōgo pi mbho yu, pēi njkaa pēi ni ngā njā'o njāni nnu shini, mbo pwa pisha'akho na a tho ni lūgu nu ni pēi ne, pēi gha mbinj, Minnwi nū'oj li yēi ni Jijwe yi na a ni nkā'a ne. ¹⁴ Jijwe Minnwi pō pi fē ni pia nne na pia fā'o tinanju'ō na Minnwi shi mfe yaonj na a kā'a via nō ne, ni kwā'a na a shi ndugwi mī'ej mfe nguonj maonj pigho ni pia, nne na pia gha'o ndigha'o yi.

Luonj Minnwi Pōo

¹⁵ Nthe nnu yei, jē fie nō ha'anj nki ya'o fi'i pinj yēi mbinj Jisho Taatho pugu pa khwā yēi mbinj pa nguonj ngwa Minnwi pi taonjaonj ne, ¹⁶ nshini ndo njāna nō tōo nu Minnwi nthe vēi. Ntho nkwinj vēi monj luonj Minnwi a, ¹⁷ na Minnwi, mbo Minnwi Taatho via Jisho Krishto, mbo Tāa ndigha'o shi mfe jijwe shietho pugu pa ji nu nnu nne na o ji vi mbigi. ¹⁸ Nduonj na njū'ō yēi pigēi ni lī'e, nne na pēi ji kwā'a na a fe ni pēi, mbo ngwa na a gē ne, ni fi'i fā'o na a pō monj mbwa mbōrō na Minnwi kā'a ngwa pi nō ne, ¹⁹ ni ghrī ki fi'i na a fā'a nu mbinj pia na pia pinj ne. Yei ghrī na a fā'a nu mbinj pia ne, wu'ō mbo pi nō fi'i mme ghrī ye na ²⁰ a ni mfā'a nō gho ndii na a ni mbi'i Krishto llō monj gu nchēv vi ngei mbho yi yi ji pō ne. ²¹ Krishto tho nsha'a nu fō monj nthinjkwō kəkērē nchaa nguonj ghrī na pugu sha'a nu pō ne, pugu pa memme ngwa pugu pa memme ghanj ghrī pugu pa taatho pugu pa nthinjkwō na ngwa ni nkwo ma mfā'o, ki lo ngu'ō mbo pi monj yei mbhi ndwe ne, pugu pa mbhi ye na a tho nu ne. ²² Minnwi nū'oj nguonj yaonj ghao la'o kwō yu, mfe vi ni choshi nō Taatho nguonj yaonj ghao. ²³ Choshi pō pi nonj Krishto, a chwīe choshi linaonj ndo nkā'o ni ju ye na a linaonj nguonj yaonj ghao nguonj li'i ghao ne.

2

Llo monj gu nii monj chombhi

¹ Pēi ni mbo ngwa khu monj chī'ē nu nchō pugu pa phi ² na pēi ni nchho nu monj gho nkwanj ha'anj ngwa nkuanj mbhi yēi chwīe nu ne, mbinj mbo nkwanj ha'anj Shata, mbo nthishi nji monj tothi tā'a nu ne, mbo jijwe na a fā'a nu mbinj ngwa ha'anj pugu chī'ē nchō Minnwi ne. ³ Nguonj yia ni mbo nō pugu, nchho chombhi yia nkwanj ha'anj freinonj yia khwā ne, ntho nchwīe nnu ha'anj freinonj yia pugu pa njū'ō yia tā'a nu ne, na pūonj yia ni mbo pi yi phi ne, pigitua Minnwi ni mbo mbinj pia.

⁴ Ndo Minnwi, na a fā'o ntou kwoshini, nthe khwā yi yi titini na a khwā via nō ne, ⁵ ti mfe pi monj ndii na pia ni ngu'ō mbo pi ngwa khu monj chī'ē nchō ne, a ni nchwīe via pia pō yi maonj pia pa Krishto ka'a. A tōgo pi nkuanj pwapunj Minnwi na pēi lūgu. ⁶ A ni nku'ō ni pia pa Krishto Jisho monj gu, nchēv via pugu ka'a monj mbhi monj jijwe mbinj Krishto Jisho, ⁷ nenne na monj pa ndii na a tho nu ne, minthe a nōonj mme pwapunj yi na minthe pa'a pi lo mfi'i ne, monj shi'i yi na a nōonj ni pia ntōgo pi mbinj Krishto Jisho ne.

⁸ Nthe na a chwīe pwapunj Minnwi pēi lūgu ntōgo pi nkuanj pinj, ndo pa'a yei lo ndho pi mbho gho, a pō pi fe Minnwi, ⁹ ki lo mbo nthe pi fā'a nne na ki'i sheshenonj kwēi njū'ō yi. ¹⁰ Nthe na pia pō pi mbho fā'a yi, a chwīe via ntōgo pi mbinj Krishto Jisho na pia fā'a fā'a shi'i na Minnwi ni nkwo piri nū'oj na pia chwīe.

Ta'anggi pugu pa ghighri mon Krishto

¹¹ Nthe yie gho, pæi na pæi ngwa taon nduon mon freinon ne, na ngwa ha'an pugu ni ngunu mbrei meinj vøi ni ngwa ki ni ngunu mbrei ne, mbo ngunu mbrei na pi ni'in non fo pi ni mbho nonmishua ne, pæi kwinj nkwan yaon na pæi ni mbo lleshi ne, ¹² na yichøi yaon shini ndo nchini vøi pæi pa Krishto, pæi ni mbo pa ghini nne pa'a ndo mbo ngwa Minnwi no ngwa Ishrae, pæi shini ndo mfä'o nnu mon pa kina llo nkuaon kà'a Minnwi ni ngwa Ishrae, ki lo mfä'o kwä'a, ndo mbo ki Minnwi nkuaon mbhi. ¹³ Ndo ndwe, ntogo pi mbinj Krishto Jisho, pæi na pæi ni mbo pi fie hini ne, pi chønø ni pæi mbara, nkie pi nkuaon chhi Krishto.*

¹⁴ Nthe na a ju ndutho yi na a tho ni ta'anggi shina pia, na a chwie paa ghrä ngwa pei, mbo ngwa taon nduon pugu pa ngwa Juu, pugu gū ta'a yi. A ni mbø'i nka'a na a ni fene vugu ntogo pi nkuaon gu yi mon freinon, ¹⁵ a ni mfu'u kipina na a ni ntho nthe gi,† pugu pa nnu na gi chhu ne, nne na a nthe a taon ni ta'a non fhi shina kiri paa ngwa pei nkie pi mbinj yu, nne ntho ni ta'anggi, ¹⁶ ndo mbini nchini paa kiri ngwa pei pugu po ta'a yi, a chini vugu pugu pa Minnwi ntogo pi nkuaon gu yi nkuaon wä'a, nne njwi kipina gho.

¹⁷ Nenne, Krishto ni ntho nchi pwa pisha'akho mbo yi ta'anggi ni pæi ngwa taon nduon na pæi shi ki lo mbara yøi Minnwi ne, pugu pa ngwa Juu na pugu ni mbara ne. ¹⁸ Nthe na a togo pi mbho Krishto na nguaon yia ghao mbo ngwa Juu pugu pa ngwa taon nduon, fä'o shina mon ta'a Jijwe no ghøi nu shhi Täa.

¹⁹ Nthe yei, pæi ngwa taon nduon lo nu'un mbo pa ghini ki ghan kra, pæi po ndwe pi ta'a ngwa pæi pa ngwa Minnwi pi taon taon, pæi po mon mbaanda Minnwi. ²⁰ Pi krao vøi nku'ò no gho nkuaon kwonda na a nün'on ghan ntaon Jisho pugu pa njøili'i Minnwi ne, Krishto Jisho ndutho yi po nkien muun nchi'a nchini nda gho. ²¹ A togo pi mbho yu na nguaon nda gho na a ku'ò nu no ne tithi mbo ta'a yi, nku'ò nu mbo nda Minnwi yi taon taon, mbo yi Taatho. ²² Ntogo pi mbinj Krishto, pi tho nkrao vøi nku'ò nu ni pæi, pæi po nda na Minnwi gha nchho fo mon Jijwe ne.

3

Fä'a Poo ni ngwa taon nduon

¹ Nthe nnu yei, mmu Poo, luon Minnwi mfe ni pæi. Mbo pi ngan chøinj nthe ligi Krishto Jisho, nthe vøi, ma pa ngwa taon nduon. ² No ha'an ä mbo ye na shishini, pæi kwo ya'ò fä'a ye na Minnwi fe vøi mon pawapun yi nthe vøi ne, ³ na nnu na Minnwi ni ndøinj ne, a ni nnon vøi, nchwie nji no ha'an nkwo nän'an, nkäon tho yi ni pæi ne. ⁴ Pæi shi nga meinj nnu yei, kan pæi shi nji nyan pi'i nu nthe nnu løinj na Minnwi tügu nthe Krishto ne, ⁵ ye na pi shini ndo ntügu ni pa ngwa lleshi nkwan no ha'an pi nnon ni pa ghan ntaon Jisho pugu pa njøili'i Minnwi pi taon taon ntogo pi mbho Jijwe Minnwi ne.

⁶ Nnu løinj gho po na ntogo pi nkuaon pwa pisha'akho, pa ngwa taon nduon fä'o shina pugu pa Juu ka'a mon mboro ye na Minnwi fe ne. Pugu ngia ta'a freinon ndo nchiri mon kà'a na Minnwi ni mfe ntogo pi mbho

* **2:13** 2:13 Njin chhi Jisho po na gu na a ni mfe chombhi yi pi jwi vi, chhi yi kwri no yaon fe'ingien ne. † **2:15** 2:15 A shini ndo ntho gi ni kipina yei. Lii nnu na a po mon nwa'anli Roma 7:5-14.

Krishto Jisho. ⁷ Minnwi ni nchwīe a mbō muun fā'a pwa pisha'akho ntōgo pi ŋkuon fe pwapun yi ŋa a ni mfe vōi ntōgo pi ŋkuon ŋkwan ha'an nji yi fā'a nu ne.

⁸ Mmu, ŋa mi ndugwi njin shina pa ŋgwa Minnwi pi taonjaon ne, pi ni mfe pwapun yei vōi ŋa nchii pwa pisha'akho fā'o Krishto ŋa a chaa lina ŋonmishua nō ji nu ne, ni ŋgwa taon nduon, ⁹ ndo mbini ndon kà'a Minnwi li'i wo ni ŋguon ŋgwa ghao, mbo kà'a ŋa a ni ndōin llo lleshhi ne. Minnwi yei ŋon ŋa a ni nchwīe ŋguon yaon.

¹⁰ Nenne ŋa ndwe, minthe chōshi chwīe pa thishi pugu pa memme nji mon mbhi moon jijwe ji shietho Minnwi mon ŋguon pa ŋgwrà pi. ¹¹ Ye ni ŋgu'ō mbo ŋkwan ha'an Minnwi ni ŋkà'a ŋkaon mbhi maa njē ne, ŋa a ni nchwīe a lōgo li'i ntōgo pi mbho Krishto Jisho, mbo Taathō via ne, ¹² mbo ju ŋa pia tōgo mbho yu mfā'ō tininju'ō pugu pa ndaon wo mon pin mbij yu nō ghēi nu shhi Minnwi ne. ¹³ Nthe yie gho, ndīgōi vōi ŋa ki'i pēi fā'ō pē'i njū'ō nthe ŋgō'i ŋa njei nu nthe vōi ne, nthe ŋa a pō pi nō gha'ō nu vōi ne.

Khwā Krishto

¹⁴ Nthe yei, ŋkwi kwēre a shhi Tāa ¹⁵ ŋa ŋguon ndaonon pō pugu pa ŋkuon shhe fā'ō ligi yugu pi llo mbho yu ne, ¹⁶ ŋa a shi mfe nji ni pēi, ntōgo pi ŋkuon Jijwe yi, nne ŋa pēi tini mon njū'ō pēi, wu'ō pi nō fi'i fā'ō yi mon ndigha'ō yi, ¹⁷ nenne ŋa minthe Krishto chho mon njū'ō pēi ntōgo pi ŋkuon pin, njen yōi gha ŋkwo tini, kwo yōi kwō phi mon khwā, ¹⁸ nthe pēi pa ŋguon ŋgwa Minnwi pi taonjaon ghao fā'ō ghrī nō ji nu fi'i figi, pugu pa fi'i pun, ni fi'i nthi, ni fi'i shhi nu ŋa khwā Krishto fā'ō ne. ¹⁹ Oon, ŋa a nthe pēi ji khwā Krishto ŋa a chaa lina ŋonmishua nō ji nu ne, nne ŋa minthe pēi linaon ni fhi nu Minnwi.

²⁰ Ni ju ye ŋa minthe a fā'a nchaa fi'i ŋkwan nō ha'an pia pie ki mbī'i ne, ntōgo pi ŋkuon nji ye ŋa a fā'a nu mon non yia ne, ²¹ ndigha'ō pō gho ntōgo mbho chōshi pugu pa Krishto Jisho ŋguon ŋgwreingwa ghao, ŋguon ndi ghao ki ndugwi yi. A pō nenne.

4

Ta'a freinon mon pin

¹ Nthe yie gho, mmu, ŋgan chōin nthe ligi Taathō, ndīgōi vōi ŋa pēi chho chombhi mon shendaon ŋa a kà'ō nthe gē ye ŋa Minnwi gē vōi nō ne. ² Pēi shwi'i non yōi shhe, mbo juju, mfā'ō wēin njū'ō, mfā'ō wēin njū'ō ni fan ŋgwa nduon mon khwā, ³ ŋkāa mon ŋguon puon shendaon ghao ŋa ta'anggi ye ŋa Jijwe Minnwi fe ntōgo mon ghighri ŋa a chini vōi ne, kina shina pēi.

⁴ A wu'ō ta'a non pugu ta'a Jijwe, wu'ō nō ha'an Minnwi ni ngē vōi mon ta'a kwà'a ne, ⁵ ta'a Taathō, ta'a pin ni ta'a kwe ŋkhi, ⁶ pēi fā'ō ta'a Minnwi, mbo Tāa ŋguon ŋgwa, ŋa a Taathō ŋguon ŋgwa, mfā'a fā'a yi ntōgo mbij ŋguon ŋgwa ndo mbo mon ŋguon ŋgwa. ⁷ Ndo sheshenon shina pia fā'ō fé wu'ō fi'i ŋkwan nō ha'an Krishto fe gho ne. ⁸ Nō ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ŋa,

"A ni ŋga ŋku'ō tothi,

ndōgo pa mimbina pi ha'an a gha'a vugu ne pugu tho njin yu,
a fe pa fé ni ŋgwa."

⁹ Ndwe, njiŋ chrà yei ŋa, “A ni ŋku’o tothi” pɔ pi ŋa ŋkien ŋa a shwi’i shhe? ¹⁰ Ju ŋa a ni nshwi’i ne wu’o ju ŋa a ni mbini ŋku’o fie mon ndugwi pɔ ne, nne ŋa a linaon ŋguon mbhi ghao.

¹¹ A fe pa fé ni pichèi ŋa pugu pɔ ghan ntaon pi, pichèi pɔ pa njèli’i Minnwi, pichèi pɔ ghan chii pwa pisha’akhɔ, pichèi pɔ pa ŋgwa ŋa pugu ghà ndina ni choshi * ndo nje’i nu ne, ¹² nɔ piri nu ŋgwa Minnwi pi taonŋaon nɔ fā’a nu fā’a ju Krishto, nne nɔ kugwi nu non yi a ku’o, ¹³ ti pia nu’uŋ ŋku’o mbo ta’a yi mon piŋ pugu pa fi’i ŋkwan ha’an pia ji Muon Minnwi ne, ŋku’o ti mbo memme ŋgwa mon piŋ, ti nu’uŋ ŋku’o ndinaon mbo nɔ ha’an Krishto pɔ ne.

¹⁴ Nenne, kan mba’a pia nu’uŋ mbo nɔ puon fhu, pi tho nchi via mfe hein, mfe nu hin nɔ ŋgwa ŋa mba’anŋkhi tien vugu, ntɔgo pi ŋkuon ŋkwan ŋkwan ŋaon ye’i llo mbho ŋgwa mifi ŋa pugu ghà nchwie ŋgwa faan ndaon ntɔgo pi ŋkuon pa nnu mifi ŋa pugu tigi nu ne. ¹⁵ A ka pie pi ŋa ntɔgo ŋkuon chrà nu nnu shini mon khwā, pia ku’o mon ŋguon puon shendaon ghao mon ju ye ŋa a pɔ nɔ tho yei ne, mbo Krishto. ¹⁶ Krishto chini ŋguon ŋgwa pi ghao mon ta’a non, nne ŋa a nthe pia pɔ shigi ndien ŋa a chini ŋguon non ŋonmishua ne. Ndi ŋa ŋguon ghrà non fā’a nu shi’i ne, a chwie ŋguon non ku’o ŋkugwi non yi mon khwā.

Chho nu nɔ ŋgwa moon li’ɛ

¹⁷ Nchhu yei nnu ndo mbo minkwentie mon Taathɔ ŋa, ki’i pèi nu’uŋ nchho chombhi yei nɔ ha’an ŋgwa ki piŋ Minnwi ghà nchho ne, ŋa kwā’a nu nnu yugu lo mfā’o ghèrɛ ¹⁸ njù’o yugu pɔ pi mon njiŋnjin. Pugu lo nji’i mfā’o shina mon ŋkwan chombhi ŋa Minnwi ghà mfe ne, nthe ki ji ŋa a pɔ mbin pugu ne, nthe tinithɔ ŋa pugu fā’o ne. ¹⁹ Pugu lo nu’uŋ mfā’o lrithɔ, mfe non yugu ni pa mbha nnu piphi, mfā’o piga nɔ chwie nu ŋguon ŋkwan ŋkwan nnu totro mbigi.

²⁰ Yine lo mbo ŋkwan nɔ ha’an pèi ni nje’i nthe Krishto ne. ²¹ Shishini, pèi ya’o pa nnu nthe vi, pi ye’i vèi ni nnu shini ŋa a llo mbho ju, Jisho ne. ²² Nenne, pèi mī’an ndunu non yei, ŋa a ni nchwie pèi chho chombhi ŋkwan ha’an pèi ni nchho nu ne, mbo ndunu non ye ŋa a ni mbiri nu nthe pa nnu piphi ŋa pèi ni ŋkhwā, a fi vèi ne. ²³ A pie ŋa njù’o yei pugu pa kwā’a nu† mēi ya mbini mbo yi fhi, ²⁴ pèi lo mbini ŋgwe non fhi ŋa pi chwie vi a fhi Minnwi mon ndindi pugu pa taonŋaon ŋa a llo mon nnu shini ne.

²⁵ Nthe yie gho, pèi mien le’ingien fo, sheshenon shina pèi chrà nnu shini ni taakuo yi nthe ŋa pia pɔ pi ta’a yi mon Krishto. ²⁶ Pèi mbigi túa, ki’i pèi chwie phi, ki’i pèi mien minaon nii pèi wu’o mbo ni pigitua. ²⁷ Ndo ki’i pèi fe shina ni Shata.

²⁸ Ki’i non ŋa a ni mbo ŋgina ne nu’uŋ njōo, a pie ŋa a fā’a, ntho mfā’a fā’a shi’i ni mbho mi, nne ŋa mimfe a fe yi non ŋa a lo nji’i mfā’o ne. ²⁹ Ki’i sheshe chrà piphi taon mon nchò pèi, ndo a wu’o mbo pi ŋkwan chrà ŋa a pwa nɔ ghèrɛ nu non a tithi a tini mon ŋkwan ha’an chà ndi ghɔ pɔ ne, nji ŋa minthe a ghèrɛ ŋgwa pe ŋa pugu ya’o chrà ghɔ ne.

* **4:11** 4:11 Yei ŋgwa pe ŋa pi ghà mēin ni pa pashito ne. † **4:23** 4:23 Mon chrà Gri a chhu pi ŋa ntɔgo ŋkuon jijwe kwā’a nu mɔ.

³⁰ Ki'i nchwië Jijwe Minnwi yi taontaon ña pi ni nū'oj li yoi ni ju ne, po ni tu'utho. Pi ni nū'oj li yoi ni ju no nōon nu ña mon yichoi ndii, Minnwi shi njuon via mfu'u mon ñguon ghrí phi.

³¹ Pœi mī'an chœchigœi, pugu pa pigítua, ni yoyoro, ni fē'i nu fē'i, ni we'i nu ñgwa, ni kipina. ³² Pœi ka nōon pi mbha nnu shi'i ni pa pichœi ñgwa, mfā'o njū'oj pōpōro, ndi'e phi ñgwa wu'oj no ha'an Minnwi togo mbin Krishto ndi'e yoi phi ne.

5

Chho nu mon li'e

¹ Nthe ña pœi pa puon Minnwi ha'an a ya ñkhwā vugu ne, pœi pa'oj no po nu no ju. ² Pœi chho mon khwā wu'oj no ha'an Krishto ni ñkhwā vœi ñkaa yu ti mfe chombhi yi nthe vœi no yaon fe pugu pa yaon fe'ingien ni Minnwi ha'an lun yi figœi ne.

³ Ndo no pa ñgwa Minnwi pi taontaon, a lo nji'i ñkā'o ña pi ku'oj pa nnu kwoshuon, ki sheshe nnu nchhi ki piga, shina pœi ⁴ ki ña pœi chrā pa chrā fefhe pugu pa chrā naa, pugu pa chrā michwe fefhe, mbo nnu ña a lo ñkā'o ni pœi ne. A ka pie pi ña pœi tho ntōo pi Minnwi. ⁵ Pœi ya nji yei nnu shi'i ña, mba'a ñgan kwo shuon, pugu pa ñgan chwie nnu nchhi, ki ñgan piga (ñkwan ñon po pi no ñgan gha'oj pa nnwi), yi'i mfā'o sheshe yaon mon Sha'afuon Krishto pugu pa yi Minnwi.

⁶ Ki'i yichœi ñon fii vœi ni pa chrā ghagha, nthe ña a togo pi ñkuon pa nnu pei ña pigítua Minnwi shwi'i mbin pa ghan tinitho. ⁷ Nthe yie gho, ki'i ntūru pœi pugu no chwie nu phi. ⁸ Nthe ña pœi ni mfūon mbo pi mon njinjin, ndo ndwe pœi po mon li'e nthe ña pœi po pi yi Taatho ne. Nenne, pœi chho no ñgwa ha'an pugu po mon li'e ne, ⁹ nthe ña ntien thi li'e po ñguon pa nnu shi'i pugu pa nnu ndindi ni nnu shini.

¹⁰ Kāa no ye'i nu nnu ña a shi mfe pwanju'oj ni Taatho ne. ¹¹ Ki'i ni'in mbho yo no chwie nu pa nnu ghagha ña a yi mon njin ne, ka tūgu pi paa, ¹² nthe ña a nnu lritho no chrā nu ñkuon pa nnu pigho ña pugu gha nchwië li'i lœin ne. ¹³ Ndo li'e ghā ñga nōon sheshe yaon, ñgwa yoi yaon gho.*

¹⁴ Nthe ña li'e ghā ñga nthe ñkuon yaon, yaon gho li'e ñkaa yu. A chwie yie gho pi chhu ña,
 "Wu'u ma ndhe lōgo,
 ndollo mon gu,
 kan li'e Krishto shi nthe mbin gho."

¹⁵ Nthe yie gho, pœi lina nu ñkwan ha'an pœi chho chombhi yoi ne, ki lo nchho pi no pa na, pœi chho pi no ghan shietho, ¹⁶ mfā'a fā'a shi'i mon sheshe muon shina ña o fā'o ne nthe ña llé pei pi piphi. ¹⁷ Nthe yie, ki'i mbo na, ka ji pi yaon ña Taatho tā'a nu ne. ¹⁸ Ki'i pœi paa là'o, nthe ña a shi nchwië pœi chwie pa nnu ña a shi mbiri vœi piri ne. Pœi ka linaon pi ni Jijwe Minnwi, ¹⁹ ñjrāo nu ni non pœi llo mon Nwa'anli Nkhi, pugu pa ñkhi gha'oj Minnwi pugu pa ñkhi mon Jijwe. Pœi yrāo ñkhi mba'oj lóu ni Taatho mon njū'oj pœi, ²⁰ ñgu'oj nchho mfe tōo nu mon ñguon pa nnu ni Minnwi Tāa mon ligi Taatho via mbo Jisho Krishto.

* **5:13** 5:13 Wu'oj nenne, ñgwa ghā ñga nchwië pa nnu piphi li'i lœin pi chhu nnu ña Nwa'anli Minnwi chhu ni pugu nthe nnu piphi gho ne, pugu yoi fi'i ñkwan no ha'an nnu piphi gho ña pugu chwie pigi ne.

Lán ña a pɔ nɔ yi Krishto pugu chɔshi ne

²¹ Pɛi fɛ non pɛi ni non pɛi mon pɔgɔ Krishto. ²² Pinɛe lán, pɛi ya'ò nchò laon pɛi nɔ ha'an pɛi ya'ò nchò Taathò nɛ. ²³ Nthe ña mimbria pɔ pi taathò ñgwe vi wu'ò nɔ ha'an Krishto taathò chɔshi nɛ. Ju, Krishto ghò, pɔ ñkwe chɔshi ña a non yi nɛ. ²⁴ Nɔ ha'an chɔshi ghà ña'ò nchò Krishto nɛ, a pie ña mingwe lán wu'ò ña'ò nchò ndaon vi pi nne mon ñguon nnu ghao.

²⁵ Pimbria, pɛi khwā ñgwe pɛi wu'ò nɔ ha'an Krishto ni ñkhwā chɔshi ndò mfe chombhi yi nthe vi nɛ, ²⁶ nenne ña a chwīe vi a pɔ yi taonjaon nɔ ha'an a kwo shīgao vi ni ñkhī pugu pa chrà nɛ, ²⁷ nenne ña minthe a kɛrɛ chɔshi ncha'a mfe ni non yi mon ñguon ndipwa yi ki muon mi kígao ki sheshe kòrɔ ki sheshe ñkwan yaon yei lo mbo mbɛn yu, ña à pɔ yi taonjaon ki lo mfā'ò ntɛi. ²⁸ Wu'ò nenne, pimbria fā'ò nɔ khwā nu ñgwe pugu nɔ ha'an pugu khwā non yugu nɛ. Non ña a khwā ñgwe vi nɛ, khwā pi non yi, ²⁹ nthe ña sheshenon shi'a ma mbina freinon yi, a ghà ñkugwi ndò ndina ni non yi, wu'ò nɔ ha'an Krishto ghà nchwīe ni chɔshi nɛ, ³⁰ nthe ña pia pa ghrà non yi.

³¹ "Nthe yei ghò, non shi mien taa vi pugu mūon vi, nchiri mbɛn ñgwe vi pugu pi paa chiri ngū ta'a freinon."† ³² Nnu lāin yei ña pi tūgu nɛ ñkien mme yi, ndò ñchrà nthe pi Krishto pugu chɔshi. ³³ Ndo sheshe non shina pɛi khwā ñgwe vi nɔ ha'an a khwā non yi nɛ, mingwe yei ñkaa yu ña a ya'ò ndaon vi.

6

Puon pugu pa taa ni ma

¹ Puon, pɛi ya'ò nchò pa taa pɛi pugu pa mūon pɛi nthe ña pɛi pɔ pi yi Taathò, nthe ña a nnu ña a kā'ò nɔ chwīe nu nɛ. ² "Pɛi ya'ò nchò pa taa pɛi pugu pa mūon pɛi." Yei fūon kina ña a fā'ò kà'a nɛ: ³ "Nne ña pa nnu nyien ni pɛi shi'i, pɛi lo mfā'ò ntaon chombhi ñkuon shhe ghò."*

⁴ Pa taa, ki'i pɛi chwīe túa puon pɛi pigi, pɛi ku'ò ni pugu pi ni ntigi pugu pa ye'i nu vugu ñkwan ha'an chrà Taathò chhu nɛ.

Pa kùna pugu pa taathò pugu

⁵ Pa kùna, pɛi ya'ò nchò pa taathò pɛi ñkuon shhe hein ni pɔgɔ pugu pa ya'ò nu vugu ni ta'anju'ò nɔ ha'an a kan ni mbo Krishto pɛi ya'ò vi nɛ. ⁶ Ki'i pɛi wu'ò nchwīe nnu pi ndii ña a līi vɛi nɛ, nthe ña pɛi tā'a nu ña pi pin vɛi, pɛi chwīe pi nɔ puon fā'a Krishto, nthò nchwīe nnu ña Minnwi tā'a nu nɛ pi ya llo njù'ò pɛi. ⁷ Pɛi fā'a fā'a pi ni njù'ò shi'i nɔ ha'an pɛi fā'a pi mbho Taathò ki lo mfā'a pi mbho ñgwamishua, ⁸ nthò ñi nu ña sheshe nnu shi'i ña non chwīe nu nɛ, a shi mbini mfā'ò wu'ò yie ghò llo mbho Taathò, ki ñgan vi pɔ pi ñkùna, ki non gha.

⁹ Pa taathò, pɛi wu'ò nchwīe pi nenne ni pa kùna pɛi, ki lo nu'un nyien ñguru vugu. Pɛi ji nu ña non ña a Taathò yugu pugu pa yei nɛ chho pi pɔ ndò ki lo mbo ñgan mbe mon shá'a yi.

Maon nchò llo mbho Minnwi

† 5:31 5:31 Nwa'anli Njē yi 2:24. * 6:3 6:3 Nwa'anli Ndi Taon nu 20:12.

¹⁰ Nɔ lūgwi nu, p̄əi thi a titini moŋ Taathɔ pugu pa titini ghr̄i yi. ¹¹ Gwe ŋguoŋ maon p̄ri llo mbhɔ Minnwi, nne ŋa mimfe ɔ wu'ɔ nthi a tini ndii ŋa Shata thɔ ni ŋguoŋ ŋkwan shendaon mifii nɛ. ¹² Nthe ŋa pia shi'a nji'i mā'an p̄ri pi pia pa ŋgwamishua moŋ freinoŋ, pia gh̄a mā'an pi pia pa jijwe pip̄hi ŋa pugu thɔ nsha'a nu nɛ, pugu pa memme ghan ghr̄i pugu pa ghan nji moŋ mbhi njiŋ yei, pugu pa jijwe pip̄hi moŋ mbhi moon jijwe.

¹³ Nthe yie ghɔ, p̄əi lōgɔ ŋguoŋ maon p̄ri llo mbhɔ Minnwi ghao, nji ŋa llembhi pip̄hi shi ŋga nthɔ, a li'i mimbina ni ŋguoŋ p̄ri ŋa a mā'an v̄əi nɔ ghɔ nɛ ghao, p̄əi shi ŋga ŋkwo mā'an vi ti ndugwi, nja ŋgu'ɔ nthi a tini. ¹⁴ Nthe yie ghɔ ki'ɛ, p̄əi p̄iri noŋ yei ntithi a tini, ŋkrao ntu'u yei ni ŋkandaŋ nnu shini, chombhi ndindi pɔ tini ki'i njū'ɔ yei, ¹⁵ tra gwe nɔ kwɔ yei pɔ p̄iri nu noŋ yei nɔ chii nu pwa pisha'akhɔ ghighri. ¹⁶ Moŋ ŋguoŋ ndii ghao, piŋ yei pɔ ŋgr̄aon p̄ri yei, nji ŋa p̄əi shi ŋki'i ndo mbigei ŋguoŋ kr̄ei tuoŋtuon ŋa Shata mā'an v̄əi nɔ ghɔ nɛ. ¹⁷ P̄əi lōgɔ lūgu nu m̄əi nɔ yaon p̄uon thɔ yei, ni chr̄a Minnwi nɔ kafa yei llo mbhɔ Jijwe. ¹⁸ Nduon Minnwi ŋguoŋ ndii ghao moŋ Jijwe, ni ŋguoŋ ŋkwan luon nu pugu pa pie nu mbhɔ Minnwi. Nɔ ha'an p̄əi ji nnu pei nɛ, p̄əi chhɔ ni lina m̄əi, ki lɔ mf̄a'o li'ənon, nduon Minnwi mfe ni ŋguoŋ ŋgwa Minnwi pi taonŋaon ghao.

¹⁹ Ndo nduon mfe v̄əi ŋkaa mu, ŋa Minnwi shi mfe chr̄a yi v̄əi ndii ŋa nt̄a'a nu nchr̄a nɛ, nchr̄a ni tininju'ɔ, nne ŋa n̄chw̄ie pi ji ŋk̄ini pwa pisha'akhɔ ŋa a ni mbo yi l̄əin, ndo Minnwi chw̄ie ŋgwa ji nɛ. ²⁰ A pɔ nthe pi ŋk̄ini pwa pisha'akhɔ yei ŋa n̄chhɔ nɔ ligi Jishɔ moŋ ch̄ein. P̄əi luon ŋa mf̄a'o tininju'ɔ nɔ chii nu ŋk̄ini pwa pisha'akhɔ yei nɔ ha'an a pie nɛ.

Ndugwi njin chr̄a nu

²¹ Nɔ chw̄ie nu p̄əi ji ŋkwan ha'an m̄bo nɛ, pugu pa nnu ŋa n̄chw̄ie nu nɛ, ŋk̄ien nd̄in via ndo mbo ŋgan f̄a'a ni ta'anju'ɔ mbhɔ Taathɔ, mbo Taikiku, shi nshwei v̄əi ni ŋguoŋ nnu. ²² Ntaon vi ni p̄əi nthe pi yei nnu, ŋa p̄əi ji ŋkwan nɔ ha'an pigi pɔ nɛ, a lo mbin̄i mā'an njū'ɔ yei.

²³ Minnwi, mbo T̄aa, pugu Jishɔ Krishto, mbo Taathɔ, fe ghighri pugu khw̄a pugu pa piŋ ni ŋguoŋ ghan piŋ ghao. ²⁴ Pwapuŋ Minnwi pɔ ni ŋguoŋ ŋgwa pɛ ŋa pugu khw̄a Taathɔ via mbo Jishɔ Krishto ni khw̄a ŋa a shi'a ma ŋkhu nɛ.

Nwa'anli choshi Filipai Kāonj nu pa tho nnu

Pɔɔ ni nga ntho ngɔi mbra nyien no pɔi nu choshi shina ngwa taonj nduonj, njɛ choshi monj la'ataonj Filipai. Pa ngwa Filipai gū pa taannu pi, ngɛrɛ vi nguonj ndii ghao jɛ ndii ghɔ. Pugu ni nga nja'o ɔa a pɔ la'ataonj Roma monj chɛinj, pugu mā'anj mbinj ntaonj Epafrodu a ghɛi ngɛrɛ vi no ghɔ. Pɔɔ taonj vi ki'ɛ ni nwa'anli, nchho ntɔo vugu ni ghɛrɛ ghɔ.

Pɔɔ ni nji ɔa ngwa Filipai ni nchho ntɔɔ nu monj ntou ghagha'a llo mbho ngwa, nne a gɛ vugu ɔa pugu lli pi ju, nne nje'i tɔɔɔ nu monj nkwanj nnu pigho ni pwanju'ɔ. Nji'i nthɛ pi monj titri pa ghanj kɛ'i li'i ntu'ɔ Kaisha, Pɔɔ wu'ɔ ngɛi shhi nchii nu ɔa Jisho pɔ pi Taatho. Khwatua Pɔɔ ni mbo ɔa pa ghanj pinj Filipai ghɛi nchii pwa pisha'akho ni tininju'ɔ.

Pɔɔ gɛ pa ghanj pinj Filipai ɔa pugu fā'o nkwanj njū'ɔ ɔa Jisho Krishto ni mfā'o nɛ mbo njū'ɔ muunj fā'a. A shini ndo ndii nonj yi ɔa a fā'o mme nthinjkwɔ, a ni nshwi'i nonj yi shhɛ thi nchɛinj nthinjkwɔ ɔa a ni nkhu nkuanj wā'a. Jisho Krishto ni nchwɛ nguonj yie ghao nthɛ pi ngwamishua. Pɔɔ gha ndugwi nu mfā'i ɔa pa ghanj pinj lo nji'i mbo pi ngwa ɔa la'a yugu pɔ pi nkuanj shhɛ hɛinj. Nkɛinj la'a yugu pɔ pi po nne a pie ɔa pugu chho njwerɛ ndii ɔa pugu shi mbinj ni vugu la'a pugu ghɔ. Pa ghanj pinj fā'o no chho nu njwerɛ ndii ɔa Jisho Krishto shi mbinj nkwanj nonj yugu a pɔ nonj ndigha'o nkwanj ha'anj ji pɔ nɛ.

Mā'anj nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu Pɔɔ pigi Timoti, mbo puonj fā'a Krishto Jisho.

Nā'anj mfe pi ni pa ngwa Minnwi pi taonjtaonj monj Krishto Jisho la'ataonj Filipai pugu pa thishi monj choshi pugu pa ngwa ɔa pugu ghà ngɛrɛ fā'a monj choshi nɛ.

² Pwapunj pugu pa ghighri llo mbho Minnwi, mbo Tāa via, pugu Jisho Krishto, mbo Taatho, pɔ ni pɛi.

Pɔɔ luonj Minnwi mfe ni pa ngwa Filipai

³ Ntɔo Minnwi a nguonj ndii ɔa nbi'i vɛi nɛ, ⁴ pugu pa monj nguonj luonj nu Minnwi a ni pɛi ɔa nduonj nu monj pwanju'ɔ, ⁵ nthɛ fi'i ghɛrɛ ɔa pɛi ghɛrɛ a no ghɔ monj fā'a pwa pisha'akho nɛ, jɛ fūonj llɛ ti ntho nchɛinj shi'a. ⁶ Nja mfā'o tininju'ɔ ɔa Minnwi, ɔa a ni njɛ fā'a shi'i mbinj pɛi nɛ, shi ndɔɔ ngɛi shhi ti ndugwi ndii ɔa Krishto Jisho lɛ ntho nɛ.

⁷ A kā'o vɛi no pi'i nu nɛinj nthɛ vɛi ghao nthɛ ɔa pɛi pɔ njū'ɔ a nja'a. Nthɛ ɔa ki mi pɔ pi monj chɛinj, ki ndii ɔa nchho nkhwɛ pa chrà nthɛ nkini pwa pisha'akho, ki nɔonj nu ɔa a nnu shini nɛ, pia wu'ɔ nchho mfā'o pwapunj Minnwi ka'a. ⁸ Nthɛ ɔa Minnwi minjkwentie a ɔa nshigi vɛi ni nkɛinj khwā ɔa a llo mbho Krishto Jisho nɛ.

⁹ Ndo a pɔ luonj Minnwi a ɔa khwā yɛi pigi ngɛi shhi njienj, pugu pa lina, ni nguonj ji nu nnu ghao, ¹⁰ nne ɔa minthe pɛi chu'ɔ yaonj ɔa a ya nkā'o nɛ, nne ɔa minthe pɛi pɔ ki kòrɔ ndo ki lo mfā'o sheshe ntɛi ti nchɛinj llɛmbhi ɔa Krishto shi ntho nɛ, ¹¹ ndinaonj ni ntienj ndindi ɔa a ghà ntho ntɔɔ pi mbho Jisho Krishto no fɛ nu ndigha'o pugu tɔo nu ni Minnwi nɛ.

Chéinj Pɔɔ chwīe pwa pisha'akho Krishto ghēi shhi

¹² Ntā'a nu pəi ji, ma pa līn paŋ, ŋa nnu ŋa a lōgɔ li'i mbiŋ mu ne kara ŋgɛrɛ ŋa pwa pisha'akho ghēi shhi. ¹³ Nnɛ, ŋguon pa ghan kē'i li'i mon ntu'ɔ pugu pa ŋguon pichəi pa ŋgwa nduon hein ji ŋa mbo mon chéinj nthe pi ŋa mi muon fā'a Krishto. ¹⁴ Pɔ nu ma mon chéinj mā'an ghrī ntou pa ghan piŋ mbiŋ Taathɔ pugu fā'o tininju'ɔ nɔ chii nu chrà Minnwi ki lo mfā'o pɔgɔ gu.

¹⁵ Shishini, pichəi chii pwa pisha'akho Krishto nthe kighi'ə pugu pa mishishiri, ndɔ pichəi chii pwa pisha'akho gho llo mon njù'ɔ shi'i. ¹⁶ Mbra ŋgwa pei chii pwa pisha'akho yei llo mon khwă, nji nu ŋa Minnwi chu'ɔ a nɔ li'i nu pwa pisha'akho. ¹⁷ Fūon ŋgwa chii pwa pisha'akho Krishto llo mon mishishiri, ki lo mbo pi llo mon ta'anju'ɔ, mbi'i nu ŋa pugu shi ni'in yu'ɔ mbiŋ nu mon chéinj. ¹⁸ Ndo a lo mbo pi yichəi nnu. A wu'ɔ mbo ŋa mon ŋguon puon shendaon ghao, ki a pɔ pi mon mbha nnu mifi, ki mon nnu shini, pi chii pwa pisha'akho Krishto, nthe yie gho mfā'o pwanju'ɔ.

Chho nu mbhi pɔ pi fā'a nu fā'a Krishto

Oon, nshi mfā'o pwanju'ɔ, ¹⁹ nthe ŋa nji ŋa ntɔgɔ mon luon Minnwi yəi pugu pa ghɛrɛ llo mbho Jijwe Jishɔ Krishto, yei shi ŋkara mfe lūgu nu vɛi. ²⁰ Khwă njù'ɔ a pugu pa kwā'a nu ma pɔ ŋa mba'a nji'i mfā'o lrithɔ kan shigɛi yi, ŋa ni ŋguon tininju'ɔ ndwe pugu pa ŋguon ndii ghao, Krishto shi mfā'o ndigha'o yi mon non a, ki a pɔ pi mon chho nu ma mbhi, ki mon khu nu ma. ²¹ Nthe ŋa ni mmu, chho nu ŋkuon mbhi pɔ pi gha'o nu Krishto, khu nu pɔ shéi. ²² A mbo ŋa ŋgəi shhi ntho nchho nu mbhi mon freinon, a nōon ŋa mfā'o nɔ fā'a nu fā'a ŋa a shi njuon ntɛŋ ne, ndɔ ndɔ nji ye ŋa nshi nterɛ ne. ²³ Ndi nthi mon titri paa nnu pei. Ndo khwatua a pɔ ŋa ŋgəi mbo pigi Krishto nthe ŋa yie ya mbwa ŋga'a. ²⁴ Ndo a pie ŋa ŋkina mbo yi maon mon freinon nthe vɛi.

²⁵ Nthe ŋa nji ŋa yei kā'o ne, nji ŋa nshi ŋkina ŋgəi shhi ntho mbo nu pia ka'a, nthe ghəi nu shhi yəi pugu pa pwanju'ɔ yəi mon piŋ, ²⁶ nne ŋa ntɔgɔ pi mbiŋ nu, pəi shi mfā'o ntou pa nnu nɔ fā'o nu ndigha'o mon gho mbiŋ Krishto Jishɔ, nthe tho nu ma mbini njəi vɛi ŋkamu'ɔŋ.

²⁷ Pəi wu'ɔ nchwīe mbha chombhi yəi nyien ŋkā'o pugu pa pwa pisha'akho Krishto, nne nji ŋa ki mi tɔthɔ njəi vɛi ki mi lo ntho, minthe ŋgu'ɔ nja'o ŋa pəi thi a tini nu mon ta'anju'ɔ, pugu pa ŋa ni ta'a kwā'a nu, pəi tho mba'o nu ka'a nthe piŋ pwa pisha'akho, ²⁸ ndɔ ki lo mfā'o pɔgɔ gu nthe pa mbina pəi. Ye shi mbo ŋkien li shieshie ŋa pi shi nshi'i vugu, ndɔ mbo lūgu nu ni pəi llo mbo Minnwi. ²⁹ Nthe ŋa pi fe shina ni pəi ŋa, nthe Krishto mba'a pəi yi'i ŋgu'ɔ mbiŋ vi piŋ, pəi shi mbini njəi ŋgə'i nthe vi. ³⁰ Pia pɔ mon nchhɔ yei ka'a. Pəi ni ŋkwo yəi ŋkwan ha'an ŋki pɔ mon gho ne, ndɔ ndwe pəi ya'o ŋa ŋgu'ɔ mbo mon gho.

2

Krishto nōon ŋkwan ha'an pi fā'o nɔ shwi'i nu non shhe ne

¹ Nthe yie gho, sheshe mā'an ghrī mbo llo ŋkuon pɔ nu mbiŋ Krishto, sheshe mā'an njù'ɔ llo mon khwă yi mbo, sheshe pɔ nu ta'a yi mon Jijwe, ŋkien khwă pugu pa kwoshini mbo, ² pəi chwīe pwanju'ɔ a linaon ntɔgɔ pi ŋkuon pɔ nu ta'a yi mon pi'i nu mɛi. Pəi fā'o khwă non, mbo ni ta'anggi mon jijwe pugu pa nnu ŋa pəi pi'i nɔ chwīe nu ne.

³ Ki'i pœi chwïe sheshe yaon pi llo ñkuonj mishishiri pugu pa nõon nu nonj, ndo monj junonj pœi lõgo ñgwa nduonj ña pugu chii nchaa vœi. ⁴ Ki'i sheshenonj vœi wu'õ ndii pi nnu ña a shi ñgõere pi nonj yi ne, pœi lli pi pa nnu ña a shi mbini ñgõere ñgwa nduonj ñkaa pugu ne.

⁵ Pœi fã'o pi ñkwanj mbha nnu yei ña Krishto Jisho ni mfã'o ne mbinj pœi.

⁶ Nji'i nthe pi nõ ha'anj Krishto ni mbo monj pũonj Minnwi ne, a shini ndo ndii pi ña pugu Minnwi põ ndindi, ñgwëinj nthi ñkuonj gho.

⁷ A ni ñka mienj li'i yi mienj, nshwi'i nonj yi shhe, ndõgo pũonj muunj fã'a, pi phi vi a põ nõ ñgwamishua.

Ñga mbo monj ñgrão ñonj mishua,

⁸ nshwi'i nonj yi shhe, ñja'o nchõ Minnwi ti nchëinj monj nthinjkwõ gu, nji'i nthe pi gu ñkuonj wã'a.

⁹ Nthe yie gho, Minnwi ya ñkërã vi tothi, mfe nthinjkwõ gho ña a chaa ñguonj nthinjkwõ.

¹⁰ Nne ña sheshenonj põ pugu pa ñkuonj shhe pugu pa moonj shhe shi ñkwi kwëre yugu ñgincõ ligi Jisho,

¹¹ ñguonj ñgwa chhu li'i wo ña Jisho Krishto põ pi Taathõ, nõ fe nu ndigha'o ni Minnwi Tãa.

The nu nõ l'ë ñkuonj mbhi

¹² Nthe yie gho, ma ñkienj lij panj, wu'õ ñkwanj nõ ha'anj pœi ghã ñgu'õ ñja'o a ndii ña pia ni mbo ka'a ne, a pini ñka ya mbwa mbigi nõ ya'o nu ma ndwe ña ñdo mbo yœi pœi ne. Pœi ghãi nchhõ mfã'a lõgu nu mœi ni pogo pugu pa wrũ nu. ¹³ Nthe ña a chhõ mfã'a Minnwi mbinj pœi nõ chwïe nu ña pœi fã'o khwã pugu pa ñji nõ chwïe nu nnu ña a tã'a nu ne.

¹⁴ Pœi chwïe ñguonj nnu ghao ki lõ nduo nu, ki ndõ nu, ¹⁵ nne ña pœi põ pa puonj Minnwi pi tithi ki lõ mfã'o ntœi, ki kõro monj mbhi ña ñgwa totrõ pugu pa ghanj phi põ ne. Pœi fã'o nõ the nu shina pugu nõ l'ë ña a the nu tothi, ¹⁶ nchhõ ñgwëinj chrã chõmbhi a tini, nne ña monj llembhi ña Krishto shi mbini nthõ ne, minthe mfã'o titene nthe vœi, ña ñguonj pa'o nu ma pugu pa fã'a a shini, lõ ñji'i mbo pi gha. ¹⁷ A ñji'i mbo pi ña chhi a kwrĩ nõ là'o fe'ingienj, mbigi ñkuonj fe nu nonj yœi ni Minnwi, nõ yaonj fë'i ñgienj pi lõ monj pinj yœi, ñjũ'õ a pwa, ñguonj yia ghao fã'o pwatua a. ¹⁸ Wu'õ nenne, pœi ñkaa pœi fã'o pwanju'õ, pia lõ mbini mbwa túa ka'a.

Timoti pugu Epafroditu

¹⁹ Nchhõ mfã'o kwã'a ña Jisho mbo Taathõ mbinj, ñtaonj Timoti ni pœi monj kuo ndii ñji ña ñshi mfã'o mã'anj ghrĩ ndii ña ñja'o pa nnu nthe vœi ne. ²⁰ Nthe ña ñdo ñji'i mfã'o yichœi ñonj ña a põ nõ ju, ña a fã'o ñjũ'õ mbinj pœi shini, ña pœi põ shi'i. ²¹ Ñguonj pa ñgwa nduonj ghao khu pi wu'õ yugu pa nnu, ki lõ mfã'o pi ndii Jisho Krishto. ²² Ndo pœi ji ña Timoti kwo nõonj ña a ya ñonj, ñkwanj nõ ha'anj nõ muunj pugu tãa pigi yu fã'a ka'a monj fã'a pwa pisha'akhõ. ²³ Nthe yie gho, ñkwã'a nõ taonj nu vi ndii ña ñjœi ñkwanj ha'anj pa nnu nyienj mbhõ mu monj kuo ndii ne. ²⁴ Ndo mummy ji ña ni pinj Taathõ, ñshi nthõ ñkaa mu monj kuo ndii.

²⁵ Mi ni mbi'i ña a pie ña ñtaonj Epafroditu ndinj a, mbini mbo ñganj kwõ fã'a a, ni pœi. Epafroditu yei ñonj ña pigi yu mã'anj nchhõ pinj ka'a, ndo mbini mbo ñganj ñtaonj vœi ña pœi taonj vi ña a thõ mfe pa maonj vœi, ndo

mbini ngēre a ŋkaa yu ne. ²⁶ A ni nchho ŋkhwā nu nɔ yɛi nu vɛi ghao, ndɔ mbini mfā'ɔ ghana njù'ɔ nthe ŋa pɛi ya'ɔ ŋa non ŋi llo nji'i mbwa. ²⁷ Shishini, a ni ngāno ti ŋkaan ŋkhu, ndɔ Minnwi fā'ɔ kwoshini mbin yu, pa'a ndɔ ŋgu'ɔ mbo pi mbin yu, mbini mfā'ɔ mbin a ŋkaa mu kan ŋkaan mfā'ɔ yu'ɔ njù'ɔ ŋkuon yu'ɔ njù'ɔ.

²⁸ Nthe yie gho, mbini nu'uy ntā'a nu ntaon vi ni pɛi, nji ŋa pɛi shi mfā'ɔ pwanju'ɔ nɔ yɛi nu vi, pugu pa ŋa ki'i njù'ɔ a ŋkaa mu nu'uy ngana a. ²⁹ Nne, pɛi lɔgo vi ni ŋguon pwanju'ɔ ghao nthe pin ŋi mbin Taathɔ, ndɔ ŋga'ɔ ŋkwan ŋgwa pɛi. ³⁰ Nthe ŋa a ni mbi'i shigei ŋkhu nthe fā'a Krishto, ntɔgo mon pa cho gu nɔ mī'ɛŋ nu nnu ŋa a ni mbi'i mon fā'a yɛi nthe a ne.

3

Pɔ nu yi ndindi ntɔgo pi ŋkuon fā'ɔ nu pin mbin Krishto

¹ Nɔ lūgwi nu ma lin pan, pɛi mfā'ɔ pwanju'ɔ mon Taathɔ. Nɔ pini nu nā'an wu'ɔ ta'a nnu gho ni pɛi lɔ mbo pi nnu piphi vɛi, ndɔ a pɔ pi li'i nu ni pɛi.

² Pɛi chho ndina ŋgwa pɛ ŋa mbha nnu pugu yi ghan ki pin Minnwi ne, * pɛi chho ndina ghan chwie phi, pɛi chho ndina pa ghan kɛ'i ŋgwa.

³ A pia ŋa mbo ghan nii ŋgunu mbrei, pia ŋa pia ghā ŋga'ɔ Minnwi ntɔgo pi ŋkuon Jijwe. Pia ghā mfā'ɔ ndigha'ɔ yia pi mon Krishto Jishɔ ki lɔ nji'i nji'ɛ non ŋi ŋkuon freinon, ⁴ nji'i nthe pi nɔ ha'an mmu nduthɔ a nthe mfā'ɔ nnu nɔ yi'ɛ nu non ŋkuon freinon nthe yie gho ne. Sheshenon mbi'i ŋa a fā'ɔ nnu nɔ yi'ɛ nu non ŋi ŋkuon freinon nthe yie gho, kan ŋka fā'ɔ a ka yienyien. ⁵ Pi ni mbhi a, a gha mbo mon fūon lembhi pi ni'in a ŋgunu mbrei, mbo non llo mon ŋgwreingwa Ishrae, llo mon ndaanon Benjamein, non Hibru mbo phi Hibru, ŋga ŋgɛi nɔ nū'ɔŋ nu gɛ, mbo Farashi, ⁶ ŋga ŋgɛi nɔ ni'in njù'ɔ, mbo pi ŋgan fe ŋgɛ'i ni choshi, ŋga ŋgɛi nɔ pɔ nu yi ndindi mon nū'ɔŋ nu gɛ, mbo ki ntɛi.

⁷ Nɔ sheshe shéi ŋa ŋki fā'ɔ ne, ñdɔgo nɔ phe nthe Krishto. ⁸ Shishini, ñdɔgo ŋguon yaon ŋa a phe nthe yaon ŋa a ya ŋgā'ɔ ŋga'a ne, mbo ji nu Krishto Jishɔ Taathɔ a. Nthe vi, ŋkwo mī'an ŋguon maon ghao nɔ ŋku'u maon, nne ŋa minthe ñshei Krishto, ⁹ ndɔ ŋa mbo ta'a yi pigi yu, ki lɔ mfā'ɔ ndindi ŋa a pɔ pi nyan, ŋa a llo pi ŋkuon nū'ɔŋ nu gɛ ne. Mfā'ɔ pi ye ndindi ŋa a llo pi ŋkuon pin mon Krishto, mbo ye ŋa a llo pi mbho Minnwi, nthi pi ŋkuon pin ne. ¹⁰ Ntā'a nu nji vi pugu pa nji ŋa a ni ŋku'ɔ nɔ mon gu ne, ndɔ mbini mfā'ɔ ghrā ŋgɛ'i yi. Ntā'a nu mbo nɔ ju mon gu yi, ¹¹ ŋa mon ŋguon puon shendaon ghao, mummu ŋkaa mu nthe ŋku'ɔ mon gu.

Pa'ɔ nu nɔ wu'ɔ nu mfā'ɔ ŋgá'ɔ gho

¹² A lɔ nji'i mbo pi ŋa ŋkwo fā'ɔ ŋguon yaon yei, ki ŋa ŋkwo ka'oka'ɔ, ñchho mba'ɔ nu nɔ fā'ɔ nu ŋgá'ɔ gho, nthe ŋa Krishto Jishɔ kwo chwie a mbo ji. ¹³ Pa lin pan, ñdɔ nji'i mbi'i ŋa ŋkwo chwie a pɔ nyan. Nɔ ta'a nnu ŋa ñchwie ne pɔ ŋa ñdī'ɛ pa nnu ŋa a kwo tɔgo ne, ñchho mba'ɔ pi nɔ fā'ɔ nu na yaon ŋa a pɔ shhi ne. ¹⁴ Nchho ŋi ŋgɛi nu yɛi mme tho nnu gho, nɔ fā'ɔ nu ŋgá'ɔ gɛ Minnwi llo tothi ŋa a pɔ mon Krishto Jishɔ ne.

* 3:2 3:2 Yei pɔ mon chrā Gri ŋa pa mingū. Pa ŋgwa Juu ni nji ŋa mingū pɔ pi minyien totrɔ.

¹⁵ Nguon yia na pia memme ngwa mon pin ne pi'i nnu pi mon yei nkwan shendaon, ti p̄ai mbi'i pi nkwan nduon mon sheshe yaon, kan Minnwi shi n̄on yie nnu, a p̄o yi li'eli'ε ni p̄ai nkaa p̄ai. ¹⁶ A wu'ɔ mbo pi na pia w̄ein yaon na Minnwi ni nkwo n̄on ni pia ne.

¹⁷ Pa lin pan, p̄ai gh̄ai shhi nchho mbini a. Nū'ɔn ligi mbin ngwa pe na pugu chho chombhi yugu pi nkwan ha'an pugu yei li mbho pigi ne. ¹⁸ Nthe na ntou ngwa na mi ni nkwo shwei v̄ai, ndo mbini ntho nshwei v̄ai ndwe pi ni nkhi ligi ne, chho chombhi yugu pi no pa mbina pa pisha'akh̄o nthe w̄a'a Krishto. ¹⁹ Ndugwi yugu shi mbo shi'i nu. Nnwi yugu n̄i pan yugu, pugu f̄a'o ndigha'o mon pa nnu lritho, nū'ɔn njū'ɔ yugu pi nkuan maon nkuan shhe. ²⁰ Pia p̄o pi ngwa po, lo fo, pia chho njw̄ere nkwe, mbo Jisho Krishto Taath̄o. ²¹ Jisho p̄o pi non na a shi nkara freinon yia yei na a gh̄a mbiri ne, a p̄o no non yi mbo yi ndigha'o na a shi'a n̄i' i m̄biri ne, ntogo pi nkuan ghr̄i na a chw̄ie vi a chw̄ie nguon yaon ghao ya'o pi mbho yu ne.

4

¹ Nthe yie gh̄o, ma lin pan na nkhw̄a ndo mbini nt̄a'a nu n̄ai vugu, p̄ai chw̄ie mf̄a'o pwanju'ɔ, ndo mbini mbo nḡa'o a. P̄ai tithi a tini mon Taath̄o, ma nkien pa lin pan na nkhw̄a.

Nt̄igi pugu pa mā'an njū'ɔ ni luon Minnwi

² Nd̄iḡai Eyodia pugu Shinteke na pugu chho ni ta'annggi mon Taath̄o. ³ Oon, n̄chhu ve nkaa gh̄o no ngan kwo f̄a'a a, yi shishini, na ô gh̄ere pin̄ge pei na pigi pugu ni mf̄a'a ka'a mon pwa pisha'akh̄o pigi pugu pa Klemen̄i ni pich̄ai nguon pakwo f̄a'a pan, na ligi yugu p̄o mon njwa'an̄li chombhi ne.

⁴ P̄ai f̄a'o pwanju'ɔ mon Taath̄o nguon nd̄ii ghao, nkamu'ɔn nchhu ni p̄ai na p̄ai f̄a'o pwanju'ɔ. ⁵ P̄ai n̄on nguon ngwa yei, na p̄ai pa gan junon. Taath̄o kwo para. ⁶ Ki'i p̄ai f̄a'o ghana njū'ɔ nthe sheshe yaon, ndo mon nguon nnu ghao ntogo mon luon Minnwi pugu pa pie nu pugu t̄oo nu, p̄ai chw̄ie Minnwi ji pa chà p̄ai. ⁷ Nne kan gh̄ighri Minnwi, na a chaa ji nu nonmishua ne, shi nk̄e'i njū'ɔ yei pugu pa pi'i nu m̄ai mon Krishto Jisho.

⁸ No l̄ugwi nu, ma pa lin pan, sheshe yaon na a nnu shini ne, sheshe yaon na a yi ch̄ich̄ii, sheshe yaon na a yi nd̄ini ne, sheshe yaon na a yi taon̄taon̄ ne, sheshe yaon na minthe ngwa khw̄a ne, sheshe yaon na pi ch̄i'a ne, sheshe yaon mbo na a pwa ti nga'a, sheshe yaon mbo na a pie na pi gha'o, p̄ai chho mbi'i pa nkwan maon pigho. ⁹ Yaon na p̄ai ye'i ndo mbin̄i ndo n̄a'o mbini n̄ai mbho mu ne, p̄ai chw̄ie pa maon pigho, kan Minnwi na a gh̄a mfe gh̄ighri ne, shi mbo p̄ai pugu.

Pa maon na Minnwi fe ne

¹⁰ Mi ni mf̄a'o pwanju'ɔ mon Taath̄o nkien ntou yi, na p̄ai pini nu'un njwin lina nu ni mmu ndwe nkien yie gh̄o. Ndo shishini, p̄ai ni ngu'ɔ ndo mf̄a'o nd̄ii a ndo pa'a ndo mf̄a'o sh̄ina. ¹¹ Ndo n̄i'i nchr̄a nu nthe pi na mf̄a'o chà ne, nthe na nkwo ye'i no f̄a'o nu n̄ru mon sheshe nkwan sh̄ina na mbo mon gh̄o ne. ¹² N̄i nkwan ha'an minthe n̄chho shi'i nd̄ii na m̄bou ne, pugu pa nkwan ha'an minthe n̄chho nd̄ii na mf̄a'o ne. Mon sheshe sh̄ina pugu pa nguon sh̄ina n̄je'i nkwan ha'an minthe n̄ru ni ntou maon pugu pa p̄o nu mon n̄i mon f̄a'o nu a yien pugu pa p̄o nu mon chà.

¹³ Minthe ñchwie ñguon nnu ghao ntogo pi mbho ju ña a ghà mfe ñji vèi ne. ¹⁴ Ndo a ni mbo ñkier ñnu pwapun ni pèi no ha'an pèi ni ñgère a mon pa ñgè'ingè'i pan ne.

¹⁵ Ndo pèi, ñgwa Filipai, ni ñji ni non yèi ña mon ñjè chii nu ñkani pwa pisha'akhò ndii ña ñki llo Mashedonia ne, sheshe choshi shini ndo nchi pigi pugu mon fe nu pugu pa kwe nu yaon ñkier vèi tè'i vèi. ¹⁶ Nji'i nthe pi ndii ña ñki po mon la'ataon Teshalonika ne, pèi ni ntaon ghère vèi mbini mbi'i no pi'i nu pa chà pan. ¹⁷ A lo ñji'i mbo pi ña ntà'a pi maon fe pighò, ñka tà'a pi ña shéi pigi mon pñen lèin yèi.

¹⁸ Ñkwo kwe ñguon yaon ña pèi taon vèi ne, a ka yienyien ti ntogo. Mfà'o ñguon yaon ña mi ni ntà'a nu ne, ti a ka togo togo no ha'an ñkwe pa maon pe ña pèi ni ntaon Epafroditu no vèi ne. Maon pighò po no maon fe'ingien ni Minnwi ña lun yi figèi, mbo maon fe'ingien ña Minnwi pin, ndo mfà'o pwtua no ghò. ¹⁹ Minnwi a shi mfe ñguon yaon ña a pie ña pèi fà'o no pi'i nu chà pèi no ghò ne, wu'ò no fi'i fà'o yi mon ndigha'o yi mon Krishto Jishò. ²⁰ Ndigha'o ki ndugwi yi po ni Minnwi yia ndo mbo Taa via. A yie.

Ndugwi njin mā'an nu chrà

²¹ Pèi chrà ni ñguon ñgwa Minnwi pi taontaon ña pugu yi Krishto Jishò ne. Pa ghan pin ha'an pigi pugu po hein ne mā'an chrà yèi. ²² Ñguon pa ñgwa Minnwi pi taontaon chrà ni pèi, mī'en mbo mbaanda Kaisha.

²³ Pwapun Jishò Krishto, mbo Taathò, po pugu pa jijwe yèi.

Nwa'anli choshi Koloshe Kāon nu pa tho nnu

Pɔɔ ni nā'an nwa'anli yei mfe ni choshi na a ni mbo mon la'ataon Koloshe ne. A shini ndo mbhi Pɔɔ mbhi choshi yei, ndo a ni mbo pi mon li'i na Pɔɔ ni mbi'i na a pie na a lina no gho. A ni ntaon ngwa llo Efesho na pugu ghēi fo nchii nkani pwa pisha'akho fo.

Pɔɔ ni nja'o na pa ghan ye'i nnu na a lo nji'i nkā'o ne ni mbo mon choshi gho. Ngwa pigho ni ntho ntigi nu na non ntā'a nu nja nji Minnwi, a yi'i na a gha'o pichai pa nji mon tothi. Pugu ni mbini nje'i nu na a yi'i na pi ni'in non ngunu mbrei pugu pa na non fā'o no nū'on nu pichai pa nū'on nthe nnu maon ji. Pɔɔ ni nā'an no lāa nu nguon nnu pei ghao ndo nchwie ngwa ji yaon ye'i na a yi ka'oka'o ni ghan pin ne.

Mme nnu na a ye'i mon nwa'anli yei ne po na minthe Jisho fe lugu nu ni sheshenon na a pin vi ne. Non lo nu'un mfā'o no nū'on nu pi pa gi pigho nkaon maa ndugu. Pa nū'on pigho ghā nka pi'i ngwa pi'i yei Jisho Krishto. Minnwi ni ntogo pi mbho Jisho nchwie mbhi, ndo, ntogo pi mbho Jisho, nguon mbhi ghao shi mbini mbini mbho yu. A wu'o mbo ntogo pi nkuon po nu ta'a yi pēi Jisho na minthe non fā'o kwā'a mon mbhi yei. Pɔɔ ghēi ki'e shi mfi'i nkwan no ha'an mme yaon ye'i yei fā'o no kāon nu chombhi ghan pin ne.

Taikiku, mbo non na Pɔɔ ni ntaon vi ni nwa'anli yei ne, ni ngōi pugu Oneshimu. Oneshimu ni mbo nkuna ye na Pɔɔ ni nā'an nwa'anli ntaon ni Filemu no ligi yi ne.

Mā'an nu chrā

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu, Pɔɔ, mbo ngan ntaon Krishto Jisho ntogo pi nguon khwā nū'o Minnwi, ni Timoti ndin via.

² Mfe nu ni pa ngwa Minnwi pi taonon ndo mbo ghan pin mon Krishto na pugu po Koloshe ne.

Pwapun po ni pēi pugu pa ghighri llo mbho Minnwi Tāa via.

Tōo nu pugu pa luon nu Minnwi

³ Pigi ghā ngu'o ntōo Minnwi mbo Tāa Taatho via, mbo Jisho Krishto, ndii na pigi luon Minnwi mfe nu ni pēi ne. ⁴ Fie no ha'an pigi ni nja'o fi'i pin yei mon Krishto Jisho pugu pa fi'i khwā na pēi ni mfā'o ni pa ngwa Minnwi pi taonon ne, ⁵ nthe pi fi'i kwā'a na pēi fā'o nkuon yaon na Minnwi nū'on ni pēi po ne. Pēi ni nkwo fūon nja'o yei mon chrā nnu shini, mbo nkani pwa pisha'akho, ⁶ na a tho ni pēi no ha'an shishini, a po mon nguon mbhi ghao ntho njun nten, nku'o nu wu'o no ha'an a yun nu shina pēi jē ndii na pēi ni nja'o ndo nji pwapun Minnwi mon nnu shini, ⁷ wu'o no ha'an pēi ni nje'i mbho Epafra nkien ndin via ndo mbo ngan kwō fā'a yia. A nkien muun fā'a Krishto yi shini, no ligi yei. ⁸ A chwie pigi ji khwā na Jijwe Minnwi fe ni pēi ne.

⁹ Nenne, jē llé na pigi ni nja'o ne, pigi shini ndo ncha'a luon nu Minnwi mfe ni pēi, nduon nu na pēi linaon ni ji nu nnu na Minnwi tā'a nu ne, mon nguon shietho pugu pa ji nu llo mbho Jijwe Minnwi, ¹⁰ nne na pēi chho chombhi yei mon nkwan shendaon na a kā'o mbho Taatho, ndo nchwie

túa yi pwa nu, nchho njuŋ ntien monŋ ŋguonŋ mbha fà'a shi'i ghao ndo ŋku'ó nu monŋ ji nu Minnwi.

¹¹ Nduonŋ ŋa pèi fà'o ghrí ni ŋguonŋ nji ŋa a llo ŋkuonŋ nji yi monŋ ndigha'ó yi nɛ, nji ŋa pèi shi mfá'o tiishii pugu pa wëinŋ njù'ó ni pwanju'ó, ¹² nchho mfe tóo nu ni Tãa ŋa a chwïe pèi kã'ó nɔ fã'o nu yèi ghrà maonŋ ha'anŋ ŋgwa Minnwi pi taonŋtaonŋ ŋa pugu chho monŋ lí'ɛ shi mfá'o nɛ. ¹³ A fu'u via monŋ mbhi njij, ncha'a via mfe monŋ sha'afuonŋ Muunŋ yi ŋa a khwã nɛ, ¹⁴ mbo Muunŋ vi yɛ ŋa pi tɔgɔ mbho yu njuonŋ via mfu'u, phi yia pɔ yi lí'ɛ nɛ.

Nonŋ ŋa Krishto yie ghɔ nɛ, pugu pa fà'a yi

¹⁵ Ju, Krishto, pɔ pi fhi Minnwi ŋa pi shi'a njèi vi nɛ, a muunŋ shhi ŋa a chaa ŋguonŋ yaonŋ ŋa Minnwi ni mbuonŋ nɛ. ¹⁶ Ntɔgɔ pi mbho yu, pi ni nchwïe ŋguonŋ yaonŋ ghao, pɔ pugu pa shhɛ, pa yaonŋ ŋa minthe pi yèi, pugu pa yɛ ŋa minthe pa'a pi lo nji'i njèi, pa nji monŋ jijwɛ,* pa taathɔ, pa ghanŋ sha'a ŋgwa ni pa thishi. Pi ni nchwïe ŋguonŋ yaonŋ ghao ntɔgɔ pi mbho yu ndo nthe pi ju. ¹⁷ A pɔ ŋkaonŋ pi maa nchwïe sheshe yaonŋ. Ŋguonŋ yaonŋ wu'ó nchho mbo nu, ntɔgɔ pi mbho yu.

¹⁸ A ju mbo tho nonŋ ŋa a chɔshi nɛ. A ju mbo njè yi, mbo fũonŋ muunŋ nɔ ku'ó nu monŋ gu, nne ŋa monŋ ŋguonŋ nnu ghao á pɔ ju shhi. ¹⁹ Minnwi ni mfá'o pwatua nɔ chwïe nu ŋa ŋguonŋ púonŋ yi linaonŋ mbij ju Krishto. ²⁰ Ndo ntɔgɔ pi mbho yu, Minnwi pini mbini ni ŋguonŋ yaonŋ ŋkuonŋ mbhi ŋa pugu pugu chini ŋggi, ki a pɔ pi maonŋ ŋkuonŋ mbhi ki monŋ po. Minnwi chini ŋggi pugu pugu ntɔgɔ pi ŋkuonŋ chhi yi ŋkuonŋ wá'a.

²¹ Pèi ŋa pèi ni mbo yichèi ndii mbo pi yi fène yèi Minnwi, mbo ni nchhò njù'ó pèi nthe vi, ntho nchwïe pa nnu piphi nɛ, ²² ndwɛ Minnwi chini ŋggi pèi pugu monŋ freinonŋ muunŋ vi ntɔgɔ pi monŋ gu yi. A ni nchwïe nne ŋa a nthe a tho ni pèi shhi ju Minnwi, pèi pɔ pi taonŋtaonŋ, ki kòrɔ, ki lo mfá'o ntèi, ²³ nɔ ha'anŋ pèi nja ŋgèi shhi shishini monŋ pinŋ ki lo nchi'i, ndo nthi a tini, ki lo nchènɛ ndollo yèi kwá'a pwa pisha'akho yɛ ŋa pèi ni nja'ó nɛ. Pi ni ŋkwo chii pwa pisha'akho yèi ni ŋguonŋ pa yaonŋ puonŋ la'ó po, mbo yɛ ŋa mmu, Pɔɔ, ni ŋgũ muunŋ fà'a pwa pisha'akho ghɔ nɛ.

Fà'a Pɔɔ nɔ muunŋ fà'a chɔshi

²⁴ Ndwɛ, mífá'o pwanju'ó monŋ pa ŋgə'i panŋ nthe vèi. Ntho ndwi'i yaonŋ ŋa a pou nu monŋ ŋgə'i Krishto, nthe nonŋ yi, mbo chɔshi, ²⁵ ŋa Minnwi chwïe a mbo muunŋ fà'a chɔshi ghɔ nɛ. A ni mfe fà'a ghɔ vèi ŋa mífá'a nthe vèi, ŋa nchwïe pèi ya nji chrà Minnwi, ²⁶ mbo nnu lèinŋ ŋa a ni mbo nɔ pa ŋga'ó ŋga'ó, pugu pa ŋgwɛinŋgwa ŋkuonŋ ŋgwɛinŋgwa, ndo ndwɛ, a chwïe ŋgwa Minnwi pi taonŋtaonŋ ji. ²⁷ Minnwi ni ndògɔ nthi mi nɔ chwïe nu pugu ji fi'i ŋkwanŋ ha'anŋ nnu lèinŋ yèi gha'ó shina ŋgwa ha'anŋ pugu lo mbo pa Juu nɛ, mbo ŋa Krishto pɔ njù'ó pèi, pèi fà'o kwá'a fà'o nu ndigha'ó.

²⁸ Pigi chii pi Krishto ghɔ ni sheshonŋ, nchho nshuu tónɛ yugu nje'i vugu ni ŋguonŋ shiethɔ, nne ŋa minthe pigi tho ni ŋguonŋ yugu shhi Minnwi pugu kwo pɔ pa ntinimme monŋ Krishto. ²⁹ A chwïe nthe pi yèi nnu ŋa ntho ŋgwie nonŋ a, mba'ó nu ni ŋguonŋ ghrí ŋa Krishto fɛ vèi nɛ, ŋa a chho fà'a nu mbij mu titini nɛ.

* **1:16** 1:16 Pichèi pa Njwa'anli Minnwi fà'o faanŋ nɔ lí'i nji monŋ jijwɛ.

2

1 Ntā'a nu ɲa pəi ji fi'i pa'o nu ɲa mi ni mba'o nthe vəi, pəi pa ɲgwa Laodeshia pugu pa ɲguon ɲgwa ɲa pigi pugu lo naa ma ɲjəi ligi ne, 2 ɲa pugu fā'o mā'an ɲjū'ɔ, nɔ ha'an pugu chini ta'a li'i mon khwā, nne nɔ fā'o nu tininju'ɔ ɲa ɲkien ji nu nnu ghā nthɔ nɔ ghɔ nɛ. Pugu shi ɲkie mon yie shendaon ɲji nnu ləin, mbo yi Minnwi, ɲa a Krishto nduthɔ yi nɛ. 3 ɲguon fā'o shietho pugu pa ji nu pɔ pi mon Krishto.

4 Nchhu yei nnu ɲji ɲa ki'i ɲon fi'i vəi ni mindoundou ɲa a pɔ nɔ nnu shini nɛ. 5 Nthe ɲa ɲji'i nthe pi nɔ ha'an ndɔ ɲji'i mbo hene pəi thɔ ɲjəi a nɛ, ndɔ mbo pia ka'a mon jiwɛ, ndɔ mbo ni pwanju'ɔ nɔ yəi nu ɲa pəi thɔ nchwie pa nnu nɔ ha'an a pie nɛ, pugu pa ɲa pin yəi tini mon Krishto.

Chombhi ndinaon mon Krishto

6 Nthe yie ghɔ, nɔ ha'an pəi pin Krishto Jishɔ nɔ Taathɔ vəi nɛ, pəi chhɔ pəi pugu ka'a. 7 ɲien yəi tini, ndɔ mbini nu'un ɲku'ɔ nu mon pɔ nu pəi pugu ka'a, nɔ a tini mon pin wu'ɔ nɔ ha'an pi ni ɲje'i vəi nɛ, ndɔ ɲa ndinaon ni tɔo nu.

8 Pəi lina nu ɲa ki'i sheshenon chwie pəi gū pa kūna ntɔgɔ pi ɲkuon lina ɲgwamishua pugu pa chrà ghagha mbo yi mifi'i, ɲkwan nɔ ha'an nù'ɔn ɲgwamishua tā'a nu nɛ, pugu pa llo mbhɔ pa jiwɛ ɲa pugu sha'a mbhi* yei nɛ, ki lo ndhɔ pi mbhɔ Krishto. 9 Nthe ɲa ɲguon púon Minnwi chhɔ mbin ɲkrishto mon freinon. 10 Pi fe chombhi ndinaon ni pəi mon Krishto, mbo ju ɲa a taathɔ ɲguon pa ghan sha'a ɲgwa pugu pa thishi nɛ.

11 Mon Krishto pi ni'in vəi ɲgunu mbrei ni ɲkwan ni'in nu ɲgunu mbrei ɲa pi lo ɲji'i nchwie pi ni mbhɔ ɲonmishua nɛ, a pɔ pi yi fu'u nu ɲgràon non phi yəi mbo pi nii nu ɲgunu mbrei ɲa a chwie Krishto nɛ. 12 Pəi ni ɲga ɲkwe ɲkhɪ, pi twei vəi pugu ka'a mon kwe ɲkhɪ ghɔ,† pi ni mbini mfu'u vəi pugu ntɔgɔ pi ɲkuon pin mon titini fā'a Minnwi, ɲa a ni mfu'u vi mon gu nɛ.

13 Pəi ni ɲga ɲgu'ɔ mbo yi khu mon phi yəi pugu pa ɲa pəi shini ndɔ naa nii ɲgunu mbrei mbo yi fu'u nu ɲgràon non phi yəi, Minnwi ni nchwie pəi pɔ yi maon pəi pa Krishto, ɲkwo li'ɛ ɲguon phi yia ghao, 14 ntɔgɔ pi ɲkuon chi'i nu ɲwa'anli ɲkrù yia ɲa a ni nthɔ nɔon pa nnu ɲa pia chwie ki a lo ɲji'i ɲkā'o nɛ pugu pa yaon ha'an gi tā'a nu nɛ. ɲguon nnu pei ghao a chi mī'an ntɔgɔ pi ɲkuon kwɪn nu nnu pighɔ ɲkuon wá'a. 15 Krishto ni ɲkwe maon nchhɔ ghan sha'a li'i mon jiwɛ pugu pa thishi, mā'an lrithɔ thɔ pugu shhente ntɔgɔ pi ɲkuon gha'a nu vugu ɲkuon wá'a.

Ki'i pəi mien sheshenon chhu ɲa pəi shi lo ɲkā'o

16 Nthe yie ghɔ, ki'i pəi mien sheshenon sha'a vəi nthe yaon ɲa pəi ji ki nnu nɛ, ki nthe nnu nū'ɔn nu pa llé ji ki ji nàon fhi ki nnu LlÉ Ji. 17 Pei pɔ pi pa mili'i pa nnu ɲa a shi nthɔ nɛ, ndɔ ti ɲkien nnu ghɔ pɔ pi Krishto. 18 Ki'i pəi mien sheshenon chhu ɲa pəi shi lo ɲkā'o nɔ fā'o nu ɲgá'o yəi, ntɔgɔ pi ɲkuon tii nu ɲa pəi lāa nchhɔ shi'i, pugu pa gha'o pa ghan ntaon Minnwi. ɲgwa pei lɔgɔ nthi mun ɲkuon pa nnu ɲa pugu yəi, ɲku'ɔ non yugu ki la'o yi nthe pi yugu ɲkwan pi'i nu nnu nɔ ɲgwamishua, 19 ki lo nthɔ nthi nu a tini pi mbin Krishto, ɲa a pɔ ju thɔ mbin non nɛ, mbo li'i

* 2:8 2:8 ɲjin yei pini mbo ɲa, "nù'ɔn pugu pa gi, ɲkwan ha'an ɲgwamishua pin ɲa pugu chwie nnu pugu nɛ". † 2:12 2:12 Yei lo mbo ɲa Jishɔ ni mbo fo mon freinon pi twei vugu pugu ka'a mon kwe ɲkhɪ ghɔ. Pugu pugu ni mbo ka'a pi mon jiwɛ.

ɲa ɲɲuon ɲon ghao ghà mfā'o maon ji, ndo nchīni mbo ta'a yi ntogo pi ɲkuon pa yòu pi pugu pa shīgi ndien, ɲku'ò ni ku'ò nu ɲa a llo pi mbho Minnwi ne.

²⁰ Nò ha'an ɲei pa Krishto kwo khu nthe pa jijwe ɲa pugu sha'a mbhi yei ne, a mbwie kho ɲei wu'ò ntho njòu njin pa gí ɲkuon mbhi yei, nò ha'an ɲ wu'ò mbi'i pi ɲgia pi? Pa gí nò pa, ²¹ "Ki'i ntuo! Ki'i njwe'! Ki'i ɲkaon!" ²² ɲguon pa nnu pei ghao chhu pi pa maon pe ɲa pugu shi'a nu'ur mfā'o ghère ndii ɲa pi kwo fà'a fā'a nò gho ne, pugu wu'ò mbo pi pa gí pugu pa ntīgi ɲgwamishua. ²³ Pa nnu pei shishini fā'o fhi shietho mon gho nò tū'ò nu nnu Minnwi ɲa a nù'ò ɲonmishua ne a ghēi shhi pugu pa lāa nu non yò ni nchho shi'i ndo mbini mfe ɲgə'i ni non yò, ndo pa nnu pigho lo ɲji'i mfā'o ghère nò li'i nu freinon ɲa ki'i a nii mon pa nnu piphi ɲa a khwā nu ne.

3

Chho nu chombhi fhi

¹ Nò ha'an pi kwo ku'ò ni ɲei pa Krishto llo mon gu ne, ɲei nū'ò ɲ nù'ò yèi pi ɲkuon pa maon ha'an a pò po ne, li'i ha'an Krishto pò, ndo nchho ɲgei mbho Minnwi yi ji ne. ² ɲei nū'ò ɲ kwā'a nu mēi ɲkuon pa maon po ki lo mbo pi ɲkuon pa maon ɲkuon shhe. ³ Nthe ɲa ɲei kwo khu, chombhi yèi pò yi lōin ni Krishto mbho Minnwi. ⁴ Ndi ɲa Krishto, ɲa a ya chombhi yèi, shi nōon non yi ne, kan ɲei ɲkaa ɲei shi nōon non yèi mon ndigha'ò pò pugu.

⁵ Nthe yie gho, ɲei jwi pa nnu ɲkuon shhe ɲa a pò mbin ɲei ne, nò pa nnu shuon, pa nnu totro, titini shōro nu pa nnu totro, khwā nu pa nnu piphi, ni lúá, nthe ɲa lúá pò nò gha'ò nu pa nnu. ⁶ Nthe pi pa nnu pei pigitua Minnwi chho ntho nu.* ⁷ ɲei ɲkaa ɲei ni ɲkwo pò mon pa ɲkwan nnu pei ndii ɲa ɲei ni nchho chombhi yèi pi mon ɲkwan nnu pigho ne. ⁸ Ndo ndwe, a yī'i ɲa ɲei mī'an ɲguon nnu pigho ghao: yoyoro, pigitua, kipina, ni we'i nu ɲgwa, pugu pa chrà fefhe llo nchò ɲei. ⁹ Ki'i ɲei le'ingien ni non ɲei, nthe ɲa ɲei kwo shrāo ndunu ɲgrāo non yèi mfu'u pugu pa mbha nnu piphi pugu. ¹⁰ Ndo ɲkwo gwe ɲgrāo non fhi, ɲa a tho mbo yi fhi lēlle nò ha'an ɲ ye'i nu nò ji nu Minnwi mba'ò mbhi, ndo mbo nò ju ne. ¹¹ Mon chombhi fhi yei, kwri lo ɲji'i mbo shina non ɲa a lo mbo non Juu pugu pa non Juu, non ɲa a nii ɲgunu mbrei pugu non ɲa a shi lo nii ɲgunu mbrei ne, ni pa ghini† ni ghan ki ji nnu‡ pugu pa kúna pugu pa ɲgwa ɲa pugu lo mbo pa kúna ne, ndo Krishto ɲguon yi ndo mbo mon ɲguon yi.

¹² Nenne, nò ɲgwa ha'an Minnwi chu'ò vèi ne, ndo mbo ɲgwa ɲa pugu pi taontaon, mbo ɲgwa ɲa Minnwi ya ɲkhwā vèi ne, ɲei gwe nù'ò nōon kwoshini, pwapun, shwi'i nu non shhe, juju ni wēin nù'ò, ¹³ mfā'o wēin nù'ò mbin ɲgwa nduon, ti sheshenon mfā'o nnu ɲa a lo ɲkā'o nthe ndin vi, ɲei li'è phi yi. Wu'ò nò ha'an Taatho ni ndi'è yèi phi ne, a yī'i ɲa ɲei ɲkaa ɲei li'è phi ɲgwa nduon. ¹⁴ Nchaa ɲguon pa nnu pei ghao, ɲei gwe khwā ɲa a ghà ɲa nchīni ɲgwa pugu pò ta'a yi shi'i ki kōro ne. ¹⁵ ɲei

* **3:6** 3:6 Pichai pa ɲwa'anli Minnwi chhu ɲa mbin pa ɲgwa pe ɲa pugu lo ɲja'o nchò yi ne. † **3:11** 3:11 Baberian: pa ɲgwa Gri ni mēin pa ɲgwa ɲa pugu lo mbo ɲgwa Gri ne ɲa Baberian njin yi pò ɲa pa ghini, ghan ki ji nù'ò. ‡ **3:11** 3:11 Pi fā'o Pi Shikaitian hein. Pa Shikaitian ni mbo pa ɲgwa ɲa pugu ni nii pa la'ataon ni nchho mfe ɲgə'i ni pugu ndo njwi ɲgwa. Pi ni ndii vugu nò pa ghan ki ji nnu.

mien ghighri llo mbho Krishto kwe shhi mon njù'ò pèi. Nthe ña nò ñgia ta'a freinoñ, Minnwi ni ñgē vèi ña pèi chho mon ghighri gho. Pèi fā'ò tōo nu.

¹⁶ Pèi mien chrà Krishto chho mbij pèi ñkien kina yi, ntho nje'í nu ndo nshuu ténə non pèi ni ñguon shietho, nchho njrāo pa ñkhi llo mon Nwa'anli Nkhi, pugu pa ñkhi gha'ò Minnwi pugu pa ñkhi mon Jijwe, mfe tōo nu ni Minnwi llo mon njù'ò pèi. ¹⁷ Sheshe nnu ña pèi nchwīe ki nchhu ne, pèi chwīe ñguon yi ghao mon ligi Jisho Taathò, nchho mfe tōo nu ni Minnwi Tāa ntogo pi mbij yu.

Pa ntigi ñkwan ha'an ghan pin fā'ò nò chho nu mon mbaanda yugu ne

¹⁸ Pinje lán, pèi fe non pèi ni laon pèi nò ha'an a ká'ò ni ñgwa pe ña pugu yi Taathò ne.

¹⁹ Pimbia, pèi khwā gwe pèi ki lo nchigèi ni pugu.

²⁰ Puon, pèi ya'ò nchò pa taa pèi pugu pa mũuñ pèi mon ñguon nnu ghao, nthe ña yie gho shi nchwīe túa Taathò pwa. ²¹ Pa taa, ki'í pèi chwīe túa puon pèi pigi, kan non yugu shi shien.

²² Pa kúna, pèi ya'ò nchò pa taathò pèi ñkuon shhe hein mon ñguon nnu ghao, ki lo ñgu'ò mbo pi ndii ha'an pugu pe'í vèi ne, nthe ña pèi tā'a nu ña pugu pin vèi ne, ndo pèi ya'ò nchò yugu ni ta'anju'ò ntho mbogo pi Taathò. ²³ Sheshe yaon ña pèi chwīe nu ne, pèi fā'a ni ñguon njù'ò yèi ghao nò ha'an pèi fā'a pi mbho Taathò ki lo mfā'a pi mbho ñgwamishua, ²⁴ ñji nu ña Taathò shi mfe yaon ña a nū'oy ni pèi ne nò kinein yèi. Pèi chho mfā'a pi mbho Krishto Taathò. ²⁵ Nthe ña pa ghan fāan nnu shi mfā'ò pe fàn yugu ha'an pugu chwīe ne, nthe ña Minnwi shi'a nōon shieligi.

4

¹ Pa taathò, pèi tuo kúna pèi nò ha'an a ká'ò ne ki lo nchigi vugu, ñji nu ña pèi ñkaa pèi fā'ò Taathò ña a pò po ne.

Pa ntigi nò pigi nu

² Pèi ghèi shhi nñii shii mon luon, ndo ndina nu nò ha'an pèi luon nu ne, nchho fe tōo nu ni Minnwi. ³ Luon Minnwi mfe ni pigi ñkaa pigi, ña Minnwi ña'an chonda ni chrà yi, pigi chii nnu lēin Krishto, mbo nnu ña mbo chéin nthe yie gho ne. ⁴ Luon ña ntūgu chrà gho páa ñkwan nò ha'an a pie ña nchrà ne.

⁵ Pèi fā'ò shietho mon ñkwan nò ha'an pèi chwīe pa nnu ni pa ñgwa ha'an pugu lo mbo ghan pin ne, ña mfā'a shi'í mon sheshe shina ña pèi fā'ò ne. ⁶ Chrà yèi wu'ò ma ña mbwa pwa, ndin nò ha'an pi ni'in pi khi fo, ñji ña minthe pèi ji ñkwan nò ha'an minthe pèi fe khwè ni sheshenon ne.

Ndugwi ñjin mā'an nu chrà

⁷ Taikiku shi nshwei vèi ni ñguon pa nnu ña ñchho nchwīe nu ne, a ñkien ndin via ndo mbo ñgan fā'a ni ta'anju'ò ña pigi yu fā'a nu ka'a mbho Taathò. ⁸ Ntaon vi ni pèi nthe pi yei nnu, ña pèi ji ñkwan nò ha'an pigi pò ne, a lo mbini mā'an njù'ò yèi. ⁹ A pugu Oneshimu, mbo ñkien ndin via ña a fā'ò ta'anju'ò, pia lo mbini ñkhwā vi, mbo ta'a ñon vèi. Pugu shi nshwei vèi ni ñguon pa nnu ña a kwo lōgo li'í hein ne.

¹⁰ Arishtaku, ngan kwò chéin a, mā'an chrà yèi, Maaku, mbo ngon ndää pa Banaba, mā'an chrà yèi nkaa yu, mbo ju na pi ni nkwo fe ntigi ni pèi nthe vi ne, ä ntho, pèi tuo vi shi'i. ¹¹ Jisho, na pi mèin vi ni Jushitu ne, mā'an chrà yèi nkaa yu. Pei pa fieng ngwa shina pa ngwa na pugu ni ngunu mbrei ne na pugu po shina pa ngwa na pugu pakwo fà'a pan mon Sha'afuon Minnwi ne. Pugu ya mfe mā'an njù'ò vèi.

¹² Epafra, mbo ta'a ngon vèi, mbo muon fà'a Krishto Jisho, mā'an chrà yèi. A wu'ò nduon Minnwi nkien yie gho nguon ndii nthe vèi, nduon nu na pèi thi no pa ntinimme, mfā'ò tininju'ò ni nguon pa nnu na Minnwi tā'a nu ne. ¹³ Nthe na mi minkwentie yi na a ya mfā'a nthe vèi mbini nu'un nthe pe ngwa na pugu po Laodeshia pugu Herapoli ne.

¹⁴ Luka, nkien ndin via, mbo dokto pugu Dema, mā'an chrà yèi nkaa pugu. ¹⁵ Pèi mā'an chrà a ni pa lin pia mon pin Laodeshia, mbini mā'an ni ndin via yi mingwe mbo Nimfa pugu pa choshi na a po nda yu ne.

¹⁶ Ndi na pèi kwo mèin nwa'anli yei shina pèi ne, pèi pini nchwè pi mèin mon choshi ngwa Laodeshia. Pèi pini nu'un nkwe ye nwa'anli na a po mbho ngwa Laodeshia ne mèin.

¹⁷ Pèi chhu ni Akipu na, "Pa'ò no yèi nu na o mī'en fà'a na Taatho fe ve ne."

¹⁸ Mmu, Poo, nā'an chrà yèi yei pi ni nyan mbho.

Pèi chho nkwin chein na a po mbin mu ne.

Pwapun Minnwi po mbin pèi.

Fūon ɲwa'anli choshi Teshalonika Kāon nu pa tho nnu

Choshi Teshalonika ni mbhi Pɔɔ. Fɛ'i ni ɲgū mon choshi yei llo mbho pa ɲgwa Juu ha'an pugu ni ɲgī'ə fā'a Pɔɔ, ɲa a ni ɲgōi nu shhi shi'i shina pa ɲgwa taon nduon ha'an pugu ni nchho ɲkhwā nnu Minnwi pa ɲgwa Juu nɛ. Nthe fɛ'i yei, Pɔɔ lollo Teshalonika ɲgōi Beria. A ni ɲga nda'a Pɔɔ ghēi Korin, Timoti shwei vi ɲkwan ha'an pa nnu ni nyien nu Teshalonika nɛ, nne Pɔɔ nā'an ɲwa'anli nɔ mā'an nu ghrī ndo mfe tininju'ɔ ni pa ghan pinj fɔ.

Pɔɔ tōo Minnwi nthe pinj yugu pugu pa khwā yugu, ndo ɲkwin vugu ni ɲkwan chombhi ɲa a ni nchho nu ndii ɲa pugu pugu ni mbo ka'a nɛ ndo ɲkhwē pa piɛ ɲa a ni ndollo mon choshi gho nthe nnu mbra tho nu Krishto nɛ. Choshi yei ni mfā'o khutho ni nnu ɲa a shi mbo ni ɲgwa pɛ ɲa pugu khu ɲkaon Jisho maa mbini ntho nɛ, pugu pa ɲa Jisho shi mbini ntho pi ndii kɔ. Pɔɔ ɲkhwē pa nnu pei ki'ɛ ndo nchhu ni pugu ɲa pugu ghēi shhi nchho fā'a pa fā'a pugu ndo ɲjwɛ mbra tho nu Jisho mon kwā'a.

Chrà ɲa pi mā'an ni choshi Teshalonika

¹ ɲwa'anli yei llo mbho mu Pɔɔ, ni Shaila*, ni Timoti. Pigi nā'an mfe ni choshi Teshalonika, mbo ɲgwa Minnwi Tāa pugu Jisho Krishto mbo Taatho. Pwapun Minnwi pugu ghighri yi pɔ mbij pɛi.

Fi'i pinj ha'an ɲgwa Teshalonika fā'o nɛ

² Pigi ghā ɲgu'ɔ ntōo Minnwi ɲguon ndii nthe vɛi ghao. Nduon Minnwi ni pɛi ɲguon ndii mon pa luon yigi, ³ nchho ɲkwin fā'a yɛi ɲa pinj yɛi chwɛ pɛi fā'a nɛ, pugu pa ɲkwan ha'an khwā yɛi mbij Jisho chwɛ pɛi fā'a ki jwɛ nɛ, pugu pa ɲkwan ha'an pɛi tii shii nthe kwā'a mbij Taatho, mbo Jisho Krishto shhi Minnwi via ndo mbo Tāa via nɛ.

⁴ Pa liɲ pan ɲa Minnwi khwā nɛ, pigi ji ɲa Minnwi chu'ɔ vɛi ⁵ nthe ɲa pwa pisha'akho ɲa pigi ni nchii ni pɛi shini ndo ɲgu'ɔ mbo ni chrà tɔ'i vi, a ni ntho mon ghrī Jijwe Minnwi, pugu pa ɲkien tininju'ɔ ɲa ɲkɔni gho pɔ pi nnu shini, wu'ɔ nɔ ha'an pɛi ji ɲkwan ha'an pigi ni nchho chombhi yigi ndii ɲa pia ni mbo ka'a nɛ, a ni mbo nthe pi yɛi shi'i. ⁶ Pɛi ni mbini vigi mbini mbini Taatho nthe ɲa pɛi ni mbij chrà Minnwi ni pwanju'ɔ llo mbho Jijwe Minnwi mon ntou ɲgɛ'i. ⁷ Nne pɛi pɔ nɔ pa li ni ɲguon ghan pinj ghao mon Mashedonia pugu pa mon Akaya.

⁸ Nthe ɲa ɲkɔni Taatho lo ɲgu'ɔ ntaon mbho pɛi nyien pi mon Mashedonia pugu Akaya, ndo mon ɲguon li'i ghao, ɲgwa tho ɲja'o ɲkwan fi'i pinj ɲa pɛi fā'o mbij Minnwi nɛ, nne, pigi lo nu'un ndo mfā'o nɔ chrà nu sheshe nnu. ⁹ Nthe ɲa pugu ndutho yugu fi'i fi'i ɲkwan ha'an pɛi ni ntou vigi shi'i nɛ. Pugu ni mbini mfi'i ɲkwan ha'an pɛi ni ɲkara njɛi Minnwi, llo ɲkuon gha'o nu pa nnwi, nɔ fā'a nu mbho Minnwi maon ndo mbo Minnwi nnu shini nɛ, ¹⁰ nɔ ywɛɛ nu Muun vi llo pɔ. Muun vi yei Jisho ɲa a ni ɲku'ɔ ni ju mon gu, mbo ju ɲa a kwe via mon pigitua Minnwi ɲa a shi ntho nɛ.

*

1:1 1:1 Pi pini mēin vi ni Shivanu.

2

Fà'a Pɔɔ mon Teshalonika

¹ Pɛi ŋkaa pɛi ji, ma pa lɪŋ paŋ, ŋa tho nu miŋi nɔɛi vɛi shini ndo mbo pi gha. ² Ndo nɔɛi nthe pi no ha'an pigi ni ŋkwo yɛi ngɔɛi pi shhũ vigi Filipai, no ha'an pɛi ji ne, pigi wu'ɔ mfã'ɔ tinɪnju'ɔ mbiŋ Minnwi yigi no chii nu pwa pisha'akhɔ Minnwi ni pɛi mon shina ntou pa ntara pighɔ. ³ Nthe ŋa lɪgɛi ŋa pigi ni mfe ni pɛi ne lo ndho pi mon fãan nu ndaon, ki nchhi, ki mon tã'a nu shina no fi nu sheshenon.

⁴ Ndo wu'ɔ no ha'an Minnwi kwo pin vigi no ni'in nu ŋkani pwa pisha'akhɔ mbho pigi ne, nne pigi ghã nchrã, ki lo nchwie pi ŋa tãa ŋonmishua pwa, pigi ghã nchrã no chwie nu tãa Minnwi ŋa a ghã ŋki'a moon njũ'ɔ yigi ne pwa. ⁵ No ha'an pɛi ji ne, pigi shini ndo nɔɛi ntho pi ni pa chrã lilɪŋ no fi nu vɛi, ki ntho ni pa chrã no kuru nu pa yigi nnu ŋa pigi shigi nu ni non pigi ne, Minnwi miŋkwentie yigi. ⁶ Pigi shini ndo ntho ntã'a ndigha'ɔ mbho ŋonmishua, ki a pɔ pi mbho pɛi ki mbho ŋgwa nduon, ⁷ nɔɛi nthe pi no ha'an no ghan ntaon Krishto pigi fã'ɔ nɔɛi no pie nu pa yaon mbho pɛi ne, ndo pigi ni mbo non puon fhu shina pɛi.

No manun mbrɔ ŋa a chho ndina nu ni puon pi ne, ⁸ a ha'an pigi ni ndina ni pɛi ne. Pigi shini ndo ŋgu'ɔ mfã'ɔ pwanju'ɔ pi no chii nu pwa pisha'akhɔ Minnwi ni pɛi, pigi ni mbiri non yigi no fe nu chombhi yigi nthe vɛi, nthe ŋa pigi ya ŋkhwã vɛi!

⁹ Pa lɪŋ paŋ, pɛi kwɪŋ fã'a yigi pugu pa wie non yigi, pigi fã'a mon tu'u pugu pa naonchi nne ŋa ki'i pigi pɔ lɪi ni sheshenon vɛi ndii ŋa pigi ni ntho nchii ŋkani pwa pisha'akhɔ Minnwi ni pɛi ne. ¹⁰ Pɛi pa miŋkwentie yigi, Minnwi ŋkaa yu pɔ yichɛi, ŋkwan ha'an mbha nnu pigi ni pɛi pa ghan pin ni mbo yi taonon pugu pa yi ndindi ki lo mfã'ɔ ntɛi ne. ¹¹ Pɛi ji ŋkwan no ha'an pigi ni ntuo sheshenon vɛi no ha'an tãa ghã ntuo puon pi ne. ¹² Pigi ni mã'an ghrɪ yɛi, mbini mã'an njũ'ɔ sheshenon vɛi, mfe gi ni pɛi ŋa pɛi chho chombhi yɛi mon shendaon ŋa a kã'ɔ ni Minnwi, mbo ju ŋa a gɛ vɛi mon Sha'afuon pugu pa ndigha'ɔ yi ne.

¹³ Pigi ghã mbini nu'un ntɔo Minnwi ŋguon ndii ghao nthe yɛi nnu, ŋa ndii ŋa pɛi ni nja'ɔ chrã Minnwi lo mbho pigi ne, pɛi ni mbiŋ no ha'an a ya mbo ne, ki lo mbo pi no chrã ŋgwamishua. Pɛi ni mbiŋ pi no chrã Minnwi ŋa a tho fã'a nu mbiŋ pɛi mbo pa ghan pin. ¹⁴ Pa lɪŋ paŋ, pa nnu pe ŋa a ni ndɔgo li'i mbiŋ pa choshi Minnwi mon Krishto Jisho ŋa pugu pɔ mon Judia ne, wu'ɔ ye ŋa a lɔgo li'i mbiŋ pɛi ne, nthe ŋa pɛi ni ntii shii mon ngɔɛi mbho pa ŋgwa la'a pɛi wu'ɔ no ha'an pugu ŋkaa pugu ni ntii shii mon ngɔɛi mbho pa ŋgwa Juu ne. ¹⁵ Pa ŋgwa Juu pɛi ni njwi Taatho, mbo Jisho, pugu pa njɛi'i Minnwi, ndo njou vigi nne nchwie tãa Minnwi pigi. Pugu pini tãra ŋguon ŋgwa ghao, ¹⁶ ŋkie pi ŋkuon tãra nu vigi ŋa ki'i pigi chrã ni ŋgwa taon nduon nne ŋa minthe pugu lügu, nne no mi'en nu phi yugu ŋa pugu ghã ŋgu'ɔ nchwie ne. Ndo pigitua Minnwi lügwɪ ndwe nshwi i mbiŋ pugu!

Pɔɔ khwã no kra nu ŋgwa Teshalonika ŋkamu'ɔŋ

¹⁷ Ndo lo no ha'an pi ni fɛne vigi mbiŋ pɛi, ma lɪŋ paŋ, no kuo ndii ki pia lo njɛi ligi, ndo ki lo mfɛne pi mon njũ'ɔ ne, pigi ni mba'ɔ, ntho ŋkhwã nu ntou yi ŋa pia yɛi ligi. ¹⁸ Nthe ŋa pigi ni ntã'a nu ntho njɛi vɛi, mmu Pɔɔ, kãa ŋgenge, ndo Shata li'i yigi. ¹⁹ Ki a lo mbo pɛi mbo kwã'a yigi, mbini

mbo pwanju'ɔ yigi, mbini mbo ngá'ɔ yigi ɲa pigi shi mfá'ɔ ndigha'ɔ mon ɣhɔ shhi Taathɔ via, mbo Jishɔ, ndii ɲa a shi mbini nthɔ nɛ? ²⁰ Pɛi pɔ pi ndigha'ɔ yigi mbini mbo pwanju'ɔ yigi.

3

¹ Nthe yie ɣhɔ, ndii ɲa a kaɲ ni nthe pa'a pigi lo nu'un ɲɣwɛin ɲjù'ɔ yigi mbigi ɲɣɛi shhi nɛ, pigi pi'ɪ ɲa a pwa ɲa pigi kina ɲjin tɛ'ɪ vigi Ateɲ.

² Pigi ni ntaon Timoti ndin vigi ndɔ mbo ɲɣaɲ kwɔ fà'a Minnwi mon chii nu pwa pisha'akho Krishto ɲa a tho nchwie pɛi tini, ndɔ mbini mǎ'an ɣhrɪ yɛi mon pin yɛi, ³ ɲa ki'ɪ ta'a ɲon vɛi chɪ'ɪ nthe pi ɲɣɛ'ɪ pei, nthe ɲa pɛi ɲkaa pɛi ji ɲa ɲkwaɲ ɲɣɛ'ɪ pigɔ pɔ pi pichɛi pa yaon ɲa Minnwi ɲkwo kǎ'a ni pia nɛ. ⁴ Nthe ɲa ndii ɲa pia ni mbo ka'a nɛ, pigi ni ɲkwo wu'ɔ nthɔ nshwei vɛi ni shhi ɲa pia shi ɲjɛi ɲɣɛ'ɪ, nne a tho nɔ lɔɔɔ nu li'ɪ wu'ɔ nɔ ha'an pɛi ji nɛ.

⁵ Nthe yie ɣhɔ, a ni ɲɣa nu'un mbo ɲa minthe pa'a ndɔ nu'un ɲɣwɛin ɲjù'ɔ a mbigi ɲɣɛi shhi, ntaon ɲon ni pɛi nɔ ji nu ɲkwaɲ ha'an pin yɛi pɔ nɛ, nthe ɲa ɲki pɔɔɔ nu ɲa kɛ'ichɛi Shata kwo mɔon vɛi nɔ chwie nu pɛi mien pin yɛi, nne, fà'a yigi phe gha. ⁶ Ndɔ ndwe ɲa Timoti tho ɲjɛi vigi lɔ mbho pɛi, ndɔ nthɔ pi ni ɲkɪni shi'ɪ nthe pin yɛi pugu pa khwǎ yɛi nɛ, ndɔ mbini nchhu ɲa pɛi ɣhà ɲɣu'ɔ ɲkwiɲ vigi shishi'ɪ, ɲkhwǎ nu nɔ yɛi nu vigi wu'ɔ nɔ ha'an pigi khwǎ nu nɔ yɛi nu vɛi nɛ, ⁷ nthe yɛi nnu, ma pa lin paɲ, mon ɲɣuon yú'ɔ pugu pa ɲɣɛ'ɪ yigi, pigi fǎ'ɔ ɣhrinju'ɔ nthe vɛi ntɔɔ pi ɲkuon pin yɛi. ⁸ Nthe ɲa minthe pigi fɛɛ ndwe nɔ ha'an pɛi nthi a tini mbin Taathɔ.

⁹ Pinthe pigi fɛ pi fi'ɪ yɛi ɲkwaɲ tɔo nu ni Minnwi nthe vɛi, nthe ɲɣuon pwanju'ɔ ɲa pigi fǎ'ɔ nthe vɛi shhi Minnwi yigi, ¹⁰ nɔ ha'an pigi luon nu mon tu'u pugu pa naonchi ni ɲɣuon ɲjù'ɔ yigi ɲa minthe pia yɛi ligi pigi fɛ yaon ɲa a pou nu mon pin yɛi nɛ?

¹¹ Nduon ɲa Minnwi yia, ndɔ mbo Tǎa via, pugu Taathɔ via, mbo Jishɔ, fie ndaon ni pigi nɔ tho nu ɲjɛi vɛi. ¹² Nduon ɲa Taathɔ chwie khwǎ non shina pɛi pugu pa khwǎ yɛi ni ɲɣuon ɲɣwa pigi ti ndinaon, wu'ɔ nɔ ha'an pigi khwǎ vɛi nɛ, ¹³ nenne ɲa Taathɔ chwie ɲjù'ɔ yɛi tithi ki ntɛi mon taon taon shhi Minnwi yia, ndɔ mbo Tǎa via, mon ndii ɲa Taathɔ via, mbo Jishɔ, shi nthɔ nu pugu pa ɲɣuon ɲɣwa pi pi taon taon nɛ.

4

Chɔmbhi ɲa a fɛ pwanju'ɔ ni Minnwi nɛ

¹ Nɔ lɔɔɔ nu ki'ɛ, ma pa lin paɲ, pigi luon ndɔ ndigɛi vɛi ni ligi Taathɔ, mbo Jishɔ, ɲa nɔ ha'an pɛi ni nje'ɪ mbho pigi ɲkwaɲ ha'an pɛi fǎ'ɔ nɔ chho nu nɔ fɛ nu pwanju'ɔ ni Minnwi, wu'ɔ nɔ ha'an pɛi kwo tho nchho nu nɛ, ɲa pɛi pigi ɲɣɛi shhi shishi'ɪ. ² Nthe ɲa pɛi ji pa ntigi ɲa pigi ni mfe ni pɛi ntɔɔ mbin Taathɔ, mbo Jishɔ nɛ.

³ Nthe ɲa yɛi nnu ɲa Minnwi tǎ'a nu nɛ, ɲa pɛi ku'ɔ mon pɔ nu yi taon taon, yie pɔ ɲa pɛi lɛ'ɪ kwoshuon, ⁴ ɲa sheshɛon vɛi ji ɲkwaɲ ha'an minthe a tuo non yi mon taon taon pugu pa chiihi nɛ, ⁵ ki lo mbo pi ɲjù'ɔ nnu shuon nɔ ha'an ɲɣwa nduon ha'an pugu lo nji Minnwi ɣhà nchwie nɛ. ⁶ Mon nnu yɛi, ki'ɪ sheshɛon fǎan nnu mbin ndin vi ki nchigi vi, nthe ɲa Taathɔ ɣhà mfe njɔ mon ɲɣuon nnu pei, wu'ɔ nɔ ha'an pigi ni ɲkwo shwei vɛi ndɔ mbini nu'un nshuu tɛnɔ yɛi nɛ. ⁷ Nthe ɲa Minnwi lo ɲɣɛ

via pi ña pia pɔ mon nchhi, a gē via pi ña pia pɔ pi yi taon̄taon̄. ⁸ Nthe yie ghɔ, sheshenon̄ ña a lāa ntigi yei ne lo n̄ji'i ndāa pi ñon̄mishua, a lāa pi Minnwi ña a fe Jijwe yi ni p̄ai ne.

⁹ Nɔ chrā nu nɔ nnu khwā non̄ ghēre lo nu'uj mbo ña sheshenon̄ nā'an mfe ni p̄ai, nthe ña Minnwi nduthɔ yi ye'i v̄ei ña p̄ai khwā non̄. ¹⁰ Nthe ña yine nnu ña p̄ai kwo tho nchwie nu ni ñguon̄ ghan̄ pin̄ mon̄ Mashedonia, p̄igi liḡei v̄ei, ma pa l̄in̄ pan̄, ña p̄ai chw̄ie nne mb̄igi ñḡei shhi.

¹¹ P̄igi p̄ini mā'an̄ ghr̄i ȳei ña p̄ai pa'o ni ñguon̄ ghr̄i ȳei nɔ chho nu chombhi juju, ndii pi pa p̄ai nnu, mfā'a ni mbho m̄ai nɔ ha'an̄ p̄igi ni ntigi v̄ei ne, ¹² n̄ji ña mbha nnu ȳei shi mbo yi shishi'i ligi ghan̄ ki pin̄ Minnwi, ki lo nu'uj n̄ji'ə non̄ ȳei pi mb̄in̄ sheshenon̄.

Tho nu Taathɔ

¹³ Nɔ p̄igi lo n̄ji'i ntā'a nu ña p̄ai mien̄ ki ji, ma l̄in̄ pan̄, nthe ñgwa p̄e ña pugu kwo khu ne, nne ña ki'i p̄ai fā'o tu'uthɔ nɔ ha'an̄ ñgwa ña pugu lo n̄ji'i mfā'o kwā'a ghā mfā'o ne. ¹⁴ Nthe ña p̄igi pin̄ ña Jishɔ ni ñkhu mb̄ini ñku'ɔ, wu'ɔ nenne ntɔgo mb̄in̄ Jishɔ, Minnwi shi mb̄ini nthɔ ni pa ñgwa p̄e ña pugu kwo khu ne, pugu pa Jishɔ.

¹⁵ Nthe ña nnu yei ña p̄igi shwei v̄ei nɔ ne pɔ pi chrā llo mbho Taathɔ, ña pia ña pia yi maon̄ ne, ña pia wu'ɔ mbi'i ti nch̄in̄ ndii ña Taathɔ shi nthɔ ne, mba'a pia yi'i mbo pi shhi ñgwa p̄e ña pugu kwo khu ne. ¹⁶ Nthe ña Taathɔ nduthɔ yi, shi nshwi'i llo pɔ, ni mme ñggi fe ḡi, mbo ñggi nthishi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi, ni ñggi nt̄an̄ mbo yi Minnwi. Pa ñgwa p̄e ña pugu pin̄ Krishto ñkhu ne f̄uon̄ pugu ñku'ɔ. ¹⁷ Pia ña pia pi'i mb̄i ñgu'ɔ mbi'i ndii ghɔ ne, ku'ɔ mb̄on̄ ka'a mon̄ l̄ulun̄ mbara Taathɔ mon̄ tothi, nne pia pa Taathɔ wu'ɔ ma mbo ka'a. ¹⁸ Nthe yie ghɔ, mā'an̄ ghr̄i pich̄ei ñgwa ni chrā p̄ei.

5

Firi ñon̄ yɔ nɔ l̄embhi ña Taathɔ shi nthɔ ne

¹ Nɔ nnu pa ndii pugu pa ll̄e ña nnu p̄ei shi ndɔgo li'i ne, ma l̄in̄ pan̄, ghēre nā'an̄ nu mfe ni p̄ai lo nu'uj mbo. ² Nthe ña p̄ai ñkaa p̄ai ji ni non̄ p̄ai shishi'i ña ll̄e ña Taathɔ shi nthɔ ne shi ñgw̄i'i pi nɔ ñgina ni tu'u. ³ Ndii ña ñgwa shi nchhu nu ña, "Li'i yi juju, ñguon̄ pa nnu pɔ shi'i ne," ñguon̄ yaon̄ yugu shi mb̄iri nɔ ha'an̄ yu'ɔ phi ghā nshwi'i mb̄in̄ mingwe shūu ne, ndɔ mba'a pugu yi'i ntei.

⁴ Nɔ p̄ai lo mbo pi mon̄ n̄jin̄, ma l̄in̄ pan̄, nɔ l̄embhi ghɔ nɔ w̄i'i nu v̄ei nɔ ha'an̄ ñgina ghā ñgw̄i'i ñon̄ ne. ⁵ Nthe ña p̄ai ghao pɔ pi puon̄ lí'e, mbo puon̄ naon̄chi. Pia lo mbo pi yi tu'u ki yi n̄jin̄n̄jin̄. ⁶ Nne k̄i'e, ki'i pia lle nɔ ha'an̄ pich̄ei chw̄ie nu ne. Pia chho tothi mbo ni w̄ein̄ non̄. ⁷ Nthe ña ghan̄ lle logɔ ghā nchho ndhe pi ni tu'u, ñgwa p̄e ña pugu paa là'o ne, paa pi ni tu'u. ⁸ Nɔ nthe ña pia pɔ pi ñgwa naon̄chi ne, p̄ia lina nu, ñgwe t̄ini k̄i'i njū'ɔ, mbo pin̄ pugu khwā, kwā'a l̄ugu nu m̄ai pɔ yaon̄ puon̄ tho ȳei.

⁹ Nthe ña Minnwi lo nchu'ɔ via pi ña pigitua yi shwi'i mb̄in̄ pia, a ni mbo pi ña pia fā'o l̄ugu nu ntɔgo pi k̄uon̄ pin̄ nu Taathɔ via, mbo Jishɔ Krishto, ¹⁰ ña a ni ñkhu nthe via, n̄ji ña ki pia pɔ pi yi maon̄ ki pia kukhu, pia pugu shi mfā'o chombhi. ¹¹ Nthe yie, p̄ai mā'an̄ ghr̄i non̄ p̄ai, ñḡere pich̄ei ñgwa pugu t̄ini mon̄ pin̄, wu'ɔ nɔ ha'an̄ ɔ kwo tho nchwie nu ne.

Pɔɔ fe ndugwi n̄jin̄ ntigi mb̄ini mā'an̄ chrā

¹² Pigi tā'a nu ɲa p̄ɛi gha'o ɲgwa pɛ ɲa pugu fā'a nu shina p̄ɛi ndo mbo shhi p̄ɛi ntho ntigi v̄ɛi mon chombhi ȳɛi no ghan pin Taathɔ nɛ, ma lɪn pan, ¹³ ndo ɲga'o vugu ɲkien yie mon khwā nthe fā'a yugu. P̄ɛi fā'o ta'anggi shina p̄ɛi.

¹⁴ Pigi mā'an ghr̄i ȳɛi, ma pa lɪn pan, ɲa p̄ɛi shūu tónə ghan chhɔ ghaa, mā'an ghr̄i ɲgwa pɛ ɲa pugu pa mbogɔ gu nɛ, ndo ɲgɛɛɛ ɲgwa pɛ ɲa pugu lo nji'i ntini nɛ, mfā'o w̄ɛin ɲjù'ɔ ni pugu ghao.

¹⁵ P̄ɛi k̄ā no ȳɛi nu ɲa ki'i ɲon lu'u phi ni phi, ndo p̄ɛi wu'ɔ ma mba'o pi no chw̄ɛ nu shi'i shina p̄ɛi pugu pa ɲguon ɲgwa nduon.

¹⁶ P̄ɛi fā'o pwanju'ɔ ɲguon ndii ghao, ¹⁷ nduon Minnwi ki jwe, ¹⁸ mfe t̄o nu mon ɲguon ndii ghao, nthe ɲa yei nnu ɲa Minnwi tā'a nu mbhɔ ghɔ mon chombhi yɔ, mon Krishto Jishɔ nɛ.

¹⁹ Ki'i mbigei m̄onon Jijwe Minnwi. ²⁰ Ki'i nchī'ə nnu ɲa Minnwi n̄on pi chhu nɛ, ²¹ ndo ywe'i ɲguon yaon ghao, ɲgw̄ɛin yaon ɲa a yi shi'i nɛ, a tini. ²² Mfe mbra ɲguon ɲkwan phi ghao.

²³ Ndwe, Minnwi ɲa a ghà mfe gh̄ighri nɛ, chw̄ɛ p̄ɛi pɔ yi taon̄taon mon ɲguon shendaon ghao, nū'ɔn ɲguon jijwe yɔ ni nch̄ɛi yɔ pugu pa non yɔ ki nt̄ɛi ti Taathɔ via, mbo Jishɔ Krishto, nu'un̄ nthɔ. ²⁴ Ju ɲa a m̄ɛin v̄ɛi nɛ shi nchw̄ɛ nɛnɛ, nthe ɲa a ghà ɲgu'ɔ nchw̄ɛ pi no ha'an̄ a k̄ā'a nɛ.

²⁵ Pa lɪn pan, p̄ɛi luon Minnwi mfe ni pigi.

²⁶ P̄ɛi chr̄ā ni ɲguon lɪn pia mon pin ni pan nu non.

²⁷ Mfe ḡi ni p̄ɛi no ligi Taathɔ ɲa p̄ɛi m̄ɛin ɲwa'an̄li yei ni ɲguon ghan pin ghao.

²⁸ Pwapun̄ Jishɔ Krishto, mbo Taathɔ via, pɔ mbin̄ p̄ɛi.

Mbra ḡwa'anḡi chōshi Teshalonika Kāoḡ nu pa thō nnu

Mme kōrō ḡa chōshi Teshalonika ni mfā'ō ne ni mbō fiḡthō nthe ndii ḡa Jishō shi mbini nthō ne. Pichēi ḡgwa ni nthō nchhu nu ḡa ndii thō Taathō kwo chēiḡ. Pōō ni nju'u pī'i nu yei nthō nchhu nu ḡa ḡkaonḡ Taathō maa nthō, phi pugu pa wuwuru chwīe nu nnu piphi shi ḡji'a ḡgwala'a ndii ḡa ḡoḡ mbimbhi ḡa a mbina Krishto shi nthō sha'a nu ne. Pōō ḡē ḡgwa pe ḡa pugu ni mfā'ō nō mēiḡ nu ḡwa'anḡi yei ne ḡa ki'i pugu chī'i monḡ piḡ yugu ḡji'i nthe pi monḡ ḡhagha'a pugu pa ḡḡō'i. A chhu ḡa pugu fā'a nō yru nu, wu'ō nō ha'anḡ ju Pōō pugu pa pakwo pi chwīe nu ne, ndō nḡi shii monḡ chwīe nu shi'i.

Mā'anḡ nu chrà

¹ ḡwa'anḡi yei llo mbhō mu Pōō, ni Shaila*, ni Timoti. Pigi nā'anḡ mfe ni ḡgwa chōshi Teshalonika, mbō ḡgwa Minnwi Tāa via pugu Jishō Krishto, mbō Taathō.

² Pwapuḡ pugu pa ḡhighri llo mbhō Minnwi, mbō Tāa via, pugu Jishō Krishto, mbō Taathō, pō ni pēi.

Tōo nu nthe piḡ pugu pa tiishii

³ Pigi fā'ō nō fe nu tōo nu ni Minnwi ḡguonḡ ndii nthe vēi, ma pa lḡ panḡ, nō ha'anḡ a kā'ō ne. Nthe ḡa piḡ yēi ya ḡku'ō nu shi'i, khwā yēi mbini pa lḡ pēi pini ḡa mbigi nu. ⁴ Nthe yie ḡhō, pigi ni nonḡ yigi ḡhà ḡkwēi ḡjū'ō nthe vēi monḡ pa chōshi Minnwi nthe fi'i tiishii yēi pugu pa piḡ monḡ ḡguonḡ ḡḡō'i ḡa pi fe nu ni pēi, pugu pa ḡhagha'a ḡa pēi thō ḡḡwēiḡ ḡjū'ō monḡ ḡhō ne.

⁵ Yei pō pi nō li ḡa shā'a Minnwi pō pi yi ndindi, ḡa minthe pi shia vēi ḡa pēi kā'ō nō pō nu ḡḡia Sha'afuonḡ Minnwi, ḡa pēi thō ḡḡōi ḡḡō'i nthe yie ḡhō ne. ⁶ ḡa Minnwi ḡhà ḡḡu'ō nsha'a shā'a yi pi ndindi ne, a shi ndu'u ḡḡō'i ni ḡgwa pe ḡa pugu thō mfe ḡḡō'i ni pēi ne. ⁷ A shi mfe ferenonḡ ni pēi ḡa pi thō mfe ḡḡō'i ni pēi ne, mbini mfe ni pigi ḡkaa pigi, ndii ḡa pi nōonḡ Jishō Taathō llo pō pugu pa titini ḡhanḡ ntaonḡ pi ne. ⁸ A shi nthō pugu pa ḡhanḡ ntaonḡ pi piḡhō monḡ lḡ ḡōḡonḡ nō fe nu ḡjō ni ḡgwa pe ḡa pugu lō ḡji'i ḡji Minnwi ne pugu pa ḡgwa pe ḡa pugu lō ḡji'i nchwīe nnu ḡa pwa pisha'akho Jishō Taathō via chhu ne. ⁹ Pugu shi ḡḡōi ḡḡō'i monḡ ḡjō piri nu ki ndugwi yi, ki lō mbara yēi Taathō pugu pa ndigha'ō ḡa ḡhrī yi nōonḡ ne. ¹⁰ Ndii ḡa a shi nthō monḡ llé ḡhō ne, pa ḡgwa pi pi taonḡtaonḡ fe ndigha'ō ḡhō, ḡguonḡ pa ḡgwa ḡa pugu piḡ vi ne linaonḡ ni ḡhrāo nu, nthe vi. Pēi ḡkaa pēi pō shina pugu nthe ḡa pēi ni mbini chrà ḡa pigi ni nchii ni pēi ne.

¹¹ Nthe yei nnu, pigi ḡhà nduonḡ Minnwi mfe ni pēi ḡguonḡ ndii ḡhao, nne ḡa Minnwi yia chwīe pēi kā'ō monḡ chombhi ḡa a ḡē vēi ḡa pēi chho ne, mbini nchwīe ḡguonḡ pa nnu shi'i ḡa pēi khwā nō chwīe nu pugu pa ḡguonḡ pa fā'a ḡa pēi tā'a nu mfā'a nthe piḡ yēi ne lōḡo li'i nḡōḡo pi ḡkuonḡ ḡhrī yi. ¹² ḡji ḡa ndigha'ō shi mbō nō ligi Taathō via Jishō llo mbhō pēi,

* 1:1 Pi pini mēiḡ vi ni Shivanu.

ndo mbini mbo ni pæi llo mbho yu, ntogo pi nkuonj pwapuj Minnwi via pugu pa Jisho Krishto, mbo Taatho.

2

Pa nnu na a shi ndogo li'i nkaonj

Taatho maa ntho mbra ngé ne

¹ Nthe nnu tho nu Taatho via, mbo Jisho Krishto, pugu pa nnu kiri via pia pugu, pigi ligæi væi, ma pa linj panj, na ² ki'i pæi yi'e mienj tho yæi finj ki mienj njù'ò yæi wù'u nthe pi yichæi nnu na yichæi nonj chhu na pi nnonj ni pigi ki sheshe nnu na pi chhu na pigi chhu ki sheshe njwa'anli na a fhi no ha'anj a llo pi mbho pigi ntho nchhu pi na lembhi Taatho kwo tho. ³ Ki'i pæi mienj sheshenonj fii væi monj sheshe shendaonj. Mba'a llé gho yi'i ntho ki ndugwi njinj tinitho ni Minnwi lo mfûonj ntho, ti ngûo nnu mbimbhi na a yi'i na a ghæi monj mójonj ne nnonj nonj yi. ⁴ A shi ntåra sheshe yaonj na pi mæinj ni nwi ne, ki yaonj na pi ghà nga'ò ne, nkæræ nonj yi ncha nguonj yugu ghao, nne na a chho nkuonj læi monj Nda Minnwi ntho nchhu nu na ndutho yi Minnwi.

⁵ Pæi lo nkwinj na pia ni nga ngu'ò mbo ka'a, nshwei væi ni pa nnu pei? ⁶ Ndo pæi ji yaonj na a tho ndi'i vi ndwe ne, nthe na minthe a wu'ò nnonj nonj yi pi ndii ye na ndii yi kã'ò ne. ⁷ Nthe na pa ghanj chî'è gi Minnwi kwo tho nchî'è nu monj njinj. A wu'ò ju na a li'i nu ne na a shi ndi'i ti ndii shi nu'uj nkã'ò pi pi'i vi shendaonj. ⁸ Nenne ki'e, ngûo nnu mbimbhi gho nnonj nonj yi, Jisho Taatho jwi vi ni ta'a chrà na a shi ntaonj nchò yu ne, ndo nshi'i vi ni chiachia lí'e tho nu mi.

⁹ Tho nu nonj mbimbhi gho shi mbo ta'a kwò pugu pa nchwie nu nnu Shata ni nguonj nji pugu li ni pa nnu ghraoghrao mbo pi mifii, ¹⁰ pugu nguonj nkwanj mifii piphi ghao ni pa ngwa pe na pugu phe nu ne, nthe na pugu ni ndåa khwã nu nnu shini nne no lûgu nu. ¹¹ Nthe yie gho, Minnwi taonj titini nji, a fii vugu monj ntæi yugu, nne na pugu pinj nnu na a le'ingienj ne, ¹² nne na nguonj ngwa na pugu lo nji'i mbinj nnu shini, ndo ntho mfã'ò yugu nchho shi'i pi monj pa nnu piphi ne pò pa ngusha'a.

Thi a tini

¹³ Ndo pigi fã'ò no tōo nu Minnwi nguonj ndii nthe væi, ma pa linj panj na Taatho khwã, nthe na Minnwi chu'ò væi no fûonj ngwa no lûgu nu ntogo pi nkuonj Jijwe Minnwi na a chwie pæi pò yi taontaonj ne, pugu pa pinj yæi monj nnu shini. ¹⁴ Yei yaonj na a ni ngé væi no ne, ntogo pi nkuonj pwa pisha'akho na pigi chii nu ne, nne na pæi fã'ò ndigha'ò Taatho via, mbo Jisho Krishto.

¹⁵ Nthe yie gho, ma linj panj, pæi thi a tini, ndo ngwëinj nnu shini na pigi ni nje'i væi no gho, ki a ni mbo pi ni nchò yigi, ki monj njwa'anli llo mbho pigi.

¹⁶ Nduonj na Taatho via, mbo Jisho Krishto ndutho yi, pugu Minnwi Tåa via, na a khwã via, mã'anj njù'ò yia ki ndugwi yi ndo mbini nu'uj mfe nkienj kwã'a shi'i ni pia ntogo pi monj pwapuj yi ne, ¹⁷ mã'anj njù'ò yæi nchwie a tini monj nguonj pa fã'a shi'i pugu pa chrà yæi.

3

Luonj Minnwi mfe ni pigi

¹ Nɔ mī'ey nu pa nnu ɲa ñtā'a nu nchhu nɛ, ma pa lɪŋ paŋ, p̄ɛi luon Minnwi mfe ni pigi, ɲa chrà Taathɔ shɛrɛ ni nji ɲgɔi shhi pi piŋ ni gha'ɔ nu, wu'ɔ nɔ ha'an a ni mbɔ shina p̄ɛi nɛ. ² P̄ɛi pini nduon ɲa Minnwi kwe vigi mbhɔ pa ɲgũɔ nnu mbimbhi pugu pa ɲgwa pipi, nthe ɲa a lɔ mfā'ɔ ɲguon ɲgwa mfā'ɔ piŋ. ³ Nɔ Taathɔ ɲon ɲa a ghà nchwɛ nɔ ha'an a chhu nɛ, a shi mā'an ghrí ȳɛi ndɔ ɲkɛ'i v̄ɛi mbhɔ ɲon mbimbhi. ⁴ Pigi fā'ɔ t̄inju'ɔ mon Taathɔ nthe v̄ɛi, ɲa p̄ɛi thɔ nchwɛ nu ndɔ shi nchwɛ nnu ɲa pigi fɛ gí ɲa p̄ɛi chwɛ nɛ. ⁵ Pigi luon ɲa Taathɔ nɔon ndaon ni p̄ɛi nɔ ji nu khwá Minnwi mb̄igi ɲgɔi shhi pugu pa tiishii ɲa a llo mbhɔ Krishto nɛ.

Shūu nu t̄ɛnɛ nthe shwɛ nchɔ gha

⁶ Pa lɪŋ paŋ, pigi fɛ gí ni p̄ɛi mon ligi Taathɔ, mbɔ Jishɔ Krishto, ɲa p̄ɛi fɛ mbra sheshenɔŋ ɲa a thɔ nshwɛ nchɔ nu gha ki lɔ nthɔ nū'ɔŋ pa nt̄igi pɛ ɲa p̄ɛi ni mfā'ɔ mbhɔ pigi nɛ. ⁷ P̄ɛi ɲk̄aa p̄ɛi ji ɲkwan ha'an p̄ɛi fā'ɔ nɔ ȳɔu nu njiŋ mbha nnu pigi nɛ, nthe ɲa pigi shini ndɔ nthɔ nchɔ pi gha ndii ɲa pia ni mbɔ ka'a nɛ. ⁸ Pigi shini ndɔ nji maon sheshenɔŋ ki lɔ mbe gho, ndɔ mon ɲgɔ'i pugu pa wie non, pigi fā'a mon tu'u pugu pa naonchi nne ɲa ki'i pigi pɔ lr̄i ni sheshenɔŋ v̄ɛi. ⁹ A lɔ mbɔ nthe pi ɲa a shini ndɔ mbɔ l̄i'i yigi nɔ ji nu, pigi ni nchwɛ nne nɔ pɔ nu l̄i ni p̄ɛi ɲa p̄ɛi pini. ¹⁰ Nthe ɲa nji'i nthe ndii ɲa pia ni mbɔ ka'a nɛ, pigi ni nthɔ mfe gí yei ni p̄ɛi: ɲon mien ki tā'a nu mfā'a fā'a, ki'i a ji yaon.

¹¹ Nthe ɲa pigi ya'ɔ ɲa pichɛi ɲgwa shina p̄ɛi thɔ nyien ndi'ɛ nchɔ nu gha ki lɔ mfe non yugu mfā'a fā'a, ɲgu'ɔ ni'in pi non yugu mon nnu ɲgwa nduon. ¹² Mon ligi Jishɔ Krishto, mbɔ Taathɔ, pigi fɛ gí ni ɲgwa p̄ɛi ndɔ mā'an ghrí yugu ɲa p̄ɛi fā'a fā'a yugu pɔpɔɔ ndɔ nji yugu maon ɲa pugu fā'a nɛ. ¹³ Nɔ ni p̄ɛi, ma lɪŋ paŋ, ki'i p̄ɛi kina chwɛ nu nnu shi'i.

¹⁴ Sheshenɔŋ mien ki lɔ nchwɛ nnu ɲa pigi nā'an mon ɲwa'anli yei nɛ, p̄ɛi l̄i ɲgan vi shi'i mfe mbra yi nne ɲa thɔ yi lr̄i. ¹⁵ Nɔ ki'i p̄ɛi l̄ɔgɔ vi pi nɔ mbina v̄ɛi, p̄ɛi shūu t̄ɛnɛ yi nɔ ndiŋ v̄ɛi.

Ndugwi chrà

¹⁶ Nduon ɲa Taathɔ ghighri nduthɔ yi fɛ ghighri ni p̄ɛi mon ɲguon ndii ghao mon ɲguon shendaon ghao. Taathɔ pɔ p̄ɛi pugu ka'a.

¹⁷ Mmu, Pɔɔ, nā'an chrà nu ni p̄ɛi yei pi ni nyan mbhɔ. Yei l̄i nɔ nɔon nu mon sheshe ɲwa'anli ɲa ɲga nā'an nɛ ɲa ɲwa'anli gho llo pi mbhɔ mmu shini, yei ɲkwan ha'an ɲga nā'an nɛ.

¹⁸ Pwapuŋ Taathɔ via, mbɔ Jishɔ Krishto, pɔ ni p̄ɛi ghao.

Füon ñwa'anli Timoti Kāon nu pa tho nnu

Yei füon ñwa'anli ña Pɔɔ ni nā'an mfe ni Timoti. Müun Timoti ni mbo ñon Juu, taa vi pɔ ñon Gri. A ni mbo pakwo Pɔɔ mon nyien nu nshwei chrà Minnwi.

Ñwa'anli yei ni mbo no shūu nu ténə nthe pa ntīgi mifi mon choshi. Ntīgi pei ni mbo pi nchinchiri pī'i nu nnu pa ñgwa Juu pugu pa ñgwa taon nduon. Ntīgi gho ni nchhu nu ña, mbhi yei pigi, ndo ñon nthe a wu'ɔ ndūgu ntɔɔ pi ñkuon yichəi lina mon ñjin pugu pa mien nu ki lo ndan ndo ñji pichəi ñkwan maon ji.

Ñwa'anli gho pini nchrà ñkuon ñkwan ha'an pa nnu fā'o no nyien nu mon choshi ne, gha'o nu Minnwi pugu pa mbha chombhi pa thishi. Pɔɔ gha ndugwi nu nshwei Timoti ñkwan ha'an a nthe a pɔ ñkien muun fā'a Krishto, pugu pa chofa'a yi ni pa ñkwan ñkwan kiri mon choshi.

Mā'an nu chrà

¹ Ñwa'anli yei llo mbho mu Pɔɔ, mbo ñgan ntaon Krishto Jisho, ntɔɔ pi ñkuon gi Minnwi, mbo ñkwe via, pugu Krishto Jisho, ña kwà'a yia pɔ mbij yu ne.

² Nā'an ñwa'anli yei mfe ve, ma Timoti, ñkien muun a mon pin.

Nduon ña Minnwi Taa pugu Krishto Jisho Taatho via nōon pwapun pugu pa kwoshini ni ghighri ve.

Shūu nu ténə nthe ghan ye'i yaon mbo pa mifi

³ Ntā'a nu ña ɔ kina Efesho wu'ɔ no ha'an ñki ligəi gho ndii ña ñki ghəi nu Mashedonia ne, nne ña ɔ shi mfe gi ni pichəi ñgwa pe ña pugu tho ñje'i yaon ña a lo ñji'i ñkā'o ne, ña ô lāa ni pugu. ⁴ Lāa ña ki'i pugu nu'un mfe non yugu ni pa mishweishwei pugu pa ligi pa ñkhu taa ki ndugwi yi, ña a ghà ñgu'ɔ ntho pi ni mitatha ki lo ñji'i mfā'o pi nnu ña Minnwi tā'a nu ne, ña pi ghà ñji ntɔɔ pi ñkuon pin ne.

⁵ Nnu ña a chwie pigi fe gi yei ne pɔ nthe pi khwā ña a llo mon ñjù'ɔ taontaon, pugu pa ñgantho ña a yi shishi'i, ni pin shishini. ⁶ Pichəi ñgwa tɔɔ ñkuon tei nu nnu pei ñgəi fāan ndaon nii mon pa chrà ghagha.

⁷ Ñkhwā nu no pɔ nu pa ghan ye'i ñgwa ni gi ndo ki lo ñji'i ñji nnu ña pugu chhu nu ne, ki nnu ña pugu chrà nu ñkuon gho ni tininju'ɔ ne.

⁸ Ndo pia ji ña gi pwa no ha'an ñon mfā'a no gho mon shendaon ña a kā'o ne, ⁹ ñji nu ña pi shi ki lo nū'ɔn gi nthe pi ñgwa ndandi, pi ki nū'ɔn nthe pi pa ghan pə'i gi pugu pa ghan tinitho, nthe pa ghan ki gha'o Minnwi pugu pa ghan phi, nthe ñgwa ña pugu shi lo mbo yi taontaon, pugu pa ghan chī'ə Minnwi, nthe pi ñgwa pe ña pugu jwi pa taa pugu pugu pa müun pugu ne, pugu pa ghan jwi ñgwa, ¹⁰ nthe ghan kwoshuon, pugu pa pimbia ña pugu nūan pugu pa pichəi pimbia no ha'an ñon ghà nūan pugu mingwe ne*, nthe pa ghan yōo ñgwa mfini no ñkūna, ni pa nde'ingien pugu pa ghan kwe ntie ñgwa ni mbe pugu pa ñgwa ña pugu chwie sheshe

* 1:10 1:10 Yəi ñwa'anli Ghan Fā'a Nda Minnwi 18:22.

nnu nduon ɲa a lo nyien ta'a kwò pugu pa yaon ye'i tithi ne, ¹¹ ɲkwan nò ha'an pwa pisha'akho mbo yi ndigha'o Minnwi ɲa a fà'o ɲguon mboro ghao chhu ne, mbo pwa pisha'akho ɲa pi fe vèi ɲa ñchii ne.

Pɔɔ tɔo Jisho nthe kwoshini yi

¹² Ntɔo Krishto Jisho Taatho via ɲa a fe ghrí fà'a vèi ne. Ntɔo vi ɲa a lii a ñkà'o, a chu'ò a nò fà'a nu mbho yu. ¹³ Nji'i nthe pi nò ha'an ɲki fion mbo pi ɲgan we'i ligi Minnwi ntho fe ɲgè'i ni ɲgwa pi, ndo nchì'è vi ne, Minnwi ni nòon kwoshini vèi nthe ɲa ɲki chwie nnu pei pi mon ki ji pugu pa pou pin. ¹⁴ Ndo Taatho via shà'ò ntou pwapur yi mbin mu pugu pa pin ni khwà ɲa a pò mon Krishto Jisho ne.

¹⁵ Chrà yei ɲkien nnu shini ɲa minthe ɲon yi'è non yi ɲkuon gho ndo mbin ɲguon yi ghao, ɲa Krishto Jisho ni ntho ɲkuon mbhi hein nò kwe nu pa ghan chwie phi, mi ni mbo nchòchho vugu. ¹⁶ Ndo ti Minnwi nòon kwoshini vèi nne ɲa Krishto Jisho nòon titini wèin ɲjù'ò yi mon ɲkwan ha'an a fà'a nu mbin mu mbo nchòchho pa ghan phi ne, nò li ni ɲgwa ha'an pugu shi mbin vi a fe chombhi ki mme ni pugu ne. ¹⁷ Ju ɲa a fion mon ɲguon ndii, ɲa mba'a a yi'i ma ɲkhu, ɲa pi shi'a ɲjèi vi ne, mbo fien ta'a Minnwi, gha'ò nu pugu pa ndigha'ò pò ji ki ndugwi yi lo ma mbo. A yie.

Fà'a Timoti

¹⁸ Mfe yei gí ve, ma Timoti muon a, mon ta'a kwò pugu pa nnu ɲa Minnwi ni nòon pi chhu nthe gho, thi ɲkuon chrà gho nò mā'an nu nchho shi'i, ¹⁹ nchho nthi nu ɲkuon pin yò pugu pa ɲgantho yò shishi'i. Pichèi lāa thi nu ɲkuon nnu ɲa pugu ji ɲa a kà'ò ne, nne nwī'ɲ pin yugu nò pie ha'an a shina kraokrao. ²⁰ Mon shina ɲgwa pei, pia fà'o Haimenu pugu Aleshanda ɲa ɲkwo cha'a vugu mfe ni Shata, nne ɲa pugu ye'i ɲkwan ha'an a nthe pugu mien we'i nu ligi Minnwi fò ne.

2

Luon Minnwi mfe ni ɲguon ɲgwa

¹ Fion nnu ki'è pò ɲa, ñchho ndigèi vèi ɲa pèi fe pa píe, pa lúon, yūa nu chà ni tɔo nu ni Minnwi nò ligi ɲguon ɲgwa ghao. ² Pèi luon Minnwi mfe ni pa fion pugu pa ɲguon ɲgwa ɲa pugu pò mon pa memme nthin'kwo ne, nne ɲa minthe pia chho chombhi ghigri pugu pa juju, ɲa a fà'o pògo Minnwi ndo nchii mon ɲguon puon shendaon ne. ³ Yei nnu pwa ndo mfe pwatua ni Minnwi mbo ɲkwe via, ⁴ ɲa a khwà ɲa ɲguon ɲgwa lūgu ndo ɲji nnu shini ne. ⁵ Nthe ɲa a wu'ò ta'a Minnwi ndo a wu'ò mbo ta'a ɲon ɲa a thi shina Minnwi pugu pa ɲgwamishua, mbo ɲon ɲa pi mēin vi ni Krishto Jisho ne. ⁶ Krishto Jisho gho ni mfe chombhi yi ɲkhu nò nchuon tho ɲguon ɲgwa. Yie gho ni mbo li mon ndii ka'oka'ò nò nòon nu ɲa Minnwi tā'a nu ɲa sheshenon lūgu. ⁷ Nthe ɲa yei nnu ɲa pi ni nchu'ò a nò gho ɲa mbo ɲgan chii chrà ndo mbini mbo ɲgan ntaon Jisho, ñtho nchhu pi nnu shini, ñdo ɲji'i nde'i pi ɲgien, mbo pi masha pa ɲgwa ɲa pugu lo mbo pa Juu mon pin pugu pa nnu shini ne.

⁸ Nthe yie gho, ñtā'a nu ɲa pa pimbia mon ɲguon li'i ghao luon Minnwi, mbi'i mbho taon'aton tōthi ki lo ɲji'i mfā'ò pigitua ki mindoundou.

⁹ Wu'ò nenne, pinje chwie non yugu shi'i ni pa ndhwí ɲa a ka'oka'ò ndo nchii ne, ki lo mbo pi ni chwie nu ntou ɲgàn tho pugu, pugu pa

shíga laonḡo pugu pa pichəi pa shíga tininchoḡ ki pa memme ndhwí tininchoḡ.* ¹⁰ A pie ḡa pugu chwīe non yugu pi ni fà'a shi'i, mbo yaon ḡa a kà'o ni piḡe ḡa pugu ghà ḡa'o Minnwi ne.

¹¹ Piḡe lere lan, nje'i yaon ni ḡuon ya'o nchò ghao. ¹² Ndo nji'i mbin ḡa mingwe ye'i ki ḡa a fà'o nji mbin mimbria, a ka pie pi ḡa a lere lan. ¹³ Nthe ḡa Minnwi ni fūon mbuon pi Adan ḡkaon maa mbra ni Ive. ¹⁴ Ndo pi shini ndo mfi pi Adan, pi ni mfi pi mingwe ghò a gū ḡgan pə'i ḡi. ¹⁵ Ndo mingwe shi ndūḡo ntòḡo pi ḡkuon phi nu muuḡ nò ha'an pugu nfi shii mon piḡ pugu pa khwā, ni chombhi taonḡaon pugu pa wēin nu non.

3

Nkwan ha'an pa ghan ye'i ḡgwa

mon choshi fā'o nò pò nu ne

¹ Chrà yei ḡa pi ghà nchhu ne nnu shini ḡa: Shesheron ḡkhwā nò pò nu nthishi nò ḡgan chhu chrà Minnwi, kan a khwā ḡkien fà'a. ² Nthishi nò ḡgan chhu chrà Minnwi fā'o nò pò nu ki ntəi, ndan wu'ò ta'a mingwe, ḡgwēin non yi, ntuo non yi shi'i, ḡon chūchii, ḡgan tuo pa ghini shi'i, nji ye'i nu. ³ Ki lo mbo mbaa la'o, ki ḡgan kikri, mbo ḡon juju, ki lo mbo ḡgan fē'i, ki lo mbo ḡgan khwā mbin. ⁴ A fā'o nò tuo nu moonḡ nda yi shi'i, nchwīe puon pi ya'o nchò yi mon ḡuon pòḡo. ⁵ Ti ḡon mien ki ji ḡkwan ha'an a nthe a tuo nda yi shi'i ne, a kie pi neiḡ ntuo choshi Minnwi shi'i?

⁶ Ki lo mbo ḡon ḡa a wu'ò ḡka piḡ Minnwi piḡ, kan a shi ḡku'ò non yi mon ntinta'o, mfā'o ḡkwan ḡjò ḡa pi ni mfe ni devi ne. ⁷ Nò pigi nu, a fā'o nò pò nu ḡon ḡa ḡhan ki thò choshi gha'o vi nò ḡkien ḡon, nji ḡa ki'i a fā'o shhū non ḡḡu mon shiri devi.

Nkwan ha'an pa dikin fā'o nò pò nu ne

⁸ Wu'ò nenne, pa dikin* fā'o nò pò nu ḡgwa chūchii, ki lo mbo ḡhan paa chrà, ki lo mfe non yugu ni ntou là'o, ki ḡkhwā tḡḡo nu mon shendaon ntəi nò fā'o nu mbin. ⁹ Pugu fā'o nò wēin nu chrà nnu shini, mbo yi piḡ, ḡa pi nōon ndwe ne, ni ḡganḡhò ḡa a yi shieshie ne. ¹⁰ Pi fūon ḡjwe'i vugu ḡkaon, ti pugu mien ki fā'o ntəi, pi nū'on vugu ki'e nò pa dikin.

¹¹ Pa piḡe† ḡkaa pugu fā'o nò pò nu ḡgwa chūchii, ki lo mbo ḡhan nchhu, pugu fā'o nò pò nu ḡhan wēin non, mbo ḡgwa ndindi mon ḡuon yaon.

¹² Pa dikin fā'o nò lan nu wu'ò ta'a mingwe, ntuo puon pugu, pugu pa mon nda yugu shi'i. ¹³ Nthe ḡa ḡgwa pe ḡa pugu fā'a fā'a yugu shi'i nò pa dikin ne, ḡgwa shi ḡa'o vugu nò ḡkien ḡgwa ndo mbin mfā'o mme tininju'ò mon piḡ yugu ḡa a pò mon Krishto Jisho ne.

Mme nnu ləin mon piḡ ḡa pi chwīe ḡgwa ji ne

¹⁴ Mbi'i nu ḡa mba'a a nu'un nshiga maa nthò ḡjəi vəi, ndo nā'an pa nnu pei ni pəi nne ḡa, ¹⁵ mi njiyiri, pəi ji ḡkwan ha'an a pie ḡa ḡon tuo non yi mon mbaanda Minnwi, mbo choshi Minnwi maon, ḡa a kwini pugu pa ntuoḡ nnu shini ne.

* **2:9** 2:9 Yei lo mbo pi ḡa ki'i mingwe mā'an ndhwí tininchoḡ ki nchwīe thò yi. A pò pi ḡa pugu chwīe non yugu mon shendaon ḡa a ya ḡkà'o ki lo mbo pi nò ḡhan nōon non ki nò shakhi. * **3:8** 3:8 Njin dikin pò ḡa muuḡ fā'a. † **3:11** 3:11 A nthe a pò piḡe ki ḡgwe pa dikin, sheshe yi nthe a kà'o hein.

¹⁶ Shishini nnu lōin̄ ḡa pi chwīe ndwe pi ji mon̄ pin̄ yia nē gha'ō, ḡa,
 A ni nōon̄ non̄ yi mon̄ freinon̄,
 Jijwe Minnwi nōon̄ ḡa a yi ndindi,
 Ghan̄ ntaon̄ Minnwi yēi vi,
 Pi chūi ligi yi mon̄ pa la'ataon̄ ghao,
 Pi pin̄ vi mon̄ ḡuon̄ mbhi ghao,
 ḡku'ō ni ju po mon̄ ndigha'ō.

4

Pichəi ḡgwa shi ndāa pin̄ yugu

¹ Jijwe Minnwi chhu ḡa mon̄ pa ndugwi llé pei, pichəi ḡgwa shi ntaon̄ mon̄ pin̄ mfe non̄ yugu ni pa jijwe mifiḡ pugu pa yaon̄ ye'i ḡa pa min̄wein̄ tā'a nu ḡa ḡgwa thi ḡkuon̄ ghō nē. ² A ghā nshēre ghan̄ mifiḡ, mbo pa ndē'i ḡḡien̄, shēre ḡkwan̄ yaon̄ ye'i yei, ḡgwa pei po pi ḡgwa pe ḡa ḡgan̄tho yugu lo nji'i nji khu ndun̄ nē.

³ Pugu ḡgwa pe ḡa pugu lāa lān̄, pugu pa pichəi ḡkwan̄ maon̄ ji, mbo pa maon̄ ji ḡa Minnwi chwīe ḡa ḡgwa pe ḡa pugu pin̄ ndo nji nnu shini nē, ji ni tōo nu. ⁴ ḡguon̄ yaon̄ ḡa Minnwi chwīe nē pwa, pa'a ndo mbie ḡa pi lāa sheshe yaon̄ nō ha'an̄ pi ḡkwe ni tōo nu. ⁵ Nthe ḡa pi ghā nchwīe a po yi taon̄taon̄ ntōḡo pi ḡkuon̄ chrā Minnwi pugu luon̄ Minnwi.

Nkien̄ ḡgan̄ fā'a Krishto Jisho

⁶ Ḳ mfi'i nnu pei ni ḡguon̄ pichəi ghan̄ pin̄, o po ḡkien̄ muun̄ fā'a Krishto Jisho, ḡa a chho ḡkugwi non̄ yi mon̄ pa chrā ḡa ghan̄ pin̄ thi ḡkuon̄ ghō nē pugu pa ḡkien̄ yaon̄ ye'i ḡa o ni ḡkwo tho njōu njin̄ yi nē. ⁷ Ki'i mfā'ō nnu pēi pa mishweishwei ghagha ḡa a lo ḡḡere ghō ḡa o ji Minnwi nē, ka tho nje'i non̄ yo pi nō fā'ō nu chōmbhi pōḡo Minnwi. ⁸ Nthe ḡa nō ha'an̄ ye'i nu freinon̄ ni pa yaon̄ ḡa a shi nchwīe a po shi'i fā'ō yichəi fi'i ghēre nē, chōmbhi pōḡo Minnwi fā'ō ghēre mon̄ ḡguon̄ shendaon̄ ghao nthe ḡa a fā'ō kà'a mon̄ yei chōmbhi pugu pa ye chōmbhi ḡa a tho nu nē. ⁹ Nnu yei nnu ḡa pinthe non̄ yi'ə non̄ yi ḡkuon̄ ghō, mbo nnu ḡa a pie ḡa pi pin̄ ghao. ¹⁰ A po nthe pi yei nnu ḡa pigi ghā mfā'a, ndo ḡḡwie non̄ yigi, nthe ḡa pigi nū'ōn̄ kwā'a yigi pi ḡkuon̄ Minnwi maon̄, ḡa a ḡkwe ḡguon̄ ḡgwa ghao, mī'ēn̄ mbo ḡgwa pe ḡa pugu ghan̄ pin̄ nē.

¹¹ Fe ḡi ndo nje'i pa nnu pei ni pugu. ¹² Ki'i sheshenon̄ chī'ə ghō nthe ḡa o mikə'i, ndo nōon̄ li ni ghan̄ pin̄ mon̄ chrā yo, mbha nnu yo, ni khwā, ni pin̄ yo, ni chōmbhi taon̄taon̄ yo. ¹³ Fe non̄ yo ni mēin̄ nu Nwa'an̄li Minnwi ḡgwa ya'ō, pugu pa chūi nu, ni ye'i nu chrā Minnwi, ti n̄shi nu'ūn̄ ntho.

¹⁴ Ki'i nchī'ə fé mon̄ Jijwe ḡa o fā'ō nē ḡa Minnwi ni mfe ntōḡo pi ḡkuon̄ nōon̄ nu ni ḡgwa pugu chhu ndii ye ḡa pa thishi nō ghan̄ chhu chrā Minnwi ni nū'ōn̄ mbho yugu mbin̄ ghō nē. ¹⁵ Chwīe nnu pei, mfe non̄ yo mon̄ ghō, nne ḡa ḡguon̄ ḡgwa yēi ḡkwan̄ ha'an̄ o ghēi nu shhi nē. ¹⁶ Lina ni non̄ yo pugu pa yaon̄ ḡa o ye'i nu nē. Ghēi shhi nchwīe nu nne, nthe ḡa mon̄ chwīe nu nne, o shi ḡkwe non̄ yo pugu pa ḡgwa pe ḡa pugu ywēre ghō nē.

5

Pa ntīgi ḡa pi fe ni choshi

¹ Ki'i mbīga non̄ ḡa a kwo po mmenon̄ nē, ka mā'an̄ ghrī yi nō ha'an̄ a po pi tāa ghō, ntuo pimbia ḡa pugu pi'i mikə'i nē nō lin̄ po, ² pin̄ḡe ḡa pugu

kwo pɔ memme ɲgwa ne nɔ pa m̄uɲ pɔ, piɲge pe ɲa pugu pi'i mikɛ'i ne nɔ pa liɲ pɔ ni n̄jɔ'ɔ taɔɲtaɔɲ.

³ Gha'o pa piɲge kugu pe ɲa pugu ya mbo pa kugu shini ne. ⁴ Ndo m̄iɲgwe ɲkugu mfā'o puon ki puon puon, puon pighɔ f̄uon ɲjɛ'i nɔ n̄on nu p̄ɔɔ Minnwi ni mbaanda yugu nɔ lu'u nu shi'i ni pa t̄a pugu, pugu pa m̄uɲ pugu, nthe ɲa yei nnu pwapwa ligi Minnwi.

⁵ M̄iɲgwe ye ɲa a ya mbo ɲkugu shini, mbo pi t̄ɛ'i vi ne, n̄'ɔɲ kwā'a nu mi pi mbiɲ Minnwi, ɲgɛi shhi ni luon nu Minnwi nthɔ ɲkɛi pa chà ni Minnwi ni tu'u pugu pa naonchi. ⁶ Ndo m̄iɲgwe ɲkugu ye ɲa a fe non yi pi ni pa nnu nchhɔ shi'i ne, kwo khu ɲji'i nthe pi nɔ ha'an a yi maon ne. ⁷ Fe pa ḡi pei ɲkaa pugu ni pa ghan pin, ɲji ɲa pugu shi mbo ki nt̄ɛi.

⁸ Ndo ti ɲon mien ki lo ndina ni ndaonon yi m̄'ɛɲ mbo mbaanda yi, kan a l̄a pɔ nu ɲgan pin, n̄on ɲa a pigi nchaa ɲon ɲa a lo mbiɲ Minnwi ne.

⁹ Ki'i pi n̄'an ligi m̄iɲgwe ɲkugu mon ɲwa'anli pa kugu nɔ ha'an a mien ki t̄ɔɔ nt̄igao wuɲ ɲga'o, ni ɲgu'ɔ mbo pi ɲgwe ta'a mimbia*, ¹⁰ ni mbo ɲon ɲa pi ji vi nɔ ɲgan chwie shi'i, nɔ ku'ɔ nu ni puon pi shi'i, n̄on pwapɲ ni pa ghini, nshigao kwɔ pa ɲgwa Minnwi pi taɔɲtaɔɲ, ɲḡɛɛ ɲgwa mon pa ghagha'a pugu, mfe non yi nɔ chwie nu ɲguon f̄a'a shi'i.

¹¹ Ndo ki'i p̄ɛi n̄'an ligi pa piɲge kugu ɲa pugu pi'i mikɛ'i ne mon ɲwa'anli pa kugu, nthe ɲa ndii ɲa n̄i mimbia shi njia vugu ne, pugu tei niɲi Krishto fɔ nt̄a'a nu ndan ¹² nne nsh̄u njɔ ni'in non yugu nɔ ghɔ nthe ɲa pugu p̄ɛ'i f̄uon k̄a'a ɲa pugu ni nchwie ne. ¹³ Nɔ pigi nu ɲkuon yie ghɔ, pugu ye'i mi chhɔ gha, nyien nu nda nda, ki lo ɲgu'ɔ nchɔchhɔ gha, mbin̄i mbo ghan nchhu, nchhɔ nt̄a'a l̄a'o nnu ɲgwa nduon, nchhu pa nnu pe ɲa pugu shini ndo mfā'o nɔ chhu nu ne. ¹⁴ Nne, n̄shi ɲkhwā ɲa pugu ɲa pugu pa mikɛ'i ne lan, mbhi puon, ndina ni moon nda yugu, nne ɲa ki'i mimbina f̄a'o shina nɔ chr̄a nu phi nthe via. ¹⁵ Nthe ɲa pich̄ɛi kwo kara nthɔ ɲj̄ou niɲi Shata.

¹⁶ Sheshe m̄iɲgwe ɲa a ɲgan pin ne, mfā'o pa ndaonon yi pugu pɔ pa kugu, â lina ni pugu. Ki'i pugu mien lri pɔ mbiɲ ch̄oshi, ɲji ɲa minthe a lina ni pe kugu ɲa pugu ya mbo ɲkugu shini ne.

¹⁷ Pa thishi ghan chhu chr̄a Minnwi ɲa pugu tuo ɲgwa pugu shi'i nɔ pa thishi ne, pie na pi fe paa yere gha'o nu ni pugu, m̄'ɛɲ mbo ghan ye'i ɲgwa ɲa pugu wie non yugu nɔ ch̄i nu pugu pa ye'i nu chr̄a Minnwi ne.

¹⁸ Nthe ɲa ɲwa'anli Minnwi chhu ɲa, "Ki'i ɲkrao nch̄o fua ndii ɲa a nyien nu ɲkuon reshi nɔ kwie nu ne," ndo mbin̄i n̄'an ɲa, "A pie ɲa ɲgan f̄a'a f̄a'o pe yi."

¹⁹ Ki'i mbiɲ nnu ɲa pi chhu thɔ nthishi ɲgan chhu chr̄a Minnwi ne, kan a neiɲ p̄ɛi f̄a'o minkwentie yi paa ki yi trei. ²⁰ Piga pe thishi ɲa pugu kina mon phi ne shhi ɲguon ɲgwa nne ɲa piḡɛi ɲgwa shi mfā'o p̄ɔɔ gu.

²¹ Shhi Minnwi pugu Krishto Jishɔ pugu pa ghan ntaon Minnwi ɲa a chu'ɔ ne, m̄fe ḡi titini ve ɲa ô n̄'ɔɲ ɲguon pa nt̄igi pei, ki lo n̄on shieligi, ki mbiɲ mbe mon ɲguon nnu ghao ɲa ɔ chwie nu ne. ²² Ki'i ɲkɔnɔ nɔ n̄'ɔɲ nu mbhɔ yɔ mbiɲ ɲon nɔ chu'ɔ nu vi nɔ f̄a'a nu f̄a'a Minnwi, ki mbo ɲgia phi yugu. N̄'ɔɲ non yɔ mbo yi taɔɲtaɔɲ.

²³ Ki'i nu'un ɲgu'ɔ nthɔ nnu pi ɲkhi, nnu muɲ shiḡi là'o nthe moon puɲ yɔ ɲa a fe ɲḡɛ'i, pugu pa ɲa ɔ gh̄ino nu ki cha'a.

* 5:9 5:9 Yich̄ɛi niɲi yei nthe a pɔ ɲa ni ɲgu'ɔ ɲji pi ndaon vi k̄uon t̄ɛ'i vi.

²⁴ Phi pichəi ɲgwa ya nōŋ paa, ɲgəi nu shhi pugu li'i shá'a, ndo ni pichəi ɲgwa phi yugu la'a ɲkaŋ pi maa ɲjəi. ²⁵ Wu'ɔ nenne fá'a shi'i ghà nōŋ paa, ndo ɲji'i nthe pi ye ɲa pi lo naa ɲjəi ne, nthe pa'a a lo ɲkina yi pūŋ.

6

¹ ɲguoŋ ɲgwa pe ɲa shhò kúna pɔ mbə'i pugu ne lili pa Taathɔ pugu no ɲgwa ɲa pugu fá'ɔ no gha'ɔ nu, nne ɲa ki'i pi chrà phi nthe ligi Minnwi pugu pa yaŋ ye'i yia. ² Pe ɲgwa ɲa taathɔ pugu ghaŋ piŋ ne, lo mfá'ɔ no chí'ə nu vugu nthe ɲa pugu pugu pa liŋ moŋ piŋ. Pugu ka fá'ɔ no fá'a nu shi'i mbigi ɲa ɲgwa pe pugu shei nu ɲkuoŋ fá'a pwapuŋ yugu ne pɔ pi ghaŋ piŋ mbo ɲgwa ɲa pugu khwá ne.

Pa ntígi tətətəi pugu pa ɲkien fá'ɔ

Ye'i ndo ɲkwəne ɲgwa pugu chwie nnu pei. ³ Sheshəŋŋ nje'i ɲkwan ye'i nu nduoŋ ɲa a lo ɲji'i nyien ta'a kwò pugu pa chrà ka'oka'ɔ mbo yi Taathɔ via mbo Jishɔ Krishto pugu pa yaŋ ye'i ɲa a nyien ta'a kwò pugu pa pɔɔ Minnwi ne, ⁴ kaŋ a linaŋ ni nōŋ noŋ ki lo ɲji kaŋ ta'a yaŋ. A fá'ɔ ntou shɔrɔ nu ɲjù'ɔ, mbo ɲjù'ɔ piphi nthe mindoundou pugu pa fè'i nthe chrà ɲa a thɔ ni kighi'ə, pa minduoŋnduoŋ, chhu nu phi thɔ ɲgwa, wəiŋ nu ɲgwa ɲa pugu ghaŋ phi ndo ki lo mfá'ɔ li, ⁵ fè'i ɲguoŋ ndii ghao shina ɲgwa pe ɲa ɲjù'ɔ yugu piri moŋ jiwje ki pugu lo ɲji nnu shini, mbí'i nu ɲa yaŋ ye'i nthe Minnwi shendaŋ kie nu mfá'ɔ.

⁶ Ndo ndwe ntou shéi pɔ moŋ pɔɔ nu Minnwi pugu pa yru nu ni yaŋ ɲa pia fá'ɔ ne, ⁷ nthe ɲa pia lo ɲji'i nthɔ ni yaŋ ɲkuoŋ mbhi hein, ndo minthe pa'a pia lo ɲji'i ndɔɔ yichəi yaŋ ntaŋ no ghɔ. ⁸ Ndo pia mfá'ɔ maŋ ji pugu pa ndhwí, pia yru ni yie ghɔ. ⁹ Ndo ɲgwa pe ɲa pugu tá'a nu mbo ghaŋ fá'ɔ ne, gū moŋ pa mōŋ nu no chwie nu phi. Ngū moŋ shiri ntou pa nnu na pugu pa khwá piphi ɲa a chi vugu pugu shi'i ndo mbiri. ¹⁰ Nthe ɲa khwá mbij pɔ pi ɲien ɲguoŋ ɲkwan phi. A chwie pa'ɔ nu ntou yi no fá'ɔ nu mbij ɲa ntou ɲgwa ghi ntaŋ moŋ piŋ, nchwe'i noŋ yugu ni ɲguoŋ ɲkwan yu'ɔ ɲjù'ɔ ghao.

Ndugwi ɲjin ntígi ɲa Pɔɔ ni mfe

¹¹ Ndo ni gò ma ɲoŋ Minnwi, tei m'áŋ ɲguoŋ nnu pei ghao. ɲjōu ɲjin ndindi, pɔɔ Minnwi, piŋ, khwá, tii nu shii, juju. ¹² Wie ɲkien ɲkrò mbo yi piŋ, wəiŋ chombhi ki mme ɲa pi ni mēiŋ ghɔ ɲa ɔ fá'ɔ ne ndii ɲa ɔ ni nchrá shishi'i nthe piŋ yɔ shhi ntou pa miŋkwentie ne. ¹³ Mfe gí ve shhi Minnwi, ɲa a ghà mfe chombhi ni ɲguoŋ yaŋ ne, pugu Krishto Jishɔ ɲa a ni nchrá nnu shini nthe noŋ yi shishi'i shhi Pontiu Paile ne, ¹⁴ ɲa ɔ nū'ɔŋ pa kina, ki kòrɔ, mbo ki ntəi ti Taathɔ via Jishɔ Krishto nu'ur nthɔ. ¹⁵ Minnwi shi nōŋ thɔ nu yi ghɔ ndii ɲa ndii ká'ɔ ne, mbo ju ɲa a fá'ɔ ɲguoŋ mbɔrɔ, mbo fieŋ ɲoŋ ɲa a chaa ɲguoŋ ɲji, mbo Fùŋ pa fùŋ, Taathɔ pa taathɔ. ¹⁶ A wu'ɔ ju tə'i vi ɲa a shi'a ɲkhu, nchhɔ moŋ li'ɛ ɲa mba'a ɲoŋ para yəi ghɔ, ɲa ɲoŋ lo naa ma ɲjəi ndo pinthe pa'a ɲoŋ lo ndo ɲjəi. ɲguoŋ gha'ɔ nu pugu ɲji ki ndugwi yi pɔ pi ji. A yie!

¹⁷ Tigi ɲgwa pe ɲa pugu ghaŋ fá'ɔ moŋ mbhi yei ne ɲa ki'i pugu nōŋ noŋ, ki nū'ɔŋ ɲjù'ɔ yugu ɲkuoŋ pa fá'ɔ, mbo yaŋ ɲa mba'a ɲoŋ nū'ɔŋ noŋ yi ɲkuoŋ ghɔ ne. Pugu nū'ɔŋ noŋ yugu pi mbij Minnwi, mbo ɲoŋ ɲa a ghà ni'ih via ni ɲguoŋ yaŋ no fá'ɔ nu pwanju'ɔ no ghɔ. ¹⁸ Pugu fá'ɔ

nɔ chwē nu shi'i, mbo ghan fà'o pi mon fà'a shi'i, mfā'o pwapun, mbiri non yugu nɔ fe nu pa maon ni pichai ngwa, ¹⁹ nne nchho nkiri fà'o ni non yugu, mbo nkien nien shi'i ni pugu nɔ lembhi yua, nji na a nthe pugu fā'o yaon na a chombhi shishini ne.

²⁰ Yo! Timoti, lina ni yaon na pi lōin ve ne. Lē'i pa chrà ghagha pugu pa mindoundou na na pichai pa ngwa fāan nu nchho mēin nu na a ji nu nnu.

²¹ Nthe na pichai ngwa pin na a nnu shini, nne mfāan shendaon ntigi na ghan pin thi nkuon gho ne.

Pwapun Minnwi pɔ mbir pəi.

Mbira ḡwa'anjli Timoti Kāon nu pa tho nnu

Yei mbira ḡwa'anjli ḡa Poo ni nā'anj mfe ni Timoti ne. Timoti ni ḡkwo fā'o pē'i njū'ō pugu pa pogo gu llo mbho pa masha mifiḡ ḡa pugu ni mfāan ndaon ni ḡwa ndo mvū'u vugu ni pa nnu mindoundou ḡa a chwie ḡwa chho mon mindouḡndou, ki lo nchho pi chombhi shigao mbho pugu pa yi ya'ō nchō. Poo fe ntu pa ntigi ni Timoti no ḡgan kwō fā'a yi ndo mbo ḡgan ḡhēre vi no mā'anj nu ḡhri yi ḡa a kina mbo ḡon ndindi no minkwentie Jisho Krishto. Poo tigi vi ḡa a tii shii, ḡgwēinj ntigi pwa pisha'akho pugu pa ḡwa'anjli Nduu Kina a tini, nchwie fā'a yi no ḡgan ye'i ḡwa pugu pa ḡgan chii chrā Minnwi a pwa nji'i nthe pi no ha'anj a togo nu mon ḡgē'i ne. ḡwa'anjli yei ḡē Timoti ḡa a lē'i pa mindoundou nnu na ḡa a lo mfā'ō ḡhēre ni ḡwa pe ḡa pugu ya'ō ne.

Poo mā'anj chrā Timoti

¹ ḡwa'anjli yei llo mbho mu, Poo, mbo ḡgan ntaon Krishto Jisho, ntogo pi ḡkuon khwā njū'ō Minnwi, nne ḡa ḡchii chombhi ḡa pia fā'ō mon po no mon Krishto Jisho ne.

² Nā'anj ḡwa'anjli yei mfe ve, ma Timoti muuj a ḡa ḡa ḡkhwā.

Nduon ḡa Minnwi Tāa pugu Krishto Jisho Taatho via nōon pwapun, ni kwoshini, ni ḡhghri ve.

Tōo nu pugu mā'anj nu ḡhri

³ Ntōo Minnwi ḡa ḡga ḡga'ō wu'ō no pa ḡkhu tāa pan, ni ḡgantho ḡa a yi shieshie ne. ḡga ntōo vi no ha'anj ḡkwinj vōi ki jwe mon luon Minnwi a mon tu'u pugu pa naonchi ne. ⁴ No ha'anj ḡkwinj ḡkhi ligi yōi ne, ḡkhwā no yōi nu vōi nne ḡa minthe ndinaon ni pwanju'ō.

⁵ ḡkwinj pinj ta'anju'ō ḡa o fā'ō ne, mbo pinj ḡa a ni mbo njū'ō mamma ḡho mbo Loeshi pugu muuj ḡho Unishi, mfā'ō tininju'ō ḡa o fā'ō ḡkaa ḡho. ⁶ Nthe yei nnu, ḡchho ḡkwinj ḡho ḡa o pini frāi fē Minnwi ḡho ḡa a po mbinj ḡho ntogo pi ḡkuon nū'ōnj nu mbho ḡa pi ni nū'ōnj mbinj ḡho ne a kii nu. ⁷ Nthe ḡa Minnwi lo nji'i mfe pi Jijwe pogo gu ni pia. A fe pi Jijwe ḡa a linaon via ni nji pugu pa khwā ni wēinj nonj.

⁸ Nthe yie ḡho, ki'i mfā'ō lritho no chrā nu no ligi Taatho via, ki nthe a mbo ḡgan chēinj no ligi yi. Ndo yōi ḡgē'i ḡkaa ḡho nthe pwa pisha'akho ntogo pi ḡkuon ḡhri Minnwi, ⁹ ḡa a ni ḡkwe via ḡgē via ḡa pia po ḡwa pi pi taonjaon, ki lo mbo nthe pi fā'a yia, mbo nthe pi ji nu nnu pugu pa pwapun yi ḡa a ni nōon ni pia ntogo pi mbinj Krishto Jisho ḡkaon mbhi maa njē ne. ¹⁰ Ndo ndwe pi chwie pia ji pwapun yi ḡho ntogo pi ḡkuon tho nu ḡkwe via, mbo Krishto Jisho. Mbo ju ḡa a chi'i gu, ntho ni chombhi, pugu pa chho nu mbhi kikhu li'i wo ntogo pi ḡkuon ḡkani pwa pisha'akho, ¹¹ ḡa pi ni nchu'ō a ḡa mbo ḡgan chii nu, mbini mbo ḡgan ntaon, mbini mbo ḡgan ye'i ḡkani ḡho, ¹² mbo nnu ḡa ḡjēi ḡgē'i no ḡho neinj ne. Ndo, ndo nji'i mfā'ō lritho, nthe ḡa ḡji ḡon ḡa mbinj vi ne, ndo ḡji ḡa a fā'ō ḡhri no kē'i nu yaon ḡa a lēinj ne ti ḡgēi nchēinj yua ḡho.

¹³ Kina ni nkwan chrà tithi ña ò ya'ò mbhò mu mon pin pugu pa khwá ña a pò mon Krishto Jishò. ¹⁴ Ké'i pa maon shi'i ña pi lōin ve ne, ntògò pi ñkuonj nji Jijwe Minnwi ña a chhò mbijn pia ne.

¹⁵ Ò ji ña ñguonj ñgwa ña pugu pò Eshia ne tei a, shina pugu ni mbo Figelushi pugu Həmogene.

¹⁶ Taathò nōon kwoshini ni ndaonon Oneshiforu nthē ña a ni ñiejn nthò mā'anj njù'ò a ntou ndii. A shini ndò mfā'ò lrithò nthē ña mbo mon chéinj.

¹⁷ Ndo ndii ña a ni nchəinj La'ataonj Roma ne, a ni ntā'a a ni ta'anju'ò yi ti njəi a. ¹⁸ Taathò nōon kwoshini yi ghò mon Lləmbhi ghò. Ò ya nji shi'i ñkwanj ha'anj a ni ñgēre Efeshò ne.

2

Ñkiej ñganj mā'anj nchhò Krishto Jishò

¹ Ndo ni gò ma muunj a, fā'ò mā'anj ghrí monj pwapunj ña a pò mbijn Krishto Jishò ne. ² Pa yaonj ña ò ya'ò mbhò mu shhi ntou pa minkwentie ne, fə mbhò pa ñgwa ndindi ña a nthē pugu pini nje'i ñgwa nduonj nò ghò ñkaa pugu ne.

³ Yəi ñgə'i ñkaa ghò nò ñkiej shooge Krishto Jishò. ⁴ Sheshe shooge shi'a ni'inj nonj yi monj nnu pa ñgwa gha, nne ña minthe a chwie njù'ò nonj ña a nū'ənj vi nò shooge ne pwa. ⁵ Nganj shiri tei shi'a nji'i mfā'ò ñgá'ò kanj a ne a tei nò ha'anj gí tei ghò pie ne. ⁶ Nganj fā'a nyienj ña a ya mfā'a ne gə nò fā'ò nu fūonj ghrà maonj kwòò mon nyienj. ⁷ Ywerə tho yò ni nnu ña ñchhu ne, nthē ña Taathò shi nchwie ò ji ñguonj nnu ghao.

⁸ Chhò ñkwijn Jishò Krishto, ña pi ku'ò ni ju monj gu, ña a ni mbo mbhə yaonj fūonj Devi nò ha'anj pi ye'i monj pwa pisha'akhò ña ñga nchii ne.

⁹ Nthē ña njəi ñgə'i ndwe ti mbo monj cheinj nò ñgūo nnu mbimbhi nthē pi pwa pisha'akhò ghò. Ndo ti chrà Minnwi lò nji'i mbo monj cheinj. ¹⁰ Nthē yie ghò, ntii shii monj ñguonj pa nnu ghao nò ligi pa ñgwa pə ña Minnwi chu'ò ne, nne ña pugu ñkaa pugu nthē pugu fā'ò lūgu nu ña a pò monj Krishto Jishò ne pugu pa ndigha'ò ki ndugwi yi.

¹¹ Chrà yei chrà ña minthe ò yi'ə nonj yò ñkuonj ghò,

Pia ñkwo ñkhu pia pa Krishto ka'a,
pia pini mfā'ò chombhi pia pugu.

¹² Pia nchhò ntii shii,
pia pugu shi nsha'a ka'a,

pia ndāa vi,
juju ñkaa yu shi ndāa via.

¹³ Pia mienj ki lò ñgəi shhi nthò nji'ə nonj yia mbijn yu,
a kina mbo nonj ña minthe pia yi'ə nonj yia mbijn yu
nthē ña minthe pa'a a lò ndāa nonj ña a yie ne.

Ñganj fā'a ña Minnwi pinj vi ne

¹⁴ Kwijn vugu ni pa nnu pei, ndò mfe gí yei ni pugu ki lò ntəonj shhi Minnwi, ña ki'i pugu fē'i fē'i nthē pa chrà ña a lò mfā'ò ghère ndò ñka piri ñgwa pə ña pugu ya'ò ne piri. ¹⁵ Kāa ni ñguonj ghrí yò ghao nò thi nu shhi Minnwi nò ñganj fā'a ña ju Minnwi pinj ne, mbo ñganj fā'a ña a lò nji'i mfā'ò nò lrí nu tho, ña a tere chrà nnu shini shishi'i. ¹⁶ Ndo lə'i pa chrà ki pəgò Minnwi pugu pa chrà na, nthē ña a shi ñgu'ò ni'inj ñgwa pi monj ki pəgò Minnwi mbigi ñgəi shhi. ¹⁷ Chrà ñkwanj ñgwa pei ghà ñgu'ò

ngi'əghi'ə ngəi nu nɔ fɪ ki tini. Paa ngwa ɲa pugu ye'i ɲkwan nnu pei ne Haimenu pugu Filetu, ¹⁸ mbo ngwa ɲa pugu faan shendaon ki lo nu'uy mbi'i mon nnu shini, nchhu nu ɲa pini nu ɲku'ɔ mon gu kwo lɔgo li'i, nne, ntho ntara pin pichəi ngwa.

¹⁹ Ndo ɲen ɲa Minnwi phi ne thi ntini ni li yei ɲkuon ghɔ: "Taathɔ ji pa ngwa pe ɲa pugu pɔ pi ji ne," pugu pa ɲa, "Sheshenon ɲa a chhu ɲa a yi Taathɔ ne mien phi."

²⁰ Mon nda lien, pi lo ngu'ɔ mfā'ɔ pi maon ɲa pi chwie ni laonɔ pugu pa tini, pi ghà mbini mfā'ɔ yi thi pugu pa mbəin, pi ghà nchwie nnu ni pichəi pi wu'ɔ ndii ɲa memme nnu taon ne, nchwie nnu ni pichəi pi lɛle mon nda. ²¹ Yei ɲkwan ha'an a pɔ ni ghan pin ne, ngwa pe ɲa pugu chwie non yugu mbo yi taonɔon llo mon pa nnu pei ne, pi shi ndɔgo vugu mfā'a pa memme fā'a nɔ ghɔ, nthɛ ɲa pi tere vugu nū'on nɔ yi taonɔon pugu fā'ɔ fā'a mbhɔ taathɔ vugu mon nda, mbiri non yugu nɔ fā'a nu nguon pa fā'a shi'i.

²² Nenne, tei pa nnu piphi pe ɲa pa kuonon ghà ɲkhwā ne, njou njin ndindi, pin, khwā ni ghighri, pəi pa ngwa pe ɲa pugu gɛ Taathɔ llo mon ta'anju'ɔ ne.

²³ Ndo lə'i mindoundou nnu na ɲa lina shi lo mbo mon ghɔ ne, nthɛ ɲa ɔ ji ɲa a ghà nshūu pi fɛ'i. ²⁴ Ngan fā'a Taathɔ lo mfā'ɔ nɔ pɔ nu ngan fɛ'i fɛ'i, a fā'ɔ nɔ nōon nu pwapun ni nguon ngwa ghao, ɲi ye'i nu, mfā'ɔ wəin njū'ɔ ndii ɲa pi faan mbin yu ne, ²⁵ ntho nju'u ngwa pe ɲa pugu pugu lo mbo ta'a kwɔ ne ni junon, ɲa kə'ichəi Minnwi shi nchwie pugu pā'a ɲkūnu yugu ɲi nnu shini. ²⁶ Kə'ichəi lina yugu kwəi pugu tei shiri devi ɲa a kwo wəin vugu pugu thɔ ɲa'ɔ pi mbhɔ yu ne.

3

Mbha nnu pa ngwamishua mon pa ndugwi llembhi

¹ Ndo ji yei, ɲa mon pa ndugwi llembhi, pa ndii titini shi ntho. ² Nthɛ ɲa ngwamishua shi ɲkhwā pi non pugu mbo pi pa ghan khwā mbin, nōon non, ɲkwəi njū'ɔ, ɲgwə'i ngwa, nchī'ə nchɔ pa taa pugu, pugu pa mūun pugu, pa'a ndo ɲi shi'i, ki lo mfā'ɔ pɔgo Minnwi, ³ ki lo mfā'ɔ kwoshini, ki ji ligəi, ghan chhu phi thɔ ngwa, ki lo mfā'ɔ wəin non, nnu pugu tini ngā'a ki lo ɲkhwā nnu shi'i, ⁴ ghan yiri ngwa, ghan chwie nnu ki ywere, ndinaon ni ntita'ɔ, ɲkhwā pi nchhɔ shi'i ki lo ɲkhwā Minnwi, ⁵ mfā'ɔ fhi nnu Minnwi mbin pugu ndo ndāa ya nnu Minnwi ghɔ ɲa minthe a kwri vugu pugu fā'ɔ pɔgo Minnwi ne. Lə'i ɲkwan ngwa pei.

⁶ Pichəi ngwa shina pugu ɲi'an nii mon pa nda mfi pinɔe ɲa pugu lo ɲa mfā'ɔ lina, phi lri mbin pugu, nguon ɲkwan kwā'a nu piphi tien vugu ngəi nu nɔ, ⁷ mbo pinɔe ɲa pugu ghà ngu'ɔ ntho nje'i pi yaon ndo pa'a ndo ma ɲi nnu shini. ⁸ Wu'ɔ nɔ ha'an fie ndii chəi Janeshi pugu Jambreshi ni ntara Mushi,* nenne ngwa pei ɲkaa pugu ghà ntara nnu shini, mbo ngwa ɲa pi'i nu munu tara, mbo ngwa ɲa pi lāa vugu nɔ ha'an ntigi ɲa ghan pin nthi ɲkuon ghɔ nōon ne. ⁹ Ndo mba'a pugu ghəi shhi, nthɛ ɲa sheshenon shi njəi fi'i ɲkwan ha'an pugu na ne. A wu'ɔ nɔ ha'an a ni mbo ni Janeshi pugu Jambreshi.

Nguon Nwa'anli Minnwi llo pi mbhɔ Minnwi

* 3:8 3:8 7:11-22 Nwa'anli Taon nu 8:7-19.

¹⁰ Ndo ni gò, ɔ yōu njin yaon̄ ɲa ɲɛ'ɪ nu nɛ, ɲkwan̄ chɔmbhi a, tho nnu ɲa mbɔ nɔ gho nɛ, pugu pa pin̄ a, ɲkwan̄ wɛin̄ njù'ɔ a, khwá a ɲa m̄fá'ò pugu pa tiishii a ¹¹ pugu pa ɲgə'i pugu pa yú'ɔ ɲa ɲgwa ni mfe nu vɛi. Ɔ ji ɲguon̄ nnu pɛ ɲa a ni ndɔgɔ li'i mbin̄ mu mon̄ pa la'ataon̄ Antio, ni lkoniuɲ pugu pa Lishtra nɛ, ɲkwan̄ wuwuru ɲgə'i ɲa mi ni ntii shii mon̄ gho ndɔ Taathɔ fu'u a mon̄ gho ghao. ¹² ɲguon̄ ɲgwa pɛ ɲa pugu khwá chho nu chɔmbhi pɔgɔ Minnwi, mon̄ Krishto Jishɔ nɛ, pi shi mfe ɲgə'i ni pugu. ¹³ Ndo ɲgwa pip̄hi pugu pa ɲgwa ɲa pugu fiɪ nu nɔ pɔ nu yaon̄ ɲa pugu lɔ mbɔ nɛ, shi ɲgu'ɔ nthɔ mbigi pigi nii nu mon̄ pa nnu phi, mfiɪ ɲgwa pi lɔ nthɔ mfiɪ vugu.

¹⁴ Ndo ni gò, ghəi shhi ni nnu ɲa ɔ yɛ'ɪ ndɔ mbin̄ a tini nɛ, nthɛ ɲa ɔ ji ɲgwa pɛ ɲa ɔ yɛ'ɪ mbho pugu nɛ, ¹⁵ pugu pa ɲa ɔ kwɪn̄ nu ɲa llɔ kə'i prɔ, ɔ ni ɲji ɲwa'an̄li Minnwi ɲa a fā'ò ghrí nɔ chwɛ nu ɔ fā'ò shiethɔ ɲa a ghà nthɔ ni lūgu nu ntɔgɔ pi ɲkuon̄ pin̄ mbin̄ Krishto Jishɔ nɛ. ¹⁶ ɲguon̄ ɲwa'an̄li Minnwi jwɛ Minnwi a taon̄^f, ɲgɛɛ nɔ yɛ'ɪ nu nnu shini, piga nu ntɛi, yu'u nu fān̄, p̄iri nu ɲon̄ nɔ chho nu chɔmbhi ndindi ¹⁷ nne ɲa ɲgan̄ fā'a Minnwi shi mbɔ ɲkā'ò, m̄fā'ò ɲguon̄ yaon̄ nɔ chwɛ nu sheshe ɲkwan̄ fā'a shi'ɪ nɔ gho.

4

Chii chrà Minnwi

¹ Mfe gí vɛ ki lɔ nchho ntɔtɔnɔ shhi Minnwi pugu Krishto Jishɔ ɲa a shi nsha'a ɲgwa maon̄ pugu pa ɲgwa khu nɛ, pugu pa ɲa a tho nu nsha'a nɔ fùon̄ nɛ, ² chii chrà Minnwi, p̄iri non̄ yɔ nɔ chii nu ki pa nnu nyien̄ nu shi'ɪ ki a lɔ nyien̄ nu shi'ɪ. Yu'u vugu nɔ gho, mbiga vugu ndɔ mā'an̄ ghrí yugu ni ɲguon̄ wɛin̄ njù'ɔ ghao pugu pa yɛ'ɪ nu.

³ Nthɛ ɲa ndii chho nthɔ nu ɲa mba'a ɲgwa yi'ɪ nu'uy ɲgwɛin̄ njù'ɔ yugu ɲa'ò yaon̄ yɛ'ɪ ɲa a ká'ò nɛ, pugu shi njōu njin̄ nnu ɲa njù'ɔ yugu tā'a nu nɛ, ɲkiri pa ghan̄ yɛ'ɪ ɲgwa pugu yɛ'ɪ vugu ni yaon̄ ɲa tónɔ yugu yigao nu nɔ ya'ò nu nɛ. ⁴ Pugu shi ɲkara ntei ya'ò nu nnu shini, m̄fān̄ ndaon̄ mfe ndii yugu pi ni pa mishweishwei.

⁵ Ndo ni gò, wɛin̄ non̄ yɔ nɔ ɲguon̄ ndii ghao, ntii shii mon̄ yɛi ɲgə'i, m̄fā'a fā'a ɲgan̄ chii chrà Minnwi, nchwɛ ɲguon̄ fā'a yɔ ghao nɔ ɲgan̄ fā'a Minnwi.

⁶ Nthɛ ɲa pi kwo tho nshā'ò chɔmbhi a nɔ là'ò fɛ'ingien̄, ndii gu a kwo ká'ò. ⁷ ɲkwo wie ɲkrɔ shi'ɪ gho, ɲkwo m̄'ɛn̄ tei gho, ɲkwo thi ɲkuon̄ pin̄ ti ɲgəi ndugwi. ⁸ Jɛ ndwɛ ɲgəi nu shhi, pi kwo nu'ɔn̄ ɲgá'ò chɔmbhi ndindi vɛi, ɲa Taathɔ, mbɔ ɲon̄ ɲa a ghà nsha'a ni ndindi nɛ, shi mfe vɛi llé gho, ndɔ ki lɔ ɲgu'ɔ mbɔ pi vɛi tɔ'ɪ a, m̄bini mbɔ ni ɲguon̄ ɲgwa pɛ ɲa pugu khwá tho nu mi nɛ.

Pɔɔ chhu ɲa Timoti tho ɲjɛi vi mon̄ khu ndii

⁹ Ya mba'ò nɔ tho nu ɲjɛi a mon̄ khu ndii. ¹⁰ Nthɛ ɲa Dema, nthɛ khwá ɲkuon̄ mbhi yɛi m̄'an̄ a ɲgəi Teshalonika, Kresheɲ ghəi Galashia,* Taitu ghəi Damashia. ¹¹ A wu'ɔ m̄bi'ɪ Luka tɔ'ɪ vi pigi yu. Lɔgɔ Maaku pɛi yu tho ɲjɛi a, nthɛ ɲa a fā'ò ntou ghɛɛ vɛi nɔ fā'a Minnwi. ¹² Ntaon̄ Taikiku la'ataon̄ Efeshɔ. ¹³ Ndiɪ ɲa ɔ tho nu nɛ, ɔ lɔgɔ mme ndhwí figəi ɲa mi ni

[†] 3:16 3:16 Njin̄ yɛi pɔ ɲa A Chrà llɔ mbho Minnwi ɲa Minnwi káon̄ ɲgwa pugu na'an̄.

* 4:10

4:10 Pichəi ɲwa'an̄li Minnwi lleshhi chhu ɲa Gau.

mien ni Kaapu la'ataon Troa. Tho ni pa njwa'anli pan njkaa pugu, mi'en mbɔ pa yi ngrào minyienj.

¹⁴ Aleshanda mbɔ ngan lien, ni nchwie njkien nnu piphi mbinj a. Taathɔ shi mbe vi wu'ɔ nɔ fi'i fà'a yi. ¹⁵ Chhɔ ndina vi njkaa ghɔ, nthe nj a ghà ndāa njkɪni yia njkien yie ghɔ.

¹⁶ Mon fūon ngé nɔ tãa nu nchò a li'i shá'a, non shini ndɔ nthɔ nɔ thi nu yəi mu. Nguon njgwa ni mi'anj a ghao. Ki'i Minnwi wēinj vugu nthe yie nnu. ¹⁷ Nɔ Taathɔ ni nthi yəi a, mā'anj ghrí a, nne nj ntɔgɔ mbhɔ a njkɪni Minnwi shi nja nyienj, nguon njgwa, taon nduon ya'o. Nne pi ni mfu'u a nchò pa'o. ¹⁸ Taathɔ shi mfu'u a mon nguon ghagha'a piphi nj pi tho nɔ vəi nɛ, nii ni mmu ki kà'a lɔ njkēe a mon Sha'afuon yi Po. Ndigha'o pɔ ghɔ nguon ndii ghao. A yie.

Ndugwi mā'anj nu chrà

¹⁹ Chrà ni Prishika† pugu Akwila pugu pa mbaanda Oneshiforu.

²⁰ Erashitu kina Korinj, mienj Trofimu nj non yi shini ndɔ mbwa nɛ Miletu.

²¹ Kāa ni nguon ghrí nɔ tho nu laon ma nchhu. Yubulu mā'anj chrà yɔ. Wu'ɔ nɔ ha'anj Pudenj ni Lainu, ni Klaudia ni nguon lij pia mon pinj ghao mā'anj njkaa pugu nɛ.

²² Taathɔ pɔ pugu jijwe yɔ ka'a. Pwapunj Minnwi pɔ ni pəi.

† 4:19 4:19 Prishika pɔ pi yichəi ligi Prishila.

Nwa'anli Taitu Kāon nu pa tho nnu

Nwa'anli yei nā'an Pɔɔ mfe ni Taitu, mbo ngan pin llo shina pa ngwa taon nduon, na a ni mbo pakwo fā'a Pɔɔ, ni ntho ngēre Pɔɔ ne. A fe ntigi ni Taitu nthe nkwan chombhi na pa thishi fā'o no chho nu ne, pugu pa nkwan ntigi na a fā'o no fe nu ni pa pinje, pimbia, ma'an mikhwa pugu pa kuna ne. Pɔɔ chwie Taitu ji na a nkani nnu shini nthe Jisho Krishto na a nthe a ghēre ngwa pugu chho chombhi pogo Minnwi.

Mā'an nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu, Pɔɔ, mbo nkuna Minnwi, ndo mbini mbo ngan ntaon Jisho Krishto. Pi ni nchu'o a ntaon no ghēre nu pin pa ngwa ha'an Minnwi chu'o vugu ne, mbini nu'un nchwie pugu ji nnu shini na a gha nchwie non fā'o pogo Minnwi ne, ² ntogo pi nkuon kwā'a fā'o nu chombhi ki mme. Minnwi, na a shi'a ma nde'i ngien, ni nkā'a chombhi yei nkaon mbhi maa njē. ³ Ndo ndii ni nga nkā'o, a nōon chrà yi ntogo pi nkuon chii nu chrà gho na pi ni mfe vèi ntogo pi nkuon gi Minnwi nkwe via ne.

⁴ Nā'an nwa'anli yei mfe ve, ma Taitu, nkien muun a mon ta'a kwò pin. Nduon na Minnwi Tāa pugu Krishto Jisho, mbo nkwe via, fe pwapun pugu pa ghigri ve.

Nkwan ha'an a pie na nthishi no ngan chhu chrà Minnwi po ne

⁵ Nki mien gho Krete nne na o piri pa nnu pe na a ni nkina ne a kā'o ndo mbini nu'un nū'on pa ngwa no pa thishi no ghan chhu chrà Minnwi mon choshi mon nguon pa la'ataon ghao wu'o nkwan no ha'an nki nchhu ve ne. ⁶ A pie na nthishi no ngan chhu chrà Minnwi po ki ntai, ndan wu'o ta'a mingwe, puon pi po ghan pin ndo ki pi lo ndii vugu no ngwa gha ki pa ntinitho. ⁷ Nthe na ngan lina nu ni nnu Minnwi fā'o no po nu non ki ntai. A lo mfā'o no po nu ngan nōon non ki nji'e mbigi tūa, ki lo mbo mbaa la'o, ki ngan kikri, ki mbo ngan njū'o mbin.

⁸ Ndo a ka fā'o pi no po nu non na a gha ntuo pa ghini shi'i, nkhwā pa nnu shi'i, mbo ngan nje'on non, mbo non tithi, mbo non taontaon, ndo mbo ngan wēin non. ⁹ A fā'o no wēin nu chrà yei na minthe non yi'ə non yi nkuon gho ne no ha'an pi ye'i ne, nne na minthe a ye'i ngwa ni ntigi na a kā'o ne, ndo mbini mbiga ngwa pe na pugu ye'i nnu na a lo nkā'o ne.

¹⁰ Nthe na ntou ngwa po na pugu po pi pa ntinitho, pa ghan chrà ghagha, pa ghan fi ngwa, mi'en mbo pa ngwa pe na pugu yi'i na ngwa nii ngunu mbrei no kie nu ndūgu ne. ¹¹ A pie na pi chri nchò yugu, nthe na pugu tho mbiri ntou pa ndaonon ni ye'i nu pa nnu na pugu shini ndo mfā'o no ye'i nu ne, nguon yi nthe na pugu tā'a shéi totro. ¹² Yichai ta'a non Krete, mbo ta'a njèli'i vugu, ni nchhu na, "Ngwa Krete gha ngu'o mbo pi pa nde'i ngien, mbo no pa minyen mbimbhi mon trū, pa ghan li'ə, ndo ndigi yugu po ji ki yru."

¹³ Nnu yei ña pi nchhu ñe, nnu shini. Nthe yie gho, p̄iga vugu titini nne ña pugu fā'ò piñ shishi'i, ¹⁴ ki lo mfe non yugu pi ni pa mishweishwei pa ñgwa Juu ha'an pugu ni mbi'i nchhu, pugu pa gí ñgwamishua ha'an pugu tei njiñ nnu shini.

¹⁵ Ni ñgwa taontaon, ñguon yaon ghao yi taontaon, ndo ni ñgwa pe ña pugu yi fuo, ndo mbo ghan ki piñ ñe, yichai yaon lo nji'i mbo yi taontaon. Ndo mbi'i nu nnu yugu pugu pa ñgantho yugu lo mbo pi yi taontaon.

¹⁶ Pugu gha nchhu ña pugu ji Minnwi ndo ndaa vi ni mbha fa'a pugu. Pugu chwie pa nnu ña pi pina, ndo mbo pa ntinitho, pa'a ndo ñka'ò no chwie nu sheshe nnu shi'i.

2

Ye'i yaon ye'i ña a yi tithi ne

¹ Ndo ni gò, ye'i ñgwa ni yaon ña a nyien ta'a kwò pugu yaon ye'i tithi ñe. ² Tigi lulunu pimbia ña pugu wein non pugu, mbini mbo ñgwa chiichii, nchho chombhi shietho, mbo ñgwa tithi mon piñ, ni khwá, pugu pa tii nu shii.

³ Pa lulunu piñge ñkaa pugu nono pogo Minnwi mon mbha nnu yugu, ki lo mbo ghan lèin ñgwa ni chrà, ki pa ñkuna mon là'ò. Pugu fā'ò no ye'i nu yaon ña a kà'ò ñe, ⁴ nne ntigi piñge ña pugu pi'i mikə'i ñe ña pugu khwá laon pugu, pugu pa puon pugu, ⁵ ndo mbini nchho chombhi shietho, mbo ghan ñi'ei non, mfā'a nu nda shi'i, mfā'ò pawun, ña'ò nchò ndaon vugu nne ña ki'i pi we'i chrà Minnwi. ⁶ Wu'ò nenne tigi pa pimbia ña pugu pi'i mikə'i ñe ña pugu chho chombhi shietho. ⁷ Nonon non yo mon ñguon shendaon ghao no li no non ña a gha mfā'a fa'a shi'i, non yaon ña o ye'i nu ñe, ye'i ni ta'anju'ò, pugu pa chiichii. ⁸ Chrà chrà tithi ña mba'a ñgwa yei ntai fo, nji ña pa mbina po shi mfā'ò lritho ki lo mfā'ò sheshe nnu piphi no chrà nu nthe via.

⁹ Pa ñkuna fā'ò no ya'ò nu mbho taatho vugu mon ñguon nnu ghao. Pugu fā'ò no chwie nu túa taatho yugu pwa ki lo ntho nyien ñkhwé chrà nchò pugu, ¹⁰ ki ntho njoo pa puon mi yaon mbho pugu, ndo pugu po ñgwa ña mimfe pi nnu ngò yugu, nne ña mon ñguon puon shendaon ghao minthe pugu gha'ò ntigi Minnwi yia ña a ñkwe via ñe. ¹¹ Nthe ña pawun Minnwi kwo nonon non yi, ntho nu ni lugu nu ni ñguon ñgwa ghao. ¹² Pawun yi gho chho ntigi via ña pia mi'an ñkwan chombhi ña a lo ñga'ò Minnwi ñe pugu pa njù'ò maon ñkuon ñgrào mbhi, nchho chombhi shietho, pugu pa chombhi ndindi, pugu pa chombhi pogo Minnwi mon mbhi yei, ¹³ nchho njwere kwà'a ña a gha ntho ni mboro ñe, mbo tho nu Minnwi yia ndo mbo Minnwi ndien, ndo mbo ñkwe via, mbo Jisho Krishto mon ndigha'ò. ¹⁴ Jisho Krishto yei ni mfe non yi ñkhu nthe via no yuon nu via mfu'u mon ñguon pa nnu piphi ghao, nchwie via pia po pa ñgwa taontaon ña pugu fā'ò ni'in njù'ò no chwie nu shi'i. ¹⁵ Chi pa nnu pei, mā'an ghrí ndo mbiga vugu ni ñguon ghrí ghao. Ki'i non chī'è gho.

3

Firi non yo no fā'a nu ñguon fā'a shi'i

¹ Kwñ vugu ña pugu ya'ò nchò ghan sha'a ñgwa pugu pa thishi. Pugu ya'ò nchò pa thishi, ndo mbiri non yugu no chwie nu ñguon fā'a shi'i.

² Shwei vugu ña ki'i pugu chrà nnu piphi tho sheshenon, ndə'i fē'i, njū

non, nga' o nguon ngwa ghao. ³ Nthe na yichai ndii pia ni non yia ni mbo pa na, ntinitho, pi faan ndaon ni pia, mbo pa kuna mbho nkwan nkwan njú' o pugu pa nchho shi' i. Nchho chombhi yia mon khwā nu na pichai ngwa pō mon yú' o, mfā' o kighi' e, ngwa ki pīna via, pia pīna ngwa.

⁴ Ndo ndii na pwapu pugu pa khwā Minnwi nkwe via ni nōon non yi ne, ⁵ a kwe via, pa' a ndo ntogo pi nkuon pa fā' a tithi na pia chwīe, a ni mbo ntogo pi nkuon kwoshini yi, ntogo mbho Jijwe Minnwi na a phi via nkamu' on, mfe chombhi fhi ni pia ntogo pi nkuon shigao nu via. ⁶ Minnwi ni shā' o Jijwe yi nkien ntou yi mbin pia ntogo pi mbin Jisho Krishto nkwe via, ⁷ nne na pi shi nga nchwīe pia pō yi ka' oka' o shhi Minnwi, ntogo pi nkuon pwapu yi, pia fā' o chombhi ki mme na pia fā' o kwā' a nō gho ne. ⁸ Chrā yei chrā na minthe non yi' e non yi nkuon gho. Ntā' a nu na o wu' o nthi pi nkuon nnu pei, nne na ngwa pe na pugu ni nkwo pin Minnwi ne shi ndina nō fe nu non yugu ni fā' a nu fā' a shi' i. Nnu pei ya mbwa ndo mfā' o shēi ni ngwa.

⁹ Ndo lā' i mindoundou nnu na, pa shia nu nnu pa ligi pa nkhu taa, pa minduonduon, pa fē' i nthe gī, nthe na pugu lō mfā' o shēi ndo pa' a ndo nji' i mfā' o ghēre. ¹⁰ Ndo ni non na a ghā ntho ni minduonduon ne, fe mbra yi ndii na o kwo shūu tēnē yi mbini mbi' i ne, ¹¹ nji nu na nkwan non yine, kōro pō mbin yu, a non mbimbhi. Phi yi nōon na a pō mon ntai.

Ndugwi ntigi pugu pa chrā

¹² Ndi na ntaon Atema ki Taikiku ve ne, o kāa nō tho nu njai a Nikopoli, nthe na ntā' a nu mbo pi fo mon laon. ¹³ Kāa ni nguon ghrī yō nō kōnō nu Shena, mbo mmenon mon gī, pugu Apolo nō ha' an pugu ghāi nyien yugu ne. Kāa nō yai nu na pugu lō nji' i mbou yaon. ¹⁴ A pie na ngwa pia ye' i nō fe nu non yugu ni fā' a shi' i, nō ghēre nu ni pa chà na a laon nu ne, ki lō nchho pi chombhi ki ghēre.

¹⁵ Nguon ngwa na pigi pugu pō ka' a ne mā' an chrā yō. Chrā ni ngwa pe na pugu khwā via mon pin ne.
Pwapu Minnwi pō ni pēi ghao.

Nwa'anli Filemu Kāon nu pa tho nnu

A nā'an Pɔɔ nā'an nwa'anli yei mfe ni Filemu nɔ ligəi nu vi nthe khwā, ɲa a piɲ Oneshimu mbini nu'uj ndɔgo vi, ki lo nu'uj mbo pi nɔ ɲkūna, mbo pi nɔ ndiɲ vi mon piɲ. Nwa'anli gho fi'i kwri ɲa a lɔgo li'i mon chombhi Oneshimu ne. Njiɲ Oneshimu pɔ ɲa, "yaon ɲa a fā'o ghère." Filemu ni mbo ɲkien ɲgan piɲ ha'an pi ya nji vi la'ataon Koloshe. Oneshimu ni mbo ɲkūna yi ɲa a ni ntei, ɲga ɲgəi, njei Pɔɔ mbiɲ Minnwi mbho yu.

Mā'an nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu Pɔɔ, mbo ɲgan chéiɲ nthe Krishto Jishɔ; a pigi Timoti, ndiɲ via.

Nwa'anli yei ghəi pi mbho Filemu taannu via mbini mbo ɲgan kwò fā'a pia pugu ka'a ² ni Afia mbo ndiɲ via yi miɲgwe, ni Akipu ɲa pia pugu mā'an nchhò mon piɲ ka'a ne, ni choshi ɲa a ghà mbāon nda gho ne.

³ Pwapuɲ pugu pa ghigri llo mbho Minnwi, mbo Tāa via, pugu Jisho Krishto, mbo Taathɔ, pɔ ni pəi.

Khwā pugu piɲ ɲa Filemu fā'o ne

⁴ Ntɔo Minnwi a ɲuon ndii nthe gho sheshe ndii ɲa ɲga ñchho nduon Minnwi mfe nu ve ne, ⁵ nthe ɲa ɲja'o fi'i piɲ yɔ mbiɲ Jisho Taathɔ pugu pa fi'i khwā ɲa ɔ fā'o mbiɲ ɲuon ɲgwa Minnwi pi taonɲaon ne. ⁶ Nduon ɲa pɔ nu yia ka'a nɔ ghan piɲ shi nchwie pia pini nji ɲuon mbɔɔ ɲa ɲuon yia fā'o mon chombhi yia mon pɔ nu ka'a pia pa Krishto. ⁷ Nthe ɲa ɲkwo fā'o ntu pwanju'ɔ pugu pa pɔ nu shi'i llo mon khwā ɲa ɔ fā'o ne ma ndiɲ a, nthe ɲa ɲjù'ɔ ɲgwa Minnwi pi taonɲaon gū ntɔgo pi mbho gho.

Pɔɔ fe ligəi nthe Oneshimu

⁸⁻⁹ Nthe yie gho, ñdigəi gho ɲa ɔ chwie nnu ɲa ɔ fā'o nɔ chwie nu ne. Ni ghri mbho Krishto, a kan nthe mfā'o tininju'ɔ nɔ fe nu gi ve ɲa ɔ chwie. Ndo nthe pi khwā ɲa pɔgo fā'o ne, ñdigəi gho ligəi, mbo mu Pɔɔ ndunu ɲon ndo mbini mbo ɲgan chéiɲ nthe Krishto Jisho.

¹⁰ Ndigəi gho nthe muɲ a, Oneshimu, ɲa mi ni ɲgū tāa vi mon piɲ nɔ ha'an ɲbo mon chéiɲ hein ne. ¹¹ A shini ndo mfūon mfā'o ghère ve, ndo ti ndwe a fā'o ghère ve mbini mfā'o vəi. ¹² Ntho ntaon vi ɲa a pini ntho njei gho, ɲa mbo pi ɲjù'ɔ a nenne ɲa ñtaon nu ve.

¹³ ɲka ni ɲkhwā nɔ mien nu vi yəi mu, nne ɲa minthe a ghère a nɔ li'i yɔ mon pii ndii ɲa ɲbo mon chéiɲ nthe pwa pisha'akho ne. ¹⁴ Ndo ɲkhwā ɲa ki'i nchwie sheshe nnu ki ɔ lo mbiɲ, nne ki'i shi'i yɔ pɔ pi ɲa pi fra gho fra. A pɔ pi ɲkwan ha'an ɲjù'ɔ yɔ chhu ne. ¹⁵ Nthe ɲa kə'ichəi a ni nchwie yie gho pi fene vəi yu nɔ kuo ndii nne ɲa ɔ shi mbini mfā'o vi nɔ ɲuon ndii ¹⁶ ki lo nu'uj mbo pi nɔ ɲkūna, ndo a chaa ɲkūna, mbo nɔ ɲkien ndiɲ, mi'ej mbo vəi. Ndwe a shi ɲa mfā'o ntu ghère ve nɔ ɲkūna yɔ pugu pa ndiɲ gho mon piɲ.

¹⁷ Nne ä mbo ña no ñganj kwò fà'a a, o lii a no ndiñ gho, o piñ mbini ndōgo vi ndo ha'anj o lōgo pi mmu. ¹⁸ A mfāanj sheshe nnu mbij gho, ki sheshe ñkrù yo po puñ yu, ô nā'anj no ligi a. ¹⁹ Nā'anj yei li'i pi ni nyan mbho: Mmu, Poo, nshi ndu'u ve. Ndo nu'uj mfā'o no kwiñ nu gho ña ñkrù a puñ gho yieñ ti ñga'a nthe ña o tōgo pi mbho mu mfā'o chombhi ki mme.

²⁰ A yie, ma ndiñ a, ñtā'a shéi mbho gho nthe ligi Taatho. Mā'anj njù'o a no ndiñ o moñ piñ nu Krishto.

²¹ Mfā'o tininju'o ña o shi nchwīe nnu ña ñchhu ne, nā'anj mfe ve, nji nu ña o shi nchwīe ti a ka chaa fi'i ye ña ñchhu ne chaa. ²² Ta'a nnu no pini nu mbigi po ña o piri njiñ nda vœi, nthe ña mfā'o kwà'a ña pi shi ñkhwē luonj yœi ghao, mfu'u a moñ chóin ñtho nœi vœi.

Ndugwi chrā nu

²³ Epafra, mbo ñganj kwò chéin a nthe Krishto Jisho, mā'anj chrà yo.

²⁴ Maaku, ni Arishtaku, ni Dema, ni Luka mbo ghanj kwò fà'a pañ, mā'anj chrà yœi ñkaa pugu.

²⁵ Pwapuñ Jisho Krishto mbo Taatho po ni pœi ghao.

Nwa'anli ngwa Hibru Kāoŋ nu pa tho nnu

Pi nā'anŋ nwa'anli yei nɔ mā'anŋ nu ghrí ghanŋ piŋ ha'anŋ pugu ni ntā'a nu ndāa piŋ yugu mbɪŋ Krishto nthe pa ngə'i ŋa pugu ni ntɔgɔ nu monŋ gho nɛ. Fūŋ nnu ŋa pi nā'anŋ nɔ mā'anŋ nu ghrí yugu nɛ pɔ ŋa, pi nɔŋ ŋa a Jishɔ Krishto mbo ŋkien shendaŋ ndɔ mbo ndugwi yi ŋa Minnwi tɔgɔ fɔ nɔŋ nɔŋ yi nɛ. Pi nɔŋ ŋa Jishɔ Muuŋ Minnwi, ni nje'i ya'o nchɔ ntɔgɔ pi ŋkuoŋ pa ngə'i ŋa a ni njəi nɛ. Jishɔ chaa ŋguoŋ pa njəi li'i Minnwi monŋ Nwa'anli Ndunu Kina pugu pa ghanŋ ntaoŋ Minnwi. Jishɔ pɔ ŋguoŋ ndii nɔ ŋganŋ fe'ingienŋ Minnwi, nthɪŋkwo yi chaa yi pa ghanŋ ntaoŋ Minnwi pugu pa Mushi. Minnwi nɔŋ ŋa Jishɔ ŋoŋ ŋa a pɔ ki ndugwi yi nɔ ŋganŋ fe'ingienŋ Minnwi ŋa a chaa ŋguoŋ pɛ ha'anŋ a ni mbo monŋ Nwa'anli Ndunu Kina nɛ.

Nwa'anli yei nɔŋ ŋa pa ghanŋ piŋ tɔgɔ mbhɔ Jishɔ ndugu mbhɔ phi, ni pɔgɔ gu pugu pa gu. A nɔŋ ŋa pa nnu wɛiŋ ŋkhi pugu pa fɛ'i nu ŋgienŋ monŋ Nwa'anli Ndunu Kina ni mbo pi mili'i lugu nu ŋa Jishɔ shi nthɔ nɔ gho nɛ. Nwa'anli yei gɛ pa ghanŋ piŋ ŋa pugu kina monŋ piŋ nthi a tini ti ŋgəi nchəiŋ nɔ ndugwi yi.

Jishɔ Krishto pɔ pi Muuŋ Minnwi

¹ Fie lleshhi, Minnwi ni nchrā ni pa taa pia ntɔgɔ pi mbɪŋ pa njəli'i pi ntou ndii monŋ ntou shendaŋ. ² Ndo monŋ ndugwi llɛ pei, a chrā ni pia ntɔgɔ pi mbɪŋ Muuŋ vi ŋa a ni nū'ɔŋ vi ŋa ŋguoŋ yaŋ monŋ mbhi heŋ ma mbo ji nɛ. Minnwi ni nchwɛ mbhi yei ntɔgɔ pi mbhɔ yu. ³ A pɔ pi chiachia the nu ndigha'o Minnwi. A ya mbo pi ywri ŋkwanŋ ha'anŋ Minnwi pɔ nɛ. A ju mbo ŋoŋ ŋa a chwɛ ŋguoŋ yaŋ chhɔ mbo nu nɔ ha'anŋ pugu pɔ nu nɛ, ntɔgɔ pi ŋkuoŋ ghrí chrā yi. A ni ŋga ŋkwo shigao phi ŋgwamishua, nchɔchhɔ ŋgei mbhɔ ji Ju ŋa a chaapifuoŋ tothi nɛ. ⁴ Pi ni nchwɛ Muuŋ vei chaa pa ghanŋ ntaoŋ Minnwi wu'ɔ nɔ ha'anŋ ligi gho ŋa Minnwi ni mfe gho ni nchaa yugu nɛ.

⁵ Nthe ŋa a yəi ŋganŋ ntaoŋ Minnwi ŋa Minnwi ni ŋkwo ma nchhu gho ŋa,

“O Muuŋ a,

shi'a ŋgū Taa gho”?

Ki ŋkamu'ɔŋ ŋa,

“Nshi mbo Taa vi,

a pɔ Muuŋ a”?

⁶ Nɔ pigi nu ŋkamu'ɔŋ, ndii ŋa Minnwi ni nthɔ ni Muuŋ shhi ŋkuoŋ mbhi nɛ, a chhu ŋa, “Nguoŋ ghanŋ ntaoŋ Minnwi gha'o vi.” ⁷ A gha ŋgəi mi chrā nu nthe pa ghanŋ ntaoŋ Minnwi, nchhu ŋa,

“Minnwi chwɛ pa ghanŋ ntaoŋ pi pɔ pi nɔ fifrəi,

nchwɛ pa puoŋ fā'a pi pɔ nɔ liŋ mɔŋoŋ.”

⁸ Ndo, ŋga ŋgəi nɔ Muuŋ, a chhu ŋa,

“Faŋ yɔ, ma Minnwi, pɔ ki ndugwi yi,

mbie ndindi pɔ pi mbie ŋa ɔ sha'a fūoŋ yɔ nɔ gho nɛ.

⁹ O khwā ndindi, mbina mbha nnu piphi.

Nthe yie, ma Minnwi, Minnwi yɔ chu'ɔ gho mbɔɔ gho ni wru pwanju'ɔ ɲa a chaa yi ɲgwa pe ɲa pɛi pugu pɔ nɛ."

10 A pini nu'uj nchhu ɲa,

"Gò, Taathɔ, a chwie gò ɲkuonj shhe nɔ njɛ yi, pa pɔ pɔ fà'a mbhɔ mɔ,

11 pugu shi mme ntɔgɔ gha, ndɔ ɔ kina pi ki ndugwi yi, pugu shi ndunu ɲkhu nɔ ndhwí.

12 ɔ le mbara vugu nɔ mme ndhwí, ɲkwri vugu nɔ ha'anj pi ghà ɲkwri ndhwí nɛ.

Ndɔ ɔ wu'ɔ ɲkina pi nenne, ndugwi yɔ lɔ ɲji'i mbo."

13 Nɔ pīgi nu, a pɔ yɛi ɲganj ntaonj Minnwi ɲa Minnwi ni ɲkwo ma nchhu gho ɲa,

"Chochɔ heinj ɲgei mbhɔ a yi ji,

ti ɲshi nu'uj nchwie pa mimbina pɔ gū krí tigi kwɔ yɔ?"

14 Pa ghanj ntaonj pighɔ lɔ ɲgu'ɔ mbo pi pa puonj fà'a jijwe ɲa pi taonj vugu ɲa pugu ghɛre pa ɲgwa pe ɲa pugu shi mfà'o lūgu nu nɛ?

2

Thi a tɛni ɲkuonj nnu ɲa Minnwi chhu nɛ

1 Nthe yie gho, a pie ɲa pia ya mfe ndii yia mbīgi ni yaonj ɲa pia ni nja'ɔ nɛ, kanj minthe nɛ pia lɛrɛ ndɔllɔ ɲkuonj gho. ² Nthe ɲa ɲkɛni Minnwi* ɲa ghanj ntaonj Minnwi ni mā'anj nɛ, ni nɔonj ɲa ɲonj nthe a yi'ɛ nonj yi ɲkuonj gho, ɲguonj ndii ɲa ɲonj chwie nnu ɲa a lɔ ɲji'i ɲkà'ɔ nɛ, ki ntinithɔ nɛ, a fà'o ɲjɔ nɔ ha'anj a kà'ɔ nɛ. ³ Ti minthe pia tei ki'ɛ pi neinj nɔ ha'anj pia mienj ki tigi thɔ yia ɲkuonj ɲkiej shendaonj lūgu nu yɛi? A ni mfɔonj Taathɔ nchii lūgu nu yɛi, pa ɲgwa pe ɲa pugu ni nja'ɔ nɛ nɔonj ni pia ɲa a yie gho shini. ⁴ Minnwi ɲkaa yu ni mbo minkwentie pa nnu pighɔ, ntɔgɔ pi ɲkuonj pa li ɲa a ni nɔonj pugu pa nnu ghraoghrao ɲa a ni nchwie, pugu pa ɲkwanj ɲkwanj nnu ghrí ɲa a ni nchwie nu pugu pa fé moonj Jijwe, ɲa a ni ɲgrà ɲkwanj nɔ ha'anj a khwà nɛ.

Ŋonj ɲa lūgu nu yia llɔ mbhɔ yu nɛ

⁵ Minnwi shini ndɔ ɲji'i nū'ɔnj pi ghanj ntaonj pi ɲa pugu sha'a mbhi fhi ɲa a thɔ nu nɛ, mbo mbhi ye ɲa pia chrà nu nthe yie nɛ. ⁶ Nɔ ha'anj pi chhu yichɛi li'i monj Ŋwa'anli Minnwi nɛ,

"Ŋonj mishua pɔ pi kho ɲa ɔ chho mbí'i pi ju ki Muunj Ŋonj mishua ɲa ɔ lina nu ni ju?"

⁷ ɔ chwie vi nɔ muunj kuo ndii a pɔ ɲjinj ghanj ntaonj pɔ.

ɔ shhɔ vi ni ɲkie ndigha'ɔ pugu pa pɔ nu chüchü,†

⁸ nū'ɔnj vi ɲa a sha'a ju ɲguonj yaonj ghao."

Nɔ nū'ɔnj nu vi ɲa a thɔ nsha'a ɲguonj yaonj ghao, ɲjinj yi pɔ ɲa yichɛi yaonj lɔ ɲji'i mbo fɔ ɲa a lɔ ɲji'i nthɔ nsha'a ju. Ndɔ ti ndwe neinj, pia lɔ ɲji'i njɛi vi a chho nsha'a ɲguonj yaonj ghao. ⁹ Ndɔ ndwe, pia yɛi pi ju ɲa pi chwie vi nɔ muunj kuo ndii a pɔ ɲjinj pa ghanj ntaonj Minnwi nɛ, mbo jishɔ. Pi shhɔ vi ni ɲkie ndigha'ɔ pugu pa gha'ɔ nu nthe ɲgɛ'i gu ɲa a

* 2:2 2:2 ɲkɛni yɛi heinj pɔ pi gí Mushi. Pa ɲgwa Juu ni ɲji yugu ɲa Gí gho ni mfe Minnwi ni Mushi ntɔgɔ pi mbhɔ pa ghanj ntaonj pi. † 2:7 2:7 Pi pīgi monj pichɛi pa Ŋwa'anli Minnwi lleshhi ɲa ɔ nū'ɔnj vi ɲa a lina nu ni ɲguonj yaonj ɲa ɔ ni nchwie nɛ.

ni ntɔgɔ mon ghɔ nɛ. Yie ghɔ ni mbhɔ nenne ɲa ntɔgɔ ɲkuon pwapun Minnwi minthe a khu gu nɔ ligi ɲguon ɲgwa ghao.

¹⁰ Nthe ɲa a ni ɲkã'ɔ ɲa ju ɲa ɲguon yaon pɔ nthe pi ju ndɔ ndhɔ pi mbhɔ yu nɛ chwïe Jishɔ pɔ ki ntɛi ntɔgɔ pi mon yɛi nu ɲgɛ'i. Yei pɔ pi nɔ chwïe nu ntou ɲgwa fã'ɔ ndigha'ɔ. Jishɔ ju ɲa a chu'ɔ shendaon kie nu ndũgu, ndɔ ɲgɛre ɲgwa ɲgɛi nɔ fɔ nɛ. ¹¹ Ju ɲa a shĩgao ɲgwa ɲa pugu pɔ yi taonjaon nɛ pugu ju ghɔ ɲa pi shĩgao vi ɲa a pɔ yi taonjaon nɛ llo pi mon ta'a ndaonon. A chwïe yie ghɔ pa'a a lo ɲji'i mfã'ɔ lrithɔ nɔ mɛin ju vugu ni pa lĩɲ pi, ¹² nchhu nu ɲa,

“Nshi nchii ligi yɔ ni pa lĩɲ paɲ,

shi ɲjrão ɲkhĩ ɲga'ɔ ligi yɔ mon kiri yugu.”

¹³ ɲkamuwɔɲ a pini nchhu ɲa, “Nshi ɲji'ɛ non a pi mbĩɲ yu.” A pini nchhu ɲkamuwɔɲ ɲa, “Mbɔ neĩɲ heĩɲ pigi pa puon pe ɲa Minnwi fe vɛi nɛ.”

¹⁴ Nthe ɲa pa puon pɔ pi ɲgwamishua ni freĩnon pugu pa chhĩ nɛ, Jishɔ ɲkaa yu ni mbɔ ɲonmishua nɔ pugu, nne ɲa ntɔgɔ pi ɲkuon khu nu mi, minthe a piri ɲon ɲa a fã'ɔ ghrĩ gu nɛ, mbɔ devĩ, ¹⁵ nne mfu'u ɲgwa pe ɲa pugu ni ɲkina mon ɲkãĩ mon ɲguon chɔmbhi yugu ghao nthe pɔgɔ nu ɲa pugu shi ɲkhu nɛ.

¹⁶ Nthe ɲa shishini, a lo ɲji'i ɲgɛre pi ghan ntaon Minnwi, a ghɛre pi mbhɛ yaon Abrahan. ¹⁷ Nthe yie ghɔ, a ni mbie ɲa pi chwïe vi a pɔ nɔ lĩɲ pi mon ɲguon shendaon ghao, ɲji ɲa minthe a pɔ ɲkieɲ Taathɔ pa Thishi Ghan Fe'ĩngieɲ ɲa a fã'ɔ kwoshini ndɔ mfã'ɔ ni'ĩɲ ɲjũ'ɔ mon fã'a nu fã'a Minnwi. Nne minthe a fe yaon fe'ĩngieɲ ɲa a shi nshĩgao phi ɲgwa nɛ.

¹⁸ Nthe ɲa ju nduthɔ yi gha kwo yɛi ɲgɛ'i ndii ɲa pi mɔon vi nɛ, a fã'ɔ ghrĩ nɔ ghɛre nu ɲgwa pe ɲa mɔon nu thɔ nu ni pugu nɛ.

3

Jishɔ chaa Mushi

¹ Pa lĩɲ paɲ pi taonjaon mon piɲ ɲa Minnwi gɛ vɛi ɲkaa pɛi nɛ, pɛi lĩi pi Jishɔ shi'i mbɔ ɲgan ntaon ndɔ mbini mbɔ Taathɔ pa Thishi Ghan Fe'ĩngieɲ piɲ ye ɲa pia chhu ɲa pia fã'ɔ nɛ. ² A ni ni'ĩɲ ɲjũ'ɔ yi nɔ fã'a nu fã'a ɲon ɲa a ni nchu'ɔ vi nɛ, wu'ɔ nɔ ha'an Mushi ni mfã'ɔ ni'ĩɲ ɲjũ'ɔ mon fã'a yi mon ɲguon mbaanda Minnwi nɛ. ³ Nthe ɲa pi yɛi ɲa Jishɔ fã'ɔ ndigha'ɔ a yieɲ nchaa yi Mushi, a wu'ɔ nɔ ha'an ɲgan ɲon ɲa a krao nda pie ɲa a fã'ɔ ntou gha'ɔ nu nchaa nda ghɔ nduthɔ yi nɛ. ⁴ Sheshe nda krao ɲon ɲkrao nda ghɔ, ndɔ ɲon ɲa a krao ɲguon yaon nɛ pɔ pi Minnwi.

⁵ Mushi ni mfã'ɔ ni'ĩɲ ɲjũ'ɔ mon ɲguon mbaanda Minnwi nɔ muuɲ fã'a nɔ kwe nu ntie pa nnu pe ɲa pi shi nchhu ndii nduon nɛ. ⁶ Ndɔ Krishto fã'ɔ ni'ĩɲ ɲjũ'ɔ mon mbaanda Minnwi pi nɔ Muuɲ. Ndɔ pia pɔ pi mbaanda yi nɔ ha'an pia nthi ɲkuon tinĩɲu'ɔ yia pugu pa khwã ɲjũ'ɔ yia mon kwà'a ɲa pia fã'ɔ nɛ.

Ferenon ni ɲgwa Minnwi

⁷ Nthe yie ghɔ, nɔ ha'an Jijwe Minnwi chhu nɛ,

“Shi'a, pɛi ɲa'ɔ ɲggi yi,

⁸ ki'i pɛi finĩ ɲjũ'ɔ yɛi

nɔ ha'an pa ɲkhu tãa pɛi ni nchwïe ndii ɲa pugu ni mbã'a ɲkũnu yugu ni Minnwi,

mon pii ndii ywe'i nu mon ɲkũnu ɲjó,

9 li'i na pa nkhu taa pae ni njwe'i a

ndo njae mbho fa'a a no khwe wuj nga'o ne.

10 Nthe yie gho, lwillwi a ni ntigae nthe yei ngwreingwa, nchhu na,

'Pugu gha ngu'c mfaa pi ndaon mon njuc'c pugu,

pugu lo nji'i nkaa no ji nu nnu na nta'a nu na pugu chwie ne.'

11 No ha'an mi ni nkwo ka'a ti nshwrei mon mme pigitia a ne,

'Mba'a pugu ma nii mon li'i fere non a.'

12 Pae lina nu ma pa lij pan, nne na ki'i yichae non shina pae fa'o njuc'c na

a yi pipi ki lo mbin Minnwi ne, nchwie pae gu ki lo nu'un nthe mon pin

nu Minnwi maon. 13 Ndo pae ma'an ghr non pae sheshe lle no ha'an ligi

llembi gho, "shi'a" ne, nne na mba'a phi fi sheshenon vae a fini njuc'c yi.

14 Nthe na pia tho mbo ta'a yi pia pa Krishto ka'a no ha'an pia nthe nkuon

tininju'c ye na pia ni mfa'o ne ti ngae nchwa no ndugwi yi. 15 No ha'an

Nwa'anli Minnwi chhu ne,

"Shi'a, pae nja'o nggi yi,

ki'i pae fini njuc'c yae

no ha'an pa nkhu taa pae ni nchwie ndii na pugu ni mba'a nkunu

yugu ni Minnwi ne."

16 Nthe na a ni mbo pa go na pugu ni nja'o nggi Minnwi ndo mba'a

nkunu yugu gho? A shini ndo ngu'c mbo pi ngwa pe na pugu ni ntaon

Ijpti, Mushi po nthishi vugu ne? 17 Lwillwi Minnwi ni ntigae nthe pi pa go

no khwe wuj nga'o? A shini ndo mbo nthe pi ngwa pe na pugu ni nchwie

phi, na pugu ni ngu nkhu ghao mon nkunu no ne? 18 A ni nshwrei nthe

pi pa go na mba'a pugu yi'i nii mon li'i fere non yi? A shini ndo mbo pi

ngwa pe na pugu ni ntinitho ne? 19 Nthe yie gho, pia yae na pugu ni nii

kie nthe ki pin.

4

1 Nthe yie, no ha'an ka'a no nii nu mon li'i ferenon yi wuc'c nthe ne, pia

fa'o pogo nji na ki'i yichae kan ta'a non vae mien ki lo ndugwi pi mon

ferenon gho. 2 Nthe na pwa pisha'akho gho ni ntho ni pia wuc'c no ha'an

a ni ntho ni pugu ne, ndo nkini na pugu ni nja'o ne shini ndo ngere vugu

nthe na pugu shini ndo mfa'o pin nkuon nkini gho na pugu ni nja'o ne.

3 Nthe na pia na pia pin ne nii mon ferenon gho. No ha'an a ni nchhu na,

"No ha'an mi ni nkwo ka'a ti nshwrei mon mme pigitia a ne,

mba'a pugu ma nii mon li'i ferenon a."

A ni nchhu yei nnu nji'i nthe pi no ha'an a ni nkwo mien fa'a yi lo mon

nje mbi ne. 4 Nthe na a chr mon yichae li'i mon nwa'anli nthe khwachae

lle na, "Minnwi ni nga mien nguon pa fa'a pi mfer mon khwachae lle."

5 Nkamu'on, wuc'c mon li'i pigo a chhu na, "Mba'a pugu ma nii mon li'i

ferenon a."

6 Nthe yie gho, na a kina na pichae ngwa wuc'c nii fo ne, na ngwa pe na

pugu ni mfion nja'o pisha'akho ferenon gho shini ndo nii fo nthe tinitho

ne, 7 a pin nu'un nu'on yichae lle, pi mien lle gho ni "shi'a." A ni nga nda'a

ntou nga'o a togo mbin Devi, mon li'i na pia ni nkwo chhu ne, nchhu na,

"Shi'a, pae nja'o nggi yi, ki'i pae fini njuc'c yae."

8 Nthe na a kan ni mbo na Joshua ni mfer ferenon ni pugu, Minnwi shi

kan ndo mbin nchho nchhu yichae lle ferenon nkamu'on. 9 Nne ki'e, lle

ferenon wuc'c mbi'i ni ngwa Minnwi. 10 Nthe na sheshenon na a kwo nii

monj li'i na Minnwi shi mfe ferenonj gho ne kwo fā'o ferenonj nthe fā'a pi, wu'ō nō ha'anj Minnwi ni mī'ej fā'a yi mferē ŋkaa yu ne.

¹¹ Pia pa'ō ne ki'ē nō nii nu monj ferenonj gho, nji na ki'i sheshenonj gu monj ŋkwanj tinithō gho. ¹² Nthe na chrā Minnwi yi maonj ndō mfā'a nu, nchigēi nchaa kafa paa njinj. A ghā nshe ti mfēne nchēi pugu pa jijwe, pugu pa younonj pugu pa mimbaonj moonj kwēi, nji kwā'a nu pugu nnu na njū'ō nonj tā'a nu ne. ¹³ Yichēi yaonj lō mbo na a lēre ligi yu. Nguonj yi ghao pō pi nti shhi yu, mbo ju na pia le ntaa nonj yia gho ne.

*Jishō pō pi ŋkien mme Taathō
pa Thishi Ghanj Fe'ingienj Minnwi*

¹⁴ Na pia fā'o ŋkien mme Taathō pa Thishi Ghanj Fe'ingienj na a ki nii ntiri monj pa pō ne, mbo Jishō Muunj Minnwi ne, pīa wēinj pinj yia na pia chhu na pia pinj ne a tini. ¹⁵ Nthe na pia lō nji'i mfā'o pi Taathō pa Thishi Ghanj Fe'ingienj na minthe pa'a a lō nji'i mfā'o kwoshini ni pia monj pē nnu na pia pou ghrī fō ne. Pia fā'o pi ye na a kwo tōgō monj mōonj nu monj ŋguonj puonj shendaonj ghao nō ha'anj pia pō ne, ndō ki lō nchwīe phi. ¹⁶ Pia chonē mbara yēi faanj pwapunj Minnwi ki'ē ni tininju'ō nji na minthe pia fā'o kwoshini pi lō nōonj pwapunj ni pia monj ndii na pia fā'o pa chā yi ne.

5

¹ Nthe na sheshe taathō pa thishi ghanj fe'ingienj pō pi nonj na pi chu'ō vi shina ŋgwa pi, na a ghēi shhi Minnwi ni pa nnu nō ligi ŋgwa, mfe pa maonj fé pugu pa maonj fe'ingienj nthe phi ŋgwa pighō ni Minnwi. ² Nthe na ju ŋkaa yu wu'ō ŋonj mishua na a shi'a mbou ntēi ne, minthe a tuo ŋgwa ki ji nnu ndō mbo ŋgwa na pugu ghā mfāanj pa nnu ne, ni juju. ³ Nthe yei nnu, a yi'i na a fē'i ŋgienj nthe ji phi ŋkaa yu wu'ō nō ha'anj a ghā mfē'i nthe yi ŋgwa ne.

⁴ Nthe na nonj shi'a nji'i ndōgō yie ndigha'ō nō pō nu taathō pa thishi ghanj fe'ingienj pi ni nonj yi, a wu'ō mbo pi ndii na Minnwi mēinj vi, wu'ō nō ha'anj Eronj ni mbo ne. ⁵ Wu'ō nenne, Krishto shini ndō ŋkērē nonj yi nō pō nu taathō pa thishi ghanj fe'ingienj. A ni ŋka chhu Minnwi gho na, "Ō Muunj a, shi'a, ŋgū Tāa gho."

⁶ Nō ha'anj a pini nu'unj nchhu monj yichēi li'i Nwa'anji Minnwi na, "Ō ŋganj fe'ingienj Minnwi ki ndugwi yi, monj nthinjkwo Mekishede."

⁷ Monj llé pē na Jishō ni mbo monj frēinonj ne, Jishō ni nduonj Minnwi ndō njūa chā pi ni kēi nu ni nji ni ŋkhī ligi shhi Minnwi, mbo ju na minthe a kwe vi monj gu ne. Minnwi ni nja'ō luonj yi nthe na a ni mfā'o pōgō gho. ⁸ Nji'i nthe nō ha'anj a ni mbo Muunj Minnwi ne, a ni nje'i ya'ō nu nchō ntōgō pi ŋkuonj ŋgē'i na a ni njēi ne. ⁹ Pi ni ŋga nchwīe vi a pō yi ka'oka'ō, a gū nonj na a shi ŋkwe ŋguonj ŋgwa ha'anj pugu ya'ō nchō yi ne. A kwe vugu nō ŋguonj ndii. ¹⁰ Minnwi ni nū'ōnj vi na a Taathō pa Thishi Ghanj Fe'ingienj monj nthinjkwo Mekishede.

Shūu nu tēnē nthe lāa nu pinj

¹¹ Ntōu nnu pō na pigi fā'o nō chhu nu nthe pa nnu pei, ndō a gha'a nō kigēi nu ni pēi nthe na thō yēi finī nō ya'ō nu nnu. ¹² Nthe na nji'i nthe

pi nɔ ha'anj a pie ɲa pɛi pɔ pi pa ghan ye'i ɲgwa ndwe ne, a pie ɲa ɲon wu'ɔ mbini nje'i vɛi ni pa nje yaon ye'i mon ɲkani Minnwi ɲkamu'ɔɲ. A wu'ɔ mbini mbie nu ɲa pɛi nuaj pi pini, ki lo ɲi pi maon chieɲchieɲ. ¹³ Sheshenɔɲ ɲa a yru pi ɲkuon pini ne nɔon ɲa a lo ɲi' i ɲi tho yi ni ntigi ɲkuon nnu ndindi, nthe ɲa a wu'ɔ mbi' i pi muon mbrɔ. ¹⁴ Nɔɔ pa maon chieɲchieɲ pɔ pi ni ɲgwa pɛ ɲa pugu pa ntinimme ne, ɲa pugu tɔgo mon ye' i nu non yugu shi' i nɔ ji nu nnu, ɲi kwri ɲa a pɔ shina pwà pugu pa phi ne.

6

¹ Nthe yie ghɔ, pia mien ye' i nu pa fion yaon ye' i nthe Krishto, ɲku'ɔ mbo pa ntinimme ki lo ɲgu'ɔ mbini nchho nchrà nthe pi pa fion yaon ye' i, mbo pa pà' a nu ɲkunu yia ni pa fà' a ghagha pugu pa pin ɲu Minnwi, ² pugu pa ntigi nthe pa nnu wɛin nu ɲkhi* , pa nnu nū'ɔɲ nu mbho tho ɲgwa, pa nnu pini nu ɲku'ɔ mon gu pugu pa shà' a ki ndugwi yi. ³ Nɔɔ pigi shi nchwie ɲguon pa nnu pɛi ghao nɔ ha'anj Minnwi mbin.

⁴ Nthe ɲa yichai shendaon lo ɲi' i mbo ni ɲgwa pɛ ɲa ligi yugu ni ɲkwo ɲa'anj ne, ɲa pugu ni ɲkwo ywe' i pa fé llo pɔ ne, mfà' o yugu ghrà mon Jijwe Minnwi, ⁵ ɲkwo ywe' i ɲa' o ha'anj chrà Minnwi pwa ne, pugu pa ɲi mbhi ye ɲa a tho nu ne, ⁶ nɔɔ mbini ntei ne, shendaon lo nu'uj mbo nɔ pini nu ɲkwai ni pugu, pugu pà' a ɲkunu yugu ni phi, ɲa pugu pini nu'uj nchho ɲkwɛɲ Muon Minnwi ɲkuon wà' a ne, nne nchho ɲgwɛin pi yugu non mbini nchho mǎ'anj lritho tho yu shhente.

⁷ Nthe ɲa shhe ɲa a shwei ɲkhi mbi ye ɲa a ghà ndho ɲkuon ghɔ ne, maon ku'ɔ nu fɔ ɲa a ghà ɲgɛre ɲgwa pɛ ɲa pi ni mfà' a maon pigho nthe vugu ne, ghà mfà' o mbrɔ llo mbho Minnwi. ⁸ Nɔɔ ä ɲku'ɔ pa trù pugu pa michwe' ichwe' i ɲkuon ghɔ, kan a lo ɲi' i mfà' o ghère, mbara nɔ fà' o nu nchɔnɔ llo mbho Minnwi, ndugwi yi pɔ ɲa pi tūon vi.

⁹ Nɔɔ ɲi' i nthe nɔ ha'anj pigi chrà pi neiɲ ne, nɔɔ ni pɛi, ma lin pan, pigi fà' o tininju'ɔ nthe pa ɲkieɲ nnu nthe vɛi mbo pa nnu ɲa a yi lūgu nu ne. ¹⁰ Nthe ɲa Minnwi lo ɲi' i mbo pi Minnwi ɲgan mbe nenne nɔ li' e nu fà' a yɛi pugu pa khwà ɲa pɛi nɔon nthe ligi yi mon fà' a nu mbho ɲgwa Minnwi pi taonɲaon nɔ ha'anj pɛi wu'ɔ nchwie nu ne. ¹¹ Pigi khwà ɲa sheshenɔɲ vɛi nɔon wu'ɔ fi' i ɲkwan ni' in ɲjù'ɔ ghɔ ti ɲgɛi nchɛin nɔ ndugwi yi, nenne ɲa shishini, Minnwi shi mfe yaon ɲa pɛi fà' o kwà' a ɲkuon ghɔ ne ni pɛi, ¹² nne ɲa ki' i pɛi shūu non yɛi, nɔɔ pɛi pini ɲgwa pɛ ɲa pugu tɔgo mon pin pugu pa wɛin ɲjù'ɔ mfà' o yaon ɲa Minnwi kǎ' a ne.

Minnwi shi nchwie nnu ha'anj a kǎ' a ne

¹³ Nɔɔ ɲa Minnwi ni mfe kǎ' a ni Abrahaj, nthe ɲa a shini nɔɔ mfà' o ɲon ɲa a chaa vi ne, a ni nshwrɛi pi ni non yi, ¹⁴ nchhu nu ɲa, "Shishini, ɲshi mfe mbrɔ ve nɔɔ nchwie ɲgwɛinɔɲ yɔ yieɲ." ¹⁵ Nenne, Abrahaj wɛin ɲjù'ɔ yi mfà' o yaon ɲa Minnwi ni ɲkǎ' a ne.

¹⁶ ɲgwa ghà nshwrɛi pi yaon ɲa a chaa vugu ne, shwrɛi nu ghɔ lūgwɛi pa ɲguon mindoundou ghao. ¹⁷ Nne nɔɔ ɲa Minnwi ni ɲkhwà nɔ nɔon nu ki khutho lo mbo ni pa ɲgwa ha'anj pugu shi mfà' o yaon ɲa a kǎ' a ne, ɲa a shi' a ma ɲkwri mon nnu ɲa a nū'ɔɲ nɔ chwie nu ne, a ni nɔon pi ni shwrɛi nu, ¹⁸ nne ɲa ntɔgo pi ɲkuon paa yaon, mbo kǎ' a pugu pa shwrɛi nu ɲa

* 6:2 6:2 Njin yei pini mbo ɲa pa nnu kwe ɲkhi.

mba'a a yi'i nkwi ne, mbo pa yaon na mba'a Minnwi yi'i nde'i ngien no ne, pia na pia tei ngai njei vi no lere nu tho ya ne fa'o ntou ma'an njuc no wein nu kwa'a na a po shhi pia ne a tini. ¹⁹ Pia fa'o kwa'a yei no yaon na a tuo chombhi ya, mbo kwa'a na mba'a yaon kaon ndo ti non nthe a yi'e non yi nkuon gho, na a nii mon li'i taontaon nin ndhw ki'i li'i Nda Minnwi, ²⁰ mbo li'i na Jisho kwo nii fo nthe via no ha'an a gu Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien no nguon ndii mon nthinkwo Mekishede.

7

Taatho pa thishi ghan fe'ingien mbo Mekishede

¹ No Mekishede yei, a ni mbo fion Shalein, mbo ngan fe'ingien Minnwi na a chaapifuson ne. No ha'an Abraham ni ntho nkwei nchho li'i na a ni nga'a khwe pa fion pichai ne, a ni mfe mboro ni Abraham. ² Abraham ni ngra maon na a ni ndogo li'i nchho ne wun li'i mfe ta'a li'i ni Mekishede. No kara nu nin ligi yi, fion yi po na, "Fion Ndindi" ndo mbini nthe na a ni mbo fion Shalein, nin yi po na, "Fion Pa Ta'anggi". ³ Pi lo nji'i nji taa vi ki muun vi ki ndaonon yi, pa'a ndo mfa'o lle na pi ni mbhi vi ki lle na a ni nkhu ne. A po no Muun Minnwi, nkina mbo ngan fe'ingien Minnwi ki ndugui yi.

⁴ Yei fi'i nkwan no ha'an non vei ni mbo non ndien njei, mbo non na Abraham nkhu taa via ni ngra maon ha'an a ni nkwei no li'i nchho wun li'i, mfe ta'a li'i gho. ⁵ Pa ngwreion Levi pe na pugu ni mfa'a nu Nda Minnwi no pa ghan fe'ingien Minnwi ne, gi ni mfe nji ni pugu no kwe nu shwei mbho pa ngwa, mbo pa lin pugu, nji'i nthe pi no ha'an pa lin pugu nkaa pugu ni mbo ngwreion Abraham ne. ⁶ Ndo Mekishede vei na a lo nji'i ndho pi mon ngwreion Levi ne ni nkwe shwei mbho Abraham ndo mfe mboro ni ju na a ni mfa'o ka'a Minnwi ne. ⁷ A lo nu'un mbo pi nnu khutho na mmeron ndien gha mfe mboro ni non kike'i.

⁸ No ghan fe'ingien Minnwi, a gha nkwe ngwamishua na pugu gha nkhu ne, ndo no yi Mekishede, shwei gho ni nkwe non na a shi'a ma nkhu no ha'an Nwa'anli Minnwi chhu ne. ⁹ Non nthe a chhu na Levi ndutho yi na a kwe pa shwei ne ni mfe pa shwei ntogo mbin Abraham, ¹⁰ nthe na a ni nguc mbo pi mon non nkhu taa vi, mbo Abraham, ndii na pugu Mekishede ni mbaon ne.

Pi pini Jisho pugu Mekishede

¹¹ Ndwe, pi ni mfe gi ntogo pi mbho ghan fe'ingien Minnwi lo mon ndaonon Levi ni ngwa Ishrae. A kan ni mbo na fa'a ghan fe'ingien Minnwi lo mon ndaonon Levi nthe a chwie ngwa po ki ntoi, a shi kan ni nu'un mbie na yichai nkwan ghra ghan fe'ingien Minnwi po, mbo ye na a po mon nthinkwo Mekishede ki lo mbo pi yi Eron ne.

¹² Nthe na ndii na nkwan ghan fe'ingien kwri ne, a pie na gi kwri nkaa yu. ¹³ Nthe na non na pi chra pa nnu pei nthe vi po pi non lo mon ndaonon nduon, ndo yichai kan ta'a non lo mon yugu ndaonon lo naa ma mfa'a li'i fe'ingien Minnwi. ¹⁴ Nthe na pi ya nji na Taatho via ni ndho pi mon ndaonon Juda, ndo Mushi shini ndo nchhu sheshe nnu nthe yie ndaonon no pa ghan fe'ingien Minnwi. ¹⁵ Nnu gho ya mbini non ndwe shi'i ndii na yichai ngan fe'ingien Minnwi pini nu'un nku'c no Mekishede ne, ¹⁶ a po ngan fe'ingien Minnwi ki lo ntogo pi nkuon gi Mushi na a wuc mbo

pi nnu llo nu mon ndaanon, a po ntogo pi nkuon ghrí chombhi na minthe pa'a pi lo mbiri ne. ¹⁷ Nthe na pi chhu nthe vi na,

“O ngan fe'ingien Minnwi ki ndugwi yi mon nthinkwo Mekishede.”

¹⁸ Pi chi ndunu kana nu'oj nin nthe na a ni mbou ghrí ndo pa'a ndo mfā'o ghère ne, ¹⁹ nthe na gí Mushi shini ndo nchwie sheshe yaon po yi ka'oka'o ndo ndwe pi kwo tho ni kwā'a na a pini mbwa mbigi, mbo shendaon na pia shi ntogo fo nchone mbara yei Minnwi.

²⁰ Minnwi fe shendaon fhi yei ni shwrēi nu kana. Ngwa pe na pugu ni mfūon ngū pa ghan fe'ingien ne, Minnwi shini ndo nshwrēi nthe vugu.

²¹ Ndo Jisho nkaa yu ni ngū ngan fe'ingien Minnwi ntogo pi nkuon kana na a ni nshwrēi ndii na a ni nchhu na,

“Taatho kwo shwrēi, ti mba'a a yi'i nkwi njū'ō yi,

‘O ngan fe'ingien Minnwi ki ndugwi yi.’”

²² A chwie yie Jisho po nkien ngan fe tininju'ō na yei kana pini mbwa nga'a.

²³ Pa fūon ghan fe'ingien ni njien, nthe na gu ni nja'a vugu no ghēi nu shhi ni fā'a yugu no ghan fe'ingien Minnwi. ²⁴ Ndo Jisho kana mbo ngan fe'ingien Minnwi ki ndugwi yi nthe na ju ndutho yi lo mfā'o ndugwi yi.

²⁵ Nthe yie gho, ndwe pugu pa nguon ndii ghao, a fā'o ghrí no kwe nu ngwa pe na pugu togo mbin yu nchone mbara yei Minnwi ne, nthe na a ghā ngu'ō mbo yi maon no ligēi nu Minnwi nthe vugu.

²⁶ Nthe na shishini, a ni nkā'o na pia fā'o Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien Minnwi na a po no ju, na a yi taontaon, ki lo mfā'o sheshe ntēi ki nchhi, mfu'u non yi shina ghan phi, pi kērē vi a fērē ndugwi pa yere po. ²⁷ A lo nji'i mbie na a chho mfē'i ngien lelle no pa pie taatho pa thishi ghan fe'ingien Minnwi, mfūon fe'ingien nthe ji phi maa mbini mfē'i nthe yi ngwa, nthe na a ni nchwie yie wu'ō ta'a ngé ndo mbo ndugwi yi ndii na a ni mfe non yi no yaon fe'ingien ne. ²⁸ Gí Mushi ghā nchu'ō ngwamishua na pugu po no sheshe nonmishua ne na pugu po pa taatho pa thishi ghan fe'ingien, ndo Minnwi ni nchrā ndo nshwrēi ndii na gí ni nkwo fūon mbo ne, ni nchu'ō Muun na pi ni nchwie vi a po ki ntēi ki ndugwi yi ne.

8

Jisho po pi Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien kana na a pwa nga'a ne

¹ Ndwe, nguon nnu na pigi chhu nu ne po pi yei: pia fā'o ye nkwan Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien na a chho pi ngei mbho ji Minnwi Chaapifuson po, ² muun fā'a mon pa lí'i taontaon, mon ya nkien ntāa na a lo nkrao nonmishua, a krao Taatho ne.

³ Nthe na pi ghā nchu'ō sheshe taatho pa thishi ghan fe'ingien na a fe pa yaon fé pugu po yaon fe'ingien, nne a pie na yei Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien fā'o yaon no fē'i nu ngien no gho. ⁴ Ndwe, a kan ni mbo pi nkuon shhe, a shi kan nji'i mbo ngan fe'ingien Minnwi kan shigēi nthe na pa ghan fe'ingien Minnwi po fo na pugu ghā mfe pa yaon fé nkwan no ha'an gí chhu ne. ⁵ Fā'a na ghan fe'ingien pigho ghā mfā'a ne po pi fhi pugu pa mili'i pa nnu na a po po ne, nthe na ndii na Mushi ni ntā'a nu nkrao ntāa gho ne, Minnwi fe ntigi gho, nchhu nu na, “Pa'o no yei nu na o chwie nguon yaon mon nkwan ha'an pi ni non ve nkuon mbra ne.”

⁶ Ndo ti no ha'an a po ne, Krishto fā'o fā'a na a ya mbwa ncha yugu, wu'ō

nɔ ha'an kàna ɲa a ju mbo ɲgan çhìni ɲgɔ̀ fɔ pwa ɲga'a, nthe ɲa a yi'ɔ̀ pi ɲkuon pa ɲkien kà'a.

⁷ Nthe ɲa fũon kàna kan ni mbo pi ki ntɔ̀i, a shi kan ndo mbo ɲa pi chho ntã'a mbra yi. ⁸ Nthe ɲa a ni nɔ̀i ntɔ̀i mbiɲ pugu ndi ɲa a ni nchhu ɲa, "A chhu ju Taatho ɲa, lii nɔ̀i, pa llé chho ntho nu,

ɲa nshi ɲgwrã kàna fhi

pigi pa ɲgwa Ishrae pugu pa ɲgwa Juda.

⁹ Mba'a yei kàna yi'i mbo pi nɔ̀ ye ɲa ɲki wrã

pigi pa tãa pugu llé ye ɲa

ɲki wẽiɲ mbho yugu

ntaon ni pugu mon la'ataon Ijpti nɛ.

Nthe ɲa pugu shini ndo ɲgɔ̀i shhi ntho nũ'ɔ̀n kàna a,

nthe yie gho, pa'a ndo mfa'o ndi yugu, a chhu ju Taatho.

¹⁰ Nthe ɲa yei kàna ɲa nshi ɲgwrã pigi pa mbaanda Ishrae nɛ,

pa llé pigho shi ɲa ntɔ̀go, a chhu Taatho,

Nshi ni'in gi pan tho pugu,

ndo mbini nã'an ɲjũ'ɔ̀ pugu,

Ndo nshi mbo Minnwi yugu,

pugu pɔ̀ pa ɲgwa pan.

¹¹ Mba'a sheshenon yi'i nɔ̀i taakuo vi ki sheshenon ye'i ndiɲ vi,

nchhu nu gho ɲa, 'Ji Taatho.'

Nthe ɲa ɲguon yugu ghao shi ɲji a,

llo ɲkuon pa miɲkwasha ti ɲgɔ̀i nchɔ̀iɲ ɲkuon pa ɲgwa liɛɲliɛɲ.

¹² Nthe ɲa nshi mfa'o kwoshini ni pa faan pugu,

pa'a ndo nu'uj ɲkwiɲ pa phi pugu kan shigei yi."

¹³ Minnwi gha nchrã nu nthe kàna fhi, a chwie fũon yi lunu, ndo sheshe yaon ɲa a lunu ndo mbiri nu nɛ totho mbhe.

9

Gha'o nu Minnwi ɲkuon shhe pugu pa gha'o nu Minnwi po

¹ Fũon kàna ni mfa'o pa gi nɔ̀ nnu gha'o Minnwi pugu pa li'i gha'o

Minnwi ɲkuon shhe. ² Pi ni ɲgi ntãa a fã'o paa ɲiɛɲ. Mon fũon ɲiɛɲ,

yaon tigi lan ni mbo fɔ̀, ni taprei ni brei ɲa pi fe ni Minnwi nɛ. Pi ni mẽiɲ

fũon ɲiɛɲ yei ni Li'i Taonon. ³ ɲiɛɲ ɲa pi mẽiɲ ni Ndugwi Li'i Taonon

nɛ ni mbo ɲiɲ mbra ndhwí ki'i li'i, ⁴ mfa'o li'i fe'ingien ɲa pi chwie ni

laonɔ̀go nɔ̀ tũon nu lɛi pugu pa ɲkũn nũ'ɔ̀n kàna, pi pũon ni laonɔ̀go, kin

ɲa pi chwie ni laonɔ̀go ni mana mon gho ni mbo mon ɲkũn gho, ni mbie

ɛron ɲa a ni ɲkhẽ nɛ, ni ɲgũ'ɔ̀ ɲa Minnwi ni nã'an kàna yi ɲkuon gho nɛ.

⁵ Tho ɲkũn gho ni mbo pa mimaon ɲa pugu ni mfa'o pra yugu nchho nɔ̀on

ndigha'o Minnwi, pra yugu kuru faan ɲguon kwoshini. Ndo ndwe, minthe pa'a

pigi lo mfi'i ɲguon nnu pei ɲgɔ̀i shhi.

⁶ Ye ɲkwan ha'an pi ni mbiri pa maon pigho nɛ. Pa ghan fe'ingien

Minnwi nii mon fũon ɲiɛɲ sheshe llé nɔ̀ chwie nu pa fa'a pugu. ⁷ Ndo a

wu'ɔ̀ nii taatho pa thishi ghan fe'ingien tɔ̀i vi mon mbra ɲiɛɲ ndo ɲgu'ɔ̀

nchwie nne pi ta'a ɲgɛ mon ta'a ɲga'o. A ghã nii ni chhi nɔ̀ fe nu ni

Minnwi nthe non yi pugu pa phi ɲgwa nduon ha'an pugu chwie mon ki

ji nɛ. ⁸ Mon nnu yei, Jijwe Minnwi ni nɔ̀on ɲa shendaon tɔ̀go nu nii mon

Li'i Taonon lo naa mbo yi wo ya'a nɔ̀ ha'an fũon ɲiɛɲ ntãa gho wu'ɔ̀

nthi fɔ̀ nɛ.

⁹ Yei pɔ pi li nɔ ndii yei. Yei nɔɔŋ ɲa pa maon fɛ pugu pa minyien fe'ingien ha'an pi fe ni Minnwi ne nthe pa'a a lo nchwie nganthe pa ghan gha'o Minnwi pɔ ki ntɛi, ¹⁰ nthe ɲa pugu wu'o ndii pi pa nnu maon ji pugu pa maon nnu, pugu pa ɲkwan ɲkwan nnu wɛin ɲkhi, mbo pa gi nthe freinon ɲa a fa'a ti ntho nchɛin mon ndii nnu fhi ne.

¹¹ Ndo ndwe, Krishto tho nɔ Taatho pa Thishi Ghan Fe'ingien mfe pa maon shi'i ɲa a kwo tho ne. A nii ki'e mon ntɛa lien ɲa a pɔ ki ntɛi. Pi shi lo ɲi'i nchwie ntɛa yei ni mbho ɲonmishua, pa'a ndo ɲi'i mbo pi yi ɲkuon mbhi yei ha'an pi chwiechwie ne. ¹² A nii ta'a ɲgɛ a lo mbo ɲguon yi mon pa Li'i Taonthon, ndo pa'a ndo ntɔgo pi ɲkuon chhi pa mimbhi pugu pa puon na'an, ndo a ni ntɔgo pi ɲkuon chhi yi, nne njuon lugu nu yia nɔ ɲguon ndii.

¹³ A kan ni mbo ɲa chhi mimbhi pugu na'an mimbha pugu pa phu muon na'an tuon ha'an pi lɔgo ɲrɛ mbin ɲgwa ne nthe a chwie ɲgwa ha'an pugu fa'o nchwie ne pɔ pi taonthon, ¹⁴ a noon ɲa chhi Krishto, ɲa a tɔgo mbho Jijwe ɲa a lo mfa'o ndugwi yi ne, mfe non yi ki nchhi lo mbo mbin yu ni Minnwi ne, shi nshigao nganthe yia a pɔ ki ntɛi pi fi'i yi nein llo ɲkuon pa fa'a khu nɔ gha'o nu Minnwi maon. ¹⁵ Nthe yie gho, a ju mbo ɲgan chini ɲggi mon kina fhi, nne ɲa ɲgwa pe ɲa a ge vugu ne nthe pugu fa'o mbɔɔ ki ndugwi yi ɲa Minnwi ka'a nɔ fe nu ni pugu ne, nthe ɲa ju Krishto kwo khu nɔ yuon nu ɲgwa mfu'u mon phi ɲa pi ni nchwie ndii fuon kina ne.

¹⁶ Ndi ɲa ɲon nu'on gi nɔ ha'an pa nnu shi mbo ndii ɲa a khu ne, a pie ɲa pi noon ɲa ɲon ɲa a nu'on gi gho ne kwo khu, ¹⁷ nthe ɲa ɲkwan gi gho gha' ɲgu'o mfa'a pi ndii ɲa ɲon gho kwo khu ne, nthe ɲa mba'a gi gho fa'a ndii ɲa ɲon gho wu'o mbi'i yi maon ne.

¹⁸ A ni nchwie yie gho pi ni nchwie fuon kina je ntɔgo pi ɲkuon chhi. ¹⁹ Nthe ɲa Mushi ni ɲa nchhu ɲguon kina ɲa a taon mon ɲwa'anli gi ne ni ɲguon ɲgwa ghao, ndɔgo chhi puon na'an pugu pa mimbhi nyaan ni ɲkhi ɲrɛ ɲkuon ɲwa'anli gi pugu pa ɲgwa, ni yichɛi ɲkwan muon thi pi mɛin ni haisho, pugu pa ɲgi ɲa a taon mbin minji, pi ni'in yaon fo a fa'o ɲgwrɛ pipie. ²⁰ A ni ɲa ɲrɛ, nchhu nu ɲa, "Yei chhi wrɛ kina ye ɲa Minnwi ni mfe gi ni pɛi nthe yie ne." ²¹ Wu'o nenne, a pini nu'un ɲrɛ chhi gho ɲkuon ntɛa pugu pa ɲguon pa maon pe ɲa pi gha' ɲgwa'o Minnwi nɔ gho ne. ²² Shishini, mon gi Mushi, pi gha' nchwie yaon pɔ yi taonthon ntɔgo pi kuon chhi, ti chhi mien ki kwri, pa'a li'e nu phi lo mbo.

²³ Nthe yie gho, a ni mbie ɲa pi chwie pa fhi maon ha'an a pɔ po ne pɔ yi taonthon mon shendaon yei, ndo pa maon po pie ɲa pi chwie a pɔ yi taonthon ni pa ɲkien maon fe'ingien a chaa pei.

²⁴ Nthe ɲa Krishto shini ndo nii mon li'i taonthon ha'an pi chwie pi ni mbho ne, ɲa a ni mbo fhi ɲkien yi ne, ndo a ni ɲa nii pi ɲkien mon po ndutho yi, ndwe nɔ thi nu shhi Minnwi nɔ li'i yia. ²⁵ A shini ndo ɲi'i mfa'o nɔ fe nu non yi nɔ yaon fe'ingien ɲgenge, nɔ ha'an taatho pa thishi ghan fe'ingien ɲa a nii mon pa Li'i Taonthon sheshe ɲgwa'o ni chhi ɲa a lo ɲi'i mbo ji ne. ²⁶ A kan ni mbo nenne, a kan ni mfa'o nɔ yei nu ɲgɛ'i ɲgenge llo ndii ɲa pi ni mba'o mbhi ne. Ndo nɔ ha'an a pɔ ne, a noon non yi ta'a ɲge, a lo mbo ɲguon yi mon ndugwi ɲguon pa ndii ghao nɔ fu'u nu phi ntɔgo pi ɲkuon fe nu non yi nɔ yaon fe'ingien.

²⁷ Wu'ó nò ha'an pi nū'ón ña ñonmishua shi nkhu ta'a ñge, mbra nnu a thi shá'a ne, ²⁸ wu'ó nenne, pi fe Krishto ta'a ñgé nò yaon fe'ingien nò kwe nu phi ntu ñgwa, a shi mbini nōon non yi mbra ñgé ki lo nu'uy nthe pi shigao nu phi, ndo nthe pi kwe nu ñgwa pe ña pugu chho ñjwere vi ñkien yie ne.

10

Pi fe Krishto wu'ó ta'a ñgé nò yaon fe'ingien

¹ Nthe ña gí ni ñgu'ó mbo pi mili'i pa maon shi'i ha'an a fá'o nò tho nu ki lo ña mbo pi ñkien maon pigho ne, a kan ni mfe pa'a pa yaon fe'ingien ha'an pugu ni mfe nu sheshe ñga'o ne lo nchwie pa ñgwa ña pugu ni ntho yoi Minnwi ne po ki ntai. ² A kan ni mbo ña pi kwo ya nshigao phi ñgwa pe ña pugu ni nchho ñga'o Minnwi ne shishini, pugu shi kan ni nu'uy mbi'i ña pugu pa ghan phi ñkamu'ón, nne fe'ingien kan ni ntithi. ³ Nò ha'an a po ne, pa maon fe'ingien pigho ni mfá'a nò kwín nu ñgwa ni phi yugu sheshe ñga'o. ⁴ Nthe ña minthe pa'a chhi pa ná'an mimbina pugu pa mimbhi lo nshigao phi.

⁵ Nthe yie gho, ndii ña Krishto ni ntho ñkuon mbhi ne, a ni nchhu ña, "Ó lo ñji'i ntá'a pa maon fe'ingien pugu pa maon fé, ndo ó fe freinon voi.

⁶ Ó lo ñji'i mfá'o pwanju'ó

ni pa mimaon ha'an pi tūon pugu pa pichoi pa maon fe'ingien nduon nò shigao nu phi.

⁷ Nenne nchhu ña, 'Lii ñjoi, ñtho nò chwie nu nnu ye ña ó tá'a nu ne ma Minnwi,

wu'ó nò ha'an pi ná'an nthe a mon ñwa'anli gí ne.'"

⁸ Fūon yi Krishto chhu ña, "Ó lo ñji'i ñkhwá ki mfá'o pwanju'ó ni fe'ingien pugu pa maon fé pugu pa minyien ha'an pi tūon nò yaon fe'ingien ne pugu pa maon fe'ingien nò shigao nu phi" (pi fe maon pei pi ñkwan ha'an gí chhu ne), ⁹ nenne, a pini mbigi ña, "Lii ñjoi, ñtho nò chwie nu nnu ha'an ó tá'a nu ne." A ni mi'an fūon yi nne nò tho nu ni mbra yi. ¹⁰ Nthe ña Jisho Krishto chwie nnu ña Minnwi tá'a nu ña a chwie ne, pi chwie pia po yi taontaon llo mon phi ntogo pi ñkuon fē'i nu ñgien ña a ni mfē'i pi ni ji freinon ta'a ñgé a lo mbo ñguon yi ne.

¹¹ Sheshe ñgan fe'ingien gha mfá'a fá'a yi sheshe llé ntho fē'i ndo ntho mbi'i ta'a ñkwan fē'i nu ñgien ña minthe pa'a a lo ma nshigao phi ne. ¹² Ndo ndii ña Krishto ni ñkwo fe ta'a yaon fe'ingien nò ñguon ndii ghao nthe phi ne, a ni nchochho ñgei mbho ji Minnwi, ¹³ nchho ñjwere nu llo ndii gho ti pi shi nu'uy nchwie pa mimbina pi po kři tigi kwó yi. ¹⁴ Nthe ña ntogo pi ñkuon ta'a yaon fé, a chwie ñgwa pe ña pugu tho mbo yi taontaon ne po ki ntai nò ñguon ndii.

¹⁵ Ndo Jijwe Minnwi ñkaa yu po minkwentie ni pigi ndii ña a ni ñkwo chhu ña,

¹⁶ "Yei kina ña ñshi ñgwrā pigi pugu

pa llé pigho shi ñga ntogo, a chhu Taatho:

'Nshi ni'in gí pan mon ñjù'ó pugu

ndo mbini ná'an mon tho pugu.'"

¹⁷ Nenne ki'e a pigi ña,

“Mba’a shi nu’uñ ñkwij pa phi yugu pugu pa sheshe nnu piphi ha’an pugu chwie ne ñkamu’oñ.”

18 Ndiñ ña pi kwo li’ε pa phi pei ne, chà yaon fε nō li’ε nu phi lo nu’uñ mbo.

Pia chənə ntho yəi Minnwi

19 Nenne ki’ε, ma liñ pañ, pia fā’o tininju’o nō nii nu moñ pa Li’i Taontaon ntogo pi ñkuon chhi Jisho. 20 A chu’o shendaon fhi, ndo mbo shendaon maon ni pia ntogo pi ñkuon ndhwī ki’i li’i, njiñ yei po pi ña a togo pi ñkuon freinon yi. 21 Ndo pia fā’o mme ñgan fe’ingien Minnwi ña a lina nu ni mbaanda Minnwi. 22 Nthe pa nnu pei, pia chənə ntho yəi Minnwi ni njū’o nnu shini pugu pa tininju’o moñ piñ, ni ñgantho ña pi kwo yrā a po yi taontaon llo moñ phi, ni pa noñ ña pi kwo shīgao ni ñkhi taontaon ne.

23 Pia wēiñ kwā’a ha’an pia chhu ña pia fā’o ne a tini, nthe ña minthe pia y’ə noñ yia mbiñ Minnwi nō nū’oñ nu kà’a yi. 24 Pia pī’i ñkwan ha’an a nthe pia kwēne noñ pia nō fā’o nu khwā pugu pa fā’a shi’i, 25 ki lo nchho funu paon nu ta’a li’i ka’a nō ha’an pichəi pa ñgwa chho nchwie nu ne. A ka pie pi ña pia mā’an ghrī liñ pia ñgəi shhi mbigi nō ha’an o yəi Llembhi Taatho chənə mbara nu ne.

26 Nthe ña nō ha’an pia kwo ji nnu shini ne, pia mbini ñgəi shhi nchho nchwie phi ndo ñi nu, pa’a yichəi yaon fe’ingien nthe phi lo nu’uñ mbi’i ni pia, 27 ñkien wuwuru ywere nu shā’a ña a tho nu ne pugu pa titini mōñon ña a shi mī’ey pa mimbina ne. 28 Sheshenon ña a ni ndāa gī Mushi ne, pi ni jwi vi ki lo mfā’o kwoshini ndiñ ña paa ñgwa ki pi trei nu’uñ mbo nō pa minkwentie ne. 29 O pī’i ña njó ñgwa pe ña pugu nū Muuñ Minnwi la’o kwò pugu ne, shi mbo pi fi’i yi neiñ? Mbo pa ñgwa ha’an pugu lōgo chhi kina ha’an pugu kie ñkuon gho mbo yi taontaon ne nō yaon ghagha, ndo ñgwε’i Jijwε ña a nōon pwapuñ ne? 30 Nthe ña pia ji vi ña a chhu ña, “Mfā’o ñi nō fe nu njó, ñshi nthu,” mbini nchhu ña, “Taatho shi nsha’a ñgwa pi.” 31 A ñkien nnu wuwuru nō gū nu mbho Minnwi maon.

32 Pəi kwij ñkwan ha’an a ni mfūon mbo ni pəi ne, ndiñ ña ligi yəi ni ñkwo ña’an ne, pəi ni nfi shii moñ pa titini ñgə’i. 33 Pichəi ndiñ ni mbo pi wε’i vəi li’i wo ndo mfe ñgə’i ni pəi, pichəi ndiñ pəi ghēre ñgwa pe ña pugu yəi ñkwan ñgə’i ña pəi ghà ñjəi ne. 34 Nthe ña pəi ni nōon kwoshini ni pa ghan chəiñ, ndiñ ña pi ni nshiri maon pəi ñkwe ne, pəi piñ ni pwanju’o, ñi nu ña pəi fā’o pa maon ha’an a pwa ncha pie gho ne, mbo pe ha’an a ma ñgu’o mbo nō ñguon ndiñ ne.

35 Nthe yie gho, ki’i pəi mī’an tininju’o yəi, nthe ña a shi ntho ni mme kēiñ. 36 Pəi fā’o nō tii nu shii, nne ña ndiñ ña pəi kwo chwie nnu ña Minnwi tā’a nu ne, minthe pəi fā’o yaon ña a kā’a vəi nō gho ne. 37 Nthe ña,

“Moñ muuñ mi kuo ndiñ,

Ju ña a tho nu ne shi ntho ki lo ñjiri.

38 Ndo ñgwa pañ pi ndindi shi nchho chəmbhi yugu pi moñ piñ.

Ndo ti sheshenon vugu nshū’u mbini njiñ,
pa’a ndo mfā’o pwanju’o mbiñ pugu.”

39 Ndo pia lo mbo ñgia ñgwa pe ha’an pugu shū’u mbini njiñ nshi’i ne, pia po pi ñgia ñgwa pe ña pugu fā’o piñ ndūgu ne.

11

Pa memme li pinj

¹ Ndwe, pinj pɔ pi fā'ɔ nu tininju'ɔ ni pa yaon ha'an ɔ fā'ɔ kwà'a nkuon ghɔ ne, nji nu ni tininju'ɔ na ɔ shi mfā'ɔ yaon na ɔ lo naa njɛi ne. ² Nthe na a ni ntɔgo pi nkuon pinj, Minnwi pinj pa ngwa lleshhi.

³ A pɔ ntɔgo pi nkuon pinj na pia ji na Minnwi ni nchwɛ mbhi pi ni chrà na a ni ntaon nchò yu ne, nne na yaon na pi yɛi ne, pi shini ndɔ nchwɛ pi ni pa yaon na pi yɛi ne.

⁴ A ni ntɔgo pi nkuon pinj na Abe ni mfe yaon fe'ingien ni Minnwi a pwa nchaa yi Kein, na Minnwi ni mbinj vi na a non ndindi, mbinj vi ntɔgo pi nkuon pinj nu ji yaon fé. Nji'i nthe nɔ ha'an a kukhu ne, ndɔ ntɔgo nkuon pinj yi ghɔ, a wu'ɔ nchrà nu.

⁵ A ni ntɔgo pi nkuon pinj pi lɔgo Enoke nku'ɔ nɔ tothi nne na ki'i a khu, kanj ta'a non shini ndɔ njɛi vi nthe na Minnwi ni ndɔgo vi. Ndwe, nkaon pi maa ndɔgo vi, pi ni nkwo pinj vi na a ni nkwo chwɛ túa Minnwi pwa.

⁶ Mba'a sheshenon chwɛ túa Minnwi pwa ki lo ntɔgo pi nkuon pinj, nthe na sheshenon na a thɔ njɛi Minnwi ne, pie na a pinj na Minnwi pɔ fɔ ndɔ nchhɔ nkinein ngwa pɛ na pugu tā'a vi ne.

⁷ Ntɔgo pi nkuon pinj, Minnwi ni nga shūu tɛnɔ Noa ni pa nnu na a thɔ nu ndɔgo li'i, nji'i nthe pi nɔ ha'an a shini ndɔ naa njɛi ne, mon pɔgo Minnwi, a ni nchwɛ mme pie na a pɔ nɔ nda ne nɔ kwe nu mbaanda yi nɔ ghɔ. Nthe yei, nguon mbhi ni mfā'ɔ njɔ gu, Minnwi ni nchhu na Noa non ndindi nthe pi pinj yi.

⁸ Ntɔgo pi nkuon pinj, ndi na Minnwi ni ngɛ Abraham na a ghɛi nɔ li'i ha'an a shi mfe ghɔ nɔ ji ne, Abraham ya'ɔ nchò yi, ntaon ki lo nji li'i ha'an a ni ngɛi nu ne. ⁹ Ntɔgo pi nkuon pinj a ni ngɛi nɔ chhɔ nu mon la'ataon na Minnwi ni nkā'a nɔ fe nu ghɔ ne, mon ngini la'ataon ghɔ a la'a fɔ mon pa ntāa, wu'ɔ nɔ na Aiji pugu Jako, na pi ni nkā'a vugu ni shhe ghɔ ni nda'a mon ntāa nkaa pugu ne. ¹⁰ Nthe na a ni nchhɔ nchɛi pi mme la'ataon ye na Minnwi ni mbi'i nkwan ha'an a fā'ɔ nɔ pɔ nu ndɔ nkrao ne, kwɔ mme la'ataon ghɔ pɔ ki ndugwi yi.

¹¹ A ni ntɔgo pi nkuon pinj na nji'i nthe pi Shera ni mfā'ɔ nji nɔ shūu nu, nji'i nthe pi nɔ ha'an nga ombhi yi ni nkwo chaa yi non na minthe a shūu ne, nthe na a ni mbi'i na non na a kā'a vi ne non ndindi nɔ chwɛ nu nnu ha'an a kā'a ne.* ¹² Nthe yie ghɔ, llo mbinj ta'a non na a ni nkwo pɔ nɔ non khu, pi ni mbhi ngwreingwa na pugu ni njiɛn ti mbo nɔ fɛnɛi pɔ, mbini njiɛn ti mbo nɔ shishhe nkɛn nkhi na minthe pa'a pi lo nshia ne.

¹³ Nguon pa ngwa pei ni nkhu mon pinj ki lo naa mfā'ɔ yaon na pi ni nkā'a ne, ndɔ pugu ni njɛi pi fie shhi pugu ndɔ mbinj maon pighɔ, ndɔ mbini nchhu na pugu pɔ pi pa ghani ndɔ pa'a nkuon shhe yei lo mbo la'a yugu. ¹⁴ Nthe na pa ngwa ha'an pugu ghà nchrà nkwan nnu pei ne chwɛ pa'a khuthɔ lo nu'ur mbo na pugu chhɔ ntā'a la'ataon ha'an a shi mbo yugu ne, ye na pugu ni ndhɔ fɔ ne. ¹⁵ Pugu kanj ni nchhɔ mbi'i la'ataon ye na pugu ni ndhɔ fɔ ne, pugu kanj ni mfā'ɔ shina nɔ pini nu fɔ. ¹⁶ Ndɔ nɔ ha'an a pɔ ne, pugu chhɔ nshigi pi la'ataon ha'an a pwa nchaa yei ne,

* **11:11** 11:11 Yichɛi shendaon nɔ chhu nu nnu yei pɔ na A ni ntɔgo pi nkuon pinj Abraham fā'ɔ nji nɔ pɔ nu taa nji'i nthe pi nɔ ha'an a ni nkwo ya ndunu ndɔ minthe pa'a Shera nkaa yu lo nu'ur mfā'ɔ puon ne. Abraham ni mbi'i na non na a kā'a vi ne non ndindi nɔ chwɛ nu nnu ha'an a kā'a ne.

mbo yi po. Nenne Minnwi lo nji'i mfā'o lrihō ŋa pi mēin vi ni Minnwi yugu, nthē ŋa a kwo piri mme la'ataon ni pugu.

¹⁷ Ntōgo pi ŋkuon pin ndii ŋa Minnwi ni njwē'i Abrahan ne, a ni mfe Aiji no yaon fe'ingien. Abrahan ju ŋa Minnwi ni mfe kà'a gho ne, ndo a ni ntho mbiri nu no fe nu fiēn muun vi no yaon fe'ingien ni Minnwi. ¹⁸ Minnwi ni nchhu gho ŋa, "A shi ntōgo pi mbin Aiji ŋa o shi mfā'o ŋgwreingwa ŋa mi ni ŋkā'a ne." ¹⁹ Abrahan ni njwere ŋa minthe Minnwi pi'i Aiji mon gu, ndo no chrā nu, Abrahan ni mbini mfā'o vi llo mon gu.

²⁰ Ntōgo pi ŋkuon pin Aiji ni mfe mboro ni Jakō pugu Esho no pa nnu ŋa a le ma ntho ne.

²¹ Ntōgo pi ŋkuon pin, ndii ŋa Jakō ni ŋkhu nu ne, a fe mboro ni sheshe muun Joshe ndo ŋa'o Minnwi no ha'an a ni nji'ē non yi tho mbie yi ne.

²² A ni ntōgo pi ŋkuon pin, Joshe gha ntā'a ŋkhu, nchrā ŋkuon ŋkwan ha'an puon Ishrae shi ntaon la'ataon Ijipti ne, ndo mfe pa gí no nnu ha'an pi shi nchwīe ni pa kwēi pi ne.

²³ A ni ntōgo pi ŋkuon pin, pi gha mbhi Mushi, pa taa pi lōin vi no trei nāon, nthē ŋa pugu ni njēi ŋa a mbwa muun, ndo pa'a pugu lo mfā'o pogo gu no pē'i nu gí fūon.

²⁴ Ntōgo pi ŋkuon pin, Mushi ni ŋga ŋgū mmeŋon ndāa ŋa ki'i pi mēin vi ŋa a muun muun fūon Fero yi mīngwe. ²⁵ A ni ŋka chu'o pi no yēi nu ŋgē'i pugu pa ŋgwa Minnwi nchaa ŋa a fā'o pwanju'o pwatua mon phi no kuo ndii. ²⁶ A ni mbi'i ŋa fā'o nu wē'i nthē Ju ŋa Minnwi Chu'o Ntaon no ŋkwe ne ŋkien mme fā'o nchaa pa fā'o mon la'ataon Ijipti, nthē ŋa a ni ntho ndii pi kinein ŋa a po shhi ne. ²⁷ Ntōgo pi ŋkuon pin, a lallo Ijipti pi ki lo nji'i mfā'o pogo gu nthē pigitia fūon. Pi no ha'an a ni ntho njēi Minnwi ha'an pi shi'a njēi vi ne, a ni ndāa no shri nu ŋkūnu yi mbini. ²⁸ Ntōgo pi ŋkuon pin, a ni nū'on Ji Lli Nji'a ndo mbini nchhu ŋa pi mīni chhi ŋkuon pa chonda, nne ŋa ki'i ŋgan ntaon Minnwi ŋa pi ni ntaon vi ŋa a jwi pa fūon phi ne kāon vugu.

²⁹ Ntōgo pi ŋkuon pin, pugu ni nshā'a mme ŋkhī ŋa pi mēin ni ŋkhī Pipie pi no ha'an pugu ni ntōgo pi ŋkuon shhe yo, ndo pa ŋgwa Ijipti gha mōon yugu ŋkhu mon ŋkhī gho.

³⁰ Ntōgo pi ŋkuon pin, pa ŋka'a ŋgu'o Jeriko ni mbūo nshā'o shhe ndii ŋa pugu ni ŋgin mbāon no khwachēi llé ne.

³¹ Ntōgo pi ŋkuon pin, Raha mīngwe shakhi shini ndo ŋkhu pugu pa ŋgwa pē ŋa pugu ni ntūnitho ne, nthē ŋa a ni ntuo pa miyra llo la'ataon Ishrae shi'i.

³² Ŋgu'o ŋgēi nu shhi? Nthē ŋa ndii shi mbou vāi no chrā nu nthē pa Gidion, Bara, Shaonshi, Jesta, nthē Devi pugu Shamue pugu pa njēil'i Minnwi, ³³ ha'an pugu ni ntōgo ŋkuon pin ŋga'a pa la'ataon. Pugu ni nchwīe nnu ŋa a kā'o ne ndo mfā'o yaon ŋa Minnwi ni ŋkā'a ne. Pugu ni nchri nchō pa pa'o, ³⁴ mbigei nji mōnjon, ndo'i ki pi lo njwi vugu ni kafa, mfā'o ghrī mon pou ghrī, mfā'o titini ghrī mon nchhō, mā'an ŋga'a ghan mā'an nchhō pa taon nduon pugu tei. ³⁵ Pingē ni mbini mfā'o lin pugu ha'an pugu ni ŋkwo khu ne ntōgo pi mon ku'o nu mon gu.

Pi ni mfe wuwuru ŋgē'i ni pichēi, pugu lāa ŋa mba'a pugu taon chōin, nne ŋa minthe pugu fā'o ŋkien chōmbhi ndii ŋa pugu pini ŋku'o mon gu ne. ³⁶ Pi ni mā'an pichēi ni kwēin, ndo ŋgwie pichēi ti ŋkrao ni pa chein mā'an mon chōin. ³⁷ Pi ni ntun vugu ni ŋgu'o, nsho vugu pugu taon paa

krao†, njwi vugu ni kafa. Pugu mā'an pa ngràò minjii pugu pa mimbhi mbinj pugu nyien nu, mbou, pi fe ngə'i ni pugu, pa'a ndò ntuo vugu shi'i. ³⁸ Mbha nnu ngwa pei ni nja mbwa nga'a nò pò nu nkuonj mbhi yei, pugu ni nthò nyien nu li'ili'i monj nkũnu njó pugu pa nkuonj mbra nchhò nu monj pa llù pugu pa pùò.

³⁹ Nji'i nthe nò ha'an pi ni mbinj nguonj ngwa pei nthe pinj yugu ne, pugu shini ndò mfā'o yaonj na Minnwi ni nkā'a ne, ⁴⁰ nthe na Minnwi ni nū'oj yaonj na a pwa nchaa yie ne ni pia, nne na pia nkienj, pa'a pi lo nchwie pugu pò ki ntəi.

12

Jishò nonj na pinj yia llò pi mbhò yu a pini nchwie pinj yia pò ki ntəi ne

¹ Nthe yie ghò, na pia fā'o ntuo pa minjkwentie yəi pia ne, pia mī'an nguonj pa lr̄i pugu pa phi na a krēi mbinj pia ne, pia tei ni tiishii, tei na a pò shhi pia ne, ² nchhò ndii pi Jishò, mbò nonj na pinj yia llò mbhò yu, a lo mbinj mbò nonj na a chwie pinj yia pò ki ntəi ne. Nthe pwanju'ò na a ni mbò shhi yu ne, a ni ngwēinj njù'ò yi ti ngəi nchəinj nthinjkwò na a ni nkhu nkuonj wá'a, mbi'i lrithò khu nu nkuonj wá'a ghò a pò nnu gha, pi chərə vi ngei mbhò ji shhi faanj Minnwi.

Ki'i mfā'o li'ənonj

³ Pī'i mbinj ju na a ni ntii shii monj nkwanj kipina ye na a ni nthò nu ghò llò mbhò ghanj phi ne, nne na ki'i ɔ fā'o li'ənonj nshūu mbinj njinj. ⁴ Monj nkɔ yəi pəi pa phi, pəi lo naa ndi'i ti nchəinj monj nthinjkwò na pi jwi vəi ⁵ ki pəi li'e mā'an njù'ò ye na a chrā ni pəi nò pa puonj pi ne.

“Muunj a, ki'i ndògò pi ni thò mbhò ndii na taathò yu'u ghò ne, ki mfā'o li'ənonj ndii na a fē'i ghò ne.

⁶ Nthe na Taathò ghà nju'u nonj na a khwā ne, mfe njó ni sheshe muunj na a lōgò vi nò muunj vi ne.”

⁷ A pò nthe pi yu'u nu na pəi fā'o nò wēinj nu njù'ò yəi. Minnwi fā'a nu mbinj pəi pi nò puonj pi. Nthe na a yəi muunj na taa vi ghà mienj ki lo nju'u vi? ⁸ Pi mienj ki lo nju'u vəi nò ha'an pi ghà nju'u nguonj puonj ne, a ndonj na pəi pò pi nò pa puonj phi mbhi, ki lo mbò nkienj pa puonj. ⁹ Nò pīgi nu, pia fā'o pa taa nkuonj shhe heinj na pugu ghà nju'u via, ndò pia wu'ò nja nja'ò vugu. Yie lo mbie na pia ka pini nja'ò nchò Taa pa jijwe pugu pa chombhi ya'ò mbīgi ngəi shhi?

¹⁰ Pa taa nkuonj mbhi heinj ghà nju'u via nò muunj kuo ndii nò ha'an pugu lli a ká'ò mbhò pugu ne, ndò A ghà nju'u via nne na pia pò shi'i, nne na pia fā'o nkwanj taonjtaonj yi. ¹¹ Nguonj yu'u nu ghà mfhi nò ha'an a thò pi ni yú'ò ndii ghò ki lo mbò pi nnu shi'i, ndò a gha ndara, ni ngwa pə na pugu ye'i yaonj nkuonj ghò ne, a yunj ntienj mbò ta'anjggi pugu chombhi ndindi.

¹² Nthe yie ghò, kərə mbhò mò na a kina ne tothi, ndò nshwii kwére mò na a nāna ne. ¹³ Pəi chwie shendaonj ha'an kwò yəi tɔgò nu fò ne pò yi tithi, nne na ki'i kwò yəi ha'an a lo nja ntini ne tée nò yòu yi, a ka titini mbò shi'i.

† 11:37 11:37 Pichei pa Nwa'anli Minnwi monj chrà Gri pini mbigi na moonj vugu.

¹⁴ Kāa nɔ pɔ nu ni ta'anɔggi pɛi pa sheshenɔn ndɔ mbini nchɔ chɔmbhi taonɔn ɔa a ŋkɛn pa'a kan ta'a nɔn lɔ shi nɔi Taathɔ nɛ. ¹⁵ Pɛi lina nɔ yɛi nu ɔa sheshenɔn lɔ nshuu mbini nɔn ntaon mon pwapuɔ Minnwi. Pɛi lina nɔ yɛi nu ɔa ki'i sheshenɔn pɔ nɔ nɛn thi lwillwi ɔa a ghà ŋku'ɔ nthɔ ni ghagha'a ntu ŋgwa kie ŋkuon ghɔ mfuo nɔn yugu nɛ. ¹⁶ Pɛi yɛi ɔa ki'i sheshenɔn pɔ minkwoshuon, ki nɔn ki pɔgo Minnwi nɔ Eshɔ ɔa a ni mfini li'i yi nɔ muon shhi nthɛ ta'a ŋgɛ maon ji nɛ. ¹⁷ Nthɛ ɔa pɛi ji ɔa a ni ɔa nu'uy nda'a, a tã'a nu nɔ fã'o nu mbɔɔ, pi lãa vi nthɛ ɔa a shini ndɔ nu'uy mfã'o shina nɔ pini nu ŋkwri njũ'ɔ yi, nji'i nthɛ pi nɔ ha'an a ni ntã'a shãna ni ŋkhi ligi nɛ.

Sha'afuon ɔa minthe pa'a pi lɔ nji'i nchĩ'i

¹⁸ Pɛi lɔ nji'i nthɔ pi ŋkin mbra ɔa minthe pɛi kãon, pugu mɔnɔn ɔa a kii nu, ni titini nɔnɔnɔn pugu pa mme fin, ¹⁹ ni ntãn ɔa pi tua pugu pa ŋggi ɔa chrã yi chwɛ ŋgwa ha'an pugu ya'o nɛ ligɛi ɔa ki'i pi nu'uy mbini nchrã ni pugu. ²⁰ Nthɛ ɔa gí ye ɔa pi ni mfe ni pugu nɛ ni ŋga'a vugu. Gí ghɔ ni mbɔ ɔa, "A nji'i mbɔ ɔa a kãon minyien ŋkãon mbra ghɔ, pi tuɔ vi ni ŋgũ'ɔ a khu." ²¹ Shishini, li'i ghɔ ni ŋgũru ti Mushi chhu ɔa, "Ndinaon ni pɔgo gu pugu pa wrũ nu."

²² Ndɔ pɛi thɔ pi wri mbra ɔa pi mɛin ni Shayaon nɛ, pugu pa mme la'ataon Minnwi maon, mbɔ Jerushalein ɔa a llɔ pɔ, shhi pa ŋkanŋkan pa ghan ntaon Minnwi ɔa pugu kiri mon mme pwatua nɛ, ²³ pɛi thɔ pi mon chɔshi pa fũon phi ha'an pi nã'an ligi yugu pɔ nɛ. Pɛi thɔ pi shhi Minnwi ŋgan sha'a ŋguon ŋgwa, shhi pa jijwɛ pa ŋgwa ndindi ɔa pi chwɛ pugu pɔ ki ntɛi nɛ. ²⁴ Pɛi thɔ pi shhi Jishɔ mbɔ ŋgan chini ŋgwa pugu pa Minnwi mon kina fhi, shhi chhi ɔa pi yrã, ɔa a chrã pa nnu shi'i nchaa chhi Abe nɛ.

²⁵ Pɛi lina nu ɔa pɛi lɔ nji'i ndãa vi ɔa a chrã nu nɛ. Nthɛ ɔa ã mbɔ ɔa ŋgwa pɛ ɔa pugu ni ndãa nɔ ya'o nu chrã Minnwi mbɔ nɔn ɔa Minnwi ni mfe ŋkani yi ghɔ ŋkuon shhe hein nɛ shini ndɔ nte, pɛi pi'i ki'e ɔa minthe pia kie pi nɛin nte, nɔ ha'an pia ndãa ju ɔa a chrã nu pi llɔ pɔ nɛ! ²⁶ A ni ɔa mbɔ ndii ghɔ, ŋggi yi chĩ'i shhe, ndɔ ndwe a kã'a ɔa, "Ndɔ mba'a nshi ŋgu'ɔ mbini nchĩ'i pi shhe tɛ'i vi ŋkamu'ɔn, ndɔ nshi nchĩ'i pɔ ŋkaa yu." ²⁷ Chrã yei ɔa "nshi ŋgu'ɔ mbini" thɔ, nɔon pi fu'u nu pa maon ɔa minthe pi chĩ'i nɛ, mbɔ pa yaon ɔa pi chwɛ nɛ, nne ɔa pa maon ɔa minthe pa'a pi lɔ nchĩ'i nɛ nthɛ pugu kina.

²⁸ Nthɛ yie ghɔ, pia fã'o tɔo nu nthɛ ɔa pia fã'o Sha'afuon Minnwi ɔa minthe pa'a pi lɔ nchĩ'i nɛ. Nthɛ yie ghɔ, pia gha'o Minnwi mon shendaon ɔa a shi mbwa vi nɛ mon ya'o nchɔ pugu pa pɔgo, ²⁹ nthɛ ɔa Minnwi yia pɔ pi mɔnɔn ɔa a ghà ŋkii yaon nshi'i nɛ.

13

Pa yaon fe'ingien ɔa a ghà mfe pwatua ni Minnwi nɛ

¹ Pɛi ghɛi shhi nchɔ ŋkhwã nɔn pɛi nɔ pa ghan pin. ² Ki'i pɛi li'e lina nu ni pa ghini, nthɛ ɔa mon chwɛ nu nenne, pichɛi pa ŋgwa lina ni pa ghan ntaon Minnwi ki lɔ nji. ³ Pɛi kwɔn pa ŋgwa ha'an pugu pɔ mon chɛin nɛ pi nɔ ha'an pɛi pugu pɔ mon chɛin ka'a, ŋkwɔn ŋgwa ha'an pi lɔ ntuo vugu shi'i nɔ ha'an pɛi pugu thɔ nɔi ŋgɛ'i pi ka'a.

⁴ Nguon ñgwa ghao gha'o lán, ki'i ñon nūan pugu ñon nduon ña a lo mbo ñgwe vi ki ndaon vi ne, nthe ña Minnwi shi nsha'a pa ghan kwoshuon, pugu pa ghan lán ña pugu kwoshuon ne.

⁵ Lina nu ña ki'i khwā mbinj pō monj chōmbhi yō, fā'o njru ni yaon ña o fā'o ne. Nthe ña Minnwi ni nchhu ña,
 "Mba'a nji'i ma mienj gho,
 ki ma njiri gho."

⁶ Nenne minthe pia chhu ni tininju'o ña,
 "Taathō ñganj ghère a, mba'a nji'i mbōgo gu.
 Minthe ñonmishua chwīe pi kō mbinj mu?"

⁷ Pēi kwij pa thishi pēi, mbo pē ña pugu chhu chrà Minnwi ni pēi ne. Pēi pī'i ñkwanj ha'anj pugu ni nchho chōmbhi yugu ti nu'unj ñkhu ne mbini pinj yugu.

⁸ Jishō Krishto pō wu'o nō ha'anj a ni mbo yua ne, ñgu'o mbo pi nenne shi'a, ndo ma ñgu'o mbo pi nenne nō ñguon ndii. ⁹ Ki'i pēi mienj pa ñkwanj ñkwanj ntīgi pugu pa ñgini ntīgi tienj vōi ni'in monj trū, a pwa ña pinj ñonj tini ntōgo pi ñkuonj pwapuj Minnwi, ki lo ntōgo pi ñkuonj nu'ōnj nu pa nu'ōnj nthe nnu maonj ji, pa nu'ōnj pei lo nji'i ñgère ñgwa pē ña pugu nu'ōnj ne.

¹⁰ Pia fā'o li'i fe'ingienj* ña pa ñgwa pē ña pugu fā'a nu monj li'i ña pa ñgwa Juu ghā ñga'o Minnwi ne lo mfā'o nji nō ji nu maonj ha'anj a llo ñkuonj li'i fe'ingienj gho ne. ¹¹ Nthe ña freinonj pa minyenj pē ña taathō pa thishi ghanj fe'ingienj nii ni chhī yugu monj pa Li'i Taonjaonj Nda Minnwi nō yaonj fe'ingienj nthe phi ne, pi tūonj pi mbhi nō li'i ha'anj ñgwa lo ñkrao ntāa ne. ¹² Nthe yei, Jishō ñkaa yu ni ntaonj monj la'a ñkaonj maa njōi ñgō'i ñkhu, nne ña minthe a chwīe ñgwa pō pi taonjaonj ni ji chhī. ¹³ Nenne ki'e, a pie ña pia taonj monj la'a ñgōi mbhi li'i ña ñonj lo ñkrao ntāa ne mbara vi, nne ña minthe pia fā'o yia ghrà monj shhunonj ña a ni ntōgo monj gho ne. ¹⁴ Nthe ña pia lo nji'i mfā'o la'ataonj ña a shi ma ñkina ne hein, ndo pia tho nshigi pi mme la'ataonj ña a shi ntho ne.

¹⁵ Ntōgo pi mbho yu ki'e, pia ghōi shhi ntho mfe yaonj fe'ingienj mbo tōo nu ni Minnwi, mbo yaonj fé ña a ghā mfe pa nchō pē ña pugu chhu pāa ña a Taathō ne. ¹⁶ Ki'i pēi wēinj chwīe nu shi'i ni tho mbho pugu pa ghrā nu maonj ha'anj pēi fā'o ne pēi pa ñgwa nduon, nthe ña pa ñkwanj maonj fe'ingienj pei ghā mfe pwanju'o ni Minnwi.

¹⁷ Pēi ya'o nchō pa thishi pēi mfe ñonj yōi ni pugu, nthe ña pugu chho ndina nu ni nchōi yōi nō pa ñgwa ha'anj pugu le mfi'i ni Minnwi ñkwanj ha'anj pugu fā'a ne. Pēi chwīe nenne nthe ña a pie ña pugu chwīe fā'a yei monj pwanju'o, ki lo mbo pi ni shōnō nu, nthe ña mba'a yine ghère vōi.

¹⁸ Pēi luonj Minnwi ni pigi, nthe ña pigi fā'o tininju'o ña ñganthō yigi yi shieshie, pigi khwā nō chwīe nu nnu ha'anj a kā'o ne monj ñguonj ndii ghao. ¹⁹ Ndīgōi vōi ñkienj ntou yi ña pēi luonj ni Minnwi ña ki'i a shigashiga ñkaonj a maa mbini ntaonj a ña mbini njōi vōi.

Ndugwi njij luonj Minnwi

²⁰ Ndwe, nduonj ña Minnwi ña ta'anggi ghā ndho mbho yu ne, ña a ku'o ni Jishō Taathō via monj gu ne, mbo ju Jishō ña a mme ñkē'i pa minji ne, ntōgo pi ñkuonj chhī kina ña a lo nji'i mfā'o ndugwi yi ne, ²¹ piri vōi ni ñguonj pa maonj shi'i ghao, nne ña minthe pēi chwīe nnu ña a tā'a nu ne,

* 13:10 13:10 Njinj li'i fe'ingienj yei pō pi gu Jishō ñkuonj wā'a.

a fā'a yaon̄ ña a khwǎ ne mon̄ chombhi yia ntogo pi mbin̄ Jisho Krishto, ña ndigha'o pɔ pi ji ki ndugwi yi ne. A pɔ nenne.

Ndugwi mā'an̄ nu chrà

²² Ndigəi vəi ma pa liñ pañ, ña p̄əi ywɛɛ chrà mā'an̄ ghrí yei ni wēin̄ njù'ɔ, nthɛ ña ñwa'an̄li yei ña ñā'an̄ ni pəi ne lo nji'i nshigashiga.

²³ Ntā'a nu pəi ji ña pi fu'u Timoti ndin̄ via mon̄ chón̄. A shi nji'ɛ ntho, kañ pigi yu shi ntho ka'a ñjəi vəi ndii ña ntho nu ne.

²⁴ Pəi chrā ni ñguon̄ pa thishi pəi, mbini nchrā ni ñguon̄ pa ñgwa Minnwi pi taon̄taon̄. Pa ñgwa llo mon̄ la'ataon̄ Itali chhu ña pi chrā ni pəi.

²⁵ Nduon̄ ña pwapun̄ Minnwi pɔ ni pəi ghao.

Nwa'anli Jein Kāon nu pa tho nnu

Nwa'anli yei pɔ pi pa nchinchiri ntigi llo mbho Jein ngɔi nu ni nguon ngwa Minnwi na pugu sha mon nguon mbhi ne. Jein lɔgo pa yaon mā'aj fi'i nnu na a chhu nu ne ni pa maon pigho, no tigi nu nkuon shietho na a gha mfā'a ne, pugu pa nkwan ha'aj mbha nnu pa ghan pin fā'o no pɔ nu ne. Llo mon nkwan ha'aj pa ghan pin gha ndii nnu ne, a chrā nkuon pa tho nnu no pa nnu fā'o, pou, mōon nu, mbha nnu shi'i, shieligi, pin pugu pa fā'a, lina nu ni lin yo, shietho, fē'i, nōon non pugu pa junon, sha'a nu ngwa nduon, kwēi nu njū'ɔ, wēin njū'ɔ pugu pa luon Minnwi. A chrā titini nkuon nōon nu pin mon nnu Minnwi ntogo pi nkuon fā'a.

Mā'aj nu chrā llo mbho Jein

¹ Nwa'anli yei llo mbho nu Jein, mbo muon fā'a Minnwi pugu Jisho Krishto na a Taatho ne.

Nchrā ni nguon ngwa Minnwi llo mon paanchro la'ataon Ishrae na pugu sha mon nguon mbhi ne.

Pin pugu shietho

² Pa lin pan, p̄ai lɔgo a pɔ nnu pwanju'ɔ ndii na p̄ai togo mon nkwan nkwan mōon nu ne, ³ nthe na p̄ai ji na pin yei ntogo pi mon mōon nu, chwīe p̄ai fā'o wēin njū'ɔ. ⁴ P̄ai mien wēin njū'ɔ mi'ej fā'a yi mbin p̄ai, nne na p̄ai kā'o mon pin yei ti ndinaon ki lo nu'uj mbou sheshe yaon.

⁵ Sheshenon shina p̄ai mbou shietho, ā luon mbho Minnwi na a gha mfe ni nguon ngwa ki lo ngī'ε, ki lo nkrēi non ne, kan a shi mfe gho. ⁶ Ndo ndii na ɔ luon ne, luon mon pin, ki lo mfā'o khutho. Nthe na non na tho yi kukhu ne pɔ pi no mba'anghi tho nkhi na fifrēi chi vi mfe hein, mbini mfe hini. ⁷ Ki'i non gho pī'i na a shi mfā'o sheshe yaon mbho Taatho, ⁸ nthe na nkwan non vei ngan paa njū'ɔ, ki lo mfā'o nthi mi mon nguon mbha nnu pi ghao.

Pou pugu pa fā'o

⁹ Ngan pin ye na a pɔ pi minkwasha ne fā'o ntou pwanju'ɔ na pi kēre vi, ¹⁰ ngan fā'o fā'o pwatua na pi shwi'i vi shhe, nthe na ju ndutho yi shi ntogo gha no frawa na trū fu'u ne. ¹¹ Nthe na minaon gha nsha'a ni titini laonlaon ntūon trū gho, frawa yi gū, ndipwa yi phe gha. A wu'ɔ no ha'aj ngan fā'o shi ntogo ghagha mon titri maon pe na a yōu njin yi ne.

¹² Mbɔɔo yi non ye na a kina ntithi a tini mon mōon nu ne, nthe na a shi nga nthi a tini ti mōon nu gho togo, a fā'o ngā'o chombhi, na Minnwi kā'a ni ngwa pe na pugu khwā vi ne. ¹³ Ki'i non chhu ndii na ywe'i nu na a chwīe phi tho gho ne na, "A ywe'i Minnwi njwe'i a nne," nthe na minthe pa'a phi lo njwe'i Minnwi ndo ti pa'a Ju ndutho yi lo njwe'i non na a chwīe phi. ¹⁴ Ndo ywe'i nu na non chwīe phi gha ntho ni non ndii na a mien pī'i nu piphi shūu vi ndwere vi ngwēin ne. ¹⁵ Nne, ndii na pī'i nu piphi gho shūu ne, kan a shi mbhi phi, phi gha nja nku'ɔ shi'i, mbhi gu.

¹⁶ Ki'i pœi fii nonj yœi, ma pa liŋ panj ŋa ŋkhwā. ¹⁷ Ŋguonj pa yaonj fé shi'i pugu pa kinein ki kōro, llo pi po, nshwi'i nu shhe llo mbho Tāa pa lí'e ŋa a shi'a ma ŋkwri nu nō mili'i ŋa a nyienj nu nē. ¹⁸ Nthe khwā njū'ō yi, a chwīe pia pō phi ŋkamu'ōnj ntōgo pi ŋkuonj chrà yi, mbo nnu shini, nne ŋa pia pō nō yichœi ŋkwanj fūonj ntienj thi monj ŋguonj pa maonj ŋa a puonj nē.

Ya'ō nu ndō nchwīe nnu ŋa chrà Minnwi chhu nē

¹⁹ Ndo pœi ji yei, ma ŋkienj pa liŋ panj, a pie ŋa sheshenonj vœi yī'e njwēre nnu, ndō ki lo ŋkonō chrà nu, ki lo nji'e mbigi túa, ²⁰ nthe ŋa pigitua ŋonmishua shi'a ntho ni ŋkwanj ndindī ye ŋa Minnwi tā'a nu nē.

²¹ Nthe yie ghō, fu'u ŋguonj nnu tōtro pugu pa mbha nnu piphi monj chombhi yō, mbinj chrà ye ŋa Minnwi phī monj njū'ō ghō nē ni junonj, mbo chrà ŋa a fā'ō ghrī ŋa minthe a kwe ghō nē.

²² Pœi pō ghanj nū'ōnj chrà Minnwi ki lo ŋgu'ō mbo pi ghanj ya'ō nu, nne ntho mfii nonj yœi. ²³ Nthe ŋa ŋonj ŋgu'ō mbo pi ŋganj ywēre chrà Minnwi ki lo mbo ŋganj chwīe, kanj a pō nō ŋonj ŋa a ya ndii ligi yi shishi'i monj mililigi, ²⁴ ndii nonj yi ŋga ndollo ŋgœi, ndi'e ŋkwanj ha'anj a pō nē wu'ō ndii ghō. ²⁵ Ndo sheshenonj ŋa a lii gí tithi ŋa a ghà ŋkigēi ŋkii mbinj ŋonj nē, ntii shii monj ghō, ki lo ŋgu'ō mbo pi ŋonj ŋa a ya'ō ndō ndi'e nē, mbo pi ŋganj fā'a fā'a ghō ŋa gí ghō chhu nē, kanj mbōro shi mbo yi ŋonj ghō.

²⁶ Ō nchhu ŋa ō ŋonj Minnwi ki lo ndina ni liŋ yō, kanj ō fii pi nonj yō, jō nnu Minnwi ghō lo nji'i mfā'ō ghēre. ²⁷ Nnu Minnwi ŋa a yi taonjtaonj ki lo mfā'ō nchhi ligi Minnwi Tāa nē pō ŋa, ō kra pa puonj minthi pugu pa pinjge kugu monj pa ŋgœ'ingœ'i pugu, ndō ndina ni nonj yō ki ŋkuonj mbhi lo ntrao ghō.

2

Nōonj nu shieligi

¹ Pa liŋ panj, ki'i pœi nōonj shieligi nō ha'anj pœi thi monj pinj yœi mbinj Jisho Taathō mbo Krishto ndō mbo Taathō pa ndigha'ō nē.

² Nthe ŋa ŋonj ŋgwe pa krēi laonjgo, mā'anj ŋkwanj ŋkwanj ndhwī, nii monj nda luonj Minnwi yœi, ŋganj pou mā'anj kukhu ndhwī nii ŋkaa yu, ³ ō mfe ndii pi ni wu'ō ye ŋonj ŋa a mā'anj ŋkienŋkienj ndhwī nē nchhu ghō ŋa, "Chhō heinj nō li'i shi'i," nchhu ni ŋganj pou ŋa, "Thi hini ndāa nne ō chhō shhe nda," ⁴ yie ghō lo nōonj ŋa pœi shēre nonj pœi, nōonj ŋa pœi lii nnu ni mbe mbo nnu piphi?

⁵ Pœi ywēre, ma pa liŋ panj ŋa ŋkhwā. Minnwi chu'ō ŋgwa pē ŋa pugu pou ŋkuonj mbhi heinj nē, ŋa pugu pō pa ghanj fā'ō monj pinj, ŋa pugu fā'ō shāna monj Sha'afuonj Minnwi. A kā'a nō fē nu Sha'afuonj yi yei ni ŋgwa pē ŋa pugu khwā vi nē. ⁶ Ndo pœi chī'ē ŋganj pou. A shi lo mbo ghanj fā'ō mbo ŋgwa pē ŋa pugu ghà mfe ŋgœ'i ni pœi nē? Mbo ŋgwa pē ŋa pugu ghà nshūu vœi ŋgœi nō monj shā'a nē? ⁷ A lo mbo pugu mbo ŋgwa pē ŋa pugu ghà nchī'ē ligi Jisho, mbo ligi chūchūi ŋa pi chhō tho pœi nē?

⁸ Pœi ŋa ntho nū'ōnj pi gí pifuonj ŋkwanj ha'anj a pō monj Ŋwa'anji Minnwi ŋa, "Khwā taakuo yō nō ha'anj ō khwā nonj yō nē," kanj pœi ya mfā'a nu shi'i. ⁹ Ti pœi ntho nōonj pi shieligi, kanj pœi tho nchwīe pi phi, gí wēinj vœi nō pa ŋgusha'a.

¹⁰ Nthe ña sheshenon ña a nū'on ñguon gí ghao ndo ñgū yichəi ta'a yi ne, nōon ña a gū ghao. ¹¹ Nthe ña non ña a chhu ña, "Ki'i ñgan lán kwo shúon ne," piní ñgu'ó nchhu ju ña, "Ki'i ñwi non." Ó mbo ñgan lán ki lo ñkwo shúon ndo ñwi non, kan ó wu'ó mbo pi ñgan pə'i gí ñkaa gho.

¹² Nne pəi chrā ndo nchwīe sheshe nnu nō ñgwa ña pugu ji nu ña gí ña a ghā ñkigei ñkxi mbij ñgwa ne, shi nsha'a vugu. ¹³ Minnwi shi nde nsha'a non ña a lo nōon kwoshini ne ki kwoshini. Kwoshini ghā ñgwē ndii ña shā'a tho ne.

Pij pugu pa fā'a

¹⁴ Lij pan, ghère yi kxo nō ha'an non nchhu ña a fā'o pij, ki lo nōon pij gho ntogo pi ñkuon fā'a yi. Minthe pij gho kwe vi? ¹⁵ A mbo ña pa lij pō mon pij pou ndhwí pugu pa maon ji, ¹⁶ ta'a non shina pəi chhu ni pugu ña, "Pəi ghəi mon ghighri, non yəi lāon, pəi fā'o ñjrú," ki lo ñji'i mfe pi yaon ña pugu tā'a nu ne, ghère yi pō pi kxo?

¹⁷ Nenne, pij ña a pō pi tə'i vi ki fā'a lo mbo fo ne khu yi.

¹⁸ Ndo yichəi non chhu ña, "Ó fā'o pij, ndo mfā'o fā'a." Nōon pij yo vəi ki fā'a lo mbo, nōon pij a ve ni fā'a a.

¹⁹ Ó pij ña Minnwi ta'a yi, ó chwīe a pwa. Nji'i nthe pi pa jijwe piphi pij, ti ñgrū mon pogo gu. ²⁰ Yaon na yei! Ó tā'a nu ña pi nōon ve ña pij ki fā'a lo fā'o ghère? ²¹ Abrahan, ñkhu tāa via, shini ndo mbo non ndindi mbho Minnwi ntogo pi ñkuon fā'a yi, ndii ña a ni mfe Aiji muun vi nō yaon fé ñkuon li'i fe'ingien ne? ²² Ó yəi ña pij yi pugu pa fā'a yi ni mfā'a nu ka'a, a ni nōon ña pij yi ñkien yi ntogo pi ñkuon fā'a yi. ²³ Nchò Ñwa'anli Minnwi ni nchəij nō ha'an a ni nchhu ña, "Abrahan ni mbij Minnwi, pi lōgo ña a non ndindi." Pi ni mēij vi ña taannu Minnwi. ²⁴ Ó yəi ña pi ghā ndōgo non ña a non ndindi nthe pi fā'a yi ki lo ñgu'ó nthe pi pij yi tə'i vi.

²⁵ Wu'ó nenne, pi shini ndo ndōgo mingwe shakhi chəi, mbo Raha, ña a non ndindi nthe pi fā'a yi ndii ña a ni ndōgo pa miyra pigho ntaon vugu pugu tōgo mon ndaon nduon ñgəi ne? ²⁶ Wu'ó nenne, nō ha'an non ña a lo mfā'o jijwe yi khu ne, a wu'ó nō ha'an pij ña pi lo nōon ntogo pi ñkuon fā'a yi khu ne.

3

Pu'ó nu lij yo

¹ Pa lij pan, ki'i ntou yəi pa'o nō pō nu ghan ye'i ñgwa, nō ha'an pəi ji ne, pigi ña pigi ghan ye'i ñgwa ne, yigi shā'a le mbini ntini ñgəi shhi.

² Nthe ña ñguon yia ghā mfāan nnu, ti sheshenon mien ki fāan nnu mon nnu ña a chhu ne, kan a non ña a lo mfā'o ntəi, mfā'o ñji nō tuo nu non yi.

³ Pia ghā ni'in yaon tni nchò pa minyienləi nō chwīe nu pugu ya'ó nchò yia, nne ña pia fā'o ñji nō chwīe nu pugu ghəi sheshe li'i ña pia khwā ne.

⁴ Pə'i pa mitu ñkhi ñjəi, ñji'i nthe pi nō ha'an pugu ya ñga'ó, a tien fifrəi ntien vugu nyien nu nō ne, ñgan shūgu vi ghā ñgu'ó ñkara tho yi pi ni muun mi prā pugu ghəi li'i ha'an a khwā ne. ⁵ Wu'ó nenne, lij non wu'ó muun mi ghrā non non, ndo a ghā ñkwēi njū'ó ni memme nnu. Muun mi

* **2:25** 2:25 Pa miyra pei pe ña a pō mon ñwa'anli Joshua, ña pa miyra ni ntho nō yra nu Jeriko ne. Joshua 2.

lin mójon nthe a tūon ta'a mme pa'a! ⁶ Ndo lin non po pi mójon. Lin mme nda phi mon non non. A gha ntrao nguon non non ghao, nchwie nguon chombhi yia chəin mójon, mójon ngu'ó lien shhe* fe mójon gho.

⁷ Ngwamishua fá'o nji no pu'ó nu nguon nkwan nkwan pa minyien ghao ni pa mishi ni pa miyaon shatei, pugu pa mimaon mon nkhi, ⁸ ndo minthe pa'a kan ta'a non lo mbu'ó lin. A phi na a shi'a mferé, ndinaon ni nji'i na minthe a jwi non. ⁹ Pia gha nga'ó Taathó, mbo Taa via, pi wu'ó ni lin yia, mbini ngu'ó nchóno ngwa ha'an Minnwi puon vugu, pugu fhi vi ne, pi wu'ó ni lin gho. ¹⁰ Gha'ó nu Minnwi pugu pa chóno nu ngwa gha ngu'ó ntaon pi mon ta'a nchó gho. Pa lin pan, yei lo mfá'ó no po nu nne. ¹¹ Nkhi lilin pugu yi lwillwi nthe a taon mon ta'a nka'ashe? ¹² Lin pan, mimfe thi chia yun olive, ki thi grape nthe a yun chia? Mba'a nkhi lilin taon mon ta'a nka'ashe pugu yi lwillwi.

Shietho lo po

¹³ Non na a fá'o shietho ndo nji nnu shina pəi ne gó? A non ntəgo pi mon chombhi yi, yi shishi'i, pugu pa fá'a yi mon shietho juju. ¹⁴ Ndo ó mfá'ó kighi'ə lwillwi, mbo non non na ó wu'ó mbi'i pi lo nnu, ki'i nkwei njú'ó yo ndo nde'i ngien ntho nkuru nnu shini. ¹⁵ Yie nkwan shietho lo nji'i mbo ye na a lo po ne, ndo a lo pi nkuon shhe hein, mbo yi mon freinon pugu pa yi Shata. ¹⁶ Nthe na mon li'i na kighi'ə po, non wu'ó ntá'a pi ji nnu ne, vuvu'u shi mbo pugu pa nguon nkwan nnu piphi ghao.

¹⁷ Ndo shietho na a lo pi po ne, fūon yi po na a yi taonjaon, mbo yi ta'anggi, mbo yi juju, nkhwá no ywəre nu nnu, ndinaon ni kwoshini pugu pa ntiən shi'i, ki lo mbin mbe, ki mbo ni mifi. ¹⁸ Mbhe na a gha njun ntiən ndindi ne, phi pa ghan chwie ta'anggi mon ta'anggi.

4

Chwie nu taannu pəi nkuon mbhi

¹ A chho ntho kho ni fe'i pugu pa nkró shina pəi? A lo nchwie pa yəi nnu na pəi shōrə nu njú'ó pəi, na pugu tho mā'an nchhó mon non pəi ne?

² Pəi tá'a pa yaon ndo pa'a ndo mfá'ó, nenne, pəi jwi. Pəi shōrə pa yaon no fá'ó nu ndo pa'a ndo mfá'ó, nenne, pəi fe'i fe'i ndo ngwie nkró. Pəi lo nji'i mfá'ó yaon na pəi tá'a nu ne nthe na pəi lo nji'i nduon mbho Minnwi.

³ Pəi luon ki Minnwi lo mfe ni pəi, nthe na pəi luon ni njú'ó piphi, no piri nu nkuon wu'ó yəi pa nnu na pəi tá'a nu ne.

⁴ Pa shakhi mon pin pei! Pəi lo nji na khwá nu pa nnu nkuon mbhi po pi na pəi pina Minnwi? Nthe yie gho, sheshenon na a khwá no chwie nu taannu pugu pa nkuon mbhi ne, chwie non yi mbo mbina Minnwi. ⁵ Ki pəi gē na a po pi ghagha na chrà Minnwi chhu na, "Minnwi shigi jijwe na a ni'in mbin pia ne ni titini shōrə nu"? ⁶ Ndo Minnwi ya mfá'ó pwapun mbin pia, a chwie yie chrà yi chhu na, "Minnwi lāa ngwa ha'an pugu kərə non yugu tothi ne,

non pwapun yi ni ngwa na pugu shwi'i non yugu shhe ne."

⁷ Nthe yie gho, pəi fe non yəi ni Minnwi. Pəi thi a tini no mā'an nu devi, kan a shi ntei vəi. ⁸ Pəi chənə mbara yəi Minnwi, kan a shi nchənə mbara

* 3:6 3:6 Mójon yei lo ngu'ó mbo pi li'i na ghan ki pin gha nkhi fo ne. A pini nu'un nthe no ligi Shata pugu pa minwein pi. * 4:6 4:6 Nwa'anli Lu'ó Chrà 3:34.

yəi pəi. Pəi pā'a ŋkũnu yəi ni phi, ma ghan chwīe phi! Pəi ŋa pəi fā'o paa njù'ɔ nɛ, pəi shīgao njù'ɔ yəi! ⁹ Pəi fā'o pə'i njù'ɔ, ŋjwei ndo ŋkəi, gwè yəi kara mbɔ kəi nu, pwanju'ɔ yəi kara mbɔ yu'ɔ njù'ɔ. ¹⁰ Pəi shwī'i non yəi shhe shhi Taathɔ, kan a shi ŋkərə vəi tothi.

Ki'i nsha'a ŋgwa nduon

¹¹ Līn pan, ki'i pəi chrà nnu pīphi nɔ ligi ŋgwa nduon. Non ŋa a chrà nnu pīphi nɔ ligi ndīn vi nɛ, ki nsha'a vi nɛ, chrà pi nnu pīphi nthɛ gí, ndo nsha'a gí ghɔ. Ndo ti ɔ nsha'a gí sha'a, a nōon ŋa ɔ lɔ mbɔ ŋgan chwīe nu nnu ŋa gí chhu nɛ, ɔ pɔ pi ŋgan sha'a nu. ¹² A wu'ɔ ta'a non ŋa a ghà mfe gí ndo mbɔ ŋgan shá'a, mbɔ non ŋa a nthɛ a kwe non ki njwi vi nɛ. Ndo ɔ pɔ pi gɔ nɔ sha'a nu taakuo yɔ?

Shūu nu tənə nthɛ nnu kwēi njù'ɔ

¹³ Thɔ hein ndwɛ, gɔ ŋa ɔ ghà nchhu ŋa, "Shi'a ki yua, pigi shi ŋgəi mon yichəi la'ataon, nda'a fɔ nɔ ta'a ŋga'o, pigi shi mbi'ɛ tan fɔ mfā'o shéi." ¹⁴ ɔ ji ŋkwan ha'an chombhi yɔ shi mbɔ yua nɛ? Chombhi yɔ pɔ nɔ mbà'a ŋa a ghà ŋkwri ni muon tutu'u nɛ, ŋa a pɔ nɔ muon kuo ndi ndo ŋki'i mɛmme nɛ. ¹⁵ A ka pie ŋa ɔ chhu pi ŋa, "Taathɔ mbin, pigi chombhi, nchwīe yei nnu ki nchwīe yini." ¹⁶ Ndo ha'an a pɔ nɛ, ɔ ghà ŋkwēi njù'ɔ yɔ mon ntinta'o, ŋguon ŋkwan kwēi njù'ɔ pighɔ nnu pīphi.

¹⁷ Nthɛ yie ghɔ, sheshon ŋa a ji nnu ŋa a ká'o nɔ chwīe nu ndo mien ki lɔ nchwīe nɛ, ni non ghɔ, a chwīe pi nnu pīphi.

5

Shūu nu tənə ni ghan fà'o

¹ Ndwɛ, pəi ŋa pəi ghan fà'o nɛ, pəi kəi ndo mba'o ŋgòu nthɛ ŋgə'i ŋa a shi nii vəi nɛ! ² Fà'o pəi kwo fɔrɔ, shá'i kwo kru ndhwí pəi. ³ Wrukien kwo kru pa laonɔ pugu pa mbin pəi, wrukien ghɔ lɛ mbɔ minkwentie nɔ wēin nu vəi, ŋkru frèi yəi nɔ mōnon. Pəi kiri pa fà'o mon ndugwi llé pəi.

⁴ Līi njəi, mbin ŋgwa ha'an pugu fā'a mon nyien pəi, ki pəi lɔ mbe vugu nɛ, chhɔ nɛ ŋkəi nu nthɛ vəi, kəi pa ghan kwōo maon mon nyien pəi kwo chəin tənə Minnwi ŋa a Taathɔ pa shooge pɔ nɛ.

⁵ Pəi ni nchhɔ chombhi yəi ŋkuon shhe mon mme nchhɔ shi'i, nchwīe pa sheshe nnu ŋa pəi khwā nɛ, ŋkugwi non yəi ŋga'o, nthɔ njwɛrɛ lɛmbhi ŋa pi shi nsho vəi nɛ. ⁶ Pəi wēin non ndindi nɔ ŋgusha'a, njwi vi ndo pa'a a lɔ ndi'i vəi.

Wēin njù'ɔ pugu pa luon Minnwi

⁷ Nthɛ yie ghɔ, ma pa līn pan, pəi fā'o wēin njù'ɔ ti Taathɔ shi nu'uy nthɔ. Līi njəi, ŋkwan ha'an ghan fā'a nyien ghà mfā'o wēin njù'ɔ ti ŋkienkien maon shhe tini. Pugu ghà mfā'o wēin njù'ɔ njwɛrɛ shhi mbi pugu pa njin mbi, a llo. ⁸ Pəi ŋkaa pəi fā'o wēin njù'ɔ. Pəi tithi ni njù'ɔ yəi a tini, nthɛ ŋa ndi thɔ Taathɔ kwo para.

⁹ Pa līn pan, ki'i pəi luon nu ni non pəi, nne ŋa ki'i pi sha'a vəi. Pəi līi njəi, ŋgan sha'a shá'a kwo thi nɛ chonda.

¹⁰ Nɔ lī yəi ŋgə'i pugu pa wēin njù'ɔ, ma līn pan, pəi līi mbin pa njəilī'i Minnwi pɛ ŋa pugu ni nchrà nɔ ligi Taathɔ nɛ. ¹¹ Līi njəi, pigi līi ŋgwa pɛ ŋa pugu ni nūi shii ntithi a tini nɛ, ŋa mbɔɔ yugu. Pəi kwo ya'o nɔ ha'an

Jobo ni nt̄i shii ntithi a tini ne, ndo n̄j̄ei nnu ŋa Taath̄o ni nt̄a'a nu ŋa a l̄ugwi nd̄oḡo li'i ne. Minnwi ŋon ŋa a f̄ā'o kwoshini, ndinaon ni pwapuŋ.

¹² Ndo ye ŋa a chaa ŋguon yi ghao ne, ma l̄iŋ paŋ, p̄o ŋa, ki'i ma nshwr̄ēi k̄ina, ki'i nshwr̄ēi po ki shhe ki sheshe ŋkwaŋ k̄ina nduon. "Oon" ȳei p̄o Oon, "ŋga" ȳei p̄o ŋga, nne ŋa ki'i p̄ei p̄o pa ŋgusha'a.

Ghr̄i luon nu Minnwi

¹³ Sheshenon p̄o shina p̄ei ntho n̄j̄ei ŋḡe'i? A luon Minnwi. Sheshenon v̄ei f̄ā'o p̄watua? A yr̄ao ŋkh̄i ŋga'o Minnwi.

¹⁴ Sheshenon v̄ei gh̄iŋo nu? A m̄ēiŋ pa thishi mon choshi, pugu tho nduon Minnwi gh̄o, nju'ɔ vi ni wru n̄o ligi Taath̄o, ¹⁵ luon Minnwi ŋa pi luon mon pin̄ ne shi n̄j̄igi gh̄iŋo ŋgan gh̄iŋo, Minnwi pi'i vi k̄uon gh̄iŋo, ti ā m̄bo ye ŋa a ni nchw̄ie phi ne, Minnwi li'ε phi yi.

¹⁶ Nthe yie gh̄o, p̄ei k̄āi phi ȳei ni non p̄ei, nduon Minnwi m̄f̄e ni non p̄ei nne ŋa Minnwi chw̄ie p̄ei p̄o shi'i. Luon Minnwi ŋon nd̄indi f̄ā'o ntou ghr̄i n̄o chw̄ie nu ntou nnu l̄oḡo li'i. ¹⁷ Elaija ni m̄bo ŋonmishua n̄o pia, a ni nduon Minnwi ki jwe ŋa ki'i mb̄i ll̄o, pa'a mb̄i l̄o ndho n̄o tr̄ei ŋga'o ni ntigao n̄aon ŋkuon shhe. ¹⁸ A pin̄i nduon ki'ε, po f̄e mb̄i, pa maon shhe ku'ɔ.

Kw̄ei ni nd̄iŋ gh̄o ŋkuon pin̄

¹⁹ Pa l̄iŋ paŋ, ta'a ŋon shina p̄ei m̄f̄aŋ ndaon mien nnu shini, yich̄ei ŋon pin̄i ŋkw̄ei ni ju ŋkuon nnu shini gh̄o, ²⁰ ā ji nu ne ŋa sheshenon ŋa a pin̄i mb̄ini ni ŋgan phi ŋkuon nnu shini ne shi ŋkwe nch̄ei ŋon gh̄o mon gu, ndo shi nchw̄ie pi li'ε ntou phi.

Fũoŋ ɲwa'anli Pita Kāoŋ nu pa tho nnu

Ŋwa'anli yei nā'an Pita, mbo ta'a ɲgan ɲounjin shina paanchro ɲa Jisho ni nchu'ɔ ne. A ni nā'an mfe ni pa ghan pin ha'an pugu ni ntogo nu mon pa ntou ɲgə'i nsha mon mbhi nthe titini ɲgə'i ɲa pi ni mfe nu ni pugu ne, ɲa pugu thi a tini mon pin yugu. A ni nchwie yei ntogo pi ɲkuon kwij nu vugu ni pwa pisha'akho Jisho, ɲa nnu gu yi, ni nnu ku'ɔ nu mi mon gu pugu pa mbra tho nu mi, fe kwà'a ni pugu no ghan pin. Nthe pi yei, pugu fā'o no tii nu shii mon ɲgə'i, mbo ni tininju'ɔ ɲa ɲgə'i yei tho pi no moon nu pin yugu njəi ɲa a yi tithi. A ni mbini ɲkwij vugu ɲa Minnwi shi ɲkanein pin yugu ndii ɲa Jisho shi mbini nu'un ntho ne.

Mā'an nu chrà

¹ Ŋwa'anli yei llo pi mbho mu Pita mbo ɲgan ntaon Jisho Krishto.

Mfe pi ni pa ɲgwa Minnwi ɲa a chu'ɔ ne. ɲgwa pei sha, nchho nu no pa ghini mon ɲgei pa la'ataon Pontu, Galashia, Kapadoshia, Eshia pugu pa Bitinia. ² Minnwi Taa ni nji vɛi, ndo nchu'ɔ vɛi ɲa pɛi pɔ yi taonjaon ntogo pi ɲkuon Jijwe yi, nne no ya'o nu nchò Jisho Krishto ndo mbini mbo yi shigao ni chhi yi.

Pwapun pugu pa ghighri pɔ yɛi ti nja njien.

Pi phi gho ɲkamu'ɔŋ ɲa ɔ fā'o kwà'a maon

³ Mboro pɔ ni Minnwi ndo mbini mbo Taa Taatho via Jisho Krishto! Ntogo pi ɲkuon mme kwoshini yi, a chwie pia pɔ phi ɲkamu'ɔŋ ntogo pi ɲkuon ku'ɔ nu ni Jisho Krishto mon gu. Ye i chwie pia fā'o kwà'a maon, ⁴ nchho njwere nu no fā'o nu pa maon shi'i ɲa Minnwi shi mfe ne, ɲa a shi'a ma mbiri ndo pa'a ndo mfā'o kɔro, ndo mba'a a ma ɲkhu, ɲa Minnwi nū'ɔŋ pɔ ni pɛi ne. ⁵ Maon pigho pɔ pi yɛi, mbo pɛi ɲa ntogo ɲkuon pin, Minnwi chho ɲkɛ'i vɛi ni ghrí yi, ti pɛi shi nu'un mfā'o lugu nu ɲa Minnwi shi nɔon ni pɛi mon ndugwi llé ne.

⁶ Nthe pa nnu pei, pɛi tho mfā'o pwatua, nji'i nthe no ha'an no muun kuo ndii, a pie ɲa pɛi fā'o pɛi'i njù'ɔ nthe ntou pa moon nu ne, ⁷ nne ɲa pin yɔ shi nɔon non yi ɲa a ɲkien yi, wu'ɔ no ha'an pi gha njwe'i laonjo ni mɔŋon no chwie nu a pɔ yi taonjaon ne. Ndo pin yɔ ɲkien yi nchaa laonjo, nthe ɲa laonjo gha mbiri. Ndi ɲa pin yɔ nɔon non yi ɲa a ɲkien yi ne, kan ɔ shi mfā'o too nu pugu pa ndigha'o ni gha'o nu ndii ɲa Jisho Krishto shi mbini nɔon non yi ne.

⁸ Nji'i nthe no ha'an pɛi lo njəi vi ne, pɛi khwā vi. Nji'i nthe no ha'an pɛi lo njəi vi ndwe ne, pɛi pin vi, mfā'o pwanju'ɔ ni fi'i ɲkwan pwatua pwapwa ɲa minthe pa'a ɲon lo mfi'i, ⁹ nthe ɲa pɛi shi mfā'o kanein pin yɛi, mbo ɲa nchɛi yɛi lugu.

¹⁰ A ni mbo nthe pi lugu nu yei ɲa pa njəli'i Minnwi ni nta'a, ndo mbie pɔpɔro njəi, nchra nthe fé yei ɲa Minnwi shi mfe ni pɛi ne. ¹¹ Pugu ni ɲkaa no ji nu ɲa ndii gho shi mbo pi ndii kɔ pugu pa ɲa a shi mbo pi ɲkwan nein. Ye i ni mbo ndii ye ɲa Jijwe Krishto ɲa a pɔ mbin pugu ne ni

ntho nshwei vugu ni ngə'i na Krishto shi ntii shii mon ghə ne nkaon ndii maa nkā'o pugu pa ndigha'o na a shi njou njin yi ne.

¹² Minnwi ni nōon ni pugu na pugu lo nji'i mfā'a nu nthe pi non yugu, pugu fā'a nthe pi pəi, nō ha'an pi kwo chii ndwe ni pəi ntōgo pi mbho ngwa pə na pugu ni nchii nkini pwa pisha'akho ni pəi ntōgo pi mbho jiwə Minnwi na pi taonj lo po. Pa nnu pei ni mbo pa nnu na nji'i nthe pi ghanj ntaonj Minnwi shigi nō pə'i nu.

Gè na pəi chho chombhi taonjaon

¹³ Nthe yie ghə, pəi piri njū'ō yəi nō fā'a, nchho ni lina, nū'ōn nguon njū'ō yəi nkuonj pwapuj na pi shi nōon ni pəi ndii na Jisho Krishto pini nōon non yi ne. ¹⁴ Nō puon ya'ō nchō, ki'i pəi yi'i mfe njū'ō yəi ni nkwanj shōrō nu na pəi ni mfā'ō ndii na pəi ni mbo mon ki ji ne. ¹⁵ Ndo nō ha'an ju na a mēinj vəi pō pi yi taonjaon ne, pəi nkaa pəi pō taonjaon mon nguon mbha nnu pəi ghao, ¹⁶ na pi nā'an na, "Pəi pō yi taonjaon nthe na mi yi taonjaon."

¹⁷ Pəi nkēi ghə nō Tāa na a ghā nsha'a nguon ngwa ghao ki lo nōon shieligi, nsha'a pa ngwa pi nkwanj nō ha'an mbha nnu yugu nōon ne, a pie na nō pa ghini nkuonj shhe heinj, pəi chho pigəi chombhi yəi nkuonj shhe heinj pi ni pōgo Minnwi, ¹⁸ mborō ntho nji nu na pi ni njuonj vəi mfu'u mon mbha nnu chombhi ki ghère na pəi ni nje'i llo mbho pa nkhu pa tāa pəi ne, ki lo mbo pi ni pa maonj na a ghā nda'a mbiri ne nō pa maonj tininchuonj pugu pa laonjo. ¹⁹ Pi ni njuonj vəi pi ni mbwa chhi Krishto, mbo chhi na a pō nō yi muonj minji na a lo nji'i mfā'ō ntəi ki kōrō ne. ²⁰ Nkaonj Minnwi maa nchwē mbhi, a ni nkwo chu'ō Krishto, ndo nōon vi mon ndugwi llé pei nthe pi pəi, ²¹ na pəi tōgo mbho yu mbinj Minnwi ne. A ni mbi'i Minnwi ghə mbi'i vi monj gu mfe ndigha'o ghə, nne na pinj yəi pugu pa kwā'a yəi pō pi mbinj Minnwi.

²² Ndwe na pəi chwē nonj yəi mbo yi taonjaon ntōgo pi nkuonj ya'ō nu nnu shini ndo nchwē ne, ndo mbini mfā'ō nkien khwā nonj nō pa linj mon pinj ne, pəi khwā nonj pəi shishi'i ni ta'anju'ō, ²³ na pi phi vəi nkamu'ōn, pa'a ndo ntōgo pi nkuonj mbhē yaonj na a ghā mbiri ne, pi phi vəi ntōgo pi nkuonj yaonj na a shi'a nji'i mbiri ne, mbo chrā Minnwi. Chrā ghə yi maonj ndo nkina ki ndugwi yi. ²⁴ Nthe na,

"Nguonj chombhi ngwamishua pō pi nō trū,
nguonj ndigha'o yugu ghao pō pi nō frawa trū.
Trū ghə mbrāo, frawa chu'ō ngū.

²⁵ Ndo chrā Taathō kina ki ndugwi yi."*
Ndo chrā yei pwa pisha'akho na pi ni nchii ni pəi ne.

2

Ngū'ō na a yi maonj pugu pa ngwa taonjaon

¹ Nne, pəi mī'an nguonj mbha nnu piphi ghao, pugu pa le'ingien, pugu pa mbha nnu mifi, ni kighi'ə, pugu pa chhu nu phi tho ngwa. ² Nō puonj pō na pi wu'ō nka phi vugu phi ne, pəi shigi nuanj nu nkienj pini shi'i mbo yi jijwə nne na pəi shi ntōgo nkuonj ghə nkū'ō monj lūgu nu. ³ Na Nwa'anli Minnwi chhu na, "Pəi nkaa pəi ni njwē'i njəi na Taathō ya mbwa."

* 1:25 1:25 Ishaya 40:6,8.

⁴ Nɔ ha'an pɛi tho nu nɔjɛi vi nɔ ngù'ɔ ɲa a yi maon, ɲgwamishua lāa, ndɔ ɲga mbo ligi Minnwi nɛ, mbo pi ngù'ɔ ɲa pi chu'ɔ ndɔ mbo ɲkɛɲ yi.

⁵ Pɛi nduthɔ yɛi pɔ nɔ pa ngù'ɔ maon ɲa pi tho ɲkrao nu ɲku'ɔ nu nɔ gho nɔ nda mon Jijwe nɔ pɔ nu ghan fe'ingɛɲ Minnwi yi taonɔaon, nɔ fe nu maon fe'ingɛɲ ɲa Minnwi pin nɛ, mbo yi mon jijwe ntɔgɔ pi mbho Jisho Krishto. ⁶ Nthe ɲa a pɔ mon ɲwa'anli Minnwi ɲa,

"Lii nɔjɛi, nū'ɔɲ ngù'ɔ chɛi Shayaon,

mbo ngù'ɔ nchini nda ɲa nchu'ɔ nū'ɔɲ, mbo ngù'ɔ pwapwa. Sheshɛɲon ɲa a pin vi nɛ

mba'a a lɛ ma mfā'ɔ lrithɔ."

⁷ Nnɛ ndigha'ɔ gho pɔ pi ni pɛi ɲa pɛi pin nɛ, ndɔ ni ɲgwa pɛ ɲa pugu lo nji'i mbin nɛ,

"Ngù'ɔ yɛ ɲa

ghan krao nda ni ndāa nɛ pini mbo ju ndugwi ngù'ɔ shi'i,"

⁸ mbini mbo,

"Ngù'ɔ ki'ingini,

mbini mbo ngù'ɔ mā'an ɲgwa shhɛ."

Pugu kōrɔ nthe ɲa pugu chī'ɔ chrà Minnwi, nɔ ha'an pi ni nū'ɔɲ vugu ɲa pugu chwɛ nɛ.

⁹ Nɔ pɛi pɔ pi ɲgwreɲgwa ɲa pi chu'ɔ, mbo ghan fe'ingɛɲ Minnwi ndɔ mbo pa pifuon, ɲgwa taonɔaon, ɲgwa ɲa pugu pɔ pi ji nɛ, ɲa pɛi chii ndipwa Ju ɲa a gɛ vɛi mfu'u vɛi mon njin ni'in vɛi mon lí'ɛ pwapwa yi.

¹⁰ Yichɛi ndii ni mbo pa'a pɛi lo nji'i mbo ɲgwa Minnwi, ndɔ ndwɛ pɛi ɲgwa pi, yichɛi ndii ni mbo pa'a pɛi lo nji kwoshini Minnwi ndɔ ndwɛ pɛi fā'ɔ kwoshini yi.

¹¹ Pa ɲkɛɲ liɲ pan, ndigɛi vɛi, pɛi nɔ pa ghini ndɔ mbo nɔ ɲgwa ɲa pi yōu vugu nɛ, p̄ɛi lə'i pa nnu khwā nu pa nnu tɔtrɔ ɲa pugu tho mā'an nchhɔ pugu pa nchɛi yɛi nɛ. ¹² Mbha nnu pɛi shina pa ɲgwa pɛ ɲa pugu lo nji'i mbin Minnwi nɛ pɔ yi chūchii, nne ɲa ndii ɲa pugu chrà nthe vɛi nɔ ghan phi nɛ, pugu nthe pugu yɛi mbha nnu shi'i pɛi ɲga'ɔ Minnwi llɛ ɲa a lɛ ntho nɛ.

Ya'ɔ nu nchɔ pa thishi

¹³ Nthe pi Taathɔ, p̄ɛi ya'ɔ nchɔ ɲguon pa thishi ɲa ɲgwamishua nū'ɔɲ nɛ. Ya'ɔ nchɔ fūon Roma, mbo mme taathɔ, ¹⁴ ɲja'ɔ nchɔ ghan sha'a ɲgwa nɔ ɲgwa ɲa Minnwi tɔgɔ mbo fūon Roma ntaon vugu nɔ fe nu nɔjɛi ni ɲgwa pɛ ɲa pugu chwɛ phi nɛ, ndɔ mbini ɲga'ɔ ɲgwa pɛ ɲa pugu chwɛ shi'i nɛ.

¹⁵ Nthe ɲa a nnu ɲa Minnwi tā'a nu nɛ, ɲa pɛi kie ɲkuon chwɛ nu shi'i, nchri chrà ki ji ɲa pa nāna ghā nchrā nɛ. ¹⁶ Pɛi chho chɔmbhi yɛi nɔ pa ɲgwa ɲa pugu lo nji'i mbo pa kūna, ndɔ ki lo ndɔgɔ ji nu ɲa pɛi lo nji'i mbo pa kūna nɛ ɲkuru pi nnu piphi nɔ gho, pɛi chho pi nɔ puon fā'a Minnwi. ¹⁷ Pɛi gha'ɔ ɲguon ɲgwa ghao. ɲkhwā pa liɲ mon pin, mfā'ɔ pɔgɔ Minnwi, ɲgino fūon Roma.

Ntigi ni pa puon fā'a

¹⁸ Pa puon fā'a, p̄ɛi ya'ɔ mbho taathɔ pɛi ni ɲguon gha'ɔ nu ghao, ɲja'ɔ nchɔ yugu ki lo ɲgu'ɔ mbo pi pɛ taathɔ ɲa pugu ɲgwa shi'i mbini mbo ɲgwa juju nɛ, nji'i nthe pi pi piphi ɲkaa pugu. ¹⁹ Minnwi shi mfe mbɔrɔ ni pɛi nthe yie, nɔ ha'an pɛi ntii shii mon ɲgɔ'i ki mbho yɛi lo mbo nɔ

gho, nthe pi ña pæi ji nnu ña Minnwi tã'a nu ne. ²⁰ Nthe ña pæi shi nshei pi kħo nɔ ha'anj pæi nchwïe phi, pi wie vœi, pæi tii shii monj għo? Ndo ti pæi nchwïe shi'i pi wie vœi, Minnwi fã'o pwatua ni pæi nthe yie. ²¹ Nthe ña pi gē vœi nthe pi yei, nthe ña Krishto ni njœi ñgœ'i nthe vœi, mienj li ni pæi, nne ña pæi chu'ɔ chħikwo yi. ²² A shini ndo nchwïe phi, ndo pa'a kan ta'a chrã mifii lo mbo nchò yu.

²³ Ndiï ña pi ni ñgwe'i vi ne, a shini ndo ndu'u, ndiï ña a ni njœi ñgœ'i ne, a shini ndo ñgũru ñonj, a ni ñgu'ɔ ñgœi shhi ntho mfe nonj yi ni Minnwi, mbo ñonj ña a ghã nsha'a ñgwa ni ndindi ne. ²⁴ Ju ndutho yi ni ntiɛnj phi yia mbinj yu ñkuonj wã'a nne ña pia khu nthe phi, mbo yi maonj monj ndindi. Ntogo pi ñkuonj pa fi pi, ghĩnɔ yœi pɔ yi yigi. ²⁵ Pæi ni nchhɔ fãanj ndaonj nɔ pa minjiï, ndo ñkwo pini ndwe njœi ñkē i vœi, mbo ñganj lina ni nchœi yœi.

3

Pa piŋge lãnj pugu pa laonj pugu

¹ Wu'ɔ nenne, pa piŋge lãnj, pæi ya'ɔ nchò laonj pæi, ñji ña sheshenonj vugu mienj ki lo mbinj chrã Minnwi, a nthe pugu shi ñkara mbinj pi wu'ɔ nɔ yœi nu mbha nnu ñgwe pugu, pi ki pæi lo nchrã nnu, ² ndiï ña pugu yœi ñkwanj ha'anj mbha nnu pæi yi ya'ɔ nchò ndo mbo yi taonjaonj ne.

³ Ki'i chwïe nu nonj yœi pɔ pi yi ñgrão nonj nɔ pa pa'a nu tho, pa gwe nu shiga tininchuonj, ki ñkwanj ndhwï ña pæi mã'anj nu ne. ⁴ Chwïe nu nonj yœi mbwa pɔ pi yi monj njù'ɔ, mbo ye ndipwa ña a shi'a ma mbiri ne, mbo yi jijwe juju pugu pa yi chichhi. A yie ña a pwa ligi Minnwi. ⁵ Nthe ña yei ñkwanj ha'anj piŋge taonjaonj lleshhi, ña pugu ni nũ'ɔnj kwã'a yugu mbinj Minnwi, ni nchhɔ nchwïe nonj pugu mbwa, togo pi ñkuonj ya'ɔ nu nchò laonj pugu, ⁶ wu'ɔ nɔ ha'anj Shera ni nja'ɔ nchò Abrahanj ti nchhɔ mēinj vi pi ni taatho. Ndo pæi pa puonj pi nɔ ha'anj pæi nchhɔ nchwïe shi'i ki lo mboɔgo sheshe yaonj.

⁷ Wu'ɔ nenne, pimbã, pæi chhɔ pæi pa gwe pæi monj ñkwanj shendaonj ña a kã'ɔ ne, ni ji nu ña pugu shi lo ntini nɔ pæi. Nga'ɔ vugu nthe ña pæi pugu shi mfã'ɔ fé chombhi ña Minnwi shi mfe ne ka'a. Pæi chwïe nne ñji ña ki'i luonj Minnwi yœi fã'ɔ ki'ingini.

Yœi nu ñgœ'i nthe ña pæi chwïe nnu ndindi

⁸ Nɔ lügwï nu, pæi pɔ ni ta'a nchò, mfã'ɔ kwoshini ni nonj pæi, mfã'ɔ khwã nonj shina pæi, ni njù'ɔ pɔpɔɔ ndo mfã'ɔ jũ nonj. ⁹ Ki'i ndu'u phi ni phi, ki wé'i ni wé'i, ndo ka lu'u pi ni mbɔɔ, nthe ña mbɔɔ yaonj ña Minnwi ni ñkã'a nɔ fe nu ve ndiï ña a ni ñgē għo ne. ¹⁰ Nthe ña Njwa'anli Minnwi chhu ña,

Sheshenonj ntã'a nu mfã'ɔ nchhɔ shi'i ndo njœi pa nnu shi'i ña a tho ndɔgo li'i ne,

ki'i pa chrã pipi taonj nchò yu, ki pa chrã le'ingienj,

¹¹ a pã'a ñkũnu yi ni phi ndo nchwïe shi'i,
a shigi ghighri ndo njou njin yi.

¹² Nthe ña ligi Taatho pɔ mbinj pa ñgwa ndindi a lo mbini nja'ɔ luonj Minnwi yugu.

Ndo Taatho ghã mbiri ligi yi ni pa ghanj chwïe phi.

13 A shi mfe gǒ ngə'i ni pəi nɔ ha'an pəi shigi chwīe nu shi'i? 14 Ndo pəi nji'i nɔjə ngə'i nthe ɲa pəi chwīe nnu ɲa a kā'o nɛ Minnwi fɛ mbɔrɔ ni pəi. Ki'i pəi pɔgɔ sheshenɔj, ndɔ ki'i njù'ɔ yəi ghana vəi. 15 Ndo pəi gha'o Krishto nɔ Taathɔ mon njù'ɔ pəi, mbiri non yəi nguon ndii nɔ fɛ nu khwè ni sheshenɔj ɲa a pie vəi ni nnu nthe kwà'a ɲa pəi fā'ɔ mbin pəi nɛ, 16 ndɔ pəi chwīe ni juu pugu pa pɔgɔ. Nganɲho yəi pɔ yi shieshie, nne ɲa pi nchhu nnu piphi thɔ pəi, lrithɔ wēin ɲgwa pighɔ ɲa pugu wɛ'i mbha nnu shi'i yəi mon Krishto nɛ. 17 Nthe ɲa a pwa nɔ yəi nu ngə'i nthe chwīe nu nnu shi'i nɔ ha'an a mbɔ nnu ɲa Minnwi tā'a nu nɛ, nchaa yəi nu ngə'i nthe nchwīe nu phi.

18 Nthe ɲa Krishto ni nɔjə ngə'i* ɲkaa yu ta'a ɲgɛ nthe phi, mbɔ ɲon ndindi nɔ ligi ɲgwa piphi, nne nɔ thɔ nu ni pia nɔjə Minnwi nɔ ghɔ. Pi ni njwi vi mon freinon, ndɔ pi chwīe a pɔ yi maon mon Jijwe Minnwi†.

19 Mon Jijwe ghɔ, a ni ngəi nchii chrà ni pa jijwe ɲa pugu pɔ mon chéin nɛ, 20 mbɔ pa jijwe ɲa pugu ni ma ntinithɔ ndii ɲa Minnwi ni nthɔ mfā'ɔ wēin njù'ɔ mon llembhi Noa, nɔ ha'an pi ni nthɔ nchwīe ɲkien nne pie ɲa pɔ nɔ nda nɛ, ɲa shigɛi ɲgwa, mbɔ fúon ɲgwa, ni ndūgu mon ghɔ ntɔgɔ ɲkuon ɲkhi. 21 ɲa a ni mbɔ li nchho nɔon kwe ɲkhi ɲa a lūgu ni pəi ndwe, ki lɔ mbɔ pi nɔ yaon fu'u nchhi mbin non, ndɔ a pɔ pi pie ni Minnwi nɔ chwīe nu nganɲho yia pɔ yi taonɲaon‡, ntɔgɔ pi ɲkuon ku'ɔ nu jishɔ Krishto mon gu.

22 Jishɔ Krishto yei ɲon ɲa a ghəi pɔ, nchho ɲgɛi mbhɔ Minnwi yi ji, nthɔ nsha'a pa ghan ntaon Minnwi pugu pa thishi mon pɔ pugu pa ghan nji.

4

Chombhi ɲa a fā'ɔ kwri nɛ

1 Nthe ɲa Krishto ni nɔjə ngə'i mon freinon nɛ, pəi piri non yəi mon ta'a ɲkwan pi'i nu, nthe ɲa sheshenɔj ɲa a yəi ngə'i mon freinon nɛ lɔ nu'uj nchho nu mon phi. 2 Llo ndwe ngəi nu shhi, pəi chho pigəi chombhi yəi ɲkuon mbhi hein ki lɔ nthɔ nchwīe pi nnu ha'an ɲgwamishua shɔrɔ nu nɛ, pəi chwīe pi nnu ɲa Minnwi tā'a nu nɛ. 3 Nthe ɲa ndii ɲa a tɔgɔ nɛ kwo yien nɔ chwīe nu nnu ɲa pa ghan ki pin Minnwi khwā nɔ chwīe nu nɛ. Pəi ni nchho chombhi tɔtrɔ, nshɔrɔ njù'ɔ, mbaa là'ɔ, ngəi nu mon pa li'i ji ki tou, pa li'i nnu là'ɔ, ni'in non yəi mon wuwuru gha'o nu pa nwi. 4 Mon nguon pa nnu pei, pugu ghà ɲgrāo ɲa pəi lɔ nu'uj nturu pəi pugu nɔ chwīe nu pa nnu ɲa a shi mbiri vəi piri nɛ, nne pugu chhu phi thɔ ghɔ, 5 ndɔ pugu shi ntaa non yugu ni Minnwi, ɲa a piri non yi nɔ sha'a nu ɲgwa maon pugu pa ɲgwa khu nɛ. 6 Nthe yei nnu, pi chii ɲkani pwa pisha'akho nji'i nthe ni ɲgwa pɛ ɲa pugu khu nɛ, ɲa nji'i nthe nɔ ha'an pi sha'a vugu mon freinon nɔ ha'an pi ghà nsha'a ɲgwamishua nɛ, minthe pugu fā'ɔ chombhi mon jijwe ɲkwan ha'an Minnwi ghà nchho nɛ.

ɲkien ɲgan lina ni pa maon ɲa Minnwi fɛ nɛ

7 Ndi ɲa nguon pa yaon ghao shi ndugwi nɛ kwo para, nthe yie ghɔ, pəi fā'ɔ wēin non, nchho ni lina məi nne ɲa minthe pəi luon Minnwi. 8 ɲkien

* 3:18 3:18 Pichəi pa ɲwa'anli Minnwi chhu pi ɲa nthe ɲa Krishto ni ɲkhu nthe phi. † 3:18 3:18 Yichəi shendaon nɔ chhu nu nnu yei pɔ ɲa, mon jijwe yi. ‡ 3:21 3:21 Yichəi shendaon nɔ chhu nu nnu yei pɔ ɲa A pie ni Minnwi llo mon nganɲho yia ɲa a yi taonɲaon nɛ.

mme nnu ña a nchaa ñguon yi ne pɔ ña p̄ai khwā non p̄ai ni ta'anju'ɔ, nthe ña khwā ghā ñkuru ntu phi. ⁹ P̄ai ghrā maon ña p̄ai fā'ɔ nda p̄ai ne shina p̄ai ki lo nduo nu. ¹⁰ Nɔ ñkieɲ pa ghan lina ni pa ñkwan ñkwan yaon fe llo mbho Minnwi, sheshenon ghēre vichai ni ñkieɲ yaon fé ña Minnwi fe gho ne. ¹¹ Sheshenon ña a chrā ne, chrā nɔ non ña a chhu pi pa ñkani llo mbho Minnwi, sheshenon ña a fā'a nu ne, fā'a nɔ ha'an a fā'a pi ni ghrí ña Minnwi fe ne, nne ña mon ñguon yaon ghao, Minnwi shi mfā'ɔ ndigha'ɔ yi ntogo pi mbho Jisho Krishto, mbo ju ña ndigha'ɔ pugu pa ghrí pɔ pi ji ki ndugwi yi ne. A pɔ nenne.

Yai nu ngə'i nɔ ngan pin

¹² Ñkieɲ pa lin pan, ki'i p̄ai ghrāo titini mōon nu ña a nii v̄ai nɔ mōon nu v̄ai, pi nɔ ha'an a tho ndogo yichai ñgini nnu ndogo li'i mbin p̄ai. ¹³ Ndo p̄ai ka fā'ɔ pi pwatua ña p̄ai fā'ɔ yai ghrā ngə'i ña Krishto ni n̄j̄ai ne, nne ña minthe p̄ai ñkaa p̄ai fā'ɔ pwatua pugu pa pwanju'ɔ ndii ña Krishto shi mbini nu'ur ntho mon ndigha'ɔ yi ne. ¹⁴ Pi ngwe'i v̄ai nthe pi ligi Krishto, kan p̄ai fā'ɔ mbɔɔ, nthe ña Jijwe ndigha'ɔ pugu pa yi Minnwi pɔ mbin p̄ai. ¹⁵ Ndo ki'i sheshenon v̄ai yai ngə'i nthe pi ña a njwi non, ki ñgina, ki ngūo nnu mbimbhi, ki chəɲkichini. ¹⁶ Ndo ti sheshenon v̄ai n̄j̄ai ngə'i nthe pi ña a Krishiten, ki'i a fā'ɔ lritho, a fe pi ndigha'ɔ ni Minnwi ña a pin ligi Krishto. ¹⁷ Nthe ña ndii sha'a kwo kā'ɔ, ndo pi fūon n̄j̄e sha'a pi mon mbaanda Minnwi. Ti ā n̄j̄e pi ni pia, kan a shi mbo pi neiɲ ni ngwa pe ña pugu lo n̄j̄i'i mbin pwa pisha'akho Minnwi ne? ¹⁸ Nɔ ha'an N̄wa'anli Minnwi chhu ña,

"A ngə'a ni non ndindi nɔ lūgu nu,

kan shwéi yi shi mbo pi neiɲ ni pa ghan ki gha'ɔ Minnwi, pugu pa ghan phi?"

¹⁹ Nthe yie gho, ngwa pe, ña pugu yai ngə'i nthe ña a nnu ña Minnwi tā'a nu nthe vugu ne, fe nch̄i yugu ni Minnwi mbuon vugu ña a kà'a ki fii, nɔ ha'an pugu gh̄ai shhi ntho nchwie nnu ña a kà'ɔ ne.

5

Kē'i minji Minnwi

¹ Nenne, mā'an ghrí pa thishi ña pugu tho n̄j̄e'i ngwa shina p̄ai ne, nɔ yichai ta'a nthishi ña a ghā n̄j̄e'i ngwa ndo mbo minkwentie pa ngə'i Krishto ndo mbini mbo non ña a shi mfā'ɔ ghrā mon ndigha'ɔ ña pi shi nōon ne, ² ña p̄ai kē'i minji Minnwi shina p̄ai, ndina ni pugu ki lo nthe pi ña pi yī'i v̄ai yī'i, ndo a pɔ pi mon khwā njū'ɔ yai ñkwan nɔ ha'an Minnwi tā'a nu ña p̄ai chwie ne, ki lo mbo nthe pi njū'ɔ mbin, mbo nthe pi khwā njū'ɔ nɔ fā'a. ³ Ki lo ntho nsha'a ngwa pe ña p̄ai lina nu ni pugu ne, p̄ai nōon pi li ni pa minji pigho. ⁴ Ndi ña Taatho pa Nkē'i Minji tho ne, p̄ai shi mfā'ɔ ñkie ndigha'ɔ ña a shi'a ma ñkhu ne. ⁵ Wu'ɔ nenne, p̄ai ña p̄ai pa mikə'i ne, ya'ɔ nch̄o pa thishi ña pugu ye'i ngwa ne. Nguon v̄ai ghao pɔ pa ghan jū non ni non p̄ai nthe ña, "Minnwi laa ngwa ha'an pugu k̄e non yugu tothi ne, nōon pwapun yi ni ngwa ha'an pugu shwi'i non yugu shhe ne." ⁶ Nthe yie gho, p̄ai shwi'i non yai shhe shhi Minnwi ña a fā'ɔ n̄j̄i nɔ li'i nu v̄ai ne, n̄j̄i ña ndii shi ngā ñkā'ɔ, a k̄e v̄ai tothi. ⁷ P̄ai tho ncha'a ñguon pa lrí p̄ai mfe nu gho nthe ña a ghā ndina ni p̄ai. ⁸ P̄ai chho ni lina m̄ai, nchho njra nu. Mbina v̄ai, mbo devi, nyien nu nɔ pa'ɔ ña a wara nu,

ntho ntā'a ḡoṅ nshāa vi. ⁹ Ndo p̄əi li'i vi, nthi a tini moṅ piṅ yəi, nji nu ḡa ḡkwaṅ ḡḡə'i ḡa pəi tɔḡɔ nu moṅ ḡho nɛ, pa liṅ pəi moṅ ḡḡoṅ mbhi ḡhao tɔḡɔ nu moṅ ḡho ḡkaa pugu. ¹⁰ Pəi shi ḡḡa ḡkwo yəi ḡḡə'i nɔ kuo ndii, Minnwi ḡa a fā'o ḡḡoṅ pwapuṅ, ḡḡē vəi ḡa pəi fā'o yəi ḡhrà ndigha'o yi ḡa a lo mfā'o ndugwi yi moṅ Krishto nɛ, ju ndutho yi shi nchwīe pəi kā'o, ntuṅ vəi, mā'an ḡhrí yəi ndo mbini nchwīe pəi thi shi'i. ¹¹ ḡḡoṅ ḡhrí ḡhao, ḡḡoṅ ndii ḡhao pɔ pi ji ki ndugwi yi. A pɔ nennɛ.

Ndugwi njin mā'an nu chrà

¹² Shaila*, ndiṅ via, ḡa minthe ḡoṅ yi'ə noṅ yi mbiṅ yu nɔ ha'an nḡəi nɛ, ḡhēɛ a nɔ nā'an nu muuṅ kuo ḡwa'anli yei. Ntho mā'an ḡhrí yəi ndo nchhu nu ni pəi ḡa yei pwapuṅ Minnwi shishini. Pəi thi moṅ ḡho a tini. ¹³ Yichəi ta'a chɔshi nɔ yəi ḡa a pɔ Babiloṅ nɛ, ḡa pi chu'o vi ḡkaa yu nɛ mā'an chrà yəi. Maaku muuṅ a mā'an chrà yəi ḡkaa yu. ¹⁴ Pəi chrà ni noṅ pəi ni paṅ nu nɔ nōoṅ nu khwǎ ḡhaṅ piṅ.

ḡhḡhrí pɔ mbiṅ ḡḡoṅ vəi ḡhao ḡa pəi pɔ moṅ Krishto nɛ.

* **5:12** 5:12 Gri fā'o pi ḡa Shivanu, mbo ḡkwaṅ ha'an pi ḡhà mbini mēiṅ Shaila ḡho nɛ.

Mbira ḡwa'anḡi Pita Kāon nu pa tho nnu

Nḡwa'anḡi yei nā'anḡ Pita mfe ni pa ntou pichəi pa ghan pin ḡleshhi. Pita ni ndōgo nthi mi nō ta'a ḡon ḡa pugu Jishō ni mbō ndii ḡa Jishō ni fā'a nu ne, nō nā'anḡ nu ḡkwiḡ pa ghan pin ni pa nnu ha'anḡ pi ni nḡe'i vugu nō ḡhō ne.

Pa nḡəi'i mifi ni nthō nchhu nu ḡa nō ha'anḡ Jishō lo naa nthō ne, mba'a a shi nu'unḡ mbini nthō. Pugu shini ndō mbi'i ḡa ḡembhi shā'a tho nu, nne pa'a ndō nchhō chōmbhi yugu mon shigao mbhō. Pita nā'anḡ nthō nchhu nu ḡa wu'ō nō ha'anḡ ju ndutho yi ni nḡəi ndigha'ō Jishō ḡkuonḡ mbira ne, a nō ha'anḡ sheshenḡ shi nḡəi ndii ḡa Jishō shi mbini nthō ne. Pita shrā ntigi pa masha mifi pāa, ndō nā'anḡ nḡō ḡa Minnwi shi mfe ni pugu ne.

Pita nōon ḡa nnu ḡa a chwīe pīni nu Jishō yiri ne pō ḡa ḡgwa pā'a ḡkūnu yugu ni phi. Pa ghan pin fā'ō nō chhō nu chōmbhi shishi'i ḡa a linaon ni kwā'a nō ha'anḡ pugu chhō nḡwəe pō fhi pugu shhe fhi ḡo mbhō Minnwi mbhō li'i ḡa ndindi pō ne.

Mā'anḡ nu chrā

¹ Nḡwa'anḡi yei ḡo mbhō mu Shemu Pita, mbō muonḡ fā'a, ndō mbini mbō ḡganḡ ntaonḡ Jishō Krishto ḡḡəi nu ni pəi ḡa pəi fā'ō pinḡ ḡa a ta'a ḡkwanḡ pugu pa yigi ntōgo pi ḡkuonḡ ndindi Minnwi via ndō mbō ḡkwe via, Jishō Krishto ne.

² Nduonḡ ḡa Minnwi pīgi pwapunḡ yi pugu pa ḡhghri yi ni pəi monḡ ji nu vi pugu pa Jishō Taathō via.

ḡkwanḡ ha'anḡ ghan pin fā'ō nō chhō nu chōmbhi yugu ne

³ Ntōgo pi ḡkuonḡ nḡi yi nō Minnwi, a fe ḡguonḡ yaonḡ ḡa a pie ḡa pia fā'ō nō chhō nu chōmbhi pōgo Minnwi. Pia fā'ō ḡguonḡ maonḡ pəi ḡhao ntōgo pi ḡkuonḡ ji nu mi, mbō ju ye ḡa a ḡe via ḡa pia tho nḡəi vi ntōgo pi ḡkuonḡ ndigha'ō yi pugu pa mbha nnu shi'i. ⁴ Ntōgo pi monḡ yei shendaonḡ, a fe pa mbwa kà'a pugu pa kà'a lienḡ ni pia, nne ḡa ḡkie ḡkuonḡ pa kà'a pighō minthe pəi tei piri nu ḡa a pō monḡ mbhi nthē khwā phi ne, mfā'ō pūonḡ ḡa a pō nō yi Minnwi.

⁵ Nthe yei nnu, pa'ō ni ḡguonḡ ḡhrí yō ḡhao nō pīgi nu mbha nnu shi'i ḡkuonḡ pinḡ, ḡkuonḡ mbha nnu shi'i yō pīgi ji nu nnu, ⁶ ḡkuonḡ ḡhō pīgi wēinḡ nonḡ, ḡkuonḡ wēinḡ nonḡ pīgi tiishii, ḡkuonḡ tiishii pīgi pōgo Minnwi, ⁷ ḡkuonḡ pōgo Minnwi pīgi khwā monḡ pinḡ, ḡkuonḡ khwā monḡ nda pinḡ pīgi khwā ḡguonḡ ḡgwa.

⁸ Nthe ḡa pəi mfā'ō pa mbha nnu pəi ndō ḡku'ō monḡ ḡhō mbigi ḡḡəi shhi, kanḡ pəi shi nḡi Taathō via mbō Jishō Krishto monḡ shendaonḡ ḡa a shi nchwīe pəi fā'a shishi'i ndō nḡunḡ ntienḡ ne. ⁹ Nthe ḡa sheshenḡ ḡa a pou pa mbha nnu pəi ne, ligi yi tho nchri nu ti nchəinḡ monḡ nthinḡkwo ḡa a lo nu'unḡ nḡəi li'i, ḡkwo li'e ḡkwanḡ ha'anḡ pi shigao vi monḡ pa phi ḡa a ni mbō monḡ ḡhō ne.

¹⁰ Nthe yie ḡhō ma pa ḡinḡ panḡ, pəi ya mba'ō nō nōonḡ nu ḡa Minnwi ḡe vəi ndō nchu'ō vəi nō ḡgwa pi shini, nthē ḡa pəi nchwīe pa nnu pəi, pa'a pəi lo ma ḡgū monḡ pinḡ yəi. ¹¹ Nthe ḡa monḡ yei shendaonḡ, pi shi mfe ḡhrí

ni pia nɔ nii nu mon Sha'afuon ki ndugwi yi, mbo yi Taathɔ ndɔ mbo nkwe via, Jishɔ Krishto.

¹² Nthe yie gho, nshi ngu'ɔ nchho nkwin vɛi nguon ndii ni pa mbha nnu pei, nji'i nthe pi nɔ ha'an pɛi ji ndɔ nkwo ya mbhi kwo yɛi mon nnu shini na pɛi fã'ɔ nɛ. ¹³ Mbɛi'ɛi na a kã'ɔ vɛi nɔ kwɛnɛ nu vɛi ntɔɔ pi nkuron kwɛn nu vɛi, nɔ ha'an ngu'ɔ mbo yi maon nɛ, ¹⁴ nji nu na ndii shrão freinon nchɛ'a yei kwo para nɔ ha'an Taathɔ via Jishɔ Krishto ni nkwo chwɛ nji nɛ. ¹⁵ Mba'ɔ nu ni nguon kãa nu ghao nne na nshi nga mien mbhi yei, pɛi kwɛn pa nnu pei mon sheshe ndii.

Pa ngwa na pugu ni njɛi ndigha'ɔ Krishto

¹⁶ Pigi shini ndɔ njou pi njin mishweishwei na ngwa pɛi'ɛi ni lina thɔ yugu ndii na pigi ni nchwɛ pɛi ji thɔ nu Taathɔ via, mbo Jishɔ Krishto, mon ghrɛ, ndɔ ti pigi ni nka yɛi pi ndigha'ɔ yi. ¹⁷ Ndi na Minnwi Tãa ni mfe ndigha'ɔ ni Jishɔ Krishto ndɔ nɔon vi nɔ non ndien nɛ, Ndigha'ɔ Tethɛ gho ni nchhu gho na, "Yei nkien Muon na na nkhwã, mfa'ɔ pwatua nthe vi." ¹⁸ Pigi nkaa pigi ni nja'ɔ nggɛ yei llo po nthe na pigi pugu ni mbo nkuron mbra Minnwi gho ka'a, mbo mbra taonɔon.

¹⁹ Pia fã'ɔ chrã na pa njɛilɛi'ɛi Minnwi ni nchhu nɛ, mbo yaon na a nthe non fã'ɔ tinanju'ɔ nkuron gho, na a pie na pɛi ni'in njũ'ɔ yɛi nkuron gho nɔ lan na a kii nu mon njin ti mbhi shi nu'un ndan, lí'ɛ finɛi muon tutu'u the njũ'ɔ pɛi. ²⁰ A pwa na pɛi fũon nji yei, na nkini Minnwi na pa Njɛilɛi'ɛi Minnwi nã'an mon Nwa'anli Minnwi nɛ lɔ mbie na non tũgu pi nkwan ha'an a ywɛɛ ji nɛ. ²¹ Nthe na yichɛi chrã llo mbho njɛilɛi'ɛi Minnwi shini ndɔ mbo fɔ na a llo pi mon khwã njũ'ɔ nonmishua, ndɔ ngwa ni nchrã llo mbho Minnwi nɔ ha'an Jijwe Minnwi ni mfe nji ni pugu nɛ.

2

Pa masha pugu pa njɛilɛi'ɛi mifi

¹ Nɔ pa njɛilɛi'ɛi mifi ni ntaon shina pa ngwa Ishrae lleshhi, wu'ɔ nɔ ha'an pa masha mifi shi ntaon shina pɛi nɛ, na pugu shi njan'ɛi nni shina pɛi ni pa ntigi pipi na a yi piri ngwa nɛ, nthɔ ndãa Taathɔ na a yuon vugu nɛ, nne Minnwi shi nshɛi'ɛi vugu pi ni tei mon kwo ndii. ² Ntɔ ngwa shi njou njin mbha nnu tɔtrɔ yugu, nthe vugu, pi chrã nnu pipi nthe shendaon nnu shini. ³ Mon shɔrɔ nu njũ'ɔ yugu, pugu shi nchigi vɛi ni pa chrã mifi. Minnwi ni nkwo piri njɔ yugu ti a kã'ɔ, ni nkwo kã'a piri nu vugu ti a kã'ɔ.

⁴ Minnwi shini ndɔ mien pa ghan ntaon pi ndii na pugu ni nchwɛ phi nɛ. A ni mã'an vugu mon monon li'ɛi ha'an pi ni nũ'on vugu mon chein mon li'ɛi njinjin nthɔ njwɛɛ lɛmbhi shã'a. ⁵ Minnwi shini ndɔ mien pa ngwa fie lleshhi nkien Noa na a ni nkwe vi, mbo ngan chii nnu ndindi, pugu pa khwachɛi ngwa nduon. Yei ni ndɔɔ li'ɛi ndii na a ni nkuru mbhi na ngwa ki ya'ɔ nchɔ yi ni mbo fɔ nɛ ni nkhi. ⁶ A ni nga nda'a, Minnwi fɛ njɔ ni pa la'ataon Shodon pugu Gomora, ntũon vugu ti pugu gu phu. A ni nchwɛ pugu pɔ li nnu na a shi ndɔɔ li'ɛi mbin ngwa pɛ na pugu lɔ mbɔɔ vi nɛ. ⁷ Nɔ Minnwi ni nkwe Loti, mbo non ndindi, na a ni mfa'ɔ titini pigi njũ'ɔ nthe mbha nnu tɔtrɔ ngwa pipi. ⁸ Loti yei ni mbo non ndindi.

* **1:20** 1:20 Yichɛi njin li'ɛi yei pini mbo na nkini Minnwi na pa njɛilɛi'ɛi Minnwi ni nã'an mon nwa'anli nɛ shini ndɔ ndho pi mon mbi'ɛi nu pa njɛilɛi'ɛi pighɔ.

A ni nchho mfā'o yu'ō njū'ō nthē pa mbha nnu piphi ŋa a ni njēi nu ndo nja'ō nu shina pugu lelle ne. ⁹ A mbo nenne, o yēi ki'ē ŋa Taathō ji ŋkwan ha'an a nthē a kwe ŋgwa ha'an pugu pogo vi ne mon ghagha'a ndo mbini nū'ōŋ ŋgwa piphi mon ŋgō'i nchho njwere llembi shā'a, ¹⁰ mī'ēŋ mbo ŋgwa pe ŋa pugu tho nchwīe pa nnu tōtrō ŋa freinon yugu tā'a nu ne ndo mbini ntho nchī'ē pa nji Minnwi no sha'a nu.

Pugu fā'o tininju'ō pugu pa nōon non ndo ki lo mfā'o pogo ndii ŋa pugu wē'i ghan ndigha'ō ne. ¹¹ Ndo nji'i nthē pi ghan ntaon Minnwi, ŋa pugu fā'o ghri a yien ntou yi nchaa pa masha mifii pei ne, lo nji'i nchhu phi tho pugu, shhi Taathō. ¹² Ndo ŋgwa pei chwīe nnu pi ki ywēre, no pa minyien ki lo mfā'o lina ŋa pi phi vugu pi ŋa pi wēin njwi. Pugu ghā nchrā phi ŋkuon pa yaon ŋa pugu lo nji'i nji. Pi shi nshi'i vugu ŋkaa pugu no pa minyien.

¹³ Pugu shi njēi ŋgō'i, mbo pe ŋgō'i ŋa pugu ni mfe nu ne. Pugu lii a po no nchhō shi'i no chwīe nu sheshe nnu ŋa a shi mfe pwanju'ō ni freinon yugu ne mon nthē minaon. Pugu ya mbo pi ghan fe lritho pugu pa shhū non no ha'an pugu tūru pēi pugu li'i ji maon ne, ntho nchwīe nchhō mon mbha nnu mifii pugu. ¹⁴ Ligi yugu shi lo ndii nnu nduon ntogo tā'a nu mingwe ŋa pugu pugu shi nūan ne, pa'a pugu lo ma njru ni chwīe nu phi, mfi ŋgwa pe ŋa pugu lo nji'i nthi a tini ne ŋgwēin mon shiri yugu. Pugu fā'o njū'ō ŋa pi yē'i vugu ni shōrō nu. Nchōno po mbin pugu. ¹⁵ Pugu mien ŋkien ndaon, nii mon trū. Pugu togo ŋkwan shendaon ŋa Balaan, mbo muon Beo, ni ntogo ne, a ni ŋkhwā shēi pi ŋkuon togo nu shendaon ŋa a lo ŋkā'ō ne. ¹⁶ Ndo Minnwi piga vi nthē phi ŋa a ni nchwīe ne, ŋkwēin, mbo minyien ŋa a shi'a nchrā ne, chrā ni ŋggi ŋonmishua, ndi'i nnu lilin ŋa njēli'i Minnwi ni ntā'a nu nchwīe ne.

¹⁷ ŋgwa pei po no sha'ashhe ŋa ŋkhī lo nji'i ntaon nu fo, pugu po no lūlun ŋa fin tien nyien nu no gho. Pi kwo piri li'i ndugwi njinjin nū'ōŋ ni pugu. ¹⁸ Nthē ŋa pugu chrā memme chrā ghagha, ŋkwēi njū'ō no gho, mbiri ŋgwa pe ŋa pugu wu'ō ŋkaka no taon nu shina ŋgwa pe ŋa pugu wu'ō nchho pi mon tōi ne, ŋgwēin vugu ni fi nu vugu ni pa khwā nu shūon. ¹⁹ Pugu kā'a vugu ŋa pugu shi ntaon mon kūna ndo mbo pa ŋkūna ndutho yugu mon mbha nnu tōtrō. Nthē ŋa sheshe yaon ŋa a gha'a ŋon ne, ŋon gho ŋkūna mbho yaon gho. ²⁰ Nthē ŋa, ā mbo ŋa ŋon kwo tei pa nnu pe ŋa a ghā ntrao ŋon mon mbi ne ntogo pi ŋkuon ji nu Taathō via, mbini mbo ŋkwe via, Jisho Krishto, mbini mien non yugu maon pigho krao vugu ŋga'a vugu, kan chombhi ŋon gho pini mbigi nchaa ŋkwan ha'an a ni fūon mbo no njē yi ne. ²¹ A ni ŋka pwa ŋa pugu shi kan ni ndo nji shendaon ndindi, nchaa ŋa pugu ji mbini nu'un ŋkara ŋkūnu yugu ni kina taon taon ŋa pi fe ni pugu ne. ²² Nnu ŋa lu'ō chrā, mbo nnu shini chhu ne lōgo li'i mbin pugu, "Mingū ghā mfu'u mbini nji maon fu'u yi gho" ndo "minjunyan ghā ŋga ŋkwo shigao non yi, mbini mbini nūan mon titwrei."

3

Kā'a ŋa Taathō tho nu

¹ Yei mbra ŋwa'anli ŋa nā'an nu mfe ni pēi ndwe, ma ŋkien pa lin pan. Mon ŋguon paa ŋwa'anli pigho, nchho ŋkwēne vōi no kwīn nu vōi no fā'ō nu pi'i nu shi'i. ² Ntā'a nu ŋa pēi kwīn pa nnu ŋa Minnwi ni ŋkwo nōon

ni pa njèilì'ì pi pi taon̄taon̄ pugu chhu n̄e, pugu pa gí Taathò mbini mbo N̄kwe ntògò pi mbhò ghan̄ n̄taon̄ Krishto ña pugu ni n̄je'ì v̄oi n̄e.

³ P̄oi f̄iun̄ n̄ji yei nnu, ña mon̄ pa ndugwi l̄l̄embhi, ghan̄ mā'anj̄ kw̄ein̄ shi nthò ni mā'anj̄ nu kw̄ein̄ yugu, nthò nj̄oū n̄jin̄ pa nnu p̄ip̄hi ña nj̄u'ò yugu chhu ni pugu n̄e. ⁴ Pugu shi n̄chhu ña, "A ni ñk̄ā'a ña a shi mbini nu'uj̄ nthò ti a hin̄? J̄ē fie nd̄ii ña pa t̄āa pia ni ñkhu n̄e*", pa nnu wu'ò ñḡōi nu shh̄i wu'ò n̄o ha'anj̄ pugu ni mbo mon̄ nj̄ē mbhi n̄e." ⁵ Pugu l̄i'ē n̄o ji nu yei nnu ña ntògò pi ñkuon̄ chr̄à Minnwi, pa po ni ñkwo p̄o n̄o n̄taon̄ nd̄ii, shh̄e p̄o yi chw̄ie pi l̄lo mon̄ ñkh̄i nd̄o ntògò pi mbhò ñkh̄i. ⁶ Nd̄o ntògò pi mbhò ñkh̄i, mbo ñkh̄i mb̄i, mbhi ye ña a ni mbo nd̄ii gh̄o n̄e, ñkh̄i ni n̄j̄ie vi nd̄o shi'ì. ⁷ Nd̄o pa po pugu shh̄e ye ña a p̄o ndwe n̄e, wu'ò mbo ti n̄ch̄ein̄ ndwe nth̄e pi chr̄à yi gh̄o, n̄ne ña pi l̄e mb̄iri vi ni m̄on̄on̄, pi n̄ū'on̄ vugu nth̄o njw̄ere l̄l̄embhi sh̄á'a mbo ll̄é ña pi shi mb̄iri ghan̄ ki p̄oḡo Minnwi n̄e.

⁸ Nd̄o ki'ì p̄oi l̄i'ē yei ta'a nnu, ma ñk̄ien̄ pa l̄in̄ pan̄, ta'a ll̄é ni Taathò p̄o pi n̄o ta'a ñkan̄ ñga'ombhi, ta'a ñkan̄ ñga'ombhi p̄o pi n̄o ta'a ll̄é. ⁹ Taathò l̄o ñj̄iyiri n̄o chw̄ie nu nnu ña a k̄ā'a n̄e n̄o ha'anj̄ p̄ich̄ei ñgwa l̄i ȳiri nu n̄e, nd̄o a th̄o ñgw̄ein̄ pi nj̄u'ò yi ni p̄oi ki l̄o nt̄ā'a nu ña shesh̄en̄on̄ v̄oi shi'ì, nth̄o nt̄ā'a pi ña ñguon̄ ñgwa p̄ā'a ñk̄ūnu yugu ni p̄hi. ¹⁰ Nd̄o l̄l̄embhi Taathò shi nth̄o pi n̄o ha'anj̄ ñḡina gh̄à ñgw̄i'ì nth̄o n̄e, pa po shi ntògò gha ni t̄it̄ini ȳon̄o nu, pa maon̄ mon̄ po k̄ii nd̄o n̄shi'ì, ñkuon̄ shh̄e pugu pa nnu ña ñgwa ni n̄chw̄ie nu n̄e shi n̄taon̄ l̄i'ì wo.†

¹¹ Ti ña pi shi n̄shi'ì ñguon̄ maon̄ p̄ei mon̄ yei ñkwan̄ shendaon̄ n̄e, p̄oi p̄i'ì ñkwan̄ ñgwa ña p̄oi f̄ā'ò n̄o p̄o nu n̄e. P̄oi f̄ā'ò n̄o chh̄o nu ch̄ombhi taon̄taon̄ pugu pa ch̄ombhi p̄oḡo Minnwi ¹² nth̄o njw̄ere nu, nd̄o ñk̄on̄o th̄o nu l̄l̄embhi Minnwi, mbo ll̄é ña pi shi nt̄ūon̄ pa po ni m̄on̄on̄ a sh̄ūgwi, pa maon̄ po sh̄ūgwi mon̄ k̄ii nu gh̄o. ¹³ Nd̄o ntògò pi ñkuon̄ ñkwan̄ ha'anj̄ k̄ā'a yi chhu n̄e, pia th̄o njw̄ere po f̄hi pugu pa shh̄e f̄hi l̄i'ì ña nd̄indi Minnwi p̄o n̄e.

¹⁴ Nth̄e yie, ma ñk̄ien̄ pa l̄in̄ pan̄, ña p̄oi th̄o njw̄ere nnu p̄ei n̄e, p̄oi k̄āa n̄o ȳoi nu ña p̄oi p̄o shh̄i yu ki muun̄ mi t̄ot̄o, ki nt̄ei l̄o mbo mb̄in̄ p̄oi nd̄o mbini mbo ni ta'an̄ggi p̄oi pugu. ¹⁵ Nd̄o mbini nd̄oḡo w̄ein̄ nj̄u'ò Taathò via, n̄o sh̄ina ña a f̄e nu ña p̄oi l̄ūgu wu'ò n̄o ha'anj̄ P̄oo, ñk̄ien̄ nd̄in̄ via, ni n̄ā'anj̄ m̄f̄e ni p̄oi ñkaa yu ntògò pi ñkuon̄ f̄i'ì shieth̄o ña pi ni m̄f̄e gh̄o n̄e. ¹⁶ Yei ñkwan̄ n̄o ha'anj̄ a gh̄à n̄ā'anj̄ ñguon̄ pa ñwa'an̄li pi ghao, nd̄ii ña a chr̄à nu nth̄e nnu p̄ei n̄e. P̄ich̄ei pa maon̄ p̄o mon̄ gh̄o ña a gha'a n̄o ji nu ña p̄ich̄ei pa ñgwa ña pugu l̄o ñji nnu, nd̄o ki l̄o nth̄i a t̄ini mon̄ p̄in̄, kara n̄chhu nnu nduon̄, wu'ò n̄o ha'anj̄ pugu gh̄à nu'uj̄ n̄chw̄ie ni p̄ich̄ei l̄i'ì mon̄ N̄wa'an̄li Minnwi n̄e, n̄ne mb̄iri non̄ yugu.

¹⁷ Nd̄o nth̄e ña p̄oi kwo ji yei ni shh̄i n̄e, ñk̄ien̄ pa l̄in̄ pan̄, p̄oi lina nu ña ki'ì pi f̄i v̄oi ni pa nnu nt̄ei ñgwa p̄ip̄hi, n̄ne mien̄ ki l̄o nu'uj̄ nth̄i a t̄ini. ¹⁸ Nd̄o p̄oi ku'ò nu mon̄ p̄wapun̄ pugu pa ji nu Taathò via mbini mbo N̄kwe via J̄ish̄o Krishto. Ñguon̄ nd̄igh̄ā'ò gh̄ao p̄o gh̄o ndwe ti ñḡōi n̄ch̄ein̄ mon̄ l̄l̄embhi ña mba'a ndugwi yi p̄o n̄e. A p̄o n̄enne.

* **3:4** 3:4 Yei th̄o n̄chhu pi p̄e ñgwa ña pugu ni m̄f̄iun̄ mbo ghan̄ youn̄jin̄ Krishto n̄e. † **3:10** 3:10 A p̄o mon̄ p̄ich̄ei N̄wa'an̄li Minnwi pi ña *Pi shi nt̄ūon̄*.

Fūoŋ ŋwa'anli Joun Kāoŋ nu pa tho nnu

Pi ni nā'an ŋwa'anli yei mfe ni pa ghan pin ŋa pugu ni mbo mon fintho ne. Pichəi shini ndo nu'un nthe mon pin mbin Jisho ŋkwan nō ha'an pi ni nje'i vugu nō gho llo mon nje yi ne.

Pa ŋgwa Gri ni mbi'i ŋa freinoŋ pigi a wu'ō mbwa jijwe ŋoŋ, nne pa'a ndo mbin ŋa Minnwi shwi'i ŋkuoŋ shhe hein nō ŋoŋ ŋoŋmishua mon freinoŋ. Nji'i nthe pi nō ha'an pugu shini ndo mbin vi, mbo Ju ŋa Minnwi Chu'ō Ntaoŋ nō Ŋkwe ne, ntho nchho pi mon phi, ndo ki lo ntho nōoŋ khwā ne, pugu ni nchhu ŋa pugu ji Minnwi ndo mbo pi yi Minnwi. Pugu ni ntaoŋ shina pa ghan pin nthe ŋa pugu ni mbi'i ŋa pugu fā'o yichəi ji nu nnu mon jijwe ŋa a chaa yi pigəi ŋgwa nduoŋ ne. Nnu yei ni nch'i ŋgwa pə ŋa pugu ni ŋkina mon choshi ne, tho yugu fin nthe pa nnu ha'an pi ni nje'i vugu nō gho ne.

Joun, ŋa a ni nji ŋgwa pei shi'i, ndo ni njəi Jisho Taatho ni ligi yi ne, nā'an ŋwa'anli yei nō fe nu tinanju'ō ni pugu nō nnu ŋa pugu ni nja'ō llo nō nje yi ne. Ŋwa'anli yei nōoŋ nu ŋa Ju ŋa Minnwi Chu'ō Ntaoŋ nō Ŋkwe ne ni ntho shini mon freinoŋ ntho mā'an ghr'i ghan pin ŋa pugu fā'o nnu shini. Ŋwa'anli yei fii ŋa chho nu chombhi taontoŋ pugu pa lina nu ni pichəi pa ŋgwa pō pi ya ŋkieŋ pa li nō nōoŋ nu ŋa ŋoŋ ji Minnwi.

Chrà chombhi

¹ Pigi chii ye ŋa a ni mbo nō nje yi ne ni pəi, mbo ye ŋa pigi ni nja'ō, mbo ye ŋa pigi ni njəi. Pigi ni njəi yie ni ligi yigi, ŋkāoŋ ni mbho yigi, nthe chrà chombhi. ² Chombhi gho ni nōoŋ noŋ yi, pigi yəi, ndo kwe nte yi ndwe, ndo nchii chombhi ki ndugwi yi gho ŋa a ni mbo pugu Tāa ne. ³ Nnu ŋa pigi ni nja'ō ndo njəi ne, pigi pin nchii ni pəi nne ŋa pia pō nu ka'a mon ta'anju'ō nō ha'an pia pa Tāa ni muuŋ vi Jisho Krishto kwo pō ta'a yi mon ta'anju'ō ne. ⁴ Pigi* nā'an pei nnu nne ŋa pwanju'ō yigi linaoŋ.

Minnwi pō pi li'e

⁵ Yei ŋkani ye ŋa pigi ya'ō mbho yu ndo nchii ni pəi ŋa, Minnwi pō pi li'e pa'a kaŋ shigei njin lo mbo mbin yu. ⁶ Pia nchhu ŋa pia pugu pō nu ka'a mon ta'anju'ō ndo nyien nu njinjin, kaŋ pia le'ile'i, ki lo ntho nchwie pi nnu shini. ⁷ Ndo pia nyien pi mon li'e, nō ha'an Minnwi ndutho yi pō mon li'e ne, pia ni noŋ pia pō ka'a, chhi Jisho Muuŋ vi shigao ŋguoŋ phi yia ghao.

⁸ Pia nchhu ŋa pia lo mfā'ō phi, kaŋ pia fii pi noŋ yia, pa'a nnu shini lo mbo njū'ō pia. ⁹ Ndo ti pia mbin phi yia ndo njua ni Minnwi, kaŋ A shi ndi'e phi yia ghao ndo nshigao ŋguoŋ nnu phi yia ghao, nthe ŋa a shi nū'oŋ kà'a yi ŋa a chhu ŋa a shi ndi'e phi yia ne, ndo mbo Minnwi ndindi. ¹⁰ Pia nchhu ŋa pia lo nchwie phi, a nōoŋ ŋa pia chhu ŋa a Minnwi ŋgan le'ingieŋ nne pa'a chrà yi lo nji'i mbo njū'ō pia.

* 1:4 1:4 A pō mon pichəi ŋwa'anli ndunu ŋa Pəi fā'o yichəi pwanju'ō yigi.

2

Krishto ngan ghère via

¹ Pa puonj mi puonj panj, ñchho nā'anj pa nnu pei ni pœi nne ña ki'i pœi chwïe phi. Ndo ti sheshenonj nchwïe phi, kanj pia fā'o nganj ligœi ña a shi ndigœi Tāa mfe via no, mbo Jisho Krishto ñonj ndindi. ² A ju ndutho yi mbo yaonj fe'ingienj ña a fu'u pigitua Minnwi nthē phi yia, ki lo ngu'ò mbo pi ya ta'i via, ndo mbini mbo yi nguonj mbhi ghao ñkaa pugu.

³ Minthe pia fā'o tininju'ò ña pia ji Minnwi pi no ha'anj pïa nū'oj pa kina pi. ⁴ Ñonj ña a chhu ña, "Ñji vi," ndo ki lo nū'oj kina yi ne, pœ pi nde'ingienj ndo pa'a nnu shini lo mbo njū'ò yu, ⁵ ndo ñgwa pe ña pugu ghà nū'oj chrà yi ne, ñgwa pe ña khwä ye ña pugu fā'o mbij Minnwi ne ya mbo yi ka'oka'ò. A ñkwanj ha'anj minthe pia ji ña pia pa Minnwi ta'a yi ne. ⁶ Pia nchhu ña pia kina mbo pia pa Minnwi ta'a yi, a pie ña pia chho chombhi yia ñkwanj ha'anj Jisho Krishto ni nchho ne.

Kina fhi

⁷ Ñkien lij panj, ñdo ñji'i ntho nā'anj pi kina fhi ni pœi, a pœ pi yi ndunu ña pœi ni ñkwo fā'o no ñjē yi ne. Ndunu kina gho ye ña pœi ni ñkwo ya'ò ne. ⁸ Ndo ti ñchho nā'anj pi kina fhi ni pœi nthē ña nnu shini ña a pœ monj gho ne pi yœi mbij Krishto mbini ñjœi mbij pœi, nthē ña ñjinjinj tho ntogotogò, ñkienj li'ε kwo the nu.

⁹ Sheshenonj ña a chhu ña a pœ monj li'ε ndo mbina ndinj vi ne wu'ò mbo monj ñjinj. ¹⁰ Sheshenonj ña a khwä ndinj vi ne chho pi monj li'ε, nthē yie gho, yichœi nnu lo mbo mbij pia ña a shi nchwïe ñonj nduonj chwïe phi. ¹¹ Ndo ñonj ña a pïna ndinj vi ne pœ pi monj ñjinj ntho nyienj pi monj ñjinj gho, ki lo ñji li'i ña a ghœi nu ne, nthē ña ñjinjinj gho kwo chri ligi yi.

¹² Ntho nā'anj nu mfe ni pœi, ma pa puonj mi puonj panj,
nthē ña pi kwo li'ε phi yœi nthē pi Jisho.

¹³ Ntho nā'anj nu ni pœi, ma pa tãa,
nthē ña pœi ji vi, mbo ju ye ña a ni ñkwo pœ no ñjē yi ne.

Nā'anj nu ni pœi, ma pa kuononj,
nthē ña pœi gha'a ñonj mbimbhi.

Nā'anj nu ni pœi, ma pa puonj
nthē ña pœi ji Tãa.

¹⁴ Nā'anj mfe ni pœi, ma pa tãa
nthē ña pœi ji vi ña a ni mbo no ñjē yi ne.

Nā'anj mfe ni pœi, ma pa kuononj
nthē ña pœi fā'o ñji,
chrà Minnwi kina mbij pœi,
ndo pœi kwo gha'a ñonj mbimbhi.

Ki'i ñkhwä ñkuonj mbhi

¹⁵ Nenne, ñshwei vœi, ki'i pœi khwä ñkuonj mbhi yei, ki pa maonj ñkuonj mbhi yei. Sheshenonj ñkhwä ñkuonj mbhi yei, kanj a lo mfā'ò khwä mbij Tãa. ¹⁶ Nthē ña nguonj pa maonj ñkuonj mbhi, yaonj ña freinonj tã'a nu ne pugu pa yaonj ña ligi ñonj mishua yœi ñkhwä nu no fā'ò nu ne, pugu pa kwœi nu njū'ò monj nōonj ñonj nthē pa maonj ña ñonj fā'ò ne, kanj ta'a nnu yei lo ndho pi mbho Tãa, a pœ pi yi ñkuonj mbhi. ¹⁷ Ñkuonj mbhi chho ntogotogò pugu pa ji yaonj ña a khwä ne, ndo ñgwa pe ña pugu chwïe nnu ña Minnwi chhu ne, pugu shi nchho mbhi ki ndugwi yi.

Pæi lina pa mbïna Krishto

¹⁸ Puonj panj, ndugwi yi kwo para, no ha'anj pæi ni nja'õ ña mbïna Krishto tho nu ne, nenne ntou pi kwo tho, nthẽ yie gho, pia ji ña ndugwi yi kwo para. ¹⁹ Pugu ni mienj via ntaonj ni vugu, ndõ pugu shini ndõ nja mbo pi ñgia yia, nthẽ ña pugu kanj ni mbo ñgia yia, pugu kanj ni ñkina pia pugu, ndõ pugu ni ntaonj shina pia, nenne, a ya nõonj ña ñguonj yugu shini ndõ mbo ñgia yia.

²⁰ Ju ña a yi taonjtaonj ne shã'õ Jijwe Minnwi mbinj gho, nenne ñguonj væi ji nnu shini. ²¹ Nã'anj mfe ni pæi pa'a ndõ nthẽ pi ña pæi shi lo nji nnu shini, nthẽ pi ña pæi ji, ndõ pæi ñkaa pæi ji ña le'ingienj shi'a ndhõ mbhõ nnu shini. ²² Njanj le'ingienj põ pi gõ? A ñonj ye ña a lãa ña Jishõ shi lo mbo Ju ye ña pi Chu'õ vi Ntaonj nõ ñkwe ne. Nõnj vei ju mbo mbïna Krishto, mbo ju ve ña a lãa Tãa mbini ndãa Muunj ne. ²³ Sheshenonj ña a lãa Muunj ne lãa Tãa ñkaa yu, sheshenonj ña a pinj Muunj ndõ nchhu ne, pinj Tãa ñkaa yu.

²⁴ Ni gõ, a pie ña yaonj ña õ ni nja'õ nõ njẽ yi ne kina njù'õ gho. Yaonj ña õ ni nja'õ llo nõ njẽ yi ne ñkina njù'õ gho, kanj gõgõ shi ñkina mbinj Muunj pugu Tãa. ²⁵ Yei yaonj ña a kã'a via nõ gho ne, chombhi ki mme.

²⁶ Nã'anj pa nnu pei mfe ni pæi nthẽ pa ñgwa pe ña pugu tã'a nu mfi væi ne. ²⁷ Ndõ ni pæi, Jijwe Minnwi ña Krishto shã'õ mbinj pæi ne kina mbinj pæi, nne pa'a pæi lo mfã'õ chà sheshenonj nõ ye'i nu væi. Nthẽ ña Jijwe yi ye'i væi ni ñguonj nnu ghao, yaonj ña a ye'i nu ne põ pi nnu shini, ki lo mbo le'ingienj. Wu'õ nõ ha'anj a ye'i væi ne, pæi kina pæi pa Krishto ka'a.

²⁸ Nne, ma puonj mi puonj panj, pæi kina pæi pugu ka'a, nne ña a shi nga mbini, pia fã'õ tininju'õ ki lo nshũ'u mbini njin monj lrithõ ndii ña a tho ne.

²⁹ Pæi nji ña Krishto ñonj ndindi, pæi ji ne ki'e ña sheshenonj ña a ghã nchwie nnu ndindi ne phi Minnwi mbhi vi.

3

Puonj Minnwi

¹ Lii njæi fi'i khwã ña Tãa fã'õ mbinj pia ne njæi, a mëinj via ni puonj pi, pia lo mbo yie shini. Nnu ña a chwie pa'a ñkuonj mbhi lo nji via ne põ ña ñkuonj mbhi shini ndõ nji vi. ² Nkienj linj panj, pia põ pi pa puonj Minnwi ndwe, ndõ ti ñkwanj yaonj ña pia shi mbo ne, pi lo naa nõonj ni pia ya'a, ndõ pia ji ña ndii ña a shi nõonj nonj yi ne, pia shi nde mbo nõ ju, nthẽ ña pia shi njæi vi ñkwanj nõ ha'anj a põ ne. ³ Sheshenonj ña a chhõ mfã'õ yei kwã'a mbinj yu ne chwie nonj yi mbo yi taonjtaonj, wu'õ nõ ha'anj ju nduthõ yi, yi taonjtaonj ne.

⁴ Sheshenonj ña a lõgõ chwie nu phi a põ mbha nnu yi ne, a tho nchwie pi nõ ñgũõ nnu mbimbhi nthẽ ña phi põ pi mbha nnu ñgũõ nnu mbimbhi.

⁵ Pæi ji ña Krishto ni nthõ pi nõ shĩgao nu phi, ndõ pa'a phi lo mbo mbinj yu. ⁶ Sheshenonj ña a ta'a yi pugu Krishto ne shi'a ndõgõ chwie nu phi a põ chofa'a yi, sheshenonj ña chwie nu phi fã'a yi ne lo naa njæi vi ki nji vi.

⁷ Puonj mi puonj panj, ki'i sheshenonj fi væi, sheshenonj ña a tho nchwie nnu ndindi ne põ ñonj ndindi nõ ha'anj juju ñonj ndindi ne. ⁸ Sheshenonj ña mbha nnu pi põ pi chwie nu phi ne põ pi yi Shata. Nthẽ ña Shata ni ñkwo tho nchwie phi llo nõ njẽ yi. Nnu ña a ni nchwie Muunj Minnwi tho ne, ni mbo ña a piri fã'a Shata. ⁹ Sheshenonj ña a phi Minnwi mbhi vi ne shi'a ndõgõ chwie nu phi a põ chofa'a yi, nthẽ ña mbha nnu Minnwi põ mbinj

yu ti minthe pa'a a lo nkina ntho nchwie phi ntho nga a phi Minnwi mbhi vi. ¹⁰ Ntogo pi nkoung yei pinthe pi ji puon Minnwi pugu pa yaon nga puon Shata yie ne. Sheshenon nga a shi'a nji'i nchwie nnu ndindi ki ngon nga a lo nkhwā ndin vi ne, lo mbo yi Minnwi.

Sheshenon khwā pichai ngwa

¹¹ Yei nkini nga pēi kwo ya'o llo mon njē yi ne, nga pia khwā non pia. ¹² Ki'i pia pō pi nō Kein nga a ni mbo yi ngon mbimbhi, mbo Shata, njwi ndin vi ne. A ni njwi vi ntho pi kho? Nthe nga fā'a yi ni mbo yi piphi, ndo yi ndin vi pō fā'a ndindi. ¹³ Ki'i pēi ghrāo, ma pa lin pan, nga nkoung mbhi pina vōi.

¹⁴ Pia ji nga pia kwo taon mon gu nii mon chombhi, pia ji ntho nga pia khwā lin pia. Sheshenon nga a lo nji'i mfā'o khwā ne, kina mon gu. ¹⁵ Sheshenon nga a pina ndin vi ne pō pi njwi ngon, ndo pēi ji nga mba'a pa ghan jwi ngwa fā'o chombhi ki mme mon njū'o pugu.

¹⁶ Yei nkwan ha'an pia ghā nji nkien khwā ne, nga Jisho ni nkhu ntho via, ntho yie gho, a pie nga pia khu ntho pa lin pia. ¹⁷ Non mfā'o fi'i maon nga a ntho a yru nō gho shi'i ndo njai ndin vi mon pou ki lo nōon kwoshini gho, kan khwā Minnwi pō njū'o yu pi ein?

¹⁸ Puon mi puon pan, ki'i khwā ya wu'o mbo pi ni nchō ki chrā. Pia nōon nnu khwā ntogo pi mon fā'a ya pugu pa nnu shini. ¹⁹ Ntogo pi nkoung yie, pia shi nji nga pia ngia nnu shini ndo mfā'o tininju'o shhi Minnwi. ²⁰ Njū'o ya ngwēin via nō ngusha'a, pia ji nu nga Minnwi chaa njū'o ya ndo nji nguon nnu ghao.

²¹ Nkien lin pan, njū'o ya mien ki wēin via nō pa ngusha'a, kan pia fā'o tininju'o shhi Minnwi. ²² Ti sheshe yaon nga pia pie mbho yu ne kan pia shi mfā'o, ntho nga pia gha nū'on kina yi ndo nchwie nnu nga a pwa vi ne.

²³ Kina yi pō nga pia fā'o pin mbin Muun vi, mbo Jisho Krishto, ndo nkhwā non pia wu'o nō ha'an a fe gī ni pia nga pia khwā ne. ²⁴ Sheshenon nga a nū'on kina Minnwi ne, kina mbin Minnwi, Minnwi kina mbin yu. Pia ji nga a kina mbo ta'a yi pia pugu, ntogo pi nkoung Jijwe yi nga a fe ni pia ne.

4

Ji nu pa ghan ntaon mifi

¹ Nkien lin pan, ki'i nji'i mbin pi sheshenon nga a chhu nga nnu nga a chhu nu llo pi mbho Jijwe Minnwi ne, ndo ywe'i vugu nō yei nu nga Jijwe nga pugu fā'o ne llo pi mbho Minnwi. Nthe nga ntou pa njēi'i mifi pō mon mbhi shi'a. ² Yei nkwan ha'an minthe o kie nji nga Jijwe Minnwi pō mbin pugu ne. Sheshenon vugu mbin nga Jisho Krishto ni ntho mon freinon, kan a llo mbho Minnwi. ³ Sheshenon mien ki lo mbin nga Jisho ni ntho mon mbhi yei nō nonmishua, kan ngon gho lo nji'i mfā'o Jijwe Minnwi. Non gho fā'o pi jijwe mbina Krishto nga pēi ni nja'o nga a tho nu, ndwe a kwo lo mbo mon mbhi ne.

⁴ Pa puon mi puon pan, pēi pō pi yi Minnwi nkwo lo nga'a vugu, ntho nga ju nga a chho njū'o pēi ne chaa vi nga a pō mon mbhi ne. ⁵ Ngwa pigho pō pi yi nkoung mbhi yei, ntho yie gho, pugu chrā nnu pugu pi nō ngwa nkoung mbhi, ngwa nkoung mbhi ya'o vugu. ⁶ Ndo ti pia pō pi yi Minnwi. Sheshenon nga a ji Minnwi ne ghā nja'o via; sheshenon nga a lo mbo yi

Minnwi ne shi'a nja' o via. Yei nkwan ha'an pia gha' nkie nji Jijwe nnu shini pugu jijwe mifi ne.

Minnwi po pi khwa

⁷ Pa nkien lin pan, pia khwa non pia, nthe na khwa llo pi mbho Minnwi. Sheshenon na a non khwa ne phi Minnwi mbhi vi ndo a ji Minnwi. ⁸ Sheshenon na a lo non khwa ne lo nji'i nji Minnwi, nthe na Minnwi khwa.

⁹ Minnwi ni non fi'i nkwan ha'an a khwa via ne, pi ni taon nu fien Muun vi a tho mon mbhi, nne na minthe pia fa'o chombhi ntogo pi mbho yu. ¹⁰ Yei yaon na pi mein ni khwa ne, a lo nji'i mbo pi na pia ni nkwo khwa vi, a po pi na a ni nkwa via ntaon Muun vi no yaon fe'ingien na a pi'i pigitia Minnwi nthe phi yia ne.

¹¹ Pa nkien lin pan, Minnwi nkwa via fi'i yei, a pie na pia pini nkwa non pia. ¹² Chai kan ta'a non lo naa njei Minnwi, pia nkwa non pia, Minnwi kina pia pugu ka'a, khwa yi po yi ndinaon nj'u'o pia.

¹³ Yei nkwan ha'an minthe pia ji na pia pugu kina ka'a, juju kina pia pugu ne, nthe pi na a fe Jijwe yi ni pia. ¹⁴ Pigi yei ndo mbo pa minkwentie na Taa taon Muun na a tho mbo nkwe mbhi. ¹⁵ Sheshenon na a pin ndo nchhu na Jisho Muun Minnwi ne, Minnwi kina mbo pugu yu ka'a, juju kina mbo pugu Minnwi. ¹⁶ Nne pia ji ndo mbin fi'i nkwan ha'an Minnwi khwa via ne.

Minnwi po pi khwa, nne non na a kina nchho mon khwa ne kina pugu pa Minnwi ka'a, Minnwi kina pugu yu ka'a. ¹⁷ Mon yei shendaon pinthe pia ji na khwa Minnwi linaon shina pia, nne na minthe pia fa'o tininju'o mon lembhi sha'a, nthe na no ha'an ju ndutho yi po ne, a ha'an pia nka pia po mon mbhi yei ne.

¹⁸ Pogo gu lo mbo mon khwa, ndo khwa na a yi ndinaon gha' njou pogo gu. Nne khwa lo ndinaon mbin sheshenon na a pogo gu ne, nthe na pogo gu gha' nyien pi pugu nj'o. ¹⁹ Pia gha' non khwa nthe na Minnwi funon nkwa via.

²⁰ Sheshenon nchhu na, "Nkwa Minnwi," ndo mbina ndin vi, kan a nde'ingien, nthe na non na a lo nji'i nkwa ndin vi, mbo nonmishua na yei nu ne, nthe pa'a a lo nkwa Minnwi na lo nji'i njei ne. ²¹ Yei gi na a fe ni pia: Non ye na a khwa Minnwi ne yi'i na a khwa ndin vi.

5

Gha'a nu nkuon mbhi

¹ Nguon ngwa na pugu pin na Jisho Ju na Minnwi Chu'o Ntaon no Nkwe ne phi Minnwi mbhi vugu. Nguon ngwa na pugu khwa Taa ne khwa non na a phi Taa mbhi vugu ne. ² Yei nkwan ha'an pia gha' nji na pia khwa puon Minnwi ne: A ndii na pia khwa Minnwi nchwie nnu na pa kina pi chhu ne. ³ Nthe na a yei mbo khwa Minnwi: na pia nu'on pa kina pi. Ndo pa kina pi pigo lo nji'i mbo pi lr'i. ⁴ Nthe na non na a phi Minnwi mbhi vi ne, gha'a nkuon mbhi. Yei gha'a nu na a gha'a nkuon mbhi ne, po pi pin yia. ⁵ A go na a gha'a nkuon mbhi? Nkien ju na a pin na Jisho po pi Muun Minnwi ne.

Nnu na pi chhu nthe Muun Minnwi ne

⁶ Yei ju ña a ni ntho ntogo pi ñkuonj kwe ñkhi monj ñkhi pugu pa chhi ñe, mbo Jisho Krishto, ki lo ñgu'ò ntogo pi monj ñkhi tã'i vi, a ni mbo pugu pa chhi gu yi. Jijwe Minnwi pò minjkwentie yi, nthè ña Jijwe Minnwi gho Ju mbo nnu shini. ⁷ A tãei pa minjkwentie: ⁸ Jijwe, ñkhi ni chhi. Ndo ñguonj yi tãei pei pò ni ta'anggi. ⁹ Pia mbinj ñgwamishua ha'anj pugu pa minjkwentie ñe, pia ji ñe ki'e ña Minnwi nò minjkwentie chaa yie gho. Yei kwe nu ntie ña Minnwi kwe ntie Muunj vi nò gho ñe. ¹⁰ Sheshenonj ña a fã'o pinj mbinj Muunj Minnwi ñe fã'o minjkwentie yei njù'ò yu. Sheshenonj ña a lo nji'i mbinj Minnwi ñe chwie Minnwi pò nde'i ñgien, nthè ña pugu lo mbinj nnu ña Minnwi chhu nthè Muunj vi ñe. ¹¹ Yei nnu gho ña Minnwi chhu ñe: Minnwi fe chombhi ki mme ni pia. Chombhi yei pò pi mbinj Muunj vi. ¹² Sheshenonj ña a fã'o Muunj Minnwi ñe fã'o chombhi. Sheshenonj ña a lo nji'i mfã'o Muunj Minnwi ñe lo nji'i mfã'o chombhi.

Pœi ji ña pœi fã'o chombhi ki mme

¹³ Nã'anj nnu pei mfe ni pœi ña pœi pinj Muunj Minnwi ñe, nne ña pœi ji ña pœi fã'o chombhi ki mme. ¹⁴ Yei tininju'ò ña pia fã'o mbinj Minnwi ñe, ña pia mbie sheshe yaonj ñkwanj nò ha'anj a tã'a nu ñe, kanj a shi nja'ò via. ¹⁵ Ña pia nji ña a ghà nja'ò via monj ñguonj nnu ña pia pie vi nò ñe, pia pini nji ña a shi mfe yaonj ña pia pie nu ñe.

¹⁶ Sheshenonj njœi ndiñ vi a tho nchwie phi ña a lo nji'i ndugwi monj gu monj jijwe ñe, a luonj Minnwi mfe gho, Minnwi fe chombhi gho, mbo pa ñgwa pœ ña pugu chwie phi ña mba'a a yi'i ndugwi monj gu ñe. Yichœi phi pò ña a ghà ndugwi pi monj gu, ndo nji'i mfe pi gí ña pi luonj Minnwi mfe ni ñgwa pœ ña pugu chwie ñkwanj phi gho ñe. ¹⁷ Ñguonj nnu ña a lo ñkã'ò ñe pò pi phi, ndo phi pò ña a lo nji'i ndugwi monj gu jijwe.

¹⁸ Pia ji ña sheshenonj ña a phi Minnwi mbhi vi ñe shi'a ñgœi shhi nchho nchwie phi, nthè ña Muunj Minnwi shi ndi'i vi, nne mba'a ñonj mbimbhi, mbo Shata, kãonj vi. ¹⁹ Pia ji ña pia llo pi mbo Minnwi, ndo ñguonj mbhi ghao pò pi mbho ñonj mbimbhi.

²⁰ Pia ji ña Muunj Minnwi tho ndo mfe shietho ni pia, nne ña a nthè pia ji Minnwi, mbo ju ña a yi shini ñe. Pia pò monj ju ña a yi shini ñe, monj Muunj vi, mbo Jisho Krishto. A ju mbo ñkien Minnwi shini mbo chombhi ki mme.

²¹ Pa puonj mi puonj panj, pœi lœ'i gha'ò nu pa nnwi.

Mbira Nwa'anli Jounj Kāonj nu pa tho nnu

A wu'ɔ nā'anj Jounj nwa'anli yei nɔ shūu nu tənə ghanj piŋ monj yichəi choshi nthe pa ghanj mifii, ndo mbini ndigəi vugu ŋa pugu khwā nonj. A gē choshi monj nwa'anli yei pi ŋa Miŋgwe, pa ŋgia choshi pɔ pa puonj Miŋgwe vei. Jounj tūgu nonj yi nɔ nthishi. Pa ŋgwa monj choshi yei tho ŋkra Jounj, a yəi ŋa pugu tho chho chombhi yugu monj nnu shini. Nne a pini nā'anj nwa'anli nɔ shwei nu choshi yei ŋa ki'i pugu tuonj pa masha mifii.

Mā'anj nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo pi mbho mu, Jounj, mbo nthishi monj choshi, ŋgəi nu mbho miŋgwe yei ŋa pi chu'ɔ vi ne, pugu pa puonj pi ŋa ŋkhwā monj nnu shini, ndo ki lo ŋgu'ɔ mbo pi mmu tɔ a. Nguonj ŋgwa ŋa pugu ji nnu shini ne khwā vəi ŋkaa pugu, ² nthe nnu shini ŋa a kina mbinj pia, ndo shi mbo ka'a ki ndugwi yi ne.

³ Pwapuŋ ni kwoshini ni ghighri pɔ ni pia llo mbho Minnwi Tāa pugu Jisho Krishto, mbo muonj Tāa, monj nnu shini pugu pa khwā.

Nyierj nu monj khwā pugu pa nnu shini

⁴ Njū'ɔ a pwa ti ŋga'a nɔ yəi nu ŋa pichəi pa puonj pɔ chho nu monj nnu shini wu'ɔ nɔ ha'anj Tāa ni mfe gí ni pia ne.

⁵ Ndwe ŋchho mbie gho, ma ŋkierj miŋgwe vei, a lo nji'i mbo pi ŋa ŋchho nā'anj pi kina fhi mfe nu ni pəi, a wu'ɔ ye ŋa pia ni mfā'o llo nɔ njē yi ne, ŋa pia khwā nonj pia. ⁶ A yei mbo khwā, ŋa pia chho ŋkwanj ha'anj kina yi chhu ne. Yei kina yi, wu'ɔ nɔ ha'anj pəi ni nja'o monj njē yi ne, ŋa pəi chho monj khwā.

⁷ Ntou pa ŋgwa mifii kwo taonj monj mbhi, mbo ŋgwa pe ŋa pugu lo nji'i mbinj ŋa Jisho Krishto tho monj freinonj ne. Nkwonj nonj vei pɔ pi ŋganj mifii mbo mbina Krishto. ⁸ Pəi lina ni nonj pəi, nji ŋa mba'a pəi phe yaonj ŋa pia kwo fā'a ne, nji ŋa minthe pia fā'o kinein ti a linaonj. ⁹ Sheshenonj ŋa a ghəi shhi ki lo ŋgu'ɔ ŋkina pi ŋkuonj yaonj ŋa Krishto ye'i ne, lo nji'i mfā'o Minnwi. Nonj ŋa a kina monj yaonj ŋa Krishto ye'i ne, fā'o Tāa pugu muonj.

¹⁰ Sheshenonj ntho njəi vəi, ki lo ntho pi ni ntigi yei, ki'i pəi piŋ vi nda pəi, ki nchrā gho, ¹¹ nthe ŋa sheshenonj ŋa a chrā gho ne, pɔ pi pakwo pi monj fā'a piphi yi.

Ndugwi njin chrà nu

¹² Mfā'o ntou nnu nɔ shwei nu vəi nɔ gho, ndo mba'a nji'i nā'anj nā'anj monj nwa'anli, ŋshi ŋka khwā pi nɔ kra nu vəi, nchrā ni pəi pia tho njəi ligi, nne ŋa pwanju'ɔ yia linaonj.

¹³ Puonj ndinj gho yi miŋgwe ŋa pi chu'ɔ vi ne, mā'anj chrà yɔ.

Yichəi mbra ŋwa'anli Joun Kāoŋ nu pa tho nnu

Joun nā'an ŋwa'anli yei no chhu nu ni Gayu ŋa ju, Gayu, ya fā'a nu shi'i. A nā'an no piŋ nu pichəi pa ŋgwa ŋa a taon mon choshi yei, ndo yichəi nthishi fo, ligi yi po Diotrefe, laa vugu laa. Diotrefe ni ndaa nji Joun ti nchəiŋ mon ye nthiŋkwo ŋa a fu'u ŋgwa pe ŋa pugu ghēre ŋgwa ha'an Joun taon ne mon choshi. Gayu ni ndoŋo ghan chhu chrà Minnwi pei, (ŋa Diotrefe ni ndaa ŋa ki'i pi ghēre vugu ne), ŋgəi ni pugu nda yu, ŋgēre vugu, pugu chwē fā'a yugu. Joun, mon chhu nu ŋa Gayu fā'a nu shi'i, nōon ŋa a nnu kaka'o no ghēre nu pa ŋgwa ŋa pugu nyien ntho nchi chrà Minnwi ndo nchho nu mon nnu shini ne.

Mā'an nu chrà

¹ Ŋwa'anli yei llo pi mbho mu, Joun, mbo nthishi mon choshi, ŋgəi nu mbho Gayu ŋa ŋkhwā shishini ne.

² Ŋkien ndiŋ a, nduoŋ ŋa ŋguon pa nnu togo shi'i, pugu pa ŋa o fā'o non nyien ntini wu'o no ha'an pa nnu nyien nu shishi'i ni nchəi yo ne. ³ Mi ni mfā'o pwanju'o ŋkien ntou yi ndii ŋa pichəi ghan piŋ ni ntho nshwei a ni fi'i ni'in njū'o ŋa o fā'o ŋkuon nnu shini ne, no ha'an shishini o chho nu mon nnu shini ne. ⁴ Ndo nji'i mfā'o pwanju'o a yien ncha yei: ya'o nu ŋa pa puon paŋ chho nu mon nnu shini.

Lina nu ni ghan fā'a Minnwi

⁵ Ŋkien ndiŋ a, o ya mfā'o ta'anju'o ni fi'i fā'a ŋa o fā'a nu mbiŋ pichəi ghan piŋ nji'i nthe pi no ha'an pugu po pi pa ghini ne. ⁶ Pugu ni nchi ni ŋgwa mon choshi fi'i khwā ŋa o ni nōon ni pugu ne. A shi mbo nnu shi'i no ha'an o ŋgēre vugu no ha'an a nshi mfe pwanju'o ni Minnwi ne ndii ŋa pugu llo nyien ne. ⁷ Nthe ŋa pugu nyien pi no ligi Taatho ki lo nji'i ntho mbiŋ ŋkwe sheshe yaon mbho ghan ki piŋ Minnwi. ⁸ Nthe yie gho, a pie ŋa pia ghēre ŋkwan ŋgwa pei, nne ŋa minthe pia ŋkaa pia po ghan fā'a mon ye'i nu nnu shini.

⁹ Ŋkwo nā'an yaon mfe ni choshi, ndo Diotrefe ŋa a khwā no nū'oŋ nu non yi shhi ne shi'a ŋkhwā no ya'o nu mbho pigi. ¹⁰ Nshi ŋa ntho hene, kaŋ nshi ntaon ni pa nnu pe ŋa a chwē nu ne paa, pa nnu wuwuru ŋa a chrà nthe vigi ne. No ha'an pei nnu wu'o ŋkigəi kigəi, a piŋ nu'uy ndaa no chhu nu tho a pwa ni ghan piŋ, ndo mbini nu'uy ndaa ni ŋgwa pe ŋa pugu tā'a nchhu ŋa pugu tho a pwa ni pugu ne, ti mfu'u vugu fu'u mon choshi.

¹¹ Ŋkien ndiŋ a, ki'i pəi pini nnu piphi. Pəi pini pi nnu shi'i. Sheshəon ŋa a chwē nnu shi'i ne, po pi yi Minnwi. Sheshəon ŋa chwē nnu piphi lo naa nji Minnwi.

¹² Sheshəon chrà nnu shi'i no ligi Demetriu. A gha nchho chombhi yi ŋkwan ha'an nnu shini Minnwi chhu ne, yei nōon ŋa a ŋkien ŋon. Pigi ŋkaa pigi, pigi nchhu yigi nnu shi'i nthe vi, o ji ŋa nnu ŋa pigi chhu ne nnu shini.

Ndugwi chrà

¹³ Mfā'ou ntou nnu no chhu nu ve, ndo pa'a ndo nji'i ntā'a nu nā'an nā'an mon nwa'anli. ¹⁴ Nkwā'a no yəi nu gho mon kuo ndii yei, pogo yəi ligi nchrā.

¹⁵ Minnwi fe ghighri ve. Nguon pa shuon po hein mā'an chrā yo. Chrā ni nguon pa taannu po, pa ta'a ta'a.

Nwa'anli Jude Kāon nu pa tho nnu

Pi ni nā'anj nwa'anli Jude nɔ shūu nu ténə ghanj pinj nthɛ pa masha mifiɪ nja pugu chhu nja pugu ghanj pinj nɛ. Monj nwa'anli yei, nja a fhi mbra nwa'anli Pifa monj pa nnu nja pi nā'anj nɛ, Jude kwɛnɛ pa ngwa nja pugu mɛin nwa'anli yi nɛ nja pugu wie nkrɔ pinj nja Minnwi fɛ ni pugu ta'a ngɛ nɔ nguonj ndii ghao nɛ. Jude chhu nja pa masha mifiɪ pei yi'ə nonj yugu pi kúonj nnu nja njəinj yugu nɔonj nɛ, ki lo mbo nnu nja Minnwi chhu nɛ, nne mfuo freinonj yugu ni shúonj, nchĩ'ə nji nja Minnwi nū'ɔnj nɛ ndo ngwɛ'i pa ghanj ndigha'o. Nji'i nthɛ pi nɔ ha'anj pugu chhu nja pugu mā'anj pi nkini Minnwi nɛ, pugu ya nchwɛ pi nnu nja njú'ɔ yugu na'anj ni pugu nɛ, pa'a ndo mfā'o Jijwɛ Minnwi mbinj pugu. Jude tā'a nu nja pa ghanj pinj lāa nnu nja pugu ye'i nu nɛ pugu nkwanj li nja pugu nɔonj nu nɛ.

Mā'anj nu chrà

¹ Nwa'anli yei llo mbho mu Jude, mbo muunj fà'a Jisho Krishto mbini mbo ndinj Jeinj, ngəi nu ni ngwa pɛ nja Minnwi, mbo Taa, gɛ vugu, ndo nkhwā vugu, nū'ɔnj ni Jisho Krishto nɛ.

² Nduonj nja Minnwi nɔonj ntou kwoshini pugu pa ghighri pugu pa khwā ni pəi.

Pa masha mifiɪ

³ Nkɛinj pa linj panj, nji'i nthɛ nɔ ha'anj mi ni ntho nkhwā nu nɔ nā'anj nu nwa'anli mfe ni pəi nthɛ ta'a nkwanj lūgu nu nja pia fā'o nɛ, nki yəi nja a pie nja nā'anj nɔ mā'anj nu ghrí yəi nja pəi wie nkrɔ nthɛ pinj nja pi ni mfe ni pia, mbo ngwa Minnwi ta'a ngɛ nɔ nguonj ndii ghao nɛ. ⁴ Nthɛ nja pichəi ngwa nja'anj nii ki pi lo nji, mbo ngwa ki pɔgo Minnwi nja pugu linj nkini nthɛ pwapunj Minnwi via nne nɔ li'i nu mbha nnu totro yugu. Ngwa pei lāa Jisho Krishto fiɛnj Masha via ndo mbo Taatho. Pi ni nkwo nā'anj* fiɛ ndii nja ngwa pei shi mfā'o njó.

⁵ Ntā'a nu mbini nkwinj vəi, nji'i nthɛ nɔ ha'anj pəi ji nguonj nnu yei nja Taatho† ni nja nkwo kwe la'ataonj Ishrae llo monj la'ataonj Ijijpti, ndo nja nda'a, nshi'i ngwa pɛ nja pugu shini ndo mbinj nɛ. ⁶ Pəi kwinj pa ghanj ntaonj Minnwi pɛ nja pugu shini ndo nkina monj li'i ye nja pugu ni mfā'o nji fɔ nɛ, mī'anj li'i nja pugu ni mfā'o nɔ chho nu nɛ, Minnwi krao vugu ni cheinj nɔ nguonj ndii, nū'ɔnj monj mme njinjnjinj ntho njwɛɛ mme llembhi shá'a. ⁷ Kwinj la'ataonj Shodonj pugu Gomora pugu pa pichəi pa la'ataonj yəi pugu, nja pugu nkaa pugu ni mfe nonj yugu ni kwoshuonj pugu pa mbha nnu totro nɛ, pugu ni njəi ngə'i njó mɔnonj ki ndugwi yi nɔ li ni nguonj ngwa.

⁸ Wu'ɔ nennɛ, ngwa pei nkaa pugu, yi'ə nonj yugu pi kúonj nnu nja njəinj yugu nɔonj nɛ, nne mfuo freinonj yugu ni shúonj, nchĩ'ə nji nja Minnwi

* **1:4** 1:4 Yichəi njinj li'i yei pini mbo nja pi ni nkwo nū'ɔnj fiɛ ndii. † **1:5** 1:5 Pichəi pa ndunu Nwa'anli Minnwi monj chrà Gri fā'o pi Jisho nɔ li'i yei, nɔonj nu nja Jisho ni nkwe vugu nkaonj pi maa mbhi vi nkuanj mbhi heinj.

nū'oy ne ndo ngwe'i pa ghan ndigha'o. ⁹ Ndo ndii na nthishi pa ghan ntaon Minnwi, mbo Maikə, ni nshuu nu pugu Shata ndo ndou nu nthē khu Mushi ne, a shini ndo nji'i mbi'i no chrā nu chrā nchi'əshə no sha'a nu Shata, ndo a ni chhu pi na, "Taatho piga gho." ¹⁰ Ndo ngwa pei gha ngwe'i nguon yaon na pugu lo nji'i nji ne, ndo pa nnu pe na pugu ji ki lo mbi'i no pa minyien ne, pa nnu pigho gha mbiri vugu.

¹¹ Wuwuru ngə'i po ni pugu. Nthē na pugu yōu njin nkwan mbha nnu Kein, pugu mī'an noj yugu nchwie pa ntəi nkwan ha'an Balaan ni nchwie ne no fā'o nu shēi, ndo nshi'i nkwan ha'an Kora ni shi'i ne nthē tinitho.

¹² Pa ngwa pei pa tho mitwe'i njó li'i ji khwā yəi no ha'an pugu ji maon pəi pugu ki lo mfā'o pógó, ngu'ó ndina pi ni noj yugu, pa lúlun ki mbi' na fifrəi tien nyien nu no gho, mbo no pa thi na a lo njun ntien mon ndii kwo ntien ne, pa thi na pi kwo shū'ó vugu llo nkuon nien yugu ti pugu kwo khu. ¹³ Pugu po no fin titini tho nkhi, pa mbha nnu lritho pugu tho noon noj yi no fa'ofa'ó fin gho. Pugu po no pa finəi na pugu fin nu ne, Minnwi kwo nū'oy njinjin ki ndugwi yi ni pugu.

¹⁴ A ni ngu'ó mbo nthē pi pa nnu pei na Enoke mbo khwachəi ngwreijon llo mbin Adan ni njəi nnu llo mbho Minnwi nchhu na, "Lii njəi, taatho tho nu ne pugu pa wun nkan ngwa pi pi taontaon ¹⁵ no sha'a nu nguon ngwa ndo mfe njó ni nguon pa ghan ki pógó Minnwi nthē pa mbha nnu ki fā'o pógó Minnwi ha'an pugu chwie nu ne, pugu pa chrā piphi na pa ghan ki pógó Minnwi mbo pa ghan phi chrā nu nthē vi ne."

¹⁶ Ngwa pei ghā ngu'ó ma ntho nduoluo, ghan yūa shwieshwie, ntho njou njin pa nnu piphi ha'an njū'ó yugu tā'a nu ne, pugu chrā ni noon noj ntho mfi ngwa ni chrā lilin nne no tā'a nu shana yugu.

Gè no fii nu shii

¹⁷ Ndo pəi kwij pa nnu na pa ghan ntaon Taatho via, mbo Jisho Krishto, ni nchhu ni pəi ne. ¹⁸ Pugu ni nchhu ni pəi na, "Mon ndugwi llé, pa ghan mā'an kwəin shi mbo, ntho njou njin pa nnu ki pógó Minnwi na pugu shōro nu ne." ¹⁹ Yei pa ngwa pe na pugu tho ntho nu ni pa minduonduon ne, mbo pa ngwa nkuon mbhi, ki lo mfā'o Jijwe Minnwi mbin pugu.

²⁰ Ndo ni pəi, ma nkien pa lin pan, pəi kina nchho nkugwi noj yəi nku'ó nu mon yaon ye'i taontaon na pa ghan pin thi nkuon gho ne, ndo nduon nu mon ghri Jijwe Minnwi. ²¹ Pəi nū'oy noj yəi mon khwā na Minnwi fā'o mbin pəi ne, no ha'an pəi ywere kwoshini Taatho via mbo Jisho Krishto no fe nu chombhi ki mme ni pəi ne.

²² Pəi fā'o kwoshini mbin ngwa pe na pugu fā'o khutho ne. ²³ Nkwe pichəi ngwa, ntógó pi nkuon jā nu vugu mfu'u mon monon, ndo noon kwoshini ni pichəi mon pógó, nchho mbina phi pigho ha'an a trao chombhi yugu ne.

Gha'ó nu Minnwi mon luon

²⁴ Ni ju na a fā'o nji no tuo nu vəi ki pəi lo ngū, ntho ni pəi ki kōro lo mbo mbin pəi shhi ndigha'ó yi ni ntou pwanju'ó. ²⁵ Ni fieng Minnwi Nkwe via, ntógó pi mbho Jisho Krishto, mbo Taatho via, po ndigha'ó, ni chūchii, ni ghri pugu pa nji, llo ndii na a ni nkwo ma ntógó ne pugu pa ndwe, ti ngəi nchəin mon ndii na ndugwi yi lo mbo ne! A po nenne.

‡ 1:14 1:14 Yichəi shendaon no chhu nu nnu yei po na nkanpan.

Nwa'anli Nnu Nōon Kāon nu pa thō nnu

Pi ni nā'an nwa'anli pa nnu na Jisho Krishto ni nōon ni Jouŋ mon ndii na pa ghan pin ni ntogo nu mon ngə'i nthe pin yugu mbii Jisho Krishto Taatho ne. Mme tho nnu nwa'anli yei po pi no fe nu kwà'a pugu pa mā'an ghrí ni ghan pin pei na pugu togo nu mon ngə'i ne ndo mbini nkwe ne vugu na pugu thi a tini.

Nwa'anli yei fā'o ntou pa nnu nōon pugu pa nnu na Jouŋ yei. Pi mā'an fi'i nnu pigho pi ni pa chrā mili'i na a po pi no nnu lēin ni ngwa nduon ndo pa ghan pin mon pii ndii gho ni nji njin yi. Pi pi'i pa tho nnu nwa'anli yei nkwan ha'an pi ghà mbi'i nkhi yrāo ne mon pa nnu na Jouŋ ni njēi ne.

Nnu na Minnwi tā'a nu na pi ji llo mon njē nwa'anli yei ngəi nchəin mon ndugwi yi ne po na: Ntogo mbho Jisho Krishto Taatho, Minnwi shi nga'a nguon pa mbina pi ghao ti mfe ni Shata ndutho yi, ndo nkinein ngwa pi pi ndindi ni mboro po fhi pugu pa shhe fhi ndii na a mī'en gha'a nu pa mbina pi ne.

Njē yi

¹ Ye i pa nnu na Jisho Krishto ni nōon, na Minnwi ni mfe gho na a nōon ni pa puon fā'a pi, mbo pa nnu na a totho ndogo li'i ne. Jisho ni ntaon pi ngan ntaon Minnwi na a ghəi nchwie Jouŋ muon fā'a yi ji pa nnu pei.

² Jouŋ ni nchhu nguon nnu na a yei ne. Nnu pigho ni mbo chrā llo mbho Minnwi pugu pa nnu na Jisho Krishto ni nchhu shishini ne.

³ Mboro po ni non ye na a mēin chrā nnu nōon yei nggi yi taon ne, mboro po ni ngwa pe na pugu ya'o ndo nchwie pa nnu na a po mon gho ne, nthe na ndii para.

Nkani ni khwachəi choshi

⁴ Nkani llo mbho Jouŋ ngəi mbho khwachəi choshi na a po mon Eshia ne.

Pwapun pugu pa ghigri po ni pəi llo mbho ju ye na a po, ndo ni mbo, ndo mbo no tho nu pugu pa llo mbho khwachəi jijwe na a po yei faan yi ne, ⁵ pugu pa llo mbho Jisho Krishto mbo minkwentie na a ghā ngu'ə mfi'i pi no ha'an a yei ne, mbo fion non no ku'ə nu mon gu, mbo ngan sha'a nguon pa fion ghao mon mbhi.

Ni ju na a khwā via, nkwe via llo mon pa phi pia ntogo pi mon chhi yi, ⁶ ndo nchwie via pia po pa ghan fe'ingien mon Sha'afuon Minnwi yi mbini mbo Tāa vi ne, nguon ndigha'o ghao pugu nji ki ndugwi yi po gho. A po enne.

⁷ Lii njəi, a tho nu ne mon lulun,
nguon ligi ghao shi njəi vi,

nji'i nthe pi ngwa pe na pugu ni nchwe'i vi ne,
nguon pa la'ataon nkuon shhe ghao shi mbo ni tu'utho nthe vi.

A ha'an a le mbo ne. A ye.

⁸ Minnwi Taatho chhu na, "Mi njē yi ndo mbo ndugwi yi, mbo ju na a po, ni mbo, ndo shi ntho, ju na a chaa nguon nji ne."

Muuy Noyemishua nōon non yi

⁹ A mmu, Jouy ndīn v̄ai, mb̄o ngan̄ kwo ȳai mon̄ nḡo' i pugu pa Sha'afuon̄ Minnwi pugu pa w̄ein̄ nu nj̄' o mon̄ tiishiī n̄a pia t̄oḡo nu mon̄ gh̄o n̄o ghan̄ younj̄in̄ Jish̄o. Pi ni nū' o' n̄a n̄kuon̄ muuȳ nk̄ūnū n̄a pi m̄ein̄ ni Pamo titrī nk̄h̄i nthē n̄a nk̄i ch̄ii ch̄r̄a Minnwi pugu pa n̄a n̄chhu nnu shinī n̄a a p̄o nthē Jish̄o n̄e ¹⁰ Mi ni mb̄o mon̄ Jijwe mon̄ l̄embhi Taath̄o, n̄a' o' mmē nḡḡi nj̄in̄ mu n̄o nt̄an̄, ¹¹ a chhu nu n̄a, "N̄a' an̄ nnu n̄a o shi nj̄oī n̄e mon̄ n̄wa' an̄l̄i n̄taon̄ ni khwach̄oī ch̄oshi p̄e n̄a pugu p̄o la' ataon̄ Efesh̄o, ni Shimaina, ni Pegamun̄, ni Tiatira, ni Shadi, ni Filadefia, ni Laodeshia n̄e."

¹² Nn̄e nk̄ara n̄o ȳai nu nḡḡi gh̄o n̄a a ni nchr̄a nu v̄ai n̄e. N̄ga nk̄ara, nj̄oi khwach̄oī yaon̄ tigī lan̄ n̄a pi chw̄ie ni laon̄go. ¹³ Titrī pugu, yich̄oī non̄ ni mb̄o n̄o muuȳ noyemishua, m̄a' an̄ mmē n̄taan̄ ndhw̄i, ngwara laon̄go a tiri n̄o nj̄' o' yi. ¹⁴ Nḡiith̄o yi fugu n̄o fr̄ū fhu, mb̄ini mfugu n̄o w̄ei. Ligi yi p̄o n̄o l̄in̄ m̄on̄on̄. ¹⁵ Kwo mi p̄o n̄o yich̄oī nkwan̄ t̄in̄i n̄a pi t̄ūon̄ mon̄ m̄on̄on̄ nd̄o nju' o' a l̄i. Nḡḡi yi p̄o n̄o ntou nk̄h̄i n̄a a kh̄ii nk̄h̄o nu. ¹⁶ A tuo khwach̄oī ndigī f̄in̄oī n̄gei mb̄h̄o yi yi ji. Kafa ch̄ach̄iḡoī n̄a a f̄a' o' paa n̄gei n̄e taon̄ nch̄o yu. Min̄i mi p̄o n̄o minaon̄ n̄a a ya nthē nu shi' i.

¹⁷ Mi ni n̄ga nj̄oī, nḡū sh̄hi yu n̄o ha' an̄ nkukhu. Nd̄o a nū' o' n̄a mb̄h̄o yi yi ji mb̄in̄ mu, nchhu nu n̄a, "Ki' i mb̄oḡo gu. A mmu mb̄o f̄ūon̄ yi nd̄o mb̄o ndugwi yi, ¹⁸ mb̄o ju n̄a a yi maon̄ n̄e. Mi ni nk̄hu, nd̄o l̄i nj̄oī, mi yi maon̄ ki ndugwi yi, nd̄o mf̄a' o' chu' o' fin̄i gu pugu pa li' i ngwa k̄hu.

¹⁹ "Nthē yie gh̄o, n̄a' an̄ pa nnu n̄a o ȳai n̄e, pa nnu p̄e n̄a a p̄o ndwe n̄e, pugu pa nnu n̄a a shi nd̄oḡo li' i nd̄ii nduon̄ n̄e. ²⁰ Nd̄o n̄o pa nnu l̄oin̄ nthē khwach̄oī f̄in̄oī p̄e n̄a o ni nj̄oī n̄gei mb̄h̄o a yi ji n̄e, pugu pa khwach̄oī yaon̄ tigī lan̄ n̄a pi chw̄ie ni laon̄go n̄e, khwach̄oī f̄in̄oī pigh̄o ghan̄ n̄taon̄ Minnwi ni khwach̄oī ch̄oshi pigh̄o, khwach̄oī yaon̄ tigī lan̄ p̄o khwach̄oī ch̄oshi pigh̄o."

2

Nk̄ini ni ch̄oshi Efesh̄o

¹ "N̄a' an̄ m̄f̄e ni ngan̄ n̄taon̄ Minnwi ch̄oshi mon̄ Efesh̄o: 'P̄ei pa ch̄r̄a ju ȳe n̄a a tuo khwach̄oī f̄in̄oī n̄gei mb̄h̄o yi yi ji, n̄a a th̄o nyien̄ nu shina khwach̄oī yaon̄ tigī lan̄ n̄a pi chw̄ie ni laon̄go n̄e.

² "N̄ji mbha f̄a' a p̄oī, fi' i wie non̄ ȳai ni fi' i w̄ein̄ nj̄' o' ȳai mon̄ tiishiī, pugu pa fi' i nkwan̄ n̄o ha' an̄ minthē pa' a p̄oī lo mien̄ shina ni ngwa pip̄hi, p̄oī kwo ywe' i ngwa p̄e n̄a pugu m̄ein̄ non̄ yugu ni pa ghan̄ n̄taon̄ Jish̄o nd̄o pa' a nd̄o mb̄o yie gh̄o n̄e, nj̄oī n̄a pugu ghan̄ mifīi. ³ N̄ji n̄a p̄oī th̄o n̄ūi shiī, ngw̄ein̄ nj̄' o' n̄e, nj̄oī nḡo' i nthē ligī a, nd̄o pa' a nd̄o nk̄ina.

⁴ "Nd̄o mf̄a' o' yei nnu n̄o kr̄eī nu v̄ai n̄o gh̄o. P̄oī mi' an̄ khw̄a ȳe n̄a p̄oī ni mf̄ūon̄ mf̄a' o' n̄e. ⁵ Nthē yie gh̄o, p̄oī kw̄in̄ fi' i nkwan̄ n̄o ha' an̄ p̄oī ḡū n̄e, mb̄a' a nk̄ūnu ȳai, mf̄a' a f̄a' a ȳe n̄a p̄oī ni mf̄ūon̄ mfa' a nu n̄e, kien̄ n̄ne kan̄ n̄shi n̄th̄o nj̄oī v̄ai mbi' i yaon̄ tigī lan̄ ȳai n̄o li' i ȳe. ⁶ Nd̄o p̄oī f̄a' o' yei ta' a nnu: p̄oī p̄ina mbha f̄a' a pa ghan̄ younj̄in̄ yaon̄ ȳe' i Nikolou, n̄a mumm̄u p̄ina nk̄aa mu n̄e.

⁷ "N̄on̄ n̄a a f̄a' o' t̄en̄e n̄e, â ya' o' nnu n̄a Jijwe chhu ni pa ch̄oshi n̄e. Ni non̄ n̄a a m̄a' an̄ ti n̄ga' a n̄e, n̄shi m̄f̄e nj̄i gh̄o n̄o ji nu n̄t̄ien̄ l̄lo nk̄uon̄ th̄i ch̄omb̄hi, n̄a a p̄o mon̄ nyien̄ Minnwi n̄e.'

Nk̄ini ni ch̄oshi Shimaina

8 “Nā’anj mfe ni nganj ntaonj Minnwi choshi monj Shimaina: ‘Pei pa chrá fūonj yi ndo mbo ndugwi yi na a ni nkhu mbini nu’uj nkwo’o mfá’o chombhi ne.

9 “Nji pa ngwé’ingwé’i pèi pugu pa pou yèi ndo pèi ghanj fà’o. Nji pa nnu pipi na pi chhu tho pèi ne, mbo ngwa pè na pugu chhu na pugu pò pi pa ngwa Juu ndo pa’a ndo mbo yie gho ne. Pugu pò pi kiri Shata. ¹⁰ Ki’i pèi pogo ngwé’i na a tho nu nii vèi ne. Pèi lli njèi, Shata tã’a nu mã’anj pichèi shina pèi monj chéinj, na pi ywé’i vèi, ndo pèi shi mbo monj ngwé’i no wuj llembi. Pèi nthi a tini ti nchèinj nthinjkwò khu nu, kanj nshi mfe nkie chombhi ni pèi.

11 “Nōn na a fã’o tónè ne, â ya’o nnu na Jijwè chhu ni pa choshi ne. Nōn na a mã’anj ti ngwá’a ne, mba’a mbra gu kãonj vi.’

Nkìni ni choshi Pegamuj

12 “Nā’anj mfe ni nganj ntaonj Minnwi choshi monj Pegamuj: ‘Pei pa chrá ju ye na a fã’o kafa chèchigèi mbo yi paa njinj ne.

13 “Nji li’i na pèi chhò ne, li’i na faanj Shata pò ne. Ndo pèi wu’o nkina nchhò nja’o nchò. Pèi shini ndo ndãa pinj yèi mbinj mu nji’i nthè pi monj pii ndii na pi ni njwi Antipa, mbo minjkwentie a, mbo nganj ta’anju’o. Pi ni njwi vi shina pèi li’i ha’anj Shata chhò ne.

14 “Ndo mfã’o shigèi pa nnu no krèi nu vèi no gho. Pèi fã’o pichèi pa ngwa shina pèi hene na pugu thi pi nkwoonj pa nnu na Balaanj ni nje’i nu ne, na a ni nje’i Balake na a nũ’onj ki’ingini shhi pa puonj Ishrae, nne na a nthè pugu ji maonj na pi fè’i pa nnwi no gho ne, ndo mbini nkwo shúonj. ¹⁵ Wu’o nenne pèi pini mfã’o pichèi pa ngwa shina pèi na pugu tho njōu njinj yaonj ye’i Nikolou. ¹⁶ Nthè yie gho, pèi pã’a nkũnu yèi. Ndãa nenne, kanj nshi ntho njèi vèi shina kuo ndii, mã’anj vugu ni nchhò ni kafa na a taonj nchò mu ne.

17 “Nōn na a fã’o tónè ne, â ya’o nnu na Jijwè chhu nu ni pa choshi ne. Ni nōn na a mã’anj ti ngwá’a ne, nshi mfe yichèi nkwanj yaonj ji na pi mèinj ni mana na pi ni ndèinj ne gho. Mbini mfe muuj ngwò’o fhu gho, ni ligi fhi na pi nã’anj nkwoonj gho na sheshenonj lo nji’i nji nkienj ju na a kwe ne.’

Nkìni ni choshi Tiatira

18 “Nā’anj mfe ni nganj ntaonj Minnwi choshi monj Tiatira: ‘Pei pa chrá Muuj Minnwi, na a fã’o pa ligi a pò no lij mōonj ne, kwò mi pò no yichèi nkwanj tini na pi yú’o a lli ne.

19 “Nji mbha fã’a yèi, fi’i khwã yèi, pinj yèi, fã’a ghère yèi pugu pa wèinj nu njù’o yèi monj tiishii, pugu pa na pèi fã’a ndwè nchaa ha’anj pèi ni mfuonj mfã’a nu ne.

20 “Ndo mfã’o yei nnu no krèi nu vèi no gho, pèi mienj mingwe yine mbo Jeshebe na a mèinj nōn yi ni njèili’i, ndo ntho nje’i nu, ndo mfi puonj fã’a panj na pugu nii monj nnu shúonj, ndo nji pa maonj na pi fè’i pa nnwi no gho ne. ²¹ Mi ni mfe ndii gho na a pã’a nkũnu yi, ndo a lãa pã’a nu nkũnu yi ni nnu kwoshuonj.

22 “Lli njèi, nshi mã’anj vi kúonj ghĩnò, mã’anj ngwa pè na pugu pugu pò pa monj shúonj ne monj titini ngwé’i, kanj a nèinj pugu pã’a nkũnu yugu ni mbha fã’a mingwe gho. ²³ Nshi mbrão puonj pi njwi, nguonj pa choshi ghao ji na a mmu mbo ju na a ji nguonj pi’i nu ngwa, pugu pa njù’o ngwa ne, ndo shi mbe sheshenonj vèi wu’o no fã’a yi na a fã’a ne.

24 “Ndo ni pigəi yəi mon Tiatira ɲa pəi lo ɲgweɪn yaon ye'i yi gho ne, ɲa pəi lo nje'i yaon ɲa pi mēin ni lá'o Shata ne, ɲchhu ni pəi ɲa ɲshi lo nu'uj nū'oj yichəi lri nduon mbin pəi. 25 Pəi wēin pi yaon ɲa pəi fā'o ne a tini ti ɲshi nu'uj ntho. 26 Non ɲa a mā'an ti ɲga'a ne, ju ɲa a nū'oj pa fā'a a ti ɲgəi nchəin nō ndugwi yi ne, ɲshi mfe ghr'i ni ɲgan vi nō sha'a nu pa la'ataon. 27 A sha'a vugu ni mbie tini, nshina vugu pa kraokrao nō kən nchi'a, wu'ō nō ha'an mmu ndutho a fā'o ghr'i llo mbho Tāa a ne. 28 Nshi mfe finəi muun tutu'u gho.

29 “Non ɲa a fā'o tənə ne, á ya'o nnu ɲa Jijwe chhu ni pa choshi ne.’

3

Ŋkɪni ni choshi Shadi

1 “Nā'an mfe ni ɲgan ntaon Minnwi choshi mon Shadi: 'Pei pa chrà ju ye ɲa a tuo khwachəi Jijwe ni khwachəi finəi ne.

“Nji mbha fā'a yəi. Pəi fā'o ɲkɪn ligi ɲa pəi yi maon, ndo pəi po pi yi khu. 2 Pəi pini njwin, nju'u yaon ɲa a pi'i nu, ntā'a nu ɲkhu ne. Nthe ɲa ɲdo nji'i njəi fā'a yəi kā'o ligi Minnwi a. 3 Pəi chho ne ki'ε ɲkwɪn yaon ɲa pəi ni mbin ndo njə'o ne. Pəi nū'oj nnu gho ndo mbā'a ɲkūnu yəi ni phi. Pəi mien ki lo njwin ndollo, kan ɲshi ntho nō ɲgina, pa'a pəi lo nji'i nji ndii ye ɲa ɲshi nshwi'i mbin pəi ne.

4 “Ndo pi wu'ō mfā'o shigei ɲgwa mon Shadi, mbo ɲgwa pe ɲa pugu lo nji'i mfuo non yugu. Pugu shi mā'an mme ndhwí fhu nyien pigi pugu ka'a, nthe ɲa pugu kā'o. 5 Non ye ɲa a shi mā'an ti ɲga'a ne shi mā'an ndhwí fhu nō pugu, nne pa'a ɲdo ma mfū'u ligi yi mon ɲwa'anli chombhi. Nshi nchhu shhi Tāa a pugu pa ghan ntaon pi ɲa a nyan.

6 “Non ɲa a fā'o tənə ne, á ya'o nnu ɲa Jijwe chhu ni pa choshi ne.’

Ŋkɪni ni choshi Filadefia

7 “Nā'an mfe ni ɲgan ntaon Minnwi choshi Filadefia: 'Pei pa chrà ju ɲa a yi taon taon ndo mbo ɲgan nnu shini ne, a fā'o chu'ō nda ɲa a ni mbo yi Devi, ɲa yaon ɲa a chu'ō ne, minthe pa'a ɲon lo mfini, ndo ti á mfini pa'a ɲon lo nchu'ō.

8 “Nji mbha fā'a pəi. Lii njəi, nū'oj chonda wo shhi pəi ɲa pinthe pa'a ɲon lo nji'i mfini. Nji ɲa pəi fā'o pi muun shigei ghr'i, ndo pəi nū'oj a chrà a, ki lo ndāa a. 9 Lii njəi, ɲshi nchwie pe ɲgwa ɲa pugu po mon kiri Shata, ɲa pugu chhu ɲa pugu ɲgwa Juu ndo ki lo mbo yie gho ne, nchho nde'i le'i ne, lli njəi, shi nchwie pugu tho ntu'u non yugu shhi pəi, pugu shi nji ɲa ɲkhwā vəi. 10 Nthe ɲa pəi nū'oj chrà a, mbo chrà wēin njū'ō pugu ti nu shii ne, ɲshi ndina ni pəi mon ndii ɲa ghagha'a tho nu mon ɲguon mbhi ne, nō mōon nu ɲgwa pe ɲa pugu po chho ɲkuon shhe ne.

11 “Ntho nu mon kuo ndii, wēin yaon ɲa o fā'o ne a tini, nji ɲa mba'a ɲon shiri ɲgá'o yo ɲkwe. 12 Non ɲa a mā'an ti ɲga'a ne, ɲshi nchwie vi a po kwini Nda Minnwi a. Mba'a a le ma nu'uj ntaon fo, ɲdo mbini nā'an ligi Minnwi a mbin yu, mbini nā'an ligi la'ataon Minnwi a mbo Jerushalein fhi, ɲa a taon po nshwi'i nu shhe llo mbho Minnwi a, pugu pa ligi a yi fhi ne, mbin yu.

13 “Non ɲa a fā'o tənə, á ya'o nnu ɲa Jijwe chhu nu ni pa choshi ne.’

Ŋkɪni ni choshi Laodeshia

14 “Nā’arj mfe ni ngarj ntaonj Minnwi choshi monj Laodeshia: ‘Pei pa chrā A yie, mbo minkwentie ye na a ghā ngu’o nchhu pi no ha’arj a yei ne, ndo mbo ngarj chrā nnu shini, mbo nonj na nguonj yaonj na Minnwi chwie llo pi mbho yu ne.

15 “ ‘Nji mbha fā’a pōi: Pōi lo nji’i ngri ndo pa’a ndo ntūonj. Njūa na pōi kanj ni ngri ki ntūonj. 16 Nne nthe na pōi kukhu, ki lo ntūonj ndo pa’a ndo ngri ne, nshi nthu vōi nchō a mfu’u. 17 Nthe na pōi chhu na, “Pigi fā’o, pigi ya mbo shi’i, pigi lo nji’i mfā’o chà!” Ndo ki lo nji na pōi pou nga’a, a pie na pi kwoshini yōi, pōi ghanj pou, mbo ni chri ligi, ndo mbo ntii. 18 Mfe ntigi ne ni pōi na pōi yuonj laonjo na pi chwie a tōgo pi monj mōnonj a ya mbo nkienj yie gho ne mbho mu, nne na minthe pōi po ghanj fā’o. Pōi yuonj mme ndhwī fhu mbho mu, nji na pōi shi mā’arj mbij pōi ki ngwa lo nu’urj njōi nthūi yōi, ntho ndritho. Pōi yuonj fhō ligi mbho mu ni’inj ligi pōi nji na minthe pōi yōi li’i. 19 Ngwa pe na njkwā vugu ne, njga mfē’i vugu mbini nju’u vugu, nne, pōi fā’o ntou ni’inj njū’o, mbā’a njkūnu yōi ni phi.

20 “ ‘Lii njōi! Nthi chonda njkwēi nu, sheshenonj nja’o nggō a nchu’o chonda, nni nda yu, nji maonj pigi yu, pugu ji pigi yu. 21 Ni nonj na a mā’arj ti nga’a ne, nshi fe ghrī gho a chho yōi a njkuonj faanj a, wu’o no ha’arj mummu ni mā’arj ti nga’a nchho yōi Tāa a njkuonj faanj yi ne.

22 “ ‘Nonj na a fā’o tēnē ne, ā ya’o nnu na Jijwe chhu ni pa choshi ne.’”

4

Faanj na a po po

1 Pa nnu pēi ni nga ntōgo, mbe’i, nga njōi ne, njōi chonda thi yi wo po! Fūonj nggō na mi ni fūonj nja’o a chrā nu vōi no ntān ne, chhu na, “Ku’o hein, kanj nshi nōonj pa nnu na a yi’i na a lōgo li’i ndii na yei ndii kwo tōgo ne.” 2 Wu’o ndii gho, mbo monj Jijwe. Njōi faanj thi po, yichēi nonj chho njkuonj gho. 3 Nganj nonj gho na a ni nchho njkuonj faanj gho ne chiachia no pichēi njkwanj ngū’o na pi mēinj ni jashipa pugu kanelianj. Jijwe ngunnnu na a lii no yichēi njkwanj ngū’o na a lii no fhōthi pi mēinj ni emera ne ghīnj vi. 4 Paa wunj faanj ni faanj yi khwe ghīnj yie faanj. Paa wunj thishi chūchū ni yi khwe chho njkuonj pa faanj pigho, mā’arj pa memme ndhwī fhu ni pa njkie laonjo tho pugu. 5 Pa sheishei fiembi pugu pa miwara mbēi taonj nu njkuonj faanj gho. Khwachēi njki’a mōnonj ni fā’o njki nu shhi faanj gho mbo khwachēi Jijwe Minnwi. 6 Shhi faanj gho yichēi yaonj ni mbo fo no mme njkhi njgrashi, nchiā nu no ngū’o chiachia.

Khwe mimaonj maonj ghīnj faanj gho mbāonj, no sheshe ngei faanj gho. Pa ligi linaonj mbij mimaonj pigho, shhi, pugu pa njinj. 7 Fūonj miyaonj maonj gho po no pa’o, mbra yi po no fua, yichēi mbra yi po miji mi po no yi njonmishua, yichēi mbra yi po no mimba’o na a yei nu. 8 Sheshe khwe mimaonj maonj pigho fā’o ntigao pra, pra pigho linaonj ni pa ligi njkuonj pugu, pugu pa monj pi. Ni naonchi pugu pa tu’u pa’a pugu lo nji’i mienj chhu nu na,

“‘Taonjtaonj, taonjtaonj, taonjtaonj, a Taatho mbo Minnwi

na a chaa nguonj nji ne, na a po, ndo ni mbo, ndo ntho nu ne.”

9 Sheshe ndii na khwe mimaonj maonj pigho fe ndigha’o pugu pa gha’o nu ni tōo nu ni ju na a ni chho njkuonj faanj gho ne, na a yi maonj ki ndugwi yi ne, 10 paa wunj ni khwe thishi chūchū pigho gū shhi yu na a ni nchho

ηkuonj faanj ghɔ nɛ, nɔa'ɔ vi, mbɔ ju nɔa a yi maonj ki ndugwi yi nɛ. Pugu mǎ'anj pa ηkie pugu shhi faanj ghɔ, nchhu nu nɔa,
 11 "A kǎ'ɔ gɔ, ma Taathɔ yigi, mbɔ Minnwi yigi,
 nɔ kwe nu ndigha'ɔ, ni gha'ɔ nu, ni ghrí,
 nthɛ nɔa ɔ ni mbuonj gò mbuonj ηguonj yaonj ghao,
 maonj pighɔ wu'ɔ mbɔ ntɔgɔ pi ηkuonj pwatua yɔ."

5

Nywa'anli ghɔ pugu Muunj Minjii ghɔ

1 Nnɛ njɛi nɔa'anli* ηgei mbhɔ ji ju ghɔ nɔa a ni nchhɔ ηkuonj faanj ghɔ nɛ. Pi nǎ'anj yaonj monj ghɔ pugu pa ηkúnu yi, ndia ni khwachɛi léi titini.
 2 Njɛi yichɛi mme ηganj ntaonj Minnwi, a chhu ni mme ηggi nɔa, "A kǎ'ɔ gɔ nɔ fɛi nu nɔa'anli yɛi, ndɔ mbǎ'a léi yɛi?" 3 Nɔo pa'a yichɛi ηonj po, ki ηkuonj shhɛ ki la'ɔ shhɛ lɔ nji'i mfǎ'ɔ nji nɔ fɛi nu nɔa'anli ghɔ ki ndii monj yi. 4 Nɔo njɛ kɛi nu ni nji nthɛ nɔa pi shini ndɔ njɛi yichɛi ηonj nɔa a ηkǎ'ɔ nɔ fɛi nu nɔa'anli ghɔ ki ndii monj yi. 5 Nɔo yichɛi ta'a nthishi chii chii ghɔ chhu vɛi nɔa, "Ki'i nu'unj ηkɛi. Pa'ɔ nɔa a llo monj ndaanonj Juda, mbɔ Njɛn Fùonj Devi, kwo mǎ'anj ti nɔa'a ti minthɛ a fɛi nɔa'anli ghɔ pugu pa khwachɛi léi nɔa pi lia nɔ ghɔ nɛ."

6 Nɔo shina faanj ghɔ pugu pa khwe mimaonj maonj pighɔ, pugu pa thishi chii chii pighɔ, mi ni njɛi Muunj Minjii a tithi, nɔ ha'anj pi sho vi sho, ni khwachɛi ndua pugu pa khwachɛi ligi, mbɔ khwachɛi Jijwe Minnwi nɔa pi taonj monj ηguonj shhɛ ghao. 7 A ghɛi ηkwe nɔa'anli ghɔ llo ηgei mbhɔ ji ju nɔa a ni nchhɔ ηkuonj faanj ghɔ nɛ. 8 A ni nɔa kwo kwe nɔa'anli ghɔ, khwe mimaonj maonj pighɔ pugu paa wunj thishi chii chii ni yi khwe pighɔ gú shhi Muunj Minjii ghɔ, sheshe ta'a yi tuo yaonj pa'ɔ lóu pugu pa kumbu nɔa pi chwɛi pi ni laonjgo, laminda linaonj monj ghɔ, mbɔ luonj Minnwi pa ηgwa Minnwi pi taonjtaonj. 9 Pugu yrǎo ηkhí fhi, nchhu nu nɔa,
 "A kǎ'ɔ gò nɔ lɔgɔ nu nɔa'anli ghɔ
 mbǎ'a pa léi nɔa pi léi nɔ ghɔ nɛ.

Nthɛ nɔa pi ni nsho ghɔ, ndɔ ntɔgɔ pi ηkuonj chhí yɔ
 ɔ yuonj ηgwa mfu'u mfe ni Minnwi llo monj ηguonj kiri ndaanonj pugu
 pa llo monj ηguonj ηkwanj chrà taonjtaonj pugu pa kiri pa ηgwa pugu
 pa la'ataonj.

10 Nɔo mbini nchwɛi vugu pugu sha'afuonj mbini mbɔ ghanj fe'ingien Minnwi yia,
 ndɔ pugu lɛ nsha'a fùonj yugu ηkuonj shhɛ."

11 Nnɛ mbɛ'i nɔa'ɔ ηggi ntu ghanj ntaonj Minnwi, pugu yienj ti mbɔ shia kie, ti mbɔ pi ηkanjkanj yugu, ηkinj faanj ghɔ pugu pa mimaonj maonj pugu pa yɛi pa thishi chii chii pighɔ. 12 Pugu chhu nu ni mme ηggi nɔa,
 "A kǎ'ɔ Muunj Minjii nɔa pi ni nsho vi
 nɔa a kwe ghrí, pugu pa fǎ'ɔ
 pugu pa shiethɔ, pugu pa nji
 ni gha'ɔ nu, ni ndigha'ɔ, pugu pa mbɔrɔ."

13 Nɔo mbini nɔa'ɔ ηguonj mimaonj nɔa pi chwɛi nɛ po pugu pa ηkuonj shhɛ pugu pa la'ɔ shhɛ pugu pa moonj ηkhí pugu pa ηguonj maonj nɔa a po monj ηguonj yugu ghao nɛ chhu nu nɔa,

* 5:1 5:1 Yɛi ni mbɔ yichɛi ηkwanj nɔa'anli nɔa pi ghà ηkra pi nɔ ha'anj pi ghà ηkra ηgrào mata nɛ.

“Mbōrō, gha’o nu pugu pa ndigha’o ni ghrī ki ndugwi yi
pō ni ju ye ña a chhō ñkuon faan ñe,
pugu Muun Minjii gho.”

¹⁴ Khwe mimaon maon pigho chhu ña, “A pō nenne!” Pa thishi chüchii pigho gū shhe ñga’o vi.

6

Khwachai lēi

¹ Nne mbē’i njēi ndii ña ta’a Muun Minjii gho ni mbē’i mfēi ta’a lēi shina khwachai lēi gho ñe, ñja’o ta’a miyaon maon gho chhu ni mme ñggi nō mbī ña a wara ña, “Tho!” ² Nne mbē’i njēi minyienlāi fhu! Njon ña a ni nchhō ñkuon gho ñe tuo wūon krēi, pi fe ñkie gho a taon ntho mā’an ñga’ a nu, ndo shi ñga’a.

³ A ni ñga mbē’i mfēi mbra lēi gho, ñja’o mbra miyaon maon gho chhu ña, “Tho!” ⁴ Yichai minyienlāi taon ntho, mbō ñkien yi pipie. Pi ni mfe nji ni njon ña a nchhō ñkuon gho ñe ña â fu’u ghighri llo ñkuon shhe, nne ña ñgwa sho pichai, pi ni mfe ñkien mme kafa gho.

⁵ A ni ñga mbē’i mfēi yichai mbra lēi gho a pō yi trei, ñja’o yichai mbra miyaon maon chhu ña, “Tho!” Mbē’i, njēi minyienlāi shhi! Njon ña a ni nchhō ñkuon gho ñe tuo paa yaon fi’i yaon mbhō yu. ⁶ Nja’o yichai yaon a pō nō ñggi, mon titri khwe mimaon maon pigho, chhu nu ña, “Pi shi mfini ta’a kilu* shie ge ki trei kilu shie† ni fi’i mbij ña njon mfā’a nō ta’a llē pi pe vi nō gho ñe. Ndo ki’i nji’i mbiri thi olive ña pi ghā ndu’u wru ni mbia yi ñe pugu faan thi grape ña pi ghā nchwīe là’o ni ntien yi!”

⁷ A ni ñga nchu’o yichai mbra lēi a pō yi khwe, ñja’o ñggi yichai miyaon maon, mbō ñgan khwe shina, chhu ña, “Tho!” ⁸ Mbē’i njēi minyienlāi ña a lii nō trū ña a jē yaon nu! Ligi njon ña a ni nchhō ñkuon gho ñe pō Gu, la’a pa khushhe tho nu njin yu. Pi fe ghrī ni pugu nō fā’o nu ta’a kaon mon khwe kaon mbhi. Pi ni mfe ghrī yei nō jwi ñgwa ni kafa pugu pa nji pugu pa ghāno pugu pa minyien mon trū ñkuon shhe.

⁹ A ni ñga nchu’o yichai mbra lēi a pō yi tien, njēi nchōi ñgwa la’o li’i fe’ingien Minnwi, mbō ñgwa pe ña pi ni njwi vugu nthe chrā Minnwi pugu pa ña pugu thi titini mon pō nu pa minkwentie. ¹⁰ Pugu kōi ni nji ni mme ñggi ña, “Yo! Taathō ña a chaa ñguon ghrī, mbō taon taon ndo mbō ñgan nnu shini, o shi nchhō pi fi’i yi neij ñkaon maa nsha’a mfe njō ni ñgwa ñkuon shhe nthe jwi nu vigi?” ¹¹ Nne pi fe mme ndhwī fhu ni sheshenon vugu, nchhu ni pugu ña pugu fere nō kuo ndii, ti pi nu’un njwi pichai pakwo fā’a pugu, pugu pa lin pugu ñkwan ha’an pi jwi vugu ñe, ti fi’i yugu nu’un ñkā’o.

¹² A ni ñga mbini mbē’i mfēi yichai ta’a lēi gho a pō yi ntigao, mbē’i njēi shhe shina ñkien yie, minaon kara nshini nō ndhwī shhi, fhu ña a kwo linaon ñe kara mbō nō chhi. ¹³ Pa finai tōthi taon ñgū shhe wu’o nō ha’an thi wūnu ghā mā’an ntien pi ndii ña titini fifrōi laon chī’i vi ñe. ¹⁴ Pō fhu phe pi nō ñwa’anli ña pi kra nu, sheshe mbra pugu pa muun ñkūnu tri ñkhi taon mon li’i ña a ghā mbō ñe. ¹⁵ Nne pa fūon ñkuon

* **6:6** 6:6 Yei ni mbo fi’i ye ña njon nthe a wu’o nchwīe brei shi’i nō gho ñkru pi nō ta’a llē a mme ñe. † **6:6** 6:6 Pei pichai ñkwan shie ña pi ghā nchwīe prupina tūon brei nō gho.

shhe pugu pa ηgwa lienliēn, pugu pa memme thishi pa shooge, pugu pa ghan fā'ō, pugu pa ghan ghrí, pugu pa sheshe ηkwan ηgwa, ηkūna pugu ηgwa pē ηa pugu lō nji'í mbō ηkūna nē, lēre mon pa pūo pugu pa shina pa ηgū'ō ηkuon mbra, ¹⁶ nthō mēin pa mbra pugu pa ηgū'ō ηa, “Gū mbin pigi ndēin vigi mbhō ju ηa a chhō ηkuon faan, pugu pa mbhō mme pigítua Muun Minjii ghō, ¹⁷ nthē ηa mme llé mme pigítua yugu kwo thō, ti minthe a tei gō?”

7

Ta'a ηkii ηkan ni khwe wun ηkan ni ηkan yi khwe ηgwa Ishrae

¹ Yei gha ntōgō, n̄jēi khwe ghan ntaon Minnwi thi ηkuon khwe ghaa shhe, ndi'í khwe fifrēi ghō, ηa ki'í sheshe fifrēi tōgō shhe ki ηkuon ηkhi ki ntu'ō thi. ² Njēi yichēi ηgan ntaon Minnwi, a ku'ō nu lō ηgei sha'a minaon ni li ηa a yi Minnwi maon nē. A mēin ghan ntaon pighō ni ηkien mme ηggī, mbō ghan ntaon ηa pi fē ghrí ni pugu ηa pugu fē ηgē'í ni ηkuon shhe pugu pa mon ηkhi nē. ³ Nchhu nu ηa, “Ki'í pēi yi'í mfe ηgē'í ni ηkuon shhe pugu pa ηkhi ki pa thi, ti pigi nu'ūn nū'ōn li puon fā'a Minnwi yia nō choyei yugu.”

⁴ Nja'ō fi'í ηgwa ηa pi ni nū'ōn li yugu nē pō ta'a ηkii ηkan ni khwe wun ηkan ni ηkan yi khwe lō mon ηguon ndaanon Ishrae:

⁵ Paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Juda,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Reuben,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Ga,
⁶ paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Asha,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Naftali,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Manashe,
⁷ paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Shimion,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Levi,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Ishaka,
⁸ paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Shebulun,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Joshe,
paanchrō ηkan ηgwa fā'ō li ghō lō mon ndaanon Benjamein.

Ŋkien mme yú ηgwa lō mon ηguon la'ataon

⁹ Yei ni nga ntōgō, mbē'í njēi Ŋkien mme yú ηgwa ηa minthe pa'a non lō nji'í shia, lō mon ηguon pa la'ataon ghao, pugu pa ηguon kirí ndaanon, pugu pa lō mon pa chrà taon taon, pugu thi shhi faan pugu pa Muun Minjii ghō, mā'an pa mme ndhwí fhu, ntuo pa ghia tan mbhō pugu, ¹⁰ ηkēi nu ni mme ηggī ηa,

“Lūgu nu lō pi mbhō Minnwi yia ηa a chhō ηkuon faan,
pugu Muun Minjii!”

¹¹ Pa ηguon ghan ntaon Minnwi ni nthi ŋkin faan ghō pugu pa ŋkin pa thishi chūchii pugu pa khwe mimaon maon. Pugu gū ni puñ yugu shhi faan ghō ηga'ō Minnwi, ¹² nchhu nu ηa,

“A pō nenne! Mbōrō pugu pa ndigha'ō, ni shiethō
ni tōo nu, ni gha'ō nu,

ni ghrí pugu pa nji pō ni Minnwi via

ki ndugwi yi! A pɔ nenne!”

¹³ Nne chɛi ta'a nthishi chiichii gho pie a ɲa, “Ghan mā'an mme ndhwí fhu pei pɔ pi pa gɔ? Pugu lɔ ndhɔ pi hiŋ?” ¹⁴ Nchhu gho ɲa, “Masha, ɔ ji.” A chhu vɛi ɲa, “Yei pa ɲgwa pɛ ɲa pugu taon mon mme ɲgɔ'i. Pugu shigao mme ndhwí fhu yugu nchwíe a fugu pi ni chhi Muun Minjii.

¹⁵ A chwíe yie gho pugu thi shhi faan Minnwi
mfā'a nu mbho yu ni tu'u pugu pa naonchi mon Nda yi.

Ju gho ɲa a chho ɲkuon faan ne
shi ndi'i vugu ni pɔ nu mi yɛi pugu.

¹⁶ Mba'a nji ma nu'unj nja vugu, ki njú'ɔ yugu ma nu'unj njaon.
Mba'a minaon yi'i nthe vugu, ki sheshe yaon tuontuon nu'unj ntūon vugu.

¹⁷ Nthe ɲa Muun Minjii ɲa a pɔ titri faan gho ne
shi mbo ɲkɛ'i vugu,

a shi ɲkɛ'i vugu ɲgɔi nɔ gho li'i ɲka'ashe ɲa a ɲkhi fe chombhi ne.
Minnwi yiigi ɲguon ɲkhi ligi yugu ghao.”

8

Ndigi yi khwachɛi lɛi

¹ Muun Minjii ni ɲa mbɛ'i yichɛi lɛi mfɛi a pɔ ndigi yi khwachɛi, li'i lere pɔ ɲgɔi nɔ ghrá awa. ² Nne njɛi khwachɛi ghan ntaon ɲa pugu thi shhi Minnwi. Pi fe khwachɛi ntàn ni pugu.

³ Yichɛi ta'a ɲgan ntaon fɔ tho nthi shhi li'i fe'ingien ntuo pein ni'in lɛi ɲa pi chwíe pi ni laonɔ, pi fe ntou lɛi gho ɲa a pigi ɲkuon luon Minnwi ɲgwa Minnwi pi taontaon fe'ingien nɔ gho ɲkuon yaon fe'ingien ye ɲa a ni nthi li'i fe'ingien shhi faan gho pi chwíe pi ni laonɔ ne. ⁴ Ndindhi lɛi gho pugu pa luon Minnwi pa ɲgwa Minnwi pi taontaon ku'ɔ shhi Minnwi llo mbho ɲgan ntaon gho. ⁵ ɲgan ntaon gho kwe pein gho ɲa pi chwíe pi ni laonɔ ne ni'in mɔnon mon gho a linaon llo ɲkuon li'i fe'ingien gho, ncha'a mā'an ɲkuon shhe, wara nu pugu pa luon nu mbì lɔgɔ li'i, pa fiembì shèi nu, shhe chī'i shina nu.

Pa ntàn

⁶ Nne khwachɛi ghan ntaon ɲa pugu ni mfā'o khwachɛi ntàn ne piri non yugu nɔ tua nu.

⁷ Fūon ɲgan ntaon tua ji ntàn. Wɛi pugu pa mɔnon ɲa a nyan ni chhi ne taon, pi mā'an ɲkuon shhe. ɲkuon shhe kii mbo fi'i ghrá ɲa ɔ ɲgrá shhe trei li'i ta'a yi pɔ ne. Pa thi wu'ɔ ɲkii pi fi'i yie gho, ɲguon trú fhe kii ghao.

⁸ Mbra ɲgan ntaon tua ji ntàn, pi mā'an yichɛi yaon nɔ mme mbra, a kii nu ni mɔnon mon ɲkhi, ghrá ɲkhi, ɲa ɔ ɲgrá ɲkhi trei li'i ta'a li'i pɔ yie gho ne, kara ɲgú pi chhi. ⁹ Mimaon maon mon ɲkhi gho khu wu'ɔ fi'i yie gho, pa mme kikuon piri wu'ɔ fi'i yie gho.

¹⁰ Yichɛi mbra ɲgan ntaon, mbo ɲgan shina yi trei tua ji ntàn, yichɛi mme finɛi gú llo pɔ, ɲkii nu nɔ ɲki'a, ɲgú ɲkuon pa ninɛi mbo fi'i ye ɲa ɔ ɲgrá ɲkhi trei li'i ta'a li'i pɔ yie ne, mbini ɲgú ɲkuon pa ɲka'ashe. ¹¹ Ligi finɛi gho pɔ pi Lwilwi*. Ta'a li'i nɔ ha'an ɔ ɲgrá ɲkhi gho trei li'i, kara

* 8:11 8:11 Ligi yei pɔ pi yichɛi ɲkwan trú pugu yaon llwillwi ɲa a ghá ntaon mon gho.

ngū yi lwilwi. Ntou ngwa khu nthe nkhi gho, nthe na pi chwie a po yi lwilwi.

¹² Yichai ta'a ngan ntaon gho, mbo ngan shina yi khwe, tua ji ntan pi chwie fi'i ghrà mionaon na ò ngrā trei li'i ta'a li'i po yie ne, ni wu'ò fi'i ghrà fhu gho, ni fi'i ghrà finai, ghrà li'e yugu gho kara ngū njin. Minthe pi chwie fi'i ghrà naonchi gho pa'a a lo nu'unj ndi'e nu, fi'i ghrà tu'u gho nkaa yu.

¹³ Nne mbai, nja'ò mimba'ò a kai nu ni mme nggì nò ha'an a ni njei ntogo nu tho a ne, nchhu nu na, "Ngə'i, ngə'i, ngə'i ni ngwa pe na pugu chho nkuaon shhe ne, nò ha'an pi shi ntua pichai pa ntan pigho na trei ghan ntaon pigho ta'a nu ntua ne."

9

¹ Nne, yichai ta'a ngan ntaon, mbo ngan tien shina tua ji ntan. Njai finai gū shhe llo po, pi fe chu'ò cho shin ki ndugwi yi gho. ² A chu'ò cho shin ki ndugwi yi gho, ndindhi taon cho gho nò ha'an a taon pi mon mme li'i lien, ndindhi llo mon shin gho chwie mionaon pugu moon gha mbhi shini.

³ Ngwin taon mon ndindhi gho nshwi'i nkuaon shhe, pi fe ghr'i ni pugu nò ghr'i nien nkuaon shhe. ⁴ Pi ni nchhu ni pugu na ki'i pugu fe ngə'i ni trū nkuaon shhe, ki sheshe yaon shhe na a yi fhe nkhe nu ne, ki sheshe thi, ki trū, pugu wu'ò mfe ngə'i pi ni ngwa pe na pugu fā'ò li Minnwi choyei pugu ne. ⁵ Pi ni mien vugu na pugu fe ngə'i ni ngwa pigho nò tien naon, ndo ki lo njwi vugu, yu'ò na ngwa pigho ni mfā'ò nu llo nkuaon ngə'i gho ne po nò yu'ò na non gha mfā'ò ndii na nien naon vi ne. ⁶ Mon pa llé pigho, ngwa shi ntā'a gu ndo pa'a ndo njai, pugu shi ntā'a gu ndo gu ntei vugu.

⁷ Pa ngwin pigho ni mbo nò pa minyienlāi na pi piri vugu nò mā'an nu nchho. Pichai yaon ni mbo tho pugu nò nkie na pi chwie ni laongo, minj munu po nò minj ngwamishua. ⁸ Ngiitho yugu po nò ngiitho pingge, shua munu po nò shua pa'ò, ⁹ Pugu fā'ò yaon ki'i njū'ò yugu a po pi nò tni, nggì pra yugu po pi nò nggì ntou nkwan mitu na a gha nshūu pa minyienlāi nshūu vugu ne, ntei ngəi nu li'i nchhò. ¹⁰ Shie yugu pugu pa kwēi nu yugu po ni nien. Ghr'i yugu nò chwie nu ngwa ya'ò yu'ò nò tien naon po pi mon shie yugu gho. ¹¹ Fūon vugu na a sha'a vugu ne po ngan ntaon shin ki ndugwi yi fə. Ligi yi mon chrà Hibru po na Abadon*, mbo mon chrà Gri na Apolon†.

¹² Fūon ngə'i kwo togo, lli njai, yi paa wu'ò mbi'i ntho nu.

¹³ Yichai mbra ngan ntaon, mbo ngan ntigao shina tua ji ntan. Nja'ò nggì llo mon khwe ndua li'i fe'ingien gho na pi chwie pi ni laongo shhi Minnwi ne. ¹⁴ A chhu nu ni yichai mbra ngan ntaon gho, mbo ngan ntigao shina, na a ni mfā'ò ntan gho na, "Kigei khwe ghan ntaon Minnwi pe na pi krao vugu yai mme nkhi Yufrete ne." ¹⁵ Nne pi fei khwe ghan ntaon pigho na pi ni nkwo piri vugu nò ndii gho, llé gho, naon gho, ni nga'ò gho ne, na pugu jwi fi'i ghrà ngwa na ò ngrā nguaon ngwa trei li'i ta'a li'i po yie ne. ¹⁶ Mi ni nja'ò fi'i ghan nchhò na pugu ni nkū'ò ne a po paa nkii nchu'u.

¹⁷ Yei nkwan ha'an mi ni njai pa minyienlāi mon nnu gho na pi ni nōon vei ne, pugu pa ngwa pe na pugu ni nkū'ò nkuaon pugu ne: Pugu ni ngwe

* 9:11 9:11 Abadon po na piri nu. † 9:11 9:11 Apolon po na ngan piri li'i.

pa tîni ki'î njù'ò yugu, ñgwàrà yi pò nò ñgwàrà mójonj. Pugu pa ñgù'ò ña a lilii nê, pugu pa ñgwàrà fhǒ ya'ò pipie. Pa thò minyienlài pighò pò nò thò pa pa'ò. Mójonj pugu pa ndindhi ni ñgù'ò mikanj taonj nu nchò pugu. ¹⁸ Fi'î ghrà ñgwa ña ò ñgrà ñgwa trèi li'î ta'a li'î pò yie nê khu ntògò pi ñkuonj ñgə'î pei, ntògò pi ñkuonj mójonj, ndindhi, ni mójonj ñgù'ò mikanj ña a taonj nu nchò pa minyienlài pighò nê. ¹⁹ Nthe ña ghrí minyienlài pighò ni mbo pi nchò pugu pugu pa shie yugu. Nthe ña pa shie pugu pò pi nò mitwe'î ni thò pugu, pugu ləin ñgwa pi ni yie gho.

²⁰ Pìgəi ñgwa ña pi shini ndò njwi vugu ntògò pi ñkuonj ñgə'î pei nê, shini ndò mbā'a ñkúnu yugu nthe mbha fà'a pugu, ki mienj gha'ò nu pa minjweinj pugu pa nnwi ña pi chwīe ni laonjo pugu pa tîni tininchuonj pugu pa pichəi ñkwanj tîni ña a pò pi pipie, pugu pa ñgù'ò ni thi. Mbo pa nnwi ña pinthe pa'a pugu lò njəi li'î, ki nja'ò li'î, ki nyienj. ²¹ Pugu shini ndò mbā'a ñkúnu yugu njl'î nthe pi nò pa nnu jwi ñgwa, nnu tou ñganj, ki nnu shúonj pugu pa ñgina.

10

Ñganj ntaonj Minnwi pugu muunj mi ñwa'anli

¹ Njəi yichəi ta'a titini ñganj ntaonj Minnwi shwi'î nu shhe llo monj pò, ndin monj lúlun, jijwe ñgunjnu nnu pò tóthi thò yu, minji mi pò nò minaonj, kwò mi pò nò ləi mójonj. ² A tuo muunj mi ñwa'anli mbhò yu ña a ni mbo yi ña'anj. A tigi ñgei kwò yi yi ji ñkuonj ñkhǐ, yi ñkwrei pò ñkuonj shhe, ³ a kəi ni mme ñggi ña a pò nò yi pa'ò ndii ña a phò nê. A ni ñga mēinj, khwachəi miwara mbì wara.

⁴ Khwachəi pa miwara mbì pighò ni ñga ñgwara, mi ni ñkwo tā'a nā'anj, ndò nja'ò ñggi llo pò a chhu nu ña, "Ləin nnu ña khwachəi pa miwara mbì pighò chhu nê, ki lò nji'î nā'anj shhe."

⁵ Ñganj ntaonj Minnwi ña mi ni njəi vi a thi ñkuonj ñkhǐ pugu ñkuonj shhe nê kərə ñgei mbhò yi yi ji pò, ⁶ nshwrēi ni ligi Minnwi ña a yi maonj ki lò ma ñkhu nê, ña a chwīe pò pugu pa yaonj ña a pò monj gho nê, nchwīe shhe pugu pa yaonj ña a pò monj gho nê pugu pa ñkhǐ ni pa yaonj ña a pò monj gho nê, ña, "Mba'a yīri nu nu'uj mbo. ⁷ Ndò ñganj ntaonj Minnwi mbo ñganj khwachəi shina shi ñga ntua ntənj yi, kanj Minnwi shi nchwīe nnu ləin ña a ni ñkā'a nê. A shi ndògò li'î pi wu'ò nò ha'anj a ni nchii ni puonj fà'a pi mbo pa njəili'î Minnwi."

⁸ Nenne, ñggi ña ñki ya'ò llo pò nê chrā vəi ñkamu'ənj, nchhu nu ña, "Ghəi ñkwe ñwa'anli ña a yi ña'anj mbhò ñganj ntaonj Minnwi ña a thi ñkuonj ñkhǐ pugu shhe nê."

⁹ Nnê, ñgəi mbara ñganj ntaonj Minnwi gho nchhu gho ña a fə muunj mi ñwa'anli gho vəi. A chhu vəi ña, "Kwe ñkru, a shi nchwīe monj puñ yò llwī, ndò monj nchò yò shi ndin pi nò lló." ¹⁰ Ñkwe muunj ñwa'anli gho mbhò ñganj ntaonj Minnwi gho ñkru. A ni ndin pi nò lló monj nchò a, ndò ñga ñkwo kru, a chwīe puñ yò llwī.

¹¹ Pi chhu vəi ña, "Ɔ shi mbini nu'uj nchhu ñkəni Minnwi nthe ntou pa ñgwa pugu pa taonj taonj pugu ñkwanj ñkwanj chrà pa taonj pugu pa fùonj."

11

¹ Pi ni mfe muun thi fi'i yaon v̄ei a p̄o n̄o mb̄ie, yich̄ei n̄on chhu v̄ei n̄a, "Lollo mfi'i Nda Minnwi pugu pa li'i fe'ingien pugu pa ngwa n̄a pugu tho n̄ga'o Minnwi mon̄ gh̄o n̄e. ² Ndō ki'i mfi'i yina n̄a a p̄o mb̄hi Nda Minnwi nthe n̄a pi kwo fe yie gh̄o ni pa la'ataon̄ ndō pugu shi n̄i la'ataon̄ taon̄taon̄ la'o kw̄o pugu n̄o khwe wun̄ n̄aon̄ ni n̄aon̄ yi paa. ³ Nshi mfe n̄ji ni paa pa min̄kwentie pan̄ pugu ȳei nnu mfi'i n̄o ta'a n̄kan̄ ni paa n̄kii ni ntigao wun̄ l̄embhi. Pugu shi mbō mon̄ ndhw̄i ywei gu."

⁴ Yei paa pa thi olive pugu pa paa yaon̄ tigi lan̄ n̄a a thi shhi Taath̄o n̄a a gh̄a nsha'a n̄kuon̄ shhe n̄e. ⁵ Sheshen̄on̄ nt̄a'a nu nd̄ain̄ vugu, m̄on̄on̄ taon̄ nch̄o pugu nshi'i mimbina yugu, mon̄ yei shendaon̄, sheshen̄on̄ nt̄a'a nu nchw̄ie nnu nḡe'i mb̄in̄ pugu pi jwi vugu nenne. ⁶ Pugu f̄a'ō gh̄r̄i n̄o fini nu po, nne n̄a ki'i mb̄i l̄o mon̄ ll̄e pigh̄o n̄a pugu tho nchhu pa nnu n̄a pugu ȳei n̄e, ndō pugu f̄a'ō n̄ji mb̄in̄ pa n̄khi n̄o kara nu vugu pugu gū ch̄hi pugu pa mā'an̄ nu nguon̄ n̄kwan̄ nḡe'i ghao n̄kuon̄ shhe mon̄ sheshe nd̄ii ha'an̄ pugu khw̄a n̄e.

⁷ Pugu shi n̄ga n̄kwo m̄i'eȳ ni ch̄ii nu n̄kini yugu, minyien̄ pip̄hi ye n̄a a taon̄ mon̄ sh̄in̄ ki ndugwi yi n̄e, mā'an̄ vugu ni nch̄h̄o, n̄ga'a vugu, ndō n̄jwi vugu. ⁸ Pa khu yugu n̄ūan̄ shendaon̄ mon̄ mme la'ataon̄ n̄a n̄o li, pi m̄eȳ ni "Shodon̄" ki "Ij̄ipti," mbō li'i n̄a pi ni n̄kw̄in̄ Taath̄o vugu n̄kuon̄ w̄a'a n̄e. ⁹ N̄o trei ll̄e ni gh̄r̄a yi pich̄ei l̄o shina k̄iri pa ngwa pugu pa k̄iri ndaon̄on̄, pugu pa chr̄a taon̄ taon̄, pugu pa la'ataon̄ shi mbe'i khu pugu ndō nd̄aa n̄o mien̄ nu pi twei vugu. ¹⁰ Ngwa pe n̄a pugu ch̄h̄o n̄kuon̄ shhe n̄e shi m̄f̄a'ō pwanju'ō nthe vugu, nchw̄ie pa ji, ntaon̄ pa yaon̄ f̄e ni non̄ pugu, nthe n̄a paa pa n̄j̄ei'i Minnwi pei ni mbō pa th̄opa'ō ni ngwa pe n̄a pugu ni nch̄h̄o nu n̄kuon̄ shhe.

¹¹ Ndō trei ll̄e ni gh̄r̄a yi gh̄o ni n̄ga nt̄oḡo, j̄ijwe ch̄omb̄hi l̄o mb̄h̄o Minnwi nii mb̄in̄ pugu, pugu l̄ollo ntithi n̄kuon̄ kw̄o mun̄u, n̄kien̄ mme p̄oḡo gu w̄eȳin̄ ngwa pe n̄a pugu ni n̄j̄ei vugu n̄e. ¹² Nne, n̄kien̄ mme nḡḡi taon̄ po, nchhu nu ni pugu n̄a, "P̄ei ku'ō hein̄!" Pugu ku'ō po mon̄ l̄ulun̄ pa mb̄ina pugu pe'i nu.

¹³ Wu'ō nd̄ii gh̄o, shhe ch̄i'i n̄kien̄ yie gh̄o nshina, ta'a gh̄r̄a mon̄ la'ataon̄ gh̄o n̄o ha'an̄ ō ngr̄a wun̄ li'i a p̄o yie gh̄o n̄e, gū shhe. Khwach̄ei n̄kan̄ ngwa ni n̄khu n̄o ha'an̄ shhe gh̄o ni nch̄i'i n̄ka'a n̄e, piḡei yugu f̄a'ō mme p̄oḡo gu, pugu fe ndigha'ō ni Minnwi po.

¹⁴ Mb̄ra nḡe'i gh̄o kwo t̄oḡo, lii n̄j̄ei, yi trei tho nu n̄o kuo nd̄ii.

Nt̄an̄ ngan̄ ntaon̄ Minnwi mbō ngan̄ khwach̄ei sh̄ina

¹⁵ Nne, ngan̄ ntaon̄ Minnwi mbō ngan̄ khwach̄ei sh̄ina tua ji nt̄an̄ pa mme nḡḡi, chhu nu po n̄a,

"Sha'afuon̄ n̄kuon̄ mb̄hi gū Sha'afuon̄ Taath̄o via pugu yi Ju n̄a Minnwi Chu'ō Ntaon̄ n̄o N̄kwe n̄e,
a shi nsha'a n̄o nguon̄ nd̄ii ghao."

¹⁶ Paa wun̄ thishi ch̄iich̄ii ni yi khwe n̄a pugu ni nch̄h̄o n̄kuon̄ pa faan̄ pugu shhi Minnwi n̄e, gū ni min̄i mun̄u shhe n̄ga'ō Minnwi, ¹⁷ nchhu nu n̄a,

"Pigi fe t̄o nu ve ma Minnwi Taath̄o
n̄a a chaa nguon̄ n̄ji n̄e, n̄a a p̄o, ndō ni mbō
nthe n̄a ō kwo kwe mme gh̄r̄i yo
ndō n̄j̄e sha'a nu.

¹⁸ Pa la'ataon̄ f̄a'ō pigitua,

ndo pigitua yo ni ntho,
 mbo ndii na pi shi nsha'a ngwa na pugu kwo khu ne.
 Ndi na tho no kinein nu puon fa'a po,
 mbo pa njeli'i po pugu pa ngwa po,
 mbo ngwa pe na pugu pogo gho ne,
 pa minkwasha pugu pa ngwa lienlien.
 Ndi na kwo tho no piri nu ngwa pe ha'an pugu piri nkuon shhe ne."
 19 Nne, Nda Minnwi po chu'o, pi yoi nkun nu'on kina yi pugu pa ngwa
 mon Nda ju Minnwi. Pa fiambi ni nshai nu, ndo nduo nu, pa luo nu miwara
 mbi pini mbo, shhe shina, mme wei gu.

12

*Mingwe chaei pugu mme ndaon
 mikwokwo, pi mein ni dragon*

1 Nkier mme li non non yi po, mingwe chaei na ndhwi yi ni mbo pi
 minaon, fhu po la'o kwò yu, ni nkie ni paanchro finai nkuon po tho yu.
 2 A ni mbo ni nshuu, nchho nkai nu nthe yu'o pugu pa ngae'i phi.
 3 Yichaei li pini ntaon po, nga njai nu, mme mikwokwo pipie, mfa'o
 khwachaei tho ni wun ndua ni khwachaei nkie tho yu. 4 Shie yi yigi ta'a
 ghrà pa finai po no ha'an o ngra nguon finai po a taon trei ghrà, ma'an
 vugu nkuon shhe. Minyien gho tithi yoi mingwe gho na a ni nta'a nu mbhi
 ne, nne na a gha mbhi muun yi gho, a ke'i nkrukru.
 5 A phi muun mimbua, mbo ye na a shi nsha'a nguon pa la'ataon ghao
 ni mbie tani ne, ndo pi ki'i nja muun gho ja nku'o no yoi Minnwi pugu pa
 faan yi. 6 Mingwe gho tei ngaei mon nkun nu njó li'i ha'an Minnwi ni nkwo
 piri nu'on, mbo li'i na pi shi nkugwi vi no ta'a nkan ni paa nkai ni ntigao
 wun lembhi.

Pi ma'an Shata nkuon shhe

7 Nne, nchho gu po. Maikè pugu pa ghan ntaon pi tho ma'an mme
 mikwokwo gho na pi mein ni dragon ne. Mikwokwo gho pugu pa ji pa
 ghan ntaon ma'an vugu nkaa pugu. 8 Ndo pi gha'a pa minyien gho, pa'a
 shina lo nu'un mbi'i ni pugu po. 9 Pi ma'an mme minyien gho shhe, mbo
 mme mitwe'i lleshhi na pi mein vi ni devi ki Shata ne, mbo ngan fii nguon
 mbhi. Pi ni ma'an yi nkuon shhe, ma'an pa ghan ntaon pi pugu pugu.
 10 Nja'o nkier mme nggi po chhu nu na,
 "Ndwe lugu nu pugu pa ghrí
 pugu pa Sha'afuon Minnwi via
 ni nji Ju na Minnwi Chu'o Ntaon no Nkwe ne kwo tho,
 nthe na pi kwo ma'an ngan shwei fan pa lin pia shhi Minnwi shhe,
 na a gha nchhu pa fan pa lin pia
 mon naonchi pugu pa tu'u shhi Minnwi yia ne.
 11 Pi kwo gha'a vi ntogo pi nkuon chhi Muun Minji
 pugu pa nnu shini ha'an pugu chi ne,
 ndo pugu ni nkwa chambhi yugu wu'o shigei ti nchaei nthin kwo
 na mimfe pugu khu nthe vi.
 12 Nthe yie gho, fa'o pwanju'o ma po
 pugu pa pai na pai chho mon gho ne.
 Ndo ngae'i po ni pai ma nkuon shhe pugu pa mon nkhi,
 nthe na devi shwi'i shhe mbara vai mon mme pigitua

nthe ɲa a ji ɲa ndii yi kwi'i."

¹³ Ndii ɲa mikwokwo gho ni njɛi ɲa pi mā'anj vi ɲkuonj shhe ne, a tei njin mingwe ye ɲa a ni mbhi muunj mimbia ne. ¹⁴ Ndo pi ni mfe paa pra mome mimba'o ni mingwe gho, nne ɲa minthe a yei ntei mitwe'i gho ɲgɛi monj ɲkũnu njó, nɔ li'i ha'anj pi fā'o nɔ kugwi nu vi nɔ trei ɲga'o ni ghrã yi ne.

¹⁵ Mitwe'i gho shã'o ɲkhĩ nɔ ninɛi llo nchò yu njin mingwe gho nne ɲa a tienj vi ɲgɛi nɔ gho. ¹⁶ Ndo shhe ghẽre mingwe gho, shhe ɲa'anj nchò yi mmi ninɛi gho ɲa minyienj gho shã'o llo nchò yu ne. ¹⁷ Nenne, túa minyienj gho pigi mbinj mingwe gho, a ghɛi nɔ mā'anj nu pigɛi puonj mingwe gho ni nchhò, mbɔ ɲguonj pa ɲgwa pe ɲa pugu nũ'ɔj kãna Minnwi ndo ɲgwɛinj nnu shini ɲa jisho nōonj ne.

¹⁸ Ndo a thi ɲkuonj shishhe ɲkinj ɲkhĩ.

13

Fũonj minyienj

¹ Njɛi yichɛi minyienj a taonj nu monj ɲkhĩ ni wunj ndua pugu pa khwachɛi tho ni wunj ɲkie ɲkuonj pa ndua pi, ni pa ligi nchĩ'eshɛ ɲkuonj pa tho pi.

² Minyienj ɲa mi ni njɛi ne ni mbɔ nɔ minchɔ, kwò mi pɔ nɔ yi minjanienj, nchò yi pɔ nɔ nchò pa'o. Mme mikwokwo ɲa pi mɛinj ni dragonj ne fe nji yi pugu pa faanj yi ni mme ghrĩ gho.

³ Yichɛi ta'a tho yi pɔ nɔ ha'anj a fã'o fĩ ɲa minthe a jwi vi. Ndo fĩ gho ɲa a kaɲ ni nthe a jwi vi ne mme, ɲguonj ɲkuonj shhe ghao ghrão nɔ ha'anj pugu ni njou njin minyienj gho ne. ⁴ Pugu ni ɲga'o mme mikwokwo gho nthe ɲa a fe ghrĩ yi ni minyienj gho ndo pugu gha'o minyienj gho, nchhu nu ɲa, "A gɔ nɔ minyienj yei, ndo a nthe a wie pugu gɔ ɲgwie ɲkrò?"

⁵ Nne, pi mienj minyienj gho a chrã pa chrã nōonj nonj pugu pa chrã nchĩ'eshɛ nɔ ligi Minnwi. Pi fe nji gho nɔ chwĩe nu nnu ɲa a tã'a nu ne nɔ khwe wunj nãonj ni nãonj yi paa. ⁶ A ɲa'anj nchò yi nɔ chrã nu pa chrã nchĩ'eshɛ nthe Minnwi, ntho nchĩ'ɛ ligi yi pugu pa li'i chho yi, pugu pa ɲgwa pe ɲa pugu chho pi po ne. ⁷ Pi ni mbinj mienj vi ɲa a mā'anj pa ɲgwa Minnwi pi taonjtaonj ni nchhò ndo ɲga'a vugu, pi fe ghrĩ mbinj pa ɲguonj pa ndaanj, pugu pa kiri ɲgwa, ni pa ɲgwa llo monj chrã taonj taonj pugu pa la'ataonj. ⁸ ɲguonj pa ɲgwa ɲa pugu chho ɲkuonj mbhi ne shi ɲga'o vi, ɲkienj ɲgwa pe ɲa pi ni nã'anj ligi yugu ɲkaonj Minnwi maa chwĩe mbhi monj ɲwa'anlj chombhi mbɔ yi Muunj Minjii ɲa pi ni njwi vi ne.

⁹ Sheshenonj mfã'o tónɔ, â ya'o.

¹⁰ Sheshenonj mbɔ ɲa pi shi ɲgwɛinj vi nɔ ɲganj chɛinj,

kaɲ pi shi ɲgwɛinj vi nɔ ɲganj chɛinj.

Sheshenonj mbɔ ɲa pi shi nsho vi ni kafa,

kaɲ pi shi nsho vi ni kafa.

Yei gɛ ni ɲgwa Minnwi pi taonjtaonj nɔ tii nu shii pugu pa pinj.

Mbra minyienj

¹¹ Nne, njɛi yichɛi minyienj a taonj nu monj shhe mfã'o paa ndua nɔ muunj minjii, nchrã nu nɔ mme mikwokwo ɲa pi mɛinj ni dragonj ne. ¹² A ni nōonj ɲguonj nji fũonj minyienj shhi yu nchwĩe ɲkuonj mbhi pugu pa ɲguonj ɲgwa monj gho gha'o fũonj minyienj gho ɲa mme fĩ yi ni ntini ne. ¹³ A ni nōonj

ntou pa li, nchwīe ti mōnon llo po nshwi'i shhe shhi ngwa ¹⁴ ntogo nkuon pa li na pi ni mien na a fā'a shhi minyien gho ne, a fii ngwa pe na pugu chho nkuon shhe, nshwei vugu na pugu chwīe yaon a fhi minyien ye na kafa ni ndein vi a lo mbi'i yi maon ne. ¹⁵ Pi mien mbra minyien gho na a fe jijwe ni yaon gho na pi chwīe a fhi fūon minyien ne, nne na minthe yaon gho na pi chwīe a fhi minyien gho ne a ka chrachra, nchwīe pi jwi ngwa pe na pugu lāa na mba'a pugu gha'o yaon na pi chwīe a fhi minyien gho ne.

¹⁶ Minyien gho ni nguon ngwa ghao, pa minkwasha pugu pa ngwa lienlien, pa fā'o pugu pa mbou, pa nkuna pugu pa ngwa gha, na pi nū'oy li no ngei mbho ji yugu ki no choyei yugu. ¹⁷ Pugu ni nchwīe yei nnu nne na minthe pa'a sheshenon lo njuon yaon ki fini, kan a ne a fā'o li gho mbo ligi minyien gho ki fi'i ndigi yaon na a thi no ligi yi ne. ¹⁸ Yei fe gē ni shietho. Sheshenon na a ji nnu ne pi'i njin ligi yaon na a thi no minyien gho ne nthe na njin yaon shia gho ne thi pi no ligi non, yaon shia yei gho po ntigao nkii ni ntigao wuj ni ndigi yi ntigao (666).

14

Muun Minjii pugu pa ngwa pi

¹ Nne mbe'i, nga njei nu ne, Muun Minjii gho thi nkuon Mbura Shayaon pugu pa ta'a nkii nkan ni khwe wuj nkan ni nkan ngwa yi khwe na pugu ni mfā'o ligi yi pugu ligi Tāa vi choyei pugu. ² Nja'o yichai nggì llo po, a po no ntou pa nkhi na a wara nu no nggì mme miwara mbi. Nggì na mi ni nja'o ne ni mbo no nggì ntou ngwa na pugu tho mba'o lóu.

³ Pugu ni nchho nrao nkhi fhi shhi faan pugu pa shhi khwe pa miyaon maon pigho pugu pa thishi chiihii. Yichai non kan ni mfe pa'a a lo nje'i nkhi gho nkien ta'a nkii nkan ni khwe wuj nkan ni nkan yi khwe na pi ni njuon vugu shina pa ngwa nkuon shhe ne. ⁴ A ngwa pei na pugu shi lo nji'i mfuo non yugu ni pinje, nthe na pugu shi ya'a nuan pugu pa pinje. A pugu mbo ngwa pe na pugu you njin Muun Minjii gho sheshē li'i na a ghāi nu ne. Pi yuon pei ngwa shina pa ngwa nkuon shhe no fūon ntien thi mbho Minnwi pugu Muun Minjii. ⁵ Pugu shini ndo naa ma nde'i ngien, nthe na pugu lo nji'i mfā'o ntai.

Nkini llo mbho trei ghan ntaon Minnwi

⁶ Njei yichai ta'a ngan ntaon Minnwi, a yei ntogo nu tho pigi ni pwa pisha'akho na a lo nji'i mfā'o ndugwi yi no chii nu ni ngwa na pugu po nkuon shhe ne, ni nguon pa la'ataon, ni kiri ndaonon, ni ngwa llo mon chra taon taon, ni kiri ngwa. ⁷ A chhu ni mme nggì na, "Pogo Minnwi, mfe ndigha'o gho nthe na ndii shā'a kwo tho ndo ngga'o vi na a chwīe po pugu pa shhe ne, pa mme nkhi pugu pa nkhi nka'ashe."

⁸ Yichai ta'a ngan ntaon Minnwi mbo mbra yi pini nu'un mbara, nchhu nu na, "A gū, a gū mbo mme la'ataon Babilon, a po no minjwe na a chwīe nguon pa la'ataon ghao nnu là'o njū'ō kwoshuon yi."

⁹ Yichai ngan ntaon Minnwi, mbo ngan shina yi trei, you njin yugu, nchhu nu ni nji na, "Sheshenon nga'o minyien gho pugu yaon na pi chwīe no fhi yi ne, mbin li gho choyei yu ki nkuon mbho yi, ¹⁰ kan ju nkaa yu shi nnu là'o Minnwi, mbo là'o pigitua yi, na a shā'o ni nguon nji mon ndua pigitua yi ne. Nguon pa ngwa na pugu chwīe nnu yei ne, pi shi mfe ngē'i

ni pugu mon mōnon pugu pa mōnon ngù'ò mikan̄ ña a kii nu ne shhi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi pi taon̄taon̄ pugu pa shhi Muun̄ Minjii. ¹¹ Ndindhi mōnon̄ ngə'i yugu ku'ò tōthi ki ndugwi yi, ferēnon̄ lo mbo mon̄ naon̄chi pugu pa tu'u ni ngwa pei ña pugu gha'ò minyien̄ gho pugu pa yaon̄ ña pi chwīe no fhi yi ne, pugu pa sheshen̄on̄ ña a pin̄ pi nū'ōn̄ li ligi yi mbin̄ yu ne. ¹² Yeī gē ni ngwa Minnwi pi taon̄taon̄ no tii nu shii, mbo ngwa pe ña pugu nū'ōn̄ kina Minnwi pugu pa pin̄ yugu mbin̄ Jisho ne."

¹³ Nja'ò nggì llo po chhu nu ña, "Nā'an̄ yei: Shishini, mbōro po ni ngwa pe ña pugu khu mon̄ pin̄ mbin̄ Taathō ne llo ndwe ngəi nu shhi." Jijwe Minnwi chhu ña, "Shishini mbōro yugu, nthe ña pugu shi mferē non̄ yugu llo ñkuon̄ fā'a yugu, nthe ña fā'a yugu shi njōu njin̄ yugu!"

Maon̄ kwōo ñkuon̄ shhe

¹⁴ Nenne ndii, ñga njəi nu ne njəi lūlun̄ fufhu, yichəi non̄ chōcho ñkuon̄ lūlun̄ gho no Muun̄ Nōnmishua, ni ñkie no yi laon̄go tho yu, ni ñkwan̄ minwi ya'a reshi mbo yi chəchigəi mbho yu.

¹⁵ Yichəi ta'a ngan̄ ntaon̄ Minnwi taon̄ mon̄ Nda Minnwi nchho mēin̄ ju gho ña a chho ñkuon̄ lūlun̄ gho ne ni mme nggì ña, "Lōgo minwi yo ña a po no yi ya'a reshi ne ñkwōo maon̄ no gho nthe ña ndii kwōo maon̄ kwo tho, nthe ña ya maon̄ kwōo ñkuon̄ shhe kwo ya ntini ti ñkā'ò." ¹⁶ Nne ju ña a ni nchho ñkuon̄ lūlun̄ gho ne, firi minwi yi ñkuon̄ shhe, ñkwōo maon̄ kwōo ñkuon̄ shhe.

¹⁷ Nne yichəi ngan̄ ntaon̄ Minnwi taon̄ mon̄ Nda Minnwi po mfā'ò minwi chəchigəi mbo ñkwan̄ yi ya'a reshi gho ñkaa yu. ¹⁸ Yichəi ta'a ngan̄ ntaon̄ Minnwi taon̄ li'i fe'ingien̄, mbo ye ngan̄ ntaon̄ ña a ni mfā'ò ghrī mōnon̄ ne, mēin̄ ye ña a ni mfā'ò minwi chəchigəi gho ne ni nji ña, "Lōgo minwi yo nja'a ntien̄ thi grape mon̄ faan̄ grape ñkuon̄ shhe, nthe ña pa ntien̄ thi grape pi kwo tini." ¹⁹ Nne ngan̄ ntaon̄ gho firi minwi yi a tiri ñkuon̄ shhe ñkwōo pa ntien̄ thi grape ñkuon̄ shhe, mā'an̄ mon̄ mme li'i ña Minnwi ghā nchwīe là'ò pigitua yi ne. ²⁰ Pi kien̄ ntien̄ thi grape pigho mon̄ li'i kien̄ ntien̄ thi ña a lo mbo pi mon̄ la'a ne, chhī khii ntaon̄ mon̄ li'i kien̄ ntien̄ thi gho, ti mbo ta'a kwō ni ghrā yi no ku'ò nu tōthi, ndo nshiga ti nchəin̄ paa ñkii ñkan̄ ni ndipu'u wun̄ ñkan̄ ni ntigao ñkan̄ kwō.

15

Khwachəi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi ni

khwachəi pa ñkwan̄ ngə'i

¹ Nne, ñjəi yichəi li po, a po mme yi ndo mbo yi ghraoghrao, khwachəi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi ni khwachəi pa ñkwan̄ ngə'ingə'i, mbo pa ndugwi pi nthe ña a ndugwi njin̄ nōon̄ nu pigitua Minnwi. ² Njəi yichəi yaon̄ ña a po no mme ñkhi ñgrashi nyan̄ ni mōnon̄. Mbin̄i nu'ūn̄ njəi ngwa pe ña pugu gha'a minyien̄ gho pugu yaon̄ ña pi chwīe a po no ju ne, ni ndigi yaon̄ ña a thi no ligi yi ne a thi yəi ñkhi ñgrashi gho, ni yaon̄ pa'ò lōu Minnwi mbho pugu. ³ Pugu yrāo ñkhi Mushi, mbo muun̄ fā'a Minnwi pugu pa ñkhi Muun̄ Minjii gho, nchhu nu ña,

"Fā'a po gha'ò ndo mbo yi ghraoghrao,
ma Minnwi Taathō, ña a chaa nguon̄ nji ne.
O nōon̄ fā'a yo yi ndindi ndo mbo yi shishini,
ma Fūon̄ pa taon̄ taon̄!"

4 Yo Taathō, a gō ña a shi mien ki pōgo
ndo ñga'ō ligi yō?

A gō tē'i gho mbo yi taon̄taon̄.
Ñguon̄ pa la'ataon̄ shi ntho
ñga'ō ligi yō

nthe ña ɔ ni nōon̄ pa mbha fā'a ndindi pō."

5 Nnu pei ni ñga ntōgō, m̄bē'i, Nda Minnwi po pō yi wo, mbo ntāa ña Minnwi ni nū'ōñ gí kàna yi mon̄ gho ñe. 6 Llo mon̄ Nda Minnwi gho, khwachēi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi ni khwachēi pa ñgō'ingō'i taon̄ mon̄ gho, mbo mon̄ ya ñkien̄ ndhwí fhu chiachia ni khwachēi pa ñgwara laon̄go ñkuon̄ njū'ō yugu. 7 Yichēi ta'a yi shina khwe miyaon̄ maon̄ pighō ni mfe khwachēi kumbu ña pi chwīe ni laon̄go ni khwachēi ghan̄ ntaon̄ Minnwi pighō, pigítua linaon̄ mon̄ gho mbo pigítua Minnwi ña a chōmbhi ki ndugwi yi ñe. 8 Nda Minnwi ni ndinaon̄ ni ndindhi ndigha'ō Minnwi pugu pa ghri yi, ti a kan̄ ni nthe pa'a yichēi ñon̄ lo nii mon̄ Nda Minnwi gho ti khwachēi pa ñgō'ingō'i khwachēi pa ghan̄ ntaon̄ Minnwi pighō nu'uy mme.

16

Khwachēi kumbu pigítua Minnwi

1 Nne ñja'ō yichēi mme ñggì llo mon̄ Nda Minnwi gho chhu nu ni khwachēi ghan̄ ntaon̄ Minnwi pighō ña, "Pēi ghēi nshā'ō khwachēi kumbu pigítua Minnwi gho ñkuon̄ shhe."

2 Nne fūon̄ ñgan̄ ntaon̄ Minnwi ghēi nshā'ō ji kumbu ñkuon̄ shhe, wuwuru mbina yu'ō yu'ō ntaon̄ mbin̄ ñgwa pē ña pugu ni mfā'ō lī minyien̄ gho ndo ñga'ō yaon̄ ña pi ni nchwīe a fhi minyien̄ gho ñe. 3 Mbra yi shā'ō ji kumbu mon̄ mme ñkhi, a kara mbo no chhi khu ñon̄, ñguon̄ pa mimaon̄ maon̄ mon̄ ñkhi gho khu ghaō.

4 Yichēi mbra yi, a pō yi trēi, shā'ō ji kumbu gho mon̄ ninēi pugu pa ñkhi ñka'ashe, pugu gū chhi. 5 Nja'ō ñgan̄ ntaon̄ Minnwi ye ña a ni ndina nu ni mon̄ ñkhi ñe chhu ni Minnwi ña,

"Yo, Ñon̄ Taon̄taon̄, ɔ ñon̄ ndindi, ña a pō, ni mbo,

nthe ña a tho gō ni pa njó pei.

6 Nthe ña pugu ni njwi

ñgwa Minnwi pi taon̄taon̄ pugu pa njēli'i Minnwi,

nne ɔ fe chhi ni pugu ña pugu nnu.

A yaon̄ ña a pie ña pugu fā'ō ñe."

7 Nja'ō, li'i fe'ingien̄ Minnwi chhu nu ña,

"Oon̄, ma Taathō, mbo Minnwi ña a chaa ñguon̄ ñji ñe,

pa njó pō kā'ō ndo mbo yi nnu shini!"

8 Yichēi ta'a ñgan̄ ntaon̄ Minnwi, mbo ñgan̄ shina yi khwe, shā'ō ji kumbu ñkuon̄ minaon̄, pi mien̄ minaon̄ gho a tūon̄ ñgwa ni mōñon̄ yi.

9 Titini laon̄laon̄ gho ni ntūon̄ vugu pugu chōno ligi Minnwi ña a fā'ō ñji mbin̄ pa ñgō'ingō'i pei ñe. Pugu shini ndo mbā'a ñkūnu yugu ni phi mfe ndigha'ō ni Minnwi.

10 Ñgan̄ ntaon̄ Minnwi mbo ñgan̄ tien̄ shina shā'ō ji kumbu ñkuon̄ faan̄ minyien̄ gho, la'ataon̄ yi gū ñjin̄. Pa ñgwa naon̄ lin̄ pugu mon̄ yú'ō,

11 nchōno Minnwi po nthe yú'ō yugu pugu pa mbina. Pugu shini ndo mbā'a ñkūnu yugu ni mbha nnu yugu. 12 Yichēi ta'a ñgan̄ ntaon̄ Minnwi mbo

ngan ntigao shina shā'o ji kumbu nkuon mme ninəi na pi mēin ni Yufrete, nkhi yi ywiri no piri nu shendaon ni pa fūon llo ngei li'i sha'a minaon. ¹³ Njəi trei jiwē pipi pugu pə no mishino. Pugu ni nchho ntaon nu nchə mme ndaon mikwokwo, pugu pa nchə minyien gho, ni nchə njəli'i mifi. ¹⁴ Pugu ni mbə pa jiwē pa minwēin ntho nōon pa li ndo ngəi njəi pa fūon mon nguon mbhi no kiri nu vugu ta'a li'i no nchhə mon mme llé Minnwi na a chaa nguon nji ne.

¹⁵ Jisho Taathə ni nchhu na, "Lii njəi, ntho nu no ngina! Mbəro yi non na a lo nji'i ndhe lōgə ne, na a mā'an ndhwī yi, nne na ki'i a nyien ntii, nne mfā'o lritho li'i wo."

¹⁶ Nne pa jiwē pigho kiri pa fūon pigho ta'a li'i no li'i na pi mēin mon chrə Hibru ni Amagedon ne.

Shina ndigi khwachəi kumbu

¹⁷ Nne ngan ntaon Minnwi mbə ngan khwachəi shina shā'o kumbu yi mon tothi, mme nggə ntaon mon Nda Minnwi, llo nkuon faan Minnwi, nchhu nu na "A mme!" ¹⁸ Pa fiembi ni shēi nu, ndūo nu, ntou pa miwara mbi, shhe shina mon shendaon na non lo naa ma njəi llo no ha'an nonmishua ni mbə nkuon shhe ne, yie shina nu shhe ni mbə nkien mme yi. ¹⁹ Mme la'ataon gho ni nshina ntaon trei krao, pa mon la'a mon pa taon taon gu. Minnwi kwien mme Babilon nchwie vi a nnu la'o llo mon ndua mme pigitia yi. ²⁰ Nguon pa puon nkūnu titri nkhi tei, pa'a kan ta'a mbra lo nu'un mbi'i. ²¹ Memme wēi, na lri nu munu ni mbə no khwe wun kilu ni kilu yi tien, gū llo po mbin ngwa, pugu chōnə Minnwi nthe ngəi wēi nthe na ngəi' gho ni nga'a.

17

Mme shakhi pugu minyien

¹ Nne, yichəi ta'a ngan ntaon shina khwachəi pa ghan ntaon Minnwi pigho na pugu ni ntuo khwachəi kumbu ne, tho nchhu vəi na, "Tho, nshi nōon shā'a mme shakhi gho ve na a chho nkuon pa ntou nkhi ne. ² A ju na pa fūon nkuon shhe hein kwo pə pugu pugu mon shūon ne, ngwa nkuon shhe hein kwo paa nthe nnu nu la'o kwoshuon yi ne."

³ A tien a mon jiwē ngəi ni mmu mon nkūnu njə, njəi yichəi mingwe a chocho nkuon minyien pipie na pi nā'an pa ligi na a wē'i Minnwi ne nkuon nguon non yi ghao. Minyien gho fā'o khwachəi tho ni wun ndua.

⁴ Mingwe gho ni mā'an ndhwī pipie, nchwie non yi ni pa shiga laonggo pugu pa ngū'ə pwapwa pugu pa pichəi nkwan maon ngino. A ni ntuo ndua na pi chwie ni laonggo a linaon ni pa nnu pipi pugu pa totro shūon yi. ⁵ Pi ni nā'an yichəi nnu ləin nkuon choyei yi: Mme Babilon mbə mūun pa shakhi pugu pa nguon pa nnu pipi ghao nkuon shhe. ⁶ Njəi mingwe gho a paa ni chhi pa ngwa Minnwi pi taonon, chhi pa ngwa na pi ni njwi vugu nthe jisho ne. Mi ni nga njəi vi, ngrāo nkien yie.

⁷ Ndo ngan ntaon Minnwi gho chhu vəi na, "O ghrāo pi kho? Nshi nshwei gho ni nnu ləin nthe mingwe yine pugu pa minyien gho na a fā'o khwachəi tho, ni wun ndua na a tien vi ne. ⁸ Minyien gho na o ni njəi ne ni mbə yi maon ndo ki lo mbə ndwe, ndo ntā'a nu nku'o llo mon tien ki ndugwi yi ngəi pi piri vi. Pa ngwa na pugu chho nu nkuon shhe na pi lo nā'an ligi yugu mon nwa'anli chombhi llo ndi na Minnwi ni nchwie mbhi ne shi

ngrāo nɔ yɛi mi minyien ghɔ, nthe ɲa a ni mbo ndɔ pa'a ndɔ nu'ur mbo ndɔ mfā'o nɔ thɔ nu.

⁹ Yei fɛ gɛ ni kwā'a nu shiethɔ: Khwachɛi thɔ pighɔ khwachɛi pa mbra ɲa miŋgwɛ ghɔ chhɔ ŋkuon ghɔ nɛ. ¹⁰ Pi pini nu'ur mfā'o khwachɛi pa fūon, shina pugu yi tien kwo gū, ta'a yi wu'ɔ nchhɔ sha'a nu, ta'a yi wu'ɔ mbi'i nu ma nthɔ, ndɔ shi ɲga nthɔ, a kina nɔ kuo ndii.

¹¹ Ndɔ ni minyien yɛ ɲa a ni mbo yi maon, ndɔ pa'a ndɔ nu'ur mbo yi maon nɛ, a pɔ pi ngan shina yi fūon ndɔ mbo pi ta'a yi shina yi khwachɛi pighɔ ndɔ pi shi mbiri vi. ¹² Wuɲ ndua yɛ ɲa ɔ ni njɛi nɛ pɔ pi wuɲ fūon ɲa pugu lɔ naa mfā'o ghrí nɔ pa pifuson ya'a, ndɔ pugu shi mfā'o ghrí nɔ fūon nɔ ta'a awa pugu pa minyien ghɔ. ¹³ Wuɲ fūon pei pɔ pi ni ta'aŋggi, mfe nji yugu pugu pa ghrí yugu nɔ sha'a nu ni minyien ghɔ. ¹⁴ Pugu shi mǎ'an Muun Minjii ghɔ ni nchhɔ, Muun Minjii ghɔ gha'a vugu nthe ɲa a Taathɔ pa taathɔ, mbo Fūon pa fūon, ɲgwa pɛ ɲa pugu pugu pɔ nɛ, pɔ pi ɲgwa ɲa pi mɛin vugu, nchu'ɔ vugu pugu lɔ mbini mbo ghan younjin pi ɲa pugu ghà ɲa'o vi."

¹⁵ Ngan ntaon Minnwi ghɔ chhu vɛi ɲa, "Pa ɲkhí pɛ ɲa ɔ ni njɛi lí'i ɲa shakhi ghɔ ni nchhɔ nɛ, pɔ pi pa ɲgwa pa la'ala'a taon, ɲkien ntou pa yú ɲgwa, pugu pa ɲgwa pa taon taon, pugu pa ɲgwa llo mon pa ɲkwan ɲkwan chrà. ¹⁶ Wuɲ ndua pɛ ɲa ɔ ni njɛi nɛ pugu pa minyien ghɔ shi mbina shakhi ghɔ. Pugu shi ɲkwe ɲguon yaon mbhɔ yu ghao, mien vi a kina ntii. Pugu shi ɲkru frɛinon yi, ntūon vi ni móɲon. ¹⁷ Nthe ɲa Minnwi kwo kāon njù'ɔ yugu ɲa pugu chwie nnu ɲa ju Minnwi tā'a nu nɛ, ntɔgɔ pi ɲkuon pɔ nu ni ta'aŋggi mfe ghrí yugu nɔ pa fūon ni minyien ghɔ, ti pa chrà Minnwi nu'ur ndɔgɔ lí'i. ¹⁸ Miŋgwɛ yɛ ɲa ɔ ni njɛi nɛ, a ju mbo mme la'ataon ɲa a fā'o nji mbin pa fūon ɲkuon shhe nɛ."

18

Gū nu Babilon shhe

¹ Yei ni ɲga ntɔgɔ, njɛi yichɛi ngan ntaon Minnwi, a shwi'i nu shhe llo pɔ. A ni mfā'o ɲkien mme ghrí, ɲkuon shhe chhɔ shein nu nthe ndigha'o yi. ² A mɛin ni ɲkien mme ɲggi ɲa,

"Mme Babilon gū, a gū!

A gū lí'i chhɔ pa miŋweinj,

mbo lí'i ɲa ɲguon pa jiwɛ piphi ghà ɲgɛi ɲkra fɔ ɲguon ndii nɛ,

lí'i ɲa ɲguon pa mishi piphi ghà ɲgɛi ɲkra fɔ ɲguon ndii ghao,

lí'i ɲa ɲguon pa minyien piphi, minyien ɲa pi lɔ nji'i ntā'a nu nɛ ghà ɲgɛi fɔ ɲguon ndii.

³ Nthe ɲa ɲguon pa la'ataon ghao kwo nnu

là'o titini shɔrɔ nu kwoshuon yi,

pa fūon ɲkuon shhe hein kwo pɔ pugu mon shúon,

pa ghan pi'ɛ tan ɲkuon shhe hein kwo gū ghan fà'o llo ɲkuon titini piga pugu pa njù'ɔ shúon yi."

⁴ Nne ɲja'o yichɛi ɲggi pɔ, a chhu nu ɲa,

"Pɛi taon ni vɛi mon la'ataon ghɔ, ma ɲgwa pan,

nne ɲa ki'i pɛi yi'i mbo ɲgia phi yi,

pugu pa nenne ɲa ki'i pɛi shi mbo ɲgia ɲgɛ'i yi.

⁵ Nthe ɲa pi kwo kiri phi yi mon gwí ti a ku'ɔ ti mbo nɔ pɔ.

Minnwi kwij ɲguon mbha nnu piphi pi ghao.

6 Pəi fā'a mbīn yu wu'ɔ nɔ ha'an juju fā'a mbīn ŋgwa nduon ne.

Pəi lu'u mbha fā'a yi ghɔ paa li'i.

Ni'in la'o mon ndua yi a tini ti mbo paa li'i ŋkwan ha'an juju ni ni'in yi ŋgwa ne.

7 Nɔ ha'an a ni nchho ŋga'o non yi nchho nu mon nchho shi'i ne,

nne fe ŋgə'i ghɔ pugu pa yu'ɔ njù'ɔ pi nɔ fi'i ŋkwan gha'o non pugu pa nchho shi'i ŋa a ni nchho mon ghɔ ne.

Nthe ŋa mon njù'ɔ yu a chhu ŋa,

'Nchho pi nɔ ŋgwafuon, ndɔ nji'i mbo pi ŋkugu,

m̄ba'a ma nji'i mfā'o yu'ɔ njù'ɔ.'

8 Nthe yie ghɔ, ŋgə'ingə'i pi,

gu, yu'ɔ njù'ɔ, ni nji shi ntho pi ta'a llé pi lɔ mbini ntūon vi ni mōnon

nthe ŋa Minnwi Taathɔ, ŋa a sha'a vi ne, fā'o nji."

9 Pa fūon ŋkuon shhe, ŋa pugu pugu ni mbo mon nnu kwoshuon, nchho

mon nchho shi'i pugu pugu ne shi ŋkəi ndo njūa nthe vi ndi ŋa pugu shi

njəi ndindhi mōnon ŋa a chho ŋkai vi ne. 10 Pugu shi ntithi fie hini, mon

pɔgɔ nu yú'ɔ ŋa pi ni'in nu mbīn yu ne, nchhu ŋa,

"A nnu wuwuru! A nnu wuwuru!

Gò mme la'ataon, gò mme la'ataon, mbo Babilon!

Wu'ɔ mon ta'a awa, gha'a nu mo tho."

11 Pa ghan pi'e tan ŋkuon shhe kəi ndo njūa vi, nthe ŋa sheshenon

lɔ nu'un njuon kaku pugu ŋkamu'ɔn. 12 Sheshenon shini ndo nu'un

njuon pa laonɔ, pugu yichəi ŋkwan tini tininchuon, shiga pugu pa ŋgù'ɔ

tininchuon, pi mēin ni pəə, pa ndhwí tininchuon mbo yi frú, pichəi pa

ndhwí ŋa a pie shishini, pugu pa pichəi ndhwí tininchuon pi mēin ni shilki,

pugu pa ndhwí ŋa a pie nɔ pii, pugu pa ŋguon ŋkwan thi ŋa pugu fā'o

mbwa lun ne, pa ŋguon pa ŋkwan yaon ŋa pi chwīe ni shua shinəi ne,

pugu pa ŋguon yaon ŋa pi chwīe ni thi tininchuon ne, pugu pa yichəi

ŋkwan tini mbo yi pipie, ni tini, ni yichəi ŋkwan ŋgù'ɔ ŋgwranɔwra,

13 pugu pa shinamon,* pugu pa mbhe nyian yaon, pugu pa ləi, pugu pa

laminda tininchuon ŋa pi mēin ni məə, pugu frankishen, pugu pa là'o,

pugu pa wru, pugu pa prupina gato, pugu pa shie ge, pugu pa ná'an, pugu

pa minji, pugu pa minyenləi, pugu pa yichəi ŋkwan mitu ŋa pi mēin ni

kali, pugu pa kúna, mbo ŋgwamishua.

14 Pa ghan pi'e tan pighɔ chhu ŋa, "Pa maon pwapwa pə ŋa ɔ khwā

ni njù'ɔ yɔ ne taon ne mbhe mbho ghɔ, ŋguon pa maon nchho shi'i pɔ

pugu pa maon shi'i pɔ phe ne mbho ghɔ ti mba'a ɔ ma nu'un mbini njəi

ŋkamu'ɔn." 15 Pa ghan tan pə ŋa pugu fā'o tan pighɔ ne, ŋa pugu ni ŋkie

pi mbho yu ŋgū ghan fā'o ne, shi nthi pi fie hini nthe ŋa pugu chho mboɔ

nū'un nu ŋa pi nū'un vi nɔ ghɔ ne, ŋkəi nu ndo njūa nu ni nji, 16 nchhu

nu ŋa,

"A nnu wuwuru! A nnu wuwuru ni mme la'ataon ŋa a ni mā'an pi ŋkien

ndhwí ne,

ndhwí ŋa a pie shishini pugu pa ndhwí pipie,

mbūon non yi ni laonɔ pugu pa shiga ni pa ŋgù'ɔ tininchuon pi mēin

ni pəə!

17 Nthe ŋa mon shina ta'a awa, ŋguon maon pei ghao shi'i."

* 18:13 18:13 Yei yichəi ŋkwan yaon ni'in mon brei pwapwa. A ghà ndho pi ŋkuon ghrao thi ŋa

pi wú'ɔ, mbo pi yi funfun.

Nguon pa taathɔ mon ɲkhī ghɔ, pugu pa ɲgwa mon ghɔ, ni ghan̄ fà'a mon mitu ɲkhī pighɔ, pugu pa ɲgwa pe ɲa tan yugu pɔ pi ɲkuon ɲkhī ne, thi pi fie hini. ¹⁸ Pugu ni ɲkɛī ni ɲji nɔ ha'an̄ pugu ni ɲjɛī ndindhi ɲa a taon̄ nu mon mɔnon̄ ɲa a ni nchhɔ ɲkie vi ne, ɲa, "A yɛī la'ataon̄ ɲa a ni mbɔ nɔ mme Babilon?" ¹⁹ Pugu shā'o pru thɔ pugu nɔ ha'an̄ pugu ni ɲkɛī nu ndɔ ɲjūa nu ne, ɲkɛī nu ni ɲji ɲa, "A nnu wuwuru ni mme la'ataon̄ ghɔ,

mbɔ li'i ɲa ɲguon ɲgwa pe ɲa pugu fā'o pa mitu ɲkhī mon ɲkhī ne,
tɔgɔ pi ɲkuon̄ fà'o yi ɲgū ghan̄ fà'o!

Nthe ɲa shina ta'a awa, a gū gha."

²⁰ Fā'o pwanju'ɔ nthe vi, ma po,

pugu pa ɲgwa Minnwi pi taon̄taon̄, pugu pa ghan̄ ntaon̄ Jishɔ, ni pa ɲjɛī'i Minnwi.

Nthe ɲa Minnwi sha'a vi mfe njɔ ghɔ nthe vɛi!

²¹ Nne yichɛī titini ɲgan̄ ntaon̄ Minnwi lɔgɔ ɲgū'ɔ nɔ fi'i mme ɲgū'ɔ wū'ɔ yaon̄ mā'an̄ mon ɲkhī, nchhu nu ɲa,

"A ha'an̄ pi shi mā'an̄ Babilon̄ piphɛī,

mbɔ mme la'ataon̄ ghɔ,

pa'a pi lo ma nu'un̄ ɲjɛī vi ɲkamu'ɔn̄.

²² Nne ɲgɔ lóu ɲa pi ghà ɲkraokrao, pugu pa ghan̄ pa'o lóu, pugu pa yi

maon̄ tua, ni ghan̄ tua ntàn,

mba'a pi ma nu'un̄ ɲja'o shina ghɔ ɲkamu'ɔn̄

ki ghan̄ chwīe sheshe ɲkwan̄ maon̄ ni mbhɔ,

mba'a pi nu'un̄ ɲjɛī vugu shina ghɔ ɲkamu'ɔn̄

ki ɲgɔ ɲgū'ɔ wu'ɔ yaon̄,

mba'a pi nu'un̄ ɲja'o shina ghɔ.

²³ Lí'ɛ ɲa lan̄ ghà mfe ne,

mba'a a ma nu'un̄ nthe shina pɛī ɲkamu'ɔn̄.

ɲgɔ mimbia lan̄ pugu mingwe fhi,

mba'a pi ma nu'un̄ ɲja'o shina pɛī ɲkamu'ɔn̄.

Nthe ɲa ɲgwa ɲa pugu ni nthɔ mbi'ɛ tan̄ ne ni mbɔ pugu mbɔ pa mme

ɲgwa ɲkuon̄ shhe.

Pɛī ni mfī ɲguon̄ ɲgwa la'ataon̄ ghao ni ɲgán̄ yɛī.

²⁴ Pi ni mfe njɔ ni Babilon̄ ghɔ nthe ɲa pi ni ɲjɛī ɲa chhī pa ɲjɛī'i Minnwi

pugu pa ɲgwa Minnwi pi taon̄taon̄,

pugu pa ɲguon̄ ɲgwa pe ɲa pi ni ɲkwɔ ma ɲwi ne, pɔ mbhɔ yu."

19

Pwanju'ɔ po

¹ Yei ni ɲga ntɔgɔ, ɲja'o yaon̄ ɲa a pɔ nɔ mme ɲgɔ ntou yú po, pa'o ɲgɔu, nchhu nu ɲa,

"Gha'o Yawe!"

Lūgu nu pugu pa ndigha'o pugu pa ɲji pɔ ni Minnwi yia.

² Nthe ɲa sha'a nu mi pɔ pi yi nnu shini mbin̄i mbɔ yi ndindi,

nthe ɲa a kwo sha'a mme shakh̄i ghɔ,

ɲa a ni nthɔ mfuo pa ɲkuon̄ shhe mon̄ pa nnu kwoshuon̄ mi.

Minnwi fe njɔ ghɔ nthe ɲa a ni ɲwi puon̄ fà'a ju Minnwi."

³ Pugu pini ɲkɛī ni ɲji ɲkamu'ɔn̄ ɲa,

"Gha'o Yawe!

* 19:1 19:1 A ya mbɔ pi ɲa Haleluya mon̄ chrà Hibru.

Ndindhi ɲa a taon mbin̄ yu ne ku'ɔ tothi ki ndugwi yi."

⁴ Paa wuɲ thishi chiichii ni yi khwe gho pugu pa khwe mimaon maon pigho gu shhe ɲga'o Minnwi ɲa a ni nchho ɲkuon faan, nchhu nu ɲa, "A po nenne. Gha'o Yawe!"

⁵ Yichoi ɲggi taon ɲkuon faan gho, nchhu nu ɲa, "Gha'o Minnwi yia,

ɲguon yoi ɲa pɛi po pi puon fa'a pi ghao,
pɛi ɲa pɛi po go vi ne,
pa minkwasha pugu pa ɲgwa lienlien."

Ji nu tini, mbo yi Muuɲ Minji

⁶ Nja'o yaon ɲa a po no ɲggi mme yu ne, no kho nu ntou ɲkhi, pugu pa ɲggi mme wara nu mbi, kai nu ni ɲji ɲa, "Gha'o Yawe!"

Nthe ɲa Taatho, mbo Minnwi yia, mbo chaa ɲguon ɲji, sha'a.

⁷ Pia fa'o pwanju'ɔ, pugu pa mme pwatua mfe ndigha'o gho, nthe ɲa lan̄ Muuɲ Minji kwo tho. ɲgwe vi kwo lo mbi ri non̄ yi.

⁸ Pi fe ɲkien ndugwi ndhwɛi pwapwa gho ɲa a ma'an, ni mbo ndhwɛi sheinsheinj, ndo mbo yi taon taon." Nthe ɲa ɲkien ndugwi mbwa ndhwɛi gho po pi fa'a ndindi ɲgwa Minnwi.

⁹ ɲgan̄ ntaon Minnwi gho chhu voi ɲa, "Na'an̄ yei: Mboro yi ɲgwa pe ɲa pi ge vugu li'i ji tini Muuɲ Minji ne." Mbini nchhu voi ɲa, "Yei ya mbo pi pa chra Minnwi shishini."

¹⁰ ɲgu shhe la'o kwɔ yu no gha'o nu mi. Ndo a chhu voi ɲa, "Ki'i nchwie nne! Mummu wu'ɔ ɲgan̄ fa'a a no go pia pa pichoi ghan̄ pin̄ nduon ɲa pugu weinj nnu shini ɲa Jisho chhu ne. Gha'o Minnwi. Nthe ɲa nnu shini ɲa Jisho chhu ne yaon ɲa a gha ɲkaon̄ pa ɲgwa pugu yoi nnu mbho Minnwi nchhu ne."

ɲgan̄ ɲon̄ ɲa a ku'ɔ minyienlai fhu

¹¹ Nne ɲjoi po ɲa'an̄, ɲjoi minyienlai fhu thi fo! ɲon̄ ɲa a ni nchho ɲkuon gho ne pi meinj vi ni Ka'a Ki Fi ndo mbo Nnu Shini. A gha nsha'a ndo ma'an̄ nchho mon̄ ndindi. ¹² Ligi yi po no lin̄ mon̄on̄. Ntou pa ɲkie po tho yu. A fa'o ligi ɲa pi na'an̄ mbin̄ yu ɲa yichoi ɲon̄ lo ɲji'i ɲji ɲkien ju ndutho yi. ¹³ A ma'an̄ mme ndhwɛi ɲa pi ni nchru mon̄ chhi, ligi ɲa pi ni meinj vi no gho ne po Chra Minnwi. ¹⁴ Pa ghan̄ ma'an̄ nchho po yon̄ ɲjin̄ yi. Nyien̄ nu ɲkuon̄ pa minyienlai fhu, ma'an̄ ndhwɛi fhu taon taon. ¹⁵ Kafa chachigoi taon̄ ncho yu ɲa a shi ɲgwie pa taon̄ taon̄ no gho. A shi nsha'a vugu ni mbie tini. A shi ni grape mon̄ li'i kien̄ la'o, mfu'u la'o mbo yi wuwuru pigitua Minnwi ɲa a chaa ɲguon̄ ɲji ne. ¹⁶ Pi ni na'an̄ ligi ɲkuon̄ ndhwɛi yi pugu pa nta'o yi ɲa, Fumon̄ pa fumon̄ pugu Taatho pa taatho.

¹⁷ Nne ɲjoi ɲgan̄ ntaon̄ Minnwi a thi mon̄ minaon̄, meinj pa mishi ɲa pugu yei nu mon̄ tothi ne ni ɲji ɲa, "Poi tho ɲkiri ta'a li'i no mme ji Minnwi, ¹⁸ no kru nu frei pa fumon̄ pugu pa thishi pa shooge, frei pa memme ghan̄ ɲji, frei pa minyienlai pugu pa ghan̄ ku'ɔ pi, pugu pa frei ɲguon̄ ɲgwamishua pa ɲgwa ɲa pugu lo mbo pa ɲkuna ne pugu pa ɲkuna. Pa minkwasha pugu pa ɲgwa lienlien."

¹⁹ ɲjoi minyien̄ gho pugu pa fumon̄ ɲkuon̄ shhe pugu pa ghan̄ ma'an̄ nchho pugu kiri no ma'an̄ nu vi ni nchho mbo ju ɲa a ni nchho ɲkuon̄ minyienlai ne pugu pa ghan̄ nchho pi. ²⁰ Pi ni ɲgweinj minyien̄ gho ni ɲjoi'i mifi ɲa

a ni nōon ntou pa li shhi yu ne, mbo pa li pe na a ni mfīi ngwa pe na pugu ni mbin̄i mfā'ō li minyien, mbo ngwa pe na pugu ni nga'ō yaon na pi ni nchwie a pō nō minyien gho ne. Pi ni mā'an̄ minyien gho pugu pa njə̄li'ī mifīi gho pi maon̄ mon̄ li mōnon̄ na a kii nu ni ngū'ō mikan̄ ne. ²¹ Pi jwi pigəi yugu ni kafa ye na a taon̄ nchō ju na a ni nchhō nkuon̄ minyienləi ne. Nguon̄ pa mishi ghao ni nkugwi non̄ yugu ni frēi yugu.

20

Ta'a nkan̄ nga'ō gho

¹ Nne njəi njan̄ ntaon̄ Minnwi chəi a shwi'ī nu shhe llo po, ntuo chu'ō shin̄ ki ndugwi yi pugu pa chein̄ lilri mbhō yu. ² A ni ngwēin̄ mme ndaon̄ mikwokwo gho, mbo mitwē'ī lleshhi mbo devi ki Shata, nkrao vi nō ta'a nkan̄ nga'ombhi, ³ mā'an̄ vi mon̄ shin̄ gho nchri cho yi, ndēi tho yi nne na minthe pa'a a lo nu'un̄ mfīi pa taon̄ taon̄ mbigi ngəi shhi ti ta'a nkan̄ nga'ō gho nu'un̄ mme. Yie gho shi nga ntogō, a yi'ī na pi chu'ō vi nō kuo ndii.

⁴ Njəi pa faan̄, ngwa pe na pugu ni nchhō nkuon̄ gho ne pō ngwa pe na pi fe ghrī ni pugu na pugu sha'a ne. Mbin̄i nu'un̄ njəi nchəi pa ngwa pe na pi ni nja'a tho yugu nthe na pugu ni nchii nnu shini na Jishō ni nchhu ne pugu pa nthe chrā Minnwi. Ngwa pe na pugu shini ndo nga'ō minyien gho, ki nga'ō yaon̄ na pi ni nchwie a pō nō ju ne, ki lo mbin̄ pi nū'ōn̄ li yi choyei pugu, ki nō mbhō yugu ne, pin̄i mfā'ō chombhi nsha'a fūon̄ pugu pa Krishto nō ta'a nkan̄ nga'ō.

⁵ Pigəi ngwa na pugu ni nkhu ne shini ndo nu'un̄ mfā'ō chombhi ti ta'a nkan̄ nga'ō nu'un̄ ntogō. Yei pō pi fūon̄ ku'ō nu mon̄ gu. ⁶ Mbōro pugu pa taon̄taon̄ pō pi yi ngwa pe na pugu pō mon̄ fūon̄ ku'ō nu mon̄ gu ne! Mbra gu lo nu'un̄ mfā'ō nji mbin̄ pugu, ndo pugu shi mbo pi pa ghan̄ fe'ingien̄ Minnwi pugu Krishto. Pugu pugu sha'a fūon̄ ka'a nō ta'a nkan̄ nga'ombhi.

Pi gha'a Shata

⁷ Ndīi na ta'a nkan̄ nga'ō gho mme ne, pi shi mfu'u Shata mon̄ chəin̄. ⁸ A taon̄ ki'ē nō fīi nu pa taon̄ taon̄ na pugu pō mon̄ khwe ghaa mbhi ne, mbo pa Go pugu pa Mago, nkiri vugu nō mā'an̄ nu nchhō, pugu yien̄ ti mbo nō shishhe nkin̄ mme nkhi. ⁹ Pugu ni ntia nyien̄ mon̄ nguon̄ shhe ghao ngin̄ li'ī ye na ngwa Minnwi pi taon̄taon̄ ni mbo ne pugu pa mme la'ataon̄ na Minnwi khwā ne, ndo mōnon̄ shwi'ī llo po njigi vugu.

¹⁰ Pi mā'an̄ devi na a ni mfīi vugu ne mon̄ mme līi mōnon̄ ngū'ō mikan̄ pugu pa ngū'ō mōnon̄ li'ī na minyien̄ gho pugu njə̄li'ī mifīi ni mbo ne. Pi wūo ngə'ī mbin̄ pugu fō ni naon̄chi pugu pa tu'u, ki ndugwi yi.

Shā'a shhi mme faan̄ fhu

¹¹ Njəi mme faan̄ fhu ki'ē pugu non̄ na a ni nchhō nkuon̄ gho ne. Shhe pugu pa po tei ndollo yəi yu pa'a pi lo nu'un̄ njəi vugu. ¹² Mbin̄i njəi pa ngwa na pugu ni khu, mbo pa ngwa lien̄lien̄ pugu pa minkwasha, pugu thi shhi faan̄ gho. Pi na'an̄ pa nwa'an̄li. Nne pi pin̄i nu'un̄ na'an̄ yichəi nwa'an̄li, mbo nwa'an̄li chombhi. Pi sha'a pa ngwa pe na pugu ni nkhu ntogō ki nkuon̄ yaon̄ na pi ni nā'an̄ mon̄ pa nwa'an̄li ne, wu'ō nkwan̄ nō ha'an̄ nchwie nu nnu yugu ni mbo ne. ¹³ Nkhi fu'u ngwa khu pe na pugu ni mbo mon̄ gho ne. Gu pugu la'ataon̄ pa ngwa khu fe ngwa khu pe na pugu ni mbo mbhō pugu ne, pi sha'a vugu, sheshen̄on̄ vugu pi wu'ō nō

fà'a yi. ¹⁴ Pi mā'anj Gu pugu La'ataonj ngwa Khu monj lli mōonj. Moonj lli mōonj gho po pi mbra khu nu. ¹⁵ Ndo ti sheshenonj na ligi yi lo nji'i mbo monj nwa'anli chombhi ne, pi mā'anj vi monj lli mōonj gho.

21

Po fhi pugu pa shhe fhi

¹ Nne njəi po fhi pugu shhe fhi, nthe na fūonj po pugu fūonj shhe ni nkwo togo gha, pa'a mme nkhi lo nu'uj mbo. ² Nne njəi la'ataonj taonjtaonj, mbo Jerushaleinj fhi a shwi'i nu llo po, llo mbho Minnwi, pi piri vi no mingwe fhi na pi chwie vi no ghəi nu ntini ni ndaonj vi. ³ Nja'o mme nggi llo nkuanj faanj nchhu nu na, "Lii njəi, li'i chho Minnwi po pi pugu pa ngwamishua. A shi nchho pugu pugu, pugu po ngwa pi, Minnwi ndutho yi po pugu pugu no Minnwi yugu. ⁴ A shi njigi nguonj nkhi ligi yugu ghao llo ligi pugu, ndo mba'a gu nu'uj mbo. Mba'a ywei gu, ki kəi nu, ki yu'oo nu'uj mbho nthe na pa ndunu nnu kwo togo."

⁵ Ju gho na a ni nchho nkuanj faanj gho ne chhu na, "Lii njəi, nchwie nu na nguonj pa nnu po pi fhi." A pini nu'uj nchhu na, "Nā'anj yei nnu, nthe na pa chrə pei nnu shini na a nthe nonj yi'ə nonj yi nkuanj gho." ⁶ A chhu vəi na, "Pi kwo chwie a mme! A mmu mbo fūonj yi ndo mbo ndugwi njinj yi, njə yi ndo mbo ndugwi yi. Ni ngwa pe na njū'oo yugu yaonj ne, nshi mfe nkhi llo monj sha'ashhe na a ghə mfe chombhi ne ni pugu ki lo mfini fini. ⁷ Nonj na a mā'anj ti nja'a ne, maonj pei shi mbo ji, nshi mbo Minnwi yi, a po muunj a! ⁸ Ndo ni pa mbene njū'oo, ghanj ki fā'oo pinj, pa ngwa piri, pa ghanj jwi ngwa, pa ghanj kwoshuonj, pa ghanj tou nganj, ghanj gha'oo pa nnwi, pugu pa nguonj pa nde'i ngienj, li'i chho yugu po monj lli na a kai nu ni mōonj ngū'oo mikanj pugu pa ngū'oo mōonj, mbo mbra gu."

Jerushaleinj fhi

⁹ Nne yichəi ta'a nganj ntaonj Minnwi shina khwachəi ghanj ntaonj Minnwi pigho, mbo ye na pugu ni mfā'oo khwachəi kumbu na pugu ni ndinaonj ni khwachəi ndugwi njinj pa ngə'ingə'i ne chrə vəi, nchhu nu na, "Tho, nshi nōonj Mingwe fhi ve, mbo ngwe Muunj Minjii." ¹⁰ A tienj a ngəi no gho monj Jijwe nkuanj mme mbra, nōonj la'ataonj taonjtaonj vəi, mbo Jerushaleinj, a taonj po nshwi'i nu shhe llo mbho Minnwi. ¹¹ A ni nthe nu ni ndigha'oo Minnwi, the nu mi po no ngū'oo tininshuonj na fā'oo nu gha'a, mbo no yichəi nkwanj ngu'oo na pi mēinj ni jashipa, ndi'ə no ngrashi. ¹² A ni mfā'oo nkienj mme kaonj nka'a ni paanchro cho yi. Paanchro ghanj ntaonj Minnwi po chonka'a pigho. Pi nā'anj ligi paanchro pa ndaanonj puonj Ishrae nkuanj pa chonka'a pigho. ¹³ Trei chonka'a gho ni mbo ngei sha'a minaonj, yi trei po khwi, yi trei po mbienj, yi trei po ngei nii minaonj. ¹⁴ Mbinj nka'a mme la'ataonj gho fā'oo paanchro ngū'oo kwo pi, pi nā'anj ligi paanchro ghanj ntaonj Muunj Minjii nkuanj paanchro kwo pigho. ¹⁵ Ye na pigi yu ni nchrə nu ne tuo muunj thi fi'i yaonj na pi chwie ni laonjo ne, no fi'i nu mme la'ataonj pugu pa chonka'a yi ni mbinj yi no gho. ¹⁶ A ni nja mfi'i la'ataonj gho, a po pi kaonj ndindi. Nonj gho fi'i la'ataonj gho ni muunj thi fi'i yaonj gho, a po paa nchu'u ni paa nkii ni paa wunj nkanj kwo*. Kwo puunj yi, mbru yi, ni nthi yi po ta'a fi'i. ¹⁷ A pini nu'uj mfi'i mbinj nda la'ataonj gho a po

* **21:16** 21:16 Monj chrə Gri, yei po pi 12,000 fi'i yi ya nshiga pi mēinj ni shitedia. 12,000 gho po pi no nōonj nu na la'ataonj gho po pi ki ntəi.

khwachəi wuŋ[†] kwo ni shigei ŋgan ntaon yei ni mfi'i pi ni ŋkwan ha'an ŋgwamishua ghà mfi'i yaon ne. ¹⁸ Pi chwīe mbiŋ nda ghɔ ni yichəi ŋkwan ŋgù'ɔ ŋa pi mēiŋ ni jashipa, moon la'ataon ghɔ pɔ, pi chwīe pi ni ya ŋkien laonɔ a li'ɛ nɔ ŋgrashi. ¹⁹ Pi ni nchwīe ŋgɔnɔ ŋkuon kwo mbiŋ nda mme la'ataon ghɔ ni ŋguon ŋkwan ŋgù'ɔ pwapwa ndɔ mbɔ yi chigəi nchuon. Fūon yi pɔ yi lili nɔ fhɔtru, pi mēiŋ ni jashipa. Mbra yi pɔ ŋkwan yi lili nduon, pi mēiŋ ni shafaya. Yi trei pɔ yi lili nɔ fhɔtru, pi mēiŋ ni agate. Yi khwe pɔ yi lili nɔ trū, pi mēiŋ ni emera. ²⁰ Yi tien pɔ yi pipie nɔ nchí'a, ni pa leiŋ fhu ŋkuon ghɔ, pi mēiŋ ni onichi. Yi ntigao pɔ ŋgù'ɔ pipie, pi mēiŋ ni kanelian. Yi khwachəi pɔ yi pipie nɔ nambwa, pi mēiŋ ni krisholai. Yi fūon pɔ ŋgù'ɔ lili nɔ trū, pi mēiŋ ni bəri. Ndipu'u pɔ yi pipie nɔ nambwa, pi mēiŋ topashi. Wuŋ pɔ yi lili nɔ trū, pi mēiŋ ni krishoprashi. Ta'anchrɔ pɔ ŋgù'ɔ lili, pi mēiŋ ni jashinti. Paanchrɔ pie ji shishini, pi mēiŋ ni ameti. ²¹ Paanchrɔ chonka'a pɔ paanchrɔ ŋgù'ɔ tininchuon pi mēiŋ ni pəə, pi chwīe sheshe ta'a chonka'a ghɔ ni ta'a ŋkwan ŋgù'ɔ tininchuon ghɔ, shendaon mme la'ataon ghɔ pɔ pi chwīe ni ŋkien laonɔ, ndi'ɛ nɔ ŋgrashi. ²² Nshini ndɔ nji'i nɔi Nda Minnwi mon mme la'ataon ghɔ, nthe ŋa Nda Minnwi ghɔ yi Minnwi Taathɔ ŋa a chaa ŋguon nji ne, pugu Muuŋ Minji. ²³ Mme la'ataon ghɔ shini ndɔ mfá'ɔ chà minaon ki fhú nɔ the nu mon ghɔ, nthe ŋa ndigha'ɔ Minnwi li'ɛ moon yi, laŋ yi pɔ Muuŋ Minji ghɔ. ²⁴ Pa la'ataon shi nyien pi mon li'ɛ yi, pa fūon ŋkuon mbhi hein thɔ ni ndigha'ɔ yugu mon ghɔ. ²⁵ Pa chonka'a mme la'ataon ghɔ ma ŋgù'ɔ ŋkina pi yi wo ni naonchi, mba'a pi ma mfi'ni nthe ŋa mba'a tu'u ma shini fɔ. ²⁶ Pi shi nthɔ ni ndigha'ɔ pugu pa fà'ɔ pa taon taon mon ghɔ. ²⁷ Ndɔ ti mba'a sheshe yaon fuo ma nii mon ghɔ pugu pa sheshenon ŋa a chwīe nnu piphi ki nde'i ŋgien, ndɔ a shi ŋgù'ɔ nii ŋgwa pɛ ŋa pi ná'an ligi yugu mon ŋwa'anli chombhi Muuŋ Minji ne mon ghɔ.

22

Ninəi pugu pa thi chombhi

¹ Nenne, ŋgan ntaon ghɔ nōon ninəi ni ŋkhī fɛ chombhi mon ghɔ vəi. ŋkhī ghɔ ni ndi'ɛ nɔ ŋgrashi, ŋkhī nu llɔ ŋkuon faan Minnwi pugu yi Muuŋ Minji, ² ŋkhī shwi'i nu titri mme shendaon mon mme la'ataon ghɔ. Thi chombhi ni nthi ŋkien sheshe ŋgei ninəi ghɔ, nthɔ njuŋ ntien nɔ paanchrɔ ŋgɛ mon ta'a ŋga'ɔ, ta'a ŋgɛ mon sheshe nàon, pa fhɔ pi pɔ nɔ yigi nu ghino pa taon taon. ³ Mba'a sheshe yaon ŋa Minnwi chɔnɔ ne ma nji'i mbɔ mon mme la'ataon ghɔ. Faan Minnwi pugu yi Muuŋ Minji shi mbɔ fɔ, pa puon fà'a pi gha'ɔ vi. ⁴ Pugu shi nɔi minji mi, pi ná'an ligi yi ŋkuon pa choyei yugu. ⁵ Mba'a tu'u ma nu'un mbɔ, mba'a chà li'ɛ, ki laŋ ki minaon yi'i mbɔ, nthe ŋa Minnwi Taathɔ shi mbɔ li'ɛ yugu, pugu sha'a nɔ pa fūon ki ndugwi yi.

Thɔ nu Jishɔ

⁶ ŋgan ntaon Minnwi ghɔ, chhu vəi ŋa, "Chrà pei chrà ŋa minthe ŋon yi'ə non yi ŋkuon ghɔ ne, ndɔ mbɔ nnu shini. Minnwi Taathɔ ŋa a fɛ Jijwe yi ni pa nɔi'li'i pi ne, taon ŋgan ntaon vi ŋa a thɔ nōon pa nnu ŋa a yi'i ŋa a tothɔ ndɔgɔ li'i ne ni puon fà'a pi." ⁷ Jishɔ chhu ŋa, "**Li nɔi, ntothɔ nɔ**

[†] 21:17 21:17 Yei pɔ mon chrà Gri ŋa 144 kubi.

kuo ndii. Mbɔɔo yi ɲon ɲa a nū'ɔɲ pa chrà pei ɲa Minnwi nōon pi nā'an mon ɲwa'anli yei ne."

⁸ Mmu Jouɲ ya'ò ndɔ ɲɔi ɲɔuon pa nnu pei. Ndi ɲa ɲki ya'ò ndɔ ɲɔi ne, ɲki gu shhe shhi ɲgan ntaon Minnwi ɲa a nōon nnu pei vɔi ne, ntá'a nu ɲga'ò vi. ⁹ Ndo a chhu vɔi ɲa, "Nga, ki'i ɲga'ò a. Mbɔ pi muun fá'a Minnwi wu'ɔ nɔ ha'an ɔ pɔ pɔi pa liɲ pɔ, mbɔ pa ɲɔi'i Minnwi pugu pa ɲɔuon ɲgwa pɛ ɲa pugu nū'ɔɲ chrà ɲa pi nā'an mon ɲwa'anli yei ne. Gha'ò pi Minnwi!"

¹⁰ A chhu vɔi ɲa, "Ki'i ndɔin chrà ɲa pi nōon mon ɲwa'anli yei ne, nthe ɲa ndii kwo para. ¹¹ ɲgan mbha nnu pipi ghɔi shhi ni phi yi, ɲgan nnu tɔtɔ ghɔi shhi ni tɔtɔ yi, ɲgan ndindi ghɔi shhi ni nnu ndindi yi, ɲon taon taon ghɔi shhi mbɔ yi taon taon."

¹² Jishɔ chhu ɲa, "Li ɲɔi, ñthɔ nu nɔ kuo ndii, ñthɔ nu ni pé nɔ pe nu sheshenon nɔ ɲkwan ha'an a fá'a ne. ¹³ A mmu mbɔ fūon yi ndɔ mbɔ ndugwi ɲin, ɲɛ yi ndɔ mbɔ ndugwi yi, jɛ nu ndɔ mbɔ lūgwi nu."

¹⁴ Mbɔɔo yi ɲgwa pɛ ɲa pugu shigao mme ndhwɔ yugu a taon ne, nne ɲa minthe pugu fá'ò ɲi nɔ ɲi nu ntɛɲ llo ɲkuon thi chɔmbhi, ndɔ mbini ntɔgo chonka'a nii mon mme la'ataon ne. ¹⁵ Ndo pa mingɔ, pa ghan tou ɲgan, ni pa ghan kwoshuon, pa ghan jwi ɲgwa ni pa ghan gha'ò pa nwi pɔ pi mbhi pugu pa sheshenon ɲa pugu khwā pa nnu mbe ndɔ nchwɛ nu ne.

¹⁶ "Mmu, Jishɔ, taon ɲgan ntaon a ɲa a chhu nnu pei nthe pa chɔshi ni pɔi. Mi ɲien Devi mbini mbɔ ɲgwɛɲon yi, mbɔ chiachia finɔi muun tutu'u."

¹⁷ Jijwe pugu mingwe fhi chhu ɲa, "Thɔ." A yi'i ɲa sheshenon ɲa a ya'ò nnu yei ne chhu ɲa, "Thɔ." A pie ɲa ɲon ɲa ɲjù'ɔ yi yaon ne thɔ, ɲon ɲa a khwā ne kwe ɲkhɔ chɔmbhi ki lo mbepe.

¹⁸ Nshūu tɔnɔ sheshenon ɲa a ya'ò chrà ɲa a taon mon ɲwa'anli yei ɲa pi yɔi nchhu ne: Sheshenon mbigi yaon ɲkuon ghɔ, kan Minnwi shi mbigi pa ɲgɔ'ɲgɔ'i ɲa pi fi'i mon ɲwa'anli yei ne ghɔ. ¹⁹ Ti sheshenon ɲkɛɛ yaon llo ɲkuon chrà ɲa a pɔ mon ɲwa'anli yei ɲa pi yɔi nchhu ne, kan Minnwi shi ɲkwe ji ghrà ntɛɲ thi chɔmbhi pugu pa moon mme la'ataon taon taon ɲa pi fi'i mon ɲwa'anli yei ne.

²⁰ Ju ɲa a chii ɲɔuon nnu pei mon nnu shini ne chhu ɲa, "Shishini, ñthɔ nu nɔ kuo ndii." A yie. Thɔ, ma Jishɔ Taathɔ!

²¹ Pwapur Jishɔ Taathɔ pɔ ni pɔi ghao. A pɔ nenne.